

Wúo'η Belé Tullê'η Dombore

ISBN: 978-3-00-074849-3

© 2021 by AVC, D-63667 Nidda, Germany (The copyrighted text may be reproduced and distributed only if the copyright and the following conditions are indicated: The text may not be modified. Without license, the text may only be distributed free of charge)

Jiwiŋ

In Wúo'ŋ belé tullê'ŋ dombore-ii, aíla kiŋa-sís dééŋ joiní páálí Yasúá Jáásodunjo Wúo-ii ná jáánó kwa nyétiŋ uu'ŋ lóóná nyét-le na tina nét-le. Na uu Belé tulle bás in miin belé tulle wala gal belé simmô. Na belé tullê bá yé-ii nás kilmá'ŋ simmiŋ na dóŋá kalmaŋa tokkéŋa-lé. Naŋ-si in paalíti jopó na umel aman kuldinŋa alá míineŋ na kurro'ŋ júŋo. Na in domoŋ in`si pulŋíti kôs'ínŋ jêl na jaiŋ seejǎikwǎ-sí nyét. Duó bi duó ǎw, ná Wúo'ŋ dombore-sí árdeŋ piá, na guud-si piá, dééŋ dítiniŋ, álán kin útóná'ŋ seeŋa'ŋ arrá ráánŋ. In tullé-ii álán Wúóŋ dombore-sí árdeŋ jaw. Kí it, álán domboreŋa kila árdeŋ jaw, niná in ǎl wúó'ŋ dombore'ŋiŋ risíná.

Na jí kérrég ǎw, ná Wúo'ŋ domboreŋa árdeŋ jaw, ásán in jalunŋ, domboreŋa kernŋa, ǎl risíná kaa-ii, ná see-ii. Na dog belé asá in dombore belé tulleŋi-sí asá kí kíc rímmenŋ káwe waar bá Yonáníná'ŋ belé kéŋá, namá dog tullé-ii ásán kí káinŋ beléŋá gǎwúteŋ káa álán dééŋ arrá karánŋ. Namá iláinŋ uu'ŋ-ii asán Wúo-sí kalunŋ ilán ná yé soŋŋâ tullé-ii ásán kalunŋ kwa nyét.

Yé in kóil, jáásodunjo'ŋ karǐjúlókwa, na seejǎikwǎ'ŋ daaraŋa nyét, ǎl kaiŋ, namanŋ kwa kit, ǎl jáásodunjo'ŋ karǐjúlókwa á geba, dog níŋ, in dombore-sí árdeŋ káwal. Na kin domboreŋa'ŋ guud káwa, ǎl káárintá-le kiŋíe, kí dorá ila, álán bêl, ná uúŋsee'ŋ arrá baránŋ. Na álán piéŋá'ŋ eré baj bônŋ, na ǎl dééŋ arrá á kurélba.

In domboretaga árdeŋ indel. Naŋ-si dítin iwínti, kí Wúo'ŋ dombore'ŋ guud-lé á jíoba. Tullé-ii, álán Wúo-sí jíŋo, áísán nyíiní, ná dombore'ŋ arrá tullé jaránŋ, kaa-ii ná beléŋ.

Na dog Lonpii kééŋ kwa taginŋa-sí jáánó barunŋa soŋŋâ-lé daldí'ŋ dió ásán belé tullé-sí gǎwúteŋ káwal 2300 lé na kin-lé soŋŋá beléŋánŋ na káálintá. Na naa beléŋá sállánŋa jaiŋul-si naŋ tumunul kí tinna iláinŋ nás útóná jŋeli. Namá iláinŋ-ii nás kí dáinŋ belé kaiŋo gawwitiŋ diwwô kí kééŋ uuŋ kiwwóna.

Jabuŋa

Gʉutjuŋa

Saŋgala

1. Mattiyo'ŋ Belétullê'ŋ Dombore.	4
2. Maag'ŋ Belétullê'ŋ Dombore	34
3. Lug'ŋ Belétullê'ŋ Dombore	54
4. Yáaye'ŋ Belétullê'ŋ Dombore	94
5. Kʉréemeŋa'ŋ Táaríŋá'ŋ Dombore	118
6. Domon asá Pául Roománíŋá-sí ádden piá.....	149
7. 1Korínsíŋá Dííŋkuŋo	165
8. 2 Korínsíŋá Aŋkuŋo	180
9. Galásíŋá	191
10. Domon asá Pául Ipísíŋá-sí ádden piá	196
11. Domon asá Pául Pilíbbíŋá-sí ádden piá	202
12. Domon asá Pául Kolósíŋá-sí ádden piá	206
13. 1Tasilóníŋá Dííŋkuŋo	210
14. 2Tisalóníŋá Aŋkuŋo	214
15. Domon Dííŋkuŋo asá Pául Timos-sí ádden piá	216
16. Domon Aŋkuŋo asá Pául Timos-sí ádden piá	221
17. Domon asá Pául Táítos-sí ádden piá	224
18. Domon asá Pául Philemon-sí ádden piá	226
19. Domon asá Híbroná-sí ádden káwe	228
20. Jime'ŋ Domon	238
21. 1Patoro Dííŋkuŋo	242
22. 2Patoro Aŋkuŋo	247
23. Yáaye Domonduŋo'ŋ Domon Dííŋkuŋo	251
24. Yáaye Domonduŋo'ŋ Domon Aŋkuŋo	255
25. Yáaye Domonduŋo'ŋ Domon ĩskuŋo	256
26. Jʉud'ŋ Domon	257
27. Tawrájawi'ŋ Dombore	259

Mattiyo'η Belétullê'η Dombore.

Magara 1

¹In dombore Îsa diiríe'η-ii, Îsa Daûd'îη kwě, na Daûd Birâim'îη kwě, ²Na Birâim Isâ'η Bâ, na Isâ Yagúub'îη bâ kééńá, na Yagúub Jada'η bâ na kééń bârηa. ³Na Jada Perez'îη bâ kééńá na Zera kí Tamar, na Perez Hezron'îη bâ kééńá, na Hezron Ram'îη bâ kééńá. ⁴Na Ram Amminadab'îη bâ kééńá, na Amminadab Nahason'îη bâ kééńá, na Nahason Salamon'îη kwě. ⁵Salamon Boaz'îη bâ kééńá, na Boaz Obed'îη bâ kééńá, na Obed Îsa'η bâ kééńá. ⁶Îsa Daûd'îη Ába kuri'η bâ kééńá, na Daûd Silimân'îη bâ kééńá asá kí Uríya'η yáa'η kwě dorá-ii. ⁷Silimân Rehobaam'îη bâ kééńé, na Rehobaam Abijah'îη bâ kééńá, na Abijah Asa'η bâ kééńá, ⁸Na Asa Jehosaphat'îη bâ kééńá, na Jehosaphat Joram'îη bâ kééńá, na Joram Uzziah'îη wúo kééńá. ⁹Uzziah Josam'îη bâ kééńá, na Josam Ahaz'îη bâ kééńá, na Ahaz Hizíkiya'η bâ kééńá. ¹⁰Na Hizíkiya Manasse'η bâ kééńá, na Manasse Amon'îη bâ kééńá, na Amon Josia'η bâ kééńá. ¹¹Na Josia Jekniah'îη wúo kééńá kí kééń bârηa'η ila tin-lé alá Bábilóníńá kurré. ¹²Asá bá bílóníńá'η jurrúuη ila agíní, Jekniah bá Seltil'îη bâ kééńá, na Seltil Zerbabel'îη wúo kééńá. ¹³Zerbabel Abiûd'îη bâ kééńá, na Abiûd Eliakim'îη bâ kééńá, na Eliakim Azor'îη bâ kééńá. ¹⁴Azor Zadok'îη ba kééńá, na Zadok Asim'îη bâ kééńá, na Asim Eliûd'îη bâ kééńá. ¹⁵Na Eliûd Eleazar'îη bâ kééńá, na Eleazar Mattan'îη bâ kééńá, na Mattan Yaûb'îη bâ kééńá, ¹⁶Na Yagûb Ísib'îη bâ kééńá alá Moo'η toη'îη sid kééńá alá kîe Îsa-sí kaarîη-ii nâs kona Jáásodunjo kaníe. ¹⁷Kin tawraηa nyét bás Birâim na Daûd-lé bá weyye oηηaal kaîη kin tawraηa. Míîη Daûd-lé namaη Babilôn'îη jurrú'η, na Babilôn-lékí Jáásodunjo tawraηa nii-ii gé weyye na oηηaal. ¹⁸Îsa'η Jáásodunjo'η daarîη alá eηa kí kin koraηa. Dééη íya Moo, Ísib namâs Moo-sí tío ásâη jee, iláîη waar ná yeeη ás káyítieba, Moo yé naamâs oome eηa kí kuo tiyyáηa'η dorá. ¹⁹Marraη Ísib dééη toη'îη sid, yé duó wárig kééń á nyáηába dééη tabu'η álâη son dorog á eeηba, lia namá kâríkí kajala álá júní. ²⁰Ílâîη alá yé kila útóńá'η risiηo, na Lonpiîη meleg namâs yee-sí lóónóla kí yíeηa namâs in kwă, "Ísib Yagûb'îη kwě, kaîi áitiŕba álâη díîη yáa'η kwě Moo-sí jabúη, iláîη ná bá jí jaη álâη jâη yee-sí kíkua tiyyáηa'η dorá. ²¹Yé kwě níη kiri, námâs kona in kaníya Îsa, yé námâs kwa-sí jópó kíeη kattíeη-lé. ²²Kin nyét bá iláîη iní ásâη eeη in nála alá Lonpii kwă kí domoη kwă'η dorá, kowe, ²³Tullé jâη idîîη nâs yé Selbé na yé bá síη kwě kiri-ii, namâs kona in kaníya Imánwel- asá in loηa "Lonpii kíeη kaη." ²⁴Lonpií'η Meleg namâs Ísib-sí kwă sógâs jawla ná díîη yáa'η kwě jabu'η. ²⁵Marraη yé ás lúnîηiba namaη yáa kiri. namâs kona Îsa kaníe.

Magara 2

¹Lia namá Îsa-sí kaarîη deem betlaam-lé Yûdiya dió, ába kuri Herôd'îη tin-lé, namá guud dunjo díg paago kí Jurusalâm'îη garib'îη ere namá in kwă, ²"Áli-ii alá Yaûda'η ába kuri-sí kaarîη-ii? Kí úrí-sí kagila kí garib'îη ere poí ká éla ásâη yee-sís jujjé â. ³Alá míη ába kuri Hirôd kelaamá,

namás kilmá sondorog eḡa, na Jurisalam'ín̄ kwa nyét kí kíe kaḡín̄. ⁴Hiródos namá kwa nyét-sí iso, Sagala namaḡ rim kwă namaḡ kuldiḡa-sí namás in kwă, "Jáásodun̄-sí aál kaḡriḡi?" ⁵Namás in aáḡé, "Betlham Yûdiya'ḡ deem-lé, inná laḡ alá domoḡduḡo rimmen̄ piyá, ⁶Marraḡ bí, Betlham alá Yûdiya'ḡ suuru-lé kee, Yûdiya'ḡ tabuḡa-lé soḡḡâ ittá á baḡba díeḡ dió, díeḡ dió tabu áḡ kóróba álán̄ éle ná tabu eeḡ kúíḡ kwa Isráílín̄a-le." ⁷Lia Hiródos Iskirút namás duó riyyâ-sí tarí piyá álá in̄ó kaa kee, na naán̄ kééḡá ná lóóḡóla. ⁸Namá Betlham ádden piyá, namás i kwă, "Boo ná ila kwě-sí burḡúló tíllân̄diḡ. Na abás bummón̄ yee-sí, báis ka-sí bwa ná dog êl nás yee-sí muḡḡé muḡḡé piá. ⁹Lia alábá ába kuri kelamí, namá dééḡ dorá tíó ná nyáḡa, namás tuuḡa ná laḡ kí garib'ín̄ ere ná díeḡ tabu'ḡ ere namaḡ ide írí keera alá asá kwě ití kéḡá. ¹⁰Alá bá úrí-sí jágíla, namá kilmaḡa soḡḡâ simmó in̄i. ¹¹Namá tón̄ keéḡé ná kwě ittí-sí kaḡile kí dééḡ Íya Moo. Namá dû kún̄ul kí kurḡo nás kúme káwe. Namás díeḡ silinysilín̄yá'ḡ gubul káwlie na Dolé, na súúlá murréḡa ná kanie. ¹²Loḡpii namá sáwgeḡ piá kí yieḡa álán̄ Hiródos-lé á kawḡieba, lia alábá kôilḡ-ii álán̄ kawḡiya namá díeḡ baru'ḡ dorá keer kábé. ¹³Lia asá bá kawle, Loḡpii'ḡ meleg namás Ísib-sí lóóḡóla kí yieḡa namás in kwă, "Jawlas nás kwě-sí jabu kí dééḡ Íya ná Pûl'ín̄ baru boo. íllâ bây-ii namaḡ nîḡ gí síḡ ká waa, Hiródos yé kôil álán̄ kwě-sis puu." ¹⁴Kí ila luul Ísib namá door na kwě-sí bawa kí dééḡ Íya namá pûul'ín̄ barú nyaná. ¹⁵Yé bán̄ di-ii sáy-ii namaḡ nîḡ Hiródos wayí. Innân̄ bán̄ eeḡ inná alá Loḡpii kwă kí domoḡkwă'ḡ dorá, "Pûul'ín̄ baru'ḡ paál bán̄ dúíḡ kwě-sí arín̄." ¹⁶Lia Hiródos, alá bá jágíla ná tullé áiba kí duó riyâ'ḡ dorá, namá kilmá sondorog eḡa. Namá kwa ádden piá ná dogólá keya dokkéḡa-sí nyét kaḡḡi alá kíeḡ ayáḡá aw kaḡí kila alá Betlaham kaḡín̄ na baru'ḡ dió, ila tin'ín̄ eré namás iláíḡ tiél déllin̄ kí duó riyyâ'ḡ dorá. ¹⁷Namá innálan̄ eḡa alá domoḡ duḡo Jeremâya risiḡo, ¹⁸Namá urú kómóla Râma dió, kola soḡḡâ, Rasél kola kómóla kééḡ dogólá'ḡ uúḡ, namá íriḡi ásáḡ kalawâ káwa iláíḡ nás keerḡa ás keba." ¹⁹Alábá Hiródos way-ii, Loḡpii'ḡ melek namás Ísib-sí lóóḡóla Pûl'ín̄ barú namá in kwă, ²⁰"Jawlas nás kwě-sí jabu'ḡ kí dééḡ Íya ná díeḡ suuru-lé bawḡi Isráíl, kwa alá dogólá'ḡ kuíḡá kôilini-ii yeeḡ kúsiḡi. ²¹Ísib na door, namás kwě bawa kí dééḡ íya namá díeḡ barú píḡi Isráíl. ²²Marraḡ namá kel amí ná Arsílios baru-sí tíó dééḡ bâ'ḡ lóóle hiródos'ín̄, namá lóó kálí piyá álán̄ dii-ii píḡi. Lia Loḡpii namá sáwgeḡ piá kí yieḡa, namá Galíle-sí júndí ²³Namá nyáḡa ná deem Nazares-lé ooḡo. álán̄ inná laḡ eeḡ alá domoḡ kwă kírsiḡul, inná laḡ namáḡ nín̄ Nazarene kaḡíḡi.

Magara 3

¹Kila sogá-lé namá Yáaye jálo-duḡo éla nás Guḡdpááliti negêb-lé ná in belé'ḡ, ²Karra bawḡi kíeḡ jittiḡa-lé, jawil'ín̄ kuriḡ dakkis piá." ³Bá eḡ iná waar domoḡ duḡo Asiyá'ḡ dombore-lé, "duó díí bá urú laddi jutá negêb-lé, 'Loḡpii-sis dorá bááḡo nás tiyyá bâ, lóó-sis taraas bâ álán̄ ilḡi ná jee." ⁴Na yáaye bán̄ kamal'ín̄ darma jíḡíḡieḡi-ii na kééḡ káwlá karma'ḡ, na bán̄ kawḡa aam na Naasu'ḡ dayi-ii. ⁵Lia namá kwa nyét kurul alá Jurisalam kaḡín̄ namaḡ roo Urdun'ín̄ túgááḡále ná dê-lé kéle. ⁶Ná dééḡ dóḡa kálín̄ul roo Urdun-lé, naḡ karra kawḡie kíeḡ jittiḡa-lé, asá yeeḡ kiine. ⁷Marraḡ lia alá bá kaw soḡḡâ kaḡile Parasíḡa na Saddûsa ná jálíḡo'ḡ lô kéle, Yé namás in kwă, "Bí apsaper'ín̄ dogólá taga ay-ii síḡ boró alá ila jitti'ḡ-lé ál úndul. ⁸Kwă biḡi soḡḡâ ásáḡ jittiḡa bundí. ⁹Kíeḡ suúrḡá'ḡ déllin̄ a bírsiḡba, 'kí dáíḡ-si bâ Birâm-sis kaḡ, abáis ká áwaba biḡa-sí Loḡpii taga jáḡi síḡ Birâim'ín̄ dogólá-sí annaḡ kin kítíḡóle-ii. ¹⁰Innán̄ baw bán̄ beet kurú it ná kwă tulléḡa á kirelba, bán̄ kande námá útu kaḡíya. ¹¹Ká álo gín̄ kí koro kíeḡ jittiḡa'ḡ marraḡ duó kee ná úndul ná ká dééḡ dáwlan̄'ín̄ boot taga áḡ ulóba. na yé lió gín̄ kí kuo na kí utú. ¹²Na yé

mutôg dóŋa bǎw nás kaan-sí kí kúrso kergel pii namá kééŋ kaan bǎw ná kúluma-lé jaa. Marran dééŋ yio-sí bán kí utú suu." ¹³Lia alábá Ísa deem Galíli-lé éla roo Úrdun-lé alá si íimeŋa'ŋ amí Yáaye'ŋ dóŋa. ¹⁴Marran Yáaye bá piyá álán jasi yee-sí, namás in kwă, "Ká wêil álán gis íimeŋa'ŋ jâm, namá dûilé jéela. ¹⁵Ísa namás yee-sí in kwă, "Jundí gî naa, na naa tullé-ii álán kê in nân nyé traas-ii." Yáaye namás tiina yee-sí. ¹⁶Lia alá bá yé liiŋo, Ísa in ná lan namá koró koró dió, jaawel namás paalíŋi yee-sí namás in kwă. Yé namá jágíla ná Lon pií'ŋ kuo dééŋ írí in buuŋeli ni-ii ná orrá. ¹⁷Namá gal urú kómóla jaawí ná in belé'ŋ, "In dúiŋ-si kilmá'ŋ kwě-ii alá ká wéel ka-sí dééŋ írí gi-ii kilmá simmó-ii."

Magara 4

¹Lia Ísa-sí namá kuo killul nás jutá keríye ányídi namá kôil álán dééŋ arrá ráan. ²Asábás Ísa buur búuŋo kí tóóná sooga weyyéŋá oŋŋaal na kí luul weyyéŋá oŋŋaal namá duur tío, ³Mesêre namá dêlé nyaná namás in kwă, "Abás jí Lonpií'ŋ kwě jan in dító-sís in jwa ásán karan jáiŋó." ⁴Namás in kwă, "In rímmen eŋa kí karan áiba álán dalđi'ŋ kwě kee marran bá kí Lonpií'ŋ belé-ii alá dééŋ utú kórél." ⁵Mesêre namá kello nás deem keeré, namá toŋ'íŋsíbítle jasa, ⁶Namás in kwă, "Abás jí Lonpií'ŋ kwě jan suur-sí jundí ná jópólé, rímmen eŋ, "Bán gí síŋ meleka ádden piá náí-iikéyal nán á jáwyâba áilán gi dító taan náí-ii taar duíŋ." ⁷Ísa namás in kwă, "Dog in rímmen eŋa díŋ Lonpií-sí ajarriba." ⁸Mesêre namás dog asi keer púgóná'ŋ írí nyáŋa namás keeŋ kuriŋa páalí dalđi'ŋ kí kééŋ ótá'ŋ nyét. ⁹Namás in kwă, "Kin ótá ká báŋ ji-sí aní, abáis kaa kugo'ŋ jóónó náí bagi já." ¹⁰Ísa namás yee-sí in kwă, "Karra jawŋí iné, Mesêre! In rímmen eŋa, "Jí níŋ Wúo Lonpií-sí síŋ kuri'ŋ jôŋ nás yee táarí já dítinn'ŋ. ¹¹Lia mesêre namá yee-sí júni, meleg namá éla nás táarí piyá yee-sí. ¹²Lia Ísa namá kel amí ná Yáaye-sí keyé nás Galíli keŋé. ¹³Namá Nazare-sí júndí ná Kaparnaham nyaná, alá roo territorias na Zebolon na Naptâli-lé. ¹⁴In iláŋ eŋa álán eep ila alá domoŋ duŋo Isiyá kwă waar, ¹⁵Suuru Zabulun-lé na Suuru Naptâli-lé, ila roo'ŋ tabu'ŋ roo Úrdun'ŋ karra, Galíli'ŋ na Kuldíŋa'ŋ dóra! ¹⁶kuldíŋa lóo díkkô-lé kaŋ lóo tiyyâ soŋŋâ-sí níŋ kagílal na yeeŋ wayí'ŋ nima-lé kaŋ, marran yeeŋa-sí lóo síŋ erríŋ." ¹⁷Ila tin-lé Ísa namás tuuŋa nás guudpáaliti-ii namá in kwă, "Kíeŋ kattíeŋa-lé karra bawŋí jawil'ŋ baj-s' dakki piá." ¹⁸Ísa namá Galíli'ŋ roo'ŋ írí ilŋí, namá suur'ŋ bânŋa aw kagíle, Simon alá Patoro karŋŋi, na dééŋ bára Ándiro álán roo'ŋ dió kunyir kamiŋtíeŋi-ii ná púúná kééliŋi yeeŋ awlá kwă kaŋ. ¹⁹Ísa namás in kwă, "Bêl náí-ii kari búlo náí-ii kwa'ŋ awlá kwă â. ²⁰Inná lan namá kíeŋ kunyira kundie ná yee-sí kari kúlul. ²¹Namás jáwla ná dúítíeŋi suur'ŋ bânŋa kwa aw jágíla, Yagûb Zebede'ŋ kwě, na dééŋ bára Yáaye. yeeŋ namá kídíeŋ bâ Zabede'ŋ kaŋ pulluŋ'ŋ írí nás kíeŋ kunyira kăwŋeli. namás tarí piyá, ²²Inná lan namá díeŋ pulluŋ kundie namaŋ díeŋ ába-sí namá yee-sí kari kúle. ²³Ísa namá níŋ Galíli'ŋ háraŋa-lé níŋ ilon nás guud páalíti, kwa-sí kí dáldeŋá'ŋ ná síŋ belé tullé páalí nan si wajána-sí nyét namaŋ nyokkéŋa-sinamaŋ kwa-sí nyéttin eperel. ²⁴ila belé tullé namá baru Síriya-sí nyét mééré, namás kwa kila asá wajana gé namaŋ ulla namaŋ roboga-sí nyét-si epero. ²⁵Kwa soŋŋâ namá yee-sí kari kúlul Galíli'ŋ deema weyye-lé Jurisalam na Yúdia namaŋ roo Úrdun-lé.

Magara 5

¹Lia Ísa alábá kwa soŋŋâ-sí jágíla, namás jawla ná púgoírinyáŋa ná di-ii dû ooŋo, na kééŋ majira ná délé kéle. ²Namá Ʋto paalí namás in kwă, ³"Bora pattá kalá'ŋ kwa nyokkêŋa-lé-ii kí kuo iláin nás yeeŋ kábkiŋ jaawil'ŋ. ⁴Bora pattá kwa kid'ŋ-ii alá sugúm káwi lia kalawâ síŋ kaŋ. ⁵Bora pattá-ii kwa maaleŋa-lé-ii, marran yeeŋ mirod síŋ koomíya. ⁶Bora pattá buur na duur kwă-le-ii marran yeeŋ pis níŋ kiŋ-ii ⁷Bora pattá kwa urma kwă-le-ii, marran yeeŋ urma síŋ koomíyal. ⁸Bora pattá kwa kilmaŋa tiyyáŋa'ŋ na Loŋpii sí níŋ kaŋílal. ⁹Bora pattá-ii kwa alá dóŋá kwe iláin ná yeeŋa-sí in kariya Wúo'ŋ dogóla. ¹⁰Bora pattá-ii kwa kidí ná kurre iláin alá yeeŋ traas gé yeeŋ bá síŋ kuriŋ kaŋ jaawil. ¹¹Bora pattá kwa kid-sí alá kányiŋul naŋ kurré naŋ-si beléŋá jittiŋa aáŋé pié kwă. ¹²Kilmaŋa pattá báy-ii kí simmiŋ lia bá síŋ asana soŋŋâ bain jaawil, yeeŋ dog domoŋ kwă-sí kurré diéŋ waar. ¹³Bí kera baŋ suuru'ŋ. marran annaŋ-si kerra itti eŋa, páágó sá'ŋ? tullé ásiŋiba bá síŋ kinyíal baŋú namás kwa kí kíeŋ tarŋa kaŋínal. ¹⁴Bí dałdi'ŋ lóo tiyyâ baŋ. In á lóŋba ásaŋ ila tiyyiŋ alá deem alá púgo íri kee ásaŋ baw dééŋ ulma-sí. ¹⁵In álóŋ ba ila Másarája-sí ásaŋ mardâb'ŋ dû jaa, marran ǎw nás sidâb'ŋ íri jaa ásaŋ toŋ nyét-sí eriŋ. ¹⁶ǎw ná diéŋ hére eriŋ kwa'ŋ álán kíeŋ táaríŋá kaŋílal tulléŋa kaŋílal, ádaŋ diéŋ bâ alá jaawil keer mujjé eeŋ. ¹⁷"In áis lóŋítiyaba âl éla ásaŋ dáalı-sí jitti â, marran bá iláin êl álán-si áge nyét. ¹⁸Ká waa gí síŋ kí see'ŋ see: suuru namaŋ jaawil nyét níŋ paasiŋó marran Loŋpii'ŋ belé annaŋ tog-ii áŋ paasiŋóba, namaŋ níŋ údóŋa nyéttin iŋi. ¹⁹Duó id nás dáalı tog bíkír-sí dúso in beer-lé na kwa-sis páalı itti bá síŋ kuriŋ jaawil'ŋ takka kee. Na duó abás páalı ila-sí ǎl lóŋ yé bá síŋ kuriŋ appâ kee jaawil. ²⁰In nâŋ gí síŋ waa, annaŋ kíeŋ traas gé rim kwă na Paraasiŋa yeeŋ Wúo'ŋ kuriŋ jaawil'ŋ-lé áŋ kariyaba. ²¹Bí kel bámi alá tóoríg aáŋé, 'Duó-sí álán á jawba, 'Na duó ná duó-sí puŋ-ii bán soŋŋâ tárrá-ii na dog yé b'ŋ jánsá oóŋ.' ²²Marran ká waa gí síŋ, "Duó bi duó ná kí dééŋ bára kussê ge bá tárrá-ii bán jánsá oóŋ; na duó id nás dééŋ bára-sí in kwă, "Jitti kwă! yee-sí dog bŋ jánsá'ŋ jôŋ-lé kaye; na dog duó abás in kwă, 'Jí ariŋ tóggíŋ dawa á jaŋ ba!' dê-lé dog bá tárrá-ii yé bán ótu poi. ²³Na abá jóil álán diilóŋá jarâŋ ná janí Wúo-sí bán síŋ jaluŋ díi bára díŋ íri kila sondorog ála áiba. ²⁴Kila duléŋá-sí bá inná laŋ lundí tabu'ŋ liya, namá joo. main bá joo nás kí díŋ bára tullé beeŋ, lia namá jéla ná kíŋ dulééŋá jaráŋ. ²⁵Abá wajân jaŋ bán gíŋ waar gís lápáŋóla iláin ná bí kie baŋ dóra ná jánsá bann-ii, lia ila duó námá-iiŋ náis jansa duŋo-lé dóŋa jaa, na jansa duŋo ná-ii ga ila duó-le dóŋa jaa alá lansa-sis jaan, inná laŋ ji-sí námá-ii túmná jábí. ²⁶Kí see'ŋ see gí síŋ waa, "Jí péll't áŋ tawrá áŋ joróba nama níŋ ari ittiríg díŋ jaa sôŋgoŋa dí-ii díŋ suuru'ŋ. ²⁷Jí kel jámi alá waar waa, "Péllét as jíloba." ²⁸Marran ká in gí síŋ waa ji-sí duó bi duó ná yáa-sí jágíla annaŋ kóŋí kí dééŋ kilmá yé bás jílo kí kilmá. ²⁹Abá díŋ núŋí súru kwan-ii ná jitti piá, kí idíŋ alán suur nyét útu poi, bá ilá-ii-sí jaráŋ ná marran suur ila tullé sayí, jitti kuŋo-sí námá jaráŋ ná jamíŋi. ³⁰Na abá díŋ dóŋá súru ari jitti piá, bá jandi námá díŋ suur tullé sayí, kí idíŋ álán suur nyét útu poi. ³¹Na dog gí síŋ in waa, "Abá duó yáa'ŋ kwě-sí júndí bá ǎw ná dééŋ gâr joo'ŋ íni. ³²Na ká in gí síŋ waa, "Na duó abá dééŋ yáa'ŋ kwě-sí júndí bá iláin júndí alá kí duó keer janí káwe, na abás duó keer nyaná bá dog janí keer pii. ³³Asi keer kelámi kwa toyya-lé, "ásáŋ á aaró ba marran síŋ alípe â kí wúo'ŋ kona. ³⁴Na ká in gí síŋ waa, "Alípe a baw ba kérrég annaŋ dał-túr-ii jawil'ŋ, idíŋ ná Loŋpii'ŋ kuttin. ³⁵Walá suuru'ŋ-lé áiba idíŋ ná kééŋ tarŋa'ŋ lóo walá Jurisalam iláin ná ába kuri'ŋ deem'ŋ kuriŋ-ii. ³⁶Alípe a jába díŋ tabu'ŋ idíŋ ná jí taga díliw dikkô walagal pattâ tog dog áŋ jába. ³⁷Marran ǎw ná kíeŋ beléŋá yaŋ yaŋ walagal lôlo lôlo. na abás nyiŋí innâŋ bá ányídi-ii. ³⁸Kilámi ná aáŋé, "núŋí kí núŋí na dáŋí kí dáŋí. ³⁹Marran ká in gí síŋ waa: Abá-ii duó díŋ pula taan bá júndí ná taan pula keer-sí dog. ⁴⁰Na abáis duó díŋ jurí díŋ riyé díŋ konó as jaaríŋiba dog. ⁴¹Na abá duó díle ari díŋ kóŋí bá janí as jawriŋaba dog. ⁴²Na duó id ná díle ari díŋ bawa a jolóŋóba áilán jáwí. ⁴³Boiŋí kid-sí ná-ii

kane: Bí kelbámi alá ká waa, Kwa-sí id-si bâ alá bí bóil áísán yeeḡ dog káwal. ⁴⁴Na ká in gí sḡn waa: Boiḡí ki-sí náí-ii kanane bâm-si kid-sí náí-ii kurre, ⁴⁵Lia bí bán sḡn Loḡpií'ḡ dogólá baḡ alá jaawí kee. na yé bá sḡn kwa jittiḡa-sí dul-lé tokkê paalí, na kwa tullêḡa-sí bá sḡn kuy éla namaḡ kwa jittiḡa-sí dog. ⁴⁶Na abá kwa kid-sí bôil aíla biḡa kôil-ii kaán níḡ boiḡí assô'ḡ jâ-sí? na kwa jittiḡ dog kaḡ kôil-ii kila kwa-sí alá yeeḡa-sí kôil-ii. ⁴⁷Na abá díḡ bára-sí joiḡí, na ay-ii níḡ lón kwa kernḡa lé? Na Asáriḡá dog kaḡ kawé innân. ⁴⁸Iláḡ jí bá ǻw ná komomol jaḡ, iná díḡ bâ alá jaawíl kee dog komolmol-ii.

Magara 6

¹Riyás jaliḡola álán díḡ ájí ǻl jaw kwa'ḡ taḡbu'ḡ álán taraasi álán álóóḡola badiḡ eré, na lia Loḡpii kíḡ duléḡá áḡn jáwíba jaawíl. ²Naa abá duó-sí ari janí, in ajwaba kwa'ḡ taḡbu'ḡ niná ǻl kil kwa panypanya asá otá-sí kwa soḡḡá'ḡ dió kasare álán yeeḡa-sí kaḡílal ǻl yeeḡ tullé gé. ká waa gí sí kí seéḡ see: báḡn kawíya kíeḡ dulééḡá. ³Marraḡ abá duléḡá janni, ajundíba álán dóḡá gogro jáḡil alá dóḡá súruari pi-ii. ⁴Lia kíeḡ duléḡá bá gí kawíya kí bútu. Idíḡ ná díḡ bâ bá gí laḡ kí bútu yé bán gḡn jáwí kíḡ duléḡá. ⁵Jam: Abás júmel, in abaluḡ niná párasíḡá, alá kôili ná koraḡa-lé kééréli ná kúmeli álán kwa soḡḡá kaḡuwe koraḡa-lé álán kwa kaḡílal. kí see'ḡ see gí sḡn waa, lia bí bá sḡn káb baiḡ náí-ii kawíya. ⁶Marraḡ bí, abás búmel, bá kíeḡ payta baḡiti námás kíeḡ órréḡá burrit-ii ila ilaḡ búmel. Órrés burrit abás búmel díeḡ bâ-sí, alá yé kí bútu-ii. Alá díeḡ bâ kí bútu gí laḡ báḡn jáwí kíeḡ duléḡá. ⁷Na abás búmel, uuḡa kila liḡ a bá miḡba niná daḡdi'ḡ kwa kámiḡa, na bá ǻw ná-ii taḡbu'ḡ úndula áilán gís kelkámmya iláḡn ná kééḡ uuḡa soḡḡá kaḡi. ⁸Iláḡ, in ajeḡ ba niná yeeḡ, iláḡn ná díeḡ bâ loḡ-si ari ná bí bôil alá kíeḡ taḡbuḡa-lé kee iláḡn waar ná á biḡóba yee-sí. ⁹Innân-si búmel, "Dáḡn bâ alá jaawíl jaiḡ, kí kíḡ kona'ḡ baḡi, ¹⁰Díḡ kuriḡ bá'ḡ éla, bán eeḡ suuru-lé iná alá laawíl iri eḡa. ¹¹kḡḡa-sí kaḡi jamma janí gís kí sog bi sog. ¹²Na jáásogís kaḡi korroḡa idíḡn nás kí dog kawesél kwa kid alá dáḡn iri jittila kawé. ¹³Na taḡbu gís jeḡ makkéla-lé a gí jábíba, marraḡ jaráḡn gí si mesereḡa'ḡ táári-lé." ¹⁴Na abá kwa-sí báásó yee-sí, díeḡ bâ alá jaawíl kee biḡa dog bá gí páásó. ¹⁵Na abá jí ás jáásóba yee-sí, jḡ-sí dog áísḡn á káasolba dog. ¹⁶Buur'ḡn Jamúḡ: Abás buur jamúḡél, díḡn waji bá ǻw ná bírnyá-ii, ná in álónba niná daḡdi'ḡ kwa, na kíeḡ wajiḡ-sí abundíba ásán kwa kiwe ǻl bí buur baḡ. Kí see gí sḡn waa, kíeḡ asana bán gḡn kawíyal. ¹⁷marraḡ bí, abás buur bamúḡél, kíeḡ taḡbuḡa na wajiḡa-sí bás day-ii báásó. ¹⁸Iláḡn álán kwa kernḡa ás kiweba ása bí buurbaḡ, marraḡ déllin bá díeḡ Ába-ii nás loḡ alá bútuḡa-sis loḡ báḡn jáwí kíeḡ kurro. ¹⁹Kíeḡ gubul-sí suírḡá'ḡ suuru'ḡ iri a baaba bará níḡ ruul amí na ásán póót ás tíiba na álán kaam á kulluba. ²⁰Kíeḡ gubula-sí ǻw ná jaawil'ḡn ge wala ruul jitti ápiḡa na póót walágal ás tiélba na kaam gal walá tag áḡn báwba. ²¹Abás kíeḡ gubula di-ii baiḡ kíeḡ kilmaḡa dog bá sḡn di-ii baiḡ. ²²Suur'ḡn másarája bá núḡí-ii. iláḡn ná núḡí tullé-ii suur-lé, iláḡn ná suur bá sḡn pis eeḡ kí hérra. ²³Na abá díḡ núḡí kurrá-ii díḡn suur nyét bá dikkó-ii, na abá díḡn hérra alá dílé kee dikkó-ii na díḡn dikkḡn ay-ii níḡ lón! ²⁴Álón ba ásán duó sidda ǻw kee, bán tog-sí jío námá tog-sí kóḡí, wala gal sḡn kí tog sabba tog kiḡi na keer-sí ná júndí. In á lónba álán Loḡpii-sí táári já namaḡ minimíniḡa-sí kí tin tog. ²⁵Na ká waa gí sḡn, Kíeḡ suírḡá'ḡ jaiḡ'ḡn uuḡ iskeḡ abeeḡ kaa níḡ bâm na kaa níḡ baaba na kaa níḡ biḡí. kíeḡ kuḡḡá jâm-lé soḡḡá tullé áibâ na kíeḡ suírḡá juriḡa-lé soḡḡá tullé áibâ? ²⁶Kíyaḡa-sí baḡíl jaawíl: walá raḡytá ás kaḡiḡba walá á kuyeba naḡ kúluma ás kaḡiḡba marraḡ Wúo alá jaawíl kee bá ínni-ii. Na bí kíyaḡa-lé soḡḡá tullé á baḡ bâ? ²⁷Na kiyé díḡn dió ásán dééḡ suur-sí tin nyí annaḡ selem tog-ii dééḡ jaiḡ-sí. ²⁸Kaán-ii ná bí iskála baḡ juriḡa'ḡ? kalá baḡíl dáḡḡá-si, yeeḡ ay-ii túytíyá. na yeeḡ walá dog táári á piéba, na

dog á túytíyaba dakki dakki. ²⁹In nân aisa waa, Silimân déén jaiŋ-lé aál kééná kí déén kuriŋ dog á jínjiba juri in nálan dog. ³⁰Abá dǎy nottô door jáá saare'ŋ bá kúyíli, na Loŋpii dog bá in nân pii abá biŋíti kí baj bá biŋí, báisín jíní bí asá jijn itti baiŋ ba?³¹Na iskála a baŋba ay-ii níŋ bwa, "kaa níŋ kâm na kaa níŋ kaba?" ³²Na kin nyét-sí kuldíŋa do kaŋ kôil-ii. Díeŋ bâ alá jaawíl kee loŋ-si kaa bóil. ³³Marraŋ naa Loŋpii'ŋ kuriŋ boiŋi na déén taraas na lia kila nyét bán gín karílúwal. ³⁴Na liya saare'ŋ iskála as baŋ ba, iláin ná saare déén suur'íŋ-si iskâl-ii. Soŋŋá-ii sog jitti kuŋo-lé.

Magara 7

¹Kwa kerŋa'ŋ jandi: Kwa-sí hô as bandi ba áisán biŋa âis kandeba. ²As bandiba kwa-sí áisán á kandeba biŋa-sí, kwa-sí as barri-ba áisán biŋa áis karre-ba. ³Kaán-ii ná díŋ bára'ŋ núŋi osag jalú, na díŋ núŋi balda'ŋ appâ á jalúba. ⁴Kaán-ii nás díŋ bára-sí in jámin ásan osag jarán déén núŋi, na jí díŋ núŋi balda'ŋ appâ á jarínélba. ⁵Bí namímaŋa kwă bí maiŋ kíeŋ baldaŋa barán kíeŋ kúŋi ná lóó tullé bagíl, námá liya kíeŋ bârŋa'ŋ kinyo-sí barán-sí bará. ⁶ásaŋa-sí kila tiyyâŋa a baníba, na kaðurôga-sí kíeŋ tarŋa'ŋ kila as binyaaba, alá kí tarŋa kármínyul kéén nyensérá. ⁷Bíŋo, Boiŋí, Baldó : Bíŋo báin kaniya. Boiŋí, bá síŋ bumó. Baldó, báisín káwlíyal. ⁸Duó id ná ari iŋo, bán kaniya; na Dduó id ná kóiní, bá síŋ búlón; na duó id ná órré taan bá sí káwlíya. ⁹Walagal äy-ii kuŋo-ii, abá déén kwě karaŋ kóiní námá dító íní? ¹⁰Walagal abá púún kóiní, námá núúm íní? ¹¹Na abá bí kwa jittiŋa baŋ gaŋ-si baluŋ ná kíeŋ dogóla-sí karába tulléŋa banni-ii. Na saa soŋŋá baj-ii alá díeŋ Bâ alá jaawíl kee nán gín ótá tulléŋa íní alá bí bíŋó? ¹²Na ari id ná bôil áisán kwa káwa, bí dog bás bâ yeeŋa-sí dog, na in innân bá dáálí-ii na domoŋ kwă. ¹³Órré Makkê: Kí órré makkê barí, iláin ná órré wissé jitti-ii iláin nás kwa-sí agíti-ii, na kwa soŋŋá gé ná kí ila dorá karítíyá! ¹⁴Marraŋ dorá makkê yé-ii áisán jaiŋ-lé keéré, na kwa ittá gé nás kummitíyá! ¹⁵Kurú kí Kwă'ŋ: Éngereŋ bee piyé-kwă domŋ-kwă'ŋ írí, díe-lé níŋ kélal kí jaluŋ keer, na yeeŋ kí see bônnyoŋa gé ná uríŋá-sí kabíya. ¹⁶Kéén kwă-lé bá síŋ. In bâ alá kwa kawe ínal'íŋ kurú-lé kíyá áŋ jum móba marraŋ bán sámíle jum mó'ŋ? ¹⁷Kí in dorá, kurú tullé bá kwă tulléŋa kirel, marraŋ kurú jitti bá kwă jittiŋa kirel. ¹⁸Kurú tullé kwă jittiŋa áŋ kiriba, na kurú jitti kwă tulléŋa áŋ kiriba. ¹⁹Kurú bi kurú ná kwă tulléŋa á kirelba bán kande ná kamíŋíya námá útu kabíya ná súŋ. ²⁰Lia námá jiw kéén kwă-le. ²¹Duó bi duó áiba náis in belé'ŋ, Loŋpii, Loŋpii, álán kuriŋ-lé kári jaawíl, marraŋ bá kwa kid ge alá dúin Ába'ŋ táári kawe alá jaawíl kee. ²²Kwa soŋŋá gé nán in nálan aánl ila sog-lé, "Loŋpii, Loŋpii, kí kíŋ kona áibâ náis yíeli naŋ mesereŋa-sí karaŋa kí kíŋ kona naŋ pirjeŋa kâ kí kíŋ kona?" ²³Liya ká walá duó tog dog-sí ás aluŋ ba, "Ká biŋa-sí áis aluŋba! karra bawŋí dúin kílí, bí kwa jittiŋa baŋ!" ²⁴Toŋ Dító'ŋ írí: Lia, duó bi duó ná kúin uŋa kelamí na tááris piá yé bán duó riyá-ii, iláin ná yé toŋ-sí dító'ŋ írí tumo. ²⁵Na lia abá kuy-ii riŋo, ná rooŋa éle kí kuturgú'ŋ ná ila toŋ-sí tewe áŋ jábíyalba iláin ná dító'ŋ írí támíŋ. ²⁶Marraŋ duó id ná dúin belé kelamí naŋ táári ás piyába bán in eeŋ duó jukko alá toŋ ŋáányiŋ dió tumo. ²⁷Na abá kuy-ii éla ná riŋo, naŋ rooŋa éle kí guturgúréná'ŋ na kawlo éla ila toŋ-sí úpúrí, bán jábbíya jitti piyá. ²⁸Lia asá ísa déén belé agé namá kwa'ŋ dáldé-le nyaná ásán guudpáálí, ²⁹Inná laŋ asá páálí, duó id nás kelamí bás kuuriŋ kee, na in á oŋba ná rim kwă.

Magara 8

¹Îsa Robog-sí dááweŋ piá: Lia Îsa alá púgo kééŋá namá buuŋo, na kwa soŋŋá namá yee-sí kari kúle.²Matâge namá Îsa-lé éla namás in kwă, "Taga tiyyá jâ gílán dúíŋ sid." ³Îsa namá dóŋá ímíŋi-ii ná kurá namás in kwă, "ee, wêl áílán tiyyá â" ila tin-lé namá tiyyá eŋa. ⁴Îsa namás in kwă, "kí maale joo jagí duó tog dog-sí as jwaba. joo nás díŋ suur-sís Pági-lé jááwli, ná hadie ila alá Mûsa kwă, ásáŋ ósom eeŋ yeeŋa-sí." ⁵7Kaldaga Píri'ŋ Tăbu'ŋ Dááweŋ Jâ: Lia alá Îsa deem Kaparnahum-lé kári, namá kaldaga píri'ŋ tăbu'ŋ dêlé éla ⁶Namás in kwă, "Dúíŋ sid ká koy-ii aŋ ná robog aŋ ná biris'íŋ írí ăw tón, ná saa soŋá wajâni-ii!" ⁸Kaldaga píri'ŋ tăbu namá in jáwí, "Dúíŋ sid, kâ duó jiti aŋ taga díŋ toŋ'íŋ dió taga áŋ aríba. Bá ká aŋ déllin nás kuriŋ aŋ, naŋ-sí kaldaga aiŋ dúíŋ dû. ⁹Abás in waa in-sí bâ bá kawé, boo bá kanníyá ná kawé, béla bá kúnula naŋ kúíŋ koya gé, in-sí bâ bá kawé. ¹⁰Îsa álbá in nâŋ kelamí, namás píriŋ piá kila kwa alá yee-sí kari kúléŋí namás in kwă, "Kí see'ŋ see gí síŋ waa" Israíl dió duó ini-ii niŋ á síŋ kóróba kí see jâŋ-ii. ¹¹Ká waa gí síŋ, kwa soŋŋá gé ná kúndula kí sába'ŋ ere na kí garib'íŋ ere, asá kí Birâim na Isâ na yaġûb jaawil'íŋ kuriŋ-lé. ¹²Marraŋ kuriŋ kwě, bânŋóó dikkô-lé kamíŋíyal, íllâ alá kola na kagi'ŋ jállo kee." ¹³Liya Îsa namás kaldaga píri'ŋ tăbu-sí in kwă, "Joo, in nâŋ kí díŋ see'ŋ jâŋ-ii, jî-sí báí síŋ eeŋ." ila tin-lé dééŋ koy-ii bás eperiŋo. ¹⁴Batoro'ŋ Kóná'ŋ dááweŋ jâ: Lia alá Îsa Patoro'ŋ tón éla namá búló ná patoro'ŋ kóná-sís irole. ¹⁵Îsa namá kí dóŋá kurá, irol namá júndí, namá nyáŋa nás yeeŋa-sí táárí piyá. ¹⁶Alábá dulé arra eeŋ, kwa namás ulla soŋŋá kééle nás mesêreŋa kaiŋ. Namá kila kuo jittíŋa-sí kí uuŋa kila kwa wajâna namá nyét dááweŋ kiŋi. ¹⁷Kí in dorá namá yá-ii alá eŋa alá waar domoŋ duŋo Isiá kwă, "Bá yé-ii ná káiŋ waja-sí bawa naŋ káiŋ kíyáná-sí bawa. ¹⁸Îsa'ŋ Karilúlo Júlo kwă'ŋ Temen: In nálaŋ álbá Îsa jágíla ná kwa'ŋ dáldé soŋŋá dêlé kísíŋul, namás kééŋ majira-sí in kwă, alá kí roo Galíil'íŋ ere kóllíŋíal. ¹⁹Rim duŋo namá dêlé nyáŋá nás in kwă, "Kari'ŋ úlo lóo id-lé ná janni-ii." ²⁰Îsa namás in kwă, "Bôrnyoŋa kúlónás kaiŋ, Kíyaŋa naŋ arda pie jaawíl naŋ-sí toŋa kaiŋ, marraŋ Daldí'ŋ kwě lóo ás keba álán dêlé tăbu jaa." ²¹Dééŋ majir keer nam's in kwă, "Dúíŋ sid júndí gî min ná oo ná dúíŋ Ába-sí urrí". ²²Marraŋ Îsa yee-sí bás in kwă, "Kari gî júlojúndí maíta ná kien maíta-sí kurtol. ²³Îsa Dawlo-sí Núrgú íní: Alábá Îsa pulluŋ'íŋ dió kári, kééŋ majira namá kari kúle. ²⁴Namás kûl pulluŋ-sí namás roo'ŋ koléŋa jáwliw kí dawlon ná kôili ásáŋ pulluŋ-sí júmal, Marraŋ Îsa bá kééŋá ná úúŋéŋí. ²⁵Majira namá dêlé kéle namás kaġiŋi, namás in aáŋé, "Jopó gîs kiŋa-sí Loŋpii kanni-ii álán kúsún!" ²⁶Îsa namás in kwă, "Kaán-ii ná lóo kalibaw, díeŋ see jâŋ áyé?" Lia namás jáwla ná dawlo-sí núrgú íní dawlo kí roo namá dirrig ooŋo soŋŋá. ²⁷Kwa namás píriŋ káwe namá in aáŋé, "in ki-ii namaŋ korona dawlo yee-síbagi pie?" ²⁸Mesêreŋa'ŋ Jurrûŋ Kaðurúga-lé: Álmíŋ Îsa kí íllâ'ŋ ere éla ila deem Jadaren-lé, namá kwa ăw kaiŋ nás mesêreŋa kaiŋ namá kien káitíe. namá kí turbaŋa'ŋ dio kéle, na yeeŋ soŋŋá tartása kaiŋí ná kwa kí il dorá á síŋ kandeliba. ²⁹Innálaŋ namás urú'ŋ dagí'ŋ kayé ná in kámiŋa, "Îsa Loŋpii'ŋ kwě jí kiŋa-sí kaa gîs jaw? jêlá áílán kiŋa-sí gis jáge miín waar?" ³⁰Ídê Kaðurúga soŋŋá alá dúóŋ, díeŋ karra á kaiŋba. ³¹Marraŋ mesêreŋa bá dêlé in kóíŋie, "Abá jóil álán gi jarán bá gi júndí ná kaðurúga koo. ³²Îsa namás in kwă, "Boró! mesêreŋa boró ná kaðurúga-lé boo; abá kel amíe namá púgó ná roo nyehé ná wâyŋi. ³³Lia wuoŋa kulŋie namá kákkie ná deem kééŋé nás aáŋé údóŋá nyét asá ulla-sí iŋi. ³⁴Kwa deem namá nyét kurul ná Îsa-sí kitiríŋie. Alábá kaġile yee-sí, namá sâd káwe álán díeŋ elé sâyí.

Magara 9

¹Robog'ín Dááweñ já: Ísa namá pulluñ'ín dió káři ná roo jáápa ná dééñ deém nyaná. ²Robo-sí namás dêlé kéle namás biris'ín írí kulpul. Díñ jiin-sí agila, Ísa namás in kwă, "Kwě, kíñ jittíña, káásul gí si." ³Rim duñ díg namá kíeñ suúrñá kíñul, "In duó kâpur-ii." ⁴Ísa namás iwo kaas âreña gé yeeñ namás in kwă, "Kaáñi ná kíeñ kilmaña-lé ari jittí'ñ gís lóónítíya? ⁵ay-ii tullé-ii, álán in jwa kíñ kattíeña áisa káásul ; walagal ná in jwa, jawlas ná jíñi-ii"? ⁶Marrañ bí baluñ-sí Duldí'ñ kwě ás kurro kee suuru'ñ írí ásán kattíyaña paasó, ..."Yé namás robog-sí in kwă jawlas ná díñ biris jabu'ñ ná tón joo." ⁷In nálañ duó namás jáwla ná díeñ tón nyaná. ⁸Lia kwa namá yee-sí kagile, namás píreñ kíñi nañ-sí Lonpii-sí mujjé káwe, alá kwa-sí kuro sonñá íní. ⁹Ísa Mattiyo-sís tarí piyá: Ísa namá éla nás kí ila dorá bétíliní, namá duó-sí jágíla ná in karíya Mattiyo ná juba'ñ daa'ñ órre áw. Ísa namás yee-sí in kwă, "Kári gí júlo." namás jáwla ná kari lúo namá kari lúo ná keéñé. ¹⁰Ísa namá dû ooñ álán dééñ tón nuñ amí, namá jágíla, sòñgoña'ñ jopóná kwă'ñ na kattíeña kwă'ñ nuñ kãñ baam Ísa kí kíñ majira'ñ. ¹¹Díñ guudpáálí nuñ kãñ aam kí sòñgoña'ñ jopó kwă'ñ na kattíeña kwă'ñ nuñ kãñ aam?" ¹²Alábá Ísa ila bela uu-sí kelamí, Yé namá in kwă, "Kwa suur-lé kakkíré marrañ suur'ín ótá-sí á kôiliba, déllíñ bá kila gí alá suur way-ii. ¹³Boo nás bíwi álán dééñ arrá baráñ, ay-ii si taraas â urma-sí ná kí kuy-ii áiba. 'Ká kwa tulléña-lé á élaba marrañ bá kwa jittíña-lé éla." ¹⁴Buur'ín Jamûñ'ín Jílo: In nálañ Yáaye'ñ majira Ísa-lé kéle namás in aáñé, "kaáñ-ii ná kí na Parasíña buur-sí kamúnél na kíñ majira walá ás kamúnélíba?" ¹⁵Ía namás yeeña-sí in kwă taga buur kamúnjo sán alá birsilíñ kí kíeñ kãñ?marrañ bán sog ila éla ná birsilíñ-sí kabe díelé, námá liya buur kamúnjal kamúnjal. ¹⁶Duó á keba ná jurí diwô-sí rôgga jáwrítí-ii kí jurí toy-ii, na ila toy-ii ãl kee bán nyéeríñ diô-lé, ila bá jittí eña. ¹⁷Na dog duó á keba alá kira kiwóna-sí kir toya'ñ jerbe'ñ dió jíñí, na abá innân piá, na ila jerbe bán nyeeríñel, na kira bá síñ búnyáal, na jerbe bán jittí eñ. iláñ, kira kiwóna-sí bá jerbe diwô'ñ dió kíñítíya, álán áw dog jittí áñíba." ¹⁸Yááyarís'ín Kwě'ñ Jagí na Kewa Jinyaa'ñ dááweñ Já: Ila dío-lé alá Ísa kééñá nás yeeña-sí risíña kila údóná'ñ, díeñ tabu namá éla nás yee-sí kí kurro ooño. Yé namás in kwă, "Dúñ kwě níw naas way-ii, marrañ jêl ná díñ dóná jaa dééñ írí, yé bá síñ sállá eñ." ¹⁹Ísa namás jáwla ná yee-sí kari lúo, namañ kééñ majira. ²⁰Yáa-sí dog namá kurro júñe asá ayéñá weyye na áw kee nás kewa jíñítí-ii namá kí Ísa'ñ soor'ín ere éla ná dééñ jurí kurá. ²¹Namás ééñ suur-sí in kwă, "Déllín bá dééñ jurí-sí úra namás eperiño." ²²Marrañ Ísa namás jãñjo ná jágíla yee-sí, namá in kwă, "Kwě níw, kurro aí júñolba; díñ see jây-ii jí-sí tullé gi piyá." Yáa ila tin-lé namás ekêr eña. ²³Álbá Ísa dáldé'ñ tabu'ñ tón éla, namá jágíla na kwa sonñá kãñ ná urú kalde. ²⁴Yé namás in kwă, "Karra bawñí, Kwě ás way-ba, marrañ yé bás kee nás uñi." marrañ yee-sí bás kállé kí bãñ káwe. ²⁵Alá bá kwa'ñ dáldé koro bá payí kári namá kwě'ñ dóná tío kí dééñ dóná kwě níw namás jáwla. ²⁶Ila janyel-sí namás elleña-lé nyét-sí kaagul alá eña. ²⁷Ísa Kuruña áw síis Epero: Alámíñ Ísas dí-ii paasíñtíeñ-ii kuruña áw namá kari kúle ná urú kalde ná in kámiña, "Ayí'ñ gis já Daûd'ín kwě!" ²⁸In nálañ Ísa namá tón kári, Ísa namá iño, "See-lá béél áísán tag â in-sí?" namá in aáñé Lonpii." ²⁹Íde Ísa namá yeeña-sí kúñí kurá namá in kwă, Áw ná eñ biña-sí iláñ ná see biyá," ³⁰kíeñ kúñí namá paalíñie. Ísa namá púttôn jágíla namás in kwă, "Duó tog díg-sí ása á bwaba alá eña." ³¹Marrañ kuruña áw bá keéñé nás kanyale uu alá eña íde baruña-lé. ³²Kuruña áw namá dorá keyé ná keéñe, in nân, na Ulul-sí ná mesereña dáeñ píe, namás Ísa-lé kéle. ³³Álmíñ mesereña suúr karúl, duó bás já ná risíñ, na kwa'ñ dáldé namá in aáñé, "Duó tullê in níi-ii níñ ála á keba Isaraíl díó. ³⁴Marrañ parasíña namá in aáñé, "Kí Ányídi'ñ kurro bán rááñ ányídiña-sí." ³⁵Ísa bá Deema na elleña-lé nyéttíñ íñí, nás guudpáálítí kí dáldéñá nañ-sí belé tullê kuri'ñ pálítí-ii nañ-sí wajána-sí síñ eper namañ kwa daíba-sí síñ nyíñtí-ii. ³⁶Íde namá kwa'ñ dáldá jágíla, namás díeñ uu ayíñ eña, na kwa-sí ná kurro júñe ná in

káwí niná uríńá asá sid á káńba.³⁷Namás kééń majira–sí in kwă, "Taa na ăl eńa na kééń kwa ălán dorool káwal nań ittá ge. ³⁸Mrrań Lońpii–sí bíńo nás kééń kwa éla ălán dorol káwa řay.

Magara 10

¹Ísa namás kééń majira weyye na ăw–sí lóó tog dorool piá namá kəriń iní kuo jittńa–lé írí, ălán kuo jittńa–sí tawrá karńéli, nań níń wajańa nyét–sí kepere. ²Na domoń kwă weyye na ăw'ń kona in–sí káń. Díg–sí Simon (Alá dog in karńyá Patoro), na díg Ándiro Yagûb'ń bára Zebede'ń kwě, na díg –sí Yáaye ani'ń bára, ³Pilib'ń na Barsolomaus; Tóomas, na Matiyo alá sôńgońa'ń jilo duńo; Yaûb Halpi'ń kwě, asá kééń awsa Taddaus gé; ⁴Simon Zelot, na Yûdia Iskiriut, asá yee–sí boot aara'ń dû kello.⁵Kila majira weyye na ăw –sí Ísa namá paál ímíńi–ii. Yé namá Wassi iní nás in kwă, "Lóó tog dog–lé a barńba alá kulđńa káń, na dog a barńba elle id–lé alá Sáámírńá káń. ⁶Kí maale boo kila uríńá–le alá Israíl'ń tón káń; ⁷Na abá banni–ii bá in bwa, "Jaawil'ń kəriń asa dakki–ii piá ălán éla." ⁸Wajána–sís bepéro, waytólá–sís bađi, Mattágeńa–sí teyyé bā, Ányíđńa–sí burń. Hô babún , na hô baní.⁹Silinsilíny a bawúnba, namań Pidda, namań Nahâs kíeń muglâńa–lé. ¹⁰Arí tog dog a babúnba díeń Sapa'ń dóra annań muglâ–ii, namań zaad na jurńa ăw–lé sońá na káwla na bari Ájí duńo yé iní gń ĵâm–sí. ¹¹Deem wal elle id–lé ná bari, boińi duó id asá kilmá tullê–ii, ălán ide bôn namań nń bundí ná boo. ¹²Na abá bari ila toń–lé main bá dóná baní. ¹³Innálań ila toń–lé bán ĵitíre duńo kee, díeń dóná bá ăw ná kee ide. Marań abá ĵitíre duńo–sí á bumóba, díeń dóná bá ăw ná díe–lé pińi. ¹⁴Na kila kwa abáis á kíńńińeiba walá díeń belé kelâis kámmieba ila toń–lé ba boró ná boo ná kíeń tarńa'ń turil săy. ¹⁵Kí see'ń see gí sń waa, "Ila suuru–lé bán in eeń ná Sodoma'ń kí Gomora'ń ila sog–lé bán jansa sońńa eeń namań ila deem–lé. ¹⁶Na bán gń ádden â niná léwá bórnyońa'ń díó, marrań bí ăw nás riyá burgúnó, nań níń nyokké bań ni–ii ná orrá. ¹⁷Marrań éńgeń eeń kwa–lé iláń dóna kay–ii, jánsá káarıya ná–ii kaye kíeń jansańa–lé ná–ii kalđiye. ¹⁸Nań sń bel Ábuńa–sí kí Kurińa díeń sibe'ń uńń namań kulđńa–sí. ¹⁹Na abái–ii dóna kayé ískeń a beeńba ay–ii níń bírsń, na ay–ii níń bowa báń kaniya ila tin–lé. ²⁰Jí á ĵańba alá ĵirsń, marrań á kuo gé díń Ába'ń ălán risińol dî–lé. ²¹Bára–ii ásáń déeń bára–sís wayí–le ĵábí, na bā kwě–sí, na dogólá kíeń walıńa–sí námá wayí–le kabíya. ²²Na bińa–sí báń kaarńińya kúń kona'ń uń. Marań duó id nás déeń áddi paago, bá sń ĵópónó. ²³Na abái–ii kurré ila deem–lé, bá bakiya ná boo lóó keér. Na ká kí see'ń see gísń waa, kí Israíl'ń deema–lé aboo ba ásáń buwa namań nń Đaldí'ń kwě éla. ²⁴Majir á keba ná déeń ĵuudpaalı le sońńa appâ–ii, nań koy–ii á keba ná déeń sid–lé appâ–ii. ²⁵Sońńa–ii ălán majir in eeń niná déeń ĵuudpaalı na koy–ii niná déeń sid. In nâń kéeńá asá toń'ń wâo–sí awsa in kanie Beelzebul, baj níń nń–ii toń'ń kwa–lé !²⁶In nálań lóó kalí a bāba díeń uń, ila ări hô'ń uń walá tawrá áń kóróba walá á sń ĵúúlónóba ásáń kalńa. ²⁷Arí ańsa ká lóó dikko–lé waa, lóó teyyâ–lé buwa, ălán kelkámmiya kí kíeń kíló, na básń toń'ń síbít–les tarí káwal. ²⁸Lóó kalí a bāba kila kwa–lé ăl suur–sí kiriwe marrań tag iráda–sí áń kaweba. marrań ilá–ii–sí kalí bā alá ăw dog–sí ĵitti pi–ii kuo na suur–sí nyét bá útu dúńińyá. ²⁹Walá dog áń kuleba kíyańa ăw–sí kí pals? dog dog áń poyyaaba suuru'ń dû abá kí bā áiba. ³⁰Marrań dog díń tabu'ń nyíliwi–sí nyét taga áń ĵińloba. ³¹Kalı a gí tńb. Íđń ná ĵí kíyańa–lé sońńa tullé ĵań. ³²Duó id náis kaa tína kwa'ń tabu'ń ká dog bá sń ĵiń dúń Bâ'ń tabu'ń alá jaawíl kee. ³³Na abái duó írińi kwa'ń tabu'ń, ká dog bán aarńi dúń Bâ'ń tabu'ń alá jaawíl kee. ³⁴Hímmeń a jeeńba ká dóná gí sń éla suuru–lé. Na ká iláń á êlba ălán–sí dóná éla marrań saar–ii. ³⁵Marrań bá iláń éla á sń đaldí'ń kwě–sí awrí ĵitti–lé kwě–sí kí déeń bā na íya na maré–sí kí déeń kóná. ³⁶Na đaldí'ń kwě'ń gáarima–sí kí kéeń toń'ń kwa. ³⁷Na

duó abá dééŋ bâ wa dééŋ íya-sí dúí-lé soŋá kôil nká taga yé-sí áŋ oiŋíba, na abá dééŋ kwě niw wal dee-sídúí-lé soŋá kôil ká áŋ oiŋíaba. ³⁸Na duó id ná dééŋ káldábu á bawaba yé dééŋ majir áiba. ³⁹Na duó abá dééŋ jaiŋ-sí kôil bāŋ jío, na duó abá kôil álāŋ dééŋ jaiŋ-sí jío dúíŋ uúŋ bá síŋ bóyé dééŋ jaiŋ-sí. ⁴⁰Duó id náis biŋa-sí tíré bá in lónŋ niná aisa kaa tíré, na duó abás kaa tíré yé dog bá in lónŋ niná asa duót-sí tíré aila kaa ádden piyá. ⁴¹Duó id nás domoŋ duŋo-sí tíré yé bá síŋ domoŋ duŋo'ŋ duléŋá bóyé, na abás duó tullé-sí tíré yé bá síŋ duó tullá'ŋ duléŋá bāw. ⁴²Duó id nás kwě ittí-sí koro lúllāŋa tógólo tog ínı ná bâ yé bá majir-ii, kí see gı síŋ waa, "Yé kééŋ duléŋá áŋ jıoba.

Magara 11

¹In nálaŋ Ísa namás t'arı agé namá kééŋ majira weyye na ăw-sí pera piyá nás in kwă boo kíeŋ elleŋa-lé nás guud bāwli na belé tullês baagó. ²Na in nálaŋ Yáaye namá kelamı Ísa'ŋ táarıŋá-sí, adilaŋ alá yé túmná kéŋá namá majira ăw adden piá ³namás in kwă, "Jı la jaŋ alá jéla wala duó keer kee álāŋ kaáno?" ⁴Ísa namá in jáwı, "Boo nás aldı bâ Yáaye-sí ări ăl kelbámi na ăl baŋila. ⁵Kuuruŋa ná lóo kaŋuwe na mersoŋa ná kiloŋe na kewa kwă ná tiyyá kiŋi, na tuuruŋa ná kel kaame, na waytólá nás kawle, na daiba nás belé tullé-sí kwa-sí kámiŋa. ⁶Assô-ii duó id náis kí gıla ápiyába." ⁷Alá miŋ kia kwa ăw kawŋie, Ísa bás tuuŋa nás kwa'ŋ dáldé-sí Yáaye'ŋ risiŋ, "Kaáŋ uúŋ boro negêb-lé álāŋ kaa baŋıl-álāŋ írŋiŋóla kí dawlo?" ⁸Na kaáŋ uúŋ boro álāŋ baŋıl-na in duó ná dééŋ juri bá birnyá-ii? kí see, na kwa alá juri birnyá kiŋitiya bá ába kuriŋa'ŋ toŋa-lé kaŋi. ⁹Marraŋ kaáŋ bío álāŋ baŋıl-domoŋ duŋo-sí? ee, aisa bá ká waa, na domoŋ duŋo-lé soŋá tullé-ii. ¹⁰Na in bá yé-ii ná dééŋ'ŋ rımmen eŋa, "Baŋıl, ká bāŋ dúíŋ domoŋ duŋo ádden á díeŋ taŋbu'ŋ waar, áísāŋ dorá jáāŋó taŋbu'ŋ eré." ¹¹Ká kí see gıs á miŋ, díeŋ dió alá yáaŋa keerili tullé ásāŋ yáaye İmaŋa-sí boóyé-sí bóyé. dééŋ ittı kwaŋ bá yé-ii tullé jawil'ŋ kuriŋ-lé yé bāŋ soŋŋá appá-ii. ¹²Yáaye İmaŋa duŋo'ŋ tin-lé namaŋ naa, jaawil'ŋ kuriŋ bá sondrog eŋa kilmaŋa puuyāŋa-lé naŋ-si kiritiyá kí durú. ¹³Domoŋ kwă nyét namaŋ dáalı bás Yáaye'ŋ-si yieli. ¹⁴Na abá jí jöil ásāŋ jıin, bá ilıya kééŋá álāŋ éla. ¹⁵Na duó abás kıló kee bá kelamı, bá bundı ná kelamı. ¹⁶Na in tawraŋa-sí ay-ii síŋ taga arrá jâ? na in bá in lónŋ niná kwě ittı alá wéle'ŋ táwra buta pi-ii, in bá kí ila kwě tog gé alá wéle-lé kee nás kééŋ bāŋa-sí tarı pi-ii ¹⁷Namá in kowe, "kalbata gıs ká wlá á báálóba! kí díe-lé kaŋ marraŋ bí á bomolaba." ¹⁸Yáaye iláŋ á élaba álāŋ amı na baa, marraŋ bí bá in bwa, "Ála ănyıdı-ii." ¹⁹Duldı'ŋ kwě bá éla álāŋ amı na baa na bá in bwa, "Duldı'ŋ kwě bá aam na bay-ii naŋ koro aam naŋ kí kwa jittiŋa na kattieŋa kwă ăw! na bisara bāŋ tiyyá piyá kíeŋ dogólá-le." ²⁰Namás tuuŋa ná nurgú inni-ii deema-sí iláŋ ná pirjeŋa iŋi naŋ kíeŋ korroŋa-sí á kundıyába. ²¹Opó díe-lé, Korazina! na Opó díe-lé Betasaida! na abá pirjeŋa iŋi bás bawŋı na Sidon díe-lé dog eŋa in nāŋ, na yeŋ tóorig kundie kíeŋ korroŋa-sí, miin julıŋile namaŋ dii-lé. ²²Marraŋ ká waa gı síŋ, "Sidon'ŋ jaŋ soŋŋá níŋ tárrá-ii, mati ila jansa'ŋ sog-lé na díeŋ eré'ŋ. ²³Bı Kapanahümıŋá, alá jaawıl baŋiŋi? lólo, bí bāŋ dû báigıŋio útu. inná alá Sodom eŋa, iláŋ ná bı bâ, na abás dii káye ila sog-lé. ²⁴Marraŋ ká in gı síŋ waa biŋa-sí, "Bāŋ innálaŋ eeŋ niná Sodom'ŋ suuru ila sog-lé namaŋ biŋa-sí." ²⁵Ísa ila tin-lé bá in kwă, "Ká assó gı ăw, dúíŋ Bā, jaawil na suuru'ŋ Loŋpii, iláŋ nás kin údóŋá'ŋ jáára wa riyāŋa na kwa asá kaŋa, na dogólá dokkéŋa-sis kundı. ²⁶Ee, Bā, na in nāŋ ăl eŋa bá díŋ ósomm-ii. ²⁷Ótāŋá nyét báis dúíŋ Bā jáá ka-sí, na duó á keba nás loŋ kwě-sí bá Bā-ii, na duó á eba nás Bā-sı loŋ bá kwě-ii, na duó bi duó ná kwě-sı baŋi piá bá síŋ lóoŋóla yee-sı. ²⁸Dúı-lé béla, Kwa nyét alá nyokké baŋ, na kwa asá ótá dírrōŋa baiŋ, ká báŋı umel anı. ²⁹Dúıŋ seba ba búŋ na dúı-lés bíwi, na in nāŋ baa alá

ká aw kí kilmá, na bí bán umel bummón kí suúrńá-le. ³⁰Na dúń jabu bán kullé-ii, na jarrin bán herra-ii.

Magaa 12

¹Ila tin-lé Ísa bá kí Moonja'η sog nyaná kí búlé'η dio. N déen majira bá duur kań nás kayé ná kaan'ń rusa kurme ná kaame. ²Marran inálan Parasńa namá kagile, namás Ísa-sí in ańgé, "Kńń majira-sí jagńl kaa kawé kí Moonja'η sog ná dáalı á erel. ³Marran Ísa bás in kwă, "Bí tóóríg árden á bábâ Daűd kaa piá alá duur kéná, namań kwa kila alá kien kań. ⁴Yé Lonpi'ń toń-lé kári namá karańa amí, nań kwa kerná-sí ínı, na ăy kwan-ii ná dáalı áiba dēlé álan amí na kaa-ii ná dáalı á kōilba kwa alá kie kań, marran déllin bá págńa-sí-ii. ⁵Bí árden á bábâ Toórá'η dombore-sí alá Págńa kí Moonja'η sog masĩg-lé kań ná Moonja'η sog-sí ari tog dog á kaweba, marran yeen bá korrona gé? ⁶Marran ká waa gí sń, "Díg kee ná in masĩg-lé sońńa appâ-ii alá íne kee. ⁷Na abás bío kaa-ii, 'Ká bá urma wēl ná dááben jeen áiba" Alá jansá á bāńba ka tulléna. ⁸Daldí'η kwē yé Moonja'η sog gń Lonpii. ⁹Ísa ila lóó-sí namá júndí ná déen dálda-le píńı. ¹⁰Namá jágıla ná duó kee ná dóná pullo namá ino, "Jōilá álan kí Moonja'η sog-si jepirínó?" Lia bán dńń íri dalıme káwal. ¹¹Ísa namás in kwă, "Dien díó duó díg-la kee nás urı tog kee na abá dúlo poi kí moonja'η sog áń jarán bā jundılán? ¹²Na daldí'η kwē urı-le sońńa tullé áibâ! abá ari tullé jâ kí moonja'η sog." ¹³Ísa namás duó-sí in kwă, "Dńń dóná-sí tilken jâ." Déen dóná-sí namá ímĩńı-ii, namá déen lóóle píńı niná waar. ¹⁴Marran Parasńa namá tawrá kurul nás sokoké kũl ay-ii nń ańjal. ¹⁵Ísa namá kel amí namá ila lóó-sí júńı namá nyána. kwa sońńa gé ná karikũlul yee-sí, nańkwa nyet-sis epero. ¹⁶nań-si kwă álan duó tog dog-sí ás ańjalba déen'ń, ¹⁷Álan een ila, kí see alá domońduo kwă Isiyá, ¹⁸Jagńl dúń koy-ii alá mín waar jáańńúó; dúń kilmá délin dń, kúń kuo nń inı, álan jansa een kuldińa-lé. ¹⁹Yé dikko áisń á ońba nań jitti áisń á piyába nań duó tog dog-sí keláisń á amíba dóra kí urı. ²⁰Na Yé kila kóoldí dog áń duuba; na déen kóoldí'η tindil alá súul pi-ii taga áisń puuba namań nń déen see kóro nás kōs ēl, ²¹Na kí kin kona bá sń amal baiń." ²²In nálan bás kuuru na ulul na merso-sis Ísa-lé kéle asá mesereńa suúr kań álan-si epero, namás ekēr kinı ulul namá risń nań jágıla. ²³Kwa'η daldíe nyet ila namás píreń káwe namá in ańgé, "In bát Daűd'ń la kwē-ii?" ²⁴Alá mń Parasńa kila perjeńa-sí kel kammie, bá in ańgé, "In duó Ányidińa-sí taga áń ráńba abá kí Belzebul ányidińa'η tabu áiba." ²⁵Ísa namás iwokien tabuńa'η júúrń -le kaa ge namás yeen-sí in kwă, "kurińa nyet bá dien dítin'ń náárinıya námá jitti inı, na baruńa wala gal tońa bán náárinıya dien dítin'ń námá jitti inı nán á keereba. ²⁶Na abá Ányidi bá Ányidi keer-sí tawrá ráńel kabá nń dien dítin'ń náárinıya. Na dien kuri'η ay-ii nń keer. ²⁷Na abá Beelzebul ań Ányidińa-sí tawrá ańel, na kien dogóla kí kaa nń karul tawrá? Na iláń bán dien jansa-ii. ²⁸Abá mesereńa-sí tawrá karul kí Lonpi'ń kuo, Lonpi'ń kuriń bán dien íri búńó, ²⁹Na duó ay-ii nń kári ila toń-lé alá déen sid kakkíre-ii, álan duó'η lóta kullu abá duó kakkíre-sí á rigoba main? Lia námá duó'η lóta kullu duó'η tón. ³⁰Na duó abá kí kie á kanba bá dúń gáarim-ii, na duó abás kie ás kirgńba bás kergel pi-ii. ³¹Iláń ká in gí sń waa, "Kátien nyet daldí'η kwē-sí bá sń káasol, marran kuo tiyyána'η pié'η kattien ań káasolba. ³²Na dóit ná daldí'η kwē'η íri uu jitti kwă, kéen kattien bá sń káasol, marran abá kuo tiyyána'η íri -ii á sń káoolba in daldí-lé namań alá úndul. ³³Kurú-sí tullé bā namań kéen kwă-sí dog tullé bā. walagal kurú jitti-sí bā namań kéen kwă-sí dog jitti bā, kurú-sí bá sń kéen kwă-le jalun. ³⁴Kin abdargana'η dogóla! taga ay-ii nń bírsino belé tullé-sí ná bí jittina ban? bá kilmá'η uún-ii ná uto risń. ³⁵Duó tullé déen kilmá ba beléńa tullé; a kórelı, marran duó jitti dée kiilma bá belé jitti kórelı

. ³⁶Marran ká biŋa-sí in gîs ámin, "Abá duó belé jitti kwă bá sîŋ dééŋ kúlum-lé kaye jánsá kaye jansa'ŋ sog-lé. ³⁷Bán kí dîŋ belé tiyyá jeeŋ, na bán kí dîŋ belé gis kigíya jánsá."³⁸In nálan Parasîŋa'ŋ rim kwă'ŋ dió díg namá in kwă, "Gũdpáálí ôil álán pirje agíl dîlé". ³⁹Marran Ísa bás in kwă yee-sí, "In jittîŋa'ŋ tawa alá see á béélba nan pirjeŋa jôil nan pirje á janniba ásán kiine perje-sí bá domoŋ duŋo Jóna'ŋ pirje-sí ás biina ba. ⁴⁰Jóna bás soga iis óóná luul na tóó óóná púún'ŋ dió, na duldi'ŋ kwě bás soga iis piá tóóná iis na luula iis suuru'ŋ kilmá'ŋ dió. ⁴¹Nínawa kwă bán írí kaare jánsá kí kila tawra námá jánsá kaye. Na kila alá Yóna'ŋ-si belé kelkámme ná kíeŋ kaŋeŋa-sí kundie, bán ila duó alá Yóna-lé soŋá appá-ii bá di-ii kee. ⁴²Saîd'ŋ kuri bá sîŋ wárig jáwla jánsá kí ila tawra ná jánsá kaye yeeŋ-sí, alá daldí'ŋ áddí kéle suuru-léálán Sumâin'ŋ riŋ kelkámmeiya, na álán ari kaŋilal ná Sumâin-lé soŋá appâ-ii ide. ⁴³Abá kuo jittîŋa kurul duldi'ŋ kwě-le, abá koro kí kééŋ koraŋa jaŋla, bá umel joiní, marran á sîŋ búlónba. ⁴⁴Lia namá in kwă, "Ká álán awŋí dúŋ tón édderéŋ alá ká éla." Abá awŋí, bá sîŋ jummoŋ ná hô-ii ná kaarul nan kíwul. ⁴⁵Lia námá jee námá kuo jittîŋa oson na aw-lé soŋá jitti-ii ilái-lé soŋá, na nyét bá éle ná uuŋul ide. Ilái-lé soŋá kussê ila duó-le iláŋ waar. bán innalan eŋ iláŋ tawra." ⁴⁶Íde alá Ísa kééŋá ná kwa'ŋ dáldé-sis risiŋá, na dééŋ íya kí kééŋ bânŋa'ŋ bá kaŋ ná tawrá kéeriliŋ-ii, kaŋ náí-ii ji-sí kôili. ⁴⁷Duó díg namás in kwă yee-sí, "Jagil, dîŋ íya-sí na kíŋ bânŋa-sí ná kaŋ ná tawrá kéeriliŋ, ná kôili álán kí kíeŋ bírsiŋo." ⁴⁸Marran Ísa bá yee-sí in jáwí ki-ii gîs kwă, "Dúŋ íya ki-ii na kúŋ bânŋa kiŋ-ge?" ⁴⁹Namás kééŋ majira-sí kí dóŋá jíima namás in kwă, "Dúŋ íya na kúŋ bânŋa bá kwa kid ge alá kí kíeŋ kaŋ! ⁵⁰Na duó abá kôil álán dúŋ Bâ alá jaawíl kee bá dúŋ bára-ii na dúŋ niw na dúŋ íya-ii."

Magara 13

¹Kí ila sog Ísa bá toŋ'ŋ paál koro namá naná ná roo'ŋ tuum oŋo. ²Na Kwa'ŋ dáldé soŋá dééŋ kili, lia namá pullu'ŋ dió kaŋe ná kúŋul. Namá roo'ŋ ari káaré. ³Lia Ísa nanás kí belé mitíl soŋá kwă yeeŋa-sí. Yé namás in kwă, "Táári duŋo namá koro álán kééŋ kólá úsúnó. ⁴Ia tin-lé alá usaŋa, kólá dî-ii namá dóra búnyée, kíyaŋa namá éle ná ammie. ⁵Na kóla dî-ii namá rooga'ŋ dió búŋie, ila lóle walá suuru soŋá á kééŋába ná lóóhō-lé búŋie ná dúlú áŋeŋába. ⁶Marran namá dulé taan, namá puttó iŋi-ii iláŋ ná kiŋá dù á ribie ba, namás a gíŋie. ⁷Na kólá kerŋa gal namá galkíyá'ŋ dió búŋie. namá báyyáŋa túye marran kurro ás kaŋba bá írtiŋá. ⁸Na kólá kerŋa ná suuru amul-lé búŋie bá kwă soŋá kirŋi tog-lé píri-lé soŋá, na kerŋa weyyeŋá oson díg-le na kerŋa weyyeŋá iis-lé soŋá. ⁹Na duó abá kíló kee bá aw nás kelam." ¹⁰Kééŋ majira namá in aŋé Ísa-sí, "Kaŋ náis kiŋa-sí kí mitílá jisŋ?"¹¹Ísa namá yeeŋa-ii in jáwí, "Biŋa-sí Lonpií'ŋ gî kuriŋ kanie ás'ŋ kééŋ bútuŋa ál írí kee, marran kwa kerŋ-sí á kanieba. ¹²Marran duó id-sí ná soŋá kanie, na yé soŋás kee. marran duó nás á keba, na kaa niŋ bawíŋi dê-lé. ¹³Na in nân namás kí kimitíl risiŋo yeeŋa-sí. Kaŋwe na lóó á kaŋweba, kelkaame nan kelakaameba nan dééŋ arrá á kaŋéliba. ¹⁴Domoŋ duŋo Isiyá'ŋ belé díe-lé namá see eŋa, kelbaam walá kel á baamba nan dééŋ arrá á baŋéliba balu nan á baluba nan á buluba. ¹⁵Kin kuldîŋa'ŋ kilmaŋa dikko iŋi diŋ surma nan dírró eŋa kel jam-lé. kíeŋ kúŋí nan tag á kaŋweba kí kúŋí, nan kí kíló kelkaame nan dééŋ arrá á kaŋéliba ká epóro sîŋ yeeŋa-sí." ¹⁶Assó-ii kíeŋ kúŋ-sí, alá kaŋwe, na kíló-sí, alá kelkaame. ¹⁷Kí see'ŋ see gí sîŋ waa domoŋ kwă na kwa tiyyáŋa ótá-sí kaŋwe alá bí balu marran bí á balulba. Na yeeŋ kôilialán kelkámmeiya ótáŋá-sí na kelánkámmeiya yeeŋ. ¹⁸Kel bâm bí niná

ray'ínj mitíl, duó alá kólá usuño. ¹⁹Duót ná kuriñ'ínj uu kelamí marrañ déeñ arrá áñ rááñ ba, ila jitti kwan bán éla ná ríyé, ila ál déeñ kiilma rugo. in namá kóla kit ge alá dóra írí búñê. ²⁰Na kólá dí gal bá rooga'ñ dió táne bá kwa kid ge alá kel kámmíe kí kilmá'ñ simmiñ, ²¹marrañ yeeñ kiñá ás káñba, yeeñ bás kí tin díg kinela, lia abá tin tokká búlón namá káñja kellol. ²²Na kólá kid ál kíyá'ñ dió búnyé, bá kwa kid ge alá belé kel kaame, marrañ jaiñ'ínj tááriná soññá na déeñ simmiñ bá yeeñ-sí puttótiyowalá kwä á kiriñi ba ásán inji. ²³Na kólá kid alá suuru tullê-lé búnyê, bá kwa kid ge alá domoñ duño'ñ belé-sí táráasiñ kel kaame na kílma kééli. Yeeñ nama níñ túyal namañ níñ kwä kire soññá, tog-lé píri na keer-lé weyyéñá oson díg na díg le weyyéñá iis-lé soññá" ²⁴Namás mitíl keer taan, "Na in lón jaawil'ínj kuriñ bá duó kéné ná ray usuño na ray ná tullé kiri. ²⁵Namá kwa káñ ná kúñiéñi, namá gáárim éla ná dog déeñ rāy usuñ kéeñ kaañ'ínj túle namá nyáña. ²⁶Alábá búlé-le kéeñ otá túllén diñ táne namás ila duó'ñ dog namá lóónjole. ²⁷Asi dí bá duó kéeñá ná mađi kurúñá rugo: Táári duño namá éla nás in kwä yee-sí, "Dúin sid, táári tullé á ábá díñ rāy? Na kólá ál-si káñ?" ²⁸Namás in kwä, "Na gáárima in nāñ káwe." Táári duño namás in kwä, "Na naa jôil-lá álán paál jamíñi-ii?" ²⁹Ray'ínj sid namá in kwä, "Lôlo in bá iláñi abá árgíya paál bá in lón ni ná kinyo jittiña, asá kiñá paál káñ ná dorool baw. ³⁰Aw ná arrá túya namañ níñ inji kí taa. Kí díeñ tin-lé ká bán in waa taa'ñ dorol já kwä-sí ál eña taa keña, "Dorol bâ main dalím-sí nás puttôn diñ birgó ná buy-ii na kañ-sí ná dorl bâ ná kúluma-lé biñi." ³¹Namás mitíl keer taan, "Jaawil'ínj kuriñ ásán pis eeñ kí náñ namá duldi'ñ kwë baw ná úsúnó. ³²Na in dólán bāñña nyét le soññá itti-ii. marrañ abá appá eñak, bá bāñña-lé soñá appá-ii. lia ná kurú eeñ, ná kíyaña jaawil'ínj déeñ íri toña píyal kéeñ kargáñá-le. ³³Îsa namás mitíl keer taan namás in kwä, "ná kí jawil'ínj kuriñ tog gé Yáa namás tirmá bawa, na wúo arra kóraña iis namá íri jíñi. namá nyio nuñ ila-sí nyét. ³⁴Kin nyét-sí Îsa bás kwa'ñ dáldé kí mitílás risiño; na Yé uu tog dog ás kwä ba mitíl'ínj paál. ³⁵Lia Îsa namá júndi kwa'ñ dáldé-sí namá tón píñi. Majira namá dêlé kéle namás in aáñé, "Déeñ gis arrá jaráñ asá júúliná miñ waar alá dalđi-sí á káweba." ³⁶Îsa namá kwa'ñ dáldá-sí júndi namá tónpíñi. kéeñ majira namá dêlé kéle namás in aáñé, "Jaw gí si mitíl dāy pirje na ray." ³⁷Îsa bá in jáwí, "ki-ii ná dólán tullê-sí usuño duldi'ñ kwë-le. ³⁸Ray bá dalđi-ii; na dólán tullê, bá dogólá kuri'ñ ge. na dāy jitti bá Anyídi-ii, ³⁹Na gárim'ínj saar bá mesêre-ii. Na taa bá bá jaiñ'ínj kari kuño-ii, Na táárikwä bá Meleka ge. ⁴⁰Alá osaga-sí dorool kawé ná utú kúli, bán eeñ tóorig'ínj jaiñ-lé. ⁴¹Na Duldi'ñ kwë-sí bán ádeñ káwa kí kéeñ meleka, na yeeñ bán tawrá kísiñol díeñ kuri'ñ paál, na kwa nyét alá jittiña ge na pié kwä, ⁴²Bán útu kiñiya yeeña-sí, na íde bán kola káñ na kagi'ñ jállo. ⁴³Na kwa tulléña bán in kulmelu niná dulé díeñ bāñ kuriñ-lé. Na duó id nás kíló kee, bá aw ná kelamí. ⁴⁴Jawil'ínj kuriñ bá in lón inná asá otá kuule rāy dió. Asá duó búló nañ bitān juula. kí kilmá'ñ simmiñ ila, namá nyáña ná otá asá kéeñá ná nyét jáwwí ná jula, na ila ray-sí jula. ⁴⁵Asi keer, jaawil kuriñ bá in lón niná mandānye alá ari tullê kôiliñ niná māl. ⁴⁶Namás ari tullê díg búlón ná soññá tárrá-ii, bá nyáña ná otá kila asá kéná nányétin kwë'ñ jáwí ná jula. ⁴⁷Asi keer jaawil'ínj kuriñ bá in lón niná kunyir alá roó kabítíya alá otá nyét tiél kí kieñ órréñá'ñ. ⁴⁸Na abás pis eña, alama kwä-sí bá kurro ééríñá álán roó'ñ ari dú kóónol, namá túllên diñ dorool káwe moóna-lé, na kéeñ jitti;a-sí tawrá kamíñie. ⁴⁹Namá in nálan eeñ asá dalđi a gíñti. Na meleka bán élal nás ker ker píal jittiña-sí tulléña'ñ dió. ⁵⁰Yeeña-sí bán utú'ñ dió kamíñiyal, di-ii alá kola káñ n kagi'ñ jállo. ⁵¹"Jí kin úóná kin-sí nyét-la déeñ arrá jaríñél?" Majira namás in aáñé yee-sí, ⁵²Ee, Îsa namás yeeña-sí in kwä, "Rim kwä álán majira been jaawil'ínj kuri-lé inná ila toñ'ínj sid, bán tawrá karúl toy kwan, mandānye námás otá kiwóna éla." ⁵³Innálan Îsa namá mitílá kila agé, ila lóo-sí namá júndi ná nyáña. ⁵⁴Îsa namá déeñ éllé káñi namás jáá nás kwa-sí guudpaalíti alá kí dáldé káñ. namás pírjeñ káwe namás kayé ná kiileli, na in riñ-sí a'l-si éla na kin píreña? ⁵⁵In togtóoge'ñ kwë á sibâ? In moo'ñ kwë á sibâ? Yagûb, na Ísib, na Yaúza, kéeñ bāñña á gebâ? ⁵⁶Na kin otá-sí aál bulón

nyéttin?" ⁵⁷Asá kí dééŋ dorá paalíŋie. Marran̄ Ísa bás yeeŋa-sí in kwă, "Domon̄ duŋo á keba nás dééŋ barú kitíríŋie. ⁵⁸Yé pirjeŋa son̄ŋâ ân piyába iláŋ ná yee-sísee á kééliba.

Magara 14

¹Yáaye'ŋ Jabaŋa'ŋ wáyí: Ila tin-lé, Hiródos kuri aáŋá namá Ísa'ŋ'ŋ kel amí. ²Namás dééŋ koy-ii-sí in kwă, "In âl Yáaye jabaŋa duŋo-ii; asá wáy-le jáwla. Alá dëlé pirjeŋa indeli dééŋ dóŋa." ³Marran̄ hiródos bá Yáaye-sí túmná já ná rigo, Hiródiya'ŋ uuŋ alá dééŋ bára Pilúbbus'ŋ yáa'ŋ kwě kénjá. ⁴Iláŋ ná Yáaye yee-sís in beléŋá, "In á lónba ásáŋ yee-sí joo!" ⁵Hiródos namá kôilíŋi áláŋ yee-sí puu, namá marran̄ kwa'ŋ uu'ŋ lóo kalí piá, inláŋ ná yeeŋ in-sí dió kaŋŋ âl Yáaye domon̄ duŋo-ii. ⁶Marran̄ alábá Hiródos'ŋ daariŋ'ŋ sũbu'ŋ sog éla, Hiródias'ŋ kwě niw túle ela paalo Hiródos-sí namá kilmá jaala. ⁷Namás sárta béta áláŋ ari bi ari íní âl yé kóil. ⁸Namá nyáŋá nás dééŋ íya-sí kwă, namás in kwă, "Áíla Yáaye jabaŋa duŋo'ŋ tabu janí, íne tabag'ŋ dió." ⁹Ába kuri-sínamá kilmá sondorog eŋa; marran̄ namás in kwă áiláŋ aní ari id ná joiní, iláŋ ná kás arata ánda kwa'ŋ tabu'ŋ alá kíeŋ kasa. ¹⁰Namá túmná ádden piyá Yáaye'ŋ tabu kándé. ¹¹Ila tabu-sí Namás kí tabag , namá kwě niw-sí dóŋa já, namás bawa nás dééŋ íya-sí nyáŋá. ¹²Yáaye'ŋ majira namá kéle, namá way tól-sí kábé, ná keéŋé ná kurrie, namá keéŋé nás Ísa-sí aáŋé. ¹³Ísa alábá ila uu kelamí, namás pullun̄ oŋo ná lóo keér nyáŋ dítin'ŋ. kwa'ŋ dáldé namá kelkámme ila uu-sí, namá kaŋi kúlul ila deém-lé kí tarŋa. ¹⁴Íde Ísa namá roo'ŋ tuum buuŋo, namá kwa son̄ŋâ'ŋ dáldé jágíla, namás díeŋ uu ayíŋ eŋa namá wajána-sí epero. ¹⁵Ísa ná kwa Líriŋá oos-sí Namíe íní: Namá lóo arra eŋa, kééŋ majira namá kéle nás in aáŋé, "In lóo karra-ii, tin nan̄ nyáŋá, jundí ná kiyal kwa-sí elleŋa dakkiŋa-lé nás kíeŋ suúrŋâ ari díg kule ná kámmíya." ¹⁶Marran̄ Ísa bás in kwă, "Kaáŋ níŋ kiál. Ari díg baní ná kámmíyal." ¹⁷Namás yee-sí in aáŋé, "Bás délin karaŋ oos kaŋŋ na púúná aw." ¹⁸Ísa bás in kwă, "Dúilés béla." ¹⁹Ísa namás in kwă'ŋ dáldé-sí in kwă íne dáy'ŋ írí dû bôn. Yé namá karaŋa oos kila-sí bawa na púúná aw-sí. Namá núŋí írí jáwí, namás assó piáamá túléŋá duy-ii namá majira-sí íní, na majira gal namá kwa'ŋ dáldé-síkaníe. ²⁰Namá kwa nyét píssiŋ kámmíe. Namá kééŋ nyenséréŋá kila alá sáye namá kí geraŋa weyye na aw písiŋ kílul. ²¹Na kila kwa alá kámmíe namá ni-ii kaŋŋ líriŋá oos kaŋŋ kwa keya, ná yáaŋa na dogólá dokkéŋa á kaŋŋba. ²²Ísa koro'ŋ írí ilŋí: Innálaŋ Ísa namás majira-sí in kwă ásáŋ puluŋ kóŋŋol ná dééŋ tabu'ŋ kiyal roo'ŋ juó namaŋ níŋ kwa'ŋ dáldé pera kiŋi. ²³Alábá kwa'ŋ dáldé pera eŋa, yé in nálaŋ bá pũgo nyáŋá dééŋ dítin'ŋ áláŋ jũm piá. Almín lóo arra eŋa, bá dítin níŋ kééŋá. ²⁴Marran̄ pulluŋ bá kaara kééŋá roo'ŋ túle na roo'ŋ zoola nás plluŋ-sí ladeiláŋ kawlo úpúritíeŋi kí kurro. ²⁵Arra'ŋ tin oŋaal-lé Ísa bá díeŋ eré nyáŋa kí koro'ŋ írí. ²⁶Majira álbá yee-sí kaŋŋíle ná kí koro'ŋ írí ilon̄ bá guyi búŋí suúr namá in aáŋé, "In kí see áiba". kalí'ŋ namás kayé ná urú kalde!. ²⁷Marran̄ Ísa bás risiŋo yeeŋa-sí kalí a gí tĩba! Ká aŋ kalí a gí tĩba". ²⁸Patoro namás in kwă, "Dúŋ sid abá jí jaŋ kaisa in jwa áláŋ éla dí-lé kí koro'ŋ dio". ²⁹Namás in kwă, "Jél " Patoro namá pullun̄'ŋ írí buuŋo namá kí koro'ŋ dio nyáŋa Ísa-lé. ³⁰Marran̄ namá kawlo jágíla namá lóo kalí piyá. namás j'a ná urú laddi-ii, "Lon̄pii jopó gis". ³¹Íde Ísa namá dééŋ dóŋá ímíŋi ná yee-sí tĩonamás in kwă, "Ay-ii lón ná díŋ jĩn itti-ii kaáŋ-si kí gíla jaw?" ³²Namá pulluŋ'ŋ dió kári dawlo namá diriig oŋo. ³³Kwa alá pulluŋ'ŋ dió kaŋŋ namá kéle nás kí kurŋo kúúŋul ná in aáŋé, "Kí see Jí Lon̄pii'ŋ-si kwě jaŋ". ³⁴Namá kéndé ná Jenesaret'ŋ suur-lé kéle ³⁵Kwa namás ila lóo-sí káwlíe. namá kila elleŋa-lé ádden piyá namás wajána-sí nyéttiŋ kéle ³⁶Namá dëlé in koiníe áláŋ dééŋ juri déllin kúral. Na kwa nyét âl dééŋ juri-sí kúre bás ekèr kiŋi.

Magara 15

¹Kila Pirísíjǎ na Dálíj Guudpálíjǎ namá Ísa lé kéle Jurrúsalam. Ná in kámiŋa, ²Jí kǎŋi ná káíŋ Wúoŋǎ Ádénǎ sí jiti jau, Ídín ǎl Yeeŋ Nŋj jámín Tin lé koŋa ákálul ba namá kí koŋǎ Rúbǎŋa Nŋj kámíe. ³Yé namá Yeeŋa sí in jáwí ,Na kǎŋi ná Bǐ kǐeŋ Ádénǎ uŋj Loŋpínj Belé sí baríjǐ ⁴Loŋpii in kwá ,Álǎŋ Bagi báa kǐeŋ Báŋa sí namaŋ Íyaŋa, Na Duó it ǎl si déeŋ Báa sí namaŋ Íya sí Ari Jitis piyá ǎlǎŋ bá Wayí. ⁵Maraj Jí in juwa Duó it ǎl si déeŋ Báa wala Íya sí in kwá Ari it ǎl ká aní ǎl Loŋpii janní, ⁶Yé ákóel baa ǎlǎŋ Déeŋ Báa sí kilmá simmó piyá Maraj Yé bás Loŋpínj konas undul ǎlǎŋ kéeŋ Ádénǎ Údónǎ Jiyal . ⁷Bǐ kin kwa jitiŋa, Yé Bǐ Izáya Dǐeŋí Rímeŋ ápiyá bá wala, ⁸Kin kwa ka sí bá gǐ kí Údoŋ kóéli, Maraj kǐeŋ kilmaŋa Dúíŋ kara kayiŋi. ⁹Dǐeŋ Jǎm Ari áí baa Dúfle na dog Ari ǎs káwlí tiyá baa Duldín kwǎŋ. ¹⁰Namás Yé kwa sí Tarí piyá kí déeŋ suur nás in beléŋ ,Kela bǎm na déeŋ arrá barǎŋ , ¹¹Ari it ǎl duó Amí Duó sí Rúbǎ ápiaba ,Maraj Ari it ǎl Údó kúrél bá yéi ná Rúbǎ ii, In in dálaŋ si palít Duldín kwê sí ¹²Ídé Majira namá kéle nás Ísa sí in aŋŋé, Jí jaluj sǎ Yawúda ǎl Sadaga kurúl ǎl in uu sí kela kámíe. ¹³Ísa namá in jáwí Yeeŋa sí, Ari it ǎl Dúíŋ Ába ákuwá baa bǎŋ jiti eeŋ . ¹⁴Bundí Yeeŋa sí, Ídín ná yeeŋ kuruŋa gé .Abá Duó kuru Bára sí kelo Yeeŋ kara ǎŋ kiyaba mat bǎŋ Dúlo káwíl wala níŋ Dító írí kurol. ¹⁵Potoro namá kela amí namás Ísa sí in kwá, Tullé gǐs jawúli kiŋa sí in Mitíl. ¹⁶Ísa namás in kwá , Yéé Bǐ dog sǎ bayíŋ ná Tabuŋa lé ágí kǎrí baa. ¹⁷Bǐ ǎs baluj ba wala Ari it ǎl kí udónj kǎríti ǎl dayo lé kǎríti wala ila námá pǎl kúrú ¹⁸Maraj Ari it ǎl udó kúrél bá kílma élla. kila uŋa yeeŋ gé ná ájundiyá ba ǎlǎŋ Duldín kwê Tiyá ii. ¹⁹Jerij Jiti ná Duldín kwéŋ kilamá lee úndúl ná jerij si kee jawíŋ namaŋ kamiŋí na dog piéŋ na ótǎŋǎ kerna. ²⁰KIn údónǎ yeeŋ gé ǎl Duó sí Rúbǎ piye ,Maraj ǎl Duó Nŋj amí ná koŋa áliyoba ila Yéé áiy ba ná Duó sí Rúbǎ pii. ²¹In dálaŋ Ísa namá il lóo sí jundí ná Tire na sídon nyaŋǎ. ²²Ídé namá Kanníníŋǎ Yáa Elléŋ páal kuro, Namá urútan ná in beléŋ ,Awú ná gǐs Assó jáa Loŋpii Dawútíŋ kwê, Dúíŋ kwê Níw sí Sitan si tíyo. ²³Maraj Ísa walá belé Tog dog ájǎwí baa, Kééŋ Majira namá Ye sí Sǎát si káwe ǎlǎŋ ila Yáa sí kúrral idíŋ ná yé bá kee ná dáíŋ karíŋ kom. ²⁴Ísa namá jáwí ná in kwá ,Bát bá Isirálíŋ kwa sí ii ná Ádeŋ awu idíŋ ná Yeeŋ in kalŋa niná Úrí ǎl Júŋa. ²⁵Maraj Yé namá élla ná déeŋ Tabúŋ kí Kurŋa púiyá ná in beléŋ Loŋpii Juló gǐ ka sí. ²⁶Yé namá in jáwí Tuul lé áí baa ǎlǎŋ si Dogólá sí Nŋj si Jabún námá Ásaŋa sí janí. ²⁷Yé namá in kwá Ee loŋpii ,ÁÍdín ná Ásǎŋ kwê dog bá kila Nŋj aríŋǎ sí Am ǎl sitíŋ kílí púítá. ²⁸Ísa namá in jáwí ye sí ,Yía, Dǐíŋ see jaíy saa kakírí awú ná eeŋ ila ǎl bá jí joyiŋí, Déeŋ kwê Níw namás Tullés eeŋa ila Tin lé. ²⁹Ísa namá ila lóo sí jundí ná Galílíŋǎ Róóŋ kílí nyaŋǎ. Namá Púgo írí nyaŋǎ ná kílǎ oŋŋo. ³⁰Namá kwa soŋǎ kélle Délé namás kwa kélle nás díŋa Roboŋa namaŋ Kuruŋa na dog Wajaŋa soŋǎ, Namás Ísa sí kélle ǎlǎŋ si Épéro Yeeŋa sí . ³¹Kwa sí idé namás Mete ǎl kwa díŋa ákíríŋǐ ba na naa kaiŋi ná kérsiŋa, Na roboŋa naŋ si tullé kiŋi Kuruŋa naŋdog lóo kaŋile. Yeeŋ namá Isirálíŋ Loŋpii sí Assó káwe. ³²Ísa namás kéeŋ Majira sí Tarís piyá délé namás in kwá ,Kí in kwa saa aonǎ kónó íné kí soga iis na ari ǎs kiŋi ba ǎlǎŋ kámía, Na ká áwél ba ǎlǎŋ in nálaŋ ádeŋ ná Nŋj ákámíe baa. ³³Majira namás in áŋŋé Ye sí ,Na íne Ari ǎs kaŋba ǎlǎŋ kin kwa sí nyétiŋ Nŋj kaní ná kámía. ³⁴Ísa namás in kwá Yeeŋa sí, Karaŋa níŋ ge asá baŋ , Yeeŋ namá in áŋŋé Sabe na Púná Dokéŋa itǎŋa díŋa . ³⁵Ídé Ísa namás kwa sí in kwá ǎlǎŋ dúu kóól. ³⁶Yé namá kila Karaŋa sade na Púná bawa, Namás Assó piyá , Namás Dui ná íní Majira sí .Majira namá kaníe kwa sí. ³⁷Kila kwa namá nyétiŋ kámíe namaŋ pii kiŋi, Liya namá Dorol káwe kila kraŋǎ Ariŋǎ sí ǎl sáye. ³⁸Na kila kwa ǎl ila Nŋj sí kámíe namá in káyíŋí Líríŋǎ Oŋŋal, Yáaŋa na Dogólá páal, ³⁹Liya ǎl ísa kwa sí Dúlíŋǐ díó jíŋí , Yé namá ila Elléŋ kílí nyaŋǎ ǎl in karíya Mágadan.

Magara 16

¹Pirísíná na Sadúsíná namá kélle álán ye sí kare nás in kámiña Jawlín Ósom náni, ²Marañ Yé namá in jáwí Yeeña sí, Abá lóo luul enña Bí bá sín baluñ lóo bá Lúllá indélín nañ Dulé puká indélín ³Abá lóo Sare ii kí Subu Jí bán in juwa bán jalu ná lóo saa Lólá ii na Dulé ná puká ii na kútunjas kee, Marañ Jí Tinín Ósom sí Taga ásin jáwli ba . ⁴Kwa jitiña na janiña kwá bás kelña Tinín Ósom sí marañ ás kundúlá ba pélét bá Jonán sí. Ídé Îsa namá júndí ná nyañá. ⁵Álbá Majira saba keer lé kagul , Yeeña sí namás yíe álán Karaña kabe. ⁶Îsa namás yeeña sí in kwá , Putú barín Pirísínâ san nín namañ Sudísínâ. ⁷Majira namá kirsínul déen táas lé ná in kámiña , Idín layi âl kí karaña ákaba ba. ⁸Îsa namás loñ kayi âl Yeeñ kámiña , Bí kin kwa see jáín Ití kwá, Káñi ná Bí díen suurú bírsin idín layi âl bí karaña ás béla baa wala. ⁹Yéé bí ás baluñ ba wala âl Karaña OssTabaga píriná oss píe , Na Karaña Tabaga ní ge âl bílló wala. ¹⁰Bí ás baluñ ba wala âl karaña onñal píñi ná karaña 'píriná onñal píe wala. ¹¹Bí aiy si bíwél âl ká karañâ ái ba ná gís írsin biña sí, Marañ bí bagíl Pirísínâ ayéé na Sudísínâ. ¹²Yeeñ namás kíwé âl yé yeeña sí Karañâ ayéén ás risiño baa marañ álán Pirísínâ na Sudísínâ Jáwlin Orró kuro! ¹³Naa âl Îsa élla ná Elle âl in karíni Karíña pihalípi kili, Yé namá kéén Majira sí inño , Ná in belén . Yéé kwa aiy kámiña Duldín kwê âl kayi, ¹⁴Díña in kámiña âl jóna ii na gal díña âl Ilíja ii na dog âl jerimáya ii wala gal Domon kwá díñâ dió díg. ¹⁵Yé namás in kwá yeeña sí, Na marañ bí aiy báminj âl ká ki aañ . ¹⁶Simon Potoro namá in jáwí, Jí âl Jáso Duño jaan Lonpii Sálán kwê. ¹⁷Îsa namá in jáwí Yeeña sí , Bí Assó bañ Simon Jonán kwê , Jí ískenj ajenj ba ari it áisa kwa Jí sí kámiña , Marañ dúin Baa âl Jawil kee palígí sijn Jí sí. ¹⁸Ká dog gís áminj jí sí âl Potoro jan, Na in Dítonj íri álán Dúin Tog utámó. Nán katiñâ Órréná Taga ásin úriyal baa Ye sí. ¹⁹Ká álán gí anní Biña sí aní gí kurín Jawlín jáwliña . Ari it âl bí íne Suurúnj íris burí Jawil dog básin úrin, Na ari it âl bí íne jawil biwo Jawil dog bán Júnjo. ²⁰Îsa namás kéén Majira sí in kwá álán si duó sí ás uwe ba âl Yé Jáso duño ii. ²¹Mínj ila Tin lé Îsa namás kéén Majira sí in kwá Yé álán bá Jurusalám Jee, Mínj ila Tin lé Îsa namás keenj Majira sí palí kayi âl júiti álán si eenj Ye sí na ílá sogâ sijn Jiti káwal Ába kurín dóña na kwa bainánj namañ Dálinj Guudpáliná lee na bán kawee nañ sijn jáwla kí sogá iisín dió. ²²Ídé Potoro namá Îsa sí bawa nás in belén, Kalán in díñj kare eenj Lonpii, kalán ágís inñi ba Jí sí, ²³Marañ Îsa namás jainjo namás Potoro sí in kwá , Túga jawñí sitan dúin Dorá ágís jurí ba Jí Lonpiñj Ótáná sí ásjin baa , Marañ bá kwánj Ótáná ge . ²⁴Îsa namás kéén Majira sí in kwá , Abá duó kee ná kóel álán gí ka sí Kari ulla bá déen suur júndí námá díñj Káldábu jabúnj námái kari júlló. ²⁵Duó it âl âl kóel álán si déen jainj sí jópó bán jóo, Na Duó it âl déen Jainj sí jóo Dúin sanín ásin búlónj . ²⁶Kwa lé bát bá ila tuléi ii álán si Díne nyét sí jiti piyá bá kóel, Wala kayi álán si yé jáinjó déen Jainj lé. ²⁷Idín ná Duldín kwê bán kí Déen Báan Bajinj lonjola na Kéén Melega Na Yé námá Duó bi Duó sí Ari it iní Déen Tárin Nisil. ²⁸Kí see gí sijn waa Ká Biña sí Díen dió âl inne bérél Yeeñ wayí sí áñ kagíla ba namañ nín Duldín kwê kí déen kurin élla.

Magara 17

¹Soga soo na díg gí diwó Îsa kí potoro namañ Jime na Jona déen na Jimén Bára Dog kégenj kayíñi, Yé namá Yeeña sí dítinín júndí Púgo íri júndí. ²Yeeña sí namás in lonjila in âl si déen Jalu'n si jainjo , Idín kéén kúnj bá in ulmel ná Dulé. ³Idín ná Músa na Ilíja kalñítá yeeña sí ná kirsína kégenj . ⁴Potoro namá in jáwí Îsa sí , Lonpii sa tulé ii kiña lé álán íne kanj abá Jí jonj bá sijn Dirbonja iis si

káa íné Tog jì sí na dog Tog Músa sí naman Eilíja sí. ⁵Ál si yé káyíjǎ ná Risínǎ namá Kútu appǎ élla nás júma namá urú élla ná in beléj in Dúíj si kwê in dúíj si kwê ál ká saa soǎ wéel kí dééj dorá assó indéíj kelas bǎm ye sí . ⁶Álbǎ Majiras kelas kámíe, Yeej namá kíeǵ Tabuǵa Dúu kabíe ná lóo kaǵi káwe. ⁷Ídé Ísa namá êl ná kurá namás in beléj, Wárij si bawlá lóo kali abawba. ⁸Ídé Yeej namá lóo íri kaǵile namá kumé ná duó keer ákeba bá Ísa ii. ⁹Álbǎ Yeej Dúu kápúǵéí Púgo íri, Ísa namás Yeeǵa síis in kwǎ Duó sí asi buwaba nama níj Duldíj kwê Wáíles júwla . ¹⁰Kééj Majira namá in kíǵul, Kǎnji ná Dálíj Gũdpálíjǎ in kámiǵa álǎj bá Ilíja waar wíǵa ¹¹Ísa namá in jáwí, Ila ál see Ilíja ekéri álǎj éllǎ ná Ótǎǵǎ sí nyétiǵ dééj Lóo le jáwí. ¹²Marǎj Kǎ wagísíj Ilíja Yé kǎǵ élla námǎǵ, Marǎj ás kalga ba ilǎj námǎǵ bá ila kawé ál Yeej kóeli, Kí ila Dorá dog , Duldíj kwê dog bá síj indǎlaǵ kíǵíyal dééj Dóǵa. ¹³Majira namás in dió kaiǵi ál si Yé Yeeǵa síis Jona níj is Risín ¹⁴Ál Yeej kwa lé kíǵe Duó namá dééj Tabúǵ élla ná kí Kũrǵa oǵǵo ná in beléj , ¹⁵Lonǵii káyí sa dúíj kwê uu ragas , in dǎlaǵ kwǎ Yé ál si júj si kee ná kwa sí saa soǵǎ Jíǵíti. Lódiǵǎ Útu PÚíti wala Koro lé. ¹⁶Kǎ Ye síis éla kíǵ Majira lé marǎj yeej ye sí Ari ás káwe ba. ¹⁷Ísa namá in jáwí , Duldí ál si see jáyi sí ás baǵba jítiǵa, Kí biǵǎ ná níj kaǵ , míǵ ná níjǵi álǎj gís ká awu biǵa sí. ¹⁸Ísa namá Sitan sí júrra, Namá délé kuro kwê íde namás tulé eǵǵǎ kí ila Tin lé ¹⁹Ídé Majira namá Ísa lé kéle ná in kámiǵa, kǎnji ná kí ákúra ba. ²⁰Ísa namás Yeeǵa síis in kwǎ , Ídiǵ ná bí díeǵ see jái ii Nuus si ká kí see gís ámiǵ biǵa sí abás bí see jíyi si Itíríj ni ná Sónníj kwé Bí básíj in púǵo síis in buwa álǎj si jáwla ná jee, Na bǎj jee Ari ákeba álǎj Tára ii Díe lé. ²¹²²Ál Yeej Galíl kayíjí , Ísa bás kééj Majira síis in kwǎ , Duldíj kwê bǎj kúru kwǎǵ koǵa lé, ²³Na yeej bǎj kawé Ye sí na kí sogǎ iis síj dió bǎj si jáwúla . Majira sí namás mete. ²⁴Ál Ísa na kééj Majia kapanum kaǵul, Diginíǵa Duǵo namá êl ná Potoro sí iǵǵo Yé díǵ Gũdpálí Diginíǵa jála, ²⁵Yé namá in kwǎ Ee abá Potoro Tóǵ wíǵa , Ísa namá kí Potoro kíir síǵul waar namá in kwǎ Jí sí aigís lóǵ Simon, Kíj lé ii ál Dinéj kuri déle Diginíǵa bawú , Dééj kwê lé wala kwa keǵa lé ²⁶Kwa keǵa sí Potoro namá in jáwí, Na kwê ál kóke, Ísa in kwǎ. ²⁷marǎj kí Diginíǵa duǵo sí ákíǵi tiba álǎj kaǵtǵa piyǎ , Róo joo ná nyandam jamíjǵi, Námǎ jeló ná jarǎǵ abá jarǎǵ námǎ udo jáwli bǎj ari jumbó, namá jabúj ná diginiǵa duǵo sí janí Dúíj saníj na Díǵi.

Magara 18

¹Ila Tin lé Majira namá Ísa lé kéle ná in kámiǵa , Kiyé ál bǎrǵǎ appǎ ii Lonǵíj kuriǵ lé, ²Ísa dééj suur sí kwê Ití taríj , Namá Díeǵ Túlle oǵǵo, ³Kǎ kí see gís ámiǵ biǵa sí námǎǵ síj bí dogóla dokéǵas bainó, Bí lonǵíj kuriǵ lé áǵbaǵ baa ⁴Duó it ál dééj suur sí Dúu in jáwí in ná in kwê ití bǎj Lonǵíj kuri lé kakíreí. ⁵Duó it ál si kwê ití síis in nǎǵ tírré kí kúíj kona bá gís ka sí Tírré. ⁶Marǎj Duó it ál kilǎj dió tog dog sí ápiyǎ ba naǵ in beléj áiy saa ka sí gís tírré bá jítiǵ lé kee, Bá awú ná marǎj si Kítóǵǎ kuyí si Ríǵó ná Róo puyí ná Roo amí. ⁷Awú ná kila údóǵǎ lé kakíre karíj ál kwa sí júndí álǎj jítiǵ lé kaiǵi marǎj awú nás ila duó sí kaǵíl ál kí dééj dorá úriǵ, ⁸Abá díǵ Dóǵǎ na íǵ Taar gí júndi álǎj ari jíti jaw, Bá jandi ná jamíjǵi díǵ karra marǎj ila saa tulé ii álǎj si díǵ súuru sí Ótǎǵǎ waris jaǵ kítiǵ álǎj suur nyét jaiǵ Utú Luújǵi lee kee nás Tarǵa Aw si jaǵ na kona Aw. ⁹Abá gís díǵ Núǵí júndi álǎj ari jíti já , Bá jarǎǵ ná jamíjǵi dílé . Marǎj ila saa tulé ii álǎj Jaiǵ Luúj lé jaǵ kítiǵ álǎj Útu jaǵ ná marǎj si Kúǵí Aw si jaǵ. ¹⁰In baǵíl duó ákeba álǎj tog dog sí jíyô . Kǎ waa gí síj Jawíl ál Meleǵa kaiǵi ná dúíj Báaǵ Waji sí lawíe, ¹¹¹²Bí aiy níj báa , Abás duó bi duós Uríǵás wayes kee , Na díeǵ dió tog Júǵa Yé kila áǵ júndí baa ná Púgo jee na ila sí kóíjǵi. ¹³Abá Yé kóíjǵi bá síj búlón kí see gís waa abá kilmá saa simmó eeǵ ál ila urí síis búlón . ¹⁴Dog bá in lóǵ in dǎlaǵ dúíj báa lé yé dog ájúndi baa álǎj tog

dog júŋa. ¹⁵Abá dííŋ Bára gîs Arri jiti piyá, Bá joo nás jowa ari it áí saa ji sí jiti piyá Dííŋ táas lé kí Dééŋ, Na Yé námá gîs kela amí Jí bás Ye síis jáŋŋa Dííŋ Bára sí. ¹⁶Marañ abá yé ji sí kela ágîs amí ba, Jí bá dog si duó keer síis járgi ná ké ge boo ,Ídíŋ ná kwa Aw na Hs bán mat kela amí ¹⁷Na abá Yé úríŋí álán si yeeŋa síis dog si kelas amí, Bá boo nás Masíŋ lés kwa síis buwa, Na abá dog úríŋí álán si Masíŋ gî kwa síis kelas amí, Na jí ye sí bá jundí ná in kee ná kwa kerŋa na in ná Diginiŋa duŋo. ¹⁸Kí see gîs ámiŋ Ká biŋa sí ,Abás Ari síis Suurúŋ íris burí dog bás úríŋ jawíl, Abás Ari síis Suurúŋ íris burí dog bá síŋ úríŋ Jawíl . ¹⁹Kí asi keer gîs ámiŋ Abá bí kwa Aw basa suurúŋ íri Lonpii dog âl Jawíl kee dog bá gî íní ari it âl bí déíŋ bíŋó. ²⁰Abá kwa Aw wala Hs kúíŋ konán kisiŋul ká bán dééŋ tâs lé aŋ. ²¹Poro namá Ísa lé élla nás in kwá, Lonpii abá gî Dúíŋ Bára Ari jaiti piyá dúíŋ íri nán niŋi álán si áso ni nama niŋ píriŋá sabegol. ²²Ísa n amás in kwá ye sí ,Ká in ágîs waba píriŋá sabe, marañ líriŋá sabenâ sabe. ²³Jawiliŋ kuriŋ bá in lónŋ in âl ába kuri nyaná ná kééŋ koyán kamala nyétiŋ bawa âl si yeeŋ kayaiŋi. ²⁴Âl si ába kuri tuŋa ná pii, Koyi ii Tog namás Dabán Tabaga Waye in ní kila âl Yé íní. ²⁵Na marañ duó it asá ákeba álán jáwí ,Aba kuri namás in kwá álán kééŋ Dogóló na dééŋ Yáaŋ kwê namaŋ kééŋ Tog ŋi Ótáná jáwí ná jullu námá kíeŋ kamala jaa. ²⁶Ídé koyi ii namá Dúu píiyá ,Namá dééŋ Tabún kí kurŋa oŋŋo, Ná in beléŋ kuri áwú ná gîs dúíŋ uu rasaga eeŋ ,Ká Ótáná nyét gîs aa . ²⁷Ídé Koyiŋ kuri ,Namás dééŋ uus ragasa eeŋa nás in kwá ká áíla undí joo ²⁸Marañ Koyi ii namá páal nyaná ná dééŋ bára keer Koyi ii sí búlón, Âl Ye sí Sôŋgoŋa Awiye íní namás ye síis kí Kurŋas oŋŋo namás in kwá jáno gî Ká Kíŋ Sôŋgoŋ awígí. ²⁹Dééŋ bára koyi ii namás kí kurŋas oŋŋo nás in beléŋ jáno gî ká awígíŋ kíŋ Sôŋgoŋa. ³⁰marañ koyi ii wara kwaŋ namá úríŋí, Marañ namá nyaná ná Túmná jábí namaŋ kééŋ Sôŋgoŋa kanáie âl Yé kôleŋí. ³¹Namaŋ si kééŋ Bárŋa koya kerŋa síis jitis eeŋa namá keŋé nás díeŋ Aba kuri síis áŋŋé ari it âl eeŋa. ³²Ídé Dééŋ ába kuri namás yee síis Tarís piyá nás in kwá ,Yaa Koyi Jati, Ná Ká gîs kíŋ nyétiŋ gîs ássó áisa ka jáa. ³³Káŋi nás kíŋ Bárŋa íri Tullíŋ ás jaŋba, AÍdíŋ nás ká dííŋ si íri Tullíŋ si aaŋ. ³⁴Dééŋ Ábá kuri namás in kwá Yé dog álán Jaa namaŋ nán nyétiŋ jaa kila asá Yé kee. ³⁵Ee Dúíŋ Báa dog âl Jawíl kee dog abá jí ás jawsí ba dííŋ bára sí dííŋ kilmán dió Yé dog ágí síŋ pasóba âl Jawíl kee.

Magara 19

¹Albás Ísa kila belé ŋás agé ,Yé namá nyaná ná Galíl sí Jundí namá Júdanâ Barú nyaná âl Roo Júdíŋán soró kee. ²Namá kwa soŋa ye sí kari kúlé ,Yé namá Dáweŋ piyá yeeŋa sí. ³Pairisiŋá namá déle kélle, Nás in kámiŋa ,Yéé tullé layi álán Duó dééŋ yáaŋ kwê sí jundí abá ari díŋ jiti piyá. ⁴Ísa namá jáwí ná in kwá, Yéé bí sâl árdeŋ ila âl yeeŋa sí tewa bá keya na kaŋi tewa. ⁵Na âl yeeŋ sí tewa yé dog in kwá, Kí ilán ũŋi ná yé in kwá álán Duó dee dééŋ íyán na bán Tog jundí námá kí Dééŋ yáaŋ kwê lóo tog kiŋi, Na aw namá Suur tog kaiŋi, ⁶Na yeeŋ in dálaŋ aw áge ba, Marañ bá suur Tog ii, Abás Lonpiis lóo tog si nyí, Duó ákee ba álán si keer keer si piyá. ⁷Yeeŋ namás in si áŋŋé ye sí ,MúSA Kiŋa sí in gîs kwá abá kundí álán jundíŋ paraga kaní ná námá bá deŋ káa ná jee. ⁸Yé namás yeeŋa síis in kwá ,âlbá kíeŋ kilmanâ ũŋŋi ná gîs Músa in dálaŋ kwá álán kíeŋ yáaŋa bundí, Marañ waar in dálaŋ akáné ba. ⁹Ká in gîs waa ,Duó it âl dééŋ yáaŋ kwê jundí, Ná Daníŋ ápiyá ba ,naŋ si yáa keer si nyaná ,Yé bá Daníŋ piyá ,Na Duó it âl si ila yáa síis nyaná dog bá Daníŋ piyá ¹⁰Majira namás Ísa síis in áŋŋé ,Abá yéé in dálaŋ námán Daníŋi Duó kí dééŋ yáaŋ kwê, Bán saa tullé ii álán si Duó yáaŋ kwê ás jeba. ¹¹Marañ Ísa namás in kwá Yeeŋa sí ,Yéé kwa nyét áge ba ásán ila áwúli síis kaŋe, Mraŋ bán kila kwa gé âl kuwéli álán si kine. ¹²Kwa nyét áge âl kereli idíŋ ná yeeŋ sí in dálaŋ kariŋi, marañ kwa díŋa namá in kalŋa in ná kwa

nyét,mranj namá in kwéli álán in dálan kayinjí nás Lonjín kurín ðñ ,Duó it âl ila Jáwúli sí kúwêl ,Bá áwú ná kóinjí. ¹³Namás Dogólá dokéŋas kéle álán si Dóná írí jaa nás júm,Marañ Majira namás kawriñê Yeeŋa sí. ¹⁴Marañ Ísa namá in kwá,Bundí Dogólá dokéŋa sí asi barel ba awú ná kélla,Ídín ná Lonjín kurín bá kila kwáñj. ¹⁵Yé namá Dogólá Dokéŋa sí Dóná írí jáá namá kuro ná nyaná idé.¹⁶Namá Duó dín Ísa lé élla nás in kwá,Guudpáli,kayi ii álán ká áa ásán jainj Luuj si ainj , ¹⁷Ísa namás in kwá ,kánj ná gî ka sí ari tulén jilel,Bá Ari Tog ii ná Tuléi ,Abá Jí in jóil álán Jainj Luuj lé jainj ,Beléŋá sí Bagi já. ¹⁸¹⁹Duó namá in jáwí ye sí ,káiy Beléŋá,Ísa namá in kwá ,Álán ájawba ,Na Danj ajâba,Na dog kamjñ ajâba,Walá dog piyé ajâba,Joinj Dínj Íya na Báa sí,Na dog kwa âl si kégeŋ Saab si Táslé bañ joinj in âl Dínj Suur sí jóel. ²⁰Ila Jurré ðño namá in kwá,Ká kin údóná sí nyétiŋ baŋi áa.Kai asá ká áyíŋ ná ká weel, ²¹Ísa namás in kwá Ye sí ,Abá Jí joyêl álán Jí Tiyañ jañ ,Bá kila Ótáná sí nyétiŋ juulu namá kwa kit sí janí asá ákainj ba,Jí bññ Jawíl joo ,Námá jélla ná gî kwa sí kaŋi julo . ²²Marañ ila Jurré ðño âl Ísa lé ila Belé kela amí ,Ye sí namá kilmá sonoroŋ eŋña,Ídín ná Yé karába soŋás kéŋá. ²³Ísa namás kééŋ Majira sí in kwá ,Kí see gîs ámiŋ Ká biŋa sí yéé sa soŋá Tárrá ii álán Duó Kawáj Lonjín Kurín lé káŋi . ²⁴Kí asi keer gîs ámiŋ ,Ál ila soŋá háyini álán Kamal Jimbirín Tiir lee káŋi kítín álán Kawáj Lonjín Kurín lé káŋi ²⁵Álbá Majira ila sí kela kámie,Yeeŋa sí namás Mete ná in áŋŋé na kininjí álán si jópónó, ²⁶Ísa namá Yeeŋa sí Jáŋila namás in kwá,Kin kwa lé âl saa soŋá Tárrá ii,Marañ Lonpi lé bá koo hánni. ²⁷Ídé potoŋo namá in jáwí Ye sí ,In jagíl yíe Kí káŋi Ótáná nyétiŋ kundí ná gî ji sí kúló,Na kaninjí ásán ká kainj . ²⁸Ísa namás Yeeŋa sí in kwá,Ká kí see gîs ámiŋ Biŋa sí,Ayé Diwô lé abá Duldíŋ kwê Dééŋ Jainj Luujjín Kutí lé oŋŋo ,Bí áila ka kaŋi búliti bññ dog kíeŋ kutiŋa weye na aw lé bôn ,Námá Isirálinjâ Órréŋa waye na Aw sí bílel. ²⁹Duó bi Duó âl Dééŋ Tog ,Bárŋa na Kaní,namañ Báa na Íya Dogólá ,Wala gal Suuru Jundí Kúŋi Konánj uŋñ bññ kila lé soŋá Búlón nañ síŋ Jainj Luuj si kee. ³⁰Na kila âl Tabúnj kayín bññ kaŋiŋ kanjil na kila âl Kaŋiŋ kayínj námá Tabúnj kiya

Magara 20

¹Jainj Luujjín jainj bá in lónj ni ná asá Duó Rayí si kee namá kí subúnj siij júiti ásán kwa sí bétel álán si Tári káwal , ²Abá yeeŋ kégeŋ kasinjí Táriŋ kamalánj kí sog namá ádeŋ piyá Rayí ná kíyal ³Yé namá pâl nyaná kí asi keer tina isín dió namá bulón ná Duó kee ná Wéle lé kirél walá ari ápiba, ⁴Namás in kwá âl jêl ná dúŋj Rayí koo ná Tári já ari it âl kasa namá gî anní ,Ídé yeeŋ namá kéŋé ⁵Kí asi keer namá pâl kuro Dulén miit lé Tin Tiselé namá dog indálanj piyá. ⁶Kí asi keer dog Tin waiye na díŋ lé namá nyaná ná búlón ná dog díŋ kee ná bá idé kéreŋ kirél,Namás in kwá kánj kéreŋ íné bérél , ⁷Yeeŋ namás in áŋŋé,Duó ákeba ná gîs kiŋa sí kelamí.Yé namás in kwá yeeŋa sí dog âl Rayí boo ná Tári báa ⁸Álbá lóó Arra eŋña,Rayín siit namás dééŋ Kúlumín Tabu sí in kwá,Ál si Tári kwá sí tárris já ná kíeŋ sóŋgoŋa janí,Ál si kaŋiŋ kwanj si juuŋ námás kí waar kuŋo jáge. ⁹Kwa kila âl bá yeeŋ nyétiŋ indálanj arrá kéle díŋa kí subu na díŋa kí Dulén miit namá kíeŋ sóŋgoŋa kábé. ¹⁰Álbá Tári ðño ila díŋ kuwanj élla,Yeeŋ namás in dió kainj in âl Bárŋa lé soŋá kaníyá,Marañ bá in dálan kábiya Arrá ¹¹Namá kíeŋ Sóŋgoŋa kábé ,Yeeŋ namá Rayín siitín írí kírsínul . ¹²Ná in kámiŋa Duó kaŋi kuonj bá Tin Tog bíŋ piyá Tári lee ,Marañ Jí namá gîs kiŋa sí kégeŋ arrá já,Ídín ná kí Tári díe lé soŋá káa nañ gî Dulé Díe lé soŋá suwo ¹³Marañ Rayín siit namá díŋ sí díeŋ dió in jáwí,Jarru ká ari bíŋ laa jiti áa wala kila Sóŋgoŋa ágî aní baa âl ká kíŋiŋ kasa wala. ¹⁴Kila sí jabúnj alba kíŋgé ná joo.Ká aañ ná in waa álán gî ny;etiŋ arrá anní kí laa Duónj âl kaŋiŋ élla. ¹⁵Yéé ká kuro kit ás anjâ álán ari it áa kí dúŋj asá ká aiyínj wala Ká kwa sí ari

áh aní ba wala. ¹⁶Ídín ná k̄ari kuŋo bán Tabún kee na Tabu duŋo álán k̄arín kee. ¹⁷Nii albá Ísa Jurúsalam jútíŋe, Namá Waye na ǵw sí bawa, Ál kaníŋí Dórra namás in kwá yeeŋa sí , ¹⁸Bagíl kí Jurúsalam kani , Marañ Duldín kwê sí bán Dóná írí kaye Pírísínua Ába kuri na Dálín Guudpálín , Yeeŋ básín ye sí jítín si káwal naman nín kwe. ¹⁹Yeeŋ básín Galílíná sí kaniya nán kányíl nan nín Kádábu lés kaldul ná kawe, Marañ kí sogá iis básín jáwúla. ²⁰Na Zébitín kwén Íya namá Ísa lé élla kí Dééŋ kwên . Namá dééŋ Tabún kí kurŋa oŋŋo ná ǵri díŋ gî iŋŋo délé. ²¹Ísa namá ye sí in kuwá , Kaa ii âl Jí jówel, Yé namá ye sí in jáwí, Ásán jín ná kúŋ Dogólá díŋ díŋ Dóná súrún erre ôŋ na díŋ Dóná Gorón erre Díŋ kurín lé. ²²Maraŋ Ísa namás in in kwâ, Jí ás jalun ba kayi ii âl jí dééŋí jílél. Jí taga jabalán kí ila Tógóló âl ká ani álán abaa, Yeeŋ namás in áŋŋé, Ee kí álán taga kabaa . ²³Yé namás yeeŋa sí in kwâ ee bí baba nín kí dúŋ Tógóló marañ álán díŋ kí dúŋ Dóná súrún erre ôŋ na díŋ dúŋ Dóná Gorón erre dúí le áiy baa, Marañ bá kila lê ii âl si dúŋ bâ ásilen piyá. ²⁴Albá kila Majira wiye kela kámíe, Yeeŋa sí namá kila ǵwín írí kilmaŋa saa sonduroŋ iŋŋí ²⁵Ísa namás yeeŋa sí Tarí sí piyá, Bí balun sá âl Galílínâ kuriŋa kíeŋ kuro Báŋa lés putóge, Na díeŋ kuri apâ díeŋ írí kee. ²⁶Maraŋ in dálan aban ba díeŋ Táás lé . Abá námán in dálanj dúo it âl kwêl álán díeŋ Tabu een bá awú ná díŋ koy ii, ²⁷Na Dúo âl kwêl álán Díeŋ waar kuŋo ii áwú ná Díeŋ koy ii, ²⁸IN albá Duldín kwê á êl baa álán koyas kee , Marañ álán yé koyi ii na álán dééŋ jaiŋ ín kôw kwa sí. ²⁹Albá yeeŋ Jórókón páal kurol , Bá kwa soŋá k̄ari kúlul. ³⁰Ídé namá kwa ǵw Kuru kayín ná káwiŋí Dorán ári. Albá Yeeŋ kela kámíe âl Ísa kí ila Dorás bételéŋí , Yeeŋ namá urú kaldul, Loŋpii Dúúŋ kwê Jí awú ná gís Assó jáa kiŋa sí. ³¹Kwa soŋá namá yeeŋa sí kánj ŋul , Nás in kámiŋa álán diriŋ kól, Yeeŋ námán namás urú ila lé soŋá kayé, Loŋpii Dúúŋ kwê kiŋa assó gís jáa ³²Ísa namá keera nás yeeŋa sí in kwá , Kayi ii âl bí buwél álán gís ká áa biŋa sí, ³³Yeeŋ namás in áŋŋé , Loŋpii káíla kiŋ sí Kúnj jáúli. ³⁴Ídé Ísa namá díe lé nyanjá , Ná Kúnj kurá idé kíeŋ Kúnj namá palíŋí.

Magara 21

¹Albá yeeŋ nyéŋ si kawlé ná Jarasalam sí kundíe namá Andáka Púgo, Ísa namá kééŋ Majira ǵw ádeŋ piyá, ²Namás in kwâ , Ál ila elle keer boo , Álán bá lele bumbó ná ríŋíŋ idé, Dééŋ Siit bán kége kayiŋi, Namá buló nás dúí lés béla . ³Abá dúo kee ná gís uu kwâ ilán, Bí bás in buwa, Ál dáŋ ába kuri kóyíŋí , In dálan bá gî júndí nás béla ⁴Ila namá indálan eŋŋa álán Domoŋ kwán belé see een âl yeeŋ kowe. ⁵Buwa si Zinón kwé Niw sí âl dééŋ ába kuri úndul déle, Yé dééŋ suur sí dú jáwítí namá ilán gii nás leel si áwú ⁶Majira namá kéŋé ná indálan kwê asá bá yé kwâ yeeŋ sí. ⁷Yeeŋ namás leel kéle nás kúrúŋŋas kayé namá kíeŋ Ótáná írí kayé na Ísa nás írí oŋŋo. ⁸Ídé kwa soŋá namá kíeŋ Juriŋa kulpol na díŋa ná kurúŋá kalma kulpol Dóra írí ⁹Na kwa kila âl Ísán Tabún erreŋ kéŋé na âl dééŋ k̄arín kuleŋi namá urú káldéŋí ná kámiŋa assó assó Dawúŋ kwê bajín âl ila Duólín âl kí Loŋpín kona êl assó assó irŋá írí. ¹⁰Ál Ísa Jurúsalam díó éla, Elléŋ kwa namá nyát in áŋŋé, Yé in kiyé . ¹¹Kwa namá in áŋŋé , Ál Ísa saa ii Názírán Domoŋ duŋo Galílíná lee ¹²Ísa namá Masín lé k̄arí. Namá kila sí nyéŋ perra piyá âl masín lé Wéle káwéŋí, Yé namá Sónŋŋá lóo sí perra piyá âl si déle Sónŋŋas kúlduŋeli nan si Oráná si Tog sí palí ná nyeŋé. ¹³Yé namá yeeŋa sí in kwâ, In Rímeŋ eŋŋa, Dúŋ Tog sí álán in k̄aríyá júmín Tog, Marañ bí namá kamiŋí lóo bâ. ¹⁴Ídé Kuuru na Roboŋ namá masín lé kéle yé namá dáweŋ piyá yeeŋa sí ¹⁵Albá Pírísínâ ába kuri na Dálín Guudpálín in kela kámíe âl Yé uu tolé piyá nan Dogólá masín gín díó urú kalde ná in kámiŋa Assó Assó Dawúŋ kwê Yeeŋ sí namá kíeŋ kilmaŋa saa sonduroŋ iŋŋí. ¹⁶Yeeŋ namás ye sí in áŋŋé, Yéé Jí kela jámilá yeeŋ aiy kámiŋa , Ísa namá in jáwí

,Ee marañ yéé bí árdeñ ábâ baa wala,Ari it âl bí kwê itîñ udó kela bámi bá básîñ berîñ aiy lónj. ¹⁷Ídê Îsa namá nyanjá júndí éllé betan ii ná idé óñjá ¹⁸Saréñ âl Yé Éllé píñí tíeñí namá Duur tíó. ¹⁹Namá Doráñ ári kurú jágíla namá álán si mat kúrú kwâ kee ásáñ amí namá búlón ná Kurú kwâ ás keba námás Úlmás kee ,Namá in kwâ, Salán kwá áñ kayîñ ba díle,Indálañ kurú namá pulo ²⁰Majira albá kagile namás mette Kurú aiy waar indálañ pullo,namá in áññé Kurú kirô indálañ aiy pullo. ²¹Îsa namá Yeeñá sí in jáwí .Ká kwa gîs kí see,Abá Jí see jeyá ná piyé ájél ba,Báñ in lé sobá já âl in Kurú lee eeñña,Jí báñ síñ Púgó síñ in jawa,Ásáñ jáwúla ná dééñ suur sí Baú jábí,na báñ eeñ. ²²Ári it ná jí Júma lé joiní báñ jumbó. ²³Âl Îsa Masîñ lé élla,Pirísîñâ Ába kuri na kwa baina namá Déle kéle âl yé kéñá nás kwa síñ Gũdpálítêñí na in beléñá ,Jí kí áiy kureñí ná kin údóná jawu,Na kiyé ná gî in kureñí íní. ²⁴Îsa namá in jáwí yeeñá sí,Ká dog gîñ íñño biñá sí jíño tog díír,Abá gîs bí ka sí buwa,Ká bá gí síñ waa biñá sí ká kí áyi kureñí ná kin údüñá awu ²⁵Joníñ korón jabí âl lii ná élla,Jawíla élla wala kwa lé,Yeeñ namá díéñ súur kirsîñul,ná in kámiñá abá kí in kwa,âl Jawíli yé bá gí síñ in kwá ,na káñí ná bí see ábeyá ba. ²⁶Na bá kí in kwa âl kwa léyi,Nañ gal kwa sí kali kawu,Ídîñ ná yeeñ in si kalña âl jona domoñ ðuño ii.²⁷Yeeñ namá Îsa sí in kawíe,Kí ás kaluñ ba.Yé dog namás yeeñá síñ in kwá,Ká dog ágísîñ waba kí áiy kureñí âl ká kin údóná sí kége awu ²⁸Biñá sí aiy gîs lónj ,Bá Duó kee nás Dogólá Awu sí kee.namá waar kuño lé nyanjá nás in kwá kwê âl Rayí koo ná Tári kâ. ²⁹Kwê namá ye sí in jáwí,ká ála ánni baa,Liya námás dééñ belés jáyíñó namá jee. ³⁰Lii ila Duó namá kwê keer lé jee namá dog si in dálañ si kuwá.Yé namá in jáwí ,Ká álán oo ee,marañ yé ányañá ba ³¹Áyi kwê ii ná dééñ báñ tári piyá,Yeeñ namá in áññé,Âl waar kuño ii,Îsa namás yeeñá síñ in kwá,Ká kí see gísîñ waa Dîgíníña Duño níñ Jainñ luují lé díéñ tabúñ kári. ³²Ídîñ ná jóna díe lé kí jainñluujíñ dorá élla marañ bí see ábeyá ba.Marañ Dîgíníña ðuño namañ Daníña ðuño Ye sí see kéyé,marañ bí âl in nálañ bagíla,See ábeyá ba ³³Kelas bâm Mitíl keer sí.Bá Duó kéñá,Nás Suurúñ kéñá ná délle Rayí kuyo,Namás Saap jíñí tárásîñ nañ Tîñ kurâ tumo namá Rayí kwa kerña sí íní Yé namá lóó keer lé nyanjá. ³⁴Albá Taa pago ná karába kuról ,namá dééñ koya díña sí ádeñ piyá álán si kééñ karábas kéla ³⁵Marañ kwa kila âl Tári káwéñí namá díg sí kaldie namá díg sí kawñí keraña sí ná márákiñí. ³⁶Kí asi keer Rayíñ siit namá dog koya keer sí ádeñ piyá kila lé soñá namá dog indálañ káwe ni asá kila sí káwe. ³⁷Kí asi keer Rayíñ siit namá dééñ kwê sí ádeñ piyá Díe lé.Namá in kwá álán maat níñ bagí áwal dúíñ kwê sí. ³⁸Kila Tári kwá namá kwê sí kagile,Yeeñ namá díéñ súúru in áññé,In námáñ si dééñi ,Awú nás kawu ná dééñ Nisil sí kabúñ.³⁹Yeeñ namá ye sí kábé ná kamíñê Rayíñ pâl namá kawuñi ye sí ⁴⁰Naa albá Rayíñ siit élla,Yé kaa síñ piyá kila Tári kwá sí, ⁴¹Yeeñ namás in áññé ye sí,álán kila kwa síñ uu jítis piyá, Álán yeeñ sí ráñ námás kwa kerña sí íní ná Tári káwal kila âl dééñ Nisil kaníyá ila tin lé âl yé kóyíñí ⁴²Îsa namás yeeñá síñ in kwá,Yéé bí Dombore sí árdeñ bálá ,Dító âl Jutúmó kwá kawríñê Yé bá toñíñ dóór gî Dító ii.Ila yé bá Loñpii lê ii áiy saa kiña sí tuulé ii ⁴³Ká in gîs ámiñ biñá sí ,Loñpíñ kureñí báñ kabe díe lé námá kwa kerña sí kanía âl see sí kawe . ⁴⁴Duó âl in Dító lee puyí báñ tog tog giñ peera eeñ,Marañ Dító báñ perra piyá Duó it âl dééñ írí púyâ ⁴⁵Na âl Pirísîñâ Ába kuri na Pirísîñá kela kámie dééñ Mitíl sí,Namás kíwé âl Díeñí risîñ . ⁴⁶Namá kuwé liñí álán kéyal marañ namá kwa sí kalí káwéñí,Ídîñ ná kwa ye sí in kéliñí âl Domoñ Duoñi.

Magara 22

¹Îsa namás yeeŋ sís risigo kí mitíl,ná in beléŋ , ²Jawlíŋ kuriŋ bá in lóŋ in ná âl ába kuri kwê tog,íŋ jaríŋ si sogíŋ kwa sís jámas ásileŋ si piyá. ³Námá dééŋ koy ii sí ádeŋ piyá ásáŋ kééŋ Jaruŋa sís Tarís piyá ná Nuŋá kámía ,yeeŋ námá kawríŋíl áláŋ kéla ⁴Ába kuri ii námá kí asi keer koyi ádeŋ piyá,nás in beléŋ joo nás in juwa ila kwa sí âl kamaŋa áláŋ kéla nuŋ âl asili.Âl dúíŋ Noon na Diwu Borô ila sí dábeŋ káa,Ótáŋá nyét âl asila gé .Awú ná kéla Togíŋ jaríŋ jám lé. ⁵Maraŋ Duó ákéŋá ba âl dééŋ beléŋ uuŋ núŋí jáwí,kwa nyét ba kíeŋ Rayíta na Táríŋâ keŋé. ⁶Díŋa namá gel Ába kuriŋ koyi sí kéyé namás kígé namaŋ kawŋi. ⁷Ídé ába kuri sí namá kilamá saa soŋá sondorŋ eŋŋa namá kééŋ Kałdaga ádeŋ piyá áláŋ kila kwa sí kawe âl ila uuŋ in jiti káwe na kíeŋ Toŋas kuye ⁸Námás dééŋ koyi sís in kwă,Togíŋ jarí asili maraŋ kwa kila âl kamaŋa díeŋ orála áiyba. ⁹Námás in kwá âl koraŋa lé boo kwa kit sí âl bumbó ná bamaŋ námá kela ná Togíŋ jabíŋ sogíŋ. ¹⁰Koyi namá koraŋa lé nyaná ná kwa sí isso kééŋ Jitiŋa na tuléŋa.Ídé Togíŋ jabíŋ lóo namás kí Sóólá pii eŋŋa ¹¹Maraŋ abá ába kuri élla áláŋ Sóla sí jágíl,Yé namá duó díŋ sí jágíla ná Togíŋ jaríŋ juriŋa súúru ás keba . ¹²Ába kuri namás ye sís in kwă,Jarru ,yéé íne aiy jélla ná togíŋ jabíŋ juriŋa súúru ás jingba, Ila duó walá ás loŋ ba aiy síŋ kwă ¹³Ídé ába kuri namás koyi ii sís in kwă,Âl in duó sí koŋa na Tarŋa birgó ná lóo Dikô lé bamiŋi,ila lóo lee âl jigé kee na kagiŋ jassi. ¹⁴kwa soŋâ sís tarí káwe maraŋ Titá sí kábé ¹⁵Pirísíŋá namá kéŋé áláŋ uu keer káwal ná Îsa sí ari jitis káwal kééŋ beléŋâ uuŋ. ¹⁶Námás ye sís kíeŋ majiras ádeŋ si káwe rará kí Hiródos.namás Îsa sís in áŋŋé,Guudpáli kí kaluŋ si jí saa tulé jaŋ,Na Jí kwa sís jáwúliti Loŋpíŋ dorá.Na jí kwâ beléŋ Orro díŋ áiy ba na jí díŋ orro áiy ba. ¹⁷yé namás kiŋa sís in kwă ,Jí aiy si jeriŋel dálí in lá beléŋ áláŋ Digeniŋa kaa. ¹⁸Maraŋ Îsa namás dééŋ si Dayibiŋ si iwa nás in kwă, Bí káŋ gí ka bérél,kwa Jitiŋa. ¹⁹Sóŋgoŋa tog gís báwli Diginíŋâ.Namás kéle ye sí ²⁰Îsa namás in kwă yeeŋ sí, Kíŋ si Jaluŋi in na kééŋ kona, ²¹Yeeŋ namás in áŋŋé âl káyísaŋíŋ .Namás yeeŋa sís in kwă ,Naa baní káísaŋ sí kit ná kééŋ ge, Na Loŋpii sí ba ní kit ná Loŋpíŋ gee. ²²Albá yeeŋ ila sí kela kámie bás píŋjeŋ káw namá keŋé kí díeŋ dorá ²³Ila sog lé Sidósíŋá díga,kila âl in kámiŋ jawula ála ákeba,báŋ dé lee kélal ,Námá in kíŋul, ²⁴In kámiŋa Guugpáli Músa in kwă,abá duó wayi ná dogólá ás keba,Dééŋ Bára áláŋ bá dééŋ báráŋ yáaŋ kwê sí jáwí nás dogólás kirri ²⁵Namá bárŋa suuríŋ soŋŋa kayiŋi.Díg namás nyaná namá wayi.Na kwê ájúndí ba bá yías júndí kééŋ bárŋa sí. ²⁶Bára Aw kuwaŋ lé namá dog in dálaŋ wayi,Namaŋ iis dog ,In dálaŋ namaŋ sabe nyét. ²⁷Ila albá yeeŋ nyétiŋ indálaŋ kúsiŋi ,namá yiaŋ kwê dog wayi. ²⁸Íné indálaŋ yé kíniŋ yiaŋ kwê ii idíŋ ná kin kwa sabe kila nyétiŋ si kéŋé ²⁹Maraŋ Îsa namá in jáwí yeeŋa sí,Bí jiti báa idíŋ ná bí dombore sí ás baluŋ ba naŋ Loŋpíŋ kuro sí ás baluŋ ba.³⁰Idíŋ ná jawla lé ari ákeba ná in kaŋiŋa âl si duó yías jiti wala âl si yía sís kaníyá,Maraŋ nyét bá in kalŋa in ná Melega Jawíl ³¹Maraŋ wáyíŋ jawláŋ,Bí asil áŋ baŋ báa in âl Loŋpii kwă. ³²Ká âl Birámiŋâ Loŋpii aaŋ ,Naŋ Isági ŋâ Loŋpii kí Yagúbiŋâ aaŋ,Loŋpii kaitóláŋ Loŋpii áiy ba bá Sáláŋâ Loŋpii ii.³³Kwa albá bééŋ jáwliŋ kela kámie.Namá Márrá kiŋe dééŋ jawúli sí ³⁴Yeeŋ Paírísíŋá albá in kela kámie âl Îsa Sadúsíŋá sí iriŋ jáwí ,Yeeŋ bá lóo tog kísiŋul arrá. ³⁵Díg díeŋ dió namá dálíŋ saba saa kaŋiréi namá ye sí iŋŋo áláŋ arri. ³⁶Guudpáli áiy domog ŋii ná bága lé soŋá kaŋiréi Dálíŋ Bombore lé.³⁷Îsa namá in jáwí, Díŋ Loŋpii sí joyiŋí kí díŋ kilmá nyét adog kí díŋ suur namaŋ kí díŋ Júruŋ koro.³⁸In âl Domoŋ kakire ii naŋ domoŋ waar kwaŋ ii. ³⁹Na Domoŋ keer kwaŋ in beléŋ áláŋ díŋ Girán sí joyiŋí in ná díŋ suur sí. ⁴⁰Kin Domoŋa awíŋ díó Dálí na domoŋ kwá dog díó kayiŋi ⁴¹Asá Pirísíŋá kayiŋ ná lóo tog káwiŋí,Îsa namá yeeŋa sí in iŋŋo. ⁴²Yé in kwă,Bí aigís yiéli Jáso duŋô kíŋ si kwê,yeeŋ namá in áŋŋé âl si Dawôtiŋ ⁴³Îsa in kwă yeeŋa sí, Aiy níŋi áláŋ si Dawút si ye sís kí kaw teyaŋâ dorás Tarís piyá, ⁴⁴kuri dúíŋ si kuri sís in kwă ,Âl dúíŋ Dóŋá súruŋ erre jôŋ ,Nam náŋ ká kíŋ Gáríma sí ótá hóŋa asi ⁴⁵Abá yé mámáŋ si Dawút si isa sís Loŋpiis

tarís pii ,Na yéé aiy níj lón Dawútín kwé lé,⁴⁶Duó ákénjá ba álán ye sí ila Belé jáwí , Na Duó ákénjá ba álán ye sí jíno iñjó.

Magara 23

¹Ísa risigo si kwa sí na kééj Majira sí. ²Dálín Guudpálinjá na Pírísínjá àl Músán lóo lee kùl. ³Abá gís ari áné álán báa bá in dálan báa na bigi báa marañ iri it ajáb àl yeej kwé yeej bá kámiña marañ ábába⁴EE , Yeej ótánás soñâs kirgul ná kwèli ásán kabe ,na yeej námá kwâñ kataba lés kaye .Marañ yeej ákaniá ba kúnuyúnol ná kabe. ⁵Yeej bá ila sí idín kwe álán kwa kaḡíla.idín ná yeej bá kwa sí in káulítíyá tulége ⁶Yeej bá in kéli álán kwa yeeja sí kuriña kaḡía na bá kwa lé kéjé kuriñ Kutí lé óon .⁷Na álán Kwa dóñá tullé kaníyá Wélén lólé,na álán kwa in kaḡíyá Guudpáli. ⁸Bí Guudpáli abarín ba idín ná bí bás guudpáli tog bayin na bí nyét bá surín bāña bañ. ⁹Bí Duó tog dog sí báa abaríyá ba Suurún iri idín ná bí bás báa tog bañ àl Jawíl kee . ¹⁰Na dog bí Guudpáli abaríyá ba na dog bí bás Guudpáli tog bañ Jáso duño Ísa. ¹¹Marañ Duó it àl bāññ dió kakiré ii bāñ kwāñ koyi ii. ¹²Abá jowél álán kuriñ lé jañ bāñ dín suur sí dúu jawí,Na Duó it àl dééj suur sí dúu jáwí bāñ kuri'n lé kee. ¹³Duó it àl asá riñ kee básín kwa sí Dálí palí ,Marañ bí Pírísínjá saa soñá jitiña bañ idín nás bí lonpín kuriñ sí buri kwāñ ùñ ,Idín ná bí dog àñbaríba,na dog kwa sí ábundi bà álán kaḡíya . ¹⁴, ¹⁵Abás riñ jañ bás jáwúli ,Marañ pírísínjá bí jitiña bañ idín ná bí Roña na Suurún iri bani álán Jumbat diñi marañ abá yé tog eñña, jí bá aw jaw abá jí in dálan bá síñ Utún kwé jañ ¹⁶Ájí duó kuru àl in jámiñ ,abá duó kee ná kí Māsín díydu piyá wala álpeñ piyá .àl bá ari kói ii.marañ duó it àl kí Māsígí Daba dáydu wala álpeñ piyá,Yé àl bás rígin dééj daydu wala álpeñ jáa lé. ¹⁷Jí duó kuru ,áyi dígi ná soñá kakiré ii ,Daab lá soñá tulé ii wala Māsín àl tulé ii asá Daab sí kúwo lujín si tiyá pii ¹⁸Na Duó it àl kí māsínḡi kuti ,àlbá ari hóyi .Duó it àl kí kila ótáná álpeñ pii àl si māsín lé kúnda lé,dééj álpeñ jañ sí kakiré piyá. ¹⁹Bí kwa kuruña áyi díg gi àl bára lé kakiré ii kúnúsa wala kúnúsán lóo àl si kúnúsa sí tiyá pii ²⁰Marañ duó it àl kí kúnúsán lóo álpeñ pii bá kí kééj ótáná nyétin arás álpeñ pii. ²¹Marañ duó it àl si māsín sí álpeñ si pii bás dog duó it sí pii àl dééj dió kee. ²²Duó ákeba nás jawil sí álpeñ pii na dog si lonpín kuti sí álpeñ pii àl lonpii déle awú ²³Abá duó kee ná gís in kwâ ,Ábí Dálín Guudpálinjá na Pírísínjá bí saa soñá jitiña bañ bí in bámiñ álán dúl lee tulé bañ marañ bí ari tog dog tulé ábaba ,Dálín bá kayi tulín na bajin na see jáyi. na kila údóná bá yeej gé álán bí báa. ²⁴Bí kwa kuruña karáb mañá sí dééj uññ dió barán abá díñó bāñ bólon. ²⁵Ayi tárá ii Díe lé Dálín Guudpálinjá na pírísínjá lé námá yeej in kámiña àl Tógólón soor sí tiyá káwe na tabañ sí marañ dió bás kíñ nás sirórógá kee bí bá bowél álán si díñ suur sí jáwúli àl bí tiyá bañ. ²⁶Bí pírísínjá àl kuruña bañ Kásá sí dió bálo namañ Tabañ sí liya páal bāñ tiyá eeñ dog. ²⁷Saa táráy ii bí Dálín Guudpálinjá na Pírísínjá bí bá inbaluñ niná Turba àl jaluñ pattâ kaníe asá páal túléndig si lónjiti,Marañ Dió bá kwâ wayitólán karu kaiñi na ótáná Rúbāña. ²⁸Bí bá indálan ii dog páal kwa 'si dog bás tulés balgiti,Marañ Bí Daió bá kí kilmán Jitiñ na jitiñ pisbañ ²⁹Ayi saa táráy ii bí Dálín Guudpáli kwâ na Pírísínjá lé,bí básín balgiti àl bí bañ ná Domoñ kwāñ Turbaña butumo namás kona in si baní kwa tuléñá Turbaña. ³⁰Námá in bámiñ adínin kí káin bāñá Tin léé káná kégeñ àñ kíyo ba álán Domoñ kwâ sí kau. ³¹Na bí namá ila belé sí bámiñ àl si kila kwāñ si Dogólá bāñá àl Domoñ kwâ sí kaññ ³²Awú ná koo nás káge kila jitiña sí àl káin bāña káwe dáin tabún . ³³Bí dog bāñ in báa in àl kíeñ bāña káwe bin si jigé Túñ sí ³⁴Ká ádeñ gís áa biña sí Domoñ kwâ na kwa Riyáña namañ Guudpálinjá marañ bí díña sí bāñ si káldábu lés baldó nāñ bawu,Na díña sí bāñ burún kwāñ túlle elle bii elle. ³⁵Yéé uu ila ii kewa kila Tuléña àl Suurún iri búnyî kewa kila bāñ

dííñ írí wáíñíl ,Kewa tiyáña Ábílín,na kewa Zakáyán barásán kwě,Kila âl bí bawi masígî kurín tâslé. ³⁶Ká kí see gîs ámiñ kin údóná bán in Duldín tin léé een ³⁷Ájí Jurísalam jurísalam, Bí kila domoñ kwâ sí bawi nañ Kítóná írí biñí álán ila Duó sí baw âl yeeña sí ádeñ piyá,Kí siña soñá ká wêl álán gís kííñ kwa sí dorol áa lóo tog.Niná âl Dóga kééñ Dogólá dorol pii dééñ uringm marañ jí ás jalunba. ³⁸Jagíl dííñ tog ai palañ sayí. ³⁹Ká in gîs ámiñ jí sí ,Jí ka sí ágíñ agílba naman sín jí in juwa,Assó âl ila lé ii âl kí lonpín kwa na élla.

Magara 24

¹Ísa namá páál kuro masín lé ná nyaná.Kééñ Majira namá déle kéle maşín káwúliya. ²Marañ Yé namá yeeña sí in jáwí,Bí kin údóná ábaluñ ba wala,Kí see gîs ámiñ ká Dító tog dog ákeba álán surú írí sayí bán nyétiñ búinyál ³Ál Yé Púgo kéná ná áwiñí namá kééñ majira kéle nás in kámiña kin údóná nán níñ iní,Juwa gîs,Kanín jalun ii áisán pulhí dííñ jélin. ⁴Ísa namá yeeña sí in jáwí âl putó baríñ álán Duó ákeba álán gî saba jiti lé kéllo. ⁵Ídín nán soñá kéla kí kúin kona.Yeeñ bán in áññal âl yeeñ gé jáso duño námás korna soñá lé kárgíl ⁶Bí bán kela bâm Deer na rán beléñá.Marañ awú nás in baluñ bí ábamba âl báa marañ bán inñi na dééñ jágíní daki ás piyába. ⁷Duldí bánkí bára kere Duldí bórán kere,Na kuri bán kí bára keer kuri kere ,Na kwa bá; Duur gé na níñ suurún írí údóná jiti soñá kayiñi lóná soñá léé. ⁸Kin údóná bán Dariñ lé inñi ⁹Yeeñ bá gín kuséña lé kabíyal nañ gín kawe.Na Ji sí kwa Dinéñ dió bán gî kawríñíl kúin konán uuñ. ¹⁰Ila Tin lé kwa soñá in díéñ see jayí lé karíñ kaníl na bán súurná níñ kareli . ¹¹Bán domoñ jiti kwâ soñá kalgale namá kwa kari kúlol ¹²Ídín ná jitiñ básín nyíñí na kwa jitiña dog básín káyígál âl jitiñ sí kóli. ¹³Marañ Duó it âl rimo básín Jópógó. ¹⁴In belé simô Kurín bá sín káwúliá kwa sí nyét álán Aldí sayí kwa sí nyét.Ila námá kerna éla ¹⁵Domoñ duo Dawút bá Ótáná tabu kwâ risigo âl jitiñi.Soga díña lé bán julú ná lóo tulé lé kirél awú kwa kit âl árdeñ kawe ná dééñ arrá karúl. ¹⁶Awú kwa âl júda kayiñi ná Púgo írí kíyal . ¹⁷Duó tog dog ákee ba álán dééñ Tóg jee ná iri tog dog baw. ¹⁸Duó it âl Rayí kee Tón píñí ná dééñ juri Dilín bawú ¹⁹Bí baluñ sá aiy tára ii Yáa lé asá yé dio dioní na duó asá ye sí teteyá pii kila sogá lé. ²⁰Búm si álán ila sí ábumbó ba kí Uri na gal kí moo,ñâ sog. ²¹Ídín kila sogá soñá níñ tárage bán jigé ñá níñ saa sogá gee in âl tóríg ákagíla ba ná iní Dine lé naman tê tog dog ákeba ná enña. ²²Naman níñ kila sogá itá pígil Duó ákeba álán si jópónó marañ kila kwán uuñ káñul kila sogá bán etá píñía. ²³Abá Duó kee ná gîs in kwâ biña sí âl in ii jáso Duño ,Wala âl ila ii Jáso Duño see abíba, ²⁴Ídín ná Jásona jitiña soñá níñ gee nañ níñ Domoñ kwâ jitiña soñá nán kaiñi nañ gísín Ósoma soñá káwúliá kí táríná álán gî jiti káwal nam;a kila sí dog kímé.²⁵Keel bâm áisa waa biña sí waar ²⁶Abá díg gís in kwâ âl yé pâl kee aboba pélet pâl aboróba wala âl yé iné Rigena tise lé kee ,pélet see abíba. ²⁷Ídín ná Jeriñ bás Saít arreñ dééñ Jeriñ Ríi dog bá pégel bán Duldín kwêñ jél bán ilán lóón . ²⁸Ídín ná lóo âl délé karáb wayi bás Kuloña déle aisíná ²⁹In dálan abá Dolpá kómóla kila sogán Dulé bán Dikóñe,Na Dúwal dééñ jeriñ ásín élba,Na Uríná bán píiyâl Jawíl,Na Jawlín kuro bán írtínólal. ³⁰Duldín kwê Ósom bán lónóla Jawíl,kwa nyét Dinéñ dió bán kagíla Duldín kwê ná úndul Jawíl kí Kútuñ dio kí Kuro na Bajin . ³¹Yé bán kééñ melega ádeñ piyá kí Dolpán jawo,Namá kééñ jilo kwâ sí isó kí kóma díñ lé namán jawíl lee na kerna ³²Awú nás jawlín síis kíwi kurú lé,lia tin lé âl kééñ kalma ténéli,Básín in jawu âl si wéel daki piyá. ³³Na bá dog jí kin údóná sí jagíla básín biw dééñ tin âl si daki piyá,Nañ bálbá dákin kee ³⁴Ká kí señ see gîs ámiñ in Duldí ásín agíñíba kin ótáná bán iní. ³⁵Jawil na Suuru básín agíñíl marañ dúin belé ásín agíñí ba ³⁶Ila tin sí Duó ákee ba ásán lon walá melega Jawíl,na walá kwê,Básín bá ii násín lon ³⁷Ari âl

Núwáŋ tin lé kéré, Dog bán indálan élla Duldín kwê. ³⁸Kila soga lé âl katúgó á êlba Yeeŋ bá koro káméŋí nan nŋ káméŋí, Yáŋas kaníŋí nan si Yáŋa síŋ kaníŋí namaŋ sog élla álan Núwa Dúlún lé ákárí, ³⁹Yeeŋ ari tog dog ás kalgíŋí ba katúrgé âl ná bawa, Duldín kwê jél bán in nálan lóŋ ⁴⁰Bán kwa aw Rayí kiyal namá díŋ jee na díŋ sayí. ⁴¹Dog bán yáaŋa aw kayiŋi ná tári kawe kí kien koŋa námá díŋ jee na díŋ ná sayí. ⁴²Maraŋ bí awú ná asila bán idiŋ ná bí ásiŋ baluŋ ba sog náni ná Loŋpii úndul ⁴³Awú nás in baluŋ abás Togí siit si Tin log âl Kaam kéye úndul Yé bán óŋ nás déeŋ tog si jaan álan kaam déeŋ Tog ápuba. ⁴⁴Awú ná bí kéréŋ asila bán ,Idiŋ ná Duldí kwê bán tin it élla asá jí ájaluŋ ba ⁴⁵Ayi Koy ii ná saa kakíré ii nan riyá ii álan déeŋ ába kuri tóŋ êl námá uuŋ déeŋ tin lé íni. ⁴⁶Ayi saa tullê ii álan Koy ii ila lé âl déeŋ ába kuri êl ná búlún ná ila sí piyí. ⁴⁷Kí séŋ see ába kuri bán déeŋ tog ŋiŋ Ótáná nyétiŋ wuŋ jaa ⁴⁸Maraŋ abá uwo rúbáná déeŋ dió in kwá âl ába kuri yé âl saa soŋá díró piyá. ⁴⁹Námá tuŋ ná déeŋ bára keer sí ladi na am na bayi, ⁵⁰Ila koyiŋ ába kuri ila soŋ lé níŋ élla na tin it lé ná koyi ii ásiŋ loŋ ba . ⁵¹Yé bán beet ye sí doké dokéŋ námá kí kwa jitiŋ ímiŋi lóŋ asá kola kee na jigé

Magara 25

¹Jawilín kuriŋ bá inlón in ná arusiŋ diwô âl déeŋ jeriŋ bawa álan jee nás káyítíyal. ²Námán diéŋ dió oos kayiŋ ná ulla gé na diŋa ná riyágé. ³Abá arusa oos ula káeŋ jeriga kábé ná keŋé .yeeŋ daiŋá ás kábiyaba. ⁴Maraŋ arusa riyáŋabás kien díŋá na súlá kábaya ⁵Albá Arusu waar á élla ba yeeŋ sí namás umel tíyo namá karie ná kuŋul. ⁶Kí lulín tulé namá díŋ urú tan ná in beléŋ âl íné kee jél ná jumbó. ⁷Íde kila arusa namás kawle nás jereŋas kereŋe. ⁸Arus ulul kwanŋ namás Arus riyá kwanŋ síŋ in kwá âl gís daiy titi janí idiŋ nás káŋ másarájaŋa daki pié ásán dáiy,ŋá agíyal. ⁹Maraŋ Riyákuŋ namá in jáwí kŋa sí dog ásiŋ págó, maraŋ kilâ joo nás julú díŋ suur sí. ¹⁰Albá Yeeŋ páál kéeŋ ásán dai ii kule Arus namá élla kila albá asila kayaiŋí namá Asusiŋí lóŋ lee keŋé waar Órré nan gal si kuriye. ¹¹Kila Arusa namá kéle ná in kámiŋa kuir kuri Órré gís báwúli. ¹²Maraŋ yé namá in jáwí ká kí séŋ see gí siŋ waa, Ká ágis aluŋba diŋa sí. ¹³Bí ásiŋ baluŋ ba sog wala tin náni . ¹⁴Yéila bá in lóg in ná âl Duó elle waar lé júiti námá kéeŋ koya síŋ taris piyá ná kéeŋ ótánán wuŋ jaa . ¹⁵Námá duó bi duó sí kamala íni ná díŋ sí kamala oos íni na díŋ sí kamala aw na díŋ sí tog, Duó bi Duó sí bá kamala kit kanáe âl yé kóél, Na yé íde namá déeŋ maŋiŋ nyaŋá. ¹⁶Ila Duó sí âl kamala oos kanie namá nyaŋá ná kamala kerŋa oos piyá ¹⁷Díŋ dog namá indálan piyá kila Aw sí namás Aw kerŋas íri nyí. ¹⁸Maraŋ ila Duó âl Dinár tog bawa bá nyaŋa ná Dúló kurto namás kí narta niw ná kila kamala sí Dúlo úrí ¹⁹Albá soga ráŋá kila koyán ába kuri namá wŋa namá kéle álan kien kamala kílu. ²⁰Koyi ila âl kamala Oos bawa namá kila kamala íri kerŋa Oos piyá. Namás in kwá âl jagíl kila kamala Oos áila Jí janí ká kamala kerŋa Oos áa diéŋ íri. ²¹Maraŋ déeŋ kuri namás in kwá tári saa tullé jáa Jí Koyi tulê jaan Jí âl ótáná etéŋ wuŋ jaan ká bágiŋ ótá soŋán wuŋ awí âl díŋ kuriŋ baiŋi ²²Na koyi ila âl kamala Aw bawa namá in kwá ,Kuri kamala Aw kila ágí Jí janí ká diéŋ íri kamala Aw kerŋa áa. ²³Déeŋ kuri namás ye sí in kwá âl tári saa tulé jáa Jí koyi saa tulé jaŋ ná ótáná etáa sí tulé jéél ká ótáná sogŋá gíŋ wuŋ aa ,âl baiŋ díŋ kuri lé píŋiti ²⁴Na Koyi ila âl kwa lé etá bawa namá dog déeŋ kuri lé élla namá in kwá kuri ká aluŋ si Jí âl saa soŋá jitiŋ .âl ótáná kit jábuŋ ná jí ájurgo ba. nan ótáná kit sí dorol jaw ná jí ájáyóba. ²⁵Namá jáwí ká âl lóŋ káli áa namá kara yío nás kíŋ kamala síŋ karas ula jagíl kingé kí kamala áila ka sí janí ²⁶Maraŋ déeŋ Ába kuri namá ye sí in jáwí. Jí koyi male na jiti jaŋ ná jí in si jaluŋ âl ká duó itaŋ ná kit sí ábuŋ ná kúŋ áge ba nan kit sí dorol aw ná ká usuŋo ba. ²⁷Kabá siŋ kúŋ kamala sí kamalán kúlum lés járe, Abá ká iŋa namá kúŋ kamala abúŋ ila lé sogá ²⁸Namá in kwá âl kila kamala sí babúŋ ná boo namá ila duó sí baní âl kéeŋ kamala waiye kaiŋ. ²⁹Duó it âl ila sí tulé piyá âl kanie bán ila lé soŋá búlón, Maraŋ Duó it âl ari ápiŋa ari si kee itíla bán siŋ

kabe. ³⁰Na bamíni ila koyi jiti sí lóo dikô lé asá jigé na kolas kee. ³¹Abá Duldín kwě déén kurin lé éla kí kéén melegan álán déén kurin kutilé oon. ³²Déén tabún bán kwa nyét dorol kiní,Na yé námás kwa sí kerker pii in asá Wuon kéén uráná sí kí léwá kerker pii. ³³Yé námá Uríná sí déén dóná súr'ri erre jaa na léwá sí déén dóná Gorón erre jaa. ³⁴Ídé kuri kila ál déén Dóná súrún erre aini námás in kwă béla biya sí dúin bá gís bora patá piyá,In Kurin biya sí gís ásilen káwe mín Dígle ál Dine sí káwe. ³⁵Ídín ál ká Duur ánná Bí bágí Nuun baní,Na ál ká buur ánná bágís koro baní ná ába Ká päl ánná nan gís tón tarí báa. ³⁶Ká pogo ánná bí nan gís ka sí jurin biyi,Ká waján ánná nan gí ka sí dorol báa,Na ká Dúlo ánná bí nan dúl lee béla. ³⁷Ídé see kwă námás ye sí in ánné,Loñpii yé nání ál Jí duur jánná ná gí kí nuñ kaní wala buur jánná ná gís kí koro kaní ná jába. ³⁸Na ná ni ál Jí páál jánná ná gís Tón kéla wala pogo jánná ná gís jurin kiní. ³⁹Na nán in ná Jí waján jánná wala Dúlo jánná ná kí kéla . ⁴⁰Ídé kuri námá yeeña sí in jáwí,kí señ see gí sijn waa,Ari it asá kúin bárná sí bá báin lón áisa ka sí báa ⁴¹Námás kila sí in kwă ál déén dóná gorón erre ayin Dúí le boo Bí jitiya ban ,Utú kila kwa sí kwě ál údóná jiti kwě kí kien melegan . ⁴²Ídín ná ká Duur ánná nan nuñ ágí baná ba nan buur ánná nan koro ágís baníba . ⁴³Nañ papal ánná nan Tón ágís bíyo ba nan dog pogo ánná juri ágís biyi ba. ⁴⁴Na yeeñ dog níñ in kinul Loñpii yéé kí ji sí nán gí kagila ná Duur jánná wala Buur jánná na Páál jánná walapogo jánná nan waján jánná wala Dúlo jánná ná kí ákélba, ⁴⁵Yé námá yeeña sí in jáwí ,Kí señ see Abá kúin báña sí ari ásjâ bá in lán ni áisa ka sí ájába. ⁴⁶Yeeñ bán jitiñ lé kayini nama sijn ká gí gíl.

Magara 26

¹Ál Ísa Belénná nétiñ risiño nás agé kéén ,Yé námás kéén Majira sí in kwá, ²Bí in si balun soga Awín dió ál asá betón Ít kee ná undul,Na ila sog bá yéé ii álán si Duldín kwě sí Káldá bulés kaldul. ³Na Ába kuri appá na kwa baina namá lóo tog lé kisiñul ábakurin lóo lé,Duó ál in kariñi Káyipes . ⁴Yeeñ namá lóo tog lé kisiñul álán kiyal ná Ísa sí kéyal námá kawé Ye sí . ⁵Yeeñ namá in kámiñí ál awú ná ila tin lé áiy ba ál súbu appá kee álándéén jáiy kwán túlle áiy ba ⁶Ál Ísa Bétini kénná simon níñ Tón kewa duño,⁷Ila Tin lé ál yeeñ jón lé kaiñi,Namá Yáa élla nás déén Dayi si Murês kee kí déén Dóré namá déén suur sí Tabún jini, ⁸Álbá kéén Majira kagile ,Yeeña sí namá kilmaña sonderog inñi,Káán gi ná yé in dálan pii , ⁹In sí ál si kí Sôgoña in nán si soñá kulé námás kulíya gol. ¹⁰Maran Ísa ál si loñ ,námás in kwá yeeña sí ,Bí káñi ná in Yáa sí banan,Ídín ál yé ka sí gís Ari tulê gool. ¹¹Bí bán sijn kwa soñá pagiriñas ban maran ká áñaba kéréñ kí biya ¹²Yé bá jini ila Dayi tará sí dúin iri,na dúin Turba lé.Kí see gís waa ,¹³Na ila belé kwa bán kisiñul Dinéñ dió nyét,Ari it ál in Yáa piyá kwa sí básin aldís sayi ¹⁴Na díg kila Majira waye na Awín dió ál in kariya Juda kiro, namá ila Tinín Ába kuri lé nyañá , ¹⁵Ná in kwá ,Kayi ii ál bí boini álán gí baní ná gís áuli déé;m lóo. ¹⁶Kí kila Sôgoñá dorá namá ye sí júndí álán si déén lóo palí yeeña sí ¹⁷Kí sog wara kuwan ál yeeñ kóleni álán Búsá kámiya Majira námás Ísa sí in ánné ál lii álán gís ji sí Búsá kaa ná jám , ¹⁸Yé námás in kwá ,Ál éllé boo ál duó kee nás buwa ál Guupáli in kwá ál si déén Tin dakis piyá álán kí kéén Majira kéla ná Búsá kámiya díñ Tón . ¹⁹Majira namá in nálan káwe asá bá Ísas kwá,Yeeñ námás kien Dúsá ásilen káwe. ²⁰Álbá lóo luuleña namá kéle álán Búsá kámiyal kí kén Majiran . ²¹Ál yeeñ káñ ná nuñ káméñi namá in kwá,Ká kí see gís ámiñ ká biya sí dién dió díg gisiin nu jiti piyá ka sí. ²²Yeeñ sí námás mete,Yeeñ námás kayé ná ye sí kileli,yéé máñ ká anba Loñpii. ²³Yé námá in jáwí ,Duó it áisán ka sí ari jiti piyá ál ké ge nuñ Páñgá togín dió kam. ²⁴Duldín kwě bán jee ,Ni albá Rimeñ ena déñi .Maran bán kí kwán Dorá ii álán Duldín kwě sí ari jiti búlón ,Na ila Duldín kwě sí básin in eeñ káñi ná

kariŋi. ²⁵Juba âl yé ii ná júiti álán si ye sí sís Aris jitis piyá namá kwá Gũudpáli kálán aar, Yé namás in kwá Jí juwa kí díŋ suur. ²⁶Âl Yeeŋ kayiŋ ná kámánjî ,Îsa saa namá Karaŋ bawa nás Assô piyá,namá duyî namá kééŋ Majira sí ínî na in kwá,Babúŋ ná bâm.In ual dúiŋ suuri ii. ²⁷Namás dog si Koro bawa kí Tógóló naŋ dog si Assô piyá,Naŋ d og si ínîŋ yeeŋa sí nás in kwá Baba bí nyétiŋ . ²⁸Idiŋ kin âl kúŋŋ kewa gé Jasíŋ álán dîs Katíŋa pasil. ²⁹Maranŋ ká waa gî síŋ jî sí Ká ababa Inabán koor sí nama níŋ dúŋŋ bááŋ kuriŋ lé kaba ³⁰Idé yeeŋ namás lálî lás kwâ namá Púgo kéŋé. ³¹Îsa nmá yeeŋa sis in kwá,Bí nyetiŋ Ettê álán kara baŋ dúŋŋ túga ,Idiŋ ná Rímeŋ eŋŋa,Ká álán Ũríŋá sí Dorol áa maranŋ yeeŋ álán perra iŋŋi. ³²Maranŋ abás ká irís aulá bán díŋŋ Tabúŋ oo Galíl.³³Maranŋ Potoro namás in kwá ye sí abá kwa nyétiŋ kariŋ kawŋŋé díŋŋî ,Ká díŋŋ Túga kara álán aw ŋiba. ³⁴Îsa namás in kwá ye sí ,Kí seŋ see gí síŋ waa jî sí ,In lullé âl lóó álelaba álán Zonŋa kómóla dí asiŋa iis gíŋ jawríŋi. ³⁵Poroná namá in jáwî atiŋ itti álán ká usúŋ ágî awríŋi ba jî sí,Majira keerŋa dog namá indálanŋ áŋŋé dog. ³⁶Idé Îsa namá kéŋé kí kééŋ Majira lóó âl in kariŋi Sulmaníya na namás kééŋ Majira sí sís in kwá ,Âl íné bóŋ ká íllâ ani álán si ùm. ³⁷Yé namá Potoro sí bawa na Zebétiŋ Dogólá Aw ké geŋ arrá namás kuŋe nás Ayíŋ si kawe naŋ si mete. ³⁸Yé namá yeeŋa sí sís in kwá dúŋŋ suur sí ayíŋ si âl júiti álán wayí bóoŋ ná balu kí giŋ arrá. ³⁹Yé namá itídíg kara nyaná ,Namá kurgoŋ púiyâ nás jûmel ,Yé namá in beléŋ ,Dúŋŋ báa juwél bá awú ná in Tógóló dúí lé túga píŋi.ná idiŋ ái ba âl ká wéel maranŋ âl jî jówel. ⁴⁰Yé namá Majira lé píŋi ná búlónŋ ná kaiŋi ná kuŋe,Namás Poro sí sís in kwá ,Yé bí kwa áŋ kaŋíl bâ kí biŋa arrá kí Tin tog bálán bá buŋó. ⁴¹Baliŋ nás bûmel álán Jariŋ lé ábáwî ba,Kí see Kũwo tiyaŋa kúwé lii maranŋ suur errel ⁴²Yé dog namá kí asi keer Páál nyaná ásánŋ Jûm,Namá in kwá ,Dúŋŋ Báa saa soŋá tárái álán in Tógóló túga píŋi namanŋ náŋ ká abaa awú ná jî jaŋ ná jówel . ⁴³Namá dog búlónŋ kí asi keer ná kuŋe ná kíeŋ Kúŋi ápalíŋá baa, ⁴⁴Namá júndî dog kí asi keer,Ná nyaná dog asiŋa iis lé nás jûmel,namá dog in dálanŋ beléŋ . ⁴⁵Îsa namá Majira lé waiŋa nás in beléŋ ,Bí bayíŋ saa ná buŋi ná déeŋ raa bábuŋ ba gíl Tin élla,Na Dũdíŋ kwê sí níŋ Dóná írî kaye kwa jî tiŋa. ⁴⁶Bawlás ná koo Duó it âl kóél álán gî ka sí Dóná írî jaa daki kee. ⁴⁷Âl si Yé káiŋá ná risíŋá namá Juda âl Majira waiye na Awíŋ díó kéŋá namá kí kwa soŋá kéle namanŋ ila lónŋ Ába kuri na kwa baina Yeeŋ namá kí Sarranŋ na Sigínanŋ kéle namanŋ Baŋŋa . ⁴⁸Na ila Dó âl kóél álán Îsa sí Dóná írî jaa namás kila ka sí sís in kwá Duó it ila âl ká úmma bá yé ii indálanŋ bá Dóná írî baa ye sí. ⁴⁹Yé indálanŋ namá Îsa lé élla namás in beléŋ ,Gũudpáli Kaŋíre in dálanŋ namá dóná ínî , ⁵⁰Îsa namás ye sí sís in kwá,Jáa ari it âl Jí déiŋ jéla ,Idé yeeŋ namá Dóná írî kayé Îsa sí nás kaŋŋé ⁵¹Ila Tin lé Îsa kwa lé díŋ namás Saar si kéŋá namá Dóná ímíŋi ná ila Ába kuriŋ koyi ii sí tío namá Díló béta. ⁵²Îsa namás Ye sí sís in kwá ,Âl díŋŋ saar sí déeŋ Tog lé jawí,Kwa kila âl Saara sí kábiya bán kí Saara kúsál. ⁵³Bí in lá bá miŋ Ká Dúŋŋ báa sí tari ásánŋ áa ba ná gî jópó wala,Yé bá gí síŋ melegâ kaldaga píriŋá wayéŋá Aw ádeg piyá. ⁵⁴Maranŋ kila uŋa âl áŋŋé aiy níŋ iŋŋi,Ila bánŋ eeŋ ⁵⁵Ila Tin lé Îsa namás kwa sí sís in kwá ,Yéé ká kwa sá árgi álán gî biŋa ari jiti káwal,Na kaŋi ná Bí kwa bíso álán gî ka sí kéyal in ná kaam,Ká kéréŋ kaŋ si kwa sí Gũud áulíti naŋ Tóriŋ áikéyé ba. ⁵⁶Maranŋ kila nyétiŋ bán ilánŋ iŋŋi álán kila Domoŋ kwánŋ Belé see eeŋ âl Rímeŋ eŋŋa,Idé Majira namá kééŋé ná kundíe ⁵⁷Kwa kila âl Îsa sí kéyé namá kéŋé ná Îsa sí kundíe Túmná Díeŋ Ába kuri lé namá díeŋ ába kuri élla na kwa baina namanŋ Dálíŋ Gũudpálíŋá arrá. ⁵⁸Maranŋ Potoro namá kari lúo namanŋ Ába kuiríŋ Barú lóo it lé âl yé kéŋé namá nyaná kí kila kwanŋ kúl âl kwa sí kawle kwa âl kaŋíti na kuréli ⁵⁹Idé Ába kuri namanŋ kwa kernŋa âl kayíŋ ná kúlénî álán kaŋíla kayi âl Îsa jiti piyá álán kawe. ⁶⁰Maranŋ jani tog bír ás kumbé ba namanŋ Piyé kwá soŋá kéle liya namá kwa Aw Tabúŋ kéle . ⁶¹Namá in áŋŋé in Duó âl in kwá ,Álán Lonŋíŋ Tog sí puu námá kí soga Túmmó. ⁶²Ába kuri namás írî jáwla ná in kwá Ye sí,Jí jawí tog dog ásjaŋ ba wala ari it âl yeeŋ díŋŋ áŋŋé wala, ⁶³Maranŋ Îsa bá diriŋ oŋŋo.Ába kuri ii namás ye sí sís in kwá Ká âl gî ílel jî sí kí Lonŋíŋ kona beléŋ gís see juwa âl jî masáya jaŋ,Lonŋíŋ kwê . ⁶⁴Îsa namá in Jáwî,Bá Jí jaŋ ná kí díŋŋ suur juwa.Maranŋ Ká wagí síŋ jî sí

,In Tin lé jí báj jagíl ná Dónjá Súru kurón lee aan ,Ná Jawíl kee ná úndul Kútúnj dió ⁶⁵Ába kuri namás kéén Juriņas nyéras ná in kwá ,Yé âl Lonpínj írí saa sogá jiti risiņo, Bí káņi nás kayiņ ná saat keer óel Bí naņ kela bámi Yé kaa kuwá. ⁶⁶Aiy lónj Yé ari it ápiyá bâ álán kawe yeeņ namá in kwíe ee awú ná kawe. ⁶⁷Íde Yeeņ namá Kurgo kúņi kinje naņ kaldie Rallé naņ dog pulaņa kaldul kí kona, ⁶⁸Namá in áņņé,jáuli gís , kiņa sí âl Jí jáso duoņ jaan ⁶⁹Potoro namá dog ila Dárilé kénjá âl yeeņ káiņ namá kwê Niw díg élla namás in kwá jí dog kí Ísaņ baņ galíliņa. ⁷⁰Maraņ Yé úriņj ásáņ tin,Namá in beléņ ká ás aluņ ba jí káņi ná jírsiņ. ⁷¹Albá Yé páal kuro Túsúnj páal, Kwê keer Niw namá ye sí jágíla namás keerņa sís inkwá ,In Duó dog âl kí Ísa alnázeres gé. ⁷²Yé kí asi keer namá dog úriņj, Ná in beléņ ká ás aluba in duó sí ⁷³Itíríņ albá kwa kayiņ ná kéréliņj namá díg êl nás in kwá Potoro,Kí see Jí dog kégeņ baņ ,Dorá âl Jí kége jírsiņ in gís palíti âl jí kégeņ baņ. ⁷⁴Potoro namás jáá ná in beléņ Ká ás aluņ baa in Duó sí Yé in dálaņ namá nyanjá kwa sí ná júndí . ⁷⁵Potoro namá ila Belé lé píņj âl si Ísa kwá ,Âl si káiņ ná Zoņga ákómóla ba álán gí asiņa his bawriņj.

Magara 27

¹Albá dine leela pirisínâ kuríņ tabuņa kwâņ kwa binna namá kisiņul álán Ísa sí kawe ²Yeeņ namá kirņul páal namás ila kuríņ kaldaga sís kundie ³Na ila duó júda âl si ye sí ari âl yé in jágíla âl Ísa jani piyá, Yé namá in kwá âl túbeņ eņņa namá pirisínj aba kuri sí pidenja wiyéņá his jáwí. ⁴namá in jáwí ,ká âl katéņa áa kils kewáņ írí âl ari jiti ápiyá ba,marañ yeeņ namá in áņņá,Na ila kayi dáile ila âl díiņ sur sí ii. ⁵Naņ dog silbaņa sí miņi mašíņ lé naņ dog pâl nyanjá ná déeņ sur sí muni ⁶Yé kuri namá pedañá díņa bawa ná in kwá dí belé in kí dálí ás tiliba idi; ná tumuniņ kamala gé. ⁷Yeeņ gé nás arás kárie,naņ kamala kanie ná ye sí jula. ⁸Namá ila uņj ii ná ila rim sí in karíya kewáņ tumun namaņ étte ⁹Na ila belé âl domoņ duņo Jirimáya risigo déeņ domoņ lé namá see eņņa,Yeeņ namá kamala ni kábé wayéņá his ila daiginie sí Isirálíņâ dogólá ná ye sí kanie. ¹⁰Yeeņ namá kamala sí kanie álán kule nii ái sa bá kasí Lonpii kwá ¹¹Íde Ísa namá wáriņj kere kuri,ņâ tabuņ ,Kuri kwá namá n kíņul jí Yawúdáņ la ába kuri jaņ,yé Ísa namá in jáwí ee bá indálaņ ii albá bí buwa. ¹²In dálaņ álbás yee sís kándá kí kuri kwá na kwa banina Yé uņ ákuwá ba. ¹³Jandi duņo namá Ye sís in kwá Jí kela ájámibâ âl kwa díiņ kiríņul. ¹⁴Maraņ yé jíņo tog bíir ájáví ba in dálaņ kuriņa sí namá kilmaņa simó iņi. ¹⁵Na namá ila tin élla âl kuriņa duó it sí kundiyá âl yeeņ kóli kiláņ dió âl túmná káņi, ¹⁶Na ila tin lé yeeņ bás kalņa âl duó kee túmná ná in karíya Ísa na Barnaba ¹⁷In dálaņ albá yeeņ súur kisiņul ,Palat namás yeeņ sís in kwá.Kisi ii âl bí buwel álán gís undí barnaba sí gol wala Ísa sí âl in karíya Jáso duņo. ¹⁸Y;e namás iloņ Ísa sí âl iláņ uņj dóņá írí kayé âl yé jiti. ¹⁹Ila tin lé âl yé kuríņ kuti lé kénjá déeņ Yáaņ kwê namás ye sí domoņ si ádeņ si piyá,Ila duó sí ari jiti tog dog asi jába idiņ yé ari á piyá ba ka sí yieyliņj gís ii déeņ²⁰Maraņ palat na kwa banina namás kwa sí in áņņé álán kwa sí álán Barabas Ísa sí puu. ²¹Kin awiņ dió ki sí niņ undí, Yeeņ namá in áņņé Barabas sí. ²²Palat namás in kwá na Ísa sí ka síņ áa âl in karíyá jáso duņo.Yeeņ namá in kawíye kaldábu lés baldó ²³Yé namá in jáwí káņ ,na kaa jani piyá álán si kaldábu lés kaldul,Palat yei ná in náņ iņņo. ²⁴Albá Yé jágála ná ye ari jiti ápiyá ba,yé namá jáwúla ná kēņ koņa liwo kí koro kwá tabuņ namá in kwá in duó sí ari jiti ásáņ á ába idiņ ná ye ari jiti ápiyá ba. ²⁵Awú ná déeņ wáyíņ daniņ sí dáí lee kaye na káiņ dogólá. ²⁶Yé palat namá Barabas sí júndí ná nyanjá na Ísa sí namá júndí ásáņ kaldábu lés kalbul ²⁷Kaldaga kuríņ namá Ísa sí kábé namás kaldagáņ kuríņ tabu lés keņé na kaldaga âl ariņa lé kayiņj namá nyetiņ dorol káwe. ²⁸Yeeņ namás kéeņ juriņas karul namás purga kirgul. ²⁹Yeeņ namá kíyáņ tágiņ káwe ná Tabuņ kayé

namá dóná sùru lé kirsul .Namá dééj tabún kúúl ná káyíñul namás in kámiñ Yawúdán kuri. ³⁰Yeeñ namá dééj írí kurgó kiñje.nañ tabu lé kaldíe kí asiña sogâ. ³¹Albá yeeñ ye sí in dálan kányíñul, namá dééj dóna boot kulul na díeñ purga kábé namá kundíe álán si káldá bulés kaldul ³²Álbá yeeñ elléñ pál kuréliní,namás kí duó dígin si káyí tíye ná in karáya simon yé Sarosíná lé kéné yeeñ namá ye sí kígíe álán kégeñ kiyal nás káldábus bawú.³³Yeeñ namá ila lóo le kaḡul âl in karíyá Gulat.Âl lóo wáyíni. ³⁴Namás kiras kaníe álán ba albá yé in nán si iwya namá úriñi álán baa ³⁵Albá yeeñ ye sí kaldíbu lés kaldul namá yééñ juríña kangare kí urún dag, ³⁶Namá kúl nás ye sí kane. ³⁷Dééñ tabun írí namá rimíñ sárí kayé ná in rímeñ káwe in âl Yawúdán ába kuri ii. ³⁸Kama ḡw namás kí Ísan si Káldábulés arrá kaldul,díg sí dóná súrûñ erre na díg sí dóná gorón erre. ³⁹Kwa kila asá daki kayíñ namá káyígul na tabuñ kirtul. ⁴⁰Ná in kámiña,Jí jañ ná in jámiñ álán in mašín sí jaw namá jutúmó kí sogá ñis.Díñ suur sí jopó abá jí kí see Loñpii,ñ kwě jañ japúnó káldábulé ⁴¹Kuri appâ na kwa baina namás dog si in áññé Yé námán kwa sí teyá pii salá dééñ suur sí teyá piyá. ⁴²Yé námán kwa sí teyá pii dééñ suur sí teyá áñpiyá báa,Yé âl Isirálíñâ ába kuri ii .kál awă ná búñó káldábu lé,In dálan kí bán ye sí see kái. ⁴³Yé Loñpii sí see tiyél Loñpii kál awú ná ráán abá kúél ye sí yé ii ná ila belé sí kwă âl si yé loñpín kwě ii. ⁴⁴Na in dálan dog kam âl kí Ísan arrá káldábu lés arrá kaldul namá dog sátpiyá. ⁴⁵Míña na naman níñ tin oss na díg élla álán lóo lulueñ naman tin tise lé. ⁴⁶Albá tin tise pago Ísa namá kí urú kómóla ná in kwă máwúlo máwúlo âl in si árre ii dúñ loñpii dúñ loñpii Jí kán ḡ jundí. ⁴⁷Naman kwa kila âl íde kéréliní namá in áññé âl si Ilíja sí tarí pii ⁴⁸In dálan díg díeñ díó namá saḡiá ás kiras bawú lé kí kásá namás íní Ísa sí álán baa. ⁴⁹Na kerña gal ná in kámiña âl bundí yé sí in dálan bundí ná kaḡil yé dééñ Ilíja âl kee álán élla ná púló. ⁵⁰Kí asi keer Ísa namá dog kí urú kómóla ná dééñ jaiñ íní in dálan ⁵¹In dálan âl yé nyaná naman lóo âl yeeñ kayñi namá túriñ kariño írí naman túlle na suuru ná írtíñó la naman kítoná púíye. ⁵²Nañ dog turbaña palíñe naman kwa kila âl kúsiñ ná tulléña kiyñ namá kurul ná keñé. ⁵³Yeeñ namá páál kurul âl dééñ jawla baru tulêñ díó kári,nañ si kwa soñâ sí lónóla ⁵⁴Romaníñ kaldagá tabu na kwa kila âl kaiñ nás Ísa sí kánéñi namá kaḡile suuru ayi írtíñóla na tótáná kila âl inñi Yeeña sí namá kaḡi sasona tíyo ná in áññé kí see in âl si Loñpín kwě kéná. ⁵⁵Yáañ kila âl Ísán karíñ kaníñi ná dééñ oro káwéñi yeeñ dog tabún kayíñ kúléñi kara. ⁵⁶Naa lii Moo Majdíliya na dog Moo Jimenâ Íya na Ísibíñâ Zebedéñ dog;olán Íya.⁵⁷Albá lóo arra eñña namá duó kawáj élla elle aramalé ná in karíñi Ísib,Yé dog Ísán Majira lé kéná.⁵⁸Yé Palat lé nyaná nás in kwă álán Ísán wayitól íní.Na Palat inkwă álán kaníyal ye sí. ⁵⁹Ísib namá wayitól bawa nás kí juri seyâ niwo. ⁶⁰Namás dééñ turba díwô lés kulpul âl díto lee kandé.Namá díto appâ kayé turbán örre namá kuro. ⁶¹Moo Majdíliya na moo keer kuño namá íde turbán kili kayán ná káwiñi ⁶²Kí sog keríñ âl yeeñ kayán ná ásíleñ kíndéliní,Pirísíná namá kí dééñ kuriñ na jandi duño kúl.⁶³Yeeñ namá in áññé,dáñ kuri kiña sí bá ḡis timbít wáñi ti ila duó piyódoni belé âl in beléñ yé álán bá kee na sogá ñis síñ diyó básíñ jawla. ⁶⁴Yé namás in kwă âl si bánno ila turba sí naman níñ kila sogá ñis betul álán kén majira kákéla ba ná kabe námá in añal âl si yé wáyí lés jáwúla,namán ilán rímeñ eeñ sog díg lé ⁶⁵Palat namás yeeña sí in kwă,âl jánno kwă babún namá boo nás bánno. ⁶⁶Íde yeeñ namá kéné álán si kánol turba sí namás Díton kayé nás kanne.

Magara 28

¹Moñâ soñ kólin díwó ii sog wara kuñ kólin lé âl Moo majdíliya na Moo keer kuño namá kéle álán turba sí kaḡíla. ²Íde namá suru írtíñó la in dálan namá Loñpii,ñ Meleg kéná ná élla jawil

namá turbán díto kara jáwí. Ná déén írí onjo ³Déén jagíliŋ namá in eŋa niná jeriŋ tiyâ,na kén juriŋa bá in teyá gé inná kútu. ⁴Yeeŋa sí namás mamís tíyo ná in kiŋi niná kwa wayi tólá ⁵Lonpiŋ meŋeŋ namás yáaŋa sí in kwă Lóó abá ba .Ká aluŋ si bí âl Îsa sí buwél asá káldá bulés kaldul. ⁶Yé inne ákeba ,maraŋ Yé jáwla si niná balbá yé kwă bála ná ila lóó bagíl âl Yé uŋŋa . ⁷boo kí waar nás kééŋ majira sí buwa,Yé âl si wáyí lee jáwúla yé nyaná dem jalílé. Kílâ álán ye sí bagíl bán indálan bumbón áyí saa ká waa ⁸In dálan yáaŋa namá turba sí kundie kí kalí na kilmán simmiŋ,Namá kéŋé álán si kééŋ majira sí kwă. ⁹Îsa namás kégeŋ si káítie namá dóŋá inní ,Yáa namá kí kuraŋ dééŋ tabúŋ nás júma ye sí . ¹⁰Îsa namás yeeŋa sí in kwă,Kalí agí tíba .boo nás kúíŋ bárŋa sí buwa álán jalíl sí kundíya.yeeŋ bá gíŋ kagíla¹¹Ila lé âl yáaŋa kawŋí tíeŋí, wuŋŋa díŋa díi namá éllé kawŋíe nás díeŋ kuri sí áŋŋé beléŋá kila âl yeeŋ kela kámmíye ná iŋŋi . ¹²Albá kuri ila belé sí kela amí namá kí kwa bayina jón káwe ila úŋŋ namá kamala soŋâ kanie kaldaga sí, ¹³Namá in áŋé yeeŋa sí âl Îsaŋ majira kúndúlá álán dééŋ suriŋ waitúl sí kule abá kí kuŋo ¹⁴Abá ila belé kaldaga lé pago,kí bán ye sí kabúŋ na deer kwă nyét¹⁵Kaldaga namá kíeŋ kamala kábé namá ila sí káwe âl sí yeeŋ sí áŋé.ila belé namá ɣáríŋí Yawúda lé nyét namaŋ etê dog ¹⁶Kila majira waye na aw namá galíli kééŋé .ila púgó lé asá Îsa palí. ¹⁷Kila albá ye sí kagile namás ye sí kuris kúúl na díŋa ná kawríŋê ¹⁸Îsa namá díe lé élla namás risiŋo ,kuro nyét áila ka sí kanie suurúŋ írí na jawíl. ¹⁹Boo ná majira báa kwa sí nyét.na koró babí kí bán kona na kwê na kuwo teyáŋa ²⁰Báwlisi álán bagí káwal kila beléŋá áisa ká waa. Na ká kí biŋa kaŋ kéréŋ namaŋ jágáŋí soŋa lé.

Maag'ín Belétulê'η Domobore

Magara 1

¹Jásoduno'η domo'η juηo Wúo'η kwě ²innálán álba irmén ηa Aizaya'η domobore– lé, ká álán dúín domoηduηo déén Tabuη adden áa, ásán dee– sí déén dorá teeya piá. ³Urú duηo jutádió nás Wúo sí déén dorá teeya pii, 'nân Wúo sí koróna táaras pii." ⁴Yáaye namá jutá kéná na sîη kwa –sí Wúo'η domoη' íη rísîη nân kwa sí kîeη kaíyeη' íη rísîηa dog ná îmeηa'η jâm'îη ásán Wúo kîeη koróna paaso. ⁵Barúηa'η kwa namá nyéttîη dee– lé kélé kwa ál Judíye'η ere kaîη nân dog kélé, Júrúsalam kwaη namá nyéttîη korol dee– lé, kélé, nás îmeηa kâmmîe, Jordonîη roó nás kîeη kaíyeηa kîne nás Wúo paaso ⁶Yáaye namás kamal' íη jîbbé suúr kééηéη ná darma' η gartom ná nyímaηa– lé rigél', ná déén jaam bâη kâwη aam ná našî'η day– ii sîη aam ⁷Yé namá nîη Wúo'η rísîη, nás kwa– sí in belé'η ál duó keer kee ná dúí– lé saa soηηá appâ ii ná ká kééη kwala taga ásîη rîgóba. ⁸Ká bîηa –sí kí koro– ii alí, maraη Yé bîηa– sí kí utú na kuó teyaηa gísîη liiyó. ⁹kíla soga –lé jásoduno namá Názára Galílî'îη ere kéná ná éla ásán, yáaye– lé îmeηa amí, Jordon nîη roó. ¹⁰álba koró kúro namás jawíl– sí jagîla nás paalîñî, yee– sí ná Wúo'η kúo ná dee– lé buηjélî niná orrá. ¹¹Namás belé jawíl paalîñî ná in belé'η Jí ása dúín kwě jân aila Ká– sí kilma símmô– ii dîîη írí. ¹²Wúo'η kuo namás ínálán Yé –sís kargíye nás jutá díó nyéηé; ¹³Jásoduno namás jutá díó soga wayeηa oηηol óηá nás tanaηasaηa'η díoyos betel Sitân básán Wúo'η kwě rísîη, idîîη ná Wúo'η kwě sogás óηá ná buuru na duuru kééηé, Maraη Wúo'η méléga básán Yé– sí dawoη piá ¹⁴álba Yáayé –sí Túmná kabîe Wúo'η kwě, namá Galílî ere éla ná Wúo'η domóη rísîη ná déén jawîlî'η kurî'η. ¹⁵Ná in belé'η tin ál paago na Wúo'η kuri ál dóηa paago baîηôds kîeη koróna lé nia Wúo wařîg jawí ná déén domoη– sí bíñî ¹⁶álba êl nás kí Galílî'îη roo'η ari betel namá Samónná déén bára sí jagîla kîeη kúnýaira roó kíñítîya ásán púúná karége, idîîη yeeη awlaηa kaîñî. ¹⁷Jásoduno namás yeeη in kwă; kařî ii puló nia kwaη awlaηa kwă awí. ¹⁸Yeeη indálán namá kîeη kúnýira roó kúndiye namá Ye– sí kařî kúlúl. ¹⁹álba nenîη kéné namá Jemis Zabidî'η kwě –sí kagile ná kí déén bára Jón ná díeη báa Zabidî ná kîeη kúnýira péra kawe díeη Pulduη díó ná kóeli álán roó kíñíyal. ²⁰Namás in kwă kařîη búló, Yeeη namá díeη báa– sí púlduη 'îη díó kundiye namá Yé – si kařî kulú ná kéné ²¹Yeeη namá Deem Kaparñahôm kééηé, álba kaagul namás dem'îη mašîη lé kandul ná díó kařîye, Jásoduno namás jaa nás kwa– sí guudpáalítîñî. ²²íde kwa namás káyé nás déén guud'îη jawli si pirja kawe, idîîη déén guud'îη jawli Wúo'η kurros díó kaîñî ²³Mašîkâη– lé namá duó kéná nás kuo rúbána kéná namás jaa ná urú laddi. ²⁴Ílá duó namás jaa in belé'η kíηa– sí jundi– ii Jásoduno NAZARA 'η kwě, Jí jéla álán kíηa jâw. ²⁵Jopóduno namás in kwă káldirîg jân ná ilá suur'îη díó juro kuo rúbána namá duó'η suur kurol. ²⁶kuo rubána namá duó'η suur kurol kí uru duó namá teeyá ηa ²⁷kwa nyettîη namás saa suηηá pirje kawe táarî ál Jopóduno piá, maraη namás kayé ná suurηa kíléli kí kîeη kilma'η díó ná in kamîηa kaa– ii ná iné indelná kí kaa kurîñî ál kuo rubána in duó si bağî pie. ²⁸innálán Jásoduno'η táarî namás barú'η díó nyálinî namaη Galílî 'η deema– lé nyéttîη paago. ²⁹jásoduno namá kwa saa suηηá dawîη pia, álba Mašîk– lé kuřul, yeeη namá samon'îη tíη kéné. ³⁰Namá kûmbe ná Samon'îη mare wajání ná pittî kee ná uñî Majira namás Yé – si aañé. ³¹Jásoduno namá éla ná yáa– sí doηá tîo na írí jagî innálán Yáa– si waja namá suúr kuřo yáa namás jaa nás yeeη–

sí táárinjá pii. ³²Arrán ãlba dulé poyyo kwa namás wájána nyettín dee— lé kéle nan kwa kilá kele ãl si Sitana kuo rúbánj káin ãláj— sí Jásodunjo dawín pii. ³³Kwa nyettín namá kurul ná ide dee —lé kelé ila tónj ãl yé kénjá. ³⁴Jásodunjo kwa sa sonjá dawín pia , kwa ãl kíenj wajaña kerker káin nan— sí Sitana ná kuo rúbánja káin . maranj yé sitana— sí á jundíba ãláj risinjol ³⁵Seerán kí subu jásodunjo namá jawla asá lóó subu káinja ná tón'ín paál kuro ná lóó willin ila nyáná ná óño júma. ³⁶Samon kí kéenj bǎrja ãlbas kawel ná kúmme ná yé ákeba namá kéénej ðeli . ³⁷ãlbas jásodunjo kúmbe namás in aagé, kwa nyettin ãl gí Jí sí kòeli . ³⁸Jásodunjo namás in kwã ãl deema kerja— lé koo nás ká kwa— sí Wúo'ñ domon kawli . ³⁹Jásodunjo namás kwa —sí domo'ñ risin kíenj masiga lé GǎLiLi dió ná kéenj deem— lé nyettín ⁴⁰Duó dig asá suur baras kéénej namá jásodunjo éla nás in kwã ; abá lóel áila dawín jaa. ⁴¹jopodunjo sí namás déenj belé áyín enja , namá déenj óña miden pii ná duó sí kura nás in kwã ãl wóel ãláj teeya jeen . ⁴²Innála'ñ baras duó sí namá suur kuro. ⁴³Yé namás sarrténj pia ásánj duó tog bíir ás kuwaba namá addejenj pia ná nyáná. ⁴⁴Nmás in kwã jagilin ãl joo nás suur dali'ñ guudpáálinjá— sí jawli na grí jaa ãl dali kwã díñj dawa'ñ ãl Jí dawín jénj ⁴⁵Maranj duó ãlba kuro namá nyáná nás kwa— sí baaja risin grí ásánj Wúo'ñ kwě yé pá ,jásodunjo walá elle lé ki baaja ákarítienjiba banj elle'ñ paál áwinj maranj deema kwã bñj dee— lé kundilinj ki sabaña nyettínj .

Magara 2

¹ãlba yé kapǎarnahôm wáinja soga itta'ñ dió, kwa namá kélammie ãl yé tónj kee. ²kwanj dalada namá saa sunj' kísinjol tónj , nás matar piisinj enja, ná loo ás siba namañ órre kaagul, yé namás kwa —sí domonj risinjo ³Kwa díi namá yé— sí duó merso kéle : namá kwa oonjol kábínj ila duó— sí . ⁴ãlba kutienjol ãláj déenj ðakki kaagul, idíñj kwa saa sunjá káin , namá ila lóó— sí kawlié ãl Jásodunjo kéenj karinj kéénej , ila namás tíir pallinji, yeenj namá merso— sí kí déenj piti kápul kí ila tiir. ⁵Jásodunjo namá, díenj seejǎi jagila namás merso~ sí in kwã ." dúinj kwě díenj katienja ãl gís kaasol." ⁶ide namá dáálí 'ñ guudpáálinja káin , namás káyé ná kí kíenj kilmaña kirsinja. ⁷Ná in káméña káañi na in duó kí in dorá risin? déenj in ãl kápúrini kíye ná sijn duó sí déenj katienja paaso Wúo'ñ paál ?" ⁸innálanj Yé namás iwó kaa— ii ãl yeenj kíenj kilmaña lé risinji, namás yeenj in kwã," káañi ná kí kilmaña'ñ dió birsin ? ⁹káñi ná sunjá hanj ásánj merso in kwã ,ãl gís kíñj katienja kaaso wala ásánj in kwã ãl díñj píiti jabun ná joo?¹⁰ásánj yeenj in kalña asá Duldinj kwě dog kuro kee suuru ñ íri nás katienja paasi, yé namás merso in kwã," ¹¹ãl gís in kámínj ása jwala ná díñj piti jabu ná díñj tónj joo. ¹²Merso innálanj namás jwala ná déenj piti bawa nás jáá ná ilonj kwa nyettinj tabu'ñ, kwa— sí namás may enja , namás kwa nyét pirje kawe, namás Wúo— si bora patta kawe , nás káyé ná in kámínj Kí grí in inná in tóóríg ála ákagilaba.¹³Yé kí as ker dog roo kari lúwo, kwanj namás dog koomie ye— sí, namás jaa nás páálíti kwa— sí.¹⁴asá beetelinj namá Lepi sí jagila ãlpán'ñ kwě ná kee ná díginienja ili kwa lé, namás in kwã ," karinj júló yé namás jawla ná tabbenj pii . ¹⁵Jásodunjo namás , Lepin'ñ tónj káin ná nuñ káméni kí kwa sunjá , Díginiekwanj ná katiekwanj kerja namañ kí Majira kwa kerja dog ãl yé si kari kulitíe . ¹⁶ãlba dáálinj guudpáálinja ãl jige párisinja ná kágile ná jopodunjo kí Díginiekwanj nuñ aam, namás kí kéenj Majira— sí in aañj ," káañi ná Yé kí katienakwanj nuñ kaam?" ¹⁷Jásodunjo ãlba díenj belé— sí kelámí namás in kwã ," kwa appeña ãlageba ãl dawát kóeli, maranj ãl wájána gé dawát kóeli, Ká idíñj ála kélba ásánj takinja tarí áa, maranj katienja kwanj sí." ¹⁸Yáaye'ñ majira ná párisinja namá sijn buru kamunéli , kwa díi namá dee lé kéle ," Ná in kinjol, káañi ná Yáaye'ñ majira ná Párisinja'ñ majira sí buru kamunéli .? ¹⁹Jásodunjo namás yeenj sí in kwã," birssinj jaruña buru ása kamunéliiba idíñj ná díñj

jaarus kéén kajñ , marañ abás kerker kajñ yeeñ básán buru kámúnjol . ²⁰Marañ soog álán paago álán Birsini sí díe lé kabé ila sogá'ñ dió básán buru kámúnjol . ²¹Duó álakebá ásán jurí diwó sí kí jibbé toy loo dog jawí. ná ába loo tog sí nyéwa ila jibben tiir ban ilá suñná appâ ena. ²²Duó álakeba nás kira kíwóna sí kí kira toya'ñ segén lé jíjiti , ná a ábas jíjí ilá kira'ñ seegén ban nyérin, namás kira sí nyét búnyal, marañ kira kíwón sí bas segén kíwóna'ñ kíjítie teyyá kawí. ²³Kí moo'ñ soog Jásodunjo namá êl nás kí pñla dñi dió betel, kéén Majira namás kuje ná pñla'ñ tabuñ úreli . ²⁴Parísina namás in aage, " ãl jagil, kaññi ná yeeñ arí it kawe ná daalí á kwaba álán moo'ñ soog kawa. ²⁵Yé namás yeeñ in kwã, " Bí ãl ârden báa art ãl Dawûd piá ilá tin lé ãl yé duuru kéná, yé kéén járúña. ²⁶Yé wáwo 'ñ tón ai karí ãl Abiasar págín'ñ appâ, yeeñ jama amíe ãl in loña álba déllin pagí amí , in Mûsa'ñ daalí lé túllé ákénába , ná yé amí nañ dog kéén jaruñá sí iní ?²⁷Jásodunjo namás in kwã, " Moo'ñ soog sí ãl duldin kwé'ñ kawe, ná Duldin kwé sí aibá ãl Moo'ñ soog kawe . ²⁸ná inañ Duldin kwé ãl Moo'ñ kuri ii.

Magara 3

¹Jásodunjo kí asi keer Masig lé nyáná namá duó dig jagila nás dóná lé baras kéná. ²Idíñ ná soog moo'ñ soog kéná , yé namá kwa lé jãño , jopóddunjo'ñ gáríma ná kûl ná yé sí dirigin kalwe , abá yé barás dunjo sí dawin pii, namá jani suúr kabíya ãl yé kí moo'ñ soog táári pii. ³Jopóddunjo nás ila duó sí in kwã ; asá dóná lé barás kéná ása jawla ná ine jéla ná kwa nyéttin tabu'ñ jarëñ. ⁴Yé namás kéén gáríma lé jãño na in ino; dálí in lá kwã álán duó kí moo'ñ soog táári túllé piá , wala Sitán táári piá ? ye in soog idíñ lia ásán kúe jain jopó, wala ásán kúe jain jñño ? marañ yeeñ uu tog bir ákawíba déenjo lé. ⁵Jopóddunjo namá kéén gáríma sí dirigin jagila kí gábbin , kien kilmaña'ñ kakkirain'ñ namás ila duó in kwã ãl dññ dóná íri jagi ; duó namá dóná íri jagi namá innálán dawin ena. ⁶Íde parísina namá kééné nás kí Hairodo sin kuro jainkwã kátie nás in kárríye jopóddunjo sí ai nññ kawe . ⁷Jásodunjo namá kí Majira'ñ roó kééné , Galilina namá yeeñ sí karí kulul , ⁸kwa álba kila píjéña kélammíá ãl jásodunjo píyéñi namá nyéttin kuro, Juddéna ná juruslam kwan namañ Idumea kwa ná deema kerñá kwa ãl Jordon nññ ere na Tyre na Sidon'ñ ere kajñ ⁹marañ kw'ñ sinñi'ñ namás kéén Majira sí in kwã ásán pulduñ ásílin kawe, ála'ñ kwa de lé ákagilba kwan sinñiñ . ¹⁰Idíñ ná yé kwa suñná sí dáwin pia íde wajaña bññ kwa sí áritéñe álán kwa Jásodunjo lé kagul. ¹¹innálán kuo rúbáná abá yé jagile bán déen tabu'ñ poytíen na uuru ladda ná in belén, Ji asá Wúo kwé jãñ. ¹²marañ jásodunjo básin írel álán Sitana déen'ñ á rísina ¹³Jopóddunjo namá pugó nyáná namás kila majira sí tarí pii álán dee lé kélla yeeñ namá dee lé kél . ¹⁴Jásodunjo namá Majira wají ná aw iló álán kieyén táári kawe na adden pii ná Wúo'ñ domon'ñ kwa sí kirísina . ¹⁵Nañ kuro íné álán sitan kwan suúrña lé kéréñéli , ¹⁶kin namás kien kona gé asá Yé iní Pataro ¹⁷Jemis Zabadiñ kwé ná jôn déen bára asá Yé kona iné Boanergnes asá in mein Daldin kwé . ¹⁸Andaraw, piilib, Barmawás , Masiyo ,na Tomas na Jemis ãLpán kwé Saddaeus na Saimon Zulut. ¹⁹Na Júda Iskoroti ãl lia yé sí boto dñu kelo. ²⁰Jásodunjo kí keer namá tón karí innálán kwa namá saa suñná kisinjol ná yeeñ kutinjol álán nuñ dog kámmie . ²¹álba déen íya kí kéén bñña kelammie namá kéle álán déen oro kawa idíñ ná kwa dñi in káminá ãl yé déen Tabu déen lóo áiba .²²Idíñ ná parísin ãl jurúsalam ere kajñ ná kelé ,yeeñ gé in belé sí kirísina , asá yé Sitana kee ná ãl kí sitana'ñ kuri ii ná Yé Kie sitana kwan suúr reñél ²³Jásodunjo namás kwa sí tarí piá nás guudpááliti kí mitila nás in belén ai nññ Sitan bára si rññ . ²⁴abá kuriñ déen suúr nérél ilá kuriñ wala añ kerba . ²⁵Ná abá ton déen suúr nérél ila dog wala taga añ kerba . ²⁶Abá Sitan déen suúr sí nérél dog ila Sitanin kuri'ñ añ kerba ná déen kuri'ñ dakki pii ásán aginji. ²⁷Kí

see duó ákeba álán duó kakkiré'η tón kari abá main ila duó sí á rigíba namá lia ila duó'η tón'η lótó bāw. ²⁸Kí see aw náis kwă ; kwa sí kíeη kaṭiyéη nyéttíη sīη kásíl ikila lótá'η ál yeeη kawe . ²⁹Marāη duó bi duó ná kuó teeya'η risíηo kí janditíη , yé sí kééη kaṭiyéηa marāη bāη kééη kaṭiyéηa wāí. ³⁰Yé in si ídīη kwă ál kwa in kámíηa asá yé kuo rúbáηá kee. ³¹Jásoduηo'η íya kí kééη bārηa namá kaagul ná duó dig adden kawe, ná kéle nás jásoduηo sí in kwă ál kíη 'ya ná kíη bārηa paál kaīη náis jí tarí kawe ³²íde kwaη dalda ál kaīηi nás yé sí kéláméηi , kwa namás in aagé , ál dīη íya ná kíη bārηa kaīη náí jí sí kane ³³Kíyé ná dúíη íya ii walá dúíη bára ii ? ye namá yeeη iηo? ³⁴Yé namá kila kwa sí dírig'η jagila ál korol kaīη nás yé sí kéláméηi , nás in kwă Bí ál kúíη íyaηa naη kúíη bārηa bāη. ³⁵Duó bi duó nás Wúo'η belé si kélam álba dúíη íya ii naη dúíη bára naη niw dee lé.

Magara 4

¹Asidig Jopóduηo bás kwa sí gũdpáálítíηi roo'η ari, kwa namá saa sóηηá kísiηol íde, Yé namás jawla nás Pulduη ooηo ná roó'η dúum kera ná kwa na roóη ari kúl nás kelamí . ²Yé namás jaa nás kwa sí gũdpáálítí ná aldíηa pii kí koróta suηṅá na kwa nás kélamé. ³kél sí bām asídíg,raīduηo bá rāi nyāηá álán sí kolá írtó dīi ii. ⁴Namás jaa nás kééη kólá írti rāi dió , kolá dīi namá dōra'η ari búηiη namá kíyaηa búlon ná amí ⁵kólá kérηa sí namás nima írtó tarúηa'η kárálálé , kóla tane marāη ídīη díeη lóo saa nima kéηá. ⁶innálán kólá álba tane ná dulé tewe namá talile duléη tikkīη , ídīη ná díeη kíηa nié á nyāηába namá pülle. ⁷Kólá kérηa namá dog kéya'η dió búηiē ná rewe indálán namá túyíe nāη ṭabuηa rawíl , marāη kwě á jíηēba ídīη ná díeη lóo kéyē'η lóo kéηá ⁸Kólá kerηa namá loo túllé búηiē namá túllé rewe ná túyíe ná ṭabuηa rawíl , dīi ṭabuηa wayeηa iis ná dīi wayeηa onodig nāη wayeηa wayé jíηiye ná kila lé suηṅá. ⁹Jásoduηo namás kwa sí in kwă ; duó bi duó nás kílo kee bás kélamí ná kin aldíη'η arrá rāη . ¹⁰Lia jásoduηo álba kí kééη Majira'η kwa dīi áyē , Majira namás kayé ná kíleli kila aldíηa kaas miane. ¹¹Yé namás yeeη sí in kwă ; Bí asá saada báaη álán Wúo 'η kuri'η lótá'η arrá béréηél , Marāη ká kwa sí ál Wúo'η kuri'η paál kaīη yeeη sí bas aldíη kawa. ¹²álán Wúo'η domoη inálá eηa ál domoηkwā aagē , ari íit ál ká aw walá ásiη kíwaba ná ál ká amíη dog déeη arrá aηkarulba namaη sīη kaīηól ná de ii lé kélâ nás kíeη kaṭiyéηa aaso. ¹³Jásoduηo namás ,yeeη si in kwă ; abá bí kin aldíηa'η arrá ábéréηélba? aldíηa kérηa'η arrá ai nīη barrāη . ¹⁴tááriduηo bá Wúo'η belé usuηo.¹⁵kwa kérηa bá in kalṅal Wúo'η belé lé inna kólá dōra'η ari.álba wúo'η belé díe lé buηo nás yeeη belé sí kélammíe túllēn /sitan namá él nás wúo'η belé sí kí déeη ludúηó kwaη kilmaηa lé. ¹⁶kwa kerηa dog namá in kalṅa inna kólá rógāη dió namás wúo'η belé sí túlēndíg kélammíe kí kilma'η simmīη. ¹⁷ídīη ná yeeη wúo'η belé le nyokégé díeη jaiη wúo'η belé'η erre saa butde ii álba jígēηá ná tanasaηa búlé wúo'η domoη erre yeeη bá wúo'η belé sí kundiya ²⁰¹⁸kólá kerηa ál buusi'η dió kusīηol ,kilá kwa gé asá wúo'η belé sí kine . ¹⁹marāη in jaiηí 'η jígēηá ná kawwíjí ná lótá kerηa joiηí ál in díne lé kaīη namá dió kariya ná wúo'η belé duó sí suūr á jundíba álán duó túmóηó.²⁰ \v kwa kerηa namá in kalṅa inna kólá ál lóo túllé le kusīηol ,yeeη wúo'η belé sí kél sí kaamíe nāη sí kí kíeη kilmaηa kínelí, kila kwa in kalṅa inna rīā ál kaaη geraηa iis ná dīi geraηa oosodiīg naman geraηa waye namá kila lé súηṅá ²¹Jopóduηo namás in kwă; Duó la kee nás masarja puwél namá pittīη kari'η jawriti ,marāη bāη déeη lóo lé jaa, ál in ála'η masaraja aw nás kwa sí lóo teeηa pii. ²²ari bi ari álbas kuléli bas tin kee álán looηola ná iit ál kírsiηa paál teeya lóηítí. ²³Abá duó kee nás kílo kee bas in belé kélammíe na déeη arrá rāη ²⁴ál aw nás lótāη arra tárásīη jeréηól asá , jí keljám, Yé namás yeeη sí in kwă." ari asá jí kee kwa sí jerrél kwa , báí sīη jí sí kíe karré. ²⁵Marāη duó bi duó nás kée básīη

kányíya , maraᅇ duó bi duó ná ás keba ilá itti dog básíᅇ kabe. ²⁶Yé namás, in kwă." loᅇpii 'ᅇ kuri 'ᅇ ăl in lôᅇ inná táári dᅇᅇo ăl asá kééᅇ kólá răy irto."²⁷kí luul ná Too ăl yé uᅇᅇi wala liᅇᅇi kólá bá teneli na tᅇtíe , maraᅇ ás loᅇba ai tane wala ai tuye . ²⁸Bá suuru lé ăl kólá tenili naᅇ tᅇtína tabᅇᅇa reᅇéli ná uᅇoᅇa jᅇᅇiti inálăᅇ namá kólá iᅇi. ²⁹ălba kaᅇᅇ iᅇi, namá lăddi nás kaᅇᅇa'ᅇ teeyăᅇa sí kí buusu sí kerker pii. ³²³⁰Kí así ker namás in kwă ." kí kaa gí síᅇ arra aá loᅇpiin kuríᅇ sí " ? ³¹loᅇpiin' iᅇ kuri 'ᅇ bá in loᅇ inná buro lilᅇᅇ kwě , ídᅇᅇ ná buro liilᅇᅇ kwě ass suᅇᅇă itti ii kólă'ᅇ dió dᅇne'ᅇ dió nyéttíᅇ . 32 \v Maraᅇ abá kúsᅇᅇol , buro liilᅇᅇ kwě sí bá tenal ná saa suᅇᅇă appă tᅇtiti ná kúruᅇa nyét lé suᅇᅇă appă indélíᅇ ná kééᅇ kělgaᅇălé kíyaᅇa toᅇa pii karába kéᅇᅇa dééᅇ nimá ăwí . ³³Yé básăᅇ kwa sí kí aldᅇᅇa 'ᅇ koráta rísíᅇ ,loᅇpiini 'ᅇ kurí'ᅇ inna ălba kwa kelaméᅇí ná aldᅇᅇa 'ᅇ arra keréᅇilíᅇi . ³⁴maraᅇ kééᅇ majira si bá síᅇ kila aldᅇᅇa'ᅇ reᅇéli nyéttíᅇ . ³⁵Jásoduᅇo arră'ᅇ namás kééᅇ Majira sí in kwă," ăl roo kandi ná ila tᅇᅇm díᅇ lé koo. ³⁶íde namá kwa sí kundíe , kééᅇ Majira namá Yé innálăᅇ kábé namás Púldᅇᅇo kᅇᅇol na Púldᅇᅇa kerᅇa ná yeeᅇ sí kaᅇi lulᅇ na kééᅇé.³⁷íde dōra ăl kaᅇiᅇi namás kútᅇᅇᅇu appă jáwla, koronamás jáyé ná puldᅇᅇ sí kóndăᅇa ladde, na puldᅇᅇ nás itti itti nás kí koró'ᅇ piis úndélíᅇ namás dakkí piá ásăᅇ piis eᅇa. ³⁸Wúo 'ᅇ kwě namá puldᅇᅇ' iᅇ dăwi lé kéᅇă ná úᅇᅇiya nás dééᅇ tabᅇ kí líbde jélilí, Majira namá kaᅇkiye nás yé'si in aagé. jí ᅇuᅇdᅇáali ăl gis dáᅇᅇ uᅇ urᅇmia ná kóel ăi ălăᅇ gí amí . ³⁹Yé namás jawla, nás kutᅇᅇᅇu sí súmbăᅇ piá, ná rooᅇ sí in kwă." kăl díᅇᅇᅇ jăᅇ innálă namá kutᅇᅇᅇu sí kí namá jasa, lóo namá wíllíᅇᅇᅇ sai ii. ⁴⁰íde namás Majira sí in kwă ." kăaᅇi ná loo kaᅇibaw, díeᅇ seejăi aál kaᅇi . ⁴¹Majira sí namá kaᅇi tᅇo, namás káyé ná suuruᅇa kíléli , ná in kămiᅇa i kíye ná in kútᅇᅇᅇu ná roo dog baᅇi pii ?"

Magara 5

¹yeeᅇ namá roo'ᅇ tᅇᅇm ker lé kéle ila ăkuro ăl in kaᅇiᅇ Gerasenes. ²ălba jopoduᅇo pulbuᅇ lé buᅇo innála duó turbaᅇa'ᅇ dió kuro nás kuo rúbbaᅇa kéᅇă ³Yé dééᅇ suuᅇ turbaᅇa sí ínı , ná duó kéᅇăbá ălăᅇ tagá yé sí tᅇe ná rigo kí jizira. ⁴yé asíᅇa suᅇᅇă kirsol kí boota ná jinzira , maraᅇ yé kila jinzira sí bá betel ná kurel ná duó ákeᅇaba ălăᅇ taga jasí. ⁵Kí luul ná too bá kurel ná uᅇᅇu laddi ná suuᅇ sí betel kí kítoᅇa sikaᅇa. ⁶ălba jopoduᅇo sí jagila árra namás dee lé jawíᅇa nás kí kuᅇᅇa oᅇo . ⁷Yé namás jaa ná uᅇᅇú laddi, ná in beléᅇ Jí ălăᅇ kíᅇa kaa jaa jopoduᅇo Wúo'ᅇkwě ? ⁸jopoduᅇo jaa nás in beléᅇ kuro duó'ᅇ suuᅇ kuo rubbaᅇa ⁹yé namá iᅇo," nás in kwă , kíeᅇ kona ai sí gé ? yé in jáwí kúᅇᅇ kona ása Legion idᅇᅇ ná kí suᅇᅇă kaᅇᅇ. ¹⁰yé namá jásoduᅇo saat piá kí ker dog kí keer saat piá ălăᅇ deema'ᅇ paál á răᅇba . ¹¹íde namá piga'ᅇ duóᅇ appă kéᅇă ná dăy áméᅇí gorra. ¹²kuo rúbbaᅇa jopoduᅇo sí saat pia ălăᅇ piga'ᅇ dió kaᅇiyé . ¹³yé nam's tina ălăᅇ yeeᅇ, piga'ᅇ dió kaᅇiya, kuo rubbaᅇa duó 'ᅇ suuᅇ kuroᅇ ná piga'ᅇ dió kaᅇiyé . piga namá kí jáári búᅇol ᅇōrra ná roó búᅇi , ná nii kaᅇi Liríᅇa ăw ăl roó búᅇi¹⁴Wuᅇᅇa namá elle lé kí jáári kééᅇé , nás elle'ᅇ kwa sí aᅇᅇé aᅇi it asá kíeᅇ sí eᅇa,kwa nyét kuroᅇ kéle íde díe lé. ¹⁵namá jopoduᅇo kéle namá kᅇᅇmíe ná ila ulul kee ná jopoduᅇo kaᅇiᅇ naᅇ gal appé ii nás jurí suuᅇ kee. ¹⁶kila kwa ăl ila táári'ᅇ kuᅇiᅇkwă kaᅇiᅇ namás kwa sí ulul' iᅇ aldi tarra síᅇ kawe, naᅇ dog ila piga'ᅇ aldi kawe. ¹⁷kwa namás kayé ná saat kawe jopoduᅇo ălăᅇ sí díeᅇ akuro jundi ¹⁸ălbas jásoduᅇo éle ásăᅇ puldᅇᅇ oᅇo , ila duó namás boyyé nás in kwă jundí ii ná kí jí arra koo. ¹⁹maraᅇ jásoduᅇonamás in kwă," ăl díeᅇ tóᅇ joo,kíeᅇ aala lé nás jáwli Wúo bora patta ai gᅇs piá naᅇ dog dééᅇ túllíᅇ aigᅇs páalı . ²⁰Duó namá dorá tᅇo ná nyăᅇă nás kwa sí Wúo'ᅇ domoᅇ'iᅇ rísíᅇ ila deem lé ăl in kaᅇiᅇ Díkápolas kilá pirjᅇa'ᅇ ăl jopoduᅇo piá ná pirjᅇa kerᅇa dog. ²¹ălba jopoduᅇo roo beta ná ila tᅇᅇm díᅇ lé paago, saa suᅇᅇă kisiᅇol idé tᅇᅇm .²²íde namá maᅇikí 'ᅇ paᅇi ná in kaᅇiᅇ Jairus namá dee lé éle , paᅇi ălba jopoduᅇo sí jagila

namá jásodũño sí kí kur̃ña oño. ²³Namás jaa ná yé sí saat pii. nás in beléñ," dúíñ kwě niw kóel ásán wai , kí saat jéle nás bora patta jaa dúíñ sagal ásán sělla eña . ²⁴yé namá kayé kééñé nás kwañ dió kandul ná kwa kerña yeeñ sí kari kulul. ²⁵íde namá yaá kéná ná síñ kéwa suúr ásán betéñbá namás innála ayéña wayaña aw . ²⁶yaá namá saa suññaá wǎjjañ aañé , ná dawät dog biir á jundíba nañ sí suñgaña nyét waja'ñ dõra wala appé á kénjaba , ná suur bá daar nyókkó kúndéliñ ²⁷Yaá álba in kelámi ál Jásodũño iñi , namás jaa ná jopodũño 'ñ kar̃iñ iloñ kwañ dió , namá dééñ jur̃i úra ²⁸id̃iñ ná yé in kwǎ," abá dééñ jur̃i úra álánbás appé eña . ²⁹álba dééñ jur̃i úra, namás suur tíma ál kéwa suúr kere, innála namá appe eña ³⁰Innála jásodũño namás tima ál kuro dééñ suúr kurul, namás jaiño nás kwa sí in kwǎ, kíñí ná dééñ jur̃i úra. ³¹kééñ majira namás in aañé ál jagil kwañ suñññi! . ³²marañ jopodũño namá lóo dírig̃ jagila , álán jagil kíyé ná yé sí úra ³³Yaá namás loñás aa ii ása yé sí kéná , namá kalí tǎi , namá éle ná Jásodũño sí kí kur̃ña oño nás uu'ñ see kwǎ . ³⁴Jásodũño namás in kwǎ," kwě niw dééñ seejǎi ai sa jópó . joo kí appe , díñ seejǎi jópós. ³⁵ila tin lé ál rísín, namá kwa díi kéle nás masíkíñ pagí sí in kámíñ." woyo díñ kwě niw asá wayo Gũdpááli ál jundi ná jee. ³⁶marañ álba jásodũño ila belé kelámi, namás masíkíñ pagí sí in kwǎ," kalí ai tǎiba , seejǎi. ³⁷yé kwa kerña sí ás dunába álán yeeñ kariya bás delliñ , Potor sí kí Yagub ná Jõn ná dééñ bará Yagũb síis tuna ³⁸.namá pagí'ñ tóñ kéle , namá kwa jagila ur̃i saa kaladí , ná saa suñña kaladéñi ³⁹álba tóñ kari , namás in kwǎ , kañ boomo nañ muñña báán ? kwě ása á wóyba marañ bas delliñ uñi, ⁴⁰kwa namás kaajé nás yé kéléli , marañ yé namá kwa sí nyéttiñ paál rãña, namá kwě'ñ báa sí ná dééñ iya sí ná kééñ majira ila ál yeeñ kar̃iñ namá kwě lé kééñé ⁴¹yé namá kwě sí dóña tǎi nás in kwǎ," talidas, koum!" ása in gawidéliñ kwě niw itti, ká in kámíñ jawlás . ⁴²kwě namás jawla , id̃iñ ná kwě kééñ ayeña wayye aw kar̃iñ kwa nmás may eña nañ pirje eña. ⁴³Jásodũño namás kwa sí sar̃teñ piá ásán duó tog biir sí áskañolba, namás kwa sí in kwǎ álán kwě sí ar̃i dig kanníya ná aamíe.

Magara 6

¹Yé namá koro ila lóo le namá dééñ éllé píñi, na kééñ majira ná Yee-sí kari kulul. ²Liya kí mooñáñ sog namá mas̃ng-lé éla namás jáá nás guũdpááli-tii, na kwa soññá nás kayé nás dééñ belé kel kaame, nás tullé eña kwa-sí, namás kayé ná in kámíña: "In guũd-sí ál si éla?" "na in kaa riññi-ii alá Yee-sí kanie?" "namañ dééñ dóña in uuñ̃a pirjeñ indeli?" ³"In sál Yé-ii kurúñáñ jááso dũño'ñ, Moo'ñ kwě Yagũb na ísib na Yaúsã na Simon niñ bára áibâ? alá kééñ bãrña Yeeñ á gebâ alá kí kíeñ kaiñ iné? ná kaiñ nás kígitíya. ⁴ísa lia yeña-sí namás in kwǎ: {{ domoñ dũño á-keba nás dééñ deẽm kitiríñie, kééñ aala'ñ dió, namañ dééñ élé ⁵marrañ Yé ar̃i tog dog tullé áñ piá-ba dog, namás kiine ná koña wajána'ñ íri jáá nás epero ⁶Namás pirje eña asá j̃iñ á-kãñba, lia namá nyãña elleña'ñ ar̃iñá-le ná guũdpááliti. ⁷Lia namás tar̃i piá weyye na aw-sí namás jáá ná aw aw-sí á-dden pi-ii, nañ kur̃iñ iní kuo jittiña'ñ íri, ⁸Namá wassi iní álán ar̃i á kabeba dõra, délliñ bari; Zaad a babúñ-ba namañ Santa namañ Sõngõña díeñ gartũm-lé ⁹Marrañ aw ná siktir béerél kí káwlá'ñ; na jur̃iña aw a biñiba. ¹⁰Yeeña-sí namá in kwǎ: {{ abá toñ díng-le bari, na áis kitiríñieba bá boró íde. ¹¹Na kwa kid náis á kiine-liba wal kel-áis kaameba, ila lóo-sí bá bundí, namá kíeñ tar̃ña'ñ suur terter-bã na bá yé-ii áisán said eeñ. ¹²Namá kurul nás káwlítíya álán-si Wúo-sí kiine. ¹³namá Mesêreña soññã kar̃ul suür, nañ-si dog wajána-sí day kulie nañ-si koña iri kayé. ¹⁴5 ába kuri Hiródos namá kelamí; ná ísa'ñ kona'ñ iri iri koro. kwa díi namá in aañé:" in ál Yáaye-ii jálo-dũño ná alaate koro, namá iláiñ-ii nás kuro kee ná uu-ña tulléña Yee kari lãwe." ¹⁵Kwa kerña namá in aañé: ál ilíya-ii." Kwa kerña nañ in kowe, "ál domoñ dũño-ii ayéñá

sonḡâ." ¹⁶Marraḡ Hiródos mín ná in kelamí bá in kwă: "in âl Yáaye–ii alá ká tabu ánda, âl yé–ii ná alaate koro." ¹⁷Iláin bá yé kééḡá Hiródos ádden piá ná Yáaye–sí keyé ná túmná jabíe, dééḡ bára Pilúbus'ḡ yáa Hiródiya'ḡ uún: iláin ná in kelamí ása yé nyáḡa. ¹⁸iláin ná Yáaye in beléḡ, dáálí–le tullé ála áiba ásáḡ " díḡ bára'ḡ yáa'ḡ kwě joo." ¹⁹lia Hiródos namá kólíní álán puu, walá taga á puiba.²⁰iláin ná Hiródos Yáaye–sí kalí pííní, na yé loḡ–sí ná yé duó tagi–ii naḡ taraas–ii, namá nḡ tullên diḡ tiēl. abá kelamí ná údóná sonḡâ piá bá kilmá simmó índélín. ²¹ila sog–lé asá yé Hiródos tiima álán dééḡ daḡriḡ'ḡ sūbo piá namá ḡammíe piá ná kwa appáḡa–sí imañḡa namaḡ kalḡaga'ḡ tabuḡa–sí alá Galilíyáḡ elleḡa'ḡ tabuḡa. ²²Lia Hiródiya'ḡ kwě nāw namá karí ná kí Hiródos káálul namás iwo. Yé ába kuri namá iḡo kwě–sí ari id ná jí jôil dūi–lé bán gín aní ji–sí. ²³Namá daḡl túúr taan ná in kwă "ari id ná jí dúile jôil bánḡ aní anḡ díḡ Baru'ḡ sabba–ii. ²⁴Yé Namá koro nás dééḡ íya–sí kwă: "kaa nḡ oiḡi" namás in kwă "âl Yáaye'ḡ jálo duḡo'ḡ tabu joiḡi" ²⁵. Namá kí kajala karí ába kuri–lé ná kólíní nás in kwă "âl Yáaye'ḡ tabu wēel naa in tabag–lé." ²⁶ába kuri–sí namá kilmá sonḡorog eḡa saa–sonḡá. walá dorá á–keba álán íriní iláin ná kaḡiḡi–ii, ari álán kwá na'n á–keba. ²⁷lia ába kuri namá kééḡ kalḡaga–sí alá kééḡ wuḡḡa kaḡiḡ ádden piá nás in kwă âl boo náis Yáaye'ḡ tabu bêl. Wuḡḡa namá kééḡé túmná nás kéle. ²⁸namás dééḡ tabu kándé tumná dió nás kéle. tabu–sí namás tabag'ḡin já nás kwě niw–sí íní, na kwě nás dééḡ íya–sí íní. ²⁹lia kééḡ majira namá kelkámíe, namá kéele ná dééḡ way tóól–sí kábé ná kéeḡe ná kurríye turbaḡa–lé. ³⁰Domḡḡ kwă namá dorol kiḡi ísa–lé namás aḡḡé kila údóná nyéttin âl iḡi íde. ³¹Namás in kwă " âl bêl díeḡ dítin'ḡin tog tog ila negēb–lé ná umel bawí." âl kúndula na âl kannía sonḡâ gé, marraḡ yeeḡ tin ás kaḡiḡ–ba álán kámmíya. ³²Lia yeeḡ namá kééḡé pulluḡ'ḡin dió, ná negēb–lé kééḡé dítinḡ'ḡin. ³³Kwa sonḡâ namá kaḡile ná ná yeeḡ kanníya namás kíwé. elleḡa'ḡ kwa nyét namá kí kīeḡ kísíḡul íde. ³⁴ísa íde namá koro ná jáḡíla na kwa in kísíḡul namás ayíḡ eḡa; abá kúin uríḡá wuḡḡ ás kaḡiḡba bán si údóná sonḡâ áwli. ³⁵Lia tin sonḡâ nyáḡa, kééḡ majira kééḡé namás in aḡḡé "in negēb–lé tin âl nyáḡa naa. ³⁶âl jundí ná kíeḡ toḡa kawḡiḡa elleḡa dakkiḡa–lé, ná kiál ná ḡammíeḡa kule ná kámmíya." ³⁷Namá in jáwí: "Bí âl ḡamíe baní ná kámmíya" yee–sí namás in kowe "kí ḡw ná koo nás karaḡa kulu kí minimíniḡa píriná ḡw ná kaní ná kámmíya? ³⁸Yé namás in kwă "karaḡa niḡ–sí baiḡ? boo ná baḡíl" Namás kíwé namás in aḡḡé "âl oos–gé na púúná ḡw" ³⁹Namá in kwă álán ḡw ná kwa kí kōma kóóḡol dáyiḡ íri. ⁴⁰álán dūu kóóḡol kí daaraḡa weyyéḡá weyye, na kwa di–ii weyyéḡá oos. ⁴¹Namá karaḡa na púúná ḡw bawa namá nūḡi jaawíl jáwí namás assô piá namá kila karaḡ–sí duinamá kééḡ majira–sí íní álán kwa–sí kaníya kila púúná ḡw namás kila kwa nyét–sí kaḡare. ⁴²kwa nyét namá píssin kámmíye. ⁴³Lia namá bawa ná dūi namás guppaḡa weyye na ḡw pis piá kí púúná. ⁴⁴Na kila kwa ni–ii kaḡiḡ líriná oos alá kila karaḡa–sí kámmíe. ⁴⁵ila tin–lé namá kééḡ majira–sí in kwă álán pulluḡ'ḡin dió karíya, ná killâa'ḡ ere kiyal, adid ná kwa nyét perra á kiḡiba. ⁴⁶lia namás tarípiyá yeeḡa–sí namás jáwla ná púḡo nyáḡa álán júma piá. ⁴⁷Lia namá dulé arra eḡa, na pulluḡ ná roóḡ túle kééḡá, na yé ná dítin nḡ kééḡá. ⁴⁸Na yé ná law ná yééḡ kí dawluḡ bíleḡ kindélíná, na dawlo ná díeḡ eré saa sonḡá úndul, kí luull'ḡin túlé, na yeeḡ ná kōili–ii ásáḡ kí ila kándol. ⁴⁹marraḡ mīn ná ye–sí kaḡile ná roo'ḡ íri iluḡ yeḡa–sí bás káálíná tie , namás kayé uró kalde. ⁵⁰iláin ná yee–sí kaḡile, yeeḡ naḡ si makkē–lé tie ila tin–lé namás in kwă: " âl see–bây ká âl in aḡ, kalí áilá á tíba." ⁵¹Namá díe–lé nyáḡa alá puluḡ kee, namá dawlo–sí jasa ná dirrig ooḡo, namás píreḡ káwe. ⁵²taga á siḡ kíwiyaba atti nḡ kíeḡ kilmaḡa sonḡorog iḡi–ii. ⁵³Asá kándélíní kí suuru jana–saared'ḡ dorá kí tuum'ḡin ariḡá. ⁵⁴Lia ná kurul pulluḡ'ḡin dió, kwa ila tin–lé namá kíwé, ⁵⁵Kwa namá nyél di–ii kééḡé ila akúro–lé, namás kayé nás kíeḡ wajána kábiya alá in kelkámíe âl yé íde kee. ⁵⁶âlmíḡ karíe kila elleḡa–lé wala gal deema–lé wala gal tigéḡá–le namás ajána–sí kulpul koraḡa–lé, namá ye–síis dagá káwe álán kíeḡ wajána'ḡ juriḡa kurá, nás képiriḡol.

Magara 7

¹Párisiḡa kí dalíḡ guudpáálíḡa dīi ḡl jurasalam kaḡiḡ ná kéle namá jásođuḡo'ḡ soor doról kaḡiḡ ²yeḡ namá kaḡíle ná jopoduḡo'ḡ Majira dīi nuḡ kaame n' kíḡḡ koḡa ḡ kálíba . ³Parisíḡa ná Yahuda, yeḡ ḡri ákameba abá kíḡḡ koḡa ḡ kálíba idīḡ ná in kíḡḡ wuóḡa 'ḡ búliḡi 'ḡ táári ii. ⁴Yahuda abá wele lé kaḡiḡ ná kaḡiḡe , yeḡ ḡri dog biir ákameba main ná kíḡḡ koḡa ḡ kálíḡolna , namá gal toḡ'iḡ lóta teeyáḡ kálí inná tówḡa koró 'ḡ ná tóḡóláḡa koro'ḡ jabân , ná lóta kerna dog ⁵Párisiḡa kí dallíḡ guudpáálíḡa, namá Jásođuḡo in kíḡḡol jí, ḡḡi ná kíḡḡ Majira kí dáíḡ bullíḡi' ḡ dōra táári á kaweb a ná káiḡ wuóḡa'ḡ dorá ii ,marañ bá kí koḡá' ḡ rúbáḡa nuḡa kaame wala gal kí kóḡa aál á kálíba?" ⁶Maraḡ, Yé bás yeḡ in kwă . " kí see Aizáya 'ḡ domoḡ bat ḡl díḡḡ iḡ kí túllíḡ rísíḡo, bí in jíttímólkwă " inná ḡlba rimmeḡ eḡa kí kíḡḡ údoḡa ḡs bújé kawe marañ kíḡḡ kilmaḡa ḡl dúíḡ arra ge. ⁷yeḡ báis kí kíḡḡ údoḡa bújé hoo kawe, marañ namás kíḡḡ bullíḡa kwa sí kawliḡi ḡl dúíḡ dōra ii, ná kwa nás yeḡ búje kawe. ⁸Maraḡ bá Wúo'ḡ domoḡ sí bundí, namás dildí'ḡkwě'ḡ bullíḡa lé birsiḡo. ⁹Yé namás dog in kwă . " bí aiba ná Wúo'ḡ domoḡ bundi nás kíḡḡ bullíḡa púttó báára. ¹⁰Ná Músa in kwă . " ḡl díḡḡ íya na báa sí baḡi yáa , na duó Báa na íya 'ḡ kí jíttíḡ risiḡ kí see álbá wayyo ii. ¹¹Maraḡ jí in kwă," abás duó déḡḡ íya sí wala déḡḡ Báa sí nyítí ḡlba in loḡ inná asá Wúo si búje pii. ¹²Maraḡ bi yeḡ sí á búndiba áláḡ kíḡḡ íyaḡa si wala kíḡḡ Báa kányiḡ. ¹³In dorá namás Wúo'ḡ belé si kaaldaba lé bintan laddi kí asi ker, kí kíḡḡ bullíḡa dorá ná lóta kerna dorá dog . ¹⁴Namás sí kwanḡ tarí pii kí asi ker nás in kwă," kélgísbám kwa nyéttíḡ ná dúíḡ belé'ḡ na déḡḡ arrá barāḡ. ¹⁵Namás in kwă . " ḡri áiba ḡl duó'ḡ paál kee ná duó sí rúbba pii?" marañ ḡri ii ḡl duó'ḡ kilma dió kúrel ná duó si rúbba pii. ¹⁶namás in kwă . " Duó bi duó nás kiló kee bas kelamí !. ¹⁷Nii ḡlba Jásođuḡo kwanḡ dalda sí jundi ná tóḡ nyána, kí Majira nmá kíḡḡol Yé sí kila aldíḡa'ḡ. ¹⁸Jásođuḡo namás in kwă . " Bí dog sá bíḡḡ, Ná lóta'ḡ arrá áberéḡelba?" bí sasá baluḡ, lóta paáli'ḡ ágeba ḡl duó sí rúbba pii. ¹⁹idīḡ ná lóta paáli'ḡ duó'ḡ kilma ákarítieba , marañ bas dió lé beteli namá bitíl ná kuro!' kin terere'ḡ dorá jásođuḡo namás kwa sí támbie pii ḡl jáma nyét teyyá ge. ²⁰Yé namás in kwă," lóta kit gé duó sí rúbba pii ḡl déḡḡ dió kúrelí. ²¹Duó'ḡ kilma'ḡ dió ḡl uḡa rúbbaḡa paál kúrelí, niná sitan'ḡ uḡa mūsiniḡi, kaḡiḡ , ná kaḡiḡiḡ, ²²ájiliḡ , jíttíḡ píyēḡa, ḡḡanyijití, ná kilma'ḡ kúrríḡ. ²³Kin sitan'ḡ uḡa nyét duó'ḡ kilmaḡ kúrelí, namá kie gé ná duó rúbba pii." ²⁴Yé namá kuro ná deema kerna lé nyána, Tyre ná Sidon lé .namá toḡ kaḡi ná á kóelba ásáḡ duó déḡḡ lóo loḡ, marañ yé ás juluḡba . ²⁵ḡlba yáa ila kélamí asá kwě itti kēḡá, nás kuo rúbba kēḡá, namá kéle nás kí kúrḡa oḡo. ²⁶Yáa namá Giríga'ḡ yáa kēḡá, namá saat pii ásáḡ Yé sí sitana'ḡ kuo rúbba déḡḡ kwě 'ḡ paál rāḡ ²⁷Yé namás yáa sí in kwă , " ḡl dogólá sí jundi ná jama kamiyá, túllé áiba áláḡ dogólá'ḡ nuḡ jabu ná asáḡa sí janí," ²⁸marañ yáa namá in jáwí , " nás in kwă , ee dúíḡ Siid asáḡa dog ḡl sidabbi'ḡ uḡḡum dolólá'ḡ nuḡa aamé. ²⁹Yé namás in kwă." inálaḡ ḡlba Jí jwă, ḡl joo kí díḡḡ bāḡ , aitan' ḡḡ kuo namá déḡḡ kwě 'ḡ paál kuro! ³⁰Yáa namá déḡḡ tóḡ píḡi , namá búló nás déḡḡ píti kee nás uḡi ná kuo rúbbaḡa ná suúr kuro!. ³¹Jásođuḡo namá Tyre'ḡ deem sí soór iní ná nyána nás kí Sidon 'ḡḡ dió beto ná ḡl nás kí Galilí'ḡ roo beto na Decaplis' ḡḡ deem paago. ³²íde kwa namás duó kéle ná duḡḡi naḡ tamtammí , namá yé sí saat kawe áláḡ déḡḡ dōḡa íri jaa nás duó ape eḡa . ³³Jásođuḡo namá duó sí kwanḡ paál ráḡ ditiniḡ, namá kéḡḡ tóriḡa duó'ḡ kílo jaa, naḡ dog duó'ḡ dáálí sí úrá. ³⁴ila namá tabu íri jaḡi ná jáwíl sí jaḡila, namás in kwă." jaḡliḡi!" ³⁵innálaḡ duó sí kiló namá paalı, na dáálí naḡ dog tílḡḡḡ eḡa, namás jáá ná túllél rísíḡ ³⁶Jásođuḡo namás sarreḡ piá . ásáḡ duó tog bir sí ás laḡba . innála ḡl sí yé beléḡ ásáḡ kwa sí ákamíḡba , kwa gal bá ilá lé suḡḡá paál keréḡéli Wúo'ḡ tááriḡa sí ḡl yé díḡḡ daó píyēḡi. ³⁷kwa sí namás maḡ eḡa wúo'ḡ píreḡa lé , namás káyé ná in kámíḡa Turuḡa naḡ belé kélamí , Tamtammá naḡ kírsiḡa.

Magara 8

¹Sog díg-lé, kwa'η daldá soηηâ kééηá wlá ari ás kaηηba álán kámiya. îsa namás kééη majira-sí tarípiá, namás in kwă. ²"Ká ása kin kwa'η daldé ni náin aη. naη si sooga iis kaiη íné kí kíeη, walá ari ás kaηηba álán kámmiya ³Abá bundí ná kíeη toηa burηa kawηíe, asá yeeη burηa kamúηi, idíη ná kwa díiηa saa soηá karra kéle." ⁴Kééη majira namá in kowe: "ki-ii náη taga kin kwa-sí taga pis piá kí namíe naη soηηâ ás kaηba íné negêb-lé?" ⁵Namá iηo: "Karaηa niin-si baiη?" namá in aáηé: "Oson na aη." ⁶Namás kwa-sí in kwă álán suuru'η dúu kóoηol: Namá karaηa oson na aη bawa namás assó piá namá duyí ná majira-sí íní álán kwa-sí kaníya, namá kwa nyét-sí kaníe. ⁷Naη dog-si píúúná dokkéηa kaη ittáηa: Namá dog si assó piyá, namá dog si in kwă kin-sí dog si bányi-ii. ⁸Namá píssin kámmíe, naη si sáye ná kééη ariηáasá sáye geraηa oson na aη paagul. ⁹Na kila álá kámmíe namá líriηá oηaal laη. lia namá kundíe ná kééηé ¹⁰ila tin-lé namá puulu'íη dió kári kí kééη majira namá dalmús'íη ari éla. ¹¹Parísíηá namá kurul nás kuuηe ná dée-lé kóili jaawíl, iláin ná kóili-iiálan karre. ¹²kí dééη kilmá'η dió kí kuo namá in kwă: Kaáη kóili naáη doólá pirjeηa-sí? áisáη belé'η see wa: na'η dogóla-sí pirjiηa áilán aníba!" ¹³Lia namá júndí yeηa-sí, namá pullu'íη dió kari asi keer namá kí illá'η ere nyáηá. ¹⁴Majira-sí lia namás yíe álán karaηa kabe, liya walá karaηa ás kaηηba pulluη'íη dió bás karaη tog kaη ¹⁵Namá in kwă âl bâal-lé baa: "âl bağılna âl éηgereη beη Párasíηá'η múúru-lé na Hírdôs síiηá'η múúru-le. ¹⁶Namá dírrí gin kúul ná samara kalde, ná suúrηáa kámiηa: "taraη karaηa ás kaηba. ¹⁷îsa namás iwo namá in kwă: "kaáηi-ii samaraηa baldi, bí naη karaηa ás baηba? biηa naη áis-lóηítiba, naη-si ás baluηba? kilmaηa naη gí sondorog-gé? ¹⁸kúηi naη-si baiη naη naη á baluba? naη-si kílo baη naη kil-ábamba? naη áis lóηítiyaba? ¹⁹Dog naη karaηa oos uri kwa líriηá'η dió, karaηa guppaηa píssin niin kaη asá bába? yeeηa-sí in náaη-si kwă: "weyye na aη." ²⁰Alá ká karaηa uri kwa líriηá oηaal'íη dió ,karaη geraηa niin asá bába pis tír? namá in aáηé: "Oson na aη" ²¹Yá namás in kwă bí dééη arrá álá á baηíelba taga?" ²²Alam duηo namá tóη éla, na kwa nás kuuru-sí killul nás îsa-lé kéle ná sâd kawe ásáη guudpáálí. ²³îsa namá kuuru-sí dóηá tío ná írí jágí, naη si argí ná elle'η paál rááηá. liya namás dóηá kúηi paaso namá in kwă ka jalu?" ²⁴Yé namá lóo jágílaa, namá in kwă, "ká âl duó alu in ná kurú ná iloηu." ²⁵Namá asi keer si dóηá kúηi paaso, liya duó namá kúηi paalí, lia namá lóo-sí túlléη jágíla. ²⁶îsa namás in kwă JI tóη jawηí, "marraη deém á la á jaríba" ²⁷Lia îsa namá koro kí kééη majiraη, Gáisar na Pilipus'íη éllé, dóra namá kééη majira-sí iηo: "kwa ay-ii kámiηa âl ká kii-ii aη?" ²⁸Yeeη namá in kaíe: "Yáaye jaloduηo-ii. na kwa kerηa: ilíya. na kwa kerηa âl domoη kwă'η dió díg gi-ii." ²⁹Namás in kwă: "na bí ay-ii bámiη âl ká ki-ii aη?" Potoro namá in jáwí: "âl jí jaη Jáaso duηa!" ³⁰îsa namá núrgú íní namás in kwă duó keer-sí as buwaba dúiηiη. ³¹Namás tuuηa nás guudpáálíti yeeη-sí, Duó'η kwă-sí bāη soηηâ táltálen káwa, kwa appaηa naη níη kaaríηiyal, Parísíηá'η tabuηa namaη kééη rim kwă, na sogá iis'íη dió námás jáwla. ³²Yé belé-sí namá paalaη kwă. Potoro yee-sí kello ari namás tuuηa ná núrgú íni-ii ³³îsa namá núηi jáwí kééη majira-lé namá Potoro in kwă, "karra jawηí dúiη kariη, Mesêre! Jí loηpiiη údóηá-sí díiη tabu'η á jawrítiba, namá marraη kwa'η-sí jawrítí," ³⁴Namás kwa-sí tarí piá na kééη majira-sí, namás in kwă: "Abá duó kóil álán gí kaa kari lúo bá dééη suur'íη oró kóro, námá dééη káldábu bawú námá-ii Kaa kari lúo." ³⁵Na duó abá kóil ásáη dééη suur jópó bāη jío, na duó dééη suur-sí jío dúiη uūη na Injêl'íη bá síη jópóηó. ³⁶Kaáη-ii ná daldí'η kwě síis túllé-ii annaη-si daldí nyét dóηa kee, naη dééη suur-sí jío. ³⁷Wala gal duldi'η kwě dééη suur-sí ka síη jaa ásáη jópó. ³⁸Abá duó dúiη belé kel á amíba in tin níη dogóla, iláin ná daldí'η kwě úndul áisáη keer abá kí dééη Mujjé na Meleka túlléηa kwă.

Magara 9

¹Îsa namás in kwă, káisa kí seéj see uúnj see ámiŋ kwa díŋa ăl íne kaŋj ná kééréli, wayí asán á kawyeba namanj níj Wúo'ŋ kurij kí kurro kaŋilal ná úndul ²Îsa jaŋjos ná ulmel, asá bás soga oson díg kuŋŋi, îsa namá Pataro na Yagúba na Yáaye–sí bawa ná kieŋ ará púgó kurra'ŋ írí keéŋe, alá yeeŋ dítiin kaŋj. ila lóole namá yé–ii namás yeeŋ–sí úlmála díeŋ taɓu'ŋ. ³kééŋ juriŋa namá pattá térél inŋj puttŋj ila alá duó keer taga áŋ piába. ⁴Namás Iliya kí Mûsa kalŋole, ná kaŋj ná kí îsa kírsiŋa. ⁵Patara namás îsa–sí in kwă, "guudpaali ăl–bát tullé–ii álán íne kaŋ, ăl ăw nás kirbonta iis kâ, ji–sí tog na Mûsa–sí tog na Iliya–sí tog." ⁶(Yé asa álónába kaa níj kwăidiŋ ná yeŋa–sí kali saasoná tío.) ⁷liya namá kútu lóónála nás yeeŋ–sí nima piá, namá urú kútu–lé êl "ná in beléŋ in asa dúŋj kwě–ii asá ká ye–sí wéel asa dééŋ kelbáam ye–sí." ⁸Séleemin albá núŋj túga kawie, namá kummé ná duó tog bíkkír dog á keeba îsa'ŋ paál. ⁹ăl púgo kaŋj ná kupuŋeli, îsa namás in kwă, duó tog dog–sí asa ábwaba ări ăl bagila, naman síŋ duldí'ŋ kwě sállá eeŋ. ¹⁰ila belé–sí walá duó keer–sí ás aáné–ba bás yeeŋ kaŋŋi–ii marran namás kayé ná suur kíleli–ii ásán sállá eeŋ ka–ii. ¹¹Namá kíŋul "kaáŋuŋŋ–ii ná Mûsa'ŋ guudpáálŋa in kámiŋa álán Iliya Jáaso duŋo'ŋ waar êl?" ¹²Îsa ná in jáwí, kí see Iliya ăl waar êl ná kin ótáná nyét kieŋ lóóná–le jáwí. Na kaáŋ uŋŋi ná dombore in belán duldí'ŋ kwě álán soŋá míineŋ eeŋ nanj níj kawríŋiya? ¹³Marran áisa in ámiŋ Iliya ăl éla mrran yee yeŋa–sí asa ări it káwe ăl yeeŋ kéeliŋi in nálanj ăl dééŋ'ŋj rímmenŋ eŋe. ¹⁴Îsa ălmíŋ kééŋ majira iisŋj kééŋ majira kerŋa–lé kééŋé, namá kaŋwe nás kwa soŋŋá túle kayé, na Mûsa'ŋ dáálŋj guudpáálŋa kwă ná kieŋ guldaŋa kawe. ¹⁵Liya kwa nyét abá îsa–sí kaŋile namás pirje eŋa nás kí jirri dê–lé kwéŋie álá dóná kaníya ¹⁶Yé namá inŋo, "ka–ii asá bí kieŋ gulda baw?" ¹⁷Duó díg kil kwa soŋŋâ'ŋ dió namá in jáwí, ăji guudpáálí áisa dúŋj kwě éla nás arêd kee ila asá erel ásán risíŋó ¹⁸Tin bitin arêd kwě–sí abás taan, ălbás dû jábítí namás uúnj pulo korol námás kagi suŋr puttôn jígé námás puttó eeŋ. Namá kíŋj majira–sí inŋó áísán arêd karul namá kuttiŋul. ¹⁹Îsa namá in jáwí "Bí kin kwa ăl beléŋá see á–béélba, Ká kíbiŋa niŋ síŋ koóŋ? innán naán níj irímó? Áisa ila kwě bêl." ²⁰Namás kwě–sí kééle. Arêd ăl míŋj îsa–sí jáŋgíla, in nálanj kwě–sí namás jáá ná airtí namanj–sí dû jáppía nás jáá ná purgula pii–ii nás pulo uúnj kurul. ²¹Îsa namá dééŋ bâ–sí inŋo, "Yé kí in ări suŋr sooga niŋ–sí kee?" kwě bâ naá in jáwí, "miin asá kwě ití kéná. ²²Na kérrég bá ũtu na koró dió jíbítí, ásán agé mrran abá in lónj nás urma jaŋj áísán ări díŋj já áisabá jányíŋi." ²³Îsa namá in inŋo, "Jí kaáŋ in jáminŋ, Abá in lónj áísán tag já? útóná ăl nyét háina gé duó it–lé asá see jái kee." ²⁴In nálanj kwě'ŋ bâ namá urú taan ná in kwă, "Ká ăl see éél ! jányígis ná see ăy–ii údóná kila ăl ká see á–éélba, ²⁵Îsa ălmíŋ jáŋgíla ná kwa soŋŋá arrá kí jarri kéle, namá arêd–sí úpírí, jí in arêd tuuru ká in gis ámiŋ délé joró ná asi keer péllét á jariba." ²⁶Lia arêd namá kómóla ná urú kíŋrri láddí. ná kwě–sí irto ná suŋr koro kwě namá in eŋa ná kuul, ná kwa soŋŋâ'ŋ ere in aáné" ăl way–ii." ²⁷Marranj îsa namá kwě–sí dóná tío ná írí jáŋgi, kwě namás wáŋig jáwla. ²⁸Îsa ălmánj tónj dió káŋí, kééŋ majira namá yee–sí dítin níj kíŋul, kaáŋ uŋŋi–ii ná kotéŋj álán kwa–sí arêda suŋr karíŋél? ²⁹Yé namá in jáwí, ălbá déllin jŋmmi álánj arêd in kuŋo–sí jurrúnj." ³⁰Namás ila lóó–sí kondíe namás kí jalíll'ŋj dío kándul. Îsa walá á kôila–ba ásán duó tog dog dééŋ lóó lonj, ³¹iláŋj ná yé kééŋá nás kééŋ majira–sí guudpáálítieŋi. Namás yeŋa–sí in kwă, "Duldí'ŋ kwě ăl dúi–ii álán kuldiŋa'ŋ dóna poi, namá kawe, abás soga iis óóná námás sállá eeŋ." ³²Marranj yeeŋ dééŋ arrá á karŋlba kaas ăre–ii, namá lóó kali káwe álán dééŋ'ŋj kíŋol. ³³Ki–ii appáŋa'ŋj appâ. idé îsa kí kééŋ majiranj namá Kapar Naháam kéle, ila namá tónj karie îsa namá inŋo namás in kwă, "kaáŋ aáná alá bí baáná dééŋ uŋj galda bawa?" ³⁴Namá dirrig kúŋŋul. idiŋj yeeŋ dóra kaŋj ná ila uŋj galda kawieŋi–ii ki–ii alá bárŋa–lé soŋŋá appá–ii. ³⁵Lia ălbá îsa dû ooŋo kí kééŋ kuréemeŋa weyye na ăw–sí in kwă, álánj dééŋ kíli dorol kíŋi, namás in kwă, "Abá lóó ila kóil álán kwa'ŋ taɓu–ii bá ăw ná kari–kuŋo–ii nanj níj kwa nyétt'ŋj koy–

ii. ³⁶Lia îsa namás kwě itti—sí dóńá tío nás díeń túle nyáńá namá déeń dóńá kwě'ń írí jáá namás kéeń majira—sí in kwă, ³⁷"Na duó id nás kin dogólá dokkéńa dió díg—sí kí kúńj kona tíré, bá in niás kaa tíré; na duó id náí—ii kaa tíré bá duó ila—sí títé ańla kaa ádden piá." ³⁸Duó id ná dáńj gáárim áiba, álbá dáńj—ii, Yáaye namás îsa—sí in kwă, "Guudpááli kí duó kańila ná arída urruń kí kńńj kona, namá kaasa idńń ná yé káńj kwa—lé áiba. ³⁹Marrań îsa bás in kwă ála á baasiba, duó tóg ála á keba álań kúkuńj kona ari pirje piáalań mat dúńj írí údúńá jittńa risńj. ⁴⁰Duó id ná dáńj gáárim áiba álbá dáńj—ii. ⁴¹Ká áíss kí seń see uń see ámiń duó id náis koro kí tógoló tog íní kúńj kona'ń uń idńj áł bí jááso duńo'ń kwa bań, kí seń see déeń nisil álań á júńoba. ⁴²Kalı janí kańiyańa'ń já—lé, îsa namá in kwă, " duó id ná dogólá dokkéńa—sí aála kaa see kéeli kańieńa—lé jábí, ála—bá akêri álań díto appá asá kábsúgur kuí—kirsell ná roó kańiya. ⁴³Abá díńj dóńá—ii júńdi álań kańtíeńa já bá jandi. ⁴⁴akêr—ii álań jaiń—lé kí dóńá toggin jarí, kí id ásáń końa aw jaiń ná útu jáwi asá á waytelba ⁴⁵Na abái díńj taar júńdi álań kańtíeńa já bá jandi. Akêr—ii álań jaiń—lé kí taar tog gin jarí, kí idńńj ásáń taarńa aw jaiń ná útu jáwi asá á waytelba. ⁴⁶Na dog abái díńj núńj gi júńdi álań kańtíeńa já bá jaráń. Akêr—ii álań Wúo'ń kuri—lé kí núńj tog gin jarí, kí id ásáń kúńj aw jaiń námá útu jáwi asá á waytelba. ⁴⁸walá déeń díwłńj dog á waytelba. ⁴⁹Duó bi duó báń in lóńj nii ná goobo ila asá kerra ulé ná kúyé. ⁵⁰Kerra tulé—ii marrań abá déeń ranynińj júo, asi keer déeń lóo kerra ay—ii níń bawí? aw ná kerra tullé bań díeń tás—lé, ná suńr maale baw.

Magara 10

¹Jásoduńo namá ilá loo í soor íní ná Juuda'ń akuro lé nyáńá . ila deema ál jurdon 'ńj roo ker kańj , kwa namá dee lé kańińul kí asi keer . Yé namás yeń guud pááli kí así ker inná ása yé áddi páálí. ²parisńa namá kéle álań yé sí arré náin, namá kińol , " tullé lé álań duó déeń yaá'ń kwě sí júndi . ³Yé namá in jawí, " Músa 'ń daalı ai gńs kwă?" . ⁴yeń namá in kawí Músa ál gńs tína álań duó déeń yaá'ń kwě sí júndi namá júndi 'ń gâr íní ná ádden piá ná jee.' ⁵ál kíeń kilma'ń jńńi'ń kěńá náis yé bíńa sí innálań rimeń piá, " Jásoduńo namás inañ kwă. ⁶marañ júńo lé Wúo ál dee tog ná yaá dog tewa. ⁷inńj uu'ńj álań dee déeń báa ná déeń íya'ń toń júndi namás kí déeń yaákwě kirgi'nol ná dog kańj. ⁸aw namá suur tog kańj. " innálań yeń na aw ágeba marañ tog. ⁹idńj ná ari it nás Wúo loo tog riso duó ákeba ásáń kerker piá ¹⁰álba yeń tóń kańj, kéeń majira namá yé sí kińol in útóńa'ń kí asi ker. ¹¹yé namás yeń in kwă, " duó bi duó ná déeń yaá'ńkwě sí júndi nás yaá ker nyáńa díeń toń ila álba ajilí'ń tońj . ¹²ná álbas yaákwě déeń duó sí júndi nás duó ker nyáńá déeń lé bá dog ajilíńj ¹³kwa namás kíeń dogólá dokkeńa dee lé kéle ásáń yé dolóla sí tańbańa paaso, marañ Majira namás kwa sí áręe ásáń dogólá sí dee lé á kaagulba. ¹⁴marañ álba jopoduńo ila táarı sí jagıla ál majira kawe nás bat jńtti eńa nás in kwă , " ál bundi dogólá dokkeńa dui lé kaagul , ass bárańba idńń ná Wúo'ń kuri'ń dogólá dokkeńi'ń kwa ál in lońa inna dogólá dokkeńa . ¹⁵kí see'ńj see ál dundi náis kwă, " duó bi duó nás Wúo 'ń kurińj sí in á díreba inna kwě itti ila kurińj lé áńkańiba. ¹⁶ila namás dogólá sí koó bawe nás bora patta piá nań sí tańbańa eméńmélo ¹⁷álbas yé jawla ná dorá tío, namás duó díg kí jarri boyyé nás kí kurńo ońo ná in ińo, " goodpááli túllé, duó aa níń piá ásáń Wúo'ń jaiń boyyé ? ¹⁸jopoduńo namás in kwă, ' kańi náis guudpááli túllé tari jáw?, duó á keba ba dellńj Wúo ii . ¹⁹Bí baluń sí kaalńta si ; duó ajwaba , ajilíńj ajaba , duó'ńj ari á jabuba , duó 'ńj kí piye á jirsńjoba ná díeń íya ná díeń baa bigi jaa ²⁰Duó namá in jawí , " Guudpááli ká in lóta sí asá in íwí ál ká itti ii aarńa . ²¹Jopoduńo namá jagıla nań dog yé sí kóńj nás in kwă, " ari dog nás jí sí warí , ál joo ná kńńj íótá nyét julú ná kwa it sí jaaní asá warí ge , ásáń gubul jańj Wúo 'ń kurińj lé , namái dog ká kari júlo. ²²duó álba jopoduńo 'ń

belé sí jlamí namás bāt duro eḡa ,id̄iḡ nās lóta saa soḡḡá kéná ²³Jopoduḡo namá majira sí jagila, namás in kwă," ai duro ii álán kawáj Wúo'ḡ kuriḡ'ḡ dió kari ²⁴Majira sí namás ila belé maḡ eḡa, Jásoduḡo namás kí ass ker in kwă." Dogólá" ai tar ii álán duó Wúo'ḡ kuri lé kari ! . ²⁵ila saa suḡḡá ḡáni ásáḡ kamal allímíḡ tiir lé maraḡ ásáḡduó kawáj Wúo 'ḡ kuriḡ lé kari ²⁶yeen sí bat pirje eḡa, namás káye ná sūrḡa sí kírsíḡa ná kámíḡa ná kíye síḡ jópóḡo . ²⁷Jopoduḡo namá yeen jagilá, nās kwă," kí daḡdíní'ḡ dorá ḡl tarr ii maraḡ kí Wúo 'ḡ dorá ḡl ḡáni . ²⁸Patoro namás in kwă," jagíl kí ḡl lóta nyét kundi náí jí kulo ²⁹Jásoduḡo namás in kwă," kí see ḡs kammíḡ duó á keba ná toḡ jundi wala Bará wala gal Naiw wala gal íya ná Báa wala dog Baiú dúíḡ uu'ḡ ná domoḡ tullé'ḡ uu'ḡ . ³⁰30 asá díḡḡa kee kaḡi ná bārḡa ná íyaḡa ná Báaḡa ná dogólá ná tanasaḡa in jaiḡ , ila jaiḡ asá jaiḡ luuj kee . ³¹31 maraḡ taḡu kwă álán kariḡwa kaḡi ná kariḡwa álán taḡuḡwa kaḡi ³²Dōra ḡl jursalam kaḡḡitiēḡi , jopoduḡo namá díēḡ taḡuḡ ilóḡa. majira ná yee kari kulitiēḡi kí kilmaḡa'ḡ simmiḡ , ná kila ḡl yeen sí kari kulitiēḡi namá kalí tiō. jopoduḡo namá kéēḡ majira sí tuga kelle namás tuḡa nās beléḡ kaḡḡ ḡl duiti ásáḡ yé eēḡ . ³³kélsíbām kí jurisalam kanní Duldíḡkwē sí áláḡba paḡḡiḡa sí kí daaliḡ ḡuḡdpááli sí , yeen namás yé kí wayya kende namá jáárasí kanniyá . ³⁴Jáára namá kaddíya naḡ niḡ kurgo írí kíḡiḡa namá kawé ,maraḡ yé soga ḡis'ḡ daió básáḡ jwala ³⁵Yagûb kí Yáyé zabdin'ḡ dogólá namá jopoduḡo lé kéle yeen namás jásoḡo oduḡo in aage ." ḡuḡdpááli kí kóel álán ḡis ari jaa ḡl kí koiḡi," ³⁶yé namás in kwă," kaa ii ná bí bóel álán ḡis ká áa? ³⁷yeen namás in aagé jini ḡis kíḡ galana léná duó dig díḡ dóná sóru lé oḡo ná duó díḡ goró lé³⁸maráḡ jopoduḡo namá in jáwí bí as baluḡba kaa ii ná bí bóel wala gal déēḡ' ḡḡ bíllé, bí ila dogolólé koro taga aḡbaba , ḡl ká aii ába ³⁹yeen namás in kaḡe álán taga kába , jopoduḡo namás in kwă," togóló ḡl ká kíe koro bí taga aḡbába wala jabiḡ asákíe kaḡbíḡi bí taga ásíḡ baḡiḡba . ⁴⁰maráḡ duó it álán dúíḡ súsu wala dúíḡ góro oḡo ba ila kwa gé asá yeen sí kaḡol. ⁴¹ḡlba kíēḡ jarúḡa wayyé ila belé kelammíe , yeen namá . bat kilmaḡa puyyá ḡiḡi yagúbíḡi írí kí yayé . ⁴²jásoduḡo naás yeen nyét tari piá , nās in kwă ," Bí baluḡ sí Jáára kíēḡ kwa sí aisí kaḡḡitiē,kíēḡ sagal kuriḡi írí ai sí kaḡḡitiē ⁴³maráḡ duó bi duó abá kóel álán taḡu eēḡ ba main kíēḡ koyyo ii eēḡ. ⁴⁴Ná duó kóel álán kéēḡ bārḡa'ḡ sagal eēḡ bá dog kwa nyéttiḡ koyyo ii eēḡ. ⁴⁵id̄iḡ ná duldíḡkwē á ḡlba ásáḡ kwa yé sí táári kawa maraḡ ásáḡ yé kwa sí táári piá ná déēḡ jaiḡ kwa sí íní ⁴⁶ḡlba yeen jarigo kaḡḡul , ná yé jariko sí soor iní kéēḡ majira kí kwa kerna suḡḡá naman Timíyas'ḡ kwē , Bartimos, kuru ála'ḡ dorá kaḡi ná saat pii. ⁴⁷ḡlba kelámí ḡl Jásoduḡo nās betel namás jaa ná uuḡu laddí á jí Jopoduḡo Daūd 'ḡ kwē aii ás bora patta jaa ká sí. ⁴⁸kwa kóelli álán kásé ná yé diríḡ oḡo maraḡ yé bás jaa ná ilá lé suḡḡá uuḡu laddí in beléḡ Jopoduḡo Daūd 'ḡ kwē bora sí patta jaa ká sí ⁴⁹Jásoduḡo namá kera ,nās kwa sí in kwă." tari sí baá , Majira namás tari kawe nās in aḡé sagal jawlas ḡl ḡis yé tari pii . ⁵⁰Ná déēḡ purgé ímíḡ nās dee lé jawíḡi ná jopoduḡo paaago . ⁵¹Jásoduḡo namá in jáwí ." nās in kwă kaa jóel álán ḡis aa, kuru namás in kwă dúíḡ sagal ḡl wóel álán loo kaḡil. ⁵²Yé namás in kwă ," ḡl joo, díēḡ seejāi aisá jopo . innálán namá loo jagila , namá yeen sí kari tâbbei piá ná dorá keyé.

Magara 11

Ísa–sí Jursalam–sí tullé kápuḡ, ísa na kéēḡ majira ná Baspana na Baspane kaḡḡul Zaitân'ḡ púgó'ḡ kili, ila dio ḡl Jursalam'ḡ kili kaḡḡuliḡ–ii, ísa namá majira aḡ–sí taḡu'ḡ eré áden piá ²Na in si kwă "Elle taḡu kwaḡ–lé boo, na in nāḡ ḡl bá barí ásáḡ bá Leel'ḡ kwē bummónḡ ná ríḡiḡ nās tóóriḡ á kûulba. bás buló nās íne béla. ³Na abá ḡi duó iḡo, "kaḡḡ–ii ná in nálan baw,?" bás in bwa ,ḡl loḡ pii kóil na assándiḡ áísáḡ káḡiḡa ." ⁴Majira namá keēḡ ná kummé ná leel'ḡ

kwě túsú'η kílí rísín aá dorá'η ere paalí'η, ila dío alá kaín ná kulelíní-ii. ⁵Íde namá kwa díi kaín ná kéerilíní-ii namá kíñul, "leel'ín kwě kañ bñlel? " ⁶Namás ila belé aañé asá îsa kwă, kwa namá kundíe ná kulul nás kárgie. ⁷Nás îsa-lé kéle, namás kíeñ juríña dí dééñ raál kayé. nás îsa ooño. ⁸Kwa soññâ namá juríña dóra kulpul, na kernja ná dáari keñé ná kurúñá'η nyúlma kéle ná dóra kinynyíe. ⁹Na kwa díi ná îsa'η tabu'η eré kilonje na díi ná dééñ karín eré kilonje ná urú kalde, "Hosanna! Bora pattá-ii duó ãl kí Lon piín kona éla. ¹⁰ásán Wúo bora pattá piyá dáín Wúo Daúd'ín kurín-sí ãl úndul! Hosanna Wúo'η jawil'ín irín ere!" ¹¹lia ãlbá îsa Jurisalam nyáná namá ton tiyyé-lé nyána ná tógáná-le nyána ná ari bi ari-sí tullén diñ jágila. marrañ idíñ ná lóo saa soñá arra eña, ¹²Namá kí kééñ kurêmaña weyye na aw Basanas píñí. ¹³îsa ná Buro'η kurú-sí náálen piá, elel'ín ãlbá kí kééñ majira Basanas-sí kundíe, Yee-sí namá duur saa soñá tío namá mñ karra Buro'η kurú jágila nás nyúlma rúttin kee, namá nyána álán jágil ása kwă kee, marrañ walá kwě tog dog ás keñaba iláin ná díeñ taa á ãñába. ¹⁴ídé îsa namás kurú-sí in kwă, "Bittán duó tog dog in kurú'η kwă ásán á-amíba." Kééñ majira namá ila belé-sí kelkammíe ãl Yé kwă. ¹⁵ãlbá Jurusalâm kaagul, Jásoduno namá Masíki lé kari namá búló ná kwa kaín ná Masíkí'η dío kíeñ beenja kawé, namá kilma puiyá eña yé sí, nás jaa nás kwa sí kíeñ sidáb tiibin jíníti kwa ila sí asá sungoña kuldúñélin ná kila ãl orráná kuléliní ná lóta kernja Masíkí'η dío beenja kawéñí. ¹⁶yé namás kwa sí nyéttín iríní álán Masíki lé beenja á kawelba. ¹⁷yé namás kwa sí in kwă, "bí ãl árdén báa domobore lé ãl in rimmen eña dúín tñ sí ãl in kariya kúmóna'η ton kwa nyéttín? marañ bí bá kaamân ton báa. ¹⁸páginja'η tabuña ãlbá ila belé kelámmíe namá dorá kóelíní álán kíe káwé. marañ idíñ kwa gal dééñ guud' íñ jáwli sí saa sunñá kóelíní na dog kwa nyét dééñ guud lés may kíñí. ¹⁹ãlbá dúlé poyy ii yeeñ namá ila deem sí soor káné kééñé ²⁰namá kíñíe, subûñ namá kúmmé ná buro'η kurú ilá ná puto eña mian kééñ kíñálé. ²¹Potor sí namás lónólé ãl ila kuru ii ãl jopoduno báas piá ²²jopoduno in jáwí yeeñ sí, aw nás seejãl báán Wúo lé. ²³Kí see gís kámín, bás seejãkwan in púgó sí in kwă ãl díeñ suur jábu ná roó jábí, ná yé dééñ kilma gila ás piyába bá sín ila eña ãl yé kwă. ²⁴in gís kámín, ari bi ari ná jumoña lé joini ná see jéyá ãl díñí álba díñ eña. ²⁵main abá yoño nás júmel ãlbás duó bi duó sí jáso, ása kíe ari taas lé bain, álán gís Wúo jí dog kíeñ nyéttín páso. ²⁶abás jí kwa- sí ás jásobá Báa ãl jawli kee jí -sí dog kíñí ai sñ pásoba ²⁷ãlbá jurusalâm kaíníe, Jásoduno namá kéná ná Masíkí 'η dío ñloña pagíña ná daalí 'η guudpáálíña ná wúóna masíkí'η namá dee-lé kéle. ²⁸yeeñ namás yé-sí in aañé," kí kaa kuríní ná jí kíe in táaríña jawe, kíyé -ii náí in kurín íní?" ²⁹Jásoduno namás in kwă," ãl bundi-ii náí ká bíña -sí jñño tog biir iño, buwagís, namá gís kwă kí káin kuríní ãl ká kíe in táaríña kawé. ³⁰Yááye'η jabín Wúo léla kéná wala kwa-lé? báwí ká -sí. ³¹Yeeñ súru kírsinól, ná in aañé, abás in kwă ãl Wúo-lé kéná álán báis in kwă ná kaañ ás bínába. ³²Ná bás in kwă ãl kwa-lé kéná, kí nañ kalíkawa bárín kwa kaldíya, idíñ kwa nyét in see kéli ãl Yáaye ãl domonuno. ³³Namá in kawíya, kí ása káluñba, Jásoduno dog namás in kwă," ká dog álán ais wabá kí káin kuríní ãl ká kíe kin táaríña kawé.

Magara 12

¹ínaba'η dáarín mitíl: îsa namás mitíl taan, asi dííg duó namá ínaba rogo, namás tirje piá ná tereere mereere kollíní, namá dúló appâ kurto alá ínaba dée-lé káwyíli, na dog jaño'η dakki tumo, namás káaríntá kwă'η tanğít kwă kernja tánğíten káwe, Yé namá masíña'η nyaná. ²ãlbá gedde'η tin paago, namá dééñ táarí duno díg-sí ádden piá álán kééñ duléñá'η lóole ínaba bñw. ³Dáarí'η tanğít kwă namá kírbíe ná kaldíe ná puttó ádden káwe. ⁴Dáarí duno namá táarí

duño keer áddenpiá, dáári'ň tanġit kwă nan dog tabu kaldie na soňňâ kányúňul. ⁵Dáári duño nan asi keer táátí duño ádden piá, namá kawňi. namá táári kwă ádden pi–ii táári duño bára'ň kari'ň.yeeň namábá kalde na dī–sí ná kirewe. ⁶Dáári duño namás kwě kee tog ıla déllin asá yé saa soňá kōil. Lia namá déeň ıla–sí dáári'ň tanġit kwă–le ádden piá, idň na yé déeň tabu'ň in jáwritieňi–i álán mati baġi káwa. ⁷Marraň yeeň namás suúrňá–sí in aáňé, soog díig in ínaba'ň dáári–sí álánbá yé tīi ân kaw náis mirod kiňa sayí. ⁸In nálaň namás dáári duño'ň kwě–sí kírbié nás kawňi, namás déeň kuul–sí kábé nás ínaba'ň paál kamíňje. ⁹Biňa ay–ii ġis lónġ dáári duño álán kaa piyá? Yé bá'ň éla ná kila tanġit kwă–sí puu. Namá ínaba'ň dáári kwa kerňa–sí íni. ¹⁰Na bí ása tullên diň kwě'ň baluň, Wúo'ň domboreňa toya in beléňá? Dító ıla alá alá jutúmó duño íriňi, naa námán yé–ii ná dító'ň dórgi eňa ¹¹In ari ni–ii ná loňpii piá na yé kéeň kúňi–les dom lónġiti. ¹²Tabuňa namás tullên diň kíwé ân ísa dieň'ň ġi–ii ná risiň. Namá kōili álán kéya. Marraň idňň ná kwa soňňâ–sí kałi kawíň–ii. Namá kundie ná keeňé. ¹³Diginie'ň jaa: Namá Páásíňá na Hiróđiňá dīi ísa–lé ádden káwe álán kí kéeň uňa keeyal, ¹⁴Namá délé kéle nás in aáňé, "Guudpááli kíasa kaluň jí ân lême jaň, ân kwa nyét–sí arrá baġi jaw ná in kerker ás jawba ân yé ani–ii nan uúň seena jírsiň ál Wúo kwă álán kwa in nálaň kawe. áisa juwa ába kuri Gaysâr–sí diginiéňa kawritisáň wala á síň kawritiba" ¹⁵ísa namás iwo yeeň ân kila kwa gé ál dû kúndiňa, Namás in kwă, "Kaáň uúňġi–ii alá bóil álán búgo? áisa dinâr búłġi. ¹⁶Namás dinâr kéele namá iňo, "In kiň–sijaluň–ii na kin kiň–sikona gé déeň íri" Namá in kawie ása ába kuri Gaisâr'ň ge. ¹⁷Namás in kwă ába kuri Gaisâr–sí ân ari id baní ál déeň–ii na Wúo–sí ân ari id baní ál déeň–ii. ¹⁸Kwa–sí namás ísa'ň uu pirje eňa: Sadúsa–sí ná sállá jeeň'ň kíňul Saduúsaňa see á kéeliba ása kwa sállá kindelíňá abá kúsiňi, ¹⁹Namá dīi ísa–lé kéle namás in aáňé Guudpááli, Músa ân in kwă abás duó duónyâ nyáňá ná way–ii na dogólá ájundíba ıla birmít–sí álán bás déeň kóná jee na dogólá álán bás déeň bára'ň gé ál way–ii, ²¹²⁰ál asi díg kwa suur'ň bârňa oson na aň kawíň, waar kuňo namá duónyá nyaná namá way–ii na kwě tog dog ás kəňaba. \ v21Déeň bára ál déeň soór úndul namás déeň bára'ň birmít–sí nyaná yé dog nan way–ii, nan kwě tog dog ás kəňaba. Namás iis kuňo nyaná ál déeň soór uňi ıla uu namás yee–sí dog eňa. ²²ila uu namás kila bârňa oos na aň–sí nyéttin in nálaň eňa. ²³Na abás kwa sállá kindeli in duó yáa kiinníňi–ii? asá suur'ň bârňa oos na aň nyé keeňé." ²⁴ísa namá in jáwí, "Dieň belé kw nyéttin ân korroň–ii, bí ása á baluňba, Wúo'ň domboreňa toyya kaa ġis pulġítíya? Na dog ás baluňba Wúo'ň kurro'ň ere ari tóg dog ása á–baluňba²⁵Kwa abá sállá kiňi yáaňa ása á kanníyába, álánbá in kiňi–ii ni–ii ná melega jaawíl. ²⁶²⁷Bí ása baluň ân kwa kaňiň nás sállá kiňi, bí ân Músa'ň dombore–lé árdenbâ, ál ıla búš síň risiň asá suíňá, ıla aldí alá in kwă, 'Ká ân ıla Wúo aň alá Biráim na Isâ na Yagúb ġis kumé '? Yé waytóólá'ň Wúo ála áiba ân sálláňa'ň–ii. Bí Sadúsa dieň belé ân nyéttin korroň–ii." ²⁸Káálintá'ň appâ kuňo Músa'ň dáalíňá'ň daó namá díig éa ıla dio alá ísa kəňá ná kí Saadúsa'ň galda paenġi–ii. álba jáġíla ná ísa jawí tullé jáwí. Namá iňo káálintá'ň appâ kuňo ây–ii kuňo–ii? ²⁹ísa namá in jáwí, "Káálintá'ň appâ kuňo ân in beeň Israíl kwă, 'Bí ása bá loň pii tog déllin baiň. ³⁰Bí álán yee kí kieň kilmaňa na kí kieň kuo na kí kieň tabuňa na kí kieň surňa soňňâ boiňi.' ³¹Na dáalí'ň appâ aň kuňo ân in beléň, ân jírán–sí dog in jóil ni–ii ná ál díň suur–sí jóil, 'Dáalí keer ála á–keba ná kin aň–lé soňá appâ–ii." ³²Ila duó alá Músa'ň dáalíňá'ň guudpáalíňá le–ii namá in jáwí, "Guudpáalí díň belé ân se–ii! alá jámiň Wúo álba tog bírr–ii ná keer á keba ân se–ii álán ³³Wúo–sí kí kieň kilmaňa na kuo na tabuňa na kurro boiňi, Na álán dog kwa kerňa–sí dog in bóil nii ná alá kieň suúrňá–sí bóil, kin káálintá'ň gubbuňa na janíňá–le karra ál soňá tullé ge kila ál kí kérréđ karíňél." ³⁴ísa almíň jáġíla ná ıla duó'ň jawí riyâ kéeňá, namás in kwă, "Jí Wúoň kuriň–lé karra alá jaňba."Liya kwa–sí namá kurro júňe álán jýoňa kerňa kíňol. ³⁵Jáaso–duň na Daűd: ıla dio ál ísa toň tiyyâ'ň dió kéeň nás kwa–sí risíňá,namás in kwă," Músa'ň dáalí'ň guudpáalíňá indálaň ay–ii kámiňa ân Jáaso duño ába kuri Daűd'ň órréň kwa lé–ii ál úndul. ³⁶Kuo tiyyáňa ása Daűd–sí

ṭabu'η póye, álán in kwă," Wúo loη pii, ása dúíη loηpii–sí in kwă álán dúíη soór'η eré jôηη Nama nîη kîíη gârima–sí kîíη tarŋa'η dū aa." ³⁷Abá ába kuri Daūd dg Jáaso duηo–sí loη pii taríη, Jáaso duηo dééη kwě ay–ii sîη–ii kwa soηŋâ kila äł íde kaíη ná káwiη–ii nás kelkaame, Namá îsa'η írí kilmaŋa bát simmó iŋi äł kee ná risíη. ³⁸îsa Mûsa'η dáálíŋá'η guudpáálíŋá–sí lóomeη piá: ila dio äł îsa kéŋá ná risíŋá, ná in, "kwă ásáη Mûsa'η dáálíŋá'η guudpáálíŋá–sí duoη baw, äł kôili álán wéeleŋa'η tawraŋa–lé kí juriŋa kurráŋaη kiloŋe, ³⁹Na álán oroŋa–lé dóŋá kanníyá, Na Yaúda'η daaraŋa–lé älbá kutiη ṭabu kwă–sí kóili. ⁴⁰Na sübuŋa'η lóo–le gal bá kutiη báŋŋa'η túlé kwă–sí kôili, na kwa sís júma kurráŋa kawe, nás in káwlítíyá äł yeeη tagiŋa–gé. namá kíeη abarmíta–sí ṭabuŋa kaame nás kíeη toŋa kábiya, yeeη–sí álán kwa nyét–le soŋá nyálnyíleη káwa." ⁴¹Birmitt'íη janí : îsa bá toη tiyyá'η dió kéŋá ná janíŋá'η sandûg'íŋ kili áwiŋi ná lau äł kwa kíeη janíŋá kabítieη–ii namá jágíla ná kwa kawâjja soηŋâη ere sôŋgoŋa soηŋâ kiníŋíyá. ⁴²Kari'η eré namá birmît pagiri ela ná minimíniŋa dollê aw jíŋi kila äł Taarípa'η sabba indeli. ⁴³îsa namás kééη majira–sí in kwă," ásáη dorol káwa namás in kwă ká áisa kí see'η see uúη see ámiŋ in birmît pagiri äł kwa nyét–le soŋá jábí. ⁴⁴Kwa bi kwa kerŋa bá ari id kabíe alá yeeη á kôiliba kíeη mâla'η dió, yé saa soŋá pagiri–ii marraŋ lóta nyét jáá asá kééŋá na naa walá taarípa tog dog ásaíba álán dééη írí amí."

Magara 13

¹älbá Jásoduηo masíkí –sí soor íní, kééη namás in aañé." Guudpááli jagíl kin aa toη' íη jamailí –ii . ²yé nmá in jawí , in toη jâmail–sí bagíla?, dítóη tog biir áŋ saíba bára 'η írí naη áŋpoyába. ³älba yé düu ooŋo ólípaŋa puŋó äł toŋteyya'η sabbân ere eŋa, Potoro kí yagûb namaŋ Andaráu , namá jîŋo dig kíŋol ⁴nás in aañé júwa gîs in lóotá náinîŋ iŋŋi? ná ká osóma nîη lóŋól äł gîs in paálíti ? ⁵Jásoduηo namás jaa nás in beléη , äł puttó baríη álán duó kerŋa jurûb ájábíba. ⁶kwa suŋŋâ niŋ kélel namás in aagé äł káŋa yé namá kwa suŋŋâ sí killu ná júrûb kábiya ⁷Bí álán deerŋa suŋŋâ kélbâm ná dere'η kojója maraŋ ila aw ná puttó ai tÿyaba; lotá suŋŋâ niŋ iŋi , maraŋ ila tin yé aiba. ⁸Barúŋa 'η taas lé niŋ deere pói naη niŋ Abûkurí 'η taas lé deere pói naη niŋ suuru'η júrtíŋol looŋa suŋŋâ pói naη niŋ duuru barúŋa suŋŋâ lé pói ná kin nyét bá tanaŋasaŋa 'η dééη juŋo gí ⁹Maraŋ putto baríη, yeeη bíŋa sí baísíŋ kíeη Sagal lé káriya namái káldíya. bí álán Sagala'η ṭabuŋ naη dog abu'η kwa kerŋa asá kí Sagalaŋ kelí díeη ṭabuŋ niŋ baríη dúíη uuη ásáη dúíη domoŋ bírsíŋo. ¹⁰maraŋ wúoη belétúllé main álán kwa lé nyéttíŋ paago díneη dió ¹¹abaí ii yeeη bíŋa sí náis dálíma káriyíe, ískéŋ ábéba kasíŋ buwa, ila tin lé arít álán buwa baiŋ kaniya; bí álábá álán bírsíŋo maraŋ äł wúo'η kuo teeyaŋ gé äł ila tin niŋ risíŋol. ¹²Duo ásáη dééη Bará sí ásí álán káwe ná Baá ásáη dééη kwě dog ásí álán káwe, na Dogólá dog síŋ kíeη Báaŋa sí sîŋ kásiya álán káwe. ¹³Bíŋa kwa nyét gín bas kawe kúíŋ kona'η uuη maraŋ bora patta ila duo sí äł kúíŋ kona'η uuη kwa bas kawe na rímo ásáη ba kopóŋ ¹⁴abá ari burubá bábíla ná idé kírel ná in áluba álán idé kírel bí äł ardden äł aw ná dééη beréŋ) ' judíyé baiŋ bá bákkie ná púgóná lé boo. ¹⁵ná abá kíeη toŋa'η sibíta lé baŋ abupuŋjoba álán paíta barí álán ari dig babúŋ . ¹⁶na dog ába gal räyta abow ŋíba álán kíeη juriŋa babúŋ ¹⁷álán tin tekké kuoŋi nyáŋá kolŋá lé ná nyáŋá asá dogólá borá kaíŋ. ¹⁸wúo sís bûm álán in uu ki díli'η duál ákéba. ¹⁹Ná in tin naη jíŋi kwaŋ äł dééη dió taáb suŋŋâ kee, mîn äł wúo dééη dâne sí tewa, na in uu jît bînit tân áŋéba. ²⁰maraŋ abá wúo dééη tin sí buté ájâwíba, Duo áŋkéba ásáη jopóŋó, maraŋ in kwaŋ uuη äł yé jáŋó, namá ye–ii ná yé tin sí budde jawí. ²¹Abás duó in kwă äł jagíl in äł jásoduηo gi, gal äł jagíl in äł yé–ii saa ájíba. ²²álán jásokwa ná domoŋkwa piyékwá kálŋála ná ósoma na píŋŋaŋa kawe ásáη kwa sí piyé kawe, nás

ṭabu kare abás kurro kaṭṭa' ḡalán wúo'ḡ kwa kila sí ṭabuḡa kâmmíe ḡl yé jaṅó. ²³marañ ḡl puttó baríḡ ḡl ye–ii náis ká bíḡa in lóṭá nyét kwa ása kiḡa ná jíḡíba ²⁴Kila sogá jíṭiḡa'ḡ dió, Duḡé ḡláḡbá díkkó eḡe, ná Dual ásaḡ ḡerra ákeba ²⁵Ná úriḡa káwíl ḡláḡ bunnyél, ná kawíli'ḡ kurro dog ḡláḡ irtíḡolál . ²⁶liya kwa namá Wúo'ḡ kwè sí kaḡíla ná buḡḡel kútúḡ dió kí kurro ná kééḡ galaḡa. ²⁷Ná yé ḡláḡ kééḡ méleḡa sabbaḡa ooḡol lé ḡláḡ kééḡ kwa kila sí dorol piá ḡl yé jaṅó díne nyét aḡiḡalé namaḡ kawíliḡ ²⁸ása buró'ḡ kurú lé guud bíwí abá kééḡ kélgé kálma kiwoḡa ráwúl abás bálúḡ ása loo uḡaḡ dakki piá. ²⁹Ná abá in lotá tuḡé bás bíwí ása kééḡ tin dakki piá , ná yé bá oré kee ³⁰Ká– ii as kí saa kámíḡ in tin' ḡḡ porréḡa ḡláḡ nyét ákusál ba ná mániḡ kin lóṭá nyét iḡi. ³¹marañ kawíliḡ kí suuru ḡláḡ pániḡ iḡi marañ dúiḡ belé ḡláḡba sai. ³²marañ ilá tin– sí duó ákeba nás loḡ wal méleḡe káwíliḡ wala kwè bás díliḡ Báa loḡ ³³Buḡi ná balíḡ idíḡ ná duó ákeba nás ila tin loḡ. ³⁴In bá lóḡ niná ḡl Kuri dééḡ tóḡ kurel nás dééḡ tóḡ lóṭá kééḡ koyá sí júndi nás duó bi duó dééḡ táári iní ná nuḡídḡuḡo sí nuḡgá suḡḡá iní ḡláḡ líḡi ³⁵idíḡ ná bí ásbaloḡbá tóḡ sit naná wáḡit kí subu naḡ wáḡa, wala kí luul laḡ wáḡa, wala kí sure'ḡ ḡl zaḡga kôm.³⁶Abá yé wáḡa ájúndíba ḡláḡ buló ná jí jaḡ ná jíḡi. ³⁷In ḡl gís bíḡa ámiḡ bá yá–ii nás kwa sí nyéttiḡ kámíḡ ḡláḡ kákuḡíba.

Magara 14

¹Káwe ḡláḡ ísa–sí kawe: Asábás sogá aḡ sáye asá Yahúda díeḡ íri jándo'ḡ sūbu na buúsá asá tirmá á kaṭṭa'ḡ sūbu kawe, páḡiḡa appāḡa na Músa'ḡ dáálí'ḡ guudpáálíḡa kaṭṭa' ná úcóngá kí búdu kawe,ḡláḡ ísa–sí kéya ná kawe. ²ḡl in kámíḡi kí sūba'ḡ sog ḡláḡ á kaweba barán níḡ kwa kalbata káwa. ³ísa sí Basana murréḡa kulíe, ḡlbá ísa Basana kéḡá Simon'ḡ tóḡ ná nuḡ aama, asá asi díḡ kewa kééḡá, ḡlbá yáa kí doré tárrá'ḡ éla nás murríḡ murré táḡ díḡ kééḡá. Namá puḡi nás ísa–sí ṭabu'ḡ lúí. ⁴In uu namá sóólá dí–sí kilmaḡa puḡyá piyá. Nás kayé ná daḡimiḡ kawe "kaáḡ uḡḡ–ii nás murríḡ–sí ḡḡ jittíḡ pii?"⁵In murríḡ–sí ḡláḡ–síki dínaḡa iis–lé soḡá kula, Nāḡ kééḡ Minimíniḡa kwa kaḡ–sí aní ḡl miieḡa gé.⁶Namás kayé ná yáa–sí lóómeḡ kawe: Marrañ ísa namás in kwā," ḡl dítin bundí. kaáḡ uḡḡ–ii nás yáa–sí lóó makké baw? Yé áisa ka–sí uu tullé díḡ piá. ⁷ásáḡ kérréḡ kwa ereḡa baḡ díeḡ téś–lé, na tin bitin ná bóil básíḡ bányinti, Marrañ ká kíbiḡa kérréḡ iné ḡláḡ á kaṭṭa'ba. ⁸Yé ḡl údóngá nyét piá dééḡ eré ḡl yé taga pii–ii, Ná–ii murríḡ suur jíḡi áiláḡ jurríle aasil piá. ⁹Ká áisa kí seéḡ see uḡḡsee ámiḡ lóóbi lóóle nás duḡdí'ḡ dió nás belé tullé–sí kúlḡitíyá, kwa–sí ḡláḡ bá ṭabu'ḡ úndul belé tullé ḡl yé piá. ¹⁰Yeeḡ gal ila duó'ḡ yáa uu–sí námás kwa kerḡa–sí aáḡal: Júdias Iskirôt, na páḡiḡa appāḡa Júdiya Iskirôt kurêmeḡa weyye na aḡ–lé kéḡá, namá páḡiḡa appāḡa–lé nyáḡá ásaḡ ísa–sí boot aara'ḡ dú kélló¹¹Namá in uu'ḡ íri kilmaḡa simmó iḡi, Namás in aáḡé ḡláḡ sōḡoḡa díḡa ka níya ide Júdis namás já ná koraḡa kôil ásaḡ ísa–sí boot aara'ḡ dú kélló ¹²ísa kí kééḡ majira kaṭṭa' ná íri jándo'ḡ sūba kawee–ii: Boósá asá tirmá á kaṭṭa'ḡ soog díḡ kuḡo kéḡa, ná Yáúda íri jándo'ḡ koléḡa káwe daábeḡ káwe, ísa'ḡ majira namá kíḡul, Jí jóil ḡláḡ aál koo náis íri jándo'ḡ nuḡ–sí kéla náis Ji–sí aasil kaa?" ¹³ísa namás kééḡ majira aḡ síś in kwā, "Deém boo nás kí ila duó báiti ḡl jáḡgis koro'ḡ báw. ná kaḡi búlo. ¹⁴Na abá yé tóḡ kaḡi ása bá toḡ'ḡ sid–sí in buwa dáíḡ guudpaalí, "ḡl kôil ásaḡ loḡ abás rige díḡ baiḡ ḡláḡ yé kí kééḡ majiraḡ íri jándo'ḡ sūbu'ḡ nuḡ ide dió kámmiá?" ¹⁵Toḡ'ḡ sid áisaḡ rige appā íri kuḡo–lé keere ḡl lúúpiḡ ná aasili. Námáis éde nuḡ'ḡ oro bā." ¹⁶Kila majira aḡ namá deém kééḡe. Ná kila óṭá–sí in nálaḡ kummé ḡlbás ísa kwā, namá íri jándo'ḡ sūbu'ḡ nuḡ ide káwe. ¹⁷ḡlbá lóó arra eḡa, ísa namá kí kééḡ kurêmeḡa weye na aḡ kéle ná kaḡgu. ¹⁸ila dio ḡl kaṭṭa' ná jám'ḡ sidâb–lé káwiḡi, ísa namá in kwā, "Ká áisa kí seéḡ see uḡḡ see áamiḡ, díeḡ dió díḡ ḡl kíeḡ kaiḡ ná nuḡ kaam áisaḡ kaa boot aara'ḡ dú kélló." ¹⁹Ila belé namá kééḡ mjira–sí kilmá sonderog piá, namás kayé tog tog nás ísa–sí

in kámiŋa Jí mǎŋ ka—sí âre áis jaŋba?" ²⁰Yé namá in jáwí," ǎl kin kwa weyye na ǎw'íŋ dió díig gi, ǎl in paŋgá'ŋ dió dóŋá jábítí ná kíe nuŋ kaam. ²¹Duldí'ŋ kwě álán wayí niná ǎl Wúo'ŋ domboreŋa toya'ŋ dió rímmen eŋa, marran ila duó ǎl dūyi áísán kaa boot aara'ŋ dū kelló! kasán rassíe appá poí kasán uu jitti díg eej ná marran akér kééná ná marran á kaaríŋiba ." ²²Lonpiíŋ luul'íŋ namíe, nuŋ'íŋ jám'íŋ juó—le ísa namá buús díig bawa namás bora pattá piá, liya namá dūyi namá kéén majira—sí íní namás in kwă," in sí ǎl babún dúíŋ suur—ii ²³ísa namás kira kí tógóló írí jágí nás Wúo—sí bora pattá piá namás kéén majira—sí íní yeeŋ namá kwa nyét kábí. ²⁴Liya namá kwă kin ǎlsi dúíŋ sarta'ŋ kewa gé ǎl kwa soŋŋá'ŋ uúŋ búnyíŋi. ²⁵Ká áísa kí see'ŋ see uu'ŋ see ámiŋ miín íne ná tabu'ŋ naa kira péllét álán á ababa namaŋ níŋ Wúo'ŋ kuri'ŋ dió kira kiwwóna aba." ²⁶Namás láílá káwe, Liya namá paál kuruł ná zaitúna'ŋ púgo keéŋé. ²⁷ísa súren si piyá ǎl Patoro dúiti álán yee—sí íríŋí, ísa namás kéén majira—sí in kwă," Kwa nyét áilán bundí kwa nyét áilán bundí niná ǎl Wúo'ŋ domboreŋa toya'ŋ dió rímmen eŋa, álán woŋ—sí aldó namá uríŋá perra íŋi.' ²⁸marran liya abás sállá eŋa, Jalíl—lé álán díeŋ tabu'ŋ waar aagó," ²⁹Paatoro namá risiŋo," annaŋ gí kwa nyét kundíe ká áilán á undíba." ³⁰ísa namá in jáwí, " Ká áísa uu'ŋ see ámiŋ kí in luul'íŋ túlé ná zonga asiŋa ǎw á kómólaba álán asiŋa iis juwa áísá jalunba ." ³¹Paatoro namás kí kurrá in kwă, "annaŋ in lón álán kígi arrá kúsún péllét álán á waaba áísá alunba," kerna nyét namá inná laŋ aáŋé. ³²ísa'ŋ jūm Jasiman dió: ísa namá kí kéén majira lóo díg lekeéŋé ná Jasiman karíya, namá in kwă, "ǎl íne bōŋ ǎdidiŋ ǎl ká uūme.l ³³ísa namá patoro na Yagúba na Yáaye—sí rááŋa ná kíeŋ arrá keéŋe namás jáá ná kałi tiél ná kurro júŋítíyá. ³⁴Namás in kwă," áíla kurro júŋe namaŋ gís lóo in lón áilán kuo korol, íne bōŋ ná kíbiŋa arrá kaalíŋ." ³⁵Namá ittíríg tabu'ŋ nyáŋa namás kurgo'ŋ ooŋo ná júmo,ásán kila míineŋa'ŋ tin yee túga betó." ³⁶Namá in kwă, "Wúo abáís Ji—sí ari bi ari háini in tógólo dúí—lé ǎl jabún ari id já ǎl Jí jóil. ná ila áiba ǎl ká óil." ³⁷Namá kéén majira—lé píŋí namá búlón ná kaŋ ná kuŋie, ísa namás Patoro, Simon—sí in kwă "Bí buŋílá? kí tin tog dog á síŋ bałiŋolabá? ³⁸ǎl bałíŋ na búmelsi álán á gi karreba. kuo kóili áísán nyiíŋíyá marran áíla suur nyokké—ii. ³⁹ísa namá asi keer píŋí ná inná laŋ júmo niná ǎl waar júmo. ⁴⁰Marran ǎlmíŋ kéén majira—lé wáŋa, namá búló ná kuŋie asi keer, déllin iláŋ ná kotèiŋa álán kúŋí káwlíya.namás á kałíŋíŋiba kaa síŋ aáŋal. ⁴¹ǎlbá ísa asiŋa iis—lé kéén majira—lé píŋí, Namá in kwă" Bí baŋí sa ná umel bawítí na buŋi? ǎl soŋŋá—ii ! tin paago álán Duldí'ŋ kwě—sí kattíeŋa kwă'ŋ dóŋa kaye. ⁴²ása bawla ná koo; duó áísán boot aara'ŋ dū kélló ǎl náŋ nas kíe kaŋ." ⁴³ísa—sí kéyé: in nálaŋ ásá ísa káŋíá ná risiŋá, namá Júdias éla alá kéén kurêmeŋa weyye na ǎw—lé aáŋa, namás kwa soŋŋá jólólé nás saara na dulgoŋa kaŋ, na págiŋa appáŋa na Músa'ŋ guudpáálíŋá, na diin'íŋ tóbóná ádden káwe. ⁴⁴ídé lasúus namás yeeŋa—sí ósoma dii paalı, duó abás ká uto ámi ǎlbá yé—ii, ǎlbá báyi nás íríŋa'ŋ dū baw namaŋ níŋ baago." ⁴⁵Namá ísa—lé wárig nyaŋa namás tarípiyá "Guudpáálí," liya namás uto amí. ⁴⁶Kwa namá ísa—sí kumé ná kéyé. ⁴⁷Kila kwa'ŋ dió íde ǎl kéeriliŋi díg namá saar rááŋá ná pági'ŋ táarı duŋo díg—sí díló béta. ⁴⁸ísa namás in kwă, "kayé ná kí saara na dulgoŋa béla, áilán Kaa báyi niná ǎl Ká gáarim aŋ. ⁴⁹Ná kérrég kíbiŋa'ŋ kaŋ toŋ tiyyá'ŋ dió nás kwa—sí guud ááwlíti, na áibéélba. Marran ari id ná Wúo'ŋ domboreŋa toya kwă—le kee bá ǎw ná eej." ⁵⁰Liya kurêmeŋa nyét namá kaimíe ná kundíe. ⁵¹Lúreduŋo namás déllin harír'íŋ juri suur ke, namá ísa—sí díbe póítíeŋi. Kila kwa ǎl kéle álán ísa—sí kéyal, ⁵²Namá kóliŋi álán yee—sí dog kéyal namás juri killul namá pogo kundíe ná sakkíya ná déeŋ Harír'íŋ juri júndí. ⁵³Yaúda'ŋ sagal'íŋ kwa ísa—sí kíŋul ísa—sí namás pági appú—lé keéŋe, namá págiŋa appáŋa na diin'íŋ tóbóná n Músa'ŋ dáálí'ŋ guudpáálíŋá nyéttin kéle. ⁵⁴Paatoro namá karra kaŋi lúítíeŋi—ii, namaŋ pági appá'ŋ matar'íŋ kili dákkín paago, namá utú'ŋ kiili dákkín ooŋo Wúoŋa'ŋ kili álán tokké eej. ⁵⁵Págiŋa appáŋa na Yaúda'ŋ sagal'íŋ kwa namá kee káwe, ásán duó kúmma ná ísaa—sí jani kuí jábí álán kawe marran walá duó tog dog ás kumméba. ⁵⁶kwa soŋŋá ísa'ŋ írí pié káwe marran kíeŋ piéŋá ǎl káwe walá arrá ás iŋba. ⁵⁷Liya namás kwa dii wárig kawlená déeŋ írí piéŋá

kawe na in aňé, ⁵⁸"Kil kámi ná in beléńá , 'alán in tiń tiyyâ-sí aw ál duó piyá, námá sooga iis'ín dió keer utúmó ál duó áiba ná tæum." ⁵⁹Marrań in belé-le dog walá kien beléńá arrá ás inba. ⁶⁰Liya pági appû namá díen tãbu'ń keera ná ísa-sí ino, "ájannibâ álán jawí kin beléńá aóla jii íri kabítíyá. ⁶¹Marrań ísa bá dírrígin oonon ná uu á beléńába. Pági appû namá asi keer ino Jí jáásoduńo lá jan, Wúo'ń kwě asá bora pattá káwe? ⁶²Ísa namáin kwă, "Ee, ál ká an na bí álán bagíl Duldí'ń kwě ál Wúo appâ'ń dóńá súru'ń ere ańw ná kí jaawila'ń kútunã'ń úndul. ⁶³Pági appû namá kéen jurińa nyéera asá suúr kéená, Namá in kwă, "kaán uñi-ii ná naa kúńi kwă kin-lé sońńá bóil?⁶⁴kelbámi ál Wúo-sí ńanyín wala bińa ay-ii gís lóón namá kwa nyét in kaasińi ál wáyyińi-ii . ⁶⁵Kwa díi namás kayé ná kurgó kińítíyá na kúńis kirgul na kí końa'ń daldúma díb kanníyá, na in si kámińa áisa juwa kii nái taan. ⁶⁶Liya namá wuonã-sí dóńa kayé ná pulá káwíe: Paatoro in kwă ísa-sí ása á lońba, ila dio ál Paatoro toń duu kwan'ín matuar'ín kéná ná ańwińi namá Pági appû kuńo'ń kwě niw táarı duńo éla nás déen kili betel . ⁶⁷Álbá Paatoro-sí jágíla ná tukké indel namá tullé dákkín diń jágíla namás in kwă, "Jí dog ál kí ila ísa Nazaruat-duńo bańńá , " ⁶⁸namá írińi namá in kwă, "ása á aluńba." walá déen arrá ála á aríńélba jí kańńi-ii ná jirsin." namá toń'ín túsú-le nyaná namá zońga kómóla. ⁶⁹Kwě niw táarı duńo namá Patoro-sí asi keer jágíla namás kila kwa-sí ál íde kéerilińi in kwă, "In duó ál ísa'ń kwa-léi!" Paatoro namá úrińi namá in jawí ká ísa'ń kwa-lé álańba. ⁷⁰Álbá ni niin kúul kila kwa ál Paatoro'ń kili kéerilińi namás Paatoro-sí in aáné kíálbá kien ban jí álbá Jalíl duńo jan." ⁷¹In tin-lé namás jáá ná náálen pi-ii nás Wúo-sí jábíti ká walá ila duó-sí dog ásaá aluńba ál bí déen'ín bírsin.⁷²In dálan zońga namá dog asi keer kómóla liya Patoro-sí namá ila belé tãbu'ń éla asá ísa in kwă, "adíd ná zońga asińa ańw á kómólaba jí álán asińa iis in juwa ka-sí áisa á jaluńba , " Liya Paatoro namás jáá ná koom.

Magara 15

¹Pilát ná ísa-sí jánsá já: Elel'ín kí subu'ń dildil, págińa appáńa na diń'ín túbóná na Músa'ń dáálin gũudpááliná namá Yaúda'ń sagal'ín kwa nyéttin kisińul ná kaasińi. Namá ís-sí dóllin kirsol nás kárgie nás Pilát-lé keéne. ²Pilát namá ísa-sí ino, "Jí Yaúda'ń la ába kuri jan?" ísa namá in jawí " Ee," ³dien ába kuri an innálan abá jí jáámin, págińa appáńa namá ísa'ń íri dílimańa sońńá káwe. ⁴Pilát namá dog asi keer píńi ná ino, "ájanni bâ álán kien jiuonã-sí jawí? kil já janina ay-ii gí íri kińítíyá. ⁵Marrań ísa walá á jáwíba, Pilát namás pírińi piyá. ⁶Ísa-sí kí waí si kándé: íri jándó'ń sogá-lé, Pilát ná kéená túmná bá jani duńo tog júndien-ii, ila ál kwa sońńá aáné álán karúul, ⁷ila dio namá túmná jani duńo díg kéená ná Barabbas kariní ná kí wéyyé kwă'ń arrá túmná kayé wayín jani'ń uñi kila sogá-lé asá yeen wéyyé kagie. ⁸Kwa sońńá namá dorol kiní namá Pilát-lé keéne ná kinul álán tumná'ń jani duńo díg andi júndi niná ál áddi júndi. ⁹Pilát namá ino bí bóilgíla álán Yaúda'ń ába kuri-sí angi undi, ¹⁰"Pilát ása lóóná págińa appâń ísa-sí íde ása iláin uñi kéle nás yeen kwas kilmańa pukká kaiń. ¹¹Págińa appáńa gal namá kila kwa-sí in kurro kanie asán Pilát-sí in ásán álán Barabbas andil júndi ná jee.¹²Pilát namá asi keer kila kwa sońńá-sí ino, "Bí bóil ásán in duó-sí kaa â in duó ál bí inbaw ál Yaúda'ń ába kuri-ii?" ¹³kila kwa sońńá namá asi keer "urú kaldie , ása kaldábu-lé jawgí!" ¹⁴Pilát namá in ino, " kaán uñi? yé kaa jani piyá marrań urú ila-lé sońńá kaldie, "ása kaldábu-lé jawgí yaag." ¹⁵Pilát namá koińińi álán kila kwa-síkilmańa simmó piyá ál kisińul, namá barabbas-sí andi júni ná nyaná, namás kéen kaldaga síis in kwă álán ísa-sí kí degêr kaldíya, nás kaldábu-lé kawgíya. ¹⁶Kaldaga nás ísa-sís baája káwe, (Kaldaga namás ísa síis toń kuri'ń matâr-lé kéele)in namá lóo ila-ii ál dílmon délé

kee, namá kǎldaga nyét kǎsǎnǎ. ¹⁷Namás garan bǎbu púwa kiñie namás gaw tabu'ñ kayé ila ǎl yeeñ kí kurúná kíyá kwǎ'ñ báaráñá kǎtǎgul, namá ísa'ñ írí karjaja káwe nan awsa kiñie. ¹⁸kasá'ñ sog soññá dí joón Yaúda'ñ ába kuri!" ¹⁹Liya namás kayé ná kí bilil tabu kalde, ná kurgo kiñie nan dú kí kurño kǎwi nás kǎtǎméli ása yee kǎmeli. ²⁰Asábá kǎldaga ísa'ñ írí kíeñ karjaja kǎgíe, namás ila garan bǎbu púwa suúr karúl, namá kéeñ jurǎña ulúga kawie nás kiñie nás kǎrgíe nás keeñé ásán kǎldǎbu—lé kǎwgiya. ísa—sí kǎldǎbu—lés kǎwgié. ²¹Namá simon Sǎren rǎy kéeñña náas betel. Kǎldaga namá kǎgíe ála ísa'ñ kǎldǎbu bǎw, simon alá Ali Zandar na rubus'íñ bǎ aáná. ²²²³²⁴Kǎldaga namá kǎgíe ála ²⁵ásá yee kǎldǎbu—lé kǎwgié. ²⁶kí sobu ááná tin tiise'ñ áaraña—lé déeñ írí namá ósom kéná asá in pulǎtǎieñi, kaán uññi nás yee íde kǎwgié, "ná in árden indel in ǎl Yaúda'ñ ába kuri—ii." ²⁷namá janǎña kwǎ kwa aw kǎñ nás kí kieñ arrá kǎwgié ²⁸namá díígg déeñ dóñá súru'ñ ere kénna na díígg déeñ dóñá goro'ñ ere. ²⁹Kwa asá kí ila lóó'ñ dakki kandelǎñi—ii, Namá ísa—sí kǎnyǎñi. Ná tabuña kirtǎñ na urú kaldǎñi—ii, "hó baája! ǎl in jǎmǎñi álán toñ tiyyá—sí jaw ná asi keer sogá iis'íñ díó jutúó, ³⁰Dííñ suur si jopó ná kǎldǎbu'ñ írí jupúnó!" ³¹Páñña appáña namañ Músa'ñ guudpáálǎñá, dog si ísa—sí baája káwe, Suur síis in kǎmǎñi ása kwa kerná—sí jopo , marran déeñ suur—sí taga ása á jopoba. ³²Abá jááso duño—ii na Israíilǎñá'ñ ába kuri—ii, kaál kǎldǎbu'ñ írí búúnó, namá kǎgǎl ná lia see kǎy." Kila janǎña kwǎ asá kí ísa arrá kǎwgié dog yee kǎnyǎñul. ³³ísa'ñ wayí: kí dulé'ñ sibir namá lóó dikkó eña, namañ in nálan kéeñá namañ tin iis paago. ³⁴Tin iis'íñ áaraña—lé ísa namá urú—kíriri taan, Elói—ii, Elói—ii lámma sabassáani?" namá déeñ arrá in lóón, " dúíñ Wúo dúíñ Wúo, kaánñ—ii náí—ii jundí?" ³⁵Kwa ǎl íde kǎñ ná kéereñiñi namá ila belé kil kǎmmie ǎl ísa kwǎ, "Namás kayé ná in kǎmǎñi ǎl bagǎl ǎl ila—ii nás ilíya—sí tarǎpi." ³⁶Díeñ díó díígg namá sǎkkiya ná nyáña ná ispônji—sí kí kira ranynyáña liima, namá bilil'íñ írí já ná írí jǎgǎ, ásán ísa—sí iní ná baa. Namá in kwǎ, "ǎǎ ǎl kááno ná kǎgǎl abá in lón ǎlán ilíya éla ná dú jopó." ³⁷Liya ísa namá urú óórriñ taan, liya namá way. ³⁸Toñ tiyyá'ñ sitára miin dú—lé írí túlé túrriñ nyéeriña ná aw nǎárǎñi. ³⁹Namá roománǎñá'ñ kǎldaga píri'ñ tabu dígg kéeñá ná ísa'ñ tabu'ñ eré kiréñiñi, ila tabu albá ila dorá jǎgǎla ǎl ísa kie way, "Namá in kwǎ in Duó kí see'ñ see ása Wúo'ñ kwě dee kéná." ⁴⁰Yáaña díi ná karra kǎñ ná kǎluweni, ǎl díeñ díó díígg Moo Majdaláni aáná, na keer (Moo Yagúba ittǎ kurño na ísiba'ñ íya aáná) , na yáa keer namá Solome aáná. ⁴¹Yáaña ǎl Jalǎl—lé kǎñ dog nǎñ yee karǎ kǎlǎtǎyá na dog síñ kéeñ ájǎñale kǎnyǎñtǎyá. Yáaña kerná soññá kǎñ alá kieñ Jursalám arrá kéle ná dog íde kǎñ. ⁴²ísa'ñ jurǎ: Kí arra'ñ addǎ ǎl Mooña'ñ soog á paagoba, ǎl Yaúda kieñ údóná aasila kawǎñi—ii. ⁴³Duó díígg ná ísib Irimáási—duño kǎññi, ná nii kǎkkǎre aáná ná Pilát—sí ísa'ñ kuul'íñ iño, ísib Yaúda'ñ sokoj sokoj'íñ kwa'ñ díó dígg kéeñá ánnǎñ saasoná bagǎi kawé. Na yédog ǎlkéeñá ná jaana álán Wúo'ñ kuriñ éla. ⁴⁴Pilát namás píreñ piyá ísa námán ǎl way; Namás roománǎñán kǎldaga píriñ tabu—sí díó tarǎ piyá álán iño nás kwǎ ísa waar lá way. ⁴⁵Asábá rooánǎñá'ñ kǎldaga píri'ñ tabu ila belé kwǎ. Pilát namá ísib—sí ísa'ñ kuul dóña jáá. ⁴⁶ísib namá kapan jula ná kuul—sí kǎldǎbu'ñ írí baago namá kí kapan nio, namá ila gubbo'ñ díó jáá ǎl díton—lé karúul, namá díto munǎgulug piyá nás turba'ñ túrriñ dakki nyáña. ⁴⁷Moo Magdaláni na Moo Yagúba na ísib'íñ íya yee kǎgile ǎl—sí kolpol .

Magara 16

¹ǎlbás moo'ñ soog beto Moo makdáláni ná Moo Yagúbi'ñ íya na salome nás sula murela kulé ásán jásoduno'ñ suur sí kulíya . ²Kí jámánja'ñ sogá'ñ súbu asá loo subu kǎñña ǎl kólǎñi'ñ sogá'ñ díígg lé yeeñ namás kawle ná turbá kǎnnǎñi. ³yeeñ dóra ǎl kǎnnǎñi namá in kǎmǎñi, ' ii gǎ síñ ila díton tuga jawǎ turba'ñ udo?. ⁴ǎlba loo írí kǎgǎlé namá, kǎgǎlé ná ila díton tuga jáwǎñ, ilá díton

namá saa appâ kééŋe⁵álba gubó dió karíyá namá jurí juŋoduŋo kaŋilé, ná tuge patta jíbbe jíní, ná kí saba surú'ŋ ere ǎw .yeen sí namá kałí tšo duó nmás in kwă,' kałí ai tšoba. ⁶bí ísa nazarătduŋo sí bóel asá káldábu lé ǎwge yé sí asá Wúo sälla piá, ǎl ilá loo sí baŋıl asá dee—lé kulpol. ⁷maran ǎl boo nás kééŋ Majira sí ná Potoro sí in bwă yé Galilie díeŋ taɓuŋ dee—ii hílá ǎláŋba in baŋıl inná ǎlbas yé kwă ⁸Nyáná ǎlba kałkíe ná turba sí kúndé, yeen sí namá kałí tšo nan sí ila uu pirje eŋa.wala duó tog biir sí ǎs ǎáŋéba idíŋ ná yeen sí kałí tšo ⁹Sarreŋ kí subú ísa namás Moo makdáláné sí lónóla ǎl yé, dee—lé Sitana sabé ran. ¹⁰yé moo namá nyáná kila kwa sí kwă ǎl kaŋi ná komíŋi na muníŋa kaŋi. ¹¹álba in kélámmíe asá ísa sälla eŋa nan Moo jaŋıla, wala saa ákéyéba ¹²jasoduŋo namás kééŋ Majira ǎw sí lónóla, ila jasoduŋo nan dog kééŋ Majira kerŋa ǎw sí lónóla ǎl díeŋ dōra kaŋi elle lé kaŋníŋi. ¹³yeen namá kúwŋie nás kíeŋ bǎrŋa sí ǎáŋe maran dog saa ákéyéba yeen sí ¹⁴asába soga niníŋ kúŋi jasoduŋo namás wayi na ǎw sí lónóla ila dio ǎl kaŋi ná nuŋ káméŋi namá úpúrí idíŋ ná kila kwa sí see kákéyéba ǎl yé sí kaŋilé asá yé sälla eŋa. ¹⁵namás in kwă ǎl díldíŋ dió bilŋi nás kwa sí nyét belétullé bulŋi . ¹⁶Duó náí seetšo ná liiŋo ǎláŋ bás jopónó, maran duó bi duó náí see ǎi tšoba ǎláŋ bálóméŋ eeŋ ¹⁷Ná kin ósoma ná pirjéŋa ǎláŋ kí kila kwan jíya ǎl gí seejŋokwa gé ná seejŋokwa kí kona ǎláŋ kuo búrbaŋa kéréŋéli nan níŋ kí kálíta kíwoŋa kírsíŋol. ¹⁸Ná ǎláŋ kámíí kí koŋá írí kágíyal, ná síír ilá kałí ǎl kwa sí íríw ǎri tog biir ǎláŋkábuloba, ná ǎba kíeŋ kóná wajanana írí kayé wajana básáŋ appé kíŋi ¹⁹álba Loŋpii ísa yeen sí ínalaŋ rísíŋo ila Loŋpii ísa namá jawíl bawíŋi ná Wúo'ŋ kóná surúŋ ere koŋo. ²⁰ilá kééŋ Majira namá kaŋŋi nás in belétulléŋ kírsíŋa loo bi loo lé ná Loŋpii'ŋ ósoma pirjéŋá ná yeen sí tabbeŋ pii.

Lug'ın Belétullê'ın Dombore

Magara 1

¹Li–ii kwa soňňâ kurro kané, ná kila aldíná rımmeň káwe kila údóná'ın äł dáın tás–lé ını, ²Alá ísa'ın ını risíná in äıla kını kila kwa kané, kwa kid alá waar kagile namá ila belé'ın táarı kwä kını. ³Na naa äł ká kúdíın dorol mıın waar kin údóná–sí nyéttin táraásın kwë'ın agıla, ka–sí dog gıs tullé lóónıtı dúın sagal Sopilaas, ⁴áisán jıı aldı terere rımmeňâ, áısán jıı in beé see eeđ aısa jıı káwlıe. ⁵Yáaye jalııodııo'ın Daarıı'ın Súrın jâ: ába kuri Hiród'ın tin–lé Yaúda'ın pági kéňá ná in karııı Zakkııya ná abıla'ın dorá'ın kwa–lé aáná na dééđ yáa'ın kwë alızabés arın'ın atineaáná. ⁶Yeeđ kwa aw dog Wúo'ın ere wáriga kaıı, ila namá dééđ arrá in lón Lođ pııđ káálıntá na korađ nyét–le lóm ás kaııba. ⁷Marrađ yeeđ dogóla ás kaııba idııđ ná alızabés baaru aáná, na yeeđ kwa aw dog appâ kını. ⁸Ası díg asá Zakarııya'ın kwä'ın táarı'ın della aáná, ye Wúo'ın tabu'ın pági aáná nás Wúo–sí táarı píeđı. ⁹Na yee–sí kı aara'ın jabı kaııul kı kila korađa alá págııa–sí káwııeli, alá Lođ pııđ tođ tiyyâ–lé jee nás súúlâ súúl piyá. ¹⁰Na abá súúlâ'ın juıđ tin paago kwa soňňâ äł paál kaıı ná kúmelıı–ii. ¹¹Zakarııya–sí namá Lođ pııđ meleg lóónóla ná súúlâ'ın saba gôbođá'ın saba súru'ın ere kééđá ná kıırélııı–ii. ¹²älbá jágıla namás bıı namá kalı tío nás jáá ná kıtıđ. ¹³Marrađ meleg namás in kwä, "Zakarııya kalı aıtıba, Wúo aısa díđ jım kelamı. Díđ duó'ın yáa Alızabes álán kwä dee tí namás kona Yáaye janı. ¹⁴Na jıı áılán bát kilmá simmó eeđ, Na álán kwa soňňâ–sí dééđ daarıı'ın ırı kılmađa simmó ını. ¹⁵ıdııđ ná Lođpııđ kúnı–le. álán soňňâ appâ–ii, Na ye kira wala kira kakkıređa asá kwa–sí tílı péllét álán á baaba, NA ásán mıın dééđ ıya'ın díó kı kuo tiyyâna pis eeđ. ¹⁶Na ásán Israılııá'ın kwa soňňâ–sí Lođpıı díeđ Wúo–lé wáııa. ¹⁷Ye álán Lođpııđ ere ılđı Elıja'ın kuo na kurro'ın díó, ásán bânâ–sí kı kıeđ dogóla'ın suuleđ piyá na kwa asá bađı á kaııba ná kwa wáriga'ın rııđ ırı ná wáriga kawııyal na álán kwa–sí ásíleđ piyá ná Lođpıı–lé kawııyal. ¹⁸Zakarııya namá meleg–sí ııo, " Na ká inııđ arrá ay–ii níđ arán? Ná ká duóbain eđa na dúıđ yáa'ın kwë nađ dog yáa toy–ii eđa. ¹⁹Meleg namá in jáwı, " Ká Jıbrıl ađ, ká Wúo'ın tabu'ın éeérél. Kaa ádden gı káwe áısán jıı ırıııo na áısán in belé tullé wa. ²⁰Na naa jí álán dirrıg jôn ná taga á jırsııobau, namađ nıı uu eeđ, ıláın ná jí dúıđ belé see á jeyába ila äł dúıtı álán dééđ tin tullé–lé see eeđ." ²¹ıla tin–lé kwa namá Zakarııya–sí kaane, kila kwa–sí namás pirje eđa Zakarııya tođ tiyyâ'ın díó innân kurrá kaıı oııo. ²²älbá tawrá koro namá tođıo ásán kwa–sí risııó, yeeđ namás kıwé ye äł tođ teyyâ'ın díó jalııa díđ jágıla ıláın ná ye kééđá nás kwa–sí kı torı arrıtıeđı marrađ bás káııá ná tóıđ álán risııó. ²³älbás dééđ táarı'ın tin agıđı namás jıııo ná tón píđı. ²⁴Asá bá in tin beto, dééđ yáa'ın kwë Elızabes namás oome eđa namá kı kolda oos díıtın'ın oııo. Ye yáa namá in kwä, ²⁵"in ka–sí aısa Lođpıı piá kila ayéđá'ın díó äł toy eđa ye aısa kaa tullıđ pulııınamá dúıđ ora–sí kwa'ın tás–lé túga jáwı." ²⁶ısa'ın daarıı'ın kwa waar sı súrren káwe: Elızabes'ın kuulıı'ın kolda oson–díđ'ın díó Wúo namás meleg Jıbrıl–sí Galıl'ın deem Nazaras–lé ádden piá, ²⁷Kwë niw selbé–le asá ila duó tío ásán jee alá ısıb karııya, asá Daúd'ın atine aáná na ila Selbé'ın kona Moos kaııđ. ²⁸Meleg namá délé nyáđá nás in kwä, "Jaiı–lá Jı äł díđı tullıđ saasoná eđa Lođ pıı kıe bađ. Moo–sí kı kééđ beléđá ila namás bát tabu urruđo ²⁹Namás jáá ná urgul álán dééđ arrá rááđ in kaa dóná'ın janı–ii. ³⁰Marrađ meleg namás in kwä, "Moo kalı péllét ái–ii tíıba, ıláın nás Wúo–sí díđı rııđ tullé eđa. ³¹Jı ásán díó duđo jeeđ namás kwë dee jaarı namás kona 'ısa'

janí. ³²Na yé álán duó appâ–ii na álán Wúo appâ kuŋo'ŋ kwě dee karíya. Na Wúo Lonpii álán yee Wúo Daùd'íŋ kuti íní. ³³Na yé ásán Yagûb'íŋ toŋ bóyé ná dééŋ–i móllóg na dééŋ kuuriŋ pélet á sín a gíníba." ³⁴Moo namá meleg–sí iŋo, "Na in niiniŋ ay–ii níŋ eeŋ alá ká selbé aŋ? ³⁵Meleg namá in jáwí, "Kuo tiyyâŋa álán dîi–lé buuŋol, na Wúo appâ kwan'íŋ kurro áisán nima piya. Na kwě tiyyâ alá janni álán jaari álán Wúo'ŋ kwě dee karíya. ³⁶Namaŋ Elízabes díŋ aal ál in nâŋ toyy–ii dog ásán kwě kee. Alá yé in kwă, ál baaru–ii máán ása kôlda oson díŋ kee nás dio duŋo–ii. ³⁷iláŋ ná ari á keba ása Wúo–sí tárrá–ii. ³⁸Moo namá in jáwí, "Ká Lonpiiŋ koy–ii aŋ. kalân gís ari ila eeŋ alá jí juwa." Iiyán meleg namá júni ná nyáŋa. ³⁹Moo Elízabes'íŋ nyáŋa ila tin–lé Moo namá ásíleŋ eŋa ná kájíleŋ piá ná Jûdiya'ŋ púgó'ŋ baru'ŋ deém nyáŋa. ⁴⁰namá Zakaríya'ŋ tón kári ná Elízabes–sí dóná íní Elízabes. ⁴¹álbá Moo'ŋ dóná'ŋ janí ila kilamí kwě dééŋ dió namás úúrúola, Elízabes namás kí kuo tiyyâŋa pis eŋa. ⁴²Namá jilíl piyá ná in kwă, "álbá jí jaŋ yáŋa'ŋ dió náis bora pattá káwe, na bora pattá já ila kwě'ŋ–ii asá díŋ dió kee. ⁴³Marraŋ kaán uúŋ ŋi náis kaa in uu tullé eŋ, álán dúŋŋ Lonpiiŋ íya dûy–lé úndul áilán kaa jágíl? ⁴⁴Pétin álmiŋ díŋŋ dóná'ŋ janí dúŋŋ dílo paago, kwě dúŋŋ dió bá kí kilmá'ŋ simmiŋ úúrú ŋóla. ⁴⁵Bora pattâ–ii alá ila belé see jeyá alá Lon pii kwă, na yee ila belé básíŋ see eeŋ." ⁴⁶Moo'ŋ kona asá yé kíeŋ Wúo–sí mujjé pi–ii: Moo namá in kwă, "Dúŋŋ kuy–ii Lon pii–sí baŋi pi–ii, ⁴⁷Na kúŋŋ kuo–sí ná kilmaŋa simmó ge Wúo dúŋŋ jopó duŋo'ŋ uúŋ. ⁴⁸idíŋ nás yee–sí koy–ii dâlúll'íŋ lóŋjéli kwa miin attô namaŋ porreŋa nyét bánŋ gínŋ bora pattá karíya. ⁴⁹iláŋ náí Wúo appâ gís kaa ari appâ piyá tiyyá bás kééŋ kona gé. ⁵⁰Na dééŋ urma kila kwa–lé péégél ál yee kaŋi kaawe, porreŋa bi porreŋa álba kúndula. ⁵¹Yé kí kééŋ kurro údóná appâŋa piyá kí dééŋ durú, yé kila kwa–sí nyét perra piyá asá kí kíeŋ kurro donŋoré kíndélíŋá. ⁵²kuríŋa síŋ dû wáŋŋa kíeŋ kuttiŋa–lé, marraŋ namá dâlúla–sí írí jáŋi. ⁵³Yé kwa durŋa síŋ kí údóná tulléŋa pispíá, namá marraŋ kawâjja–sí puttôŋa–sí ádden piá. ⁵⁴Yé dééŋ koy–ii Israíl–sí saas nyiŋí ásán á yálba ásán urma kee ⁵⁵Namaŋ Biráim–sí kí kééŋ atineŋaŋ namaŋ níŋ kee (in náŋŋ asábá yé kééŋ Wúoŋa tabuŋa kwă–sí kwă." ⁵⁶Moo kí Elízabes dákkín kôlda iis–sí kuúŋi namá tón piŋí. ⁵⁷Yáaye jálo duŋo'ŋ daariŋ: Asábá ila tin dakki piá álán Elízabés kiri, bá kiri namá kwě dee ééla. ⁵⁸Jiirána na aala namá in kel kámmíe ása yee–sí Lonpii urma appâ paalí, namá kíeŋ kilmaŋa simmó arrá táŋ iŋi. ⁵⁹Soog oson na iis'íŋ–dió namá kisiŋul asán ila kwě–sí kande naŋ kôli ásán kona kí dééŋ bâ Zakaríya'ŋ kaníya. ⁶⁰Marraŋ dééŋ íya bá jáwla ná in kwă, "Lôlo Kééŋ kona ásán Yáaye gé." ⁶¹Yeeŋ namás in aáŋé kíŋŋ ala'ŋ dió duó ála á keba nás kila kona kee." ⁶²Liya namás dééŋ âba–sí kí jiima kiimé, ásán in kúmal kwě–sí kona ay–ii sínŋ kaníyal, ⁶³Yé namás in kwă ásán loo kéélal, namás in rímmenŋ piyá kééŋ kona ása Yáaye gé. Kwa–sí namás pirje eŋa. ⁶⁴In nálaŋ uto namás jáá ná paalíŋti na dééŋ dáalí nás perra jállíŋ namás tuuŋa ná risíŋ nás Wúo–sí bora pattá pi–ii. ⁶⁵kééŋ jiirána–sí namá maŋ eŋa. Púgó'ŋ baru ál Yôda kééŋá. ⁶⁶Namá kila údó nyéttin'íŋ risíŋá, kwa nyét ál in belé kil kámmíe namás kí kilmaŋa kábé, namás kayé ná in ká miŋa? "bát yíe in kwě dúiti álán kii eeŋ, bá iláŋ kééŋá ná Lonpiiŋ dóná kí kieŋ kaŋi. ⁶⁷Zakaríya'ŋ kona: Dééŋ bâ Zakaríya namás kí kuo tiyyâŋa pis eŋa, namás Wúo'ŋ belé risiŋo namá in roo, ⁶⁸áw ná bora pattá Lon piiŋ–ii Isríl'íŋ Wúo iláŋ ná éla ásán kééŋ kwa–sí nyiŋí nás jopó. ⁶⁹Yé kiŋa–sí gis jopó duŋo kakkíre ééla dééŋ koy–ii Daùd'íŋ tón. ⁷⁰(In nálaŋ alá Yé kí dééŋ domoŋ kwă tiyyâŋa'ŋ dorá tóoríg kwă), ⁷¹áisán kaŋiŋ gârima–lé na kwa nyét áila kiŋa kanane–lé lópó. ⁷²Nás kaŋiŋ Wúoŋa–sí urma paalí náŋ dééŋ sárta tiyyá lóníti, ⁷³Sárta'ŋ alípe ila asá dáŋŋ Wúo Biráim–sí jábí. ⁷⁴áisán kiŋo kaŋiŋ kârima'ŋ koŋa–lé jopó, áilán kurro íní nás yee táarí kâ na asán kaŋi kúilma á kaŋba, ⁷⁵Kí tiyyiŋ na kí wariŋiŋ na dééŋ tabu'ŋ eré kí kaŋiŋ sooga nyéttin. ⁷⁶Na jí dúŋŋ kwě, jií áilán Wúo appâ kuŋo'ŋ domoŋduŋo karíya idíŋ ná jí álán Lonpiiŋ tabu'ŋ eré joo nás yee dorá joo ásán kééŋ kwa–sí jopóŋ'ŋ, ⁷⁷domoŋ jaagó kí ila dorá áŋŋ kíeŋ kattíeŋa jáaso. ⁷⁸Dáŋŋ Wúo'ŋ urma'ŋ uúŋ, bá yé–ii náis dulé jaawíl kórél, ⁷⁹ásán kwa kila–sí erreŋ ál lóo dikô–lé kaŋiŋ na ál wayiŋŋ nimá kaŋiŋ. áisán tabu'ŋ poyí ná–

ii dónjá'η dóra jábí." ⁸⁰Kwě namás túyí namá kí kuo kakkírí eηa namá jutá ooηo namaη-si Israílíηá-sí nyét lóónóla.

Magara 2

¹Ísa'η daariη: kila sooga-lé, Roománíηá'η ába kuriηa'η tabu Gaisar Augustus bá dáálí ráaηa álán baruηa'η kwa-sí nyét kílol. ²namá jílo waar kuwaη-sí kuuηe li-ii asá Kiríníyos Súúriya akúro'η tabu aáηá. ³Kwa bi kwa namá nyétkíeη eleηa-lé kawηie áLáη Kíeη kona rimmeη káwal. ⁴Ísib namás jáwla ná deem Nasaras-lé nyaná alá Galíle kéná ná jáápa ná Daúd'íη deem Betlaham nyána alá yúdiya kéná idiíη ná yé Daúd'íη órré'η kwa-lé aáηá. ⁵Namá kí Moo arrá keéηe, álán kíeη kona rímmeη káwal asá yé tío ásáη jee naη asá dakki eηa álán kiri. ⁶ila dío ál li-ii kaíη, namá kééη soga puugul álán kiri. ⁷Namá dééη kwě tabu kwaη-sí kiri asá kwě dee kéná. Namás kí juri nio nás tabbâna-lé lupó idíη ná yeeη sóólá'η tón lóó ás kummé ba. ⁸Wuona na Melega: ila lóó-le namá nîη wuona kaíη nán paál kaíη ná síη uríηá'η jaáno della kawe. ⁹Loη piíη meleg namás yeeη-sí suur palí, na Loηpiíη galaηa nás yeeη-sí erreηe namá kaíi soηηâ tío. ¹⁰Meleg namás in kwă, "kaíi áy-ii tíba, ká kilmá'η simmiη soηηâ'η belé tullés aiη, áísáη waa ná kwa-lé nyét páágó. ¹¹Biηa-sí attô Jááso duηo gís kaariη Daúd'íη deém! Ná Jáásoduηo-ii Loηpii! ¹²Na in díeη ósom-ii: Dê-lé kwě síη bummón nás kí juri niíη nás tabbâna'η íri lúpíη." ¹³Séttin namá melega'η dáldá appâ lóónóla alá jaawíl kaíη nás kí ila meleg ludduηol nás Wúo-sí mujjé pie, ¹⁴"Ná in beléηá Galaηa Wúo lé-ii alá íri síw kee na aariη suuru'η íri kwa kila-lé asá yee-sí díeη riíη tullé-ii." ¹⁵Liya alá melega wuona-sí júndie ná jaawíl píηie, wuona namás kayé ná suúr kírsiηa ná in kámiηa, "kaál koo Betlaam ná kaíi uu id alá eηa aísa Loηpii déeηiη risiηo, namá kí kajala Betlaam keéηé ná kaagul." ¹⁶Namá Moo-sí na Ísib-sí kummé na kwě dee itíi nás tabbâna'η íri kee nás uηi. ¹⁷Álbás ila kwě-sí kaigile, Namás ila belé-sí baruηa kulie asá yeeηa-sí kwě'η aáηé. ¹⁸Na kwa nyét asá ila belé kel kámmie asá wuona aāñil bás pírjeη káwe. ¹⁹Marraη Moo kila uηa-sí nyét bás kí kilmá bawa, namá nîη tabu'η úndula. ²⁰Liya wuona namá kawηie nás Wúo-sí mujjé kawe, na kééη galaηa'η kírsiηa, na údóná alá kel kámmie na alá kaigile bá seeηa iηi, in asá yeeηa-sí kowe. ²¹Ísa síis Wúo síis dóna kayé: Soog oson na iis-lé abá ila tin paago álán yee-sí kande, namás kona Ísa kanie, kona kila asá yee-sí ila meleg íni miin ila ál yee déeη íya'η dío á kayéba. ²²Asá bás díeη tin ila agiηi asá yeeη kwa-sí kí Músa'η dáálí'η dorá tiyyá kawe, Ísibiη kí Moo namá kábé nás Jursalam keéηé ásáη Loηpii-sí káwlíya. ²³in ná abá Loηpiíη dáálí-le rímmeη eηa, "alá in beléη kwě dee bi kwě dee nás bikir-ii bás Loηpii-sí kanníya." ²⁴Na āw nás deépa karúul ál Loηpiíη dáálíle kee, orráηá gūmboηa'η sogóηéηá, wala gal orráηá Suníηá'η pudúgá'η sogéηá. ²⁵Íne Jursalam namá duó kééηá ná simon karíηi, ná duó wárig kééηá naη tagi kééηá. Namá kééηá nás Israílíηá'η jopó jaana, naη dog kuo tiyyáηa déeη íri kaíηi. ²⁶Ila belé-sí yee aáηés kí kuo tiyyáηa'η dorá Yé álán á wayíba namaη níη Loη pii Jááso duηo-sí jáágil. ²⁷Namás kuo argie nás toη tiyyáηa'η mátár nyeéηé. Asá kwě'η walíηa ila kwě Ísa-sí dío kéle ásáη kíeη áadéηá káwa inná álbá dáálí-le rímmeη iηi, ²⁸Simon namás kí koo bawa nás Wúo-sí mujjé piá nás in kwă, ²⁹"Ába kuri Loηpii iná abá Jí juwaJí naa díη koy-sí júndí, ná kí maale sooga kurráηa úújú. ³⁰Iláíη ná kúíη kúηi díη jopó-sí jágíle, ³¹ila jopó asá jí kwa nyéttíη kúηi-le testes já. ³²Hérra'η tawrá jawí ila alá jára nyétle péégél álán túúbeη kiηi na kíη galaηa kíη kwa Israílíηá-le." ³³Kwě dee'η íya na bâ-sí bát si kila beléηá mayi iηi. ³⁴Ál simon kwă, lia Simon namás yeeηa-sí bora pattá piyá na déeη íya Moo-sis in kwă, "in kwě-sí íne Israíl dío bás déllin iláíη kaariηi álán déeη uúη kwa soηηâ káwyáal na kwa soηηâ nás gal kaáwlal, namá ila ósom eeη

nan̄ kwa kaareli—³⁵Nan̄ álán̄ kilmán̄a son̄n̄a'ñ bisara'ñ arrá kóró, na jì—sí áállán̄ kilmá son̄n̄a sondorg eej inná aíla saar kilmá bétél." ³⁶Íde Panal'ín̄ kwě n̄iw ál Anné kar̄ñ̄i dog domon̄dun̄o kéén̄á. Ál aser'ín̄ órē—le kéén̄á. Yé namá marran̄ son̄n̄á toy eña. Anné kí déén̄ jaré ayén̄á oson na aw—sí kuñ̄i asá yeen̄ suur kéén̄é, ³⁷Liya namá birmît sayí naman̄ kéén̄ ayén̄á weyyén̄á oson na iis na on̄aal paagul. Yé ton̄ tiyyâ—sí péllét á júndíba, marran̄ bân̄ Wúo—sí baḡi pii ná s̄ñ̄ luul na tóo borra buñ̄él nan̄ s̄ñ̄ júúmel. ³⁸Na kí ila tin yáa namá dielé êl nás Wúo—sí assó piá nan̄ dog kila kwa—sí nyéttin kwě'ñ̄i—sí risiño ál Jursalam'ín̄ jopó—síkáán̄iñ̄i. ³⁹Liya abá Moo na ísib kila údón̄á nyét kááwe ál Lon̄piín̄ dáálí kôyil, Yeen̄ namás k̄añul Gal̄ili dién̄ deem Nasaras—lé kawñ̄ié. ⁴⁰Kwě namás túiy nás k̄akkiré eña nan̄ si kí riñ̄ pis eña nan̄ Wúo'ñ̄ tull̄iñ̄ déén̄ suúr kéén̄á. ⁴¹Ísa kwě ton̄ tiyyâ—lé: Ayé bi ayé déén̄ íya na bâ bân̄ Jursalam írí jándo'ñ̄ s̄ñ̄bu'ñ̄ kanníya. ⁴²Álbá kéén̄ ayén̄á weyye na aw paagul, lia Ísa namá n̄ñ̄ kíén̄ s̄ñ̄bu'ñ̄ arrá kanníya. ⁴³iláin̄ ná kila kwa'ñ̄ áádén̄á k̄añ̄. asá bás s̄ñ̄bu agiñ̄i asá déén̄ íya kí déén̄ bâ kawle ná tón̄ kawñ̄itién̄i, Ísa kwě namás Jursalam kar̄i'ñ̄ sayí, ná déén̄ íya na déén̄ bâ ás kal̄aba. ⁴⁴Yeen̄ kí soog nyét namá kileñe, namás in dió k̄añ̄ Ísa kwě ál dáldá'ñ̄ dió kee, lia namás kawle ná kíén̄ aala na ampâra'ñ̄ dió kóili. ⁴⁵Liya asá á kumméba, namás k̄añul ná Jur̄isalam kawñ̄é álán̄ yee koiñ̄iya. ⁴⁶Liya soog iis'ín̄ írí namá kéén̄é nás ton̄ tiyyáa'ñ̄ márár kummé, ná kee ná guudpáálín̄á'ñ̄ dió aw, nás kíén̄ belén̄á kel aam, na jíñ̄on̄a d̄i jíñ̄el. ⁴⁷Duó bi duó bás kelamí bás pirje eña in kwě údón̄á'ñ̄ arrá ay—ii ráñ̄él na jíñ̄on̄a—sí ay—ii jáwiti. ⁴⁸Déén̄ íya na bâ albá kaḡile namás káálín̄á tie, déén̄ íya namás in kwă, "Dúin̄ kwě ay—ii lón̄ náí k̄iña in n̄ñ̄ júyó? Náí jundí ká na d̄iñ̄ bâ in n̄ñ̄ kí kurrâ koiñ̄i. ⁴⁹Yé namá in jáwí, "Na bí kaa kaán̄ gibóil? Bí ás balun̄ bâ ká álán̄ dúin̄ ábba'ñ̄ tón̄ aw? ⁵⁰Marran̄ yeen̄ ila belé'ñ̄ arrá á kar̄ulba asá Ísa yeen̄a—sí belén̄á. ⁵¹Yé namá yeen̄a—sí baḡi piá namás kawle ná tab̄u Nasaras'ín̄ ere kawíe. marran̄ déén̄ íya údón̄á—sí kí déén̄ kilmá bawa. ⁵²Ísa namás suúr na riñ̄—lé túí, nás Wúo na kwa—sí déén̄ riñ̄ tullé eña.

Magara 3

¹Yáaye jaban̄adun̄o dorá jáwñ̄el: Ayé weyye na oos—lé alá K̄aisar Toboros'ín̄ kur̄iñ̄—lé kéén̄á, na Pantas Pilaat Yûdiya'ñ̄ akúron̄a'ñ̄ tab̄u kéén̄á, na Hirôd alá Gal̄il'ín̄ tab̄u kéén̄á na déén̄ bára Pilip alá Atúriya na Tarakunus'ín̄ tab̄u kéén̄á, na Lisinas alá Abilíne'ñ̄ tab̄u kéén̄á, ²Ila tin—lé alá Annas na Káipa páḡiña appûña k̄añ̄ Wúo'ñ̄ belé namá Zakariya'ñ̄ kwě Yáaye—lé paago, ila tin—lé ál Yáaye jutá kéén̄á. ³Yé namá barun̄a nyét—sí soor kóin̄i ál Úrdun'ín̄ túgán̄á—le k̄añ̄, yé namás kwa—sí túúben̄ jeen'ín̄ jaaba'ñ̄ risiñ̄ ásán̄ katt̄iñ̄a káásul. ⁴Inná abá Azâya'ñ̄ un̄ña'ñ̄ dombore—lé rimmen̄ eña, ál domon̄dun̄o kéén̄á ná in belén̄, "Duó díig'ín̄ arka ná m̄iñ̄ jutá urú ladi ná in belén̄, 'Lon̄pii s̄is dorá baáño Yee—s̄is perdelas wárig bawí. ⁵Baayn bi baany aw ná úrr̄iñ̄i, na púgó bi púgó na ñorrá—sí aw ná butte kawíya, na koran̄a korron̄a—sí aw ná wárig kawíyal, na koran̄a kossên̄a—sí aw ná bírnyá káwal, ⁶Na kuldiña nyét aw ná Wúo'ñ̄ jopó—sí kaḡilal." ⁷Yáaye kila kwa'ñ̄ dáldá ál kúndul̄iñ̄i ásán̄ kí koro k̄abiñ̄i, namás in kwă bí kin abdargan̄a'ñ̄ atineña ki—ii náis in kwă, "Álaán̄ Wúo'ñ̄ kilmá'ñ̄ tukkin—sí baan̄ ál úndul?⁸Údón̄á kila bâ asá in púlñ̄itiya álbí kíén̄ katt̄iñ̄a—lé túúben̄ beña, na as buun̄ba ásán̄ suur—sí in buwa, kí birâim s̄is k̄añ̄ ál dáin̄ bâ—ii, ila namá iláin̄—ii nás ká biñ̄a—sí ámiñ̄ Wúo abá kôil ásán̄ kin kítón̄á—le birâim—sí dogólá ráán̄ ásán̄ bá ráán̄. ⁹Naa baw námán̄ aasili álán̄ kurúñ̄á—sí k̄iñ̄á—le beet. Na kurú bi kurú ná kwě tullé á kirelba bân̄ kande ná kam̄iñ̄ial ná útu k̄abíyal." ¹⁰Kwa'ñ̄ dáldá namá in iño, na naa kaa n̄iñ̄ kâ gél?" ¹¹Yáaye namá in jáwí, "duó abás jebeña aw kee bá aw ná kí ila duó kan̄gare asá pélet á keba, naman̄ ila duó asá nam̄ie kee bá aw ná in nálan̄ piyá." ¹²Íde dog ñigin̄ie kwă kéle ásán̄ k̄abiñ̄i, namá Yáaye—sí in

kíñuḷ, "Guudpáálí na naa kaa níñ kâ gél?" ¹³Namá in jáwí, "Diginíe kila-lé soṅá abaráñba ál in lóónj álán baráñ." ¹⁴Namá dog kaḷdaḡa díña jínjioṅa kéle, Na naa kaa níñ kâ gél? Yáaye namá in jáwí, "Kwa-lé sōṅgoṅa kí durú abaráñba, na kwa-sí janiṅa kí zaur írí abiníba. áw náí kíeṅ sōṅgoṅa kila tiili aila kanníya." ¹⁵Kwa namá kañ ná kááníní, na kíeṅ kilmaṅa-lé in kawritíeṅ-ii mat álán yé-ii Jáaso duṅo. ¹⁶Yáaye namá in kwă, "ká biṅa-síkí koro gís abuṅ, marraṅ duó kee ná dúilé soṅṅâ kaḡkíré-ii ná úndul. Ila duó ál údul ká nii á awelba ásanj kéeṅ perétta'ṅ boota taga uló. Yé biṅa-sí kí kuo tiyyâṅa gí síñ lió ni ná ál utú dáwrá-sí tiyyá pii. ¹⁷Kééṅ kaya déeṅ si dóña kañ asá déeṅ díróṅ kéeṅ gomoṅa pááro ná surre'ṅ dió jíní marraṅ yio-sí námá kí ila utú suu asá á wáitelba. ¹⁸Na yáaye kwa-sí kí beléṅá soṅṅâ kurro íní naṅ si belé tullé'ṅ guudpuljí. ¹⁹Marraṅ ál Yáaye Hirôd Akúro'ṅ tabu-síupúrí, ál Hiróda-sí jáwí ál déeṅ bára'ṅ yáa'ṅ kwě kééṅá, namaṅ kil údónj nyét alá yé piyá²⁰Hirôd'ṅ údóná soṅṅá iní kí iníñ alá Yáaye-sí tío ná túmná jábí. ²¹Ísa'ṅ jaaba na déeṅ dirie: Asábá kwa nyéttiṅ-sí kaḡbiñi, liya namás Ísa síñ kaḡbiñi, na ila tin-lé alá yé kééṅá ná júmela namá jaawil paalíní. ²²Ná kuo tiyyâṅa déeṅ írí in buuṅul inná orrá, namá jaawil urú díḡ êl ná in belé'ṅ, "Jí dúínj-si kwě dee jaṅ, áila Ká wéel Ka-sí díñj írí kilmá gi saa soṅṅá simmó-ii." ²³Naa Ísa'ṅ ayéṅá namá weyyéṅá his kañ, ál si déeṅ Wúo'ṅ táári tuuṅa. Na ila kwě namá yé kééṅá ál kwa kíeṅ tabuṅa-lé in kawritíeṅ-ii, ása Ísib Hali'ṅ kwě-ii, ²⁴Na Hili Mattat'ṅ kwě, na Mattat Lebe'ṅ kwě, Lebe Melke'ṅ kwě, na Melke Janne'ṅ kwě, na Jenne Ísib'ṅ kwě. ²⁵Na Ísib Mattayaas'ṅ kwě, na Mattayaas Amos'ṅ kwě, na Amos Noom'ṅ kwě, na Noom Esel'ṅ kwě, na Esel Nagay'ṅ kwě, ²⁶Na Nagay Maas'ṅ kwě, na Maas Mattayaas'ṅ kwě, Na Mattayaas Samin'ṅ kwě, na Samin Joseg'ṅ kwě, na Joseg Juda'ṅ kwě. ²⁷Na Juda Janan'ṅ kwě, na Janan Resa'ṅ kwě, na Resa Zurbaabil'ṅ kwě, na Zurbaabil Seltel'ṅ kwě, na Seltel Neri'ṅ kwě, Neri ²⁸Milki'ṅ kwě, na Melki Adde'ṅ kwě, Adde kusami'ṅ kwě, Elmadam'ṅ kwě, Elmadam Er'ṅ kwě, ²⁹Na Er Jashuwa'ṅ kwě, na Jashuwa Elezar'ṅ kwě, na Elezer Jaram'ṅ kwě, na Jaram Mattá'ṅ kwě, na Matt lepeṅ kwě. ³⁰Na Lepe Simon'ṅ kwě, na Simon Juda'ṅ kwě, na Juda Ísibi'ṅ kwě, na Ísib Jonam'ṅ kwě, na Jonam Elikim'ṅ kwě, ³¹Na Elikim Mele'ṅ kwě, na Mele Manna'ṅ kwě, na Manna Mattasa'ṅ kwě, na Mattasa Nanusan'ṅ kwě, na Nanusan Daḡú'ṅ kwě, ³²na Daḡú Jesse'ṅ kwě, na Jesse Obed'ṅ kwě, na Obed Baaz'ṅ kwě, na Bawaz Salamon'ṅ kwě, na Salamon Nosan'ṅ kwě. ³³Na Nosan Amminadab'ṅ kwě, na Amminadab, Na Aminadab Adamin'ṅ kwě, Adamin Arni 'ṅ kwě, na Arni Hizoron'ṅ kwě, na Hizoron Perez'ṅ kwě, na Perez Juda'ṅ kwě, ³⁴Na Juda Yagúb'ṅ kwě, na Yagúb Isâ'ṅ kwě, na Isâ Birâim'ṅ kwě, na Birâim Teera'ṅ kwě, na Teera Nahûr'ṅ kwě, ³⁵Na Nahûr Sidog'ṅ kwě, ³⁶Na Seela kainan'ṅ kwă, na kainan Arapasad'ṅ kwě, Arapasad Seem'ṅ kwě, na Seem Nû'ṅ kwě, na Nû Lemag'ṅ kwě, ³⁷Na Lemag Matasal'ṅ kwě, na Matasal Enog'ṅ kwě, na Enog Jered'ṅ kwě, na Jered Malal'ṅ kwě, na Malal Kinan'ṅ kwě, ³⁸Na Kinan Enos'ṅ kwě, na Enos Sees'ṅ kwě, na Sees Adam'ṅ kwě, na Adam Wúo'ṅ kwě.

Mgara 4

¹Mesêre piyá álán Ísa-sí arri-ii: Ísa-sí asá kuo tiyyêṅa suúr pis iní, namás tuuṅa ná roo Úrdun'ṅ eré wáñitíeṅj yeeṅ namá kuo tiyyâṅa kañ ná argíe ná jutá nyééṅe, ²Ila lóó-le mesêre namá yee-sí kí sogá oṅṅaal arra. Kila sogá'ṅ dió walá ari tog dog á amíba, na liya asá kila sooga agíníe namás kí duur tiima. ³Mesêre namás in kwă, "Abás Jí Wúo'ṅ kwě jaṅ in díto síñ in juwa álán karaṅ eeṅ." ⁴Ísa namá in jáwí, "Alá Wúo'ṅ dombore toya'ṅ dióin rímmen eṅa, 'Duókí karaṅ déllin áiba ná áw." ⁵Mesêre namás débbé keré namás selem'ṅ dió daḷdí'ṅ kuríñ nyét páálí. ⁶Mesêre

namás in kwă, "Ká bá gín jiidien ába kuri awí nan gín kien sagala nyét donja aa, iláin ná yeen nyét kaa kanie, na ká bán duó bi duó id—sí aní ãl ãl ká wéel. ⁷Na naa abá gis kaa kurjo'ň jóónó, kin ótá bán nyét kien ge." ⁸Ísa namá in jáwí, "In rímmen eňa, ásán Lonpii dín Wúo—sí kurjo'ň jón, na yees táári já." ⁹Mesêre namás Jurisalam keere namás ton tiyyâ'ň irisibít—le nyâňa, "Naa abás Wúo'ň wě jan, kaál ine jápúño ná jápúño. ¹⁰Idñň ná in rímmen eňa, Yé álán dín uún kéén melega ádden piá áisán jii jaane. ¹¹Ná gis kí maale jáanol melega bán ji—sí kí kie koňa bawe, nán dító tog taar ân gín tugóba." ¹²Ísa namá in jáw, "Dombore'ň dió in kee, Lonpii dín Wúo—sí a jarriba." ¹³Álbás mesêre kén jarríňa nyét agé namá Ísa—sí júndí, naman'ň paraga dig giň tin búló. ¹⁴Nazáriná Ísa—sí kaarínie: Ísa Galíli wáňa nás kí kuo tiyyâňa pis eňa, na déén uu iláin iri baruňa'ň tógáná—sí nyét mééré. ¹⁵Kila kwa asá'ň yé Yaúda'ň daaraňa—lé guudpááliti, kwa nyét namás yee mujjé káwe. ¹⁶Ísa namás Nazaras nyâňa, ila lóó ãl yé dê—lé runyuno, Ísa namá kí Mooňa'ln soog Yaúda'ň dáara nyâňa, álán addí dúiti, namás iri jáwla álán árden piyá ¹⁷Namá Isiyá domonduño'ň dombore kanie álán árden piá, in nân álmín paaro namá tébin ila lóó—le paalí ãl in rímmen eňa, ¹⁸Lon piň kuo dúin iri káin iláin náy—ii kaa in jáwí álán—sí daíba—sí belé tullé'ň guud áwliti. Yé in gí ádden piá álán êl nás túmnáná—sí baj úlji—ii, na kuuruňa—sí ná kúňi áwli, na kwa asá kigítíya ná jigé—le arán, ¹⁹Na áisán ila tin úlji—ii asá dê—lé Lonpii—sí kwa'ň riň tullé—ii." ²⁰Namá ila dombore—sí nio ná ila sába tabu kurrâ kuño—sí jáwí, namá nyâňa ná dù ooño. Kwa nyét kila alá yaúda'ň dáará káin namás gan kiní ná yee kaluwe. ²¹Namás tuuňa nás yeeňa—sí in belé'ň, "Attó Wúo'ň domboretóy ása a gíiní aisa dien tabu'ň árden â nás kil bámi, ²²Yeen namá déénin túllén din kirsíňul nan—sí kila uuňa tulléňa—sí pírlen káwe ãl déén utó kurul, yeen namá suur—sí in kíňul, "Yé in bát ísib'ň kwě ásibâ?" ²³Ísa namá in jáwí, "Kí see'ň seebí kaa bágin in mitíl bawí, 'Dawád dín suur dááwen já. Na naa ine dín bari já ari id ãl kí kelkámi ná Kapanaam já." ²⁴Namás jáá nás in belé'ň ká aisa kí see'ň see uu'ň see ámin, domonduño á keba nás déén baru táráasin kitirínie. ²⁵Na kí see gís ámin Elíya'ň tin—lé ine Israíl dió barmíta soňň káin in alá ila tin—lé kéná asá jaawil kí ayéná iis na déén sabba úrrí, nan gal barúdió duur jitti poi. ²⁶Marraň Elíja—sí kila údóná tog dog'ň ádn á káweba, marraň bá ila birmít'ň ádden káwe, ãl Zarapas'ň baru Sidon—lé kééná, ²⁷Na Israíl dog mattágeňa soňň káin ila tin—lé ãl domonduño Elísiha kéná, marraň kila kwa'ň dió duó tog dog tiyyá á eňaba, bá Sûriya duño kééná alá naman káiní ná tiyyá eňa." ²⁸Kwa nyét—sí alá yaúda'ň dáará káin namá kilmaňa tokké iní alá in belé—sí kelkámmie. ²⁹Namás wárig kawle namá Ísa—sí deem'ň paal kául nás púgó'ň árikeéné, ila lóó—le alá dien deem túminá álán kárgiyal ná júrub kabiyal. ³⁰Marraň yé namá wárig píť nyâňa nás kí kwa'ň dáldá'ň dió beto ná déén dorá díbe tióná nyâňa. ³¹Ísa ááred—sí júúrro: Ísa namás beto ná Galíil'ň deem Kapanaam—lé buño, liya kí Mooňa'ň soog namás tuuňa nás kwa—sí guudpááliti. ³²Kwa namás déén guud—sí pírlen káwe, iláin nás déén belé kurin kééná. ³³Íde yaúda'ň dáará namá duó kééná nás árid'ň kuo kéná alá rúbbáňa káin, nân urú kí kéén kuyyň kurro nyét laddi, ³⁴Hái! Ísa Nasaras duñodáilé kaa jôil?wáldán la jêl áilán kin perra já? ká aluň—sí jí kii—ii jan? Jí Wúo'ň kwě tiyyâ kwan jan!" ³⁵Ísa namá úpúrí, nás in kwă, "Dirrig jón! na duó'ň dió joró,liya árid namás duó—sí taan nás dù jábbíya kwa nyétin'ň tabu'ň, namá duó'ň dió koro ná kwa—sí áwren á piyába. ³⁶Kwa—sí nyét namás píre eňa namás kayé ná suur—síkiheleli, yé in kaa uu—ii? kí kurin naman árida—sí núrgú iní ná kurul. ³⁷Déén iri namá deem'ň tógáná—sí nyétin mééré. ³⁸Ísa kwa soňň dáwen piá: Ísa yaúda'ň daara—sí júndí namá Simon'ň tón nyâňa. ila tin—lé ãl Ísa ide nyâňa Simon'ň maré—sínamá saa soňň hirul, yeen namá Ísa—lé sâd kááwe álán dááwen piá. ³⁹Yé Ísa namá yáatoy'ň kili keera irola namá júndie, yáatoy namás wárig jáwla, namás jáá nás yeeňa—sí á jíná pii. ⁴⁰Álbá dulé kôlini—ii álán poi, kwa namás Ísa—sí kwa kí wajána soňň kéle. Na yé namá kéén koňa duóbi duó'ň iri jáá namá dááwen kiní. ⁴¹Na ila—lé soňň dog áarida kwa—lé soňň suúrňá—lé kurul, kilaárida dog namá nîn urúná ladde ná in beléná, "Jí Wúo'ň kwě

dee jan!" Marran yé bá gúrgúren piá ná ás tiinaba álán risínol, idññ nās yee–sí lúnñi–ii âl yé Jáásodunjo–ii. ⁴²Lia namá lóó leela Îsa namá jutá nyáña, kwa namá kaññ ná yee kôilñi, âlbá ila lóó–le kagul âl yé kééñá namá kaarínje álán paraga kaníya ná jee. ⁴³Marran Îsa namás in kwă, Ká bá sññ deema kernja–sí Wúo'ñ kũurñ'ññ belé tullê áwli, iláññ nái–ii kaa déñ'ññ kamínje. ⁴⁴Îsa namá nyáñá nññ ìde kee, nās kwa–sí yaûda'ñ ñarũ yaûdan daaraña–lé guudpááliti.

Magara 5

¹Majira waar kwă'ñ tarí jâ: Soog díg âl Îsa kééñá ná Janaseret'ññ pãj'ññ ãri kirélin–ii, na kwa'ñ dáldá nās yee dóróolññ piá nās kigítienj–ii ásáñ Wúo'ñ belé kel kámmíya. ²Ída namá pãj'ññ túga pullunja aw jágíla marran pullunja kwăá kaññba. iláññ ná kééñé álán kíeñ kũnyira kálol. ³Yé namás kila pullonja aw'ññ díó díg–sí oonjo, ila pullunja asá yé oonjo namá Simon'ññ pullunja kééñá, namá Simon–sí ñño ásáñ tuum'ññ karra keeré. namá pullunja'ññ írí dû oonjo nās kwa'ñ kwa–sí guudpááliti. ⁴Asá bás dééñ belé agé namás Simon–sí in kwă, "Pullonja sís bãrgi nās koro korrãña–lé báare, námá kíeñ kũnyira koró biñí námá púúná bã–ii. ⁵Simon namá in jáwí, "Dúññ sagal, kí koóná nās púúná karigel, marran púúná tog dog á kiyába, marran naa iláññ náis Jí in jwa álán kũnyira koró kiñí álán bá kiñí gé. ⁶Âlbá in nññ kááwe namá púúná'ññ púúná kéyé namañ kíeñ kũnyira kôili álán nyéerññal. ⁷Namás kíeñ ampára kernja–sí alá pullunja keer'ññ írí kaññ arka káwe, álán kélal nās ká nyíñiyal, kíeñ ampára namá kéle nās pullunja aw dog–sí kí púúná pis tírrññ káwe namañ kôili ásáñ ñmñña'ññ ammiya. ⁸Âlbá Simon Patoro–sí jágíla âl eña, bás Îsa–sí kí kũrño oonjo namás in kwă, "Dúññ túga karra jawñí Lonj pii ká duó kattíyanadunjo añ. ⁹Idññ ná yé namañ kééñ ampára nyét–sí kila púúná'ññ jã–ii sís pírnññ káwe. ¹⁰Namañ–sí Zebed'ññ dogólá Yagũbbññ kí Yáaye alá Simon'ññ ampára kaññ. Lia Îsa namás Simon–sí in kwă, "Kãli agítíba, naa miín ñne ná tabũ'ññ bãñ kwa–sí jéel." ¹¹Liya namá kíeñ pullonja koro'ññ paál killul nās tuum'ññ dakki kelé namá kíeñ ótá kundíe ná Îsa–sí kari kúle. ¹²Îsa mattãge–sí dááweñ piá: Ila tin–lé âl Îsa deem díg–le kééñá, bás duó dee–lé tána ná mattãge kééñá, duó–sí abá Îsa núññi poyí, "Namá kũrgonj poyí ná Îsa–lé sãd piá, abá jôil álán gi tiyyá jã kaíla jã, " ¹³Îsa namá dóñá írí jãgi namá il duó–sí kurá namás in kwă, "Ee, wél álán gi tiyyá â namá in kwă tiyyá jeen. "In nálanj kewa namá duó'ññ suúr kũrũl. ¹⁴Lia Îsa namá namá sãwgeñ piá namás in kwă, "Kabara a jã ba, marran joo nās díññ suur pági–sí jáwli, na kila gôbonja jarãñ áis Músa kwáálanjkie tiyyá jeen, ásáñ kwa–sí núññi dunjo jeen. ¹⁵Marran dééñ írí dog bá lóó saa soññá mééré namá kwa'ñ kwa kéle ásáñ dééñ belé kil kámmíya na álán dog kíeñ wjanja–lé dááweñ kiñí. ¹⁶Marran Îsa bãñ kérrégbi kérrég jutá dûy–ii ná jũmel. ¹⁷Îsa robog dááweñ piá: Soog díg–le alá Îsa kééñá ná sññ kwa–sí guudpáálitienj–ii Parasísña na Músa'ññ dáálí'ññ guudpáálíñá ãlmññ Galíle na Yũdiya'ññ eleña bi elleña–lé kaññ na alá Jurusalam kaññ ná kéle namá ìde kũul. Íde Lonj píññ kũrro namá kí Îsa kaññ ná kí kie wajána dááweñ pii. ¹⁸Namás kwa dí katan ná robog–sí birs'ññ írí kãbiya ná kôili ásáñ tónj díó kãaríya ná Îsa'ññ tabũ'ññ eré kaaye. ¹⁹Asábá dorá á kumméba álán si kãndul kwa'ññ sũñññ'ññ uññ, namá tonj'ññ írí kaápé ná tíir kãrũl ná kie robog–sí kí dééñ bãrsññ kwa'ññ tulle Îsa'ññ tabũ'ññ eré dû kãpũl. ²⁰Âlbás Îsa díeñ see jãñ jágíla namás in kwă, "Dúññ jalpãg kíññ kattíeña áisa kãásul. ²¹Naa parasêña namás kayé ná suur–sí in kãmiña, "Yé in kii–ii namañ aw ná Wúo–sí ñanyíñ, duó nās kaw–sí kíeñ kattíeña paasi á keba, marran bá Wúo–ii déllin nās kwa–sí kíeñ kattíeña paasi?" ²²Îsa namás iwo arí id âl kíeñ tabũña–lé kééñá, namás in kwă, "Kíeñ kilmaña–lé údóná kin nii–ii niñ kãañ bawríti?" ²³Ãy–ii soññá háini, álán in jwa kíññ kattíeña áisa kãásul, wala gal álán in jwaása jawala ná jíññ?" ²⁴Marran in lóónj ásáñ in balun Dũldí'ññ kwé dog suũrũ'ññ írí dog ása kũrro kee ásáñ kwa–

sí kien̄ kattien̄a jinyiti,"–Yé namás robog–sí in kwă, in gis ámin̄ asa wárig jawla, ná díñ birsi jabún ná tón̄ joo.²⁵Inná lan̄ namás kila kwa'ñ tabu'ñ wárigjawla namá déén birsi ila dorool piá asá írí un̄iya, ná bawa ná tón̄ nyáña nás Wúo–sí mujjé pii.²⁶Kwa–sí namás nyét mayi–ii en̄a, namás Wúo–sí mujjé káwe. Namás kali taan namás in aáñé, "Ottô bát pirjen̄a kagila."²⁷Lobe'ñ tarí jâ: Lia Îsa namá tawrá koro namá diginiedun̄o–sí jágila ãl in kariya Lebe ná kee ná déén diginie'ñ kurnúg ăw. Îsa namás in kwă, "jêl ná koo."²⁸Lebe namás jawla ná kééné ótá nyét júndí namá yee díbe poi ná kééné.²⁹Lia Lebe namás Îsa–sí déén tón̄ sũbu appâ piá. namá diginie kwă son̄ñá kéle naman̄ kwa kern̄a ná kien̄ namie káwe.³⁰Marran̄ Parasîña na Mûsa'ñ dáálí'ñ guudpáálíñá alá dien̄ dorá'ñ kwa–lé ge namás kayé ná Îsa'ñ majira–lé dalim̄in̄ kawe nás in kámiña, " kí diginie kwă'ñ na kattien̄a kwă'ñ nuñ lóo tog kaán̄ baam na bábun̄? ³¹Îsa bamá in jáwí, kwa aapeña á geba ãl dawád–sí kôili. Marran̄ ãl wajána gé ná dawád–sí kôili. ³²Ká idññ á élaba ásán̄ kwa wáriga–sí tarí â marran̄ ãl kattien̄akwă'ñ un̄ñ éla álán̄ túubeñ kin̄i. ³³Îsa–sí borrá'ñ kññul: Yeen̄ namás Îsa–sí in aáñé, "Yáaye'ñ majira básin̄ borrá kamún̄éli nan̄ dog nññ dawa kelleeli na parásin̄á dog nññ inná lan̄ kawe. Marran̄ kññ majira bá kaame na kab̄iye." ³⁴Îsa namá in jáwí, "Bí duó birsila'ñ sóólá–sí taga bigé lán̄ ásán̄ borrá kamún̄al ila tin–lé ãl yé kien̄ kan̄. ³⁵Marran̄ soog kee nan̄ birsin̄–sí díe–lé kabe lia kila sooga–lé yeen̄ bá sññ borrá kamún̄al." ³⁶Nan̄ si kí mitíl in írsin̄ó, "Duó ála á keba ná jurí diwwô'ñ arí bétel namá jee nás jurí toy–sí rôkka jábí. Na abá duó innálan̄ piyá jurí diwwô–sí bán̄ nyerin̄ól júndí, na ila rôkka diwwô kí jurí toy án̄ jiyaba. ³⁷Na duó á keba ná kira kiwwôña–sí kira'ñ jerbeña toya–lé jín̄iti, na abá jín̄i kira kiwwôña bán̄ júndíyl ná jerbeña nyólgin̄al, na kirabásin̄ búnyâl na jerbeña námá jtti in̄i. ³⁸Marran̄ máán̄ bán̄ kira kiwwôña–sí jerbeña kiwwôña'ñ dió jín̄i, ³⁹Naduó á keba ná kira toya bâ ná júndí ná kira kiwwôña írí jín̄i idññ na ila duó in belé'ñ kira toya kwăs son̄ñá tullé ge."

Magara 6

¹Moon̄a'ñ soog'ñ Lon̄pii: Kí soog díg Îsa bá kééná ná kaan̄'ñ rãytá'ñ dió dúítien̄–ii, kéén̄ majira namás kayé ná kaan̄'ñ tabun̄a kureli, namás kila kaan̄'ñ tabun̄a–sí táwán̄á–le kawse nás kéén̄ rusa kaame. ²Parasîña dí namá in kññul, "Arí id kaán̄ baw asá á kññelba álán̄ kí moon̄a'ñ soog baw?" ³Îsa namá in jáwí, "Bí bála ila uu–sí árden á bâba alá Dãud piyá ila tin–lé ãl yé na kéén̄ rapaga duur kan̄.⁴Yé Wúo'ñ tón̄ kárí namá karaña tiyyáña baw ná amí, nan̄ dí bawa ná kéén̄ rapaga–sí ín̄i ná kámmie, na kila karaña–sí bás Mûsa'ñ dáálí'ñ págin̄a–sí kññeli álán̄ kaame." ⁵Lia Îsa namás kila parasîña–sí namás in kwă, "Duldí'ñ kwě ãl moon̄a'ñ soog'ñ Lon̄pi–ii." ⁶Kí moon̄a'ñ soog keer namás dog yaûda'ñ dáára nyáña nás kwa–sí guudpáálíti. Íde namá ila duó kéén̄á ãl ila dón̄á súru kun̄o pullo. ⁷Parasîña na dáálí'ñ guudpáálíñá namá múúrú díg kôili ásán̄ Îsa–sí kulíya, namá kan̄ nás núñi keneliñi–ii, ăyí kí moon̄a'ñ soog duó–sí dááwen̄ lán̄ piá. ⁸Marran̄ Îsabás iwo arí id ãl yeen̄ kien̄ tabun̄a–lé kawritien̄inamás duó–sí alá dón̄á pullo in kwă. "Jawlas ná kwa nyétin̄ tabu'ñ eré jaari." Yé gal namás jawla ná nyáña ná dii keera. ⁹Lia Îsa namás yeen̄a–sí in kwă, "Ká biña gñ̄ ñlel Mûsa'ñ dáálí ăy–ii kun̄o sís tiñnel kí moon̄a'ñ soog álán̄ uu tullé jâ, wala álán̄ uu jitti jâ, ásán̄ duó'ñ kuy–ii joppó, wala álán̄ jaw.¹⁰Yé namá yeen̄a–sítúllén̄ jágila, namás ila duó–sí in kwă, "Dññ dón̄á tilgen̄ jâ ila duó namá innálan̄ piyá, lia déén̄ dón̄á namá déén̄ lóo–le táráásin̄ píñi. ¹¹Lia yeen̄a–sí namá kilman̄a puyyá in̄i, namá kayé ná suur–sí in kámiña, "Îsa–sí kaa sññ kâ. ¹²Îsa kurémeña weyye na ăw jáán̄ó: Kila sooga–lé Îsa namá púgo nyáña álán̄ jâm. Namás kí luul nyét óón̄á nás Wúo–sí júma. ¹³Ălbá dulé koro namá kéén̄ majira–sí tarí piá namá déén̄ dió weyye na ăw jáán̄ó ná kurémeña jáwí. ¹⁴Kin kwa namá anin̄ kan̄ñ Simon

(asá dog kona Patoro íní) na dééj bára Andoro namaŋ kin kwa kerna Yagúba, Yáaye, Pilip, Barasolomi, ¹⁵Masiyo, Tôm, na Yagúba Alipes'ín kwě, na Simon alá yûdiya'ŋ daara'ŋ kwa'ŋ magaga-lé kéŋá ăl in karîŋi Zelût. ¹⁶Na Yagúba'ŋ kwě Yudes, na Yudes Iskiriyyût, alá lia kariŋa bootóduŋo eŋa. ¹⁷Bora pattá'ŋ jâ na miineŋa: Ísa namá kien arrá débbe kaŋ ná kuruŋul ná arrá tawrá káaréa kééŋ majira'ŋ dáldá ná kien kaŋ na kwa'ŋ kwa alá Yûdiya'ŋ daaraŋa nyét-le na Jurisalam kaŋ na Tira na Sidon alá juó kaŋ. ¹⁸Namá kéle ásáŋ dééŋ belé kel kámmiŋa na álán kien wajaŋa-lé dááweŋ kiŋi na kila alá ârid bíleŋ pieŋi namá dááweŋ kiŋi. ¹⁹Na kwa nyét bá kôili álán yee kúral, idîŋ ná dê-lé kurro kúreliŋi-ii ná yeeŋ-sí nyét dááweŋ pieŋi-ii. ²⁰Ísa namá núŋi írí jáwí namá kééŋ majira-sí jágíla namás in kwă, "Bora pattá dieŋ-ii alá pagiriŋa baŋ, idîŋ ná Wúoŋ kuriŋ dieŋ-ii. ²¹Bora pattá dieŋ-ii alá ássâ durŋa baŋ, idîŋ ná lia básíŋ pis beeŋ. Bora pattá dieŋ-ii alá ássâ baiŋ ná boom, idîŋ ná bí lia básíŋ bálla. ²²Bora pattá dieŋ-ii áila kwa kanane, na ăl gís túgga kéndéli, na kányiŋa gî na kien kona-sí in kaareeli ása jitti gé, Duldí'ŋ kwě'ŋ uúŋ. ²³Kí ila soog bá kilmaŋa attá báy na kí kilmaŋa simmó báálo, iláŋ ná ări appâ bá kien duléŋá ge áilán jawíl kawíya, idîŋ ná ila dorá-ii álán kien Wúo'ŋ domoŋkwă-sí innálaŋ kééli. ²⁴Marraŋ miine díelé níŋ jee ăl kawája baŋ, idîŋ nás bí ări id bummó áila kilmaŋa lúllá pii-ii. ²⁵Miine díe-lé níŋ jee ălsi assá pis tíriŋ baŋ. idîŋ ná jaató bán durŋa baŋ. Miine díe-lé níŋ jee ăl ássâ baiŋ nás béllél, idîŋ ná bí básíŋ muuniŋ baiŋ, naŋ níŋ bomola. ²⁶Muuniŋ díe-lé níŋ jee kwa nyét ăl kwa dieŋ'ŋ kí tullíŋ kirsíŋa, idîŋ ná kien Wúoŋa domoŋ kwă pié káwe kwa-sí innálaŋ kééli. ²⁷Gârima'ŋ joiŋi : Marraŋ ká naa biŋa-sí gis in ámiŋ ăl baiŋ náis kaa kel baam, kien gârima-sí boiŋi na kila kwa sís údóŋá tulléŋa bâ áila biŋa kaareli. ²⁸Na kila kwa sís bora pattá bâ áila biŋa nááleŋ kawé, na kila sís bâm áila biŋa kányiŋa. ²⁹Abá gi duó pula dííg-lé taan, bá dog ila keer kuŋo-sí janí. na abá duó dííŋ mulpa bawa as jaaríŋiba álán dííŋ jebbe baw. ³⁰Na abá duó dííŋ ări kóŋi as jaaríŋiba na abá duó dííŋ ări id bawa ăl dííŋ-ii kari'ŋ ajawláŋaba. ³¹Kwa-sí in báy-ii niná ăl bí bóil áilán biŋa kíyal. ³²Na abá kila kwa-sí in bóil álán gî biŋa kôila kaa síŋ tullíŋ boomé, idîŋ ná kattíeŋa kwă kila kwă-sí dog kôili ăl yeeŋa-sí kôili. ³³Na abá bí kila kwa kid-sí údóŋá tulléŋa baw ăl útóŋá tulléŋa ge kaa síŋ tullíŋ boomé? ila-sí ná dog kattíeŋa kwă dog kawé. ³⁴Na abá kila kwa díe-lé kiwo kéé ălsi baluŋ álán gi kawíya kaa síŋ tullíŋ boomé, na kattíeŋa kwă dog si kattíeŋa kwă-sí kiwo kanníya, na kien tabuŋa-lé in kawrítiŋa álán síríŋiŋ kawíya. ³⁵Marraŋ ăyí ăw ná kien gáárima-sí in bóil, marraŋ útóŋá tulléŋas baw. Na kiwo baní na kien tabuŋa-lé in abaaba álán gi kawíya, Liya dieŋ ailakawítíyá bán saa appâ-ii, na laa bí bán-sí appáduŋo'ŋ dogólá baŋ, iláŋ ná yé ădu kí juriŋa na jittiŋa-sí tullíŋ paalíti. ³⁶Urma kwă beeŋ inná ălbá dieŋ bâ urma duŋo-ii. ³⁷Kwa kerna'ŋ jandi: Kwa-sí as béndélba, áisán biŋa áis kandeba, kwa-sí janí írí ababítiba áilán biŋa ái kabíyalba. Kwa-sí áapeŋ bâ áilán biŋa áapeŋ káwa. ³⁸kwa-sí baní áilán kaníya. Tullé barri na dûs biŋé ná lóo tog-sí búsko ásáŋ teljek-píyal namaŋ níŋ kiwíltá'ŋ írí búnynyáal, iláŋ ná jarri ila ásá kwa-sí bí kie bérrél bán gi síŋ biŋa kí kie karre. ³⁹Ísa namás dog yeeŋa-sí in mitíl taan namás in kwă, "kuru dééŋ bára kuru-sí taga kellel-lá? Yeeŋ kwa ăw dog dúlo ăŋ káwyâbâ? ⁴⁰Na majir á keba ná dééŋ guudpáálí'ŋ íríeré-ii, marraŋ majir id asá guud tullé iwí bán id eeŋ niná dééŋ guudpáálí-sí. ⁴¹Na kaán uúŋ-ii ná dííŋ bára'ŋ núŋi wasag jalú na dííŋ núŋi balda'ŋ appâ-sí á jalúba? ⁴²Dííŋ bára-sí taga ay-iisíŋ jwa, 'Bára ăyí jaaríŋ náis wasag núŋi arán, na jí dog jotóŋ álán dííŋ núŋi dáári tog jagíl? Jí dû júndúŋoduŋo ăyí min dííŋ núŋi sáári jarán, álán liya lóo taraas jagíl, nás lia dííŋ bára-sí dééŋ núŋi wasag jarán, ⁴³Kurú-sí kí kééŋ si kwă kalŋa: Kurú tullé á keba ná kwă jittiŋa kirel, walagal kurú jitti á keba ná kwă tulléŋa kirel. ⁴⁴Kurú bi kurú-síkwa bás kí kééŋ kwă kalŋa. kwa aldaŋa'ŋ kwă-sí buuru-lé ás kúndaba, walá ínaba'ŋ kwă-sí sayíŋá-le ás kúndaba. ⁴⁵Duó tullé ótá tulléŋa ráíŋél ăldééŋ kilmá'ŋ gúbúl jáá, na duó jiti ótá jittiŋa ráíŋél ăl dééŋ kilmá'ŋ gúbúl jáá, ila asá dééŋ kilmá sálgeŋ pii bá yé-ii ná dééŋ uto kie risíŋ. ⁴⁶Jutámó kwă riyyáŋa na ulla: Ka-sí Loŋpii, Loŋ pii, kaán gi baríŋ, 'ná ări id á

bawba ãl ká áminj ? ⁴⁷Ká áwligísínj ila dúó ay–ii lónj ãl dúi–lé úndul nás kúinj uuñ kel aam nas kíenjas táári pii–ii, ⁴⁸Yé bá in lónj ná ila dúó ãl toñ tuum, yé dúó ila–ii ãl taaru–lé dúló kurrâ kurto ná dêlé toñ'ínj edeba jábí. Namá koro'ñ koléña éle ná toñ–sí tuurul, marrañ toñ–sí á irtulba, iláinj ná taraas kutumul. ⁴⁹Marrañ dúó asá dúinj belé kelaam na kíes táári ás piiba, bá in lónj niná ã dúó toñ suuru hò'ñírí tuum nás edebe á keba. Na abá roo'ñ koléña éle ná tuurul bán jáwýiya jittí'ñ jittí kuño póyyâ.

Magara 7

¹Ásabá Ísa dééñ guud agé ása kwa kañj nás kélámínj namá kapárahôm karí. ²Íde kaldága piirínj tabu'ñ koi–ii ilá yé saa suññá kóelínj namá wajân kéña ná kóelínj álánj wá ii. ³Kaldága pirínj tabu namá yahuda'ñ sabáña tabuña kúrñña sí adden piá ásánj ísa in áánjál álánj èl nás dééñ koi—sí dawéñ piá. ⁴Álba kilá sabáña tabuña kúrñña Ísa lé kaagul namás in áánje in Duó kí saa ãl díen janyínjidwoñj ásánjanyínj, ⁵Ídññ ná yé dáinj Barú'ñ kwa sí saa kóel nañ dog gís Kíña dééñ daara'ñ loo túmó. ⁶Jásodwoño innálanj namás kandul ná kíe kééñje, Yé áára ákéñába ãl kaldága pirínj tabu kééñ jalpágá sí adden piá ásánj in áánjól, sagal dírró áis eebá idññ ná ká nii áñba álánj gís jíí dúinj dírho'ñ karinj jí taga itíré ⁷Namá idññ ná dúinj suur nii appá áyéiba álánj die–lé oo, marrañ uu juwá nás dúinj koi sí péréñól. ⁸ká dúó it añ ná kuri'ñ soór nañ sí kaldága dúinj soór añ abás in dúó sí in kwã ãl jèl yé bá undul ná bás in dúó in kwã ãl joo yé bá dui–ii ná bás in sí in kwã ãl in ají jaa bá pii. ⁹Álbá Ísa in belé sí kélámíe namás in dúó'ñ belés máy enja, namá kila kwa lé tabu jáwí ãl yé sí karí kulé, namás in kwã, ' in gís kámínj yee ká namánj seejñá appâ in ná in Ísraziel díó álákúmbóba. ¹⁰kilá kwa sí ãl adden kawe namá mañ kúmbé nás koi ákéñ éña ¹¹álbá nii kul Ísa namá ila deem–lé nyañá ãl in karínj Nian, ná kwanj dalda ná kééñ arra kééñé. ¹²álbá Není'ñ túsu tana namás kí kwanj káítie nás kwé'ñ mayít paál kérélinj ná kwé bas dééñ Íya–lé tog kéñá ná dééñ Íya gal namá birmít kéñá namá Deem' ñj kwa namá suññá kuroñ ná Ye karí kulitñj. ¹³Álbá Lonpii ila Yáa–sí jagila namá kilma'ñ rasin dóña kuro namás in kwã á jómba. ¹⁴Ísa namá nyañña ná kapan–sí kura kwa ãl sí kwé'ñ mayyít kabínj namá kare, Ísa namá in kwã juredwoño in gís kámínj ása jawla. ¹⁵Mayyít namás waríng jawla ná risinj, Ísa namá bawa nás dééñ Íya–sí dóña jaa ¹⁶Yeenj kwa nyét namás káltan, Namás Wúo–sí munje kawe kwa nsmá in áánje dééñ tasa–lé ása domoñdwoño appâ tana Wúo èl ásánj kééñ kwa–sí nyinj. ¹⁷Ísa'ñ kiri namá Yidiya ná Barúña ãl Yidiya arí kañj sí mere. ¹⁸Yáayé'ñ Majira namás ila útónja nyéttinj áágé. ¹⁹Yáaye namás kééñ Majira aw–sí tarí piá álánj adden ná Lonpii–sí kíñol, Jí la jañ ãl inloñ álánj jèl wala Duó ker álánj kánó?. ²⁰álbá kwa Ísa–lé kaagul ná kíñul. Yáaye jabadwoño gí adden piá álánj gí kíño ãl gí Wúo adden piá ná jèl wala dúó ker kee álánj kanó? ' ²¹Ná ila tin–lé tag Ísa kwa suññá–sí dawanj piá, kwa asá kireli kwa asá áreta kañj ná dog kwa suññá kúnj palí ãl kurúña kañj. ²²Ísa namá kila kwa–sí díenj jíño jawí ãl adden kawe,boo nás Yáaye–sí udónja it bwã ãl Bí kélbámí, kuruñña–sí kúnj palínj ná Marsoña na kilínjyé ná kwa asá kewa kañj ná dawanj kañj ná turuñña ná belé–lé kélkámíe, ná mayta nás sállá kíñj ná belétullé nás pagiríña–sí kawliye. ²³Bora patta ila dúó gí áisa gíla ápiiba ²⁴Álbá Yáaye'ñ domoñkwa kawñjye, Ísa namás tuuñña nás kwa–sí Yáayenj risinj, jutá bíyo álánj aa bagil ? álánj bilíl bagil asá dawlo koilos pii?. ²⁵Ná ába ilánj áiba kañj jagíl bíyo? Dúó la kéñá ná jibbenja tulléña jínj? ai–ii lela kwa kilánj ãl jibbenja ná kí ótónja táraña buu kawe ála toñ kuri–lé kañj. ²⁶Ná Bí kaa kéñá ná dééñ' ñj puro álánj bagil? Domoñdwoño la kéñá? ee Yé namanj

domonđuño—lé sunňá—ii ²⁷In Duon ai—ii ála déé' in Wúo'ň Domoboreña toya'ň dió in rimmen eja ká álán dúin domonđuño díen tabuň adden aa álán gís Jí díen dorá jaňó. ²⁸Ká álán gís in kwă kwa ilán dió äł Nyáňa kariňi Duó ákeba ná Yáaye—lé sunňá appâ kéná maraň duó kwan itti—ii ná Wúo'ň kuri—lé kee ba Yáaye—lé appâ—ii ²⁹kwa nyétin namá diginiekwa älbá ila belé kélkâmmie bás kiwe Wúo'ň dorá äł see—ii, idîň ná yeeň—sí Yáaye baá . ³⁰Maraň parisina ná Músa'ň guudpááliňa gé nás kien sürňa—sí Wúo'ň táari kawerini, idîň ná yeeň—sí Yáaye ásaaba, ³¹Îsa namás in nyini naná kin kwan diriye kí kaa sîň arra áa? ³²Yeeň bá in kánlâ inná dogólâ dokkêňa ála wêlle'ň lóo kawîya nás suur—sí tari kawe, náis niné kuwo naň bawriňi álán balo naň gís kona kí kolé aa naň ábomolaba ³³ilán ná Yáaye jalodunjo êl ná Garaňa á kamba wala koro ákamba namás in báminj asá árit kee. ³⁴Namá dulđiňkwě êl ná Garaňa kám naň koro aam naň dog in báminj iné äł duó kee ná úróli naň kira aam ná diginie kwan jurru—ii . ³⁵Maraň riň—sí in sí kábiyie äł tullé—ii in kila kwan jainj' in dorá äł yé—sí kariň kulitie ³⁶Naa namá parisidunjo ná Îsa—sí imanja álán kiyal ná kie nuň arra kâmmie, namá parisih'ntón ná sedba'ň kili onjo. ³⁷Ila deem—lé namá Yáa kéná naň kaťňa pii älbá in kélámie äł Îsa parisih'ntón kee ná Nuň kaam, namás mureňa taraňa kí dorde tullé bawa nás kéle. ³⁸Ná Îsa'ň soor kéen tárňa'ň tuga kera ná kóm ,Namás tuga ná Îsa'ň tárňa—sí kí kéen kola liimel liya namá piňi ná ila kola—sí kí déen nyiwîň páaso namás tárňa—sí udo kâmmie namás Murreňa lu—ii ³⁹Älbá ila Parisi Yé—sí imanja ila uu—sí jagila kí kilma'ň diyo in kwă ába domonđuño básán loň in ii äł Yé—sí urel ná äł kaa Yáa—ii ná äł Yáa ila—ii äł kaťňa pii. ⁴⁰Îsa namás in kwă Ká wóel álán gís arř kwă Simonj,' Simonj namá in jawí.' jwă gís Guudpááli ⁴¹Îsa namás in kwă,' äł kwa aw kaiň nás duó dig—lé sunjonaj jaydunjo—lé sonjonaj nii kéyé namás dig dinara nii tîyo piriňa oso ná ker wayyeňa oso . ⁴²Kila aw dog wala sonjonaj á kaiňba álán kawîya, Na Yé namás kila kwa aw sís kila sonjonaj jundi, ná kây diigi naň ye bará—le sunňá kóini?" ⁴³Yé simon namá in jawí," ba gís in loň äł ila duó—ii asá sonjonaj sunňá kundiyé," Îsa namá in jawí Jí bat—sí taras janda ⁴⁴Liiya Îsa namás Yáa'ň eré jainjo nás in kwă," Jí in Yáa—sí jalula Ká kan díen toň êl ná koro dog ágis ájaniba ásán tárňa álu, maraň Yé kúinj tárňa kí kéen kola wesé piá ná kí déen' in nyiwîň paso. ⁴⁵Wala jí kilaňa ágis jámiba, maraň Yé main la tin—lé äł ká tón kari yé bas kúinj tárňa udo aam. ⁴⁶Jí dúinj tabu dăy ájuliba maraň Yé kúinj tárňa gís murreňa gís luyňi ⁴⁷Naa ná Ká in gís kámínj in Yáa'ň jainj sunňá in gís pááliti kéen kaťňa sunňá kila asá kasul, Maraň duó asá jainj itti kee kéen kaťňa bás itti kasul ⁴⁸Liiya Îsa namás Yáa—sí in kwă," kíňj kaťňa kasulňi ⁴⁹Liiya sola kerňa káyé ná díen tasa—lé in risiňa in kii Duó—ii namaň—sí kwa—sí káťňa pasí. ⁵⁰liya Îsa namás Yáa in kwă,' dîň seejîa nás Jí jopó kí appe joo.

Magara 8

¹Liya Îsa namás ná Deem bi Deem—lé Elle bi elle—lé kilonj nás kwa—sí Wúo'ň kuri'ň belétullé pááliti ná Kurémêňa way na aw dog kéenje kaiň . ²Ná Nyáňa wajaňa—lé dawen kinj, in Moo Magdula asá aríta sabe karrul. ³Ná Jona kusán Yáan'kwě Kusa äł Hirotti'ň tón' in oro pii ná Siwsan ná Nyáňa kerňa, kin Nyáňa namás kura kaldul nás roga pugó kawé nás Yeeň—sí kanyinj ⁴Ila tin—lé äł kwan dalda sunňá eja, ná Îsa—lé kí deem deema kundula Yé namás mitil êl nás taan; ⁵" Älbá Jusunódunjo kuro ásán kola ráan älbá Yé nás kolá kirti kolá dii namá dóra bunyie ná kátiñye na ardan kiyanja namá birnyňj kâmmie. ⁶kolá dii namá loo kítonja—lé bunyyé älbá tane namá talale idîň loo ilol áskénaba ⁷Kola kerňa namá keya'ň dió bunyyé ná idé tuyé nás keyá loo makké pii . ⁸Maraň kola kerňa ná suuru kamulu'ň iri bunyyie nás jawlé ná kirinj asiňa pirilé sunňá äł kusunul äł Yé in mitil taan nás kí urú in kwă," Duó asá kilo kee ásán kélámie ba

aw nás kélámíe . ⁹kééñ Majira namá kiñul in mitili'η arra kaa–ii loñ . ¹⁰Îsa namá in jawí," Wúo'η butu'η boot ai la Bîja kannía, Marañ kwa kerña–sí Ká asába kí mitil kámíñ aldi naa ná loo kałwíe ná ákałwíeba ná kélámie ná dééñ arra á kerñilba. ¹¹In mitili'η dééñ arra inloñ kola ila ál Wúo'η belé–ii. ¹²Kola ál döra ari bunyye bá kila kwa gé ál belé kélámie namá Arit êl ná ila belé kíñ kilma–lé rân ná baw álán jñi see ákeba nás kopónól. ¹³Ná kila ál Kídoña'η írí bunyíe namá gal kila kwa gé asá belé–sí kí kilmaña'η simmîñ kídirítie abá kélámmíe, marañ yeeñ kíñja áskâyñiba, yeeñ bá kí tin ittírig see kéli, marañ jarríñ tin–lé bá kawítie ¹⁴Ná kila ál kéye'η dió bunnyè bá kila kwa gé asá belé kélámmie, Marañ abás kawle ná kééñe, díeñ jaiñi'η udóná ná káwíjîñ ná kilma'η sunñá puttó táil wala ila belé tabuña á tuselba. ¹⁵Marañ kola ál suurú kamulíñ írí bunnyè bá kila kwa gé asá belé–sí kí kilmaña'η patta ná teeyé kañ ná belé–sis kélámie ná kilmá góbul kawé rítây namás kané ti–ii ná kiri. ¹⁶Duó ákeba nás Másarája puwól namás korâñ dió wala pittí'η urúgum juúl, Marañ máán sí mardabiñ írí jawriti, ásán kila kwa–sí loo errínel alá kundula ná karítie. ¹⁷Ilán ná ari ákeba nás kuleli ná ás pulitíba wala ari á keba ál butuñi ná tawrá á kúrélba. ¹⁸Naa ná ii nañ eña, in–sí kilma tara–síñ bay–ii ná baa nás kélbâm. Duó asá ari kee básán kanyiyâl, Ná Duó ila máán asá Yé dééñ tabu'η jawriti ása kee, básán kábe ¹⁹Naa Îsa'η Bârña ná dééñ Íya namá kéle álán Îsa–sí kagíla, Marañ Yeeñ kutíñol álán dee–lé kaagól, ilan ná kwañ dalda sunñá kéñá. ²⁰Namá duó dig nyañá nás Îsa in kwä," Ál díñ Íya ná kíñ Bârña paál kerelí náí Jí–sí kane ai lañ kagíla," ²¹Yé namáin jawí." dúñ ná kúñ bârña kwa kit ge asá Wúo'η belé–le kélkáme ná kíe–sí táári kawé," ²²Sog dig Îsa namás kééñ Majira–sí in kwä," kasá kawla in hiila pajân' íñ juwo koo innálañ namás kawle nás puldûñ kûl namás kawle ná kanníya. ²³Álbá kañi ná kañiñ Îsa namá kari ná uño, namá Wîs êl ná paja–lé kari nás puldûñ' íñ dió koro jíñi, ná kóel ásán puldûñ–sí mûgul piá kwa–sí namás masibo poy ²⁴Majira namá kééñe nás Yee kagiye nás in ááñe, " Sagal! Sagal! Kí tara kanní álán kûñiñi, Îsa namás kwala ná dawlo koro'η zola–sí gugureñ piá Wîs namá lula eña loo namá dirig saa–ii . ²⁵Îsa namá kééñ Majira–sí iño, díeñ seejâi âi sabba kari?" Namá bat sūr–sí kí kañiñ ná pirjîñ iñol," Yé in–ii ná koro na dawlo yé–sí bañi pii,? ²⁶Îsa kí kééñ Majira'η namá pají kili ná Gerasiña'η Barú kééñe, Geresá namá pají'η ari kee abá Galilí'η ere jañ. ²⁷Álbá Îsa puldûñ' íñ diyó puño ná tará düu jaa bás kí Aritduño kíátie ála Deem' íñ kwa–lé kéñá, sunñâs ooño ná juri á jíñítieñiba wala tón áñ áwba namá níñ turbaña–lé uñi. ²⁸Álbá Îsa–sí jagíla namá uru tan ná kééñ kurña–lé poya ná uru kírírig tan nás in kwä," Îsa Wúo appâ'ηkwé dee ká káñi aa sa kañ ká saat gí aw bílañ ágíjaba. ²⁹Ila–ii ná Îsa árit–sí nurgu íni álán duó'η suúr kuro, ila duó–sí arit síñ sunñá laddi nás jabiti namá níñ kí nyiríña dóña ná tará kírgeli marañ nyiríña–sí namá níñ dusal ná Arit básán júta tiye dee–ii . ³⁰Îsa namá in iño," Jí ai gí kariya? namá in jawí duno'η kari," ila–ii nás Arita sunñá kéñá. ³¹Arita namá Îsa–lé aña sunñá saat pii álán Îsa á jundiba álán jurûb jiya ³²Namá kaðurúga'η duo'η appâ kééñe Döra'η noda'η namñ piyéñi, Arita namá kee–lé saat pia álán kila Kaðurúga–lé nyiñi Yé namás tina . ³³liya Arita álbá duó–sí jundi namás Kaðurúga–lé jawiñi, ila Kaðurúga'η duo'η namás paja–lé jawiñi namá Roo muniñi ³⁴Álbá Wouña ila uu–sí kagíle namás Elleña–lé Deema–lé kawíñi nás kwa–sí ááñe," . ³⁵kwa namá kurûl kééñe álán kagíla kaa–ii ná eña, Álbá yeeñ Îsa–lé kaagul namá kûmbe ná ila duó asá Arita kure ná kee ná Îsa'η kíli aw ná máaná ná juriña jíñi ná dééñ tabu ná dééñ loo–ii, Yeeñ namá kañ tái. ³⁶Kila kwa ál kagíle namás bârña–sí ááñe Araitduño ai–ii dawíñ eña. ³⁷Lia Garasiña ná kwa ál Garasí'η tuga kañi , Namás Îsa in kowe álán jee ná Jíña–sí jundi ,ilan ná Yeeñ–sí kí kañi pis kañiñi lia Îsa namá pulluñ japa ná kééñe. ³⁸Duó asá Arita kure namá saat piá álán kí Îsa arra kíya, Marañ jopóduño namás in kwä ál tón joo nás kíñ aala–sí kit juwa ál gís Wúo piá. ³⁹liya Duó namá Deem' íñ piñi nás kwa nyét Îsa'η risiño,Îsa yé–sí kaas piá ⁴⁰Álbá Îsa wayña kwañ dalda namá tire, idíñi nás Yeeñ kalñiñi ál Yé wayñiti. ⁴¹Naa namá Duó kéñá ná Yarús kariñi ná Yahuda'η daara'η tabú kéñá namá êl Jáasoduno'η tárña–lé poyya ná saat piá álán

bá kíc kéeŋ toŋ kíya. ⁴²Ilaŋ ná kwě niw tog bir ila ăl kéeŋ dakkí Ayeŋa aw kaŋiŋ kóel ásáŋ wai–ii, Ǽlbá Ísa dõra kéeŋe ná kundiliŋ kwanŋ dalda namás dõra kunyíunyi kaŋiŋ ⁴³Kila kwanŋ dalda'ŋ díó namá Yáa kéná nás kí ayeŋa aw kewa jiniŋi ná dawát tog dog ákénába álán dawíŋ piá. ⁴⁴Namá kí Ísa'ŋ soor êl ná dééŋ Garabubu'ŋ ari tãí innálaŋ kéeŋ kewa'ŋ jiniŋa namás kere, ⁴⁵Ísa namá kiŋo, " kii nai Ká kura Ǽlbá kwa nyét kawreŋe Potoro namás Ísa–sí in kwã Sagal in kwa kunyinyis kaŋiŋ nás díe–lé kurgíŋa, " ⁴⁶Marañ Ísa namá in kwã aila Duó dig kura, ilaŋ nás iwa ăl gí kuro suúr kurul ⁴⁷Yáa Ǽlbás iwo ila uu–lé taga ásáŋ á kuroba, Namá êl ná íri'ŋ kitiŋ ná ísa'ŋ tárŋa–lé kûbiŋ poy in uu namá kwa nyéttiŋ tabuŋ kéná namás Ísa kwã kaŋiŋ uu'ŋ ná Yé, Yé–si kura ná ai–ii wara dawíŋ eŋa. ⁴⁸Ia Ísa namás Yáa–sí in kwã dúíŋ kwě niw díŋ seejãí náí Jí dawíŋ piá kí appe joo. ⁴⁹Asá Ísa kaŋiŋ ná risiŋa, namá Duó main Yarús'ŋ tón jilelé ná êl, Yarús ăl Yahuda'ŋ daara'ŋ tabu kéná, " nás in kwã díŋ kwě niw asá wai–ii ,Guudpááli–sí diga á janiba . ⁵⁰Marañ Ísa Ǽlbá ila belé–sí kélámí namás Yarús–sí in kwã kaŋiŋ áí tãba bá díliŋ seejãí díŋ kwě álán sí appe eŋa ⁵¹Ǽlbá Ísa Yarús' ŋ tón paago, Yé wala duó ker–sí as tinaba álán tón karí bás díliŋ Yáaye ná Yaguba ná Potoro–sí ná kwě'ŋ Ába ná dééŋ Íya–sí kaŋiŋ nás tina álán kariya. ⁵²Ia tin–lé asa kwa kaŋiŋ nás kwě–si komeŋi, nás in kwã, " kola bundi idíŋ ná Yé ás waíba, Bás díliŋ uŋi. ⁵³Yeeŋ máaŋ namás káyé nás Ísa bejeŋ kawe nás kélele idíŋ kaŋiŋ kwě asá wai–ii ⁵⁴Marañ namás dóŋa tãí nás in kwã dúíŋ asa jawla. ⁵⁵Kwě'ŋ kuo namá pentiŋ máaŋ wai gé Kwě nás waríŋ jawla. Ila Ísa namás Íya in kwã ăl ari díŋ baní ná kámí. ⁵⁶kwě'ŋ Ába ná Íya–sí namás kãltan Ísa namá Yeeŋ–sí saw géŋ piá nás in kwã Duó tog bir–sí ásáŋ áaŋalba

Magara 9

¹Ǽlbá Ísa kuréméŋa wayyeŋa aw loo tog iso, Namá kuro ná Kuriŋ iní álán kíeŋa Ariŋ kurre ná Wajana dawíŋ kawe. ²Namá ádden piá álán kaíya nás kwa–sí Wúo'ŋ guud kawliya ná wajana dawíŋ kawe. ³Ísa namás kuréméŋa–sí in kwã, " díeŋ ari tog dog ábabuŋba wala Bari wala Mellé ná Garaŋa ná Soŋgoŋa ná Jurŋa kerŋa ábábúŋba . ⁴Toŋ it ná barí ba ide boŋ namaŋ sog it ăl bóel álán boo ⁵Ná bá kwa ágís kitíríyeba bá turíl kíeŋ tárŋa–lé pelpel báa álán gís díeŋ toŋ ' ŋ turíl áis diŋiba ásáŋ osóm kee ná díeŋ ere tullé aiba. ⁶Innálaŋ Yeeŋ uŋe ná Elle bi Elle–lé kiloŋi nás Kwa Wúo' ŋ belé kawlitíe ná looŋa nyét–lé kwa dawíŋ kawe. ⁷Hirôd ála Galiliŋ Akuro'ŋ tabu kaŋa namá ila údóŋa nyét kélámí álán kaŋiŋ ná duitíya, Hirôd–sí namás tabu urruŋoilaŋ ná kwa díi in kámíŋ asá Yáaye jaloduŋo sala eŋa. ⁸Ná kerŋa gal ná in kámíŋ ăl Alíja Domoŋduŋo–ii alá tóóriŋ kéná ná loŋola ná díi ná in kámíŋ alá in kila Domoŋkwanŋ díó dig nás jawla. ⁹Marañ Hirôd namá in kwã Yáaye–sí Ká tabu anda in naa gal kii ăl Ká dééŋ in údóŋa kélaam Yé–sí nás bat jawle álán Ísa–sí jagil ¹⁰Ǽlbá Kuréméŋa kaŋiŋi, Namás Ísa–sí kila údóŋa nyét áaŋe ăl Yeeŋ kawe, Lia Ísa namás díliŋ kéeŋ Kuréméŋa–sí kaŋiŋ ná kíeŋa Deem Beseda kéeŋe . ¹¹Marañ kwa namás kíwe loo it ăl Ísa duitiŋi namá kari kulé. Ísa namás Yeeŋ–sí tire nás Wúo'ŋ belé risiŋo ná dééŋ Kuriŋ' ŋ ná Wajana–sí dawíŋ piá ¹²Ǽlbá Dulé dúŋa Kuréméŋa wayyeŋa aw namá kéle, Nás Ísa–sí in áaŋe in kwa–sí adden jaa ná Elleŋa dakkí–lé kiya nás súŋa–sí ari dig kule ná kãmmíe ná loo oyŋiya uŋol idíŋ Kí saa karra kaŋiŋ. ¹³Marañ Yé namás Yeeŋ–sí in kwã, " Bí ari dig baní ná kãmmíe, Kuréméŋa namá in kawí Kí bás Garaŋa ooso ná Puuna aw kaŋiŋ díliŋ, abá íriŋi namá koo nás in kwa–sí Nuŋ kulu. ¹⁴(Ila loo–lé kwa namá dakkí Liriŋa ooso kaŋiŋ) Ísa namá kéeŋ Majira–sí in kwã, " in kwa–sí buwa ná Daaraŋa, Daaraŋa'ŋ ôl ná daara tog ásáŋ dakkí kwa wayyeŋa ooso kee, " ¹⁵Majira namá innálaŋ kawe, " namá kwa nyét düu kulü. ¹⁶Ísa namá Garaŋa ooso ná Puuna áw–sí baw ná loo jawíl jagila namás assô assô piá ná du–ii ná dokke dokke piá namás Kéeŋ Majira–sí ŋarra Majira namá kéeŋe nás kwanŋ tule kayé. ¹⁷kwa nyét pistiriŋ kãmmíe ila Majira namá kila Nuŋa'ŋ ariŋa asá saje kí Gereŋa áw pistiriŋ dorol kawe ¹⁸Asidiŋ Ísa bá loo

dig kéná ná ditini'η juméla ná kééη Majira dog kéyé k̄aη ǎlbás dééη j̄m agé namá kééη Majira-sí iηo nás in kwǎ." Kwa bat ai-ii ǎl Ká kii aη?," ¹⁹Yeeη namá in kawí," Kwa d̄i ǎl in kámíη Yáaye Jabaduηo jaη, ná Kwa kern̄a gal in kámíη Iliya jaη, ná d̄i gal ǎl kila Domoηkwaη dió dig jaη alá toóríη kusin̄i nás jawla ²⁰Yé namás Yeeη in kwǎ," Maraη B́i ái b́amíη ǎl Ká kii aη?" Potoro namá in jawí," J́i ǎl Jásoduηo jaη Wúo'η kwě. ²¹Maraη Ísa namás sartin̄i piá ásáη Duó bir sí ás ǎlon̄ba. ²²Ísa namás Majira-sí in kwǎ," Dald̄i'ηkwě ásáη dita'η tasa kí mun̄n beto ná Sabaηa t̄abu kuruηa-lé ná Paηiηa Músa'η daliη Guud̄pááliηa ǎláj Yee áriηiya ná lia yeeη baη kawe namás dééη wai'η sog iis kwaη-lé salla gé nás jawla ²³Lia Ísa namás Yeeη-sí kwa nyét in kwǎ," Ába Duó kóel ǎláj dúiη k̄aη iηi, bá dééη suur bás piá ná dééη kaḏ̄aba b̄aw nái-ii kereη kaḏ̄i luwo. ²⁴Id̄iη ná Duó ǎl kóel ásáη dééη suur jopó mááη bá jiti, Maraη Duó bi Duó ná dééη suur jiti dúiη u'η básáη jopó. ²⁵Kaa lé tullé-ii ásáη Duó dald̄iη nyét dóηá kee ná dééη suur jiyó wala gal paso?. ²⁶Ába Duó kee ná Dúiη u'η wala gal Kúíη údóηa'η u'η-sí t̄abus tuti, Dald̄iηkwě-sí dog básáη dééη u'η t̄abu tuti ná ába kééη galaηa'η wala Ábba'η galaηa'η wala Melega'η teeyeηa dió éla. ²⁷Ná Ká ai-ii saa ki see'η see kámíη kwa d̄i díeη ǎl in baη ná berel kwa d̄i wai-sí naη ásáη kaweyebaná Wúo'η Kuriη-sí ákaηiēba ²⁸Ása bá dak̄kiη soga tamm̄ain bit̄ul ǎl Ísa in belé-sí kwǎ, Yé namás Potoro ná Yáaye ná Yaguba-sí k̄aηi ná Púgo kééηe ásáη j̄m. ²⁹Innálaη ǎlba kééηe nás jumóla dééη waj̄iη jaluη namás kere j̄iηo namaη kééη j̄uḏ̄iηa dog namás nii patta ná teeyá j̄iηol inná kuy' iη julmola ³⁰Kwa aw Músa'η kí Ilija namás Ísa-sí galaηa tulléηa kaḏ̄olé nás Ísa kirsin̄o. ³¹Ná kí Ísa, Ísa'η wai'η kirsin̄ol ila Yé kíe J̄ursalam dui-ii ásáη t̄abu j̄m ³²Ila dió Potoro kí kééη Ámparaηa namá kaḏ̄i ná kuḏ̄ol, Maraη lia [lbá Yeeη soga t̄abuη kurol namá Ísa'η galaηa-sí kaḏ̄ilé ná kila kwa áw ǎl kéye kereli. ³³Ásba kila áw kawla ǎláj kiya ná Ísa-sí kundi, Potoro namás in kwǎ," Sagal in b̄at tullé-ii ǎláj iné kaη, k̄ay kirbónt-sí iis kurtó J́i tog ná Músa-sí tog ná Iliy-sí tog (maraη Yé ás lon̄ba ari ǎl yé beléηa.) ³⁴Ila Tin-lé Yé kéná ná risin̄o namá kútu lon̄la ná Niḡil b̄aw nás Yeeη-sí Nima piá Yeeη-sí namá kili suúr buηi. ³⁵Namá kútu'η uru ēl in beléη in dúiη kwě-sí ǎl Ká áηo Yé-sis kélb̄am. ³⁶Álbá ila uru kera namá k̄ambe ná Ísa ditini, Majira namá ila belé-sí kilmaηa kábe wala Dúo tog bir-sí ás kaηeba ³⁷Eleliη ǎlbá Yeeη puḡo kuḡuḡol namás kwa sun̄já' η dalda tani ná dee-lé kéle. ³⁸Kwaη dió dig sédig namás t̄ari piá Guud̄pááli Ká J̄i ḡi saat kaw ǎláj dúiη kwě de jaḡil ilaη ná dúiη kwě bás dillin̄i Yé-ii. ³⁹Jaḡil Árīt kwě-sí b's láddi namás uru kirir̄iη ereηel, namás d̄uu jabiti nás puḡul pii namaη s̄iη udo puḡo pii namá áwreη pii ná pellet ájundiba. ⁴⁰Ká kíeη M̄jira-lé saat áa ǎláj gis in Árīt k̄ura, Maraη Yeeη kutin̄ol." ⁴¹Ísa namá in jawí, Hai in porreηa serétkwa ása seej̄iā ábaba, B́i bóel ásáη kíηi nini kóη nái irmel,? Namás ila Dúo-sí in díeη kwě-sis ine j̄el. ⁴²Ná ila tin-lé al kwě und̄iηiηi Árīt bas b̄awá nás loo d̄uu tan ná puḡula piá, Maraη Ísa namá Árīt-sí úpuri lia namás kwě-sí dawín piá, namás dééη B́aa-sí jawí. ⁴³Yeeη namás kwa nyét Wúo'η ápp̄iη-sí pirjeη kawe,ila tin-lé ǎl k̄aη nás kila udóηa-sí kaweηi ǎl Ísa piá Ísa namáskééη Maira-sí in kwǎ,". ⁴⁴In uu síis tulléη-sí kélebam, Dild̄iηkwě-sí kiniya ásáη bot arra'η d̄uu kíllil namá kwaη dóηá káyé.. ⁴⁵Maraη Yeeη ila beléη arrá ákaḡulba, ila beléη arrá díeη ere j̄iηiás ilaη ná dééη arrá ákaḡulba, namá loo kaḏ̄i kawéηi ǎláj Ísa-sí dééη arrá'η iηol. ⁴⁶Naa Majira-sí namás díeη tasa-lé galda poy kiniηi naη kwaη bain app̄a-ii. ⁴⁷Ísa namás kíeη kilmaηa'η arra kiwo namás kwě itti bawa nás díeη taga jaa. ⁴⁸Namás Yeeη-sí in kwǎ," Duó bi Duó nás in kwě itti sí kí kúíη kona dir̄iηti báis Ká dir̄iηti, Ná Duó nás ká dir̄iηti bás ila Duó-sí dir̄iηti áila Ká adden piá, id̄iη ná ittikwaη mááη baη Yé kwaη app̄a eeη ⁴⁹Yáaye namá in kwǎ," Sagal, Kí Duó kumbo ná Árīta kí kíη kona kuḡruη namá in kwǎ ǎláj kási ilaη ná Yeeη ákaηba, ⁵⁰Maraη Ísa gal namás in kwǎ," Yé ábásiba id̄iη ná ába Duó d̄iη garim̄iη áiba bá kíyeη baη. ⁵¹Asá tin dak̄ki piá ǎláj Ísa-sí jawíl kiya, Ísa namás ui-ii ǎláj bá J̄urusalam jee. ⁵²Naa namá Domoηkwa t̄abuη adden piá ǎláj ná Samariηa'η elle kééηe ásáη loo ásilin̄i kawa. ⁵³Maraη Samariηa namá k̄ariηie ásáη kidiriyeηol ilaη ná Ísa J̄urusalam

duitiji ⁵⁴Álbá Yagúbá ná Yáaye alá Majira kaji in uu sí kagile, Ná Lonpii-sí in kinul, Lonpii Jí jóel gila ásán utú main jawíl taji kaa ná êl ná in kwa-sí ámí. ⁵⁵Maraj Ísa namás jaiño ná ittiñ gurgureñ piá Yeeñ-sí. ⁵⁶Namás kandul ná Elle kerlé kééñe ⁵⁷Ila tin-lé alá Ísa kí kééñ Majira'ñ dóra kaji, bás Duó dig in kwă Ká Jiji kari ulo loo it lé ná jani. ⁵⁸Ísa namá in jawí, " Bórnyoña kulonjas kaji ná kiyaña jawíl-sí kaji, Maraj Dalin kwě loo ás kéba álán dééñ tabu lupó ⁵⁹Nañ Duó keer-sí in kwă, " kari jilo Duó namá in jawí Lonpii kay main jundígi ná dúíñ kurro. ⁶⁰Maraj Yé namá in kwă, " ál judi ná maita kíeñ Maita kurrtul, Maraj Jí joo nás kwa-sí Wúo'ñ kuriñ risiño. ⁶¹Duó keer dog namás in kwă, " Ká álán dí kari ulo, Lonpii, Maraj main ál jariñ ná oo nás dúíñ toñ' ññ kwa-sí dóñá oló. ⁶²Ísa namá injawí Duó ákebá ná dééñ dóña Murattíñ írí jawriti ná Nññi soor jawiti ná Wúo'ñ táári-lé domi.

Magara 10

¹Lia Lonpii namá Majira wayyéña sabe jaño, namá dééñ tabuñ adden piá, Deem bi Deem ál Yé kóeliñi álán jee. ²Namás yeeñ in kwă, " Taa suñá-ii maraj táári kwă itage, kây-ii Taa'ñ lonpii-sí biño álán táári kwa-sí dééñ Taa'ñ rây adden piá ³Boo ná baáli baa, Ká in gí adden kawa inná kuniña Toroña'ñ dió. ⁴Ná alá gal banní Jusulan wala gal Mellé wala perêť ás babûba dóra tin kwan janilé adden ábaba ⁵Abá tónj dig-lé bari main bá toñ' ññ kwa-sí dóña baní nás in buwa aw ná in toñ-lé appen kee. ⁶Abá ilan ná Duó kee nás bora kilmá kee Wúo'ñ appíñ ban dééñ írí buñi, ná ábabûboña Wúo'ñ appíñ dééñ írí añ buñiba. ⁷Bá ila toñ-lé boñ ná bá ari kít bâm ná babá ál gí Yeeñ kaní, idíñ ná táaridunjo inlonj álán kééñ duléñá bñw, tónja'ñ tasa-lé abíñjiba ⁸Abá Deem dig-lé bari ná gis kítireñi arít náis díeñ tabuñ káyé bá bâm. ⁹kwa kít ná waján gé bá dawíñ baa ná in sí buwa Wúo'ñ kuriñ ál díeñ dakki kela. ¹⁰Maraj abá Deem dig-lé bari ná ágis kitireñiba, Bá Deem' ññ oroña-lé boo ná in bamiñ. ¹¹Namañ díeñ Deem' ññ turíl ál gis kíña tárña-lé tíyo álánba petpet kaa náis Bíña tíñi, Maraj aw nás in biw Wúo'ñ Kuriñ ál dakki kéla, ¹²Ná ká kámiñ gís ila Jansíñ sog-lé máán níñ Sodoma'ñ rímo suñá hini main kí in Deem' ññ rímo ¹³Mine kásán Kurazini'ñkwa-sí eeñ ná mine kasán Besédakkwa-sí eeñ idíñ nañ in pirjeña díeñ taas-lé Tira ná Sidon kaji, kwa ban main toorig tubeñ kaji nañ juriña nyérta kiñi. ¹⁴Maraj máán in Tira kí Sidon suñá rimol ila Jansíñ sog-sí main kí Bí. ¹⁵Ná Bí kapañiña aslan kí írí kagíl álán gís jawíl kíyál? Lolo Bíña-sí dñu'ñ dñu gí síñ kíya ¹⁶Duó kít ál gís bíña kélkám, Báis Ká sí kélám, Ná kít ná gi Bíña urel bá gi Ká urel, ná kít ná Ká sí irel, bá Duó kít sí irel ál gi Ká sí adden piá, ¹⁷Álbás kila wayyeña sabe kí kilma'ñ simmíñ kayñol ná kajiñe ná in ááñe, " Lonpii kíña-sí namañ gí Arita dííñ kona'ñ bañi pii. ¹⁸Ísa namás in kwă Ká Arít appâ kagíl ná míñ jawíl in polé niná kuñi 'ñ julmola. ¹⁹Ká Bíña kuriñ gí kaní ásán Garima'ñ kuro sí nyét kuro'ñ baw, niná álán kumí ná Nyéñá-sí barnyiñ, ná ari ágíñ bulitiba. ²⁰Naa ná máán kilmaña simmó ágí ññiba ilan ál gi Arida bañi piá, maraj baw nii kilmaña simmó ññi álán kíeñ kona jaiñi'ñ domobore-lé kawal ²¹Ila tin-lé Ísa namás kí kuo teeyaña'ñ dóra kí kilma'ñ simmíñ piis eña, namá in kwă, " Ká assó gís kámiñ Ábba alá jawíl ná suuru'ñ Lonpii jañ, idíñ ná Jí kin lóťa kwa riyaña ná guudkwa-sí jula namás kwa dalula-sí jawli niná kin dogólá dokkeña, Ee Ábba in uu ilan eña náis Jíñ tulléñ ²²Dúíñ Ábba lóťa nyét Kaa dóñá jaa, Duó ákeba nás lonj Kwě dee kii-ii bás Ábba diliñ lonj, Ná Duó á keba nás lonj Ábba kii-ii bá diliñ Kwě-ii nás lonj, Ila kwa dog sí kalonj ál kwědee jaño ásán Ábba-sí kalonja ²³Ila namás kééñ Majira-lé jaiño nás kí butu in kwă, " kwa kila sí áw nás bora patta eeñ ál lóťa kila kalwíe ál Bí balí. ²⁴Ilan ñi nás ká in nañ ámiñ ná Domonkwa suñá ná Abukuriña kóeliñi álán óta kin-sí kagíl ál Bí balí, maraj á kagileba nañ dog kóeliñi álán lóťa kít kékámmie

marañ kélammíeba ²⁵Asidíg Mûsa'η guudpááli dig namás jwala álán Îsa-sí arri namá in iño, Guudpááli kaa nîη aa álán jain lujî wariseη eeη?" ²⁶Îsa namá in iño dalilé aa-ii remmeη eeη? Ná jí déeη arrá ai-ii jereηel?. ²⁷Ila duó namá in jawí, álán Loηpii dîη Wúo-sí baġi jaa, kí dîη kilmá nyét ná kí dîη kuy nyét ná kîη kuro nyét ná kí dîη tabu nyét joyηi, Ná dîη jîrîη-sí in joηi ál Jí dîη suur-sí jóel. ²⁸Îsa namá in jawí bat taras jaw bá innálaη jaw ál dalí beléη namás jain lujîη jaη ²⁹Marañ Mûsa'η dali'η guudpááli bá kóeli ásáη déeη suúr in raη,Álbá yé-ii Îsa-sí ná jílel kii ná dúîη jîrani?. ³⁰Jawíla Îsa namás in kwă," bá Duó kénéá ná Jurasalam jawla ná Jariko duyéηi namá Gammáyé'η dóηa poy, Gammáyéηa namás kéeη juriηa kíriye ná kaladdíe ná Yeeη ná kaġkíe ná kéeηe ná Yé-sí ná kundíe nás kira kí kariηa íti ³¹Íde sememeη namás paġi tan ná Jurasalam kí ila dóra duyáηi, álbá ila Duó-sí jagíla namá kí dóra ker taga panyo. ³²Naη dog Leba duηo dig kéla kí ila dóra naη dog taga panyo ná nyaġá ³³Marañ Samáraduηo álbá êl ná kí ila dóra kiloηa álbá ila duó-sí jagíla namás déeη uu áyiη eeη. ³⁴Samáraduηo namá nyaġa nás kéeη kiyáηa kí kira ná day liyo namás riġo lia Samaraduηo namá bawa ná déeη leeli'η íri jaa nás Sola'η tóη kere namá déeη oro piá. ³⁵Elelí'η namá dînara aw raηa namá ila sola'η toη' íη sít sí iní, namás in kwă kay in duó-sí jaluya namaη lia ába ká âyηa nama gí soηgoηa ila kaní asá íri nyíye ³⁶Kin iis' íη dió ay dig nás jí in loη ál ila duó'η jîrani ál Gammayeηa kaladdíe?. ³⁷Mûsa'η dali'η guudpááli namá in jawí ál ila duó-ii asá déeη uu kaiη kénéá,Yé Îsa namá in jawí ál joo ná in jaa ál in Duó piá ³⁸Îsa kí kéeη Majira'η bá dóra kaîη kiloηi namá toη dig-lé paago, ál dee-lé Yáa kénéá ná Marsa kaîi ila Yáa namás Îsa déeη tóη díre . ³⁹Namás ditan kénéá Moo kaîiη, Moo namá êl ná Loηpii'η tárηa kili oηo ná kee nás Îsa'η beléηa kélama ál risiη⁴⁰Marañ Marsa-sí namás kí ájîηa tîe, ná kénéá nás kwa-sí lótaηa ásilanη pii. namá Îsa êl ná in iño Loηpii, Jí bása ájajmelba ál ká dúîη ditan ditin jundi? ná táári ditin âw kay jawlas nás janyiηi , ⁴¹Loηpii namá in jawí." Marsa Jí aη udóηa suηġá naη gí kilmá sondorôġ undeliη , ⁴²Marañ tog deliη dîη jain-lé ná dîi-lé tullé-ii , Moo ariη jaηo ál tullé-ii ná ari dee-lé taga aη kabeba.

Magara 11

¹Sog dig Îsa bá kénéá ná loo dig-lé jumala álbás kéeη júma áge, kéeη Majira'η dió dig namá in kwă," Loηpii kay-ii jawli gîs ai sîη kumel diliη inná ása Yáaye kéeη Majira-sí pááli," ²Îsa namás in kwă," abá bóeli ásáη bûm bá in buwa Báa kalán kîη kona teyéηa-sí baġi kawe aw ná dîη kuriη éla. ³Ái-ii aw nai kereη Nuη jani álán taga pisiη kaam. ⁴Ná kéeη kaŧíeηa-lé appeη jaw, ilan ná Jí dog Duó bi Duó-sí appeη kawe,ál gis kiηa jiti pii ná jarrîη ereη jano. ⁵Ila Yé namás yeeη in kwă," kay bá in baġíl ye abá loη sí díeη dió duó jaru kee ná dee-lé kí luliη tulé du-ii nás in beléη jaru kay kasá dîi-lé garaηa iis dîi jay.⁶Na asá ilanη kele idîη dúîη jaru dig sabariη kénéá ná êl, ná ari ás aηba álán kani ná kamí. ⁷Namá Duó kénéá ná dió kaŧiηi namá in jawí," bílanη áġiwaba tusu máán ása kurrí ná kí dogólán máán piti kápa, ná kuηi taga ásáη kawlaba álán gí ari dîη aní . ⁸In gîs kámîη ába yé ás jawlaba álán yee iní bá in loη ásáη jawla ná kîŧ iní ál yé kóel idîη ná déeη jaru-ii ná yé kee ná togke saw iηel álán kanía ⁹Naa namáais in kámîη ee bá biηo ná ma-ii kannía bôy-ii gí básáη bûbó namá tusu baldo bá gí sîη kawlíya. ¹⁰idîη ná Duó bi Duó ná kilele ná níη kannía ná Duó kîŧ ná wóel básáη-sîη bulo ná Duó ná tusu kaladdi básáη kawliya ¹¹Bí kaa Ábbaηa baη, kilala baη abá gí dîη kwě puú'η iño Jí máán namá Núum jani. ¹²Abá gí diró'η iño Jí máán namá Nyééη jani gol. ¹³Ná alán jitiηa baη Bí bás baloη álán lóta tulléηa kîη dogólá-sí ai-ii nîη banní, Ná máán Ábbá ál jawíl kee ai saa suηġá tullé-ii álán kuo teyaηa kila kwa-sí kîni ál Yé-sí seekéli ¹⁴Sog dig Îsa namá kénéá ná Duó ila-sí Arit jurra ál bukûm kénéá, álbá ila Duó-sí Arit

suúr kuro, namás duó jaa ná risinj kwa namás bat pirjen kawé. ¹⁵Marañ kwa ðii in ááge Yé ál arit kí balazabun Aríta'η Ábó'η dóra kúrūη ¹⁶Kwa kernja dog namá arre ná jawilīη ósom'ij kinjol. ¹⁷¹⁷Marañ Yé Ísa namá díeη arra raηa namá in kwă, " Kuriη bi Kuraη ná déeη suúr ηárinj ná suúr—sí ðikkó bá déeη suúr poiti ná Toη bi Toη ná déeη suúr ηáriti bá déeη suúr poiti ²⁰¹⁸Ná lia Arít appâ dog abá suúr ηárinj bá poiti ná suúr—sí ðikkó kawí déeη Kuriη ná niη keer? Ká in sí ilan kámīη ná Bí in bāmīη ál Ká Aríta kí Balazabun' iη dóra kúrroη . ¹⁹Ná abá Ká aríta—sí kí Balazabun' iη dóra kúrroη, Ná Bí kíeη jilokwaη kí kīη dóra—ii ná yeeη Aríta kurro? Naa na baη kíeη jandi kwă ge. ²⁰ \v Marañ abá ká Aríta kí Wúo'η kuro'η dóra kúrroη, Wúo'η Kuraη bá ðii—lé éla ²¹Abá Duó kakkier Dereg tullēη jīηi nás déeη tón jaan kéeη lóta baη gubul kaīη. ²²Marañ abá Duó kéla nás dee—lé kurro suηηá kee básāη Dereg riye, ál ila duó see tīel ál Ye jaan namá jireηa—si ηara. ²³Duó ná kīe ákkanba bá Dui—ii Garimi, Ná Duó kīt nás Wúo—sí dorol ápiá ba bás perra pii. ²⁴Abá Arít Duó'η dió kuro bá kí nigeba'η dió tiriri pii ná ūmmel kóel ná ágīs bulitiba lia namá kin kwă álāηila tón—lé awgí ál undi. ²⁵Abá wayηa ná ila tón—lé paago namá búló ná ila tón—sí birnyīη káηul. ²⁶Lia ál piηiti namás Aríta kernja sabe jolo ná dee—lé suηηá jītti gé lia Yé namá jee ná ila lóó—lé óηo, ná ila toη' iη ũ máāη ila wara—lé suηηá tara—ii ²⁷Lia dió Ísa bá kéηá ná kin údóηa belēη ál Yáa—ii dig kwaη dió arra piá ná in belēηa Wúo sīη ila Yáa—sí koro yawyaw piá ál Jí kíri naη gí runyo. ²⁸Ísa namás in kwă, " gal aw náis kila kwa—sí suηηá eηa ál Wúo'η belé—sí kélkámie ná baḡi kawé ²⁹Asá kwaη dalda nyiηi nás únyúnyi kiηi, Ísa namás jaa ná in belēη kin porreηa jiti ge, namá kaīη ná osóm kóeliηi, Marañ Jóna'η osóm'ij paál, osóm keer ákebá álāη kannía. ³⁰Ilaη ná Jóna Ninaye—lé osóm kéηá, Ná Dildi'ηkwě dog baη kin Porreηa—lé osóm—ii ³¹Yáakuraη ál Siddi'η ere kéηá, ná kéla Jansa'η sog—lé básāη kí kin porreηa 'η arra kawla ná kin porreηa—sí jani íri jábī ,idīη yé main karra kéηá ná éla alāη Silimān' iη riīη kélámie ³²Baḡil ná iní ala Duó kee ná Silimān—lé appâ—ii, jānsá'η sog—lé Ninaye ásāη kí kin porreηa arra warīg kawla ná kin porreηa—sí jani íri kabīya, ilaη ná yeeη Yóna'η guudata—lé tubeη kiηi, baḡil naa iní alá Duó kee ná Yóna—lé soηηá appâ—ii ³³Duó á keba nás Masaraja puwol namá loo kīt—lé jaa alá loηitiba wala gal namás kí Kora jūm, mámaη bá déeη Mardabin íri jawriti ásāη kila kwa—sí loo ereηel ál kúndula álāη kaḡiya. ³⁴Dīη Nuηi dīη suur' iη hērra, ila tin—lé dīη Nuηi teeye—ii dīη suur nyét bás kí hērra pisi, Marañ ila tin—lé ál kīη kuηi nyókége dīη suur bás lumusi. ³⁵Bale jaa álāη hērra ása dīη dió kéηá ás waiba. ³⁶Naa naa ábas dīη suur hērra pisiη kee nás ðikkīη á keba básāη kí déeη hērra nyéttiη erriη inala Masaraja kee nás Jí ereηel ³⁷Álbás Yé belé age, parisi dig namá Yé—si namīη ímaηa namá nyáηa ná sidabin dakki oηo álāη kīe namí kawé. ³⁸Marañ paḡisi—sí namás pirje eηa ál Ísa main koηa á liyoba ³⁹Lia Loηpii namá in kwă, " Naná Bī paḡisiηa kasa ná paηgá—sí bá déeη sor báli ná déeη ðiyo ábaliba, Marañ namás dió'η bundi , marañ namás dió'η kilmaηa kurru ná jitiηaη. ⁴⁰Bí bat kin lulla duó ál sor—sí taan dió—sí á tewaba. ⁴¹Marañ paḡiriηa kīt baní ál paηgá—lé kee ná Bīηa—sí ná máis údóηa nyét teeya iηi. ⁴²Mine aw ná díe—lé Bī paḡisiηa bí Wúo—sí kíeη Nanēηa ná Muriηa ná kíeη pila kernja nyét ál kíeη kárita—lé béréηel barīηi álāη Wúo—sí ban' álāη way—ii jeη dió tog bannie ,ná Wúo'η joiηi síis nuηi bapa marañ bá inloηa álāη Wúo joiη ná arra jaá—sí báa ná wayye'η dió tog' iη jani sí aη bundiba ⁴³Mine aw ná díe—lé jee Bī paḡisiηa idīη ná Yahūda'η daara—lé kuḡiηa bārηa'η tullēηa—sí í bóel ná doηa'η jani Wēliēηa'η looηa—lé bóel . ⁴⁴Mine aw díe—lé jee idīη bí in baluη inná Turbaηa ása sigela akāiηbaná kwa déeη íri kiloge ás kalηaba ása dió maη kaḡ ⁴⁵Músa'η guudpááliη dió díg namá in jawí, " Guudpááli kí dīη belé in jirsiη tara iila dog Kiηa janiη. ⁴⁶Ísa namá in jawí, Ná bí ál Músa'η guudpááliηa mine aw ná díe—lé jee idīη bí kwa—sí kóta díroηa betebel ná kí tabaη kabīya ná Bī ná ittiriη dog á bányitiba ⁴⁷Mine aw ná díe—lé jee idīη ná Bis Domoηkwa—sí turba burrtu, ná ba kíeη Báaηa war kwaη gé ná Yeeη—sí kawḡi . ⁴⁸Innaη namás kíeη Báaηa warkwa—sí nuηi bindel ná kíeη tááriηá—sí binel Yeeη domoηkwa—sí kawḡi ná bí nás Yeeη—sí Turbaηa butúm ⁴⁹Inniη ná Wúo kí déeη riīη

namá in kwă,"ná Ká ásán yeeŋ-si Domoŋkwa ná Kuréméŋa adden áa dī-si ná mineŋ kawa ná kerŋa-si ná kawē . ⁵⁰Náná namá ilan gé ná domoŋkwaŋ kewa alá kawīŋ main juŋ-lé bás in tini'ŋ porreŋa'ŋ táala-lé tǎil . ⁵¹In ná namás main Ebeli'ŋ kewa-lé diili namá niŋ Zakari'ŋ tin-lé jaago ál Gubboŋa'ŋ tóŋ' ŋ tása-lé kí Toŋteyeŋa'ŋ -lé kawŋi Eee ná Bī-si bais in kámīŋ in údóŋa'ŋ táala-lé bás in porreŋa-lé tǎil ⁵²Mine aw ná díe-lé Músa'ŋ dali'ŋ guudpáálīŋa idīŋ nās bí jīwi-si gansraba ná bí kí kíeŋ sūrŋa dog ábariba nās kila kwa-si bariŋi álán kariya ⁵³Lia Ísa namá kurro ná nyaná, main ila tin-lé Parisiŋa ná Músa'ŋ dali'ŋ guudpáálīŋa namás kayé ná yé-si tekké saw kawyé . ⁵⁴Ná jīŋoŋa suŋŋá kannía ná wóel álán iŋo dg-lé poyya.

Magara 12

¹Lia tin-lé ál kwa kí liriŋa kísiŋol ná suur-si kaŋine, Ísa namás tuŋa nās kéeŋ Majira-si risiŋ nās in beléŋ Parisiŋa'ŋ si tirma nuŋi benel ná déeŋ arra beeŋ, Yeeŋ kila gé ál dūu kundūŋa ²Na ná Ari nās juŋiŋ básán kũmō naná ari ná Bī kí lulu bawe kwa básán kí too kũmbō. ³ná ari lia asá pay ila asá tejiŋ urīŋ duó-si sodoba kwa baŋ kí ósa'ŋ íri áŋol ⁴ká biŋa-si náis kámīŋ kúŋi jaruŋa, kilakwa-si kaŋi ábaba ila dīllīŋ sūrŋa-lé kíriwe', maraŋ gal ila ari lé suŋŋá jītti á kawēba . ⁵Maraŋ Ká ná kawli gi sīŋ kí yé ál in loŋ álán kaŋi báa, Wúo-si kaŋi báa ilan Yés kuro kee álán gi útu jabi lia ál busa ,ee in gīs kamīŋ álán Yee kaŋi báa ⁶Zidiŋa oos kí ridineŋa aw á julitieba? Maraŋ Zidi tog dog á keba ná Wúo déeŋ loo áslonŋba. ⁷Namaŋ kíeŋ tabuŋ nyiwīl nyét jīliŋ, Ná kaŋi ágitiba idīŋ Bī yee kila Zidiŋa-lé suŋŋá tarra baŋ⁸Ná Ká in gīs kámīŋ kila kwa ál gīs ka kwaŋ tabuŋ kine, Dildi'ŋkwē baŋ sīŋ yeeŋ Wúo'ŋ Melega'ŋ tabuŋ tain ⁹Maraŋ kila kwa aila Ká-si kwaŋ tabuŋ kawreli Dildi'ŋkwē dog baŋ Yeeŋ-si Wúo'ŋ tabuŋ íriŋi. ¹⁰Duó bi Duó ná Dildi'ŋkwē'ŋ uu kí jīttiŋ beléŋ básán kaŋil, maraŋ kwa kíŋ ál kuo teeyaŋa'ŋ kí jīttiŋ kámīŋ Yeeŋ-si taga ásán kaŋulba ¹¹Ná abá Yeeŋ Biŋa-si Yahúda'ŋ daara-lé ná Akuro'ŋ toŋ Kurikwa-lé kundula álán gi jani íri kabiya pellet iskeŋ á beba kíeŋ sūrŋa-si ai-ii sīŋ bari wala kaa nīŋ buwa. ¹²ilan ná kuo teeyaŋa bágisīŋ páálīya ila tin-lé ai-ii nīŋ buwa ¹³Namás kwaŋ dió Ísa- si in kwă," Guudpááli dúŋiŋ bará juwa ná dáŋiŋ mirēt kaŋgar aisa dáŋuŋ báa jundi . ¹⁴Ísa namá in jawí," Dúŋiŋ mǎpar kii náí Ká díeŋ jansaduŋo wala gal jangarduŋo jawí. ¹⁵Liaŋ kwa-si in kwă údóŋas nuŋi benel ná kíeŋ sūrŋa-si zalbana nyéttiŋ karra bawi idīŋ ná Duó'ŋ jaiŋ kí údóŋa kila ás tielba asá Yé kee ari tog dog aiba álán yé nini kawaji ¹⁶Lia līi Ísa namás in mitil tan tóórig bá kawāj kéŋá, Nás rǎyta kéŋá ná kéeŋ píla suŋŋá tullé kíreli. ¹⁷Namás jaa nās déeŋ suur-si in beléŋ Ká ná ai niŋ kaa ná loo áskaŋba álán kúŋiŋ lóta in nyét dee-lé aa. ¹⁸Namás déeŋ suur-si in kwă," Ná ká in kaa yee-ii álán kúŋiŋ surreŋa karo ná appá aa álán dee-lé kúŋiŋ Gomoŋa nyét ná lóta kerŋa dee-ŋi. ¹⁹Lia namás dúŋiŋ suur-si in kwă Ká duó saada tullé Jí nās lóta tulléŋa nyét ayeŋa suŋŋá kila ál Jí jóel kay-ii jaiŋ sikál ájaŋba nās kí díŋi suur seert jaa ²⁰Maraŋ Wúo namás in kwă," Hai Jí in ulul Etteŋ lulé álán díŋiŋ kuy-ii kéyal ná kii ná duiti álán kila lóta kila waris piá. ²¹Ísa namás in aage naa namá ye-ii nās kwa kíŋ sí indel ál kíeŋ sūrŋa-si kawīŋiŋ gubuluŋ kawē ritie maraŋ yeeŋ Wúo'ŋ nuŋi kawaja ágeba ²²Lia Ísa namás kéeŋ Majira-si in kwă,"Naa Ká Biŋa-si in kámīŋ jaiŋ' ŋ iskala ábamba kaa niŋ bām wala gal suur'ŋiŋ iskala bamba kaa niŋ bíŋi. ²³Ilan ná jaiŋ-ii nuŋ-lé suŋŋá tullé ná suur gal jīŋilé suŋŋá tullé ²⁴Kuroŋa-si baŋil wala kola as reŋeliba wala taŋa dorol ápiiba wala kulum ná surre áskaŋba, Maraŋ ba Wúo-ii ná in ní ná kámí ná Bī ná kiyana-lé suŋŋá jo-ii baŋ. ²⁵kíeŋ iskeŋa nyét díeŋ jaiŋ-si selem tog nyiŋa saŋ. ²⁶Abá máán botiŋ álán ila ari ittiŋ-si báa kaaŋ nuŋi ná óta kerŋa iskeŋ bundel? ²⁷Kila dāyŋa úta'ŋ-si baŋil asá dorŋa kaŋi ai-ii titie yeeŋ táári ápiiba wala jibeŋa ápiyeba, maraŋ Ká kí see kámīŋ Ába Silíman kí déeŋ Kawaja ila máán tóórig juri tullé niná

kin dayña júta'η ájijiba. ²⁸Ná abá Wúo dâiña júta'η-sí innañ jâmmil kila ãl ottó inne kañ sarre'η ná útu kañ Yé máán Bína-sí jibbeña kin-lé sunjá jâmmáil ági siñ jijiba, Bí hia in kwa asá seejã itti bañ ²⁹Jâm wala gal jaba-lé kien kilmaña ai-ii sakkíba diēn iskalabába. ³⁰Ilañ ná in Daldí'η jarra-sí in ótá sunjá putto tíyal, Díñ Ábba loñ-sí ása in lótá-lé balbañ . ³¹Marañ Wúo'η kuriñ bóel namás kila ótá nyiñi Bína-sí. ³²Dúñ duon itta'η kali ái t̄iba id̄iñ diēn Ábba-sí kilma simmōñ álán kuriñ jawíl iní ³³Kien ótá nyét julun báwí ná kéēñ sungoña pagiriña-sí baní, kien sūrña-sí sungoña kí jusulná íri baa ná diēñ kawaja-sí jawíl íri gubul baa in loo-lé ásán á kuseba wala káám añ paagoba wala rúl añ kéba álán jitti piá . ³⁴Id̄iñ ná diēñ kilma bañ loo k̄it kee ãl diēñ gubul kee ³⁵Táárig ásilan beēñ ná jurña nyimaña-lé birisoná kien Masaraja ná liiña. ³⁶Niná koya kila ãl diēñ Siat ila-sí kane ãl birsiñ subu'η nyáña álán kañña, Ná Yé êl ná tusu tan Yeeñ básán tusu waar kawliya ³⁷Ila tin-lé kila koya-lé bora patta iniñi ãl Sagal wañit álán bulo ná asila ge, Ná Ká kí see see gis ámiñ Yé bañ déēñ táárig juri nyiñi nañ s̄iñ yeeñ-sí in kwã álán sidab-lé onjol nañ s̄iñ yeeñ-sí namie ñar. ³⁸Ee ila tin-lé kila koya-lé bora patta niñi ná diēñ Sagal wañit álán bulo ná kañña ná asila ge álán dog ki luli'η tülle wala gal kí mir̄it êl ³⁹Ná Bí ǎw nás in balun, abás ton' ñ s̄iñ in loñ naní ná káám undul Yé kaam-sí añ jundi álán déēñ ton' ñ kari. ⁴⁰Na ná Bí die-lé dog ǎw ná asil bañ ilañ ná Dildi'ñkwē bañ ila tin-lé êl asá Bí sureñ ábawba ⁴¹Potoro namá in kwã, " Lonpii in mitil bal bás dee-lé díllin ladiñ wala kwa kerna-lé dog sí ladiñ? ⁴²Lonpii namá in jawí, " lia kii niñ nañ oro jaa seejã duño-ii alá riya ná duó inniñ bá ai-ii álán Sagal kéēñ lótá wúo jaa ná álán koya sí namie diēñ tin-lé iní ⁴³. Ila tin-lé koye-lé bora patta nii gi ná déēñ Sagal tón wañña ná buló ná Yé ila táári-sí pii. ⁴⁴Ná Ká ai as kí seeñ see kámín bañila orojaa duño-sí baw ná kéēñ ótá nyéttiñ wúo jaa ⁴⁵Marañ ábas koi-ii déēñ suur-sí in belēñ dúñ Sagal ãl duiti álán tará tuni piá álán wañña ila namás tuun koya Nyaná ná Keya-sí laddi ná nuñ kaam ná kira b̄ay nás t̄li. ⁴⁶Ko-ii ilala'η Sagal bañ tin-lé êl ná Yé as janába nañ kí tin ila êl ná Yé álonba ná Sagal namá Yé-sí sunjá bile'n piá ná ki kila kwañ jaa ãl seejã kwa á geba ⁴⁷Ila ko-ii ása déēñ Sagala'η uu loóm ná ásilan ándelba wala gal ari k̄it ápiiba ãl déēñ Sagal kóel bañ kí gabain nañ ḡubbin ladiya. ⁴⁸Marañ ko-ii ása déēñ Sagal ari á lonba ãl Yé kóel ãl ari pii álán bileñ kawē Yé-sí bañ itti kaldiya duó kit-sí ná ótana sunjá kanía dee-lé bañ sunjá koñiya ná duó kit ná óta sunjá kaye dee-le bañ koñiya dog ⁴⁹Ká kí ilañ kela ásán utú Suuru-lé éla náí wóeliñi básán t̄io ⁵⁰Babar-sí jaba añ ná kundul adid álán yé êl nás ágiñi ⁵¹Bí kien tabuñña-lé in b ãl bawriti Ká suuru-lé êl álán gis app̄iñ êl, Hai lila Ká in kámín app̄iñ a-iiba marañ jañgari. ⁵²Na main íne ton ása kwa ooso kee bañ kañgariñiál nás suur dikko kawí ná his aw' ñ garima gé ná ǎw ná his' ñ garima gé. ⁵³Yeeñ álán nañ Ábbaña kien dogólá 'η garima gé ná Dogólá kien Báaña 'η garima gé ná Íyaña dogólá 'η Kañiñ ná dogólá kañi kien garima gé ná Mareña kien dogólán garima gé ná Kañi kien Mareña'η garima ge ⁵⁴Ísa dog namás kwa-sí in kwã, " ába kutuña bagil ná kí dúgu'η ere kurel Bí war̄igbit bá in buwa kuy-ii ãl duiti álán riño namá riño , ⁵⁵Ná gal siid tiñ kawlo bagil ná siil-ii ná namá in buwa ãlduiti álán loo tekke piá namá loo tekke piá. ⁵⁶Ná bí dūu junduñkwa ába suuru ná jawíl sí bagil bás taga kwa-sí loo'η arra berinēl ailon ná botoiñ álán kwa-sí lóta ilañ bawlit̄i ãl saa kañ ná undeli? ⁵⁷Bí kañ botoiñ ásán kien sūrña-sí lótá tullēña arra? ⁵⁸ába kí díñ ñalimeduño jansa bannimain ná jansa ábiyoba bá uu it jaa ná sunjá junyo nás ila jaliñó-sí arraba ná áilañ á baba Yé bá gi siñ kargi náis jansaduño-lé jee , Jansaduño namái Suken-lé dóña jaa Suken namái tumná jabí . ⁵⁹Ná in gis kámín bañ idé j̄aw namá niñ kila jaroro jaa ãl idé jalo.

Magara 13

¹³túúbeŋ jeeŋ wala gal si jagíŋi, na nmá kwa dî kaiŋ nas íssa sí killa jalíliŋa'ŋ si aañé alá tilâg pui, ila tin lé ãl yeen kaiŋ nás wúo síš guboŋa ²kariŋéli. 2íssa namá yeeŋ sí in jáwí. idíeŋ na killa jalíliŋa kí ila dora kúsíŋi bí insá dió baŋ ása in pulŋíti, ál yeen killa jalíliŋa nyétin barŋa kwã katíŋa soŋás kaiŋ. ³lóo lo dút na ká in gís amiŋ abá túúbeŋ á bindelba, bí dog básin nyét in bágíŋi niná asá yeeŋ kágíŋi. ⁴na killa kwa waye na tamaníŋ ará ay lónŋ ã silam kaiŋ ná durdur írí poi ná pui, bí insá dió bain asá in pulŋíti ál yeeŋ killa jurus láán kwaã le katíŋa kwa ⁵kain. 5lóo lo dút, na ká in gís amiŋ abá tabúŋ á bindelba bí dog bá síŋ nyét in bágíŋi niná al si yeeŋ kágíŋe. ⁶lia íssa namás in mitíl taanŋ, bá duó kééŋa' nas inabánŋ dáári buroŋ kurú kuwa butó namá búlo nás kuwa tog dog ás keeba ⁷lia namás dééŋ tááriŋá duŋo sí in kuwa, naa ayéŋa iis si aago ná úndul maraŋ ás umbítiba. jandi ná jabiya kaán uúŋi nánŋ in kurú suuru sí hò jiti pii. ⁸ila táári duŋo namá in jáwí sagal ǵi maiŋ kí ayé díŋ jundí na kari biis iŋi ná amul eeŋ. ⁹abá íŋel kiri bá tullé ii, na abá á kiriba lia namá andi. ¹⁰kí moonáŋ soog díŋ íssa bá kééŋá nás kuwa sí yahúudánŋ daara díŋ le guud palítíŋi, ¹¹ide namá yáa kééŋá kuu waján píye ná dongóré eŋa kí ayéŋa wayee na tammaŋ ila yaán raal namá úriŋi álán pélet warrig píŋi. ¹²íssa álbá yáa sí jáŋíla namás tabúŋ erre tarí piá, namás in kuwã yáa jí naa díŋŋ waja lé ãl dáweŋ jeŋa. ¹³lia íssa namá kééŋ koŋa yánŋ írí ja, inálaŋ ila yáa namá warrig tériŋ keera namás wúoŋ uu galaŋa eeŋa. ¹⁴killa yahúud'ŋ daaráŋ tabu sí nama kilmá tokké eeŋa ál ísaa yáa sí kí moonáŋ soog dáweŋ piá, namás kuwa sí in kuwã tááriŋ soŋa osandíg si bain, aw na kí kila soŋa búndul ná dáweŋ baw marraŋ kí moonáŋ soog a búndul ba. ¹⁵Lonpií íssa namás in kuwã bí kin dúo júndúŋo kuwã bí kééréŋ kí moonáŋ soŋ duó bi duó tabána lé á dútibá nás dééŋ nuuŋ wala gal dééŋ leel pulel nás keríti nás koro íní. ¹⁶Na yáa birámiŋ si atini alá árid appâ kí ayéna waye na tamaŋ tio, in álónŋbâ álán kí moonáŋ soŋ púlúŋó. ¹⁷álbá íssa in belé kuwã kééŋ gárima sí namás tabuŋa túye, marraŋ kuwa nyét sí namá kilmaŋa simmó iŋi killa údóná pirgeŋ'ŋ írí ãl íssa kééŋá ná pia. ¹⁸¹⁹lia íssa namá in iŋo wúoŋ kuriŋ ay lónŋ, na wúoŋ kuriŋ sí kí kaa síŋ ara â? wúoŋ kuriŋ bá in lónŋ niná asá mustsrad dólánŋ sí eŋa ila al duo bawa ná nyána ná dáári rugo, ila dólánŋ namá túi ná kurú appâ eŋa kíŋa al jawíl jaíla namá éle ná kargánŋ toŋa píye, ²⁰íssa namá ase keer in iŋo na ká wúoŋ kuri sí kí ka síŋ ara â? ²¹wúoŋ kuri bá lónŋ niná ari asá tirmá sí eŋa kila ãl yáa bawa álán wuo mida iisíŋ dió jíŋi nás puo ²²lia íssa namá nyaná nás elleŋa na demŋaŋ dio betel nás kuwa sí guud páálíti innálánŋ ãl yé ilonŋa jursalam dúítí. ²³duó díŋ namá in iŋo lonpiibálbá kuwa itâ ge ná kanía asánŋ koponŋol, yé íssa namá in jáwí ²⁴búskáŋo ásánŋ kí túsú makê bando, ká ingís waa ál kuwa soŋŋâ kain ná kóli álán kaŋia maraŋ kotóŋá. ²⁵abá tonŋŋ siid jáwla nás túsú úri báŋ páál báí ná urú baldi ná sáát baw ná in bamíŋ sagal kaisa kíŋa túsú bawli, marraŋ yé baŋ in jáwí ká biŋa ágís alonŋba bí áal baaná ná béla. ²⁶lia bí namá in buwa ál sãl kí kaanŋ ãl kíŋiŋ nŋŋ na koro lóo kámi naŋ jídog káin elléŋ'ŋ koronŋa lé kuwasís guud jawli ²⁷marraŋ yé námai in jáwí ká biŋa ais alonŋba bí aál bãŋa ná bel ǵi dúí le kara bawŋí bí kuwa nyét jítiŋa baŋ ²⁸ide kola níŋ kaiŋ nánŋ níŋ karma'ŋ jasi kee ila tin lé ãl biraim na issâ na yagûb na domoŋ kuwa nyétin sí bagíla ná wuoŋ kuri lé kain, na biŋa sí gal náí páál kamíŋi. ²⁹kuwa dî míŋ níŋ sãba na dugú na rî na saiid níŋ kélal na wuoŋ kuri lé dáára kónŋ ná nawíye káwal ³⁰kí si killa kuwa ãl kuwaŋ kaŋíŋ kaŋiŋ námá tabu kuwã kíŋi na kuwa ãl tabu kuwã kain námá kaŋi kuwã kíŋi. ³¹ila tin lé ãl paŋísiŋa dí kéle nás in koye, jí asa jawlá ná lóo keer joo ál hiród kóel álán jíŋi puu ³²íssa namá in jáw; i boo nas ila bórnio sí in buwa ká atô na saare ani álán árita urúnŋ na kuwa si dáweŋ â na soŋ iis kuŋ ká básíŋ dúíŋ táári age ³³na ká aw ná kí in doora ani ká dúíŋ maŋsi atô na saare namaŋ elel soríŋ aŋ asiba idíŋ na kí see alum ná domoŋ duonŋo ákeba álán jursalamíŋ páál waí. ³⁴Jursalam, jursalam, jí ná domoŋ kuwã sí jíriw na kuwa kella ãl gis adeŋ kawé ná kí kítoná jíriw asiŋa níniŋi ná ká weel álán dogóá dorol â niná dóga kééŋ kuwã kamsaŋ urgúm

júmel, marran bí á boŋíba íne. ³⁵Jagil díŋ ton jii algis kundíye kabá dog dulú kééŋá ka biŋa kí see gís amiŋ ka sí assi keer agíŋ bagilba namaŋ níŋ bí in buwa assô na borra pattâ ii ila duo le píŋiti ál kí loŋpiŋ kona úndul.

Magara 14

¹kí moon'ŋ sog díŋ íssa namá paŋísíŋ'ŋ tabu dígin tón nyáŋa álán nuŋ kámial kwa namás kayé nás íssa sí núŋí keneli ²namá duó díŋ dééŋ tabúŋ eré kééŋa nás tarŋa kurunta leye, ³íssa namá paŋísíŋá na músaŋ dalíŋa guud páálíŋa sí iŋo dáálí le tullê lai álán kí moon'ŋ sog dáweŋ kawé, wala tullê áiba? ⁴killa kuwa nyét namá ðam kúúl. íssa namá ila duó sí tiô ná dáwen piá ná nyŋá ⁵íssa namá killa kuwa sí in iŋo abás díen díó duo kwě kee wala gal nuuŋ ná kí moon'ŋ sog róó poí bát kí kajal áŋ jee bâ ná rááŋ ⁶walá belé as kuméba álaŋ áŋal. ⁷ísa namá jágíla nás sóólá lóóŋá báŋ'ŋ tulléŋa kééli namás yeeŋ sí in mitíl taan ⁸abái duo birsiliŋ sūbu lé imaŋa lóó tullê lé ajóóŋba, mat níŋ duó díŋ sí kameŋi náŋ díle soŋá sagal li ⁹abá ináŋ eŋa jítiré duŋo báŋ él náis in kuwá in duo sí díŋ kuti janí namáis tabu túi namá joo ná lóó júrus díŋ le jón ¹⁰marran abái kamaŋe bá lóó abraŋ kussê díŋ le jón eláin abá díŋ jítiré duŋo él bagísíŋ jì in kuwá japăg kál itírig lóó barŋ'ŋ tulle les jawnyíŋí lia jì sí námáis sóólá nyétin daar lé bagí kulŋiel ¹¹idíŋ ná abá duó dééŋ suur sí appá pii baŋ dalúl kawal na abá duo dééŋ suur sí dalúl pii báŋ appá káwal. ¹²lia íssa namás dééŋ jítiré duŋo síis in kwá abá kuwa sí kí dáan wala gal kí ar'ŋ namíŋ jamaŋakíeŋ anpára wala kíeŋ bâŋa wala gal aala kawája sí a jamaŋba na abá inálaŋ jaá yeeŋ dog bágín kameŋe námái díŋ kawíya ¹³marran abá jì namíeŋ sūbu jaw kuwa ál jì jemeŋel bá aw ná paŋariŋa na martala na mersoŋa na kuruŋa gé na ¹⁴lia jì bas assô jomíti yeeŋ kí see kíŋ kiyo ágíŋ kawíyaba jii kíŋ kiyo báŋ jató kawíya asá kuwa wariga sálákéŋítá ¹⁵álbá killa kuw'ŋ dio dig ela belé sí kelamí alá sidâbiŋ túga kaŋiŋ ná káwiŋi namás íssa sa sí in kwá assô duó it díŋi álán wuóŋ kúri le namíya amí ¹⁶íssa namás in kwá duó díŋ namíya appúŋ sūbu piá na kwa soŋŋá emeŋa ¹⁷ila sūbuŋ tin lé namá dééŋ ko ii sí adeŋ piá álán kila kwa sí tarí piá ál kameŋe nás in kwá bél ótóŋá nyét asila gé ; ¹⁸yeeŋ nyét namás kawé ná gabalaŋa kœli duo waar kuŋoŋ namá in kwá ká naa daki ráy ula namá weel ááŋ oo ná agíl aŋ kí gabalai yâ ¹⁹duó keer namá in kwá ká waar'ŋ'ŋ kuŋoŋ kansára oos ula ináŋ namá ðora aŋ ná ani ás'ŋ járibeŋ â aŋ kí gabalai jundígí ná oo yâ ²⁰.keer in kwá na dakki yáŋ kwě si yío ká taga aŋ élba ²¹ela koy namá waíŋa nás dééŋ sagal sí kwá lia tonŋi siid sí namá kilmá tokkê eŋa namás dééŋ koy sí in kwá aŋ war war kájíleŋ já ná oronŋa lé joo nás paŋariŋa na martála na kuruŋa na mersoŋa síis jel ²²koy namá in kwá sagal aŋi ela ál gi dééŋíŋ jíŋó ká marr'ŋ lóó díŋ si káŋiŋ ná palaŋi. ²³yé sagal namás dééŋ koy sí in kwá baruŋaŋ koronŋa appála na bayála lé joo nás kuwa síis kí durú jél nas dúíŋ ton pis eeŋ ²⁴ká gís amiŋ kila kwaŋ dio ál kamaŋe duó á keba álán in sūbuŋ namíye iwe. ²⁵temeŋ álán kí ii majir jaŋ kwa soŋŋá kaŋiŋ ná kí íssaŋ kaŋiŋi íssa namá ði lés jaŋo nás in kwá ²⁶abá duo kee ná dúlé úndul ná dééŋ aba na íya na yá'ŋ kwě na kééŋ dogólá na kééŋ barŋa na kééŋ kaŋiŋ namaŋ dééŋ suur sí dog dúilé soŋŋá á kó'ŋíba ka sí bát kaŋiŋ agí lúúba ²⁷álán dúíŋ majir eeŋ duó bi duó abá dééŋ kaŋdábú á bawaba álaŋ gí ka kaŋiŋ lúo majir taga an eeŋ ba. ²⁸aŋ abá díeŋ dio duo kwa álán durdur túmó maiŋ yé bá laŋ dú aŋ oonŋa nas jutúmonŋ óta jábí díeŋ temeŋ nini asaŋ ela durduríŋ jutúmo agíya ²⁹naa abálaŋ innan laŋ á piába taga durduríŋ jutúmo agíya asá dééŋ díbé jabí na duo bi duo abá jágíla bá síŋ yee bája piá ³⁰ná in beleŋ in jalpâk asá durduríŋ díbé jábí namá toiŋo asaŋ agé. ³¹aŋ dog bagíl abá ábu díŋ

kóel álán kí ábu keer kérol yé dû aŋ ooŋbá ná jágil kí kaldaga líríná waye taga pia laŋ álán kali íní abá ela ábu díg kí líríná wayéŋá aw úndul ³²naa abá yé taga taŋbu ásíŋ keerba bán kééŋ mirsala saba keer lé ádeŋ piá nás kééŋ káitiá asá yé kara kaŋŋ nás tánaba námá iŋo ná dóŋá káwal. ³³naa námá iná laŋ tag ii díeŋ daó duo bi duo ná kééŋ údóŋá nyét údóŋá á jundiba ka sí tag kaŋŋ á gín lúba. ³⁴kera tulleê marraŋ abá dééŋ ranyin jío dééŋ ranyin asi keer ai níŋ kawial lia ³⁵ela kera wala suru lé tullê aiba walá biis lé tullê iba marraŋ bán déllin kamiŋal duo it nas kílló kee nás kel aam bá aw nás kel amí.

Magarra 15

¹ela tin lé naa diginî kwă na na kaŋŋa kwă namá kéle nás íssa sí túlle kayé asaŋ dééŋ belé kelkámíyâ²marraŋ párisíná na musa'ŋ dáálí gũud páálíná namás kayé ná naŋ naŋa kawé ná in kámíŋa in duó kayé nás kaŋŋa kwa sí tírínŋti naŋ keeŋ nuŋ kaame. ³lii lia íssa namá yeeŋ sí in mitil si taŋ ⁴ái bá in buwa ása díeŋ dio díg uríná píri kee namá killa urínŋ'ŋ dio díg júŋa , yé killa urínŋ tiise na tiise síŋ aŋ júndíba ná jee ná ela urí tog sí kóní ál júŋa namaŋ síŋ búló ⁵.na lia abás ela urí sis búlón báw ná katab jawríti námas beto ná tón jee. ⁶lia yé bá kééŋ jaruŋa na kééŋ jirána sí tarín námas in kwă kí giŋ gí kilmaŋa arra simó iŋi nás ká dúin urí ila umboŋ ál júŋa ⁷naa ká biŋa in gís amiŋ doorá inilin bá yé ii naín biŋa jaató jawil kilmaŋa simmó iŋi ila kaŋŋa duŋo togín úúŋ ál túubeŋ eŋa mín kí killa kerna wayyéŋá tiise na tiseŋ uuŋ ál kwă warriga gé ná á kóeliba álaŋ túubeŋ kiŋi ⁸wala gal kíeŋ tabuŋa lé in baa ása yáa pudaŋa ridína wayye kee namá ridín tog jío yé bá saŋ másárāja utú á jaba nas jaa ná toŋ parel álaŋ ila ridína tog sí kí raa kóní nás buló ⁹na lia abas ila ridína tog sí búló yé kééŋ jaruŋa na jirána sí tarí pii nás in beleŋ ai kal bel nai kilmá bawí ká taraŋ dúin ridin ila ál júŋa ása umoŋ ¹⁰kí doora in ká in gís amiŋ híllâ wuoŋ melegaŋ dair lé kilmaŋ simin kee ela kaŋŋa duŋo délinin uuŋ alá túubeŋ eŋa. ¹¹íssa namás dééŋ belé tabú'ŋ nyáŋa ná in beleŋ bá duó kééŋá nás dogóla keya aw keŋá ¹²kwě ití kua'n namás dééŋ ába sí in kwă baa ka sí dúin gi sabaŋ mirot janí díeŋ ába namás kééŋ dogóla aw dog sí mirot ŋara. ¹³walá soŋŋá ás kúnjiba ela kwě ití kwaŋ kééŋ ótá asá kééŋá nyét namá rimmo jawla ná baru keer lé nyaná ilá namá jain taraíl díg kéná sélémin máán keeŋ ótáná sí namá walaw walaw piá nás agé ¹⁴abas keeŋ ótóná nyétin si agé namá baru dio duur káŋŋi naa ye sí namas lóo makê lé tie. ¹⁵naa yé namá nyáŋa nas deeŋ suur ila baru duŋo díg síŋ tangitin piá ila duó namá dééŋ ráy ádeŋ piá álán boldoŋa sí nuŋ íni, ¹⁶namás in eŋa álán dééŋ dio sí kí killa kwa piis piá ál killa boldóná kaŋŋ ná ameni marraŋ dog duó á kééŋába álán ari díg íní ná amí. ¹⁷álbá dééŋ taŋbu dééŋ loo waŋŋa namá in kwă dúin ábaŋ tangit níŋ gee ná nuŋ pis kamme namaŋ si sáti na ka sí íne ná duur pii¹⁸ai awalá síŋ ná dúin ába lé awŋí nás in waa abá killa kaŋŋa al â jawil na ji sí ii nais â . ¹⁹ká naa it á aŋba álán gi díŋ kwě kaŋŋa ka sí naa in gí jáy niná ál kíŋ tangid kwá sí jéél. ²⁰namás jawla ná dééŋ ába lé piŋí naa ila tin lé asá kaŋŋ ná as jígínjiba, dééŋ ába namá jágíla namás dééŋ kweŋ uu ayín eŋa namás dééŋ kwě lé jáwíní nás bawa piá na kelleŋas amí ²¹dééŋ kwě namás ye sí in kwă ába ká killa kaŋŋa al â jawil na ji sí nas â. naa ká it á aŋba álaŋ gi díŋ kwě kaŋŋa . ²²dééŋ ába namás táári kwă sí in kwă ai war war si juri tullê kwaŋ si bell nás biŋí na dééŋ torí le tarne baa na peréta nás jaa ²³naa nuni boorô daabeŋ baa ai nás itín sübu na nyorre káa ²⁴idín ná dúin kwě way si naŋ si jawla naŋ si júŋa naŋ si búlíní inálaŋ yeeŋ namás kayé ná nyorre kawé. ²⁵duó bain níŋ kwě appá kwaŋ namás ráy kaŋŋá abá él ná tonín dakki pago namá toŋbolín kola kel amí ²⁶idé namá koy díg sí taríá ná in iŋo ka ii ná eŋa ²⁷ela koy namá in jáwí díŋ bára ii ná él díŋ aba namá nuŋí boorô díg daabeŋ piá eláin ná yé kí appe waŋŋa. ²⁸ela kwě appá kwaŋ sí namá kilmá tokké eŋa namá úriní álán tón káŋŋi , dééŋ ába namá nyáŋa nás dagá dagá piá álán tón káŋŋi ²⁹yé namá dééŋ ába si jáwí ine jagil kí kin ayéŋá ká bá aŋ ná díŋ koy aŋ na tóorig

dííñ belé á awríñíba walá tóóríg dog in as járiba asáñ máañ keě díg dog dabeñ jáa ná kí kúíñ jaruñá sũbu káa. ³⁰marrañ naa ál dííñ kwě nyãña ná kííñ máála kí ajálaña ala ala piá ná tón wãñã namás ye sí nuñí booró dabeñ jáa. ³¹dééñ ába namás in kwã dúíñ kwě jí ná kééríg kí gi lóó tog kañ na ari nás ká añ ka bá dííñ ii ³²marañ jí kal aw ná gí kilmaña simó eñi ná sũbu káa eláíñ ná dííñ bára way nañ si asi keer jawla ná júña nañ si búlíñí.

Magarra 16

¹íssa namás kééñ majira sí in kwã tóóríg bá duó kawâj kééñá nás in aañé âl dééñ oro jáa duño kééñ ótáñá wala wala pii. ²yé namás tarí piyá namá iño in ka ii ál ká dííñíñ kel aam tááríñ jilón gár janí na naa ká á welba álañ jí in tááríñ oro jáa ³ela oro jáa duño namás dééñ suur sí in kwã na naa ká ka níñ â ná dúíñ sagal kóel ála'ñ dúíñ táárí lé kara jáwí, ká walá nii kakíré á aña álañ turíñ táárí â nañ gís tabu túítí álañ duó lé sáát â. ⁴ká aluñ si ka níñ â abá gi íne dúíñ táárí le karûl áisañ kwa kíeñ toña lé kitíríñjal . ⁵namás jawla ná dééñ sagalín kiyó kwã sí tarí piá, namá maiñ waar kuño sí iño jí dúíñ sagalíñ kayo niin se jeyá ? . ⁶ása zatúnañ ðai píríñá tamañ eyá, ela oro jáa duño namás in kwã kííñ kiyón gâr jabu'ñ ná waar dû jóñ nás píríñá oos jaíñó.. ⁷namá aw kwanj sí i;mo jí nin si jeyá? yé namá in jáwí ása gomoña gólóo píri eyá' oro jáa duño namás in kwã kííñ kiyón gaár jabuñ nás wayyéná tammañ jaíñó; ⁸sagal namá ela oro jáa koronj sí kééñ tolomañ adi awsa jíñí idííñ ná in daldíñíñ kwa soññá tolomaña gé míñ kí hérrañ kwa. ⁹naa ká in gís aminj in daldíñíñ máala asá táárí bá ásañ killa kwa sí bánýíñi ál jányíñi kóeli álañ kíeñ jarauña beñ in namá elaiñ ii ná abá ela kawaja júño biña sí bágísíñ toñ luuj lé kitíríñjal . ¹⁰na duó bi duó abá ari ití lé amañ nii bánj ari appâ dog amañ nii, na duó bi duó abá ari ití lé koronj ii ari appâ lé dog bánj koronj ii. ¹¹na abá íne daldieñ kawajíñ lé amañ á bañ ba kawijíñ see lé kiě áiláñ see tí ii. ¹²na abá bí duó keeríñ ótá lé amana á baañba kí yé álañ kíeñ ótá íní, ¹³koy á keba ásañ taga sagala aw sí táái piá, abá aw gé bañ tog sí irel na ila keer sí ná kóel, wala gal bañ tog sí írí jágíti na ila keer sí nás duus pii. bí wúo sí kí sóñgoñañ bañi arra taga añ bába¹⁴parisíña killa ál soñgoña si kóeli namá in belé sí nyétin kel kámê lia namá kayé nás íssa sí bãja kawé. ¹⁵íssa yé namás yeeñ sí in kwã bí killa kwa baañ asá kíeñ sũrñá kwanj kúnj le beréñel marrañ wúo ás kilmañañ arra loom.ari ela ál kwa írí kawrítiá báis dééñ riñj jit ii ¹⁶músañ dáálí na domoñ kwanj domoña waar sí iwíñê namañ yáye paago. míñ ila tin lé kwa básíñ kwa sí wúoñ kuríñíñ belé tullê níñ kírsíña namañ níñ duó bi duó délé suur sí jágáti. ¹⁷ela soññá waar ii álañ jawil na suuru wari iñi míñ kí ála'ñ dáálíñ trim tog wari eej. ¹⁸duó bi duó ná yáañ kwě sí júndi ná dúítí nás yáañ kwě keer dúítí ela bá ajilíñ ii ná pii na duó asá ela yáa sí dúítí alá kundê bá ajilíñ ii ná pii ¹⁹bá duó kawâj kééñá nañ haríríñ grambúboña tulléña tááráña jíti namá níñ kééríg baj le kee ná namíyeñ subuña appa'ña pii.²⁰dééñ toñíñ tũsu namaníñ pagari díg aw ná in lazoros karíñi , lazoros namás kíyáñá suur keñá. ²¹yé namá níñ jaañ álañ ila kawájíñ sidab lé ari díg pólé ná amí ásaña namá ùnduliñi ná síñ lazoros sí kééñ kíyáñá lemeli ²²ila pagari namá way meliga namá éle ná bawe nás biramíñ kilí keerî. ela kawâj namá dog way namá kurî . ²³álbá way ináñ ná kúnj palí namá búló ná pay'ñ barú kee ná míneñ indel, álba núñj j'wí namá law ná lazoros sí biráimíñ kilí kee. ²⁴namás jáa nás biraim sí tarí pii, báa biráim kal gís dúíñ uu itíñ ayíñ eej ãi kal lazoros sí adeñ jáa ná dééñ torí koró jábí náis dúíñ dáálí ñim idííñ ná ká in utún ðio soññá bíleñ álíñ. ²⁵marrañ biráim namá in jáwí, aw ná gi ila uu tabuñ wañjiti al jí sálâ jañá ótá tulléña níñ jumbíti, na lazoros násíñ otálá jítíla búlítí. naa gal kabá yé ii ná baj lé kee na jí ná kí way míneñ jindel ²⁶.kin sí nyét jundí dáíñ tás lé kí ðieñ garúl tírim appûn ðiñ kayé abá duó kee ná kóel álañ inderen jee taga añ jee ba na endereñ duó á keeba

ála'η ínej dááleéla. ²⁷ji gî sáát aw ká dúíη báa biráim lazaros sí dúíη báaη tón̄ ádeη jáa. ²⁸lii ká bārηa oos aη ká nás sawgeη piá álaη yeeη dog in bíleη jeηíη lóó a kélalba. ²⁹biráim namaá in jáwí kaη si músa na domoη kwa sí nyét kaiη aw nás díeη domoη kel kámiá. ³⁰yé namá in kwă lóó lo báa biráim marraη abá duó díg kuula dílé píηi baη túubeη kiηi. ³¹biráim namá in jáwí abá domoη kwă sí kel as kameba yeeη taga see aη kiyeba aníη si kuula lé dóó díg sáálá eηa.

Magara 17

¹issa namás kéeη majira sí in kwă jíηoηa ála'η kwa keeη kaṭíηa káwal kí se ii álaη élal ²marraη mina aw nás duó it sí pōi al kí déeη dorá éla ila níη tullê ii ásaη ye sí dida kuí kirgul ná roó kamíηial míη kí eláin áláη júndí na kin dokkéηaη dio díg kaṭíηa piá . ³kíeη surr̄a sí bagil abá dííη bára kaṭíηa pii bá gurgúreη jáa na abη túubeη eηa bás kúηi jááso ⁴abá yé kí sog tog dííη írí kaṭíηa asiηa sabe piá na asiηa sabe waíηíti náis in beleη ká ál túubeη eηa bás kúηi jááso. ⁵kurémaηas loη pii síis in aηé dáíη gís see jā ii jányi ' ⁶yé namá in jáwí abás bí see jāi nii baη niná mustard'η dólóη bás in zulu sí in buwa jangílíηó ná joo ná joo ná rō dio jurgúηó na yé bágíη bagí piá. ⁷āi bá inbuwa ása díeη dio díg koy kee nás murát pii wala gal nás kéeη uríηá jaan āi ila duó déeη koy sí anaη ray waíηa in saη kwă ínes jando ná joo ná nuη jām? ⁸yé tullé áibâ ála'η in kwă ál gís dúíη namie assíleη jáa dííη jibe nimaηa lé jirgó ná gís ájíηá jáa ila tin lé ál ká aη ná nuη aam na koro abuη lia jí mat níη jām naη níη koro jaaba? ⁹yé ela koy sí assô kwă eláin ná ari it éla asá ye sí ááηe álaη piá naa in? ¹⁰namá dog díí lé píηíti abá bí ú'dηá nyét inálaη baw aísa aηé álaη báa bá in buwa kí koya nyokóla kaη . kí bá déeíη dáíη táári ila sí kaw al in lón̄ álaη káa ¹¹issa asá jawla ná jurasalam dúṭíηi namás kí samara na galilíη kinaη táás lé beto¹²ālbá yé elle díg lé kaṭíηinamás kí kwaη wayyeη káitê nás kewa kaiη kella kwa namá itíη káré¹³namás ye sí arka káwe sagal íssa kál gís dáíη uu in ayíη eeη ¹⁴issa al yeeη sí jágíla namás in kwă boo nás kíeη si sūr̄r̄a pagíηa sí bawli yeeη inálaη abá keeηé kíeη sūr̄r̄a namá tia iηi. ¹⁵díeη dio díg ālbá jágíla ná déeη suur tiyá eηa bás jāiηo ná waíηa ná wúo sí kí urú galaηa páli. ¹⁶namá él ná issaη tarraη dakki kurgoη pōi nás assô kwă namá samara duηo āηá. ¹⁷issa namá iηo kwa waye nyét tiyá á beηbá? na killa kwa kern̄a tiise aál kaíη ? ¹⁸killa kwaη díó bálbá déliη in jáarduoη waíηa ásaη wúo sí galaηa pááli? ¹⁹issa namás in kwă ása jawla ná joo dííη see jāi náis jii akeer piyá ²⁰assi díg paṭisíηá namá íssa sí kíηol nás in ááηé wúoη kuriη náán úndul ? yé namá in j'wí wúoη kuriη in á úndul ba niná ála'η bí kí kíeη kúηíη zariga tólódiη bagíl. ²¹na wala kwa in aη áaηal ba ál ini ii walá ál híllâ ii idííη ná wúoη kuriη díeη dio kee. ²²lia íssa namás kéeη majira sí in kwă ila tin úndul álaη boηi alaη daldíη kweη sog díg bagil marraη bí ila sog sí taga āη bagílba ²³.kwa biηa in gí síη áaηal bagil yé ál híllâ ii yé ál ini ii péllét a boba álaη ye sí kaṭi búlo. ²⁴in kaη uuη ii eláíη ná daldíη kwě déeη sog lé in lón̄ iná dāil al ulmel nás déeη júlmúla saaba díg lé jawlíti nás saaba keer agíηel ²⁵marraη yé maiη bán soηr̄a bíleη eeη ná in tiniη poreηa bán ye sí kariηál. ²⁶in ālbá naāη tin lé eηa na lia daldíη kweη tin lé baη dog inálaη eeη' ²⁷kwa bán kaíη ná nuη kame na koro kame na yáaηas kaníya na kereli namaη ela sog paago ál noah oulúgín díó káṭi. lia namá koroη kuturógó él ná yeeη sí nyét paaso. ²⁸naa ari yé ii dog asá lúútiη soga lé eηa kwa bán kaíη náη nuη kame na koro kame na jābí jaraη kawe na kusoneli na toηa kutume. ²⁹marraη sog éla ál lúúṭi sodóma sí júndí mín jawíl utú na dūru riηo namá yeeη sí paso³⁰naa in sog bán inálaη eeη ela sog lé ál daldíη kwě úndul áláη lón̄óla. ³¹duó ál déeη toηíη síbí lé kee dū aη búúηóba áláη jee ná kéeη ótá baw al déeη paí duu kwaη lé kaíη namá inálaη ii duó al rāy kee tón̄ aη waíηaba álaη ari baw. ³²āi aw náis lúútiη yáaη kweη lón̄ítíyá. ³³duó bi duó nás déeη ku ii jóbórel dog baη dóηá

kúru duó al dééj ku ii básíj kúru, ³⁴na ká kí see ii gís ámiñ ila luul lé bán kwa aw pítí tog lé koñal namá duó dígi sí kabe na keer sí ná kundíyal, ³⁵yáañá aw bán kañ ná kaañ arrá kawne náma' tog sí kabe na tog sí ná kundíyal. ³⁶.. ³⁷yeeñ námá in kañol ál lii loñpii issa namá in jáwí lóó it ná kuul kee kuloña kaldíña bañ déé lé isiñul.

Magara 18

¹Yé namá yieñ síis kí mittíl risiñño álán si kéréñ kumeli kuro álán ájájñal ba. ²In beléñ elieña lé ál jariñ kee kila-lé ál loñpii-sí kañi ákaweba na ál kwañ belé síis ás kinneliba ³Na ila ellé namá yíá armala kéññá ,yé namá lóññá díññáñ dèlé undúl,jullónñi álán sis see añ kúñi ñworaññe erre ⁴Ídñ ná sogga soññá lé ákòliñiba álán júlló ,marañ soga díña-lé namás dééñ suur síis in si kwä, 'ká ál bá in ámiñ loñpii-sí kañi ála awuba na god duó sí kañi ála awuba ⁵Ídñ áiy saa in armala ka sí uu jitti piyá' ká álán ye-sí uló álán si see síis búlón, ídñ álán ka-sí áiy undíba álán déñ misíñ iskál añ kéréñ ⁶dé loñpii namás in kuwá" kellas bâm ila sí alá jáleba aiy beléñ . ⁷Yé loñpii kila sí see ásíñ êlbâ ál sii yee luul na tó kollas komme walla ? ⁸Ká ámiñ gís biña-sí yieñ-sí see síñ éle waar" idíñi abá duldí'ñ kwè êl, añ búlón bâ see jáy-ii suurú'ñ írí ⁹Na kin seena kila kwa síis belé'ñ ál kíeñ súññá síis in kéli ál yieñ gé ná see gé ná kuwa kerñá kírsiña ¹⁰Kwa aw namá írí kéññé masí,ñ lé álán kúmal,duó tog namá pírisíñále kéññá na keer namá gal díginñiga ðuñño kéññá¹¹ídé píris ðuñño namá kerra ná ótáñá déñ suríñ síis jáma,'loñpii,ká assô gís ámiñ idíñ ná ká in á aluñba ni ná kuwa kerña jittíña ,na kuwa ál see jáy kowá á geba wallagal nii ná in díginí ðuñño ¹²Ká ása buur amúñél kollíñi ðiwó asiña aw.nañ dog bá awíti kila,ñ díó ál sii bumbíti.' ¹³Marañ díginíña ðuñño,bá karra kerra,namañ péllét kééñ kúññi írí ájágiba jawilí,marañ namás ku íris tan,ná in belé,ñ loñpii,tullíñ si jañ dúñ erre,katíey ña ii ¹⁴Ká in gís ámiñ ,in duó ál dééñ tóg píññi jáwúli sii niná kuwa keer,ñâ,idí duó biy ðuóabá dééñ suuri sí írí jágíti bññ dú píññi, marañ abá dééñ suuri sí dú jáwí bññ írí píññi ¹⁵Kwa namás dèlé kíeñ karrába kèlle álán sii see palí,álbá kééñ majira kañile,namás úrí. ¹⁶Marañ issa namás yieñ síis tarípiyá,nás in belé,ñ bundí dogólá dogkéña ná kèlla dúiyi lé,as bauríñi baa.idíñ loñpii kurri bá díeñi,na bá kuwa kilalaññi ii ¹⁷Kí see ká waa gís ,duó it alá loñpii kurri ábúlón baa bá ni lón ni ná dogólá dogkéña asá kawríñê álán kañíyal ¹⁸Kuri ðuñño díñ namá in ñño ,ná in belé,ñ,"nás in belé,ñ guuðpállí kaiyi tullê álán ká â ásáñ jaiñ tullô lês añ?v ¹⁹issa namás yee síis in

kuwá , " káññi náiy ka tullé jarí,η? duó ákeba âl tullê,bá loñpii péllét ná tullê . ²⁰Jí jalun sii see sí naa âl in belé,η zinna ajâba,naa ajiriwba,kamminη jawba,piyéññá ajuba,joyñí díñ baa sí naa díñ íya sí." ²¹kuri duonjo namá in jáwí,"kin ótánâ sí ká âl baği â mîn ila tin lé asá ká itti aññá ²²âlbá íssa ila kella amí,namás in si kuwá ye sí,"ari tog eit asá jí wari jañ .jí álán kíñ ótóná nyétin jullu namá kééñ kamala kuwa kitsí janní asá kaññi baa in dálan básin see jañ loñpii,η kurilé namá jêl náiy ka tábeñ já ²³Yé kuri duñño âlbá ila belé sí kella amí namá dééñ kilmá sonderog eñña idíñ ná yé kawáji ²⁴idé íssa namá law ná ye sí kilmá sonderog eñña,in kuwá âl saa suññá tárây álán kawaj logpii,η kuri lé kári ²⁵Âl marañ ila suññá warri álán kamal íbereñ tír lé kári,kítin álán kawaj logpii,η kuri lé kári ²⁶Kila âl kella káméñí,namá in âññé na kiníñi álán see lé kee?"²⁷ íssa namá in jáwí,"ótáná kit asá daldíñ kwé sí tárráe ,loñpii sí bás hô kâyni ²⁸Pítar in kuwá,tullêyi ,kí káññ karába nyéét kundí namá ii jí sí karri kúlló ²⁹íssa namás yieñ sí ká assi keer si in kuwá,"kí see ,ká in áminη duó ákeba âl dééñ tog júndí,na yáañ kwé ,walla gal bárñ,na jaruñ,walla dogólá,logpii,ñ kurin ³⁰Ila itti álán soññá ábúlón baa in suuru lé na suuru âl úndul,jain bajin ³¹Âlbá yé kuwa wiyye na aw isso dééñ suur sí ,namás yieñ sí in kuwá,bağil,kí âl jarrísalam , na ótáná kila âl rímmen inñi kí nabinañ daldíñ kwé álán inñi ³²Na ye sí dog sín kéllal jentáiy lé,na suññá sín kígiyal,nañ sín saa suññá jitti káwal ,nañ nín kurgo íri kinñil ³³Liya âl kíeñ kurgo íri kinñi na kíeñ ótáná jitiña káwe dééñ íri námá kawe,soga his sín dió námás jáwúla³⁴Yieñ arri togtog gí arrá ákarúlba kin ótánálé,na in belé kíeñ kilmán diós jullíní,na yieñ ari togtog,ín ará ákarúlba âl si áññé ³⁵In dálan eñña,ni ná asá bá Ísa jéroko sis kuwá ,duó díñ âl kurru kéññá ná dorâ,η ári awíñí ná sáát piyeññí ³⁶,namá kella am ná kuwa kaññ ná kilonñe,namá in inño kaa eñña? ³⁷Yieñ namá in âññé âl íssa názeres kí in dorá élla ³⁸idé ila duó kurru namá urú laddi,ná in belé,η,íssa, dawútin kwé,ka sí gí jagil aiy alun, ³⁹Duó ila âl taba,η ílléñí ila kurú,η urú sogñás eñña namás in belé,η kâl udo jûm,yé sí asá in kámiña álán udo jûm namá urú ilálé suññá aldiy ⁴⁰Ísa namás íri jáwúná in kuwa âl bundí nás kéll ila duó sí dúi lé ⁴¹Kayi ná juwêl álán gís â jí sí?namás in sii kuwá logpii áyla teyá já ⁴²íssa jabún in si kuwá yieñ sí,díñ see jayí teyá gí piyá, ⁴³In dálan namá tiyá eñña namá yee kariy lúo, namás Loñpii sí assô assô piyá,kuwa nyéét,keññé ná kagile ila sí,namá logpii sí assós áññé.

Magara 19

¹Îsa kârî nâs betto kí jéríkôn ²ábí âl duó kee ná in kâríyá zakáya yé âl diginîe kwá'ŋ t̄ab̄u keŋŋá ná sa kawáji ³Yé namá kóel álán jágìl yé íssa kí yé, maraŋ á jágíla ba kuwa soŋŋâ diwó, ida, ŋ ná yé saa tití kí suur. ⁴Yé namá t̄ab̄ú, ŋ saŋkíyá ná kurû, ŋ írí yaŋŋá álán yee jágìl, idíŋ âl íssa kí ila dorrá úndul ⁵álbá íssa élla ila lólé paggo, namá ló írí jágíla namá búlón ná zakáya kurû írí kee yé namá kí kajala buŋŋo, tetê álán díŋ tón òŋ ⁶Yé namá dééŋ belé kella amí namá dúu buŋŋo nâs tírré kí kilmâŋ simmiŋ ⁷Álbá kuwa nyéét kaŋíle, namás káyé ná kírsiŋa , namá in kámiŋa , na yé kâŋ nyanjá álán kaŋiŋa duo sí jágìl ⁸Zakáya jáwúlas nâs logpii sí s i n sii kuwá' jagìl logpii, kúíŋ ótáná diŋŋa âl kuwa sí anní âl pugurána gé , naa bá ká buoŋ ari ábba bân déŋlé soŋŋá anní , ilân asiŋŋa oŋŋal ⁹Îsa namás ye sí s in kwá, tetê logpii bajiŋ álán díŋ tón êl, idíŋ ná yé dog biramiŋ dogolá êlyi ¹⁰Idíŋ ná duldíŋ kwé élla álán kóíŋí na álán teyá piyá kila âl kúŋŋe ¹¹Álbá yieŋ kayâŋ nâs kila beléŋá sí s kellas kamméŋí, yé indálan namás ariŋí nâs risíŋ kí mitíla, idíŋ ná yé jurasalamíŋ kílli kéŋŋá, yieŋ namá in kaŋiŋí ogpii kuri álán lóŋŋóla indálan ¹²Yé namá in kuwá âl duó díŋ kéŋŋá nâs jáwúla namá díŋ lee nyanjá karra álán ábba kuri kawíyal námá wíŋŋa ¹³Yé kééŋ majira wayye sí s namá kamala ínní nâs in kuwa âl boo nâs tárrí bâ nama níŋ ká íyiŋŋa ¹⁴Maraŋ kééŋ kuwa ye sí á kollíŋí ba na bá dééŋ jittíŋí kírsiŋí, na bá in kaírsiŋí in duó, ŋ kuriŋ dáíŋ írí álán ájee ba ¹⁵Ibá yé nyáŋŋá ná wáŋŋa kí assi keer, namá dééŋ kuriŋ tíoy, namás kééŋ majira sí s taŋí piyá kila âl yé kamala ínní, álán jágìl kí kila kamala kas táárí káwe ¹⁶Duo waar kuwa namás in kuá kuri , kíŋ kamala wayye kila ayíla ka janní , ása kíye tááris â kilan írí kí assi keer namá kamala kernŋa wayye araŋŋá ¹⁷Yé namás in kuwá , bát tárrí saa tullé jâ, tárrí duoŋo tullé jaŋ, jí âl ittíŋ wuoŋ saa tullé jaŋ , álán elleŋa wayyén wuoŋ jaŋ ¹⁸Majir asiŋa aw kuoŋo, namá in kuwá, kuri kíŋ kamala âl ni pâyee os, ¹⁹Kuri duoŋo namás in kuwá jí ása tin jaŋ elleŋa ossíŋ írí ²¹Díŋ namá êl ná in kuwá, kuri kila kamala áiy laa jí ka janní âl kin gé ná túlê diŋ kayiŋ juríŋ dió ²⁰Idíŋ ká áiy la jí kaŋli áa, ká in sí bá idíŋ áa ná jí saa jiti jaŋ, jí âl ari it ábuŋ ná jí dééŋ dió ájanba, na âl ari it jábuŋ ná jí ájâba ²²Kuri namás in kuwá , kí díŋ tárrí âl jí áa ká álán gí kééye jai sí kêye illo, jí âl aŋit kusê jaŋ, jí jaluy si ká âl duo jtti aŋ, ká âl ari it ábuŋ ná ká áa ba, na âl it sí ábuŋ ná ká á áyóba ²³, na kaŋi ná jí kúíŋ kamala sí kúlum lé ájâba, bá ká áiy álán abúŋ kí kilmâ simmiŋ ²⁴idé kuri namás kila sí s in kuwá âl dééŋ

killi kaiŋ ,ba búŋ dé lee kila kamala,námá wayye bawí ²⁵Kila namás in áŋŋé ye sí kuri ye ása kamala wayye kee²⁶In gís ámiŋ biŋŋa sí,duó bii duó asá jeriŋ si kee álán bá soŋŋâ kannîl,marañ duó asá áa kee ba,na ittî asá kee dog baŋ bawíŋí ²⁷Marañ kúŋŋ gáríma,alá ákeliba álán ká díeŋ írí ari bumbónŋ,ínnés bélla dúŋŋ taḅúŋ ná bawu ²⁸Álbá ye kuwá killa ótáná sí,yé in dálaŋ namá yaŋŋá juriŋsalam²⁹Yé indálaŋ namá éla amaŋ killi paŋgo,ŋorrá âl in kaŋríyá olive ye namá kééŋ majira aḅ taḅúŋ áddeŋ piyá ³⁰Namás in beléŋ âl ila elle keer lé bow ,âlbá bí in nán baŋ tii éllé,bí bán leel bumbónŋ asá ákûl ba .bellíŋólé nás bêl dúiy léé. ³¹Bá gî buó gî iŋŋo ,káŋŋi ná birgel ?,bás in buwa âl kuri kél." ³²Kwa kila âl ádeŋ káwe ásán leel sí kélal namá keŋŋé ná leel sí bá ila lólle kummé asá bá íssa a kwá ³³Álbá yeŋ leel sí kirul namá dééŋ siŋt êl nás in beléŋ ,káŋŋi ná leel birigel ?" ³⁴Yeŋ namás in áŋŋé, âl kuri kél." ³⁵Yeŋ namás kélle íssa lé, idé yeŋ namás leel sí kúrgoŋa ŋas kayé namás íssa as írí oŋŋo. ³⁶Álbá ye júitie ŋí idé kwa namás kurúŋâ lúlmáná kiŋŋí tēŋŋí dórra írí ³⁷idé na asá ye sí assó kawéŋí ila lóle âl páŋŋó olipe ôlipes bíŋ,killi kéŋŋá,kwâ gosso âl idé keŋŋá na ké majira namá kilaŋa saa simmó iŋŋi,naŋ si logpii sí assó káwŋí kí urú ,idíŋ ná yeŋ kagile kaiy âl logpii piyá ³⁸In áŋŋé baiŋ âl ila kuri lê âl kí loŋpii kona êl,dóŋŋâ janní jawél írí na dééŋ baiŋ baiŋ írí ³⁹Piriŋíŋá dí kwaŋ díó namás ye in áŋŋé,"guudpállí,sámbán sii jâ kí majira sí." ⁴⁰Íssa namá in jáwí,ká waa gís,abá yeŋ diriŋ kôl,kítónŋ ŋá dog álán bá kómmólal⁴¹âl íssa elle sí awsa jíŋtîy ŋí,namá kolla kúŋŋi kurul, ⁴²Namás in kwá , abá jí jaŋ pélet ná jalúiti in soŋ lé,adi jí, ótá kila áiy saa jí sí dóŋŋá úndúllá,marañ yeŋ in tin lé suur si julle díllé ⁴³Âl sog kee ná úndul idíŋ írí nán kíŋ gáríma karába soŋŋâ káwal idíŋ írí na sabbán ⁴⁴Yieŋ áiyí álán dû kaḅíyal jí na kíŋ dogólá.yieŋ díto tog sí álán á kindíya ba báráŋ írí idíŋ ná ás jalŋá ba náni álán gî logpii júlló⁴⁵Íssa namá júmín lóle káŋí,ná jullu kwâ sí júrró ⁴⁶loŋpii júmín lólle,lii âl íssa júmaŋ ló lee káŋí namás já ná kwa urruŋ ,nás in beléŋ âl waar rimeŋ káwe dúŋŋ tog âlbá júmín toŋŋi ,marañ bí namá kamaŋ ló bâ ⁴⁷Ísa namá síŋ kwa guud palítíy kérréŋ júmaŋ ló lee, tisoŋáŋ taḅuŋa na rim kwá kwaŋáŋ riyáŋŋa álán ye—sí kawe ⁴⁸Namá marañ dorra ás kumbé ba álán káwal,idíŋ ná kwa nyét kaiŋ ná síŋ ye sí kella kammeŋi.

Magara 20

¹Îsa áñ kəriñ lii asá yé kwa sí gũud pálíteŋŋi na risínás loŋpii jínŋô lóo,bás tisonáŋ tábũŋa na dállí kuá kwáŋ appála nás tábũŋ kárré, ²Nás in kámiŋa juwajís kí áiy kəriñŋi âl kin ɛŋŋa sí jâ na kiyé áiy kin kəriñ inní? ³Îsa namá jáwí nás in kwá ⁴Ká dog ílláŋ biŋ ŋa sí íŋŋo áiy bawí yohána jállo jawíl laa kénŋá walla kwâ tábũŋ?" ⁵Namá suur,ŋá kíŋŋul ná in áŋŋé abá in kwa âl jawíli bá gí síŋ in kuá na káŋ see ábeyába , ⁶Na bá kí in kua âl kwâ'n tábũŋi kwa nyét bá gín kí kítóná márrá kíŋŋíl ,idíŋ nás in puttó gee yohana nabíŋ domoŋ kénŋá ⁷Yieŋ namá in áŋŋé ása ákalŋa ba ye sí ⁸Îsa namás yeeŋ síŋ in kwâ, ká á gísáŋ áwaba kí áiy kəriñi âl kin ótáná aw ⁹Taŋŋít kwáŋ mitíl,íssa namás tuŋŋa nás in mitíl síŋ aldís piyyi,nás in beléŋ ,tórríŋ bá duó keŋŋá dári ruggo ínabán,namá baŋu keer lé nyáná nás saa soŋŋá óŋŋá ¹⁰Âl bá lóo taa paggo namá kwé díg sí ádeŋ piyá taŋŋít kwá léé,mat áláŋ ínabíŋ dáriŋ kurún kwé díg kanníyal,maráŋ taŋŋít kwá namá kaldíe,namá kí hoŋŋa putóna ádeŋ káwe ¹¹Dáriŋ siit namá koiy keer ádeŋ piyá naŋ dog kaldáye ná áiy peŋ káwe,naŋ dog kí hoŋŋa putóna ádeŋ káwe¹²Namá asiŋa iis lé keer ádeŋ piyá,namá dog kaldíye ná áwúreŋ káwe namá paál kammínê ¹³Lia inbán dári,ŋ siit namá in kwá,na ká kaa níŋ áa?na ká bá síŋ dúŋŋ kwé kilmân sis ádeŋ áa maat níŋ yee baŋi káwal, ¹⁴Taŋŋít kwá albá kwé sí kagile,namá díeŋ tâs lé in kirsín ŋul, ná in kasiŋi díeŋ tâs lé,ná in áŋŋé in naa námán miret duoŋi in sí kaw áiy sii kíŋŋa miret saa yí ¹⁵Taŋŋít kwá namá ila kwé sí dári,ŋ pâl kamíŋe ná wayi, na naa ínban dári,ŋ siit aiy níŋ piya ¹⁶Yé bán êl ná kila taŋŋ,íŋ kwá sí puu námás kwa kerŋa sí táŋŋíteŋ piyá,kwa albá in belé sí kella kámíy ,in ɛɛ kalán á eŋba ¹⁷Îsa namá núŋŋí díeŋ erre jáwí namá in kwá,na in ariŋ arrá aiy lónŋ âl in domboreŋ diwó rímmen eŋŋa,ila díto âl jutúmó kwá kawríŋê námán namá yé tog íŋ dóórŋíŋ díto eŋŋa ¹⁸Na duó biy duó abá ila díto lee púyâ bán tog tog giŋ perra eeŋ,na duó ila âl ila díto íri puiy bán paísŋŋó ¹⁹In dálaŋ músáŋ dálíŋ gũudpalíŋá na pánŋa appánŋa namá kòllíŋ áláŋ ye sí jaiy kuŋŋo apâ kéyal,yieŋ namás in kíwé yé ila mitíl sí âl díey ŋí ŋi ná ri'siŋ namá kwa sí kalí kawenŋi ²⁰Namá kaíŋ ná síŋ ísaa anadiŋ kawe,namá andiŋ kwá kamínê ásáŋ in kátímólal âl yieŋ kwa tulléŋa gé,namá kéliŋi ásáŋ íssa síŋ kariŋge abá belé díŋ kwá,námá kurro káwal ná akúron tábũ sí dóŋŋa kaye ²¹Kila andiŋ kwá namá íssa sí kíŋŋul gũudpálí kí kalum sii jí taaras jíir síŋ naŋ si ari jáwúlíti âl see,maráŋ jí kwa sí kerker ás jawba bás kwa sí loŋpii dorá arrá jáwlí tii ²²Jé bat

tullé layi ásán ába kuri káyísar sí dígini si kawíti ²³Ísa namás díeñ júlleñ sí iwa,namás in kwá yieñ sí, ²⁴Aíy dínar díg gís bawli namás in kwá in kíñ sii jaluñi na kíñ kona kíñ sii gé ,namá in kawíya ába kuri kaiysa ríñ sii gé ²⁵íssa namás yieñ sí in kwá,ába kuri kaiysár sí ǵri it baní âl ába kuri kaiysáriñi ,na lonpii sí ǵri it baní âl lonpii gi, ²⁶Yieñ namá kutiñul álán karige íssa sí kwan tǵbúñ,namá íssa,ñ jawí sí píjeñ si káwe,ídé yieñ namá dirriñ kúl ²⁷Sallá jeñ na jûse,ilán ná sadosa see ákéliba âl wayí le sállá jeñ kee, ²⁸Díy namá Ísa-lé kélle ,ná sállá jeññi kíñul. guudáli músa kíña sí in gís rímeñ piyá,abá duoñ bára waiy nás kége dogólás kaiñ ñi ba,duó álán déñ bárañ bimít sí jáwí nás dogólás kirri , ²⁹Na inne namá kwa keya sabe suuríñ sorña kíñ,namá appâ kwan si yáañ kwés jaññá namá waiy ná kwé ájundí ba ³⁰Namá déñ soor jáwí namá wayi ná kwé ájundí ba ³¹namá ilán soor jáwí nañ dog wayi ná kwé ájundí ba ³²Ki ila dorá namá kwa sabe kúsiñi ná kwé ákundíye baa , ³³Liaa namá yía dog wayi,na sálá jeñiñ soñ lé yíe in yíañ kwé kíniñ yíañ kwéyi idiñ nás kwa sabes kéñgé ³⁴íssa namá in juwá," inne dañiñ kwá ása yíañas kan níya na yía ña sí ná jaréña kaníya , ³⁵Marañ kila kwa âl jaiñ luttíñ lé asá sálá kindeli yíañá ás kaníya ba wallá yíañá sí jarréña á kanníyá ba ³⁶Ilán ná yieñ sa sii keer âñ kúsál ba in gé ni ná melega na yieñ kúoñ si dogálá ge idiñ nás yieñ sállá kíññi , ³⁷Idiñ nás yieñ wayi lesálá kíññi,marañ bá mûsán bûsín aldi lé jawñi,mûsa dog si pálliti âl wayí le sálá jeñ kee,idiñ nás yé longp sí in tǵrrá birámíñ wúo na isán gí wúo na yagâ bíñ wúo ³⁸Yé kulán wúo áiy ba marañ bá sálán wúo ii,idiñ ná yieñ nyét sáláña gé³⁹mûsán dálíñ guudpálíñá dí namá in kowe bát tullé juwa guudpáli ⁴⁰Lia duó tog tog ákéñá ba álán íssa-sí iññó jíñña kerná ⁴¹Jáso duño kíñ si atinne ii ,liya lii íssa namás yieñ sí in kwá ,na kwa lii in dálan aiy kámiña ása jáso duoñ dawut tíñ atinne ii ⁴²ába Dawút kí déñ dorol konán dombore lé in beléñ wúo longpii dúíñ longpii sí in kwá âl dúíñ dóñá súruñ erre jôñ' ⁴³Namañ níñ ká kíñ gárimma sí kíñ tarñáñ dû aa ⁴⁴Ba kuri dawút kí dééñ dorol ye sí longpii tǵrríñ jáso duño dééñ atinne aiy níññi ⁴⁵tin ila lé asá kwa nyéét kayiñ ása kella kámeñi,íssa namás kééñ majira sí in kwá,mûsán guudpáli ñá lé bálba ⁴⁶Yieñ kóyéli álán kíeñ garam búbuña kurán kíñ ñítá killoñe,na kéli álán wélle lé kilon ñe ná kwa yieñ ña sí dóñá kanníyá ,nañ kéli ásán yawúdañ daraña lé kutiña appâña kéli ⁴⁷Nañ súbuña lé lóná tulléñas kéli na yieñ kí piyé júmna kuráña kúmmeli nañ si birníta sí kíeñ toñas kí dudúrs kiríyá kwa kininiñ sí soññá níñ bíleñ káwal.

Magara 21

¹Birmít pagiriñ putura,íssa bá t̄abu írí j̄añi namá law ná kawája kien putura tog tiyân janin sandún dió kinñí tíyá ²Nañ birmít pagiri dín jágila ná ridín na dogkénja aw jaru ³Yé namá in kwá ká kí seen see áiy saa belé,ñ see ámin in birmít pagiri âl kwa jétin lé soññá jáá ⁴Idin kwa kernja nyéét bá kien ótá kit kayé âl yeen á kuwélini ba,marañ in birmít kí déén pagiriñ ila ari it asá kénñá álán délle am bá nyéét já ⁵íssán majira namá kain ná tog teyân kirsini ná in kámiña aiy si dom jamál lónñiti kí kén kítónâ na kila dola asá wúo sí putura karúl ⁶Marañ íssa namás in kwá,kin nyéétiñ sí âl bí inne balu sog kee nán êlná dító ton ton bárrán írí án kee ba ⁷tana sâña na nyál nyilen jâ,yien namá in áñgê,guudpáli na údóná nân sijn tánnal?na dién ósom kaa nín ñii abás danñi piyá álán élal ⁸íss namás in kwá âl balin álán júlleñ áiy káwal ba.ilán nán kwa soññâ kélal nán kí kúin kona kirsinol nán kowe âl ká yé añ,ása sog danñi piyá,marañ pékét kari adúlo ba ⁹Abá dérná manñan gán kalí añ gê t̄ba,idin ná kin údóná bán inñi na ila in á lónba âl sog kari kwan ñii ¹⁰Ila namá yé yien sí in kwá,baru bá sijn kí bára kór inñi ,na kuriñ básin kí bárra kór inñi, ¹¹Na suurún jirtin ñolla soññâ nín kain na lónñá soññâ lé nín duúrñá nín kain na wajaña nín kain ¹²Na karin ótáná nín inñi nan nín jawíl ósomma appaña élla,marañ main ná kin údóná nyéét inñi ba kwa bá gín jaiy kuri kéyal nan gín biléñ káwal,yien biñña sí yawúdan daraña lé gí sijn káriyal nan gín túm nánñá kinil,na kúin konán ,na kín konán uñ nyéét gí sijn ábuña na akúronâ tabu ñán t̄abu,ñ káriyal ¹³Na in dién áyí sán ka sí kí sen see kúñi kwá beñ ¹⁴Na mín naa puttós búiyi álán is kálla ábanba álán sii kien suur sí bérél, ¹⁵ilán náin ká gín simela na beléná kila naní,ná kien gárima taga t̄abu á sijn kare ba walá narujin án káwa ba ¹⁶Biña kien bña na íyaña na bñña na alla na jaruña mámán bá gí sijn bot arán dúu kello na yeen bá sijn dién dió kwa díi sí kásin káwal ná kawe ¹⁷Kwa nyéét bá gín duin uñ kawrinil ¹⁸,marañ dién tabún nyíiwú tog tog á kee ba álán jñño ¹⁹Na bí kí arbán jarin bá sijn jain lutt bain ²⁰íssa jurusalmín jásón si súren sii piyá ,na bá bagila nás kaldaga jurusalm sí súren si káwe ,bí bá sijn baluñ déén jurrúnó âl sii danñi piyá ²¹Lia yán kwa kila awú ná púgóná lee kánkiyal na awú kwa kila âl ðem kain ná pál kurul,na kwa kila âl maðila lé kain ðem akiyal ba ²²Idin ná in ila minén tinni álán kila údóná nyéét inñi âl waar wúo domboreña toyán diyó rímmen inñi ²³Ila tin nyaña kólná sí na asá dogólá borra kain aiy sijn tárrá enñi idán ná kwa sí suurún írí gurro bát nín

jáŋŋal naa wúo sí kwán írí bát níŋ kilmá saa puiyá eŋ ²⁴Yeeŋ sí kí saara níŋ kawé dísí ná síŋ ɓarɓaŋ tum naŋa lé kárgíyal na jɓrusalam sí járra bá síŋ kárgíyal na man síŋ járraŋ tin agíŋŋí ²⁵Dúldi'ŋ kwě'ŋ jél,dulé na dúúl ,na úríŋá lé níŋ óssom lónóla,kwa sí sũurúŋ írí roŋ gomán jaiŋ gôn na zollán japalán úŋ kalli na amí níŋ tíyi ²⁶Kwa sí tanna sãŋa amí síŋ níníyal amí kila údónaŋ síŋ tíy âl dâldíŋ úndula álán iŋŋi, idíŋ ná jawilíŋ daldíŋa bán írtíŋóla ²⁷Ila tin lé yiŋ dádíŋ kwé sí níŋ kagílal ná kí kútúŋ dio úndul nás kũro na galán galas kee ²⁸Abas kin údóná díbés tuŋŋe bás waríŋ bawula ná tãɓaŋa írí ɓaŋi ilán nás díŋ jabúŋos daŋki piyá ²⁹Ɓurón kurúŋ gũud,íss namás yiŋ síŋ in mitíl tan ayí kál bát in zízíŋ kurú sí agíl na kurúŋá kernja sí agíl ³⁰Ila tin lé asá yeeŋ porgeli bí dítin básíŋ baluŋ ása urri daŋkipá ³¹Nana bá síŋ in biw wúoŋ kũriŋ ása daŋki piyá ³²Ká biŋa kí seŋ see gís ámiŋ kin poreŋa kí seŋ see ásíŋ kágíŋ ŋíaya ba namaŋ níŋ kin údóná jaliŋol ³³Jawil na sũuru bán perra iŋŋi maraŋ kúíŋ beleŋá kin perra âŋ iŋiba ³⁴Íssa sãŋ jélíŋ ásíleŋ beŋ,kí nadar biŋ na abundí ba áíŋ sãŋ súbuŋa na koorón jám na jaiŋ íŋ kojoja kũrón piya wala gal ila soŋ báíŋ kony jol búló ni ná dúló bâs síŋ diwó ³⁵Ilayiŋ ná yé kwa nyéétiŋ síŋ írí bettó âl sũurúŋ írí kaiŋ ³⁶kéréŋ awú nás nadar baŋ,na dog si búm ásãŋ kũro kit baiŋ álán korãŋa maŋkêŋâ tâsa lé boró âl dúya álán iŋŋi,na álán dog in baiŋ álán dúlíŋ kwéŋ tabúŋ baríŋ ³⁷Kereŋ íssa bán kee ná síŋ kwa sí tog tiyâ lé gũud palíti,na luul bi luul bán dúiti náŋ bórra uŋŋi âl zatúníŋ púgó karíya ³⁸Kwa nyéét gal namá níŋ kí mirit kúndula tog teyâ lé álán si dééŋ belé kela kámíyál.

Magara 22

¹Íssa síŋ boot arãŋ dúu kilul in tin námá ila diwo kénjá,asá bússá asá tirmá kaiŋ bás súbu daŋkii piyá,âl írí jándoŋ súbu karíyá ²Na páŋiŋa na músa,ŋ dálíŋ gũudpálíŋá namá dorá it kuwélini álán kéye íssa sí kawé,marãŋ bá kwa sí kali káwéŋí ³Sitan appâ namá yúdis síŋ dió kári âl dog sikiroŋ karíya âl yé dog majira wiye na aw lé kénjá ⁴Yúdis namá páŋiŋa appãŋa na tog teyãŋa túbóná lé nyaŋá asá tog teyâ síŋ kánéŋí yé íssa sí boot arrãŋ dúu aiy síŋ kéló ⁵Yeeŋ sí namá kilma saa simmó iŋŋi namá in kowe álán yee sôŋgoŋa kaniyal ⁶Yúdis namás tina na namás jana álán dorá gíŋ búlló ná yé yeeŋ dóŋa jaa ,ila tin lé âl kwán dâldá ákeba ⁷lulíŋ namíye kari kuaŋ na namá bóssá asá tirmá

kaiñ abás súbún soñ pago álán írí jángón dolé sí dépa karúl ⁸íssa namá pature na yáye sí ádeñ piyá nás ni kwá âl boo nás kija írí jándón sogín súbún namáye ásileñ báa álán kám ⁹Yieñ namás íssa sí in kíñul áli ná jolwél álán gís ásileñ káa ¹⁰íssa namá ni jáwí .albá bí nináñ dëm baríti bá sín duó báyi tii ná korón segén bawú bá ye kari búlo namañ tog ila lé âl yé kári tii ¹¹Námás toñ íñ siit sí in buwa âl guudpáli gî jî jîlel soláñ rige âl kee álán ká kí kúíñ majirañ délé írí jándón tiníñ luliñ namíye káa yé bá gí sín biña rige appâ palí âl túllén din lúpiñ,námás ídé ásileñ báa namíye ¹²yeen namá kéñé kila ótáná sí bá in dálañ kumbé asá íssa kuwá ¹³Yieñ namá írí jándón tiníñ namíye sí ídé ásileñ káwe ¹⁴Asá bá tin tána íssa kí kééñ kurémiña namás sidáb lés danñki kñ gíe ¹⁵íssa namás kurémaña sí in kwá ká bát saa soñá oyiñi álán kí biñañ in írí jándón namíye sí kíbañ arrá kám asá ká añ ná bílleñ áñba, ¹⁶Iláñi nás ká kí señ see ámiñ ká asiker in namíñê sí áñ âba namañ níñ jopúnó wúon kuriñ lé kí jeñ een ¹⁷íssa namás kira kí tógóló nás assó piyá, abás yé assó piyá,námás yieña sí inní nás in kwá âl sii bañ gar díeñ tás lés ¹⁸Iláñi nás ká kí señ see ámiñ ká asiker inbán kwáñ koor álán ababa nama níñ wúon kuriñ págó ¹⁹íssa namá karañ bawa namás assó piyá,namá ðuiy nás kurémaña sí in kwá,in âl dúíñ suri ná díeñíñ aráñá in dálañ bawu álán gís dúíñ lóní tíya ²⁰Namá dog kiráñ kása bawa namá in kwá in kása âl kúíñ kewáñ sarta dión -ii ²¹Namañ duó âl dúíy tii áisáñ ka boot aráñ dúu kéló dééñ dóñá dog kí dúíñ in pángâ dió kaiñ ²²Duldíñ kwé bán in kayí niná albá waar áññé,namañ duó asá ye sí bot aráñ dúu lele kalán míneñ een ²³Kurémiña namás kayé ná díeñ tás lé súñá in kíññeli kinníñi álán in uu sí piyá ²⁴Nañ si dog díeñ táslés galdas puyí kiníñi álán díeñ bárñáñ apúyi ²⁵íssa namás yieñ sí in kwá járáñ ábuña gé nás járáñ írí kuro kaiñ,ná kuro kwá díeñ dió kélla álán kwa kaiñ álán yeeña sí ába kuriña kariyá ²⁶Nañ doñ si díeñ tás lé galda puyí kiníñi náñ bárñâ apúyi,íssa namás yieñ sí in kwá járáñ ábuña gé nás járáñ írí kuro kaiñ ná kuro kwá díeñ dió kuwéla álán kwa yieñ sí kwa tulléña kariyamarañ bí indálañ abeñba awú ná díeñ dió duó bárñáñ appâ in si lóññíti inná bárñáñ titíy lóññíti duó âl díeñ tabu-ii námáin lón inná díeñ tári ðuño ²⁷Na áiy duó-ii ná appâ ila duó layi âl sidáp lé kee ná appâ-ii wala ila duó âl kee ná tári pii,marañ ká díeñ tás lé inañ ni ná tári ðuño ²⁸Bí kila kwa bañ áisa ka sí barra kila tin lé âl ká jansa lé aññá ²⁹Na ká biñña gî kuriñ dóña awíti ni áila ka dúíñ báa kuriñ dóña já ³⁰Iláñ álán bí dúíñ kuriñ sidap lé bâm na baba na kutiñáñ írí bóñ ná isráíñ órré ñá waiye na aw sí dóña baiyi ³¹íssa namá in kwá simon simon,árit appâ ilayi ná kôl áiy lán jî in úíló inná gommoña³²,marañ imon ká gís úmo

álán dín see jáiy ápúyâ ba na abá jí dúí lé ǎíña bás kííñ bǎrña sí kurro jáyíñi³⁴Marañ yé namá in jáwí lonñpii ká âl asil añ álán kígi koo túmná na álán kúsún ,³³Yé Îsa namá in kwá ká áiy saa kí señ see gís ámiñ pottor ettê álán ná zonga ákómóla ba na dulé ákuroba jí bá gîñ ka sí kasiña ñis jawríní nán in juwa ka sí áiy saa ájulba³⁵issa namá yien sí in ñño,ila diwo áila ádden áa ná jusulán walá melle walá perréta ásbañába³⁶Marañ na bás jusulána na melleña na perétas baiñ bá babún na abá saar ásbañba bá garmbúbu tog julún bawí ná saar tog bulu³⁷Ká kí señ see áiy saa dúíñ ámiñ áiy síñ bá een âl wúon dombore ña toyán dió in rímeñ eñña na ye sí kí kwa jitiñ níñ kase na ǎri âl dúíñ rímeñ eñña bán see een³⁸Kurémeña namás in áñjé lonñpii âl jagíl ínné âl saara ǎw kaiñ yé namás in kwá âl suñjá ge³⁹issa zatúníñ púgó lés júmma ,issa namá zatúníñ púgo lé in nyanjá ni âl júyíti kééñ kurémiña namá ǎri kúlol⁴⁰Abá kagul namás kurémiña síis in kwá âl sii bûm álán jariñ lé ábáwiba⁴¹Îsa namá itíñ díeñ kara nyanjá ná kí kuarña onño nás júmel⁴²Ná in kwá báa abá jí jowel in kásá sí álán dúíñ lee jápo marañ in álónba âl ká arel ǎwú ná ǎri it een âl jí jówél⁴³Namás melen jawíl lónñóla nás kuro nyí⁴⁴Asá yee síis lóo mañkés eñña âl yé suur sí júma lé jígé na indálan dééñ sulum bá suuñ írí teb teb biñ tíñá niná kewán⁴⁵Albás yé kééñ jûma lés jáwú la namá kééñ kurémeña lé píñín namá búlón yeeña sí kilmaña sondorñ ññi ná ǎriye ná kuñul⁴⁶Namá yieña sí in ñño kán buñi?bawalas nás bûm álán jariñ lé ábáwiba⁴⁷Îsa sí keyé ,ila tin lé âl yé kéñá ná risíñá namá kwán dáldá êl na ila duó âl yudis ǎriñi namás kwa síis tabún puyí âl íssán majira lé kéñá ,yudes namá íssa êl álán sii kilaña namí⁴⁸Namá in ñño yudis duldín kwé sí sán kí kilañâ jám boot arán dúu jellel⁴⁹Albás íssa sán majira ila ǎri síis kíwé âl kél álán een,yeen namá in áñjé, lonñpii ǎw nás kí saaras kíreñ si keeñ⁵⁰Kila kwán dió dín namá saar ráñá ná pági appân koyi dín sí dílo súúru kan bétta⁵¹issa namás in kwá âl soñâ keer asi jányi ba,namá ila duón dílo sí kurá namá dáweñ eñña⁵²Ila íssa namás págiñâ appâ ,na tog tiyán wuñâ tóbóná,na sábáná tabuñ kuráña kuwé âl dúíñ jáyíñ kéle,ábás in kuwá bí ká ǎriña lá írí ǎgíti ná bí kí saarañ na dulguña innán bélla⁵³Ká kabá yéi añ âl kí biña kan kéré,ñ tog teyán mátár kan nan tórín âi beyá ba⁵⁴Marañ na in díeñ tinni,áílán diñkiññ kuro dóñá tiye,patoro íssa sí íríñi indálan albá kábé namás kárgîñi nás pági appâ si tón keñé,patoro namá ǎri kara lúo⁵⁵Asá bá yeen pági appâ tón sii utó kuwe ná tárrá síñ kûl yé patoro namá dog êl ná kégeñ kûl⁵⁶Kwé niw koyi dín namá patoro sí utún hérra lé jágíla namá yee pútóniñ jágíla ná in kuwá duó dog kéye kaiñ⁵⁷Yé namá íríñi namá in kuwá yé in yía ká

in duó sí âl si alum ⁵⁸Albá nini kúul namá duó keer jágíla namá in kuwá kâñ kéyeñ baj ,potoro namá i jáwí áiy duó ká kéye ákañba ⁵⁹Albá tin kúl namá gal si duó keer jí gé ná in kuwá kí see in dog kí geñ gé ilán ná galílín léi ⁶⁰Paturo namá in jáwí yé due ,ká ása áluñba kaiy âl jí dééñ ñi jírññ ,âl yé kéñá ná risíná namá zonga kómóla ⁶¹Ila lonñpii namás jaino ná potoro sí pútôn nin jáá gí laa ila potoro sí namás lónñóle lonñpii,ñ belé asá in kuwá etê min âl si zonga k'ññ ná ákómmóla ba bá gín ka sí kaa siñ ñis jawríní ⁶²Diyy patoro namá pâl kuro ná ni kómóla yé ⁶³Wuñña íssa síis waa káwe ,kwa kila asá íssa—sí kanéñí namás kuñe nás ye síis waa kawé nañ kalde ⁶⁴Yieñ namás ye kúñí kirsul ná in kñleli juwa gñs kii nâyi tan? ⁶⁵Nama ye—sí ñayinñ soñâ kányínñul íss síis pilotín tabún kárie ⁶⁶Albá lóo lee la ,âl yawúdán sagalín kwa appâñña páginñña appâñña na músañ dálín guud pálíná lóo toñ dorol kñññ ⁶⁷Namás íssa síis kwañ tabún kéle namás in âññé abá jí jáso duño jañ báis juwa,íssa namá in jáwí abás waa bí see áñ baiy baa ⁶⁸Na abá gi ká biñña íññó áññ bawí baa ⁶⁹Marañ mín naa namañ tabún dulín kwé bán wúo kuro soñâñ dóná súrûñ erre ôñ ⁷⁰Yieñ namá nyéét kññul na yé jí wáonñ saa kwé jañ ,íss namá in jáwí díeñ belé âl báminñ âl see-ii ee ká añ ⁷¹Ila yieñ namá in áññé na káññi wuññi ná kúñí kuwá kernñ kuél áññ nás kí dééñ udó kellas kami.

Magara 23

¹Liya ila dáldá nyéét namás jáwúla nás íssa síis pelet lés kerré ²Yeeñ namás uññe ná yee dánen kawé,ná in káminñ kí in duó sí kumbónñ ná yé -ii nás kññña dálññ baru jittí pii,yé kwa síis erel álán si kayisar sí díginññas kaye,nañ in beléñ âl yé jássso duño-ii ábba kuri ³liya pelet namá íssa in inñño jí yawúdánñ la ábba kuri jañ?íssa namá in jáwí ee bát báá bá in dálaññi albá jí juwa ⁴Liya pelet namá páginñña appâññ na kwánñ dáldá sí ila wu tawrá jáwí in duónñ delé ari jittí ás umbóm ba ⁵Marañ yeeñ namá tabuñña puttó káwe ná in káminñ ,yé yúdiya díwó nyéétiñ si kwa sí kí géñ guud si tabuñña urrel, yé mín si gallíl tuñña namañ ínné êl ⁶Liya pelet albá ila wu sí kella amí namá in inñño in duó galílânñ lé layí ⁷Asá bá yé in iwo âl íssa yé hirótínñ akúrô kwa êli namá hirót lé adeñ piyá,hirót ila tin lé yé dog jursam kéñá ⁸Albá hirót íssa—sí jágíla ye sí namá kilmá saa soññá simmó eñña ilán nás ye saa soññás óññá ná kèlinñi álán ye sí jágil yé dog kòlinñi álán íss saa sí jágil ná óttanñ pirjeñña

piyá⁹,yé íssa—sí jíí ñoña inní íssa namá ari ájáwí ba ¹⁰Págiña appâña na músñ dalín kwa dog íddé káñ kéréliní,ná janiña írí zadê kinñítiení ¹¹Liya yé na kénj káldaga namás bája nañ ábílenj káwe liya namás garm búbu tullês kinñî namás pilet lé kawñje ¹²Ila soñ bá yé kénjá âl hirot na pilet suurín jaruña kinñi,ilán ná yeeñ waar suurín gáríma káñ ¹³Palat namá apagiña appâ sábánjá tábũña kurráña kuwá na kwa soññâ ¹⁴Namás in kuwá,bí in duó sí dúí lé díñj si bêl âl yé kee nás kwa sí tábũnas urel álán si wiyyé kagíyal¹⁵ Marañ ká âl ye sí díénj tábũñ árra bá umbónj janni tog dog ás kee ba¹⁶Walá hirót ,dog déllé janni tog dog ás búló ba namá idíñi nás dáyí lee lés wayña ,na naa arri ákeba ná yé piyá álán déñj kawev ¹⁶Na námá indálanj eñña bánj aldí námá undí ná jee ¹⁷írí jándónj súbu bii súbu lé akúrónj tábũ bás yee sí duó tonj algi júndí,yeeñ namás kwa nyéét si urús kayé¹⁸ Ná in kámiña,íssasí jaw ná marañ barabat sí judí¹⁹ Ná jee barabat duó kénjá ná túmná kabíye idíñ ná kwa sí puyi nañ si dém wayyés jági ²⁰Pilat namá asi keer âl nás yeeñ sí in kuwá álán íssa sí kundíya ²¹Yeeñ namá urú kaldéñí ná in kámiña kuldábu lés jaldó kádábu lés jaldó ²²Pilet namá kí asi keer píñj nás in kúwá káññi naa kaa jani piyá, ká dée lé ari péllét ása áumbó baa álán déñj kawé, naa bá innânj eñña ká bánj délinj aldí námá undí ná jee ²³Marañ kí urúnj danj namá tábũña káwe ásánj bá káldá buu lés kaw gíya namánj mámánj kós si kélle, ²⁴Pelet namás tina álán sii ari it piyá âl yienj kéwli ²⁵Yé namá ila duó sí algi júndí âl túmná kabíe âl kwa sí puyi nañ si dém alñi êl .marañ yé namás íssa saa sí yienj sí júndí nás káldá buu lés káldul ²⁶In nálanj asá íss kárgí tienj namá simon saríre sí kábé âl déénj éllé kénjá ná deém kárí tienj namá ye sí káldábu katabe ná Ísa—sí kari lúñj ²⁷Kwánj dáldá ila báldánj dió namá yíañña káñ ná kóméñj nañ muniñ kawenj ²⁸Íssa namás jaiño jurasilimínj yañña dúñj uñj abomba,ása kíenj súrñá na kíenj dogólá sí bomal ²⁹Ilán ná kila ótánj jitiña júítíyá áyí sánj biña sí inñi idíñ soñ ila âl úndul kwa álán in aññal bora patá âl kila yáña lé píñjiti âl baruña gé na dogólánj tonlé âl tórínj á baweba na kansu kila âl tórínj bara ás inníe ba ³⁰Ila tin lé kwa bá síñj púnjá sí in aññal âl dáñj írí báwi na ñoránjá sí básínj in aññal áyí saa búm ³¹Ilánj mámánj ayí saa ka sí kawé alá dúldí pattâ añ niná in kurú kirô kí señ see áísánj bá ila lé soñá káwal ³²Dii dog kwa kernja aw kayínj janniyána,nás kárgíñj álán kí íssa sañ arrá kawé ³³Ila lóó asá Ísa sí keñé álán déle kawé ila lóó asá íssa[jesus sí keñé namá in kárinj golgól,"Ili namás kí janníóna ará kádábu lés káldul namás tíñj sí déñj dónjá súrulé káldul naa díñj sí dónjá gorónj erre ³⁴Ísa namás in kwá baa yeeñj sí ápenj jáa ilán ná yienj ás kalña kayi ná kawé,káldaga namá díenj tâs léé s kurúnjás

kabíye ³⁵kwa namá káré ná k̄awle na sábanjá t̄ab̄uḡa kuráḡa kuwá nás ye sís b̄aḡ kawē yieḡ namá in kee ,yé námáḡ si kwa sí jopol kasá dééḡ sur sí jópó abá yé māmáḡ wúóḡ jáso d̄uḡo -ii ,na ilayi âl jáḡó³⁶Na k̄ald̄aga namás bájas káwe namá kélle nás Îsa—sí kira rayáḡa kaníye ³⁷Namás in kowe abá yawúdáḡ ába kuri jaḡ bás díḡḡ suur jopó ³⁸Namás dééḡ iriḡ ere gara k̄ald̄ul ná in rímeḡ káwe in yawúdáḡ ába kuri -ii ³⁹Kila jaḡnóḡ díḡ asá k̄ald̄áb̄u lés k̄ald̄ul namás já ná íssa sí ḡayíḡ jí bat kál jáso d̄uḡo jaḡ ?kál díḡḡ suur na kiḡa sís jopó ⁴⁰Ila jaḡnín keer namá ye sí gúrgúreḡ piyá jí bát kál wúo sí k̄ali jaw,náyi jí dog kí wáyí in kádé niná yee sí ⁴¹Kí káíḡ údóḡâ náyi in náḡ kawē maraḡ in duó jaḡni áskeba ⁴²Ilya ila duó namá in kwá abá díḡḡ k̄ur̄iḡ lé jago bás dúíḡ lónólal ⁴³Íssa namá in jáwí ká kí see ḡis ámiḡ jí sí ,ottô b̄aḡ kí ḡi kolnyáḡ dió kaḡ ⁴⁴Îsáḡ wayíkí duléḡ sibír namá lóo dikó eḡḡa namá indálaḡ k̄eḡá namaḡ tin iis pago ⁴⁵Ilán nás dulé j̄umíḡí.indálaḡ sitára namá túllé túriḡ karr̄iḡo ⁴⁶Îsa namá kí k̄uro in kwá b̄aa,ká kúíḡ k̄uo jí ḡi anni álbá íssa in dálaḡ kwá namá waiy ⁴⁷K̄ald̄aḡ píriḡ t̄ab̄u álbá ari jáj̄ila âl eḡḡa namás wúo sís assó piyá namá in kwá kí seḡ see in duó w̄ariḡ k̄eḡá ⁴⁸Kila kwa âl déiḡ k̄ele ná k̄is̄iḡul namá ari it k̄aḡile âl eḡḡa yieḡ namá kwa nyéét ógoḡa k̄ald̄ul ná k̄eḡé ⁴⁹Maraḡ kila kwa nyéét asá ye k̄alḡaíḡi naḡ kila yáḡa âl kéyeḡ galíl arrá k̄ele namá kara káré ná kila údóḡá sí k̄awle âl indeli ⁵⁰Îsáḡ j̄ur̄i,inné namá duó díḡ k̄eḡá ná in k̄ariḡi ísip k̄ariḡi yé dog yawúdáḡ sagaliḡ kwa lé k̄eḡá ye' dog duó tulê k̄eḡá naḡ dog w̄ariḡ k̄eḡá ⁵¹Yé yawúdáḡ kwáḡ jasi na tárrí sí úriḡí na yé aramat is k̄eḡá âl j̄udáḡ dem áḡḡá naḡ w̄uóḡ k̄uraḡ sí janna⁵²yé ísip namá pelet nyáḡá nás in kwá áláḡ íssáḡ k̄uul kaníyal ⁵³ísip namá íssáḡ k̄uul bawa nás kí haríliḡ kapan niwo nás yeḡá ná ila turba lé jáá âl tarru lé kayé alá délé tóriḡ délé duóḡ kul ás kul̄pulba ⁵⁴Na in soḡ namá ásileḡ j̄aḡ soḡ k̄eḡá,asá moḡáḡ soḡ si daḡki piyá ⁵⁵Kila yáḡa âl galíle káíḡ ná kí íssa ará kélle namá kí isip biḡ k̄eḡé ila turbalé âl yé íssa sí lupp̄u ⁵⁶Ilya kila yáḡa namá tóḡ kaḡíy nás m̄uriḡa na súlás ásileḡ káwe,maráḡ yeeḡ namá éllé k̄am̄uḡi iláḡ ná moḡáḡ soḡ k̄eḡá naḡ yeeḡ bálisi baḡi káwé ḡí.

Magara 24

¹Ísa'η sallâ jeñî soñ kólíñ waar wañ lé kí subún sún kila yáña kila âl si kíeñ muriña asá ásíleñ káwe ná túrbá kéné ²Namá kumé ila dító asá kíye tueba sís kumé namá kumé nás muñ gulun eñña ³Marañ abá dió karíy lonñpii íssán kuul sí walá ákum bé ba ⁴Ila tin lé asá yeñ sís kálítá ,namá kwa aw pétiñ si katane nás juriña nis teyás kaiñi inná kuyiñi júlmoła ná kéle díeñ túga káré ⁵Yáña sí namá kali tío namá dúu sunñum káyíñi marañ kila kwa namá in kíñul káñi ná sálláña sí wayi tóláñ dió bówêl ⁶Ísa inné áke ba yé lálwla si,yéé káyí saa lónjal ayi gís kwá âl ké yéñ galíl báná ⁷Ná gís in kuwá dúldíñ kwé sí áláñ bá kwa kañña kwá sí dóña kaye námás káldá bulés kaldul kí soñ ga ñis idó námás jáwla ⁸Ilya yieñ sí namá ila belé tabún lónóla ⁹Ilya albá yieñ túrbá kayíñ a káyíñe namá kila údóná nyéét kurémiña sí na kwa kerná sís kwá ¹⁰Na kila yáña namá aníñ káíñ moo mijdila ñuño,na moo yagúbíñ íya,na yáña kila âl keyeñ ará kéle nás in uu kuré miña sís kuwe ¹¹Marañ kila kurémiña yáña sí see ákéyé ba idíñ nás kila yánáñ belés in lóní tieñí âl bá iri hóyi ¹²Maraña paturó sí námás ayi dadí díñ sii eñña námás wáññ jáwúla ná túrbá sañ kíyá,albá yé inán tibiñ eña namá jágíla harílíñ jurrí sí kí déñ suur in dálan puturo namá dééñ tón yaná nás píññ pii kayi ná eña ¹³Imesíñ dórra na ila soñ lé dog namá díeñ dó kwa aw kaiñ ná imes éllá kaníñí,ila elle imes ná kí jurusalam mella ossan díñ sii tâs lés kaiñ ¹⁴Na yieñ namá kayíñ ná díeñ tâs lé kírsaiñí âl iññi ¹⁵Indálan âl yieñ kaiñ ná kíssiñi nañ gore káwéñí,ísa namá êl ná kéyeñ ará kilonje ¹⁶Marañ yeñ sí namá arí kee ná júndí ba áláñ yee kiwe ¹⁷Yé námás in iño bí káñi ná bañ ná gore baw âl bilon ?yieñ namá séñ giñ káré ná wajíña kírsul ¹⁸Kila kwán dió díñ ná in karíñi kilpas namá in iño jí jurisalam bál diwô jañ nás kin údóná sí ás jalun ba âl kin sogá lé iññi ¹⁹Yé namá in iño ,na ka gé âl iññi?yieñ namá in kwíye,áñ údóná kila âl si íssa alnazeris sís iññi ,yé domon ñuño kéná kí dééñ belé na kí dééñ tári kakíre âl wuón na kwa nyééteñ tabún píyéñ ²⁰Páñña appaña na káíñ sábáná tabuña kuráña kwá âl si ye sí kí wayí si kándé nañ si káldábu lés kaldul ²¹Marañ kí bás inkayí geliñi âl yé kéná áláñ si isirálíñá sí jópó,na iri keer ákeba in ottô kééñ sogáñ ñis lé-ii âl kin údóná iññi ²²Na kila lé soñá káíñ aboña díi námás kundíye ásáñ yieña sí píññ káa,natôn soñ lé namá túrú bá kéné ²³Marañ dééñ wayitól ás kumdém ba,yieñ namá kéle nás in áññé âl si yieña sí melega lóníle in áññé âl yé sálái ²⁴Namá káíñ ampára dííña ádeñ kâ ná túru keñé namá indálan kumbé álbás yáñas

ájé namá in ájé marañ ye á kagla baa ²⁵Yé namás in kuwá yé bí díen kaa uliņi na kien kilmaņa aiy nyon kége gál ásán see jáyi baņ kila beléjá lé ál kwa wee ²⁶In ákéjá bá jáso duņo álán kila udóná lé míneņ eeņ álán kééņ galaņâ daó kári? ²⁷Mín si músán domboreņa lé tuņa namaņ nyãņa ná domoņ kwán domboreņa lé nyéét pago namás kila údónâ ará rájâ ál wúoņ domboreņa toya lé kaņiņ ²⁸Asá bá ila elle lés danķi káwe ál yieņ délle kaņiņi, ísa namá in piyá ál yé díelé kara piņíti ²⁹Maraņ yieņ namás kí dín ragasa karíņie ál kí giņ kōņ idiņ ná lóo nyãņa álán dulé puyí y' namás ké geņ kándul ná kéjé álán kóņal ³⁰Ila tin lé ál yé kí kila kwa kaņiņ ná dára káwiņi álán nuuņ kámíyal ,yé namá karaņ bawa nás asó piyá,namás duyi ná yeeņa sí inní ³¹Indálaņ kíyeņ kúņi namá palíņê namá kíwé yé gal namás kuņi úņa ³²Namá suur sí in kíņul kilmaņa aiy gí simó iņi ila tin lé ál gís yé dóra risiņo nás wúoņ dombore toyán ará rájâ ³³In nálaņ pétiņ albás kawle namá júrusalam kawņi idé namá ísán kuremiņa wiye na aw na kwa kerņa ál lóo tog kéréliņi , ³⁴Ná in kámiņa in uu taraņ see lonņpii taraņ lálwa si nás simon sí lóņóla ³⁵Ila kila kwa iw namás iri it sii ájé ál yieņ dóra kagile na yieņ Ísa sí aiy kíwé ál si karaņ duyi ³⁶Ísa kééņ majira sí lóņóla ,ila tin lé ál yieņ kaņiņ ná kírsiņi údóná kisiņi ísa namá êl ná díeņ túle kera namás in kuwá awú ná ariņ kégeņ baņ³⁷Maraņ yieņ sí namás ammi táwo nás in dío kaņiņ ál allater ³⁸Ísa namás in kuwá ,kán uuņi nás mamí tiyél?kán uuņi ná sélá duo sí gílas bawu? ³⁹,Kúiņ koņa na tarņa baģíl ká aņ. Bómmóla mólo gí alater karu na nínó ás kee ba áíla bí ka baļeņ" ⁴⁰Álbá yé déeņ belé in sí kuwá namás kééņ koņa na tarņas palí ⁴¹maraņ asá yieņ káyíņi ná bát see ákéliņi baa ilán ná yieņ sí kilmaņa simmiņ á júndíti ņiba ,Ísa namá iņo bí inné ari jámíņ bayiņ sá? ⁴²Yieņ namá púún jútóņ ari kanie ⁴³Yé namá tío ná díeņ abúņ amí ⁴⁴ísa namás in kuwá,bá yéé kéjâ áyi saa ká biņa sí waa asá kí biņa káyíņá .iri bii ari bá awú ná in eeņ niná albá dúiņ músán dombore lé na domboreņa kerņa lé rimeņ iņi ⁴⁵Ilya ísa namá kíeņ tabuņa palí,álán wúoņ domboreņa toyán ará karúl ⁴⁶Yé namá yieņ sí in kuwá in ari itti ál wúoņ domboreņa toyán dío rimeņ eeņa jáso duņo álán bíleņ eeņ námás soņ iis síņ dío sállá eeņ ⁴⁷,na túbeņ jeeņ na kaťie ņãņ jáso kwa sí míņ júruselam kí kééņ kona káwú líyal ⁴⁸Bí kin údónâ kúņi kuwá baņ ⁴⁹Na ká anni áyi sãņ kila ótãņá ádeņ áa ál dúiņ baa jassa marañ bá dãm bõņ namaņ gí síņ iri kuro ádeņ káwal⁵⁰ísa síš jawíl káriye albás yé yeeņ síš basanaņ danķi pago.yé bá kééņ koņa iri jági namás bora patá piyá ⁵¹In nálaņ albás yé bora patás payéņi ,in dálaņ namá kabé nás jawíl

káriye ⁵²liya majira namá ye sí baḡi káwe namás kayi ḡul ná kí kilmaḡâ simiḡ jurusilem
kwuḡê. ⁵³Yieḡ namá níḡ toḡ teyâ lé kaḡiḡ nás wúo sí asó kawenḡi.

Yáaye'η Belétullê'η Dombore

Magara 1

¹Ótá'η jā'η juuη-lé main bá Belé aáñá, Belé namá Lonpii-lé kéná, Belé namá Lonpii aáña. ²Yé nii asá tuuηa main bá Lonpii-lé kéná. ³Na ótá nyét bá kíe in̄i, na kí dééη paal ari tog dog aη eηaba kit-lé alá namaη in̄i. ⁴Jaiη namá dêle kééηá, in jaiη namás kwa-sí hërre eηa. ⁵Na hërre nás lóo-sí erreηel, na lóo walá hërre-sí ás lónába. ⁶Íde namá duldí'η kwě alá Lonpii ímíηi-ii, asá kééη kons Yáaye gé. ⁷Yé bá hërre-lé éla id̄η asáη kwa nyét kíe j̄in-sí kiine. ⁸Yé hërre á aáñába del, marran yé dog hërre'η uú'η éla. ⁹Hërre see kuηo asá kwa-sí erriηa, yé namá daldí'η kwa-lé úndul̄iη-ii. ¹⁰Yé waar daldí-lé kééηá, na daldí namá kíe eηa, yé daldí walá yee-sí ás lóónába. ¹¹Yé namá kwa kid-lé éla ál miin waar kééη kañ, marran kin walá yee-sí á koiñieba. ¹²Marran kwa kid alá yee-sí koiñie, na kid asá kééη kona-sí kineηi, bá yeηa-sí uú'η see íní álán yeη Lonpii'η dogólá kiñi. ¹³Yeη walá kwa kid á geba alá kewa-lé kaariηi, wala suur'η joiñi-lé, wala kwa'η joiñi-lé, marran bá Lonpii'η joiñi-lé gé. ¹⁴Yáaye alá Ísa'η uu'η aldí piá: In elé namá duó eηa namá dáíη tâs-lé ooηo. kí namá dééη galaηa-sí kaḡila galaηa kwě tog'íη dééη bâ Lonpii-lé, asá yé kí baraka na uu'η see pis eηa. ¹⁵In alá Yáaye dééη uu'η urú taan ná in kwă, "In yé-ii alá ká dééη uu'η in wa id ál dúíη kari'η úndul bá waar dúíη tabu'η eηa, id̄iη ná yé waar kééηá ná ká aáñába ." ¹⁶Kí namá dééη pis-lé tulléηa-sí kába, tulléηa'η íri. ¹⁷Id̄iη ná dáálí-sí bá kí Mûsa'η dóñá kaníe. Marran tulléηa na uu'η see bá kí Ísa Jáásoduηos búliñi. ¹⁸Na duó tog ákeba ná Lonpii-sí jagíla; marran kwě tog ál ába'η kô kee bá yé-ii nás páálí ásáη kalηa. ¹⁹Yáaye namá dééη suur'η risiηo: In namá Yáaye'η belé id-ii, ná ni-ii risiηo ál yaúda deem Jurusalam-lé Tisoηa na Lááwéñá d̄i kamíñie, ná yee-siin kíñul, " Jí ki-ii jaη? ²⁰Yé walá pié á piyába namás tiina namá in kwă, "Ká jáaso duηo aηba." ²¹Namá kíñul, na kaa jaη naa? Jí Elija lá jaη? Yé namá in kwă, "ká Elija á aηba" na jí, "domoηduηo lá jaη?" Yé namá in jáwí, "lóolo." ²²Yeη namá in aáñé, "na jí ki-ii jaη, álán kila kwa kid-sí domoη kawí aíla kiηa kamíñie? Jí d̄iη suur'η íri ay-ii jámiη" ²³Yé namá in kwă ká bá duó id-sí aan alá jutá urú laddi: 'Dorá-sí wárig baáño Lonpii'η tabu'η, In alá domoηduηo Isiyá kwă." ²⁴Kin kwa aw-sí bá parisiñá áddeη káwe, ²⁵namá yee-sí bittân kíñul, "Abá j̄i jáásoduηo á jaηba wala Elija á jaηba wala domoηduηo á jaηba jí kwa-sí kaán uu'η jali?" ²⁶Yé namás in kwă, "ká kwa-sí bá kí koro ali-ii. Na díeη tâs-lé duó id kee asá bí á baluηba. ²⁷Naa alá yé-ii ná dúíη kari'η úndul, dúile in á loηba álán ká taga dééη dáwláñ'η boot taga uló." ²⁸In uu bá deem Basâniya-lé eηa roo urduñ'η soór, li-ii alá n̄iη Yáaye kwa-sí kí koro li-ii. ²⁹Ísa Lonpii'η dolé-ii asá kwa'η jitiηa-sí paasi: Dééη Saare'η Yáaye namá Ísa-sí jagíla ná úndul, namá kí urú in kwă, "In yé-ii Lonpii'η Kuniη álán daldí'η kwa'η kattieηa-sí karra jáwí! ³⁰In yé-ii alá namaη ká in waa duó alá dúíη kari'η úndul, ál dúíη tabu'η ni-ii kéná, ná ká aáñába. ³¹Ká yee-sí ás alhába, marran ká namá éla ná kwa-síkí koro ali-ii, ásáη Israíliñá-sí aáñal." ³²Lia Yáaye namá uu'η in kwă, "Ká Lonpii'η kuo-sí jaawil-lé aḡila ná dû in buηeli niná orrá, namá dééη íri buuñul. ³³Ká walá yee-sí ás alhába, marran id aíla ka-sí ímíηi-ii áláaη kwa-sí kí koro álo, bá yé-ii náis in kwă, "duó alá jí jal̄u ná dêle kuo buuηeli-ii, bá yé-ii álán kwa-sí kí kuo tiyyâna lió." ³⁴Ká alá namaη in uu-sí aḡila in bá yé-ii Lonpii'η kwě." ³⁵Ísa'η majira tabu kwă: Dééη saare'η Yáaye namá kí kééη majira aw diiη keera, ³⁶Yé namá Ísa-sí jagíla ná iloη, namá in kwă, "In yé-ii Lonpii'η Kuniη!" ³⁷Kééη

majira namá déén belé kel kámmíe namá Ísa'η karí'η kíηje ná keenje.³⁸Ísa namá núηi jáwí ná yeeηa-sí jágíla namá iηo, "Nás in kwă bí kaa bôil?" Yeeη namá in kawie, "Rabbûni' (ãl in lóón "Gũd-páálí"), "Jí ãl jaiη?"³⁹Namás in kwă, "Bêl ná bagil." Namá arrá keenje ná déén lóó jôn'íη kagile; Namás soog tog kíeη kuúηi, addilla dulé bá tin weyye aáηá asá sibîr beto.⁴⁰Andirááus alá Simon'íη bára-ii bá dog kila majira aw'íη dió díg aáηá, alá namaη kí Ísa keenje, liya alá Yáaye'η belé-sí kel kámmíe.⁴¹Yé ãlmíη déén bára Simon-sí búló'η namás in kwă, "Kí Misâya-sí kummó'η" (alá Jáásodũηo-ii).⁴²Namás argí nás Ísa-lé nyanjá Ísa namá Simon-sí táráasiη jágíla namás in kwă, "Jí bá Simon jaη Yáaye'η kwě. marraη ká jî-sí kona Sapas gí síη aní" (asá Taaru gé).⁴³Kí saare'η soog, Ísa namá kóíηi áláη deem Galíle-lé jee, namás kí Pilíbus káyítíye namás in kwă, "Kari gî lúlo"⁴⁴Na Pilibus yé deem Basáida-lé aáηá, alá dèle Andiráus na Patoro kaíη.⁴⁵Liya Pilíbus namá Nasaíl-sí búló namás in kwă, "Kí duó id-sí kummó'η alá déén aldí-sí Mûsa dáálí-lé rímmenη piá, na domoη kwă kíeη domboreηa-lé, na alá yé Ísa Ísib'íη kwě alá deem Náásira-lée kee."⁴⁶Nasaíl namá in kwă, "Yé deem Náásira-lé duó tullê kórólá'η?" Pilíbus namá in jáwí, "Jé la ná jagíl."⁴⁷Ísa namá Nasaíl-sí jágíla ná dèle úndúl namá déén íri in kwă, "In Israíl-dũηo tullê-ii, kí pié áiba!"⁴⁸Nasaíl namá yee-sí iηo, "Jí ka-sí ãl gîs jaluη?" Ísa namá in jáwí ká jî-sí kurú tîm'íη gî karí'η agila, nii-ii ãl jî-sí Pilíbus áy-ii taríyaba."⁴⁹Nasaíl namá kí urú in kwă, "Gũd-dũηo jí Lonpií'η kwě jaη! na jí Israíl'íη kuri jaη."⁵⁰Ísa namás yee-sí in kwă, "Jí idíη sá jîina? ãl ká in waa áila kurú tînn'íη nima-lé agila, jí bán in uu-lé soηηá appá jagíl."⁵¹Lia yé namás in kwă, "Ká biηa-sí kí see gîs írsiη bí bán jaawil-sí bagil nás paalaηi-ii, na Lonpií'η melega ná íri dúítíyá na dû buηeli-ii Duldí'η kwě'η íri.

Magara 2

¹Ísa'η pirje tabu kuηo: Soog iis kuηo-lé aáηa alá deem Galíil-lé sũbakawiηi-ii, na alá Ísa'η íya li-ii kénjá.²Ísa na kéeη majira-sí dog namá sũbu'η kamaηe.³Nii-ii ãlbás kira a gíηje déén íya bás yee-sí in kwă, "kira ás sáyeba yeeηa-sí."⁴Ísa namá in jáwí díη oro kúdúíη kaa-ii, "íya, dúíη tin káíη-sí ná á élaηa."⁵Déén Íya Moo namás koya-sí in kwă, "uηηa nyét bà áisa yé beléη."⁶Li-ii namá kídónjá'η kíriηá oson-dííη káíη ná síη Yaúda jálíηó'η koro kawrí'tya alá dog kasaηa Píriηa na weyyéηá aw baw.⁷Ísa namás koya-sí in kwă, "Kíriηá-sís kí koro pis bà." Yeeη namás pis káwe namaη si teljeg iηi ásáη búnynyâl.⁸Lia Ísa namás yeeηa-sí in kwă "naa kíriηá-les buηo nás kwa'η tabu-sí baní," yeeη namá iddâd káwe.⁹Sũbu'η tabu namás iwiya namás búló nás koro kira jaiηul, yé walá ás lónába ãl-sí kéle (marraη koya bás kalíηi-ii). Yé namá Birsil'íη duó-sí taríya¹⁰Namás in kwă, "Main kwa nyét-sís kid kira tulléηa baní , abás sóólá-sí tabuηa tiye námás kid baní asá ittíη kullé ge. Marraη jî-sí báis kira simmóna sáye naa."¹¹In namá ósom'íη tog kuηo aáηá alá namaη Ísa Gâna-lé piyá deem Jalíil-lé, namás kwa-sí déén galaηa páálí, majira namás yee-sí kiíne ná baηi káwe.¹²Lia in uu'η karí'η, Ísaí déén Íya na bârηa, na kéeη majira arrá kupuηul namá deem Kaparnúum-lé keenje namás diiη sooga díηa kuúηi.¹³Ísa kwa-sí júro wéle-lé jûm'íη toη-lé: Nii-ii asá Yaúda'η jáap'íη íd dakki eηa, Ísa bá deem Jurisalam-lé jáápa.¹⁴Namá kwa-sí jûm'íη toη-lé búlón ná wéle kawe kí Kuu na Léwá na Orráηá, na kwa kernη ná sedâb'η soór káwi, ná Sôηgoηa kílela.¹⁵Yé namá boota bísa piyá namá kwa-sí nyét perra piá jûm'íη toη-lé júro, namaη kuu-sí na Léwá-sí dog. Wéléηá-sí namás Sôηgoηa perra piyá, Namás Sedába karlaη jaiηo.¹⁶Yé namás Orráηá'η wélé'η kwa-sí in kwă, "Kin-sí íne tawrá bará'η. Dúíη bà'η toη-sí bittân wéle abâba."¹⁷Kéeη majira-sí namás in uu lónóle alá dombore-lé in rímmenη káwe, "Díη toη'íη joiη'íη uu báis ka-sí a gíti."¹⁸Namás Ísa-sí tabu'η káárial namás in

aanjal ósom tog gîs jâ, nâis kurro kid jawli alá jí kin údónjá-si jâ?" ¹⁹Îsa namás yeeŋa-sí in kwă, "In jâmm'ínj toŋ-sís baŋbiya bittân ká bán sooga iis'ínj írí údúmó." ²⁰Yáuda namás yeeŋ-sís in aánjé, "In jâmm'ínj toŋ'ínj jutúmó ayéŋá weyyéŋá oŋaal na oson dííg si óónjá, jí ay-ii níŋ jutúmó kí sooga iis?" ²¹Marraŋ Îsa bá dééŋ suur'ínj baŋi'ínj risínjá. ²²Li-ii asá yé lia wayíŋá'ínj tâs-lé jawla, kééŋ majira-sí namás dééŋ belé lóónjéle, yeeŋ namás dombore-sí kiine, na dééŋ belé ila asá yeeŋa-sí Îsa kwă. ²³Namaŋ nii-ii alá yé deem Jurisalam-lé kéŋá jáápí'ínj íd-lé, kwa soŋŋâ bás kí kééŋ kona kineŋ-ii, alá namaŋ pirjeŋa kid kaŋile alá yé piá. ²⁴Marraŋ yeeŋa-sí dééŋ suur ás júndíba, idínj ná yé kwa nyét síis lóónjá, ²⁵Yé walá Ákôilaba ásánj yee-sí duó páálí, idínj ná yés úd lonj, alá kwa'ínj kilmaŋa-lé kee.

Magara 3

¹Daariŋ diwwô kuo-lé: Namá Parasî-duŋo dííg kééŋá nás kona nikodémus kéŋá, alá Yáuda'ínj jôn kwă-le aánjá. ²Yé namá kí luul Îsa-lé éla namás in kwă, "Jí Tiso kaluŋsi ná tiso jaŋ alá Lonpii-lé jaánjá alá jéla, idínj ná duó á keba ása kurro kid kee álánj uuŋa kid piá alá jí jaw pirjeŋa-lé, abá kí Lonpii á geba." ³Îsa namá in jawí, "Kí see'ínj, see, gîs áamiŋ duó tog dog ákeba álánj Lonpii'ínj kuriŋj jágil, abá asi keer á kaariŋiiba." ⁴Nikidímos namá yee-sí in iŋo, "Duó-sí bittân ay-ii níŋ kaare annaŋ yé toy eŋa? Na yé taga dééŋ iya'ínj dió taga ay-ii níŋ piŋí, alá bittân kaare?" ⁵Îsa namá in jawí, "Kí see'ínj, see, gîs áamiŋ duó tog dog ákeba Lonpii'ínj kuriŋj-lé áŋ káriiba, abá asi keer kí koro na kuo á kaariŋiiba. ⁶Id alá suur-lé kaariŋj-ii yé bá suuri-ii, na id abá kuo-lé kaariŋj-ii yé bá'ínj kuo eeŋ. ⁷Pirje iis: Pirje aís eeŋba abáis ká biŋa-sín waa, "Bí ál daariŋ diwwô bôil." ⁸Dawlo bá sabaŋ údul ál yé kóil, namá dééŋ usú kel jaam, marraŋ á síŋ jaluba yá ál kééŋá ná êl na ál dûy-ii. Yé bá dog innânj lónj duó ál kuo-lé kaariŋj-ii." ⁹Nikadímos namá bittân yee-sí iŋo, "Na innânj ay-ii níŋ eeŋ?" ¹⁰Îsa namá in jawí, "Jí gaŋ Israilínj'ínj Tiso jaŋ in uu-sí ay-ii si á jalubba?" ¹¹Kí see'ínj, see gí síŋ waa, kí bá uu id-sí kirsínj asá kaluŋ, na kid-sí kámiŋ alá kaŋila. Bí namá dáínj belé-sí á bóilba. ¹²Adi gîs ká aldínjá kid áa alá suuru-lé indela na ás biinaba, ay-ii síŋ biin annaŋ gîs ká jawil'ínj aldínjá áa? ¹³Na jawil-lé duó tog dog á nyánjaba idínj paál alá jawil-lé saigínj, na yé bá duó'ínj kwě id-ii alá jawil-lé kééŋá. ¹⁴Lonpii'ínj joiŋí Dalí-lé: In asá waar îsa núum-sí lego juta-lé, innânj dog bá síŋ kalgol Duldí'ínj kwě-sí, ¹⁵Ásánj jaiŋ kurrâ kee duó id nás yee-sí tiina. ¹⁶Idínj bá yé-ii alá Lonpii kwa nyét-sí kóíŋí, namaŋ dééŋ kwě tog del-sí ráánjá, álánj duó id á wayíba asá yee-sí tiin marraŋ ásánj jaiŋ kurrâ kee. ¹⁷Lonpii dééŋ kwě tog-sí iláínj ádden á piyába álánj kwa-sí jîim nás agé, marraŋ bá idínj piyá ásánj kwa-síkíe jópó. ¹⁸Duó id nás yee-sí tiina áŋ kiimalba, marraŋ duó id nás yee-sí ás tiina ba, yee-sí bás kí jîim kándé idínj nás á tiina ba Lonpii'ínj kwě'ínj kona-sí kona-sí. ¹⁹In namá yé-ii uu'ínj jandi: Hërre bá kwa-lé éla marraŋ kwa bá lool-sí hërre-lé soŋŋá koiŋie. Idí'ínj ná kíeŋ táarínjá soŋŋá kussé kaŋj. ²⁰Na duó bi duó alá jito pi-ii bá hërre-sí orel, na dêle á júŋtiba, asá kééŋ táarínjá kaŋi pi-ii álánj á lóónjálal ba. ²¹Marraŋ duó ná u'ínj see'ínj dorá-sí kóil yé bá hërre-lé údul álánj kééŋ táarínjá lóónjálal, namá lóónjálal inná alá kí Lonpii'ínj kurro káwe." ²²Yáaye'ínj belé kaŋi kuŋo Îsa'ínj írí: Lia Îsa namás kí kééŋ majira'ínj jawla namá deem Yúdiya-lé nyánjá. namá dii-ii kúnul yé namá níŋ kwa-sí teyyá pi-ii. ²³Yáaye dog namá dog deem Enúun-lé teyyé pi-ii deem Salím-lé idínj ná di-ii koro soŋŋá kaŋj. Alá níŋ kwa di-ii teyyá kindeli-ii ²⁴Adilla Yáaye bás kaŋjtiŋi ná túmná á kayéba. ²⁵Yáaye'ínj majira namás kí Yáud-duŋo dííg belé tâs-lé poyí jalínj'ínj uu'ínj. ²⁶Namá Yáaye-lé kééŋé nás in aánjé, "Duó alá roo Urdun-lé kíŋj arrá kaŋila, na alá jí dééŋ'ínj jirsínj, Yé dog ila-ii ná kwa-sí li-ii, na kwa bá nyét dêle kanníyá." ²⁷Yáaye namás in kwă, "Duó tog dog á keba álánj uu díg baw abá jawil-lé á kaníeba. ²⁸Bí baluŋ-si ná ká in waa ká Jáaso duŋo áŋba, 'Marraŋ bá domoŋduŋo áŋ, ká nás yee-sí dorá aáwŋel.' ²⁹Duó id nás arus níw kee yé bánj arus dee eeŋ. Marraŋ arus'ínj jalpâg alá dakki kee

na kel aam bán kilmá simmó eej déen uú'η, na yé–ii déen kilmá'η simmīη nās agíní. ³⁰Yé bá sīη nyííní na ká nās gal tálan aīη. ³¹Id yé–ii alá jaawíl kééná namá gal éla ila uú'η–ii ná yé kwa nyéttīη írí–ii. Marran alá suuru–lé aáná yé bá suuru'η–ii na id alá jaawil–lé éle yé bá kwa'η írí kee nyét. ³²Yé bán ud kwă alá yé jágíla na kelamí, na duó tog dog á keba álán déen belé–sí kóíní. ³³Na duó id ná dúín belé–sí kóíní bán in kwă Loṅpí'η belé ál see–ii. ³⁴Ídīη ná duó id ál Loṅpí'η domoη íní bá kí Loṅpí'η belé risīη na Loṅpii kwa–sí kuo kí jarri áíniba. ³⁵Ába yé bá kwě–sí kóil namá yee–sí ótá nyét déen dóńá–lé já. ³⁶Na duó id nās in kwă–sí tīina bá sīη jaiη kurrâ kee, na duó id ná úríńí ásán kwě–sí tin yé jaiη–sí añ jágilba marran bán kí Loṅpí'η pīyyīη sây.

Magara 4

¹Îsa nās Yáa Sáámírâ duño–sí risīη: Párásíná namá kilkámmíe nās yé majira soṅṅâ kee, kwa–sí Yáaye–lé soṅṅâ lii–ii, ²(Yé walá Îsa á aánába alá kwa–sí teyyé piá. Marran bá kéen majira kaīη. ³Yé deem Yûdiya–sí júndí namá deem Jalíl–lé píńí. ⁴Namás kí deem Sáámira'η dorá beto. ⁵Namaη lóót paago alá Sookâr karí, alá baru idīη kee alá Yagúb déen kwě Ísīb–sí íní. ⁶Na alá Yagûb'īη roo kee, nii alá Îsa dorá–le ilíη namaη–sí kurro a gíníe yé namá roo'η tuúm oonjo. li–ii alá tin oson díg paago. ⁷Yáa Sáámírâ duño namá roó éla ásán koro bǎw, Îsa namás Yáa–sí in kwă, "Koro gīs janí ná aba." ⁸Adillaη kéen majira bá deem kéené álán ótá jam'īη kule. ⁹Yáa Sáámírâ–duño namás in kwă, "Jí Yagûdi–duño jan, na ká Sáámira–duño, koro ay–sí jôil álán jaba?" Yagûda walá kí Sáámírâ'η ótá ás kuldeñiliba. ¹⁰Îsa namá in jáwí adi sīη jí Loṅpí'η janí–sí jalṅá, "Aísa jī–sí in belé'η koro gīs janí, 'Jí bá'η dēle in joińí áísán jaiη'īη koro íní." ¹¹Yáa namá in kwă, "Dúín sid, Jí dǎlu ás jaiηba roo naη kurrâ–ii. jaiη'īη koro–sí ál sīη jummo? ¹²Na jí dáínj bâ Yagûb–lé la soṅṅâ appá jan, aísa kiṅa–sí in roo atti júndí, álán yeeη koro kabí, kí dogólá'η namaη baímaη?" ¹³Îsa namás Yáa–sí in kwă, ari id ná kin koro–sí bâ bán píńí ná buur eej, ¹⁴Marran duó id ná koro kid bâ asá ká aní, yé lia pákkát buur añ eejba, koro kid asá ká aní bán déen dió tamad iñí, námás pis eej namaη nīη jaiη kurrâ íní." ¹⁵Yáa namás yee–sí in kwă, "Dúín sid, janí gis kin koro álán gi buur áitíba álán íne á áínjaba ásán koro abu'η." ¹⁶Îsa namás Yáa–sí in kwă, "Joo ná dííη duó–sí jarīη namá íne jáíηa." ¹⁷Namás in kwă, "Ká duó ás aīηba." Yé namás in kwă see–ii, alá in jwa duó ása á jaiηba, ¹⁸Jí jaréna oos–sí jaáná, na ila duó alá naa kīe baiη dííη duó áibâ, kí see juwa jí." ¹⁹Yé namás yee–sí in kwă, "Dúín sid, ká alu ná jí domoṅduño jan. ²⁰Káínj bāna in púgó–lé Loṅpii–sí baḡi káwe, bí Yagûda namá in bóil álán deem Jurisalam–sí dítin níη Loṅpí'η baḡi'η lóo bâ." ²¹Îsa namá in jáwí, "Yáa see gī jāy–ii ka–sí, Soog id níη éla álán bí Loṅpii–sí baḡi bâ, in púgó–le na Jurisalam'īη paál. ²²Bí namá ari id–sí baḡi baw nās á baluṅba, na kí namá id–sí baḡi kaw asá kaluη, idīη ná jopó bá Yagûda–lé kee. ²³Bán tin id éla, lôlo marran bá naa–ii, álán baḡi'η kwa Loṅpii–sí kí see baḡi káwal, kí kuo na kí uúη see, idīη ná Loṅpii bá baḡi'η kwa–sí kóil. ²⁴Loṅpii bá kuo é, na kéen baḡi kwă bán yee–sí kí kuo na kí see baḡi káwa." ²⁵Yáa namás yee–sí in kwă, "Ká aluη–sí Misâya alá (Jáásoduño karíya) álán éla, na yé báisīη uuṅa nyét páálí abá éla." ²⁶Îsa namá in jáwí, "Ká in aṅ aísa jī–sí írsīη." ²⁷Íde majira namá kaagul, yeeη–sí namás pirje eṅa alá kaḡile nās yáa–sí risīη, yeeη walá tog dog yee–sí in ás kwăba, "Jí dēle kaa jôil?" walagal kaán–sí jírsīη?" ²⁸Yáa namá déen Tǎw koro'η–sí roó júndí, namá deem píńí nās kwa–sí in béléη, ²⁹Béla ná duó id–sí baḡil aísa uuṅa nyét páálí alá ká áa. Mat yé–ii Jáaso duño. ³⁰Deem Sookâr'īη kwa namá kurul ná dēle kéené. ³¹Adilla majira bás yee–sí kí sâd in kámiṅa, "Dáínj Ába, kalá jâm." ³²Yé namá in jáwí, "Ká jâm–sí aīη ná aam ná bí á baluṅba." ³³Kéen majira namá suúrṅâ kíñul, "Duó dííη–la yee–sí ari díg íní álán amí?" ³⁴Îsa namás yeeṅa–sí in kwă, "Dúín jâm bá idīη táárí–ii, aīla ka–sí domoṅ íní álán áa nās áge. ³⁵Bí salá in bámiṅ, "Kôlda oṅṅaal'īη írí bá

kaan'ín jandi úndul'? Marran ká in gí síñ waa, kalá kíen rǎytá-sí bǎlu alá táráásin iní alá díen taa paago! ³⁶Na taa duno bá'ñ déen ray'ín taa bǎw námá déen ray'ín taa dorol piá. jain kurrâ'ñ uuñ álán táári duno na ray dñ-sí taa dorol pi-ii, álán táári duno na ray dñ-sí kilmaña arrá simmó iní. ³⁷Naman nñ id see een, alá in kámiña díng ná táári pii-ii, na díng ná taa dorol pii-ii. ³⁸Ká biña-sí iláin gi amíñi álán taa dorol bâ alá bí déen táári-sí á bâba. Kwa táári dírrô-sí káwe díen paál, na bí námá id táári'ñ taa-sí dorol baw alá kwa káwe." ³⁹Kaw Sáámiréñá soññá alá naman in deem-lé káñ, namás yee-sí kiine, id yáa'ñ uu'ñ alá Ísa'ñ íri in kwǎ, "Ka-sí uuña nyét gis pááli alá ká áa." ⁴⁰Sáámiréñá álbá yee-sí roó kummé, bá dèle in koiñie álán kíen kóóñol, namás di-ii sooga ǎw oóná. ⁴¹Namás kwa soññá kiine déen belé'ñ uu'ñ. ⁴²Yeen namás Yáa-sí in aáñé, "Kí naa díñ uu'ñ bittán á síñ kiinba, idíñ nás yee-sí kel kámi, yeen namás kíwé Ísa ál kí see kwa'ñ jopó duno-ii." ⁴³Sagal'ín kwě'ñ Jeperó: Lia asá yé Sohâr-lé sooga ǎw oóná, Ísa bá deem Jalíl-lé nyáñá. ⁴⁴Ísa yé kí déen suur námá in kwǎ domoñ duno déen baru-lé joiní ás keba. ⁴⁵Nii-ii alá yé deem Jalíl-lé paago, kwa bás yee-sí kitíñie. Yeen namá uuña nyét kagile alá yé deem Jurisalam-lé piá kí jáab'ín subu'ñ soog alá naman yeen dii-ii káñ. ⁴⁶Ísa namá Gâna paago deem Jalíl-lé, asá yé diñ koro-síkira jaino. Diñ Kaparnahûm-lé namá duókéñá ná ába kuri'ñ kwa-lé aáñá nás kwě wajân eña. ⁴⁷Yéabá in kel amí ál Ísa deem Jûdiya-sí júndí ná Jalíl-lé nyáñá, duó bá dèle nyáñá ná dèle in kóiní álán kíe Kaparnahûm kupuñol, ásáñ déen kwě asá wajânni-ii-sí éperó, asá wayí-le dakki piá. ⁴⁸Ísa namá in kwǎ, "As biñ ba abá uuña á bagilaba na pirjeña." ⁴⁹Duó námá yee-sí sâd piá nás in kwǎ, "Dúin sid kí gi kupúñó nii-ii ná dúin kwě ás wayba." ⁵⁰Ísa namá yee-sí in jáwí, "Joo jí díñ kwě sállâsi." Duó namás Ísa'ñ belé id-sí tiñ asá yee-sí kwǎ, namás beto ná nyáñá. ⁵¹Li-ii alá duó púgô-lé dû buñoli, bás kí kéen polgonya dóra káitíe nás in aáñé díñ kwě éperíñólas nás sállá eña. ⁵²Yeen namá in kawie kaní kí arra aáña tin oson na ǎw'ín addi-lé alá yee-sí suur'ín tukkiñ júndí." ⁵³Kwě'ñ bâ namás iwo ál kí in tin aáña asáÍsa in kwǎ, "Díñ kwě sállá-si." Yé namás tiina naman déen toñ'ín kwa nyét. ⁵⁴In uuña'ñ ǎw kuno aáñá alá naman Ísa piá nii-ii alá yé deem Jûdiya'ñ-ii-lé koro naman deem Jalíl-lé nyáñá.

Magara 5

¹Robog'ín eperiño: Liya Ísa namá púgo íri jáápa, ná deem Jurisalam-lé nyáñá, Yaúda'ñ íri jándo'ñ süb. ²Di-ii námá baw kééñá léwá'ñ dáári'ñ kili nás kona Hasada kééñá, nás déen soór kirbonta oos kééñá. ³Ná déen dió wajána soññá kúnjéñí, kuuruña na mersona na roboga, alá koro-sí kaane álán ñunyñol. ⁴Li-ii alá meleg baw-lé úndul ná baw-sí ñunyu, na alán duó id-sís éperíñóli alá kwa'ñ waar kári, annañ déen waja soññá jitti-ii aáña. ⁵Id baw-lé námá duó díng kééñá nás ayéñá weyye na oson na iis oóná. ⁶Ísa bá duó-síjǎgíla nás diñ soññá oóná ná uuñ, namá yee-sí ino jí jôi-lá álán jépiríño?" ⁷Wajân namá in jáwí "Dúin sid, ká duó tog dog ás ainba áilán bǎw dió jábí abá koro ñunyñul. Ká asíña soññá â álán bǎw dió áwi marran bá duó keer núin tabu'ñ buñel." ⁸Ísa namá yee-sí in ino, "Jawla-si ná díñ biris jabu'ñ ná joo." ⁹Íde seddiñ duó námá eperiñóná tullé eña, námá déen biris bawa ná ilñí ná nyáñá. Id uu bá kí Moonja'ñ soog eña. ¹⁰Yaúda namás duó id asá éperíñóli-sí in aáñé, "Attô Moonja'ñ soog-ii na tullé áiba álán dí biris jabu'ñ." ¹¹Yé námá i jáwí, "Duó áila ka-sí epero bá yé-ii náis in kwǎ, 'díñ biris jabu'ñ ná joo." ¹²Namá in kíññul, "Kí-ii yé ila aisa in kwǎ díñ birs jabu'ñ ná jilñí ná joo?" ¹³Marran robog yé walá Ísa-sí ás lóónába, idíñ ná Ísa kariña kello ná nyáñá kí bútu, ná kwa soññá'ñ tâsa-lé kári alá di-ii káñ. ¹⁴Lia Ísa, námá jûm'ín toñ-lé búló'ñ namás in kwǎ, "Jí naa ekêr-si jeña! Marran jittiña-lé a jawñiba, álán in-lé soññá jitti á jeñba." ¹⁵Duó namás iwo ál Ísa aáñá alá yee-sí

éperíñóla ná tullé piá, namás kwa-lé jáwíñí nás aldí pii-ii. ¹⁶Yáuda namás kuje nás Ísa-sí lóo makké kawe, idíñ ãl yé kin uñña-sí kí Mooña'ñ soog pii-ii. ¹⁷Ába'ñ tâs kí dééñ kwë: marrañ Ísa bás yeeñ-sí in kwã, "Dúíñ bâ b'a t'a'ari pi-ii, ká nañ táári aw." ¹⁸Namá ila uññ-ii alá Yáuda kôili-ii álán yee-sí kawe, walá iláíñ uññ áiba alá yé Mooña'ñ soog-sí úríñí dellin, marrañ bá dog iláíñ-ii alá yé in kwã, Lonpii ãl dééñ ába-ii, ná dééñ sur-sí kí Lonpii arrá piá. ¹⁹Ísa namás yeeña-sí in kwã, "kí see'ñ see, biña-sí waa gí síñ, yé kwë kí dééñ suur ari tog dog ãñ piyába dítin, marrañ yé bá id-sí pi-ii alá dééñ bâ-lé law, na ari id alá ába pi-ii kwë bá iláíñ pi-ii. ²⁰Idíñ ába bá kwë-sí kóil namás kwë-sí páálíti kid ãl kôil ná pii-ii, na yee-sí dog bá síñ uñña appála páálí, in táári-le námás pírjenbâ. ²¹In asá ába waytóla-sí sállá pi-ii nañ jaiñ ínñi, kwë dog bá síñ iddálañ sállá piyá id-sí ná kóíñí. ²²Na ába duó tog dog-sí á síñ beetba, íññ ná yé jandi'ñ kurro-sí nyét bá kwë-sí íní. ²³Álán kwa nyét kwë-sí bañi káwa inná alá yeeñ ába-sí bañi káwe. Na duó id ná kwë-sí bañi á piyába ába-sí dog bañi ãñ piyába alá namañ yee-sí domoñ íní. ²⁴Wayyí-lé namañ jaiñ-lé: Kí see'ñ see, biña-sí waa gí síñ, duó id ná dúíñ belé kilamí namás tiñ alá gi ka-sí domoñ íní yé bá síñ jaiñ kurrâ kee na yee-sí á síñ kandeba kí soog kari kuño idíñ nás wayyí-lé jáwla namá jaiñ-lé jáápa. ²⁵Kí see'ñ see, biña-sí waa gí síñ, ãñi id álán waytóla kí kíe Lonpií'ñ kwë'ñ urú kel kámmíya, bá naai-ii na kwa kid ná kel kámmíe bás sállá kindela. ²⁶Idíñ ná ábas jaiñ-sí kee, dog kwë-sí bá jaiñ íní, ²⁷Namá yee-sí kurro kid íní ásáñ kwa-sí beet idíñ ná yé duldí'ñ kwë-ii. ²⁸In uu pírije aís eeñba, biña-sí bán tin id páágó ásáñ yee-sí kwa nyét dééñ urú kel kámmíya kid alá turbaña-lé kañ ²⁹Namá tawrá korol: kwa kid ná tulléña-sí káwe bá íñ kí dorá kaáwlal alá jaiñ-lé dúíti, marrañ kwa alá jittíña-sí káwe bá síñ kí dorá kaáwlal alá utú-le dúíti. ³⁰Ká taga ari tog dog ãñ ába kúdúíñ suur. Marañ síñ kí id andi alá ká kíe kel aam, dúíñ jandi bá taraasi idíñ ná á óilba álán uñ ã ãl suur kôil. Marañ bán uñ-sí áa asá yee-sí tullé indel aíla ka-sí domoñ íní namá-ii áden piá. ³¹Ába bá kwë'ñ uññ risiño: adi nññ dúíñ suur'íñ uññ írsiña dúíñ belé bññ pié aáñá. ³²Marañ bán duó keer dúíñ uññ risiño, ká aluñsi dééñ belé dúíñ írí bá yé-ii ná see-ii. ³³Bí namá kwa Yáaye-lé bamíñi, alá namañ belé'ñ see-sí kwã. ³⁴Na ká in belé-sí idíñ á ámíñba alá ká dééñ dóñá-lé kí koro á líñó, marrañ bá díeñ jopó'ñ uññ-ii. ³⁵Yáaye yé bá heére tiyyâ aáñá ná síñ erríñel, na bí ná dééñ heéra-sí kí sog díña boíñí. ³⁶Marañ ká belés aíñ ná Yáaye'ñ le soññâ appá-ii, na bí táaríñá'ñ belé aíla ka sí kaníe aíla kasí dúíñ ába íní álán ã alá yé-ii ná uu-ii, kin táaríñá namá yeeñ gé namá in lónña Lonpii aíla ka-sí domoñ íní. ³⁷Na ába aíla ka-sí domoñ íní yé-ii kí dééñ suur ná dúíñ uññ risiño, bí walá yee-sí pákkát kel á bámiba, nañ yee-sí á bañilaba. ³⁸Na dééñ belé kíeñ kilmaña-lé á ooñoba, idíñ ná duó id-sí see á béelba alá namañ yé domoñ íní. ³⁹Bí namás domboreña guud baw namás in díó baiñ áísáñ mad jaiñ kurrâ-lé jial, na kin domboreña nyét namá dúíñ uññ risiñá, ⁴⁰Marañ b' namá bawrel alá dúile béla ásáñ jaiñ kurrâ baiñ. ⁴¹Ká kwa-lé simme áweilba, ⁴²marañ ká biña-sí aluñ gís nañ-sí aluñ ná Lonpií'ñ joiñí kíeñ kilmaña-lé ákeba. ⁴³Ká kúdíñ ába'ñ kona, éla na bí ái-ii boíñíba. marrañ namá duó id-sí bóil alá kí dééñ suur'íñ komolmol únúl. ⁴⁴Bí aál nín bummó áilá ka-sí boíñí alá mujjé-sí kíeñ suúrñá'ñ tâs-lé boíl, walá mujjé-sí áboílba alá duó á keba ná ínñi Lonpií'ñ paál. ⁴⁵In abwaba aíla ká biña-sí Lonpii-lé íimel, li-ii duó kee áilán biña-sí Lonpii-lé jíim yé-ii Mûsa, asá bí déle balgíñó. ⁴⁶Abás Mûsa-sí biñna, in álónñ bâ áisa ka-sí biñna bá in lóóná áísáñ kasíbiñ. ⁴⁷Abás Mûsa-sí biñna bá in lónñ aísa ka-sí biñna, idíñ ná yé dúíñ aldí-sí rímmen piá, bí abá uu id-sí see á béelba alá Mûsa rímmenpá ka-sí see ay-ii gíñ bý-ii?"

Magara 6

¹Kwa pírinjá píri'η na oos'ηj jamma: Lia Ísa namá pāj Tiberias—sí jáápa deem Galíl—lé namá tuúm keer, ná tuum keer—lé nyanjá. ²kwa soññâ namá dééj karíη kíηjie liya, alá kagile ná yé wajána—sís epero nás akêr kíηi. ³Ísa namá kí majira púo'η íri nyáηa ná kí majira'η dû ooηo. ⁴(Adilla Yaúda'η íri jándo'η sùbu, bás dakki piá.) ⁵Ísa namá núηi jáwí ná kwa—sí jágíla alá dêle kúndula Pílip namá in kwă, "Karaηa—sí aál níη kulu áláη kin kwa nyét—sí kani ná kámmíya yé bá idíη kwa áláη dééj arrá raán?"⁶(Laa Ísa lónás id áláη yé piyá.) ⁷Pílip namá yee—sí in jáwí, "Annaη karaηa kí dinâra pírinjá aw kula dog á síη paagl ba, áláη duó tog buúsiη sabba díg búlón. ⁸Ándiro alá Simon Patoro'η bára aáηá na alá majira—lé díg aáηábás yee—sí in kwă, ⁹Kwě díg inn—ii nás karaηa oos kee na púúna aw dollê déllíη kee. kin kwa soññâ—sí bá síη píyal?" ¹⁰Ísa namás in kwă, "Kwa—sí dû baa di—ii daí soññâ kééηá alá kwa kúηul." dákkín ni—ii kaíη Lírinjá oos kaagul. ¹¹Ísa namás púúná—sí bawa assó piá, namás kwa kid—sí ηaara alá dû káwiηi—ii. yé púúná aw—sí dognamá dog iddâg piá. ¹²Álbá fis tírriη kámmíe, namás kééη majira—sí in kwă, "Karaηa'η tabtába—sí dorol bâ, áláη á júηalba." ¹³Namá dorool káwe namaη geraηa weyye na aw pis káwealá kwa kámmíe, karaηa oos na púúná aw déllíη. ¹⁴Liya alábá ila ud—sí kagile alá Ísa piá bá in aáηé, "kí see—ii in domoη duηo—ii alá daldí—lé éla." ¹⁵Ísa bás iwo yeeη âl kôili alá dakki kelloi ná díeη ába kuri káal, namá púgo'η ári dítin píηi. ¹⁶Ísa ná koro'η íri ilíη: Ni—ii alá lóo arra eηa majira namá pāj—lé kágíηul. ¹⁷Namás pulluη kúúηul ná deem Kaparnaúum—lé kééηé pāj'η tuúm saba keer—lé. Ísa walá yeeηa—sí ás bóyéba áláη idíη ná lóo luul eηa. ¹⁸Namá dawlo kakkíre éla nás roo—sí zoola piá. ¹⁹Majira namá dákkín weyyéηá oos wala gal weyyéηá iis kaagul, namá Ísa—sí kagile ná koro'η íri ilon, yeeηa—sí namá kalí tío. ²⁰Ísa namá yeeηa—sí kurro íni nás in kwă, "Bí lóo kaali a bába yá ká aη." ²¹Yeeη namá dêle in koiηie ásáη Ísa pulluη—sí oóη, innálaη puluη namaη—sí lóo id—lé paago alá yeeη kôili—ii. ²²Elel'íη, kwa alá roo'η tuum—lé káwiηi—ii walá pulluη keer á kummé ba id tog'íη paál yeeη kalíηi—sí Ísa pulluη—sí ás ooηoba kí majiraη idíη nás majira dítin níη kúúηul. ²³Namá pulluηa krηa éle alá Tiberies—lé kaíη namá lóo id—lé keere alá kwa karaηa kámmíe, na Loηpii—sís assô káwe. ²⁴Ni—ii alá Ísa—sí na majira—sí á kummé ba, namá kíeη pulluηa kúúηul ná deem Kaparnaúum—lé kéle ná Ísa—sí kóila. ²⁵Liya âlbá yee—sí tuum keer—lé kummé namás in aáηé, "Loηpii, jwa gís in lóo—le naán jaago?" ²⁶Ísa namá yeeηa—sí in jáwí, "kí see'η see ká waa gí síη, bí ka—sí idíη áibôilba alá uuηa bagíla, marraη bá—ii idíη bóil alá jamma bámi—iiná pis beηa kí kila karaηa. ²⁷Karaηa'η kari'η a bakkíyaba alá warí indela, jamma kid'íη bakkíya alá kí jaiη kurrâ sáitíyál, áláη gí biηa—sí duldí'η kwě inni—ii, idíη ná kin jámiηa—sí bá Loηpii íri jágíti." ²⁸Lia namás yee—sí in kwă, "Kaa níη ká, alá Loηpii'η kóil?" ²⁹Ísa namá in jáw, "ud alá Loηpii kóil bá id boiηi alá yé domoη íni." ³⁰Namás yee—sí in aáηé, Jí kas uu jaiη áláη jâ, námái kí see káy—ii? Tag kaa níη jâ jí? ³¹Káíη bàηa bá mánnāηa—sí kámmíe ila alá dombore—lé rímmēη káwe, yeeηa síis jaawíl karaηa éla áláη kámmíya." ³²Ísa namá in jáwí, "Kí see'η see gí síη waa Músa yeeηa—sí jaawíl karaηa ás élaηa, marraη bá dúíη ába—ii naa áiláη biηa—sí jaawíl karaηa íni. ³³Na Loηpii'η buúsá alá jaawíl—lé dû buuηel bán kwa—sí jaiη íni." ³⁴Namás yee—sí in aáηé, "Dáíη sagal, in karaη gí janí kiηa—sí." ³⁵Ísa namás in kwă, "Ká aη jaiη'íη kwaraη; duó id ná dúile éla yee—sí duur áη tíiba, naa id náis ka—sí tíina pékkét buur áη tíiba. ³⁶Marraη ká in gí síη waa bí ka—sí gí bagíla, na áis biinaba ³⁷Kwa kid ná—ii dúíη ába íni bán nyét dúile kélalal, na dúo id ná dúile úndul ká yee—sí tawrá áη abbiyaba. ³⁸Ká jawíl—lé aáηá namá dû uηoηo, áláη dúíη táári—sí á ába marraη aláη táári á aila kaa ímíηi—ii. ³⁹Aíla ka—sí domoη íni, na dééη táári in loη, áláη duó tog dog —síá undíba ásáη agíηi, marraη ásáη á ge soog'íη kariduηo—lé." ⁴⁰Yé dúíη ába'η táá'ri bá in loη duó id ná kwě—sí jágíla nás yee—sí tíina yé bá síη jaiη kurrâ kee, na ká ásáη yee—sí agí sooga'η kariduηo—lé. ⁴¹Yaúda namá kuuηe náÍsa'η írikilmaηa sondorg indélinjá, idíη ná yé in kwă, "Ká ila

karaŋ aŋ alá jawil-lé buuŋo. ⁴²Yeeŋ namá in aáŋé yé in salá Îsa-ii Îsib'îŋ kwě, asá kí dééŋ Íya na bâ-sí kaluŋ? Na yé kaáŋ uuŋ in belé ká âl jawil-lé uruŋo?" ⁴³Îsa namás in kwă, "Díeŋ tâs-lé puyyá abeeŋ ba. ⁴⁴Duó tog dog dúi-lé âŋ élabá abáŋ dúiŋ ába á kelloba a;ila ka-sí domoŋ íní ásá ká yee-sí agisoog kari kuŋo-lé. ⁴⁵Domoŋ kwă'ŋ dombore-lé bá in éla kwa nyét báŋ Loŋpii-lé guud káwal na duó id nás ába-sí kel amí na dèle guud piá yé báŋ dúile éla. ⁴⁶In álónŋ ba âl duó kee ná ába-sí jágíla, na ila alá yeeŋ kagile bá duó id aáŋá alá kí Loŋpii kaŋŋ yé-ii dítin alá ába-sí jágíla. ⁴⁷kí see'ŋ see waa gí síŋ duó id nás ka-sí tiina yé bás jaiŋ kurrâ kee. ⁴⁸Ká bá jaiŋ'îŋ karaŋ aŋ. ⁴⁹Kíeŋ bâŋa bá juta-lé máanna-sí kámmíe namá dog kúsiŋi. ⁵⁰Marraŋ ká in aaŋ jawil'îŋ buús, alá íne buuŋo aláŋ duót amí álánŋ á wayíba. ⁵¹buús sállâ aŋ alá jaawíl kééŋa ná dû buuŋo. na duó id ná buús-sí amí yé baŋ kí jaiŋ kurrâ kee. na buús id álánŋ ká kwa-sí aní bá dúiŋ suuri-ii álánŋ kwa'ŋ uuŋ aránlánŋ yeeŋ sállá káyal daldí-lé." ⁵²In belé namás Yaúá-sí suúr-sí kkimaŋa sonдорoŋ iŋi namá in aáŋé, "Yé taga ka níŋ piyá alá taga kiŋa-sí dééŋ suur íní alá kâŋ?" ⁵³Îsa namá in jáwí kí see'ŋ see waa gí síŋ, abá daldí'ŋ kwě'ŋ suur-sí á bâmiba na kééŋ kewa-sí á bábaba jaiŋ ásiŋ baiŋ ba díeŋ dió. ⁵⁴Na duó id ná dúiŋ suur amí na kúŋŋ kewa-sí bá yé bá síŋ jaiŋ kurrâ kee, na ká bá síŋ yee-sí agi kí soog kariduŋo. ⁵⁵Idíŋ ná dúiŋ suur bá yé-ii jâm see kuŋo, na kúŋŋ kewa bá yé-ii jaba see kuŋo. ⁵⁶Na duó id ná dúiŋ suur amí na kúŋŋ kewa-sí bá, yé bá síŋ dúile tíŋŋí na ká dèle. ⁵⁷In alá ká kí dúiŋ ába kaiŋ, in alá yé sállâ-ii ná-ii ka-sí domoŋ íní, in nâŋ dog báŋ sállá sayí duó id ná-ii ka-sí amí. ⁵⁸Yé-ii ila karaŋ alá jaawíl kééŋa ná dû buuŋo, na yé in á loŋba inná mannaalá kíeŋ bâŋa kámmíe liya namá kúsiŋi. Duó id ná in karaŋ-sí amí yé báŋ kí jaiŋ sállá sayí." ⁵⁹Kin beléŋá-sí Îsa bá jôn'îŋ lóo-le kwă deem Kaparnahûm-lé. ⁶⁰Majira alá Îsa-lé belé tųŋ káwe: Kwa soŋŋá alá majira-lé dééŋ aldí-sikelkámmíe, bá in aáŋé in belé ay-ii bát tárrá-ii ki-ii yé álánŋ taga kel amí?" ⁶¹Îsa namás iwo ná kééŋ majira puyyá kindeli namá yeeŋa-sí in iŋo, "Biŋa-sí in belé pié gísa indel? ⁶²Bí kaníŋ bâ annaŋ daldí'ŋ kwě-sí baŋila ná jaawíl dúiti lóo id-lé alá waar kééŋá? ⁶³Kuo bá yeeŋ ge alá kwa-sí jaiŋ ínniyá marraŋ suur ari tog dog'îŋ dawa áiba. belé id aisa ká biŋa-sí waa bá yé-ii kuo na jaiŋ. ⁶⁴Marraŋ díeŋ tâs-lé kwa díŋa á síŋ kiineba. "Yé Îsa lóŋŋási kwa kid asá yee-sí á kineliba namaŋ duó id-sí asáŋ liya kari'ŋ bootó piyá. ⁶⁵Liya namá in kwă, "in uuŋ-ii náis ká biŋa-sí in waa duó tog dog taga dúilé âŋ élabá abá yee-sí Ába á júndíba álánŋ éla." ⁶⁶Id tin-lé kééŋ majira namá soŋŋá perra kiŋi walá dèle á kawŋieba ⁶⁷Yé namá majira weyye na oos-sí in kwă, "Na bí dog lá boil álánŋ boo in alá yeeŋ kééŋe?" ⁶⁸Simon Potoro namá yee-síin jáwí, "Ki-ii lé níŋ koo kí dáŋŋ Loŋpii idíŋ nás jí jaiŋ luuj jaiŋ, ⁶⁹Kí ji-sí gis kiina na kíwiŋís ná jí Loŋpii'ŋ baŋi jaŋ." ⁷⁰Îsa namá in kwă, "Ká salá gí biŋa-sí weyye na aŋw aáŋó, na díeŋ dió dog díŋ kee ná semere-ii?" ⁷¹Îsa namá Júdias-sí jíima alá Iskiriyóót'îŋ kwě aáŋá, idíŋ ná dog yé díŋŋ aáŋá majira weyye na aŋw-lé.

Magara 7

¹Îsa namá dem yawudí nyáŋá liya ísa namás jáwula ná jalíliŋ demma lé nyaná á'lánŋ Yawudíya lé kara píŋí idíŋ yeeŋ kóli álánŋ yee sí kawe. ²Lii asá yawúdánŋ súbu daki piyá . ³Kééŋ bárŋa bás yee sí in âŋé âl joo in lóo sí júndí ná dem yawudíya lé álánŋ kíŋŋ guud kwă díŋŋ tári sí kagíla. ⁴idíŋ duó ákee ba álánŋ tári sí kí bútu piyá abá kóel ásáŋ kwa ye sí kalŋa idíŋ bá jí kin uŋa sí juwa díŋŋ suur síŋ kwa sí jáwli. ⁵idíŋ ná ísáŋ bárŋa dog yee sí see á kéyé baa . ⁶Dúŋŋ tin káŋ sii álánŋ págó maraŋ díeŋ daki kee . ⁷Biŋa sí kwa taga ágíŋ kawríŋâ baa maraŋ ka sí kwa bágíŋ kawríŋâ idíŋ ná ká in ámiŋ âl kíeŋ jitiŋa gé. ⁸Bí púgo boo maraŋ kátaga púgo âŋ oba idíŋ nás dúŋŋ tin si káŋŋ ná ápaŋo ba. ⁹isa namás yeeŋa síŋ in belé kwă namá dem jalíli sayí. ¹⁰Lii alba kééŋ bárŋa idé kéŋé. Yé dog

namá kí bũtu myáŋá walá kwa sí suur ás palí ba. ¹¹Yawúda namás kuŋe ná yee sí kwâ dîwó kuwê lii yeeŋ namá in kámiŋa ila duó ãl kee. ¹²Díŋa namá in áŋé yé ãl duó tulê kéná. Díŋa gal namá in áŋé lôlo yé kwa sí jígítí. ¹³Marañ duó tog dog pãl dééŋ írí árisiŋo baa idíŋ ná kwa Yawúda sí kãli káwéŋí. ¹⁴Ísa kwa sí jãmmín toŋ, íŋ lóo lee gũud si palí ãl yawúdáŋ súbu daki kéná. ¹⁵Yawúda sí namás saa pirjes eŋa ná in áŋŋé yé kwa sí Domboreŋã gũud ayi si pãliti ná yé gũud ápiyá ba. ¹⁶Ísa namá yeeŋa sí in jáwí in gũud dúíŋ ãyi baa marañ bá duó lé ii áí laa ka ádeŋ piyá. ¹⁷Na duó it ná in kwã álán loŋpii, ŋ tári piyá básíŋ iwu in gũud ãl loŋpii lé ii. ¹⁸Duó it ãl dééŋ suríŋ risíŋ bá dééŋ suríŋ simiŋ kóel marañ duó it ãl ila duóŋ risíŋ ãl ye sí ádeŋ piyá bá saa tulé ii ari ákeba ná piyé ii. ¹⁹Yé músa biŋa sí dálí áyi inní bã marañ díeŋ díó duó tog dog ákeba ná kí ila dálí tári piyá Bí dúíŋ wayí sí kãŋ buwêl. ²⁰Kwa namá in kawíe ãl sitan ii ila duó ãl kúwêl álán gí jisí puu. ²¹Ísa namá yeeŋa sí in jáwí ká tári togã kí moŋã sog namá gís biŋa sí jiti eŋŋa kwa nyét. ²²Músa biŋa sí bá gís dogólãŋ jandi júndí na in álonŋba jandi ãl Músãŋ ii marañ jandi bá ábán–ii. ²³Namá ilãŋ uŋi ná bí dogólá keya sí béndél kí moŋã sog na bá bí kí moŋã sog dogólá béndél álán Músãŋ dálí sí baŋi bã dúíŋ írí kãŋ gí kilmaŋa jitiŋé in déliŋ idíŋ ãl ká duó sí tiyá áa kí moŋã sog. ²⁴Kwa sí kí suríŋ jalun abanaba marañ kí taras si bandi. ²⁵Íde Jrsalím kwa díŋa bá in áŋŋé in duó kál yé ii ãl kwa in kámiŋa álán kawé. ²⁶Yé tawrá risíŋá marañ duó ákéná ba álán si uu kurá káŋŋ taŋuŋa salá kaŋile kuri kwã in lá áŋé ãl yé jáso duŋo ii wala. ²⁷Marañ kí kalun si yé in duó ãl kee abá Jáso duó ii duó ákwba álán in kwã yé ãl kéná ná élla. ²⁸Ísa namá udo palí nás kwa sí gũud palítêŋ ii jãmín tog lé na bí ka sí balun gís ii ká ki aŋ na ãl áŋŋá ná élla. Ká dítiniŋ á élla baa marañ báŋi ila ádeŋ piyá bá see ii na bí yee sí ás balun ba. ²⁹Ká bás ye sí alun idíŋ ná ká déle éla naŋ yé ii ná gí ádeŋ piyá. ³⁰Yáúda namás kuŋe álán ye sí kéyal marañ namá kutu ii gul idíŋ ná dééŋ tin ápaŋon ba. ³¹Marañ áde kwa soŋãs kine namá in áŋŋé jáso duŋo ãl úndul nat níŋ uŋa sogã piyá. ³²pairisíŋá na'ma kela kámie ná kwa dééŋ beléŋ kisiŋa yeeŋ namá tisoŋa na taŋuŋa ádeŋ káwe álán ísa sí kéyal. ³³Ísa namás yeeŋa sí in kwã kí biŋa sogã ásiŋ kõŋ baa ká bán duót lé awŋí áí laa yé ádeŋ piyá. ³⁴Liya bí báŋiŋ boyi ŋí na áŋiŋ bumbó ba. Na lóo ãl ká ani bí taga áŋbela ba. ³⁵Yáúda namá súrŋã sí in kíŋul yé kóye lá álán lóo it lé jee ásãŋ kí ákumbón baa yé kúel álán yawúdíŋ dem lé jee nás kwa sí gũud palí. ³⁶Yé dééŋ belé ila ai lonŋ áilãŋ ka sí boyi ŋí naa áisãŋ ábumbó ba na dog álán ábela bá lóo ãl ká aŋ. ³⁷Duó it ná buri bá dúí lee élla idíŋ sogã kaŋi duŋo lé ísa bá írí kera namá kí uŋa in kwã. Duó it ná buri bá dúí lee élla námã koro baa. ³⁸In albã dombore kwã duó it áí saa ka tina jaiŋi rooŋã kora bán dééŋ diyo lé jayí la. ³⁹idíŋ ná ísa bá kuwo teyãŋã ŋŋ risíŋá alá jin kwã kóliŋí, adila kãŋá si ná kuwo teyãŋ ákanie baa idíŋ nás kaŋá ná ísa sí kuwo teyãŋa ákaníba wala gal si ísa kíŋá ná sime ájundí ba írí. ⁴⁰Kwa díŋa ãl in belé sí kela kámmie bá in áŋé bá yé ii in duó kí see domoŋ duŋo ii. ⁴¹Díŋa gal namá in áŋé ãl jáso duŋo ii kerŋa gal namá in áŋé ãl dem galíliŋ jáso duŋo ii. ⁴²Dombore salá in kwã jáso duŋo álán Dawútíŋ oré lé kúro dem betlãm lé ãl Dawút kéná. ⁴³In dálanŋ kwa namá kaŋiriŋe dééŋ saa níŋ. ⁴⁴Díŋa namá kóliŋí álán yee sí kéyal marañ kutuŋul. ⁴⁵Domaŋ tog gíŋ wuoŋa namá pirisíŋá na tisoŋa taŋuŋa lé kawŋie álán yeeŋ namá kíŋul ye sí kãŋ uŋi asá béla ba. ⁴⁶Namá in kawíe kí tóriŋ duó inãŋ á kumbó ba ãl in náŋ risíŋ. ⁴⁷Namá kí puŋiŋ kíŋul na bí dog lá búŋu. ⁴⁸Díŋ sí laa baŋila pirisíŋá lé nás ye sí tina. ⁴⁹Marañ kwa kit asá dálí sí ás kalŋa ba bán díeŋ írí uu kee. ⁵⁰Nikadómos pirisíŋã díó díŋ ii ãl déle nyaná kí subu namás in kwã. ⁵¹Dáíŋ dálí kandi sãŋ duó sí abá dééŋ uu kela ás kámi ba ásãŋ dééŋ jitiŋ kalum. ⁵²Yeeŋ namá ye sí in kíŋul jí dog lá dem galíl lé jaŋ in jagíl dem jalíle domoŋ duŋo tog dog á kuro ba. ⁵³In dálanŋ duó bi duó namá dééŋ tóŋ nyaná.

Magara 8

¹Iiya îsa namá púgó Zatún lé nyanjá. ²Namá kí subún siij Júmínj lóó lé piñj kwa namá dééj dagki dorol kiñj Yé namá dúu onjo nás kwa sí gũud páliti . ³Párisínjá naa dáli kwá namá dorol kiñj nás Yáa kéle ál daniñ piyá namá kwâ túle kaşinj. ⁴Yeeñ namás yee sí in áñjé .Gũudpálíi in yáa sí ál daniñ lóó lee keyá. ⁵Naa kiñja sí músa dééj dáli lee in gis kwá yáa inniñ sí álán kaw kí kítóñjá.Jí aiy jámiñ . ⁶Yeeñ bá yee sí in kíñul álán tawrá karúl idiñ álán yee sí kare ari it ál yé kuwá,marañ îsa namá tibiñ eña ná rim piyá kí dééj torí. ⁷ÁL yeeñ si jñjo togké , yé namás wáññj jáwla nás yee yeeña sí in kwá.Nás yeeña sí in kwá abá díeñ dió duó kee ná uu jiti ápiyá baa bá awú ná yé kwâ waar kuño yee sí marájínj.⁸Namás dog kí asi keer jáwúla ná dog kí dééj torí uña rímeñ piyá. ⁹Albá yeeña ila uu—sí kela kám namá tog togiñ bárnâ karíñ kurul namás bárnâ appâ tunja.Indálañ îsa namá dítiniñ sayí.Naa yáañ kwě ál túle kénjá. ¹⁰îsa namás wáññj si jáwla nás yee sí in kwá,Yáa yeeñ ál kañj.Salá díg gî jî jîma. ¹¹Yáa namá in jáwí tog dog ála ákeba dúíñ siit.îsa namá dog in kwâ ká dog jî sí uu jiti ágísínj joo marañ uu jiti ajâba. ¹²îsa namás yeeña sí in kwâ ká ál dínéñ jeriñ aañ duó abá karíñ ilñj lóó dikô léé áñ keba marañ bá síñ jayiní jeeriñ si kee. ¹³Pirísínjá namás yee sí tabúnj kéré.Namás yee sí in áñjé jí álbá díñj suuríñ jirsíñ díñj belé see áyi baa. ¹⁴îsa namá yeeña sí in jáwí abá ká dúíñ suuríñ írsíñ bá ilán ùñj asá ká dúíñ suur sí aluñ.Naa ká aluñ si ká ál áñjá ná élla naa ál lii ná ani marañ bí ás baluñ baa ká ál aña ná élla naa ál lii ná ká ani. ¹⁵Bí namá ii kaa in biñel ni ná kwa kerña na ká áyi iñel baa niná kwa kerña.¹⁶Naa abágís ká biña sí belé ánda bánj see eeñ idiñ ná ká dúíñ dítiniñ áyi baa asá endel.Marañ ká ká dúíñ báa kaañ ayí laa ka sí ádeñ piyá. ¹⁷Na díeñ dálíñ dombore léé in rímeñ káwe kwa awíñ belé ál see ii. ¹⁸Ká dúíñ suuríñ írsíñ naa dúíñ báa aiy laa ka sí ádeñ piyá bá dúíñj risíñ. ¹⁹Yeeñ namá yee sí in kíñul naa díñ Báa ál kee Yéé namá in jáwí bí ka sí áiy saa ábaluñ baa na dúíñ báa sí dog ás baluñ baa idiñ ba bá gis ka sí baluñ bá síñ dúíñ báa sí dog baluñ. ²⁰îsa bá in belé sí jâmminj lóó lee kwâ ál idé ál dálíñ tog kee walá duó tog dog yee sí átáño baa idiñ nás dééj tin si káyínjá. ²¹Payé kwâ dag îsa namás yeeña sí in kwâ ká oníñ naa bí ka sí bá gíñ boiñj marañ taga lóót áñbéla baa ál ká aiy námá kí kíeñ jitiñ búsúñ. ²²Yawúba namá súñjá in kille lii lóó it léé taga álán ákoba ál yé kee yíi yé suri lân puu.²³îsa namá yeeña sí in jáwí bí dúu baiñ na ká íri aiy.bí dínéñ kwa bañ marañ ká kénj kwa lé áñba.²⁴Na bá ila uñj ná gis ká biña sí in waa bí álán kí kíeñ jitiña búsúñ abá gî ka sí see ágí beyá baa ál ká aañ bánj kí kíeñ jitiña búsúñ. ²⁵Namá yee sí in kíñul Jí kijañ .îsa namás yeeña sí in jáwí ká biña sí waar waa gis. ²⁶Na ká uuñj soñâ gis waa ná gísínj kége andi.Marañ idit áila ka domoñ íní bá see ii nañ si na ká nás díne síñ waa. ²⁷Yieña sí walá ila belé tabúnj ákárí baa ál yéé bññ risíñjá. ²⁸Namá in uñj ná îsa in beléñá abás duldíñ kwě síñ káldá bulés káldul básíñ baluñ ká kii aañ.Naa iri it ál ká awu dúíñ dítiniñ áyi baa.Bá dúíñ báa ii ná gî ádeñ piyá naa bá kila ísínj . ²⁹Duó áiy laa ka sí ádeñ piyá yé bá kége kañ yé ka sí dítiniñ ágí júndiba idiñ ká bá ila aw áiy saa yé kwâ. ³⁰Asá bá îsa ila belés agé yeeñ soñâ namá see keyé. ³¹îsa namás Yawúda síñ in kwâ kila ál yee see keyé abá dúíñ belé sí see beyá bññ kúíñ majira bañ. ³²básíñ uuñj see síñ baluñ na uuñj see bá yéé ii ná gî biña sí tiyá piyá. ³³Yeeñ namá yee sí in kawíe kí ál sii Birámínj dogólá kañ na kí tóríñ duóñ polgonya ákañá baa na jí indálañ ,aiy jámiñ álán kí teyá kañ. ³⁴îsa namá in jáwí kí sêñ see gis ámiñ duó it ál kañeña piyá bánj kañeñ ña polgonyi. ³⁵Yé polgonyi kéréñ tónj á awú ba.marañ kwě bánj kéréñ kee. ³⁶Na abá gî kwě ráñjá bánj kí señ see bulúnj. ³⁷Ká aluñ si bí ál Birámínj dogólá bañ bí namá ilán ñii ná gî buwêl álán gî baw asá dúíñ belé lóó ás kee díe lé. ³⁸Ká bá ila ámiñ ál ká agíla dúíñ báa lé.Na bí dog bánj ila bâ ál kela bámi dúíñ báa lé. ³⁹Yeeñ namá yee sí in kawíye.dáíñ báa ál Birâmi. îsa namás yeeña síñ in kwâ abá bí Birámínj dogólá bañ bánj Birámínj tári bâ. ⁴⁰Na namá ilán ñii ná gî ka búel álán gî baw marañ ká duó it añ áiy saa belé it ámiñ ál dúíñ báa léé kela ámi na marañ Birám in dálañ á piyá ba . ⁴¹Bí díeñ bññ tári bâ yeeñ

namás yee sí in aṅé kiṅa sí párgáná ágî karíyá ba kí bás ába tog si kaṅ logpii. ⁴²Îsa namás yeeṅa sí in kwă ádiníṅ díeṅ bâ longpii kéná bá gî ka sí boyṅí. idíṅ ná ká longpii lé élla na ká in aṅ ká dítiniṅ á élla ba maraṅ bá yée ná gî ádeṅ piyá. ⁴³Dúíṅ belé sí káṅi ná taḅuṅa lé ábél ba namá bawrel álán kela bâm. ⁴⁴Bí bá díeṅ ábas sitaniṅ dogólá baṅ namá buwél álán dúíṅ joiṅí sí bâ alá yé waar kuṅo kwâ wayí duṅo áṅá namá úriṅí álán see sí tîa idíṅ nás yé see sí ás kee ba yé abá piyé sí sa soṅá piyá bá saa pii kí belé idíṅ ná yé piyé duṅo ii naṅ payé doṅâ báa ii. ⁴⁵Marāṅ ká áiy saa beléṅ see ámiṅ bí ka sí see ágî bélba ⁴⁶.Kí yé díeṅ idó álán jî tisi see tî abá gîs ká biṅa sí see írsiṅ bí káṅi nás kela áyis bamba kí see . ⁴⁷Duó it âl kí longpii gé bán longpii,ṅ belé kela amí bí dééṅ belé idíṅi ná kela ábamba ná longpii lé ábaṅ baa. ⁴⁸Yawúda namá in áṅé dáíṅ belé sál see âl in kámiṅ jî âl sámíríná lee jaṅ nás sitan si jaiṅ . ⁴⁹Y;e îsa namá in jáwí ká sitan ás aiṅ baa maraṅ ká dúíṅ ába sí baḡi aw na dí ná gî sa sí bányiṅ. ⁵⁰Ká dúíṅ suriṅ simiṅ áwêl ba maraṅ duó kee áí sáṅ kóíṅí kasí ná gîs piyá. ⁵¹Kí sēṅ see ká waa gís siṅ abá duó dúíṅ belé sí taḅúṅ já yé áṅ wayí ba. ⁵²Yawúda namá in áṅé kí naa tulé gî kaḡila jî sitan si jaṅ ná Birám dog wayi naṅ domkwâ naṅ kúsiṅi jî namá in jámiṅ duó it ayí la jî see tíyo wayí álán ájágil ba. ⁵³Jí dáíṅ báa Birám lé kaḡaíré ájaṅ ba âl wayi domkwâ dog kúsiṅi jî dhíṅ suri sí ka jaw. ⁵⁴Yé namá in jáwí ari siṅ dúíṅ suri sí ari awa ari tog dog áṅ eeṅ ba maraṅ yée dúíṅ ába ná gî ka sí iní. ⁵⁵Bí namá in bámiṅ âl díeṅ longpii ká aluṅ si ye sí maraṅ bí ás baluṅ ba ye sí na abá ká in waa bí yee sí ása ás baluṅ ba ká dog bán piyé dog ariṅ in ná bí ká yee sí aluṅ si namá kí dééṅ belé tári aw. ⁵⁶Birám sí kilmá simó eṅa âl kóíṅí álán dúíṅ sog sí jágil. ⁵⁷Yawúda namás ye sí in áṅé jî wayéṅá oos ás jaiṅ bâ ná jî Birám sí jaḡila. ⁵⁸Îsa namás yeeṅa sí in kwăkí seṅ see gîs ámiṅ mín ná Birám á êlba ká aṅa ⁵⁹Yeeṅ namá kítoṅá kábé álán máraṅ kiṅil îsa sí namá maṣiṅ gî pálkuro.

Magara 9

¹Yasúa kuuru—sí kúṅí paalí: Nii—ii alá Îsa iloṅa namá kuuru—sí jágila alá kuuru kaariṅi. ²Yé namá kééṅ majira—sí iṅo, "Júlṅi—ii gîs kii—ii ná jitti piá, yé lay—ii wala dééṅ iya kí dééṅ bâ ná jitti káwe alá yee—sí kuuru kaariṅi—ii. ³Îsa namá yeeṅa—sí in jáwí, "Yé jitti ápiyába namaṅ dééṅ iya kí dééṅ bâ dog jitti á káweba, maraṅ álán Loṅ pií'ṅ táári dēle lóoṅóla. ⁴In loṅ ká álán dúíṅ ába'ṅ tááriná—sí áa, aila yé domoṅ iní, nii—ii nás lóo tóo k'iṅ. liya bán luul éla ná duó tog dog táári áṅ piyába. ⁵Na idíṅ nás ká daldí—lé aṅ, ká bá dildi'ṅ kwa'ṅ heere aṅ." ⁶Îsa abá innálaṅ kwă bá kurgó suur—lé jinyá namá daalú bawa ná nyio namá kuuru—sí kúṅíle já. ⁷Namás duó—sí in kwă, "Joo ná ila baw Siloam—lé kúṅí jálo" kuuru alá bá nyaná ná kúṅí lio namá wáíṅa ná lóo taraasiṅ laṅ. ⁸Kwa alá dakki kaṅ naṅ kaḷuwe ná sâd pi—ii, namá suúrṅa in kíṅul, "In salá yé—ii alá dû áw ná sâd pi—ii?" ⁹Díṅa namá in aáṅé in yé—ii na díṅa gal namá in aáṅé lôlo in loṅ niná yé, maraṅ yé bá yeeṅa—sí in jáwí, "ká aṅ." ¹⁰Kwa namás in aáṅé, "Na jî—sí kúṅí ay—ii gî paalíṅie?" ¹¹Yé namá kwa—sí in jáwí, "Duó alá Îsa kariya yé—ii ná daalú bawa namá—ii kúṅíle já, namás in kwă joo ná baw Siloam—lé já líṅo, alá bá li—ii álinó namái—ii kúṅí paalíṅie ná lóo alu." ¹²Kwa namá yee—sí in kíṅul na yé aál kee naa?" Yé namá in jáwí ká ás aluṅba." ¹³Kwa namás duó—sí kárgie nás paarisíná—lé káárie. ¹⁴Na id soog bá Moonṅa'ṅ soog aáṅá alá Îsa daalú nyio ná kuuru—sí kúṅí paalí. ¹⁵Paarisíná namá kíṅul yee—sí kúṅí ay—ii paalíṅie. Yé namás in kwă, "Yé báí—ii daalú kúṅíle jáá namá—ii kúṅí paalíṅie namá in aṅ ná lóo alu naa." ¹⁶Paarisíná díṅa namá in aáṅé, "In á loṅba álán in duó Loṅpií'ṅ—ii idíṅ ná yé Moonṅa'ṅ soog—sí orel." Maraṅ kwa díṅa bá in aáṅé duó jitti kin uṅa—sí taga ay—ii níṅ piyá?" Yeeṅa—sí namá belé tâs—lé poí. ¹⁷Yeeṅ namá bittân kawṅie ná in duó—sí kíṅul, "Na dééṅ belé ay—ii loṅ, na dhíṅ belé ay—ii loṅ dééṅ íri aila yé kúṅí paalí.?"

Namá yeeṅa-sí n jáwí, "Yé domonḍuṅo-ii." ¹⁸Yaúda namá kawriṅie álán see kéyal, Yé ál kuuru aáṅá namá kúṅí paalíṅie. ¹⁹Namás dééṅ íya na bâ-sí tarí káwe namá in kíṅḅul, "In díeṅ sá kwě-ii asá yee-sí kuuru baari? Na yé ay-ii piyá ná lóó law naa?" ²⁰Dééṅ kídééṅ bâ in kawie, "Kalun-sí nás yé dáíṅ kwě-ii alá kuuru kaari. ²¹Marraṅ ás kalunba yé lóó-sí ay-ii law naa, kiyé ná yee-sí kúṅí paalí, yé duó appâ-ii yé gí sí risiṅó dééṅ suur'íṅ bí yee-sí bíṅo." ²²Dééṅ bâ kí dééṅ íya bá iddíḍ aáṅé, idíṅ ná yeeṅ Yaúda-sí kalikáwe. Alá Yaúda belé kirgulálán jōṅḅ'íṅ lóó-le kural, duó id nás in tiina Ísa ál yé-ii Jáásoduṅo. ²³illáṅ uúṅ ná yeeṅ namás in aáṅal yé ál appá eeṅa yee-sí bíṅo." ²⁴Parísíṅá namá asi keer duó-sí tarí káwe namás in aáṅé, "Loṅpii-sí jaa kí kalun-sí ná in duó kattíeṅa duṅo-ii." ²⁵Yé namá in jáwí, "Yé lai-ii ná kattíeṅa duṅo-ii. Ká ás alunba marraṅ ká bás ari tog dél-sí alun: alá ká kuuru aáṅá namá-ii kúṅí paalíṅie naa." ²⁶Namá asi keer kíṅḅul, "Yé jì-sí kaa gîs piyá? na kúṅí ay-ii gî paalí?" ²⁷Namá in jááwí, "Ká biṅa-sí waa gís na ka-sí kelâs bâmiba! kaáṅ uúṅ bóil alá bittân kelbâm? Bí mat lá bóil álán kééṅ majira beeṅ dog?" ²⁸Parísíṅá namá yee-sí kányíṅḅul namás in aáṅé, "Jí jaṅ ná dééṅ majir jeṅa, kí bá Mûsa'ṅ majira kaṅ. ²⁹Kalun-sí nás Loṅpii Mûsa-sí risiṅo, marraṅ in-sí kí dééṅ kari-sí ás kalunba. ³⁰Yé namá yeeṅa-sí in jáwí, "In duó pirje yé ka-sí gî kúṅí paalí, na bí in bámiṅ dééṅ kari-sí ásá balunba. ³¹Kí kalunsi ná Loṅpii kwa jittíṅa-sí ás tiinelba, marraṅ bá kwa kid-sís kelaam alá yee-sí baḡi kawe, na dééṅ táárí-sí kawe. ³²4 Na tóóríg kelákámiba ál duó-sí kúṅí paalíṅí alá namaṅ kuuru kaariṅi-ii. ³³Adi yé Loṅpii-lé áiba yé ari tog dogáṅ piyába." Yeeṅ namá in kawie, "Ji-sí nyét gi kattíeṅa-lé kaariṅi-ii, namás kiṅa-sí jáwlíti-ii?" Lia namá duó-sí kurré ná tawrá karúl. ³⁵Ísa namá kel amí alá duó-sí tawrá karúl, namá nyaná ná iṅo, "Jí Loṅpii'ṅ kwě-sí jîṅelsá?" ³⁶Namá in jáwí, "Yé kiyé namaṅ síṅ ká iin?" ³⁷Ísa namás yee-sí in kwă, "Id alá jagila na aisa jì-sí risiṅ yé-ii kí dééṅ suur." ³⁸Yé namá in kwă, "Ká iinas-ii dúíṅ sid," namás kuri oṅo ná yee-sí baḡi piá. ³⁹Ísa namá in kwă, "In ḍaldí-lé ká bá uṅa'ṅ jandi'ṅ éla álán kuuruṅa lóó kaḡilal. Na kid alá lóó kaluwe ná kuuruṅa kiṅi." ⁴⁰Parísíṅá kid alá kíe kaṅ namá kel kámmie namá yee-sí in kíṅḅul, "Na kí dog lá kuuruṅa kaṅ?" ⁴¹Ísa namá in jáwí, "Adi niṅ kuuruṅa baáṅá jittíṅa á síṅ baáṅba, na bí namá in bámiṅ ál lóó baḷu, namá id uúṅ-ii álán kíeṅ jittíṅa sáyal."

Magara 10

¹Ká Wuon tullê: kí see'ṅ see gí síṅ waa, duó abá léwá'ṅ dáárí-lé kí túsú á káriba namá kí dorá keer jéebel yé bá kaam-ii. ²Marraṅ duó id ná kí túsú káriti-ii yé bá léwá'ṅ wuon-ii. ³Wuon bá síṅ yee-sí túsú páálí na uríṅá bá síṅ yee-sí kel aame, yé bá sí kééṅ uríṅá-sí tog tog kí kona taríṅ námás aḡí nás dáárí'ṅ paál jee. ⁴Li-ii namá léwá-sí nyét raáṅa yé bán tabu'ṅ ilṅí, léwá namá dééṅ tabu'ṅ ilṅiyál idíṅ nás dééṅ oro-sí loṅa. ⁵Na léwá duó id-sí kari á luweliba asá dééṅ oro á loṅaba, marraṅ dééṅ uúṅ bán jaila idíṅ ná léwá dééṅ urú-sí ás loṅba." ⁶Ísa bás yeeṅa-sí in aldí piá, marraṅ yeeṅ dééṅ belé'ṅ jamin-sí ás kíwéba. ⁷Namá idíṅ uúṅ-ii nás Ísa yeeṅa-sí in kwă, "Kí see'ṅ see gí síṅ waa. Ká wuríṅá'ṅ túsú aṅ. ⁸Kwa kid alá nyét dúíṅ tabu'ṅ kéleá'ṅ yeeṅ bá kaama gé, marraṅ yeeṅa-sí uríṅá kel ás ammiéba. ⁹Túsú aṅ ká. duó id ná kíe kári bá síṅ jópóṅó, yé bán kári yé bán kóro namá duon búló. ¹⁰Na kaam bá iláṅ úndul álán báw námás talaaj piyá námás agé. Marraṅ ká bá idíṅ éla álán yeeṅa-sí jaiṅ aní ásáṅ jaiṅ pis kaṅ. ¹¹Wuon tullê aṅ ká. Na wuon tullê bá dééṅ suur'íṅ jaiṅ-sí kééṅ uríṅá'ṅ uúṅ jítí. ¹²Na wuon kaam in á loṅba niná wuon tullê. idíṅ ná uríṅá kééṅ á geba. yé abá tooro-sí jagila bán sakkiya ná jindí tooro bán uríṅá-sí jâm ná puu. ¹³Yé bá iláṅ jail ná kééṅ á geba, na yé dééṅ oro á piba. ¹⁴Marraṅ ká wuon tullê aṅ, nás kúíṅ uríṅá-sí alun, na yeeṅ náis ka-sí loṅa. ¹⁵Na in aisa ka-sí dúíṅ ába loṅ, ká bás

yee-sí aluṅ na ká namá dúíṅ jaiṅ-sí undí kúíṅ uríṅá'ṅ uúṅ. ¹⁶Ká uríṅá kerṅas aiṅ in dáárí'ṅ paál. ká bán dorol â dog álán dúíṅ urú kel ammiyal, álán dii-ii dáldá tog kee na wuon tog. ¹⁷Bá-ii iláíṅ kôil: alá ká dúíṅ jaiṅ iláíṅ undí álán asi keer abu'ṅ. ¹⁸Tog dog á keba álán dúíṅ jaiṅ-sí bāw marrāṅ bá ká aṅ kúdíṅ suur ná undí. ká kuros aiṅ álán undí na kuros aiṅ álán bittān abúṅ. Na in uu-sí ká bá dúíṅ bā-lé ába." ²⁰¹⁹Yáúda namá in belé'ṅ uúṅ suuri kaṅgare. kwa soṅṅâ namá in aáṅé, "Yé Ányídis kee namás gíla pi-ii. yee-sí kaáṅ-sí kel kaam?" ²¹Kerṅa namá gal in aáṅé in belé gal duó id'íṅ áiba asá namaṅ ányídi kee, yé ányídi kurro kid sá kee álán kuuruṅa-sí kúṅjí paalí?" ²²Ísa paalaṅ risiṅo yé âl Jáásoduṅo-ii: ni-ii alá jûm'íṅ toṅ'íṅ jaáṅó'ṅ sūbu kawer-ii, kí dili'ṅ taa deem Jurisalam-lé. ²³Ísa ba Silimân'íṅ daa'ṅ soó iloṅa. ²⁴Yáúda namá dééṅ soó dorol kiṅṅi namá yee-sí in kíṅul, "Jí namaṅ naán níṅ gí tábūṅa jirti? abá jí kí see jááso duṅo jaṅ báis kiṅa-sí kí páalaṅ jwa." ²⁵Ísa namá yeeṅa-sí in jáwí, "ká biṅa-í waa gís, na see áy-ii béélba. Tááriṅá alá ká kú'dúíṅ ába'ṅ kona aw, bá dúíṅ írí risiṅá. ²⁶Marrāṅ bí see áí béélba idíṅ ná bí kúíṅ uríṅá á baṅba. ²⁷Kúíṅ uríṅá bá dúíṅ belé kel aame; ná ká yeeṅa-sí aluṅ-sí na yeeṅ bá-ii kariluwe. ²⁸Ká bá yeeṅa-sí jaiṅ kurrâ anni-ii; álán pakkát á wáyaba namaṅ níṅ kaíṅ, duó tog dog yeeṅa-sí dúíṅ dóṅá-lé áṅ raáṅba. ²⁹Na ába aíla kaa-sí yét íní bá kwa-lé soṅṅá appá-ii, na tog dog á keba álán ába'ṅ dóṅá-lé ari díṅ kí kurro rāṅ. ³⁰Ká na ába bá tog kaṅ." ³¹Yáúda kándés álán Ísa-sí kwe: Yáúda namá asi keer kítoṅá kábé álán yéé-sí kwe. ³²Ísa namás yeeṅa-sí in kwā ká biṅa-sí dúíṅ ábá'ṅ gís tááriṅá tulléṅa áwli. Áy-ii tááriṅ uúṅ-ii alá bóil áílán ka-sí bewa kí kítoṅá? ³³Yeeṅ namá in kwíe, "Ji-sí táári tullé'ṅ uúṅ áy-ii kiriwba, marrāṅ bá díṅ jukkiṅ'íṅ uúṅ-ii alá díṅ suur-sí Loṅpii já jí naṅ duó jaṅ." ³⁴Ísa namás yeeṅa-sí in kwā, "Salá díeṅ dáálí'ṅ dombore-lé rímmen káwe, ká in lá waa âl bí looṅa baṅ ""? ³⁵Na abá dáálí kwā, "kid-sí alá Loṅpií'ṅ belé írí búṅí, âl in taríṅ âl yeeṅ looṅa ge (na domboreṅa in áloṅaba álán tálaṅa ge), ³⁶Bí id-sí sáṅ in bámiṅ alá dáldí'ṅ kwa-lé éla jí âl gís tabu túyiti, idíṅ âl ká in waa ká âl Loṅpiíṅ kwé aṅ"? ³⁷Adi ká dúíṅ ába'ṅ tááriṅá-sí á awba, ka-sí see á gi beyába. ³⁸Na amá ká kin tááriṅá-sí aw, bí kin tááriṅá-sí see bāy-ii, annaṅ ka-sí see á gi béélba, íde biṅa-sí bá síṅ see eeṅ ásáṅ baluṅ ába yé dúile kee ná ká dēle aiṅ." ³⁹Yeeṅ namá asi keer kawṅíe álán yee-sí kéyal, marrāṅ yé bá yeeṅa-sí kúṅjí. ⁴⁰Namá roo Ḫrdun'íṅ tuum keer-lé píṅ, lóó alá níṅ Yáaye kwa-sí lii-ii, namá di-ii oonjo. ⁴¹Kwa soṅṅâ namá dēle kéelená in kírsiṅa, "Yáaye yé uu tog dog á piyába marrāṅ beléṅá alá yé in duó'ṅ írí kwā bá nyét seeṅa kaíṅ." ⁴²Kwa soṅṅâ namás yee-sí kiṅne namá dééṅ belé-sí see kéyé.

Magara 11

¹Marrāṅ namá beit amia lé duó dig sí suur waiṅóla asá namaṅ lia kona ázir kanie na ála mariom na martha dééṅ ááṅá. ²in marriom bá yé ii asá íssaṅ tarṅa síis day murrê lúṅí, namá kí kééṅ síbíṅá paaso na ila ázir alá wajaṅ kééṅá dééṅ bára ááṅa. ³kééṅ kaṅi aw dog íssa lé kuwa adeṅ káwe nás in ááṅe dúíṅ siid duó it alá jí kí kilmá joṅí wajani.' ⁴Yé álbá kilmá amí bá in kwā ' dééṅ waja in kí way ásíṅ agíṅíba , marrāṅ kíye loṅpin sime lóoṅóla álán loṅpin kwēṅ simme appá eeṅ. ⁵Ísa alá lia ázir na martha dééṅ níw sí sa soṅá kóṅí ⁶.Bas soga aw óoṅá alá yé lia áziríṅ way kel amí ⁷lia namás kééṅ majira sí in kwā kalá deem yahudíya lé kawṅí . ⁸majira namá in ááṅé jí majiraṅ bain yahudíya lé laṅ jawṅí alá yeeṅa na dakki kóel li álaṅ gi kawe.' ⁹Ísa namá in jáwí tooṅ tina salá wayye na aw ge ? duó alá kí too iloṅ ye sí ari tog dog aṅ búlóba idíṅ ná in dinéṅ hére sí law. ¹⁰na duó it ná kí luul iloṅ, ye sí baṅ tugol idíṅ nas yé hére ás keba.' ¹¹lia ísa namá in kwā' ázir dáíṅ máána ii namá muut eṅa ká oo níṅ nás ye sí agi. ¹²majira namás in áṅé dáíṅ siid abá

soga uŋo yé básín tullê jawla.' ¹³Na îsa bá ázirín wayyeŋ risíná majira namás in dió kayé ázir âl soga uŋo.' ¹⁴Íde îsa namás yeeŋ sí kí palaŋ in kwă,' ázir âl way. ¹⁵ka sí dééŋ úúŋ kilmá simô ii alá ká ídé áinba ásaŋ bí bínŋ ná ii see ba ii bééla ná déélé koo.' ¹⁶thoma asá awsa jaruŋa kéyá namás majira kernŋa síis in kwă koo kí dog ná kíye arrá kúsúŋ.' ¹⁷lii alá îsa deem áája lé paago ázir soga oŋŋal si paago alá way naŋ kurê.' ¹⁸Na beit amia bá kí mélla aw karra âŋa jurusalam lé.' ¹⁹yahúda soŋŋá namá nín martha na mariom lé kúndula nas kalawâ kawé díeŋ bár'ŋ.' ²⁰martha abas iwa ná îsa úndul bá tawra kuru ná tíré, mariom namá tónŋ sǎy. ²¹martha namá îsa sa sí in kwă ' dúíŋ siid, ati nín jí íne jǎŋa dúíŋ bára aŋ way ba. ²²na alum si ná ii loŋpii ji sí ǎri it ínı ná déé le jonı.' ²³îsa namás ye sí in kwă, dííŋ bára jawla síŋ ²⁴martha namá in kwă,' alum si yé ásaŋ sogaŋ kaŋi duŋo lé jawla. ²⁵îsa namá in jáwı ká yé aaŋ jaiŋ na jawla duó náis ka sí tina yé aŋ waiba maraŋ síŋ sála eeŋ ²⁶na duó it ná sála aŋa náis ka sí tina yé pákát aŋ waiba. bí binel sá in sí? ' ²⁷Ee dúíŋ siid, ká ina si âl jí jááso duŋo jaŋ loŋpiiŋ kwê al namaŋ dineŋ kwa lé jéla. ²⁸martha abá inálaŋ kwă bá yaŋá álaŋ dééŋ niw mariom sí tariŋ namás kí butu in kwă,' Yé íne kee ná ii ji tariŋ.' mariom ²⁹abá kel amı bá warig kera namás îsa lé jáwıŋı. ³⁰adıla îsa bas lóo it lé kaŋıŋa asá kí martha káitı walá toŋ lé á paago ba. ³¹Yahúda alá tónŋ kaŋi nas kalawâ kawé âlbá mariom sí kagile ná kullé piá ná tawrá kuru bas ye sí koomıe idıíŋ nás in dió kaŋi al turbaŋa lé dúiti ásaŋ dééŋ bára sí kómóla. ³²mariom âlbá îsa lé paago bá kééŋ tarŋa poya nás in kwă,' dúíŋ siid ati nín jí íne jǎŋa dúíŋ bára aŋ waiba. ³³îsa âlbá mariom sí jǎgıla ná koom na Yahúda alá kí ye kéle ná dog koome, ye sí bá kilmá sa soŋá durté eŋa nás waŋıóla. ³⁴Namá yeeŋ sí iŋo, áál burı ye sí? yeeŋ namá in kawê jéla ná jagil dáıŋ siid. ³⁵íde îsa namá dog kómóla. ³⁶Yahúda namá súŋŋá sí in kíŋul, kál baŋil niŋ kónı ye sí, ³⁷dıŋa namá in ááŋé Yé salaŋ kuru búlóŋ ásaŋ ázir sí sála piá in alá kuru sí kúnı paalı ? ³⁸îsa namá bitân kilmá waŋıóla namá turbaŋ dakki nyǎŋá alá dúlo aŋá ná díto appá tiir le kéŋá. ³⁹namá in kwă díto sí írı baŋı.' naa martha namás in kwă dúíŋ siid in dééŋ sogıŋ oŋal lii yé maŋá eŋa. ⁴⁰îsa namá in kwă ' in áis waa bâ abas jına baŋ loŋpiŋ sime jagil.' ⁴¹yeeŋ namá díto sí írı kagie. îsa namá kúnı jawıl ná in kwă,' báa kí barka ii aısa jí ka sí kel jámı ⁴²ká alum si ná ii jí ka sí ádı kel jaam, maraŋ ká bá eláin waa kin kuwŋ uoŋ al dúíŋ soor kaŋi álaŋ yeeŋ see kéyal náis kine áıla jí ka sí domoŋ janı.' ⁴³lia namá kí urú tarıa ázir tawrá juró; ⁴⁴waitol namá tawrá kuro ná kapan kí tarŋa na koŋa kelel na juri ná tabu lê nyıŋ. îsa namás kella kuwa sí in kwă alá dééŋ soor kéreli, buló na bundı ná jee. ⁴⁵yahúda soŋŋá alá mariom lé kalawâŋ kéle namás kine lia âl in u sí kagile. ⁴⁶kuwa díŋa namá paŋısıŋá lé kákıe nas in aldı káwe u it alá îsa piyá. ⁴⁷tisoŋaŋ tabuŋa na paŋısıŋá namá dorol kiŋi namá in koye, ka nín kâ? in duó pirjeŋa sa soŋá pii. ⁴⁸Na abá in kundı alá kóel kuwa soŋá básıŋ Ye sí kına.' Romána baŋ kélal nas dáıŋ toŋ gudus sí kabıyal námas káıŋ kuwa sí kabıyal.' ⁴⁹dıg alá kona Siyaphas kaŋıa na alá tisoŋaŋ tabu ii namá in kwă bí ǎri tog dog ás balum. ⁵⁰Salá tabúŋ béél al in tullé ii álaŋ duó tog kuwa soŋaŋ uŋ way kí idıíŋ ásaŋ kuwa nyét kágıŋıal.' ⁵¹Kiyaphas yé in belé sí kí dééŋ tabúŋ riŋı á kuwába maraŋ alá yé kí ila ayé tisoŋaŋ tabu áaŋa bas in lóóŋóle îsa álaŋ kuwaŋ uuŋ way ⁵²na kuwaŋ uuŋ ála áiba déliŋ dog álaŋ loŋpiŋ dogólaŋ uŋ ii alá pera kiŋi álaŋ yeeŋ sí tog piyá. ⁵³it sog lé yahúda namá belé kirgul îsa sí álaŋ bá kawé. ⁵⁴Yé lia walá kuwaŋ tása lé á ilŋıba namá deem it lé nyáŋa asá kona apráim kee juta putóŋ túga lé namá kí kééŋ majira ará kúnul. ⁵⁵Naa asaŋ yahudaŋ súbu jabıŋ dakki eŋa na kuwa soŋŋá namá deem jurusalam lé kéle álaŋ toŋ gudus sí tiyá káal. ⁵⁶nii nás súbu káıŋá namá îsa sí kóeliŋı ídé alá jumıŋ toŋ lê kısıŋol ná in kámiŋa belé a ii loŋ Yé salaŋ súbuŋ éla? ⁵⁷tisoŋaŋ tabuŋa na paŋısıŋá namá dáalı kirgul namá dáalı karúl duó it ná îsa sí búloŋ, álaŋ bas yeeŋ sí kwă ná kéyal.

Magara 12

¹Naa asá soga osandíg sá ye álan jabín sūbu káal, isa bá deem beit ánia lé éla lóo alá lia ázir kéyá asá Yé waitólan tása lé jági. ²Namá kí arra jáma káwe martha namá sín yeeṅa sí táári pii ázir dog daaraṅ kwa lé aañá alá jám kámiye ii. ³Mariom namá ḍay na ari díg murrê bawa asá sa soṅṅâ táára ii namá ísa sí tarṅa lè jíñí ná kí kééṅ tabuṅ síbíñá paaso. ḍay murrêṅ maan simmô namás toṅ sí nyét pis piyá. ⁴Yahuza iscoroti alá majira lé díg aṅṅ duó ásaṅ ísa sí karaṅ bútu piyá, ⁵bá in kwă. in ḍay murrê sí kí girsa píriṅá aw káan sí as kulleba asaṅ kuwa koṅa putóla sí kangare?' ⁶yé in belé sí eláin á kuwába ása yé kilmá durté kééṅá, maraṅ bá idíṅ kwă ná yé kaam áaṅa. na déé lé girsa kí butu kúlél' ísa namá ye sí in jáwí judí yáa sí ḍay murrê sí ká íris áa nama níṅ dúíṅ juríṅ sog páágo. ⁸idíṅ ná kuwa koṅa hóoṅa baṅ keereg kééṅ bain maraṅ ká kíbiyaṅ aṅ kaṅ ba keereg. ⁹yahúda soṅṅâ namá kel kámíe ná ísa deem ániya lé kee namá álan ísa sa sí kagílal na ázir asá wăy lé jawla. ¹⁰Tisoṅṅaṅ tabuṅa namas belé kandé álan lia Azir sí dog kawe. ¹¹idíṅ ná yahúda soṅṅâ baṅ yeeṅa sí dééṅ uṅ kundíyá ná ísa lé kaníyá nas Ye sí kineli ¹²Kí saare kuwa soṅṅâ kit alá sūbuṅ namá kel kámiye âl ísa deem jurusalam lé úndul. kuwa namá sūnuṅṅaṅ kalma kábé. ¹³Namá kurul ála'ṅ ísa sí kitíríñjal nas kona in kawe wasi piyá kí barka ii duó it al kí loṅpiṅ kona úndul Yé alá israel kuru ii. ¹⁴ísa namá leel líṅ kwě ooṅo niná al waar domberaṅa lé rímeṅ eṅa. ¹⁵kalí a jáaba zion níṅ kaṅiṅw; jagíl díṅ kuri úndul, ná leelíṅ kwěṅ írí túsiṅ aw.' ¹⁶majira walá as kíwéba ela âl domoṅíṅ jágíṅi áaṅa yeeṅ bás lia kíwé alá ísaṅ sime lóoṅóla in al dombere dééṅ írí in kwă' yeeṅ namá dééṅ uṅ ináṅ káwe. ¹⁷kwa kit alá kaṅi al yé lia Azir sí taríá nas way le jági ¹⁸Bá nyét dééṅ aldí kírsíñul kwa namá dééṅ kurul ásaṅ kitíríñjal idíṅ ná kel kámiye al Yé kila uṅa sí piyá. ¹⁹Pharisiṅa namás surṅa sí in áaṅe baḡilalá, bí ari tog bír aṅ bombóba kin díneṅ kwa nyét dééṅ kaṅiṅ. ²⁰Yonána díṅa namá dog idé kaṅi ná kéle álan sūbu káal. ²¹yeeṅ namá Besaida Philipus lé kééṅé jalil, nas in áṅé dáíṅ siid kí koel álan ísa sí kagíl. ²²Philipus namá nyáṅa nas Andarous sí kwă namá kéle nas ísa sí áaṅal. ²³ísa namá yeeṅa sí in kwă tin bas dakki eṅa álan duldíṅ kwěṅ sime lóoṅóla ²⁴.kí see, see, gís amiṅ nááṅiṅ kwě abá suuru lé á poyaba baṅ dítiṅ săy ná way, abá way namá kaṅ soṅṅá kiri. ²⁵duó bi duó ná dééṅ jaiṅ sí putó teel baṅ jíó, na duó it ná díne lé úríñí Yé baṅ írí jaiṅ kurâ lé jaa. ²⁶duó it ná kóñí ásaṅ táári piyá yé bá ii ka sí kaṅi lúo; sabat alá ká aiṅ, dúíṅ táári duṅo dog baṅ kee. na duó it ná ii ka sí baḡi piyá dúíṅ ába baṅ ye sí kóñí. ²⁷ka sí kilmá gí paal kaníṅ waa?; dúíṅ báa jopógis in tin lé alá dú le úndul? ²⁸lóólo ká bá in tiníṅ uṅ éla. dúíṅ báa kíṅi konaṅ sime namá jawil lê urú kómóla nas Ye sí in tina ká waar â na bitân níṅ â dog. ²⁹kuwa díṅa namá warig kawle al ela urú sí kel kámî namá in aṅe ḍaṅl líṅ urú ii díṅa namá aṅal melek ge nas risiṅo. ³⁰ísa namá in jáwí, in urú dúíṅ áiba maraṅ díeṅ uṅ ii. ³¹Na in díne'n tin paago asáṅ kande naa in díneṅ siid sí baṅ tawrá karúl ³²Nii abá ii ka sí súruṅ saba kagul ká baṅ kwa soṅṅá sí eló. ³³Yé ináṅ bá eláin uṅ kwă álan Yé way. ³⁴kwa díṅa alá dii kaṅi bá in áaṅe kíṅa sí jááso duṅo dáálí in gis páálí jááso duṅo álan sálâ săy nama níṅ kee. jí ay jámiṅ duldáṅ kwě sí ásaṅ káḍábu kaldol? Yé duldáṅ kwě ki yé? . ³⁵ísa namás yeeṅa sí in kwă hére baṅ kí baṅ bute săy. na bíṅi ná boo asá dulé díelé kaṅi ná kúrél nii ná biṅa sí luul áis júṅoba, niná duó al kí luul eloṅ yé as loṅba áal dúti ³⁶héra síbiiṅ nii nas kíeṅ bain nas héraṅ dogólá beeṅ.' ísa abá inálaṅ kwă namá yaṅá nas kwaṅ uṅ suur jula. ³⁷ísa alá kwaṅ tabuṅ uṅa soṅṅá na pirgeṅa piyá kwa ye sí as kineba. ³⁸ásaṅ ashियाṅ belé agíñí dáíṅ loṅpii ki yé asá dáíṅ belé síbiiṅ tina na ki síbiiṅ loṅpiṅ dóṅá lóoṅóla.' ³⁹Namá kutiṅol ásaṅ kine, ashiyâh dombore lé dog in kwă. ⁴⁰Yeeṅa kúñí kuruṅa iṅin na kilmaṅa pulle álan kí kúñí á kagílalba na kí kilmaṅa á keyálba álan kawṅjal ná ká igé. ⁴¹Ashiyah abá ináṅ kwă nii al loṅpiṅ sime sí jágíla ⁴²namá dééṅ aldí piyá kwaṅ tabuṅa soṅṅá namá ísa síbiiṅ kine; walá díeṅ jiiṅ sí tawrá á kawéba ádíṅ álan yeeṅa sí toṅ gudus sín páal á karúlba. ⁴³Yeeṅ namá kwaṅ sime sí soṅṅá koṅi kí ádíṅ álan it sí koṅiyal alá loṅpii lé úndul ⁴⁴ísa

namá kí urú in kwă duó it náis ka sí tina yé ka sí del áis tinelba bát it sí tina aíla ka sí domoŋ íní, ⁴⁵na duó it ná ii ka sí jágíla bá dog ye sí j'gíla aíla ka sí domoŋ íní. ⁴⁶ká dīneŋ kwa lé hérra éla na duó it náis ka sí tina yé lulíŋ díó aŋ sǎy ba. ⁴⁷na abá duó dúíŋ belé sí kel amí na as tina ba ká ye sí á síŋ andiba, idííŋ ná á éla ba álaŋ dīneŋ kwa si ande, bá idííŋ éla asaŋ dīneŋ kwa sí oppó⁴⁸duó it ná ii ka sí urel na dúíŋ belé á kóelba yé bás it kee ásaŋ ye sí bet. adííŋ ná belé it al ká waa bá yé ii asaŋ yeeŋ sí bet sogaŋ kaŋi duŋo lê. ⁴⁹ká dúíŋ belé tog dog á írsínóba maraŋ bá it sí waa a ísa ka sí dúíŋ báa kwă ná ii domoŋ íní ⁵⁰ká alum sí ná déeŋ belé bá yé ii jaiŋ kurâ na belé it al ká írsin bá yé ii alá ká in írsínó a ísa dúíŋ ába kwă.

Magara 13

¹Naa alá jabíŋ sübu á paago ba Ísa bás lóóná ása déeŋ tin dakki eŋa álaŋ dīneŋ kwa sí júndí na ába lé píjí. Yé ala dīneŋ kwa lé kéeŋ jaruŋa sí kóní yé namá sa soná kóní. ²íde sitan yahúza iscrot simon níŋ kweŋ díó káŋí, ásaŋ ísa sí boot aaraŋ dóú kélló ³ísa lónas ála aba ye sí uŋa nyét dóŋa jáa líi ála yé loŋpii lé kuru na loŋpii lé álaŋ píjí. ⁴ísa namá jámaŋaŋ lóo le warig keera namá déeŋ juri sí rááná ná nimaŋa lé rigo. ⁵Namás koro bawa ná muan lé jíjí lia namás tuŋa nas kéeŋ majiraŋ tarŋa líi naa kí gartúm paasi alá déeŋ díó lé ríŋíŋá. ⁶Yé albá saman butrusíŋ kwě lé paago saman bás in kwă jí kúíŋ tarŋa lá jali. ⁷ísa namas ye sí in kwă jí naa asjalumba ari al ká aw marraŋ lia básíŋ jíw. ⁸butrus bá in kwă' lóo lo jí pékét kúíŋ tarŋa aŋ jáloba, ísa namá ye sí in j'wí abá ká áí álóba jí dúle ari aŋ jaŋba. ⁹íde saman butrusíŋ kwě namas ísa sí in kwă dúíŋ síid dúíŋ taar áiba dítiŋ marraŋ dúíŋ dóŋá na tabu. ¹⁰ísa namas ye sí in kwă' duo it ná líŋo yé bá nyét tiyá eŋa na lia ari á kóelba tarŋaŋ jálon paal bí kwa teyáŋa baan marraŋ nyét teyáŋa á baan ba.' ¹¹(ísa lónas kiyé ásaŋ ye sí kaari bátu piyá ; namá idííŋ uuŋ in kwă bí kwa nyét teyáŋa á baan ba.) ¹²Lia asá yé kéeŋ majiraŋ tarŋaŋ jálo agé namá déeŋ juri bawa ná dû oŋo, namá yeeŋa sí iŋo, bí bíwi sá tááŋí it aísá ká bíŋa sí â?. ¹³bí ka sí majiraŋ bain na síid gí baríŋ; see gí eyá na ká innálaŋ alum. ¹⁴na al ká díeŋ majiraŋ bain na síid aŋ, na kíeŋ tarŋa áló, bí dog níŋ kwa kerŋaŋ tarŋa bálo. ¹⁵ká bíŋa sí innaŋ gís á asaŋ balum nás bí dog innálaŋ bá niná al ká bíŋa síis á. ¹⁶kí see, see, gí síŋ waa polgony á keeba ná déeŋ síid lé appâ ii; na domoŋ duŋo á keba ná it lé appâ ii alá ye sí domoŋ íní. ¹⁷Abás bí in sí balum na kie tááŋí bá ban bark eeŋ . ¹⁸ká belé sí díeŋ uuŋ nyétin á írsínóba idííŋ nás ká kit sí alum al ká aañó marraŋ bán uu it eeŋ al dombere kwă: ' Yé alá buus amí báis déeŋ tíŋ jágí. ¹⁹ká bíŋa sí gísíŋ u it waa alá indel níi ná eŋaba ásaŋ bí níi bíŋ abá eŋa ká âl Ká âl Yé Aŋ. ²⁰kí see, see, gísíŋ duó it ná ye sí kóní alá ká adeŋ á báí ka sí kóní, na duó náí ka sí kóŋí bá Yé sí kóŋí aíla ka adeŋ piá.' ²¹ísa abá inálaŋ kwă, bas suur kéroŋóla. namá kí urú in kwă ' kí see see bíŋa wa gísíŋ díeŋ díó díg kee náis ka sí kaŋi butu piá.' ²²majira namá suuri kagile na kutiŋul asáŋ kiwi yé aii beleŋ . ²³majir alá ísa ye sí sa soŋá kóní bá déeŋ kíli . ²⁴saman bótros síŋ kwě namas in kwă' álaŋ ísa sí iŋo kiyé ala yé déeŋ uuŋ risíŋ . ²⁵yé namá ísaŋ ogo lé pawsa namá in iŋo y'e kiyé dúíŋ síid? ²⁶ísa namá ye sí in jáwí yé ii duó álaŋ kás looŋ uŋo ná yee sí aní.' lia ísa namás looŋ uŋo namá samáŋ iscorít sí íní ²⁷. Yé álbá looŋ sí amí sitan namá díó káŋí, ísa namas ye sí in kwă kullé jáa uut lé al joel álaŋ jáa.' ²⁸darraŋ kwa sí walá tabuŋ á káŋíba innánŋ kaan si kwă ²⁹. Yeeŋa sí díŋa namás indió kayé yé mat in beléŋ álaŋ óta julú wala gal álaŋ kwa nyukéŋa sí gírša íní . ³⁰idííŋ al yé gíršaŋ wouŋ aŋa yahusa álba ela looŋ sí amí bá tawrá kuru lóo díkkónŋ díó alá luul aŋa. ³¹Lia álbá yahusa tawrá nyáŋa , ísa bá in kwă, naa duldíŋ kwéŋ simme appa eŋa na loŋpin déle. ³²Na in alá loŋpii déle sime eŋa yé ban ye sí sime piá déeŋ suur lê setin ban sime piá ye si. kúíŋ ³³Dogólá dokkéŋa ká kíbaŋ soŋá aŋ koonba lia bí ban ka sí gí bonjí

marran ká biŋa bagísij ut waa asá ká yahúda sí waar waa bí taga lóó it lé aŋ béleba ál ká ani.' ká biŋa sí domoŋ dió gín ani ³⁴Ká biŋa domoŋ dió gín ani kíeŋ surŋa sí suur boŋí in áila ká biŋa sí oŋí surŋá sí boŋí. ³⁵Kwa nuét basíŋ biŋa innalaŋ kalŋa ál kúíŋ majira baŋ abá bí surŋa sí suur dió boŋí ³⁶Saman butrus namá ísa sí iŋo.' dúíŋ siid jí aal jani? yé namá in jáwí jí taga naa dúíŋ kaŋiŋ aŋ jilŋiba sabaŋ ná ká ani maraŋ jí baŋ lia dúíŋ kaŋiŋ jilŋi.' ³⁷Butrus namá píŋí ná bitáne ye sí iŋo dúíŋ siid kaaŋ uuŋ naŋ taga díŋ kaŋiŋ aŋ ilŋiba ká díŋ uuŋ dúíŋ jain sí undí. ³⁸Ísa namá ye si in jáwí jí jain sí la dúíŋ uuŋ jaráŋa kí see see jí sí waa gísíŋ zonga aŋ kómólaba baŋ gín jí ka sí kasiŋa iis jawríŋí.

Magara 14

¹Biŋa-sí kilmaŋa a gí írtíŋába nás bí Loŋpii-sí biina, ka-sí dog gís biin. ²Dúíŋ ába'ŋ toŋ paíta soŋŋâs kee. Ati innalaŋ á lónŋba ká báisíŋ biŋa-sí in waa ká ál anni-ii áisáŋ biŋa-sí lóó aáŋo. ³Liya abás lóó ááŋó námá áyíŋa náis árgi, ná lóót-lé bôn alá ká aŋ. ⁴Bí baluŋ-si ká ál anni-ii." ⁵Tóomas namás Ísa-sí in kwă, "Loŋpii kí ás kaluŋba jí aál janni-ii, na kí dorá ay-ii sín kaluŋ?" ⁶Ísa namás yee-sí in kwă, "Ká dorá aŋ, naŋ see aŋ, naŋ jaiŋ aŋ; duó á keba áláŋ bâ-lé éla abá kúdúíŋ dorá áiba. ⁷Abás bí ka-sí baluŋ, dog bá sín dúíŋ bâ-sí baluŋ. Miin naa bí baluŋsi yee-sí ka-sí naŋ gí baŋila." ⁸Pílib namás yee-sí in kwă, "dúíŋ sid, Ába-sí gis jáwli, áláŋ soŋŋâ-ii dáilé. ⁹Ísa namás yee-sí in kwă, "Ká kíbiŋa'ŋ kaáŋá kí sooga soŋŋâ naŋ-si baŋ náis kaa á baluŋba Pílib? Duó id ná kí gieŋ kaáŋá yé bá Ába-sí jágíla. Na jí ay-ii jámiŋ, 'Ába-sí gis jááwli'?" ¹⁰Jí see á jéélba ál ká Ába-lé aŋ na Ába ná dúilé kee? Na uuŋa aisa ká jí-sí waa ká taga aŋ waaba dúíŋ dítin níŋ, idíŋ ná Ába dúíŋ dió kee ná déeŋ táári pi-ii. ¹¹See gí jáy-ii iláŋ ná Ká Ába'ŋ dió aŋ, na Ába ná gal dúíŋ dió kee, wala gal in see jáy-ii iláŋ ná yeeŋ tááriŋá arrá pie. ¹²Kí see'ŋ see, gí sín waa, Duó id ná kaa see tío ká báj táári kí-d-sí piyá ál ká aw, namaŋ kin-lé soŋŋâ appá dog idíŋ ná ká dúíŋ bâ-lé anni-ii. ¹³Ári ná kúíŋ kona boŋí, ká báj â Ába namá mujjé een kwê'ŋ-le. ¹⁴Abá ári bi ári boŋí kúkúíŋ kona, ká báj â. ¹⁵Abá-ii kaa bôil, bí báj kúíŋ uuŋa-sí báyí, ¹⁶Na ká námás Ába-sí ûm, na yé námá-ii jányíŋi keer íni na yé námá kí kie baŋ nyégéréŋ- ¹⁷Na kuo seeŋa. Daldí tag á sín tíréba yee-sí iláŋ ná yeeŋ tag aŋ kagílalba yee-sí wala gal á sín kalŋaba. Marran bí baluŋ-si yee-sí, marran déeŋ jaiŋ kí kie naŋ níŋ kí kie baŋ . ¹⁸Ká tag áíŋ undíba dítin níŋ; ká áíŋa níŋ asi keer díelé. ¹⁹Naa tin dakkis piá marran daldí taga aŋ gín jágíla kaa-sí, marran bí baŋ gín ka-sí. Iláŋ ná ká kíŋiŋ kaiŋ, na bí dog baiŋ. ²⁰Ia soog-lé bí bá sín baluŋ alá ká kí dúíŋ Ába kaiŋ, na bí gal ná dúilé baŋ, na ká ná díelé aŋ. ²¹Na duó id nás kúíŋ uuŋa-sí tabu'ŋ jáá ná tío, ila duó bá-ii kaa kôil, na duó abái-ii kaa kôil, yé bá dúíŋ Ába-sí kôil, na ká bá yee wéel naŋ sín dúíŋ suur áwli yee-sí. ²²Júdias Ísa-sís in kwă, "Loŋpii, kaáŋ-ii nás jí díŋ suur-sís jáwliŋi kiŋa-sí ná daldí-sí áiba?" ²³Ísa namá in jáwí yee-sí, "Abá-ii duó biduó kaa kôil, yé bá áw ná kúíŋ uuŋa-sí tí. Dúíŋ Ába báj yee-sí kóíŋí, naŋ sí tíré yee-sí naŋ níŋ dáíŋ toŋ arrá túúmó kí kieŋ. ²⁴Na duó abá kaa á-ii kôilba kúíŋ uuŋ-sí tag aŋ tíba. Kila uuŋa alá kel bámi-ii dúilé á geba bá Ába'ŋ gé áila kaa áden piá. ²⁵Ká iláŋ gís waa kin uuŋa biŋa-sí, iláŋ ná ká kíbiŋa kaŋ ná kăw. ²⁶Na jányíŋi duŋo déllíŋ bá bá kuo tiyyáŋa gé na bá yé-ii Ába aisa áden piyá kí kúíŋ kona-na yé bá ísíŋ páálí biŋa-sí útóná nyéttin na yé báj saí díelé óta nyéttin aisa ká ádeŋ áa biŋa-sí. ²⁷Na ká undí gín kí dóŋá'ŋ paalaŋ; na ká aní gín dúíŋ dóŋá'ŋ paalaŋ. Ná ila áiba aila daldí ínni. Díŋ kilma-sí a jundíba áláŋ-si káálíŋá tie, ²⁸Bí kelbámi aisa biŋa-sí waa, Ká anni, namá áíŋa díelé asi keer. abá-ii kaa bôil, biŋa-sí báj gín kilmaŋ simmó iŋí, iláŋ ná ká Ába-lé anni, idíŋ ná Ába yé dúilé soŋŋá appá-ii. ²⁹Naa ká waa gísi biŋa-sí iláŋ

waar ná á eṅaba, na abá eṅa, ásáṅ see b̄ây–ii. ³⁰Bittâ soṅṅâ áísíṅ á írsíṅo ba kí kíbiyaṅ, ɗaldí'ṅ dáálí úndul. Na yé kurroás keba dúíṅ írí, ³¹Marraṅ ɗaldí'ṅ báísíṅ loṅ âl ká Ába–sí óil, Na ká bán ila–sí â aisa Ába kwă álán â. ǎw nás kawla íne ná koo.

Magara 15

¹ká kurú karma see kuoṅ aañ na dúíṅ ába bá yé ii ná kurúṅá duoṅo ii. ²Dalgaṅ it ná kuwá á kirelbá bá bétél ye sí naa dalgaṅ it alá kuwá kirel yé bá jawṅel álán kuwá soṅṅâ kiri. ³bí naa nyét tiyaṅa baṅ beléṅá kidííṅ uṅ aisa ká biṅa sí írsíṅó. ⁴Dúíle putó bariṅ na ká díele idííṅ ná dalgaṅ taga aṅ kiriba abá yé kurú lé putó as eṅaba, bí dog bas dúíle putó beṅ. ⁵Ká bá kurú aañ na bí kargáṅá duó it nás dúíle putó eṅa na ká dééle eṅa, yé baṅ kuwá soṅṅâ kiri, na bí taga aṅi tog dog aṅ bába dúíṅ paal. ⁶Na bá díḡ kee nás dúíle putó áiba baṅ kande ná tawrá kabíal in ná dargaṅ namá pullo lia kargáṅá putóla sí namá dorol káal námá utú kiṅiál ná suṅal. ⁷Maraṅ abás dúíle putó beṅa na dúíṅ belé násdííle eṅa bí boṅí aṅi it ná boel baṅ díeṅ eeṅ ⁸kí it u dúíṅ ábaṅ sime bán eeṅ, námá kuwá soṅṅâ bari álán kúíṅ majira beeṅ. ⁹Niná al gí dúíṅ ka kóóṅí, ká biṅ dog gí inálaṅ ooṅí. dúíṅ joṅíle putó bariṅ. ¹⁰Na abá kúíṅ beléṅá putó beya, basíṅ dúíṅ joṅíle dog putó beeṅ, in alá ká dúíṅ báaṅ sí baḡi â namás putó éya dééṅ joṅí le namás putó eya. ¹¹ká biṅa sí gís ináṅ irsiṅ ásáṅ dúíṅ kilmáṅ simiṅ bain na kilmaṅ simiṅ pis eeṅ. ¹²dúíṅ blé bá ye ii in álán surṅâ sí suur boṅí iná al ká gí biṅa sí ooṅí. ¹³Duó tog dog á keeba nás joṅí in le soṅá kee álán díḡ dééṅ suuríṅ jain sí kééṅ bárnṅaṅ uṅ júndí ¹⁴bí kúíṅ bárnṅa baṅ na abá ut sí báa asá ká biṅa sí waa. ¹⁵Ka biṅa sí pékét kona polgony áíṅ aṅiṅba, idííṅ ná sagal dééṅ polgony sí aṅi it ás páálitiba al yé pii. maraṅ ká biṅa kona bárnṅa gís aní idííṅ ná ká biṅa sí uṅṅa nyét awli alá ká dúíṅ ába le kelami. ¹⁶ka sí bí á ii báaṅóba maraṅ ká aṅ náí biṅa sí aañó namá ii aráṅa álán boo ná kwa sonâ bari álán sayal, namá ii ába biṅa sí nyét íní aṅi it ná délé boṅí kí kúíṅ kona. ¹⁷Kin ótóṅâ gís amiṅ álán bí kíeṅ surṅa sí boṅí. ¹⁸amá ii in díneṅ kwa biṅa sí kawríṅê bas in balum ka sí dog âl gí dééṅ tabúṅ kawríṅê. ¹⁹Ati níṅ bí in díneṅ kwa lé báṅa díne bán kééṅ kwa sí kóṅí maraṅ idííṅ na bí in díneṅ kwa lé á baṅ ba, ká bá ii in díneṅ túle ááṅó namá in uṅ ii aila in díneṅ kwa biṅa sí kawrela. ²⁰biṅa sí ais yíelba belé it áisa ká in waa polgony dééṅ sagal lé soṅá appá iba.' na abáís ka sí díneṅ kwa jitiṅa káwe biṅa sí dog básíṅ káwal ; na abá yeeṅ dúíṅ belé sí baḡi káwe, díeṅ sí dog baṅ baḡi kawal. ²¹Yeeṅ básíṅ biṅo sí jiti káwal kúíṅ konáṅ uṅ idííṅ ná yeeṅ as kalḡaba kiyé ná ii ka sí domoṅ íní ²²Ati ká élaba asaṅ yeeṅ sí írsíṅo, yeeṅ jitiṅo ásíṅ kaiṅ ba na yeeṅ naa belé as kaiṅba kíeṅ jitiṅo lé ²³duó it ná ii urel yé bá dog dúíṅ ába sí urel. ²⁴Na ati níṅ díeṅ táas lé uṅa kit ába alá tóóríg toh dog á piyába yeeṅ jítola ásíṅ kaiṅ ba , maraṅ yeeṅ bá ii ká sí kawríṅ namá dúíṅ ába sí dog kawríṅé lia alá kila uṅa sí kagile. ²⁵idííṅ uṅ namá inálaṅ eṅa asaṅ belé it agíṅí âl díeṅ dáálí le rímen káwe hô gí kawríṅe ka sí. ²⁶Nii alá ába le janiṅí duoṅo it úṅdul aisa ká biṅa sí ádeṅ aw seeṅ kuo al ába lé kurél yé ka sí gí síṅ nyí ²⁷Na bí dog náís ka sí bányíṅi idííṅ ná kíbiyaṅ kaṅ dééṅ juuṅ lé.

Magara 16

¹Ká Bíṅa–sí in belé idííṅ kwă, "álán ábirtóṅólaba. ²Bíṅa–sí Toṅteye–lé gíṅ kurral . Tin'ṅ éla Duó âl Bíṅa gí írṅ namá in kwă, " Yé âl Wúo'ṅ táarí pii. ³Yeeṅ in sí idííṅ káwe nás dúíṅ Baa–sí ná Ká–sí ás kalḡaba . ⁴Ká in idííṅ gís kámíṅ ába dééṅ sog paago, Ná eṅa álán gís dúíṅ belé in lóṅóla. Ká biṅa–sí in belé ás kwăba dééṅ juṅ–lé. idííṅ ná Ká kí Bíṅa'ṅ kaṅ . ⁵Naa ká Duó it–lé

káwñiti ál Ká kíc kaan ná adden piá, Marañ Duó ákeba álán gí Ká iño Ká aála káwñiti? ⁶idññ nás Bija-sí in belé may ena kññ kilmaña-lé. ⁷Marañ Ká Bija-sí belén see risiñ, Ál tullé-ii dñ-lé álán ká oo, Idññ ná ába Ká áyioba Janyidunjo añ élba álán gís Bija nyíñí, Marañ ába ká lii yio ban yé-sí adden aa díe-lé nás Bija janyíñí. ⁸Yé abá kéla Janyidunjo bñ Dine'ñ kwa-sí ñar kíen jitiña-lé ná tulléña-lé na dog jandíña-lé. ⁹Jitiña-lé idññ nás Ká-sí see ákéjéba. ¹⁰Ná tullíñ-lé idññ Ká Baa-lé aní marañ naa áññ bagila idññ ná Ká Baa-lé wáñíti. ¹¹Marañ Jandí-lé idññ ná in Dine'ñ siid-sí jandé-sí álán wia-ii ¹²Ká uñña sunñá-sí kaan álán gís kwă, Marañ Bí botôn gí álán birmó. ¹³Marañ abá kuoTeyena díe-lé bunul bá gísíñ dóra teeye pááli ál uñña see'ñ risiñ. idññ Janyidunjo déén suur' iñ á risiñba, marañ bá it risiñ ál yé kélámí, Ná Yé báisiñ ila údóna'ñ rsiño ál duitie álán kíñi. ¹⁴Yé Ká gís bora patta pii, idññ ná Yé dúññ bow nás Bija páálíti. ¹⁵Baa'ñ lóta nyét bá kúññ gé, Ká Bija-sí in idññ kwă, Ná Janyidunjo bá dúññ bow namás bija páálíti. ¹⁶Tin dig-lé Bi ká ai níñ bágilba, Ná marañ tin ker-lé namái bagil Bi ká-sí ¹⁷Kéén Majira'ñ dió dñ namás surna-sí in aagé, In kaa-ii ál gís Yé kíña belén, tin dig lé álán bagil ná tin dig lé álán ai bagilba ná in ál in kwă Ká ál Baa-lé anní. ¹⁸Marañ Yeen namás surn in risiñol " in kaa ál Yé belén, tin dig lé álán bagil ná tin dig lé álán ai bagilba? Kí as kalonba yé kaanñ ál risiñ". ¹⁹Ísa namá jagil ná Yeen kóel álán Yé-sí kíñul, Yé namás Yeen-sí in kwă," in lai-ii ál Bí déén surn bilél, ál gís Ká in kwă, tin údde dió Bí álán gí bagil ná tin dig-lé álán ai bagilba. ²⁰Kí seen see bundí nás Bí álán bomola níñ munññ boño, Marañ Dineña-sí ban kilmaña simmó kíñi, Marañ Bí dog díen munññ ásáñ bá Kilma'ñ simmññ jayño. ²¹Nina Yáa ál déén ñariñ' iñ tin paago, Yé bás kí kola ná suur' iñ wai-ii piis undélin, Marañ tin in lé ál Kwě kiri ila suur' iñ wai-ii bás jitiya kilma'ñ simmññ idññ kwě diwwó Dine-lé paago ²²Bí ass munña ban, Marañ Ká bija-sí kí ker gíñ kagil, Bija-sí bain kilmaña simmó kíñi, ná Duó ákeba álán díen kilma'ñ simmññ díe-lé bow. ²³Ná ila sog-lé Bí ká-sí aibiño ari tog bir, Marañ kí see gí kwă, Ari bi ari ná Bí Baa-sí kí kúññ kona biño bain kaníya. ²⁴Marañ Duó ákeba ná ari tog dog kí kúññ kona kíño, Biño ná mai kaníya ásáñ díen kilma'ñ simmññ piis een. ²⁵Ká bija-sí kí mitla gís risiño kin lótan, Marañ ál tin undul ná Ká kí mitila añ risiñoba, Marañ mitilana uññ bá gísíñ Baa kí palñ risiño ²⁶Ila sog Bí kúññ kona níñ biño, Ná ká in ás kámíñba ásáñ Ká Baa-sí díen kum. ²⁷Ná see Baa Bija ínígíñ idññ ná Yé bija-sí kóelgí ná Ká dog bija-sí wóelgí idññ nás Bí seejñ ban ál Ká Baa-lé kaan ná éla ²⁸Ná Ká Dine-lé éla ná kí así ker in Dine-sí soor nání ná Ká Baa-lé kawéñiti ²⁹Kéén Maira namás in aagé." jagil naa Jí batarasiñ risiñ ná kí mitila áiba. ³⁰Naa Kí kalon-sí Jí ása údóna nyéttíñ jalon, Ná duó tog bir ájóelba álán gí iño ná kí in Kí seekéya Jí ál Lonpii-le jéla. ³¹Ísa namá in kwă naa see lá báiya ³²Kí see tin ál éla, Ee tin ál paago, álán pera een Duó bi Duó kí déén dorá, Namái Ká díiniñ bundi, Marañ Ká dítiññ ákaañba, Marañ Baa bá kíc kaan. ³³In údóna ál gís Ká risiño ásáñ Bí donja ban dui-lé, Ná in Dine-lé Bija-sí sunñá gísíñ kígiya, Marañ puttó bariñ Ká ása in Dine-sí otoño.

Magara 17

¹Álbás Ísa in údóna'ñ risino, Namá jawíl jagil ná in kwă," Baa tin ál paago, díññ kwě-sís bora patta jaa álán gís Kwě jñ bora patta piá. ²Niná álánba jí yé-sí Kuríñ janí kwan íri nyét ná Yé gala álán kwa-sí janní lujññ kinní kila ál Jí yee janí ³In ál ye-ii janiñi, álán gís Yeen jñ kalño, ál díllíñ Lonpii jaan, Ná ál Jí jaan ná Ísa jáasodunjo adden jaa. ⁴Ká jñs bora patta aa in suuru-lé ná Ká dúññ táári ágés in suuru-lé ál gí Jí janí álán áa. ⁵Náa Baa ká gís bora patta kí díññ suur kí ila bora patta jaa ál tóóríg ál Ká jññi kaan ása Dine átuñoba ⁶Ká yeen-sí kíññ kona-sí kaweli, kwa ál

Jí ká jani in dine-lé . yeeṅ ná kíṅ gé ná Jí náí gala ká jani ná Yeeṅ gala díṅ belé see kéye. ⁷Naa yeeṅ kin lóta nyét kalṅo ǎl jí ká jani ǎl díí-lé éla. ⁸Idíṅ kin uṅṅa nyét anni ǎl gí Jí ká jani, Ná Yeeṅ kin uṅṅa-sí kitíríyees ná kí see kalṅas ǎl díe-lé éla, Naṅ-sí seejǎ kǎṅ ǎl Jí Ká adden jaa ⁹Ká yeeṅ-sí kûm, Maraṅ Ká in Dine-sí ás kûmba Ká kin-sí kûm ǎl Jí Ká jani idíṅ yeeṅ kíeṅ gé. ¹⁰Ná ǎri ǎl dúṅṅi bá dog díṅṅi ná díṅṅi ná dog dúṅṅi gí, Ná Ká yeeṅ-sís bora patta kawé . ¹¹Ká Dine-lé nii ǎṅkaaṅba, Maraṅ in kwa in Dine-lé kǎṅ, Ná Ká díí-lé awṅṅiti . Báa teyá jano yeeṅ-sí kí kíṅ kona, kona ǎl gís Jí Ká jani ǎlǎṅ yeeṅ tog in kíṅṅi niná Ká kíṅṅi ¹²Tin ǎl Ká kǎṅ kǎṅ Ká yeeṅ-sí kí kíṅ kona-sí anó, kona ǎl gís Jí jani. Ká opós nyéttíṅ, maraṅ díllíṅ ila tog nás jopóba, ná dog bá ǎlǎṅ Domoṅkwaṅ belé see eeṅ. ¹³Naa Ká díí-lé kawéṅṅiti, Maraṅ Ká in sí idíṅ kámíṅ Yeeṅ kí kilmaṅa'ṅ simmíṅ piis kǎṅ . ¹⁴Ká yeeṅ-sí díṅṅi domoṅ kaní, Maraṅ Dinéṅa yeeṅ-sí kariṅṅi idíṅ ná dine'ṅ kwa ágéba, Nina ká dine'ṅ kwa-lé ǎṅba ¹⁵Ká ai-ii kilaba ǎlǎṅ dine'ṅ páal jarāṅ, Maraṅ ǎlǎṅ Sitan' ṅ ere jano. ¹⁶Yeeṅ dine níṅ kwa ágéba, Niná Ká dine níṅ kwa-lé ǎṅba. ¹⁷Yeeṅ-sí selé jaṅo ná idíṅ díṅṅi uu ǎl see-ii ¹⁸Niná ǎlbá ii Jí Kaa in dine-lé adden jaa, Ká dog Yeeṅ-sí adden aw dine-lé. ¹⁹Díṅṅi uuṅ Ká dúṅṅi áṅo, idíṅ ǎlǎṅ Yeeṅ dog kíeṅ sūrṅa kǎṅul uuṅ selé . ²⁰Ká díllíṅ kin sí ás kûmlba, Maraṅ dog sí ila sí kûmel ǎl gíṅ seekéyál kiníṅ domoṅ uuṅ. ²¹ǎlǎṅ yeeṅ nyéttíṅ tog kíṅṅi, niná Jí Báa ná Ká niná Ká díí-lé ná dog yeeṅ dáí-lé ǎlǎṅ in díne seetǎ ǎl Jí Ká adden jaa. ²²Galaṅa ai lá Jí Ká jani, Ká dog yeeṅ-sí aní ǎlǎṅ Yeeṅ tog kíṅṅi, Niná ká kíṅṅi. ²³Ká díeṅ díó ná yeeṅ dúṅṅi díó ǎlǎṅ yeeṅ jirṅṅi timentíṅ kǎṅ, ásáṅ díldíṅ iwí ǎl Jí ká ádden jaa ná Jí dog ǎl yeeṅ-sí niná aila Ká jóel . ²⁴Báa Ká wóel ailá Jí ká jani ǎlǎṅ lóót kǎṅ ǎl ká kǎṅ, ǎlǎṅ kila galaṅa ǎṅí, Galaṅa aila Jí ká jani idíṅ ná Ká gí jóel joiṅṅi ila ása in dine átuṅaba ²⁵Dúṅṅi Báatullé, dine Jí-sí áís lonṅa, Maraṅ Ká Jí sísis alon , Ná yeeṅ kalṅas aila Jí Ká ádden jaa. ²⁶Ká kíṅṅi kona-sí yeeṅ-sís kawli, Ná síṅ dog kawli ǎlǎṅ joiṅṅi ailá Jí joiṅṅi ǎlǎṅ díe-lé paago, Ná Ká dog yeeṅ-sí wóel."

Magara 18

¹Lii asá Ísa kééṅ jûma agé, Bá kí kééṅ Majira'ṅ páal kuro ná Roo Badurûn-sí kape namá lii maḍil díṅ-lé kǎríye. ²Ná Yahúza bás ila Madil-sí lonṅa alá níṅ Ísa kí kééṅ Majiraṅ jona pii. ³Yahúza namás dáálí'ṅ daḷima Toṅ' ṅ wuṅṅa-sí lii nyáṅá ǎla Parisiṅa ná daalí'ṅ Taḅuṅa adden kawé. Yeeṅ namás Bariṅa ná koorí dóṅṅo kǎṅ. ⁴Yé Jáásoduṅo asá údóṅa lonṅa asá yé-sí undéli, Namá Majira'ṅ taḅuṅ kuro ná yeeṅ-sí iṅo, " Nás in kwǎ Bǎ kii-sí bóel?" . ⁵Yeeṅ namá in kawí, " Ísa Nazaraduṅo." Ísa namás Yeeṅ-sí in kwǎ, " Ká aṅ." Yahúza asá Yé boot arra'ṅ dūu kollo namá dog kéṅá ná kí Kaldaga kirelíṅ. ⁶ǎlbás Yé yeeṅ-sí in kwǎ. "ǎl Káaṅ," Yeeṅ namá kǎṅṅi kawéyé ná kawyé dūu suuru-lé. ⁷Naṅ kí asi ker iṅo yeeṅ-sí, "Bǎ kii-sí bóel?" Naṅ dog in kawí, "Ísa Nazaraduṅo-sí." ⁸Jáásoduṅo namá in jawí, " Ká aṅ gís wǎ ǎl Káaṅ ába Bǎ Ká gí bóel bá kin-sí bundi ná kiyál." ⁹In namá idíṅ ǎlǎṅ ila uu eeṅ ǎl Yé kwǎ: " Kin ǎl gí Jí jani, tog bir ǎlǎṅ ájuṅoba." ¹⁰Simon Potoro Yé asá Sigin kéṅá namá dakki keliṅo ná Pǎṅi ǎppa'ṅ koi díṅ-sí dílo surú kwaṅ beta, Ná ila koi sí namá in kǎṅṅi Malso. ¹¹Ísa namás Potoro-sí in kwǎ, "Díṅṅi Sigin dééṅ Tabálé jawí. Ká kí in Togolé'ṅ koro aṅ ababá ǎl gí dúṅṅi Báa Ká iní?" ¹²Lia kaldaga ná Yahúda namá Ísa-sí kéyé. ¹³Yeeṅ main namás Eaná kǎríye idíṅ Yé Kabásí'ṅ Báa'ṅ Bará kéṅá, Naṅ ila aye-lé Pǎṅi ǎppa kéṅá . ¹⁴Kabás namás Yahúda-sí uu'n see kwǎ, Nás in kwǎ ǎl tullé-ii ǎlǎṅ Duó tog kwa nyét uuṅ wai-ii ¹⁵Simon Potoro namá Ísa-sí kǎrí luwúo, Ná Majira kerṅa dog. Ná Majir ila asá parisíṅa kalṅṅi namá Ísa síṅ parisíṅa'ṅ jansáṅ Ríṅé arrá kǎríye. ¹⁶Maraṅ Potoro namá orre kera. Majir ila asá parisíṅa kalṅṅi namá nyáṅa nás ila kwě Níw-sí risiṅo ǎl orre kéṅá

nás Potoro–sí dió éla. ¹⁷Lia Yáa koi ãl orre'η wúoη kéná, Namás potoro–sí in kwã, " Jí dog ãl ila Duó'η Majira–lé jaη?" Yé in jawí, " ká ála aηba." ¹⁸ila tin kãldaga ná kãldaga'η tabuη namá kaη ná idé kérilíηi, nás utú kuwú idíη ná loo lula kéná ná kíeη súrηa tokké káweηi, Ná Potoro ná dog kééηe kaη ná suur tokké piáηi. ¹⁹Parisiηa'η tabu namá Ísa kééη Majira'η ná dééη guud' íη jawlín ηjo. ²⁰Jáásoduηo namá in jawí Ye–sí, " Ká kwa–sí kí palín guudãwlítieηi ná dog sí Masiga–lé ná Yãhúda'η Toηteeye–lé guudawliéηi loo ãl aηúda nyét dee–lé kisíηa. Ná ari ákéba ná ká kí budu aa. ²¹kaa gí náí bilel. kwa kit sí biηo ãl gís ká kéláméηi , Ká aas kwã yeeη–sí, yeeη kalηas kaa–ii ãl Ká kwã." ²²Álbá Jáásoduηo ninála jawí, dig kãldaga'η dió namá Ísa –sí taan nás in kwã, " in dóra lia álán kíe kí Majira'η bain jawíti. ²³Ísa namá ye–sí in jawí, " ába Ká orroη kwã ila bá jaηi, maraη ná Ká uuη see kwã Jí kaaη gí jaldi. ²⁴Lia Annas namá Yé–sí Kaspiya–lé adden piá ãl Parisiηa'η tabu kéná. ²⁵Simon potoro namá kéná ná kíe Utú kaηiηi. Kwa namá Yé–sí in kiηul, Jí dog kééη Majira'η dió dig ájaηba?" Yé namá íríηi nás in kwã, " lulu Ká álaηba." ²⁶Parisiηa'η koiya'η dió dig, Al ila duó'η aala kéná ãl Potoro dílo beta, namás Potoro–sí in kwã "Ká jí–sí maðil ai aηilba?". ²⁷Potoro naη dog bintan íríηi yé áláiba innálaη Zonga komo. ²⁸Lia Yeeη Ísa namá Haipas'η toη kabe nás Kuriηa'η toη appa–lé káriye. Ila namá kí subúη sij kéná, Maraη Yeeη Tóηappã ákaríba álán yeeη jáníηá ákiηíba maraη álán Garaηa'η jamíη subu idiη kawe. ²⁹Lia Paláto namá páal kuro nás in kwã, " kaa jaηiãl in Duó piá asá Bí béla?". ³⁰Yeeη namá in kawí, " Ába in Duó jaηiyán aibá Kí ye–sí dii–lé ásáη kélba. ³¹Paláto namás yeeη–sí in kwã, "Ál Bí boo nás Yé–sí dééη uu'η bandi kí díeη dáálí'η dóra." Yãhúda namá in kawí, "Tullé aibá álán Kí Duó–sí kí wai–ii kandi dééη dáálí–lé. ³²Díeη belé in namás Ísa'η belé ila–sí páalíti ãl Yé kwã, kí kaa dóra–ii ãl Yé dui–ii álán kíe wai–ii. ³³Lia paláto namá Tóη appã karí nás Ísa–sí tari piá nás in kwã, " Jí Yãhúda'η Abukuri?". ³⁴Ísa namá in jawí, "In Belé–sí jí lá jwã wala kaηul gís ãl Ká Abukuri aη?" ³⁵Paláto namá in jawí, Ál ká aη Yãhúda ágeba Ká aη! kíη kwa gé náis ine kéle ná Parisiηa'η Tabuη gé nás dui–lé kéle. Jí aa jaa? ³⁶Ísa namá in jawí, "Dúíη kuriη in Dine'η kuriη aibá, ába nîη dúíη kuriη in dine'η kéná, kúíη kóya baη dúíη kirol álán gís Yãhúda Ká ákéyéba." ³⁷Paláto namás Yee in kwã, " Ná Jí Abukuri lá jaη" Ísa namá in jawí, "Kábá ai ná Jí jwã. Ká iníη gí uu'η kaariηi ná iníη uu'η kéla in Dine–lé, Alán uu'η see páal kawí. Ná duó bi duó nás uu'η see–sí kálam bás dúíη belé–sí kélam." ³⁸Paláto namás in kwã, "uu'η see kaa–ii?" Álbá Yé in sí kwã, Yé namá páal kuro Yãhúda–lé nás in kwã, "Ká jaηi á kumbobá in Duó–le. ³⁹Maraη Bí díeη bulíη–sí baaη ãl gís Ká duó tog tuna keréηél kí Garaηa'η subúη sog. Bí bóel lá álán gís Yãhúda'η Abukuri–sí araη?"⁴⁰Maraη kwa namás uruη dag ájee ná in kámíηa lolo in Duó ba Maraη Barabas, Barabas namá duó ila kéná ãl Kuriη–sí era.

Magara 19

¹Lia Paláto namá Ísa–sí tío ná laddi. ²Kãldaga namá taηin keyêη kawe, Ná Jáásoduηo'η tabuη káye naη–sí Jibbé púwa kiηíya. ³Yeeη namá dee–lé kéle nás in kámíηa hia Yãhúda'η Abukur!" ná ye kaldi⁴Paláto namá páal kuro bitan nás Yeeη–sí in kwã "bagíl Ká ãl Biηa–sí páal éla ásáη Bí baloη Ká dee–lé jaηi ása ákúboba." ⁵Ísa namá páal kuro, Nás keyêη taηin ná jibbe púwa suúr kee. Paláto namás yeeη–sí in kwã, "bagíl Duó ãl ini. ⁶Álbá parisiηa Ísa–sí kagíle namá kayé ná in kámíηa, "kãldabules baldo kãldabules baldo Yé–sí!" Paláto namás in kwã, bawbu nás Bí daldo kãldabu–lé ye–sí, Ká dee–lé áskumboba. ⁷Yãhúda namá in kawí, Kí asá dáíη dáálí kaaη ná kí dáálíη dorá in Duó ãl inlaη álán wai–ii idíη ná Yé tabus kirêl asá Loηpii kwê–ii . ⁸Álbá ila terere–sí kéle–sí ámí, Namá lia kaηi suúr buηi .⁹Namá Toη kuriη dió karí kí asi ker nás Ísa–sí in

kwă, Jí aál jaŋa ná jéla? Maraŋ Ísa uu tog ájawíba.¹⁰Paláto namás Ísa-sí in kwă, " Jí aŋ jarel álán Ká jirsino? Jí as jalunba Ká asá kuro kaan álán Jí-sí uló, ná kuro álán gís kalđabu-lé kaldo Jí?"¹¹Ísa namá in jawí Jí kuro dúin íri ás jaŋba bá díllin kuro ál gí kaniye. Duó ál gís Ká-sí dii-lé ása jani áppa suúr kee." ¹²Ila jawí'ŋ uu'ŋ, Palátos namá piá álán Jááodunjo-sí puló, Maraŋ Yahúda namás kayé ná urú kalde ná in kámíŋa, " Ába Jí in Duó-sí julo, Jí bá Káisar'in jaru ájaŋbá. Ná duó bi duó ná déen suur Abukuri jawí bá Káisar'in ondé. ¹³Álbá Paláto ila belé kélamí, yé namá nyáŋa nás Ísa-sí páal kéla ná yé na Kuri'ŋ kutin íri oŋo loo ál in kariya Paimen, Maraŋ kí Aramanin belé namá in kariya Gabbasa ¹⁴Ila namá Garaŋa'ŋ subu'ŋ soga'ŋ ásélín soga kéŋa, tin osondig'in taas-lé. Paláto namás Yahúda-sí in kwă, "bagil díen Kuri ál iní-ii!" ¹⁵Yeen namás kí uu in kayé " bares, bares yé-sí ná kalđabus baldo Ye-sí!" Paláto namás yeen-sí in kwă, "Ká gísín díen Abukuri kalđabu lado?" Parisiŋa namá in kawí, "Kí Abu ker ás kaŋba maraŋ Káisar." ¹⁶Ila paláto namá Ísa-sí yeen-sí kinní álán yeen-sí kalđabu kalđul. ¹⁷Lia yeen namá Ísa-sí kargiye, ná Ísa na déen kalđabu bow ná ila loo-lé kééŋe ál in kariŋi" Skull' in loo," ál kí Aramanin belé in kariya Golgosa,"¹⁸Yeen namás Ísa-sí kalđabu kalđul idé ná kwa kernŋa aw ná Ísa díen taas-lé ¹⁹Paláto namá ósom rimmen piá nás kalđabu-lé taan. ná rimmen kéŋá ÍSA NASARADUNDO, YAHÚDA'Ŋ ABUKURI.²⁰Yahúda sunŋá ila ósom-sí árddeŋ kawe idin ná ila loo ál Ísa-sí dee-lé kalđabu kalđul deem' in kili kéŋá, ósom namá kí Beléŋa iis rimmen kéŋá kí Aramanin belé ná kí latin ná dog kí Girŋ ²¹Parisiŋa namás Paláto-sí in ááge, ál in rimmin ájaba Yahúda'ŋ Kuri, Maraŋ ál Yé in kwă ál Ká Yahúda'ŋ Abukuri aŋ. ²²Paláto namá in jawí, "ila ál rimmen áa álbá rimmen áa." ²³Ila Kalđaga álbá Ísa-sí kalđabu kalđul, Yeen namá kéen juri kábe namá looŋa oŋol jényéré namá duó bi duó jirin sabbá pôy. Maraŋ kéen kerné namá kit kéŋá ál kí doná kawéye ná kit áiba álán kényére. ²⁴Yeen namás surŋa-sí in ááge, ála ákényereba, maraŋ aw nás kurú kabí kii sí siŋ poi, In namá idin kéŋá álán Dombore'ŋ belé déen lóo kééŋe ál Domoŋkwaŋ aagé , Yeen ásán dúin kerne-sí kuru kabíya, Ná in bá ye-ii ál kalđaga kawe.²⁵Idé Ísa'ŋ kalđabu'ŋ loo-lé namá Ísa'ŋ Íya na déen Ísa'ŋ Niw ál Kálpos'in yáa'ŋkwé kéŋá, ná Moo Makdaliya'ŋ kaŋ ná idi kérélini. ²⁶Álbá Ísa déen Íya-sí jagil ná Majir ila ál saa kóeliní ná déen dakki kéréli, Yé namás déen Íya-sí in kwă, " Yáa ál díŋ kwé!" ²⁷Naŋ dog sí Majir-sí in kwă, " ál díŋ Íya-sí jagil!" Main ila tin-lé ila Majir namá Íya sí bawa nás déen tón nyáŋá ²⁸Álbá lóta nyét páal loŋolé naŋ nyétin timmén kaŋ, in namá idin kéŋá álán Loŋpii'ŋ domoŋ déen looŋ een, ila Ísa namá in kwă, "Ká ál buran" ²⁹Idé namá mawón kéŋá nás kí kál piis kéŋá Yahúda namá nyerta Kál-lé kabíe namá kí beda'ŋ kuru íri ná Ísa'ŋ udó-lé kayé. ³⁰Ísa álbá ila Kál-sís íwya namá in kwă "agínis," Lia Taba duu jawí ná kéen kuo Wúo-sí iní. ³¹Yahúda idin saare'ŋ Moo'ŋ soga kéŋá namá Paláto-lé kóinje álán kawŋ maíta kalđabu-lé ás yába idin saare Moo'ŋ soga gí, (Ná soga áppa-ii) álán maíta-sí tárŋa kure ná kápúl. ³²Lia kalđaga namá kéle ná kila kwa aw-sí tárŋa kuriŋi ál kí Ísa-sí kalđabu'ŋ arra kalđul. ³³Yeen álbá Ísa-lé kéle namá kumbé ná Yé kaginí wala tárŋa á kuriŋiba ³⁴Innálaŋ kalđaga'ŋ dió dig namá Ísa-sí áwya kili'ŋ duu namá kewa ná koro suúr kurúl. ³⁵Dien dió dig ál ila uu-sí jagil namá in uu'ŋ risino, ná déen uu namá see. Ná Yé loŋas uu ál yé kwă áll kí see-ii álán Jí seejia , ³⁶Kin údóna namá idin kiŋi álán Domoŋkwaŋ belé déen loo kééŋe , "déen darú tog bir aŋ kuréba. ³⁷Ná kí así ker Domobore in kwă, Yeen álán yee kagil ál yeen gé ná Yé-sí áwye. ³⁸Lia álbás údóna nyét kiŋi, Josép ál Ísa'ŋ Majir kéŋá, namá paláto-lé kí kamín éla, idin ná Yé Yahúda-sí kalí piyéŋi, ná Paláto-sí ino álán jundi ná Ísa'ŋ maít-sí baw , Paláto namás tina álán báw, ila Jósép namá éla ná bawa. ³⁹Nikitomis ál tóorig Ísa-lé kí lulu éla, Naŋ dog él nás dáy ná sila muréŋa jololé sunŋá. ⁴⁰Lia Yeen namá Ísa'ŋ maít kabé nás kí jiri pattá kinul nás muréŋa kee inná ál Yahúda díen bulin-lé kawe ál maít kurítie. ⁴¹Ila loo asá Ísa-sí dee-lé kalđabu kalđul namá kéen kili kurú'ŋ dari kéŋá ná dee-lé Turba diwwó kéŋá ná tóorig Duó á

kurieba. ⁴²Ná saare'η Moo'η kénjá Yáhúda-lé ná idîñ ná Turba ðakki eŋa namá Îsa-sí dee-lé kurieye.

Magara 20

¹Lia kollîñ soga'η dig-lé, asá loo subú kañja, Moo Makdaliya namá éla álán turba jagíl namá puló ná ðitón ãl turba'η udó pááláñi ná dééñ ðitón ná tuga jañ. ²Namá saŋkiya nás Simon potoro-sí ná ila ãl Îsa saa kóeli nás Yeeñ-sí in kwã, "Tara Yeeñ ãl Lonpii'η suur-sí kabe turba ná Kí ás kaluñba ála sí káriyie wala yeeñ kuryie" ³Innálañ Potoro ná Majir ker namá Yeeñ kurułul ná turba kééñe. ⁴Yeeñ mamá arra kuruł ná turba kéégé, Ila Majir namá tará kullé piá ná Potoro'η tañuñ turba paago. ⁵Namá loo ðuu jagíla namá juriña pattaña idé ðuu, Marañ yé turbá ðió ákaríba. ⁶Simon potoro álbá paago nás turbá ðió beto. Namá ila juriña pattaña-sí idé ðuu jagíla. ⁷Namañ juri asá Îsa-sí tañu kumá ná dog idé kee kí ila juriña'η arra nás suur kirtól idé ðuu. ⁸Lia ila Majir ãl Simon'ηñ waar paago namá dog turba ðió karí ná kila juriña jagíla yé namá seetio asá Îsa jawla. ⁹Marañ Yeeñ ila tin-lé bás kaññ ná ila domoñ' ññ arra ákarúłba ãl in beléñ Îsa ásáñ wai-lé jawla. ¹⁰Lia Majira namá tón kawñiye kí así ker. ¹¹Marañ Moo namá sai ná komo, Namá komól lia namá idé turba'η kili ðuu oño. ¹²Idé Moo namá Meléga aw jaíla nás juriña kaññ ná tog tañuñ ere kãw na ker tárñ'a'η ereila loo-lé ása Jáásodũño-sí kulpol . ¹³Meléga namás Moo-sí in koyé, "Ammó kaañ jómón" Moo namá in jawí, "idîñ ná yeeñ dúñ Lonpii-sí kabe ná Ká as aluñba yeeñ aala-sí kééñe Yé-si. ¹⁴Álbá Moo ila belé-si kwã, yé namás soor jañño namá Îsa-sí jagíla ná idé kirel. Marañ Moo ás lonjoba ila ãl Îsa sai. ¹⁵Îsa namás Moo-sí in kwã, Ammó kaañ jomón? Jí kii-sí jóel?" Yé namás indió kee in ãl ila daari ðũño-ii, Moo namás Yé-si in kwã, "Ábu ába Jí jaba báis jwã ãl si jare ná Ká oo ná ábu". ¹⁶Îsa namás in kwã, "Moo" Yé namá jañño namásye-sí in kwã, "kí Aramañ belé, "Gũũpááli" . ¹⁷Îsa namás in kwã, ála ai juraba Ká asá kaññi Báa-lé írí ájiwba, Marañ joo nás dúñ bãrña-sí jwã, Ká álán Dúñ Báa-lé oo írí ná ðíeñ Báa ná dúñ Lonpii ná ðíeñ Lonpii. ¹⁸Moo Makdaliya ná wañña nás Majira-sí kwã, "Ká ãl Lonpii-sí kagíla" nañ gís in údõña kwa ká-si. ¹⁹Kí ila Kollí'η soga arra'η ãl Majira Tón ná paññi kariye nás ðíeñ orré kurruye idîñ Yáhúda-sí kaññi kawéñi îsa as namá él ná paññi tulé kera nás in kwã, "dúñ dóña ðíe-lé". ²⁰Álbá Yé in belé-si kwã, Namás kééñ kónjá ná kééñ tárñ'a'η ósoma pááli, Majira-sí namá bat kilmaña simmó kaññ ãl Lonpii-sí kagíle. ²¹Îsa kí asi ker namás dog in kwã, "Dúñ dóña ðíe-lé. Niná ãl gí Báa Ká ádden piá, Ká dog gí Biña adden kawa. ²²Álbá Îsa kinañ kwã, Yé namá yeeñ-sí kuu teeyaña upurí nás yeeñ-sí in kwã, ãl sí "kuo teeyaña-sí bitire. ²³Duó bi Duó nás kaññeña kee nás báaso, ila Duó-si kééñ kaññeña bás páasonol; Duó nás kééñ kaññeña-sí júma, ila kaññeña bás dée-lé kaññ". ²⁴Tomas ãl dog Dimás karíñi, Yé wala ákéñába ãl Îsa éla . ²⁵Lia Majir ker namás yé-si in kwã, "Kí ãl Lonpii-sí kagíla" Tomas namá in jawí Ká ába ágíłaba ná kééñ ósoma kila kééñ ná dúñ dóña dééñ írí aa Ká see áñ jãba" ²⁶Soga oos na his' ññ ðió Majira namá dog Tón kaññ nás ðíeñ orré kurríye. Îsa namá éla paññi buló ása orré úrriña namá ðíeñ tullé kera nás yeeñ-sí in kwã, "Dúñ dóña ðíe-lé." ²⁷Namás Tómas-sí in kwã, "ãl ðíeñ dóña túlgíñ jaa dúñ dóña-si júra ná kin ósoma jagíla álán seejã jaañ." ²⁸Tómas namá in jawí, " Dúñ Lonpii ná dúñ Wú." ²⁹Îsa namás Yé-si in kwã, Idîñ ãl gí Ká namá naa seejeya. Batta kila kwa ála ai kagíłaba, Marañ nás seejã kaññ dui-lé. ³⁰Îsa namá pirjeña saa suñá piá Majira'η tañuñ ná ðii Domobore-lé rimmeñ á kaññiba, ³¹Marañ in ðii namá idîñ rimmeñ kaññ álán Kí seekã Îsa ãl Jáásodũñoñi, Lonpii'η kwẽ, ná seejã dee-lé ása jaiñi lújuñ kee kí kééñ Kona.

Magara 21

¹Lia Îsa namás Majira—sí dééŋ suur pááli kí asi ker Roo Tiberias. Namás dééŋ suur kí in dóra pááli.²Simon Potoro ná kí Tomas ál Dîmas karîŋ dog ná Násníyál ál Galili kéná Zabádi'ŋkwě, ná Majira áw ker Îsa'ŋ. ³Simon Potoro namás Yeeŋ—sí in kwă, Ká ál Púúna'ŋ jîŋŋi kanní, Yeeŋ dog namás Simon—sí in kwă, Kí dog álán Jí koo, Namá arrá kééŋe namás Pulduŋ kûl ná kééŋe Maraŋ nyét ila luuli'ŋ dió púún tog bir dog ákéjéba. ⁴Saare'ŋ kí subú, Îsa namá Roo'ŋ tuum kera, Maraŋ ákiwéba ál Îsa—ii. ⁵Îsa namás Yeeŋ in kwă, "Juréná ari dig sa baŋ jámîŋ? Yeeŋ namá Yé—si in kawí "Lolo." ⁶Yé namás yeeŋ—sí in kwă, " kíeŋ kunyír Puldúŋa'ŋ sabba soru'ŋ ere biŋí, álán dîi bîá." Yeeŋ namá kíeŋ kunyira kíŋíya, yeeŋ namá kútaiŋol álán kunyar—sí kélo idîŋ ná Puuna saa suŋá kaiŋ. ⁷Lii ila Majir ál Îsa saa kóeliŋ, namás Potoro—sí in kwă, "In kwă tara in ál Loŋpii." Simon álbá ila belé kélámí ál Loŋpii! namá kééŋ Juriŋa dorol piá ná roo poi idîŋ nás bás díliŋ roo'ŋ juriŋa suúr kéná. ⁸Lia namá Majira kerŋa Pulduŋ—lé kéle idîŋ yeeŋ roo'ŋ karra ákaiŋba, namá kéle ná ila kunyir—sí killu asá kí Puuna'ŋ piis kéná. ⁹Álbá Yeeŋ Roo'ŋ kurul namá kalwó nás utú kee ná puuna útu ná Karaŋa dîi idé, ¹⁰Îsa namás Yeeŋ—sí in kwă, "kai kila Puuna'ŋ dió yós dîi bél ál kasá béya." ¹¹Simon Potoro namá Kunyir débbé namá buló nás Kunyir kí puunas piisŋi kééŋ appaŋ kila, Ná paagul píri na wayyeŋa oos na iis ná Puuna saa suŋá kaiŋ, Maraŋ kunyir ájéréŋába. ¹²Îsa namás Yeeŋ—sí in kwă, "ál bél ná nuŋ kâŋ, Duó ákéŋába álán Yee iŋo, "Jí kii jaŋ?. Yeeŋ kalŋiŋi—gís Yé ál Loŋpii. ¹³Jáasoduŋo namá él ná kila Puuná—sí kí Karaŋa bawa ná Yeeŋ—sí íni. ¹⁴In namá tin iis—lé kéná asá Îsa kééŋ Majira—sí dééŋ suur pááli asá Yé wai—lé jawla. ¹⁵Álbá Yeeŋ kíeŋ nuŋ kámmí, Îsa namás, " Simon Potoro—sí in kwă, Simon Yááye'ŋ kwě, Jí Ká jóel gíla kin lóta—lé suŋá,?" Potoro in jawí, "Ee Loŋpii Jí jaluŋ—sí Ká ál gí Jí wóel." Îsa namás in kwă, "Dúŋ Úriŋas duwón jaa" . ¹⁶Jáasoduŋo namás Simon—sí kí asi ker in kwă, "Simon Yááye'ŋ kwě, "Jí Ká Jóel gíla?" Potoro namás in kwă, "Ee Loŋpii, Jí jaluŋ—sí Ká ál gí Jí wóel." Loŋpii namás in kwă Simon, "Kúŋ Baima'ŋ oro jaa." ¹⁷Yé naŋ—sí iis—lé kwă, "Simon Yááye'ŋ kwě, Jí ká jóel gíla?" Potoro—sí Loŋpii'ŋ belé ila dirro eŋa idîŋ nás Loŋpii kí iis beléŋ, "Jí Ká jóel gíla?" Yé namás in kwă, "Loŋpii asá lótaŋa nyéttiŋ jaluŋ, ná Jí jaluŋ—sí Ká ál Jí wóel." Îsa namás in kwă, "Dúŋ Baima'ŋ oró jaa. ¹⁸Kí see'ŋ see áw nás kwă Jí—sí, Jí ál jureduŋo jaŋa baŋ juriŋa kit jîŋítieŋ ál Jí jóeliŋi ná sabbat janniŋi ál jóeliŋi dog, Maraŋ naa ál appa jéŋa baŋ kíŋ kóna tilgíŋ jaw namás duó ker juri jîŋi namás sabbat kárítía ál Yeeŋ kóel ná Jí ájóelba." ¹⁹Îsa in sí idîŋ kwă, álán gís pááli kí dóra—ii álán kîe wai Potoro nás kîe Loŋpii—sí bora patta piá, Álbás in belé, namás Simon—sí in kwă, "karí juló Ká—sí." ²⁰Potoro namás jayŋo ná ila Majir—sí jagíla ál Îsa saa kóel ná Yeeŋ—sí kari loŋ, ná dog Yé kéná ál Îsa—sí Jámiŋ tin—lé koó kari nás in kwă, Loŋpii kíeye nísíŋ boot dùu kelo?" ²¹Potoro Yee jagíla naŋ—sí Îsa—sí in kwă, Loŋpii in Duó káníŋ piá?"²²Îsa namás Potoro—sí in kwă, "Ába Ká wóel kee namaníŋ Ká kaiŋa ila Kaáníŋi dí—le "julo—ii" ²³Ila terere namá nyálŋi bärŋa'ŋ dió, ila Majir álán á wiiba, Maraŋ Îsa Potoro—sí kí Majira kerŋa'ŋ in as kwă, Ila Majir álán áwiiba Maraŋ Ká wóel álán kee namaníŋ Ká kaŋa ila ka—ii dîi—lé?" ²⁴In ila Majir álin uu'ŋ risiŋo, Naŋ Yé—ii ná rimmeŋ piá, Ná kí kaluŋ—sí dééŋ uu ál see. ²⁵Ná údóna suŋá kaiŋ ná Îsa pia. ába níŋ nyéttiŋ rimmeŋ kíŋi, Ká bais in loŋ Dine aŋ bawaba kééŋ domoboreŋa—sí ál rimmeŋ.

Kuréeemeŋa'η Tááríŋá'η Domobore

Magara 1

¹Sipílas Ká dúŋ Domobore dig'ŋ dió Ísa údóŋa kila nyét rimmeŋ aa asá Yé tuŋa píyéŋi ná guudpáálítŋi. ²Ná main soga ila Yé-si kabe nás jawlíl kéeŋe, Ná main ná Yé-si á kabéba kéeŋ kwa kila ál yé jaŋó álŋ kéeŋ Kuréeemeŋa gé Yeeŋ-sis kí kuo Teeyeŋa dóra beléŋ kwa karít álŋ kawal³Álbás wai nás jawla namás kéeŋ kuréeemeŋa-sí loŋol, namá údóŋa suŋŋá piá, ásáŋ Majira-sí pááli Yé ál sella-ii ásáŋ gíla ákaweba na asiŋa suŋŋá loŋola soga wayeŋa oŋol'ŋ dió nás Wúo'η kuri'η risiŋo. ⁴Álbá Yé Yeeŋ loo dog kúl namás inkwă, Jurslam-sí á bundíba, Maraŋ Kuoteeyéŋa kila baánó alá dúŋ Baa jasa álŋ gí íní ál Bí kélbámí ná Ká díeŋ risiŋo. ⁵Yáaye kwa-sí kí koró níŋ lii, Maraŋ soga díitáŋa'η dió Bí-sí kí kuoteeyáŋa gíŋ kalul. ⁶Nini asá Ísa kí Kuréeemeŋa loo tog kisiŋul Yeeŋ bá Yé-si in kiŋul , "Loŋpii Jí in tin-lé jóel álŋ Israíl' ŋ Toŋ kuri dééŋ loó jawí?" ⁷Ísa namás in kwă, díeŋ oro aiba ásáŋ Wúo Baa 'η tina na kéeŋ simeŋa-sí bálulŋ ala Yé Baa kí kéeŋ kuro piá álŋ kiŋi . ⁸Maraŋ ába-ii kúŋ Kuo Teeyeŋa éle gí bulé bá gí kuro íniyal ná kúŋ kuŋikwa bééŋ main Jurslam namaŋ Yûdiya dió nyettiŋ ná Samaria ná Dine'η dió nyéttŋ ⁹Lia álbá Yé dééŋ belé agé, Ísa namá jawíl bawíŋi díeŋ tabuŋ Yeeŋ namá kéye yé-si kalwi nás Nagál'ŋ dió beto nás kuŋi jiŋo. ¹⁰Yeeŋ-sí namás kuŋi jawíl pulé ná jwíl-sí kalwi Ná áw settiŋ yeeŋ-sí tuga kare nás juriŋa pattáŋa kiŋi. ¹¹Kwa namás Yeeŋ-sí in aagé, "Bí Galiliŋa, kaŋ gí ná loo jawíl balú? In ál díeŋ-lé jawil kabe kéeŋe innaŋ baŋ innaŋ waiŋa kí in dóra ál Bí bagíl ná kícé jawíl nyáŋa" ¹²Yeeŋ lia namá Juraslam kawéŋi ál Olípa Pugo lé kaiŋ, Pugo ál Jirusalm' ŋ kili kéná, kí Moo'η soga. ¹³Álbá yeeŋ kaagul, Yeeŋ namás híla débbe kandul, ila lóo-le Yeeŋ dée-le kawíŋi . Yeeŋ namá nii kaiŋ Potoro na Yáaye, Yagúba Andarw, piilíp, Tommas , Bardolmáso Masíyo, Yagúba Alpa'ηkwě, Simon Zulut' ŋkwě, ná Yahúza Yagúba'η kwě . ¹⁴Yeeŋ namá nyét kí úgul tog jüuma-lé oól arrá ná Yáaŋa ál kéeŋe kaiŋ dog, Moo Ísa'η Íya ná kéeŋ bärŋa. ¹⁵Kila soga-lé Potoro namás warŋg jawla kéeŋ bärŋa'η dió, ná kwa kerŋa ná dakki ni kaiŋ 120 namás kwa-sí in kwă, ¹⁶"Bärŋa ál tullé kéná álŋ Wúo'η domobore timmeŋ eeŋ, kí ila dorá ál Kuo Teeyeŋa kí Domonduŋo Daud' ŋ udó risiŋol Yahúza'η uu'η Yé álŋ kwa-sí kéló ná Ísa-sí kéya. ¹⁷Ídiiŋ ná Yé dáŋ dió kéná nás dog kéeŋ táári arrá kuŋa. ¹⁸Naa in Duó dééŋ suur-sís dari julá kí kéeŋ katíeŋa'η mirét, ná Yé dééŋ dée-lé ligo naŋ dééŋ suur maŋŋá kéná tawará. ¹⁹Kwa nyét ál Jirusalm kaiŋ dééŋi kélammeŋ, namá ila dari-si kona in kaníye kí díeŋ belé "Akldama," wala gal 'Kewa'η dari." ²⁰Ídiiŋ ná in rimmeŋ kéná Koma'η domobore-lé áw ná dééŋ dari daldíle sai-ii ná duó tog bir á oŋoba dée-le: ná áw dééŋ kuti'η loo-sí duó ker sí baw. ²¹Ál tullé-ii álŋ Duó ker dééŋ lóo-le oŋo duó it ál kéeŋe kaŋ Loŋpii Ísa tin-lé álŋ Deema-lé kilonŋa kéeŋ arrá. ²²Miin Yáaye jabíŋduŋo'η tin-lé nammaŋ soga ál dée-lé bawíŋi ná jawíl nyáŋá, ná ál Kí kéeŋ kuŋikwa dééŋ jawlaŋ . ²³Yeeŋ namá kwa áw karúl ná dig-sí in kaiŋa Jôsep Barsabbas ál dog Justas karíŋi ná Mattayas. ²⁶²⁴Yeeŋ namá ná aage, "Wúo Loŋpii Jí kwa nyéttŋ kilmás jalulŋ Loŋpii, jawlís in kwa áw'ŋ kay duó-ii ná Jí jaŋo. ²⁵Álŋ in lóo baw táári-lé ál Kuréeemeŋ-ii lóo Yahúza jundi ná nyáŋá lóo ila nyáŋá ál dééŋ kéná." ²⁶ \v Yeeŋ namás kurúŋa kabíye, Kurú namás Mattayas-sí poy lia namá Kuréeemeŋa'η dió dig eŋa ál wayye dig kaiŋi.

Magara 2

¹Álbá Kuo Teyeyə'η soga, Yeeη namá nyét lóó tog kəiη. ²Innálaη urú tánəηa jawíl inná kutugur, Nás ila toη-lé əl Yeeη kəiη ná kawíηi. ³Idé namás utúηa kálíta lónólé nás ηaríηi Duó bi duó-lé . ⁴Yeeη namás kí Kuo Teyeyə piis kəiηi, Namás kuuηe ná kálíta risiηa ná Kuo Teyeyə ná Yeeη nyítiya. ⁵Idé namá Yəhúda əl Jərusalm kəiηi ná Wúo'η kwa əl Barúηa kernə-lé kéle in jawíl dūu. ⁶Álbá ila arka-sí kélámmie kwa namá nyét idé kisigul kwa namás təbūηa urruηol əl Duó bi duó kélám ná in kwa kí kieiη beléηa risiηa. ⁷Yeeη-sí namás may naη-sí pirjaη kəiηi; Yeeη aəηe kí see kin kwa əl risiηa Galiliηa á geba? ⁸kaηi ná Kí yeeη-sis kélám ná kí kéēη beléηa risiηa kí Duó bi duó'η belé əl gí kie kaəriηi? ⁹Parsianaη na Medasəηa na Elamites na kila kwa kernə əl Mesopotamia in Jədayeηa Kappadoia in pontus na Asia, ¹⁰Parpylia in Masiriηa ná Libiya'η deema niná Kayrene na sola ála Róma kéle. ¹¹Yəhúda ná proselyəηa naη Soloηa Kí Yeeη-sis kélám in kí káiη belé Wúo Lonpii'η aldíηa risiηa kéēη pirjeηa Ósoma'η ¹²Yeeη namás nyét pirjeη káwe; Yeeη namás káye nás suúr-sí in kámiη, "In kaas mini?" ¹³Maraη káye ná kányiηa, "Ná in kámiη "Yeeη əl kiraηa gé ná kira'η bíkíra kəbi" ¹⁴Maraη Potoro namás Kuréemaηa arra jawla ná déēη údo palí nás yeeη-sí in kwə, " Bí Jədayeηa ná kwa nyét əl jərusalm baiη, bundí náis ulηi biηa-sí kieiη kiló barig nás uu kélébám. ¹⁵In kwa kiraηa ágeba əl biηa lóníti ná dog lóó subu kəiηi. ¹⁶Maraη in ye-ii əl Domoηduηo joel risiηo. ¹⁷Wúo in kwə, soga kəri kwə-le Ká áləη kúiη kuo Teyeyə kwa-lé bugul ná kieiη Káyá ná Kəni domoηa risiηol ná kieiη səbiyana ná uuηa kəgíla Wúoηa kí Aboηa namás yieηa kiyal . ¹⁸Kí see'η see kúiη koya Kéya ná Yáəηa-lé áləη kúiη Kuo Teyeyə bugul Yeeη namá domoηa risiηol. ¹⁹Ká yeeη-sí pirjaηa kawli jawíli'η íri ná ósoma suuru-lé ná kewa ná utú ná sugul. ²⁰Dulé ásəη dikkó jəηo ná Duál ásəη in jəiηo niná kewa ná kin əl Wúo'η soga'η ósoma gé asá jəl páálíti . ²¹Ná duó bi duó əl Wúo'η koná-les seejə kee básíη jopónó. ²²Bí Izraliηa in belé-sis kébám; Ísa Nazaraduηo Yé əl purjij kəjá díe-lé kí Wúo'η dorá ná kí pirjeηa ná ósoma suηjá dorá əl Wúo kí dorá díeη túlé, nás Bí kwa nyét baluη . ²³Wúo gís Bí-si adden piá kí déēη jaluη' íη dorá, ná Bí kí kwa jítiηa'η dóra bí namás Yé-si kaldəbu-lé baldo ná báwi. ²⁴Maraη Wúo namás Yé-si waí-lé jagí ná waí'η tanasaηa-lé tuga jawí, idiη saə həη ásəη Yé waí-si kuro'η piá . ²⁵Ná Daúd in uu'η risiηo, ká dúiη Lonpii-sí kérrég dúiη təbūη kalí, Ná Yé bá dúiη dóná súru'η ere kee, áləη Ká á awjaba. ²⁶Ídīη ká kilma saə sujá simmó-ii dúiη údo bás yé-si bora patta pii, naη dúiη suur bás dée-le jaiη kee. ²⁷Ná Jí kúiη kuo turbaηa-lé aη jundíba, wala Jí aη jundíba áləη díeη Teyyékwaη máəηó. ²⁸Jí Ká jaiηi'η gís dorá jawli; Jí jaη ná síη piis jaa kí simmíη díeη wáji-lé ²⁹Kúiη Bərəηa Ká kí see'η see gí síη kwə, Dáiη wúo Ábbá kuri Daúd waí déēη suur-sí kurtól ná déēη turba əl Yé-si dée-lé kurtol bás kəiη namaη óto. ³⁰Maraη ála Domoηduηo aəηá naη ása lóna ása Wúo in kwə , áləη ari dig iní, Wúo Daúd-sis álpeη piá nás in kwə, áləη kéēη atinéηa'η dió dig sí kuti'η íri jaa ná Ábbá kuri-ii . ³¹Daúd miin-si waar iwo it áləη Wúo piá naη Jáásoduηo'η sálla jaη risiηoin kwə, yé-si wala utú á kundíba déēη suur naη turba á máəηoba ³²Ísa-sí Wúo bawa nás íri nyəηá, ná Kíkwa nyét kéēη kuηikwa kaəη ála yé waí-ii naη-sí Wúo sálla piá. ³³Ísa Wúo bawa nás íri nyəηá ná déēη súru jaa ná kéēη kuo Teyeyə iní in niná asá Wúo kwə, Ná gal in gí kəiηa-sí iní əl balí naη-sí kélbáam. ³⁴Daúd jawíl á nyəηaba maraη Yé Wúo-sí dúiη Lonpii-sí in kwə, áləη dúiη dóná suru joη. ³⁵Namá níη kieiη óndéηá-sí kieiη tərηa'η ere aa. ³⁶Izraliηa nyét aw nás in baluη Ísa-sí əl Biis kaldəbu-lé baldo əl Wúo Lonpii ná Jáásoduηoηa jawí. ³⁷Lia əlbá kélámie, ná Potoro innálaη risiηo namás təbūηa urúηol na as kaləba aa níη kawa namás Potoro-sí kí kéēη Kuréemaηa kernə in aagé, Ná Bí kéēη bərəηa Kí ai níη kaa? ³⁸Potoro namás in kwə, Kwa nyét katieηa'η jaa-lé túbeη beη ila namá kí Ísa Jáásoduηo'η kona bálíηo namás kieiη katieηa káásol innálaη namái kuo Teyeyə búliya. ³⁹Ídīη ná kin jasi déēηi ná kéēη dogólá gínamaη kwa nyéttiη əl kara kəiη ná kila kwa nyét kila asá Lonpii dáíη

Wúo tari piá.⁴⁰Potoro namás kí wuŋa kerŋa suŋŋá sigen piá, Ná kuro iní nás in kwă, Ása kíen sũrŋa bopó in nyalnyílí'ŋ jaa lé alá dúítí ásán kwa jitiŋa-sí een.⁴¹Kwa déen belé-si see kéyé nás kí Ísa'ŋ kona kabĩŋi ila soga'ŋ dió seejĩakwaŋ daara kwa liiriŋa iis-lés suŋŋá kányiyenji.⁴²Namá kíen sũrŋa-sí kábé ná sĩŋ Kúréeemaŋa'ŋ guud kíwítéŋi , ásán jaarũŋ-lé kányúŋíal, Naŋ dog garaŋa kureli, naŋ nĩŋ lóo tog kũmeliŋi⁴³Ísa'ŋ Kúréeemaŋa ósoma ná útóŋa pĩrjeŋa suŋŋá káwe, Namaŋ kwa-si kundíe ná kwa nyét káye nás maŋ-ii.⁴⁴Seejĩakwă nyét namá nĩŋ suúr túllé gé ná áddi bi áddi nĩŋ suurv kisiŋa ná karaba suúr kawnyili.⁴⁵Ná kíen káraba nĩŋ kuleli namaŋ suuruŋa nãŋ Duó it-sí kanía sá warĩ-ii.⁴⁶Soog bi soog sĩŋ Tonŋteyya-lé káítíe ná Wúo-lé dawa kelleli, Naŋ nĩŋ kíen Tonŋ-lé garaŋa kureli, Ná sĩŋ suúr kí kilmaŋa'ŋ simmiŋ na kí kilma'ŋ patta keŋgereli.⁴⁷Namá nĩŋ Wúo-sí baŋi káwe, ná kwa-si nás nyét díen riŋ túllé eŋa, Na soog bi soog Lonpii nmá sĩŋ kwa kerŋa írí nyíiti kila alá Yé-si see kééli.

Magara 3

¹Sogdig Potoro'ŋ kí Yáaye too jũum' ŋ tin iis'ŋ taas-lé namá Tonŋteyya-lé kaŋiŋi. ²Namá duó kéŋá ná marso kaŋiŋi, namá nĩŋ soog bi soog kabĩŋi naŋ Tonŋteyya'ŋ Tusũ-lé kawrítienji ál in kariyenji Tusũ jãmmali naŋ nĩŋ kwa kit-lé sat piá alá Tonŋteyya'ŋ matar karienji . ³Álbá Potoro'ŋ-sí jagíla kí Yáaye ná kóeli álán dió kariya namá díe-lé sat piá álán songoŋa kaníya. ⁴Íde Potoro'ŋ kí Yáaye namá puttaŋ kaŋíle, Potoro namás in kwă, ilá kíŋa jagíl. ⁵Íde Marso namá kaŋi írí jawí ná Yeen-sí jagíla, nás in dió kee álán ari dig kaníya. ⁶Marãŋ Potoro namás in kwă, Ká pòdda Sir ás aiiiba marãŋ baiŋ it aní ása ká aiŋ. Ísa jáásoduŋo'ŋ kona alá Nazaraduŋo jawlas ná jilŋi ⁷Potoronamá Marso-sí dóŋa sũru dayo nás nyiŋi nás jawla, innálaŋ Marso'ŋ tárŋa ál pülle namá dakkuré iŋi . ⁸Namás jawla ná kí kéen tárŋa kera nás jaa ná kilon ná kí Potoro'ŋ na Yáaye Tonŋteyyá-le kariye ná kí tárŋa kilon na nyore pii na Wúo-sis bora patta pii. ⁹Ná kwa nyét kaŋíle na kí kéen kilon Wúo-sí baŋi pii. ¹⁰Kwa namá kiwó ál ila Duó-ii ál Tonŋteyya'ŋ Tusũ jãmmali matar áwĩŋi ná kwa-sí sat piá, kwa-sí ná maŋ eŋa naŋ sí pirje eŋa uu it asá in duó-si eŋa ¹¹Lia álbás ila Duó Potoro'ŋ kí Yáaye niŋo, Kwa nyét namás pirje eŋa namá kí jarri kéle álán kaŋíle idé ila lóo ál Siliman nĩŋ matar karí. ¹²Álbá Potoro jagíla ná kwa saa suŋá kéle, namás in kwă, Iziraliŋa in uu kaŋ gís pirje-ii? Kaŋi ná in bałi inná ál Kí Teyyaŋa aŋ wala gal inná ál kí kí káŋi kuro-ii ná in uu-sí aa ¹³Káŋi Wúoŋa'ŋ Wúo Ibarim ná Íasa na Yagũba káŋi wúoŋa'ŋ Lonpii ása déen Táaríduŋo Ísa-sí galaŋa piá, alá Bĩ kwa-sí dóŋá báa ná kãwŋi ná Bĩ paláto'ŋ taŋuŋ baa na in bawa inná as baluŋba naŋ Paláto kóeliŋi álán jundi na jee. ¹⁴Bĩ duó Teyyá warĩŋ-sí bas baa namá boiŋi álán gís kaŋíle-sí karol. ¹⁵Bĩ duó it baŋi asá jaiŋ dée-le tiyel, marãŋ Wúo sállas piá ná Kí kéen kuŋikwă kaŋ . ¹⁶Ísa'ŋ kona'ŋ seejĩã uu'ŋ namá ye-ii ná duó daar eŋa. in duó-si asá Bĩ baluŋ ná kákkér eŋa in uu-sí namá kí Ísa'ŋ kona kwa,kí ila seejĩã'ŋ dóra alá dée-le undul ila ál in duó-si ais tog dawĩŋ piá inná ál Bĩ kwa nyét baiŋ ná bałũ. ¹⁷Kúŋi bãrŋa Ká aluŋ-sí Bĩ namaŋ kíen taŋuŋa asá á baluŋba ari ál báweni ná alá Yeen káweni . ¹⁸Marãŋ in bá Yé ná piá ala Wúo kí kéen domoŋkwaŋ udó miin waar kwă, Déen Jáásoduŋo álán bilen een . ¹⁹Túbên beŋ ná Wúo-le bãwŋi lia namás kíen kaŋíeŋa káásul, innálaŋ báa, álãŋ liãnkila soga éla álán gí Lonpii kuro tulléŋa iní . ²⁰Ná Ísa-si díe-lé adden piá ál Yé jawí álán Jáásoduŋo-ii. ²¹Ná Yé básãŋ jawíl namaŋ nĩŋ tin paago ásãŋ Wúo útóŋa nyét daar piá in alá Wúo kí kéen Domoŋkwaŋ jasa. ²²Ná Mũsa in kwă, Dáŋi Wúo Lonpii álãŋ gís Domoŋduŋo kéla inná ká-si kúŋi kwaŋ dió bás kélbãm udóŋa kila álãŋ Yé kwă. ²³Ná duó nás ye-si kéle á kãmíba bá áw nyéyérig kwaŋ dió karol na káásól . ²⁴Eee Domoŋkwa nyét miin Sáamuel-lé namaŋ kila ál déen kaŋiŋi kéle uu itĩŋ kirsĩŋol alá

kin soga-lé undélinj ²⁵Bí domoŋkwaŋ wařisa ná sarta baŋ ása Wúo kí kééŋ Wúoŋa kâmmíe, Wúos Biram sí in kwă, kí díŋ atín'ŋ irí álán Sũuru'ŋ irí nyét linŋi kâmmíya. ²⁶Wúo miin gís Bija dééŋ Táariŋaduŋo adden piá alá Yé yaŋo idíŋ ná Yé kóel álán gís Bija kí koro lulaŋa tawa ná ai laŋ jundí ná kíeŋ kaťeŋa-lé kara jawŋi.

Magara 4

¹Niná äł Potoro'ŋ kí Yáaye kaŋiŋ nás kwa-sí risiŋo, Parisŋa kí kaldaga'ŋ Taḅu na Sadusiŋa namá díe-lé kéle. ²Yeeŋ-sí namá bat kilmaŋa puyyá iŋi idíŋ ná Potoro'ŋ kí Yáaye kaŋiŋ nás kwa-sí gũud kawlítie ná İsa'ŋ jawla'ŋ kirisina asá waí-le jawla. ³Yeeŋ namá Potoro'ŋ-sí kéye ná Tumná kíŋi miin kí subu namaŋ lóo arra eŋa. ⁴Maran kwa asá ila domoŋ kélâmíe namá seekéye ila soga Seejġakwă, namá nii káágul Liriŋa oos. ⁵Saare'ŋ Parisiŋa'ŋ taḅuŋa ná kíeŋ wúoŋa na Gũudpáálinja namá Juraslm kisiŋol. ⁶Annas äł paġi äppa kéŋá ná Kapiyas ná Yáaye Alizandariya ná ila kwa äł paġi'ŋ aala kaŋiŋ. ⁷Älbá Potoro'ŋ-sí kí Yáaye jansa káye namá kiŋol "Bí kí kay kuro-ii ná kii Kona-ii na in údóŋa baw? ⁸Potoro älbás kí kuo Teyyaŋa piis eŋa. Namás Yeeŋ-sí in kwă, Bí kwaŋ sábaŋa taḅukwă na wúoŋa. ⁹Abá bí inloŋ äł gí kiŋa otto berreŋ in uu tullé'ŋ uu'ŋ äł kie in Duó appeŋ eŋa. ¹⁰Äł bundí náis wă Bí kwa nyét äł in baiŋ namaŋ İsrailiŋa dog, in duó äł kee ná díeŋ taḅu'ŋ kirel äł kí İsa Nazaraduŋo'ŋ kona dawíŋ éŋá asá Bí kaaldibu-lé baldó, Maran Wúo waí-les salla piá. ¹¹İsa Jáasoduŋo äł Toŋ'iŋ tíbó-ii äł Toŋ'iŋ jutúmókwă, kăwríŋi äł Ye-ii ná Toŋ'iŋ tíbó eŋa. ¹²Jopó duó ker ákeba, idíŋ ná kona kerŋa ákaŋiŋba ásáŋ duó kee jópóŋo in Jawíli'ŋ urûm bá díllinŋ Jáasoduŋoŋi. ¹³Älbá Potoro kí Yáaye-sí innálaŋ kaġile ná yeeŋ in dorá kirisina ná in kiwó äł Yeeŋ gũud ákáweba, Namás maŋ kíŋi, Namás kíwó Yáaye'ŋ kí Potoro äł İsa'ŋ kaŋiŋulokwă gé. ¹⁴Idíŋná kaŋiw ná ila duó ása appeŋa kee ná yeeŋ kereli, Yeeŋ dirig küł. ¹⁵Maran namá Kuréemeŋa-sí in aagé álán joŋ'iŋ paál kurol ná yeeŋ sũr kirisinol. ¹⁶Yeeŋ namá in aagé, In kwa-sí kaa sîŋ aa? Ná see'ŋ see in ósom äł eŋa äł kí see-ii ná duó bi duó ná Jursalm bá see tió, Ná kí taga aŋ kăwríŋiŋba. ¹⁷Maran iláin álán in uu in lé suŋŋá á nyálinŋiŋba kwaŋ dió äł äw nás sarteŋ kaa álán kwaŋ dió in duó'ŋ kona á kirisinaba. ¹⁸İla namás tari káwe nás in kaagé álán kí İsa'ŋ kona á kirisinaba wala gal kwa-sí keyé gũud á kawlítieba. ¹⁹Maran Potoro'ŋ kí Yáaye namá in kawí yeeŋ-sí, Abá in tullé-ii Wúo'ŋ ere álán biŋa Wúo-lé suŋŋá biis bandí. ²⁰Kí Wúo'ŋ belé taga aŋ kásiba ila údóŋá äł kí kél-si kámíe na kaġila. ²¹Älbá Yáaye-sí kí Potoro sarteŋ káwe namá yeeŋ-sí kundí, Yeeŋ namá kutaiŋol álán Yeeŋ-sí tumná kéye idíŋ kwa nyét bás Wúo-sí bora patta káweŋi ari ittiŋ äł Wúo díeŋ dió piá. ²²Ná duó ila äł pirji'ŋ ósom dééŋ iri eŋa namá kééŋ Ayaŋa wayaŋa oŋol soŋŋá kiŋi. ²³Älbá Yeeŋ-sí baj undíe, Potoro na Yáaye namá kíeŋ Bärŋa-lé kawŋie nás ila údóŋa nyét aagé äł Parisiŋa ná wúoŋa yeeŋ-sis káágé. ²⁴Älbá Yeeŋ ila belé kélkâmmíe, Yeeŋ namá kí uu tog díeŋ árka iri kaġiŋe Wúo-le nás in kaagé Jí Wúo Loŋpii äł jawíl-sí namaŋ Sũuru-si na lótá äł dééŋ dió nyet jeterere. ²⁵Jí aŋ äł kí Kuo Teyyaŋa'ŋ dorá jirisino kí díeŋ koy-ii údó dáinŋ Wúo Daüd, kaŋi ná Jáláŋa-sí kwa-sí dééŋ uu túllé áiiiba. ²⁶Jí in jwă, díne'ŋ Kuriŋa äł lóo tog kisiŋol Kuri'ŋ taḅuŋa dog Loŋpii'ŋ gâbbín'iŋ ná dééŋ Jáasoduŋo'ŋ. ²⁷Yeeŋ nyét miin Hirodo na Pontius kí paláto kí jáláŋa'ŋ arra namaŋ Izíraliŋa nyéttiŋ lóo tog díeŋ Koy Teyyaŋa'ŋ gâbbín'iŋ İsa Jáasoduŋo. ²⁸Yeeŋ idíŋ kisiŋol álán ari káwe äł Jí miin tóóriŋ jirisino álán eeŋ. ²⁹Naa Loŋpii kaŋi jagíl Yeeŋ kíŋi Koy-sí áisi sarteŋ káwe álán díeŋ domoŋ kí baj á kirisinol. ³⁰Wúo Loŋpii kîŋ díŋ appeŋ tilgéŋ jaa na ósom ná pirjeŋa kiŋi kí díŋi koy Teyyaŋa'ŋ kona İsa jáasoduŋo. ³¹Älbás yeeŋ kíeŋ jũum ila lóo äł yeeŋ dée-le kisiŋol namá kirtinola idé Yeeŋ nás kí Kuo Teyyaŋa piis kiŋi namá Wúo'ŋ domoŋ kí baj risinol. ³²Seejġakwă,

nyét namá tog k̄aj̄i k̄ieŋ kilmaŋa-lé ná k̄ieŋ s̄ur̄ŋa-lé ná duó bi duó in á beléŋba asá yé ari dééŋ kee maraŋ bá k̄ieŋ lóta nyét lóo tog kisol. ³³Ná Wúo'ŋ kuro'ŋ piis jeŋ Kuréemeŋa namá s̄iŋ kwa-sí Loŋpii Iša'ŋ jawla'ŋ kirisiŋa ná Loŋpii'ŋ dóŋá namá k̄ieŋ íri k̄eŋá kwa nyét. ³⁴Ná duó ákeba díeŋ dió nás ari waŋi k̄eŋá, Id̄iŋ ná duó bi duó aŋi nás k̄eŋá bá jula kwa it asá toŋa wala gal R̄ayata k̄aj̄i bá páal nás k̄ieŋ soŋgoŋa kéle áláŋ aŋi-sí káwel ál dééŋ kule. ³⁵Namá s̄iŋ Kuréemeŋa-lé k̄utuli nás kwa-si keŋgereliŋi kwa it ása waŋi gé. ³⁶Josep ál Kuréemeŋa Barnába kaŋiŋi in kona dog sí in gé janyid̄uŋo namá yé Laweŋa'ŋ wérré kaŋ Deem ál Kiyparas. ³⁷Yé namá dééŋ R̄ay jula nás k̄eéŋ soŋgoŋa êl ná Kuréemeŋa-sí jaa.

Magara 5

¹Idé namá duó k̄eŋá ná in kaŋiŋ Anáníya ná dééŋ Yáa'ŋkwě-si Sipóra namá k̄ieŋ lóta kulé. ²Yeeŋ namás soŋgoŋa dii k̄unse kí dééŋ Yáa'ŋkwě namá dii kabe nás Kuréemeŋa-lé kéle. ³Maraŋ Potoro namás Anáníya-sí in kwă, kaŋ sí jundí nás Sitan kí k̄eéŋ kuo kilma piis piá nás Kuo Teyyaŋa-sí pié jaa nás soŋgoŋa dééŋ uu'ŋ jula?. ⁴Asá á junsaba kaŋ k̄iŋ k̄aj̄i , ná ál díŋ R̄ay juluŋ jawí soŋgoŋa kaŋ k̄iŋ dog , innaŋ ai-sí arra jaa díŋ kilmá? Jí kwa-sí áiiba asá pié jaa Maraŋ Loŋpii-sí. ⁵Álba Anáníya in belé-sí k̄elámí namá poye ná waí kwa ila belé-si k̄elkámíe namá kaŋi suur kaŋi. ⁶Ná juréŋa kéle nás kapan kinol ná kabe ná k̄eéŋ na kurtul . ⁷Álbás tin ittirg beto dééŋ Yáa'ŋkwě namás tanáŋa wala ás lóŋba aa eŋa . ⁸Potoro namás in kwă, juwa gís díeŋ R̄ay-sí kí nini bula? Yáa namás in kwă ál kí nini kula". ⁹Ila Potoro namás in kwă, Ai-sí arra bá kwa áw áláŋ Wúo'ŋ Kuo Teyyaŋa-sí barrí? Ál kila Jureŋa'ŋ táŋŋa'ŋ kaŋiŋeŋa ál díŋ duó-si kurtul ál orré k̄aj̄i náí Jí-si kane." ¹⁰innálaŋ Yáa namá poiya ná waí liiŋ jureŋa namá kabe ná k̄eéŋ ná k̄idééŋ duó lóo tog kuriya . ¹¹innálaŋ kwa-sí Mas̄ig-lé namá nyét kaŋi suur kaŋi namaŋ kwaŋi ál ila belé-sis k̄elkámíe. ¹²Ósoma ná piŋeŋa suŋŋá lóo báwe kwaŋ dió kí Kuréemeŋa'ŋ kóná . Yeeŋ kwa nyét bá Silaman'ŋ matar arra k̄aj̄i. ¹³Maraŋ duó á k̄eŋába nás kilma nii puttó k̄eŋá áláŋ díe-le j̄iḡiŋi id̄iŋ ná kwa yeeŋ-sí saa baŋi káweŋi ¹⁴Seej̄iakwă namaŋ s̄iŋ kerreŋ Loŋpii'ŋ daara-lé kunduliŋi kí daldáŋa kwakeye Yáaŋa . ¹⁵Kwa namá n̄iŋ k̄ieŋ wajaná-sí kabiya naŋ orro káwritie bás Potoro él nás betel áláŋ dééŋ nima kila wajaná'ŋ íri betó wajan namás áape kiŋi. ¹⁶Kwa namá n̄iŋ kí daldáŋa kunduliŋi Deema kerŋa-lé namaŋ J̄ur̄uslm 'iŋ ere nás k̄ieŋ wajaná kunduliŋi na it asá kuo rúbáná k̄aj̄i naŋ Yeeŋ dawíŋ káwe. ¹⁷Maraŋ Paŋiŋa tib̄uŋa namás kawle ná kila" kéye gé, Sadusiŋa'ŋ daara'ŋ kwa" Yeeŋ namás kí kilmaŋa'ŋ aŋpeŋ kawle. ¹⁸Yeeŋ namá Kuréemeŋa-sí kí piéye kímé namás tumná kariye. ¹⁹Maraŋ kí luulu Loŋpii'ŋ melegá namás yeeŋ tumná'ŋ tusu-sí paŋi ná kuréemeŋa-sí paál károl nás in koyé . ²⁰Boo nás kwa-sí Toŋteyyá-le birisiŋo Lo'np̄ii'ŋ jaiŋ' iŋ . ²¹Álbá Yeeŋ in sí kelkámí, Yeeŋ namá Mas̄ig-lé kaŋi kí daa nás kwa-sí guud kawliya.Maraŋ Paŋiŋa namás kí kwaŋ éla nás kwa-sí jansá taŋi piá ná kwa nyét jansa kuúl kí wúoŋa'ŋ arrá na isiralíŋa namá kwa tumná adden káwe áláŋ sí Kuréemeŋa-sí k̄elal. ²²Maraŋ kaŋdaga álbá k̄eéŋe wala Yeeŋ-sí ákumbeba tumna namás kaŋiŋol nás Paŋiŋa-sí ááŋe. ²³Kí ál k̄umbo nás tumna kur̄iŋ ná wúoŋa ná orré kereli . maraŋ álbás orré kawli namá k̄umbo ná duó tog bir ákeba dió. ²⁴Álbá kaŋdaga'ŋ taŋu kí Paŋiŋa ila belé-si k̄elámíe, Yeeŋ-sí namás taŋuŋa úruŋol in kwaŋ uu'ŋ káa s̄iŋ él. ²⁵Namá Duó dig éla nás yeeŋ-sí in kwă, " kwa ál tumná biŋi ál Mas̄ig-lé k̄aj̄i nás kwa-sí guud kawlitie. ²⁶Lia kaŋdaga'ŋ taŋu namás kaŋdaga keréŋa'ŋ arra k̄eéŋe ásáŋ k̄elal yeeŋ-sí Maraŋ ná kí kuro ák̄eŋába id̄iŋ Yeeŋ kwa-sí kaŋi káwe báraníŋ kí kítoŋa mará kiŋiŋa. ²⁷Álbás kéle kuréemeŋa-sí namás jansa kayé Paŋiŋa'ŋ taŋu'ŋ . ²⁸Namás in ááŋé Kí ál gís in kálámíŋ kwa-sí guud ásáŋ á bawlitiba kí kin kona maraŋ bí bás

juruslam—sí piis bá kídíeŋ guud namá bóel álán in duó kewa'ŋ jaŋi dáinŋ írí bábí ". ²⁹Marañ Potoro kí Kuréemeŋa namá in kawí, Kí álán bá Wúo bagi kaa miin álán kwa—sí bagi kaa. ³⁰Wúo dáinŋ Báa ál Jáásoduŋo—sis sállá piá ál bí bawi asá kurú—le balgo . ³¹Wúo asa bora patta piá ná déeŋ dóŋá suru ere jaa ná Ábu—ii naŋ jopóduŋoŋi naŋ álán túúbíŋi isíralíŋa—lé naŋ kaŋíeŋa'ŋ jáásoduŋoŋi. ³²Ná kí kéeŋ kuŋi kwă kaŋ kila útóŋa—le, Wúo—ii ná kéeŋ Kuo teyyaŋa kwa kit sí ini ál Yé bagi kawé. ³³Álbá jansakwă in belé—sis kélämmíe Yeeŋ—sí namá kilmáŋa puyyá kaŋi Kuréemeŋa'ŋ írí niná álán bá kawí. ³⁴Marañ Parisí dig ná in kaŋiŋi Gamaliel ná dallíŋ Guudpáálí kéné naŋ wa saa suŋá bagi káwe namás warîŋ jawla nás kwa—sí in kwă , álán Kuréemeŋa—sí jansa'ŋ páal kaŋul ittíriŋ . ³⁵Yé namás kwa—sí in kwă, "isíralíŋa ál kilo tullé barîŋ nás in belé kálbám in uu ál bí bóel álán in kwaŋ írí . ³⁶Tóóríg bás Seadas jawla in beléŋ ál yé duó díŋ namá kwa piriŋ oŋol kaŋi kulol. álbá Ye—sí kaŋiŋi kéeŋ kaŋijulókwa namá nyét perra kiŋi álán Yé—sí bagi káwe. ³⁷Álbás ila beto namá dog duó díŋ Judás Gallílkwa—lé Kensus' íŋ soga—lé namá dog kwa díŋi kaŋikulul soga díŋi dió yé dog namás kaŋiŋi kwa ál Yé—sí bagi káweŋi namá perra kiŋi. ³⁸Naa bundí nás in kwă, karrá beeŋ in kwaŋ ere Yeeŋ—sí bundí díŋi'ŋ, idíŋ ná bá in táári duó'ŋ árí—ii básíŋ dog áŋiŋi. ³⁹Marañ bá Wúo'ŋ árí—ii Bí taga ásíŋ báŋíba,baŋ bûmbo ná Bí Wúo—sí bere Yé namás yeeŋ—sí toyo. ⁴⁰Lia Yeeŋ namás Kuréemeŋa—sí dió taŋi kawé ná kaŋdie naŋ sí sartiŋ káwe álán tani kí Jáásoduŋo'ŋ kona kwa guud á kawlíyaba namá kundí ná kéeŋe . ⁴¹Namá jansa kurúl ná kéeŋe nás Wúo bora patta káwe kí kilmáŋa'ŋ simmíŋ idíŋ ná Yeeŋ—sí Jáásoduŋo'ŋ kona'ŋ biilleŋ kiŋi.. ⁴²Namá níŋ sog bi sog Masíg—lé kwa—sí guud káwelíŋi ná Toŋ bi toŋ—lé dog ná Belétullêŋi'ŋ kirsíŋo ál Ísa jáásoduŋoŋi.

Magara 6

¹Kila soga'ŋ dió, namá álbá asá Majira kányítíŋi Grecsíŋa Yahúda namás galdaŋa'ŋ kawle kí Íbirona idíŋ ál kíeŋ dípa lóŋá ás kûbitiyaba lóŋa'ŋ jaŋgar lé. ²kuréemeŋa kí Majira kerna namá duu kûl ná in áaŋe , tullé aiiba álán Kí koŋo nás kwa—sí lóŋa éŋgerel ná Wúo'ŋ belé kundí. ³Kí ál inloŋ álán Bârŋa saabe kóŋiŋi ál kwa túlléŋa ná asá kí Wúo'ŋ kuo piis gé naŋ sí riŋi kaŋi namá in táári kání nás Yeeŋ kawa. ⁴Marañ kí namá Wúo'ŋ táári—le jûumoŋa—lé masatôre kaŋiŋi ⁵Ila belé namás kwa nyét simmó eŋa, Namá kwa kílul Sitipanos duó kí see seejîaduŋoŋi naŋ sí kí Kuoteyyaŋa piis kéné ná Pilíp, Prokariyas, Nikanor, Timon Parmenas , ná Nikolas proselyte Antajiduŋo. ⁶Seejîakwă namás in kwa—sí Kuréemeŋa le kéle ásáŋ Yeeŋ kûm ná kíeŋ kóŋa díeŋ írí káye. ⁷Innálaŋ Wúo'ŋ belé kí masatôre nyálíŋi kwaŋ dió Majira namá síŋ kerrég kányítíeŋi Juruslam bat kí surma naŋ pãŋiŋa suŋŋâ bagi—lé kaagul ná Seejîakwă kiŋi ⁸Istibinas'íŋ kilmá kí tullíŋ na kurros pis táŋ eŋa naŋ kwa'ŋ dió ósoma na útóŋa pirjeŋa pii . ⁹Marañ kwa díŋa namás kuŋe ná Istibinas—sí kaarela ná kíeŋ gulda kawé . Kila Yaúdo kaŋiŋi alá Yaúdo'ŋ daara ila'ŋ kwa kaŋiŋi alá Duóbaj kaŋiŋiŋa Saíre na Alizandara'ŋ deem—lé kaŋiŋi, na kerna gal namá Kilikia na Ásia'ŋ akúroŋa—lé kaŋiŋi. Namás nyét kawle ná kí Istibinasíŋ gulda kawé. ¹⁰Marañ Kuo Teyyaŋa namá Istibinas—sí riŋi ínie. Lia yeeŋ namá kutuŋiŋul ásáŋgulda'ŋ kappiol. ¹¹Namá kwa díŋi—sí taŋuŋa kámmíe álán in aáŋál , " Ál kelkámí ná Istibinas Wúo na Mûsa—sí ŋanyíŋo . ¹²Innálaŋ namás Istibinas—sí kí kwa nyéttiŋ namaŋ wúoŋa na Mûsa'ŋ Dáálí'ŋ guudpáálí'ŋá kóór kanníe . Namás Istibins—sí kéyé nás Yaúdo'ŋ Sagalí'ŋ kwa—lé kéeŋe . ¹³Namás kúŋikwă zuuro kéle nás in áŋé, In duó toórig Toŋteyyâ'ŋ n Mûsa'ŋ dáálí'ŋ anyiŋ á júndiba . ¹⁴Na kí kelkámí ná in beléŋ álán Jáásoduŋo Nazarasduŋo Toŋteyyâ—sí puu naŋ ásáŋ áádéŋá kila jáíŋó aíla Mûs íni . ¹⁵Kwa alá

Yaúdo'η Sagal'ín kwan dáará káín namá Istibinas'ín waji kagile namá kummé ná in loη ná meleg'ín.

Magara 7

¹Istipanâs—sí dééη suur—sí yaúda'η sagal'ín tabu'η keera. ²yaúda'η pági appû namá Istipanâs—sín iηo, In dalíme seelá—ii? Istipinâs namá in jáwí kúíη bân̄η na bân̄η kelgís bâm: Dáíη Wúo galaηa'η dáíη Wúo Birâim—sís lóónóla, ila dio Mesopotamia káíná nii alá Harân á nyán̄ába álán Haran oón. ³Wúo namás in kwă, "ál kíη aala na baru báas já, ná ila baru—lé joo ál Ká anni áisan áwli." ⁴Inná laη namá Kaldániyá'η baru júndí ná Harân ooηo; álbá dééη bâ way—ii Wúo namá ila baru—lé ádden piá alá bí attô bain. ⁵Yee—sí íne mirod dog á íní ba, walá suuru táári'η temen dog á íní ba namás in kwă, "álán kééη diríeηa—sí íní marraη birâim ila tin—lé kwě tog dog ás kéηa ba. ⁶Wúo namás in nân risiηo kíη atineeηa bân̄ jélééηá—gé kwa'η baru, na yeeηa—sí bán̄ koya káwal na táltíleη káwal kí ayéηá píriηá oηaal. ⁷Marraη Wúo namá in kwă, "Ká kila kwa alá yeeηa—sí koya kaawe níη bíleη â, na lia Birâim'ín atineηa namá ila baru—lé korol ná íne kélal náí—ii kaa baηi káwl." ⁸Dáíη Wúo namá Birâim—sí jandi'η sarta íní, Birâim namá Isâ—sí kiri namá sogá oson na iis'ín írí béta, lián̄ Isâ namá Yagûb'ín bâ aán̄á namá bâ, Yagûb namá wúoηa aw na weyye'η bâ aán̄á namá béta. ⁹Namá iláíη kééηá ásáη in káwlíal ása yeeη sarta—sí kiine káín wúoηa—sí Ísib'ín—sí írí kilmá'η pukkiη eeηa, namá yé—ii nás kééηé nás Mâsír'íná—sí kule marraη Wúo kíe káín ¹⁰Namá udón̄á—le karra jáwí naη riη iñi naη kurro íní álán ába kuri Porá joiní bóyé, namá Mâsír'ín tabu jáwinaη dééη toη nyét yee—sí dóηa já. ¹¹Namá duur namaη miine mîn Mâsír namaη Kannáan dió nyét poí, káín wúoηa namá kutiηul ásáη ari jâm'ín kûmmal. ¹²Lia alábá Yagûb kel amí ál Mâsír kaaη káín, namá káín wúoηa—sí díeη masi díig kuηo—lé ádden piá. ¹³Naa díeη joo aw kuηo—lé Ísib namás kééη bân̄ηa—sí in kwă yé ki—ii aán̄á, Lia Pora namás Ísib'ín aala iwo. ¹⁴Ísib namá kééη aala na dééη bâ Yagûb—sí imaηa alá kwa ni—ii káín weyyéηá oson na aw. ¹⁵Liya'η Yagûb namá Mâsír nyána ná híllâ in way niná ál kééη wúoηa kúsiηi. ¹⁶Namá kábé nás Sakkîm kééη ná híllâ turba kúrtul alá dééη bâ Amûr'ín atineηa—lé kí sũngũηa jula. ¹⁷Asábá ila tin dakki tána álán Wúo'η belé poí asá yé Birâim—sí kwă, káín kwa Mâsír dió namás saa soηηá kányiηie, ¹⁸Lián̄ namá ábakuri keer éla nás ari tog dog ás loη ba Ísib'ín ere. ¹⁹Ná Mâsír'ín tabu eηa namás tuuηa ná dáíη órré'η kwa—sí tarieη kí luul íne ál káw ge naη míineη piyá naη jígé álán—sí kíeη dogólá dokkéηa—sí kamíηíal nás kúsal. ²⁰Ila tin—lé namá yé—ii ná Mûsa—sí kaariηi; na yé kwě bírnyâs aán̄á namás dééη bâ'η tón̄ kí kôlda iis—sí runyũo. ²¹Álbás kábé nás paál kamíηie, namás poora'η kwě niw kóíηi nás bawa nás dééη kwě piyá nás runyo. ²²Mûsa namás Mâsír'íná'η riη nyét iwo, naη belé'η ere naη táári'η eré kakkírí eηa. ²³Lia asábá ayéηá weyyéηá oηηaal óóná, namá kóíηi álán kééη bân̄ηa Israíliηá—le jee. ²⁴Namá Mâsírí—duηo díig—sí jágíla ná kééη baariηa'η dió díg—sí laddi. Namá mamíe piá namá Mâsírí—duηo'η írí kilmá tukké eηa ná puyi—ii ná kippa bawa. ²⁵Mûsa—sí namás in eηakééη bân̄ηa ásáη kiwe, ál Wúo kôil ásáη yeηa—sí kí dééη iri jópó marraη kééη bân̄ηa namá kutiηul ásáη kiwe. ²⁶Soog keer'ín namá kééη bân̄ηa kwa aw búlón̄ ná suúr keere namá kôiliη—ii ásáη páári, namás uu id piá ásáη súuleη piá, namás in bí yókka bí kaη kwa aw dog Israíliηa baη ay—ii bâ ná bôil álán suur áwreη bâ ?" ²⁷Marraη duó alá bára—sí jitti laddiη—ii namá Mûsa—sí argio ná karraη jáwí, namás kwă, "ál karra joo kii—ii ná jì—sí dáíη ába kuri j'swí náis kiηa jéndél? ²⁸Jóilá álán gî in jaw niná ál kaní Mâsírí duηo—sí jawi—ii. ²⁹Lián̄ Mûsa alábá ila belé kel amí; namá sakkíya ná Mídiyan'ín baru nyaná, ná híllâ in ooηo niná jéla duηo namaη dogólá aw kiri. ³⁰Asábá ayéηá oηηaal óóná namás melek lóónóla, Bûs alá suiηeli—ii

ulma'η dió púgó Sinai'ín kili. ³¹Mûsa alábá ila uu-sí jágíla namás may-ii eηa, namá dakki nyaná álán tullé jágil, namá Lonpii taría nás in kwă , ³²Ká díη Wúo aη aila'η kíη wúoηa Birâim, na Isâ, na Yagûb bagi kawē, Mûsa-sí namás tuuηa ná kalitiél na kurro ás keba álán taga dakki jágil. ³³Lián Lonpii namás in kwă, "Ása kíη peréta jarán lóó alá jí dê-lé jéérél âl tiyyá-ii. ³⁴Ká kú kúíη kújí agílo kúíη kwa'η taltala Māsir dió; bá káíη kola kel ámi namá dûéla ááη oppó; na naa ká áilán jii Māsir ádden â ná jawjí." ³⁵"Lia bá Mûsa aáná alá Israíliná kawríηie, namá kawríηie ná in kwe, "Ki yé náí jii dáíη ábá kuri jáwí náis kiηa jéndél?'-Yee-sí Wúo ádden piá álán ába kuri-ii na álán jopó duηo-ii. kí ila meleg'ín dorá asá yee-sí bûs'ín dió lóóηóla. ³⁶Namá kwa-sí Māsir dió ráána, Yé Māsir na roó pukkâ na juta wâra-lés kí ayé weyyeηá oηηaal údóηá pirjeηa piá. ³⁷In Mûsa ila-ii asá Isailíná-sís in kwă, "Wúo áísáη domoη duηo ádden piá domoηa duηo niná ká ná kíeη kwa'η dió-ii." ³⁸Yé jutá dió kēηá kwa'η dió kí káíη wúoηa'η na ila meleg asá yee-sí Sinai'η púgo risiηo, na yeeη ila jaiη'ín beléηá ínί alá kin gé ná dáí-lé paagul. ³⁹Marraη káíη wúoηa kaaríηie ásáη déeη belé kel kámmiyal; kí idíη ásáη déeη belé kel kámmial, bá marraη yee-sí kawríηie, kíeη kilmaηa jáyé ná Māsir kawríηie. ⁴⁰Namá Arûn-sí in kowe, "Áísa kunúsa já náis tabu'η ilíol. In duó Mûsa in aila kiηa māsir ráána ása á kaluηba yee kaas eeηa." ⁴¹Liáíη namá kunûs díg káwe ná in lóóη niná Ú namás karaba tawrá kawíe ná díeη írí kimaηa simmó iηi alá yeeη kí kíeη koηa káwe. ⁴²Wúo namá kéeη kwa-sísoor ínί ná nyána ná júndí ná úríηá jaawíl bagi kawē, in namá kí ila dúti-ii alá kí domoηa kwă'η dorá rímmēη eηa, ábí Ibraímíná bí ka-sí guboηa gí sáη tawrá bawí kí ayéηá weyyeηá oηηaal alá juta wâra-lé aáná, na mulug'ín si díb díb bulo. ⁴³Na díeη kunûs Rappân'ín-sí úrí bulo, na kunúsa kila gí alá bí betéré ná bí bagi baw: Na naa biηa-sí áilán Baabilôn'ín gi édderé'η arán." ⁴⁴Na káíη wúoηa alá jutá káíη ná wúoη díb díb díelé kéeηá ila alá Mûsa piá, tin ila asá yee-sí Wúo kwă in nálaη déllin alá yé jágíla. ⁴⁵\ Káíη wúoηa alá Jasúwa díeη tabu aáná, namá díb díb kaníe álbá kila bárúηá'η baruηa kábé namá díb díb-síide kéle asá Wúo yeeηa-sí baruηa díiη tabu'η ere jááru. Namá nîη íde kéeηá namaη Daûd'ín tin paago. ⁴⁶Daûd asá Wúo-sí déeη riíη tullé eηa namá Wúo-sí iηo abás tiinel ásáη Yagûb'ín bâ-sí toη túmó. ⁴⁷Marraη bá Silimân aáná asá Wúo-sí toη tumo. ⁴⁸Marraη Wúo appâ kuηo kila toηa-lé á áwba alá kwa kí kíeη koηa kutumol, inná alá domoη duηo kwă, ⁴⁹"Jaawil dúíη kuti-ii na suuru kúíη tarηa'η tug tuge-ii. kaa toη-ii aísa kaa butum? Na dúíη umel jawí'η lóó aál níηi-ii? ⁵⁰Salá dúíη dóηá-ii alá kin údóηá-sí nyét tewa?" ⁵¹Bí kin kwa tabuηa puttóηa, na kilmaηa jittíηa na asá kíló dírróηa baiη, bí bá in baluη niná kíeη wúoηa alá kérrék kuo tiyyána-sí baarel; domoη duηo-lá kēηá ná kíeη wúoηa táltíleη á káweba. ⁵²Na kila kwa-sí dog kawñi alá duó wárig kuηo'η jêl'ín kírsiηul; ila asá bí boot aara'η belloná bawñi, ⁵³Melega kí Wúo'η dáálí ínίe bí walá bagi á bába. ⁵⁴Istipinâs'ín wayí: Álbá ila belé kel kámmie namá kilmaηa'η tukkin puy-ii, namá nii tártiseη kiηi namaη Istipinâs-sí ambal-sí keseliη-ii. ⁵⁵Marraη Istipinâs bás kí kuo tiyyána pis eηa, namá lóó írí jágíla jaawíl namá Wúo'η galaηa jágíla na Ísa ná Wúo'η dóηá súru'η ere kiréliη-ii. ⁵⁶Namá in kwă, "Bagíl, ká jaawil alu nás paalaη-ii, Duldí'η kwē ná Wúo'η dóηá súru'η ere kiírel." ⁵⁷Álbá id belé kel kámmie namás kíeη kíló kurrie, namá urú kalldul, namás kwa nyét dêle kawñie. ⁵⁸Namás suuru killul ná deem'ín paál kamíηie ná karúl namá kí kítoná ketériηie. ila dío-lé alá kújí kwă kíeη juriηa karúl ná ila júre-duηo-sí kané ásáη lau alá Saûl karíηi. ⁵⁹Niin alábá yeeη káíη ná yee-sí ketireη-ii, Istipinâs namás júmo namá in kwă, "Lonpii Ísa, âl kúíη kuo jáy-ii." ⁶⁰Namás kurηa'η ooηo ná urú taan, ná in kwă, "Looηpii díeη uu alá yeeη kawē lóómeη ajâba," álbás déeη belé agé namá way-ii.

Magara 8

¹Sual tiinas álán Istibinas—lé kawé, Ila sog—lé Seejäikwä—sís ragie appâ poí Jurusalam dió, Seejäikwä namá nyét perra kiji Yúdia na Samara'η dió bá déllín Kuréemeηa káye. ²Wúo'η Seejäikwä tagiηa namá Istibinas—sí kurre na kola dírróηa komole. ³Maraj Saul bás tuuηa ná Masigkwä—sí páaneη pii.Nás toη—lé derlew piá ná ábaηa na Yáaηa—sí ráaηa ná tumná jíjí. ⁴Kwa ila alá perra kiji lóo it—lé ná míη kéeηé bás kwa—sí Belétullê káwlítía. ⁵Pilib namá Samara'η deém eηá namás tuuηa nás kwa—sí Jáásoduoηo'η risiη. ⁶kwa suηηâ namás kéeη beléηá kí kilmá tog kelkámme asá Pilib'η belé kelkámme alá kwä na ósoma pirjeηa kagile alá Yé kéηá ná píeηi. ⁷Kwa suηηâ áarita kaíη ná dááweη kiji ná áarita kíeη kitoηa—lé kí urú kurul , Ná roboga na mersoηa suηηâ dááweη kiji . ⁸Ila deem—lé kwa—sí kilmaηa suηηâ simmó kaíη ⁹Naa íde bá duó kéηá ná in kaíηi Simon nâη deém sanyíta pii, namá Samáriηa—sí júndí nás píreη káwe. Yé namá síη doηgóré jállíη âl yé duó appâ—ii. ¹⁰Deem' íη kwa—sí appáηá na dokkéηa nyét namá déeη soór kisiηul ná in kámiηa, "In duó yé—ii asá Wúo'η kurro súúr kee ná in kaíηa kurro suηηâduoη," ¹¹Yeeη namá kaíη idíη kúle ná yé yeeη—sí kí áyéηá suηηâ míieη piá kí kéeη sanyíta ¹²Maraj alá bá ila belétullê kelkámme alá Pilib beléηiηi Wúo'η kuríη'íη ná Ísa jáásoduoηo'η kona'η , namá see kéeηé, ábaηa namaη yáaηa—sí namás kí koro kaíηi álaη teyyé kiji. ¹³Namaη Simon dog see tão naη sí dog koró kaíηi , namá Pilib—sí kaíη lueηi idíη ná yé ósoma na útóηá píreηa appâηá jagíla yé—sí namás may eηa. ¹⁴Álbá Kuréemeηa alá jurusalam kaíη in kelkámme âl Samarakwä Wúo'η belé see kéeηé namá Potoroη—sí kí déeη Yáaye áddeη káwe. ¹⁵Liáη asá bá kattínie, namás kúme álán Samara Seejäikwä—sí Kuo Teyyáηa suúr búηiol . ¹⁶Ít'íη waar Samara dió, Kuo Teyyáηa duó tóg dog—sí suúr á búηieba idâη ná yeeη—sí bás koró gió kí Loηpii Ísa'η kona kaíηi, ¹⁷Liáη namá Patoro kí Yáaye kíeη koηa írí kayé namá Kuo Teyyáηa írí búηé. ¹⁸18 Simon namás in búló âl kwa—sí Kuo Teyyáηa suúr niin búllíηo alá Ísa'η Kuréemeηa kona írí kayé, namá yeeη—sí sóηgoηa éla . ¹⁹Namás in kwä." Ál gí ka—sí dog kit kurro baní iláíη abá ká kwaη írí koηa aá álán Kuo Teyyáηa írí búηiol, ²⁰Pataro namá in jáwí, "Kasáη kí kíη sóηgoηa arrá báigíηi, Idíη ná Jíin jagiηa álán Wúo'η arí hõo kí sóηgoηa julu. ²¹Jí arí jaiηba Wúo'η táarí—lé ná idíη kilmá terere á iiba , ²²Kíη útóηá jítiηa—sí júndí na Loηpii—sis júum , Yé mat gí síη kaíeηηa paagó asá jitiηa díη kilma jaiη." ²³Idíη ná ká allu nás jí kí kilma'η pukkiη píeηe ná kaíeηa tie" . ²⁴Liáη Simon namá in jáwí, Loηpii—sís júum ná gí síη útóηá kila alá jwa tog dog ka—sí á iηiba ²⁵Na lia asá Pataroη kí Yáaye sáideη kiji na Loηpii'η belés koe, namás kawle ná Jurusalam kwígiηi nás dõra Samara'η elleηa'η kwa—sí Belétullé káwlíe. ²⁶Loηpii'η meleg namás Pilib—sí in kwä, "Asá jawla ná saíd ere joo kí juta'η dorá ila alá buηel nás Jurusalam jáwlíti ná Gaza dúi," ²⁷Liáη Pilib namá yeηá íde dõra nam's kí Habasi káye alá ture aáηa. Alá Asúbiã'η Yáakuri kandés'íη túbó puttójáíη aáηá na kéeηgubula nyéttiη wuoη aáηa . Na yé Jurusalam eηa álán Wúo—sí bagi piá . ²⁸Déeη dóra âl toη píηítiηi déeη kárró'η írí namá Domoηduoη Izâya'η Dombore—sí kí urú árdeη piini. ²⁹Kuo Teyyáηa namás Pilib—sí in koe, "Ál joo namaη síη ila kárró—sí joomé. ³⁰Liáη Pilib namá sakkíã ná yeηá nás ila kárró—sí bóoyé namá kelaam ná ila duó Domoηduoη Izâya'η Dombore árdeη pii. Pilib namá in iηo, "Na Jí déeη arrá jaríηél lá arí it alá jí árdeη jaw?". ³¹Namá in kwä," Na ká déeη arrá ay níη aráη ila nís duó díg déeη arrá ráaηa." Liáη namá Pilib—sí taría álán él nás kíeη kárró'η írí kóoηol . ³²In duó ture namá ila saηgal árdeη piini alá Wúo'η Domboreηa Tota'η dió kéηá ná in beléηá." In—sí kárgiηi na uri asá Kanna álán kawé.na déeη uto á paaliba. ³³Ná ye—sí na ooreη káwe na déeη á kanieba. kii—ii ye álán kéeη dirieηa'η risiηó? Iláíη ná déeη jaiη—sí dine'η dió kábé" . ³⁴Ture namá Pilib—sí iηo nás in kwä. "Kaísa jwa. domoηduoηa kíη—ii ná risiη déeη suur'íη la—ii wala duó keer'íη—ii na risiη?" ³⁵Lia Pilib namás ila Wúo'η domoboreηa Toya'η saηgal—lé tuηa nás Ísa'ηBelétullé'η

risiño. ³⁶Álbá dóra káñ ná káññi . namás kummé Ture namás in kwă, kâl jagíl kin kamañ-sí koro gé . kaáñ ùñ gí síñ koró dió á jababa? ³⁷Namá in kwă álán kârro jaasi.. ³⁸Liáñ namá kwa aw dog roo káñe nás Pilib ture-sí koró dió jaaba. ³⁹Al álán koró kural Lonpiñ kuo namá Pilib-sí séttiñ bawe nás karra eñé ná ture asi keer á jagiloba. Namá dééñ dorá tño nás beto ná eñá ná kilma simmó-ii. ⁴⁰Marañ Pilib namá Azotas taan namá yeñá . nás Belétullê kwa-sí deema-lé nyét pááliti namañ karsa paago.

Magara 9

¹Sául namá kéná nás Lonpiñ kari júlo kwá sí Risiñá Ùñas jitis péñi,Namá Ába kuri appâ lé nyañá.²Namá beléñ Gárin aihño âl Dimásk kéná ,Abá ila sí kumé âl Dóra kéná ,Báa wala yía sí ,álán bás Jurusalám si kéla. ³Álbá Yé júttiñi ,Namá in eñña âl Yé Dimásk kili pago,Namás Jerrin púlúñiñ si Erriña Jawíl, ⁴Yé namá Dúu kí Kureña oñño idé namá urrú kela amí ná in beléñ ,Sául Sául Jí káñ gí ka sí janyal. ⁵Sául namá in jáwí ,Jí kijañ Lonpii ,Ídé Lonpii namá in jáwí ,Ál Ká aañ Ísa âl Jí jawurel ,⁶Naa jawulás ná joo ila Elle lé álán si jíwi jí kaníñ já, ⁷Ila Duó âl kí Sáwul kaníñi na ás kal;a baa kaníñ káwal namá urrú kela kame marañ duó ákeba ná Yeeñ kawle. ⁸Sául namás íris jáwla ,Albá Yé kén Kuri palí,namá toiño álán lóo jagil Ye sí namá Dóná kilul nás Dimásiñ si kéle. ⁹Kí sogá Hs ná lóo álww baa na dog Koro ábá baa walá Nuñ á amí baa. ¹⁰Na idé Dimásiñ namá Majir kéná ná kariñi Anániya .Lonpii namá Ye sí in kwá Tárin Yiéña lé ,Namás tarís piyá Anániya Yé namá in jáwí in aañ ká Lonp . ¹¹Lonpii namás ye sí in kwá Jawlás ná ila Dorá lee joo âl in kariyá káñe,Namá Júdáñ Tón Duó kee ná in kariyá Tarusa Sáwul ,Yé júmel si . ¹²Yé in kwá âl Duó ila sí jagíla âl in kariyá Ananás ná dééñ dóná íri jáá nás júma,Ídín álán kí asi keer jagil. ¹³Annís namá in jáwí ,Lonpii ká kela ámi in duón gí soñá,kasiña nín ni âl Yé kíñ kwa sí ùs jitis piyá Jarúsilim dió. ¹⁴Na yeeña sí âl Ába kuri ii ná ádeñ piyá álán kéla ná duó bi duó sí kéyal âl gí ji sí see kéli. ¹⁵Marañ Lonpii namás ye sí in kwá ,Ál joo in âl ila duó ii âl Ká ye sí íma,Álán kúñ kona íri kage Galíl dió namañ kuri lé dog na Isrálin Dogólá lé dog ,¹⁶Na ká wasiñ nín niñ ii álán si kigiyal kúñ konáñ ùñ ¹⁷Annís namás jáwla ná Tón kári,Namá Dééñ Dóná Dééñ íri,Namás in kwá jí Bára Sáwul ,Ísa Lonpii áyí saa Ji sí Dóra gis lónóla âl jí júndulíñi, Ádeñ gí piyá álán díñ Ósom jabúñ kuo tiyáñá. ¹⁸Indálañ namá Sáwulín kúñi lé Ardín in púiyá ni ná sulum,Indálañ namá dééñ Ósom bawa namás jáwla ná koró kabie, ¹⁹Indálañ namá Nuñ amí namá kákaré eñña,Namá kí Majirañ Dimásiñ soñá kúl. ²⁰Yé namás tuña ná kwa sí in Beléñ âl Ísa sisLonpiñ si kwê kí sêñ see. ²¹Kwa kila âl kela kámie âl Yé indálañ beléñá in dálañ kwa namá in áññé Yéé ká ye ii âl kwa sí perra piyá âl kééñ konáñ ùñ , Na Yé êllá álán kila kwa sí bawú nás Tumnás píñi Ába Kuri lé. ²²Marañ Sáwul sí namás Kuros ila lés soñá nyíñie,Na Yé nás dakis pii Jáso duón táas lé kí Yawúdán . ²³Soga soñá dió ,Yawúda namá in kasiñi álán kawe Ye sí. ²⁴Marañ Díeñ Jeriñ sí Sáwul namás iwa.Yeeñ namá wérré sí Luul na Tóo kawule álán Yé kúro ná kawe. ²⁵Marañ kééñ Majira namá Ye sí kábé kí luul ná Demín paâ karúl, namá Kerán dió kabie. ²⁶Álbá Yé Jarusalám pago,Namás in áññé álán Majira lé págó,Marañ Yeeñ bá nyétiñ ye sí kalí káwéñi,Na Yeeñ in see ákéliñi baa âl Yé dog Majir ii. ²⁷Marañ Barnaba namá ye sí bawa nás Domoñ si duón lés ,Namás kwá Yé Sáwul Lonpi sí aiy Jagíla Dóra na Lonpii Ye sí aiy si kwá,Na Yé Sáwul aiy risiño Dimásiñ Lonpiñ Konáñ ùñ. ²⁸Yé namá dog kégeñ kayiñi,Ná Jitéñi Jurusalám dió.Namá saa soñá Tullé risiñá Lonpiñ konáñ ùñ ²⁹Yé namá kí Yawúdañ kirsíñul,Marañ Yeeñ dog namá dog kéliñi álán kawe. ³⁰Majira díña namá iláñ kela kámie,Ídé indálañ Yeeñ namá dió karúl ná tarsúra ádeñ káwe. ³¹Kwa kila âl Júda

kínj na Galíl naman Samáriya kí ila jaiŋ baij kánj, Masín namá kakiré kéná idín ná yeeŋ kí Lonpín uu kanienj na kí kuo teyánâ dorá kaníj Masín namá Rũnyoŋo kí jílo. ³²Na ila tin namá yéé ii ál Potoro nyaná Elleŋa Tás lé ilj, Ye dog namá dúu wáyíŋa ná Lonpín kwa Teyáŋa lé kila ál elle ladda lé kainj. ³³Yeeŋ namá Duó díg sí kumbé ná in karíŋi Anási, Yé dééŋ píti lé kéná na kééŋ ayéŋá Wáye na taman si kéná , Yé namá Roboŋ kéná .³⁴Potpro namás ye síŋ in kwá , Anási , Ísa jáso duŋo ál gí Dáweŋ piyá. Jawlás ná díŋ Pítí jabúŋ ná jawulá ná joo. ³⁵Kwa kila ál níŋ Ladda naman sharón namá kagi lee kai ál yé piyá namá Lonpii síŋ kine. ³⁶Jopá namá Majir díg kéná ná Tabitas karíŋi, Yáa namá níŋ táaríŋa tullê pii nás kwa dééŋ táarí'ŋ tullíŋ kalŋiŋi dog úrma kéná kwa eré . ³⁷Kila soga'ŋ dió namá itíŋ waján éŋa inná álán wai kwa namá kálil namás pây kûlpol ³⁸Lydda namá Jopá'ŋ kilí éŋa Majira namá kelkámie ál Pataro íde ellé kee namá kwa aw ;adden káwe ásán yé—sí tarí káwe, "Yé namá itíŋ durro piá . ³⁹Pataro namás kawla ná kíeŋ keéŋé álbá yeeŋ kaagul, kwa namás ila tón—lé kariye ál Yáa dee—lé kéná , Yáaŋa kerŋa namá yé kilí karé na koomé na kila juríŋa káwlítie ál Yáa piyéŋí ál yé apé kéná . ⁴⁰Pataro namá kwa—sí nyét paál rááŋa, Namá kí kurŋa oŋo nás kûmá Wúo—sí, Namás Yáa'ŋ mayít—lé yaŋo namás in kwá, Tabisa jwalas, innálaŋ Yáa namá kuŋi paali kééŋ kuŋi namá Pataro—sí jagilé namás jawla . ⁴¹Pataro namá dóŋo íní nás nyíŋí nás jawla, Namás Wúo'ŋ seejãikwã—sí tarí piá naman Yáaŋa ál kooméŋí namás yeeŋ—sí Yáa'ŋ sállá éla . ⁴²In uu namá Jopá—sí nyét luíŋí namá suŋŋá Wúo—sí see kééyé , ⁴³Namá júndí Pataro Jopá soga suŋŋá oŋo kí dééŋ jáaru ál Simon karíŋi.

Magara 10

¹Naa namá duó na karíŋi Kornelius Kaesarea in duó Italia'ŋ kéná. ²in duó duó tagi kéná nás Wúo'ŋ kalí suúr kéná yé naman dééŋ tón'íŋ nyéttiŋ naŋ síŋ Wúo—sí kûmeliŋi. ³Tin tise'ŋ tasa—lé kí toó, Yé teyyeŋ jaluŋ jagila Wúo'ŋ meleg ná dee—lé éla, Meleg namás in kwã, Yé Kornelius. ⁴Kornelius namás meleg jagila kí kalí'ŋ kuŋi , Namá in kwã jí sagala? Meleg namás yé in kwã, kíŋ jûma ná úrma kwa nyókéŋa'ŋ írí Wúo—lé paagul . ⁵Naa ál duó Jopá'ŋ deém ádeŋ jaa ál duó ná Simon Pataro kari nás éla . ⁶Yé ál kí tanner Simon kari ál tón—lé roo'ŋ kari kee. ⁷Álbás meleg yé risiŋo namá júndi ná nyaná Kornelius namás kééŋ koyá aw—sí tarí piá kila ál táŋíŋa gé bärŋa'ŋ dió ásán yé—sí táarí káweŋi , ⁸Kornelius namás ila aldí piá nyéttiŋ ná Jopá ádeŋ piá. ⁹Sáaréŋ tin onodíg'íŋ tasa—lé ál yeeŋ díeŋ kaiŋ na kaníŋi álbá deém'íŋ kili paagul, Pataro dog namá elle'ŋ paál kurro ná jûmeli, ¹⁰Yé—sí namá duuru tšo namá kurro álán ari dig ámi, Maraŋ ál kwa nuŋa kiréŋi Wúo namá Nuŋi íní jaluŋ'íŋ dió . ¹¹Yé namá Jawíl jagile ná karába'ŋ daara âppa jagila na dúu buŋel suuru—lé buŋel kí kééŋ tárŋa oŋŋal . ¹²Dééŋ dió namá karába nyét kaiŋ kila ál tárŋa kilo eeŋ ná ása kosót piye naman kiyáŋa jawéliŋ ¹³Urú namás Yee risiŋo , Pataro jawlas ná in karába jaw ná jâm. ¹⁴Maraŋ Pataro namá in jawí lóolo Lonpii Ká tóoríg karába rúbá ákámíba . ¹⁵Maraŋ ila urú namás kí asi keer risiŋo nás kwã, ari ál Lonpii tewa rúbbá á jaríŋba. ¹⁶In uu namá kí ásiŋá iis éŋa innálaŋ ila jaluŋ namá írí píŋí ¹⁷Pataro—sí namás tabu úrúŋo in kaa jaluŋí ál Yé jagila ná kaas miin, sellémeŋ namá Kornelius'íŋ kwa aw kila órré karé ná tón'íŋ inol. ¹⁸Yeeŋ namás Simon—sí tarí káwe álán kaŋila Simon pataro in—sí láin. ¹⁹Ila tin—lé asá Pataro kaiŋ ná ila jaluŋ'íŋ arrá rááŋeliŋi , Kuo namás yé in aŋé , ál kwa iis kaiŋ náí Jí kóeli . ²⁰Jawlas ná díe—lé joo, na á jawríŋiba álán kí yeeŋ boo, idíŋ Ká aŋ ná yeeŋ—sí ádeŋ áa . ²¹Pataro namá dúu buŋo nás kwa—sí in kwã, ál Ká aŋ ál Bí bóel kaŋi ná bí béla ²²Yeeŋ namás in aŋé ál gi Kornelius ádeŋ piá ila duó tagi ál Wúo—sí kalí pii. naŋ Yahúda nyét dééŋ kí tullíŋ kirsíŋa, asá Wúo kí kééŋ meleg teyyá domoŋ ádeŋ piá álán Jí jéla dééŋ tón nás kéljám. ²³Pataro namás dáeŋ

jamon kélámí saaren Yé namás jawla ná kien keéné ná bärna kerná namá kie Joppá arrá keéné. ²⁴Sog kereg yeen namá Kaesarea. Kornluis namá keña ná jánéñi, Yé namás yeen—sí déén sóóla'ñ tón țari ăl kéén jáaruña'ñ pây. ²⁵Ălbá Pataro'ñ tón țari namás kí Kornluis ălbás Pataro káitíe namá kí kúrña oño nás yé—sí kũma . ²⁶Marañ Pataro namás nyíñi ná íri jăgi nás in kwă jawlas ká dog duó kañ inná jí ²⁷Inná ăl Pataro kēja ná risiña kúe namá paál kurro namá búló na kwa sunğâ kásâñol. ²⁸Yé namás yeen—sí in kwă, "Bí dog sí baluñ Yăhúda kí Jalaña'ñ lóó á awyba wala ălăñ sũr'ñ kilñiya, Marañ Wúo Ká—Sí gîs páalı ká duó tog bir—sí rúbba țari ăsâñ á aba . ²⁹Lia namá idîñ ná kila galda—lé paál kurró , Ilăñ náí yé ádeñ piá namá ká idîñ ná Yé—sí iño kañi náí Yé ádeñ piá ³⁰Kornlius namás in kwă sog oñğal ása bitol tin tise'ñ tasa—lé ăl ká nás kâmeli dúñğ tón namá duó kağıl dúñğ țabuñ ere kera nás juri patta suúr kee . ³¹Yé namás in kwă, Kornluis kîñ jũma—sí asá Wúo kelámí na díñ urma kwañ ere Wúo ăl gís tima Jí—si. ³²Ăl duó díğ Joppá ádeñ jaa náis Simon—sí țari píya ăl dog Pataro kañiya , Ná Yé Tanner ăl Simon kañi ăl déén tón kee, ide roo'ñ ari. ³³Ká innálañ namá kwa aw ádeñ aa díe—lé, Jí kí díeñ kilma'ñ tullîñ namá jéla , Kiña—sí nyét țari káwe Wúo—lé ila lótaña nyét ăl Loñpii kiña kwă ălăñ aa. ³⁴Lia Pataro namá déén údo paalı ná in kwă kí see Wúo'ñ dúo'ñ nisél á bawba . ³⁵Marañ barúña'ñ dió Wúo bá duó—sí law ăl Yé—sí kałi pii ná țagi aw dee—lé ³⁶Bí ila domoñ—sís baluñ ăl Izraliña ádeñ piá, Ăl yé Belétullé domoñ doñá jíní Jáásodunjo—lé ăl Ye—ii Loñpii kwa nyéttiñ. ³⁷Bí kwa nyét—sí baluñ údo ăl lóó báwe alá ja Judaya—sí namañ asá Galale duñá ila alá Yáaye kwă, ' ³⁸Jesse Nazirit duño'ñ eré, yee—sí Loñpii ay—ii si paaso kí kuo tiyyâña na kí kurro. nañ dog tulléña soñğâ piá nañ kwa—sís epero asá anyídiña kîñ, al;a Loñpii kí kie kîñ. ³⁹Na ká nyéttiñ kağıla kila ótâñá alá alá Jesse piá, miín Yûdiya namañ Jurisalam. Yeen gé ná kañi kí káldâbu'ñ dorá. ⁴⁰Marañ Yee—sí Wúo namás soga his'îñ dió íri jăgi namá júndí ălăñ lóóñóla . ⁴¹Kwa nyét á geba alá kağıle, Marañ kúñikwă alá kañul kí Wúo'ñ dorá na kí dáñğ dorá dog ăl kien namíe kâmi nañ kâba kí kien lia asá wăy—le jawla. ⁴²Na Yé—ii náis kiña—sí kwă ăsâñ kwa—sí kwa, ăl Wúo jááño ălăñ kwa—sis jánsá jaa sállâña namañ wăytólá. ⁴³Ăl déén'îñ domoñkwă nyét kirsîñol , lia duó bi duó seekéeli Yé bañ Yeeña—sís paasoí kien jitiña kí kéén kona'ñ dorá." ⁴⁴Nii alá Pataros kâñá ná risiña kila údôña'ñ, Kuo Teyyâñá namá kla kwa—lé buño asá déén belé kelkâminí. ⁴⁵Gedde'ñ Gargâb'îñ kwa seejăikwă kañi kí Pataro'ñ kéle namás pirjeñ káwe ăl Kuo Teyyâña Jalaña—lé buñul ⁴⁶Idîñ ná yeen kelkâmi ná jalaña kí káálita kirsîña ná Wúo—sís bora patta káwe lia Pataro namá jawí. ⁴⁷Duó la kee ăsâñ kin kwa—sí íriñ ăsâñ á kañiñba, kin asá Kuo Teyyâña—sí kítirñe inna Kí. ⁴⁸Yé namás yeeña—sí in kwă ălăñ—sí kañiñi kí Jesse'ñ kona. Lia namá yeeña—sí iño ălăñ dii kôñol soga diña kí kuieñ.

Magara 11

¹Kuréemeña na bärna kí Yúdiã'ñ adden nyét kelkâmmíe asá jáara dog Wúo'ñ belé koomíe . ²Lia ălbá Pataro Jurusalam nyâña seejăikwă alá kándé namá ye—sí kí belé kăwyé. ³nás in koe ." Jí ăl jebérega'ñ tón jío nañ kien nuñ lóó tog bâmí . ⁴Marañ Pataro gal namás jáá ná risiñ ăsâñ uu it kwă asá ye—sí eña . ⁵Namás in kwă, Ká Jápa deém dió aâñá nás Wúo—sí úmelîñi namáis in lóñóle ăl ari díğ ağılo inná juri appâ nás korgi oñğal—lé ligin ná jaawíl kēja ná duu éla namañ dii alá ká aâñá ná awiñi . ⁶Namás núñi aná namá suuru'ñ karába asá tarña oñğal kañi na juta'ñ ăsíeña ná kosotkwă na jawíl'îñ kíañ ağılo ⁷Lia namá arka kelaam náis in beléñ. Pataro íris awí jawla ná kin karába jaw ná jám. ⁸Yé namá awí lóolo Loñpii ! Ká ari tóg dog á amiba alá kwa kien țabuña—lé in kawítía ăl rúbba wala gal dúrdú—ii . ⁹Arka namá jawíl kí asi keer risiño, Ari bi ari—sí dúrdúduño á jariñba ila alá Wúo'ñ teyyâ piá . ¹⁰In uu namá asîñ his eña innálañ lia ila juri—sí namá

kawŋíe ná jawíl írí killul. ¹¹Ila tin tég-lé namás kwa keya iis kasara katane ila toŋ-lé alá kí kaáná. ¹²Kuo Teyyáŋa namáis in koe gílaŋa ásán á áaba álán kíeŋ koo. Na bânŋa kin onsondíig dog kíeŋ kéla, ná duó'ŋ tónŋ kurí . ¹³Yé namáis in kwă, ása ye-sí meleg lónóla déeŋ tónŋ nás in kwă. Âl kwa Jápa áddeŋ jáa ná Simon-sí kamaŋe alá dog Pataro karío . ¹⁴Yé ísán domoŋ êl na kí in domoŋ' íŋ dorá ásán Jí namaŋ díŋ toŋ'íŋ kwa nyét buró. ¹⁵Asába ká uuŋa ná risiŋ, Kuo Teyyáŋa namá díeŋ írí in buuŋol inná aládáíŋ írí waar buuŋol. ¹⁶Liaŋ namáis ila uu lónóle aisa Loŋpii kwă Yáaye kwa-sí kíkoro lio maraŋbiŋo-sí báíŋ kí Kuo Teyyáŋa kálol . ¹⁷Ati Wúo yeeŋ-sí dog dol in íní in alá gi kiŋo-sí dog íní alá Loŋpii Ísa Jáásoduŋo-sí seekéeli Ká kii aáŋa ásánWúo-sí tabuŋ aaríŋ? . ¹⁸Lia alá bá ila uu-sí kelkámme, namá á kawriŋíeba namás kayé ná Wúo-sí bigi káwe ná in kámiŋ, " Naa nás wúo dorá paali álán jáara dog áadeŋ kiŋi nás jaiŋ kaiŋ . ¹⁹Naa seejăikwă kiaddiŋ alá Taltala'ŋ uuŋ perra kiŋi kí kieŋ Istibinas'íŋ wăy'íŋ uuŋ ná it keeŋé namaŋ-sí Ponisia na Sipras na Itaki katane, na domoŋ bá sîŋ Yaúda-sí délliŋ kámiŋa . ²⁰Maraŋ ílanamá seejăikwă diŋa kaiŋalá Sipsrásiŋa na Sairéŋá ge ná Intaki kéle nás kayé ná Yunáníŋá-sí kirsíŋa nás Loŋpii Ísa'ŋ Belétullê kámiŋa . ²¹Loŋpii'ŋ dóŋa kieŋ ge. namá kwa suŋŋa Loŋpii-sí see kéyé nás déeŋ ere kaiŋul. ²²22 In belé namá jurusalam'íŋ masîgkwă-sí dílo paí, namá Baranabas-sí intaki áddeŋ káwé. ²³Ná lia asá Intaki tána yé Loŋpii'íŋ tullíŋ kí déeŋ núŋi jigíla.Namá bátkilmá simmó eŋa na kurro íní nás in kwă álán kíkíeŋ kilmaŋa nyét Wúo'ŋ Wúo'ŋ eré puttó kaare . ²⁴Barnabas duó tullé aáŋá,ná sîŋ kí Kuo Teyyáŋa tessiŋ-ii naŋ sîŋ kí seejăi píssiŋ-ii namá kwa suŋŋa Loŋpii-lé kéle. ²⁵Lia Barnbas namá Tarus nyaŋá álán Sual-sí kóíŋi . ²⁶Na lia alá búló namás argíŋóla nás Intaki éla. Íde Barnbasíŋ kí Saul namás ayé kuúŋi ná sîŋ kí miasîgkwăŋ káíítia nás kwa suŋŋa-sí guud káwlítia , íde Intaki asá kwa kayé ná Ísa'ŋ majira-sí jáásoduŋo'ŋ karíjúlókwa karía . ²⁷27 Ila tin-lé namá domoŋkwă díi kaiŋ karía ná Jurusalam kaiŋ ná kapuŋol , ná Intaki kaŋnîŋ. ²⁸Díeŋ díó díŋ-sí in karíŋi Agabas namá írí keera namás kwa-sí kí Kuo Teyyáŋa'ŋ útóná tabukwă'ŋ sŋreŋ piá álán baru-sí duur tokkê taan, Român'íŋ toŋkuri nyét'íŋ díó kí déeŋ addíŋ . In uu nii eŋa alá kilawdos ába kuri aáŋá . ²⁹Majira nyét kí kieŋ kurro'ŋ temen in-sí arrá káwe álán kieŋ bânŋa-sís kányiŋíal kila alá . ³⁰Namá íddêg káwe nás kieŋ dola Saul na Barnbas-sí kanníe nás kieŋ masîgkwă'ŋ tabuŋa-sí kááríe.

Magara 12

¹Ila tin-lé aáŋá alá ábakuri Hirôt kwa diŋa alá maasîgkwă kaiŋ tumnaŋa-lé jíŋi ná kóela álán táltíleŋ piá. ²Namá Yaŋúba-sí kí saar puí . Yaŋúba alá Yáaye'ŋ bára aáŋá. ³Álbá jagila nás ila uuYaŋúba-sí jammáil eŋa, namás tabúŋ láti ná Pataro-sí dog tío, . In namá nii eŋa alá kwa Buúsa. Asá Trimá á kaiŋba'ŋ sŋbu káwéŋi ⁴Lia alá tío namá túmná jabí, namás kałdiga dellana oŋŋal éla nás della bi della kałdaga oŋŋal kéŋá namá jáá ásán Pataro-sí kaánol. Hirôt namá kóeliŋi ásán Pataro-sí kwanŋ tabúŋ jánsá kéla, abás Íríjándó'ŋ sŋbu beto ⁵Lia Pataro namá nîŋ túmná kee , maraŋ seejăikwă bá sîŋ yee tokké sáw kámeli. ⁶Kí ila luul tág main asá Hirôt ye-sí jánsá á élba ásán beet , Pataro bá kéŋá ná kałdaga aw'íŋ túle uŋia, ná kí nyirríŋá aw ríŋíŋ's na kałdaga kerŋa ná kaiŋ tumna'ŋ órré káánéŋi . ⁷Séddiŋ namá Loŋpii'ŋ meleg lónóla ná úlmóla tumna'ŋ rigé .Meleg namá Pataro-sí nondánŋ tabtab piá nás jáŋi namás in kwă, "Kí kajalas jawla ! "Innálaŋ nyirríŋá namá Pataro'ŋ koŋa'ŋ kuíŋá-lé buuruŋol .8 \v Liánŋ meleg namás in kwă, "Díŋŋ juri jirgo na kíŋŋ perétas jaa " Pataro namá innálaŋ piá naŋ-sí in kwă , "kí díŋŋ mulpa jíŋiŋo náí kírí júlo." ⁹9 Pataronamá meleg-sí karí lúo ná tumná kurul, maraŋ Pataro yé ás lónólaba âl in uu kí see-ii ná jállíŋ .Namás in díó kee ála jalŋiŋola-ii ná law¹⁰Namá kéle ná túsú'ŋ wuoŋ dígkuŋo-sí kundíe naŋ dog-sí wuoŋ awkuŋo-lé kándul, namá kéle nás dáwra'ŋ túsú-lé kattíenié asá deém dúítí. Dáwra'ŋ túsú namás yeeŋa-sí dítiníŋŋ paalıŋi, nás kíc kándul, Namá dōra kurol sélémŋiŋ

melegnamás kúnjì júño. ¹¹Liañ Pataro namás iwo uu asá ye-sí eeña, Namá in kwă, "Ká naa kí sees ummón̄ ãl Loṅpii-ii ná dééñmeleg ádden oiá ísán̄ kaa jópó Hirôt'ḡ dón̄a namañ̄ útón̄á kila nyét-lé alá Yáúda kíeñ̄ tabuñ̄a-lé in kawritíeñ̄i álán̄ ari it kagile alá dúiti áísán̄ ka-sí eeñ̄, " ¹²Na lia asá bá ila uu-sí iwo namá Yáaye alá Maag karîñi'ḡ íya Moo'ḡ tón̄ eñ̄á, Ila toṅ-lé alá kwa suñ̄â kísiñ̄ul ná kañ̄i n̄ás Wúo-sí kũmeliñi. ¹³Pataro namá éł namá órré paalkuño-sí taan namá kwé niw'ḡ kwé koy ná Râwda karîñi éla álán̄ jágil órré kii-ii yé . ¹⁴Marañ̄ alába Pataro'ḡ oloṅ̄ iwo kilmá'ḡ simmiñ̄i'ḡ addiñ̄ namás yé ásán̄ órré paalí , namá kí jarri píñi ásán̄ kwa-sí in kwă, ãl Pataro-ii ná órré kee. ¹⁵Namás in koe, Jí díñ̄ tabu dééñ̄ lóo á-íia!" Marañ̄ yé namás dééñ̄ belé-le úi ãlbá innálañ̄-ii Yeeñ̄ namás in koe , " In ãl dééñ̄ meleg-ii . ¹⁶Marañ̄ pataro ás káñ̄á ná órré ladda na lia asá bá túsú káwlie ná kummé ná yé-ii, namás pirje eña. ¹⁷Pataro nmás kí dééñ̄ dón̄á lebleb piá ná dirrig kún̄ul, namás ila aldí piá ye-sí Loṅpii túmn̄á ay rááña. Nañ̄-sí dog in kwă, "Ásán̄ Yagúba-sí na bâñ̄a nyét-sí ila aldí káwa" Lia yé namá kuro ná lóo keér eña. ¹⁸Sááreñ̄ kí subu wuñoña-sí namás tabuñ̄a saa suñ̄â urruñol, n̄ás kayé ná súñ̄á-sí kiñ̄eli, Pataro-sí kaas eña. ¹⁹Lián̄ Hirôt namás koiñ̄ia namá koiñ̄ie wasá á kumméba, Namá wuñoña-sí tog tog iñ̄o, n̄ás in kwă, álán̄ kí saara kuñ̄á beet . Lián̄ Hirôt namás Yúdia jáwla ná kasara buñoña ná híllâ oño. ²⁰Hirôt-sí namá bát deema aw kañ̄i ná díeñ̄ írikilma tokké aáñ̄á alá dig-sí Tire karîñi na keer-sí Sidom. Kin deema aw'ḡñ̄ kwa namá lóo tog kísiñ̄ul álán̄ dorá it koiñ̄ia ásán̄ kí ábakuriñ̄ súuleñ̄ kiñi. Namá ábakuri'ḡ. ²¹Ila sog-lé Hirôt namá kééñ̄ kuriñ̄ juriña jíñi ná kuri'ḡ kutñ̄i íri oño n̄ás kwa-sí risiño. ²²Kwa urú laddíe ná in kámiña in ãl wúo'ḡ arra-ii duó'ḡ á-íiba . ²³Innálañ̄ Loṅpii'ḡ meleg namá táán̄ yé idñ̄i ná yé Loṅpii-sí bañ̄i á piába namá poiya ná kiwlíñ̄á kámmie na wai. ²⁴Marañ̄ Wúo'ḡ belé namá nyálíñi na suñ̄â eña kwan̄ dió. ²⁵Álbá Barnabas na Saul díeñ̄ táári'ḡ sabar kágíye namá Júrusalem kañ̄ie namás Yáaye-sí kéle ãl Maag karîñi.

Magara 13

¹Intaki'ḡ mañ̄gkwă'ḡ dió domoñ̄kwă na guudpáálíña kañ̄i, Barnabas na Simon alá dog Nigar karîñi na Lusas alá Saíre kén̄á na Manana, alá kí kúro'ḡ tabu Hirôt arrá kunyuñ̄ul na Saul. ²Niin alá yeeñ̄ kañ̄i n̄ás Loṅpii-sí bañ̄i kawíñi na asá borran̄á kamún̄eliñi . Kuo Teyyán̄á namás yeeñ̄-sí in aáñ̄á,"Aísa Barnabas na Saul-sí baño, ná kíol ná táári ila asá ká tarí aá. ³Lia alá yeeñ̄ borra kammún̄i ná kũmé namá kíeñ̄ koña díeñ̄ íri kayé ná ádden̄ káwe. ⁴Kuo Teyyán̄á namá Barnabas na Sual-sí ádden̄ p̄e, ná Sallusía keéñ̄e.Miñ̄ ide namá Kiprus dió killul ná Sipras keéñ̄e . ⁵Lia asá bá Salanis kattie namás Yeeñ̄-sí Wúo'ḡ beléñ̄ káwliá Yáúdo'ḡ daara-lé, Na Yáaye kíeñ̄ kañ̄i n̄ás yeeñ̄-sí nyíñ̄iñ̄i . ⁶Lia yeeñ̄ namá keéñ̄e tomnyíya'ḡ dió nyét keméréñ̄ie na keéñ̄e namañ̄ Papos kaagul. ila namás Sanyítaduño káitíe ná in karîñi Baarisus alá Yáúdo'ḡ guudpáálí piédun̄o aáñ̄á . ⁷Yé domnya'ḡ tabu'ḡ jaaru aáñ̄á , n̄ñ̄ kerrég alá serjiás Paulas karîñi Serjiás Páulas duó riá aáñ̄á namán̄amá ásán̄ Barnabasiñ̄-sí kí Saul tarí káal idñ̄i ná yé kóel ásán̄ Wúo'ḡ belé kelamí . ⁸Marañ̄ Barisus asá kééñ̄ kona Ilimas kañ̄i. Na Ilimas namás Barisus'ḡñ̄ kona gé kí Yunáñ̄a'ḡ belé. Namá yeeña-sí tabún̄ keera , namá kóeliñi ásán̄ domnyãña'ḡ tabu'ḡ-sí jáñ̄ó ná seejã'ḡ ere éñ̄géreñ̄ kiñi. ⁹Marañ̄ lián̄ Saul alá dog pául karîñi,namás kí Kuo Teyyán̄á pis eña namá Ilimas-sí wãrig jágila . ¹⁰Namás in kwă, "Jí meséere'ḡ-sí kwé jañ̄ na bá útón̄á kit jawrel alá wãriga gé! jí asa kí jariga jítñ̄iña nyét'ḡñ̄ órréñ̄á pis jeeña. Díñ̄ uu in-sí naán̄ níñ̄ jasi ásán̄ Loṅpii'ḡ uñ̄seeña-sí pié á jañ̄elba? ¹¹Na asá Loṅpii'ḡ dón̄á gíñ̄ taan, ná kuru jeeñ̄, Na kí tin díg dulé'ḡ herra-sí ãñ̄ jagílba. "Innálañ̄ Ilimas-sí namás nyooló kún̄i úrrí n̄ás lóo kún̄i díkkó eña. Namás jáá ná kí koña lóo kóel ásán̄ duó díg búló ná kélló. ¹²Lia domnya'ḡ tabu alá bá jagilo uu it alá eña. namá see tño idñ̄i n̄ás

Ye-sí guud ila'η uu pirje eηa, guud ila alá LOηpii'η útóná'η risiη. ¹³Míη Papos , Pául kí kééη rapagan namá roo killul ná perga keéηé alá Pampília kee, íde alá Yáaye yeeηa-sí júndí ná Júrusalem píjí. ¹⁴Míη perga namá kawlé ná Intaki kééηé alá pisidia póiti, Álbá Moonáη sog paago, namá Yáúdo'η daara keéηé ná karí na düu kúul . ¹⁵Lia alá Músa'η dáálí na domboreηa árdden iηi. Yáúdo'η daara'η tibóna namá duó díg-sí domoη kannie ná ádden káwe ásáη Páuliη-sí kí kééη ampáraη kwă, dagá ása bá kwă. ¹⁶Pául namás írí jáwla nás dóηá írí jági namás in kwă, "Izraílíηa na jáara alá Wúo'η kaaluηa baη kel gís bâm. ¹⁷Izraílíηa'η Wúo káíη wúoηa-sí jááηó , yé yeeηa-sí júndí ná írí keéηé ila dió alá Masir kaíη namá íde kí kééη kurro suηηâ kila rááηa. ¹⁸Yé jutá kien tááriηa dákkín kí ayéηá weyyéηá oηηal rimmo . ¹⁹Yé kanan'íη barú órréηá saabe paaso ná díeη suuru kééη kwa-sí mirot íní. ²⁰In uu nyét namás dákkín ayéηá píriηá oηηal na weyyéηá oos (4500) óóηá. Lia Wúo namá sagala íní, namaη domoηduηo Sammul'íη tin paago. ²¹Liáη namá kwa ábakuri koiηie, Wúo namá Saul kaas'íη kwě-sí íní alá Banjamin'íη órré'η kwa-lé aáηá, na yeeη-sí kí ayéηá weyyéηá oηηal tío . ²²Lia Wúo álbá Saul-sí rááηa namá. Dăud-sí díeη ábakuri jáwí Wúo namá dééη'íη risiηo ná in kwă, Dăud Jesse'η kwě duó it-ii aíla kaa kilmá kwa kerηa-lé suηâ simmó piá na Yé ari bi ari gís pii alá ká wéel áísáη piá. ²³Kí in duó'η dorá namá yé-ii nás Wúo Izraílíηa-sí Ísa jopóduηo-sí ádden piá in asá bá yé kwă. ²⁴Main ná Ísa á élba, Yáaye namás Izraílíηa nyéttiη-sí túúbenjeer'íηaaba'η risiηo . ²⁵Lia asá bá Yáaye dééη táári aigíηtiηi namás in kwă, Bí ay bámiη ká âl kii aη? ká ila duó á aηba asá tabuηa-lé baiη, Lóolo âl duó kee náη dúíη karíη ere êl ná ká nindálaη puttójjâiη dog á aηba ásáη ye-sí kééη peréta'η boot dog uló . ²⁶Kúíη bārηa Biraim'íη dogólá na jáara alá Wúo-sí kaíi baw, na jopóná'η belé kiηo-sí ii náís ádden káwe . ²⁷Júrusalem'íη kwa na kééη tibóna Ísa-sí á kíwéba na wala domoηkwă'η belé'η arrá á karâlba alá kí Mooná'η sog a bi sog árdeη káwe Bá dog kundie ná domoηkwă'η belé see eeηa kí ila dorá alá Ísa-sí jañi írí kabie . ²⁸Ná ari áláη ye-sí írí kabía ná dééη'íη kawe walá ás kumméba maraη dog bás Pilat-sí in aáηé áláη puu. ²⁹Alá bá ila uu-sí nyét káwe alá dééη'íη risiηá namás kâldíbu-lé kâbul nás túrba kulpol . ³⁰Maraη Wúo namás sállá piá . ³¹Na kila kwa-sí kí sog a suηηâ lónóla alá kien Galíle kaíη ná Júrusalem kéle. Na yeeη naa káíη kwa-lé kééη kúñikwă ge. ³²Kí Belétullé ila gís kámiη asá Wúo káíη báaηa-sí kwă ásáη piá . ³³Asá Ísa-sí sállá piá Wúo innála dééη jaara'η útóná-sí áísa piá, Kí asá kien dogólá kaη. In belé kona'η dombore aakuηo-lé rimmeη eηa, alá in beléη, Jí dúíη-sí kwědee jaη attó ká díiη Báa eηa. ³⁴Na kí seéηsee yé-sí Wúos sállá piá náη asi keer á mááηóba, Wúo namá in kwă ,ná Ká áláη bí dúíη kwě teeyyá-sí kaní kí see âl bora patta-ii Díe-lé âl Dăud-lé jasí kéηá. ³⁵In namá idíiη ná Yé kona'η dombore-lé in kwă, Jí díiη Teyyá-sí aη júndíba áláη mááηó. ³⁶Idíiηná Dăud tagí kéηá dééη tin-lé ná Wúo'η káré táári píyéηi ,Ná yé âl yee ná dééη túrba oηo dééη báa'η kilí namaη dée suur mááηó íní. ³⁷Maraη Wúo dééη Teyyá-sí sállás piá na á júndíba áláη mááηó ³⁸Âl búndí náís wă bārηa in duó díe-lé âl jáásoduηo kéηá kien kaíeηa'η . ³⁹Kí dééη dóra duó bi duó ná yé-sí seetío baη teyyá eeη kééη lóta-lé nyéttiη âl Músa'η dáálí taga teyyá á piiba . ⁴⁰Âl bállé baa in útóná-lé âl domoηkwă risiηol áláη díeη írí á kiñiba . ⁴¹Bagil bí baη pánéη beη ná síη bágíηi, idíiη in âl gís Ká káwe díeη tin-lé Bí see á belba áláη gís duó bí kwă. ⁴²Inná âl Pául kí Barnabas kwa-sí kúndíηí kwa namá yeeη-sí sat káwe ásáη in uu kí asi keer kirsíηol kí Moo'η sog a âl kundul. ⁴³Álbás jūuma ágíηi masíηg-lé Yáúda tagí suηηâ namá Pául-sí kí Barnabas karí kulol Yeeη namás kila kwa-sí Wúo'η kí masatôr kirsíηol Wúo'η tullíη. ⁴⁴Kí Moo'η sog a dakki deem'íη kwa nyét kísíηol áláη-sí Wúo'η belé kámíya . ⁴⁵Álbá Yáúda kaγilé na kwa kísíηol , yeeη namás kí gâbbin piis kiηi namás kayé Páullíη kí Barnabas kányíηa . ⁴⁶Maraη Pául na Barnabas bat kí kurro kirsíηol nás in kwa-sí áágé âl tullé kéηá áláη gís Wúo'η belé kirsíηo main bagil Bí baη Wúo'η belé bawríηí namá Wúo'η jaiη luut-sí bargíya ná lia-ii nás Jaláηá-lé jaηo. ⁴⁷Idíiη LOηpii kiηa-sí in kwă kí áláη hērra eηa jalaηa-lé nás dééη Jopó'η domoη dine kulí. kwa nyéttiη ⁴⁸Inná âl Jalaηa in belé-sí kelámie, Yeeη-sí bá

kilmaņa simmó kiņi namá Wúo—sí bora patta káwe niin inná suņņâ seejăi—lé kaagul jaiņ luut—lé .⁴⁹Wúo'ņ uu namá nyáliņi arkuo'ņ dío nyéttiņ ⁵⁰Marañ Yaúda namá deem'iņ Yáaņa kila Wúo—sí kawe na alá kwa yeeņa bađi suņņâ kawe na kwa keya sábanátbuņa kurráņkwă—sís lákkíjeņ káwe, Namá kayé Páuliņ—sí kí Barnbas táltiļeņ kawe namás kurríņi ná díeņ akúro'ņ paál karul . ⁵¹Yeeņ namá kíeņ tarņa'ņ turil turtur kawe ásáņ in kúlņia yeeņ âl díeņ ere kilmaņa káwe nás kawle ná Ikinum kéeņé . ⁵²Lián majira namá kilmaņa pattá térél kényé nás kí Kuo Teyyaņa pis kiņi.

Magara 14

¹Álbá Iconium na Paúl na Barnabas namá Yaúda'ņ Toņteyyá—le arrá karí nás yeeņ—sí risiņol kí ila dorá namá kwa ass suņņâ seejăi—lé kéle. ²Marañ Yaúda kila ás bađi suúr akaiņba namá warîg kawle namá kilmaņa puyyá kaiņi kíeņ bârņa'ņ íri. ³⁴Yeeņ namás íde kuņol naņ sîņ kwa—sí Loņpii'ņ risiņi kí Wúo'ņ kuro káwe kwaņ Belétullê domoņ , Paúl na Barnaba ósoma na pirjeņa saa suņá nás kwa—sí ósoma kiņi .⁴ Marañ Kwa deém dío namá súrņa kaņgar đii kí Yaúda na đii kí Kureémeņa ⁵Jára'ņ kí Yaúda'ņ arrá namás in káriye áláņ Yeeņ—sí kí kítóņa marrá kíņiya na kawí . ⁶Marañ álbá yeeņ díeņ uuņ arrá karul, Yeeņ namá kurl na keeņé na Lyaoian'iņ deéma—lé Lystra ná Derbe ná kila akuroņa—lé keeņé deeņ kili kaiņi. ⁷Lia ihllá namás Wúo'ņ Belétullê kwa—sí mașatôre káwlítieņi. ⁸Íde Lystra namá duó díg kényá na deeņ Íya robog kíri . ⁹In duó namá kelkámí âl Púal risiņa. Púal deeņ íri nuņi riga namá law nás in duó seejăi kee áláņ dááweņ eeņ. ¹⁰Nam's in kwă, kí urú asá jawla kí kíņ târņa innálaņ duó namá baņo nás jawla na ilņi ¹¹kwa álbá ila uu—sí kađile âl Púal'iņ dorá eņa, Namá kíeņ oloņa íri kađiye ná in kámiņa Bii Lyaonian loņpii âl dee—lé kéle dūu kí in duó'ņ dorá. ¹²Yeeņ namás Barnaba asá kí Zeus na púal" Hermes tarí káwe idîiņ ná Yé jirisîđuņo kényá. ¹³Zia'iņ Toņteyyá alá deem'iņ túga kényá , deeņ Păđi namás deem'iņ órréņa—le kuuņ na dôra éla idîiņ ná yé kila kwa suņņâ—lé kóeli ásáņ Pául'iņ—sí kí Barnba karába tawar kawíal. ¹⁴Marañ Barnbas na Paúl alá kureémeņa kaiņ, álbá ila belé kelkámie, namá tabuņa tokké iņi ná kíeņ júriņo kényéré nás kila kwa suņņâ—le kawíņie ná urú kalde ná in kámiņa. ¹⁵Bí yé kwa kaa—ii yé ná innâņ baw?Kí aw dog bá kwa kaņ inní biņo—sí kí báis biņo—sí Belétullê kéla nís in kámiņ áláņ kit útóņa hóoņa—sí bundí ná jaiņ luut'iņ Wúo—lé bawņi, Wúo alá Jawil na suuru—sí na rooņa—sí tewa na karába kit alá díeņ dío kaiņ. ¹⁶Wúo báraņa—sí waarkwă—sí jundí ná nyét kí kíeņ jaiņa'ņ koraņa keeņé. ¹⁷Marañ yé deeņ suur—sís in pááliti, yé deeņtalliņ gís biņa páálí naņ gís kuy jaawil úndul, ná kí wéel kólá gís raîņel, yé biņa—sí gis namieņa saa suņâ éla naņ gî kí kilmaņa'ņ simmiņ puí. ¹⁸Marañkí it belé soga míieņ kiņi áláņ kila kwa suņņâ—sís kase ásáņ yeeņ—sí karába tawra á kawíaba. ¹⁹Lián namá Yaúda diņa Intaki na Ikinum kéle ná kila kwa suņņâ—sí díeņ soór kawie. Namá Pául—sí ketériņi namás suuru killul ná deem'iņ paál karul nás in dío kaiņ âl waí.²⁰Marañ lia álbá majira dee—le kisiņul namás íri jáwla ná deém píņi, Deeņ saaréņ namá kí Barnabas arrá kilaná Derbe keeņé. ²¹Paúl na Barnabas namás deem'iņ kwa—sí Belétullê aáņé , ná kundie ná majira kiņi. Lia namá Listara na Ikinum na Intaki kawņie . ²²Ná Majira—sí kuro kanie na bora kilma kiņie, áláņ díeņ seejăi—sí puttó keyal. Ná in koe, "Kíno—sí útóņa kusseņa suņņâ gí sîņ iņi áláņ Wúo'ņ kuriņ—lé karí" ²³Páuliņ kí Barnabas mașigkwă nyét—sís mașigkwă'ņ tabuņa kađiņul ná kábé ná Loņpii—sí kanie kí júma na borra'ņ jamûņ, Loņpii alá yeeņ kíeņ kilmaņa deeņ íri kawre . ²⁴Lia alá kí Písidai'ņ dío kannîņi, namá kéle nás Pampilia kattíne, ²⁵Na lia asá perga—sí Wúo'ņ belé kirsîņul, namá Kuruņul ná Atalia keeņé . ²⁶Miņ Atalia namá roo kallul ná Intaki kawņie, namá íde kénya alá yeeņ—sí Wúo'ņ tullîņ—lé kabie, táári ila'ņ asá yeeņ naa kágie . ²⁷Lia asába hillâ kattie namá seejăikwă—sí nyét dorol káwe,nás ila uu koe alá

Wúo díeṅ eré piá na dorá ay-sí pááli álanṅ jáara dog seejǎikwǎ kiṅi . ²⁸Namás íde kí majira soga sunṅâ kuúṅi.

Magara 15

¹Yaúda dí bá kéle ása ísa jáásoduṅo sí kinelená yaudíya deem kaṅṅ namá Antakia kélenamas barṅa sí gũud kawlítíya nas in kámiṅa bí amaṅ gi á kandéba in alá Musáṅ dombere kwǎ ásíṅ bopóṅóba. ²Pol na barnába nas kí kwanṅ tókénṅ diṅ jíṅo jawí káwe. Antakiyanṅ jíṅ kwǎ namá in kawíye álanṅ Pol na Barnába kí jíṅ kwǎ díṅa kíyol, nas kí domoṅ kwǎ na kwa baina jurusalam káítíyal ná in beléṅ arra karúl, ³Lia abá loṅpiṅ tóṅ ádeṅ piá bá jurusalam kawṅíe kí deem Phonicia na sámíraṅ dorá nás barṅa sí in kamiṅa kwa alá yaúda á geba al dog ísaṅ dorá kéyé elain namá barṅaṅa sí nyét kilmaṅa simó káwe. ⁴ǎlbá jurusalam kagul kwa baina na domoṅ kwǎ al loṅpiṅ tóṅ kaṅṅ bas kíṅíṅíe namas aldí káwe alá loṅpii piá kí díeṅ dorá. ⁵Maraṅ kit alá Phrísíṅá kaṅṅ bas kíneniṅi namá kááré ná in áṅal bá in loṅ jíṅ kwǎ alá yaúda á geba álanṅ kande nas in áṅal álanṅ Musáṅ dombere keyal. " ⁶Kwa baina kí domoṅ kwǎ, bá kúṅul álanṅ in beléṅ arrá karúl. ⁷Lia abá soṅáṅ kírsíṅul peter namá keera ná in kwǎ" kúíṅ barṅa nás bí kí soga soṅá in balum al loṅpi kwa yaúda ágeba in kóṅí álanṅ dééṅ belé kelkámíyal dúíṅ udóṅ námas kíne. ⁸Loṅpii loṅ si it alá kilmaṅa lé kee atis yeeṅa sí tina ná kuo íne it ayla yé kiṅa sí íní. ⁹Ari tóg dog kergel áyes piá ba dáíṅ tas kí díeṅ námá kí kíeṅ kilmaṅa tiyá piá. ¹⁰Loṅpii sí tabúṅ kaáṅ si bára nás majira sí balda díró kuy balgo ná kí na káíṅ báṅa kotoṅo álanṅ kabúṅ dééṅ diriṅíṅ. ¹¹Kí in si kina ásaṅ kopóṅó na sá yeeṅ kopoleṅi kí ísa bajíṅ baj. ¹²Liṅṅ namá jíṅo na jawí keera kwanṅ tás lé Pol na Barnába sí kawle ná yeeṅ aw dog si aldí kawe loṅpiṅ pirjeṅa na galaṅa ay piá kí díeṅ dorá yaúdaṅ írí na kila al yaúda á geba ¹³ídé asá dééṅ belé agé yagúb namá in kwǎ kelgis bam barṅa. ¹⁴Samán biṅa sí kwa gísi loṅpii ay si tuṅa ná kwa jawṅel kit alá yaúda á geba na díeṅ díó kwa kela ráṅa álanṅ kééṅ kona kabe. ¹⁵Namás arra eṅa kí domoṅ kwanṅ belé al dombere lé él. ¹⁶Lia namá dauíṅ kóyó lé ooṅo asá poya namá kééṅ sabaṅa aḡi ná díwô kutámó lia námá dauíṅ kóyó lé awṅí ásaṅ koya aa na kééṅ sabaṅa aḡi ná díwô utámó. ¹⁷Mat níṅ loṅpii lé kawṅíyal yaúda kit asá káye na kit al yaúda á geba ná kééṅ kona kábé. ¹⁸Loṅpii in kwǎ al yé kin uuṅa sí piá asá yeeṅ kalṅa kí ayéṅá soṅâ. ¹⁹Eláṅ ii ná ká in aḡlu ásaṅ tárá á káwalba kwa kit sí asá loṅpii kíne ná yeeṅ yaúda ágeeba. ²⁰Maraṅ síṅ rímeṅ káa nas in kwa álanṅ nínoṅ jám kundíyal asá loṅa sí talaj kawe na nyáṅáṅ jílo na léwá muníṅaṅ jám na kewa sí. ²¹Yé musa kwas kééṅá deema nyét ná dééṅ dombere ardeṅ kawe nas lóóṅá lé kwa sí kawlítíya kí moṅáṅ. ²²ídé namá domoṅ kwǎ na kwa baina in kasiṅi álanṅ barṅa dí karul ná Antachaia ádeṅ káal kí Barnába Pol namá yahúza sí kímé asá awsa Barsabbas na Silas sí yeeṅ lóós kaṅṅ kwanṅ díó in domoṅ namá yeeṅ sí kaníe. ²³Domoṅ na baina gé na kila barṅa al yaúda á geba lé dú ii kíeṅ barṅa alá Antakia na Syria na Cilicia baiṅ:tullé baiṅ kí maale. ²⁴Kí in si kíwa al káíṅ kwa díṅa díelé kééṅé nás kí á kwaba namáís dáíṅ tás lé koor kaníe, namá ii tabuṅa tokké káwe kí díeṅ belé. ²⁵kí nyét namá in kasa áysaṅ rim ádeṅ káa kí barṅa Barnába na Pol. ²⁶Yeeṅ ísa jááso duṅo sí kine naṅ soṅá sí karul kééṅ konaṅ uuṅ namáís biṅa sí ádeṅ kaw kí Pol na Barnaba ²⁷Namá yahúza na Silas sí ádeṅ káa aysaṅ in domoṅ áṅal kí díeṅ uto. ²⁸Loṅpii na kí kagíla ayláṅ ari tog dog írí á kaaba nas bí kééṅ kuru á baiṅba. ²⁹Maraṅ díele koṅí álanṅ bí ótaṅ jám it sí bundí asá loṅa sí talaj kawe na kewa na léwá muníṅaṅ jám sí na Yáṅaṅ jílo abá kíeṅ surṅá sí kin uuṅaṅ kara bawí baṅ tullé bâ. baw si kí aape. ³⁰Namá Antakia kééṅé ná kwa sí jóṅíṅ dorol káwe namás domoṅíṅ gaár kawlíye. ³¹Albá ardeṅ káwe bá kilmaṅa simó iṅi díeṅ kuróṅ janí. ³²Yeeṅ Yahúza na Silas dog domoṅ kwa kaṅṅ

namás kwa sí sòṅáṅ niṅ kirsínṅul ná kilmaṅa kakírè káwe. ³³Soga itaṅ ðio barṅ namá kundíe ná Antakia kawṅje kela lé al waar ádeṅ káwe. ³⁴Kí male maraṅ Silas sí bás tullé eṅa álaṅ Antakia sáy Yahúza namá dítiṅ sáy. ³⁵Pol na Barnába namá dog liṅ káye nas kwa sí loṅpiṅ kámiṅa na kwa kernṅa soṅá nas kányítíyá. ³⁶Soga itaṅ Pol namás Barnába sí in kwă jel ná kawṅí ná barṅa sí kaḡil deema kit lé alá kí loṅpiṅ belés kulṅi. ³⁷Barnába namá in kwă asaṅ yohana sí arḡí alá dog Murgus kaṛíya. ³⁸Maraṅ Pol namá úriṅí álaṅ ará kíyal idíṅ ná waar kíye Pamphliya kéṅé naṅ táári ará á káweba. ³⁹Ídé namá kíeṅ beléṅa suur jápé namaṅ si kergel kiṅi, Barnába na Múrgus namá kí telele Cyprus kééṅé. ⁴⁰Pol namá gal kóṅí álaṅ kí Sílas káyal, barṅa namas yeeṅ sí dóṅá kulul. ⁴¹Namá nyáṅa Syria na Cilicia ná kwa sí kakírè pii loṅpiṅ lóṅále.

Magara 16

¹Pol namá Derba lia namá Lystra nyáṅá namá guud duṅo kééṅá al in kaṛíya Timothy al dééṅ íya Yaúda lé aṅa nas ísa sí tina na dééṅ báa Yonána lé. ²Kwa deem Lystra na Iconium báṅ in kámiṅa Timothous al duó tullé. ³ṅá. Pol namá in kóṅíe álaṅ kí ye kíyal na idíṅ nas ela deemíṅ kwa in kalṅa ál dééṅ báa Yonána lé ii Pol bá tio namá dórgí béta. ⁴Pol na kééṅ dorá kwa bá deema lé kééṅé nas jiníṅ kwa sí ela belé kámiṅa alá domoṅ kwă na kwa baina kírsiṅi álaṅ káal jurusalm. ⁵Loṅpiṅ toṅa báṅ kakírè indeliṅa jiiṅ na nyiṅítíyas kí sog bi sog. ⁶Loṅpiṅ kuo namás yeeṅa sí úriṅíe álaṅ baru Asia lé belé tui káal namá deem Phrygia na Galatia kéṅé. ⁷Albá baru Mysia kagul namá baru Bithynia kilí kéṅé, maraṅ ísaṅ kuo namás úriṅíe álaṅ kaṛíya. ⁸Namá tabuṅa Troas kawíye nas kandul na Mysia kééṅé. ⁹Ela luul lé Pol namá yiéṅa jáḡila ná Macdonia kwa lé sáát pii kasá Macedonia jando náis jányíṅi. ¹⁰Ídé bas in kíwa Loṅpii ál in kóṅí álaṅ kí belé tui kâ Macedonia lé. ¹¹Setin namá liiṅ kíó ná kí telele deem Troas na domnya Santhrace lé kíó, dééṅ saaréṅ namá deem Neapolis lé kaago. ¹²Liiṅ namá deem Philipi lé kago alá Macedoniaṅ deem appâ ii, al waar Romanṅ aṅa namás íde soga díṅa kúúṅi. ¹³Kí moṅaṅ sog namá deemiṅ túga rooṅ arí kíó asaṅ kúm al ádí kwa kawe namá kóóṅó nás yáaṅa sí kírsiṅ alá liiṅ káwiṅi. ¹⁴Díeṅ tás lé yáa jalúṅa duṅo kéṅá nas kona in kee Lydia, naṅ loṅpi sí kaḡi pii na yé bas kelama namá loṅpii kilmá palí alá Políṅ belé kóṅí lia. ¹⁵Albá kálíṅul ná tiyá kiṅi yé na dééṅ toṅiṅ kwa namá gi taría álaṅ dééṅ tóṅ jáma kam namá in kwă abas bí in banda ása ká loṅpiṅ belé ina bas dúíṅ tóṅ sólá bápo yeeṅ namás kíḡiṅie nás kine nás dééṅ tóṅ kápul. ¹⁶Kí sog díḡ namá júmíṅ kééṅé namás kí kaṅ niw koy káítí nás Anyádi kee ná síṅ kí kééṅ jalúṅa gírṅa soṅâ úndul kééṅ sagala sí. ¹⁷Namás tuṅa ná Políṅ na dáíṅ kaṛiṅ iloṅ kí urú kin kwa loṅpii íriṅ polgany ge náis jopóṅ dorá kawlítíya. ¹⁸Namá inálaṅ piá kí soga soṅâ namaṅ si Pol sí lóó makké eṅa namá náṅí jáwí nas sitan sí in kwă" kí ísa jáásóṅ kona ká in gís ámiṅ al juró déle. setin sitan namá kaṅ niw lé kuru. ¹⁹Sagala albá kaḡile nás gírṅa dúsiṅi, namá Pol na Silas sí kilul nas deemíṅ tawrá kaṛíye asaṅ kande namá dáálíṅ kwa sí kaníe. ²⁰Ná in kámiṅa kin kwa aw deem gís urú kaldíe na yeeṅ Yaúda ge. ²¹Ná kóyla álaṅ kí uṅṅa kit kaṅ ná kí taga aṅ kába alá Romána kaṅ, na ásiṅ kiṅi ba álaṅ kâ. ²²Kwa namá díeṅ írí urú kaldul dáálí duṅó namás juriṅa nyera nas in kwa álaṅ kaldíyal. ²³Namá kaldíye ná tumná kayé namás sukénaṅ tabu sí kwa álaṅ tullés jááno sukénaṅ tabu namás putó pia. ²⁴Namá dímbila díwo kuṅo lé jáa na kíeṅ tarṅa aw kurṅaṅ tás lé riḡo. ²⁵Kí luulíṅ túllé Pol na Silas bás kayé nas kúmeli ná loṅpii sí appá kawe namá kwa dímbilíṅa lé nas yeeṅa sí kelkame. ²⁶Sétin suuru namá irtíṅóla nas dímbilaṅ daa sí irto nas kééṅ óréṅá nyét palí kwa sí namá dímbiloṅa koṅa lé nyét búnyé ii. ²⁷Kaldagaṅ tabu namás jawla na jagila nás dímbilaṅ óréṅá nyét si palaṅ gé; bas in ðio ooṅo kwa ál nyét kákíye namá saar ráṅa álaṅ dééṅ suur

puu. ²⁸Marañ Pol bá ye sí kí urú tariya dííj suur a jawba, kí kin kaaj dííj túga." ²⁹Yé namá utún ulma bawa na dió nyaña na kítiñ al kañi tio, namá Pol na Silañ kóo poya.³⁰Lia namá tawrá ráña ná in iño dúiñ sagal ká kaníñ á asañ opóño? " ³¹Namá in jáwí loñpii ísa síis jiiñ bá síñ jopóño jí na dííj toñíñ kwa." ³²Yeeñ namá ye sí na déeñ toñíñ kwa sí nyét kí loñpiñ kona kírsiñul. ³³Ela tin lé kí luul namá yeeñ sí bawa nás kíyaña lio yé na déeñ toñíñ kwa nás kineñi ná tiyá kinji. ³⁴Lia namás argí nas tón nyaña ná jáma íni namá kilmá simó eña ye sí na déeñ toñíñ kwa sí nyét asá loñpii sí kine. ³⁵Ídé alá dulé kuru dáálí kwa bá kaldaga dí ádeñ káwe asañ kaldagañ tabu sí in añal Pol na Silas sí " álañ dimbil lé karúl." ³⁶Kaldagañ tabu namás Pol sí in kwă, dáálí kwa in si kandé aylañ kuló naa buró ná boo kí maale." ³⁷Pol namá dalíme piá ná in kwă" kwañ tabún gi kaldíye na áis kandéba kí nañ Romániya kaaj gi kundíya naa kí butu aw na yeeñ kélal ná ii kañul. ³⁸kaldaga namás dáálí kwa sí añal namá kañi tió asá yeeñ kíwé al Romániya gé. ³⁹Namá kéle nás kí kurña kúul ná kundíye namás in añal álañ deem kuro. ⁴⁰Polna Silas namá timbila lé kurul namá Lydia tón kééñé nas kí barñañ káitié. ná kuro kanie ná deem sí kundíye.

Magara 17

¹Pol na sila namá Thessalonica kagul lia asá kandul kí deem Amphipolis na Apollonia Thessalonike lé yaúdañ jóníñ lóo kéña. ²Namá lii nyaña niná ádiñ ela namás kí dombere risiño kí moñañ iis. ³Nás in páálí ísa jáaso duño sí álañ uña tárála búlal na ásañ mñtañ tás lé jawla na ísa al namañ bí baana bá al namañ ká assá ká déeñ belé írsiñ kwa. ⁴Díña namá déeñ belé kel kámé namás Pol na Sila síis ídé kányúñie, díeñ tás lé Yonána soñá kañi alá loñpii síis kumé na yaña tulléla soñá. ⁵Ila uu namá yaúda sí kilmaña tokké piá kila asá á kineba namá eleñáñ koronja lé kéle ná kwa sí kísul namañ sñá káwe deem dió. lia namá Jasoníñ tón jam káwe, ná Pol na Silas sí kóela álañ kéyal. ⁶Albá á kuméba namá Jason na barña díña sí kéyé nás dáálí kwa lé káriye namá dalíme káwe ná in kámiña kin kwa aw kin baru gís kañiñul nañ dog dáíñ deem kéle. ⁷Nas Jason sóla bago na yeeñ aw dog Caesaréñ belé kawreli; namá kuri keeríñ kírsiña ná in kariya ísa." ⁸Ila belé namás kwa sí na dáálí kwa sí jiti eña alá kel kámie. ⁹Liañ dáálí kwa namá Jason lé na kwa al kíye kañiñ girsá kábé namá kundíe. ¹⁰Kí luul Pol na Silas namá Berea kéñé albá kagul namá Yaúdañ jóníñ lóo lé kéñé deem Berea yaúda. ¹¹Namá Thessalonikeñ lé soñá tullé kañiñ ná loñpiñ belé sí soñá koyé namás kayé nás dombere guud kawe álañ déeñ tullíñ kagílal. ¹²Ídé namás kwa soñá kine díeñ díó kin asá Yonána yáña na keya soñá kine. ¹³Deem Thessalonkíñ yaúda namás kíwé al Pol loñpiñ belés pááliti Deem Berea díó. Namás kuñe nás kwa sí díeñ íri kísiña kí jitiñ. ¹⁴Setin barña dí namá Pol sí kábé nás roón arí kááriye álañ jee Silas na Timothous namá ídé káye. ¹⁵Barña namá kí Pol kééñé namañ si Athena deem kagul. Iaa díñañ namá kawñie nás Pol in kwa Silas na Timothous asañ ye sí komíya kí waar waar. ¹⁶Ídé alá Pol yeña sí jaana Athena lé, yé bá jágíla nas deem kí sanamaña pis si. ¹⁷Ye sí namás lóo maké eña namás tuña nás jóníñ lóo le risiñ yaúda sí na kit sí asá kineba namañ kit sí dog al keereg deemíñ tawrá búlel. ¹⁸Namás kí kwañ belé poy díeñ tás lé bá kumé na yé ísañ na duldíñáñ jawlañ íri risiñ díña bá in añal yé in píduño kóel álañ ay kwă kí déeñ belé in? kella namá gal in añal yé mat loñpii keeríñ uñ risiñ ¹⁹Lia yé namá ñorá Areopagus lé nyaña al jóníñ lóo kee. ²⁰Namá kíñul kí sa sañ kalum ka dorá diwó ii al jí déeñ uñ jírsiñ díele beléñá pirgeña kelkam na koel ásañ déeñ arrá kalum." ²¹{ Athenians na jára al ídé kañiñ hô añ káwiba kíeñ tina lé marañ yeeñ bañ kin beléñáñ kiwolan kírsiña.} ²²Pol namá deem Areopagusíñ túlle keera namá in kwă alu gí ná bí soñá díiñ kwă beña uña lé nyét. ²³Ídé alá ká kúíñ deemañ díó ilonja ná kúíñ salañ lóo alu ká bá salañ daa umón ná

délé in rímenj káwe." loṅpii lé asá jalunj á keeba. kí loṅpii nas bumel násá balumba ká déenj belé gísínj ²⁴Yé bá loṅpii it ii alá suuru na jawil sí piá na díenj dió nyét na yé ii alá toṅa kit lé á awba alá kí koṅa káwe idíinj ná yé loṅpii jawilínj na surunj ii. ²⁵Na yé ari it á kóelba alá kwa kaníyá, Yé íne kit sí nyét alá yé piá jain na kuo na ótá kernj nyét. ²⁶Yé duó tog lé kwa sí nyét piá namá baruṅa lé nyét jáa suuru lé namás jayṅinj tina béta na baruṅanj kinanj. ²⁷álanj loṅpii lé kawṅial mat níj déle kélal ná sáát káal.yé kara ákeba dáylé tog tog idíinj ná kí Ye sí kumel ²⁸kí kíenj kilonj nanj kainj niná mogeṅa dí in aṅal kí dog kéenj kuldiṅa kaanj. ²⁹Na abá kí loṅpiṅ kuldiṅa kaanj bá in loṅ álanj loṅpii sí á kaluba niná yé boda na daa wala gal díto alanj duó roo búló ná pasó ná piá alá yé kóel ³⁰Loṅpii asá bá lóónjá lé kwa nyét sí taeinj álanj délé kawṅial Yé núṅis jápa kila ayéjá lé asa betul nas kwa ari tog dog ás kalṅijiba. ³¹idíinj nás yé sog it béta álanj yé kwa sí jím kí taraas. duó toginj it dóṅa al yé ráánjá yé kwa sí nyét páálí asá yé wayṅanj túlle jawla." ³²Kwa alá idé kainj albá jawla wayṅanj túlle sí kelkámíe dí ii bá ye sí bájeṅ káwe maranj kwa díṅa bas Pol sí in aṅal kí koel álanj in belé sí timbít kelkám. ³³Lia Pol namá díenj tás lé kuru. ³⁴Maranj kwa dí ii bá Pol sí karikúle nás díenj dió díṅa kine díg bá Dionysius aṅá alá yé Areopagitinj jónj kwa lé aṅá na yáa díg asá kona Damaris kéjá na kwa kernj soṅá díenj paal.

Magara 18

¹Lia Pol namá deem Athena sí jundí ná Corinth nyanjá. ²Íde namás kí yaúd duṅo káité ná Aquila karia , al Pontus duṅo ii, na yé na déenj íya Priscilla sóola kajinj Italy alá kéle idíinj ába kuri Claudius in kwá álanj yaúda sí róma kuruál. Pol namá nyṅá álanj jagil. ³Na idíinj ná yé waar kóyónjá tuum yé bá dog kíyey kóónó na arra kóyónjá. ⁴Yé bá síṅ yaúda na Yonána jónanj lóónjá lé risinj kí moonanj sog álanj dorá jáwí. ⁵Lia alá Silas na Timothous Macedonia deem kagul Pol bá táárinjá nyét jundí uuṅinj uuṅ, nás yaúda sí in beléṅ ísa yé al jááso duṅo ii. ⁶Maranj yeeṅ bá déenj belé sí kawriṅe namás kayé ná kányiṅa, yé namá déenj juri irto nas in kwá, kíenj kewa tabuṅa lé baa ká naa kara áara na ká assá jáara lé níj awṅí ná lii tullinj â. ⁷Pol namá déenj lóó jundí alá awiṅi namá yáa doṅanj tónj nyanja na sóól awiṅi alá loṅpii sí kalí pii nas kona in kee Titus Justus. déenj toṅ kí jóninj daas tíli. ⁸Crispus alá jóninj lóónj tabu aṅá namás loṅpii sí tina yé na déenj toṅinj kwa nyét na soṅá kila alá Corinthian kajinj bá Pol lé guud kelkámíe bas kine nanj kálíṅul namá tiyá kinj. ⁹Asi díg kí luul loṅpii bas ísa sí lóónjála nas in beléṅ, kalí áy tíba maranj jirsínjo na dirig a jónjba. ¹⁰Ká kí gi kaan na duó tog dog á keba alánj ji sí uu jiti piá, idíinj na ká in deem lé kwas soṅas ayeṅ." ¹¹Pol namá Corinthius sãṅ kí ayé tog na kolda osandíg nas kwa sí loṅpin guud páálíti ¹²lii alá Románanj ába kuri Gallio Achaia sí tió, Yaúda bá kisiṅul ná kí jitiṅ belé toginj íri kasiṅi Polinj íri namás kargie nas kuraṅinj lóó lé káriye. ¹³Namá déenj íri dālíme káwe ná in kámiṅa in duó kóel ásanj kwa sí tabu jāiṅu álanj loṅpiṅ dorá keer kabe dáninj páal. ¹⁴Pol bas dakki piá alanj déenj suri ránj ati níj Gallio yaúda sí in as kuwába," bí kin yaúda ati níj uu jiti aṅá wala gal coroj aṅá bá síṅ tárasiṅ anda niná dáálí kwa. ¹⁵Naa abá in loṅ ná kíinj kona na dombere na beléṅá suur úriṅe bá boo nás díenj dítin bano ká á welba áysanj kin beléṅá andi. ¹⁶Namá kuriṅ lóó le júró. ¹⁷Namá kuriṅ tabu Sosthenes sí kéyé, ná kwaṅ tabúnj kaldíye maranj ila uu Gallio sí putó á tíóba. ¹⁸Pol bas Corinthus deem sogs soṅá óónjá namás barnj sí dóṅá jolo namá kí telele súriya nyanjá kí kéenj jalpága Priscilla na Aquila.Lia yeeṅ namá tabúnj kéle dem Cenchrea lé alá yé waar aldí piá ¹⁹.Albá eaphsus deem kagul Pol bá yeeṅ sí jundí namá yaúdanj lóó le kári nas yeeṅ sí risinj. ²⁰Yeeṅ namá déle koṅie álanj kíenj soga díṅa koṅál, yé namá úriṅí. namás dóṅá jolo nás in kwá kí loṅpiṅ kuo ká banj kí ye ayṅa." ²¹Lia namá kí telele deem Ephesus nyanjá . ²²Albá

Caesarea pago bá írí jápa loṅpiṅ tónṅ ná kwa sí dóṅá íní lia namá deem Antákiya buṅo. ²³Namás liiṅ soga díṅa óóṅá namá baruṅa aw sí méré Galatia na Phrygia ná iloṅ baru kí baru ná gũud kwa sí nyét kuru íne. ²⁴Duó Yaúda duṅo ná deem Ephesus éla na in kaṛía apolloṅ alá ye sí deem Alexanderia lé kaṛiṅi. y'e namá dééṅ dáálí sikká aṅá naṅ si dombere lóṅá. ²⁵Yé loṅpiṅ doras iwí nás kwa sí risiṅ nas ísaṅ beléṅá páálíti na yé waar bas yohánaṅ belé lóóṅá. ²⁶Namás jáa ná jóṅiṅ lóó le kí kilmaṅ tukiṅ risiṅ maraṅ abá Priscilla na Aquila kelkámíe, namás kářiye nas loṅpiṅ dorá tras kawlíye. ²⁷Albá liiṅ pago yé bá kééṅ barṅa sí kuru íní asá loṅpii sí kine na kí kééṅ kuróṅ baj yé kilmás kakíré kéṅá kééṅ uuṅa lé kíeṅ. ²⁸A yé básíṅ kwa sí gũud páálíti kí dombere ísa al yé ii jááso duṅo.

Magara 19

¹Nii alá Apollos Corinth kééṅá, Pol bá dorá tio ná barúṅ nyéra nas Ephesus tána, hillá namá majira dí búló. ²Namá iṅo na bí kuo tiyáṅa bumósa alá see jǎy kwǎ beṅa majira namá in kawíe lóo lo kel dog ála kámiba ál kuo teyáṅa kaiṅ." ³Pol namá in iṅo na kí áy jaba aysa kaḅiṅi?" yeeṅ namá in kawíe ál kí Yayéṅ jaba aysa kaḅiṅi." ⁴Pol namá in kwǎ Yáyéṅ jaba tabúṅ jayṅiṅ jaba aáṅá. na yé kwa sí in si kwǎ álaṅ duó it sí see bǎy alá dééṅ kaṛiṅ úndul, asá kééṅ kona ísa gé ⁵albá Políṅ belé kel kámíe namas loṅpii ísaṅ kona kaḅiṅi. ⁶alábá Pol kééṅ kona díeṅ írí jáa kuo teyáṅa namá díeṅ írí buṅul namá kí beléṅá kerṅa kirsíṅul naṅ útóṅá soga tabu kwaṅ kirsíṅul. ⁷Namá kwa waye na aw kaiṅ. ⁸Pol namá yaúdaṅ dáára nyaná ná kí kolda iis warig píṅ risiṅá, nas kí yaúdaṅ gulda kawe nas wuoṅ kuriṅiṅ jábíti. ⁹Maraṅ díṅa sí ba tabuṅa puttó aṅi ná kareli álaṅ túbeṅ kiṅiṅa kwa díṅa gé na doráṅ írí útáṅa jitiṅa kamiṅa. Pol namá majira sí argí na kila kwa sí soor íne na keṅe, namaṅ síṅ majira sí kééreg bi kééreg Tyramusiṅ daaṅ dió gũud pulṅiṅi. naṅ níṅ kíeṅ gulda kaweṅi. ¹⁰Ináṅ namas ayéṅas aw kúṅi lia yaúda na Yonániṅa ala Asiaṅ Akúro lé kaiṅ namá nyétiṅ loṅpin belé kelkámíe. ¹¹wuo kí Políṅ iri útáṅa pirjaṅaṅ pirjaṅa piá, ¹²lia namaṅ mindíla na ájiṅaṅ juriṅa kábé nas kíeṅ wajaṅa sí káre ná wajaṅa na eréta suur kurul. ¹³Yaúda díṅa alá kilonṅe álaṅ kwa sí eréda suur karúl dog kí loṅpi ísaṅ kona kíeṅ údáṅakawe álaṅ kwa eréda suur karul namaṅ níṅ in kámiṅa kí ísaṅ kona alá Pol dééṅiṅ risiṅá kwa aw ná dééṅ oró kurul." ¹⁴Yaúdaṅ paḅi appû alá Sceveṅ dogóla dog níṅ in sí kawe. ¹⁵Kou arét namá in jáwí, "ká alum sí ísa sí, Pol sí naṅ si alum maraṅ bí kiṅ baṅ?" ¹⁶liaṅ erétiṅ siid namá írí poy ná ládí nas kuróṅ piá namá dagaṅ dag ladí namaṅ pogoṅa kákíṅi ná élé kéṅé ná surṅa írí képeli. ¹⁷alábá yaúda na Yonániṅa kila abá Ephese kaiṅ ná in belé kelkámíe namá bát kaḅiṅi tió na loṅpii ísaṅ baḅiṅi namá bát si írí nyíṅi. ¹⁸Inálaṅ kwa soṅá alá loṅpi sí see kéliṅi namá kéle nas kine ál yeeṅ útóṅá jitiṅa káwe. ¹⁹Kwa dí alá sanyíta kwǎ kaiṅ nanas kíeṅ sanyítaṅ dombereṅa kéle nas kwa soṅaṅ tabúṅ kúyé. alá bas kaḅie namá kumé ná díeṅ temeṅ puduṅaṅ soṅgoṅa líriṅá wayéṅa oos pégel. ²⁰Inálaṅ loṅpiṅ belé namá díne méré kákíreṅ. ²¹Lia abá kin útóṅá nyét iṅi Pol namás in arí álaṅ jurusalam jee nas kí Macedonia na Achaiṅaṅ dio betó; namá in kwǎ, lia alá ká hillá aago baṅ dog oo ná Rúme sí aḅil." ²²Pol namá Timósy kí Erastus ádeṅ piá ná Macedonia kééṅé kila kwa aw alá kééṅ jányíṅi kwǎ kaiṅ nii asá yé Asia Akúro lé soga soṅá óóṅá. ²³ila tin lé namás doráṅ uuṅ úruṅ dag soṅás jawla. ²⁴naa namá miir kéṅá ná Demetrus kaṛiṅi naṅ lia kunús Artemis pudáṅaṅ toṅaṅ kwa dokkéṅa teer na kí dééṅ jábí jaraṅ ela namá síṅ kééṅ tááriṅa kwa sí soṅgoṅa soṅá úndul. ²⁵Namás kila kwa sí nyétiṅ tarí piá alá ela táári tarí piá ná lóo tog dorol kiṅi barṅa bí ása tulléṅ balum kí ál kí in táári soṅgoṅá soṅá kumíti. ²⁶Na bí balu naṅ kelkam in duó Pol asa úí ná kwa soṅá sí miṅ Apesa namaṅ Asiaṅ akúroṅa lé tabuṅa amí ná Artemis lé kara kawṅiṅe namás

in beleŋ kunúsa alá duó kí koŋa téré pélét kunúsa á la ágeba.²⁷ Ari jiti déllin̄ ela ayba álan̄ dáin̄ j̄abi jaraŋin̄ tulléŋaŋ kona sí j̄io maraŋ ıla ii ásaŋ Artemisa toŋin̄ appá kwan̄ úró ná él ál Asiaŋ akúroŋa nyét le na dulđin̄ dió nyét baŋi kawe." ²⁸Alába in belé kelkámie namá kilmaŋa tokké in̄i namás kuŋe ná urú kalde ná kámiŋa app̄u Ephisiŋaŋ Artemise." ²⁹the deem namás urúŋ dag tió kwa namás Macedúniyá Gaus kí Aristachrus si kaŋŋin̄i eláin̄ ná yeeŋ Polin̄ rapaga kaŋin̄ namás mátar arra kawŋie ³⁰Pol kóeliŋie álan̄ kila kwa soŋaŋ tabún̄ lóón̄ála majira namás kawriŋie. ³¹Namaŋ Akúroŋ tíbón̄a d̄iŋa alá jaruŋa kaŋin̄ namás domoŋ ádeŋ káwe álan̄ matariŋ dió á káŋiba. ³²Kila kwa soŋá síis namás tabuŋa uruŋul d̄i ná togin̄ urú kalde na kerŋa ná ari keerin̄ urú kalde na kwa soŋaŋ ere ná gal as kaŋiŋba yeeŋ ide kaŋa uŋu kaŋin̄. ³³Yaúda namá Alexander sí kargitiya álan̄ tabún̄ jee ná kwa wele wele pii álan̄ dirig kóón̄ul nas kila kwa soŋá síis risiŋo. ³⁴Maraŋ alá bas in k̄iwé al yé yaúdi ii, namá kí kila aw arrá urú kald̄i ná in kámiŋa app̄u Ephisiŋaŋ Artemise. ³⁵Deemin̄ riŋi duŋo maŋin̄ namá kwa sí lúlá piá, lian̄ namás in kwă bí Apisiŋá d̄ine nyét bálás lom ba ás yáa kunús Artemis toŋ sí na déeŋ d̄itó teyâ sí deem Apisa jaŋ déeŋ jalun̄ áj m̄iŋ jawil pólé. ³⁶Naa námá kin uŋuŋa see gé na duó á keeba ál urel bí aw ná dirig bón̄ na útón̄as buróba. ³⁷Bí baŋ nas kin kwa sí íne béla na yeeŋ walá toŋaŋ karába á kúléba na dog walá díeŋ yáa kunús sí á kanyún̄ul ba³⁸Naa abá Demetrus kí kéeŋ táári kwa duó dígin̄ sí íri belé kaŋin̄ nas sartáya kaŋin̄ naŋ si jalsana palaŋa gé bá kiyal ná díeŋ dalimiŋ káwal. ³⁹Na abá ari tog in̄iŋ páal ke ná boél álan̄ tawrá baraŋ bá aw ná térériŋ déeŋ arra kúró. ⁴⁰Na in̄aŋ ii kiŋa sí kí ótaŋá j̄itola al nyarto in̄i gis m̄urú kulê na naa al id̄iŋá keeba al in urúŋ dagin̄ risiŋ kila kwa sí ald̄i aysiŋ á káaba. ⁴¹Asábá in belé agé namás kwa sí in kwă álan̄ kurul ná kiyal.

Magara 20

¹Lia asá kóór agin̄i Pol bá ḡuud kwă sí taŋia namá kuro ín̄i, namás dón̄á jolo namá baru Maceduniya lé nyan̄á namá baru dió nyãŋa nás kwa sí risiŋ na lóón̄á lé majira sí kuro ín̄i. ²Lia namá Yonaŋ paago. ³idé namás kólda iis óón̄á lii asá jawla álan̄ kí telele Súriya jee bas iwa yaúda ása kúún̄ul alaŋ ye sí kawe namá in kwă álan̄ kí macedonaŋ dora piŋi. ⁴Sopater Pyrrhusin̄ kwé bá kí ye arra kéeŋé; na Aristachrus na Secundus alá deem Thessalonian kaŋin̄ na Gaius na Timothy alá deem Dárba kaŋin̄ na Tychicus na Trophimus alá Asian baru kaŋin̄. ⁵Kin kwa kí Pol arra kéeŋé ná ii tabún̄ kaŋul. ⁶Na yaúdaŋ búsaŋ sog lé namá kí telele deem Philipi lé kíó soga oosiŋ íri namá deem Traos kaago nás yeeŋ sí komé namás kíeŋ soga oos na aw kóón̄á. ⁷Soga oos na awiŋ íri bá kóón̄ó alaŋ jama kám Pol namás tuŋa nas kwa sí risiŋ saareŋ alá kóela álan̄ jee Pol bá déeŋ belé kurá piá namaŋ lóó luul eŋa. ⁸Dáin̄ jón̄ daa íri kuŋo lé aŋá asá héraŋa soŋá ku ee. ⁹Namá júré duŋo kéeŋá ná in kaŋia Eutuchus, ná toŋin̄ tiir le awiŋi namá soga bawe ad̄ila Pol déeŋ belé risiŋá júré duŋo daŋa iis̄iŋ íri namá d̄u poya na dulđi kábé. ¹⁰Pol namá buŋo ná kóó tió namá in kwă, esken a beeŋ ba yé sálá ii ¹¹Lia Pol namá íri jápa ná jáma kámie, namas belé jáwiŋi namaŋ lóó lela saareŋ lia namá kí juta nyãŋa deem Asos lé. ¹²Maraŋ júré duŋo sí bás sálá kéle ıla uŋu namá bát si tullé eŋa yeeŋ sí ¹³Kí namá Pol sí kala nam' kí telele deem Asos kíó namá yé sí káánó niná aysa yé kwă aysaŋ bóóyé kí daa lii. ¹⁴Aysa yé bóóyé namás Sapina kóón̄ó nás mititylene kándó. ¹⁵Namá kíó namaŋ déeŋ saareŋ domnya Chios lé kaago. Soga iis̄iŋ íri bas deem Samósin̄ íri kándó Soga oŋal liŋ íri namá deem Miletus lé kaago. ¹⁶Pol namá in kwă álan̄ deem Ephesus sí kaŋin̄ júndi álan̄ jurusalam waar páágó soga wayeŋá oosiŋ íri, soga wayyeŋá oosiŋ uŋu. ¹⁷Deem Melitus lé Pol bá kwa Ephesus ádeŋ piá álan̄ sagala sí kaŋia. ¹⁸Nii álba déele kéle namás in kwă bí balum ká kibiyanaŋ ay si kándi kin sogaŋ dió asá díeŋ tás lé oŋá niná ál ká Asia undi¹⁹ká bas lonpi

sí táári awa kí tullij na kí kula soňá ka sí soňá gis wayñóla it aysa yaúda kawé ²⁰na ká yeen sí uu tog dog tálan ás â ba aysañ biña kí tullij, marañ ²¹ká báis amiñ na írsin kí urú toñ kí toñ na ká bas yaúda Yonana sí írsin alañ loñpii lé kawñjal ná kine si ísa sí. ²²ká atô jurusalam ani na ká as alumba kagísij een ²³marañ loñpiij kuo báis beleñ ál uuñ tárála kaiñ na timbila ná ii jane deema kit lé ná ká ane. ²⁴Marañ ka sí dúij jain putó á ii tielba, ká ane ásañ táári it áge aysa waar loñpii ísa kwă, ásañ kwa sí waa loñpiñ bāja ²⁵Ká alum si bí dúij arí añ bagilba atón páal. ²⁶bí alá ká díeñ tás le ilñi nas kawa sí loñpiñ kuriñ írsiño. ²⁷eláin nas ká atô amiñ ká ál kara ani kíeñ kewa lé nyét. ²⁸Kíeñ surñañ riyá balij na kwañ daltañ al biña sí loñpi jíma. Balu kí kíeñ kuo asá loñpiñ toñ sí duonj baw alá yé kí keeñ kewa jula. ²⁹Alum si abá ká yío bañ tooronj éla náis daltá dió káría tog dog sí tullê añ jundiyaba. ³⁰Dáij dió bañ kwa díña kurul nás kwa sí guud kí pie kawliyal ásañ guud kwă díeñ saba kañul. ³¹Riyá bilij na agís yialba ba ká á áraba kí luul ná tooó náis biña sí tog dog írsiñ kí kolañ kúñj. ³²Ká loñpii lé gis irgo na díeñ beleñ baj lé asá kuru kit kee ná ii biña túmó ná ii arí it íní asá déle bányúñj kí keláin alá loñpii sí kóela. ³³Ká tóorig dawrá tárâ na jurijña á oñjiba díe lé. ³⁴Na bí balum sí ná ká kí kúij koña aw kin táári â ásañ dúij suriñ na kúij jalpágañ otá urí ³⁵Na ásañ kwa kit kányúñj alá kóele alábá wwar ísa kwa, aríñ janí sáát lé soñá tullé ii. ³⁶In beleñ kañij Pol namá kí kurña oonj namá arrá kíeñ koña íri kagi. ³⁷Kwa namá soñániñ komole namá Pol sí kumé nas uto kámie. ³⁸Kwa namá sunjuminj kúñul ila beleñ asá yé yeen sí kwă, ye sí asse keer alañ á kagilalba. namá Sapína lé ádeñ káwe.

Magara 21

¹Liañ abá yeen sí soor kaní namá roo kelo ná coss kíó déeñ sareñ namá Rhodes kíó namá gal si kawla ná Patara kíó. ²Namas Sapína kumónj ná tabu Phoenicia ere jáwíti namas kóónj ná Phoenicia kíó. ³alábá Cyprus sí kagila namas kí déeñ saba saíd kándó ná súriya kíó ná Tyre kapuño, lóó ela lé alá dáij Sapíñañ otá díya kápul. ⁴íla namá majira sí kumonj namá kéyañ soga saabe kóónj kí kuo teyáñañ iri namas Pol sí in áñj jurusalam alañ á jeeba. ⁵Marañ abá bas dáij tin agíñj namas kawla nas dáij masi awsá kawí majira na kíeñ nyáña na dogóla nyét namá ii ádeñ káwe namanj gís demíñ páal kagul ilá roónj arí namas kurña'n kóónj ná kumo, ⁶Lia asábá suur sí dóñj kolo namas Sapína kóónj ná kíó na yeen namá kíeñ toña kawñje. ⁷namás Tyre kawla ná káij toña kíó, nas Ptolemais katana. íla alá barña sí dóña kaní ná kóónj ná kíeñ sog tog karáña. ⁸Saréñ namas kawla ná Caesara kíó ná Philipíñ tónj kápó alá belé tullé duño aña, na dog alá kila sanurdño dig lé aña ⁹namas dogólá kanañ oñal kénj asa á kééñéba ala síñ kwa soga tabu kwañ bele kírsiña . ¹⁰Asábá hilá soga nii kóónj namá domoña duño díg kééñj ná Agabus kañij ná Judea kééñj ná éla. ¹¹albé dáij lé éla namá Políñ gartúm bawa na suur koña na nimaña lé pútoniñ rigo. namá in kwă" kuo teyáña in beleñj jurusalamíñ yaúda in gartúmíñ siid sí alábá inan kirsol, námá jára sí dóña kawé ¹²Alábá ela bele kelkámí kí namanj kwa al dii kañij namas Pol sí dagá dagá soñá kâ alañ jurusalam á jeeba. ¹³Pol gal namá in jáwí kañij ná boom ná ii kilmá sondonog baw? ká asel eláin délin á aañba alañ gi kirgol marañ dog alañ jurusalam ísañ konañ uuñ úsunj." ¹⁴Lian alá kotoño ásañ déeñ tabu kañiña namá káára gel ná in kwă," awbá ná ela een alá loñpii kóel." ¹⁵Lian asá íde soga dí kóónj namá káij lótá doldol kâ ná kaápa ná jurusalam kíó. Caesareñ majira díña namás dáij le kányúñje. ¹⁶namáis mansoniñ tónj kéle ná íde kóónj na ye Cyprus duño añj alá majira tabu kwa le aña. ¹⁷Lii asábá jurusalam katana káij barña namá ii kí kilmañ simiñ kitiríñje. ¹⁸Déeñ saaréñ Pol namanj kí namá kíó alañ James sí kagil masíg kwañ tabuña dog namá íde kañij. ¹⁹Pol namá dóñj íní namas údóña kila nyét kwa alá wúo kí kéeñ

táárin̄a nyét pia kila jáaraŋ dió. ²⁰Alábá in belé kelkámie namas wúo sí borra totá aŋul, namas Pol sí in koey jí bára á jalubâ yaúda pírin̄á niŋ ge alá see jay kwa kiŋi. kila alá Musañ dááli sí pútón kéliŋi. ²¹Yeeŋ si in si koey asa jí yaúda nyét sí kila alá jáaraŋ dió kaŋi in juwa alaŋ Muasŋ dááli le kara kawŋiál na álaŋ kíeŋ dogólá á kendéliba na álaŋ kíeŋ ádeŋa sí kari á kuleba. ²²Kí ka niŋ kâ? na yeeŋ kí seeŋ see baŋ kelkámiya alá jí jéla. ²³Na naa bá ari it jâ al kí kani aysaŋ kwa. íne kwa oŋal kaŋ ná kíeŋ kaŋ nas wúo sí in koey álaŋbá ari díg káwal. ²⁴Kin kwa sí jay na kíeŋ si bawnyíŋe ná tiyájeŋ niŋ sùbu báa na kíeŋ si sòŋgoŋa jaa álaŋ kálíyal álaŋ lia duó bi duó déeŋ tabúŋ in aŋ jaba belé ela al díŋ íri eŋa déeŋ dió tog bígír see ála á keba. na maraŋ dog álaŋ kíeŋ tabuŋa lé in kawe jí dog al Musañ dááli si in baŋi jaw niná alá yeeŋ kawe. ²⁵Na niná jáaraŋ see jây kwã sí kí ása yeeŋa sí káŋi útóná rímeŋ káa álaŋ kila namíŋa lé indereŋ kiŋi asá kunúsa guboná karúl namaŋ alá kewa na tuguma nínón jamíŋ ara kurul na álaŋ ajiliŋ á kaweba." ²⁶Déeŋ sareŋ Pol namas kila kwa oŋal sí argí ná kééŋé ásaŋ tiyájeŋiŋ sùbu ásileŋ kawe lian namá toŋ tiyá lé nyaná asaŋ kwa sí ela sime kwã asá tiyá jeŋiŋ kééŋ soga déeŋ dió agintiyá na tawrá jawíŋa asaŋ duó bi duón uu tawrá kawíyal. ²⁷Lia asábá kila soga sabe daki piyal asaŋ agíŋiál, Asiaŋ akúro yaúda díŋa, namá Pol sí toŋ tiyaŋ dió kaŋile namás kí kila kwaŋ soŋá saw káwe ná kéyé ná urú kalde ná in kámiŋa. ²⁸Israelíŋa aysa bányíŋi. in duo yé ii asá kwa sí lóo bi lóo káŋi kwaŋ jitiŋ na Musañ dááliŋ jitiŋ na in lóoŋ jitiŋ beléŋ. naŋ si iníŋ paal dog naŋ si Yonáníŋa sí toŋ tiyaŋ dió éla na in lóo tiyá sí rúbá káwe." ²⁹Yeeŋ Trophimus al Ephese duŋo kí Pol kaŋile ná deem dió kaŋi namá kíeŋ tabuŋa lé in kayé al si Pol yeeŋ toŋ tiyaŋ dió él. ³⁰Deem kí déeŋ adi namás jawla namá kwanyét si kawíŋie ná Pol sí kéyé namá toŋ tiyáŋ dió kí durú paál kilul namás kééŋ óréná sí kí kajala kawíe. ³¹íde alá yeeŋ kóeliŋi álaŋ kawe belé namá Romániaŋ líriŋ kaldagaŋ tabu lé paago ása jurusalamíŋ deem kí déeŋ íyaŋ adi nyét urúŋ dag jaa. ³²Yé inálaŋ namá kaldaga pírin̄i tabu dí ráná na kaldaga dí ná kákíye na kila kwa soŋá lé kééŋé. kila urú kwa abá kaldaga kí líriŋ tabu kaŋile namá Políŋ dag kasiŋi. ³³kaldaga líriŋ tabu íde éla ná ye sí tió namás in kwã álaŋ kí nyiriŋa aw kirgol. lian namá iŋo ásaŋ in búlo yé ki ii ná ye ka piá. ³⁴Kila kwa soŋá namas kayé ná urú kalde ná kwa dí belé díg kámiŋa na kwa kern̄a gal belé keer kámiŋa. albá kalgag líriŋ tabu toŋo ásaŋ beléŋ see búlo urúŋ dagíŋ uuiŋ namá in kwã Pol sí asaŋ kákíal nás déeŋ kóyó lé káriyal ³⁵Asábá Pol ilol tána namás kila kwa soŋaŋ arka soŋa eŋa kaldaga namá Pol sí íri kábé ³⁶Kila kwa soŋá alá Pol sí kari kuliŋi namas kayé ná urú kalde, namas kaldag sí in kámiŋa kál jaw! kál jaw!. ³⁷Ila dió al kaldaga kóeli ásaŋ Pol sí kóyá le kárial, Pol namá kaldagaŋ líriŋ tabu sí in iŋo," taga jundígí laŋ náis belé díg waa?" kaladaga líriŋ tabu namá in jáwí jí jalum sa na Yonánaŋ belé jirsiŋ? ³⁸jí másiŋi duŋo ela á jaŋbá asá tóorig tartasa jaŋi nás kwa arnána pírin̄a oŋal jargi nas jutá jááre?" ³⁹Pol namá in jáwí ká yaúdi aŋ, ná Tarsus aŋ alá Ciliciaŋ barú kee. ká deem kakíreŋ kwa lé aŋ ay jundígí nas kwa sí írsiŋo." ⁴⁰Asábá kaldaga líriŋ tabu tina ásaŋ risiŋó Pol namá iloliŋ íri keera namás kila kwa sí dóŋa wele wele piá álaŋ dirig kóoŋul alabá dirig kúŋul namas kí Hebroŋaŋ belé risiŋo. namás in kwã,

Magara 22

¹kúŋi báaŋa na barŋa na kel gis bâm dúŋi jopoŋ belé. ²kwa abá kelkámie ná yé kí Hibriya risiŋ bá dirig kúŋul yé namá in kwã, ³Ká yaúdi duŋo aŋ ná ii Tarsus kaŋiŋi al Cilicia ke naŋ ká in deem lé urŋiŋo nas gũud Gamaliel dóŋa íwi. alá in loŋ ná kaŋi báŋaŋ dááliŋ dombere na ká dog al loŋpiŋ belé awrel iná bí ató. ⁴Namániŋ in doraŋ uuiŋ kwa sí iriŋ kaŋi na keya sí ná dímbil awríti, ⁵Ná túmná abíti tisonaŋ tabu na kwa baina dog si kalŋa dúŋi belé in ál see ii. na ká díeŋ domoŋ ába

nás Damascus deém kíeñ barña lé áre aysañ kányíñial ná kwa kit sí kǎy alá idé kaiñ nás argi nas jurusalam áre ná kaldíya. ⁶Duléñ sibír ãña asá ká deem Damascus daki â ná hére appá dúíñ tuga ulmúla. ⁷Ká namá dũ awyá namá urú kel ami náis in beléñ, Saul, Saul, jí kañ gĩ jawrel?. ⁸Ká namá in awí jí ki jaañ siid? Yé namá ii in jáwí ká ísa Nazareth duño aañ, alá jí jawrel.' ⁹Kúíñ dorá kwă namá héra sí kagile, marañ belé sí kel á kámieba. ¹⁰ká namá íño ka níñ â dúíñ, loñpii? Yé namá ii in jáwí jawlas ná deém Damascus jarí. idé básíñ añal uu it álan jí já. ¹¹kúíñ dorá kwă namá ii dóñá kilul náis damascus deem kagul idííñ ná ká lóó á alunaba ila hére appa'ñ uuñ. ¹²Namá kénjá Damascus deem ná in karíya Ananias yé traas añ in al dáálíñ dombere beley ye sí yaúda nyét si in kalña ál yé duó tullé ii. ¹³yé namá dú le éla náis kwă dúíñ bára Saul lóó jagíl namá ii kúñí palíñie ná ye sí agila dúíñ tabuñ. ¹⁴Namá in kwă, káíñ báñañ loñpii waar jí si gi jíma ásañ kééñ kuru jalum na it si jaw alá tullé ii, na belé si kel jam dééñ uto lé. ¹⁵Jí bañ dééñ írí jeeñ kwan tabuñ nyét it ná jagila na it ná kel jámi jí ka jaañ. ¹⁶Jawlas ná koro tabúñ jini ná tiyá jeeñ kí loñpiñ kona kíeñ jitiñ uuñ. ¹⁷Lia díñañ ká namá jurusalam awñí, adila al ká sala awa bá ii sogá bawe namá loñpi sí agila. ¹⁸Náis beley kullé jáa waar ná jurusalam sí jundí idííñ ná kwa á kóeliba álan jí idé dúíñ belé sí juwa. ¹⁹Ká namá in waa, dúíñ loñpii yeeñ kalñas al níñ ká jóníñ lóónála lé jiiñ kwa sí eel álan aldi ná dímbila lé aa. ²⁰Na ká liiñ aña líi al yeeñ Stephen sí kawñi ká dééñ jaw sí wéla nas kwan juríña ana. ²¹Marañ yé báis in kwă, joo ká kara gí síñ áare kwa kerña lé. ²²kwa namás Pol sí kel kame naman yé járañ belé lé paago kwa namás sukéñañ tabu sí urú kaldí baru jarañ yé in á loñba álan salá ii. ²³Namas kuñe ná urú kalde na juríña írí kagítiya na turíl kawé, ²⁴Pol sí ásañ tón karíyal na álan kaldíya ná kíñul ásañ ari it iw al dééñ uuñ kwa urú kalde ²⁵idé alá kirgul álan kaldíya yé bas píriñ tabu sí in kwă, biña sí dáálí tinel gísa álan Roman duño sí baldí asá baiñ ná dééñ uu as bandaba. ²⁶Daldúm abá ila belé sí kelamí bá tabu lé nyãña nas ila belé kwa nama in kwă, jí jalum sá kaníñ uu jiti kâ abá in duó sí kaldí yé Romána lé ii." ²⁷Tabu namá Pol lé nyañá ná íño kí see jí Roman duño lá jaañ? Pol namá in jawí ee." ²⁸tabu namá in kwă ká gírsa soñá aá álan Roman duño eeñ." Pol namás in kwă kí daríñ aañ ká ." ²⁹kila sukéna alá kóeli álan ye sí kí dag kíñul namá karra kawñie tabu sí namá kañi tio, asá iwa al yé Roman duño ii. ³⁰Saareñ tabu namá in kóeñí ásañ beléñ see iw alá ye sí yaúda kímela namá tisonañ tabuña na yaúda appála sí nyét tariya lia namá Pol sí tariya ná dééñ tabuñ kayé.

Magara 23

¹Pául namá yaúdañ sagalíñ kwa sí núñí janá namas in kwă , " kúíñ barña ká Wúo síis táarí â kí kilman putíñ naman atô in belé le." ²Pagi appû alá Ananias karíñi namá kila kwa alá Políñ kilí kééréliñi namas in kwă álan Pol sí udo kaldol. ³Lia Pol namás in kwă," aw ná gi wuó jí taan, jí saab ila jaan asá úlo pattá kaldul. idé jón ná gis jalsa já alá dáálí beley, marañ jí dog dáálí síis núñí japa asá kwa sí in jámiñ álan gi ka kaldol ⁴Kila kwa alá Políñ kili káaré in ááñé, na jí ki jaañ naman wúoñ Pagi appû sí jányíñ. ⁵Pol gal namá in jáwí kúíñ barña ká áśá alñába al yé appú ii. idííñ ná in rímeñ eña kíñ kwan abá kuríñ beléñá jitiña añ jámiñba." ⁶Yé Pol namas in iwa kin kwan dió al dí Saduceesa gé na díña Phariseeña namas yaúdañ sagalíñ kwa sí tárí piá kúíñ barña ká tarañ Pharisee aañ Pharasíñañ kwě. na ká jalsa inláiñ aañ asá ká jíño ayeñ ása mǎita salá kíñdeli. ⁷Alábá yé in belé sí kwă Sadúsañ beléña kí Pharasíñañ namá suur úriñie namá kangaríñie. ⁸Sadúsa ná in kámiña salá jeeñ alá keeba, walá melega na kuo ála á kañba, marañ

Pharasińá namá in kámińa kila nyét ála káin. ⁹Ídí namá gulda sońá kééńá na Musañ dáálí guudpáálíńá alá Pharasińá káin namás warig kawle nas kayé ná gulda kawé ná in kámińa kí duó le péllét ari jiti ála á kumónba mat ál kuo gé na melega nás risińol. ¹⁰Kóór díeń tás lé namá sa sońá eńa, namań si kaldagań tabu sí kalí kaníe ba rań níń Pol sí tullé kenye, namás kaldaga sí in kwă álań kiyol nas Pol sí kárgíyal nás kíeń kóyóna lé kiyal. ¹¹Ela sogíń luul lé lońpi namá Políń túga keera namás in kwă, putó jaríń in aysa ka jurusalam dió núńi duńo jára, námáis Rome dog núńi duńo jeeń. ¹²Alá bá lóó lela yaúda namá tiríjin díg káwe ná halpeń káwe nuń álań á kámíyaba walá koro álań á kabíba namań níń pol sí kawé. ¹³Kwa alá it tiríjin sí kawé wayéńá ońal lé sońá káin. ¹⁴Namá Pańińa apála na díniń tabuńa lé kééńé nas in koye kí ál halpeń ká ari tog dog áń kámiba walá ań kababa namań níń Pául sí kaw. ¹⁵Na naa bí íne yaúdań sagalíń kwa kaldaga líriń tabu sí buwa nas Pául sí díeń tabúń éla, ásań déeń ara tullé bumóla kí asila kaan álań dorá kaw nań íne ań páágóba. ¹⁶marañ Políń dalań alá bá ila belé kel amí namá kóyó le nyańá nas Pául sí kwă. ¹⁷Pául namá kaldaga líriń tabu sí karia nas in kwă in júre duńo sí abá kuri lés jááre, yé beles kee ásań kwă. ¹⁸Kaldaga píriń tabu namás kaldaga líriń tabu lé nyańá namás in kwă, Pául alá túmná kee gí adeń piá ásań in júre duńo díle éla ása dǎlíme kee aysań jii kwă. ¹⁹kaldag líriń tabu namá dóńá tio na túga kelo namá ińo, ka ii ná joel aysań juwa?" ²⁰Namás in kwă, yaúda tiríjin nii kawé aysań jii pié in aañal ásań saare Pául sí sagalíń kwa lé jááre aśań déeń ara kumólal. ²¹kí díeń belé a gis kibíal ba idíń ná yeeń kwa wayéńá ońal lé sońá gé nas karige na káin ná kaane na yeeń halpeń káwe na ari tog dog áń kámíaba walá ań kabíba namań níń Pol sí kawé na naa yeeń asila gé díeń belé eláin jii kane aśań jí juwa. ²²Ela líriń tabu namá juré duńo sí ádeń piá namás in kwă, joo na duó tog dog sí as juwaba áysa jí kin beléńa ka juwa. ²³kaldaga líriń tabu namás kaldaga píriń tabu sí in kwă kaldaga tarńa kwă pírińá aw na murańa wayéńá sabe na kóri kwă pírińá aw ná kí luul tin tise lé Caesara boo. ²⁴Pol sí murtańa batab nas ooń álań akúroń toń kuri lé tullé bagó. ²⁵Namá orga rímeń piá ná in beléń: ²⁶Clauds Lysias kí akúroń tabu Felixiń bańi dóńań jani. ²⁷In duó sí yaúda kéyé ná kóelińi álań kawé marañ namá ká kí kuíń kaldaga kéla nás kopo, eláin nas íwa ál yé Roman duńo ii. ²⁸Wélińi álań déeń ara aráńa kaan ii ná jani íri kabítíńi namás déeń yaúdań sagalań dáára yío. ²⁹Namás umoń ná jani ela alá ye sí íri kabítíya nás kí díeń dáálíń jíńońa tiel marañ ari tog dog á keeba álań yeeń ye sí déeńiń kawé wala gal álań túmná kawé. ³⁰Asá bá díeń trijin áańé alá kóelińi álań duó sí kawé, ká gal inálań namá yé ii ná díelé ádeń á naa kila kwa asá ye jani íri kabíe dog si in waa díeń dǎlíme ela sí álań díń tabúń ańal. ³¹Lian kaldaga namá díeń belé pútoń kéyé asá ańé, namas Pol s' kí luul Antipatris káárie. ³²saareń namá gorna sí dóńa kayé aśań káriya kaldaga namas káinul ná díeń kóyó lé kawńie. ³³Na gorna abá kéle ná Caesara kagul namá Pol sí akúroń tabu Felix sí dóńa kayé na orga kaníe. ³⁴Akúroń tabu Felix alá bá ila orga sí ardeń piá namá in ińo jí ay akúro lé jaanńa namás íwa ála yé Cilicia lé kééńá, ³⁵Namás Pol sí in kwă ká díń uu álań kila kwa lé kelkám abá dǎlíme kwă íne kaagul. ³⁶namás kaldaga sí in kwă ásań Pol sí kaáńol alá Herodíń tón ke.

Magara 24

¹soga oosiń íri namá kwa kéle Ananias páńińań tabu na kwa baina díńa na dáálí duńo díg ná in karia Tertullus. ²álań ába kuri lé dǎlíme káwal Políń íri. Aba kuri namá Pol sí taría na Tertullus ná ye sí jímel namá in kwă. ³Maaleńa sońá kit aysa kińa sí ińi kí díń tullíń na táaríńa tulléńa kit asá káin kwa sí ińi kí kíń kuo jí ába kuri appá Felix kí ye sí lóóná nyét lé kitiréńiń sońá síń assô

kâ ye sí. ⁴Na idííj ná ká á weelba álaŋ belé soŋa â jundí kí dííj tullíj bútéj din nas dáíj belé keljâm. ⁵kí in duó sí kumó na kwaŋ tá s lé jítíj pii yaúdaŋ baru nyét na yé náásíraŋ dorá sí tiel. ⁶Lii alá ye dog kóela álaŋ júmaŋ lóó sí jítí piá kí bá ye sí keyá ná kóel asaŋ kí dáíj dáálí kande. ⁷Maraŋ sukéníj tabu bá él ná kí kuro bawa namás dälíma sí kwa ná dééj tabuŋ kirsíjól na jí bá síj jiw dáálíj belé ál se ii. ⁸Ati ye sí in uuŋ jítí⁹yaúda sí namas in dáálí duŋoŋ belé simmó eŋa ná in aáŋal ee al se ii. ¹⁰Aba kuri namás Pol sí in kwã álaŋ dééj belé kwã, Pol namá in kwã ká alum si ná jí kwa sí jendél kí ayéŋá soŋá, elá íj ná ii ká sí kilmá simmó ii álaŋ dúíj belé waa nas kali áyemba. ¹¹Jí in loŋ asaŋ jalum ká sogá wayye na aw ás ayenba al jurusalam ago. ¹²Na yaúð tog á keba ayla loŋpiŋ toŋ asi tog jágíla wala gal jóŋíj lóóŋále nas díg sí írsin walá asaŋ kwa sí waa ná uu jítí káal. ¹³Na yeŋ taga dííj tabúj díeŋ jim sí dúíj írí ásíj kíjíalba asâ. ¹⁴Maraŋ ká dííj tabúj íj síj al ká kúíj báaŋaŋ loŋpii sí appá aw ela dora alá yeŋ kímela al jítí ii na ká inel si dáálíj na domoŋ kwaŋ domberaŋa sí nyét. ¹⁵Na ká yeŋ sí níj loŋpi sí íjjo námaŋ níj kaŋ yé ii kwaŋ jawla al kúsiŋi jítola na tuléla eláin nás. ¹⁶Ká dúíj suur awlíti álaŋ keereg kí kilmaŋ tiyeŋ ayen loŋpiŋ tabuŋ ¹⁷Ká ayéŋá soŋás ayen na jurusalam sí undí namá ayená ná kúíj kwa lé óta abuŋ asaŋ kwa sí anger. ¹⁸Lia al ká ila táári sí aw Asian yaúda bá ii loŋpiŋ tóŋ kaŋíle alá teyá eŋa na ká adilaŋ kwaŋ túlle á aŋába na jítíla á awba. ¹⁹Ati síj yeŋ dúíj írí dalím kain baŋ káwe díeŋ tabuŋ ásâ kin kwa kí al íne kaŋi bá aáŋal jítí na dú le kumé ²⁰Naa aysa díeŋ jóŋíj lóóle kande naŋ belé it ayba ál ká díeŋ tabúj waa. ²¹Bí ató idííj gis bendél asá ká maítán jawla inel ²²Felix yé jandiŋíj beléŋá kuráŋas lóóŋá ni alá Políj belé kelamie namás belé see írí jáa." Yé namá dálíma sí in kwã" díeŋ belé lia gísíj ande abá Lysias pago. ²³Ye namas píríj tabu sí in kwã asaŋ Pol sí kaánol na asaŋ itíj nyoké káal álaŋ kééj barŋa sí kundíyal na dééj jagilíj kélal nas tááriŋa kawal. ²⁴Soga díyaŋ dio Aba kuri Felix namá éla kí dééj yáa Drusilla al yaúda lé aŋá namá Pol sí taríya ná dééj belé kelamí ísa jáasuduŋóŋ jítí. ²⁵álbá Pol táárasíj risíjo jain na jíjjoŋ sog lé alá úndul Felix sí namá kalí tió," namas Pol sí in kwã" joo na abá ká tin umóŋ náma ii aríj." ²⁶Felix namás in dio kééŋá álaŋ Pol sóŋgoŋa dí íní, namá níj keereg taríj naŋ belé soŋá pii. ²⁷inálaŋ namaŋ si ayéŋas aw bitul kí bólos lia lé namá gal Porcius Festus aba kuri eŋa Felix lóó lé, Felix alá waar in kóeliŋi asaŋ kí yaúdaŋ tullé agé Pol sí namá túmná jundí.

Magara 25

¹Fastus abá akúro lé éla nas sogá íis óŋá, lia namá kasára sí soor íní ná jurusalam jápa. ²ílá namá pagíŋa appáŋa na yaúda kísiŋul ná Políj írí dalíme kawé ná kí kajala Fastus lé. ³Ná in koŋíe abas díeŋ rííj tullé albá aw ná Pol baw nas jurusalm jee eláin na yeŋ ye sí dorâ karige álaŋ kawé. ⁴Fatus namá in jáwí Pol sí Kassara túmná kayé ná ká dúíj dorol dog na dakki híllâ ani. ⁵Na bí kíeŋ tabuŋaŋ díó kwa dí baraŋ ná kíeŋ arra koo nás híllâ Pol sí jani díg kíjíyal abá in lóŋ ná arí jítí díg piá ⁶Lia abá Fastus sogá tammaŋ wala gal wayye díg kúŋi namá beto ná Kassara nyaŋá elelíj namá dééj jalsaŋ kutíj írí ooŋo Pol sí s béla. ⁷Asá bá Pol sí dééj tabuŋ ere kéle yaúda kella alá jurusalam kagul namá warig kááre na Pol sí dorol kawé ná jani appáŋa dééj írí kíeŋ namá gal kotoŋul asaŋ tog dog sí kibíyal. ⁸Pol namá dééj sur sí kera ná in kwã ká yaúdaŋ dáálí sí arí tog jítí as ába walá toŋ tiyán írí belé jítí á waba walá tóóríg ába kuri Kassara sí arí jítí ás waba. ⁹Fastus namá kó líŋi asaŋ yaúda sí uu tullé piá namás Pol sí in kwã jí joel lá álaŋ míj jurusalam joo náis ká kííj útúŋá kin jalsa â?. ¹⁰Pol namá in jáwí ká naŋ aaŋ ná ába kuri kasaríj jalsaŋ tabúj érel lóó ál gis kaa jalsa kawé. ká yaúda sí arí jítí as áaba na jí dog sí ila uu sí táarasíj jalum. ¹¹Na naa abá ká janíŋaŋ aaŋ ná arí ít ná in lóŋ álaŋ gi dééj uuŋ kawé, ká awrelba álaŋ úsúŋ

marañ bá piyé patá ii ná yaúda gé ná ii ka jani írí kabítíya duó tog dog á keeba álan gi ka yeen sí dóña jaa. in belé ká ába kuri kaesar sí amin." ¹²alábá Fastus kí kéén darñ kwa kúnul ná kirsínul, namá in jáwí." jí inán naa ába kuri kaesar sí jawli álan dé lé joo.¹³Liyañ abas soga itâ dî bitul ába kuri Agrippa na Bernice Kaesara katane álan Festus sí dóña kaniá.¹⁴Yeen híllâ namas soga soññâ kuñi festus namás ába kuri Agrippa sí Polín áldí piá. Festus namás in kwă híllâ duó kee alá felix túmná júndí. ¹⁵Nii abá ká jurusalam yío pagíña appála na yaúdan dinín tabuña namá dúí lé kéle ná Pol sí janiña írí kabê namáis in koye álan bá Pol sí janiñ arrañ. ¹⁶Ká namá in waa ila uu kí káin Romanian ádeñá lé as kainba álan duó tog dog sí kwa dóña kawé alá ye sí jani írí kabítíya main ná yé déén suur sí as keeraba ¹⁷Namá íne arra kéla na ká ila uu sí dero ába marañ elelín namas jalsa â namas in waa álan si ila duó sí kélal. ¹⁸Namas kéén kwa kila kawle ná kirsínol alá ye sí jani írí kabítíya marañ kila janiña tog dog írí ákabíba alá ká dúin kilmâ áare ãhá.¹⁹Namañ máán namás díen táas gulda pöy kila útan asá kí díen diin tili na duó ila ál ísa kariya na way ál Pol in belén ál sálá ii. ²⁰Na ká ila táá namá óónó nas alumba ila uuñ arra ay síñ umbóla, namá ye inó ití ití kóel lá álan jurúsalam jee nás déén uu hílá kagílal. ²¹Marañ abá Pol déén uu sí írí jáa ába kuri Kaesarín jarín uuñ ká namas kaldaga sí in waa ásan kane namanín áden â nas ába kuri kaesar lé kárinjal." ²²Lia ába kuri Agrippa namá in kwă ká dog kí dúin dorol weel ásan in duón belé kelam." Festus gal namas in kwă, " saare asañ kel jâm." ²³Saaren ába kuri kí déén bernice namá kí sũbu appâ kéle na kí kaldaga lírilan tabuñan na deemín tóbóna ná jalsañ pây káaré Festus namá in kwă asañ Pol sí ide dió kélal. ²⁴Festus namá in kwă ába kuri Agrippa namañ kwa nyét alá íne kain in duó sí bagíl yaúda órren kwa nyét alá jurusalam bain ná dúile saat kawé ná gis urú kalde pélet á la á kóeliba álan in duó salá ii. ²⁵Na ká umón ná yé uu tog dog á piyába álan ye sí déénin kawé; marañ idíin ná yé déén dalíme ába kuri kaesar lé nyãña, ká namá in waa álan Pol sí áden â ná Rome jee. ²⁶na ká déénin ari tog dog terere as ainba álan dén uuñ ába kuri sí rimeñ â inálan namá yé ii nas díen tabuñ éla kwa nyét, na gala ába kuri Agrippa álan jínho ná ká déénin ari díg rimeñ áa. ²⁷Ká dog namá agíla tullê áyba álan duó sí túmná áden áa main ná ká dog déén janiñ arra á arañaba.

Magara 26

¹Agrppa namás Pol sí in kwă, kí kundí gín ná díin belé juwa." Pol namá dóña írí jági ná in beleñ. ²"ába kuri Agrippa in gís tullê ii álán dúin belé waa díin tabún namá yaúda sí díen belé awí ayíla kíen kúneli,³idíin ná jí kíen uuñas jalum ká saát gí aw áyisan dúin belé kí maale kiljâm. ⁴kí see in ámin yaúda kalñas túllên ká ay si awla dúin ití jurusalm dió. ⁵eláin nas kalña mín karín anín kó le ban in añal ká pharise duonjo aañ wala gal dora putô kwan. ⁶naa attô ka sí kendéli gís idíin ná aañ álan loñpii piá alá Yé káin báaña sí kwă. ⁷ásâ káin kwan órrená wayye na aw kaiñ ná loñpii sí appá kawé kí luul na tóó ná kane álan een in béleñ uuñi ayla ka sí yaúda kímeli. ⁸bí kaañ see á bélba loñpii ál maíta írí jágíti.⁹ká in si dió ain ál in loñ ásan ká kuru kit ain ásan íssa Nazareth duonjón tabún ariñ. ¹⁰ká lia al jurusalam ãña. bá uuñ kit awa ayisan tisona kámiña ká namá tisona soññâ si tumná ã na ká básin inel atin ába kuri yeená sí kí wáy béta. ¹¹shñâ aldí jison loóle álan piyé káwal namá ii díen írí kilmá nii puyá ena namñ níñ deema kerná lé awla aw na éél. ¹²namá gis tisonan tabuña in añal álan Damascus deem oo. ¹³Namá agíla dúin ába kuri herre appá nás dullé le sa soñá eriña dáin tuga síbirin ton le ¹⁴Kí nyét namá dû kawyâ namá urú kelámi ná kí Hebrew belé tariñ náis in beleñ Saul, Saul, jí ka sí kãñ gí jeer? jí taga áin jéero ba; jí taga kuru kit as jainba ásan léwan kibáná juur. ¹⁵Namá in inó jí kii jaan dúin siid? namá ii in jáwí ká

aan îsa ãl jî jeer. ¹⁶Jawlas ná kí tarja jarín ká suur gís awli álan jî dúíng polgony jeeñ na kwa sí jawli ãl jî jagila na jaljola álan jî kí ye jagil atóñ páal na. ¹⁷ká opó gí síng kwa kit ayla asâ aden aw ¹⁸álan yeeña sí kúnjî jaw li ná yeeñ luul lé kuroi na herra lé kawñíal namá jítola kasol námas loo káñg kwa kidíng táás lé aysa ka kí jíñg kine. ¹⁹míng lii ká jawilíng uña sí á éróba ába kuri Agrippa ila uu sí. ²⁰Namá main demasacus dééng tûa â na jurusalm na yaudea deem nyét naman jára, ká namá kwa sí nyét waa álan loñpii lé kawñíal ná táaríngá kit kál al jaiñg ge. ²¹In beléng uña yaúda namá ii ké yé júman toñ ná ii kawé. ²²Marang loñpii bá ii jáanó naman etê, kí kééng kuru ká nyokê kakíreñg tabúng érel ká in belé le kara ang awñíba alá waar Musa na domoñ kwa aañé. ²³Jáaso duoño sí álan suur wañóla ná Yé tabu duño it níngi ásan duldiñg táás lé jawla nas here dom piá káñg kwa sí na kerña sí. ²⁴Abas Pol dééng belé agé, íde Festus namás Pol sí belé béta, jî ulul jaang; díng riñg suñg jî sí ulul gî pii. ²⁵Pol namá in kwã ába kuri Festus ká ulul á angba, ká beléng see tullé írsing. ²⁶ába kuri alá ká dééng tabuñ beléngá irsing yé tulleg si lom ká alum si ye sí ari tog dog as júlingba idíng ná lóo díkkóñ díó á áyba. ²⁷Jî ába kuri Agrippa jî domoñ kwa sí see jéél la? ká alum si jî ála see jéél." ²⁸Agrippa namá in jáwí, kí tin ití in jóel lá álan ká jáaso duño sí kari úlo?" ²⁹Pol namá in kwã ati soñá ii wala gal ití dúíng jûm loñpi lé bá díng uñi na kwa kiníng nyét alá íne káñg álan in beeng iná ká marang kin silsila ña ásing káñgba. ³⁰Lia ába kuri na barúng tabu na Bernice na kila alá káñg nyét namás warig kawle namá tawrá kurul. ³¹Nás súrngá in kámiña in duó ari it á piá ba álan dímbíl kaye ná kawé. ³²Agrippa namás Festus sí in kwã," ati ñg in duó dééng dalíme kaesar á jágíba bá in lóóngá áláng kundí.

Magara 27

¹Lia namá etalia nyaná kí telele píring tabu namás Pol na kwa kit sí jana alá tímíl káñg na yé Agustusíng kwa lé aañá. ²kí namás sapínas kóóñg al Adramyttium kééngá ná Asiang barú dúti. namá kí Aristarchus arrá kíyo alá Thessalonica déém kee Macedonia barú. ³Dééng saareñ namá Sidon kaápa, Julius namá Pol sí túlling piá naman júndí ná kééng jaruñg jagilíng nyãña álan ari it kóníal alá yeeñ kóoli. ⁴namás saila kawle ná kí Róman roñg ari Cyprus kíyo, idíng nas dawlo. ⁵Jeya namá roo kãpa Cilicia na Pamphylia namás Myras kápó Lyciang deem lé. ⁶íde píring tabu namá sapína búló ná etáliya dúti namás kóóñg. ⁷Sapína namá kí maale soga soñg díó kí táb táb díg naman Cindus kaago lia namás dawlo úring álan kila ila doró koo, namás kí crete kándó Salmone túga. ⁸kí taaríng namá lóo kaago alá in karía rooñg ari bírnýa deem Lasea'ng kíli. ⁹namás lii sga soñá kóñg naman si uri beto naman si lóo uri agíng tereng dora namá kussé eña. Pol namás kwa sí inkwã. ¹⁰Hã ii kwa ká ãlu ná dáing dorá in kusê ii nang daar soñá tára indel na sapíng diríng áyba déleng marang dog káñg surng." ¹¹píring tabu ná kwan belé kóel liñ ná Pol aañába. ¹²Kwa namá in ángal álan kundíyal adíng ná lóo kusé ãña kí dilíng tin, namá in kóelíng álan Phonenix kíyo nás in dilíng soga kóóñg alá lóo Cretea ãngá súru na goró. ¹³ãlbá kí saidíng saba dawlo éla bás in díó káñg ásan mat Phonenix keré namá boota kulul ná kééng Crete lé tuumíng kíli. ¹⁴Setin namá kutugúré kakíre éla kí ríi saba'ng ere dawlo namás Sapína sí jeya. ¹⁵ná toyño álan jee namá undí ná ii bawa namá ii domnya lé nyaná. ¹⁶táarang din namá jopóñ dawi ití sí appang íri kagi ¹⁷Kwa namás kawle áy sãng kopol namá Sapína sí kí boota kirgul ná kelol álan kányi á páagóba namá dawlóng juri na boota sí kápul dawlo namá Sapína sí argia. ¹⁸dééng saareñ namá soñá eña kwa namás kuñg ótá páal kamintíyá álan dééng diríng kulé káal. ¹⁹Soga hísing íri ótá kí koña kinye. ²⁰kutugúré namás nyíngi naman kotoyño álan dulé na úringá sí kagíl kí soga soñá, kña sí namá ii dáing jopong oro toyo. ²¹kwa kit asá siyáma káñg namá kawríng álan nñg kámual soga soñá, Pol namá nyãña nás in

kwä" bí kin kwa in lóóná álan dúín belé kelbámie ásan in crete lé as bawlabana.namnín in uu kussê na júnsínj lé boo. ²²Na ká ása waa gí sín áylan kilmaña wǎyñal duó tog dog añ júñjaba marañ bán délinj Sapína júúña. ²³In luul lé ka sí loñpiñ melek loñpii alá ká déélé ayin na asá kuri aw dééñ melek dúin kilî kera. ²⁴Namáis in kwä" kalî ây tiba. Pol. jí ban Caesarín tabuñ jarín na jí loñpii jain gi ínî jí na kññ dora kwä nyét. ²⁵Kalî ây tiba kwa keya! idññ nás ká loñpii sí alum it al yé kwä ban een. ²⁶Marañ taway ban domnya díg lé páágó. ²⁷Kiña sí dawlo kí sog waye na oññal bawa Adriatic telele lê namas in dió kãña ál suuru putô lé kaago. ²⁸Namá kurú kurâ komoñ namá boota kára ná komoñ ná boota wayeñá aw gé älbá bitan kára namá kumó boota waye na oos inñ. ²⁹Kwa sí namá kalî tió baránin taway kíóná díya lé páágínî lia namá kí karín boota oññal kinye nañ si kumé nás kane álan lóó leel. ³⁰Kwa namá in kóelinj álan taway sí kundiyal nam' taway ití sí kápul álan boota appán tabúñ kamínjal. ³¹Pol namas pírinj tabu sí na kãldaga abá kin kwa Sapínanj íri as káyeba bí ásinj bopóñoba." ³²kãldaga namá boota kándé ná koró póye. ³³Asá tóó daki piyá Pol namás in kwä álan jáma dî kámíyâ.namá inkwä". Bí sogá wayye na oññal si bóóná na ari tog dog á bámiba ká weél álan bí jáma bãm. ³⁴á ísanj jopó lé nyínî. díññ dió duó tog dog tabuñ nyíliw añ jíoba." ³⁵älbá yé inálan kwä." namá karanj bawa kwanj dió nás wuó si assô piyá nañ tullé dui namá jáa ná aam. ³⁶Kwa sí namá kilaña putó inñ namá kayé ná jáma kaame. ³⁷kí Sapínanj dió 276 kwa kaáná. ³⁸Lia älbá pis kámíye namá gemeña sí koró kinñ álan Sapína sí kullé káwal. ³⁹LII alá lóo lela, kwa bá kutinul álan lóó kiwe namá roñ tum kagile namá in añal álan si Sapína sí lii káriyal. ⁴⁰Namá boota kándé ná koró dió saye namá boota kit sí kilul asá Sapína sí kíye kirgeli nañ dawloñ juri sí kagi nañ tuúm kawñje. ⁴¹Marañ Sapína bá lóó it lé paago asá koro sáwítia namá tuúm káaré nas dééñ tabu tññj na dééñ karín dag ná páárinj kí koronj dag. ⁴²Kaldaga namás belé kúnul álan kwa sí kawé álan duó tog dog tuúm á páágóba ná kúlñj. ⁴³Marañ pírinj tabu bá in kwä ásanj Pol sí ránj, kaldaga sí namás ila belé úrinj namás kwa sí in kwä" álan kiyal duó it asá korónj dag lom. ⁴⁴Na díña sí nás gal in kwä" álan kí Sapínanj saba kiyal. inálanj kwa nyét namá tuum tuléla kagul.

Magara 28

¹älbá tuúm tulléna kagu lia namá dééñ ará in karanj in âl domnya ii alá malta karia. ²Kila dómnyáná namáis bas trass kitirínê. yeen namás utú appâ kuol ná ii kiña kitirínê álan tokké keen idññ ná ku ii ríná nañ lóó lúlá kééñá. ³äl pol arra díña iso ná utú jíñitínj, wagas namás lóó tokké eña namá pol sí donja esa ⁴alábá dómnyíná kagile ná wagas dééñ dóná lé líginj, namás kíen surñá sí in ááñé, " in duó kaan katíl ii ná róó dió wele wele eña nañ á way ba, na see álan á júndíba ná kee." ⁵Yé lia namá dóná irto ná útu pöy pol sí walá uu tog dog á búlóba. ⁶Kwa namá kíen tabuña lé in ka yé álan dóná lia wala gal álan póyâ na way alábá soñâ kul ná kawle na ari tog dog á indélinjba alá kíen kwanj áiba namá díññ belé karul ná in aanjal âl yé wúo ii. ⁷na íde dakki namá lóó kééñá na dééñ siid sí polos karínj polos namá domnyañ tabu aanj namáis dééñ toñ tíré nás sogá iis saa kí baj kóóná. ⁸Polosínj ába sí namas irol ná lóó dió pöy ná píti muut eña. pol namá päy kári namas júmo nañ dóná íri jáa ná dáweñ piä. ⁹lia al it uu eña dómnyañ kwa wajána nyét namá kéle ná dar kinj. ¹⁰kwa namá gî bagí káwe kí koronja soññâ nañ gis dog kí otãña kányínjé kila al kí kóel ii ela dió asá kí kawla álan roo keló na koo mínj malta na ruum. ¹¹lia asá kolda iis bitul namás pulug kóónó al alexander kééñá ná él ela paluñ al kí dilínj sogá nyét domnyá kééñá namás kunúsa aw kénj ná jaruña kãñj namá díg sí kastor karínj na keer sí polog karínj alá kíen ósoma paluginj kain ¹²namás siracos sogá iis kóóná. ¹³mínj íde namá roo kilo ná kéla ná rigem

kago. saareñ namas sétin dawlo tána elelín namá Puteoli kaago. ¹⁴ide namas kí barña dî káiti alá see jǎy kwǎ kaiñ namá ii kameñe asañ kienj kólín díg kǒñ.lia namas Rome katana. ¹⁵ílâ kaiñ barña alá see jǎy kwǎ kaiñ abá kelkamíe al kí kundul namas Rome kawle ná mǐñ nii kara kéle nas kí díñ wéle Appius kaya na kí kerñañ nas rigeña ñis káya. Pol albá yeeñ sí jǎgíla alá ináñ kara kéle namás wúo sí assô kwǎ ná bát kuru eronjol. ¹⁶asábá Rome katane, Pol sí namás kine alañ dítin oon marañ namás kaldag ye jañ. ¹⁷asábas sogá ñis kúñi ba yúdañ tabuña sí trial. alábá yeeñ kisiñjol namas in kwǎ kúñ barña ká kin kwa sí ari jiti ás âba walá ari it âba alá kaiñ wúoñañ ádeñá sí ireli, namán gi jurusalam jǎy kuri kéyé ná Romaniya sí doña kayé. ¹⁸Yeeñ namá gi karré ná kóel álañ gi kundíya álañ á kaweba idíñ ná kumé ná jani tog dog as ayenba álañ gi dééñíñ kawe. ¹⁹marañ abá yaúda kawríñê namá dúñ suur sí nas ábba kuri Caesar sí aldí â ná jani tog dog á kééñába álañ kúñ kwa sí írí abí. ²⁰In belén uñ na bá ye ii ñjó asañ kí biñañ káiti náis waa, na bá délín Israelañ jaigon uñ a ila ka kí kin nyariña inañ kirsol. ²¹Yeeñ namá ii inañ kawíye, kina sí Judea warga tog dog ádeñ áyes káweba alá díñíñ risín walá barña al ílâ kéle díñíñ kina ari jiti tog dog as koyeba. ²²marañ koel álañ kagíl biña ay gís lón idíñ na kwa lóo bi lóo bá in dorañ otóná jiti kirsíña. ²³Yeeñ namás tes tes káwe nas karsé alañ si kí Políñ dééñ lóo le káya namá kí daldaña kundila ila lóo le alá Pol kééñá mǐñ kí subu namañ arra kwa kabá wúoñ kuriñíñ risíña nas núñí duonjo eña.na dog uñ it piá nas kwa dî ísañ jígé kí ila dorá al mosañ dáálí na domoña kwanj domboreña lé kee. ²⁴kwa dî namá see kéyé kwa kerña na kawríñe ²⁵álbá kienj beléñá suur íríñe namas kuñe ná kureli ná kaniya lia asá Pol in kwǎ kuu tiyáña asa kienj wúoña sí beléñañ seeña risíñol kila beléñá alá kí domoña duño Isaiñ dorá éle. ²⁶Asá in aañé al kin kwa lé joo nas in juwa bí álañ bá keereg kelbam walá dééñ arra añ bereñ ba na dog bañ balu walá añ biwba ²⁷idíñ nás kienj kilmaña uruñul ná kotéñá álañ údóñañ arra karúl nas kíló úríñe ná kotéñá alañ beleñá kelkámíya na kúñí ná júmíñe na kotéñá alañ lóo kagílal marañ mat níñ kíló palíñjal na belé kel kamiya na kúñí kawlíyal ná lóo kagílal námá kí kienj kilmaña dééñ arra karúl nas dú le kaiñol ná dáweñ â. ²⁸Na naa ká weel álañ bí kienj tabuña lé in baa wúoñ jopóño sí dog ása jára sí ádeñ káwe nañ dog see kéyal." ²⁹. ³⁰³¹Pol namá kí ayéñá aw nyétin dééñ tangitíñ díó kééñá ide nama níñ kwa nyétin sí tíríñti. alá dééñ jagilíñ kundile álañ ye kagíla nama níñ ki kuru na baj wúoñ kuriñíñ ísa jááso duñonj risíñá naa duó á kééñaba nasíñ irel.

Domoḡ asá Pául Roománíǵá—sí ádden piá.

Magara 1

¹Ká Pául, alá Jááso—duḡ Yasúa'ḡ tááriduḡo aḡ, tarí gis káwe álan kurême eeḡ ásán kwa—sí Wúo'ḡ írsiḡo, in Wúo'ḡ belétullê—ii. ²Asá miin tóorig kwă—sí kí déeḡ domoḡ kwă'ḡ drá kwă, in abá Wúo'ḡ doboroḡa tuyyáḡa'ḡ dió rímmeeḡ eḡa, ³Na belé tullê déeḡ kwě díg'ḡ—ii alá duó eḡa asá Daûd'ḡ atine aáǵá. ⁴Marraḡ kuo tiyyáḡa aisa in jíǵie dáḡ Lonpii Yasúa ása Wúo'ḡ kwě dee kí kurro soḡḡâ—ii déeḡ sállá jeeḡ'ḡ uúḡ. ⁵Kí déeḡ dorá na déeḡ uúḡ námás tullii na kurimiḡ komé ásán kwa—sí jâra'ḡ dió nyét tarí kâ ná baǵi—lé kélal alá see—lé údul. ⁶Na bí dog ála kila kwa—lé baḡ asá tarí káwe álan Yasúa jáásoduḡo'ḡ ge. ⁷Na ká in domoḡ áisa biḡa—sí rímmeeḡ aw alá Rom baiḡ aila Wúo kôil nâ—ii taría álan taḡiḡa beenḡ: kalán tullii na aḡiḡ díe—lé jiaḡ alá Wúo dáḡiḡ bâ na Yasúa Jáásoduḡo—lé údul. ⁸Pául—sís jáwle álan Room jee: Main ká dúiiḡ Wúo—sís assó assó ámiḡ kí Yasúa'ḡ dorá, kwa nyét idíiḡ ná kwa daḡiḡ'ḡ dió lóo bi lóo—le bá díeeḡ see jây'ḡ kírsiḡa. ⁹Wáoo asá ká kú dúiiḡ kilmá nyét táári aw nás kwa—sí déeḡ kwě dee'ḡ belé tullê úlḡiti, Yé dúiiḡ núḡi duḡo—ii. ¹⁰Ká ay—ii gis teb teba kúiiḡ júma—lé ká kérréǵ—si ũmel álan Wúo déeḡ âre tullê—lé mat naa kaḡiḡ eré gí siḡ údónas kullé piá álan díeeḡ jagil'ḡ oo. ¹¹Idíiḡ ná ká saa soḡḡá wéel áilán biḡa—sí aǵil áisán mat biḡa koo'ḡ dola dí aḡar ná—ii kaḡkíré piá. ¹²Dúiiḡ belé'ḡ arrá in lóón álan mat kiḡa kí duó bi duó see jây'ḡ dorá kurro eriḡol, bí kú dúiiḡ see jây na ká kí díeeḡ see jây. ¹³Kúiiḡ bâḡa ká á wéelba álan gi undí ná bí in uu—sí ás baluḡba na ká kérréǵ bás in âre aḡ álan díelé oo marraḡ Wúo namáís óríliḡi namaḡ naa, ká wéel álan díeeḡ dió jáásoduḡo—sí kaḡi júlo kwă dîi ummóḡ. ¹⁴nás kôs éla inná asá jâra kerḡa'ḡ dió ummó'ḡ deem kwă na juta kwăaw dog—sí dúiiḡ taála—lé kééli na kwa alá riyáḡa gé na alá ula gé. ¹⁵Namá iláiiḡ náis ka—sí surma—ii, áisán biḡa belé tullê áwli ál Room baiḡ. ¹⁶Kwa wáriga bán kí see jâyiḡ dorá kaḡiḡ, ka—síbelé tullê'ḡ uu taḡba áis túitiba, idíiḡ ná yé Wúo'ḡ kurro—ii asá duó bi duó—sí jopó údul alá see tiél main námás Yaúda koponḡol la námás lia gal Jára koponḡ. ¹⁷Idíiḡ ná belé tullê—lé lóónóla Wúo kwa—sí ay—ii wárig jáwíti kí see jây'ḡ dorá miin juuḡ—lé namaḡ déeḡ jáǵiḡi—lé, in ná alá Wúo'ḡ doboroḡa toyya—lé rímmeeḡ eḡa, "duó—sí alá Wúo wárig jáwí bán kí see jây'ḡ dorá kee." ¹⁸Wúo'ḡ gabbîn kwa korroḡa'ḡ íri: kwa'ḡ tááriḡá jittiḡa na údóná korroḡa'ḡ gîr'ḡ Wúo'ḡ gabbîn miin jaawíl lóónóla, na kí kiiḡ údóná korroḡ uú'ḡ see sís kawriḡie ásán iwíiḡ. ¹⁹Wúo yeeḡa—sí míineḡ piá idíiḡ ná aḡi ásán Wúo'ḡ eré iwíiḡ yeeḡa—sí déeḡ—si arrá táráásiḡ kórél. iláiiḡ ná Wúo yeeḡa—sí déeḡ—si arrá táráásiḡ rááǵá. ²⁰Miín ila dió alá daḡdiḡ—sí kewe, Wúo'ḡ sebaḡa alá álónítiaba kila alá kéeeḡ kurro na luuta na uuḡi'ḡ géása táráásiḡ pulḡie, na dog Wúo'ḡ sebaḡa alá á lónítiaba déeḡ arrá kila lótáḡále kórél alá Yé tewa. Na naa kin kwa péllét gabala ás kaḡiḡba. ²¹Nás dog úo—sí kaḡa walá dog muḡjé ás kaweba ála wúo—ii walá assó assó ás kámiḡaba. mǵḡ kiiḡ járiḡa alá údóná júrusa iḡi na kiiḡ kilmaḡa asá jaḡim á kaḡiḡba kila, tóiiḡ álan déeḡ arrá raḡul. ²²Yeeḡ kiiḡ taḡbaḡa—lé in kawriḡiya ála riyáge, marraḡ ála ulla kalliiḡá. ²³Mááḡ álan Wúo galaḡân na alá á waytelba—sí baǵi káwa yeeḡ namá jaluḡa kila—sí baǵi káwe asá in lónítiya niná duldí'ḡ kwě alá waytel, walagal inná kíyaḡa, walagal inná karába, karába—kosoood kwă. ²⁴Na naa Wúo kila kwa—lé kaḡiḡa kellonamá júndí álan kiiḡ kilmaḡa'ḡ ḡaanyiḡa jittiḡa—sí kaḡari kúlal ásán kiiḡ suúrḡá—sí díeeḡ tás—lé ôraḡa káwal. ²⁵Yeeḡ uú'ḡ see alá Wúo'ḡ'ḡ risiḡ—le kaḡiḡa killul, namá aḡi id—sí see

kéeli alá piyé–ii, namá jetéríjã–sí bagí kawe, álán jetéré duño–sí bagí káwa, alá in lónj ásán mujjé kawe namañ níj kee. Ee yáa. ²⁶Na in nîj uuú'j Wúo namá júndi álán kíej ôraña'j surma kari kúli tíya, namañ kíej yáaña já–sí ila ál déej lóo–ii kí ilas kãñul alá déej lóo áiba. ²⁷Na kí in dorá kwa keya namá yáaña'j já ser–sí kundie ná kawñie nás suúrjã–sí kũj. Kwa keya suúr ôraña kawe namá iláinj–ii ná suur kíej koronja'j uñ nyálnyílej kúndula. ²⁸Idîj ná kila kwa kaareli álán Wúo'j jíwi see kũo–sí kíej tabũja–lé kaye yé namá yeeja soor íní namá júndi ásán tabũja urruñol, ná údóná kila kawe ná já'j á geba. ²⁹Namás kíej tabũja–lé kí ótáná jittija'j nyét pis kijn, inná ótáná korronja na jittija na kilmá'j kurrin na janan'j jaimola. Na yeej kwa nyét namás kí kilmá'j pũkkin na wayí na kóórjã na júlej já, na jarbasa pis kijn. ³⁰Nañ–sí kwa–sí kéndéli na suúr údóná kernja kírsija na Wúo–sí kí seej see kanane na suúr tartasa na kalbata kawe na kandakána gé na donj góres kindeli nañ koronja soñjã kôili alá údóná jittija kawe nañ kíej wãlĩja–sí bagí á kaweba. ³¹Na yeej gal ulla gé na kíej beléjã'j wuonja á–geba. ³²Na kwa kernja'j ere awái wal gal urma ás kãñba yeej kalhas Wúo'j dáálí ál in belé'j kwa ál kí in dorá kãñj ál wãyyinj gé, yeej déllinj á kãwiba ná kin údóná jittija kawe marranj dog asa kwa kernja–sí kinneli ál údóná jittija kawe.

Magara 2

¹Wúo'j jandi wãrig kũo jí asá duó keer–sí jéndéel gabala ás jainba ál údóná jittija jaw, asá duó keer–sí jéndél bá dîj suur–sí janí íri jabíti. Iláinj ná jí asana duño dog útóná killain jaw. ²Na kí kalunsi Wúo'j jansa ál see–ii abá yé kwa–sí kíej korronja'j uu'j jansá jáwriyi. ³Yé duwe, jí kila kwa–sís jéndél alá údóná korronja kawe, marranj jí dog údóná korronja jaw. Jí dîj la tabũ'j in jawríti álán Wúo'j jansa–sí jaanyó? ⁴Wala jí mat–sí Wúo'j awái appãlla na jirímó na máalej jeej–sí núj jeépel, jí kí see jalunsi Wúo asa awái kee, iláinj ná yé kôil áisán jii tabũ'j póiti álán túúbenj jeej? ⁵Marranj dîj tabũ'j puttij na dîj kilmá asá túúbenj jeej á keba'j uu'j jí in nân asa dîj suur–sí kí ila sog jáisej jeej soñjã gúbúl jawríti, abá Wúo'j kilmá'j tukkin na jansa wãrig kũo lóónjã. ⁶Wúo duó bi duó–sí níj kurro téssinj jáwí in nálan abá yé piá: ⁷Kwa dîi kerrég bá údóná tulléja kawe ásán Wúo'j galañ na bagí na jain luuj kũmma. ⁸Na yeej–sí Wúo jain luuj níj íní, marranj kila alá zalbãna gé na uu'j see–sí bagí á kaweba, na údóná jittija kawe. ⁹Wúo yeeja–sí bás síj gabbin na jáisej palí na íllã kila kwa nyét–le alá údóná jittija kawe álán miine na tarrinj kee, main námá Yãúda'j–ii lia námá jára'j–ii. ¹⁰Marranj Wúo bá kwa nyét–sí galaña, na bagí, na dóná íní alá útóná tulléja kawe, main námá Yãúda'j–ii lia námá jára'j–ii. ¹¹Idîj ná híllã Wúo kerger já ás keba. ¹²kila kwa asá Músa'j dáálí ás kãñba abá kãtíeja káwe bán páanej kijn marranj dáálí dîej íri á póitiba, na kwa asá dáálí kãñ abá kãtíeja kawe bá síj beet inná lan alá dáálí beléj. ¹³Idîj ná kila kwa alá déllinj dáálí–sí kelkaame na Wúo'j nújile wãriga ás kaljítiyaba marranj kila kwa alá dáálí–sí kari kule bán wãriga karúul. ¹⁴Jãra dáálí ás kãñba abás kíej kilmaña in aánj álán ari id–sí bagí káwal alá dáálí beléj íne yeej bá kíej suúrjã'j dáálí ge alanj dog dáálí ás kãñba. ¹⁵Kíej táarínã ari id–sí páalítia ál dáálí beléj ná kíej kilmaña–lé rímmenj eja. Na kíej kilmaña in jíbítia ila ari ál see–ii, iláinj ná kíej jãrrinj lóónã díngas–lé in páalítia yeej ál údóná jittija káwe Na lóónã díngã–lé kíej in paalítia útónã tulléja kawe ¹⁶Na naa kã guud bás inná lan áwliti alá belé tullê beléj, in bá gal ila ari–ii ál dúiti álán kí ila sog eej, ál Wúo kí Jáásodunjo Yasúa'j dorá dúiti ásán kuldiña'j jarri–sí beet. ¹⁷Yãúdo na Músa'j dáálí: Na abá dîj suur–sí Yãúdi jarin na Músa'j dáálies jigínti na dîj jirgíñoles donjóré jindel asa kí Wúo birgín, ¹⁸Na abás jalun ari id alá Wúo kôil álán jí já na abás dáálí–le jíwi álán ari id jaáwñel

alá wárig-ii; ¹⁹Na abá-ii jii tabu pisi kí dín dorol kurjo'η agíd jaη na ál kila kwa'η herra jaη ál lóo díkkô-lé kañ, ²⁰Na ála kwa ulla'η dóra jabí dujo jaη ,na ála élléñá'η guudpáálí jaη, idín ása dáálí-sí jaluj namá dín tabu'η in jawriti ása ari biari jaluj na ása uñ see nyét jaluj. ²¹Na Jí ása kwa kerja-sí guud júljíti, jí dín suur-sí ás júljíti bâ? na jí asá kaamij'ín jitti'η guud júljíti, jí kaamij á jawbâ? ²²Jí alá in jáminj kwa ajilij álán á kaweba, Jí ajilij á jaw bâ? Na jí alá kunúsa-sí janan, na jí kunúsa'η lóónále karába júllélla? ²³Na jí asá dongóré jindel ása Wúo'η dáálí jaη, marraj jí Wúo-sís tabu'η túi júndul? asá dééñ dáálí'η uu kí duus jaw? ²⁴Inná alá Wúo'η domboreña toyya'η dió rímmen eja Yaúda'η kíeñ útóñá'η uñ Wúo'η kona-sí Jâra'η uñ útóñá jittiña írí bñjie. ²⁵Abá dáálí-sí bagi jaw dín jedde báí ráayeñ pii, marraj abá dáálí-sí bagi á jawba bá in jindel áila tóóríg á kándéba. ²⁶Abá Jâr dujo dáálí-sí bagi pii yee-sí bát in áñ kaye bâ in ál kándé. ²⁷Duó alá jebéreg-ii na bát alá dáálí-sí bagi pii báñ jii jani írí jabí annaj-sí dáálí jain annaj gí kándé nañ gal dáálí-sí bagi á jawba. Duó alá Yaúdi paál kí see Yaúdi áiba? Na jebéreg'ín jedde kí see jedde áiba! ²⁸Marraj mááñ Yaúdi see kujo ila duó-ii alá kí kilmá Yaúdi, Na jedde see kwañ kí kilmá-ii kí kuo tiyyáña. ²⁹Ná kí dáálí ila áiba alá rímmen eja! duó inninij kwa-lé áiba ná dawwá búliti marraj Wúo-lé-ii ná dawwá búliti.

Magara 3

¹Wúo'η warigginj: Na naa Yaúda kas raaye kañ? walga jedde díe-lé kí kaa raaye-ii? ²Kí see'η see ál raayeña sonñá kañ, main kin nñ paál Yaúda-sí Wúo'η beléñá nyét dóña kayé. ³Na ay-ii nñ lón abás dñi see jâí ás kañba? Díeñ see jây warij Wúo'η see jâ-sí bálán paasó? ⁴Áilelelá Wúo kéréreg bán see annaj dog kuldiña nyét pié kwã ge, niná ál Wúo'η domboreña toyya'η dió rímmen eja, "Abás dín suur-sí jéerél bá sñ in jáawliti ál ari tullê jâ, bá sñ kéréreg kila kwa'η írí kôs júndul áila jii dánneñ kawé. ⁵Marraj abás dáñj kurrij Wúo'η wariginj pááliti ay-ii nñ kwa? kí taga in lán kwa ál Wúo korroñ-ii ál dééñ gabbîn dáñj írijábíti? (Na naa ká ál kí duldi'η kwé tabu'η koro-ii ná írsinj.) ⁶Áilelelá abá ila uu innálan-ii Wúo daldí'η-sí ay-ii nñ jánsá jaa? ⁷Duó díg mat nñ galda piá ná in kwã abá dúñj pié Wúo'η uu'η see sís kakkíré pii na bát-sí kéé galaña sís nyiinti ka-sí kaá uñ-ii nás kañá ná jani írí kabítíya ála ká kattíeña dujo aη? ⁸Ná bí dog mat nñ in bwa, "Ál ari jitti kâ liya'η mat nñ ari tullê eeñ"? Kwa dñi alá dáñj kí jittiñ kírsiña ná in kámiña ál kí in nálan kaw, yeeñ- Wúo jani írí jabí inná lan ál in lóón álán jani írí kabíya. ⁹Duó wárig á keba inníñ arrá kaa-ii na inníñ arrá in lá lóón ál kí Yaúda Jâra-lé sonñá tullé kan lólo see áiba kí naa in-sí káwli Yaúda na Jâra kattíeña'η korgôs'ínj dû ay-ii tog gé. ¹⁰In álbá Wúo'η domboreña'η toyya'η dió rímmen eja duó ákeba ála Wúo'η kúñi wárig-ii walá duó tog bír á keba. ¹¹Duó á keba ná dééñ arrá ráñjél kaa-ii ná see-ii. ¹²Walá duó ákeba ná Wúo-sí urgul. Kwa nyét Wúo-sí soor kanie nás arrá sambany kiñi ná duó ál ari wárig pii á keba, walá duó tog bír á keba. ¹³"Kíeñ beléñá bá in manáge-yê. kí kíeñ káálíntá pié kawé na beléñá puyyáña alá kíeñ utoña-lé karíñéli bá in lón niná núúminj duílá." ¹⁴Na kíeñ utoña bás kí naála na kí kilmá'η puyyij pis inj." ¹⁵Kíeñ tarña díg kullé ge asá kewa irte mañ. ¹⁶Na yeeñ lóo bi lóole ná keéñé bá jáásíño na ragas kundíya. ¹⁷Yeeñ dóñá'η dorá-sí ás kalñba." ¹⁸Kíeñ kilmaña-lé Wúo'η kali jâ-sí ás kañ ba." ¹⁹Kí kalusi ari bi ari alá dáálí-le rímmen eja, bás kila kwa-sí risíñ alá yee kari kule. Na álán uto bi uto dirrig oón, ásáñ daldíñ nyét-sí Wúo'η jánsá kélal. ²⁰Iláñ ná duó á keba ná Wúo'η kúñi wárig-ii ná útóñá kila pii alá dáálí beléñ. Ari ál dáálí beléñ bá ila-ii áísáñ in páálí ál kí kattíeña kâ. ²¹Wúo'η wariginj kí see jâi'η dorá: Marraj naa Wúo'η dorá alá kwa-sí wáriga pii lóónóla. Dáálí dorá id áiba alá kwa-sí júndi ná wáriga kindeli na kí dorá keer Músa'η dáálíñ

domboreña, ²²Na domoŋ kwà'ŋ domboreña in beléŋá Wúo'ŋ dorá àl see–ii Wúo kwa–sí jùndi ná kwa–sí kí Yásúa jáásoduŋo'ŋ dorá wáriga kíndéliná. Na in uu kwa nyét–le àl see–ii alá jáásoduŋo–sí see kééli idîŋ ná kwa nyét bá tog gé. ²³Idîŋ ná kwa nyét kattíeŋa káwe ná taga ari id á síŋ kúmma ásáŋ galaŋa koomíal kila alá Wúo ínni. ²⁴Marraŋ Wúo'ŋ tullíŋ janí'ŋ hoo uuŋ kwa nyét–sí wáriga káwe kí jopó'ŋ dorá ila alá Yásúa–lé–ii. ²⁵Wúo jáásoduŋo–sí déeŋ wayí–le in tawrá jáwí in ná gôbbo. áláŋ liya'ŋ dorá ila–ii asá kwa–sí kíeŋ kattíeŋa kawse kí díeŋ see jâyi ila asá dê–lé kaŋ Wúo in uu–sí idîŋ piá asá in páálí Yé àl wárig–ii. ²⁶Tóóri àl rimela na kwa'ŋ kattíeŋ–sí síŋ núŋjí jéepel na naa in tin–lé yé kí kíeŋ kattíeŋa–sí puttó tiél ásáŋ díeŋ wárigiŋ páálí na kí in dorá Wúo ása in pulŋíti Yé kí déeŋ dorol Yé àl wárigi ná duó bi duó–sí jùndi ná Yásúa–sí see tiél áláŋ wárigeeŋ. ²⁷Na naa kaa–ii ásáŋ déŋ'ŋ doŋgóré kindel? Ari á keba. Na in kaŋ uuŋi? Yé bál idîŋ uuŋi àl kí dáálí–sí baŋi kaw lóo. ²⁸Marraŋ idîŋi àl kí Jáásoduŋo–sí see kéél, idîŋ nás kí in kágíti duó–sí àl Wúo'ŋ kúŋi wárig kaŋíéliálbá déllíŋ kí see jâi–ii ná kí ila ari'ŋ já áiba alá dáálí beléŋ. ²⁹Yé Wúo bál bá déllíŋ Yaúda'ŋ wúo–ii? Yé dog Jâra'ŋ Wúo bála áiba? Ee, Yé dog Jâra'ŋ Wúo–ii. ³⁰Na naa Wúo bá déllíŋ tog–ii, ki–ii ná Yaúda–sí díeŋ see jâi'ŋ uu'ŋ wáriga rááŋ, na dog ná Jâra–sí díeŋ see jâi'ŋ uu'ŋ wáriga rááŋ. ³¹Na naa dáálí–sí lán kí see jâi túga kawí? Áila lá kí mááŋ–si dáálí–sí kibíti.

Magara 4

¹Birâim kí see jâi–si koro na naa kí Yaúda dáíŋ bâ Birâim'ŋ írí ay–ii níŋ kwa? ²Yé in uu–lé kas iwo abá in lóóná ala Birâim kéeŋ táaríná'ŋ uu'ŋ kúŋi wárig kééŋá, bá síŋ ari kéeŋ ná síŋ déeŋ uu'ŋ doŋgóré índéliní, marraŋ yé dog ari tog dog ás kéeŋa ba ásáŋ déeŋ uu'ŋ Wúo'ŋ tãbu'ŋ doŋgóré eeŋ. ³Wúo'ŋ domboreña toya in beléŋá? "Birâim Wúo–sí see tío, na déeŋ see jâi'ŋ uu'ŋ Wúo namá yé–ii ná duó wárig rááŋá." ⁴Sôŋgoŋa asá táári kwã–sí kawritíia duléŋá ge, marraŋ duléŋá dolla á geba, duléŋá ari iddi–ii asá kí táári komítíia. ⁵Marraŋ abá duó kéeŋ táaríná–le puttó ásiba, ná Wúo–sí see tiél alá jitti–sí wárig jáwíti déeŋ see jâi Wúo'ŋ kúŋi bá wárig kórél. ⁶Inná abá Dãúð duó bora pattá'ŋ risíŋ, duó alá wúo wári rááŋá ná kila táaríná'ŋ uu'ŋ áiba alá yé pii. ⁷Wúo ása kwa kid–sí bora pattá pii asá kíeŋ kattíeŋa káásul, alá kíeŋ táaríná jittiŋa wári inŋi. ⁸Loŋ duó id–sís bora pattá pii asá kéeŋ kattíeŋa káásul. ⁹In bora pattá já bálbá déllíŋ kwa kidîŋ–ii alá kándé, wala dog kwa kidîŋ–ii alá á kándéba? Kí in kãmíŋi wúo Birâim–sí àl dée see jâi'ŋ uu'ŋ–ii ná wárig rááŋá." ¹⁰Marraŋ in uu naán kéeŋá ná eŋa? iláŋ lá waar kéeŋá alá Birâim–sí á kándéba, wala liya–ii alá yee–sí kándé, jandi'ŋ waar kéeŋá! ¹¹Birâim asá tíina ná kándé déeŋ jedde ósom kéŋa ásáŋ in pulŋí ala déeŋ see jâi'ŋ uu'ŋ kéeŋá ná Wúo yee wárig rááŋá waar ná yee–sí dog á kándéba. ¹²Na in uu namá yé–ii ná Birâim–sí jíndí áláŋ kwa nyéttiŋ bâ–ii alá Wúo–sí see keyéna alá wáriga rááŋá annaŋ dog á kándéba na Birâim dog kila kwa'ŋ báa–ii alá kándé ná déllíŋ ila áiba alá yeeŋ–sí kándé marraŋ dog alá Wúo–sí see kééli niná ila see jâi–ii asá dáíŋ Wúo Birâim kéeŋá ila dío alá á kándéba, Wúo'ŋ jasi–sí kí see jâi'ŋ si dorá koomítíia. ¹³Wúo birâim na kéeŋ atineŋa sís in kwã alá daldí'ŋ nyét íní, Wúo in uu–sí in níŋ á piyába alá Brâim dáálí–sí baŋi piá marraŋ idîŋi ná yé Wúo–sí see tío Wúo namá yee wárig rááŋá. ¹⁴Abá níŋ Wúo'ŋ jasin kwa kid–sí kaníe alá dáálí–sí see jâi bãn ari hô kéeŋá na jasi bãn ari júrus kéeŋá. ¹⁵Idîŋ ná dáálí bás Wúo'ŋ gabbín úndul, marraŋ lóo id ná dáálí á keba kattíeŋa dog á kaŋba. ¹⁶Na naa Wúo déeŋ jasi–sí àl jáá kí Birâim'ŋ–si see jâi tío, áláŋ ila jasi kee Birâim'ŋ atineŋa nyét–le in ná Wúo'ŋ dol hô, ná déllíŋ kila kwa–lé áiba alá dáálí–sí baŋi kawé, marraŋ kila kwa–lé dog àl yee see kééli inná alá Birâim tšo. iláŋ ná Birâim dáíŋ báa–ii kwa nyét. ¹⁷Niná alá rímmeeŋ eŋa ká jii áila

bárúŋa'ŋ soŋŋá'ŋ báa awí. Birâim Wúo'ŋ núŋi dáíŋ báa–ii, Wúo alá Birâim see t̃io, Wúo alá waytólá jaiŋ inni ná yé duó idt̃i alá ari ari id–lé teer alá á keba. ¹⁸Na jáigo á kééŋá ba alá Birâim dogólá kiri, marraŋ Birâim Wúo–sí see t̃io n̄aŋ kee ná sigel ná bárúŋá soŋŋá'ŋ báa eŋa, inná laŋ asábá aáŋé "kíŋ atineŋa álán bá in soŋŋá gé inná úríŋá." ¹⁹Yé kééŋ ayéŋá dákk̃in (p̃iri péégiliŋi), marraŋ dééŋ see j̄y nyokké á eŋaba abá yee–sí dééŋ suur'íŋ lóóŋóle laa ál miŋ waytélíŋi na iláŋ ná Sarra daariŋ–lé keer. ²⁰Yee–sí péllét Wúo'ŋ see j̄y–lé kurro á júŋeba, walá Wúo'ŋ jasi–sí gíla ás piába. námmá bás dééŋsee j̄y–sí kurro nyiŋŋie namás Wúo–sí mujjé piá. ²¹Ná asi tóg dééŋ arrá in rááŋa Wúo ása kurro kee álán ari id piá alá kowã. ²²Namá id̃iŋi ná Wúo Birâim–sí kí see j̄y'íŋ dorá wárig rááŋá." ²³Kila uuŋa asá in paalítia alá yee–sí k̃ie wárig rááŋá Birâim–sí d̃itin'íŋ á kééŋaba nás r̃im̄meŋ káwe. ²⁴Marraŋ dog g̃is kiŋa r̃im̄meŋ káwe alá in lón álán gi wáriga kar̄ul alá Wúo–sí see kéél asá Yasúa dáíŋ Loŋpii–sí sállá piá. ²⁵Na káŋ kattieŋa'ŋ uu'ŋ yee–sí namá tawrá kar̄ul álán w̄y námás sállá káwal áilán kiŋa Wúo'ŋ k̃uŋi wáriga jáwí.

Magara 5

¹Wúo lé wáriŋ keŋa naa áila ké Wúoŋ dorá kar̄ul nás kí wúoŋ tulés kaŋ kí loŋpii Yasúwa jáso duóŋ dorá. ²Jáso duoŋ kiŋa sí g̃is élla see lé ni ál kí déle kaŋ na kiŋa sí wúoŋ g̃i Galaŋá ŋŋ kilman g̃i simóge. ³Kí indálaŋ ai baa péllét, Maraŋ kí dog g̃i kilamaŋa simágé dáíŋ jigélé , Id̃iŋ bás jigíŋi básíŋ bajíŋ . ⁴Jirmá dog bás Jeriŋ Tullés úndul na Tulíŋ namá gal si Jeriŋ tulés úndul, ⁵Na jeriŋ tulé kara ápiŋíti ba id̃iŋ ná Loŋpiŋ joiŋi délle kee kí kuwo tiyáŋá dorá ,Áila yé iní kiŋa sí. ⁶Na ila Tin lé asá kí kurro ákaŋá baa álán si kányiŋi. Maraŋ Jáso duŋo kiŋa g̃is wayi ál kí jukoŋa káŋá Yé bátán ila Tin lé wayi ál bá wúo jáŋó ⁷Bá lóná d̃iŋá ŋii ná duó bá kila ótáŋá waytel ál Dálí kwé mat níŋ Duó álán duótiŋ wayí ál si yé d̃eŋi ayíŋ kee. ⁸Maraŋ duó áisa dééŋ wayí palí ál si káŋá ná kaa tieŋa káwéŋi na Jáso duŋo ál dáŋi uuŋ wayi ii ⁹Naa kééŋ kewáŋ uuŋ namá g̃i kiŋa sí wáriga kar̄ul, Maraŋ ia lé soŋá ákeba álán si kí dééŋ dorá wúoŋ Gabín lés kopóŋó. ¹⁰Annaŋ dog wúoŋ gárima káŋá kégeŋ súleŋ si keŋa kí dééŋ kwéŋ wayíŋ dorá na kégeŋ súleŋ si keŋa kí sééŋ see na kí dééŋ Jan̄i dorá síŋ kopóŋó, ¹¹Déliŋ ila áiba maraŋ g̃i wúoŋ íri kilma g̃i simmó gé kí dáíŋ Loŋpii Yasú Jáso duŋô dorá ,Asá kí na kí dééŋ dorás sulus kómmé. ¹²Adam na Jáso Duŋo nana álbá kat̃iŋa kí duó tog g̃i dorá D̃inelé kárie. Na wayí ná Dađiŋi dió kí kat̃ieŋá dorá éla ni dálaŋ wayí namá kwáŋ dió perraŋa id̃iŋ ná kwa nyét kat̃ieŋa káwe. ¹³Mayin ál Músáŋ Dálisi ákaníba wayí bá kéŋá maraŋ abá dálí ákeba kat̃ieŋa ás bíŋi baa inná ál dorá ii . ¹⁴Maraŋ dog Adamíŋ Tin lé namaŋ Músáŋ Tin lé Wayí Kuldiŋa nyétiŋ lé dog kéŋá namaŋ dog kila kwa sí dog kila kat̃ieŋa tie ál yeeŋ kat̃ieŋa ákáwe baa Adam ila Duóŋ Jaluŋ kéŋá ál in láná álán êl. ¹⁵Maraŋ Wúoŋ jopóŋa in ná álónba hoo inná Adamíŋ jitiŋa id̃iŋ abá níŋ kwa soŋá duó tog adamíŋ uuŋ kúsiŋi Wúoŋ tulíŋ naa dool níniŋi ila ál kí duó tog Yasúa jáso duŋô dorá éla. ¹⁶Na asi keer dog wúoŋ dool inná lón ba in ná duó tog g̃i kat̃iŋá jáa. Ila duó tog g̃i jitiŋ jitiŋa na nyál nyileŋ si élle Maraŋ Wúoŋ dool kat̃ieŋa kwáŋ jitiŋá Jurúŋ si élle ná wúoŋ k̃uŋi wáriga jáwí . ¹⁷Id̃iŋ abá Duó togíŋ Jitiŋáŋ uuŋi wayí bá kwa sí kí ila duó tog g̃i dorá tio na námán ila lé soŋá arrá kúrél kwa asá wúoŋ wariŋi na dorolíŋ dool kumbitéa bán k̃ieŋ jaiŋá orro kí kuro káwal kí duó to g̃i dorá Yású jáso duóŋo. ¹⁸Na ál Jitiŋ tog kwa nyétiŋ sí Jitiŋ íri jáb̃iti, kí ila dorá dog wáriŋ tog bá kwa sí júndi álán wáriŋ kawŋiá ¹⁹Id̃iŋ albá duó tog g̃i bagíŋ wariŋi uuŋ kwa nyét sí kat̃ieŋa surú kiŋie, Kí ila dorá dog duó tog g̃i bagíŋ uuŋ kwa nyét sí bán dorá kawíya, Na Dálisi in kawé álán si mat si ila jitiŋ si nyiŋi Maraŋ asá bá kat̃ieŋa nyiŋe namá námán si wúoŋ tulíŋ si ila lés so; bá nyiŋi. ²⁰Dálisi id̃iŋ si kéle

álán si nyí, âl si katíeŋa nyíŋítá Wuóŋ tulíŋ namás dog ila lés soŋá nyíŋí , ²¹Na in dálanj âl katíeŋa kwa sí kí wayíŋ dorá tili indálanj dog wúo bá kwa sí kí Jainí dorá Tiyél kí Yasû jaso duŋô dorá.

Magara 6

¹Katíeŋa lé wayitól jaŋ maraŋ Jáso duŋo lé sállâ na na kaníŋ kwa géł bálánj katíeŋa kwa mat síŋ tulíŋ nyíŋí , ²Áile lá ná kí katíeŋa kúsá na bálánj bá dèlé kaiŋ ³Wala bása ábaluŋ ba kí kwa nyét áisa Jáso duŋo Yasû lé kaniŋi kí dog kí dáŋj jabá;b dorá ása déeŋ wáyí lés sadígas kaiŋ . ⁴Áyí saa kaŋiŋi bá gí kí Jáso duŋo wáyí le arrá kuríe,In náŋ asá dáŋj wúo síŋ sálá káwe kí déeŋ báa appâ dorá kí dog bá síŋ jaiŋ diwôs kaiŋ kí ila dorá ⁵Ilánj bás kí déeŋ wáyí lés kányúŋi kí dog básíŋ kányúŋi déeŋ Jain Sállá jeeŋ lé ⁶Na kí kaluŋ si dorá âl kége kánjâ âl kawŋi ila Tin tág le ásá Jáso duŋo síŋ Káldá bulés kawgíe álánj káŋj Katíeŋa kila asá kánjâ namás káldá bulés kawgíe ,Idíŋj álánj kí kí soga taŋu kwá katíeŋâ koya ákanj baa . ⁷Idíŋ ná duó bi duó ná wayi bá Katíeŋa lé baiŋ karúl. ⁸Naa abá kí Jáso duŋo arrá kúsá bá awú ná in see kái âl dog kí kége Jain lé arrá kaiŋ ⁹Idíŋ náŋ in kaluŋ abás Jáso duŋos sálás eŋŋa álánj áwí baa kí asi keer âl yé wayíŋ kurónj tálla lés ástiel baa. ¹⁰Wáyí âl yé wayi maraŋ katíeŋa síŋ kí asi tog si wayi na Jain ila âl yé kee bá déliŋ Wuóŋ ii. ¹¹Inánj dog kíŋj súrná lé dog in baa katíeŋa lé búsa maraŋ jaiŋ lé baŋ kí Yasû jáso duŋô dorá. ¹²Na naa abundí baa álánj Katíeŋ kíeŋj súrná wayitónjâ íri jorre píyâl námá kíeŋj ŋanyíŋa jitiŋa sí baŋi bá ¹³Na kíeŋj súrná aríŋá sí katíeŋa sí karíŋ as bawí baa kila asá kegeŋ kuríŋ si baw kíeŋj súrná sí pâl si bawí niná kila kwa asá wáyí les pâl karúl náŋ Jain lés kélle na dog kíeŋj súránj arríŋá wúo síŋ páál inná kila ótánjâ kila asás kégeŋ kutíŋj si baw ¹⁴Na katíeŋa kíeŋj sagala áŋge baa idíŋj bí dáliŋ dúu ábaŋbaa. ¹⁵Waríŋj na katíeŋ tuya,Na naa kayi álánj kí kâ Katíe náŋ kâ idíŋj ná kí dáliŋj dú ákaŋba maraŋ álánj Wuóŋ Tulíŋjâ dúkaŋ . ¹⁶Ílelá Bí bát ásbaluŋ bá abá kíeŋj súrná sí dú bawí inná koya baŋi kwá bí ála ila duóŋj koya bindel âl baŋi baw wala gal katíeŋâ koya bindel âl si wáyí si úndúlá,Wala gal Baŋíŋj koya bindel ila ála biŋj júndi ná wúo lé wáriga bindel. ¹⁷Awú ná assó Wuó lé píŋá ananj tóríŋj dog wayíŋj koya baŋá,Na ŋŋ seeŋa sí baŋi bá asá Guudíŋj díos búliŋtíyá ¹⁸Biŋa sí katíeŋâ lé gí baaj kundíe maraŋ namá Jain tuléŋj saníŋj Koya baŋj. ¹⁹ká âl gíŋj írsíŋj âl kí kéeréŋj gí mitíla ná gíŋj írsíŋj díeŋj arrá jaráŋj gí Jukiŋj uŋj niná alá bí tóríŋj kíeŋj súrná aríŋá sí soró bawí niná Musíníŋj Koya na Táríŋjâ jitiŋj asá kéeréŋj si nyíŋítia na kí in dorá ásánj kíeŋj súrná aríŋá sí niná Waríŋj ilánj koya áisa tiyíŋj lés júítí. ²⁰Ila Tin lé alá katíeŋâ Koya baŋá Waríŋjâ Tállá lé ás béliŋj baa. ²¹Na ila Tin lé kila údónjâ lee kas nisil si bomé âl déŋj gíŋj Taŋuŋa Tútiya,Kila údónjâ bá gíŋj Wayí lés Júítia. ²²Na ná gí biŋa sí gí Katíeŋa lé gí baij kundíe na Wuó lé gí koya kundíe, Ila insil asá bambítí Tiyíŋj lé gíŋj júítí yé bá Jain luji. ²³Idíŋj katíeŋj Duoléŋá bá wayi ii ,Mara;b Wuóŋ dool áila hô ini bá Jain luji ila áila kí jáso duo Yasû dorá gí kaní âl dáŋj lonpii.

Magara 7

¹Dáliŋj júndí kuíŋj báŋa bí ásbaluŋ bá dáli âl bá kwa sí Tíŋj lé rigel asá bí dáli les baiŋ ,ká kila kwa síŋj írsíŋj asá dáli síŋj kalŋa. ²In ná Yáa asá kéŋé kí dáliŋj dorás déeŋj si jaré lés ríŋgí asá káŋj ná sálá ii ³Na bás déeŋj jarés káŋj ná sálá ii, na yé kí duó keer kuŋul kwa baŋj Ajála karíyá na maraŋ bá déeŋj Duó Wayi Yé ila yía bá ila dáliŋj pâl kee,Na yé ajála áŋj karíia baa abá kí duó keer

kaij. ⁴Na dog innáli kúij bārja bí dog si Dálí sí s Búsá kí Yasû jáso dũjô dorá.Na bí kééj kwa baŋ Ye sí asá sálá káwe ásán kí mat wúo sí Tári kâ ⁵Ila dio asá kí Duldij kwê si kaŋienâ Tálalés kéliji Gajija jitiŋa asá kí dálíj dorás jáúle káij súrjâ arríjâ dió tári piyéjî ásán údóná kit âl kí kwa álán si Wáyí éla. ⁶Maraj na kí Dálíj Tála lé ás kélba.Ilán nás kí Dálí sí s kúsá aila Tórij kiŋa rigela.Kí na Wúo sí kí ila Dálíj dorá Tári ás kwa ba âl toyi keŋa,Maraj kí Kuo teyáŋâ Dawôn si Dorás táris kwa. ⁷Dálí na Kaŋienja na aiy níj kwa ,Dálí kaŋienja lá ii kái lelelá ná ká kí seen see ás íwoba na kaŋienja ka gé bás déelij kí Dálíj si Belés iwa idíj ná kí sééj see íwo ba bá inlónj álán gí irri itíj ŋaitî bá Dálí ákwá ba Kilmá kurá ágî eŋba ⁸Maraj Kaŋienj kí Dálíj darás pargas búlé ásán Dúij dió ŋanyinas jitiŋas búlílyâ abá Dálí ákee ba Kaŋienja kuro ásíj aŋji ii baa. ⁹Asi díj sálâ aŋjâ âl Dálí wariŋá na maraj bá Dálíj koraŋa élle Kaŋienja namás sálá iŋi ká namá úsá ¹⁰Ká umónj si kila koraŋa âl in lánja ásíj Jainj élle námán namás Wayí élle . ¹¹Idíj nás kaŋienjas paragás búlé kí dálíj koraŋ namâ ii Tabu ammíe ná gí puyiŋi. ¹²Na namá Dálí ii ná Tiyái na koraŋ ná Tiyá na wariŋ gé naŋ tuléŋe ¹³Koraŋa Tulléja ka gí sa wayí úndula háilelá ,Maraj Kaŋienja ka sí Wayí gís élle kí Ari it tíj dorá âl Tulê ii álán ilyán kaŋienâ siba see lónjola na kí koraŋa kernâ iri dog si palítia Kaŋienja âl kila lé soŋá kila kaŋienj gé ¹⁴Kí asa kaluŋ Dálí âl kuwónj ii maraj ká Dudíj kwé Síir aaj namás kaŋienja sí s in gís kule niná Koyi. ¹⁵Na ká dééj arrá á ariŋél ba kaa ii ná ká awu idíj ná ká arri it á awu ba ni ná inlónj álán ká áa. ¹⁶Maraj namá ká arri it awu álá ká annan na abá ká arri it awu âl ká ananan álán áa indálaŋ bá inlónj âl ká Dálí sí oyijí. ¹⁷Na kí see ká ila dũo á aŋba alá in arri sí pii¹⁸Maraj Kaŋienja kila gé âl dúij dió kaiji ápie ká asá aluŋ arri ákeba ná dúij dió kee ná tulé ii maraj bá dúij kilmánj telej lé kee. ¹⁹Iláij ná ká wéel álán Ari it aw âl wariŋ gi,Maraj Kuro kit ás aŋba álán áa . ²⁰Idíj ná ká arri tulê it á awu baa álán eej ,Maraj namá kéréj kila awu âl inlónj álán á âba ²¹Naa abá ká arri it awu alá ká áwel ba álán bá inlónj. ²²Naa in dorá sí namá umbónj ná dúij dió tári piye.²³Abá wêl álán Ari tulê áa Ari Jiti bá kége kaŋ Idíj ná dúij kilmá sí bá Wúoj Dálíj iri Kilmá simmó ii Maraj dorá keer kee ná dúij suríj Ariŋá Tári pii nás deer si jágíti. ²⁴Yé namá ii júndi ná ká ila dorá jitiŋ upá delem indel ²⁵Alá dúij suríj aríŋâ idó kee kaa dũo aaj ná inánj ragasán aaj ,Kii yéé áisánj ka sí in suur ráj ká Wúo sí s assó assós ámiŋ áisa kí dáij Lonpii Yasûj dorás jopo na in dúij jaiji ká wúo sí s kí dúij dorás táris aw.Maraj kí dúij kilmánj telej namás kaŋienja sí s tááris aw.

Magara 8

¹Jaij kí kuo teyáŋâ dorá,Na namanj kila kwa alá Jáso dũjô Yasû kwa lé kiŋi Jandi iri ás kaŋi baa .²Idíj ná kuŋô jaiŋâ dorá ji sí gí jáso dũjô Yasû lé gí míj kaŋienâ na wayíj dorá lé baij júndí ³Dálí nyokéŋa ilán ná dálí sí Duldíj kwê kilmánj Telej nyoké piyá Maraj Wúo arri it piyá âl Duldíj kwé toijô álán piyá ,Yé dééj kwé dee sí Suuru lé kí ila suur ádeŋ piyá ni âl bás Kuldiŋas kaiji nás kéges kaŋienjas kawe. ⁴Naa kí ila tárij jáa Wúo namá Duldíj kwê Jainj bawa álán Kaŋienja sí Jani iri jábí Wúo in uu sí ásán Belé wariŋ alá Dálí kwê álán si piej alá kí kilmánj maraj alá kí wúoj dorá kaij ⁵Na ilán kwa alá kíeŋ kilmánjâ leleg sí kundíyá maraj kila alá kuo teyáŋa lé kaij bá kundía ná kuo teyáŋa rigeli. ⁶Maraj kila âl kí Kuo Teyáŋâ Dorá bá kíeŋ Tabuŋa sí kundía ná ná kíeŋ kilmánj Telej rigel. ⁷Maraj kila alá kí kuo Teyáŋâ Dorá kaiji bá kíeŋ Tabuŋa sí kundía ná kí kuo Teyáŋâ dorá rigeli. ⁸Abá Tabuŋa sí bundi ná kí kuo teyáŋâ dorá rageli bás jaij tulê undul. ⁹Innánj kwa namá wúoj gárima kiŋi âl kilamanjâ Telej rigo idíj ná wúoj Dálí sí Bagi ákáwe ba na kí sééj see áŋkáwa ba na kila kwa alá Kilmanjâ Teleg rigo Wúo sí taga kilmánja simó áŋ káwa baa. ¹⁰Bábará abá wúoj kuo kí sééj see biŋa sí kilmanjâ Telej ái ba náí

rigo maraṅ kuo Teyáṅa gé. ¹¹Na Duó bi Duó Jáso Duón̄ Kuo dió ás keba yéé dééṅâ baa Maraṅ abá Jáso Duṅo díeṅ dió kee kuo díe lé bá Jain̄ gé idín̄ ná biṅa sí Jáso duon̄ ná ii Wúon̄ Tabún̄ wárin̄ jáwí na naṅ dog kíeṅ súurn̄á júitá alá; Katien̄á uun̄ wáyal. Abás Wúon̄ kuo asá Jáso Duṅo sí Sallá pie díeṅ dió kain̄ asá wayi tálás sí sálá piyá biṅa sí dog bágísín̄ sálá piyá ¹²Na naa kúin̄ bárn̄a kí Tálás kain̄ maraṅ ila kilman̄â Telegî ái baa ¹³Na kí ákwê baa álán̄ kí ila dorá kain̄ âl káin̄ kilman̄â Telen̄ kéli ,Idín̄ ná bá kí kilman̄â telegî dorá baṅ bân̄ búsún̄ . ¹⁴Maraṅ abá kí kíeṅ súrn̄á kuo Teyáṅâ dorá bain̄ ¹⁵bân̄ kége kíeṅ Surṅâ Tárín̄á Jitiṅa sí bir̄w̄ Kwa kila asá Wúon̄ kuo teyáṅas Tabún̄ si púitía bás Wúon̄ Dogólás gee idín̄ kila Kuo áila biṅa sí gî walá koya ágî piye baa námán̄ áila bá wúon̄ dogálá pie Wúo Ábba. ¹⁶Wúon̄ Kuos kí kán̄ kuos nyín̄itâ álán̄ gî in̄ pália kí ása Wúon̄ Dogólás kaṅ . ¹⁷Na naa bás kí see Wúon̄ si Dogólás kaṅ bá dééṅ Mírot kwá kaṅ ná kí Jáso Duṅo Ará kééṅ Murot kwá kaṅ abá kí seen̄ see kégeṅ ará míneṅ kindel mat ásá; kégeṅ si Galaṅas sadín̄ si kaṅ . ¹⁸Káin̄ soga Tabu kwâ galaṅa ilán̄ ná káin̄ mineṅa âl kí míneṅ kindel kí kila Galaṅa arrá já ás kiṅi ba alá úndula . ¹⁹Na Jetéréṅá bá kiṅ ná Wúo sí Mastâre janne ásán̄ kééṅ Dogólá see sééṅ sí palí. ²⁰Wúon̄ Jetéréṅá sí Jani íri kabie álán̄ Ótán̄á júrusa iṅṅi ná kí Jetéréṅá nyétín̄ kilman̄â Taya lé ákéṅá baa, ²¹Maraṅ Wúo indán̄ kóin̄í álán̄ in̄ dálan̄ een̄ Maraṅ bá jigo kéṅá kila Jetéréṅâ sí dog Baij kundía díeṅ kuyin̄ maṅó lee . Námás Wúon̄ Dogólá lé Galaṅâ baij lés kanyo. ²²Ilán̄ nás kí alá jetéréṅá nyétín̄ si arrá in̄ tiélin̄í . ²³Na jetéṅá nyétín̄ áge baa asá télín̄á alá dáilí wúon̄ dol waar kuṅo ii ila dio alá kaṅ ná kan̄ álán̄gî wúo kééṅ Dogólá piyá ná káin̄ súrn̄á baij ool. ²⁴Idín̄ ná bá in̄ Jáyigo kéṅá asá kopon̄o na abá ari kagila asá kí dééṅ uun̄ kiyigel liya ila Jigo kí sééṅ see ái baa. ²⁵Na naa ki asá ari itín̄ si Jayigel alá Jágila na maraṅ abás kiyigel alá kuluba bá uu ná kí Jirmó kaan̄ ²⁶In̄ dálan̄ dog kuo teyáṅa dog bá úndulá ái sán̄ nyín̄â ila Tin̄ lé âl kí nyoké kaṅ. Ilán̄ nás kí ás kaluṅ ba aiy lón̄ álán̄ Juma ai kum̄ ,Maraṅ Kuo Teyáṅa ái saa kiṅa sí kí Jétélin̄a gis Júmela kí ila Dorá alá Duldín̄ kwê uun̄a taga dééṅ arrá ákísín̄ râlba. ²⁷Na Wúo alá káin̄ Kilman̄â dio lau idín̄ nás wúon̄ kuteyán̄ kwa sí s̄ júmela na ila bá yéé ii alá Wúo kêl. ²⁸Na kí kaluṅ si Wúo âl bá ótán̄á sí nyétín̄ Lótog jáwúr̄iti kila kwâ uun̄ âl yee sí kóyéli. ²⁹Kwa kila namán̄ Jánó Wúo in̄ si arr̄i álán̄ in̄ kiṅi in̄ ná kwê Dee álán̄ dééṅ kwê Dee Bân̄a soṅâ dió kwán̄ Tabu kawaṅi ³⁰Na kila asá yé in̄ si arr̄i álán̄ in̄ kiṅi in̄ ná dééṅ kwê dee námá yieṅa kariya na kila alá yé tar̄iya námá yé kégiṅa wárin̄ jáwí na kila alá yé wárin̄a jáwí námás kééṅ Galaṅa lés nyawu. ³¹Wúon̄ Joyin̄í na kila Ótán̄á nyétín̄ ai nín̄ kwa abá Wúos kégeṅ si Sabatog si kaan̄ Kiyé ásán̄ kiṅa sí Tabún̄ keer ³²Wúo dééṅ kwê Dee sí dog ás úrin̄í ba na maraṅ námás ii kiṅa sí kwa nyétín̄ Júndí. ³³Yé kiṅa gî Dééṅ Kwé Dee ín̄i na Yé mán̄ dog Ótá hô áin̄i baa kiyé álán̄ kila kwa âl Wúo jáṅó álán̄ Dalimeṅa íri jín̄i, ³⁴Na kiyé álán̄ Yieṅa sí Janiṅa íri jín̄i Jáso duṅa ila YASÛ alá wayi na ila lé soṅá yeeṅ sálás káwe ná Wúon̄ Dón̄á Súru lé kee ná uu ná gis kiṅa Duwa kelle. ³⁵Na kayi áisán̄ kiṅa sí kí Jáso Duṅo Joiṅi kerker piyá, Tansâ wala gal Mine wala Rasie Wala gal Duur Wala gal Irre wala gal Arie wala gal Sarta taga kerker piyá gí sán̄ , ³⁶In̄ ná albá Wúon̄ Doborn̄a lé Rímeṅ eṅṅa Idín̄ uun̄ kéréṅ Wáyín̄ Kún̄ile kaṅ . ³⁷Maraṅ Kí kin̄ údón̄á lé kí Kôs s̄in̄ komomol s̄in̄ kaṅ ,Idín̄ nás ká dééṅ si arrá Tárásin̄ si aluṅ Ari ala ákeba ái sán̄ kí dééṅ joiṅis kerker piyá. ³⁸Walá dog Wayí kerker ái s̄in̄ piyá ba Walá Dog Jain̄ Taga kerker áisín̄ piyá ba Walá dog Melega taga kerker ái s̄in̄ piyal ba wala ába kuri dog walá kuro dog kerker ápiyá ba. ³⁹Walá Ótá kila âl kí soga Tabu kwá úndula Walá kuriṅ kerker áṅis piyá ba walá kulgitin̄ kerker ánisín̄ piyá ba Walá Jetéréṅa dog Yasû Joiṅi lé kerker ágî s̄in̄ piyá ba.

Magara 9

¹Wúo na kééŋ kwa ká wú'ŋ see á miŋ ná ká jáásodunjo'ŋ aŋ, na ká pié á awba na dúíŋ kilmá'ŋ tiyyiŋ-sís kuos tiyyánas tabu'ŋ póítíya na in dog gís in paalíti ká pié ála á awba. ²Kaa kilmá-ii soŋŋá sonдорog-ii na kilmá'ŋ way ná aí-ii júndíba kúíŋ bârŋa'ŋ wú'ŋ alá dúíŋ nínó na kewa'ŋ wú'ŋ ge. ³Díeŋ wú'ŋ ká kúdúíŋ dorol dog wéeliŋ-ii álán Wúo'ŋ naála-lé aáŋá, ásáŋ kí jáásodunjo kerel keŋa. ⁴Israílíŋá Wúo'ŋ kwa gé. Yé yeeŋa-sí kééŋ dogóla piá nás kééŋ galaŋa paalí, Yé kíeŋas saarta kámmíe ná dééŋ dáálí yeeŋa-sí iní, na yeeŋ baŋi see'ŋ seé'ŋ si kaŋi na yeeŋ Wúo'ŋ-si jasiŋa koomíe. ⁵Yeeŋ Híbróóná kiláíŋ-si atineŋa gé alá díeŋ iri kóómóla na jáásodunjo alá kí duldí'ŋ kwě'ŋ jalun êl díeŋ órré'ŋ kwa-lé-ii. Ka sá'ŋ dog Wúo alá jetéríŋá nyét dééŋ dú kaŋi kérérek bi kérérek yee mujjé kaw. Ee, yáa. ⁶Ká in á ámiŋba Wúo'ŋ jasiŋ ása paariŋo idíŋ ná kwa nyét á geba nás Israílíŋ atineŋa gé ná Israílíŋá seé'ŋ seé'ŋ geila alá Wúo'ŋ kwa gé. ⁷Walá Biráim'íŋ dogóla nyét á geba ná kééŋ atineŋa seé'ŋ see'ŋ ge kila alá Wúo'ŋ kwa gé. Marran, "Wúos Biráim-sís in jasa kí díŋ kwă Isâ'ŋ dorá níŋ atineŋa jummo áisa ká waa áílán aní." ⁸In belé'ŋ arrá in lóón, dogíla-sí alá kí daariŋ hô keerili Wúo'ŋ dogóla ás geba. Marran dogóla kila asá kí Wúo'ŋ jasi'ŋ dorá keerili-ii yeeŋ-sí atineŋa see'ŋ kwă kaŋi'éli. ⁹Idíŋ ná Wúo'ŋ jasi bá kí kin uŋa eŋa: "Kí ila tin tág álán bá áíŋa, na Sarra ásáŋ bá kwě dee kee." ¹⁰Na in yé áiba déllíŋ marran Ribêka-sís dog ari riŋ eŋa ná kí dáíŋ Wúo Isâ dogóla kaariŋi. ¹¹Marran álán ila kwě dee tog'íŋ jaáŋo nyéttin kí Wúo'ŋ áre eeŋ, Wúo namás Ribêka-sí in kwă, "Ásáŋ duó appâ kwě ittí-sí táári piá." ¹²Yé in belé-sí miin waar kwă ná yeeŋa-sí dog á kaariŋiba" main ná yeeŋ ari tóg dog tullê wala gal jitti á káweba, Na naa Wúo'ŋ jaáŋo namás kí dééŋ áre tiili, ná kila lóta tog dog-lé áiba alá yeeŋ káwe. ¹³Ni ná alá Wúo'ŋ domboreŋa toyya'ŋ dió rimmeŋ eŋa, ka-sí Yagûb'íŋ gis riŋ tullé-ii, marran Isaw'íŋ riŋ tullé áisiba." ¹⁴Na kí in níŋ ay-ii níŋ kwa? Wúo-lá darma sabba tog appá bétél? áilelá. ¹⁵Idíŋ ná yé Mûsa-sí in-si kwă, "Ká ásáŋ ila duó'ŋ iri urma aŋ, asá ká wêl ásáŋ urma aŋ na áísáŋ ila duó'ŋ uu ayíŋ-ii alá ká wêl áísáŋ ayíŋ-ii." ¹⁶Na naa Wúo duó-sí jáwŋellá wal á jáwŋel ba, in kí duldí'ŋ kwě'ŋ surma ás tiélba, walá kí duldí'ŋ kwě'ŋ tááriŋá soŋŋá ás tiiliba, marran bás déllíŋ kí Wúo'ŋ urma tiél. ¹⁷Idíŋ ná Wúos Maŋsir'íŋ ába kuri Poóra-sí in kwă, "Ká jii ába kuri idíŋ awí, ásáŋ kí díŋ dorá kwa-sí kúíŋ kurro áwli-ii, na álán lóobi lóo-le daldí'ŋ dió dúíŋ iri kómóla." ¹⁸Na naa Wúo id'íŋ-si iri urma kee ál yé kôil ásáŋ urma kee, na duó id-sí tabu puttó pii alá yé kôil álán piá. ¹⁹Ná Jí ká gí sîŋ in jwă, "Kaaŋi ná yé kaŋi-sí ná poiiti? Idíŋ ná yé tóóríg dééŋ áré'ŋ arra á ráaŋaba?". ²⁰Ná kí see ila duó, Yé kie álán Wúo-sí in jawí ál Yé-ii ál ji tewa, álán injwă ná Yé-si kii ná tewa, ná kaŋi náí Ká-sí jewa. ²¹Kí see aiiba ál ál tow-sí kí daalú kewe ná ása dog tow-sí tááriŋa suŋŋá káwe, nás tááriŋa kee. ²²Kii abás Wúo jáŋo ásáŋ kie dééŋ gabbin páali ná yé bás kí sabbur suŋŋá kí korôta suŋŋá kie dééŋ gabbin páali alá Yés asíliŋpiá. ²³Kii Yé in sí piá álán dééŋ gala'ŋ káwíŋiŋ páali kí dééŋ urma'ŋ dorá, asá yé kí sogá suŋŋá wala gal main waar asíliŋ piá kééŋ gala sogá tabu kwă-lé. ²⁴Namaŋ Kí aisá Yé tarí piá ála dog Yahúda á kaaba maraŋ ála Jara kaaŋ. ²⁵Niná álbá Yé kwă, Husaya'ŋ domobore-lé, Ká ásáŋ kúíŋ tarí aa alá kúíŋ kwa á kaŋiba ná ásáŋ in kwă dúíŋ kondo tog bir alá dúíŋ kondo á kéŋába. ²⁶Ná in álán lóo bí lóo -lé eeŋ álbá yeeŋ ááŋe asá in ááŋe bá kúíŋ kwa á baŋba, Yeeŋ-sí básíŋ Wúo'ŋ sállá'ŋ dogóla tarí káwe. ²⁷Aizáya komola Izaráliŋa'ŋ uuŋ: jagil Izaráliŋa'ŋ dogóla ná in suŋŋá gé niná ŋanyi róo'ŋ ari básíŋ dellíŋ kila kópóŋol asá káye. ²⁸Idíŋ ná Wúo baŋ gabbin asá suuru'ŋ beta básíŋ saa suŋá kí kájála beto ná kaŋag jawŋi as keba. ²⁹Bá ye-ii alá Aizáya kwă, tóóríg, abás Wúo Lonpii dellíŋ tuga á bétíba baŋ in kééŋ niná Saadóma ná Gamora'ŋ Atineŋa. ³⁰Ná Kí naa ai níŋ kwă? Jara alá tóóríg teyyá á kaŋiba dog álán teyyá kiŋi nás tiyyiŋ koomíya. ³¹Maraŋ Izarali alá kí dááli'ŋ dorá teyyá yé tujjíŋ-lé péllet á paagoba. ³²Kaaŋ aiiba? Idíŋ ná tiyyiŋ-sí seejía á kéyéba maraŋ kí táári. nama idíŋ ná á paagolba. ³³Niná álbá rimmeŋ

kéná , "Jagíl, Ká namá yeŋas ela díton̄ aá ila álan̄ tugó ná káwyâl, marran̄ duó id ná yee-sí see tiél kurro áŋ júŋalba."

Magara 10

¹Kúíŋ bârŋa ari ál dúíŋ kilmá kôil ná ă Wúo-lé dawa ellel álan̄si Israílíŋá-sí eeŋ bá ila-ii ásán mat yeeŋ koponol. ²Íláiŋ ná ká yeeŋa-sí taga núŋí duŋo eeŋ, asá yeeŋ kí see'ŋ see Wúo'ŋ írí kilmaŋa kaŋŋ, marran̄ ila uu kí uu see kwaŋ ás tiíliba. ³Ídîŋ ná yeeŋ kutuiŋol alá ila waŋig'íŋ arrá karûl alá Wúo-lé úndul, marran̄ namá uu id káwe álan̄ díeŋ waŋig'íŋ dítin'íŋ káwal na walá kíeŋ suúrŋá Wúo'ŋ waŋig'íŋ-sí á kanníaba. ⁴Ídîŋ ná Jáásoduŋo dáálí-sí jasa ásán duó bi duó waŋig'íŋ kee alá yee-sísee tiél.⁵Jopóŋó'ŋ domoŋ: Íláiŋ ná Mûsa ila waŋig'íŋ rímmen̄ pii asá kí dáálí tiíli ná in beléŋ, "Duó alá dáálí'ŋ koran̄a-sí baŋi pii díeŋ uuŋ bán sállâ-ii." ⁶Marran̄ ari idtia lá Wúo'ŋ domboreŋa toya waŋig'íŋ kí see jâŋ'íŋ dorá beléŋá jí díŋ suur-sí álan̄ á jíŋoba, 'kíyé álan̄ jaawíl jee?' (In namá déeŋ arrá in lóon̄ ásán Jáásoduŋo-sí suurū êl); ⁷Walá dog in á jíŋoba, ki-ii yé álan̄ paya'ŋ baŋú jee?" (In namá déeŋ arrá in lóon̄ ki-ii alá paya'ŋ brú jee ná jáásoduŋo-sí kuula'ŋ dió baw nás írí êl). ⁸Ari alá yé beléŋ inni? "Wúo'ŋ domoŋ dí kili kee yé díŋ uto na dí kílma kee." Na ila see jâŋ'íŋ domoŋ-ii, ila asá kí káwlíti. ⁹Abás jí kí díŋ uto in jînel ál Yasûya Lonpii na kí díŋ kilmá in see jéél na kí díŋ kilamá in see jéél asa Wúo yee kuula'ŋ dió sállá piá, jí bá síŋ jopóŋó. ¹⁰Ídîŋ bá kí kilmá-ii alá duó see tiél na yee-sí bán waŋig'íŋ karûl, na duó bá kí uto-ii nás tiínel na yé bá síŋ jopóŋó. ¹¹Wúo'ŋ domboreŋa toya in beléŋá, "Duó bi duó abá yee see tiél kurro áŋ júŋalba. " ¹²Na in belé alá duó bi duó dió kee idîŋ ná Yaúda'ŋ tâs kí Jâra'ŋ kergel jâ á keba. Wúo bá Lonpii tog ila-ii alá kwa nyétti-ii, Na yé kwa nyétti-sís bora pattá soŋŋa pii alá dê-lé dawa kellel-ii. ¹³Niná alá Wúo'ŋ domboreŋa toya in beléŋá duó bi duó ná Wúo-lé janyíŋi'ŋ dawa kellel ásán bá jopóŋó. ¹⁴Marran̄ yeeŋ dê-lé dawa taga ay-ii níŋ kellol ásán nyíŋí abá yeeŋ see á kééliba? Na yeeŋ ay-ii níŋ see kéyal abá Wúo'ŋ belé-sí kel á kámmíeba? Na yeeŋ ay-ii níŋ kel kámmíeba abás Wúo'ŋ belé tawrá ás karûlba? ¹⁵Na Wúo'ŋ belé ay-ii níŋ tawrá kóró abá domoŋkwă-sí áddeŋ á káweba? Niná abá Wúo'ŋ domboreŋa toya-lé rímmen̄ eŋa, "Domoŋkwă'ŋ átíniŋeŋa ay-ii tullé na bírnyáge gâl kila asá belé tullê-sí káwlítía!" ¹⁶Marran̄ kwa nyét á gebanás belé tullê-síkíine. Isiah in beléŋ, "Lonpii kí yé ná dáíŋ Wúo'ŋ belé-sí see tiél. Na naa see jâŋ kí Wúo'ŋ belé'ŋ kel jâm úndul?"¹⁷Na Wúo'ŋ belé ná kí Jáás'ŋ domoŋ'íŋ jáwli'ŋ dorá úndul. ¹⁸Marran̄ ká namá in íŋó, "Bátla see-ii yeeŋ ála Wúo'ŋ belé ila-sí kel á kámmíeba? Bát bá kí see-ii kel á kámmíeba niná alá Wúo'ŋ domboreŋa toya beléŋá díeŋ urú dałdiŋ nyét-le paago kíeŋ beléŋá suuru'ŋ arát paagul." ¹⁹Namá asi keer in íŋo, "Israílíŋá bála déeŋ arrá á karûlba?" Ee, yeeŋ deeŋ arrá karûl Mûsa kí déeŋ dorol duó waar kuŋo-ii nakí Wúo'ŋ dáálí risíŋ ná in belé'ŋ ká kila kwa-sí níŋ undí alá báŋŋá á geba. Á ílan̄ biŋa-sí kilmaŋa pukká â, na kí báŋŋá'ŋ ulliŋ'íŋ dorá á ílá'ŋ biŋa-sí kilmaŋa tokké â." ²⁰Isaiah bá kí Wúo'ŋ dáálí waŋig'íŋ téréb in beléŋ, "Ka-sí kila kwa gís kumé asá dúíŋ joiŋ'íŋ ás kawleba. na kás kila kwa-sís alŋiŋola alá dúiŋiŋ á kíleliba." ²¹Marran̄ Israílíŋá'ŋ eré namá in belé'ŋ, "Ká kí sog nyét bá kúíŋ koŋa írí aŋi ná kôl á sán kíeŋ súulen̄ keeŋ kila kwa aíla kaa baŋi á káweba na aísa kaa konsa kééréli."

Magar 11

¹Wúos Isirálíná síis uramas palí, Ila námá ii in ñño Wúo bála kééñ kwa sí errel, Áí lelelá ká inán dog kí dúin doral dog Isirálíná duño aañ Birámín Atine Bajamínín Órrén kwa lé aañ . ²Wúo kééñ kwa sí áá errel ba kila sí âl yé mín waar jáñó, Bí ás baluñ bà âl Wúon Domboreña Toya beléñá ila sanjal lé âl Elíja Wúo lé Dalíme piyá Isirálínâ írí , ³Lonpii yeeñ kíñ domon kwá sí kawñi nañ kíñ Gobonâ lóná sí pera káwe bá ká Duó tog aañ nás áiy na dog kuwéli áilán kawe. ⁴Wúo yee kaa jawí jawí ká dúin suor síis kwa Lírinás Sabes íris aá alá Wúo Piyé duon sí bagí á kawe baa âl Baal kariya. ⁵Bá ila Dorá Tog bírri na kila kwân dió alá Wúo jáñó bá kwa etána gé kila âl Wúo jáñó nás káye. ⁶Na bás Dééñ Jáños kí dééñ si Tulin si tiyél na kila údóná lé áiy ba âl yeeñ káwe ,Ídín abás Wúon jaños kilas údóná lés alá yeeñ káwe liya dééñ Tulin tulín see kuon áiy baa. ⁷Na na kaiy Isirálíná Arít ás kumbéñ baa alá yeeñ kwé liní marñ bá kwa Etána díña kaiñ âl Wúo jáñó nás kumé kwa kerná namá kawriñê álán Wúon belé sí kela kámíyal. ⁸Niná albá Wúon Domboríña Toya lé Rímen eña Wúo Kíeñ Tabuña na Kilmaña lé ulla piyá ná kíeñ Kúñí lóó á lawe baa na Kíeñ Kíló uu kela á ame baa namañ Ettê dog bás in dálan si kaiñá. ⁹Na Dawút namá in beléñ Díeñ Súbu salán Kuyir na Zargan eñ ná Tíi na kasán Díton eñ ná Tugó ná káwúyí ¹⁰Kalán Kúñí dikó ññi ná Lóó ññ kagíla baa ,Na kalán kéréñ kí Táríná Tokéña Raal Dongóré kéli. ¹¹Járra koponol síñ liya námá in ñño Isirálíná sí alá tugul Dééñ lá jásinó lé káyie, Áí lelelá Ídín ná Údóná Jitíña káwe Jopónó Járraña lés Tánnáña álán díeñ erre Kilmaña puká piyá . ¹²Abás kíeñ katíña Daldín síis Borrás patás soñás élle na bás Díeñ Jopónós Járra síis Bora patás élle na yeeñ Dorra patá nín síñ kela ila Tin lé abá Isirálíná dió kaiñi. ¹³Ká na Járra biña sí gís írsin Ídín ná ká Járrán Kuréme aañ, Ká dúin Wúon si Tárín írí Dongórés indélín . ¹⁴Na in si aigel álán Dúin Órrén kwa sí undí álán si mat taga kilmán pukíñ eñ álán mat sii díñas síis oppó. ¹⁵Ídín abá nín Yeeña sí Wúo úriní Kuldín nyét Daldín dió básín nyét kí Wúon síñ Súúlen kíñi na liya ai nín eñ abás Wúo yee síis Tinna Ila bá táñ in lón in âl Wayi tóla Jain lé káñe. ¹⁶Abás darís diwô díi síis teyá káwe kí ila dorá indálan ila Darí bá síñ ny;et Teyá eñ na abás Wúo síis Tawrá kawie indálan ila Darí bá síñ nyét teyá eñ ¹⁷Abá Dárin Zatúnín Kelgaña díña dúyíñi ná búyie, Jí bá in jalun niná Zatúnín Hamílín Delgán ,Asá kéle nás Zatún Dárin lés Tómen si káwe ná kí kelga keerná Arrá Dín lé Nímen indel ¹⁸Kelgaña Duiñólá sí Dongóré asi jindel baa. Na abás Dongórés Jindel bá awú nás in jalun asá Díñ síis jányíti, Marañ ála Díñi nás Ji nyíti. ¹⁹Marañ Jí álán bá in juwa kelgaña idín dúyíñi álán si ká Túmen si eñ . ²⁰In Belé see ii, Yeeñ ilán dúyíñi ná búyíñi asá see jáyi ás kaiñi baa marañ Díñ ná see jéél Dogóré asi jenba marañ awú ná gí Kalití. ²¹Wúo Yawúda sí ísten ás piyá baa Ídín ná yeeñ kelgaña Sírga na walá dog Ji sí ísten áí síñ piyá baa ²²Awú ná awáyíñ uu lé na Wúon Asin lé bâl jawrítí Yé kila kwân erre asân ni âl káyíñi marañ ásán díñ uu awáyí eñ abás Jí jayíñ ná jí dééñ awalé Jáwú marañ abá dééñ awáyí lé á jáwú baa bá gí kure. ²³Na abá Yeeñ díeñ see jáyíñ waríñ lés ás kúyítí yâba bá síñ díeñ lóó Toyi lé Tómen káwa lóó alá yeeñ déle kaiñí Ídín ná síñ Wúo bá sí asi keer Taga Tómen piyá . ²⁴Ídín ná abá gí Ji Zatúnín Kurú Hamíl lé gí kándé na kéle ná gí Zatúnín kurú lés Tómen káwe na uu ila lain Jain lé ákee baa na yeeñ alá sírá ge ai nán asila gé na ai nín si Tómen si ññi alá díeñ Dárin Zatúnín kurú ii asá Tómen si aindel. ²⁵wúon urma kwa nyétín írí ,Kúin Bárña íne bútún uuñ see kee ná ká weel ásán balun idín ná ila uu áá gí júndí baa ásán bári bí ai saa riyá ban ,Na ila Isirálín Tabún putíñi an ila indálan dééñ lóó ññ awú baa marañ bán délin kee nama nín Járrán tin págó. ²⁶Na in bá yéi álán si Isirálíná kéges koponol, In ná alá Wúon Domboreña Toy ii lé Rímen eña ,Jopó duño álán Zoon kóro ná élla ná Yagúbín Atine ñâ Tagiñi waríñ nyét túga jawí. ²⁷Na ká kégeñ síñ Dúin Sárta in síis kám, Abás ká kíeñ si Katíñas ásó. ²⁸Ídín ná Isirálíná Wúon belé tulé sí kawriñi namá Wúon Gárma kíñi. Díeñ uuñ bí Járra ásán lóó ban . ²⁹Marañ

Wúoŋ Jánô uuŋ yeeŋ sí kien jánô uuŋ Wúo soŋá kóní. ³⁰Ídín ná Wúo kééŋ Dola kwa sí ájávúlín tiba na dog kila kwa sí á errel baa âl yé jánó, In ná asá bí Wúo sí baŋi ábâ baa maraŋ na asá bí Wúoŋ si urmas bomé. ³¹Indálaŋ dog Isiráliná Wúo sí baŋi ákáwe baa na kila Dorá tág bá yéi nás Wúo sí urmas palí . ³²Ídín ná kwa nyét Wúo sí baŋi ákáwe ba na namá ilán ii ná yé yeeŋ sí in tiyé inná Túmnáná. maraŋ yé nyétiŋ in sí idín piyá. ³³Wúoŋ Bujé Wúoŋ Kawajin aiy appâ ii na dééŋ Riŋ an Jíwiŋ aiy kulgúté gee, Kiyé ásán Taga kééŋ Járiŋá arrá rán kí yé áisán kiŋa kééŋ atíniéŋá arrá rán , ³⁴Kí yé asá Wúoŋ Tabún adis looŋ, Kí yé álán taga yee uuŋ see inní. ³⁵Kí yé álán Taga ye sí arri inní álán naa yé jáwí . ³⁶Ídín ná bá Ótá bá kí dééŋ Dorá iŋŋi. Ótá nyét bá kí dééŋ Dorá kaiŋ naŋ dééŋ kaiŋi awú ná Galaŋ Wúoŋ gee nama níŋ kaiŋi Eyâ.

Magara 12

¹Ná naa Kúin bärŋa ká kí Wúo'ŋ uruma'ŋ dorá-ii, kien sürŋa Wúo-sí baní niná gobbó sállá ná teyyá-ii alá Wúo-sí kilma simmó pii in baŋi see kwanŋi álán tawar bawí . ²Kien sürŋa-sí ás biŋoba álán in beŋ niná in daldinŋi kwa, Maraŋ äw náis Wúo kien kilmaŋa jingo ná kien tabuŋ jingo ás tog, ila álán bá taga barri biges Wúo'ŋ ari kaa-ii ilán arra'ŋ tullín kilma'ŋ simmîn ná arri kololí ³Ná kí Wúo;ŋ tullín dorá ila ká iní ká duó bi duó-sí in kámiŋ álán díŋ suur'ŋ uu ila suŋŋáiri á jawrítiba á lá Wúo iní ála in loŋ álán jawrítí ná álán díŋ suur'ŋ uu-lé duó ádi jaŋ ná álán suur-sí seejã'ŋ temin íri jawrítí ai lá Wúo iní . ⁴Niná asá kí kwa nyét sürŋa kaŋ ná kí aríŋa suŋŋá kewe ná in aríŋa nyét táariŋa kerker-sí kaiŋ ná píe. ⁵In deloŋ dog barbar kí kwa suŋŋá kaŋ maraŋ Jáásoduŋo bá kwa nyét suur tog kaŋ ná duó bi duó bá ila suur'ŋ ari-ii . ⁶Ná kí kwa nyét-sí dola kerker kaŋ ai lá kí tullîn dorá kaní ná äw nás táári áa, Naa á báí Wúo kuro iní sarenŋ kí seejã suŋŋá jirsino in dála ai lá Wúo iní. ⁷Ná bás díeŋ dolol kwa-sí táári pii bás táári jaa , Ná díeŋ kilaŋi ásán kwa-sí guud jawliti bás guud tullé jawliti. ⁸Ná díeŋ dolol ila-ii ásán kuro janíti bás kí see janyini , Ná bá díŋ ila-ii álán kwa-sí janni bá kí kilma'ŋ pattin janí, Ná bá Wúo-ii tabuŋ jawí'ŋ kuro iní ila táála-sí bá puttó jã, Ná bá-ii dôl in lá kaní ásán kwa-sí urmiŋ jawítí bás kí urma jawlí. ⁹Joiŋi inloŋ álán suur básí. ari it-sí bawriŋi alá jitti ná ari-sí puttón baiŋ alá tullé-ii. ¹⁰Bí Jáásoduŋo'ŋ karijulukwa sürŋa-sí in boiŋi niná bärŋa ná sürŋa-sí baŋi ila-lé suŋŋá baní äł bi bóel álán Biŋa kaní ¹¹táári suŋŋá báa áside á beŋba, Loŋpii-sís táári kí zindieba ná kí kien kilmaŋas nyét báa. ¹²Bundí náí díeŋ jãgo kereg kí kilma'ŋ simmîn tãayel ná äw kien diróna-lé birmel ná äw nás kí tina nyét bũmel. ¹³Äw nás kien lotá kí kien bärŋa ná Jáásoduŋo'ŋ karijulukwa gé sarigeŋ bundel yeeŋ-sís kien toŋa bitiriŋit ába dorá kwã gé. ¹⁴Wúo-sí biilel ásán kila kwa-sí bora patta piá á la Biŋa-sí teltilín káwe, Ee Ye-sí bilel ásán yeeŋ-sí bora patta piá ná yeeŋ-sí náleŋ abáwba. ¹⁵Ná náí kí kila kwanŋi gí kilmaŋa simmó ge, Ná dog kí kila kwanŋi bomola äł koome. ¹⁶Äw ná kwanŋi nyét tullé baŋ ná doggore as bundel maraŋ sí kí kila kwanŋi birsîg alá düu ge. Ná kien tabuŋa-lé in á bawritiba äł kwa-lé suŋŋá riya baŋ. ¹⁷Jitti-sí kí jitti á bawítiba. Báa-lé bá ari ála baw álán duó bi duó in liw äł tullé-ii . ¹⁸Äri it-sí báa äł taga indel , ná äw nás kí kwa nyéttiŋ tullé baŋ. ¹⁹Ná kipeŋa suur á bábuŋba kondona, Maraŋ kila Wúo-sís bundí. Idin in rimmeŋ eŋa," Kipeŋa äł kúin ge , álán Ká ábu Loŋpii in nálaŋ kwã". ²⁰Maraŋ ába díŋi gárim durí bá ari dig janí ná amí ná abá gal burí bás koro janí ná baa ná abá in-sí jaa baŋ yé utú'ŋ kasa tabuŋ juilel. ²¹Bundí ba álán jitti kali iní maraŋ jitti-sí kí tullé kali baní.

Magara 13

¹Duó bi duó ǎw ná Barú'η kuro kwa-sí bagi pii, idĩη kuro kwa kerηa á k̄aηba ǎl Wúo jaa, ná kila alá k̄aη bá kila gé ǎl Wúo jaa . ²Na naa Duó abá kin kuro duoη-sí írel ǎl Wúo jaa na in kwa básin s̄urηa jansá k̄elal . ³Idĩη ná kuro kwa-sí innálaηba ǎl ǎl kila kwa k̄ali kawe ǎl útóna tulléηá kawe, Maraη in loη ǎl ǎl kila kwa k̄ali kawe ǎl útóna jíηta kawe. jí jóela ǎl ǎl k̄ali ájwaba alá kuro duoη-ii ? bá ǎr̄it jaa alá tullé-ii ná Yé básin mujé piá. ⁴Idĩη ná kuro duoη Wúo'η táári duoηi ǎl ǎl ḡis útóna tulléηá piá. Maraη abá útóna jíηta jaa bá yee k̄ali yá idĩη kuro ila ǎl ǎl ḡi taltilin seeηa gé. Yé Wúo'η táári duoηi ná ila duó-sí tatilín pii ǎsán in páálí Wúo kilma ai-ii tokké ila kwaη írí ǎl útóna jíηta kawe. ⁵Ná uu'η ǎw Wúo-sí bagi jaa ilán ǎl ǎl gé Wúo'η kilma'η tikkiη á bulóba. ⁶Namá iláin uu'η ná Bí tiginieηa baw rítí. Ná kuro kwa Wúo-sí táári kawe ná díeη ǎl ǎl in ǎr̄i'η oro kawe. ⁷kila kíwó-sí nyét baa asá béyá ná kíeη diginieηa-sí nyét baa. Ná óttá'η diginieηa-sí nyét baa ǎl in loη ǎl ǎl baa kila kwa-sí bagi baa ǎl in loη ǎl ǎl baa ná kila kwa-sí bagi bawlí ǎl in loη ǎsán bawlí . ⁸Kwa-lé kíwó ás b̄elba Maraη s̄urηa boiηi. Idĩη ná duó ǎl kwa-sí kóel bá útóna nyét ila-sí bagi piá ǎl dáálí kóel. ⁹Ná dáálí in beléη ájilín á jaaba ná Duó á jawba kam̄iη á jaaba, Kilmá kurá ái eηba na dorá keer kee ná kawe bá díη d̄akkí-sí in jóiηi niná díη suur-sí. ¹⁰Joiηi díη d̄akkí-sí ǎr̄i asá piiba idĩη ná joiηi dáálín t̄ab̄uη j̄uumi. ¹¹Ná ǎl ǎl in sí baw idĩη ná bí ǎsa baloη tin ǎl paaago ǎsán sógá b̄alínóla idĩη ná sog ǎl paago ǎsán kí kópóηo d̄akkí-sí piá, nás ila-lé suηηá d̄akkí ǎla Kí dábu see kéyé. ¹²Ná luul k̄akkí-sí piá ǎsán agéηi ná too d̄akkí-sí piá, Naa uu'η áa ǎl ǎl lóo díkkó tááriηa-lé kárá kawηi ná lóo teyyá'η b̄ariηa kabuη . ¹³ǎw ná útóna-sí terere káa niná kwa ǎl lóo tog k̄aη, Ná nam̄ieηa'η subuηa ná koro'η j̄am suηηá ila-sí kundín ná musinín ná pajara-sí kundí ná gulda ná kilma'η kukkiη-sí kundí . ¹⁴Maraη Loηpii Jáásoduηo'η kíηi.ná t̄ab̄uη in á bawrítiba suur'ín kilmaηa'η teleη-sí aisín piis baa.

Magara 14

¹Ila Duó-sí bit̄ire ǎl seej̄ia-lé nyónké-ii, Ná kíeη beléηa suur á íríηyalba . ²Duó díg ḡiη seej̄ia jundí na ǎr̄i bi ǎr̄i aam, Maraη duó keer ǎl déeη seej̄ia nyónke-ii bá dellín daiηa aam. ³Duó ǎl ǎr̄i bi ǎr̄i amm nuηi as j̄abba ná duó ǎl ǎr̄i bi ǎr̄i-sí á amba dog nuηi as j̄abba. Na duó ǎl ǎr̄i bi ǎr̄i-sí aam ila duó as betba ǎl ǎr̄i bi ǎr̄i-sí á ámba idĩη nás yé-sí Wúo dina. ⁴Jí kii jaη namaη-sí duó keer'ín tááriηá duoη-sí jandel, déeη siiti ǎsán ǎr̄i ila tááriηduoη ǎr̄i tullé-ii ná pii wala jíηti? Ná Loηpii'η tááriηduoη b̄aη táári tullé piá iláin nás Loηpii ye-sí nyít̄i ǎl ǎl táári tullé piá. ⁵Duó díg sog dig-sí bára-lé suηηá taḡit̄ diyal ná Duó keer ná sog bi sog ǎr̄i diyal, Duó bi duó bá ǎw nás déeη t̄ab̄u'η jurú tarasín jigé. ⁶Duó ila ǎl soog dig-sí suηηá taḡit̄ diyal Jí bá Loηpii'η diyal, Ná ila duó ǎl nam̄ie bá dog Loηpii'η uu'η aam iliān nás yé Wúo-sí assó beléη. Ná ila Duó ǎl nam̄ie'η jisira pii bá Loηpii'η uu'η pii, Ná Yé dog-sí Wúo-sí assó beléη. ⁷Ilán ná Duó á keba ná déeη suur'ín uu'η kee wala duó ákeba ǎl déeη suur' íη waitél . ⁸Abá kaηi ila bás Loηpii-sí nás kaηi ná abá kusa bás Loηpii-sí nás kusa . ⁹Namá in loη abá s̄álláηa wala kusa bás Loηpii'η kaη inní Jáásoduηoη naη-sí s̄állá eηa ǎl ǎl s̄álláηa ná waitolaη Loηpii arra. ¹⁰Naná Jí ǎl dellín daiηa jaam kaηi nás díeη bára-sí jandel? idĩη kwa nyét Wúo'η kut̄iη jansá kerel . ¹¹Idĩη ná Wúo'η in rimmeη eηa , "Loηpii in beléη ká kí see'η see inná ǎl ká s̄állá kaη duó bi duó bá ḡisín kí kur̄á t̄ab̄uη ooη ná duó bi duó b̄aη see t̄i ǎl ká Loηpii kaη. ¹²Ila dáin dío duó bi duó básán Wúo kilalótá'η aldí piá ǎl yé déeη jaiη-lé piá. ¹³Ná ǎw nás s̄ur̄ηá-sí ás jandelba, Maraη bá ǎw ná ǎr̄i tog bir as k̄ar̄ibá ǎl ǎl á undíba

ná Jáásoduoŋi'ŋ karí julóduoŋ keer-sí á kundíba álán kaŋieŋa piá ¹⁴Ká kálon-sí naŋ-sí Loŋpii Jáásoduoŋo-lé in kábítí ari ála á keba ná kí déeŋ dorol rúbba-ii maraŋ bá duó dig ari dig-sí in tŷyal ál rubba dee-lé bá rubba-ii . ¹⁵Bá dieŋ bára-sí ila ari ál jí jaam ye-sí kilmá sondorôŋ piá lia ál ari ál jí jaw joiŋi-lé ála aiiba . ila namie ál jí á junbíba álán ila duó-sí jittí piá ál Jáásoduoŋo-lé kee. ná Jáásoduoŋo déeŋ uuŋ waí ¹⁶Á jundíba ari alá Jí dínŋ tabu'ŋ jawrítí ásáŋ kona jittinŋ kannía.¹⁷Ídîŋ ná Wúo'ŋ kuriŋ jâm ná jabaŋ aiiba, maraŋ útóna kilán alá tagí gé niná waŋŋ ná áapeŋ ná kilmá'ŋ simmín alá kuo teyyáŋa iníya . ¹⁸Ilián abás duó Jáásoduoŋo kí in dorá táári pii bá Wúo-sí kilma simmó pii naŋ-sí kwa ye-sí kínéli. ¹⁹Ná âw ná kí kuro ari it-sí áa aisa Wúo-lé péegel ná kása dáinŋ dió duó bi duó nyittí nás déeŋ seejîa kakkiré pii. ²⁰Namie'ŋ uuŋ Wúo'ŋ táári-si jittí á jaaba.Lótá nyét teyyé gé maraŋ koronŋi álán dieŋ namie uu'ŋ duó-sí jundí ná kaŋieŋa-lé poy. ²¹Ari tullé álán jaa bá ila-ii álán Mimon ná koró'ŋ jáam-lé tuga jawŋi, wala ari'ŋ keer' inŋ jalé ál seejîa duoŋo keer-sí jundí álán kaŋieŋa-lé poy . ²²Naná puttâ-ii jîa ari bi ari ál jí seejel dínŋ tasa kí Wúo'ŋ. Duó asá bora patta káwe duó it asá in á tímélba ál janiyáni alá ila iri pii alá yé seetŷyal alá see. ²³Maraŋ ábas duó ari gíla pii alá yé aam Wúo baŋ yé jani írí jábi ila ari'ŋ ál yé aam idîŋ ná déeŋ táári kí seejîa ás tiyelba ná ari bi ari nás kí seejîa á tiyelba bá kaŋieŋa-lé.

Magara 15

¹Kí ila seejîa-lé kakkíre kaŋ in loŋ álán ila kwa-sí ála seejîa-lé nyónke gé álán sí kányínŋti ná kíeŋ nyúkíná-sí kirmel ná álán dellín áiiba álán káinŋ kilmaŋa-sí áiiba. ²Namaŋ âw ná kwa nyét káinŋ ámpára seejîakwa-sí kilmaŋa simmó káa ná die-lé tullé-ii álán yeeŋ-sí seejîa-lé kakkíre piá ³Ídîŋ ná Jáásoduoŋo dog déeŋ suur-sí kilma simmó á piába, Namaŋ innánŋ Domoboreŋa toya-lé in rimmeŋ inŋi, ŋanyíŋa ai lá jîi kányínŋol bá dúinŋ irí poya. ⁴Ídîŋ ná ari bi ari alá Wúo'ŋ Toya-lé rimmeŋ bá in rimmeŋ ássín yeeŋ guud pááli ná jirrhoŋ dorá ná kí kuro'ŋ janyínŋi iláinŋ dorá Wúo'ŋ domoboreŋa toyya iní ai lá jaigo iní. ⁵Ká alán Wúo in jirrho ná kuro'ŋ janyi álán suur asi tóg bainŋ in dalá ála Jáásoduoŋo'ŋ mitili-sí karí bulú . ⁶Ná ásáŋ Bí kí kilma ná uto tog dáinŋ Loŋpii Jáásoduoŋo'ŋ Wúo-sí muje baa . ⁷Jáásoduoŋo Yahúda ná Jára'ŋ jaigo, Ná na súŋŋas bitiriŋŋti niná aisába Biŋa-sí Jáásoduoŋo dire ásáŋ Wúo-sí galaŋa béla . ⁸Ídîŋ nás ká Biŋa-sí in káminŋ Jáásoduoŋo kwanŋ táári duoŋo ál kande ásáŋ in pááli Wúo ál seejîa-ii ásáŋ bá in jabí jasíŋa ál alá kíeŋ Wuona-sí kanniyeál seeŋa ge . ⁹Na ásáŋ mat Jara Wúo-sí déeŋ urmaŋ uu'ŋ mujé káwe, Niná alá Wuona'ŋ toyya-lé rimmeŋ eŋa ká aisín muje kaa jara'ŋ dió ká aisín lálilaŋa nás kíŋkona-sí mujé áa . ¹⁰Na dog in beléŋ Bí jara kí Wúo'ŋ kwanŋ kilmaŋa gí arra simmó inŋi. ¹¹Ná dog in beléŋ bí jara nyét Loŋpii-sis mujé báa ná lilaŋa gís báa áilaŋ kilmaŋa arra simmó inŋi. ¹²Ná dog Izaiya in beléŋ Jesa'ŋ atine álán loŋóla ná Yé álán ná jara'ŋ Kuri eeŋ, ná Jara álán dieŋ jagó déeŋ írí aye. ¹³Aii sínŋ Wúo asá jagó dee-lé tŷyal biŋa-sí kí kilma'ŋ simminŋ suŋŋá ná áapeŋ piis piá dieŋ seejîa uu'ŋ asá dee-lé bainŋ ná ásáŋ kí kuo Teyyáŋa kuro Jago sírinŋinŋ beeŋ ¹⁴Kúinŋ bärŋa! "Ká kí dúinŋ dorol suur-sis dieŋ ere in íge Kíeŋ korola asá kí tulléŋa piis beŋa kíwí-sí nyét báinŋ Bí kuro it sí bainŋ ásáŋ súŋŋa-sí guud bawlí. ¹⁵Maraŋ Ká in domoŋ-lé ila ari'ŋ uuŋ suŋŋá waŋŋ eŋa ai álán biŋa úgó,Ká ila tullínŋ uu'ŋ eŋa ná waŋŋ tereb eŋa ila ká Wúo iní . ¹⁶Alá Jáásoduoŋo tááriduoŋo jawe álán Jara duoŋo táári aa Ká táári in kaw in pági asá kwa-sí belé tullé risinŋ ila alá Wúo-lé álán mat Jara ila gobbo asá Wúo tinel ila asá kuo Teyyá írel. ¹⁷Naná Jáásoduoŋo-lé síbbe ainiŋ ásáŋ dúinŋ Wúo'ŋ táári-lé dongóré indélín. ¹⁸Ká á níba álán ari tog dog irsiŋo iláinŋ paál ál dúinŋ Jáásoduoŋo kí dúinŋ dorá piá ila alá jundí álán Jara ná Wúo-sí baŋi káwe. ¹⁹Jáásoduoŋo in uu kí beléŋa ná táárinŋa ná kí ósoma kuro'ŋ ná útóna pirjeŋa ná Wúo'ŋ kuo'ŋ dorá piá. Main Jirusalm

namaŋ in joo ná ila ruôŋ jaago Ká Jáásodũŋo'ŋ belé tullé-lé tawar tárásíŋ-sí aa ²⁰Namá yé-ii ná ká dúíŋ äréle in áa ásáŋ kwa-sí belé tullé kawli lóo it asá kwa Jáásodũŋo ás kaŋiŋba álán duó keer' iŋ ebéde'ŋ írí á kutúmóba. ²¹Marañ niná äŋ Wúo'ŋ domoboreŋa toya-lé rimmeŋ eŋa kwa ása dééŋ' iŋ á aaneba álán kaŋiŋa na kwa alá kelámmieba álán dééŋ arra kuruŋ. ²²Namá iníŋi ná asíŋa suŋŋá otóŋŋo álán díe-lé êl. ²³Marañ naa asá Ká in Ákuroŋa kúíŋ tááriŋa ila nyéttiŋ ágé ná main kí Ayéŋa suŋŋá wóeli álán díe-lé oo. ²⁴Ká in sí áríti álán innaŋ asá kí díeŋ Akuro'ŋ dió andel álán Sipanía oo Ká in si aŋgel álán gí biŋa aŋgil ná aisíŋ Bí bányíŋi ná kila oo iláíŋ aisíŋ díeŋ rápiŋi kí tin ittíríg kilma simmó piá. ²⁵Marañ ká ná Jürusalm aní ásáŋ Wúo'ŋ kwa alá hila kaŋiŋ janyíŋi éi. ²⁶Idíŋ ná Maŋsig kwa alá Masadónia ná Akáya kaŋiŋ bat-sí surrmá-ii álán kwa pugurana Wúo'ŋ kwan dió-sí kányíŋa äŋ Jürusalm kaŋiŋ Yeeŋ-sí kilma simmó kéŋá álán ila uu-sí káwe . ²⁷Ná kí see'ŋ see ila díeŋ táala á ásáŋ kwa-sí kányíŋial, iláíŋ abá Jara kéle kíeŋ Wúo'ŋ kuro'ŋ bora patta-sí arra sariga ge, Ná bá in loŋ dog ásáŋ Wúo'ŋ kwa-sí kí lóta kányíŋial ²⁸Abás in táári-sí áge ná kwa-sí in suŋgóna nyét dóŋa aá ila asá yeeŋ-sí karul, alá dorá ná Sipániya ánni álán díe-lé ányó náí kaŋil . ²⁹Ná abá díe-lé yiyo baŋ Jáásodũŋo'ŋ bora patta komolmol kũmbo . ³⁰Bârŋa ká igítíŋi kí dáíŋ Loŋpii Jáásodũŋo'ŋ dorá ná joníŋi dorá iláíŋ ai lá kuo Teyyaŋa innia ásáŋ dui-lé bányíŋi dáíŋ Loŋpii-sí kũum ná Ká-sí gís bũum . ³¹Bũum gís álán gí Juđiya'ŋ seejã waríŋ kwa-lé eréŋa á búlalba ásáŋ Wúo'ŋ kwa ila alá Jürusalm kaŋiŋ dúíŋ Wúo'ŋ táári-sí kínal . ³²Ná álán Ká mat kí Wúo'ŋ áre díe-lé kí kilma'ŋ simmíŋ oo náí kí Biŋa áápiŋi kuro arra ereŋol. ³³Alán áápiŋi Wúo kíc kwa nyét baŋ. Eeyá.

Magara 16

¹Ká, biŋa dáíŋ Niw pobe'ŋ alá Kansuriya Maŋsig-lé Sanunduri. ²Ká ilégi álán sí Loŋpii bitíré niná äŋ baŋiŋ Wúo'ŋ kwa-lé ná banyí gís janyí it äŋ yé dee-lé koiŋi, idíŋ ná Yé kwa suŋŋá-lé janyíŋi namaŋ dúí-lé . ³Peresel-sí na Awela-sis doŋá baní kúíŋ âmpara táárikwa asá Jáásodũŋo-sí táári káwe. ⁴Yeeŋ kíeŋ kuíŋa waí-les kásareŋés dúíŋ uu'ŋ Ká aŋ nás yeeŋ-sí assó assó kámiŋ, marañ Jara'ŋ Maŋsig nyéttiŋ yeeŋ-sis assó assó kámiŋa . ⁵Peresla ná Akolo'ŋ tón gís kila Maŋsig' iŋ kwa-sis doŋá baní ná dúíŋ kondo Epántós-sis dóŋa baní äŋ Asíya'ŋ kwan dió nyét Jáásodũŋo wara seetio. ⁶Moo-sí gís doŋá baní aisá Biŋa-sí táári tokké la piá. ⁷Kúíŋ alá Andoroníkás ná Júnias-sí gís doŋá baní alá kíc arra Tumná káŋa. Ná kuréemaŋa'ŋ tasa-lé kwa nyét -sí kaŋa, Ná yeeŋ Jáásodũŋo'ŋ kaŋijulokwá dúíŋ waar aŋiŋ. ⁸Âmpiliyat-sis doŋá baní Duó äŋ ye-sí Loŋpii-lé wóel. ⁹Urbana-sí doŋá dáíŋ âmpara tááridũŋo Jáásodũŋo-é, ná dog Sitakos-sis doŋá baní. ¹⁰Appílos-sis doŋá baní Duó äŋ dééŋ jonŋi dééŋ arra kuro Jáásodũŋo-lé. Kila kwa-sí gís doŋá baní alá Irsobulus'íŋ toŋ kaŋiŋ. ¹¹Dúíŋ aála Hiradus-sí gís baní ná Jáásodũŋo'ŋ kaŋijulokwa-sí äŋ Nirkos'íŋ toŋ'íŋ kwa gé Loŋpii-lé. ¹²Tirpolana ná Tirplas-sí doŋá baní kwa asá Loŋpii-sí táári tokké káwe ná dog gís Pirisis kondo-sis doŋá baní Duó asá Loŋpii-sí táári tokké saw piá. ¹³Robos-sis doŋá baní duó äŋ Loŋpii jáŋó álán dellíŋ dééŋi ná dáíŋ Íya-sis doŋá baní, dééŋ Íya ká dog ais in kera niná dúíŋ Íya. ¹⁴Asínatakas ná Pilegon ná Harminos ná Patarobas ná Hermas doŋá baní ná Jáásodũŋo'ŋ kaŋijulokwa äŋ kíeŋ kaŋiŋ. ¹⁵Pílólogas ná Julías ná Nirsas ná Dééŋ Niw-sis ná Olympas-sis doŋá na baní ná Wúo'ŋ kwa nyét äŋ kíeŋ arra kaŋiŋ. ¹⁶Súrŋa-sí kí kilma'ŋ Tuyyi'ŋ doŋá baní Jáásodũŋo'ŋ Maŋsig kwa nyét biŋa doŋá kanía . ¹⁷¹⁸Ká biŋa gí igítí kúíŋ bârŋan ásáŋ kila kwa-sí niŋi benel alá kwa-sí undi ná kaŋgáŋiŋa, ná kwa-sí kuganá seejã-lé kúreli námái Biŋa-sí kundie nás kila äwsa-sí konsa berel ása biwi. díe-le kaŋiŋa belo. 18 Idíŋ ná kwa kila tááriŋa kinníŋ káwe dééŋ Loŋpii-sí táári ás káweba . Marañ bá kíeŋ kidonŋa'ŋ oro káwe

ná kí jirsíño simmó kwa pattaŋa–sí tabuŋa kámíe. ¹⁹Duó bi duó díeŋ baŋíŋ kelámí ná Ká bat gí díeŋ írí kilma saa simmô, Maraŋ ká biŋa gí wóel áláŋ ari tullé ere riya beeŋ ná ittiŋ kuđiŋa pattaŋa beeŋ. ²⁰Ná áápiŋ Wúo baŋkíeŋ dũu árit appâ koní ná dáíŋ Loŋpii Jáásodũŋo'ŋ tullíŋ ná kíeŋ báŋi ²¹Ná Timos dúíŋ ämpara dog gí biŋa doŋá inní , Kúíŋ ála Josos ná Lokás ná Sosopara dog gí Biŋa doŋá kannía. ²²Ká Tertos asá Pául–sí domoŋ rim–lé káw riti Loŋpii–lé gí doŋá kanní . ²³Dúíŋ jitiredũŋo Gayas duó alá Maŋŋ kwa nyét déeŋ toŋ kísiŋa dog gí doŋá íní. ²⁴Ná Erestas duó deem' íŋ gubul t̄ayel ná Jartas dog gí doŋá kaniya. ²⁵Yé taga gí jundí ná díeŋ seej̄a–lé puttó berel kí kila belé tullé'ŋ dorá äł ká Jáásodũŋo'ŋ írsiŋ ná kí tawar jawíŋ dorá asá waar kí ayeŋa suŋŋá jułiŋa . ²⁶Ná babára nás ila butu see kwaŋ–sí tawar káwíye kí domoŋkwaŋ rimmeŋ dorá ná kí Wúo l̄uut'íŋ nurgu'ŋ dorá kundíe ná Barúŋa nyét kiwi áláŋ kwa nyét see kiel ná baŋi káwa. ²⁷Aw ila Wúo dellíŋ äł déeŋ díttiŋ riya–ii galaŋa kí Jáásodũŋo'ŋ dorá kéeŋ gé namaŋ nîŋ kee Eeye.

1 Korínsíná Dííkguño

Magara 1

¹Dóná'η janí: Pául, asá kí Wúo'η âre tarí káwe, álán Jáásodũño Yasúa'η kurême eeh kí dáín bára Sisonoos, ²gé nás Wúo'η masîg kwă-sí in domoñ rímmen káwe. alá korinsia'η deém káñ na kin bá bíbañ aisa tarí káwe álán Wúo'η kwa bañ, bí alá kí Jáásodũño Yasúa'η dorá kééñ kwa bañ, na kí kwa lóo bi lóole ará bañ, alá dáín Lonpii Yasúa-sí bagi kawē, alá yeeñ díeñ na dáín Lonpii. ³Kalán tullij na aariñ díe-lé pégél-ii alá Wúo na dáín bâ Lonpii Yasúa Jáásodũño-lé úndula. ⁴Pául Wúo-sís assó assó beléñ, Ká kérég díeñ uñj dúñj-sís assó assós ámiñ idíñ ná yé kí Yasúa'η dorá biña tullij paalí. ⁵Idíñ ná kí Jáásodũño'η dorá kawája beña, inná kurro ásáñ dééñ domoñ bawlíti na ótán jíwiña nyét-le asá kí kééñ kuo tiyyáña tiili, ⁶Na in dáín jibé-sís puttó pii alá Jáásodũño'η ñ'ñ risíñ. ⁷ásáñ bí tullij'ñ dol tog dog warí ás bañ ba alá bain ná masa tâwre baan álán dáín Lonpii Yasúa-sí tawra kawía. ⁸Yé biña gíñ júndí ná puttó dâw béerél namañ níñ dáín Lonpii Yasúa Jáásodũño'η sog páágó alá bârña'η kari kawñ-ii ná sññ lôm á bañba. ⁹Wúo see jâñ-ii áisa biña tarí piá kí dééñ kwě Yasúa Jáásodũño díñ Lonpiíñ ampariñ bañ. ¹⁰Janğaríñ masîg kwă'ñ dió: Bárña ká biña-sí gi kí Yasúa Jáásodũño'η kona kurro anni, álán bí díeñ tâs-lé ari ila-lé basi alá bámiñ, na aw ná díeñ tâs-lé janğaríñ á keba. Marrañ aw ná bís túllén birgín nás járri tog bain ajiñ tog bain. ¹¹Kúñj bârña Kelew'ñ ton'ñj kwa dî gîs in aáñé ála díeñ tâs-lé guldaña káñ. ¹²Na ari alá ká dééñ'ñ irsiñ báila-ii: Alá bí díeñ dió bi duó in beléñ, " Ká Pául-sí kari ulu," na keer ná in beléñ "Ká Apolos-sí kari ulu," na keer ná in beléñ, "Ká Kepas-sí kari ulu," na keer gal ná in beléñ, "Ká Jáásodũño-sí kari ulu." ¹³Jáásodũño ñááríñila? na Pául-sí káldábu-lésa káldul ná díeñ uñj way? wal biña-sí gisa kí Pául'ñ gisa kona kábí?¹⁴Ká Wúo sís assó assó á miñ asá díeñ dió duó tog bikír-sí ás á baba, bá déllij Kirapus na Gayas-sís ná á ba. ¹⁵Álán duó á keba ná in kwă áisa biña-sí kúñj kona kábí. ¹⁶(Egél ká dog-si Istipanos-sís kí kééñ ton'ñj kwan á ba. Marrañ tabu'ñ ây-ii wáñjítiba ála díeñ paál duó keer kee nás ká ába.)¹⁷Jáásodũño ka-sí idíñ áddenj áy-ii piyába ásáñ kwa-sí abuñ marrañ idíñ gî áddenj piá ásáñ kwa-sí belé tullê áwlíti, na belé tullê asá áwlíti ásáñ kí duldi'ñ kwě'ñ riñj á áwliba, álán Jáásodũño'ñ káldábu-sí kurro warí á iñiba. ¹⁸Jáásodũño Wúo'ñ kurro na riñj-ii, idíñ ná káldábu'ñ domoñ kila kwa-lé ulliñj asá kágíñ tíya. Marrañ dáí-lé asá koponjo Wúo'ñ kurro gé. ¹⁹Wúo'ñ domboreña toya'ñ dió in rímmen eña, Ká kwa riyáña'ñ riñj-sí níñ áaso. Na ká dundí níñ nánj kwa riyáña'ñ arrá jarâñ'ñ kurro warí iñj. ²⁰Duó riyâ aál kee? Na Mûsa'ñ dáalí'ñ guudpáalí âyyé? Na naa'ñ ayéñá'ñ gulda duño âyyé? Wúo in daldí'ñ ulul á piyába? ²¹Idíñ ná Wúo kí dééñ riñj soññá páarí piyá nás arrí álán in daldí'ñ kwa-sí á júndíba ná kí díeñ riñj táarí káwa ásáñ Yee kíwiya Marrañ Wúo namás kí dáín guud'ñj jáwliñ ulliñ'ñ dorá arrí ásáñ kila kwa-sí jópó alá Yee see kééli. ²²Yáuda ósoma pirjeña kôili na Yunáníñá ná riñj kôili. ²³Marrañ kí in-si káwlíti Jáásodũño-sí ása káldábu-lé kawgíe, in namá ila domoñ-ii asá Yáuda-sí jíño'ñ dító indel na jára-sí nás gal ulliñ indel. ²⁴Marrañ kila kwa-lé alá Wúo taríya, miñ Yáuda namañ Yunáníñá, in domoñ bá jáásodũño-ii alá Wúo'ñ kurro gé na alá Wúo'ñ riñj-ii. ²⁵Idíñ ná ila asá in lónjítí ála Wúo'ñ ulliñ-ii kuldiña'ñ riñj-lé soññá riyá-ii, na ila asá in lónjítí ála Wúo'ñ nyukkiñ-ii kuldiña'ñ kurro-lé soññá kakkíré-ii. ²⁶Na naa kúñj bârña, bí ay-ii baáñá ila dío áila Wúo taríya. Duldi'ñ

kwě núñi na díeñ dió kwa ittâ káñ, alá riyáña wala kakkíreña káñ walagal alá kuri kwă'ñ ton'ñ kwa-lé káñ. ²⁷Marrañ Wúo bá ila-sí jáánó alá daldí'ñ kwě in law ála ullañi-ii ásán kwa riyáña-sí tabu'ñ túyí ín. marrañ Wúo bá ari ila-sí jáánó alá daldíñ in law ála nyukkiñi-ii ásán kwa kakkíreña-sí tabu'ñ túyí ín. ²⁸Wúo ari id-sí jáánó alá daldíñ in law ála dû-ii na dũ'ñ jelló-ii. asá ari júrus lónjiti álán otá kid-sí paasó alá daldíñ tagída law. ²⁹Na naa duó tog dog á keba ásán Wúo'ñ tabu'ñ taga dongóré eeñ. ³⁰Marrañ Wúo aila biña-sí júndí nás kí Yasúa Jáásodunjo-sí birgíñ, aisa kiña riñ eña ál Wúo-lé úndul. Na ila dáilé wariggiñ, na tiyyiñ na jopónó-ii. ³¹Na naa inná alá rímmen eña, "Duó alá kóil ásán dongóré eeñ bá ăw nás ari idíñ dongóré eeñ alá Lonpii piá.

Magara 2

¹Jáásodunjo asá káldábu-lé káldul'ñ domoñ: Alá ká kúdúñ dorool dñe-lé èl kúñ bârña, ká kí uña appána á èlba kí duldí'ñ kwě riñ á èlba aisa biña-sí Wúo'ñ bútu tãmbié â. ²Idíñ nás ká in arri ila dío alá kíbiña kaáná díeñ tâs-lé Yasúa'ñ guud'ñ jáwli'ñ paál ari tóg dog'ñ uu puttó áilán á tíba yee-sí asá káldábu-lé káldul. ³Na ká alá kíbiña kaáná ká nyokké aáná ná kí kali saasoná ítíñá. ⁴Na dúñ domoñ na guud'ñ jáwli kí riñ na jibé'ñ uña á káñba marrañ bá kí kuo tiyyána'ñ na kurro'ñ jáwli kéná, ⁵Naa díeñ see jâyi-ii kuldíña'ñ riñ-lé ás tiélba marrañ ása Wúo'ñ kurro-lé tiél. ⁶Wúo'ñ riñ marrañ kí riñ'ñ domoñ-sí kila kwa'ñ dío kírsiñ alá kuo'ñ ere kakkíré kiñi, marrañ in naán ayéñá'ñ riñ áiba, walá naán ayéñá'ñ kuriña'ñ riñ áiba, alá kawsíñá. ⁷kí máñ Wúo'ñ riñ'ñ kírsiñ alá ila bútu-ii asá júúliná, na asá Wúo káñ galaña'ñ uñ arri nás táári piá main asá tin káñ ná ás tánaba. ⁸Naa'ñ ayéñá'ñ kuriña-lé tog dog á keba ná in riñ'ñ arrá ráñá, na abá nñ déeñ arrá karúl galaña'ñ Lonpii káldábu-lé á sñ káldulba. ⁹Bá bará dog inná alá rímmen eña ari alá duó tog dog tóorig á jágilaba walá kel á amíba, ari alá duó tog dog tóorig déeñ tabu'ñ in á jáaba álán eeñ bá in ari-ii, asá Wúo kila kwa-sí ásileñ piá alá yee kóili. ¹⁰Wúo-ii náis kin údúñá-sí kí kuo tiyyána'ñ dorá tawrá jáwí. Kuo tiyyána ari bi ari-sí miin kéeñ kariña-lé urgule, namañ Wúo'ñ âre asá miin dío júúlin-sí dío dog urgule. ¹¹Iláñ ná kié nás kwa'ñ bára'ñ járriña loñ, kabá déllin Wúo ila-ii nás loñ alá kuo tiyyána déeñ dío káñ wala. ¹²Na kí ila dorá tág duó á keba nás Wúo'ñ járriña-sí loñ, bá déllin Wúo'ñ kuo gé nás kila járriña-sí loña. kila kuo asá kí koomé daldí'ñ kuo á geba máñ kila kuo-sí-ii nás koomé alá Wúo áddeñ piá álán kí ari id'ñ arrá karán aila Wúo hô ín. ¹³Na kí ká kila uña kírsiñ asá kí duldí'ñ kwě'ñ riñ á káwlieba marrañ kí kila uña kírsiñ asá kí kuo tiyyána'ñ dorá káwlie asá kí kuo'ñ uña-sí kuo kwă-sí déeñ arrá kariñél. ¹⁴Na duó asá kuo á keba kila údúñá-sí ás tiinelba alá Wúo'ñ kuo-lé úndula, marrañ yee máñ bás ullañ lónjitiya nañ tóñ álán díeñ arrá ráñél. iláñ ná kila údúñá'ñ temen'ñ jarri bá kí kuo'ñ dorá árriñ. ¹⁵Duó asá kuo kee bá sñ taga kila údúñá -sí taga arri, marrañ dou á keba álán yee taga arri. ¹⁶Inná abá Wúo'ñ domboreña toya'ñ dío rímmen eña ki-ii alá Wúo'ñ Tabu'ñ koro'ñ arrá ráñél? Kiyé ásán yee-sí taga uñ see kwě? Bá bará nás Jáásodunjo'ñ tabu'ñ koro káñ.

Magara 3

¹Wúo'ñ táári kwă: Kúñ bârña ká kúdúñ dorol biña taga in âis írsínoba in ná kuo kwă, marrañ áisa in írsínó inná kwa asá kí daldíñ mondomondo kiñi, inná kila kwa alá see jâyi-lé nyokké ge, inná dogólá dokéña Jáásodunjo-lé. ²Ká biña bora gîs aní ná bába biña nuñ tanjire ái-ii aníba álán

bâm, idîñ ná bí dééñ'íñ aasila á bañába; Naman naa dééñ'íñ asila á bañba álán bâm. ³Iláñ nâs bí bañ nâs kí in ðaldí mondomondo bindel. Iláñ ná miín ðíeñ tâs-lé kilmá'ñ pukkíñ na gulda kañ, bí kí in ðaldíñ mondomondo ás bindel bâ, ná útóná kí in ðuldi'ñ kwè'ñ koraña baw? ⁴Abá ðíeñ dió ðííng in beléñ, "Ká Pául-sí kari ulu," Na keer ná in beléñ, "Ká Apollos-sí kari ulu," na bát útóná in á bawbâ in ná in ðaldí'íñ kwa? ⁵Na yé Apollos kiyé? Na yé Pául kiyé? kí bá déllíñ Wúo'ñ táári kwâ kañ alá kí dáíñ dorá belé tullê-sí see biyá, Duó bi duó dáíñ dió bá ila táári piá aila Lonpii íní. ⁶Ká bá dólán usuño Apollos namâs koro jíní, marrañ namá Wúo kéná ná kurú-sí júndí ná túí. ⁷Na naa duó alá kurú rugo wala duó asá koro jíní tagída á geba. Duó alá tagîd-ii bá Wúo-ii alá kurú-sí júndí ná túí. ⁸Duó alá kurú rugo na duó asá koro jíní kwa aw dog bá aji tog'íñ táári-ii ná kawé, na duó bi duó ásáñ kééñ ðuléñá bóyé kí ila dorá ãl táári piá. ⁹Iláñ ná kí Wúo'ñ táwse kwâ kañ. Na bí namá Wúo'ñ ray bañ, nañ Wúo'ñ daa bañ. ¹⁰Kí ila tullíñ áila kaa ila Wúo íní ká edebes aji inná jutúmó kwâ'ñ tabu ríya, na duó keer ná edebe'ñ iri'ñ ere tuum. Marrañ duó bi duó álán bâl-lé jaa yé ay-ii tuum. ¹¹Iláñ ná duó keer á keba ásáñ edebe keer jági iláñ paál asá námán kagiye, alá Yasúa Jáásoduno-ii. ¹²Duó ðííng ásáñ siir na podda, na kítoná tárraña, walagal kurúná, na ðáy, na ðólke, álán edebe'ñ iri'ñ ere daa túúmó, ¹³Dééñ táári bán lóónóla iláñ ná jansa'ñ soog bá síñ táráásíñ pulhí, na ila táári-sí bán kí utú tawrá kawíya. Na utú bán ila táári'ñ siba-sí arri ãl duó bi duó piá. ¹⁴Abá ila ari alá kutumul sállâ aw dééñ jutúmó ðuño bá síñ ðuléñá bóyé. ¹⁵Abá duó ðíggíñ táári suíñá ila jutúmoduño bán ila táári'ñ mííneñ eeñ alá suíñá marrañ yé bá síñ jópónó, inná alá duó kí utú'ñ ðío ðíya suwél. ¹⁶Na kí see na bí kí kíeñ korola ása baluñ ála Wúo'ñ toñ tiyyâ bañ na ála Wúo'ñ kuo ðíeñ dió kañ? ¹⁷Abá duó ðííng Wúo'ñ toñ tiyyâ-sí jitti piá, Wúo bán yee-sí paasó. Idîñ ná Wúo'ñ toñ tiyyâ tiyyâ-ii, na ila toñ tiyyâ bá ðíeñ dió duó bi duó-ii. ¹⁸Duó tóg dééñ suur-sí júúleñ apiyába. Abá ðíeñ dió ðííng naán ayé'ñ ótáná-le dééñ tabu'ñ in jáwríti ála yé riyá-ii, bá bundí ná ullíñ suur eeñ ásá riyá rúgúnó. ¹⁹Iláñ ná in ðaldí'ñ riñ Wúo'ñ kúñi ullíñ-ii. Inná alá Wúo'ñ domboreña toya'ñ dió rímmen eña." ²⁰Lonpii júndí ná kwa riyáña ðíeñ zárgán káwítíya." ²¹Na dog in rímmen eña, Lonpii kwa riyáña'ñ járríña-sís lon ãl járríñ júrusa gé, Naa duó á keba ásáñ kulðíña'ñ tabuña'ñ írí ðonjóré indel. Na kí see'ñ see ótá nyét bá kíeñ gé, ²²Walagal Apollos, walagal Kipas, walagal in ðaldíñ, walagal jain, walagal wáyí, walagal naa'ñ ayéñá kin, walagal sooga tabu-kwâ, bá nyét kíeñ gé, ²³Na bí gal ná Jáásoduno'ñ bañ na Jáásoduno gal namá Wúo'ñ-ii.

Magara 4

¹Jáásoduno'ñ kurêmeña: Duó aw náí-ii kiña-sí in law ãl Jáásoduno'ñ táári kwâ kañ, na ãl oro já kwâ kañ ná kwa-sí Wúo'ñ bútuña'ñ âre kariñél. ²Na ila-lé soñná oro já kwâ in lónh álán kíeñ sagala'ñ ere seeña gé. ³Na ka-sí báis ari ittí aisa bí bándél, walagal aisa kí ðuldi'ñ kwè'ñ tawar'ñ dorá ðíng kéndéli. Na kí see'ñ see ká walá dúíñ suur-sí dog ás éndélba. ⁴Iláñ ná ká péllét ás aluñba ála ari korroñ áa, marrañ ila in ás jíbítiba ála ká ðuldi pattâ añ. Duó aisa kaa bétel bá Lonpii. ⁵Na naa ari tog dog-sí as béndél baa ila tin tággín waar ná Lonpii á êlba. Ari asá lóo ðikkô-lé júúlíñ yé lóo tiyyâ-lé síñ êl na kilmá'ñ surma-sí ná iwar. Na ila tin-lé duó bi duó ásáñ Wúo-lé ðawá bóyé. ⁶Ðíeñ uñ kúíñ bânña, ká in nyéti-sí abulán na dúíñ írí aw álán bí mat dáilé in belé'ñ arrá barán ãl in beléñ iláñ, "Pául aborá alá Wúo'ñ domboreña toya'ñ dió rímmen eña." Álán duó tog'íñ írí ðonjóré ás bindelba na keer-sí nâs ðuu bellel. ⁷Kiyé náí-ii ji-sí kwa kerna'ñ írí jáá? Wúo áibâ aila ji-sí kila ótá nyét íní asá jain? Na abá ji-sí kéná náí-ii kaníe kañ uñi-ii nâs ðonjóré jindel in ná alá dol á kénaba? ⁸Bí bála kíeñ tabuña-lé in bawríti ása bí máñ ótá nyét

bain alá bí bôil âl mámán kawája beña! Bí máán kí dáin paal ába kuriña beña, Kaa máán bá gí sijn tullé eña alán ába kuriña beña! Nân kí biña arrá ába kuriña kaáná. ⁹Na ka-sí báis in lón Wúo áíla kiña-sí kurêmeña jáá náí daldá'ñ kari'ñ eré iwara inná kila kwa-sí alá jani íri kabie alán kawé. Wúo kiña-sí daldin na melega na kuldiña'ñ gí jasar piá. ¹⁰Kí ulla kan Jáásodunjo'ñ uñ, marran bí Jáásodunjo'ñ eré soñná riyá ban. Kí nyokké kan, marran bí kakkiré ban. Marran biña bagi gí káwe, na kiña náí-ii bagi á káweba. ¹¹Ássandin dog duur na buur kan nan nyartaña kiníiti, na kalde gí na kí toñ ás kan ba. ¹²Kí kí káin koña ulúga táári soñná kaw, na abái náálen káwe bás bora pattá kaw. Na abái tátilen káwe, bá kirmel. ¹³Na abá dáin íri kí jittin kirsinul bá kí beléna simmóna kawíiti. Namañ ássá dog bá in kéeli niná daldí'ñ kinyo in ná duó bi duó'ñ tindil. ¹⁴Ká in údóná biña-sí gis náis rímmen aw, ná idin áiba alán gi undí náis ôra een, marran inná kúin dogólá kondóná áilán dóra awí. ¹⁵Annañ-si mad dog-si kuo líriña weyye ban alá Jáásodunjo'ñ kari júlokwa ge marran ábbaña soñná ás bainba. Idin ná ká kí belé tullé'ñ dorá Jáásodunjo Yasúa'ñ eré dién ábba eña. ¹⁶Na naa ká kurro gí anni alán dúin mitílli-sí kari búlo. ¹⁷Na in sibbe'ñ uñ namá yé-ii náis biña Timos-sí ádden á, asá Lonpii-lé dúin kwé na kondó see kuño-ii. Yé biña-sí gín jundí ná dúin jain'ñ dóra asá Jáásodunjo Yasúa-lé ay-ii nin lónítia alá kí ila guud dúitiya asá lóole bi lóole masik-kwa bi masik-kwa-sí áwlíiti. ¹⁸Dién dió kwa diña kandakána kiní, idin ná bí kíen tabuña-lé in baá ká dién jagili'ñ alán á elba. ¹⁹Marran abás Lonpii âre-ii naa dakki alán bá dielé oo. Na lia ásán bá umola ná útoná kila déllin á geba alá kin kwa kandakána kirsina, marran dog sijn umola kaa kurro gé asá yeen kain. ²⁰Idin ná Wúo'ñ kariñ'ñ uu belé uto'ñ áiba marran kurro'ñ-ii. ²¹Áy-ii kuño-sí-ii ná bí bawñel? Dielé lán dorá'ñ jawí'ñ kí bari el wala lán kí kilmá'ñ joiní'ñ bugulin el?

Magara 5

¹Na kí seen see naa alá aná dién tâs-lé ajilin kee elalan ná jáara dog á kirmeliba; duó dee ná kí déén bâ'ñ yáan kwé kuñe-ii. ²Na iná lan bí kandaga ay-ii baw na iláin konsa in lón á lan muninábana na duó al uu innálan piá bá in lón alán dién tás-lé páal karúl. ³Iláin anañ dog ká kí suur wari aañ kí kuu bá kígin kaan. Niná duó alá kíen kí in dorá baan ká in duó alá in gri piá máán si kí Yasúa'ñ dora anda. ⁴Na abá lóo tog báitidi kí kuon bá kígin kaan kí lonpii Yasúa'ñ kuru. ⁵In duó sí árit appá dóna baa alán déén suur pasiño ásan liyan mat sijn kéén kuo lonpii'ñ sog-lé joponol. ⁶Uñ'ñ see áy-ii ba alán bí kandaga baw bí ás balumbá tirmá itâ ala jundí nás bús nyét-sí jundíya puyel. ⁷Kattien'ñ tirmá toya-sí ãw ná kara bawí námá lia asi tog tiyá been lia ban in been niná bús diwô asá tirmá ás keeba niná aysa alum ná kí seen see tiyá baan idin ná dáin íri jándo'ñ sibu paago na naa iláin ná jáaso-dunjo alá dáin íri jandon dole-ii góbo kuru. ⁸Naa ãw ná dáin íri jandon sibu ká alán kí ila bús áyba asá katinan tirmá toya na útoná koron kee, maran alán kí ila bús-si asá tirmá á keba alá seer na uñ'ñ seen bús-si. ⁹Dúin domon waar kuñon in gís rímen alán kí ajilin kwan ás birginóba. ¹⁰Ine dúin belé in á lonba kwa alá in daldin-lé kain alá ajilin kawé wala gal kilmaña kuráña wala júlen jaá kwá wala gal kwa kila alá kunúsa bagi kawé abá inán-ii bá ãw ná in daldí-sí kundí ¹¹Marran naa ka biña-sí gís rímen á ásan kí duó tog dog ás birgin baa asá táimel âl see jãw dunjo-ii, maran námá gal ajilin dunjo-ii wala gal kilmá kurá kee wala gal kunúsa bagi pii wala gal duó uto maná wala gal kírã dunjo-ii wala gal júlen jaá dunjo-ii kí duó inilin walá dog namie a bába. ¹²Iláin ná kí kwa paal kwan jand kaa ãw bí kila kwa-sí ásin bande bá alá massig kwa'ñ dió kain. ¹³Marran kila kwa paal kwa-sí wúo sijn beet. Niná alá wúo'ñ domoreña-lé rímmen eña duó tartâs-sí dién dió baran.

Magara 6

¹Abá díeṅ dió díg kee nás kí see jǎy duṅo keer ǎri díg–le kelíná ay–ii lón ná térin jalsa kwa asá see jǎy as kaṅba bani álán máán bundí náis wouṅ kwa díeṅ uu ela kaḡílal ? ²Wala bása á balum ba loṅpiṅ kwa álan ḡaldíṅ sí jalsá kawe na abá in lón nas ḡaldíṅ kwa sí béndel bí kuru as bainbâ ásan tanasáṅa dokkéṅa sí bendel? ³Bí as balum bâ kí ásan melegaṅa–sí kande na abá in uu see ii kí kí seeṅ see taga kéérégíṅ tagasáṅa–sí bá síṅ kande? ⁴Naa abá bí kéérégíṅ jaiṅíṅ tanasáṅa–sí balíṅ bí kíeṅ útóná kela kǎṅ si bani asá massíg kwa–lé lóo ás kaṅ ba? ⁵Ká in–sí iláin ámiṅ aysáṅ biṅa órāṅa â. bát díeṅ dió duó riyâ díg á kebâ ásan massíg kwǎ–sí jalsa piá? ⁶Namás máán see jǎy duṅo, see jǎy duṅo keer sí jalsá keríti ná júndí nas kela kwa see jǎy wari kwǎ–le díeṅ jeelóná–sí kéndéli ⁷Beléṅ see ila–ii asá see jǎy keer sí jalsá báríti na ila namáis in pulṅítí âl asi tóg bawyâ. Na káan uoṅ–ii nas á binelba áṅ kíméṅá díeṅ írí wayteli? Na kíeṅ súrná–lé kaan bawrel áyáṅ koronṅa keréṅéli. ⁸Námanṅ kíeṅ súrná–lé útóná koronṅa baw naṅ–sí surṅá ótá biríti naṅ kíeṅ barṅa see jay kwǎ–sí útóna kinilin baw. ⁹Bí ela sí as balum bâ kwa tartása sí wouṅ kuriṅ yeeṅa sí mirit ásan á eeṅ ba? kóójeṅ ay káwal ba yâ. Walá ajiliṅ kwǎ walá kunúsa kwǎ walá musina walá kela kwa alá suuríṅ juṅó kwǎ ge. ¹⁰Walá kaama walá kwa kilmaṅa kurāṅa walá kíráṅá walá kwa uṅonṅa maṅáṅa walá júleṅ jáa kwǎ wúo’ṅ kuriṅ á síṅ komíyaba. ¹¹Díeṅ dió kwa dí kí ila dorá kaṅ maraṅ naa kíeṅ gís kaṅa kásul ná–ii tiyá káwe na kí loṅpii Yasúa jáaso duṅo’ṅ kona ná kí dáṅ wúoṅ kuu tiyáṅṅ dorá ná–ii wariga kaṅ. ¹²Kwa dí álán bá in ṅṅal ka–sí kinele gís álan ǎri bi ǎri â ee maraṅ ǎri bi ǎri áyba ná nisili ká mat níṅ in waa áyasa kinele álan ǎri bi ǎri â maraṅ ká ǎri tog díg–sí aṅ undíba náí dééṅ koy piá. ¹³Duó keer baṅ in kwǎ nuṅ dión–ii na dio nuṅ–ii, ee maraṅ wúo ǎw dog–sí níṅ paasó suur–sí in á loṅba ásan ajiliṅ táári kawe maraṅ ásan loṅpiíṅ táári kawe na suuríṅ táala Loṅpi–lés tiel. ¹⁴Wúo kí kééṅ kuro Loṅpi síṅ waytólá–lé sáálá piá na kiṅa sí dog síṅ kí kila kuro waytóla lé sáálá piá. ¹⁵Bí balum si kíeṅ surṅa ála jáaso duonónṅ ǎriṅá ge ká jáaso duonónṅ suuríṅ ǎri abún ná ajálan suuríṅ ǎri â ? áy lelelá! ¹⁶Bí ǎw nás in baluṅ duó asá dééṅ suur ajála lé rigel bá kí ye suur tog kindel–ii? niná al rímeṅ eṅa kwa aw dog námá suur tog kiṅi. ¹⁷Maraṅ duó asá kí Loṅpi kírgíṅá kí ye kuu lé bá tog gé. ¹⁸Ajiliṅ sí bákiya ná bundí kaṅa kernṅa nyét al duó pii yeeṅ dééṅ suur sí ás jígítíaba maraṅ duó al ajiliṅ pii bas dééṅ suur sí ii nás kaṅaṅa pii. ¹⁹²⁰Bí as balumbá díeṅ suur al kuu tiyáṅṅ toṅ tiyâ alá díeṅ dió kee ayla wúo íní bí kíeṅ surṅaṅ á baṅba maraṅ wúoṅ baṅ idíṅ ná–ii kí temeṅ táárâ kuli na naa kí kíeṅ surṅá Wúo síṅ galaṅa baw.

Magara 7

¹Naa kila útáná aysa díeṅíṅ rímeṅ bâ: Duó dee lá tulle–ii álan kí yáa á kuṅeba. ²Maraṅ álan ajiliṅ júgoṅa sí túgá banyó bá ǎw duó bi duó nás dééṅ yáan kwě kee na yáa bi yáa nás dééṅ jaré kee. ³Jaré bá ǎw nás dééṅ yáan kwě–sí píṅ útóná lés kilmá pis pii na yáan kwě dog nás dééṅ jaré sí inálan pii. ⁴Yáan kwě’ṅ suuríṅ taála déle ás tielba maraṅ dééṅ suur’íṅ taála déeles tiel na kí ila dorá táḡ jareṅ suuríṅ taála déle as tielba maraṅ dééṅ taála dééṅ yáan kwě–les tiel. ⁵Suúrná–sí píṅ a barel ba abá bí déliṅ ila tiníṅ waar tin díg–le besel álan díeṅ tin júma lé ádeṅ á bába maraṅ lia námá bawṅí nás píṅ útáná sí tây–ii bawí, na kí ila dorá áárit appâ dora ásiṅ búlonṅa álan gí ugó idíṅ ása bí suuríṅ oro já wari baṅ. ⁶Ká belé aisa ámiṅ in á loṅba áal núrgú–ii maraṅ bá–ii déliṅ biṅa ǎḡi undí álan bâ abá bí boel. ⁷Ka sí dúṅ kílma báis in lón álán kwa keya nyétin in kaṅ niná

ká.marañ duó bi duó bas dééj dol kee ná wúo íní nás duó díg in dol kee na duó keer nás dol kee. ⁸Naa kila kwa keya asá píra gé na birmíta sí in sí ámiñ áala tullé ii álan píra kól iná al ká aw. ⁹Marañ abá kotoyñá álan kíeñ surñáñ oro káwal bá aw ná yáañ kiyal na yáañ sí ná jaréña kaníyal eláin tullé ii ásan toñ jaiñ kí idíñ álan sáyíñ jóóróño. ¹⁰Naa kwa asá toña káñ in gî núrgú ani ál dúíñ áyba marañ loñpiíñ núrgú—ii yáañ kwě aw ná dééj jaré sí á júndíba. ¹¹Marañ abá jundí bá aw ná asba aw wala gal nás kí dééj jaré súleñ kiñi na jaré dog dééj yáañ kwě—sí álan á júndíba. ¹²Naa kwa kerná—sí gal in—sí ámin ná loñpii áiba nás beleñ abá see jǎy ñuño díg yáañ kwěs kee ná see jǎy ñuño áyba na kóel álan kí dééj jarré káñ ba ǎw ná dééj yáañ kwě—sí á júndíba. ¹³Na abá yáañ kwě ila—ii ál see jǎy ñuño—ii na jarés kee al see jǎy ñuño áyba na dééj kóel álan kí ye káñ bá ǎw dééj jaré—sí a júndíba. ¹⁴Idíñ ná ila la jaré alá see jǎy ñuño áyba sí Wúo—sí tinel ilain nás kí dééj yáañ kwě kirgiñol alá see jǎy ñuño—ii na yáañ kwě alá see jǎy ñuño áyba sí wúos tinel iláin nás kí dééj jaré kirgiñul alá see jǎy ñuño ii na abá in belé wúo lé á kééñaba kíeñ dogólá wúo lé ásiñ kééñiba. ¹⁵Marañ al see jǎy ñuño áyba na kóel álan see jǎy ñuño sí júndí bá aw ná júndí uu inliñ lé bára wala niw yé déle as riginba wúo ii náis biña aariñ lé tarí piá. ¹⁶Eláin ná jí yáañ kwě ay si jalum díñ jaré sí taga jopóño—le ásan á jélaba? wala gal jí jaré ay si jalum díñ yáañ kwě sí taga jopóño lé ásan á jélaba? ¹⁷Duó bi duó bá ǎw ná kí dorá alá loñpii íní na ǎw kee iná al waar kééñá ila ñio alá ye wúo tarí. in dúíñ dorá ii nás massig kwě sí nyétin ámiñ. ¹⁸Duó ál kandé abás wúoñ tarí sí tina uu it álan á piába álan kila jandíñ kapanta sí ráañ. na duó alá á kándé ba abás wúoñ tarí sí tina bá aw ná kandeba. ¹⁹Iláin ná duó sí alañ kandé wala gal á kandéba ari tóg dog áyba ari tagit ela ii álan wúo’ñ kálintá sí bagí pii. ²⁰Duó bi duó bá aw ná inálan kee ná alá yé kééñá ila ñio asá yé wúo’ñ tarí jáa sí tina jí koy lá jáñá. ²¹Ila ñio aysa wúo tarí piá a júndíba aysañ kojojsa inñi abas tiríñ kwě díg jumó álan algi jeññ ela paraga sí as jáab ba eláin ²².Ila duó al koy kééñá ila ñio asá tarí káwe ásan loñpii lé see jǎy kee na loñpiñ duó baj ñuño—ii. in dala dog duó asá baj kééñá jáaso—duó’ñ koy. ²³Wúo biña kí tará jula kuldiñáñ koya a beenba. ²⁴Kúíñ barna duó bi duó ǎw ná kee niná il yé waar kééñá ila ñio asá ye wúo tarí piá. ²⁵killa yáañ sabbán ere alá ye sí tóóríg á kangareba na kwa keya asá tóóríg yáañ áas kééñéba ká núrgú áas ayenba ná loñpi lé úndul marrañ dúíñ si utóñ belé aññ niná duó alá kí Loñpiñ urmañ dora amañ—ii. ²⁶Kin útóñá diróñañ wuon alá naa kain ná indela báis lón ál tullé ii duó álan in kee niná alá yé kee. ²⁷Jí yáañ kwě la sá jirgin? uu it a jáába álan jundí. jí yáañ kwě as jíó bá naa yáañ kwě ajojiba. ²⁸Marañ abas yáañ kwě jíó katíña á geba ná jaw na kiñ niw selbé abá kangare katíña á geba ná pii. marañ asá yáañ kééñé na yáañ sí alá kangare in jain lé kojoja soñá síñ inñi, na ká uu it aw áyñ kin kojoja lé túga awí. ²⁹Ari asá ká áare aañ há kúíñ barna bá in ii: tin niná la ákeba nás sáy na míñ íne lá tabúñ kwa asá yáañ káñ na yáañ asá jaréña káñ ba aw ná in káñ niná asá á káñba. ³⁰Na kwa kit al muníñá ge niná al muníña á geba na killa kwa al kilmaña simó ge niná al kilmaña simó á káñba na kila al ota kulele niná asá ótá as káñba al kulle. ³¹Na kila kwa asá daldíñ ótá sí táarí kawe niná al kíeñ á geba eláin ná naañ jalum in daldíñ dúti álan warí een. ³²Ká biña weel gí álan iskeña lé algi been. duó dee asá yáañ kwě as keeba ye sí loñpiñ táarí pottó tiel eláin ná kóel álan loñpii sí kilmá simmó piá. ³³Marañ asá yáañ kwěs kee sí bá daldíñ ótáñá putó tiel idíñ ná yé kóel álan dééj kwě kilmá simmó piá. ³⁴Inálan dééj ugul námá ñaríñi na asba wala gal kay niw selbé sí bá loñpiñ táarí puttó tiel dééj áare bá ela ii álan dééj suur na kééñ kuu Loñpii—sí íní marrañ yáañ kwě asá kééñé bá in daldíñ útáñá puttó tiel idíñ ná yé kóel álan dééj jaré sí kilmá simmó piá. ³⁵Na ká in sí bá díeñ ráañ—ii náis ámiñ, na dog eláin áyba aysa ká biña sí taar tabúñ awriti. ká biña gí weel álan ari it bá alá warig ii nañ dom ii na álan kíeñ surñá sí nyét babúñ ná Loñpi’ñ táarí sí baní ná síñ dí as bulelba. ³⁶Abá duó díg dééj tabuñ in jawriti al yé ela kǎy niw selbé sí tullé á tielba asá yé kóel ásiñ jee na abás dééj sáyey soñás indel na in si timel ásan júse káwal aw nás inálan piá al yé koel yé katíña á geba ná

pii. yeeṅ sí bá aw nas júse kawal. ³⁷Maraṅ abá duó dee dééṅ belé pútóṅ din ũi ásaṅ kǎy niw selbé as jee ba na ás jígeba álaṅ inálaṅ piá na abá yé dééṅ surmaṅ oro tulléṅdin piá na yé námáṅ si kí dééṅ kilmá arí ka ii álaṅ piá yé bát traas pii ásaṅ ila kǎy niw selbé sí as jee ba asá tiö. ³⁸Na duó asá kǎy niw selbé dú–ii uu tullé pii na duó asá kǎy niw selbé as dútiba gal bá mááṅ sa tulle–ii ná pii ³⁹Yáaṅ kwě asá kééṅé algí áiba abas dééṅ jaré káin ná sálá ii marraṅ abá dééṅ jaré wǎy lia yé bá algí ii ásaṅ it jee al yé kóel maraṅ ila duó bá aw ná loṅpiṅ kwa lé ii. ⁴⁰Maraṅ dúin utóṅ belé le ye abá á kangareba baṅ ila lé soṅá simmó kee na ka báis in lóṅ álaṅ wúoṅ kuu tiyáṅa tabúṅ pótíya ila dio al uuṅ see ani.

Magara 8

¹Na ǎri alá bí rímeṅ bâ nuṅí’ṅ sabbaṅ ere asá kunúsa–sí tawrá kawíye kí ila–sí kalum si asá kwa nyét ila jíwi sí kain niná alá yeeṅ kámiṅa jíwi iniliṅ duó sí júndi ná dééṅ suur dongéré indil. ²Marraṅ joṅí júndi gí ná kwa kerṅa sí kakíré kaw abá duó kee ná dééṅ tabúṅ in jawrítí ása sa soṅá lom mááṅ yé ǎri it as lomba al in lóṅ ásaṅ lom. ³Maraṅ duó it alá wúo sí kóel wúo bas ye sí lom. ⁴Na naa ila nuṅíṅ jámiṅ ere asá kunúsa sí tawrá kawíye kí kalum si daldíṅ dió kunús ǎri tóg áiba na kí in si kalum wúo keer á keeba bá déliṅ tog–ii. ⁵Annaṅ dog míṅ jawil na suuru kila káin alá wúo’ṅ kaṛía na kwa dî kí seeṅ see wúoṅa na loṅpiṅa soṅá sí baḡi kawé. ⁶Maraṅ dáin wúo bá tog bígrí báa alá ótóṅá nyétin jetéré duṅo ii alá kí dééṅ uuṅ kaṅ, na dog bá Loṅpii tog bír ná kee ísa jááso–duṅo alá kí dééṅ dorá ótóṅá nyétin sí kewa na alá kí kí dééṅ dorá kaṅ. ⁷Maraṅ duó bi duó áiba nas in jíwe kee kwa díṅa kí kunúsaṅ sa soṅás mondo mondo kiṅi ná namaṅ ettê alá nuṅ innáiliṅ–sí kame asá kunúsa–sí tawrá kawíye bas kaiṅá ná kíeṅ tabuṅa–lé in kawrítíya in nuṅ ála kunúsaṅ–ii iláin ná kíeṅ kilmaṅa’ṅ tiyeṅ nyokké–ii ná kotéṅá ásaṅ kárítíya kaa ǎri ii ná tullé ii na kaa ǎri ii ná jiti ii. kíeṅ kilmaṅaṅ namá rúbá indil. ⁸Maraṅ nuṅ kiṅa wúo–lé dakki aysíṅ éba. kiṅa ǎri wari aysiba abá ila nuṅ á kámiba na ǎri tóg dog as kumítiba abá ila nuṅ kámi. ⁹Báal–lé baa bábaraṅ dog álaṅ kila kwa–sí alá see jáy–lé nyokké ge kí dééṅ bajin tááriná a bundíba alaṅ kaṭiṅa–lé kawýá. ¹⁰Abá duó ila–ii alá dééṅ kilmaṅ tiyeṅ kin útóṅa lé nyoké ii na jì gí in law ása jíwi jain ná kunúsíṅ loo–le jain ná nuṅ jaam. in uu bát yee–sí kuru aṅ ínibá ásaṅ dééṅ kilmaṅ tiyeṅ sí an pááro bá kí ila nuṅíṅ jám asá kunús sí tawrá kawíye. ¹¹Na lia in bára nyoké alá jááso–duṅo dééṅ uuṅ way bá kí díṅ jíwiṅ dorá paasiṅo. ¹²Na kí in dorá inaṅ bí bá jááso–duṅo’ṅ ere kaṭiṅa baw na kí ila dora alá kíeṅ barṅáṅ ere kaṭiṅa baw na in dora ál nyokéṅa tiyien sí kéṅá beréṅél. ¹³Na naa abá namíe dúin bára sí júndi ná kaṭiṅa lé pótí asi keer niná aṅ ámba álaṅ dúin bára sí undí ná kaṭiṅa–lé poí.

Magara 9

¹Ká duó algí á aṅbâ? Ká bála kuréme á aṅba? Ká bát dáin Loṅpi ísa sí á aḡilabâ? bí bát Loṅpii–lé dúin táárin taa á baṅbâ? ²Na anaṅ dog kwa kerṅa lé kuréme á aṅba, ká kí seeṅ see díle bá kuréme aṅ. Idíṅ ná bí loṅpi lé dúin kurimíṅ jibé baṅ. ³Na kila kwaṅ ere aysa ka aṅdiṅ kawé in belé ál tabúṅ eréṅ úndul dúin darága–ii; ⁴Kí ása bát aar as kaiṅba ásaṅ namíe na koroṅ jám kumoṅ dáin táári le alá kaw⁵Kí ása bát aar as kaṅba ásaṅ kila yáṅa sí kargi asá see jáy kaiṅ niná

asá kurêmeŋa kerŋa na Lonpii'ŋ bārŋa na Sipas kárgítíya? ⁶Wala bála bá ká kí Barnabas kaanŋ nás ela aar warí kaanŋ álanŋ ela aríŋ táárí kâ? ⁷Kí yé al kaldag ii ná kaldagin lé dééŋ sí tiel? Kí yé al inabánŋ dáárí in aba rugel nás dééŋ kwě as aam ba? Kí yé ná duonŋ pii nás bãima-lé bora dñi as aam ba? ⁸In lá lónŋ dúinŋ belé in al áminŋ al kí dulđinŋ utónŋ belé-ii? Na dáálí bát inálanŋ á beléŋ bá? ⁹Idíŋ ná musanŋ dáálí lé in rímeŋ eŋa, jí nuunŋ sí gabut utó as jaba alá dironŋinŋ írí ilonŋ álanŋ kanŋ ládí." na wúo sí bála délinŋ nuunŋinŋ uu putó tiel? ¹⁰Waala yé bá la kí see dáinŋ raanŋ áiba ná risinŋ? Kí seeŋ see ela sí dáinŋinŋ kéŋá ná rímeŋ káwe duó it ná murát pii na duó it ná kaanŋ ladi bá aw díeŋ táárí kí ela jáigo káwal al kaníya ásanŋ taa sadíga gé. ¹¹Kí kuonŋ kólá díeŋ dió kusunŋo yé bát la saa sonŋá ii abá díelé ótanŋ taa kúmónŋ? ¹²Abas kwa kerŋa aar ila kaŋinŋ álanŋ díe-lé jányinŋinŋ ótá kumítíya, kí bát aar appâ tildíme ás kaibâ? Maranŋ kí in aar sí táárí ás kába námanŋ namá arí bi arí kirmo ásanŋ jáásónŋ-duŋónŋ belé tulle-sí táár dorá as kaŋba. ¹³Bí kí seeŋ see balum-si Kwa kila alá tonŋ tiyá lé táárí kawe díeŋ nuŋ alá tonŋ tiyá lé keréŋéli? Na Kwa kila alá góboŋanŋ lóo táárí kawe ása arí díginŋ sadígeŋ kindele alá góboŋanŋ lóonŋ írí góbo kúrel. ¹⁴Kí ela dorá tág lonpii núrgú in íní kwa kela asá belé tullé sí kawlítíya álanŋ aw ná díeŋ namiye sí belé tullé lé keréŋéli. ¹⁵Maranŋ ká kin arranŋ dió tog dog sí táárí as áába. Na ká in sí eláin rímeŋ á awba asa in aygel aysanŋ bí ka útáŋa kininŋinŋ bâ. Inní'ŋ uu'ŋ marranŋ ǎw ná úsúnŋ ¹⁶Kí idíŋinŋ aysanŋ duó dúinŋ tusúnŋ jáminŋ uu jiti piá ká sibbe as ainŋ ba ásanŋ tuusu ám délin eláinŋ ása belé tulle-ii awlítí in yé ii aysa wúo ka kwă "álanŋ á ká-sí bá ǎw náis rasíe poi abá belé tulle-sí ás awlítíba". ¹⁷Abá táárí sí kí kilmanŋa táya ǎw, bás dulléŋá ainŋ. Annaŋ dog kí kilmanŋa'ŋ táya á awba wúo in táárí ka sí gí dónŋa já. ¹⁸Na naa kuínŋ dulléŋá ka gé? Dulléŋá bá parag ila-ii ásanŋ tulle-sí awlí na álanŋ duó tog dog-lé sônŋonŋa anŋ onŋíba ásanŋ dúinŋ táárí belé tulléŋ ere duínŋ aar nyét sí táárí á âba. ¹⁹Ká duó algí aanŋ ná duónŋ koy á anŋba maranŋ ká dúinŋ suur-sí duó bi duónŋ koy ǎw ásanŋ jááso-duŋo-sí kwa sonŋâ-lé. ²⁰Ila dionŋ alá kí Yaúdanŋ kanŋ bá in aanŋ niná Yaúdi ásanŋ Yaúdi-sí jááso-duŋo síis êl alanŋ ká kí dúinŋ dorol musanŋ dalínŋ dú á anŋba abá kí killa kwa'ŋ kaanŋ ala Mûsa'ŋ dáálí-sí karí kulle bá in aanŋ niná alá dáálínŋ dñi kee. ²¹Na ila dio alá kí killa kwa kaanŋ alá musanŋ dáálí sí karí á kuleba dog bá in aanŋ niná ila duó alá dáálí le algie ásanŋ kila kwa sí wúo-lé él. ²²Maranŋ ká wúo'ŋ dáálí-sí núŋí ás eébelba ná ká kí belé'ŋ see jasónŋ dáálí-sí sonŋá bagi ǎw na ila dio alá kí kila kwa kaanŋ alá see jáy nyoké gé bá nyokké indel niná yeeŋ ásanŋ kwa nyokkéŋa-sí jáásoduŋo-lé êl. ²³Ká kwa nyét sí otá nyét indil ásanŋ mat díŋa-sí oppó kí koroŋa nyét al háyna gé ká in sí nyét belé tulléŋ wúo'ŋ ǎw ásanŋ mat kíeŋ belé tullé bora pottâ jáanŋ sadíga kaanŋ. ²⁴Kí seeŋ see balum ala járinŋi kwa sonŋá gé ná taríg lé káila maranŋ díeŋ dió bá duó tog bíríg ge nas kos úndul na naa bá bákíya ásanŋ kos béla. ²⁵Na júskúnŋo duŋo kí júskúnŋo duŋo otá nyét-le suur'ŋinŋ ora jáa lé jawŋel na yeeŋ idíŋinŋ si kawŋeli ásanŋ bá sáás ila komíyal alá páásínŋ maranŋ kí idíŋinŋ sí kawŋel ásanŋ sáás ila komé alá dút á páásínŋ ba. ²⁶Na ká in á endelba niná asá bera á ainŋba ká andúla in á aniba niná andúla duŋo alá dawlo-sí andúla ínne. ²⁷Marranŋ ká dúinŋ suur-sí dóra awítí niná júskúnŋo duŋo na déeŋ oro ǎw álanŋ lia asá kwa kerŋa sí tullé awlí ká sí kí dúinŋ dorol kôs-lé karí'ŋ ái-ii kawíyaba.

Magara 10

¹Kunúsa bagi abâ baa ilánŋ ná ká áwel ba álanŋ in beenŋ ná kúinŋ bārŋa káinŋ Kúonŋa nyéét Kútúnŋ dúnŋ kanŋi nanŋ roo Pukâ-sí kándé. ²Yeeŋ bá in kaŋŋí -ii ni asá kútuŋas roonŋ diós kábí álanŋ Mûsá'ŋ jélo kwâ kinŋi. ³Yeeŋ kwa nyéét Kuwónŋ Namíe Tog kámíe. ⁴Nanŋ Kuŋô Jaba Tog sí kábí. Yeeŋ ila kuŋô Taru lé kíbí alá kégeŋ Arrá kééŋé na ila bá jáso duŋo kééŋá. ⁵Maranŋ Wúo-sí kwa nyéétinŋ erre klmá simó ákéŋá baa na kíeŋ kula nás jutás lóos irtinŋul. ⁶Naa na kin Ótánŋa dáile in inŋi inná

Súgeŋ jâŋa áísán ótá jitiŋ surma áinŋi ba ni asá yeeŋa síis inŋi. ⁷Kunúsa kwâ abeŋba ni alá kila kwán dió díŋa kiŋi. Ni alá rímeŋ eŋŋa, Kwa dú kôl álán kámíya na kabí namás kawle ná Kunúsa sí kí jawal bagi káwe. ⁸Kí awú ná ajiliŋ akába in alá kila kwán dió díŋa káwe namá júndí ná sog tog gíŋ dió kwa líríŋá ǎw Kúsiŋi. ⁹Awú ná jáaso—duŋo sí akari ba, Ni alá kila kwán dió díŋa káré namá kúmí puyiŋi. ¹⁰Na dalímeŋa abaw baa ni alá kila kwán dió díŋa káwe namá rirál puwi. ¹¹Kin údóná asá Yeeŋa síis inŋi kwa kerna lé bá in lóná niná súgeŋ jâŋa, Na kiŋa sí in gís rímeŋ káwe niná awúsa idiŋ ná kí ila tin—lé kaŋ asá dúdúŋ kwés dakis piyá álán élla. ¹²Na naa duó alá dééŋ tabún in jáwú ríti ǎl putó kirél ǎw ná báal—lé jaa álán ápúyâ baa. ¹³Na jari bi jarr—ii aíla biŋa búlón ila kuŋo—ii alá kwa sí ádí kérél—ii. Na Wúo dééŋ jasi—sí ás paarel ba Yé biŋa—sí ágíŋ júndí baa áilán ila lé soŋá kare álán bí taga birmó. Na dog ila dio áila biŋa kéréli yé bágisiŋ palí álán kége taga boró. ¹⁴Kunúsaŋa’ŋ Sübuŋa—lé éŋgéreŋ been, Na naa kúíŋ báŋŋa kondóná Kunúsán bagi jálé kara bawŋi. ¹⁵Ká biŋa sí idiŋ gís írsiŋ bí alá kwa riyáŋa baŋ kíeŋ Súŋá bari ná bagíl abá ari it á ká ámiŋ see—ii. ¹⁶Ila dio alá kí ila tógóló kabuŋ ila alá Wúo sí kilel ásán bora pattás piyá ila áíbâ asá Jáaso—duŋo suur—sí sádígeŋ—sí kinel. ¹⁷Na ila dio alá karaŋ kam alá kurel ila áibâ asá jáaso—duŋo Suur—sí sádígeŋ—sí kindel idiŋ karaŋ bá tog—ii kí alá kwa soŋá kaŋ bá suur tog kaŋ arrá ¹⁸Israíliŋá—sí bagíl kila kwa alá góboŋa kame góboŋá lóo Wúo’ŋ tááŋí—le ákiŋi bâ. ¹⁹Na íne ká kas árres aŋ ká in lá ámiŋ ila namíe ila asá Kunús—síis tawrás kawíe ása taŋiŋgitiŋ—sí kee wala Kunús ǎl kí see Wúo—ii ²⁰Lôlo ari alá ká ámiŋ bá ila—ii kin góboŋa ása árita—sí taráas kawrítiya, na ká áwéelba ásán bí kí áritas birgíliŋ in belé á úndul baa álán kí Loŋpii’ŋ tógóló babuŋ nâŋ gel kí áritán tógóló babuŋ. ²¹Na dog áúndul ba álán kí Loŋpii namíe lóo tog baw naŋ níŋ kí áarit namíe lóo tog baw. ²²Wala kí kowél lá álán Loŋpii—sí Kilmán puyyiŋ—lé kigé wala kíŋ laa tabuŋa—lé in kawríti ǎl Loŋpii—lé kaŋíré kaŋ. ²³Kéréŋ Wúo—sí bagi baw, dééŋ dió kwa kaiŋ ná in kámiŋa kí ása arrá kaŋ álán údóná nyét kwa maraŋ ila belé see—ii maraŋ ari bi ari ái ba ná nisili—ii. Kí arr si kaŋ álán údóná nyét kwa maraŋ ari bi ari ái baa nás kwa—síis nyiŋ tii álán kutumuŋul. ²⁴Duó ákeba álán dééŋ nisil’íŋ uu—sí tabún íri jáwúŋi, Maraŋ álán duó keeríŋ uu—sí tabún jáwúŋi tii ²⁵Bí algi baŋ álán otáná nyét bam alá nínônŋ wéle—lé kule lia nán kíeŋ kilmaná tiyiŋi uuŋ súŋŋâ—sí ábíle baa wáŋiŋ láyi wala koron—ii. ²⁶Idiŋ ná in rímeŋ eŋŋa suuru na ari bi ari ná itiriŋ déle kee bá Loŋpiŋ—ii. ²⁷Abá—ii see wari duŋo imiŋa álán nuŋ bâm na bí buwél álán bo ari it ná gís tabún kayé bá bámkíeŋ kilmaná tiyiŋi uuŋ abíŋo ba yéé in uu waríŋ lái wala koron—ii ²⁸Maraŋ abá gís biŋa—sí duó dúíŋ in kwâ in namíe—síis Kunús síis tawrás kawíe ila duóŋ uuŋ na kilmán tiyiŋi uuŋ ila namíe sí abám̄ba. ²⁹Ká kíeŋ kilmán tiyiŋi tanasáŋá áiba alá írsiŋ maraŋ ila duó’ŋ kilamâ’ŋ tiyiŋi ii ná írsiŋ kâŋ uuŋ ii ná dúíŋ baij sí duó kerríŋ Kilmán tiyiŋi jálsá jáwúŋi. ³⁰Abás Wúo—síis dúíŋ nuŋi—sí uuŋ assó assó ámiŋ bá idiŋ—ii ila nuŋi uuŋ káwyéli asá ká assó assó ámiŋ. ³¹Na alaŋ bam wala gal babuŋ na údóná bí údóná alá baw awú ná wúoŋ uuŋ baw. ³²Duó tog tog sí abundí baa álán tugol Yaŋwúda wala gal Yonáníŋá—sí wala kila kwa alá Wúoŋ Maŋsíg’íŋ gíŋ kwa gé. ³³Déliŋ alá uu it alá aw álán duó bi duó sí kilmá simmó â kí kila údúoŋá nyét alá ǎw ná dúíŋ nisil’íŋ uu putó átiyél ba maraŋ kwa nyétiŋi nisil’íŋ uuŋ.

Magara 11

¹Ka—sí gís bitímóla ni asá ká Jáaso—duŋo síis ítimél tabún um bagiŋi jân lóo. ²Ká biŋa—sí gís assó assó ámiŋa idiŋ ná gís biŋa—sí gís kila údóná kééŋ gís lóní tíya áísa ká ámiŋ na ǎl kila guud ta—sí kari bulu ayí saa ká áwúli. ³Maraŋa ká wél ásán in baluŋ jáaso—duŋo ǎl kwa keya nyétiŋi tabu—ii, na duó dee ná yân tabu—ii, Wúo gal ná jáaso—duŋo’ŋ tabu—ii. ⁴Na duó dee bi dee ná júmel wala

gal si Wúo'η domoη—si páálíti ná tabu ájúmel baa yé dééη tabu—sí bagi ápība. ⁵Marañ yáa bi yáa âl kee ná Júmel wala gal si Wúoη-si domoη-si palíti na dééη tabu ájúmel baa duó âl dééη tabu ii yee-sí bagi ápība. Idíη ná yé kí ila yáa bá tog gé âl tabu Kálíe ásáη tabus túyí. ⁶Abá gal yáa errel áláη tabu júmel bá awú nás kande ásáη būde kawíyal .Maraη yáa-lé abá ôrayi áláη nyílw kande bá awú ná Tabu júmel. ⁷Duó dee awú ná Tabu ájúmel ba idíη ná duó dee sí Púgôη Jalun̄ kewe naη-si gal Wúoη-si galaηas palíti.Maraη yáa duó deeη si galaηas palíti. ⁸Iláη ná duó dee waar kuηo sí yáa-lé ákewe ba. Na duó dee-sí yáaη uuη ákewe ba marañ yáa-si duó deeη kewe. ⁹Na duó dee-sí yáaη uuη ákeweba marañ yáa-sí duó dééη kewe. ¹⁰Na in sibéη uuη na iláη alá melega lawe yáa bá uu ná dééη tabu júmel ásáη in palí âl yé Kurín dûke. ¹¹Bábará dáíη jaiη asá Loηpii lés kaiη yáa duó dee-lé kerkar ás indel ba walá duó dee yáa-lé keker ás andel ba. ¹²iláη ná yáa waar kuηo-sí duó deelé keté ríηíe, Na duó dee bi dee sí bá yáa kirel. Na ari bi ari bá Wúo-lé-ii ná úndul. ¹³Bís bandi abá inlónη âl dom-ii, ásáη Wúo-sís kwa soηâ dió kí tbún̄ palaη si Júmel. ¹⁴Dorá alá Wúo kéye duldíη kwê darasí tewa in nás palíti bâ abás duó dees nyílw si soηâs kee déle âl bá tabún̄ túyí. ¹⁵Maraη abás yáa nyílw si soηâs kee déle âl bá birnyíη-ii, Idíη ná yee Wúo nyílwá soηua ínní áláη délé tabún̄ jummi. ¹⁶Maraη abá duó kee ná kêl áláη in beléη íri Naη naηa piyá ari it alá ká wêl áláη waa bá ilayi wala kí Wúoη Masîg'íη kwá ¹⁷Loηpiiη lulíη namíe, Maraη kin dóra jawíηá alá ká biηa-sí assó assó á gîs ámiη baaídiη ná kíeη bagi jâη jisíηola kí see údóná jitiηa údóná tuléηa-lé soηâ piá. ¹⁸Kí dúíη ka-sí in gîs aηé bí ila dio âl Masîg-lé baη díη tâslé âl bá Jaηgíríηí kee na kí díg ká see êl. ¹⁹Gíla ákeba áláη díη tâslé Jaηgíríηí kee ásáη in palí díη tâs lé kíη gé ná Wúoη Júlo kuwá ge diēη túlle. ²⁰Na na abá lóó tog bisíηó ila Loηpiiη namíe áiy ba ná bam. ²¹Idíη ná abás buηa ná bam duó bi duó bás dééη lulíη namís kee ná am na duó bárra sí ájanba indálaη námá ka díηa durgé na kwa díηa sí nás kiras tiye. ²²Kíeη toηa ulúga ás baη bâ áláη díe lé bam na babuη, Wala bí bála bá Wúoη Masíη kwá sí nás duu bellel nás kila kwa sí tabún̄ asá arri ás kayiηi baa, bát ká biηa sí ai gí síη waa, bát ká assó assó gísáη áa ká Ass assó ágísíη âba. ²³Iláη ná ká biηa sí gîs ila guud ago asá ká Loηpii lés kí dééη si dorol-si ommé, Kí ila luul asá Loηpii Yasúa sí boot si arráη dû killul namá garaη díη. ²⁴bawa nás Wúo sí Assó Assó piyá ná in kwá, Namá duyi ná in kwá in dúíη suuri in nâη baw áisáη dúíηî gîs lónjítíyá. ²⁶In nálaη kí ila orrá alá luulíη namíe amí, Namá in kwá in âl kuíη Kewa gé .In sí dindálaη baw áláη gîs dúíη lónjítíyá. ²⁵Kí Tin bi tin abá in Karaη sí baam naa kin kewa sí baa buη, bá in si báwú líti Jáso duηô wayí lee na dééη Jéllé. ²⁷Duwó bi duó asá kí díg, Karaη jám wala gal jaba kí Loηpii'η tógóló âl-si âl-si tulíη bi kee naη Loηpiη tulíη si kee. ²⁸Awú ná duwá bi duwá dééη Suur-sí jágil naa arri, na kí ila dorá awú ná dog bâm karaη-sí na baa ba kí ila tógóló. ²⁹Na duwá bi duwá abá karaη-sí kí gíla amí naη dog báa bán-si dééη suur-sís ássí. ³⁰Namá iláη gi ná díeη diwó nyokéηa kayiηi na wajá naa, naa díηa gal ná kuηe ³¹Maraη abá kíeη suurúηá sí bára, bán̄ tullé baη. ³²Maraη abá gî Loηpii arra, bán̄ jari appâ-ii, idíη áláη gî dine ára-ii baa ³³kí díg kúíη bán̄ηa, abá lóó tog-lé béla áláη bâm ăw ná suurúηá-sí baan. ³⁴Abá băw kee ná durri bá ăw ná tón̄ amí, abá lóó tog-lé baη yéē jani áiba. Maraη arri id âl bí rímmen̄ bâ, ká bán̄ síη áwli-ii abá élla.

Magara 12

¹Kuo'η dola: Maraη bí naa kééη mineηa kí kujoja ká bán̄ nás dongórés indel teyáηâ uuη, báraηa ká awel baa áláη bí dorol ábaη baa. ²Jí awú nás in balun̄ abá bí jitiηa baη, bí bán̄ kula sí kari búlo alá árisíηá baa lóó bi lóó lee bá jí dorol jaw. ³ká wêl ásáη in balun̄ duó it âl kí Loηpiη kuo teyáη Dorá risíη ná in beléη Yasúη Tulíη in áη kuwá baa Yasúa Jáaso-duoη-ii, Pélét bán̄ kí kuo teyáηâ

dorá ii. ⁴Lujín janíná ker ker gel gé, Marañ bá bá kuo teyâ tog gi. ⁵Marañ Táríná namá kergel gé na Lonpii tog, ⁶Marañ Táríná bá ker gel gé namarañ bá Lonpii tog gi âl yé nyéti lé tog-ii. ⁷Duó bi buó sí bá kuo teyá kaníyá álán si Ari it si piyá âl kwa nyét lé tulé ii. ⁸Duó bi buó bá kuo teyáña kaníe kí jeriñ seen dorá, Na kerná-sí dog gal jaluj kí kuo teyáñâ dorá. ⁹Kuo teyáña it sí nínía asá riñ-si písiñ si kee na kí laa kuo teyáñ duó keer sí kuo teyáña ínina álán kwa sí dáweñ pii. ¹⁰kila kuo teyáñ duó keer-sí kuo teyáñ ínía álán údóná pirjeña pii, Na duó keer sí gal ná kuro ínía álan kwa sí kúon domon-si pááliti díña-sí gal ná kila kuo inná álán-si keer keer jáas palíti dola kilán tás alá kuo teyáña úndula na kila dola alá kuo teyáña-lé á úndula baa na duó keer-sí gal Kuo teyáñ kuro ína álán kí kuo dálín dorá keer keer risiñ. ¹¹Na kin bá nyét kila kuo teyáñ tári ge yeeñ ba bás Duó i buó sí Tárís ñereli túlén indálan al bá yeeñ kóli. ¹²Suur Tog kí Aríná soñâ jáaso ðuño bá in lón ni-ii asá suur tog si aríná soñâs kee in dálan dog bás kayiñ ná suur tog gi alan si dog kí arínás keer gel si káwe. ¹³Indálan dog kí kwa nyét Yawúda wala gal Jára kan Koya gal wala gal algíña bá gís kí kila kuo dorá gís kábí na kí kila kwa nyét bás kila kuo teyáña sí sadígas kaan. ¹⁴Idiñ ná suur dorol sí kí Ari tog déliñ ákewe baa marañ kí Aríná soñâ kewe. ¹⁵Abá taar in belén idiñ ná ká dóná aña in taar-sí ájundi baa álán in ká in suur'ín aríná-lé ála áan baa. ¹⁶Na abá díló in kwá, idiñ ná ká núñi á aña ká in Suur'ín aríná-le aña in díló-sí ájundi ba álán suur'ín arí áiba. ¹⁷Abá nîñ Suur nyét núñi kéná ai-ii nán kela ama abá nîñ suur nyét díló kéná aiy síñ Ímélíni. ¹⁸Marañ kí seen see Wúo suur sí Arínás nyét si jáá alá yé kéliñi álán jaa. ¹⁹Abá nîñ yeeñ nyét suur tog Suur âl nîñ kéná. ²⁰Na Aríná soñâ gé marañ suur bá Tog gi. ²¹Núñi taga dóná sí in ásiñ kwá ba ká ji áila áwêl baa walá tabu tarña-sí in ásiñ kwá ba ká ji áila áwêl baa. ²²Na ilán kon saa kila suurín Aríná asá in lónítíya âl yeeñ nyoké ge námán bá yeeñ kakiré ge. ²³Na kila suurín aríná alá kí inkwiti yyn bagi wari gé na námán kí yeeñ sí bagi soñá kani na kila alá kí karíti âl tulé áge ba na námán yee; síy ná kundi ná tulés lóni tíya. ²⁴Marañ káin súurnâ Aríná Tuléná sí in álón ba álán kundi nás tulés lóni tíya, Mámán Wúo suur sí kí dééñ dorol nyét rimo liya álán kila aríná sí bagi soñâ kawé alá bagi kéli álán suur lé jan giri ákee baa. ²⁵Marañ álán suurín Aríná suur sí arrás dagá dagás ará tárasiñ pie. ²⁶Abá suurín Ardíná míneñ indeli yeeñ dog bá ará míneñ indeli. Na abá suurín Aríná dééñ sí bagi kawé suurín aríná díña sí bá kilma simó indeli. ²⁷Na bí jáso ðuón suur ban na duó bi buó bá ila suurín arí ii. ²⁸Na Wúo main Masîg kwă-lé kurémiña jáñó, aw-lé namá domon kwá sí jáñó, ñis-le namá guupáálíñá-sí jáñó namá kila kwa-sí jáñó alá údóná pirjeña kawé namá kila kwa-sí jáñó alá kwa sí dáweñ kawé namá kila kwa sí jáñó asá kwa sí kányiñ tíya nan kila kwa sí jáñó alá tabuña gé namá kila kwa sí jáñó alá kila kwe teyáñâ dálí kírsiña. ²⁹kwa nyét kurémiña áge ba wala walá kwa nyét domon kwá ge ba wala walá gel kwa nyét guupááléñá ge ba wala walá gal kwa nyét áge ba ná údóná pirjeña kwe wala ³⁰Walá kwa nyét áge ba nás dáweñ jân dolas nyétiñ si kayiñ wala, Walá gal kwa nyét áge ba ná kí kuo teyáñâ dáálí kírsiña wala. ³¹Walá kwa nyét áge ba nás kuón kálíñ tá sí gáwú teñ kaawe wala, Marañ biña sí awá ná gís tulíñi simiñ kí zandíe iñi.

Magara 13

¹Joiñi abá ká taga kí kuldíña'ñ beléñá na melega'ñ írsiñ marañ joiñi ás aña, ká bá koron tabaybáje aañ alá urú ladi na gal bá nasiñ korto ila aañ asá kómíti. ²Na abás ká kuros kit si aañ álán si kwa-sí Wuón domon na bútuñas nyétiñ si áwúlí ti na jíwi nyétiñ-si arás arínél na bás ilas see sí nyétiñ-si aini álán-si púnó awnyíti. Na joiñi ás ainiaba ká bá ari júrus aañ. ³Na bá ká kúin ótá nyét kwa-sí anni na dúin suur lóo makê lé abíti na joiñi ás aña ká Ari ás bambí tiba. ⁴Joiñi

jirmó-ii na awíyi joní kilmán pukkin áiba joní dongóré áiba walá kandaga áiba. ⁵Joiní t̄abar̄in áiba walá zalbat̄in áiy ba walá kilamán tukin waar kuño áiba. Joní walá údóná jitiña sí búgúl ájáviti ba. ⁶Joní sí jitiñî íri kilamá simmó áiba marañ bá tul̄in íri kilmá simmó-ii. ⁷Joní ótá nyétin-sí rimel nañ ótá nyétin-sí see tiél nañ ótá nyét-lé kilamá appá pii. ⁸Joní jágini ás kee ba marañ kuro kit ásán kege Wúon̄ domon̄-si jáwliti bá s̄in agí iyal na kila kuo ásán kege kuon̄ táári jirs̄in bán kere. ⁹Dáin̄ jíwi asá kaluñ bá arí kwan̄ na dog dáin̄ Wúon̄ domon̄i jáuli bá arí kwan̄-ii. ¹⁰Marañ abá ila komolmol-si tána kila alá arí kuon̄-ii ná tálan̄ bán wari in̄i. ¹¹Asá ká kwa itt̄is an̄ná bán in írsin̄ niná kwě itt̄i, Nañ nín údóná sí tabún in awíti niná kwě itt̄i na s̄in údó sí in errin̄el inná kwě itt̄i, Liya alá duó appá en̄na namá dogólá dokénâ údóná-sí assa. ¹²Iláñî ná kí na bá rukába lé jalun̄ dikó dikó dígi alá kaluñ marañ ila kí suur waji bi waji kagil̄ na ká bá déen̄ arí ii asá alun̄ ká bá s̄in kolmol alun̄ . ¹³Na na bá kin údó fis gé asá sáyítia see jâ-ii na jáin̄o na joyin̄i.

Magara 14

¹Dolla kern̄a alá kuo tiyyáña ínniya, joiní'ñ kari'ñ bákkiya, biña kuo'ñ dola kí zindie ḡis surma in̄i na galla ásán Wúo'ñ domon̄ bawliti. ²Iláin̄ ná duó alá kí kuo'ñ dáálí risin̄ marañ kwa-sí áiba nás risin̄ marañ wúo-sí-ii nás risin̄. Iláin̄ ná duó á keba ná déen̄ arrá ráin̄él marañ kí kuo tiyyáña'ñ dorá bútuña risin̄. ³Marañ duó alá Wúo'ñ domon̄ pááliti bá kwa kern̄a-sí tuum, na kurro inni na júndi ná kilmaña lúllá indeli. ⁴Duó alá kí kuo'ñ dáálí risin̄ bá déen̄ suur-sí-ii ná tuum, marañ duó aá Wúo'ñ domon̄ pááliti bá maîg-kwã-sí-ii ná tuum. ⁵ká kwa nyét gi wêl álán kí kuo'ñ káálintá bírsin̄ó. Marañ ila-lé son̄ná wêl ásán Wúo'ñ domon̄ báawli. duó asá Wúo'ñ domon̄ pááliti ila duó-le son̄ná appú-ii alá kí kuo'ñ káálintá risin̄. Naman̄ s̄in̄ duó díg gáwwiteñ piyá mat s̄in̄ mas̄ig kã kutumol. ⁶Naa kúin̄ bân̄na abá ká díe-lé yío ná kí kuo'ñ káálintá írsin̄, ná tawrá'ñ jawí áis írsin̄ba, wlagal kí jíwi áis írsin̄ba, wala gal kí dumun̄in̄ áis írsin̄ba. Wala gal kí guud áis írsin̄ ba biña nisil ay-ii ḡin̄ aní. in uu bá ila tog gé inná tómbola asá túttusa gé ná koome . ⁷ká kwa nyét gi wêl álán kí kuo'ñ káálintá bírsin̄ó, marañ ila-lé son̄ná wêl ásán wúo'ñ domon̄ báawli, duó alás Wúo'ñ domon̄ pááliti ila duó-le son̄ná appú-ii alá kí kuo'ñ káálintá risin̄ matt s̄in̄ duó díg gáwwiteñ piá álán mat-si mas̄ig kwã kutumon̄o? ⁸Naa kúin̄ bân̄na abá ká díe-lé yío ná kí kuo'ñ káálintá írsin̄ ná kí tawrá jawí áis írsin̄ba walagal kí jíwi áis írsin̄ba. ⁹walaal kí domon̄in̄ áis írsin̄ba walagal kí guud áis írsin̄ba biña nisil ai-ii ḡin̄ aní? In uu bá kí ila tog gé inná tómbola asá túttusa gé ná koome, inná nii nie na kon̄kon̄ járrá, naman̄ s̄in̄ yeen̄ kola kerkel piyal duó déen̄ arrá ai-ii nín ráán̄ âl nii nie-sí-ii walagal âl kon̄kon̄ járrá-sí-ii ná kalde. ¹⁰Abá ambayá duño gala deer'in̄ ambayá á puoba kiyé ásán deer'in̄ á sílen̄ een̄. Na naa bí kí kien̄ korola abá kien̄ káálintá belé asá balun̄ ná bírsin̄ duó ay-ii s̄in̄ lon̄ gri id alá bá miñ bán ban̄ ná dawlo-lé hô bírsin̄. ¹¹Daldin̄-lé belén̄a kern̄a son̄ná k̄ain̄ marañ tog dog ká keba nás arrá jarân̄ á keba. ¹²Marañ abás belé'ñ arrá jarân̄ ás alun̄ba jirs̄in̄o duño-lé bá jár duño an̄, na jirs̄in̄o duño dúi-lé namá jár duño-ii. Díe-lé dog bá inná la-ii na naa ná bí kuo tiyyáña'ñ dola-sí kí zindie bôil, kila dola'ñ kar̄in̄ bákkiya áisán son̄ná nyiñiyal álán mas̄ig kwã-sí butámó. ¹³In n̄in̄ uñ duó alá kí kuo'ñ dáálí risin̄ ãw nás j̄um nás dola ila gri-sí gáwwiteñ piá alá kámiña. ¹⁴Abás ká kí kuo'ñ dáálí úmel kúin̄ kuo bá júmeli, marañ dúin̄ tabu bá baaru-ii. ¹⁵Ká kaa nín̄ â gël? Bá s̄in̄ kú kúin̄ kuo ãmel, marañ dog s̄in̄ kú dúin̄ tabu ãmel. bá s̄in̄ kú kúin̄ kuo mujjé'ñ kona â na dog s̄in̄ kú dúin̄ tabu mujjé'ñ kona â. ¹⁶Bá bará abás Wúo-sí kí k̄in̄ kuo assó assó já miñ, see jâi'ñ jurgúló duño alá jis̄in̄o'ñ jô kee díin̄ "Ee, yáa" taga ay-ii s̄in̄ kwã abás á lon̄ba gri id alá jí jámin̄? ¹⁷Iláin̄ ná jí Wúo-sis son̄ná tullé assó assó jámin̄, marañ duó keer á túm̄in̄ba. ¹⁸Wúo-sis assó assó

ámij alá kí kuo'η káálintá díe—lé kwa nyét le soηná risiη. ¹⁹Marraη ǎw ná masîg kwă uuηa oos asá jaluj kaiη írsiηo álán kwa kerηa—sí dóra awí, kí idîη álán uuηa'η dáálí lírîηá weyye írsiηo. ²⁰Bârηa, kíeη tabuηa'η járriηa—lé dogílá dokkéηa a baηba. ǎw ná jittiη—lé dogólá dokkéηa baη. marraη kíeη tabuηa'η járriηa—lé ǎw ná kwa appána baη. ²¹Dáálí—le in rímmen ηa Loηpii ná in belé'η kí jâra'η káálintá na kí jâra'η utoηa ká ásán kin kwa—sí írsiηo, marraη yeeη bá síη kaiηá ná ísíη kel á kaameba. ²²Naa ila dol alá kí kuo'η káálintá risiη see jâi wari kwă—le ósom—ii, na yé kila kwa—lé ósom áiba asá see jâi kaiη. ²³Marraη ila domoη dol alá kie Wúo'η domoη tawrá kawítíya see jâi kwă—le ósom—ii, na yé kila kwa—lé ósom áiba alá see jâi wari kwă ge. Na naa abás masîg kwă nyét lóo tog káítíya na kwa nyét kí kuo'η káálintá kírsiηa na jurgúló kwă, wala gal see jâi wari kwă masîg kwă'η dió kariē in âη aāηal bâ biηa—sí áisa tabuηa bitul? ²⁴Marraη abá kwa nyét Wúo'η domoη—sítawrá kawítíya, na jurgúló duηo wala gal see jâi wari duηo masîg kwă'η dió kariē kíeη beléηá alá bí kwa nyét bírsiη nās kel aam bá kéēη kattíeη—sí jani íri jábítíya ²⁵Ila duó—sí bás ari it bétél âl yé díe—lé kwa nyét kel aam. Déēη kilmá'η bútuηa bá nyét tawrá jáwintíya na kin dorá bá tabu sugúm jábí ná Wúo—sí baηi piá. Na kí uto'η paalaη in kwă na kí see'η see Wúo âl díeη tês—lé kee. ²⁶Masîg kwă'η taraas jôη: kúíη bârηa na naa kaa níη bâ gél? Abá baηi jâ'η lóo tog dorool bindel, duó díg ásán bá láílá kee, na duó keer nās guud kee, na keer gal nās tawrá jawí kee âl Wúo—lé êl, na keer gal ásán kuo'η dáálí—le kuo'η domoη kee, na keer gal ásán kuo'η dáálí—sí gáwwíteη pii. Kin nyét ǎw ná masîg kwă'η jâη kakkíre ge. ²⁷Abá duó díg kí ila kuo'η dáálí risiη bá ǎw ná déllíη kwa ǎw gé wala gal abá soηná ge bá ǎw ná déllíη kwa iis gé, díg bára'η kari'η eré na díg ná ǎw nās gáwwíteη pii. ²⁸Marraη abá gawwât á keba, masîg kwă—le duó alá ila kuo'η dáálí risiη bá ǎw ná dirrig oóη nās déēη suur na Wúo—sí risiηó. ²⁹ǎw ná kwa ǎw wala iis Wúo'η domoη tawrá kawíya, na kwa kerηa nās gal ari id kátkol alá kámiηa. ³⁰Marraη abá duó díg Wúo'η domoη tawrá jáwiti duó keer alá ide ǎw twrás jawí bóiti, duó al' risiη b' ǎw ná keer. ³¹Iláíη ná bí tog tog bán Wúo'η domoη—sí tawrá bawí ásán kwa nyét kíwíya na kwa nyét—sí kurro eeríηol. ³²Na kila kwa'η kuo alá Wúo'η domoη—sítawrá kawítíya bás kila kwa'η taála—lé tiili al' kírsiηa. Na bá ǎw nās kíeη kilmaηa—lé âreηa gé álán ila jírsiηo—sí kase ná gal duó keer—sí kundíya ná risiηó. ³³Wúo jurró'η Wúo áiba, marraη aariηi'η Wúo—ii. ³⁴In ná Wúo'η kwa'η masîg kwă nyéttiη'íη dió. ³⁵Yáa masîg' kwă'η dió ǎw ná dirrig ǎw. Iláíη ná yeeη—sí ás kiηneliba álán kwa'η tabu'η kírsiηa marraη ásán kilmaηa tiyyá kaiη inná âlbá Músa'η dáálí beléη. Na abá kôili ásán ari díg kíwíyal bá ǎw ná kíeη jaréηa—sí tóη kiileli. Iláíη ná ôra—ii álán yáa masîg jísiηo—lé risiη. ³⁶Wala Wúo'η belé díe—lé la koro? Wala bá déllíη kila kwa baη alá Wúo'η belé déllíη díe—lé paago? ³⁷Abá duó díg kee ná déēη suur—sí domoη duηo wala kuo duηo tiél, bá ǎw nās nyétin in loη ari áisa ká rímmen aw ála Loηpiíη núrgú—ii. ³⁸Marraη abá duó díg kee nās in uu—sí núηí jéépel, Yee—sí kí déēη dorool bá síη núηí kaápal. ³⁹Naa kúúη bârηa ǎw ná Wúo'η domoη—sí kí zendíe tawrá bawí, na duó tog dog—sí as bawriηíba álán kí kuo'n káálintá risiηó. ⁴⁰Marraη ari bi ari bán kí dorá taraas na déēη lô eeη.

Magara 15

¹Na kúíη bârηa, Ká undígí'η nās kin belé tullê'η loηála, alá bí see béyé ála díeη seejîa déēη íri dág kírel. ²Abá ilá belé putó bël aís ká káwli álán díeη seejîa hóo á eηba. ³idîη niá ká biá biηa ila kanní asá ká dog omó waar. ǎl jáasoduηo déēηi'η way káíη katíeηa'η níηá âl bá dombore kwă. ⁴Ná âl Yé—sí kúriye nās jwala soga iis'η íri niá âl bá dombore risiηo. ⁵Jáasoduηo Kâpbá síis lóηóla ná dog sí Majira wayyeηa ǎw—sí dog. ⁶Namá dog—sí Majira wayyáηa oosó—síis soηa

loŋóla kí saa tog ná suŋhá ere kíyŋás ná sallá gé ná dǐi na kusíŋi. ⁷Lia dog namás Yaguba—sí ná domoŋkwa kereŋa—sí. ⁸Karíkwaŋ karí namás Ka—sí loŋóla dog ǎl dog níi kǎkkíe á aŋaba. ⁹Idíŋ ná donoŋ kwaŋ kiríkwaŋ aŋ, Ná ká in á loŋba áláŋ gis domoŋduŋo tírí kawí, idíŋ ná ká Wúo'ŋ masik—sí saa bíleŋ aa. ¹⁰Maraŋ kí Wúo'ŋ nimá Ká namá Kaŋ in namá kí dééŋ nimai dúi—ii lé in lá nyét Ká díe—lé nyét táári suŋhá tokké aá maraŋ ká á aŋba maraŋ dééŋ nimá dúi—ii írí. ¹¹Maraŋ áláŋ Ká aŋ wala yeeŋ—gé Kí bá nyét Wúo'ŋ—gis risiŋ áláŋ bí seejǎa baŋ. ¹²Ná abá Jáásoduŋo risiŋol ása woí—lé jawla, ai loŋ dǐi díeŋ díó in kámíŋá waítóla ása á kwalítíyaba. ¹³Maraŋ ábas waítóla á kwalítíba in bá loŋ Jáásoduŋo dog asá á jwalaba. ¹⁴Ná abá Jáásoduŋo as jwalaba, dáŋŋ gũud'íŋ jawli kába hoo ná díe; b seejǎa dog bá hoo. ¹⁵Ná in dog namái kiŋá uudí ná kí Wúo'ŋ kuŋikwǎ piyékwa kidéliŋ. Idíŋ ná kí in kámíŋ asá Jáásoduŋo wai—lé jawla. maraŋ nás yé ájwlababa ná abá see waítóla as kawlítíyaba. ¹⁶maraŋ ábas waítóla á kwalítíyaba, Jáásoduŋo'ŋ dog as jawlaba. ¹⁷Ná abás Jáásoduŋo as jawlaba, díeŋ seejǎa hoo ná Bí bás kíeŋ kađíeŋa—lé bíŋi. ¹⁸Ná kila ǎl Jáásoduŋo'ŋ—lé kúsíŋi bá dog paníŋ kiŋi. ¹⁹Abá kí dáŋŋ jaiŋ bá in—ii dellíŋ iní Jáásoduŋo'ŋ—lé kwa nyét—lé Kí baŋ kwa nyét suŋhá bíleŋ kaŋ ²⁰Maraŋ naa Jáásoduŋa ǎl kwa nyéttiŋ bíkírí ála kúsíŋi, Yé asá jawlá woí—le. ²¹Niná ǎlbá woí—ii kí duŋo tog' íŋ dorá éla sallá jeŋ dog bá kí duŋo tog'íŋ dorá elé. ²²Niná ǎl ǎlbá kwa Adám—lé nyét kúsíŋi. dog kwa básíŋ Jáásoduŋo—lé nyét sallá kiŋi. ²³Maraŋ duŋo bi duŋo kí dééŋ dorá, ǎlbá ye—ii bíkírí kwa nyéttiŋ, ná kila kwa ǎl Jáásoduŋo'ŋ gé yeeŋ bá síŋ sallá kiŋi jJáásoduŋo'ŋ jel ǎw—lé ²⁴Lia namá daldíŋ jání paago, Lia yé namá kuríŋ Wúo báa—dí iní , Namá lia kuríŋa nyét—sí para pia ná kurokwa—sí kuro ríye. ²⁵Namá kuríŋ nyét dééŋ doŋá eeŋ námá níŋ yé kééŋ gáríma—sí dééŋ táriŋ dũu jaa. ²⁶Lia namá garíma'ŋ báa—sí pera piá ǎl wai karíya. ²⁷Idíŋ ná yé lotá nyét—sí dééŋ tára'ŋ dũu jaa. Maraŋ abá in jwǎ Yé ǎllotá nyét—sí dééŋ táea'ŋ dũu jaa, in namá in áminba ǎl Yé lotá nyét—sí duŋo dig lotá—sí dééŋ dũu jaa. ²⁸Maraŋ ǎl lotá nyéttiŋ dééŋ dũu kiŋi, Ná ǎl Kwě ǎl lotó nyét dééŋ dũu kiŋi ná Duŋo ǎl lotá nyét dééŋ dũu kiŋi ila Wúo Loŋpii ǎl lotá nyét dee—lé gé náŋ dee—lé kiŋi nyét. ²⁹Wala gal kila kwa asá kǎbi kába wáŋi? Ná abá waítóla ás kwalítíyaba píllít, Yeeŋ kaŋ—sí kǎbíŋé?. ³⁰Kaŋí ná kí tin bí tin bá míníŋa—lé kaŋ?. ³¹Ká bá usé! kérég! Ná kí see niná asá Ká díeŋ írí doŋóre undéléŋ, dungóréŋ asá ká Jáásoduŋo—lé kaŋ dúíŋ Loŋpii. ³²Ká kwa—lé kasa omíti, Abá ká kí karába kéro ípósí ná abás waítóla ás jwalítíyaba?: bundí ná kám ná kaba idíŋ Kí saare kusel." ³³Píeyé ás kawábal: rápiŋ jítti tulléŋa—sí jítti pii. ³⁴Ná Ampar tullé dééŋ jaiŋ síníŋi, ná Yé kađíeŋa—sí tugas betel. Idíŋ ná dǐi díeŋ díó Wúo'ŋ gũud ás kálŋába. Ká in sí idíŋ kwǎ díeŋ kóra'ŋ. ³⁵Maraŋ duŋo dig mat in kwǎ. Waítólá aisíŋ salla kiŋi ná yeeŋ kásíŋ suur kaŋi?. ³⁶Bí see gǎldána baŋ! abá Jí kóla jusuŋo as jawlítíba namaŋ níŋ wayel . ³⁷ǎl jí jusuŋo suur ǎláiba áláŋ eeŋ maraŋ áláŋ kwě tána, mat níŋ gómoŋ eeŋ wala ǎri keer. ³⁸Maraŋ Loŋpii—ii na suur iní ila ǎl Yé kóel áláŋ kíní dólaŋ bi dólaŋ bás dééŋ suur kee. ³⁹Sũrŋa nyét tog á géba maraŋ nina asá dildi suur dog na karába keréŋa bás suu'r tog kiŋi n' kíyaŋa dog suur tog kaŋi ná púúna suur tog kaŋi. ⁴⁰Idé dog ǎl jawílí'ŋ sũrŋa kiŋi ná dog sũru'ŋ sũrŋa kiŋi. Maraŋ bora patta—ii jawílí'ŋ sũrŋa—lé kí sabba dig ná dog boara patta—ii sũru'ŋ sũrŋa—lé dog kí sabba keer. ⁴¹Ná dog Dule'ŋ bora patta kee, ná dog Duali'ŋ bora patta kee kí sabba keer, ná dog Uríŋa'ŋ bora patta jaa kee, idíŋ Uríŋa keregé díeŋ bora patta jaa—lé. ⁴²Namá dog waítóla'ŋ jawal, namá in loŋ inná dolá ǎl kúsóŋol main sallaŋa ágeba maraŋ abá kúsóŋol namás jawal ná sallá kiŋi. ⁴³Jusuŋo—lé bá lóta hoo gé maraŋ jawal namás bora patta kawé, idíŋ ná jusuŋo—lé díabagé maraŋ jawla—lé kǎkkíre—gé . ⁴⁴Jusuŋo—lé bás suur hoo kiŋi maraŋ jwala—lé namás suur kuo'ŋ kiŋ, abá suur hoo kwaŋ bá Ye—ii ná suur kuo'ŋ kundéliŋ. ⁴⁵Namá ye—ii ná in rimmeŋ kéŋá, Ádam dig kwaŋ ǎl suur sallá kéŋá: Ná Ádam karíkwaŋ ǎl kuo'ŋ sallaŋa'ŋ janíduŋo kéŋá. ⁴⁶Maraŋ kuo sallaŋa ágeba ǎl waar uuduła, maraŋ suur—ii ná tabuŋ undilul main. ⁴⁷Daldí dig kwaŋ—sí ǎl sũru—lé kawé. ná daldí ǎw kwaŋ ǎl jawílíŋ . ⁴⁸Niná ǎl Daldí dig kwaŋ sũru—lie kééŋ karíjulo kwaŋ dog sũru'ŋ gé. Ná niná ǎl daldí ǎw

kwaṅ jaw'li'ṅ dog kééṅ karɨjulo kwaṅ bá jawiliṅ gé. ⁴⁹Niná álbás Kí daldí sũũru'ṅ kwaṅi jaluma áł sũũru-lé, Kí dog básíṅ daldí áw kwaṅi'ṅ jaluma kaṅ áł jawildũṅoṅi. ⁵⁰Ná bãrṅa bá ye-ii áł gĩs wã, suur ná kewa á geba áł Wúo'ṅ kuríṅ-lé kárítie. ná dog waítolá á geba ná sallaṅa'ṅ oró piá . ⁵¹bagíl ká biṅa-sí in buti-ii áł gĩs see-lé arráná; Kí aṅ kúsúba maraṅ básíṅ kãṅiṅo. ⁵²Kí básíṅ kí selemeṅ tog kãṅiṅo niná niṅi'ṅ jãṅo, âmbáya karíkwaṅ-lé, idĩṅ ná ambáya dig kwaṅ ásáṅ waítolá kíc salla kiṅi . ⁵³Idĩṅ álán in suur áł jitti kundélinṅ álán suur it-lé káyé áł jitti á undélinṅba. ⁵⁴Maraṅ babá in suur áł jitti undélinṅ it-lé káyé áł jitti á undélinṅba, ná abá in suur áł rubba-ii it-lé káyé áł rubba aái-ba, lia namá ila paago áł in rimmeṅ eṅa, waí-sí áł jópó jínó. ⁵⁵Áł in beléṅ waí díeṅ jópó alá kee?. Waí díeṅ jôn alá kee?". ⁵⁶Waí'ṅ lóó áł kaṅeṅa-lé, Ná kuro'ṅ dáálí áł kaṅeṅa-gé . ⁵⁷Maraṅ assó-ii Wúo-sí, Yé áł gí Kiṅa jopó iní kí Jáásodũṅo'ṅ dorá . ⁵⁸Kúinṅ bãrṅa puttó Wúo-lé ná Loṅpii'ṅ táárí-lé puttá barinṅ ásáṅ hoo á buróba.

Magara 16

¹Ná Wúo'ṅ kwa takíṅa'ṅ dorolí'ṅ jaṅ, Ká Galatína'ṅ Masiki'ṅ kwa-sís kwã álán Bí dog innálan báa. ²Loolín soga'ṅ dig-lé álán duó bi duó arí dig tuga jawriti lia áł Yé taga jawriti. in báa ásáṅ arí dig baṅ á ká éla. ³Abá Ká aago ká baṅ ila duó-sí díeṅ donoṅ, yé áisín kíeṅ wadãṅa Jursalam paagó. ⁴Ná abá ká waíṅ eṅa namá kíc arrá koo. ⁵Maraṅ ká álán díe-lé ányó bás kí Makadonía'ṅ dió andel. idĩṅ ná ká kí déeṅ dió sín ando. ⁶Ná mat sín dee-lé dílinṅ soga-lé tin-sí ando. mat dúinṅ dorá-lé bányíní sabba áł ká inní. ⁷Idĩṅ ná ká á wóel ba álán gí bí kagíl maraṅ bá wóel sín kí díeṅ dió ando, maraṅ dog in wóel sín kí kiṅiṅi soga dii ando abás Loṅpii dína. ⁸Maraṅ ká ásáṅ Ipásís óoṅ namá níṅ pentíosín soga paago. ⁹Idĩṅ wérré saa wãsó palíní ká-si ná dog gárima áł suṅṅá ge. ¹⁰Ná abá timosi paago díe-lé kaḷi ábab idĩṅ ná yé dog Loṅpii'ṅ táárí in pii niná Ká . ¹¹Á bundíba ásáṅ duó yé-si niṅi jãb maraṅ bányíní gĩs déeṅ dorá kí aape, idĩṅ ná ká Ye-sí áán álán él nás ki bãrṅa bulo. ¹²Maraṅ Áppolon bãrṅa ká biṅa-sí suṅṅá gí kuró aní ásáṅ yé bitire bãrṅa. Maraṅ yé á wóelinṅba gí buló ass álán gi kí keer-lé buló babara nás in tin buló. ¹³Tullêṅ bagíl ná díeṅ seejãí puttó barinṅ in barinṅ niná kwa keyá kaḷkíreṅa. ¹⁴Ná it áł baw álán kí joini bôw. ¹⁵Bí bálon-sí Stípana'ṅ togí'ṅ Yeeṅ áł seejãikwa waar kwa gé in Antakia. Ná yeeṅ kíeṅ sũrṅa kayé álán Loṅpii'ṅ toṅi'ṅ táárí kawa naa ká biṅa gĩs sartín aw. ¹⁶Álán kwa kinín-sí bagí baní namaṅ kwa keer áł gĩs kanyítie yeeṅ ká kíc táárí arra áw. ¹⁷Ká kilma saa gí simmó eṅa áł Sitipan ná Portansus ná Akaikus idĩṅ yeeṅ kúinṅ janyíní kwaṅ kaṅi áł bí wari baṅá. ¹⁸Idĩṅ ná yeeṅ kí see kúinṅ janyíní kwaṅ kaṅi namaṅ dog biṅa-sí. ¹⁹Asía'ṅ Masíg gí dóṅá ini na Apuila na Prsiliya dog gí doṅa kannie Loṅpii-lé namaṅ Masíg kwã áł déeṅ toṅ kaṅi. ²⁰Ná bãrṅa nyétinṅ gé doṅa kannie, doṅa'ṅ janí aapeṅi'ṅ. ²¹Ká aṅ Paul nás kí rimmeṅ áa kí dúinṅ doṅa. ²²Abá duó kee ná Loṅpii-sí áwóel ila duó bá nálalége dáinṅ Loṅpii'ṅ jaṅálé. ²³Kálan dáinṅ Wúo'ṅ jáásodũṅo'ṅ tullín kíc báán. ²⁴Dúinṅ joini díe-lé kí Loṅpii Jáásodũṅo'ṅ kona.

2 Korínsíná Awkũño

Magara 1

¹Dóná'ň janí: Pául alá Jáásodũño Yásúa'ň kurême–ii kí Wúo'ň âre–ii, na dáin bára Timos, Wúo'ň kwa alá korinsa kãin yeeňa sís dóná'ň janí ádden káwe kí Wúo'ň kwa tagiňa arrá nyét kila alá Akaya'ň akúro nyét–le kãin. ²Kaílán Wúo dáin bâ na Lonpii Yásúa Jáásodũño tullin na aapin kaníya. ³Kilmá lúllá já nyétin Wúo kalán mujjé Wúo dáin Lonpii Yásúa Jáásodũño'ň bâ–lé jee urma'ň bâ Wúo alá kilmá já nyét'ín kãriňa–ii. ⁴Wúo ótáná tárrãna nyét–le gĩ kilmá lúllá pii, álán lián kí taga kila kwa–sí kilmá lullá kã asá útãná tárrãna'ň órré nyét kãin, kí ila kilmá'ň lúllá já asá kí dog kãin korola Wúo–lé koomíti. ⁵Iláin ná alá Jáásodũño'ň miineňa soňã dáin eré teljek pii, na naa dáin kilmá'ň lúllá já soňã kí Jáásodũño'ň dorá dáin erés teljek pii. ⁶Abás kí kí tárrãna'ň–si dio kandel bá kien kilmaňa'ň já na jopónó'ň uún–ii nás kandel. Na abái kĩa kilmaňa lúllá inĩ, bá iláin–ii áilán biňa dog kilmaňa lúllá inĩ. ⁷Ila kilmá'ň lúllá já asá bí bain ila dio alá bí kila miineňa–sí kí jirimó birmel, kila miineňa tágá aisa kĩa iri beteli–ii, Na dáin jáigo dieň ere kãkkíre–ii iláin nás kí kaluň, iláin inná asá bí kãin miineňa–lé sãriŋen bindeliň. naa bí dog bás dáin kilmá'ň lúllá já–lé sãriŋen bidel. ⁸Bãrãna kí á kôilba áisãň biňa kin útdóná tárrãna'ň uũña–sí kom kom kã aisa kĩa Ásiya'ň akúro–lé inĩ. Kĩa–sí soňã gis jigie ila–lé soňã álán kí taga kirimó ná gis lóo id–lé paagul nás jáigo ás kãrba álán duó sállã–ii. ⁹Kí see'ň see kí bás in kãima niná aisa kí wãyí kándé. Marrã in idĩň eňa ásãň kí kãin suúrã'ň iri puttó á kindelba marrã ásãň Wúo'ň iri puttó kindel, asá Waytólã–sí sállá pii. ¹⁰Wúo kĩa–sí wayí'ň arrie appũ–lé gis joppo, na yé áisãnbã joppel. Kí dáin jáigo delé kã áisãň joppel. ¹¹Bí dog aw náis kĩa–sí kí júmaňa bánýĩti. ásãň dáin sabba'ň ere kwa soňã Wúo–sí assó assó kãwa ila dol tullé'ň uún aila kĩa kanie inná kaw soňã'ň júmaňa'ň jawí. ¹²Pául'ň simara'ň jãinó: Iláin ná dáin dongóre jeeň inni: Kãin kilmaňa'ň tiyyin jibítiyas ása kí in daldĩ'ň dió amal ser na surma tiyyã kain, aila Wúo ínĩ kí in daldin'ň riň aiba, marrã kí Wúo'ň tullinĩ. ¹³Na gal dáin jirgĩnó asá kí biňãň kir gĩň, iláin ná kí biňa–sí báis déllin ari id rímmen kaw álán bí taga árden bâ na déen arrá barãň. ¹⁴Marrã annãň bí déen arrá ari barĩnel, kã ay gelsi álán bí in been álán dáin arrã asi tóg barãň, ásãň dáin Lonpii Yásúa'ň soog'ĩň dió tag dáin uún dongóre been, inná asá kí dieň uún dongóre kindel. ¹⁵Idĩň nás kã in nĩň iri puttó aãňã, namaň simara aldo álán dieň jagil'ĩň oo, ásãň bí dúilé jagila aw'ĩň bora pattã já bain. ¹⁶Kã wêlinĩ áilán biňa agil ãl ani ásãň ándo ná Masadônia oo, na lia ãl Masdônia yõ námã díle áiňa, námã gis bánýĩti nás dúin joo zarlag áa ná Yũdiya oo. ¹⁷Kã dúin sa járri tetebe ay–ii ñeliň–ii? asá in uu–sí arri álán â, wala kã la kúin jãriňa–sí kí daldĩ'ň kwẽ'ň kattienã'ň sebeňa jittienã'ň dorã aw iláin ná kã tin tog'ĩň dió "ee, ee" na "lôlo, lôlo" ámiň? ¹⁸Marrã inná alá kí see'ň see Wúo see jãy'ĩň–ii, dáin domoň díelé "Ee" na "lôlo'ň" gila ás keba. ¹⁹Iláin ná kã na Silpanos, na Timos Wúo'ň kwẽ dee Yásúa Jáásodũño biňa–sí gis dieň tâs–lé gis kãwli na yé "Ee" na "Lôlo" á kãnaba. Marrã delé dáin domoň kerrég bá Ee–ii. ²⁰Iláin ná kila jasiňa nyét alá Wúo jasa yeeň jáásodũño–lé "Eeňa gé". namã iláinĩ ná kí déen dorã–ii asá kí dáin Ee, yãa Wúo–sí galaňa'ň kãmiň. ²¹Naa namã Wúo–ii aila kĩa–sí na biňa–sí júndi, nás jáásodũño–sí putt'p béerél, Wúo dog duó iddi aila kĩa jáãnó, ²²Alá déen uluggin'ĩň ósom dáin iri jáã, na yé kuo tiyyãňa–sí kãin kilmaňa–lé jáã álán ari bi ari'ň damãni ila aisa yé kĩa jasa. ²³Na kã kúdúin jain Wúo–sí awrĩti

na yee ñlel áísán núní ðuño een sibbe alá ká déén wú'η Korinse á yōba bá ila kéñá áísán ká biña dúún júpúrí ila tokkèllañ-lé oppó. ²⁴Kí wu id á kawba álán-si ðeñ see jâi-si sagala keeñ. marrañ bá kí biñañ ðeñ kilmá'η simmiñ'ñ táári kaw, idññ ná bí kí see jây-ii ná bíputtó béérél.

Magara 2

¹Iláin nás ká in-si kúdúin dorol árri-ii álán asi keer ðíelé kí kilmá'η sonðorog á ooba iláin ná abá-ii ká biña kilmáñ sonðorog aw. ²kíyé nás sây áilán kaa kilmá simmó piá. bá ðéllin ðuó ila-ii alá ká kilmá sonðorog â? ³Namáis biña ila ðomōñ tág-si rímmēñ â lia abá ká éla ásán kilmá sonðorog á aṅba, kila kwa-lé alá in lón áilán kilmá simmó káwal. iláin nás ká in íbē abá-ii kaa kilmá simmó-ii biña-si ðog bí nyét kilmáñ simmó ge. ⁴biña-si gis kí kōjoja soññâ nakí kilmá'η geleg geleg na kí kola soññâ rímmēñ â, ká á wēliba áilán biña kilmáñ sonðorog â, marrañ áilán undí nás joiñi soññâ baluñ ila asá ká ðeñ eré añ. ⁵Kattieñ ðuño-si áapeñ jâ: Abás ðuó ðíg kilmá'η sunðurigin éla yé ka-si ðéllin áiba ná kilmá sonðorog piá. ⁶marrañ kí dorá ðíg yé biña kwa nyét gí kilmáñ sonðorog piá, ká in belé-si illáin á miñ idññ ná ká á wēlba álán ila ðuó'η ere indálañ tokké een. ⁷Ðuó in nii niñ-si ãl bí kwa soññâ jáiseñ baw soññá-ii. Na kí in nñ eré bí mááñ bá in lóón álán yee-si áapeñ bâ ná kilmá lúllá bâ. ⁸In mááñ niñ yee jasi álán kí kilmá'η sunðurigin saa soññá á ítábíñba. ⁹Álán lóó id-lé páágó nás asi tóg táayeñ een. ¹⁰Na naa ká biña gí igiti ásán in bawli ása bí bañ ná yee-si bōil in namá ila sibbe kééñá aisa ká biña ila ðomōñ tággin-si rímmēñ áa, iláin ná ká wēel ásán aluñ bí ila jarri-lé ay-si tullé bándó na ká wēliñi ásán ummōñ bí útónále bagi kwa bañ. ðuó id ná bí áapeñ baw ká ðog bá áapeñ aw.kí see'η see abás ká yee ari ðíg áapeñ â bás Jáásodunō'η tabu'η ðeñ wú'η áapeñ â. ¹¹Áilán kiña âred appâ júúleñ á piyába. iláin ná kí kééñ járiñ jittina'η ere élléñá á kañba. ¹²Jáásodunō'η kōs'ñ jêl: Ila ðio ãl ká Toros yío ásán á kwa-si Jáásodunō'η belé tullé áwli. Annañ ðog gis Lonpii ka-si túsú paalí. ¹³ká bás añá nás dúin tabu'η umel á awíba, idññ ná ká dúin dóra Táitos-si Tarus á ummóba, in nálañ namás kwa-si dóñá olo namá Masdōniya yío. ¹⁴Marrañ assó assó Wúo-lé píñiti Yé kiña-si Jáásodunō'η kōs'ñ jêl'ñ ðáldá-le báis in argiti inná oppá dellema. Na yé bá-ii kiña-si júndi nás yee-si táári kaw álán Jáásodunō'η jíwi-si kundí ná lóó bi lóóle nyááliná in ná murrin ãl simmó mañ. ¹⁵Idññ ná kí Wúo-si kila kwa'η ðio asá kopoliñi-ii na kila kwa'η ðio alá kawsíná in kalñiti in ná Jáásodunō'η murrin simmó. ¹⁶Idññ ná kila kwa-lé alá kawsíná, bá mañ maññá líiti alá kwa-si iriw. marrañ kila kwa-lé asá kopoliñi gal, bá murrin simmó-ii asá jaiñ undul. Kí-ii ná nii kíirél álán in táári-si taga piá. ¹⁷In ná alá kí kwa soññâ-lé kergel kañ kí Wúo'η belé-si nisil'ñ wúñ julu'η á kawítiba. In nñ konsa kí ãl Jáásodunō-lé kañ Wúo'η tabu'η kí kilmá'η seer kírsin in ná kila kwa ãl Wúo áðeñ piá.

Magara 3

¹Saarta ðiwó Wúo'η táári kwä: Kí kuñel sá ná káin suúrñâ asi keer wásseñ kaw? Kí in lá kaluñ in ná kwa kerña ãl kōili áísán biña-si wási'ñ ðomōña kēlwala kila ãl kíleli. ²Álán bí kíeñ wásiñ

domoŋa kilailiŋ rímmen b̄a, kí kí see'ŋ see á kôilba bí kí kíeŋ dorola dáin̄ wasi'ŋ domoŋ baŋ ná káin̄ kilmaŋa-lé rímmen eŋa , nás duó bi duó'ŋ ere iwíŋí na árden̄ indel. ³In si báwli bí ál domoŋ baŋ ila ál Jáásoduŋo-lé éla ila ál dáin̄ Wúo'ŋ táári'ŋ taa-ii, in domoŋ kí dawái rímmen á eŋa ba marran̄ kí Wúo sállá'ŋ kuo-ii ná rímmen eŋa. Ná kítóná'ŋ sárile áiba ná rímmen eŋa, marran̄ kuldiŋa'ŋ sáríŋá-le-ii ná rímmen eŋa. ⁴Kí kí Jáásoduŋo'ŋ Wúo'ŋ eré puttó jeen̄ in nii niŋ kaiŋ. ⁵Dái-lé ari tóddogá keba náis in tiinel álán in kwa ála kaariŋo. álán ari bi ari-sídáin̄ dítin'ŋ kaw, dáin̄ jaariŋó Wúo-lé úndul. ⁶Wúo-ii ná kiŋa paaro alá saárta diwó'ŋ táári kwã keen̄. Saárta diwó asá Músa'ŋ dáálí alá rímmen eŋa-lé ás tielba marran̄ kuo tiyyáŋa-lés tiél. Iláin̄ dáálí ál rímmen eŋa wáy-si úndul, marran̄ kuo tiyyáŋa jaiŋ ínniŋa. ⁷Naa abá ila saárta toy'ŋ Wúo'ŋ táári-ii ná wayí éla ila alá kéen̄ seebáaŋa kítóná'ŋ sáári'ŋ írí kéégégérol alá kí galaŋa êl álán Israíliŋá Músa'ŋ wají-sí púttòndiŋ á kaŋilalba. kéen̄ galaŋa kiláin̄ uú'ŋ alá dúttien̄-ii álán wari in̄i. ⁸Kuo tiyyáŋa'ŋ Wúo'ŋ táári galaŋân niin̄ niŋ saa soŋŋâ-ii. ⁹Abá Wúo'ŋ táári ila asá jani írí jabí éla galaŋân kéen̄á, Wúo'ŋ táári galaŋân niin̄ niŋ saa soŋŋâ-ii ila asá wariŋiŋ úndul. ¹⁰Kí seé'ŋ see ari ila alá galaŋân kéen̄á na naa galaŋa ás keba, arrá jâ-lé kí kila galaŋa alá kéen̄ galaŋa-sí jeelel-ii. ¹¹Iláin̄ ari ál wari indélin̄í kí galaŋa êl, ari id luud kuŋo galaŋa appáŋa niin̄ siŋ soŋŋá kee. ¹²Idiŋ nás jáigo inii niŋ kaŋ útóná-sí bá wariŋ téréb kã. ¹³Kí in ákaluŋba inná Músa asá suuri kí wají kí wají'ŋ jûmmiŋ juri júmo álán Israíliŋa tag ila ari'ŋ jágíŋi-sí á kaŋilalba ál wari indel. ¹⁴Marran̄ kíeŋ tabuŋa puttó in̄i. Iláin̄ ná naman̄ in soog tág-le ál yeen̄ saárta toy-sí árden̄ kawe ila wají'ŋ jûmmi'ŋ juri tág bás káin̄ ná kee. In wají'ŋ jûmmi'ŋ juri-sí á kápulbaa bá déllin̄ taga kí Jáásoduŋo'ŋ see jây'ŋ dorá kápul. ¹⁵Naman̄ ettê tin bi tin ná yeen̄ Músa'ŋ dáálí-sí árden̄ kawe, wají'ŋ jûm'ŋ juri bás káin̄ nás kíeŋ kilmaŋa júmel. ¹⁶Marran̄ abá duó Loŋpii-sí see tiél, wají'ŋ jûmmi'ŋ juri-sí bá kapeli. ¹⁷Loŋpii kuo-ii na lóo bi lóo-le ná Loŋpiin̄ kuo kaiŋ ide bá baj kee. ¹⁸Na kí kwa nyét alá káin̄ wajíŋa paalan̄-gé, nás Loŋpiin̄ galaŋ-sis dán̄ giseŋ kaw. Kiŋa Loŋpi'ŋ jaluŋ ila tág-le îs kaŋjeli, nás ila galaŋa'ŋ ilol díg-le gîs kawnyítíŋa náis keer-lé kannía, Kila galaŋa alá Loŋpii-lé úndula, ála kuo'ŋ gé.

Magara 4

¹See'ŋ jaiŋ ásán belé tullê-sí jáwli: Na naa kí Wúo'ŋ táári in sis kaiŋ, kila urma'ŋ uúŋ aisa Wúo kiŋa páátí kiŋa kurro aijúŋalba. ²Marran̄ kí namá táariŋá asá ôraŋa kaiŋ na as júúlin̄á-sí kaariŋí kí kí júulen̄ jâ táári á kawba, walá Wúo'ŋ belé-sí ás kurrelba. Marran̄ kí see'ŋ guud'ŋ jáwli palan̄, namá yé-ii ásán kíeŋ kilmaŋa-lé in kalŋa kí Wúo'ŋ tabu'ŋ kaa kwa kaŋ. ³Na annan̄-si dáin̄ belé tullê júmín̄, yé bás kila kwa-sí júmín̄ ál kawsíŋá. ⁴Árid appâ see jâyí wari kwã-sí tabuŋa-lé kuuruŋa piá. Álán yeen̄ belé tullê'ŋ toŋ tiyyâ-sí á kaŋilalba ila alá Jáásoduŋo'ŋ galaŋa saar, Jáásoduŋo ila ál Wúo'ŋ jaluŋ-ii. ⁵Idiŋ ná káin̄ suúrŋá'ŋ áiba asá káwliti, marran̄ kí Yasúa Jáásoduŋo-sí in-si káwliti ál kwanyét ál kwa nétin̄ Loŋpii, Na kí káin̄ suúrŋá ál Yasúa'ŋ uú'ŋ táári kwã kaŋ. ⁶Iláin̄ ná Wúo ál in kwã, "Áw nás lóo tiyyâ lóo dikkô-sí errin̄." Bá ila Wúo tág gi alá júndi ná déen̄ lóo tiyyâ káin̄ kilmaŋa'ŋ dió lóo errin̄el áisán kiŋa-sí Wúo'ŋ galaŋa'ŋ jíwi éla kila galaŋa asá Yasúa jáásoduŋo-lé sáariŋá. ⁷Marran̄ kîs in gubul-sis káin̄ suúrŋá-les kaiŋ kí ál in kaluŋ in ná daalú'ŋ belgéŋá ásán in kúlŋi kurro soŋŋâ ál Wúo'ŋ ge ná dáí-lé á geba ná úndula. ⁸kiŋa-sí útóná tárrála kí korŋa nyét gis írí beteli-ii marran̄ dog á kánin̄iba. ⁹Kiŋa tabuŋa gi keere marran̄ jáigo á kiŋtiba; Namá táltien̄ kindel marran̄ báás áis kaweba, Namá gi kabítía

marran dog á kawsínba. ¹⁰Kí kéréreg káin suúrjá–le Yasúa'η wáyí–sí kábuη, álán Yasúa'η jain káin suúrjá–le lóóná–la. ¹¹Iláin ná kí ál sállála kan báí kérég Yasúa'η uú'η wayí dóηa kawrítia, álán déén jain káin suúrjá wayitólale lóónóla. ¹²Yé kee ná táári pii marran jain díen dió kee ná táári pii. ¹³Wúo'η domboreηa toya'η dió in rímmen eηa, "Ká see eyá namá iláin ná írsínó." Na naa ná kí kila see jâi'η kuo tágá–sí kain, kí dog see kéél, na kí dog kirsin, ¹⁴Idîin nás kí kaluη duó asá Lonpii Yasúa–sí sállá piá áísán kiηa–sí dog kí Yasúa'η dorá sállá piá námáís kí biηa arrá déén tabu'η êil. ¹⁵Kin útóná nyét bá díen uú'η–ii, álán ila tullin asá kwa soηηâ–lé nyiinti–ii, mat Wúo júndi nás assó jâ nyíni na Wúo namás galaηa soηηâ bóyê. ¹⁶Kí see jâi jain: Na naa kiηa kurro agi júηalbaa. Annaη do dáin suur paal kuηo dúiti ásán agíni, dáin suur dió kuo–sí dog bán sog bi sog diwwô kawe. ¹⁷Iláin ná káin útón tárráηa ittâ kí tin itti'η galaηa luud–lé gis úndula, galaηa luuta útáná tárráηa–lé saa soηηé. ¹⁸Idîin ná kí dáin bâl kila ótáná–le á kawrítiba alá taga lónítia, marran kila ótáná–le kawrítiba alá á lónítiyaba. ótáná kila alá lónítia bás déllin tin itti ηje, marran ótá alá taga á lónítiba bán kain naman níη kain.

Magara 5

¹Eláin nás kí kaluη ila dió al dáin suur alá in lón ná dibdíb ila al kí íne suuru'η írí déén dió kain passioηo dáin dió duó bi duó básin jawilin suur kee álan jainin ton–ii ila áila wúo iní in ton–sí kí duldiη kwêη dóηá á kutumulba naη ton luud–ii al jawil kee. ²Na naa in dibdíb–lé kí namás kétélin ná dáin jawilin ton–sí masátawre kaan áísán kie in kúmal niná juriηa. ³Kí seen see kí kôel álan in jawilin ton sí in kiní niná juriηa álan in á keen ba niná duó al pogo–ii. ⁴Na adid alá kí in dibdíbin dió kain, kí bas kétélin na katábin na. Idîin áiba ála kí kôel álan dáin suur'ín dibdíb–sí túuga kawí, marran idîin–ii ná jawilin ton–sí kôel áísán kie kanal álan lian ari ál waytól–ii kí jainin dorá líníno. ⁵Wúo kí déén doroli ná kiηa–sí in jaininóle ásinen piá na ye kiηa kuo tiyána gi iní álan damána gé kila útána nyét–le aisa kiηa gúbúl jáá. ⁶Na naa kí asá kéérég kuro píssiη kaan kí kalum si adid alá suurin dió kain kí áal lonpiη kara kain. ⁷Elain ná kí see jáyin dorá kain ná kí ila dorá á kainba alá kí kalu. ⁸Kí kuru písin–si kain na kôel álan suur'ín kara keen ná kí lonpiin kôn ⁹Naa in uu–sí dáin áare kâ, álan Lonpii–sí kilmá simmó kâ annaη suur'ín dió kain wala gal déén kara kain. ¹⁰Iláin ná kí ban nyét jááso duηo'η jansa'η kutin tabu'η kalηola ná ye kundí ná ii jalsá jaa dáin dió duó bi duó álan kéén kuu tésin kawia indalan ari idin al ye ila dió piá alá suurin dió kééná anaη tullé kééná wala jiti kééná ná piá. ¹¹idîin nás kí kalum déén arrá ka ii álan lonpi sí bagi já na kali já namá uu it kaw ásan kwa kerηa–sí kibé wúo assi tóg–si lom kí kien kaan na ká aigel–si kien kilmanán tiyin áísán kiηa–sí lon. ¹²Kí assi keer uu it á kawba álan káin surjá–sí díen eré wásseη kâ marran biηa gi paraga ani ásan bí dáinin dongéré beη álan bí taga nii beη álan kila kwa–sí bawí asá kí suur'ín jaluη paal kuηo dongóre kindeli nás kí ari it dongóre ás kindeli ba al kilmá kee. ¹³Abá gis kiηa tabuηa uruηul niná alá kwa di kámiηa ila uu bá idîin ásan wúo sí galaηa él na abá káin tabuηa díen lóo gé bá díelé nisili. ¹⁴Eláin ná jááso duηón joní kiηa tiél eláin nás kí in kibiní al duó tog kwa nyétin uuη way naa kwa nyét bá kúsin. ¹⁵Yé kwa nyétin uuη way, álan kila kwa alá sálána gé aw na nás kien surjá sí sálána á geba, marran ásan ye sí sálána gé al díen uuη way na sálás kawe. ¹⁶Naa mín íne lé tabún kí duó tog dog sí kí duldan kwêη tawra á kérélba, anaη dog kí asi díg jááso duηo kí duldiη kwêη tawra kánda kí naa ila sí á kawba. ¹⁷Naa abá duó jááso duηón ii ye bá jetéré diwó ii ila jain toy kuηo betos naa kí seen see jain diwó ii nás

tuɲa ¹⁸In ʉ nyét wúo lé ii. wúo aysa kí jááso duɲón dorá kiɲa sí dééɲ suur lé súúleɲ piá ná ii súúleɲ jááɲ wúoɲ tááriɲá. ¹⁹In namá dééɲ arrá in lónɲ jááso duɲo lé wúo ása daldɲiɲ kwa sí dééɲ suur lé kééɲá nás súúleɲ piɲé, ná yeɲa sí kíeɲ kaɲiɲaɲ á jíleliba. Yé namá ii kiɲa súúleɲ jeeɲiɲ domoɲ dóɲa já. ²⁰Na naa kí jááso duɲón polgónyá kaɲ eláin ná wúo ii náis biɲa kí dáɲiɲ dorá dagá dagá pii kí biɲa sí jááso duɲón daldán kígíti náis in kámiɲ aw nas kí wúoɲ súúleɲ beeɲ!" ²¹Wúo ila duó sí jundí asá kaɲiɲa as kééɲaba ná dáɲiɲ ʉɲ kaɲiɲa duɲo eeɲ álaɲ kí dééɲ dorá kí wúoɲ kúɲi lé warriga keeɲ.

Magara 6

¹Kí kí wúo arrá táári kaw na kí dog gí biɲa kígíti ása wúoɲ tullɲ bomé álaɲ á bundíba ná jíti. ²Idíɲ ná yé in beleɲ ila tin traas lé ká ji kelgis áme na kí jopónaɲ sog ká gis ányíɲi bagíɲ na in tin traas si bagíɲ na jopónaɲ sog ii ila namá yé ii alá yé kwă. ³Kí duó tog dog sí taar dorá as kawritiba álaɲ dáɲiɲ wúoɲ táári le koroɲ as búllíɲiɲba. ⁴Námaɲ ɲri bi ɲri ná kaw bas in kawlíti ál wúoɲ táári kwă kaɲ kí gírmo útóná tááraɲa na tááriɲá tokéɲa na júúra sí kirmel. ⁵Kiɲa sí kaldíe gí naɲ gí tómná kayé naɲ gí wayéɲáɲ dió awreɲ káwe kí táári tokkê kâ naɲ kí luul soga á kuɲiɲba naɲ namíye á káába,. ⁶Kí káɲiɲ surná sí kibíti alá wúoɲ táári kwă kaɲ kí dáɲiɲ sereɲiɲ dorá na jíwi na jermó na dóɲáɲ wasiɲ na kuu teyáɲa alá dáɲiɲ dió kaɲiɲ. ⁷Na joɲi ser na ʉɲ seeɲ beleɲ na wúoɲ kuru kí waríɲiɲ bariɲa sí kí dóɲa súru tááris kaw ásaɲ gíreɲ kindel na kí dóɲa guro nas darága kaw kiɲa bagí gí kawe ⁸Kiɲa sí bagí gí kawe na bagí á ii kawe ba, kéndelegí naɲ gís assô assô á kaweba. kiɲa tolomaɲa gí keseli marráɲ kí ʉɲ see ii ná kírsiɲ. ⁹Kiɲa sí in gí keseli aysa kwa á kalɲaba marráɲ kwa lé dáɲiɲ iriri kúrel kiɲa sí in gí keseli ál kila kwa kaɲ al kuseli marráɲ bagí kí mááɲ bá sáláɲa kaɲ kiɲa sí bá ii kalde marráɲ áy kiríweba. ¹⁰Naɲ gí kiɲa kilmaɲa sondoɲog gé mámaɲ bá ii kéérég kilmaɲa simmó ge. anaɲ si paɲariɲa kaɲíti kí mááɲ bá kwa soɲá si kawáɲa kaw kí bas in kalɲíti niná asá ɲri tóg dog as kaɲiɲba marráɲ mááɲ si ɲri bi ɲri kaɲiɲ. ¹¹Kí biɲa sí téeriɲ gis kírsiɲó kí biɲa sí kaɲiɲ kilmaɲa gís wassé kawli. ¹²Dáɲiɲ joɲi díeɲ eré gansár as keeba marráɲ bí díeɲ joɲi sí dáɲiɲ ere gansár bawríti na ká biɲa in gís írsiɲ in ná kúɲiɲ dogólá. ¹³Na in ná guldúɲó ser kíeɲ gís kilmaɲa wassé bawli aysaɲ kiɲa sí dog ila joɲi tág bulɲi. ¹⁴Kí see jáy warri kwan as birgíɲóba. ka jírgíɲó ii ná warríɲiɲiɲ táas kí kurríɲiɲ ke? wala ka aɲpaɲiɲ nás lóó tiyâ kí lóó díkkô kaɲiɲ?. ¹⁵Na kaa sarta ii nás jááso duɲo kí Beliar kaɲiɲ? wala gal kaa ɲri ii asá see jáy duɲo kí see jáy warri duɲo sadíga gé?. ¹⁶Na kaa sarta ii asá wúoɲ toɲ tiyâ kí kunúsaɲ kaɲiɲ? idíɲ ná kí wúo sálaɲ toɲ tiyyâ aaɲ, niná álba wúo kwă: "ká baɲ díeɲ táás lé óɲ naɲ níɲ díeɲ táás lé íɲi. Na ká díeɲ níɲ wúo eeɲ na yeɲ gal ná kúɲiɲ kwa kiɲi." ¹⁷Na naa Loɲpii in beleɲ kila kwan táás lé buró, nas kíeɲ surná sí kerker bâ,"na ɲri rúbâ sí a búraba lia ká námis íɲi. ¹⁸Na ká díeɲ báa níɲ eeɲ, na bí námá kúɲiɲ dogólá keya na kaɲiɲ beeɲ,"Loɲpii kakírê-ii ná in beleɲ sí beleɲ".

Magara 7

¹Na naa kúinj kondóná naa nas kin jasiña-sí kain aw ná suúrñâ tiyá káa ari bi ari-lé al suur na kuy-sí rúbbá pii na aw ná tiyyen komolmol'ínj ere táári kâ ná kí wúo'ñ kali já kain. ²Kíen kilmaña gís wisé bawli! Aísán kiña joní soññâ bawli kí duó tóg dog sí koronj as káaba wala duó tog dog-sí awrenj á kába wala duó tóg dogínj írí dorá á karánába. ³Ká in sí idíinj ámiñj ba ailañ biña janí írí abí eláin nais ká biña waar waa bí al káinj kilmañañ dió bain nás ááriña kañ álañ kí biñañ arrá kúsúnj na arrá kain. ⁴Ká díenj írí puttó aañ aísán taga biña warríg tereb írsiño ká díenj uñj kéréb-si dongéré indel na kí kilmañ lúúlá já pis indel na kí kilmañ simiñj káinj miniña nyétin níñj tulle teljek aw. ⁵Lia asá mecedónia katana káinj surnjá umel á jáwiba kiña sí sabbaña nyét le útáña táráña írí bitul nañ kí kwa kerña gulda kâ ná káinj kilmaña lé kalis káañá. ⁶Marrañ wuo al kwa kila sí kilmaña lúlá pii al kuro júñe kiña-sí kí Titus sijn jél gí kilmaña lúúllá piá. ⁷Kiña déllinj déenj jélinj ayba ná-ii kilmaña lúúllá inji marrañ kiña-sí dog gí kilmaña lullá inji eláin al bí ye-sí kilmá lúúllá baa idíinj nas yé kiña-sí in kwã áisa biña-sí duíinjj tarinj nañ dog gís kiña díenj sunduruginj soññâ na sut jaríinj eskeñ kwã asá dúinj eré bain naa ka kilmá simmó ela lé gi saa soñá eña ná ii tóóríg áy eñaba. ⁸Annañ dog gí ká biña kí dúinj domonj toy kuño undí ná-ii kilmaña sundorog inji ká déenjínj óppo ámiñj, ba annañ dog kí see díenjinj óppo waa marrañ bá délinj kí tin ittí díg áañá al agíla ná ii dúinj domonj kilmaña sondorog piá naa. ⁹Ka sí kilmá ii simmó ii ná idíinj áyba ayla biña kilmaña sondorog inji marrañ idíinj ii ná ii díenj kilmañ sundirig júndí ná túúbenj beña eláin ná kí wúonj áarenj dorá ii ná ii biña kilmaña sondorog káwe na naa bí kí dáinj dorá tog dog awrenj á beñaba eláin ná kilmañañ sunduriginj. ¹⁰Kí wúonj dorá áarenj jeen si úndul túúbenj jeen ela aysa jópó lé úndul al óppo á kámiñba maarañ daldinj kilmánj sundiriginj way si úndul ¹¹Bagil in kilmañ sundurigin al kí wúonj áarenj dorá-ii biña ka gís él nás kurónj jain inilinj él nañ-si zindíye inilinj el ásañ bí kíenj surnja-sí darága baw nañ si kilmañ tukkinj waríg inilinj él nañ si kali inilinj él nañ-si taarinj inilinj soññá él nañ si sut jarínj inilinj iske inilinj soññâ él nañ-si ásilenj jeñ inilinj soñá él álañ koronja sí jaysenj baw bí kíenj surñâ si útáña nyét in baw le al kuldíña patáña bañ ¹²Na anañ gís ila domonj rímeñ â ila duonj uñj ayba al koronj pia walá ila duonj uñj ayba asá koronj káwe marrañ bá iláinj-ii aysañ biña díenj áare tullé si dáinj uñj wuonj tabuñ tawrá awí. ¹³Na iníñj uñj kíña sí kilmaña gí lullá inji ná dáinj kilmánj lullíinj páál kí dog kainj-si ná-ii Titus sijn kilmañ simiñinj írí kilmaña simmiñinj kilmaña ila-lé soñá simmó indeli idíinj ná déenj kilmañ simiñj kí díenj dorá kwa nyét kuru éronjéli. ¹⁴Eláinj ná abas ká yé díenj uñj dongóré eña kila útónañ ayla biña puttó tieli ká kí díenj dorá óraña-lé awíba marrañ ari bi ari aysa kí biña-sí kwa bá see kéenjá na dáinj dongórogeñ asá kí díenjinj Titus-sí kindel jíbítis dog ál see-ii. ¹⁵Na naa déenj joní díenj ere soñá kakiré indel abas díenj bagi kwa nyéin lóónála asá bí ye kí kali na kí jítónála bitiré. ¹⁶Ka kilmági simmó ii eláin nas ká díelé puttó jeen komolmol aañ.

Magara 8

¹Naa káinj barna kí kôel ásañ bí tullíinj ere ela ari balom alá wúo massîg kwã-sí íní alá Makedonia akúro-lé kainj. ²Yeeña-sí kí útáñá tokkéña káaré marrañ díenj kilmañ simmiñj soñá-ii nañ dog pagariña gé marañ kíenj ótáña al karúl-lé bát sa soñá janí kwã kainj. ³Iláin nas ká ibíti

kwa-sí útóná al kí kíen kurón temen soňâ kaniye naman dog kíen kuru lé soňá kaniye yeen in uu-sí kí díen áare algin dorá kawe. ⁴Nañ dog gí kíñol na saát káwe ásáñ yeen-sí kiin nas kányúnjal nas wúo'ñ massíg kwă-sí kanyínjal. ⁵Yeen in á káweba niná al kí káñ tabuñá-lé kaã, yeen main kíen súrná Lonpi-sí kaniye namá-ii lia kí wúon áare kíen suurná kññá-sí kaniye. ⁶Naa kí namá Titus-sí kigé nina min yé waar-si in táári sí tuña álan díelé píñí náis nyíñí ásan in jani kí kilman táyan báge. ⁷Marrañ naa nas bí kwa sí ari bi ari-lé le see jãñ na belé na jíwi na zindíye nyét ásan kwa-sí bányinti na ila joní ayla kí biña koel lé tabún bendel na kí kaigel si ásan dog bí kwa sí in jani kí kilman táyan táári-le tabuñ bando. ⁸Ká in-sí in á amiñ ba al nurgú-ii marañ ká bá díen jonín simmín érel nas kí kwa kerñan zindíye arra ãw. ⁹Ilain ná bí dáñ Lonpi-sí sa jáaso duño'ñ tullín balom yé dog kawáj kééñá marañ díen uuñ namá pagiri eña eláin álan bí mat kí déén pagirín dorá kawája been. ¹⁰In uuñ eré ine dúñ utón belé kee na in uu díelé nisil-ii bí asá orñanyín buña ná táári baw déllín elain áiba álan in tullín táári bâ. ¹¹Marrañ asá dog surma bañá álan bâ in uu síis báge asá buña ná baw álan bâ alá bí bóil-ii álan kí zindíe bâ bí dog bas kí ila dora báge asá bí kééñ kuru bain. ¹²Iláñ ná abá zindíe kee ila dol kí déén dorol-sí bas kinele kí ari bi ariñ dorá asá duó kee kí ela dorá ayba asá duó ari wari ii. ¹³Ká uu it á awba álan kwa kerñá-sí oló kí ila dorá áiba biña etebel marañ ká bá weel álan díen táas lé arrá já kee. ¹⁴Kin ayéñá lé díen suññ kila kwan joní sí níñ kilmá pis piá aylán sog díg kila kwan suññ mat díen joní sí kilmá pis piá na lia íde bañ arrá já kee. ¹⁵Ná al wúo'ñ domberena toya'ñ dió rímen duó al soňâ dorol piá ari tóg as sayba na ila duó gal al itâ dorol piá ari tóg dog warri á siba." ¹⁶Marrañ assô assô wúo-lé píñíti alá Titus síñ kilmá ila zindíye tág jáa ila asá ká díen eré añ. ¹⁷Eláin Titus déllín dáñ jíño sí áiba nas tíina ila álan yé díen jagilín asi keer jee marañ yé kí déén dorol saa soňá sut kera na kí kilman táyas arí álan díelé jee. ¹⁸Na kí alá ye kí bára keer áden kaw assá massíg kwă nyét-si assô assô kámiña déén jawli-lé asá belé tullé páálíti. ¹⁹Na délin ela ayba in bára sí dog massíg kwa káñul álan kíen arra koo na adit alá in kilmán táyan dol sí kábun ela alá kí lonpiñ galañáñ uuñ déén oro kaw ásan dáñ zindíye kawli nas kanyíni. ²⁰Kí in sí kaw álan liañ duó á keeba álan in kilman táyan dolín appún lóómen piá ila alá kí déén oro kaw. ²¹Dáñ aji bá ela ii álan ari it káa al warig ii ná déllín lonpiñ tabún ayba marañ dog kwan tabún. ²²In lé soňá kí bara sí kien áden kaw kí ye sí soňá kára ná kumó nas kérég jányíni lé zindíye soňâ kee na yé na náman si sut jarín ela lé soňâ kee déén puttó jeeñ soňáñ uuñ ela asá díelé kee. ²³Niná Titus síñ eré yé díen táas lé dúñ dóñan jabí duño ii na taw se duño ii na in ná káñ barña awín eré yéén massíg kwan polgónyá ge na yéén jáaso duño síis bagí kúndulla. ²⁴Na naa kin kwa sí díen jonín jibé na dáñ dongeré jeeñ eré massíg kwa tabún palañ bawli.

Magara 9

¹Ari á kéba álán Biña jundí ásín Wúo'ñ táári'ñ ere in sí rímmen aa. ²Iláñ nás ká díen zunđie kalun asá bí kwa-sí banyíti namá keeñi nás Masadóniña dónkore undel, ná Ká bá kaan ná yeen-sí kámmín bí ál Akayá'ñ Akuro-lé báñ main korñanyi ál káila bañ álán baní ná díen zundíe ál yeen-sí jundí ásáñ janyí uné. ³Marañ ká áisa kin bärñá-sí adden aw álán mat bí asílen bēñ. niná alá ká kwă bí álán asílen beñ. ⁴Ásáñ liyan dáñ dónkóre díepn ere in uu'ñ in ájábíñíba ál utón belé hoo ilain bá ká ki Masadóniñá dñi ká kényé arra kéla ná búmbá ná bí asílá á bañba Yeen-sí báisín tabu tíi.asá díe-lé puttó jain kaan, Marañ biña-sí báisín kila-lé. ⁵Naa namá dúñ tabuñ in aa ál

putta jañi álán kin bārŋa–sí igé ná díeñ ere dúññ tabuñ kíya nás in dol ál bi básá waar ásáñ ásílén kawa liyáñ namá nísíli niná árén dol ná arí it aí bá ál gí bí dééñi'ñ kígítie álán báa. ⁶Ná áw in belé biñá–sí niá tabuñ wññiti, Duó ál kola ittá usúñel bañ táña ittá rañ. Ná duó ál kolá suññá úsúñel bañ táñá suññá rañ. ⁷Ná díeñ dió duó bí duó áw ná uu it piá asá kí dééñ kilmá arríti álán piá ná áré'ñ wárññ á jábá ásáñ in jimínñ ál gí kígítie álán jaa. ⁸Ná Wúo kuros kee álán tullíñ–sí nyét jundí nás díeñ ere teljén eeñ ásáñ bí ilá–sí nyét baíñ ála bí bóel ásáñ baíñ. á bí ásáñ kí táári bí táári tullé–ii pis béñ. ⁹Niná ál Wúo'ñ domboreñá toye–lé rimmén eña Yé pagírñña–sí kí kilmañ tayé iní kilma'ñ tayé'ñ taa táári'ñ taa bañ ee namá níñ ee. ¹⁰Ná Wúo ála kola réñel ná júsuño duño–sí iní ná namíyé'ñ garáñ iní dog gísínñ kíeñ kolá nyíñi ná díeñ warññ táári–sí iundí ná tuí . ¹¹Bí kí kórñña nyét niñ káwájá bañ ila kwa suññá básáñ Wúo–sí assó assó káwá kíeñ dollá kilíñ uu'ñ asá yeeñ dáí–lé kũmbítie. ¹²Iláñ ná in táári ál bí bañ baw dellíñ Wúo–sí áiba nás nyitie marañ dog sí Wúo–sí assó assó kundul asá telje pii. ¹³Díeñ táári'ñ uu'ñ Wúo–sí síñ bağı kawlíya ila alá Jáásoduño'ñ jíní–lé undul asá kwanñ tabuñ bína ná kilma'ñ tiyyíñ uu'ñ asá bí kí kwa nyéttíñ sáríga bañ Jáásoduño–lé . ¹⁴Ná Yeeñ biñá gñs kũmelí, ná yeeñ dog biñá gí kané álán kağıla iláñ aisá yeeñ biñá–sí Wúo'ñ tullíñ asá jáári á kebá káwli. ¹⁵Ná áw nás Wúo –sí assó assó káa dééñ doll tullèñ uu'ñ asá jáári ákeba.

Magara 10

¹Ná ká Pául kí Jáásoduño'ñ bugulíñ ná áwaj gís biñá dág dág áw ánañ do–sí in íwél ál bí díeñ tabuñá–lé in bawríti ká dalúul kañ ál kí jínñi kañ ná ila díyó ál díeñ arra kañ nás biñá rim kaw bá warñg teréb kañ. ²Ká kí urrá gí ilel abá ká díe–lé éla ká inálañ bá álán warñg tereb eeñ ála díeñ arrá kañ inná alá ká káreñ aw álán eeñ kwa díi ere inná kila kwa ál díeñ tabuñá–lé in awretiya ál kí kí díldukwé dorá kañ. ³Marañ álán Kí kí díldu'ñ dorá kilon in álonba asá kí kí díldu'ñ deer taasa–lé kañ . ⁴Ídññ ná dáíñ deer kí díldu'ñ kwé áí bá marañ kí kuro ki láíñ ál jawél kíñi ná kwa–sí dorá réñjilí.álán údóna jittíña káwe. ⁵Ná Kí karába kiláíñ tabu'ñ kérel ál Wúo Lonpii guud–sí ére. Kí uuñña nyét síis Wúo'ñ dorá–lé undul bağı–le kí Jáásoduño'ñ dorá. ⁶Ná Kí asíla kerel álán uuñña kila–sí paníñ áa ála Wúo–sí bağı á piába álán nyét Wúo'ñ bağı–le waññol. ⁷Ál tara síñ jagíl díeñ tabuñ ere . Abás duó Jáásoduño–síis dína abá aw ná in onjo ál Yé Jáásoduño karñjulo duño inná ál Kí kañ. ⁸Mat síñ Ká as soññá donğoré indel kí in kuríñ aila Lonpii yeeña iní álán gí kutámó ná ilá aibá álán gí pera aa, namá uđíñi náis ká tabu dúu á tibíba. ⁹Ká á wóel álán gís in añala, niná aisá kili ánní biñá–sí kí kúíñ rimma. ¹⁰Ídññ ná kwa díi in kámíña kééñ rima ál sa kağkire gé nññ–si kuro as kíñi. Marañ Yé dééñ suúr ál nyòkke ná uuñña it ála géba ásáñ kéljãm. ¹¹Áw ná kila kwa káíñ ajíña'ñ arra kíruł abá kí kaagó kí kila uuñña ál kí rimmeñ kaw ál tog gé . ¹²Kí in nála á kañba kwa alá kíeñ súñña daaraña–lé kawreti ásáñ donğore kundeli, Marañ abá kíeñ súññas kwa kereñas arrá káwe bá kũmbítie ná yeeñ kwa hóonja gé . ¹³Marañ Kí ila–lé suññá donğore ás kundeliba ál Lonpii–lé kũbo. Kí bá síñ dellíñ ilá–le donğore kééñe ál gí Lonpii iní álán dée–lé kaapó. ¹⁴Ídññ ná kí in donğore ás kundelíñ bá kí díe–lé kaagó álañ Kí kañ asá Wúo'ñ domonñ díe–lé kwanñ waar kwa kí Jáásoduño'ñ dorá. ¹⁵Ná Kí in donğore ás kundeliba álán kwa–lé arí kóni ása kí yeeñ–sí táári aa. iláñ ere marañ bá dééñ áré iláñ álán díeñ seejãñ in lé suññá túmónó ná dáíñ táári díeñ tâsa–lé in suññá eeñ . ¹⁶In áí–ii dáíñ áré álán gí biñá Wúo'ñ domonñ káwli íne namañ kuroña kerná–lé ná in táári'ñ donğoré ás kundelíñba ál íne undelíñ in

kuro-lé ¹⁷Bundí duó it nás donḡoré undélin̄ nás Lonḡpii-lé donḡoré een̄ . ¹⁸Íd̄in̄ ná ila duó áibá asá déen̄ suur donḡoré kindélin̄ ná see kéél-ii ãl see-ii maraḡ duó asá Wúo déen̄ írí donḡoré kundel ãl ye-ii ná see.

Magara 11

¹Pául na Kurémeḡa piyé kwã ká aḡnel-si álán̄ ḡi birmó, ee dagá rimó ḡi id̄in̄ ná díen̄ erre seen̄ érrél. ²Ká asa ḡis álán̄ jaré tog anní na ila bá jáso duon̄i aí sán̄ j̄i sí tabún̄ êl niná kaníw selbé seer, maraḡ ká lóo in kali aw álán̄ ḡi kuníal na díen̄ jon̄i suur pás. ³Ká bá lóo kali awu bará n̄in̄, In alá Sitan áwa-sí júlen̄ piyá seen̄ erre, bará n̄in̄ in dálán̄ een̄ ná jitiḡa-sí kar̄i búlo námá see sí bundí Jááso'ḡ erre. ⁴Íd̄in̄ ná n̄in̄ díga kéla ná in áḡal ãl yeen̄ Yasúã gé ná ila áiba ãl yé déen̄ risin̄, awaij namá in lón̄ alán̄ j̄i álán̄ Kuo kila álán̄-si j̄i jaan̄ álán̄ Yasúḡ gé namá kuo keerḡa gé, Wala gal álán̄ si domon̄ tullê jabún̄ námá domon̄ keer jabún̄.kí ótán̄á keerḡa. ⁵Ka-sí bá ḡis in lón̄ ká kila-lé ála lé ála á ago ba álán̄ ḡi kariya domon̄ duḡo tullê. ⁶Alaḡ ká dog-si ayin̄ ná j̄iw̄in̄ dúu aḡ j̄irsin̄o'ḡ erre, maraḡ ká jalín̄ j̄iw̄in̄ dúu áa aḡ ba. Koran̄ kerker namaḡ ótán̄á kila asá bí baluḡ. ⁷Bí ká jan̄i lá áa ká jiti lá ála bá undí ná dúin̄ bírsin̄o, id̄in̄ ná ká bá ḡis biḡa sí Wúon̄ belé áwúli hô ná arri tog dog ábá baa. ⁸Ká Wúon̄ beléḡ masíga kerḡa-sí undí álán̄ ḡis biḡa sí ḡis áwúli, ⁹Ál ká ká biḡâ kán̄á ká awáj-lé áḡá maraḡ duó ákéḡá ba álán̄ dúin̄ awaij̄in̄ wáyin̄o laa, maraḡ dúin̄ awaij̄in̄ bá kíḡ Bárḡa kila sí putó tayô ãl Macedónia kéle. Na kúin̄ ótán̄á kit kila asá ká aḡ ba díen̄ Gubuli, Na ká bán̄ aḡ ná ḡis aw kéreḡ. ¹⁰In albá Yasúã'ḡ jain̄ tullê dsxdúin̄ dió kee tul̄in̄ ila dúin̄ dió jiti ãḡ een̄ ba Asihá erre. ¹¹Kán̄ Íd̄in̄ alyi áila ká biḡa sí áwel ba, Lonḡpii lon̄-si. ¹²Ká arri it ãl ká awu bán̄ awu,Íd̄in̄ álán̄ dúin̄ írí bawin̄i ná ká kila ãl kar̄in̄ kayin̄i ná kúndúlá álán̄ á kéla ba ná in káwa niná ká. ¹³Ni ná kwa kila lan̄ domon̄ konyjol kwá ge naḡ Tárin̄á kuséḡa kwá ge, yeen̄ kíen̄ suurḡá-sí júlen̄ kawé ãl Jááso duón̄ domon̄ kuwá ge. ¹⁴Na in maraḡ pirje áiy ba id̄in̄ ná Sitan dog bá déen̄ suur-sí indálaḡ júlen̄ piyá ãl yé meleg tiyâ-ii. ¹⁵Na indálaḡ píḡḡen̄ jeen̄ soḡâ niná la áiy ba abá kéen̄ tárí kwá kíen̄ suurḡá-sí júlen̄ káwe ãl yien̄ see gé, Yeen̄ bán̄ in dálán̄ gé ãl yeen̄ káwe. ¹⁶Ká in ḡis ámin̄ in as bariḡ ba ãl ká ulul aḡ, bim ḡi si ãl ká ulul aḡ álán̄ ḡis waa itti itti. ¹⁷Ari it álán̄ ká waa kí dúin̄ kilmán̄ simin̄, Ká in árisin̄ ba niná alá Lonḡpii risin̄ na ká bá ila-sí írsin̄ asá ká aḡ. ¹⁸Ari it asá bá kwas kayin̄ ká dog bás indálaḡ-si aḡ. ¹⁹Kí simin̄ na kí tul̄in̄ jaḡ bán̄ kí d̄in̄ jain̄ tulé jaḡ. ²⁰Abá kí duó díḡ baḡ ná ḡi mermét piyá álán̄ déen̄ aḡbit jaḡ wala gal Koy-ii. Abá ḡi yé in tiyéł álán̄ d̄in̄ írí am, na abá yé déen̄ suur-sí in tiyéł ãl yé dí-lé saa soḡá tulé ii, wala ḡi yé pula taan. ²¹Ila bá dáin̄ nyukin̄i-ii ûḡi ná ila-sí kaw abás duó díḡ-si dog góres indélin̄ ká dog álán̄ bá isin̄ go nás indálaḡ-si dogóres een̄. ²²Yéé bí Híboróná laa baḡ ee ká aḡ, na Israílin̄á-le baḡ ee ká aḡ, na birám̄in̄ la Kólále baḡ ee kaḡ. ²³Na Jááso duḡo'ḡ la majira baḡ ká bá kila-sí írsin̄ ãl dúin̄ júúru k̄aḡin̄ ká ila-lé soḡḡá aḡ, Kwa kilán̄ taḡbún̄ ãl túmná kayin̄i, ãl dag-sí adílin̄ pal kalde, namaḡ kuseli ²⁴Yawúda ka-sí bísán̄á asiḡa oos ḡi karúl asi bi asi-lé isán̄á oḡḡaal námás bísá tog-si kéndéli kí tin tog. ²⁵Ka sí asiḡa iis ḡi kí bariḡa kaldie asdíḡ ná ḡi Márrá kin̄ie na asiḡa iis mínen̄ eḡḡa ái saa Kúllún̄á ḡis kilin̄ul Korá dió luul na tós oḡḡá. ²⁶Ká masiḡa soḡâ íḡḡi, na ka-sí roga na gamáyeḡa-lé tâs-lé saa soḡḡá mínen̄ eḡḡa, na ka-sí dúin̄ wérêḡ kwa Yawúda na Jâra lé dog ḡi aríyêḡa soḡḡâ bú-lé, na ka-sí dog ḡi deém na jutá na koró Aréḡa soḡá búllé, na ka sí dog bárḡa lé ḡi soḡâ Arríe soḡá búllé. ²⁷Na ká táári saa soḡá áa namaḡ saa soḡá ummo, na ká Kéréḡ kí luul Soga ás undi ba na ka-sí duur na buur ḡis íris bitil ná lón̄á d̄in̄ ḡâ Namíe ás aḡ ba na ká dili

lé ítínjò la idíj ná juríjha ás áhjá ba álán gís jeye, ²⁸ Na kin ótánj nyéttíj jígénj pallâ ká bá dúinj iske masíj kwá-lé awríti. ²⁹ Ila díwo âl dúó díj nyokéyi ká bás dééj táasa-lés aimel na ila dío alá dúó sí kundíá ná katíjha lé kabítia ká bás kí iske pis indel. ³⁰ Abá ká inlónj ásánj kás doj dórés eej bán inlónj ásánj kúíj Tanasâjha kila lés eej áiy saa kaa Tabúj bitul. ³¹ Wúó Lonpii Yasújha'j baa lon-si ká piyé ála áw baa na Wúo putó jayíj ásánj mujés káw kayíj. ³² Ila dío alá ká Damáska áhjá akúró'j tabu alá bá kuri Aresíj Dúu táárij piya demánj Túsújha-lé wuonja jáá álán gí ka kéyal. ³³ Marañ ka-sí áfla ká bé ná gí gera ká bé ná gí kí demíj pógé-lé kápul namás dééj dónas orro.

Magara 12

¹ Pául'íj jalgula na mineja ká bán aiyíj nás dogórés indel alanj dog arí tog dog á ke ba asánj dogóre jeej bóyíj ká básíj kí kila jaljula aaj na tawrá jaránj eej kila áiy ala Lonpii kaa ínní. ² Ká Jáásodunjò kari júlo dunjo síis alunj ila alá kéyé nás jawila íis kunjo-lés kéjé ayéj Waiye na onjal asá bitul na ká ás alunba ila uu alá enja kí suur lá kéjé wala kí suur ákéjé ba kás alunj ba bá délij Wúo-ii nás lonj. ³ Na ká alunj si in dúó-sí ása rúmánj kéjé na yé údónj kela ammi ná saa sonjáj aijí ge kí duld'íj kwě'j uu taga áhjawá ba ná ká alunj ba ila uu kí suur-lá kéjé wala kí suur ákéjé ba bá délij délij Wúo-ii náis lonj, ⁴ Namá ye-sí kéyé asá tímélinj ótánj tokéjé erre na dúó ákéjé ba ná beléj. ⁵ Marañ ká in dúonj delánj uu síis dog górés eej marañ dúinj uu donjóré ásíj eej ba, Marañ bá síj dúúinj nyukunj eej. ⁶ Alánj dog-si kilamá aaj ásánj dogórés eej, Ká ulul áhrej ba, idíj ná ká bán ila eej álánj uu see ámíj, marañ níj dogóre jeej-lé arrij álánj dúó tog dog áke á kee ba ásánj dúinj udónj áppá kee ila arri-lé sonj álánj dúinj jaij-lé sonj jágil wala gal ila ari-lé sonj álánj dúlé kel amí. ⁷ Na álánj gí ka jasi ná donjóré jeej á eej ba kí kin turá jájínj jamíla, ka-sí suurú gí kí díyánj Káwúyé árit áppá domonj dunjo áilánj bílej piyá álánj ká Kandakán á eej ba. ⁸ Ká asiña íis Lonpii-lé saát áa áilánj in mine-lé túga jáwí. ⁹ Marañ yé ka-sí in gís kwá, dúinj tullíj asá tírij dínj erre, Iláinj ná kúinj Kuro dínj nyukíj díó táárij taras piye na ká álánj kí Kilmánj simmíj kúinj nyukíj írí Kilmá saa sonj simmó eej álánj Jááso dúonj Kuro dúinj díó kaij. ¹⁰ Namá ilánj Jááso dúonj uu náyi ka-sí nyukíjha na njajha na táárij tokéjé na taltala na tanasá'j wú'j Kilmá simmó-ii iláinj ila dío âl nyoké aaj bá kakíré aaj. ¹¹ Pául'íj erre Korisínj'j masíj kwá'j erre, Ká ulul enja kí kiej korola bí gé gí álánj ulul eej ka-sí in lónj álánj gí áwsej báa iláinj ná ká pélét iláinj dúu á aaj ba áisa kwa arrá kawe ná kiej súnj sí Kurémiñja appáña kariya, nanj dog arri tóg dog á ge ba. ¹² Alá ká kí biñja kánj iláinj ná ká díenj táas-lé kí rimónj ósoma táárij sonj áa. Nanj údónj pirjeja áa. ¹³ Biñja-sí Masíga kernja-lé ay-ii gí saa sonj jiti kigie ka bá délij ila-ii áila ká biñja Sógonj jaij sába á ataba ba, abá ká in dúinj jiti kéjé bá gí áápej báa. ¹⁴ Na ká asil aaj álánj oo ná gí jagil asiña íis kunjo agíl, Ká díe-lé jaat áánj eej baa ilánj arit âl ká dílé wél kiej ótánj áge ba marañ kiej suúrjha-sí-ii ná wel, ilánj ná in álánj ba ásánj dogólá kiej waliña síis otás gúbúl-si karí tíya, marañ in lónj ásánj waliña kiej dogólás ótánj gúbúl-si írí karítíya. ¹⁵ Na ká kiej Kúinj uu kí Kilmánj simmíj ari bí ari-sí wárisej asá aij ii namañ dúinj suur-sí dog níj wárisej. ¹⁶ Bí ka tití gílánj boinj idíj ná biñja-sí gí saa sonj oinj áw nás betó ká kí dúinj dorol biñja-sí á gí atta ba, marañ díó kwa díja kaija ná kámiña âl ká júlej dunjo áhjá nás kwa kí piyés arri ga. ¹⁷ Marañ ay-ii gél ká díenj lá írí dorá arránj kila kánj díó âl ká nyenj sí ádenj áa. ¹⁸ Ká tátas-sí igé álánj jee na ila bára-sí ké ge arrá ádenj áa, na tátas díenj lá írí dorá ránj, Ká na tátas kí surma tog tág á kendelíj báa, kí kila údónj sí kí dorá tog táginj áká báa. ¹⁹ Kí in tin nyét bála banj ná kiej tabunja-lé in bawríti-ii ása kí káinj suúrjha díenj erre kéréj kí beléj see kí bá in

kírsinj ni áíla Wúo kija kôil álán déén tabún kírsinj. Kín kondóna ari bi ari alá kwa bá Wúo'η see jáinj kakirín ɯɯji ná kaw. ²⁰Íáinj-ii ná gî kasí kalí id tiyél áílán ɯmbón ná in ában ba ni âl dúinj kíлма kee na bí dog námá kasí in áɯmbón baa in âl díenj kíлма kee, ka sí idé ba gî kalí in álán gulda, na kilmán tukkin na kilmán pukkij na zalbinî árrɯa jandiɯa na giba. ²¹Ka sí bá gî kalí in tiyél dúinj Wúo áí sán bá díenj tabún tabún túyí inní na ká ásán kila kwa-sís ommola alá waar katienɯa káwe na díenj Musilij na ajilij na pojora lé táben á kiní ba kila alá waar káwe.

Magara 13

¹Sáwgen jâna kari kwá in dúinj jagil asiɯa iis duɯo ii áíla biɯa aluj in alá Wúo'η domboreɯa'η dió rímen enɯa dalíme ǎw nás ǎw wal gal si iisín dió díginí. ²Ká máɯâ áísa ságenâ dúinj jél waar kuɯo-lé alá aɯɯá ká na ságen já sís tûy-ii si awíti abá díe-lé asi keer éla ágí sín abá ba na dog yeeɯa-sí dog ásín ábba. ³Ídij ná bí in ɯu-lé jibé buel alá Jáásoduɯo kí dúinj dorá risín .Yé kurros kee Yé nyoké áiba mámán bás déén kakirín-si díenj tás-lés paalíti. ⁴Na kí seen see yee-sí nyukinj saninj ná Káldábu-lés kaldul maraɯ kí Wúo'η Kuro'η dorá Yé bá sálá-ii. Kí dog in nyoké kaɯ in alá Jáásoduɯo kéná, maraɯ kí Wúo'η Kuro'η dorá bán ké gen sálá kaɯ ila ido âl díenj orro kaw. ⁵Kien súrná bari ná bagíl bí kí see jáyinj la dóra ban, Kien Súrná bari ná bagíl bí ari alá bí kí see jáyinj erre báminj see lá-ii bí kí seén see bá sín bíwél âl Yasúa déén dió kee see láí maraɯ abá Jáásoduɯo díenj dió á kee ba bí báwyâ. ⁶Na ká in-sí agil bí kí see álán á báwyába. ⁷Na kí asá kúmel álán útoná jitija abá baa ásán in á kibé ba âl-si bí jabin-lés bádó maraɯ álán údóná wárin báa alaɯ dog-si in káritii ála kí údóná jiti á kâ ba. ⁸Ʋuɯ seén kosa ásín ká baa maraɯ bá sín ɯu'η see sís kérél. ⁹Kija bá gî Kilmaɯa simmó gé tin it abá nyoké kaɯ maraɯ bí kakiré ban, na kí kúmel-si ásán Wúo biɯa jááɯo naman ásán korona ás ban baa. ¹⁰Nín ɯú'η kin Ótáná-sí rímen aw ila dió âl ká wari aɯ abá ago álán díenj ɯu kí aij ás âba kí dúinj tálán dorá ila áíla ka Lonpii inní alá Jutúmón-ii ná Perajáná ii baa. ¹¹Dónâ janní kari kuaɯ ,Na kariɯ erre kúinj bárɯa Kilmaɯa gî simmó inji ɯu it báa álán buyí ná appá ben, Suúrɯá-sí Kuro baní na kí bárɯa basi na kí aɯij baiɯ jainâ joní na aɯij bán kégen ban . ¹²Súrná-sí kí údón jám téyan dig dóná baní. ¹³Wúo'η kwa nyétinj gî biɯa Dóná kaníya. ¹⁴Kalán Lonpii Yasúwa Jáso duɯo gôn Tulij na Wúoɯ joní na Kuo teyánâ pampirin kégen kwa nyét ban.

Galásijá

Magara 1

¹Dónjâ janí in Domonj sí ká aarj Pôl alá Rímenj áa alá dúinj jáno âl Kureme aarj ná kí Kuldinjâ walá kí Doráyi Kwênj Doráyi ba alá êl, Maranj ála kí Yasû na Wúo Bân Doráyi ná êl asá Yasúo sís Sálás piyá. ²See jáyi kwá alá nyétinj kégenj inné kaarj kányinjê gîs álánj si in Domonj Galátinjâ Masinj sís ádenj si kâ. ³Kalánj Tulinj na Apinj díe lé pégelj âl Wúo na Yasúwa Jáso durno lé úndw. ⁴Jáaso durno déenj Kuyi dáinj uúnj ránja áí sánj kinj kinj Ayénjâ Jitinja lés Jópó, Ila namá kí dáinj Wúonj na Jáso durno dorá ii. ⁵Galanj Wúonj gé namanj níj kayinj Ee yáa. ⁶Belé Tulê Tog ka sí Mayi gîs ena alá bí Wúo lé kí kajala bá kíya Wúo áíla kí déenj Tulinj jáno bálánj bá bundí ná keer sí karí búlo. ⁷Kí see belé keer Tulê áke baa, Maranj binja sí kwa kenja gé ná gîs binja Tabunj gîs kureli idinj ná Yienj kuwéli álánj si Wúonj belés kainol. ⁸Maranj ananj kí kanj wala gal Melinj gi ná Jáwil élla na Domonj si keer élla kalánj Útu puyí. ⁹Iná áyí saa kí kwa nanj gîs káminj Dog bá Dwo keer ila Belé Tulénj pâl gîs keer belénj keer kuwá kalánj Utu puyí. Na ká dog áwêl ba álánj kwa in kuwe âl ká tullé aarj walá dog áwêl ba álánj Lonjpii lé Tullé eenj na dog áwêl ba ásánj kwa sís Tulés aarj. ¹⁰Abás ká ayíj ná in áminj álánj si kwa sís tullés aarj ká Yasúwánj Jélo durno á aarj baa. ¹¹Wúo páwul sí jáno kúinj bárnja ká wêl ásánj in balunj in Belé tulê áísa ká binja áwúli Duldinj kwé áyi ba asá arrí. ¹²Ka in Belé si Duldinj kwé áí baa Tog dog ná gîs kwá walá dwo Tog dog á gîs pulnj baa, Maranj Yasúwa Jáso durno ii ná gîs Tarrá Jáwí. ¹³Bí balunj si ká ayi ánjá alá Yawúdánj Darra sí see elinj, Ká Wúonj see Jayi kwánj erre saa asi ánjá ká wêlinj álánj yienja sí ásó. ¹⁴Ká Yawúdánj Dorá lés saa sonjâs iginj ténj kúinj Tauranjâ dío nanj si dog kúinj Wúonjâ Ádénjâ lés saa sonjâs iginj Ténj. ¹⁵Maranj Wúo ilánj waar ka gí jáno kí déenj tulinj mínj asá ká dúinj Íyánj Diyós ayinjá ná gí Taríyo ásánj yee Domonjas awu. ¹⁶Wúo sí kilmá simó kénj áísánj ka déenj kwé Dee Tawurá jáwí álánj ká Jâránj dío déenj Belé írsinj na ká Duldinj kwé le Tog dog uunj see á oinj baa. ¹⁷Ká Jurasalam dog áyio baa álánj kila kwa sí agíj âl dúinj waar Kureminja kinj, Maranj bás ándó ná Baru díj lé yio âl Solónjâ Baru karíya ká namás ándó ná Dimásinj ayinja. ¹⁸Ayénjâ tis síj namás ándó ná Jurasalam yio álánj kopos sí agíj namás ké ge Sogas Oos si kónj. ¹⁹Na ká Kureminja kernja sí pélét á agíla baa bá délinj Yagúba sí ii ná agíla âl Lonjpij Bára ii. ²⁰Na ká kí see gîs áminj Wúonj Tabúnj arri it áí saa ká Rímenj awu bá see ii. ²¹Na ídê ká namá Súriya na cilicia yio. ²²Ila Tin lé ká ainj si ná dwo tog dog ágíj lónj ba Júdánj Masinj lé alá Yasúwa kénj. ²³Yeenj bá délinj in belé kela kámie Dwo áíla kinj perra piyá ássâ kee ná see jánj risinj âl yé kólinj álánj kwa sí panenj piyá. ²⁴Na dúinj uunj Yeenj Wúo sí Mújés káwe.

Magara 2

¹Kureminja kernjas kininj álánj Pôl kégenj kinj ila asá Ayénjâ Waiye na Onal si bitil namá kápa ná kí Banabas asi keer Jurasalam kaunj nanj si Taytas sís árgi ké genj arrá. ²Ká hílâ idinj yio ilánj ná gîs Wúo kuwá álánj oo námás Belés Tullé ilas waa asá ká Jâra sís áwúli ,Maranj ká kin Masigí

kwa síis waa álán dééj arrá arránj álán Dúinj Tárri Toyi namañ in alá awu álán Hóo ájeba. ³Dúinj Rapañ Táyitas ál Yonáníná lee áñhá, Ákigi ba álán Kande. ⁴Tátesinj Jendéj Tanasá idinj si Jáwúla idinj ná Bárña díña piyé kuwá dáinj dió kariye ná si kí dáinj Baiñ asá kí dáinj Jáso Duño Yasúwa lés kaañ ná lii kiña Andinj kawé. Yeeñ namá kuwéli áilán kiña koya káwal. ⁵Marañ kí yeeña sí kí Sít dog Tabuña Tibinj ás kabí baa ilán álán uuñ see kégeñ báyi. ⁶Marañ kila kwa alá kwa in kéli ál yieñ Tabuña gé ka sí kergel áis gee ba Wúo kwa sí kí Jalñuña palinj áluba kila Tabuña alá ká ámiñ ka sí Raye Diwô ágís karúl baa. ⁷Marañ Yeeñ kíwés áila ka Wúo ádeñ piyá álán si Jéléñá sí uu tullés áwúli, Ni alá Potoro sí ádeñ piyá álán si Yawúda sí dog si Belés Tullés pállí. ⁸Na Wúo Patoro sí kuro íní álán kwa ál Kándé sí kuro íní na kila dog bá Yawúda gé, Wúo dog gí Kuro íní álán Kuréme eeñ ásán Járra síis uus áwúli. ⁹Yagúbañ na kí Kepas, Na Yáye Kwa in kéliñi niná Masíñi Tobáná. Na yeeñ in si kíwé áisa ka Wúo dééj Tulinj gís palií, Na yeeñ kiña gí Dóná Súrún Jalun kanié ná gís in palíti ál kí Tári Tog gíñ kwa kañ, Yieñ namás in kine álán kí Jára lé koo na yeeñ ná Yawúda lé kiya. ¹⁰Arri it alá yeeñ kóleñá bá ila kéná álán kiña Pagiríñá Lóo ágís Yiá baa, Ari alá ká bátwêliñi álán áa. ¹¹Pálul Antaga dió kapas sí Úpúri, Liyán ál kapas Antaga élla ká ye sí dééj Waji lé Upúri idinj ná yé kí seeñ see udóná jitiña piya. ¹²Ilán waar alá kila kwa ákéle baa alá Yagúba ádeñ piyá, Kipas kí Járañ nñ Æñ Lóo Tog kame. Marañ abás yeeñ si katánie namá karaña kello nás dééj Suur síis kí kwa keer keer si pii idinj ná yé yeeña sí kali piya ná yeeñ Jebériga áge baa. ¹³Yawúda kerná namás ké geñ si arrá dúu kanyíñul ná kundíñá, Naman dog Barnabas sí Dóra karúl. ¹⁴Ila abá agila ná díeñ uu ila kí Belé tullé Suur átíli baa, Namá kipas síis díeñ Tabúnj si in waa, Abá Yawúdi jaañ dog bá in jaañ niná Járra, Ayi lón na ná Járra sí jigiti álán Yawúdánj Ádeñá kari kúlla. ¹⁵Kí kí dariñ bá Yawúda kaañ marañ ná Járra kila ákañ ba alá Jani káwe. ¹⁶Kí in si kalun Duó ála kee baa ná kí kééñ Ádeñá see bá déliñ kí Yasúwa Jáso duñô see jáyíñ Dorá ii, Na kí dog jáso duño Yasúwa sí see keyá álán kí see Wáriñ kañ kí Yasúwa Jáso Duñô saa baa, Ná kí Dálinj bagíñ Dorá ii baa. Ilán ná duó ákee baa álán wáriñ jáwiñi kí ila Tárri ál yé pii. ¹⁷Abá in kél áilán kiña Jáso duño Tabúnj see kalñíti, Bá in lón ni alá kí kuwél álán katiña lé kañ, Ila lón ál Jáso duño kúwel álán kwa Katiña káwal, Ái lelelá. ¹⁸Atiñ arri keer sí arro nañ keer sí utum ila bá gís in palíti ál ká Dálinj Dórra orro. ¹⁹Ilán ná kí Dálinj Dorrá Ússá, Idinj álán Wúo lé aañ. ²⁰Kí Jáso duño gís arrá Kádíbu lés kañdul, Na ká áñba alá aañ, Marañ bá Jáso duño ii ná dúinj dió kee. Na jaiñ asá ká aañ bá kí Wúonj Kwé Dee see jáñj nás ká aañ, Alá gí ka kóiní ál dééj kuyi dúinj uuñ Ráná. ²¹Ká Wúonj Tullinj sí Karra á awríti baa, Atiñ iti álán kí Dálinj iri Wáriñ eeñ, Jáso duño kaa bá Hówayi.

Magara 3

¹Dáli wala see jái bí kin Galátíná Ulla kiyé ná gí biña nyala Yasúwa jáso duñô Wayí káwú líe gís biña sí kienj Kúñj lé dééñ Káldáunj dagíñ. ²Ká weel ásán díe lé uu Tog bír si íwi. Kuo Teyáña idinj gí la búlé ál bí Dáli sí see bél wala ilán ál Belé tulé sí kela bámi ná see beyá. ³Bí saa lá Ulla bañ ná mámánj si kí kuo teyáñas buña namá álán bawñá nás kí Duldíñ kwê si uu bá ge. ⁴Bála hô Míneñ beña kí sêñ see bá ari díñ gíñ ii. ⁵Biña Wúo Kuo áila íní álán udóná pirjeña bawu idinj layi alá bí Dáli sí Taras baw wala alá belé Tullé sí kela bámi ná see beyá. ⁶In dálanj bá yé añhá ná Wúo Birám sí see tío ye sí namá Duó wáriñ jasa. ⁷Na na awú nás in balunj Birámíñ Dogólá bá kwa kila gé asá beléñ see kaiñ. ⁸Wúonj Domboreña Toya Súreñ si piye álán Jára sí Júndí ná Wáriñ kiñi see jáyíñ erre, Na Wúonj Domboreña Toya namás Birám síis súreñ si piye, Kí díeñ irri Wúo síis Díníñá síñ asó piyá na naa. ⁹kwa ál Jáso duño sí see kéli yeeña sí dog básíñ asó káwal

niná ná asá Birám sí káwe. ¹⁰Kwa kit âl kí Dálí Tári kawé bán Jitiŋ lé kaiŋi, Wúoŋ Domboreŋa Toya in beléŋá Duó it sí alá Náleŋ káwe bá duó iti âl kila uŋa sí ápiŋa âl Dálílé Rímeŋ káwe. ¹¹Kí see Duó ákee ba ná Wúoŋ Tabúŋ kí Dálíŋ Dorá wáŋiŋ indel, Iđiŋ ná Wúoŋ Domboreŋa Toyáŋ dió in Rímeŋ eŋŋa Dúwó sí âl Wáŋiŋ kawé bán kí see Jáyiŋ Dorá kee. ¹²Maraŋ Dálí see ás kee baa iđiŋ ná duó âl Dálí sí baŋi pii bán kí Dálíŋ Dorá kee. ¹³Jáso Duŋo Dálíŋ Nála lé gî ráŋa Iđiŋ ná Yé Náleŋ eŋŋa dáŋi uŋi iláŋ ná Wúoŋ Domboreŋa Tuyáŋ dió in Rímeŋ eŋŋa Duó bi duó sí nás Káldíbu lés kadul bá Nála lé kee. ¹⁴Na Jáso duŋo Yasúwa in uu sí iđiŋ piyá ásáŋ maat Barapotá Jâra sí kí Yasúwáŋ Dorás káwal Barapatá ila asá Wúo kí Birám si Sartas kámie ásáŋ ye sí piyá áláŋ maat kí kí see jáyiŋ See jáyi si komé áiy saa Wúo kuwá. ¹⁵Kúŋiŋ Bárŋa baríŋ ná gís Mitíl gís aldó abá kwa Aw uu díŋ lé kasiŋi ná kíeŋ Osoma kayé Duó áke baa ásáŋ párró wala gal ásáŋ ari tóg dog si nyíŋi. ¹⁶Na Wúo namá kí Birám na kí déeŋ Atine ka siŋi .Wúoŋ Domboreŋa Toya in beléŋá Atineŋa déeŋ arrá in lóŋ kwa soŋâ maraŋ na díŋ Atine ila namá déeŋ arrá in lóŋ âl Duó Tog gi ila bá Jáso Duŋo ii. ¹⁷Belé âl ká ámiŋ déeŋ arrá in lóŋ, Dálí asá kwa sí wáú líye asá Dálí nies kee Ayéŋá Píríŋá Wáyíŋá Oŋŋal na ĩs si kee, Wúoŋ Sarta asá Yeeŋ kí Birám si kámie ás pariŋo baa. ¹⁸Atiŋ síŋ Miret Dálíŋ si Kuyí si tliŋi, In náŋ Miretiŋ lála kí Sárteŋ ás tiyéŋ baa, Maraŋ Wúo Birám sí Miret it íní âl Hô janiyi déeŋ Jiniŋ uuŋ. ¹⁹Na liya Dálíŋ Tári kaa áŋŋá, Dálí sí Jasi lé iđiŋ si kandé, ásáŋ údóŋá Jitis palí áláŋ Atine it élla âl déle piŋíti na Dálí sí kí Meligâ Dorrá kanie liya alá Músa díeŋ jarí duŋo áŋŋá ásáŋ kwa sí Dális págó. ²⁰Kwa abás sabas Tog si gé Duó áke ba ásáŋ Tás lés karí, Iđiŋ ná Wúo bá déliŋ Tog gi. ²¹Na Dálí Wúoŋ saa jasi sí errel, Áiy lelelá na abá in lóŋ nás kuldiŋa Dális komie taga Jaiŋ êl, Liya warigiŋ bán kí seeŋ see Dálí lé élle. ²²Maraŋ Wúoŋ domboreŋa Toya in Beléŋá Didéŋ kwa nyét âl bá Katieŋá Dió kaiŋi na áláŋ kwa sí kí see jáiŋ Dorá kaniyal bá Yasúwa Jáso Duŋo sí see kéli. ²³Iláŋ waar âl Jáso duŋo á élla ba bás in kuríŋá nina Túmná namaŋ see jáyi duŋo lóŋóla. ²⁴Na naa Dálí namá dáŋi Wúoŋ áŋŋá namaŋ Jáso Duŋo âl áláŋ kí kí see jayiŋ Dorá see keŋ. ²⁵Na naa ná see Jaiŋ Duŋo lóŋóla kí Dálíŋ Dúu ákaŋ baa. ²⁶Wúoŋ Dogólá keya bí kí díeŋ Atin Wúoŋ si Dogólás baŋ kí Yasúwáŋ see jayiŋ erre. ²⁷Iđiŋ ná bí ása Jáso duŋo lés Kabiŋi Jáso Duŋo sí boiŋi bá in lóŋ âl Jurri Diwô biŋi. ²⁸Na kergel ákee ba miŋ Yawúda namaŋ Yonána, Miŋ koyi namaŋ ila alá koyi ái baa, Na Duó Dee namaŋ Yáa, Na Jáso Duŋo Yasúwa lé bá Tog baŋ. ²⁹Abá Bí Jáso Duŋô kwa baŋ Bí bás Birámíŋ si Atineŋas baŋ in dálaŋ bí bás Miret si baŋ alá Wúo Jasa.

Magara 4

¹Ká in ámiŋ abas miret duŋo kwě ífi ii, yé kí koy kergel á geba anaŋ dog miret nyégérég dén ii. ²Baŋ kéeŋ woŋa na oro jáa kwaŋ dóŋa kee namaŋ síŋ tin ila tááŋa asá déeŋ baa já. ³Inálaŋ dog asá kí jááso duŋo lé see jay ás káŋába bá kaáŋá iná dogólá dokkéŋa ná ii kí daldíŋiŋ guuda júrus koya káwe. ⁴Maraŋ asá tin traas tána wúo déeŋ kwě dee sí ádeŋ piá yáa namá ila dáálíŋ dió lé kiri. ⁵Wúo íssa sí ádeŋ piá ásáŋ kila kwa sí jópó alá dáríŋ dió kaiŋ na júndíge ná kéeŋ dogólá keeŋ. ⁶iđiŋ nas bí wúoŋ dogólá baŋ, wúo namá déeŋ kwě deeŋ kuu ádeŋ piá álaŋ kaiŋ kilmaŋa lé oŋol, kuu alá kí urú in beléŋá Báa, áBBA" ⁷Na naa jí koy á jaanba, maraŋ kwě jaan, na naa ná kwě jaan, wúo jì dog gî miret duŋo piá. ⁸waar asá bí wúo sí as balhába bí bá kunúsaŋ koya báŋá. ⁹Maraŋ naa asá bí wúo sí bíwi wala gal aysa wúo biŋa iwí kaŋ ii ná boel álaŋ daldíŋiŋ ádeŋá nyokéŋa lé bawŋí, bí bóel lá álaŋ asi keer kíeŋ koya beeŋ? ¹⁰Nas baiŋ nas soga na kólá na ayéŋá dí sí subuŋa baw. ¹¹Ká ila uu sí kaŋi aw álaŋ dúŋiŋ táári nyét alá díeŋ uuŋ áa hô á jeeba. ¹²Ká saát gí aw kúŋiŋ barŋa in beeŋ ná ká iđiŋ ná ká dog eŋa ná bí. bí ka sí uu jiti tog dog

áis bába. ¹³Bí balum asi ila al ká el náis biya sí belé tullê írsínó idííh ná ká wajaŋ aájá. ¹⁴Mááŋ dog aysa dúíŋ waja biya tanasâ appá jábí, bí ka ay bányíŋóba walá ay bawríŋíba. máamáŋ báis bápó iná alá ká wúoŋ melek aŋá bí ka aysa in bápó niná jááso duŋo íssa. ¹⁵Na díeŋ kilmaŋ simmiŋ ila aysa ka bawli áál kári? ká aysa sa in ígítí ati níŋ kí in dorá kééŋá bí baŋ kíeŋ kúŋí baráŋa ná ii ka baní. ¹⁶Na naa díeŋ onde lá eŋa eláin aysa uuŋ see waa. ¹⁷Na kwa sí ayla díeŋ níŋ kilmaŋa kelesi ayláŋ biya kabe marraŋ uu tulléŋ ayba na ari alá yeŋ kóel li álaŋ káal bá ela ii aysaŋ biya sí dúíŋ eré keye namá lia bí díeŋ ríŋiŋ boŋí. ¹⁸Kéérég tuulé ii álaŋ kwa díeŋ eré kilmaŋa kélíŋá marraŋ abá délin uu tulléŋ ii ná delin eláin ayba al ká kí biyaŋ kaŋ. ¹⁹kuíŋ dogólá ká asi keer kí díeŋ way si sa soŋá aymel niná yáa ala kee ná kirel namaŋ níŋ údóŋá kela báa alá jááso duŋo pii. ²⁰Kááŋ níŋ tullé aŋába álaŋ kí biya kááŋa náŋ kí jamaila írsínó, idííh ná ká díeŋ uuŋ sa soŋá iskal áŋá. ²¹Buwa gís bí alá boel álaŋ dáálí sí kari búlítí, bí as balum báa ila uu alá dáálí beleŋ?. ²²idííh uuŋ dombereŋa toya lé rímeŋ Biram ása dogólá keya aw kééŋá killa asá díg koyíŋ kééŋá na keer gal asá ila yáa kwě aŋá alá koy á kééŋaba. ²³Yáa koyíŋ kwě sí namás inálaŋ kariŋi marraŋ Yáa alá koy ayba namás ila jasíŋ uuŋ kariŋi alá wúo kí Biram kaŋiŋ. ²⁴Kin údáŋá mat níŋ belé kí baráŋ sor ii, idííh ná kin yáaŋa aw sartaŋa awíŋ lóo le káwi. na ila alá Hagar kariŋa asá kééŋ dogólá koya kariŋi namá sarta eláin lóo aw alá Sinai púgo kee. ²⁵Hagar Sinai púgo aw alá solóŋáŋ baru kee; Jerusalemíŋ deem in ná keeŋ kwa alá Israel dió kaiŋ bá gala in kalŋa niná Hagar kí keeŋ dogóla koyaŋ niná al Jerusalem na keeŋ kwa dáálí le koya gé. ²⁶Marraŋ deem jurasalam alá jawíl kee baj lé kee niná Yáa alá koy ayba na yé gal dáin íya ii. ²⁷idííh wúoŋ dombere toy kuŋo lé in rímeŋ eŋa Yáa baru alá dogólá á jereba aw ná ii kilmá simmó eeŋ jì ii kwě ági wayŋóla ba urú jaldó ná kí kilmaŋ simmiŋ jilíjâ, eláin ná asba dogólá ila Yáa les soŋá kee asá jaré kee. ²⁸Na naa bí kúíŋ barŋa bí wúoŋ si dogólá baŋ niná albá wúo jasa niná issâ asá jassíŋ kwě ii. ²⁹Ila tin lé kwě alá inálaŋ hóo kariŋi ila sí níŋ taltíleŋ alá wúoŋ kuoŋ uuŋ kariŋi na ottó dog bá iná la ii. ³⁰Marraŋ wúoŋ dombereŋa toya ay beleŋá? Yáa koy sí kí déeŋ kwě kara jawí idííh ná koyíŋ kwě kí yáa alá koy ayba miret aŋ kaŋgareba. ³¹Na naa kúíŋ barŋa kí yáa koyíŋ dogólá as kaŋba, Marraŋ yáa alá koy aybaŋ si dogólá kaŋ.

Magara 5

¹Bajíŋ uuŋ ii ayla kiŋa jááso duŋo kiŋa sí jurri júndí. puttó baríŋ, na lia álaŋ kuíŋíŋ nara lé á bawŋíba. ²dúíŋ beleŋ arrá tulléŋ baráŋ ká Pól aŋ náis in ámiŋ abá bundí ná ge kándé ila bá in lón niná jááso duŋo díe lé ari tóg dog ayba. ³Naŋ si asi keer duó bi duó alá júndí álaŋ kande in si ámiŋ yé âl dáálí nyét rigel na bá aw ná baŋi piá. Bí kila kwa al boel álaŋ wúoŋ taŋáŋ warriga baŋ kí dáálíŋ baŋi jáa. ⁴Bí kíeŋ si súrŋá sí kí jááso duŋo kergel bâ bí wúoŋ tullíŋíŋ páal buro marraŋ kí kaiŋ kilmaŋa lé in kee ayláŋ wúo kééŋ kúŋí le wariga piá. ⁵Na bá yé ii al kí déeŋ uuŋ kí wúoŋ kuóŋ kuru kaŋ al kí dáin see jáyíŋ iri táári pii. ⁶Issa jáásoduŋo lé anaŋ gí kandé wala áge kandéba uu ayba marraŋ ari délleŋ asá ye sí uu ii bá see jáy ii asá kí joŋíŋ iri páalíti. ⁷Bí bát taraas baweŋe. kí yé ayla biya seeŋ baŋi lé jasa. ⁸Elalaŋ jígé wúo lé á élba ayla biya tariya. ⁹In albá kwa kéérég kámiŋa bá déliŋ tirmá itâ gé al júndía nas múúrú gasé nyét puyel. ¹⁰Ká loŋpiŋ iri putó aŋ álaŋ bí beleŋ in ná dúíŋ páal keer á babúmba. na duó it ná gis biya tabuŋa urel baŋ gal taltala rímó, anaŋ yé ka duó ii. ¹¹Kúíŋ barŋa abás ká in ayíŋ ná in ámiŋ ál jede tullé ii, kaŋ uuŋ ii nas ayíŋ ná taltíleŋ indel na abá níŋ ila uu see kééŋá kwa sí íssaŋ káldábuŋ guuŋiŋ uu jiti ásíŋ eŋaba. ¹²Ka mááŋ báis in tullé ii killa kwa aysa biya tabuŋa kurele, déllíŋ álaŋbá kande bá mááŋ aw ná kíeŋ surŋa tureŋa káwal. ¹³Kúíŋ barŋa, biya tariŋ gis káwe álaŋ baj lé bél, marraŋ alá baj lé

baaŋ a bundíba álaŋ in baj jiníŋ dorá een álaŋ kí katíeŋaŋ ɲany katíŋa baw máaŋ bá aw nas kí joŋí suur sí táárí baw. ¹⁴In dáálí sí nyét bá nurgú togíŋ írí dorol káwe díŋ jiraŋ sí in joŋí niná al jí díŋ suur sí joel. ¹⁵Abá baw ná suur sí besel naŋ baam, bá báál lé bawríti ásaŋ surŋá sí as bágeba. ¹⁶Ká in gís ámiŋ díeŋ jaiŋ alá baiŋ aláŋ kuu teyáŋa sí kaŋi búliti baŋ kíeŋ kilmaŋaŋ telleg sí bundí. ¹⁷Idíŋ ná kilmaŋaŋ telleg údáŋá kela kóele alá kuu teyáŋa á kóeleba, na kuu teyáŋa gal bá kila údáŋá sí kóele alá kilmaŋaŋ telleg urel, kin aw suuríŋ gárima gé in naa namá yé ii abas kuu teyáŋa díeŋ jaiŋ sí tabúŋ pótíya bí ari it aŋ bá ba alá bí boel álaŋ bâ ela ásaŋ kíeŋ kilmaŋaŋ telleg sí kaŋiŋaŋ ɲanyíŋ lé pis piá. ¹⁸Marraŋ abá bí kuu teyáŋaŋ belé kel baam bí dáálíŋ oro kí díeŋ as tielba. ¹⁹Na kilmaŋaŋ telleg bá waar lóníti: sawata na musiniŋ na pajara na kúnusaŋ baŋi já. ²⁰Na sanyítaŋ jáa na janan na kórŋá na kilmaŋ pukkiŋ na kilmaŋ kurriŋ na zalbaniŋ na suuríŋ jangar. ²¹Na kursuŋa na kilmaŋ kurriŋ na koron jâm sonŋá na namíŋaŋ subuŋa jáa soná kila sí bundí na údáŋá kerna alá in luŋi nina kit sí alá kawe na ká aysa asi keer sawgen aw na kwa al kela táriŋá kawe yeeŋ wúŋ kurriŋ miret sí aŋ kumúalba. ²²Marraŋ kuu teyáŋaŋ kwě bá joŋí ii na kilamaŋ simiŋ, na aapiŋ, na jirmó, na dóŋáŋ wasiŋ, na kilmaŋ apiŋ, na see jayiŋ. ²³Buguliŋ na suuríŋ oro jáa; walá dáálí á keba ása kin údóŋá sí urel álaŋ á káwalba. ²⁴Na kwa alá jááso duŋo íssaŋ ge kíeŋ kilmaŋaŋ telleg kaldábu les kaldul na kawŋi. ²⁵Námaŋ ge kuu teyáŋa jundiye álaŋ sáláŋa kaŋ aw ná uu it kwa al kuu teyáŋa kóeli álaŋ kaw. ²⁶Aw ná surŋá sí appâ a kaluba na suur sí kilmaŋa tokké a kawba na surŋaŋ írí kilmaŋ kuriŋ a gísiba.

Magara 6

¹Kúíŋ barŋa abá duó sí kényé ná katíŋa pii bí alá kuóŋ belé baŋi baw bas kí maale dorá warrig lé baiŋa marraŋ puttó baríŋ álaŋ bí dog déeŋ dorá koron lé á báwiba. ²Súrŋaŋ díróŋa sí birmó na kí in dorá bí baŋ jááso duŋo dáálí sí baŋi báa. ³Abá duó suuri sí in law ál yé ari díŋ ii na yé ari tóg dog áyba, yé bas suur sí piyé pii. ⁴Duó bi duó álaŋ kéeŋ tááriŋá sí ari, lia námá déeŋ suuríŋ kandaga piá násiŋ déeŋ suur kí kwa kerna arrá á piba. ⁵Aw ná duó bi duó déeŋ díró sí baw. ⁶Duó bi duó nás wúŋ belé kawlítia álaŋbá kéeŋ karába nyétin sí kí kéeŋ guuŋpáálíŋa nyerel. ⁷Kíeŋ surŋá sí piyé as bába duó á keba ásaŋ wúo sí baja piyá eláiŋ ná ray bá kéeŋ kóla kirel, ⁸duó bi duó abá déeŋ kilmaŋ telleg sí kari luu básíŋ páaneŋ jáa bóyé. marraŋ abá duó kuu sí kari luu básíŋ jaiŋ luut bóyé ⁹uutulléŋ jáa kuru áy júnulba elaiŋ ná abas déeŋ tin traas tana baŋ killa kóllá káyo, abá gí kuru á júngeba. ¹⁰Na naa abás tin tullê kaiŋ aw nas kwa sí nyét údáŋá tulléŋa káa na gala ila kursu sí alá wúo sí see kéle. ¹¹Baŋil kaa sebáŋaŋ appiŋi aysa ká kí dúíŋ dóŋá biŋa sí rímeŋ áa. ¹²Kwa alá kóela álaŋ gi biŋa kande bá kila kwa gé alá kóele ásaŋ údóŋá páálíŋ le dongóré kindele namá eláiŋ ii álaŋ jááso duŋon kaldábuŋ uuŋ táltíleŋ á kiŋiba. ¹³Namáŋ kwa al kandé dáálíŋ beléŋa nyét kel á kameba marraŋ bá koeli áylaŋ biŋa kande ásaŋ yeeŋ ila jede lé dongóré kiŋi. ¹⁴Ari á keba ásaŋ ká déeŋíŋ dongóré een bá idíŋ ii alá jááso duŋo kaldábuŋ írí way náis ka daldíŋ kuul lóníti na asá ká daldíŋ sí kuul alŋíti. ¹⁵Duó alá kandé na alá á kandéba díeŋ uu kí kuru áyba marraŋ alá déeŋ uu kí kuru ii bá ila ii álaŋ kwa kiwóna baŋ kila alá wúo tewa. ¹⁶Na kwa alá díeŋ jaiŋ lé in dorá sí kari kulle kaláŋ aapiŋ na urmiŋ kíeŋ gé na kí kwa nyétin alá wúŋ ge. ¹⁷Naa míŋ íne na tabúŋ á welba aysaŋ duó útóná kuséŋa piá elaiŋ nas ká dúíŋ suur íssaŋ si kapanta aiŋ. ¹⁸Kúíŋ barŋa kaláŋ dáíŋ loŋpi íssa jááso duŋon tullíŋ kíeŋ baŋ.Eyâ.

Domon asá Pául Ipísíngá-sí ádden piá

Magara 1

¹Ká aila Wúo jáánó álán Jáásodunjo Kuréeme an, asá Wúo'η kwa-sí in domon ádden aw alá Ipisa k_{ai}n, alá Jáásodunjo-sí see káíli. ²kalán tullin na a_{ap}iη die-lé péégéli, ál Wúo dáin Bâ na Lonpii Jáásodunjo-lé úndula. ³Mujjé Wúo dáin Lonpii Jáásodunjo'η báa'η-ii, aisa kiηo borapatta piá kí Jáásodunjo'η dorá, aila kuo'η bora pattá jáa nyét íní alá jaawíl kee. ⁴Iláin náí Wúo kiηo-sí Jáásodunjo-lé waar jáánó mín ila tin-lé alá dildin-sí á káweba, álán kwa teyyáηa kan ná sín lóoma kéén kúní-le á k_{ai}nba. Na déén joiní-le, ⁵Yé kiηo mín waar-sí arrá áilán kéén dogólá piá kí Jáásodunjo'η iri in alá yé kóel ná asá ye-sí tullé lónjiti. ⁶Wúo-sí kéén galaηa'η tullin'η uún mujjé káa, ila dol'η uún aila kiηo hõo íní kí déén Kwě tárrâ'η dorá . ⁷Jáásodunjo'η kewa'η uún-ii náí kiηo-sí koponjo, ila namá déén arrá in lón áisa káin jittinā áape káwe. Wúo'η tullin ay-ii sonjā-ii, ⁸Ila tullin ál gi yé kiηo íní saa sonjā-ii !. Déén riin na déén arrájarān nyét-le, ⁹Wúo illa ari-sí piá asá yé áare kéηá na jundí gi nás Kí illa büt'η áare-sí kíwo, illa asá yé arri ásan kí Jáásodunjo'η dorá agé. ¹⁰Na áare ásan Wúo agé abá déén tin kí seēnsee paago, ásan kéén jetéréηá nyétin-sí lóo tog ari bi ari alá jaawíl ná suurú kee, na Jáásodunjo ná diēn t_{ab}u-ii. ¹¹Ari bi ari bá kí Wúo'η áare na járri'η dorá índéllin na Wúo kiηo-sí gi jáánó álán kéén kwa kan ná sín Jáásodunjo-lé kirgín, ila asá Yé mín waar arri. ¹²Na naa Kí alá kwa waar kwā kan nás Jáásodunjo'η iri jáigo kain, ásan Wúo'η galaηa-sí mujjé káa. ¹³Biηa dog gis Jáásodunjo-lé kaldul illa tin-lé ál Bí see jái'η domon kelbami, na belé tullé-ii aisa biηa jopó éla. Bí alá. Jáásodunjo-sí see beyá, ¹⁴Na Wúo náis déén ulugin'η ósom taam kí illa dorá aila Kuo teyyáηa íní aisa kwā. ¹⁵Póolín júma, nín u'η mín ila tin lé alá ká diēn see jáyi sí kela ámi alá Lonpii Yasúa-sí see bél na diēn joní ila alá taginā nyétin -sí bóel, ¹⁶Na ká diēn uún árba nás wúo síis kuri awú nás assó assó aw kéréη kín júmalé. ¹⁷Na Ká miin ná an bá dáin Lonpii Jáásodunjo'η Wúo-sí illel, Báa galaηadunjo-ii áilán riin'η na tawrájawí'η kuo íní ásan yee tullé bíwi. ¹⁸Naη dog Wúo-lé kola oom áilán jundí nás kien kilmána'η kúní lóo errinē ásan ila jáigo-sí biw aisa yé déén uún tari piá na ásan biw déén borapatt; ajáa galaηadunjo ay-ii kawâj-ii illa asá kéén kwa-sí kwā . ¹⁹Ká dog-si ũmel álán bí Wúo'η kurro'η a_{pp}iη'η péér'η arrá barān ál dáin dió táári pii yee see kéél. Kin dog bá kila kurro a_{pp}úηa gé. ²⁰Asá Wúo kic táári piá ál-si Jáásodunjo-sí sállá piá ná jawíl déén dōηa súrukwan'η ere kuttā'η iri jáá. Jáásodunjo híllā jawíl'η . ²¹Kuriηa na kurrokwā na kurroηa namaη sagala nyétin-sí tiel, déén lóo naa'η ayéηá kin'η kurrokwā nyét'η lóonā-le namaη kildinā t_{ab}ukwā'η ayéηá-le sonjā iri-ii. ²²Na Wúo ótá nyét-sí Jáásodunjo'η dùu naη tibu jáwí álán misigkwā'η raa-ii. ²³Na masigkwā Jáásodunjo'η suur-ii Jáásodunjo masigkwā-sis kí déén jain pis pii, ma Yé lóo bi lóo-les ótāηá nyét t_{ab}u jūmel.

Magara 2

¹Waar álanj bí jitiña na katíña bá yé kéná ná kí kuónj ere kuruña bãñá. ²Ila dio bí bánj daldíñj koronja buul na bí ila ába kuri jiti sínj bagíña bawe asá kuo jitiña írí déénj taála tile na ila ába kuri jiti tág alá kila kwñ dió kee ná tááí píi alá wúo sí bagí á kaweba. ³Kí dog toóríg bá in kanjá niná yeen-sí nánj ɯɯt kawa álanj káíñ surñja jitala-sí kilmaña simmó káa namá níñj ɹí it kwa alá níñj káíñ surñá na kilmaña kóeli. Na kí dog in lóná álanj káíñ kilmaña tokkénjañ ɯɯñ míneñ keña kí kí kwañ kernjañ bá tog bír kaáná. ⁴marranj Wúo'ñ urma soññá-ii na déénj jonj soññánj ɯɯñ aysa kíña paalí. ⁵Wúo kíña sí kí Yasúa jáásodunjo arrá gís salá piá nii dog alá kí káíñ katíñjañ ɯɯñ kúsá, na bá déliñ kí wúonj tullíñj dorá ii nas koponjo. ⁶Wúo namáís asa keer salá piá kí jáásodunjonj íssa arra ná ii jawilíñ kutíñj írí kíeñ arrá jáa. ⁷Wúo in ɯɯ sí iláíñ piá ásanj déénj tullíñ na simmíñj páalí kila ayéña tabu kwã lé alá úndula ila aysa yé déénj awaila páalí al jáásodunjo Yasúa - lé kee idííñ ná bá Wúo'ñ tullíñj ɯɯñ ii nás boponjo kí see jáyíñ dorá. ⁸Kíeñ tááíñjañ áyba, marranj bá wúonj dollíñj ɯɯñ ii. ⁹Kí ájínánj iri áiba nas kwa-sí katíña kawse álanj duó á keba nás tusu aam. ¹⁰iláíñ ná kí kééñ kalúntá kaan ná ii jááso dunjo Yasúa - lé tewa álanj tááíñjá tulléña káa aysa Wúo míñj waar ásileñ piá álanj káa. ¹¹Bí alá asi díg kí ðariñ jáára bãñá na kila kwa sí alá kándé namá gíñ biña sí jebérega karía na díeñ jede bá déllíñj ɹí it ii alá yeen kíeñ surñá-lé kawé. ¹²Na naa kíeñ tabunja lé in baa ila dionj bí kí jáásodunjo'ñ ás birgínába náis Israílíñj'ñ órre kandíye na Wúo'ñ jassíñ sartan dió ábanjába na walá in daldíñj dió jaigo ás baánjába na Wúo - sí as balnájaba. ¹³Bí assi díg Wúonj kara baánjá, marranj naa kí jááso dunjonj íssa si birgíñ ná gís dakki kélé kí jáásodunjonj kewañ dorá. ¹⁴Iláíñ náis jáásodunjo dónjá éla ná jundi ná Yaúda na járaña dónjá tog kíñj kí déénj suur ila al telgé pu-ii. ¹⁵Asá yeña kergel piá nanj jundí álanj surñánj ondenja kíñj jááso dunjo dáalíñj beléñá na koronja sí jassa Yé in sí idííñ piá álanj kin órre'ña aw sí jundí ná délé órre tog ðiwô kíñj. ¹⁶Aaa Yé namas dónjá kí in dorá úndul alá yé káldábu lé way jáásodunjo díeñ undíñj-sí paaso na kí káldábu'ñ iri ye namas órréñá ɹw dog-sí suur rigo nás Wúo - lé assi keer wáyña. ¹⁷Yé él náis biña sí ɹiñíñj risíño alá assi díg Wúo'ñ kara baánjá namañ kwa alá dakki kaiñ dog si kí ɹiñj risíño. ¹⁸idííñ ná jáásodunjo-lé-ii ásanj taga kí yaúda na járaña kí kuu tiyánjañ iri báa lé katána. ¹⁹Kí kiníñj bí jára na jéléñá na katanafar á banja marranj na bí bá kí Wúo'ñ tonj kuríñj arrá baan nanj Wúo'ñ aala lé baan. ²⁰Bí bá in balum niná tonj ila alá kurêmenja na domonj kwã ebedánj írí kutumol kí jáásodunjo Yasúa'ñ dorol alá daánj dórgíñj díto-ii. ²¹Yé-ii nás daa sí suur nyétin rigel ná jundi ná appá indel ná tonj tiyáa indélíñj alá lonpii sí kanía . ²²Na naa jáásodunjo-lé jára dog níñj kí Yaúda lóo tog butúmíñj ná ila lóo beñ alá Wúo kí kuonj dorá kee.

Magara 3

¹Pául Jára síis belé tullês púlñj in ɯɯ'ñ ká pól jáásodunjo Yasúa'ñ tumna dunjo jára díeñ ɯú'ñ kurñá-si ɹw náis biña Wúo-lés dawa elel. ²Na bí kí señ see kela bámi aí laa Wúo kí déénj tulíñj aí sánj biña síis ɯɯ tulê áa. ³Abá bí lila belé sí árdenj bâ alá ká rímenj áa. Bí básíñj dúíñj jiw síis jááso dunjo bátunj-si erre taga biw ayí saa ká rímenj áa biña-sí ná déénj ará baránj . ⁴Abá bí in-sí árdenj bâ,

básin taga biw dúinî âl si júliná jáásodunjo'η erre. ⁵Wara dulđin kwên poreŋa-sí kí in bútu belé ás anŋé baa maraŋ naa Wúo namás kéén kurémiŋa na domoŋ kwá teyáŋa-sí kí kuo teyáŋâ dorá tawrá jáwí ⁶Na in bútu ila álán kí in belé tulêŋ dorá Jára kí Yawúdan mirot kaŋgare, na dara tog gî kwa dog kí jáásodunjo Yasúa'η dorá jasi-lés taar-si kaiŋi. ⁷Ká in belé tulê tári dunjo eŋŋa kí wúoŋ tulinî dol ila áí laa ka kí kéén kurón dorá kanie. ⁸Ká wúoŋ kuro kwân kaŋin aañ maraŋ wúo tulin gî iní ásán jára sí belé tulês áwli ila alá Jáásodunjo'η muninî risin asá jari ás kee baa, ⁹Na Wúo in tári gî iní ásán kwa nyétin sís áyini álán déén belé bútuŋ arrá karúl, naa in bútu kí ayéŋá Wúo-lés júliná alá yé otáná-sí térré. ¹⁰Alá in tin-lé kí masin kwân dorá ába kuriŋa na kuro kwá alá jawíl kaiŋi álán is maat wúoŋ rinî orréŋá soŋâ sís kíwíya. ¹¹Wúo in uu-sí waar-si arri álán piyá alá liya Iŋa jáso dunjo lés aggé âl yé dáin Lonpii. ¹²Dáin jirgínó-lé kí jáásodunjo kí dáin see jái kí káin si kuro putó kaŋ ná kali áyi wai baa álán Wúoŋ tabún koo. ¹³Naa na díe-lé in wêl álán kuro ágî júŋo baa kúin míneŋ jeŋa kilán uuŋ âl díe ŋiní ká kúin míneŋ kila bá kien galaŋâ uuŋi. ¹⁴Idin uuŋ namás ká baa sís kí kurŋas óŋŋó, ¹⁵Bá baa léyi ásá sálláŋa jawíl na suuru-lés jain-si kumbítíya. ¹⁶In si úmmel, kéén galaŋâ suninî dió yá áilán biŋa kí kuo teyá piyá kí kéén kuo teyáŋâ dorá âl dió kaiŋi. ¹⁷Naŋ-si dog úmel-si álán jáásodunjo déén toŋ kien kilmanâ dió túmmódéén see jaín uuŋ, naŋ si dog úmmel maat dog sin kien kiná dog si ebede-lés tilli. ¹⁸Naa na bí kí Wúoŋ kwa teyáŋa nyétin arrá kuro baŋ álán déén arrá baráŋ. ¹⁹Jáásodunjo'η joiní ayi, ayi wasé na kurá na síwi na kulgútíe ásán jáásodunjo'η dorá sís bíwi dog nyét taga ás iwín tii ba ásán lián bí maat-si kí wúo'η otáná nyétin-si piis si beŋ . ²⁰Wúo kí kéén kuro âl kége dáin dió tárrí piye taga nin údóná kila lé sa soŋŋá piyá âl kí dééní kilele wala gal âl káin tabuŋa lé karu, ²¹Na áw nás yé gala masin kwá na jáásodunjo-lés kee kila poreŋa nyétin dió âl kaŋi ná kúndula naman nin kayi. Ee yâ.

Magara 4

¹Jáásodunjo'η suur'ŋin jirgínó, ká túmná idin aŋ asá Lonpii sís táris aw na ká biŋa gî igiti álán jain ila bain áila biŋa wúo dééní tariya. Aw ná kéréŋ dalúla baŋ na bugula baŋ naŋ máleŋ baw na kí joiní suur-sí birmel. ³Údóná tárasiŋ baw álán si ila jirgínós bain áila kuw teyáŋa iníya kí apiŋi dorá ila áí saa biŋa lóo tog rigel . ⁴Híllâ kuo tog kaŋin na suur, ni âl bá jáyino tog kee aí saa biŋa délés taris káwe. ⁵Naa Lonpii tog na see jáyi tog, na jaba tog, ⁶Wúo tog âl kwa nyétin wúo na baa ii, na âl kwa nyétin Lonpii na âl kí kwa nyétin dorá táarí pii . ⁷Maraŋ bá kí jáásodunjo dorá-ii álán duó bi duó-sí dolla kaníya . ⁸Namá yée-ii ná Wúoŋ domboreŋa toya in beléŋá: "Liya alá yé iri nyaná, yé gárimán deerin upá dolloma tíyo, namá kwa-sí doloma iní." ⁹Naa na iri nyaná déén arrá ailón," déén arrá ailón âl dog suuru êl? ¹⁰Na duó ila alá dúu buŋo na duó ila âl dúo tog bir ila ii âl nyaná ásá dog jawila sís piisi piyá, ásán in dalđi nyetin-si pisi piyá. ¹¹Na dog jáaso dunjo-ii nás kwa nyétin sís dollas ŋarra kwa díŋa-sí kurémiŋâ tárrí iní, na díŋa-sí domoŋ kwá'η táarri iní, na kwa díŋa-sí jáwúli kwân táarri iní, na kwa díŋa-sí gal saŋno kwân táarri iní, na kwa díŋa-sí gal guudpáalíná'η tárrí iní. ¹²Na yé kila dola idin iní ásán domoŋ kwá tuléŋas ásiléŋ-si piyá álán jáasonduŋô kari júlo kwá'η táaríná káwa álán jáásodunjo suur-ii túmúnó. ¹³In táarí bán tabún jee nama nin kí see jáyi wúo'η kwân see jáwi-lé dóná tog keeŋ in nálan nama nin kurnyúnó ná appá

keerj. ¹⁴Ila námás jááso duŋô kumulumul-si kanj álanj in ákeerj ba inná dogólá dokéŋa na áílánj dijola á ba wee ba na álán tabu jam kwá'ŋ guud asá kéréŋ jaiŋelínj duwlo bi duwlo ín néŋ na innéŋ ái bawó baa asá kwa síis koroŋa-lés júyi tii. ¹⁵Maraŋ ǎw ná uu'ŋ see kámiŋ kí joyiŋí, álán bá Kí koroŋa nyét kurnyúŋó ná in keerj ná jáso duŋo ál dáinj tabu ii. ¹⁶Na délé suur nyétiŋ si lóó tog-si tiyéel, nás kí jélíŋ si arrá núŋí bi núŋís lóó tog si tiyéel na arí bi arí ná táárrí pii suuru bá túyi tii nás joiŋí leslóó tog si rigel. ¹⁷Naa na,ká in gís ámiŋ naŋ gí kí naŋ kí Lonpii kona igíti, álán údóná járán-sí bás báa álán ábawba, údóná kila asá nyeerj tabúŋ-si kajŋi. ¹⁸Údóná kila asá yeerj tabúŋ-si kajŋi ari tog dog gí dawa áge baa, yeerj kotéŋá álán dééŋ arrá kariŋé lii namá dééŋ iliŋí na tabúŋ putiŋí-ii ná kí wúo'ŋ jaiŋ keer gel gé. ¹⁹Yeerj namá tabúŋ túyiŋ jam-sí nyét kie namá kíeŋ surúŋá koroŋa koroŋa-sí kaníe namá údóná jitiŋa-sí kí díeŋ jalum nyét kawé. ²⁰Maraŋ ari asá bí jááso duŋô gí bíwi in nán áŋŋá baa. ²¹Bí kí seŋ see dééŋí kela bámi ál dééŋ kari júlo kwá baŋ ai saa uŋ see kúlŋíe, alá Yašua dió kee. ²²Biŋa áisa in kowe álán kíeŋ suurúŋá toya-sí bundí kila ál díeŋ jaiŋ waar waŋí áŋŋá. Naa in suur toyi kwaŋ dééŋ suur-sí ná páneŋ pii kí dééŋ júleŋ jáŋ surmaŋa. ²³Naŋ gís in kálíe kíeŋ kilmaŋa na tabuŋa kôili álán asi tóŋ kiwóna kawíyal, ²⁴Naa álán suurúŋá kiwóna biŋí alá Wúo téré álán in loŋa niná yee sí nán kí see wáriga na teyáŋa gé. ²⁵Naa na, piyéŋá as bányi baa, ǎw díeŋ dió duó bi duó ná kí dééŋ girán beléŋ see kíri siŋa, ilá ná jááso duó'ŋ dara-lé bá suur tog kanj. ²⁶Abá-ii kilmaŋa tokké iŋi katéŋa abbâ baa, bá ǎw nás in baluŋ álán kilmaŋá tukkiŋ-sí waar basi ná dulé á poiŋa. ²⁷Naa mesêre-sí dorá as bundí ba áisán kuróŋ piyá. ²⁸Duó ál kamiŋ pii ǎw ná bás piyá. Maraŋ ǎw ná táári piyá ná kí kééŋ kona ótáná tuléŋa piyá, álán maat-si ari díŋ-si kee ná ila duó-sí inní asá á keba. ²⁹Abundí ba álán belé jiti dééŋ udó kúró. Maraŋ álán bá belé tullé bírsiŋ alá kwa kerŋa kuél-ii álán kela kame. ³⁰Naa Wúo'ŋ kuo teyáŋa-sí kilmá sondoroŋ abâba, idiŋ ná kuo teyáŋa wúo'ŋ uluŋ'ŋ ósom gé ná díeŋ suur kaiŋ ai saa in palítiya ila jundíŋ sog álán élla. ³¹Kilmânj pukíŋ, na kilamânj tukíŋ, na gabín, na gulda, na ŋanyiŋ-sí naman janan níŋ ótá-sí kí kééŋ koroŋa nyéttiŋ asi tóŋ bundí. ³²Maraŋ súúru-si koŋas wasé baŋ, nas suur síis aiŋí-si baw, na suuru-sí ápeŋ baw ni áíla biŋa-sí Wúo kí jááso duóŋ dorá ápeŋ piyá.

Magara 5

¹Na naa bí bánj uu it baw álán Wúo'ŋ mitíl-sí kari búlo, idiŋ nás bí kééŋ doláná baŋ náí saa soŋŋá kóel. ²Ná kí joiŋí'ŋ jianj baiŋ, in alá gi Jáásoduŋo kiŋo kóíŋí ná Yé dééŋ suur-sí dáinj uu'ŋ Wúo-sí inná janí murré na gôbbo. ³Maraŋ walá péllét ajilíŋ na muusiniŋ walá gal kilma'ŋ kurríŋ'ŋ díeŋ táas-lé a bírsiŋoba, iláŋ ná kin útóná Wúo'ŋ kwa-lé dom á geba. ⁴Ná dog a bundíba álán útóná óoraŋa'ŋ walá gal belé ulliŋ'ŋ wala gal gorreŋa kusséŋa díeŋ táas-lé iŋi, alá dom á geba, marraŋ díeŋ lóo ǎw nás Wúo-sí assó assó bámiŋ. ⁵Kilmá'ŋ kurríŋ bá in lóŋ inná kunúso'ŋ baŋi jaa. Bí túlléndiŋ-si baluŋ, duó inna muusin wala gal dúrdúduŋo wala gal kilma kurrá, Jáásoduŋo na Wúo'ŋ kuríŋ-lé mirot ásán á keba. ⁶A bundíba áílán duó tog kí beléŋa hóoŋa júuleŋ piá, na kin ótáná'ŋ uuŋ Wúo'ŋ kilmá'ŋ tukkiŋ bánj kila kwa'ŋ íri poi asá baŋi á kajŋba. ⁷Ná naa útóná kila á báaba alá yeerj kawé. ⁸Bí waar lóó dikká'ŋ dió baáná marraŋ naa Lonpii-lé lóó teyyâ'ŋ dió baiŋ. Na naa bánj in baiŋ inná lóóteyyâ'ŋ doláná. ⁹Na lóó teyyâ ótáná tulléŋa kí kíeŋ órréŋá nyét-si

úndul inná w̄arigiŋ na ūŋsee. ¹⁰Na ǎri it boiŋí alá Loŋpii–sí kilmá simmó pii. ¹¹Lóó dikkô'ŋ tááriná járusa–lé a baríba, maraŋ yeeŋa tawrá báwí . ¹²Id̄iŋ ná dog óora–ii álán útóná kilá'ŋ bírsiŋo alá yeeŋ kí b̄utu kawe. ¹³Maraŋ abá útóná nyét lóó teyyâ–lé tawrá kawé, diéŋ jaluŋ see kuŋo álán bá asi tóg lónóla . ¹⁴Iláŋ ná ǎri bi ǎri alá lóó yeyâ–lé kee bá lóníti. In–sí namá id̄iŋ ūŋ in kámiŋa, "Alá juŋi jalŋiŋolas, nás w̄äy–le sállá jeeŋ , na Jáásoduŋo ná d̄iŋ íri úlmóla", ¹⁵Na naa íneser balŋŋ ásáŋ baluŋ bí ay baiŋ álán in á baiŋba inná ulla, maraŋ inná kwa riáŋa. ¹⁶Paraga bi paraga–sí asá baiŋ tááris túllên báa, útónás túlléŋa báa. id̄iŋ ná sogá kin ǎl kí dééŋ dió kaiŋ jitiŋa gé. ¹⁷Na naa ulla a beeŋba maraŋ dééŋ arrá in baráŋ kaa–ii ǎl Loŋpii kóel. ¹⁸Na kira a bababa ísáŋ tie, álán jaiŋ jukkiŋ'ŋ–lé áis jialba, maraŋ kí Kuo teyyáŋas pis beeŋ . ¹⁹Suur–sís kona na láiláná na isiba báa na Loŋpii–sís kí kieiŋ kilmaŋa'ŋ addi nyét muŋjé'ŋ kona báa. ²⁰Na kérrég–sí kí dáŋ Loŋpii Jáásoduŋo'ŋ kona W̄uo Bâ–sí útóná nyétt'ŋ–le assó assó bamiŋ. ²¹Jáásoduŋo'ŋ baŋi'ŋ ūŋ s̄urŋá–sis táayeŋ beeŋ. ²²Yááŋa kieiŋ Jaréŋa–sí baŋi báa inná Loŋpii–sí . ²³Id̄iŋ ná Jaré duónyía'ŋ tabu–ii inná alá Jáásoduŋo maŋiŋkwá'ŋ tabu–ii alá dééŋ suur–ii na Yé in suur'ŋ Jopóduŋo–ii. ²⁴Na naa inná asá maŋiŋkwá Jáásoduŋo–sí tááyéŋ kiŋi , indálán Yáaŋa dog ǎw nás ǎri bi ǎri–lé kieiŋ jaréŋa–sí táayeŋ kiŋi. ²⁵Jaréŋa kieiŋ yáaŋa–sí boiŋi inná alá Jáásoduŋo maŋiŋkwá–sí kóŋi ná dééŋ jaiŋ diéŋ ūŋ rááŋa , ²⁶álán maŋiŋkwá–sí teyyá piá kí belé'ŋ dora na kí koro'ŋ jalŋo teyyá piá. ²⁷Ná Jáásoduŋo in uu–sí id̄iŋ piá ásáŋ dééŋ suur–sí maŋiŋkwá serséreŋa ásileŋ piá asá lóóná dulpul walá tajijolá á kaiŋ wala ótá ǎl innâŋ loŋa. Maraŋ álán teyyáŋa na lóomwari gé. ²⁸Na kí ila dorá táŋ jaréŋa álán kieiŋ yáaŋa–sí dog in kōela in alá yeeŋ kieiŋ s̄urŋa–sí kōela . Ába alá dééŋ yáaŋkwě–sí kóel bá dog dééŋ suur–sí kōel. ²⁹Iláŋ ná duó á keba ǎl dééŋ suur–sí naan, maraŋ bá ruŋny, na dééŋ oro pii, in asá bá Jáásoduŋo maŋiŋkwá–sí pii. ³⁰Id̄iŋ ná kí dééŋ suur'ŋ aríŋá kaŋ. ³¹Iláŋ inná alá W̄uo'ŋ Domboreŋa Toya beléŋá, "In'ŋ ūŋ–ii ná duódee dééŋ báa na íya–sí júndi ná dúiti nás kí dééŋ yáaŋkwě kaŋnyítito, lia kwa ǎw dog námá suur tog kiŋi." ³²In b̄utu appâ–ii maraŋ ká in ámiŋ yé ála Jáásoduŋo na maŋiŋkwá–lé piŋti. ³³Ná kí díŋ duó bi duó dog diéŋ dió ǎw ná dééŋ yáaŋkwě–sí in kóel in alá yé dééŋ suur–sí kóel na Yáaŋkwě álán dééŋ Jaré–sí baŋi pii.

Magara 6

¹Dogólá Loŋpii'ŋ ūŋ kieiŋ walaŋa–sí baŋi báa, id̄iŋ ná in uu dééŋ lóó–ii álán báa. ²"D̄iŋ báa na íya–sí baŋi jáa," iláŋ ná káálintá'ŋ waarkuŋo–ii asá kí jaasi tiel, ³Áísáŋ útóná túlléŋa iŋi ná síŋ dald̄iŋ'ŋ dió ayéŋá suŋŋâ joónŋ." ⁴Ná báaŋa kieiŋ dogólá–sí kilmaŋa tokké á báaba, maraŋ kí Loŋpii'ŋ korana túlléŋa burnyó. ⁵Koya kieiŋ dald̄iŋ'ŋ sagala–sí kí kaŋiŋ na jítŋŋóla na kí kilmá ser baŋi báa, innálaŋ alá Jáásoduŋo–sí baw. ⁶Tááriná–sí déllŋŋ ila dio a bawba alá yeeŋ kaiŋ náŋi kaŋue, iláŋ alá bōel álán yeeŋa kilmaŋa simmó báa, maraŋ táári–ii kí kilmá'ŋ táaye báa ila alá W̄uo kóel inná Jáásoduŋo'ŋ koya. ⁷Táári–sí kí kilmaŋa'ŋ addi nyét–sí báa, inná asá Loŋpii sí–ii táári ba, ná duó–sí á–iiba. ⁸Id̄iŋ ná bí asá baluŋ Loŋpii álán duó díŋ–sí kééŋ duléŋá íni ǎri bi ǎri túllé it'ŋ ná pii ati koy wala gal bajduŋo–ii. ⁹Na sagala kieiŋ koya–sí dog innálaŋ baŋi kaŋiŋa'ŋ as baniba, id̄iŋ nás baluŋ bí ná kieiŋ koya ála illa Sagal'ŋ kwa baŋ alá jawíl kee, na Yé duó bi duó–sí bá arrá táráasiŋ tiel. ¹⁰Naa belé'ŋ kaŋiŋkwá'ŋ–lé , Loŋpii–lé kaŋkíré beeŋ kí kééŋ kurro suŋŋâ'ŋ

dorá. ¹¹Wúo'η derega nyét-sí biñí ásáη taga Áarít Appâ'η tolloma-sí konsa baaríη. ¹²Ídîη ná dáíη deer kí kuldíηaη á-iiba, maraη kí kuriηaη na taálaηakwă na in daldíη dikkô'η kurro jitto'η kurroη-ii alá jaawíl kaíη. ¹³Na naa Wúo'η derega nyét-sí biñí áláη lia abás soog jitti tána ásáη taga kíeη gáarima'η jíri-sí konsa masatâwre baaríη. Lia abás deer agíñí ásáη baíη ná masatâwre béérel. ¹⁴Na naa puttó baaríη, kí uúsee inná kartûm alá nyimaηa-lé ríííη, na kí warííη inná ógõηdereg alá ógo-lé júmíη . ¹⁵Ná perétas birgó áláη ásíléη beeη ná paál buro nás aariη'íη Belétullê-sí bawli. ¹⁶Ná útóná nyét-le ăw nás sssjăi baη inná darrága, illa ásáη kíe taga pendeηa tokkéηa'η utú biriw alá Jittikuηo ímíηti. ¹⁷Na jopós boomé inná tabúηdereg, na Wúo'η belé inná saar aísia Kuo inná . ¹⁸Na tin bi tin-lés kí Kuo bûmel, na jûmas bûmel na dawaηa kí kééη korana nyét bellel . Na naa balíη . ¹⁹Kaa dog gís bûum, kérrég abá dúíη uto áwli áláη gi Wúo beléηa ínni ásáη belétullê'η bûtu-sí kwa-sí áwli ná síη kaíi kílma á aihba. ²⁰Ídîη ná ká kí dééη dáálí írsíη namá dééη uúη kí nyirríηá írsíη. Bûum gís áláη dééη'íη kí uto'η palaη írsíηo innálaη alá ká ôel áláη írsíηo. ²¹Dáíη bára kondó tukas alá Lonpii'η ájí'η seejăi'η táaríduηo-ii áláη dúíη'íη risíηó náis dúíη uu kwă, ásáη baluη ká ay-ii indel na kaa aw . ²²Ká áísa yee áddeη áa ji déllíη'íη uúη, ásáη , baluη kí kindéliη , na áíláη biηa ittíη bora kílma jíñí. ²³Kalăη Wúo Báa na Lonpii Jáásoduoηo bârηa nyét-sí aariη na joiní na seejăi kanía. ²⁴Kalăη Wúo'η tullíη kí kila kwa nyéttiη-ii alá Lonpii Jáásoduoηo kõela kí joiní illa asá a agíñtiba.

Domon asá Pául Pilíbbíná—sí ádden piá

Magara 1

Pilíba deem toy—lé kééná ná Yonân tagît kééná, nás koranja appâna masi'ê dée—lé sáwe, alá Âsiya itti'ê dúó'ê táas kí Roomân'ê kééná, Pául yeŋa—sís nyiíŋí ná íne masîgkwă kîsul. Na in domon sibaŋa soŋŋâs kee kila alás jaarun'ê domon'ê ge, na ila in—sí paalíti Pául ása kila kwa see jâykwă'ê kilmá soŋŋá kee. Soŋŋâ'ê ere in—sí lóníiti in domon—sí alá túmná dió rímmen piá. Na Pául Pilíbbíná'ê—sí masîgkwă—sís assó assó kwă, asá dolla ádden káwe, yé láíláná jammáila piá ásán yeen—sí ðalullin see kwan paalí, nan dog—sí guudin piékwă—le sâwgen piá, nan ðien see jây na miine na kilman'ê pattin ila—lé kurro íní. alá Yasúa—sí kééli, Pául dog—sí kwă, "Yee—sí Wúo ay—ii kakkíre piá" miín alá yee roománíná kéyé. ¹Dóná'ê janí ká Pául kí Timos alá Jáasodunjo Jasúa'ê táaríkwă kan Wúo'ê kwa tiyyána—sí dóná kanni alá Jáasodunjo Jasúa'ê kwa gé alá Pilíba kí tabuna sanadura'ê arrá kaiŋ. ²kalá'ê Wúo dáin báa na dáin Lonpii Jasúa Jáasodunjo tullin na aapiŋ tawrá jáwí. ³Pául'ê juma asá pilíbbíná—sí jumo ká dúin Wúo—sís assó assó ámin kérrég abáis ðien'ê lóónóle kúin duwana nyét—le. ⁴Biŋa—sí kwa nyét gis kérrég kí kilmá'ê simmin duwa ellel, ⁵ðien dóná'ê jabíná uúŋ ila asá ká kíbiŋan belé tullê kwa—sí kúlŋíiti miín déen soog díig kunjo—lé namaŋ attô. ⁶Iláin nás ká alun Wúo ása in táarí tullê—sí tuunja dáin dió, bán pii namaŋ sîn bírnyân ðin agé kí ila soog alá Yasúa Jáasodunjo wáiníiti. ⁷Ka—sí dom gísi áisán biŋa kwa nyét kí in dorá ain iláin ná bí dúin kiilma baiŋ. Kí biŋan kwa nyét arrá Wúo'ê tullin—sís kwa nyét arrás saríga kan miín ila dió alás túmnás aŋá na asá kwa—sí uúŋ see'ê belé tullê arrá ariŋélin—ii. ⁸Na aanas Wúo dúin núní dunjo—ii ka—sí ðien'ê agís táaríníe íðin ná biŋa kwa nyét in wéil in ná alá Jáasodunjo Yasúa biŋa kôil. ⁹Na in—sí ūmel ásán ðien joiní nyiíŋí ná saa soŋŋá een kí uúŋ see'ê jiwín arrá na jarri taraas álán bí taga jarriŋa'ê arrá barán ¹⁰Ná ari id báa ál bânja'ê tullê—ii, liyán bí námá tiyyána ban na lóónás ban lia Jáasodunjo'ê sooga—lé, ¹¹bí kí Yasúa'ê dorá bá sîn kí warigin pis been asá Wúo—sí galaŋa na mujjé undul. ¹²Jain Pául—sí ay—sí lón kúin bânja ká wéel ásán in balun uu aisa kaa eŋa kí see'ê see ásá nyiíŋí álán belé tullê perra een. ¹³Ila ari'ê uu'ê ál eŋa, Kaldaga nyét asá ton kuri kaane na kwa nyét alá íne kaiŋ kalŋas alá ká túmná íðin uu'ê aŋ alá ká Jáasodunjo'ê táarí dunjo aŋ. ¹⁴Iláin uu'ê bânja alá Lon piin kwa gé kurro eeriŋol, álán Wúo'ê belé wárig kírsinŋol nán kí kalí á kírsinŋolba. ¹⁵See—ii kwa ðina Jáasodunjo'ê belé bá kilmá'ê pukkin—ii, na tárrig'ê uu'ê kírsinja, na kerŋa gal kí surma tullê. ¹⁶Kil kwa bá ðien joiní'ê uu'ê—ii ná Jáasodunjo'ê kírsinja, yeen kalŋas ka—sí áila íðin uu'ê kaŋŋul ásán belé tullê aáŋo . ¹⁷Kaw alá Jáasodunjo'ê kí zalban kírsinja ná kí kilmá'ê ser áiba, yeen kôili áisán kaa útóná soŋŋá káwal nii alá ká túmná aáŋá. ¹⁸Marraŋ ari tóg dog áiba? Ari tagît bá idi koranja nyét—le ati zalban'ê uu'ê—ii wala gal surma'ê uu'ê—ii álánbá Jáasodunjo'ê kírsinŋol, íðin uu'ê kaa bán kilmá simmó—ii. Ee, ká bá gi kérrég kilmá simmó—ii, ¹⁹íðin'ê nás ká alun kíðien juma na Yasúa Jáasodunjo'ê kuo'ê uu'ê, uu aisa kaa eŋa áisán jop'ple jee ná ká soŋŋás áre aŋ. ²⁰Na surma gísi álán ari á keba áisán ka—sí déen'ê tubu túí, marraŋ ásán naa kurro soŋŋá aŋ, niná asá kérrég ain, ásán dúin jain nyét—le Jáasodunjo—sís bagi éla ati sállá aŋ wala gal úsá. ²¹Ká—sí ari aisa tagíti déllin jain—lé bá Jáasodunjo—ii na wayí dúí—lé ál paide—ii. ²²Marraŋ abás Suur sállá—ii main ná á úsába, ila álbá in lón alá útóná tulléŋa soŋŋá áa leen walá ásin alunba. ²³Kin'ê dió aŋkunjo—sí níŋ aáŋo? Namáis

mete kin ɔw'ɪŋ táas-lé. ²⁴Ná wêel álán oo ná kí Jáásodɔŋo kôŋ, ɪla bát áisa saa soŋɔ́ tullé-ii marraŋ díeŋ wú'ŋ saa soŋɔ́ gis tagíð-ii ásáŋ suur sállá aɪŋ ná úsúŋba. ²⁵Íláɪŋ nás ká in íwo naa aluŋ-sí ásáŋ sállá ɔ́ɪŋ nán kíbɪŋaŋ kwa nyét kaŋ, díeŋ jurnyúŋó na kilmá'ŋ simmɪŋ'ɪŋ wú'ŋ see jâŷ-lé, ²⁶Naa abá ká asi keer díe-lé awŋí álán gi bɪŋa Yásúa Jáásodɔŋo'ŋ írí kilmáŋa simmó ɪŋí dúɪŋ sabba. ²⁷Na ɔ́rɪ tog alá taggíti bá ɪla dorá-ii alá bí kíc baɪŋ álán in lónŋ inná alá Jáásodɔŋo'ŋ belé tullê kôil, ɪla abá ká êl ná gi ɔ́gɪla walagal ká díeŋ kabar kelámi na ká karra aŋ bá wêel ásáŋ in aluŋ bí ɔ́l puttó béérél kí kuo tog ná deer arrá beer kí kilmá tog belé tullê'ŋ see jâŷ'ɪŋ dóra. ²⁸Náɪŋ bɪŋa dorá tógdog-lé kalɪ á-ii tɪŋba kɪla kwa'ŋ írí áisa bɪŋa tabu'ŋ kééréli. Na in uu ásia bɪŋa-sí díeŋ jáásɪŋo paalíti, marraŋ bɪŋa-sí gal náis díeŋ jopóŋó paalíti na kin útóná nyét Wúo-lé-ii. ²⁹Ídɪŋ ná tullɪŋ ɪla aɪla kaníc déllɪŋ ɪla ála áiba álanbá yee-sí báy, marraŋ dog álán Jáásodɔŋo'ŋ wú'ŋ mííneŋ been, ³⁰Na naa bí dog in táltíleŋ been inná ka-sí ɪla taltala tág ɔ́l baɪla náis kaa ɪŋí, na naa kelbám asá ɔ́ɪŋ ná táltíleŋ indel.

Magara 2

¹Jáásodɔŋo'ŋ-sí ɔ́lullɪŋ bítímél, díeŋ jaɪŋ alá Jáásodɔŋo-lé baɪŋ kurro ɔ́is nyíiti, na déeŋ joɪŋí júndí ɔ́i ná-ii kilmáŋa lúllá pii, bí kuo tiyyáŋa-lés báwnyínti, na suúr-sí ísten jáa na urma baɪŋ, ²Íláɪŋ ná ká saasoná sát aw álán kilmáŋa simmó báa, nás tubu-lé ɔ́rɪ tog baɪŋ, na áísán joɪŋí saríga baɪŋ. na ásáŋ amal tog baɪŋ na ásáŋ ájí tog baɪŋ. ³Na ɔ́rɪ tog dog a bába zalban'ɪŋ surma'ŋ addí. walgal ɔ́ŋguriŋ'ɪŋ surma'ŋ addɪŋ ásáŋ ɔ́ŋgóré been marraŋ suúr ɔ́lúla been. Na kérrég kíeŋ tabuŋa-lé in abawríti ba ɔ́l kwa kerna díelé tullé ge. ⁴Na ɔ́wó bí ɔ́wó díeŋ díó ɔ́w ná déllɪŋ déeŋ suur'ɪŋ oro á piba na dog álán kwa kerna'ŋ oro pii. ⁵Áw nás amal in baɪŋ inná asá Jáásodɔŋo Yásúa kéná, ⁶Bá bará Yés kéérég-sí Wúo'ŋ-sí siba kee, marraŋ yé kí durú ás tɪŋíba álán kí Wúo arrá ge. ⁷Marraŋ yé déeŋ suur-sí in jáá ɔ́rɪ álaáiba, namá koya'ŋ siba bawa namá in píŋí inná kuldɪŋa yé déeŋ suur-sí ɔ́lúul piá. ⁸Ná kí baɪŋ'ŋ dorá ɪlonŋ namaŋ way-ii, namaŋ déeŋ wayí káldábu'ŋ írí eŋa! ⁹Na naa Wúo namá lóóná'ŋ írí kuro-lé jáá namás kona kɪla íní alás kwa nyéttiŋ-lé írí ge, ¹⁰Naa Yásúa'ŋ kona'ŋ baɪŋ'ŋ aldí karába sállál nyét-sí kuro'ŋ dú uuŋul, kɪla alá jaawíl kaɪŋ na kíð alá suúr'ŋ írí kaɪŋ nakíð alá suuru'ŋ dúu kaɪŋ, ¹¹Kwa nyét síŋ kí díŋ in kíne Yásúa ɔ́l dáɪŋ Lonpii-ii, Wúo báa'ŋ galaŋa'ŋ wúŋ. ¹²In uuŋel inná hërreŋa ɔ́lúdi'ŋ díó, kúŋ bârŋa aɪla wêel, tin ɪla-lé ɔ́l ká díelé aáná bí kérrég bá kí baɪŋ baáná na ɪla-lé soŋɔ́ baɪŋ annaŋ ká díeŋ tâs-lé á aŋba, na puttó baarɪŋ ásáŋ bopóŋó kí kalɪ kalɪ na maale maale. ¹³Ídɪŋ ná Wúo alá díeŋ díó kee ná táárí pii báí júndí nás táárí-le surma baŋ na júndí ɔ́i álán ɔ́rɪ id báa alá yee-sí kilmá simmó pii ¹⁴Árɪ bí ɔ́rɪ-sí kí díŋa wala gal kí gulda as bába ¹⁵álán Wúo'ŋ dogólá'ŋ sera lóó'ŋ wari kwá baŋ, kaŋtíeŋa kwá'ŋ jíttiŋa'ŋ díó baŋ, nán ɔ́lúdi'ŋ díó in búlmóla inná hperreŋa bí kɪla kwa'ŋ ugula-sí jaɪŋ'ɪŋ domoŋ'ɪŋ ere bawíti ɪla díó asá bí ɔ́lúdi-síin berrɪŋel inná hërre. ¹⁶Naa bá ɪlaɪŋ báa na ká bá síŋ sibe umóŋ asá Jáásodɔŋo'ŋ soog-lé tusu ɔ́m. ¹⁷Ídɪŋ bá síŋ in paalí kúŋ kurro nyét na dúɪŋ táárí há ála á júŋoba, bí díeŋ see jâŷ bá in lóón ná dol ná táárí Wúo'ŋ-ii dél, Naa annaŋ kúŋ kewa búŋítíyá in dol'ɪŋ írí bá gí síŋ nyorre eeŋ námá ɔ́is nyorre áa kwa nyét arrá. ¹⁸Na naa bɪŋa-sí kí ɪla dorá áw náí kimaŋa simmó ɪŋí námá arrá kilmáŋa pattá káy. ¹⁹Timosɪŋ kí Akuro Ditas abá in yé-ii alá Lonpii Yásúa kôil álán eeŋ, ká naa dakki álán-sí Timos-sí áíddeŋ áa, álán gi dog kurro eerɪŋol abá díeŋ arka dúilé paago. ²⁰Íláɪn ná íne ɔ́wó id ná yé péllét á keba, na ɔ́l kí see'ŋ see dúɪŋ oro pii. ²¹Kwa kerna bá kíeŋ tááríŋa'ŋ dóra káɪla na Yásúa Jáásodɔŋo'ŋ

tááriná'η oro kí díeη ába. ²²Marraη bí baluη—sí Tismos ay—sí pulñí kí ila dorá âl yé táári piá asá Jáásoduηo na Wúo'ηkwě—sí kí bagí táári piá, na ká kí kie belé tullê'η uúnj táári arrá káa. ²³Na táári—sí bá in piá inná alá kwě kí déeη báa táári kawe, na naa ká ay gelsi áísánj yee—sí áddeη áa ila dio abás ká in íwoútóná ay—ii dúítíá áy sánj kaa iní. ²⁴Na ká ása kí Lonpií'η kurro puttó aη ká dog taga álánj díe—lé éla naa dakki. ²⁵Kaa báis in lónj álánj bát tullé—ii áísánj dúínj bára Epararodos—sí áddeη áa. Duó alá táári arrá kaw na alá Wúo'η táári—le arrá kaldaga kaη, na âl dog duó itti alá díeη lóó—le kiirél alá bí áddeη báa áísánj kaa kúínj útóná kiláínj oro pii alá ká wéel. ²⁶Idiñj yee—sí bát—sí taariη—ii áílánj kwa nyét jágí na yé bát is kâli idiñj ná bit in kelbáme âl yé wajân aáná. ²⁷Kí see yé wajân eηa na bát bás ittíríg sayí álánj wayí. Marraη Wúos déeη írí urma kééñá, marraη déllínj déeη írí á kéñaba marraη dúínj írí dog ása kééñááísánj kaa kilma'η sonderog bára'η írí áis nyiiba. ²⁸Ka—sí úmmánj áisa ila—lé sonjá tírinjé lia abá bí yee—sí asi keer bagilo, áílánj kíeη árrá kilmaηa pattá iní, na ka—sí ná—ii iske suúr kóro. ²⁹Lii Lonpii—lés kí kilmá'η puttínj sonjá bitiré. Na kwa inná yee—sí sonjá bagí baw. ³⁰Na yé Jáásoduηo'η táárinj uúnj dákkín—sí piyá álánj wayí. Iláínj ná yé déeη jainj miine—lé jáá áísánj kaa jányínj ila nyiínj áisa bí kíeη korola áisbányiiba.

Magara 3

¹Wárigínj see'η see kuηo: Na ila—lé sonjá kúínj bârηa, Lonpii—lé kilmaηa pattá bây. Kaa uu tóg áisiba áísínj ila—sí tǎy awí áisa waar rimmeη áa na bí bánj táráásínj baη abá ká inná laη áa. ²Kila kwa—sís núñj benel alá in dǎnniéηa gé inná ásaηa. Na alá útóná jittínj kawe na asá suúrñá'η jede—lé kúítío. ³Kiηo—sí ná yee—sí áiba alá jedde seekuηo kéndéli idiñ ná kí Wúo—sí kí kéeη kuo'η dorá bagí kaw, na dáínj jain'ínj íris tusu kaam ila asá kí Jáásoduηo Yasúaη kirsínj, kí kila jeddeηa'η sũbuηa paal'ínj ere—lé tákkeη ás kindelba alá káínj suúrñá'η írí káwe. ⁴Na kí see'η see ká básínj kila áádéñá—le tákkeη eηa abá nínj duó keer kéñé ná déeη tabu'η in jáwritiéη—ii ása sibbe kee ásanj sũbuηa paal'ínj ere—le tákken indel. Ká máánj—sí sibbeηa kila—lé sonjá aínj ásanj kí ila dorá aari. ⁵Kaa aíla kaarínj soog oson na iis—lé namá—ii kándé, ká kí daariη Israílinjá—le aη, Binyamínínjá'η órré'η kwa—lé, alá kí kewa Híbro séér aη; na ká dúínj jainj—lé ká kí ila dorá aáná alá Yasúda'η dáálí belé'η, in ná Parásiduηo. ⁶Na ká saa sonjá nínj sug éérél namá nínj masígkwá—sí nínj táltíleη aw; kí ila dorá alá ká Músa'η dáálí—sí bagí awa, duó á keba álánj taga dê—lé ari kurro'η ráánj. ⁷Marraη útóná kila nyét alá mat ká dúínj tabu'η in awritiéηi ála mat paidéηa gé, na Jáásoduηo'η uu'η tabu'η in áa kila útóná nyét âl júrusa gé. ⁸Na ila—lé sonjá ari bi ari báis júrusi, asá kúdúínj Lonpii Yasúa Jáásoduηo temen'ínj jalunj appâ arrá áa. Déeη uu'η útóná nyét iyo, namái kaa kila útóná júrusa gé ásanj Jáásoduηo—sí oomé. ⁹Naa álánj déeη aη ká naa wárigínj dúínj suur'ínj ás aηba, kí dáálí'η bagí'η dorá aáná, marraη naa ila wárigínj—sí aínj aíla kí Jáásoduηo'η see jâ'y'ínj dorá kaníe wárigínj ila alá Wúo—lé kee ná úndul asá kí see jǎytiél. ¹⁰Wéel ásanj jáásoduηo—sí alunj na ásanj kila kurro ummónj asá yé kie sállá eηa na álánj kéeη wajáka—sí dog wajínólal álánj in eeη inná yee—sí déeη wayí—le. ¹¹Idínj ásanj wayí—le awla ná jainj—lé ari. ¹²Beera—lés jawínj ká in á ámiηba álánj nyóggótog in eηa niná Jáásoduηo ká in uu—sí tabu'η—sí anni ná aw ásanj ila beera—sí ummó ná undí ná dúínj oloη eeη Jáásoduηo Yasúa kôil álánj ila—sí áa. Namá idiñj—ii ná—ii yé kaa—sí júndí ná déeη oloη aη. ¹³Bârηa, ka—sí in áis lónjba ása dúínj beera áge marraη ari tog âl aw aíla júndí náis útóná kila yñtiyá alá dúínj kari'η ere uñje ná tabu útóná kiláínj ere awítí alá dúínj tabu'η ere uñje. ¹⁴ká wárig—sí beera'η ere awínti asánj kôs éla, na ila Wúo'η táári—ii alá kí Jáásoduηo Yasúa'η dorá jainj iri'η—le karió. ¹⁵Kí kwa nyét âl kí kuo appá keηa, ásanj amal tog inná'η kaη; marraη abás díeη dió kwa díηa amala kergel kaínj, Wúo báisínj korana seeηa paalí. ¹⁶Na naa in lónj

álán dáin dorá puttó kâi ná koo ná uu'η see—sí kari kúlíti ál kelkámi. ¹⁷Ka—sí gî kari búlo nyétin kúin bârηa, na bálpúnólas kila—sí álbá jain ila kain álbáis kí kwa kila kien jaina wóyo'η—sí sáye na yeen bá kien kidona'η oro kawē. ¹⁸Na galaηa kid kawē asá tabu'η túi kain, na kien tabuηa bá duldí'η útóná—le kayé kila kien jaina wóyo'η—sí sáye, na yeen bá kien kitona'η oro kawē ¹⁹Na yeen útóná kiláin galaηa kawē alá námán inlón asán diēn íris tabuηas túyal. Na kien tabuηa—lé bás déllin duldí'η útóná kain. ²⁰Marraη kí dáin baru jaawíl kee, na kí dáin jopónóduηo Yasúa Jáásoduηo—sí ²¹Bá kaan masatawre kaan. álán jaawíl búújó, yé asá káin suúrñá'η nyokkéηa—sí jáinó ná in piá inná déēn suur galaηa'η kí kila kurro alá yee—sí kurro inná álán útóná nyét—sí dorool piá ná déēn dóηa tie.

Magara 4

¹Na naa kúin bârηa aila wéel, naη gîs diēn'ín taariη—ii, na bí dúilē in baluη in dekke, áw nás Loηpii—lé puttó búyi kúin kondóná. ²Kurro'η janí na ká Yúdia na Sintika—lé in wéel asá yeen suúr belé tog kain, namaη see jāy kwă nyét in nála. ³Namaη jí dog kúin mániηa'η máni asán kin yáaηa aw—sí jányin—ii idih̄n ná kien arrá saa soηñá kúnyújó asán belé tullē—sí kwa—lé kaagó, namaη kí Kilmenin namaη kúin bârηa nyétin alá kien táári arrá kawa, alá kien kona jain'ín Dombore—lé rímmen in̄i. ⁴Na áw ná kérég Loηpii—lé kimaηa pattá béel. Na dog áisán asi keer waa áw ná kilmaηa pattá béel. ⁵Duó bi duó—sí bundí ná déēn bugilin̄i jágil. Loηpii naa dakki úndul. ⁶Ári tog dog'ín is ken abeenba. Marraη útóná nyét—lé kí júma, na dawa'η jelló—sí kí assó jáa, Wúo—sí kien jinoηa baw, ⁷Na Wúoηa aariη alá duldí'η riηa nyétin íri kee kien kilmaηa na tabuηa jaan kí Yasúa Jáásoduηo'η dorá. ⁸Na dúin belé kari kwan—lé, kúin bârηa kien tabuηa kí útóná kilas pis báa alá seena gé. Na bagi'η ge na terereηa gé, na alá tiyyáηa gé, na alá join'ín gé na alá awsa'η jin'ín gé, na alá tullé ge, na alá mujjé já'η ge. ⁹Innálan útóná nyét áisbá ká áwli na aisa biηa waa na dúi—lé kilbámi na bagila gî ná ká awa, Wúo asá dóηá úndul bân kienηaη baη. ¹⁰Pául Pilípiñá sí assó kwă: Ka—síLoηpii'η íri gi kilmá saa soηñá simmó—ii aisa naa kari'η diēn tullin̄i báwli. kí see bí aila íri baá, marraη paraga ás baánába áisán diēn tullin̄i búkni ká in belé—sí in á ámiηaba aisa kaa ari wari—ii. ¹¹Ká útóná—sí nyét—sí íwi nás kí ila giina íbíti asá ain. ¹²Ká aluη—sí dúin̄i jain ay—ii ál pagiri aη, na dúin̄i jain ay—ii abá kawâj aη. Ká in bútu—sí íwi—sí ká naa lóo bi lóo bás kí giine íbíti, annaη gî dio pissi annaη duur aη, annaη—sí ótóná soηñá dóηas aη wala gal—sí nussa ain. ¹³Na ká taga ari bi ari—sí kí Jáásoduηo'η dorá bán áa aila kurro ín. ¹⁴Marraη ari'η tullē bá ila—ii, aisa bí kaa bá nyin—ii aisa kaa kí dírróna tie. ¹⁵Na Pilíbbíná baluη—sí miín aá ká uuηa nás belé tullē—sí táári aw, miín asá ká Masadúnia—sí undí, masígkwă á kain̄ba áisán kaa dóηá kabía. ¹⁶Janí na jâi—lé déllin bá bí baáná náis dóηá babí, namaη dogalá ká Tisoloniki aáná bí aisa kaa lóóná díηa'η dóηá ádden bawin—ii. ¹⁷Ila dio asá ká ari dóηa á aánába marraη ká in belé—sí idih̄n á ámiηba ála dol wél marraη bá wéel áisán kien duléná ká nyial. ¹⁸Kaa ari bi ari gî búlón aisa ádden báa, naa asá ari tog dog wari ás ain̄ba iláin̄i nás Epaporos—dítas kilas dola ín aisa bí kaa ádden báa. Na yeen in lóná inná gubboηa murrélan, asá Wúo—sí tawrá kawie ila ál yé kôil na alá yee kilmá simmó pie. ¹⁹Na dúin̄i Wúo áilán kí Jáásoduηo Yasúa'η galaηa'η dorá ari bi bari ín ál bí bôil. ²⁰Galaη kalá'η diēn Wúo báa'η ge namaη n̄in̄ kain. Ee yáa. ²¹Dóηá'η janí kari kwan Wúo'η kwa tiyyáηa nyét—sí alá Jáásoduηo Yasúa'η ge dóηá baní. Na bârηa alá kien kain dog gî dóηá kanniá. ²²Wúo'η kwa tiyyáηa nyét gi biηa dóηá kanniá, na soηñá'η ere kila alá ába kuri Kaisâr'ín toη'ín kwa gé. ²³Na áw ná Loηpii Yasúa'η tullin̄i kien baη Ee yáa.

Kolósíjǎ

Magara 1

¹Ká Pául aíla Wúo jáánǎ alǎn jáásodunjo Yasúwa'ň kuréme aň na dáin bára Timos. ²Nás kila tagiňa-sí in domoň rímmen káwa alǎ Jáásodunjo-lé barna see jǎy kwǎ ge alǎ kolose kaiň. Kalǎn Wúo dáin báa'ň tullin na appin díe-lé jail. ³kí kérég bás Wúo-sí assô kamiň abáis biňa kúmel alǎ dáin Lonpii Yasúwa jáásodunjo'ň báa. ⁴Idíň ná kí dien see jǎy kel kámi jáásodunjo Yasúwa-sí see béel namaň dien joní alǎ bí tagiňa nyét-sí bôel. ⁵Na bí in see jǎy na joní dien-sí jaigo'ň uu'ň bain na ari asǎ bí déenín baigel áisa jawíl búgul tullédin káwe. na jaigo-sí ila dios bíwi alǎ uu'ň seen domoň kelbámi. ⁶Na ila bá yé-ii ná belé tullê-ii na in belé tullê bá yé-ii alǎ díe-lé paago in dalđinín dió lóo bi lóo bá belé tullê-ii nás borra pottǎ jáa údul naň kee ná appǎ indílin náis biňa dog borra pattǎ jáa údul ila tin-lé al bí belé tullê-sí kel bámi na alǎ Wúo'ň tullinín uu'ň seen arra baráňǎ. ⁷Na it-sí báa Eparas-lés bíwi dáin ampǎr tááridunjo kodó tullê alǎ jáásodunjo'ň tááridunjo see jǎy dunjo-ii ná dáin lóo táári pii. ⁸Yé dog gis kiňa-sí jonin risiňo ailán biňa-sí kuu tiyyáňa íni. ⁹Innín uu'ň namǎ yé-ii náis kí biňa-sís kérég kúmel min alǎ dienín kelkáme ná Wúo-sí kílel aísán kí déen árén guud biňa si pis piǎ kí riň na kí arrǎ jarán'ň koronja nyét kila alǎ kéen kuo teyyáňa íniya. ¹⁰Kí dawa iláin gis kelel ásán jain illa bain asǎ in Lonpii-sí bagi puljiti. Na alǎn kérég údóna kit baw alǎ ye-sí kilmǎ simmó pie. Na kíen jainja alǎn bá Táárinǎ tulléňa kí koronja nyét kire na bí asan bá dien Wúoň jíwi-lé bú-ii. ¹¹Kalǎn kí kuro nyét kakiré been kila alǎ kéen galaň'ň kuro-lé únula alǎn taga kila údónǎ-sí kí jirmó birnó. ¹²Na bá sí kí kilman'ň pattin assó bowa alǎn gi biňa-sí jundí toň tiyyán kuri-lé tagin'ň miret-lé bányúňi. ¹³yé kiňa sí lóo dikkón kuro lé gi ráňa ná gis ape déen kwěň kondón kuriň lé élla illa asǎ kí déen dorǎ oppoňo. ¹⁴in namǎ déen arrǎ in loň aysa káin katíňa áapeň káwe. ¹⁵Na kwě kondó bá Wúo illa-ii alǎ á lóónjítiba'ň jalun-ii na kwě tabu kwan-ii asǎ jetérinǎ -lé kuro kee. ¹⁶illáin Wúo óttánǎ nyétin-sí arrǎ tewa min kin alǎ jawíl kaiň namaň alǎ suuru'ň irri kaiň alǎ lóónjítia na alǎ á lóónjítiba. na atti kutiňa gé wala gal kuro gé wala gal ába kuriňa gé wala gal kuru kwǎ ge, lóótónǎ nyétin-sí kí déen irri kewe naň déen'ň kewe. ¹⁷Yé lóótánǎ nyétin waar-ii naň dê-lé ótánǎ nyétin kíen lóónǎ kaiň. ¹⁸Yé suur'ň tabu-ii, na suur bá massîg kwǎ gé. na yé namǎ suur'ň jainín din-ii naň kwě tabu kwan-ii asǎ sálǎ káwe asan yé déen dítinín óttánǎ lóo tabu kwan kee. ¹⁹idíň ná Wúo kóni alǎn déen komolmol'ň kwě-le kee, ²⁰kí kwěň irri déen suuru síis óttánǎ le súuleň piǎ min lóótánǎ kila alǎ jawíl kaiň na alǎ surú kaiň asǎ kí kéen kewan dorǎ éla kila asǎ kí kaldáb'ň iri irtó. ²¹Asi díg bí Wúo'ň kara baánǎ na kíen táárinǎ na jariňa jitiň'ň uu'ň bí Wúo'ň gáarima baánǎ. ²²marraň naa kí déen kwě'ň suurín wayin dorǎ kíen súuleň beňa ailán biňa kéen kúňi-le teyyá na ser na lóóm wari piǎ. ²³Na kí see áw ná dien see jǎy-lé kákireň din na pútón din bú-ii na a bondíba aylán jaigo lé karra kawíyal illa asǎ bí illa dio bomé alǎ belé tullê-sí kelbámi na belé tullê karába nyét-si aáné alǎ jawilín dǎ kaiň na kǎ paul alǎ belé tullê'ň táári dunjo aň ²⁴Na ka-sí kilmǎ gí simmó-ii alǎn dienín míneň indel na kǎ dúin suur-sí kí minin'ň pis á na kǎ sí jáásodunjo-ii ná jundí alǎn míneň een ²⁵na jáásodunjo'ň kari júlo kwǎ ban inán míneň kindéLínǎ déen suurín uu'ň na in suur bá massîg kwǎ ge. ²⁶na ka-sí Wúo gé jáánǎ alǎn massîg kwan táári dunjo een aila táári íni alǎn dien uu'ň á naa in táári ila-ii aysan biňa déen domoň nyétin sí tawrá awí na Wúoň domoň bútu ela

ii asá kí ayéná na asá pooreḡ'ḡ eré júúlíná marrḡ naa tagiḡa sí s tawrá jáwí. ²⁷Wúo kóelini asán tagiḡa sí in bútuḡ muniḡiḡ galaḡa járaḡ dió dééḡ arrá páálí na in bútu bá jáásoduḡ ii kí dééḡ suur'ḡ alá kien suurḡa lé kee alá dééḡ arrá in lón asḡ galaḡa—sí saríga baḡ ²⁸Na duó bi duó jáásoduḡ—sí kawlíti na riḡ—si sawgeḡ kaw na guud—sí kawlíti asḡ duó bi duó—sí Wúo'ḡ tabu'ḡ jáásoduḡ'ḡ—si see jáy duḡo kakíre kaagó. ²⁹Na ká soḡḡá únyḡiḡ alaḡ in táári eeḡ ná kí kila kuróḡ peer táári áw aila jáásoduḡo iní kila ál gi júndíya ná táári kí kurro aw.

Magara 2

¹Ká wéel asán in baluḡ ká díḡ'ḡiḡ táári tokké ay—ii aw namaḡ kwa alá Laodicea kaiḡ namaḡ kwa kila asá kien waji bi waji ás káitiba ²Na ká in—sí idiḡiḡ áw alaḡ mat yeeḡ—sí kurro éróḡólal asḡ mat dog joeḡíle kawnyíḡiḡal na asḡ kawajiḡ nyétin jibé kaiḡ alá arrá jaraḡ see kuḡol lé úndul na kí in dorá asḡ wúoḡ butu kíwíal alá jáásoduḡo kí dééḡ suur—ii. ³Alá délé riḡiḡ na jáwíḡ guḡbula túllêḡ díḡ kaiḡ. ⁴Na ká in—sí idiḡiḡ gi s ámiḡ áláḡ duó á keba náí kí gulda tabu amí kila assá tullé lóníḡtia annaḡ. ⁵ká kí suur wari aaḡ dog bás aiḡ ná kí kilmá kí biḡ'ḡ kaḡ. ká kilmá pattá éel alaḡ díeḡ traas jóḡ—sí aḡil ná alaḡ díeḡ see jáyḡiḡ dakúriḡ—sí aḡil ela alá jáásoduḡo—sí see béel. ⁶Na naa abá bí jáásoduḡo Yásúa—sí see beyá ál yé díeḡ Lonpii bá aw ná díeḡ joḡí—le dééḡ dakki baiḡ. ⁷Kien kíḡa—sí dééḡ dió ádeḡ bâ na díeḡ jaiḡ délé butúmó na díeḡ see jáy—lé arba baríḡ niná aysa biḡa kawlíye na aw ná kí assó jáa pis beeḡ. ⁸Núḡis benel alaḡ duó tog dog—sí á bundíba náí kí uu hoo na kí muḡiḡiḡ Piéḡ dorá oppó doloma tîe assá kí duldíḡ ádeḡá na in daldíḡ guuda júrus sa tili marrḡ walá kí jáásoduḡo'ḡ guud ás tiliba. ⁹Eláin ná jáásoduḡo'ḡ Wúoḡ uuḡiḡ komolmoliḡ nyét kee ál yé suuru'ḡ irí kééḡá niná daldí. ¹⁰Na biḡa—sí délé aila kí see'ḡ see jaiḡ see kuḡoḡ kaníe na yé kuro na kuriḡ nyéttin tabu ii. ¹¹Jáásoduḡo—lé biḡa—sí dog gí kándé alaḡ kien katíḡ'ḡ jalḡola kara píḡí ná jede ela áyba ál duldíḡ kwê Béta marrḡ ela ii ál jáásoduḡo béta. ¹²Eláin ná ila dío aisa ká bi kí jáásoduḡo gi arrá kurié na kí jaba biḡa—sí dog gi jaiḡa—lé kí Wúoḡ dorá sálá káwe na kí Wúoḡ kurro'ḡ dorá alá jáásoduḡo sí sálá piá ¹³Waar bí kien katíḡ'ḡ uu'ḡ jáásoduḡo—lés kergel beḡa eláin ná kien katíḡ'ḡ jalḡola—sí túga á kawíba ná dog búsa na Wúo báis kí jáásoduḡo arrá sála piá na yé kééḡ katíḡa nyét gis paaso. ¹⁴Wúo kila janiḡa sí paaro alá dáin irí kaiḡ alá kí Musa'ḡ dáálí—sí baḡi á káaba namá janiḡa alá rímḡeḡ iḡi bawa nás káldábu—lés taḡ. ¹⁵Wúo kuriḡa na kuro kwâ—sí bariḡa buuro nas tabuḡ túi iní kí ila jawar asá yeeḡ—sí kwa sí in ewara inná uppá delema dééḡ kóos síḡ jél lé. ¹⁶Na naa duó tog dog—sí a bundíba áisán ari it—lé beet ál baam wala ál babuḡ wala údóḡá kila asá kí diníḡ sūbu na dúal díwô sūbu wala gal moon'ḡ soog tili. ¹⁷lóótóḡá kin bá nyét lóótóḡá soga tabu kwaḡ nima dooriḡi marrḡ tiyḡi jáásoduḡo lés búliḡti. ¹⁸Duó tóg dog—sí a bundíba asá piéḡ daldíḡ—lé úti na melaga—sí baḡi pii náis kóos—lé putóḡa réḡél duó inniliḡ kila údóḡá sí s soḡḡá lemél alá jáḡila na duó inniliḡ uu hô si kila uliḡ na duḡḡuriḡ pis indel kí dééḡ duldíḡiḡ jarríḡ dorá. ¹⁹Yé jáásoduḡo—lé puttóḡ as tielba alá kuriḡ tabu—ii eláin tabu suur nyétin—sí nímeḡ pii na kí kééḡ karuḡ kúḡí na jaiḡa lóótog rigel namá in túiti nniná al Wúo ye—sí kóel alaḡ túi. ²⁰Na naa ál bí jáásoduḡo'ḡ búsa namás in daldíḡ guuda júurus—lé baj buro kááḡ úuḡi nás baḡi ná in baiḡ iná daldíḡiḡ kááḡ uuḡi nás baḡi ná kééḡ koróḡa baḡi baw. ²¹Niná in ari—sí a jámba ila ari sí a jawyiba ila ari sí dog a júraba. ²²Kit údáḡá nyét alá kila koróḡa díeḡiḡ risiḡá otá júrssa jáliḡá lia asá táári káwe na kin koróḡa kí duldíḡ na guudas tili. ²³Na kí see kin koróḡa bá luḡi iná asá riḡiḡ tili na duldíḡ kwêḡ áádéḡá na kí piéḡ daldíḡ na kien súrḡá kienḡa awreḡ kawe marrḡ kí seeḡ see kin koróḡa temeḡ kaiḡba alaḡ duldíḡ kilmaḡ telek ḡaanyḡiḡ jitiḡ oro pie

Magara 3

¹Na naa in asá bá bí kí jáásodunjo arrá sálá beṅa kíeṅ kilmaṅa lóta kila sí baní alá írí kaiṅ híllâ alá jáásodunjo kee ná kuti lé Wúo'ṅ ere dóná súrúnj ere áw. ²Kíeṅ tabuṅa lóotá kila—lé ba ál írí kaiṅ ná lóótáná kila—lé áiba ál suuru'ṅ írí kaiṅ. ³Idííṅ ná bí búsá ná jíeṅ jaiṅ kí jáásodunjo arrá Wúo—lé júúliṅ. ⁴Abá jáásodunjo ál díeṅ jaiṅ ii lóónála bí dog baṅ kíeṅ galaṅa—lé arrá balṅola. ⁵Na naa bí bá áw ná suuríṅ surmaṅa alá díeṅ dió kaiṅ—sí baw, iná sawata na musiniṅ, na órán jáaṅ surma, na ṅaaṅ jiti, ⁶Na kilmánj kuriṅ, alá kunúsaṅ baḡi jáa ii kin lóótán'ṅ uu'ṅ Wuónj kilmaṅ tukkiṅ kila kwaṅ írí póiti alá Wúo sí baḡi á kaweba. ⁷Tóóríg bí kí kíeṅ surná dog in bǎná ná kí kin surmaṅ'ṅ dora báwíṅi ila tin asá díeṅ—sí kila útóná gordónj p̄e. ⁸Marraṅ naa bí aw ná kin údóná nyétin—sí bundí niná kilmá'ṅ tukkiṅ, na gabiṅ, jande na jawríṅi na belé rúbba alá kíeṅ udoṅa—lé kórél. ⁹Jaiṅ—sí pié as bawba eláin ii na bí jaiṅ toy—sí kí kéeṅ údónánj bápó. ¹⁰Naa bí namá jaiṅ dió biṅi ila alá tebtebe dió kawítia álaṅ tullé in eeṅ niná déeṅ jetéré duṅo aysaṅ déeṅ suuríṅ jíwi nyét le él. ¹¹Ila jaiṅ dió lé aila Wúo íní a Yonándunjo na Yaúdidunjo táás—lé kergel á keba namaṅ duó alá kándé wala gal ál jebéreg—ii wala gal duó juta duṅo na duó aasi wala gal koy wala gal baj duṅo, marraṅ jáásodunjo bá nyét—ii naṅ nyét—lé kee. ¹²Na naa innálaṅ Wuónj kwa alá tiyána na kondóná baan kíeṅ surná sís ayín na dónánj wassiṅ na daluliṅ na buguliṅ. ¹³Na jirmós biṅi suur—sí bírmó na suur—sí áapeṅ báa ari bi ariṅ diṅa lé asá mat baiṅ nás kíeṅ suur dikko baw surná áapeṅ báa niná ayla loṅpii biṅa áapeṅ piá. ¹⁴Na kin tullíṅa nyétin belé si írí banyi asá útáná nyétin sí jirgó tullé kuṅo sís suur rigel. ¹⁵Áw ná jáásodunjo'ṅ appiṅ kíeṅ kilmaṅa—sí karga jaa eláin ná bí suur togín ariṅá baan biṅa sí appiṅ lé gís tarí káwe na aw ná assó jáa kwá baan. ¹⁶Áw ná jáásodunjo'ṅ belé díeṅ dió kí kawajin óoṅ suur—sí kí riṅ nyét—sí guud bawlíti na awseṅ—sí baw kí korontaṅa na láíláná na issib kí assó jáa ila alá kíeṅ kilmaṅa lé kee kies Wúo sís kona baw. ¹⁷Na ari bi ari ná kí belé wala gal kí táári baw bá nyétin sí bá kí loṅpii Yaśúa'ṅ kona baw nás Wúo báa—sí kí Yaśúa'ṅ iri assó baw. ¹⁸Yáaṅa kíeṅ jaréṅa—sí baḡi bá iláin ná ila ari it—ii ál bí in lónj álaṅ Loṅpii—lé bâ. ¹⁹Jaréṅa kíeṅ yáaṅa—sí boṅi na áaseṅ as bindelba. ²⁰Dogólá kíeṅ walaṅa—sí nyét—le baḡi bá idííṅ ná uu Loṅpii—sí kilmá simmó pii. ²¹Báaṅa kíeṅ dogólá—sí kilmaṅa sondrog a bawba baráníṅ kuro júúnal. ²²Koya kíeṅ siida suur—sí nyét baḡi bá ná déllin ila dió áiba ál yeeṅ kawli na alá bóel álaṅ yeeṅ—sí kilmaṅa simmó bâ marraṅ álaṅ kí kilmaṅa'ṅ tiyyiṅ baḡi bá díeṅ baḡiṅ uuṅ alá Loṅpii—sí baw. ²³Táári bi táári ná baw kí kíeṅ kilmaṅ'ṅ táya báa déllin niná ila asá loṅpi sí baw ná kwa sí áyba. ²⁴Iláin nas bí baluṅ—sí asán mirit Loṅpii—lé niná duléṅá boomé bí Loṅpii jáásodunjo sí nás táári baw. ²⁵Na kwa kila nyét ál údóná kuséṅa kawe ásaṅ díeṅ eeṅ údóná kuséṅ'ṅ uu'ṅ ál yeeṅ kawe na híllâ kergel jáa á keba.

Magara 4

¹Siida kíeṅ koya—sí kí arrá já báy na kí ser já báy, na bí baluṅ—sí dog ása jaawíl Siid baiṅ. ²Na jûm—lés mondo, mondo beeṅ na balínj ila tin—lé ál bûmel na Wúo sís assó bámiṅ. ³Na ila tin—lé kiṅa—sí dog gis bûm ásánj Wúo mat déeṅ belé—sí órré pawlí álaṅ kí mat jáásodunjo'ṅ bútu—sí tawrá kawíya alá ká déeṅ uu'ṅ kí nyiríná irsín. ⁴Bûm—sí álaṅ ká mat ye túlléṅ diṅ tawrá awí alá déllin in lónj álaṅ áa. ⁵Paraga bi paraga asá baiṅ tááris túlléṅ bâ álaṅ kila kwaṅ ere kí riṅ baan alá see jáy kwa á geba. ⁶Na áw kéréḡ díeṅ belé nas tullíṅ dió píssiṅ kee niná dúú asá kera paago ila namá in lónj ásaṅ baluṅ duó bi duó ainíṅ bawíti. ⁷Taisos kila údóná nyét gísínj kwá aisa ka—sí indeli yé Jáásodunjo—lé dúínj bára kondó—ii naṅ see jaiṅ táári duṅo—ii naṅ dog kíeṅ Loṅpii—lé arrá anpara kaan in namá elain na ká Taisos díelélé ádeṅ aw ásaṅ ⁸in balum kí ay kendel na mat aylánj biṅa itíṅ

bora kilmâ jíjî. ⁹Taisos kí bára see jáy duño na kondó Onesimus, ádeñ áa alá díeñ daráñ kwan dió díg gi. yeeñ biña gísín in lóón údóná nyétin arrá karúl al jáLíjá. ¹⁰Aristorsos alá kíc túmná kaiñ dóná gís ádeñ pii namañ Mark asá Barnabas'íñ báañ baráñ kwě–ii dog gis dóná ádeñ pii na awsaña–sí namañ alá beyá ásañ Mark–sí bitíré abá díelé éla ¹¹Na Yásúa alá dog Justus karía gís dóná ádeñ pii Yaúda ba kin gé délin kúíñ anpara táárí kwan dió alá Wúoñ táárí kawé na yeeñ ka gí dóná lúllá kawé. ¹²Dón'ñ janí epaparas–lé úndul díeñ daara'ñ daara duño keer alá jáásoduño Yásúa'ñ táárí duño–ii na yé aysa bá kereg bi kereg biña kí zindíya júmel Wúo jílel aílán jundí ná dakkíré bari alán jáásoduñ'ñ kari júlo kwă kakíreña tág baañ asañ Wúo'ñ ááreña–sí nyétin kí see balum ¹³Na ká áíSá'ñ díeñ'íñ âl soñná ñunyoño namañ kwa kiláin alá Laodikia na Hierapolis kaiñ. ¹⁴Luke alá dáíñ hakim kondó ii dog díeñ gis dóná ádeñ kawé¹⁵Bârñá dúíñ dóná janí alá Laodisia kaiñ na nympha alá masîg kwă dééñ tóñ kaiñ ¹⁶Na lia aísá in domoñ–sí ardeñ káwe äw ná masîg kwă–sí dog ardeñ káwal alá Laodisia kaiñ ila daomoñ–sí ardeñ báa asá Laodisia'ñ see jáy kwă–sí adeñ káwe alá yeeñ kanía aísá'ñ biña ádeñ káwal . ¹⁷Na Arsipus sí in buwa äw nás in jalun álan ila táárí–sí jage aíla Lonpii iní. ¹⁸In dóná'ñ janíñ orga–sí ká pául kí dúíñ dóná rímmen aw dúíñ uu alá túmná aiñ agís yálba.

1Tasalóniá Dígkũño

Magara 1

¹Dóná'ñ janí ká Páull, kí Sibalnas, na Timos arrá kañ ná in domoñ Tasalóniá'ñ Masíñ sís rímmenñ kaw alá Wúo báa na alá Loñpii Yasúwa jáásodũño'ñ gé. Káílán Wúo tulíñ na aapñínní. ²Tasalóniá jaiñ na see jáy–ii, Kí bá kéréñ díeñ'íñ Wúo sís assó kámiñ naa bá kiñ ná káíñ Júma–lé díeñ'íñ kéréñ kírsiñ. ³Tin bi tin asá dáíñ wúo báa sís kúmel bá gí tabúñ ná kámiñ, bí díeñ see jái–sí táári–lé äy–ii bawrí–ii, na joñí á gi júndi ná táári tokkê sáw baw na díeñ joñí dáíñ Loñpii Yasúwa jáásodũño–lé ay–ii kakíre–ii. ⁴Ilán'íñ nás kí kalon bárnã Loñpii áila kówel nañ gí jájó, ⁵Ídín ná dáíñ belé tullê díeñ erre déllíñ kí belé á élla ba, marrañ dog kí kũro, na kí kũo teyyãña, na dog kí jabí písiñ élla. Na bí baluñ–si dog kí díeñ díó kaa kaw kaáña. ⁶Na bí namás kiña na Loñpii sís bítímóla annañ dog soññã mííneñ beña bí bás kũo teyãña–lé ila domoñ alá Yasúwô kí kilmán simiñ si biíña. ⁷Na bí namán si see jáykwá–sí jétiñ'íñ–si metíl beña alá Masadũniya na Akáya kaiñ. ⁸Loñpií'ñ belé díe–lé jáwla ná kaw kernã–lé perra eña, ná déliñ Masadũniya na Akáya áiba, marrañ díeñ see jái asá Wúo lés baiñ lóó bi lóó pago. Na na kí ákuwêl baa álán díeñ see jáñí írí belé díg kwa aiy see beyá. ⁹Ilán'íñ ná kwa lóó bi lóó ari idiñ kírsiña ân eña ila tin ân kí díeñ jagilíñ kíó, na ilán kírsiña bí Wúoñ erre ay–si baiño ná Kũnúsa–sí soor baní álán see dũño–sís kí see táári báa, ¹⁰na dog kírsiña bí díeñ kwé Yasúwa kariñ sí a–ii ban asá Wúo wayí–lés sálá piyá ân dúti álán míñ jawíl búño áísán kiña Wúo'ñ gabbín ila ân údul–lé jópó.

Magara 2

¹Kúíñ bárnã bí kí kíeñ korola baluñ–si, dáíñ jél ân kí díe–lé kéla tánã wari áskéñã baa. ²Marañ in asá baluñ kí ân dem Pilibi waar mííneñ kéña nañ gí kíyíñul nañ dog konsa jaari soñã kééñã kí dáíñ Wúo–lés kũros káñã alá Wúo'ñ belé tullê–sí tawrá kawí. ³Kí dáíñ dagá dagá asá kwa–sí kaw koron wala gal suema rúbba–lé ás tiélba walá uu it á kawba álán duó díg–sí júúleñ káa. ⁴Na ilán koñsa nii asá bá kí Wúo'ñ dorá kabíñé áilán Wúo'ñ belé tullê kaniya, na namá yee tawrá kawritía ná kilmá'ñ simmiñ'íñ áiba marrañ álán Wúo–sí kilmá simmó káa nii ân káíñ kilmaña érrél. ⁵Nii asá baluñ kí péléť kí abalán uña ákisiñ baa kéréł baa kéréñ kí abalán surma á kírsiñba walá kilmá'ñ kũriñ–sí kí uñã abala ás kũlelba na Wúo dáíñ núñí dũño–ii. ⁶Kí uu it á kãba ásán kwa–lé díe–lé wala duó díg–lés assó komé bá bará kí ân Jáásodũño'ñ kũrẽmeña kañ in lónj álán díe–lé assó koiñí. ⁷Marañ kí mãmán bugula káñã nii ân káñã nii asá yáa kwẽ bará kee ná kee ná déeñ kwẽ orro p–ii. ⁸Na kí in joiñí soññã áila kí biña kwẽ kiña kilmaña gí simmó iñi ná déliñ ilán áiba ásán Wúo'ñ belé tullê–sí sadígê keñ marrañ dog ásán káíñ kuíñã sídigeñ keñ. Edíñ ná bí kiña saa kondónã beña. ⁹Na kí see bárnã biña dáíñ díldi míñ na táári tullê'ñ gís lóónjítíya. Kí kí luul na tóó tári toké káa álán díeñ díó duó díg lé jatab á keñ baa áísán biña wúoñ belé tullê káwli . ¹⁰Bí káíñ kúñi kwá bañ, namañ Wúo dog dáíñ núñí dũño–ii, dáíñ táári teyyã na wariñ asá díeñ erre káñã bí ân see jáy kwá bañ. ¹¹Inná asá bá bí baluñ díeñ díó duó bi duó–sí in keyá, inná ân bá báa kéeñ dogólã–sí tiéll, ¹²Kí díeñ díó duó bi duó–sí kilmá lúllã kã nañ kũro kaní nañ gí kígé álán ilalañ

ban alá Wúo—sí kilmá simmó pii, Wúo áíla kéen galaŋa—lé na kuriŋ—lé gî taríŋ.¹³Na sibe keer kee asá kí déen uŋ tebtebe assó assó kámiŋ, idíŋ asá bí Wuo'ŋ belé ila síb bomé alá dē—lé kela bámi, bí lia belé—sí ás bina baa ál duldíŋ kwē belé—ii, maraŋ ál yēe ná kí seeŋ see Wúoŋ belé—ii, ila ál kí see'ŋ see díen dió kee ná táári pii bí ál see béel.¹⁴Iláŋ ná bí bārŋa Wúo'ŋ maŋíg'íŋ kwa'ŋ juŋímo kwā beŋa kila ál jáasoduŋo Yaŋúwa—lé kila ál Yúdiya kaŋi. Iláŋ ná bí kila kwa'ŋ dóŋa míineŋ beŋa inná kila ál maŋíg'íŋ kwa ál Yaúda'ŋ dóŋa míineŋ kiŋi¹⁵na kin Yaúda Loŋpii Yaŋúwa—sí na domoŋ kwā—sí kaŋi naŋ gî kiŋa kúré ná gî paál kaŋál yeŋ Wúo—sí kilmá puuya káwe naŋ—sí kwa nyéttiŋ síb kogsa kéréli.¹⁶Na yieŋ dog úmáŋ uu it káwe áiláŋ kiŋa kiŋa kase ásáŋ jára—sí Wúo'ŋ belé á káwli ba ila alá dúiti ásáŋ yieŋa—sí jopó élla. Na ál inná'ŋ káwe yieŋ bá kaŋi tebtebe nás kieŋ kaŋieŋas kisa áláŋ díen addi—lés kaŋul.¹⁷Bārŋa marraŋ mín ná gîs kíbiŋi tin itíríg'íŋ kí súrŋa kergel káwe, ná kilmaŋa áiba ná gîs kergel káwe. Kí bát kâ áláŋ Tasalónikia koo, idíŋ ná gîs kiŋa—sí saa soŋŋá tarriŋi áláŋ gî biŋa—sí kaŋíl.¹⁸Na naa namá kôliŋi áláŋ die—lé koo ká Pául, asi keer maraŋ ányidi namá gîs úriŋi.¹⁹Dáíŋ jágo na dáíŋ kilmáŋ simmiŋ walagal dáíŋ saát ila ásáŋ kí kége dáíŋ Loŋpii Yaŋúwa'ŋ tabu'ŋ—sí dongórés keeŋ ka níŋ—ii ila dio alá yé wíŋi ti?²⁰Salá bí ban kí seŋ see ná galaŋa na kilmáŋ simiŋ ban.

Magara 3

¹Na naa álbá kotoiŋo áláŋ in—lé soŋŋá kirmó, namá tabu'ŋ in ká ál tullē áláŋ kí káíŋ korolaŋ asil ká—ii.²Namá Timos—sí ádeŋ kâ, Timos báíŋ bári naŋ táári—lé dáíŋ taŋwáse duŋo—ii ál Jáasoduŋo'ŋ belé teyá sí kewerel, áiláŋ biŋa díen see jîi lé kaŋíré piyá na kuro gî íni,³Álá díen dió duó tog dog ákee ba ná kí kin uŋa írtiŋóla. Idíŋ ná bí bát—sí túllēn diŋ—sí kwē'ŋ baluŋ .⁴Kí Jáaso'ŋ kaŋi júlo kwā mineŋa ál káíŋ gé, iláŋ ná asá kí biŋas kayiŋá kí aí saa tin níŋ waar kwa kí áláŋ údóŋá tárráŋa—lé míineŋ keŋ, namá iŋi albá yé—ii asá bí baluŋ.⁵In sibe'ŋ uu bá otoŋo áláŋ in—lé soŋŋá kírimó, namá Timos—sí ádeŋ áa áláŋ díen see jâŋ'íŋ arrá'ŋ. Ka namá gî kaŋi tiyéliŋi áila kí dorá díg áarit appâ ugo na dáíŋ táári namá íri hô júŋo.⁶Timos síŋ kuro'ŋ uu jawí, maraŋ Timos bá naa dákki kéená ná die—lé pago namás díen see jâi na joiŋi bélé diwwô'ŋ see jâi élla. Yé kiŋa—sí in gîs kwā biŋa—sí áisa bá kéréŋ dáíŋ gî lónjítia, na dog gîs in kwā áisa biŋa—sí dog dáíŋ tarriŋi in áisa bá kiŋa—sí tarriŋi áiláŋ biŋa—sí kaŋíl.⁷Naa bārŋa díen see jâi'ŋ uu'ŋ kiŋa—sí káíŋ tárríŋá tokkéŋa na káíŋ miineŋa—lé gî kilmaŋa lúllá iŋi.⁸Naa kí kí see'ŋ see kuo kaldi, ná dí Loŋpii—lé putó béréel.⁹Naa kí díen uuŋ Loŋpii—sí taga ai síŋ assó kwa, áláŋ ila kilmáŋ simmiŋ kawí asá kí uuŋ dáíŋ Wúoŋ erre—sí tabúŋ kaiŋ?¹⁰Kí kí luul na tóo bás kí zandies kúmel áláŋ gî biŋa—sí asi keer kaŋíl náis ari it si kányi áisa biŋa—sí see jâi—lés waŋi—ii.¹¹Na ká sáŋ dáíŋ Wuo dáíŋ bá kí déen dorol, na dáíŋ Loŋpii Yaŋúwa, dorá kaŋol ná die—lé koo.¹²Káíŋ sáŋ Loŋpii díen joiŋi nyíŋi nás díen dió duó bi duó na kwa nyéttiŋ erre teljeŋ piyá nii asá dáíŋ erre teljeŋ—sí pii.¹³Kaíláŋ ké kieŋ kilmaŋa—lé kaŋíré piyá ásáŋ Wúo dáíŋ báŋa tabu'ŋ—sí lôm—sí waŋis ban na teyáŋa ban ila tin alá dáíŋ Loŋpii Yaŋúwa kí kéen kwa teyáŋa wíŋi ti.

Magara 4

¹Jaiŋa alá Wúo—sí kilmá simmó pii, liya kaŋi'ŋ erre, bārŋa dáíŋ—le úsa saa bomé áláŋ baiŋ ná Wúo—sí kilmá simmó—ii inná álbá bí ban ná bāw, na kí biŋa—sí gî Loŋpii Yaŋúwa saát kwa naŋ gî kíŋi áláŋ in uu—sí soŋŋá báa.²Na bí baluŋ—sí kaa áwseŋa kaŋi'ŋ áila kí Loŋpii Yaŋúwáŋ taála kaní.³Iláŋ ná in Wúoŋ árre, áláŋ bí teyá beŋ , na ajiŋiŋ—lé éŋgéreŋ beŋ,⁴Díen dió áw ná duó bi duó déen suur'íŋ orro piá kí ila dorá pii alá teyá—ii asá baŋi dió kee,⁵ásáŋ órráŋ surma dió á

kebaa (nii alá Járra asá Wúo—sí ás kalŋa baa). ⁶Liya díeŋ dió duó áán kee ba álán déeŋ bára jááso'ŋ kaŋi júlo duŋo'ŋ írí kaŋiŋa piyá álán déeŋ írí dorrá ráán, kí biŋa in uu—sí míŋ gís waar waa naŋ gís kí kurá sáwgeŋ káa. ⁷Nís in kwa Loŋpii ása kila kwa—sí áásileŋ pii, ál kila údóná kawe. ⁸Idíŋ ná Wúo á gi taŋiyaba álán jaiŋ rúbâ kaiŋ, maraŋ álán jaiŋ teyyâ kaiŋ. ⁹Naa na duó it ál in áwse—sí erel, duldíŋ kwé—sí áiba ná errel, maraŋ bá Wúo—sí áíla kéeŋ kuo teyyáŋa íní, naa ná bárŋa joiŋí erre bí á bolê baa áísáŋ duó tog dog rímeŋ piyá ilán ná biŋa—sí kí kieŋ korola Wúo gís paalí álán kieŋ suúrŋá bôil. ¹⁰Naa kí beléŋ see bí Wúoŋ kwa nyét—sí bôwêl álán Masadôniya kaiŋ. Maraŋ bárŋa kí biŋa gí kígíti álán in uu—sí soŋŋá baa. ¹¹Ila uu síis díeŋ árre lés baiŋ álán jaiŋ maale baiŋ áílán díeŋ táári'ŋ uu putó tiyéł ná kieŋ koŋa táári baw, álán díeŋ sulum'ŋ írí baiŋ in áísa bá kí míŋ waar áwseŋ káa, ¹²Ásáŋ díeŋ kéré gí jaiŋ kwa paal kúŋaŋ baŋi—lé kôs—sí êl na álán dog aŋi it ál bí bôwêl duó tog dog—lé ás baiŋ baa. ¹³Loŋpii'ŋ jáiŋa, bárŋa kí ákôwilba ásáŋ bí ábaluŋ ba kila kwâŋi alá sooga kuráŋa ál sooga kurráŋa kuŋul, áílán kilmaŋa sonдорog á iŋi ba niná kila kwa kerŋa asá jígo ás kiŋiba. ¹⁴Iláŋ míŋ ál in see kél Yasúwa ál way naŋ—sí sállá eŋa kí asi keer, naa dog in see kél Wúo ásáŋ kila Jáásoduŋo'ŋ kaŋi júlo kwă—sí jółé kí Yasúwa kila ál sooga kuráŋa kuŋul. ¹⁵Iná álba Loŋpii'ŋ belé beléŋ kí in gís kámiŋ ál—sí kaŋi ná sáláŋa kaiŋ áíla kundie namaŋ Loŋpii'ŋ jáiŋa—lé, kí see'ŋ see kila kwa—sí tabúŋ ásíŋ kándo baa ál sooga kurá kuŋul. ¹⁶Loŋpii kí déeŋ dorol álán jawilíŋ. Kí núrgúŋ urú na kí Meleŋ gâ tibúŋ arka na kí Wúoŋ á bayáŋ arka búŋó, na kila kwa ál soga kuráŋa kuŋul ál jáásoduŋo—sí see kéliŋí main námás jiŋa síis sállá káwal. ¹⁷Liyá'ŋ kí ál sálláŋa kaiŋ na áíla kundie bá gí kégeŋa arrá kabe kí kútuŋá dio áísáŋ írí kiŋal nás kí Loŋpiŋ jawil káya. Naa na báŋ kéréŋ kí Loŋpii'ŋ kaŋ. ¹⁸Na naa suúrŋá—sí kí kin beléŋá kuro baní.

Magara 5

¹Naa bárŋa, inná tina simmeŋa'ŋ sabáŋ eréŋ ná kin údóná ál júítá álán iŋiŋi duó tog dog sí áá buwêl baaái sáŋ aŋi díg gí rimeŋ piyá. ²Idíŋ nás bí túllén diŋ—sí baluŋ Loŋpiŋ sog báŋ kí luul in élla inná kam. ³Ila dio alá kwa in kámiŋa ál aŋiŋ na aŋaniŋ kee," séddiŋ námá Jáásoduŋo írí kóro. In ná daŋiŋ'ŋ waŋ yáa kólíŋ írí. Na kí see'ŋ see yieŋ délé ásíŋ urul ba. ⁴Maraŋ bí bárŋa, bí lóo dikká—lé ábiŋ ba in soog pirje in aa eŋba niná kaam. ⁵Bí nyétiŋ—sí lóo tiyá'ŋ dogólás baŋ kí luul wala gal lóo dikká'ŋ á kaŋ baa. ⁶Na na awú ná in á keŋ ba niná kwa kerŋa. Na áw ná kilíŋ ná káŋi suúrŋáŋ orro kwa. ⁷Ilíŋ ná kila kwa alá kuŋe kí luul kuŋe na kwa—sí asá kiras tili kí luul—sí tili. ⁸Maraŋ na kí tóŋ kaŋ, áw ná káŋi suúrŋáŋ orro kaw na see jaiŋ na joiŋí—sí in kiŋi niná ógo'ŋ dereg na japó'ŋ jígo—sí niná tabúŋ dereg. ⁹Idíŋ ná Wúo kiŋa—sí á gí jánóba álán déeŋ kilmá'ŋ míneŋ keŋ, maraŋ ásáŋ jopó kí déeŋ dorol kí dáŋiŋ Loŋpii Yasúwaŋ dorás komé. ¹⁰Yé dáŋiŋ uu'ŋ wayi láyáŋ alaŋ kuŋi, wala kalíŋ álán mat kégeŋ arrá kaiŋ. ¹¹Naa na suúrŋá—sí kuro baní na butúmúŋó, niná albá baiŋ ná baw. ¹²Áwsaŋa na borapattá jáŋa kaŋi kwá, na bárŋa kí biŋa gí kiŋile álán kila kwa—sí baŋi báa alá díeŋ tás—lé táári tokkê kawe aisa biŋa Jááso kaŋi júlon kwá—sí tabúŋ—sí káwítíya naŋ áwseŋ kawe. ¹³Yieŋa—sí kí baŋi na joiŋi soŋŋá baŋi ila táári'ŋ uu'ŋ alá yieŋ kwe. ¹⁴Suúr kí aŋiŋ bóŋ, bárŋa: kígíti gí álán asú da—sí sáwgeŋ báa na álán kila kwa sí, kuro baní alá kuro júŋe, na álán—sí kwa nyokkéŋa síis bányíŋi. ¹⁵Na déeŋ arrá in baráŋ duó díg ála á kee baa. álán bára—sí uu jitiŋ kí jitiŋ jáwítí na bá uu ti baw ásáŋ kéréŋ suúrŋá na bárŋa síis tullés indel. ¹⁶Biŋa áw ná gí kéréŋ kilmaŋa simmó gé. ¹⁷Na búmel—sí nán áá béréł baa. ¹⁸Údóná nyéttiŋ—lés assó assó bámiŋ. Idíŋ ná in Wúo'ŋ árre—ii ál jáásoduŋo Yasúwa—lé kee. ¹⁹Kuo teyyáŋa'ŋ utú—sí asi baw baa. ²⁰Domoŋ kwă'ŋ domoŋa—sí duu asi belló ba. ²¹Maraŋ údóŋa nyéttiŋ—sí bári. Aŋi it—lé puttó béréł ál tulé—ii. ²²Na jitiŋa'ŋ óréŋá—lé nyéttiŋ éŋgéreŋ beeŋ. ²³Kaláŋ Wúo kí déeŋ aŋiŋ'ŋ dorol nyéttiŋ tiyá piyá. Kaláŋ kieŋ korola nyéttiŋ kuo, namaŋ

kuíjǎ, namaŋ surújǎ Lômínj kara gé kí ıla tin alá dáinj Lonpii Yasúwa wáíjítí. ²⁴Ila duó áíla taríj see jaíj-ii, kí see gí asi tóg tiyá piyá. ²⁵Bârŋa kiŋa gís bâm. ²⁶Bârŋa-sí nyét kí ɯdó'ŋ jâm dójǎ baní. ²⁷Ká biŋa-sí kí Lonpií'ŋ taála gí ígítí álǎŋ-si bârŋa nyétíj síj in domoŋ-si árdeŋ-si báa. ²⁸Kalǎŋ dáinj Lonpií'ŋ tullíj Yasúwáj kégeŋ baŋ kégeŋ baŋ ee yáa.

2 Tasalóniḡá Ḃwkuḡo

Magara 1

¹Ká Pául, na kí Silbanos, na Timos, arrá kaḡ ná Tissalónikán Maḡsḡ kwă ḡl dáḡḡ Longpii na Báa Yasúwa Jáásodunḡo. ²nás yeeḡa sis in kámiḡ kalāḡ tuliḡ na aḡiḡ díe-lé péḡél ḡl dáḡḡ Báa na Lonḡpii Yasúa-lé úndula. ³Kí kéréḡ bás díḡḡ Wúo-sís assó assó kámiḡ, na bá kaiḡ ná káiḡ júma-lé díeḡ'ḡḡ kírsiḡ tin bi tin nás Wúo dáḡḡ báa sís kumel bá-ii taḡbu'ḡ úndul ná kámiḡ bí díeḡ see jái-sí táárí-lé ay-ii bawríti na díeḡ joiḡí ay-ii ḡḡ júndi ná táárí tokké sáw baw. ⁴Naa díeḡ jíḡḡo dáḡḡ Lonḡpii Yasúa Jáásodunḡo-lé ay-ii kákkíré-ii ilán nás kí kaluḡ báḡḡa biḡa Wúo áila kôwel naḡ ḡḡ jááḡó. ⁵Kin údóná Lonḡpiiḡ jḡḡé kí see-ii, idiḡ ḡlání jí lonḡpiiḡ kaḡiḡ-lé jaan, kila dorá jḡ kigíe. ⁶Kí see, ay-ii saa tulê-ii ḡlání Lonḡpii kí déeḡ bajḡḡ wáḡḡa ná kwa kit-sí iní ḡl déḡḡ kúnyúḡul, ⁷Álání ḡḡ kawíyal kí ila dorá ḡl kéḡeḡ kaan, abá Lonḡpii Yasúa írí kee ná úndul kí déeḡ bajḡḡ na melega ⁸Kí utú'ḡ ulma, námás lónḡla kila kwa-sí ḡl ye-sí see á kéyeba namaḡ déeḡ dombore-sí kila kwa-sí ḡl yee-sí see kéyé. ⁹Yieḡa-sí bán-sí kigíyal jḡḡeḡá sogá soḡá Lonḡpiḡ taḡbuḡ namaḡ déeḡ bajḡḡ kurón taḡbuḡ. ¹⁰Yé ḡlání piyá in-sí kí ila sog ḡl ye wáḡḡiti ḡlání kéeḡ kwa-sí kíeḡ duléḡá iní kila kwa-sí ḡl yee-sí see kéyé, idiḡ dáḡḡ aldí díe-lé bá aldí sáiti. ¹¹Inn'ḡḡ saan'ḡḡ kí biḡa-sí ḡḡs kumel kéréḡ bi kéréḡ, ilán ḡlání ḡḡ dáḡḡ Lonḡpii jáḡil naḡ ḡḡs taḡí piyá ná ḡḡs piis piyá kéeḡ kuro kí kuriḡ tulê na kí see jaiḡ dorán táárí. ¹²Kí kumel-si in sí ḡlání Lonḡpii Yasúa'ḡ kona díeḡ dió baja kiḡi, na bí díe-lé, kí lonḡpiḡ bajḡḡ dorá dáḡḡ báa na Yasúa-lé.

Magara 2

¹Lonḡpiḡḡ jáḡḡa báḡḡa dáḡḡ Lonḡpii Yasúa Jáasodunḡo'ḡ jáḡḡá erre jísiḡo déllé, kí biḡa-sí ḡḡ kigíti ḡlání járilé, ²Álání jaari-lé ḡḡin bírtiḡola baa wala gal ásán baḡiḡola baa, kila kwa'ḡ dorá ḡl in kámiḡa, Lonḡpiḡḡ soog ḡl paago yieḡa see a báy baa alaḡ-si kítimóli Kuon jalḡola na tawrá jawis kaḡiḡ, walagal domon díḡ ná dáí-lé élla ná in beléḡ soog ḡl élla. ³A bundí ba ḡlání duó tog dog júulen piá, ilán ná ila sog tog dog ḡḡ éla ba namaḡ síḡ tartasa júwla na jiti dunḡo ná tawrá piḡí, duó ḡl jásiḡo'ḡ-ii ye bán aḡri bi irri-sí tawrá jáwí na gal baḡi'ḡḡ já'ḡ aḡri kaḡíya konsa keer namá déeḡ suur-sí iriḡ erre jaa. ⁴Yé námán dog níḡ Wúo'ḡ toḡ tiyyá-lé kári ná dū oḡḡ na tíimólas ná kwă ḡl ye Wúo-ii. ⁵Biḡa bát kila údóná á ḡḡs lónḡtía báa áisa ká waa ila dio asá kíbiḡa kaḡiḡá. ⁶Na bí baluḡ aḡri it ḡl ye-sí taar tiel, ḡlání ye tin taraas-lé tawrá jáwíḡi. ⁷Na jiti dunḡo'ḡ bútu'ḡḡ kurro námán kaḡi ná táárí pié, maraḡ duó alá kee ná yee-sí taar tiel namaḡ niḡ ye-sí dóra karúl. ⁸Laya jiti dunḡo námá tawrá jawíḡi, ḡl Lonḡpii Yasúa dúiti ḡlání kí déeḡ udón kuo puwo jiti dunḡo-sí námá kí déeḡ jáḡa'ḡ jalḡola pasó. ⁹Jiti dunḡo'ḡ jél bán kí áarít appá'ḡ dorá kí kuró'ḡ óréná nyét, na ósoma na piéḡ údóna piḡeḡa-ii, ¹⁰Na kila júlen jáḡ óréná nyét ḡl kila kwa-sí júlen piye ḡl kawsíḡá yieḡ

idij kawsinjá, ná kaw ríña'η álán uu see-sí koiñjal na bás uu see-sí kine básij koponjol. ¹¹In sibe'η uu'η Wúo namás yieña-sí túrú turu kakíre ádeñ-sí pii álán yieñ pié-sí see kéyal ¹²Na yieñ kwa nyét ál uu'η see-sí see á kéliba námán jitiñ tulé yieña-sí bá'η janí íri kabíyal. ¹³See jâi kwă äw ná puttó kééréli kí inlónj álán-sí Wúo-sís kérrég assó assó káminj, bârña äñ gî Lonpii kwôil idij náí Wúo biña jáñó álán kwan waar kwă beenj nás jopónjós bainj jopónjó ila äñ kí kwa tiyyáña'η dorá éla ila aila biña tiyyá pii äñ kí díeñ see jijnî dorá éla alá bí uuñ see-lé bainj. ¹⁴Wúo biña gî in jopónjó-lé gî tiríya, kí ila belé tiyya'η dorá aisa kí biña gîs káwli ásán dáinj Lonpii Yasúa lés jainj bomé. ¹⁵Naa na, bárña, puttó baarín na kila guud taalés puttós búy-ii aisa kí káwli, kí dáinj udónj belé wala gal kí dáinj orga kéñá ná gîs káwli. ¹⁶Kalán dáinj Lonpii Yasúa kí déeñ dorol Wúo dáinj báa, aila kiña kóinjí na á ila kí déeñ tulijnî dorá kilmá lolá jáa luut na jáigo tullê ínî, ¹⁷Kieñ kilmaña-lé-ii kuro kaniya na ari bi ari-lé gî kakíre káwal äñ baw na äñ báminj.

Magara 3

¹Jûm'ínj jínjo, kari'η erre bârña, kiña-sí gîs bâm álán maat Lonpii'η belé waar nyáliní na bagi káwal, ná lila dío alá belé díe-lé élla, ²Doog gîs bâm álán mat-sí kwa tartása-lés kopónjó, ilán ná duó bi dúo áiba ná Lonpii'η belé-sí see tiél. ³Marañ lonpii see jâñ-ii, Yé áilán biña kakíre piyá na ailán ârit appâ-lé jááno. ⁴Kí Lonpii-lés puttós jainj kanj , alá bí bainj ná kila údónjâ-sí baw na bánj bainj ná baw aila kí díe-lé núrgú kannié. ⁵Kailá'η Lonpii kieñ kilmaña-sí tabú'η-sí poí nás Wúo'η jonj na Jáasodunjo'η arrá jarañ in-lé soñjá appá ráanj. ⁶Kalín janí asudín erre, báña kí biña-sí gî kí dáinj Lonpii Yasúa'η kona gî núrgú kani, álán bára idij karra bawñí alá jainj kí asudinj kee na ila guud-sí kari áluuba asá dáilés bomé. ⁷Iláinj nás bí kí kieñ korolas baluj alá inlónj álán kéye dáinj mitíl-sí kari búlo, kí asúda ákañaába alá kíbiña kánjá. ⁸Naa kí duó tog dogín Nuuj á kámiba ná kéeñ Sóngoña ákâba na ilá kogsa kí kí luul na too táári tokkê súú káa, álán díeñ dío duó tog dog-sí ákéyaba. ⁹Kí in-sí alá káa in álónjba ása kí aar ás kaba álan dêlé kuro komieba, marañ álán kainj surñâ-sí kundí áisán biña mitíl eñ. ¹⁰Namañ ila dío äñ kí biña kaánjá, kí biña gî núrgú kaní duó it äñ errel álán táári piá álán ábundí baa ná Nuuj amí. ¹¹Ilán ná kí inkela kámi äñ díeñ dío kwa díña kiñj ná baalunja gé marañ namá kwa kernja'η táarínjá-lé karítía. ¹²Kí dáinj Lonpii Yasúa'η kona kila kwa-sí núrgú kani, álán díeñ táári seeginj kwe na díeñ sii namie komíyal. ¹³Bárña inná díeñ sabá'η erre, údónjá tuléña'η jálé kuro a gî júnjalba. ¹⁴Abá díeñ dío tog dáinj belé bagi á piába äñ in domon'ínj dío kee bás kéeñ kona-sí palañ-sí tãmbie báa na kéginja ási birgínjó baa ásán tabus túí. ¹⁵Yee-sí in a báiba in ná gârim marañ kalí in baní äñ bára ii. ¹⁶Jûm kari kwan na kaílá'η aapinj'ínj Lonpii kí déeñ dorol nyét-lé na dorá bi dorá-lé aapainj inní. Kalá'η Lonpii kígeña kwa nyét baan. ¹⁷Ká Pául, in dógá'η janí-sí kí dúinj dónjá rímmenj aw äñ kúinj organja nyét-lé ósom dítiní'η kwan-ii in dorá ila-ii äñ ká kége rímmenj aw. ¹⁸Kalán dáinj Lonpii Yasúa'η tulijnj kí kígeñanj baan.

Domoŋ Dííkguño asá Pául Timos—sí ádden piá

Magara 1

¹²Ká Pául alá Jáásoduoŋo Yasúa'ŋ kuréme aŋ kí Wúo dáín Jopóduoŋo'ŋ núrgú'ŋ dorá na kí Jáásoduoŋo Ísa'ŋ núgú'ŋ dorá alá dáín jáígo—ii, in domoŋ. ²Jí sí—ii Timos dúín Kwě seeduoŋo seejǎi—lé náis rimmeŋ aw. Kailân tullin na urmiŋ na aapiŋ kanía alá Wúo Báa na Jáásoduoŋo Ísa dáín Lonpii—lé úndula. ³Ká kurro gí aní álán Ipisa jáw iladió alá Ká Masidónia annieŋi, álán kwa dǎi—sí kalí janí kwa—ssí seejǎiŋa korroŋa ás kúlŋítíaba. ⁴Na álán yeeŋa kalí janí ná tin kila aldíŋa asá seeŋa á geba na kíeŋ wúoŋa'ŋ kona'ŋ tururuŋa—lé adden á kaweba. kila asá guldaŋa júrusa jágítía kí it álán wúo'ŋ jopó'ŋ járrí—lé tin ádden kawé alá kí seejǎi'ŋ dorá índelín. ⁵Ná in kalíjaní'ŋ aji bá iláín—ii ásán kwa joiŋi kǎiŋ, joiŋi ál kilmá ser na kilmá'ŋ tiyyiŋ tullê na seejǎi ser—lé úndul. ⁶Kwa dǎi kin guuda—lé kǎiŋa killul ná taŋuŋa beléŋá júrusa'ŋ eré kawíe. ⁷Yeeŋ kœli álán Músa'ŋ dáálí'ŋ guudpáálíŋá ge, maraŋ ás kalŋaba kaán—ii ná kírsiŋa wala gal kaa úióná ge ál yeeŋ déeŋ'íŋ kí kilmá'ŋ palaŋ kírsiŋa. ⁸Kí in—sí kaluŋ Dáálí ál tullê—ii abás duó yee táári tullé pii. ⁹Na kí illa Dáálí—sí kaluŋ—sí, ye—sí kwa wǎriga'ŋ uŋ á—iiba ná kayé, maraŋ Dáálí—sí kwa kila—sís káyé ál yee baŋi á kaweba inná : konsajaaríŋkwǎ na wúowaŋikwǎ namaŋ kaŋíeŋakwǎ na kwa ál—sí kilmaŋa teyyáŋa á kǎiŋba namaŋ asá seejǎi á kǎiŋba, na kwa kila ál kíeŋ ábbaŋa wala gal Íyaŋa—sí kirriwe namaŋ asá kwa ál kuíŋájǎikwǎ ge, ¹⁰na ajlikwǎ—sí namaŋ suuríŋjuŋúkǎ , na kwa ál koya'ŋ jabíjaráŋkwǎ ge na piékwǎ na zuurkwǎ namaŋ ari bi ari asá kí seejǎi tullê waddaŋa gé. ¹¹Illa seejǎi tullê asá kí in Belétullê áámíŋá aila kaa Wúo galaŋáŋ iní Wúo ál mujjé'ŋ—ii. ¹²Jáásoduoŋo Ísa dáín Lonpii—sís assó assó ámiŋ, aila kaa kurro iní, Iláín náí Yé kaa seejǎiduoŋo jasa, namái jáánó ásán déeŋ táári áa. ¹³Wúo in uu—sí piá ná Ká dog waar alá Jáásoduoŋo'ŋ karíjúloduoŋo á eŋaba ŋanyiŋduŋo na táltíleŋjáaduŋo na kalbatduŋo aáŋá . Maraŋ yé kaa urmiŋ gís paalí idíŋ ná ká táári kí illiŋ na seejǎiŋwariŋ awa . ¹⁴Kaa dáín Lonpii'ŋ tullin suŋŋá gí írí búŋí, kí seejǎiŋ na joiŋi'ŋ dora kila ál Jáásoduoŋo Ísa—lé kǎiŋ. ¹⁵In belé seekuŋo—ii naŋ nyéttiŋ jiiŋ'ŋ—ii illa alá Jáásoduoŋo Yasúa daldíŋ —lé éla ásán kaŋíeŋakwǎ—sí jópó. Ká namá jítíŋa'ŋ jítí aŋ. ¹⁶Maraŋ in'íŋ júŋ kéŋá náis kaa urma káwlié, áísán kaa alá kaŋíeŋakwǎ'ŋ jítíŋa'ŋ jítí aáŋa, Jáásoduoŋo Ísa jirmó komolmol paalí ásán kila kwa—sí mitíl eeŋ alá kannía álán see kéya na jaiŋ luut—sí kooomía. ¹⁷Na in Abakuri luut alá páásíŋba, na alá á lónítíba, bá délliŋ Wúo—ii áw ná baŋi na galaŋa kéeŋ ge namaŋ n'ŋ kǎiŋ báŋ kǎiŋ Ee yáa. ¹⁸Timos, dúín kwě, Ká in áwsa gí anni asá kí in dumuŋiŋ áámíŋ ál dǎi'ŋ míŋ tóóríg aáŋé, na naa alá kin domoŋa kari julú guudpáálíŋá piékwǎ—sí níŋ kí kilmá'ŋ puttiŋ jéero. ¹⁹Na álán in uu—sí jáa, jœl ásán seejǎi'ŋ na kilmá'ŋ tiyyiŋ tullê—lé púttôn júi, alá kwa dǎi kawríŋie namá díeŋ seejǎi'ŋ jáásíŋo—lé míineŋ kiŋi . ²⁰Kila kwa'ŋ dío Himinus na Alizandar gé ál ká Jáiseŋ áa ná Sitan—sí dóŋa aá, na ásán in paali álán Wúo'ŋ ŋanyiŋ—sí kase.

Magara 2

¹Ká kurro gi anni óta nyéttiŋ'íŋ waar álán dawaŋa jelló na jumas jüum na kwa—sís jüum na kwa nyét—sís assó assó jáa. ²namaŋ ábuŋo na kwa kila nyét ál kuriŋa gé álán jaiŋ aape na lúllá kaiŋ náis Wúo'ŋ ere taŋiŋ suŋŋá na baŋi káwli na álán kwa'ŋ taŋúŋ útóŋá—sí kí anal tullê kaw. ³Na jüum ininiŋ bat tullê—ii, naŋ dá'ŋ Wúo ál dáín Jopóduoŋo ii—sí kilma simmó pii ⁴. Wúo kwa nyét—sí kœl ásán koponol na uusees kalŋa . ⁵Illáín ná Wúo bá délliŋ tog bir—ii na táasjaríduŋo bá délliŋ tog bir—ii Wúo'ŋ táas kí kwa'ŋ, na illa bá Jáásoduoŋo Ísa—ii alá duldi eŋa . ⁶Yé déeŋ suur—sí kwa

nyét-sís jopó'η temen jáá, alá illa tin tág'ηη núníduño-ii ásáη in paalí Wúo ála kóel ásáη dúo bi dúo jópóηó. ⁷Naa illa'η uún ká-sí namái tábieduño na kuréeme kawíe, na áláη seeǵi na uusee-lé jáara'η ɠuɠpáálí eeη. na in aísá ámiη uúsee-ii na pié á iiba náis aw. ⁸Naa Ká Wöel kwakeya tin bi tin na lóó bi lóó ná seeǵǵikwǵ dorol kiηi áláη kǵmeli. Ná kin áláη kwakeya kila gé alá jaiη illa kaiη asá Wúo tiinel, na abá koηa íri kǵgie áláη kǵmal, ásáη kilmá'η tukkiη kien kilmáηa-lé á kaiηba wala gal ásáη kí kwa kernāη darma koró á kaiηba. ⁹Ká dog wöel áláη yáaηa baǵi'η juriηa kiηítia, kila ál jammáila na taraas gé, ná in á loηba ásáη síbíηá-sí kénykényá kawrítia, wala gal siir'ín dagága na samit hōrra'η dagága kiηítia wala gal juriηa táraηa kiηítia. ¹⁰Marāη in loη áláη tááriηá tulléηá kawe, ila uú yáaηa-lé taraas-ii alá in kámiηa ál Wúo-sí baǵi kawe. ¹¹Yáa āw nás útóηá-sí kí maale na kí kilmá'η táaye nyét iwi kila kwa'η eré asá seeǵǵikwǵ-sí ɠuud kúlñie . ¹²Ká ás iinelba ásáη yáa duódee-sí ɠuudpááliti wala gal ásáη duódee-sí kurro'η pii, yé áláη déllin dirrig āw . ¹³Iláin ná main Adam-sí kewe namá lia Āwa-sí kewe. ¹⁴Na Adam-sí tabu á kámmieba, marāη yáa-sí tabu kámmie ná kañeηa-lé poí, namá kañeηaduño eηa. ¹⁵Marāη yáaηa ásáη iladio koponol alá dogóla keereli, abás seeǵǵi na joiηi na tiyyiη-lé kúitía, kí suuríjorojáá'η dorá.

Magara 3

¹In Belé seekuño-ii: abá duó kee ná kóel áláη maśǵkwǵ'η wuon-ii ye-sí bás táári tullé surma-ii. ²Na misǵkwǵ'η wuon bá āw ná duó loowari-ii, naη yáa tog'ín jaré-ii, naη, naη níη kí riη kee, na suuríjorojáaduño-ii naη níη kwa baǵi kawe, naη niη jit'Oréduño-ii, naη síη taga kwa ɠuud pááliti, . ³naη níη kíráduño á iiba, naη níη durúduño á-iiba marāη náη bugul-ii, naη níη guldaduño á-iiba, náη gal duó it á-iiba ál sōηgoηa suηá kóel. ⁴Duó ininiη āw ná déēη toη'ín kwa'η oro táráasiη pii na kéēη dogóla-sí illa runyó ná yee baǵi kawe. ⁵(Abá duó á loηba déēη toη'ín kwa'η oro ay níη piá, yé Wúo'η maśǵkwǵ'η oro taga ay níη piá ?) ⁶Yé āw ná in á loηba inná duó alá Loηpii-lé naa dakki éla, idñ[n ná yé mat síη saa suηá doηgóre eeη námás i kande inná janion inná asá Anyádiññatābu-sí kándé . ⁷Āw ná duó illa-ii alá kwa maśǵkwǵ'η paal dog baǵi kawe, áláη suur-sí óoraηa-lé á jábiba námá suur-sí Anyádiññatābu'η záragán jábí. ⁸Indálan dog, maśǵkwǵ'η sanandura áláη kila kwa gé alá kwa yeeηa baǵi kawe, naη sarbājeηa ágeba, na áláη kien sūrñá kira'η jaba suηñá-sí á kanniaba, na ásáη baǵiwarí'η ótáñá'η jummó-le ás kaigeliba. ⁹Na yeeη āw ná dáin seeǵǵi'η uúnsee alá tawrá kawíe-sí kí killmá'η tiyyiη teyyā puttó kéeli . ¹⁰Yeeη-sí maindñ bāη karre, abá kummé nás loom á kaiηba námá indiη kundia ná maśǵkwǵ'η sanandura kiηi. ¹¹Na indálan dog, maśǵkwǵ'η sanandura'η yáaηa baǵi'η gé náη yáaηa kila á geba alá kwa-sí kéndeli, na áláη kí riη kaiη na áláη ari-lé alá kawe seeǵǵikwǵ ge. ¹²Maśǵkwǵ'η sananduran áláη yáakwé tog bir'ín jare-ii naη níη kéēη dogóla ná déēη toηñkwa-sí táráasiη tiél. ¹³Iláin ná kila maśǵkwǵ'η sanandura ál táári taraas kawe bás suur-sí lóó tullé kummítia naη dog-si dieη seeǵǵi-lé Jáásoduño Ísa-lé puttójeēη appā kummítia. ¹⁴Ká aigel-si áláη naa dakki èl náí ji-sí aǵíl, marāη áisa ji-sí kin āwsaηa rímmēη aw, ¹⁵Liāη abá ká dírró áa, in domoη áiláη júndí nás jíwí kwa ay loη ásáη sūrñá-le amal ay kaiη Wúo'η toηñkwa'η dió ál Wúo sállá'η maśǵkwǵ ge, ál see'η ebebe-ii naη déēη tóbó-ii. ¹⁶Duó á keba áláη in úriηi tññiñ'ín bñtu ál appá-ii Jáásoduño kwa-sis kí suur loηóla, na ye-sí Kuo Teyyāηa gé ná wārig rāul, na ye-sí melega jǵgíle, naη bārúñá'η dió déēη'ín tábíe káwe ,naη daldñ'ín dió ye-sí see kéyé, námás íri galaηa'η dió káárie.

Magara 4

¹Kuo Teyyáña térrin in beléńá soga karikwă-le kwa dîi álán seejăi-lé karîña kellol, námá kíen sŭrnjá-sí kabe ná Kuo jittinǵa-sí alá kwa-sí júúlen pie na ányádiinǵa'ň gũud-sí kannía. ²Gũuda kininiň kí júúlejáa'ň piékwa'ň dorá úndula . Díen kilmá'ň tiyyin in wia inná alá kí dáwra tokkê kúyé . ³Yeeň kwa-sís kaareli ás'ň yáaňa kannía naň dog kwa-sí nuň dîi-lé keseli alá Wúo tééré álán kila kwa alá see kéeli na asá uňsee kalňa kí assójáa kaame. ⁴Illáin ná ari bi ari-sí ná Wúo tééré bá tullé-ii náň ari á keba álán kaareli abás kwa kí assójáa kitirínǵa, ⁵Idîin ná yé kí Wúo'ň belé na assójáa'ň jũum teyyá eňa. ⁶Abás jí bânǵa-sí kin ótá jiimel, jí bân Jáasodunjo Ísa'ň táaridunjo tullê jaň, inná ál kí seejăi'ň belé na kí gũud tullê jurnyin, illa ál jí kari júlo. ⁷Ná áldíná júrusa na aldíná hõoňa-lé karîña jelló, bá máán ăw ná dîin suur-sí tagin-lé jigé. ⁸Illáin ná suur'in júskúnó nisil-sí itti kee, maraň tagin ótá nyét-lés nisil kee. Yé kí nisila gís jesel in jain-lé na illa jain ál úndul. ⁹In belé ál ká assándin waa seekunjo-ii naň nyéttin jin'in-ii. ¹⁰Kí see in'in uu'ň-ii ná Kí tokké sáw táari kaw na kaň ná tokké sáw kúnyin, illáin ná ká dáin jáigo nyét Wúo sállâ-lé kaá ál kwa nyét'ň jopódunjo-ii na galla kila kwa'ň ál ye-sí see kéeli. ¹¹Seejăikwă-sí kin ăwsaňas jáwli aisa jii rimmeň áa, na núrgú janni álán indála kaw. ¹²A jundíba áisán kwa nuňi kéepeli, iláin ál Jí kwě itti jaň, maraň seejăikwă-sís kí dîin belé na amal na joini na seejăi na sirrin mitil jeen. ¹³Namaň níň ká áin dîin tin na kurro Wúo'ň domboreňa Toyya'ň ardin-sí janí, ná Wúo'ň belé-sís kwa-sí déen arrá jerénel, na kwa-sís gũud jáwliti. ¹⁴Kuo'ň dol-sí nuňi as jáaba illa alá díi-le kee aila jii kanie tin-lé alá domonkwă kirsinul na masigkwă'ň tabun kíen koňa dîin iri kayé. ¹⁵Kin útoná-sís táari taraásin jáa, dîin suur nyét kin útoná-sí janí, illáin álán duó bi duó dîin jutumónó jágil. ¹⁶Dîin jain'in dorá-lé na dîin gũud-lé báal jaa. Bá ăw ná kin útoná-sí jaw, illáin ná abá kin útoná-sí jaw, jí bá sín dîin suur-sí jopó na kila kwa ál dîin belé kelkaame.

Magara 5

¹Duóbain-sí kí kurro a jupúriba, maraň bá kurro janí ála yé dîin báa-ii. Na dogólá keya dollê-sí in jăi inná kîin bânǵa, ²na yáaňa toya-sí gal in jăi inná kîin íyaňa, na dogólá kani dollê-sí kí sirrin asitóg in jăi inná kîin kani. ³Na birmíta-sí bađi jáa na jányin kila alá kí seensee jányin köeli. ⁴Maraň abás birmît dogólá wala gal atineňa kee, yeeň maindîin bá ăw nás kíwial álán díen seejăi-sí táari-lé kaye na díen toninkwa'ň oro kawé ná kí in dorá álán kíen walina na toya-sí kíen kurro kawía. Idîin ná in yé-ii ál Wúo-sí kilmá simmó pii. ⁵Ná birmît ál kí seensee jányin kóel na ál nyét ditiň sai bá déen jáigo Wúo-le jáwriti, na kéen dawaňa na jũma-lés kí luul na tóó uiti. ⁶Maraň birmît ná délin déen tabun in jáwriti álán déen suur-sí kilmá simmó piá bá waitól-ii namaň iladio alá sállâ-ii. ⁷Kwa-sí kin ăwsaňas jwa, álán illa kin ná nás lóom á kaňba. ⁸Na abá duó kee nás kéen aala-sí táariná ás piiba, na galla kila ál kéen aala dakkiná gé, yé bá seejăi sí-ii ná irel naň máán illa duó-le suňá jitti-ii ál seejăi ás keba. ⁹Birmît-sí álán kila birmíta'ň táara-lé kaye alá jányin köeli na illa een ásán kí ótúná kányinial, bá in lón kéen áyéná álán weyyéná onondiig'in duú á geba, na alá bá délin jaré tog'in Yáankwě kéná. ¹⁰na kwas túllên kalaň kéen táariná túlléná'ň ere ál piá alá dogólá runyo na kwa-sís tíre na Wúo'ň kwa-sí tarňa lio na tansânakwă-sís nyin na uur táariná túlléná'ň órréná nyét-sí inni. ¹¹Na inná birmíta dokkéná-sí

táara-lé a jaaba. Idííng ná díeŋ saayíng suŋŋâ illa bará níng júndí ná Jáásoduŋo-lé karra kawŋíal námá koiŋíal ásáŋ kial. ¹²Indálaŋ námás súrŋa-sí jansa-lé káárial, idííng nás díeŋ jaasi waarkuŋo-sí kaarul. ¹³Illa'ŋ paál, yeeŋ juŋkiŋ-sí kíwíe, ná toŋa'ŋ táasa-lé kilonje. Yeeŋ déllíng juŋkoŋa á geba, maraŋ dog kwa'ŋ giba kawe nás súrŋá-sí kí kwa kerŋa'ŋ jaiŋ'íng útóŋá dóŋa suŋá kawe. Namá útóŋá kila kámiŋa alá in á lónba áláŋ kámiŋa. ¹⁴Na naa ká wöel birmíta dokkéŋa-sí ásáŋ kial ná dogólá kaare na kíeŋ toŋa'ŋ oro káwa ásáŋ gáarim dorá á búlóba ná belé jitti risíngó . ¹⁵Illáíng ná birmíta dokkéŋa díi námán dóra kurul ná Sitan-sí kaŋi kúlul' ¹⁶Na abá yáa kee alá seejǎiduŋo-ii nás aala kee alá birmíta gé, illa yáa bá ǎw nás kila birmíta-sí nyíngi áláŋ maŋíkwǎ-sí kíeŋa-sí á itabba ásáŋ maŋíkwǎ taga kila birmíta-sí kányíngíal alá jányíngi kóeli. ¹⁷Na maŋíkwǎ'ŋ taŋuŋa asá maŋíkwǎ-sí tullé taŋuŋ káwítía, áláŋ ǎw ná baŋíjǎa'ŋ ge na ǎw nás dúléŋá tullé keréŋéli. Na galla kila kwa alá táári tokké sǎw kawe áláŋ Belétullê-sí tawrá kawía nás ǎwsas káwlítía. ¹⁸Idííng ná Wúo'ŋ Domboreŋa Toy in beléŋá, "Jí nuuŋ-sí gaŋbut utó as jaaba alá díiŋroŋ'íng íri ilon áláŋ kaŋ lǎddí," na Tááriduŋo in lón áláŋ kééŋ dduléŋá bǎw." ¹⁹Illa daŋlíme as jiiŋba alá maŋíkwǎ'ŋ taŋu-sí íri kaŋbítíaba, bás déllíng illa daŋlíme-sí jiiŋ asá kúŋíkwǎ kwa ǎw wala gal his kee. ²⁰Na kwa kila-sí ǎl kítiŋa kawe bá ǎw ná kwa nyét'íng taŋuŋ gúrgúreŋ káwa, na in bá illáíng-ii áláŋ kwa kerŋa-sí kaŋi tíi. ²¹Ká ji-sí Wúo na Jáásoduŋo Ísa na melega kila ǎl kaŋul'íng dair-lé gi núrgú anni áláŋ kin ǎwsaŋa jǎi. Kwa nnyét-sí kí dóŋá tog jǎi na kerker ás jáaba. ²²Na kájíleŋ a jeeŋba áláŋ kíŋ koŋa duó'ŋ íri jaa ná Lonpii-sí janí áláŋ maŋíkwǎ'ŋ taŋu eeŋ, na kí kwaŋ kíeŋ kaŋíeŋa sǎdígeŋ as beeŋba. Díŋg suur-sí ser jǎi' ²³Koro déllíng á jaŋuŋba, maraŋ koro itá díŋa jaam áísáŋ ddiio nuŋ'íng jáwŋi-lé nyíítía, illáíng náis ji-sí saa ireli. ²⁴Kwa díŋa'ŋ kaŋíeŋa téyyân lónítía ná yeeŋ-sí míŋ ássâ jaŋíonaa keréŋéli ná jansa'ŋ tin ás táanaba. Maraŋ kwa kerŋa'ŋ kaŋíeŋa bá lia lónítía. ²⁵Na kí illa dorá tág tááríngá tulléŋa dog bát táárásiŋ lónítía, namaŋ kila ǎl kíŋ gé alá tullé á lónítíaba, á síŋ júúlíaba.

Magara 6

¹Na kwa kila ǎl koya gé, ǎw nás in kaŋa kíeŋ sagala ǎl baŋíjǎa nyét'íng ge, áláŋ duó á keba ná Wúo'ŋ kona'ŋ na dáíng guud'íng íri kí jittíng rísiŋ. ²Kwa kíŋ asá sagala kila kaŋi ǎl Jáásoduŋo'ŋ kaŋíjúlókwa ge kíeŋ sagala-sí baŋi itti a kaweba illáíng ná yeeŋ báŋŋa gé. Mááŋ bá in lón ásáŋ yeeŋ-sí táári tullé káwa, idííng ná kwa kíŋ asá díeŋ táári illa-lé bora kaame bá dog seejǎikwa ge, naŋ kondóŋá ge. Kwa-sí kíŋ ǎwsaŋa'ŋ guud-sí jáwli na díe kurro suŋŋá janni. ³Abá duó kee nás seejǎiŋa korroŋa páálíti, na yé dáíng Lonpii Yasúa Jáásoduŋo'ŋ seejǎiŋa tulléŋa na guud'íng jáwli asá kí taŋiŋ áámíngá-sí ás tíinelba, ⁴yé bá duó illa-ii asá duŋuriŋ suúr suŋá eŋa ná ari tog'íng arrá á rééŋélba. Dééŋ kilmá bá rúbba-ii ná kóel áláŋ najuruŋiŋ na guldaŋa pii. Na in namá yé-ii nás kilmá'ŋ puŋkiŋ na kórŋá na ŋanyíŋa na gílaŋa jittíŋa úndul, ⁵na guldaŋa alá á kíiréliba alá kila kwa-lé úndula na asá taŋuŋa jittíŋa kaŋi na uŋŋsee-sí kie. yeeŋ kíeŋ taŋuŋa-lé in kawrítía taŋiŋ ǎl dorá tullê-ii ásáŋ kíe nisil joomítí. ⁶Kí see taŋiŋ asá kí giina lǎddíngul nisil appâ-ii. ⁷Idííng ná kí daŋdíŋ-lé ari tog dog ás kélaba, walá taga déé-le ari tóg dog áŋ kaŋuŋba . ⁸Naa abás namíe na juríŋa kaŋi, kí kila ótá-sí ásáŋ bá kí giina kíbítí. ⁹Maraŋ kwa ǎl kóel áláŋ kawája kíŋi bá júgo-lé na zárgán káwítía na ŋanyíŋa jittíŋ na ullíng suŋŋâ-lé káwítía kila asá kwa-sí pááneŋjeeŋ na jáásíngó asítóg-le dúítía. ¹⁰Illáíng ná soŋgoŋa'ŋ joiŋi táásiŋá jittíŋa'ŋ órreŋá nyét'íng díŋ-ii kwa díi kaŋi na soŋgoŋa'ŋ suŋá kallíngá, ná seejǎi-lé karra kawŋíe ná súrŋa-sí kilmaŋa kí pendeŋa suŋŋâ

káwýé.' ¹¹Marañ yédué, jí ǎl Wúo'η jaη, kila útóná nyét—le k̄ariηa jelló, ná kin d̄iηa—sí k̄ari júlo, w̄ariηiη na taηiη na seej̄ai na joiηi na jirmó na buguliη. ¹²Seej̄ai'η deer tullêkwaη jéero. jaiη luut—sí púttôn j̄ai. j̄ii kāaηul gí ásáη jaiη luut illa tin—lé alá k̄uηikwǎ suηηá'η tabúη d̄iη seej̄ai tawrá jawí. ¹³Na ká j̄ii gi wásseη aw Wúo'η dair—lé ǎl ótá nyét—sí jaiη inni, na Jáásoduηo Ísa'η dair—lé ǎl Pontas Pilat'íη tabúη dééη seej̄ai tawrá jáwi, ¹⁴áláη in dáálí—sí baηi jáa ná síη korroη wala gal jáwýia á jiaba namaη níη illa soog páágó ǎl dáíη Loηpii Ísa Jáásoduηo lóníti. ¹⁵Na dééη jal̄iηo—sí ásáη illa tin tág—le Wúo éla. Na yé muj̄jé jáa'η—ii na kuri bá déllíη yé—ii naη ábakuri—ii naη sagala'η Loηpii—ii. ¹⁶Duó bá déllíη yé—ii ná á waitelba na yé lóóteyyâ—lé kee illa alá duó tóg dog taga dééη dakki á síη jígíηiba. Duldí á keba ná tóóríg yee jágíla wala gal áláη taga jágíil. Na ǎw baηi na kurro luuta ná kééη ge Ee yáa. ¹⁷Kila kwa—sí wásseη jáa ǎl in d̄aldíη—lé kwaája gé áláη kandaga kundía na áláη díeη jáigo kaηawajíη—lé á kawrítiaba, illa asá péllét jalur̄ á keba, marañ ásáη Wúo—lé koηa kuúgeli ǎl ari bi ari—sí suηηá inni áíláη kilmaηa simmó iηi. ¹⁸Na dog wásseη jáa ná úyóná tulléηa suηηǎ káwa ná kítááríηá tulléηa kawája kiηi, na áláη janíkwǎ ge na kí kilmá k̄oeli áláη kí kwaη ótáηá keηgereli. ¹⁹Naa kí in dorá yeeη ásáη kíeη súr̄ηa—sí máala gúbúl kaye, áláη soga tabukwǎ'η ebede kakkíre—ii. Na liáη áláη illa jaiη—sí púttôn k̄eyal alá seekuηo—ii ²⁰Hái Timos illa ari—sís jáano aíla dóηa kayé. Beléηá júrusa na ullíη'íη gorreηa'η oró juró, kila ǎl kwa kí dorá korroη guud k̄aríá. ²¹Kwa díi namás illa guud—sí kiine, indálaη namá seej̄ai—lé kurul ná kúηe. ǎw tullíη ná kíeη baη Ee, yáa.

Domoḡ Awkuḡo asá Pául Timos—sí ádden piá.

Magara 1

¹Ká Pául, Jáasoduḡo Ísa'ḡ kuréeme kí Wúo'ḡ áare eḡa, aíla ádden piá álán illa jain—sí tawra awí ál kasiḡi asá kééḡ karḡḡa Jáasoduḡo Ísa—lé tiili. ²Ká namás in domoḡ Timos dúḡḡ kwě kondó—sí rimmenḡ aw. Kaiłāḡ Wúo Báa na dáḡḡ Loḡpii Jáasoduḡo Ísa tull'i'ḡ na urmiḡ na aapiḡ kania. ³Ká Wúo—sís assó assó ámiḡ, illa ál ká kí kilmá'ḡ tiyyiḡ baḡi aw inná ál kúḡḡ wúoḡa baḡi káwe, ká Wúo—sís kúḡḡ jũuma—lé tettebe assó assó ámiḡ kí luul na too abá gís díeḡ'ḡ lóḡóle . ⁴Abá gís kiiḡ kola'ḡ líḡóle, ká bá kí zindie wóeláilāḡ aḡil, ásāḡ mat ká kí kilmá'ḡ simmiḡ pis eeḡ. ⁵Na ka—sí báis díḡ seejāi suurbáas'ḡ lóḡítia, illa ál waar díḡ abo Lois na díḡ Íya ḡnike—lé kéḡá, na ká in—sí ibiḡti illa seejāi ál dog díí—lé kee. ⁶Na in'ḡḡ uu'ḡ ká jii gi nḡgusug aw ásāḡ Wúo'ḡ dol—sí así keer jwo illa alá díḡḡ dió kee, illa ál kí kúḡḡ koḡa'ḡ julpó'ḡ dorá díḡḡ dió kee. ⁷Ilāḡ náí Wúo kiḡa kal'i'ḡ kuo ái iniba, maraḡ namái kuo'ḡ kurro na joiḡi na suurijorojāa.íni. ⁸Na naa péllét tabu á gís túiba ásāḡ kwa—sí dáḡḡ Loḡpii'ḡ nūḡiduḡo jeeḡ, na walá dúḡḡ uuḡ tabu áis túiba ál Jáasoduḡo'ḡ uuḡ túmá aiḡ. Maraḡ—sí kí Wúo'ḡ kurro Belétullé'ḡ uuḡ dúí—le miine—lé jaldíḡó. ⁹Wúo jopo gís namái kí tari teyyā taría álán kééḡ kwa keeḡ, in á lóḡba ál illa ari'ḡ uuḡ—ii ál kí káa marraḡ déeḡ aji na tullii'ḡ uuḡ—ii .Na in tulliiḡ kiḡa bá gi Jáasoduḡo Ísa—lé kanie main asá tin á tunba. ¹⁰Maraḡ naa in tulliiḡ kí dáḡḡ Jopóeduḡo Jáasoduḡo Ísa'ḡ Jaloḡla waarduḡo'ḡ dorá lóḡóla, ál wāy—sí paaso nás jain na wāyḡwariḡ éla ásāḡ kí Belétullé'ḡ dorá nyéttiḡ iwíḡi . ¹¹Ná Belétullé'ḡ uuḡ, kaa tamieduḡo na kuréeme na guudpáali gi kawia. ¹²Belétullé'ḡ uuḡ—ii na ká naa aiḡ ná míineḡ indel. Maraḡ dog déeḡ uuḡ tabu áis túitiba, idiḡḡ nás ká aluḡ kii sí—ii ná see eél, na ká in—sí ibiḡti yé asa illa ari—sí taga jaan aíla kaa íni namaḡ níḡ Jansāḡsoog pááḡó. ¹³Na Jí illa guudd tullé—sí ál dúí—lé keljami púttōn jāi. Na āw ná díí—le mitíl—ii álán kari julu na āw ná innālaḡ kí sejāi na joiḡi jaw ál Jáasoduḡo Ísa—lé kaḡḡ . ¹⁴Na ila kosmon tullé—sis jaáno aíla jii kí Kuo Teyyāḡa'ḡ dorá kanie ila alá dáḡḡ dió kee. ¹⁵Jí jaluḡ—sí Ásia'ḡ akuro—lé kaa kwa nyét gi daldile kundie. Pigilasiḡ kí Harmoganas dog gí daldile kundie . ¹⁶Kasāḡ Loḡpii Onesparas'ḡ toḡḡkwa—sí uram paali, idiḡḡ ná yé kaa giḡ kéréḡḡ júndi náí kurro éeríḡá na walá dúḡḡ tumna'ḡ jain'ḡḡ uu tabu á siḡ túitieniba. ¹⁷Maraḡ albá Room innāḡ paago, báí kóḡi kóḡi namaḡ gís búló. ¹⁸Kalāḡ Loḡpii mūne íni ásāḡ Jansāḡsoog'ḡḡ íri Loḡpii—lé urma búló! Na jí túllēndiḡ—sí jaluḡ yé kaa Ipisa kí koraḡa suḡḡā ay gís nyiḡi.

Maraga 2

¹Naa jí dúḡḡ kwě, āw náí kurro kí illa tullii'ḡḡ dorá éeríḡólal alá Jáasoduḡo Ísa—lé kee. ²Kila guuda alá jí dúí—le Kúḡikwě suḡḡā'ḡ tabuḡ keljami, kila kwa amana—sí dóḡa jaa alá kwa kit gé ásāḡ yeeḡ dog taga kwa kerḡa—sí kawlía. ³Dúí—les miine—lé jaldíḡó inná Jáasoduḡo Ísa'ḡ kaldag tullé. ⁴Duo ál táári in pii inná kaldig, kéréḡḡ'ḡḡ jain'ḡḡ útóḡá—lé ás niḡba, maraḡ uu it pii álán déeḡ ōnaḡ illa—sí kilmá simmó piá asá yee kaldāḡi—lé keere. ⁵Innála dog abás duo díḡ tarríḡ in pii inná júskūḡoduḡ, yé kóosjelduḡo'ḡ sáas ás bóitiba, namaḡ siḡ kí kila koraḡa tarríḡ piá asá kwa

kawe. ⁶Rayduño ãl gaddâm–ii yé bá ãw ná kéén taáná kwa'ñ waar réénél . ⁷Kin útóná–sí tabún túllênđin jaa aisa ámin, iláin ná Lonpii bá gí sñ jñ kin útóná nyét'ñ arrájarân paalí. ⁸ãw náis in lónjítia Ísa Jáásoduño–sí ása waitólá–lé sállá káwe, na yé Dãud'ñ atineña–lé kéñá. In bá yé–ii asá ká dúin Belétullê'ñ dió guud áwli. ⁹Belétullê'ñ uún–ii ná ká míineñ allin naman gís lóo it–lé péégél náí kí nyirriná kiregeli inná janion. Marañ Wúo'ñ belé á riginlba . ¹⁰Na naa ká kila kwa'ñ uún ãl Wúo jáánó útóná nyét irmel ásán mat yeen dog jópónó koomie ila ãl Jáásoduño Ísa–lé kee nás galaña luut úndul. ¹¹In belé seekuño–ii " Abá kí kí Jáásoduño arrá kúsá , kí dog bán kien arrá kain. ¹²Na abá kirmel, kí dog bán kien arrá tonkuri kã. Na abá kí yee kaaríní yé dog bá gín kin úriní. ¹³Annañ dog kí seejãikwã káin, iláin ná yé déén suur taga áñ úriníba. ¹⁴Kaw–sí náí kin útóná'ñ nugusug jaw aisa ká waa. Na Wúo'ñ tabún–sí sáwgen jaw álán beléña'ñ uún guldaña–lé á kariaba ila uu nisl as keba, nas bás kila kwa–sí jáásino úndul asá kelkaame . ¹⁵Kíin tulléña'ñ tullé jáa álán dñ suur asá uúnsee'ñ belé–sí kwa–sí déén arrá tárasiñ réégél. ¹⁶Beléñá júrusa na ullin'ñ gorreña'ñ oró juró. Idñ ná kwa ãl die–le karítia bán daar Wúo–lé karra kawñia. ¹⁷Kien gorreña bán in nyááliníal inná dáipuyã. Na kila kwa'ñ dió Himinusin kí Peietas gé . ¹⁸ãl uúnsee–sí soor kanie . Yeen namá in kámína sállájeen ãl êl nás beto, innála namá kwa dñ seejã jitti kawe. ¹⁹Marañ Wúo'ñ siyyin kérég bá in kãkãré kiirél inná dórgí'ñ dító, ná dée–lé rim kí jégérgéro kérgérgérol, " Lonpii kila kwa–sí lon–sí ãl kéén ge" na Dúo bi duó nás Lonpii'ñ kona–sí tiinel bán korroña'ñ jáa–lé túga píní. ²⁰Ton appã–lé maúna ãl kãin délin siir na podda'ñ á geba, marañ kurúná na daalu'ñ dog kãin . dñ namá bagí'ñ ájina'ñ gé na dñ gal na ájina hõña'ñ ge. ²¹Na naa abá duó díg déén suur–sí táarina hõña–lé teyyá pii, yé bán mãun it een ásán kie bagí'ñ ájina káwa, na ãl teyyá kawe ná déén Sagal–lé tullé–ii na asá ájina tulléña'ñ órréñá nyét'ñ jáa–lé ásilén káwe. ²²Júréñá'ñ surmana jittina–lé día jui, namá warigin na seejãina joiní na dóña–sijurrñ, kí kila kwan arrá alá kien kilmana sera Lonpii–sí bagí kawe na kumelis. ²³Ullin'ñ na illin'ñ guldaña'ñ oró juró, idñ nás jí jalun yeen ása guldaña jagítia. ²⁴Na Lonpii'ñ koy in á lonba álán guldán–ii, marañ bá ãw nás duó bi duó–le áway kee nan sñ taga kwa guud pááliti nan nín jirmóduño sunã–ii . ²⁵Na ãw ná duó bugul–ii iladio asá kwa kit–sí kien korroña jáwñel asá uúnsee–sí konsa kééréli, mat nín Wúo paraga íní ná túuben kiní nás uúnsee kiwe, ²⁶Lia námá kien jaima w[riga–lé káin] ná Anyáđinãtabu'ñ zãrgan kurol. Anyáđinãntãbu ãl yeen–sí tñ ná júndí ná déén áare–sí kawe.

Magara 3

¹Jí ãw nás in jiw, soga karikwã–le álán tina tárãña élal nás tanasãñ píssiñ kãin . ²Kwa bán délin kien sürña köeli nan nín sõngoña'ñ joinikwã kiní nan sñ dongóré kindeli nan nín kandagãna gé nan nín ñanniyikwã kiní nan nín walina–lé bagí kã nan nín idugíjurnya kiní nan sñ seejã á kãinba , ³nan sñ joiní á kãinba nan nín suur–sí áapeñ á kaweba nan nín suur kéndeli. Nan sñ suurinorojãa á kãinba . nan nín aasiña gé nan nín gri alá tullé–ii á köeliba. ⁴nan nín karibootókwã gé nan nín kwa túuseña kãin nan nín kien sürña–Sí saa suná íri kawritia nan nín kilma'ñ simmin–sí Wúo–lé suná köela. ⁵namás paal'ñ ere tagina kalnitia marañ námá tagin'ñ kurro–sí kaareli Kwa kinnin–lé éngéren jeen. ⁶Đien dió dñ kwa'ñ toña selem selemiñ kannia ná yãña kilmana nyokkéña–sí tabuña kaame kila alá kí kitienã kattábina nan–sí ñaanyina jittina'ñ orréñá nyét argítia . ⁷na kinnin yãña kérég guud kawe marañ péllét kotóina álán uúnsee'ñ arrá keréñeli. ⁸Inná asá bá Janesin kí Jamberes Músa–sí konsá káaré, na kin kwa dog–sí uúnsee–sí konsa kééréli. Na yeen kila kwa gé ãl kotóina ásán útóná tullé kãrrítia na dñ seejã tóin ásán kí jarri arrá iní. ⁹Marañ dog tabún ninnalan áñ kãinba iláin nás dñ ullin–sí duó bi duó lon inná asá bá kila kwa ãw Janes na Jamberes–sí eña. ¹⁰Marañ jí dúin guud na dúin jain'ñ dorá na dúin aja

jainj-lé na dúinj seejǎ na úinj máálenjjeen na dúinj joiinj na dúinj jirmó . ¹¹Na kúinj tált'ilenjjeen na kúinj míineja kila aisa kaa intaki na Ikinum na Listara inji-sí kí seénjainj karijúló. ká kin tált'ilenjjeenja-sí armo na Lonpii gí die-lé nyét rááña . ¹²Na kí belênsee kwa nyét ál köeli álán Jáásodunjo Ísa-lé taginj'inj jainj kainj, bán tátílenj kinj. ¹³Maranj kwa nánj yeen-sí júúlen káwa. ¹⁴Maranj ǎw ná kí wúnsee jainj illa asá jíwí na púttóndinj see jéyá, ilâinj nás jí jalunj kila útónjá-sí kii lé-ii nás jíwí. ¹⁵Mínj asá itti jainjá Rim Teyyánja'nj arrá jerénelinj aila taga riinj innía illa aisa kí seejǎi'nj dorá jopónjó-le dúiti seejǎi illa alá Jáásodunjo Ísa-lé kee. ¹⁶Wúo'nj Domborenja Toya nyét-sí Wúo upura álán guud'inj jáwli na kalínjanj na Jaáño na wariginj'inj júlnj'nj nisila gé, ¹⁷álán Wúo'nj duó mat asitóg páárinjó na dóldólenj eenj álán táárij bi táárij tullê-sí piá.

Magara 4

¹Wúo na Jáásodunjo Ísa'nj dair-lé Ísa ál dúiti álán sállánja na waitíló-sí jánsá jaa, na kí déenj jalnola na kurinj, ká kí kurrâ gî igíti , ²álán asil jáw álán tin dom-ii wala dom á-iiiba, dorá korronj na seejǎinja korronja-sí jupúrij na jaáños. Maranj kwa-sí kurro janí iladio asá yeenja-sí kí jirmó sunjǎ guud jáwlíti. ³Tin níj êl alá kwa seejǎi tullê-sí kel á kaameba. Maranj máánj námá kíenj njáanyinja jittinja-sí kari kúlal námás díenj táas-lé guudpáálinjá kélal .Na kin guudpáálinjá bánj ǎri it aáñal alá kíenj kíló nyíinjólá kóeli álán kelammía . ⁴Yeenj kíenj kíló wúnsee-lé níj karraa kawía námá aldínjá júrusa-sí kari kúlal. ⁵Maranj jí ǎw tina nyét-lé ná díinj suur'inj oro jaw na miine jirmó na jáwliidunjo'nj táárij jáa na kíinj táárinjá nyét-sí jáge alá Wúo'nj tááridunjo janj. ⁶Illâinj ná dúinj jainj-sí in kinynye inná jaba'nj gôbbo, na dúinj wáy'inj tin dakkis piá álán êl . ⁷Ká deer tullékwanj ééró na ká addí'nj addi ákkía na seejǎi-sí púttóndinj eyá. ⁸Na mínj íne tabúnj ka-sí wariginj'inj sáas gís gúbúl kayé. Ká illa soog, Lonpii ál Jansadunjo wárig-ii kaa gíinj yee dulénjá íní, na déllinj ka-sí á-iiiba, maranj namañ kila kwa nyét-sí ál köela álán yee kágíla ná lónjola. ⁹Kíinj tulléna'nj tullê jáa álán dúí-lé waar waar jéla. ¹⁰Dimas idíinj ná yé in daldinj'inj ótánjá saa sunjá kóel namañ gí kaa báas piá ná Tisilónika nyanjá. Keresen Galasa nyanjá na Táítas ná Dalmata nyanjá . ¹¹Bá déllinj Lúg-ii ná kíe kanj. ǎy Maag-sí joiinj nás jéla, idíinj ná dúinj wúóntáárij-le dúí-le jányinj-ii ¹²Ká Tukas-sí Ipisa áddenj áa. ¹³Ná abá júndul bás illa dilli'nj garambûba. asá ká Karpos undí ál Tirus kee na kúinj domborenja jolólé na galla kila murula. ¹⁴Illa miir Alizandar kaa gís útónjá jittinja saa sunjá piá . Lonpii ǎri it'inj níj dánjá bǎw ál yé piá . ¹⁵Jí dog díinj sábbá ǎw ná déenj uu-lé báal jaa, idíinj yé káinj domonja-sí saa sunjá kí zindie konsa keera. ¹⁶Dúinj suur'inj jaari waarkunjo-le duó tog dog á élaba áísánj nyíinjí, maranj duó bi duó báij daldíle júndí. KALânj KIN Katienja-lé yeenja-sí írij kabájalba. ¹⁷Maranj Lonpii dúinj-sí sábbá keera namái kurro íní álán kí dúinj dúinj dorá domonj nyégérég tawrá jáwíinj na álán jáara nyét kelkammía . Na Ká muurú'nj-sí úunj oponjo. ¹⁸Lonpii kaa gí síj gúirejeenja jittinja nyét-le jopó náis déenj jaawil'inj kurinj-lé túlléndinj jee .ǎw na galaña Lonpii'nj ge namañ níj kainj bánj kainj. Ee yáa. ¹⁹Peresila na Akuila namañ Onespars'inj tonjnkwa-sís dúinj dónjá jaagó. ²⁰Irastás Korinis oonjo na Toropimas-sí Miletas undí ná wajân kéjá . ²¹Kíinj tulléna'nj tullê jáa álán íne dili'nj sogá'nj waar jaagó. Ebulus gí jii dónjá inni namañ Pudínisinj kí Linos na Kaladía namañ Jáásodunjo'nj karijúlkwa nyét gí bát dónjá kannía . ²²Kalânj Lonpii kí kíinj kuonj-ii. Na tullinj ná kíenj kwa nyét banj Ee, yáa.

Domoŋ asá Pául Táitos-sí ádden piá

Magara 1

¹Pául, Wúo'ŋ koy-ii, na Jáásodunjo'ŋ domoŋdunjo, see jâidunjo naŋ Loŋpii jááŋó asá uu'ŋ see-sí loŋ, iláin ná yé tagi-ii, ²Naŋ-si amal kee jain luuj-lé, ila asá Wúo jasa ye-sí alá pélét pié ápiba, miín waar tóorig. ³Iláin ná kééŋ uuŋa bá tina dítin'ín-le lónítia, belé tuyi'ŋ eré alá ká dééŋ'ín-si ibíti, kí dáin jopódunjo'ŋ dorá. ⁴Tátos-lé, dúin kwě tullé asá ká kíc see jâi sarig kaŋ déllin: baj na tullin na dóŋá'ŋ janí Loŋpii-lé dáin Báa na Jáásodunjo alá dáin jopónódunjo-ii. Táitos'ín dééŋ taála Kirêť dió. ⁵Iláin uu'ŋ alá ká kirêť undí ásán kila útóná ká gíya asá tálaŋa gé na ásán deema nyét-le kwa baina jági inná asá bá ká wassi aní. ⁶Abá duó kee nás lóom ás keba, naŋ-si dog yáa tog bîr kee,naŋ kééŋ dogólá see jâyikwă ge, naŋ kalbáta á geba naŋ magaga kwă á geba. ⁷Bá in lón alán saaba gé masîg'ín: naŋ dalíme ásín kaŋba naŋ nín Wúo'ŋ táári kwă ge. náŋ délin suur-sí á kôiliba, naŋ kilmá sonderog áŋ indeliba, naŋ kiráná áŋ geba, na dog júúlin já kwă áŋ geba, namaŋ zalbána pié kwă. ⁸Na dog aw ná sóólá jítirékwă ge, na dog kwa tulléŋa nín ge, na taraas nín ge, baŋi kwă na suur'ín oro já dunjo-ii. ⁹Naŋ nín pié dunjo áiba náŋ dééŋ belé tog-ii ásán guud kee dééŋ belé-le, alán tagas guud tullé paalíti alán kwa jittin-sí úpúriti. ¹⁰Kwa sonŋa kaŋ na magagakwă ge nás kwa-sí útóná hōŋa kirsina, naŋ-si júúrúná-sí júúleŋa kawe, iláin ná yeŋ kí kwaŋ lóotog kaŋ. ¹¹Kwa kit alá kien utona kumeli, bá kien toŋa kirimeli, guudpaalíná in á lónba, alán júúleŋ kwă ge. ¹⁴¹²Dien dió díg namá in kwă, ála dien domoŋ dunjo-ii délin: "Kirééťiná kerrég pié kwăge. naŋ aasiná gé. naŋ kien kidona-lé jarágá ge". ¹³Na in gar see kuŋo-ii. Na iláin'ín nás kí jiddie kwae alán see jâi-lé kaŋ. ¹⁵Ótáná nyet teyyéga kwa teyyána-lé, na boorkuŋo tullé áiba kwa seejâikwă-le teyyá á geba, bá kien júúrúná na kilmaŋa jitti in. ¹⁶In-si kibítuya asa yeŋ Loŋpii-sí kalŋa, marraŋ kí kien táariná kaareli, na yeŋ zalbána na dalúla á geba, ótáná tulléŋa nyét-sí kaareli.

Magara 2

Domoŋa seejâikwă'ŋ kergel ¹Na jí bá inná laŋ jirsino alá guud tuulê-ii. ²Alán Sêka: Kalíná. tagin, kwa riyána, seejâikwă joiní na sabur kwă. ³Kí in dorá tag, yána toya-sis guud bawli alán kien júúrúná sikká káwal, alán kaŋa á kellolba wala gal kien júúrúná túmná á awiba kira kwă á geba sonŋa, alán guudpaalíná tulléŋa gé, ⁴Alán yána dokkēŋa-sis kirsina alán kien keya-sí baŋi kawe na kien dogílá-sí. ⁵Alán riyána gé naŋ nín tullé ge, naŋ nín kien toŋa kéeli, naŋ nín kien keya-sí baŋi kawe, ásán Wúo'ŋ belé-sí ás kányiyalba. ⁶Iláin alán-si guud kawlíyal alán riyá kin. ⁷Alán suur-sí tabu'ŋ ádden pii ásán kwa-sí tabu'ŋ póiti táariná tulléŋa, naŋ nín guud tullé ser-sí pii, naŋ nín gubuli. ⁸Abá tullé-ii lóomen áŋ káwalba alán sonderog á eerba, Walá dééŋ eré ari jitti áŋ jwaba. ⁹Koya bán kien siida-sis nyokké kin, naŋ nín baŋi kawe ótáná nyétin, walá núrgú áŋ kanniaba, ¹⁰Naŋ ás kéeliba, naŋ nín si tiel, naŋ sín tabuŋa eeŋ gubula tulléŋa-lé nyét, ásán guud tullé jopó'ŋ dáin Wúo'ŋ ótáná nyét-le. ¹¹Iláin ná Wúo'ŋ kuriŋ lóónóla ásán kwa nyét-sí jopó, ¹²Guudpaalíná alán kaaríníyal piéná na ajilina dalda'ŋ, alán jain kaŋ tiyyá na kí kurro na taraas in naa'ŋ dalđi-lé, ¹³Amal-si tullés kaan alá Loŋpii'ŋ kuriŋ lóónóla kakkire dáin Yasúa

jáásodunjo'η. ¹⁴Alá dééη kuyi dáíη wú'η jó, áláη gis jópó káíη kańeηa-sí, na áíláη lió kuldíηa del-sí alá yee-sí kíeη tááríηá'η írí kilmá simmó-ii. ¹⁵Iláíη'íη risiηo, naη-si gũud páálí naη sáwge íní kí kuriη. Duó á keba áláη taga uu in niiniη piá.

Magara 3

Ɔri id já alá tullé-ii ¹Ǻw náis lóónálal yeeη asa kuriηa-sí tááyeeη kindeli, na ǻw ná asila baη áláη tááríηá tulléηa-lé. ²Na duó-sí abandiba na suur dikkó as bôηba, ǻw nás kí kwa nyét tullé baη. ³Kí miín waar ulla kańá, naη dalúla á kańába, naη kúηo, naη asila kańá ajiłiη-lé naη surmiηa kerker-lé, na dáíη jaiη kí zalbańiη kéηá na kilmá'η pũkkiη, naη-si suur dikkô káwiηi. ⁴Namaη-si Wúo'η tullíη lóónóla na dééη jopóηó'η eré na urmiη- ⁵Tullíη teyyé alá kí kâ, kí dééη urmiη'íη-aísa kí dééη daariη kari kuηo na kuo tiyyáηa asi keer. ⁶Alá dáíη írí buuηul kí Yasúa Jáásodunjo dáíη jopódunjo. ⁷Annaη-si keriηo kí dééη bajíη na warisa na amaliη jaiη luuj. ⁸Kí see bá uu-ii. Na bá wêil ásáη kin útóη-sís jibé, ásáη kila kwa ásá Wúo-sí kiine áláη díeη oro já ná táári ηá tulléηa káwal. Na kin útóηá kin niiniη tulléηa gé kwa-lé. ⁹Na útóηá jittiηa, jaaríηí, dikkó jîη, dáálí'η jurrũηa baaríηí, iláíη ná tulléηa á geba naη dússá ge. ¹⁰Duó dee alá sáwgeη as tog wala ǻw káwe, baríηí yee. ¹¹Baluη-si kin niiniη ǻl pié-ii, naη tullé áiba jansa-ii dèlé namaη dééη suúr. belé kari kwaη. ¹²Na abáis keer áddeη káwal Artiyamus wala gal Yakayyus, yé kôil áláη dèlé éla Nikobolis-lé, iláíη ká wêil áláη dèlé êl kí dili'η tin. ¹³Ɔri bi Ɔri já ásáη gîs áddeη já dúíη dóra Zenas duó muruldunjo na Apollos, yeeη Ɔri ás kíwéba. ¹⁴Káíη kwa yeeη báη gũud káwal ásáη kíeη suúrηa-sí kányiηal kí táári tullé'η ásáη áásileη káwa kwa-sí, na áláη táári dunjo áiba. ¹⁵Kwa nyét alá kí kíeη kaη dóηá gí kannía. Kila kwa-sí dóηá janí aíla kiηa kôil-ii na ǻl kíeη see-lé kaη. Baj ǻw ná kí kíeη baη kwa nyét.

Domoŋ asá Pául Philemon—sí ádden piá

Magara 1

¹Ká Pául, túmná duŋo Wúo'ŋ táárí'ŋ ʘʘ'ŋ ká na Timos dáin bára Wúo-lé. Kin beléŋá gis rímmen aw, Philemon dáin ampâr Wúo'ŋ táárí-lé. ²Na ká dog díŋ yááŋkwě sís rimmen aw, Apphia na Arsipus duó alá kien ará Wúo'ŋ táárí Kí galaŋa kaw. Naŋ dog-sí káin barŋa asá Wúo-sí kine nas toŋ kuri-lé káitia. ³ʘmel gí-si álán Loŋpi dáin bá na Jáásoduŋo kérég tááriná tulléŋa pii díen táás-lé na dog gis bora pottá pii ken kilmaŋa-lé, ká loŋpii-sí soŋŋâ assó ámin idíŋ ná yé júndí álán bí kééŋ kwa-sí boŋí. ⁴Ká kérég bá Wúo-sí doná anni díen ʘʘ'ŋ, idíŋ ná kelaam kwa ál bí Wúoŋ kwa-sí nyét saa soŋŋá bôel. ⁵Na ál kien kilmaŋa nyét jáásiduŋ-lé babiŋa. ⁶ʘmel-si ásán ótanjá tulléŋa nyét baluŋ na kila aisa Wúo jáásoduŋ piyá, na asan kwa soŋŋâ-sís kien ŋara búliŋi ila dio asá bí kwa sís bámiŋ aarí it-lé bí délé puttós baan, álán yeen Wúo sís assó káwal. ⁷Ka-sí kilamá-ii simmó eŋa naŋ dog gí kuro bulé díen ʘʘ'ŋ, kúin ampára kí joŋin dorá táárí káwe Wúoŋ kwa-sí. idíŋ nás ká aluŋ ná Wúoŋ kwa-sí bôel, ká wêel gí ásán dúin kwě Onesimus-sís tullé baríŋ. ⁸Ká díe-lé urma wéel. Na ká kí kilma'ŋ pis kuros aŋ aílán gí táárí aní na aarí it bá ál ká wêel, idíŋ ná ká Wúo'ŋ Jáásoduŋó'ŋ domoŋ duŋo aŋ. ⁹Maraŋ idíŋ nás ká aluŋ ná bí Wúo'ŋ-sí bôel, ka núrgú áy-ii anniba maraŋ ñel gí, ká aar Pául duó appâ na tumná duŋo idíŋ na ká Wúo-sís assó aw, ye-sí ye ná ká ñel. ¹⁰Ká wéel gí ásán aarí díg báa duó it-sí alá in eŋa ná dúin kwě dio idíŋ nás Wúo'ŋ belé áwli ila tin alá ká tumná aáŋá íne. In karía Onesimus. ¹¹Na baluŋ-si kééŋ kona in-si gé "Tááriduŋo" tóoríg yé aarí tog dog'ín dawa á kééŋába díe-le. Maraŋ ásá yé táárí duŋo-ii díe-lé namaŋ dog dúí-lé. Ká Onesimus-sí karí'ŋ awíti díe lé. ¹²Yé dúin kilmá saa soŋŋá daki niná dúin suur, maraŋ áw ná kien kilmaŋa soŋŋá daki eŋ niná dúin kilmâ. Yé-sí sa wéel dúin kilmâ, na adden gis aw karíŋ, ¹³Wéeliŋ-ii álán kie kóóŋó ná gí síŋ tááriná piŋi yé dééŋ páál ila tin alá tumná aŋ, dúin domoŋ Jáásoduŋóŋ. ¹⁴Na iláin Wúo'ŋ ná ká biŋa áy íŋoba, na bí áis bina ba álán yé kie kôŋ íné, ká á wéelba álán kie íne kôŋ, na ká á weelba álán aarí áa na biŋa ay-ii íŋoba. maraŋ ká wéel álán bí gis bányíŋi abá bí kí see'ŋ see bôel áisán bányíŋi. ¹⁵Mat níŋ sibe ila-ii alá Wúo júndí ásán kí Onesimus kergel been ila-ii, ásán yé Wúo Jáásoduŋo-sís tŋŋ, lia bí námá karí'ŋ bawe díe-lé namaŋ níŋ baiŋ inálan. ¹⁶Bí ye-sí déllin koy ásin baiŋ bá maraŋ in síŋ niná duó alá koi ekêr-ii, ye-sí in síŋ ná bára Wúo-lé, ká ye saa wéel, maraŋ bí ye-sí níŋ saa soŋŋá boiŋí niná ká, naa yé délin díen áiba maraŋ Wúo dáin loŋpii, abá-ii ká-sí in béel ná bára Onesimus-sí in bitíré niná ka-sí. Kuroŋ aŋ aílán kila óta nyét awí alá bí Onesimus-lé bôel. ¹⁷Na naa abá bí in béel ál díen jaaru aŋ Wúo'ŋ dáári, ye-sí bitíré niná ka-sí. ¹⁸Abá-ii yé gis útáná jítla piá wala gal aarí díg bôel dé-lé, kila óta dúin írí ba bí náis nyétin aa. ¹⁹Ká Pául biŋa-sí gis rímmen aw kí dúin dóŋá, ká aarígíŋ ál bí dé-lé bôel, idíŋ ná ká mat gí síŋ in waa ká útáná alá díe-lé wéel kila-lé saa soŋŋá gé ál bí Onesimus-lé bôel, iláin kééŋá aisa ká biŋa Jáásoduŋo'ŋ waa namá yé-ii ná loŋpii gis kien rúŋa jopo, aarí kuro in belé-lé niná al bí bânŋa kerna-sí kuro bani. ²⁰Ee na ká bitân níŋ waa kúin jaruŋa, idíŋ nas bí ká kí Wúo jirígíŋó kaiŋ, ká wéel gí áisán in ʘʘ baa, Onesimus'ŋ jítíré ka-sí kuro gí inni, niná ál bí barŋa kerna-sí bitíŋiŋi Wúo-lé. ká in domoŋ-sí kí kilmá'ŋ piŋiŋ gis rímmen áw niná díen puttó jeen na dúin jíŋo díe-lé. ²¹In domoŋ-sí gis rímmen

áa, nás in aluj álán arí it jáa aisa ká gi áminj kí see, ká aluj álán ela-lé sonjǎ já aila ká ñel, na dog sóólan pay ǎw ná asi kee. Philemon. ²²Sóólan pay ǎw ná asil kee kérég, idíñ ná ká kí kilmánj pis-si aminj ásán Wúo kññ jǎma kelamí dúín'ín, ká-sí kundíg'ín túmná námá díe-lé oo nyét. Kúínj bânña tááríkwǎ kernǎ dónǎ gí kanníyá. ǎw ná lonpii Jáásodunjo gís bora pottá piá. ²³Eparas, alá kí ye mííneñ kindélínj arrá Jáásodunjó'ñ ǎw'ñ tumná díó, dééñ gís dónǎ ádeñ piá na kóel ásán bí in baluj ǎl kíeñ jǎma-lé bainj kérég. ²⁴Mark, Aristarchus, Demas na Luke yeeñ ǎl kíeñ tááríj arrá kawa dog díeñ donǎ ádeñ káwe biñña-sí ásán baluj ǎl yeeñ dog díeñ'ín iskâlla gé. ²⁵ǎmel gí-si álán lonpii Jáásodunjo kérég kíeñ baan ná dééñ táárís agé díeñ saba.

Híbiro

Magara 1

Jáásodun Wúo'η belé-ii na dééη kwě

¹Tóóríg Lonpii bás káíη wúoηa domoηkwě-sí risiηo, kí koran soηηâ kergel, ²Marran soog'íη kari kwan-lé, kiηa-sí gis risiη kí dééη kwě'η dorá, alá júndí álán kééη miroda nyét ge, alá yeeη-sí jííma álán kééη táári kwă ge. ³Yé-ii ná dééη mujjé úlmóla kí Lonpii'η galaηa, miín dééη jaiη juuη-lé. Yé dog ótáná-sí nyéttiη lóótog jáákí dééη belé na kurro. Lia alá yé katiiēē-sí paaso, yé dóηá súru'η eré ooηa Sagala'η Sagal írí. ⁴Na yé jáánó nan melega-lé soηηá tullé-ii kí jarri alá eηa nan kééη kona-lé alá kaiη. ⁵Iláíη ná tagi ás búlíníba melega-lé: "Éla dúíη kwě, in soog-lé alá kaariηi" Namaη : "Na ká álán dééη Báa eēη, na yé náis kwě eēη"? ⁶Nadog miín ná bikir duldiη-lé kári bá in kwă: Lonpii'η melega bás kí kurro uuηul". ⁷Na melega'η namá in kwă: Ála melega pie kí dawloη, nan níη dééη utú'η ulma gé". ⁸Marran kwě'ηb eré yé in kwă, "Dííη kariη, Wúo, in miín tóórígíη-ii. Dééη kuriη jansa'η soog-lé. ⁹Jí tiyyâ-sí joiηí, nan jitti-sí jaaríηí, iláíη uúη iláíη náis Wúo kí day paaso nan kilmá'η simmiη sarig ila." ¹⁰Na "Jí Lonpii ná ebede já suuru-sí, namaη jaawila-sí kí kííη koηa. ¹¹Ótáná nyét níη paasiηol , marran jí básíη jaiη. bán nyét in nyíriηal inná jari'η nyarta. ¹²Jí bán in jó inná târgi, na bá síη in jaiηol inná jari nyarta'η dokké dokkéηá. Marran jí bá'η innân jan, na kííη ayéηá á síη agíηíaba." ¹³Marran kâi melega gé alá Lonpii in kwă tin bi tin-lé, "Álán dééη dóηá súru kóol namaη níη yé kééη káárima-sí kééη kurro'η dú jaa"? ¹⁴Melega nyét á geba álás táári pie kí kuo, kila alá yé ádden piá ásáη kila kwa-sí jáánol asá kurroηol.

Magara 2

Sáwgeη já na Díló'η jóndo Jááso'η jaaríηí

¹In lón álán soηηâs núηí kenel iláíη ál kelkámi álán á kaalba.²Inná belé ál melega risiηá innálan-ii tág, na duó id-sí ná koojoa búlé bân kééη duléηá tulléηa búlón.³Na ay-ii síη kopóηá kí annan-sí dáíη jopóηó-sí kí balbasa kâ in jarri-lé? ⁴Bá yé-ii ná Lonpii dééη'íη risiηo, koojoa na pirjeηa, namaη dola'η janjar na kuo tiyyán kí dééη âre alá yé kôil. Jáásodun'η suuríη⁵Na melega kurgon á síη ooηolba daldí-sí alás diēη sábbá kéérili alá kí diēη'íη kírsiη. ⁶Marran dííη jágíla dééη lóóle namá in kwă, "Duldi'η kwě kaa-iinamaη níη dééη'íη gis lónítia? Wala gal Duldi'ηkwě, alá dééη'íη puttó béérél? ⁷Daldí'η kwě-sí soηηá dú bawíti miín kí melega-sí; Nás jí yee-sí taaj jawríti kí galaηa na mujjé. ⁸Jí kííη útóηá-sí nyétiη kééη tarηa'η dú jaa". Na abá tááyēη jeηa nyéttiη jeηa ye-sí ari áη júndíba asá yee tááyēη á índéliníba. Na kí ari á kalulba naa nyét ása yee tááyēη kíndéliní.⁹Marran kí ye-sí kalu alá melega dēle ittís lónítia, Yasúa, kalul ye-sí Ába kuri na galaηa

na tullij, iláinj ná wáy'ínj jígéná búló, álán kí Wúo'η mujjé kwa nyétt'ínj. ¹⁰Ná bá yé–ii déllinj Lonpií'η iláinj ná bá yé–ii nyét na kí dééj dorá, ásánj dogólá éla dééj kurinj–lé. Bá dééj'ínj–iidélinj álán edebe jábbíá jopónó'η bás kí dééj jáisej jeenj'ínj dorá agíníti déllinj. ¹¹Tagi na tagiηa yeen bá tog bír ge, na iláinj uú'η duó á keba álán in kwă bânja ála á geba, ¹²In kwă, "Ásá áwli kí kúinj bânja'η kona, masîg'ínj dió nanj sínj mujjé áa. ¹³Asi keer: Ká dúinj taála nyét dê–lé abí". Ká namanj kúinj dogólá aila Lonpii íní. ¹⁴Ásánj sarîg kanj kúkúinj dogólá'η nínó–le namanj kewa–lé namanj yé dog, ásánj wáy–le jíbé iláinj alá yé wáy'η sagal, áñídi, ¹⁵Na kwa kid'ínj alá wáy–sí kali kawe–kwa nyét díenj jainj–lé alá dumná kajinj. ¹⁶Kí see melega án tîba, bân Birâim'ínj atine tîi. ¹⁷Na bás in lónjiti inná kééj bânja dééj jalunj–lé nyét, ásánj ayínj–ii, Na tagiηa'η tabu gabul–ii wúo–lé iláinj ná yé kééj kuldiηa kattíeηas paasó. ¹⁸Iláinj ná kee ná errel taga nanj jarríηa–sí jímel.

Magara 3

Yasúa Jáásodunjo Mûsa–lé soηjâ kajkiré–ii

¹Kúinj bânja tagiηa, bí bwás jaawill'ínj tarí'η já–sí. Yasúwa'η gis lóonólal, ná domonduηo–ii nanj pági appâ–ii dáinj durumminj–lé. ²Yé kí see agul–sí kee Wúo–lé, alá ye–sí jííma, déllinj inná alá dog Mûsa–sí jííma nanj dog Wúo'η tonj–lé aman kééjâ ótánjâ–le. ³Yasúa Mûsa–lé soηjâ appú kééjâ, iláinj dééj tonj ilá–ii–lé soηjâ tumoinná dééj suur'ínj–le. ⁴Tonj bi tonj bá kí duó díig tumunjo, marranj duó it ná ótánjâ nyét–sí tumo bá Lonpii. ⁵Inná Mûsa yé amal dunjo–ii Wúo'η tonj'ínj táaríidunjo, yé said–ii ótíjâ–le kila alá kí kanni álanj kirsínj tóoríg. ⁶Marranj Jáásodunjo yé amal–ii nyét iláinj ná yé Wúo'η–sí kwě–ii asá dééj Báa'η tonj'ínj útónjâ kergel piá, na kí kééj tonjâ kanj abá kôil ásánj kartíníjî délé namanj nîj kainj. Sâwgenj jeenj amal'ínj waríη–lé Kilmaηa jitti aî iηiba ⁷Innálanj, bá kuo teyyáηa gé ná aánjé: "Nettê, abá dééj belé kel jámi ⁸kilmanj sondorog áanjinj iηiba álán á jáwyâba attô jarrí'η negêb–lé. ⁹Kíenj gî báanja kárré, kárré gi nanj kúinj táaríjâ kagile kí ayéjâ weyyéηa onjaal. ¹⁰Iláinj–ii ná kilmá sondorogéηa kila tawraηa'η uú'η. Ká waa, "Yeenj bá délinj kíenj kilmaηa'η ila kule, marranj ás kalηaba äyi ná tullé–ii. ¹¹Namanj álpenj áa: álán dúinj baj–lé á karíyalba". ¹²Kúinj bânja bagí, ásánj díenj dió duó kilmá díkkó á keba ásánj see jái á keba ná Lonpii sállâ–sí soor íní. ¹³Bá marranj suúrjâ–sí awsa banni kéréég, alá namanj tin kee ná úndul, álán díenj dió duó tog dog–sí kilmá á jaalba ná kattíeηa–lé poí. ¹⁴Iláinj ná naa saríga keηa Jáásodunjo–lé, abá suur–sí keyá kí see púttôn namanj dééj árad, ¹⁵Namá in kowe, "Nettê âl belé kelámi, kíenj kilmaηa–sí díkkó a bâiba álán dúrúm báwe". ¹⁶Kiinj gé ná kelkámmé nanj dúrúm káwyíe? Kila kwa á kajinj bâ alá Pûl'ínj bájú kurul kí Mûsa'η dorá? ¹⁷Na kiinj kajinj alá kí ayéjâ weyye kilmaηa sondorg kajinj? Yeenj á kajinj bâ alá kattíeηa káwe , Yeenj alá kí dû kúndúnul namá dúrúm káwyie? ¹⁸Na kii–ii ná álpenj piyá: "Álán baj'ínj lóo á karíyalba", Abá túúbenj á kijnjiba? ¹⁹Namá kagila ná yeenj taga ánj karíyal ba iláinj ná yeenj see jái–sí ás kajinj ba.

Magara 4

Loṅpii'η kwa'η baj

¹Lia, miin ila dio ila jasi bás káin ná kee, ǎw ná kaḷi kaw, álan duó á keba ná jáwyâ butte-sí jágil. ²Bá iláin-ii nás kí belé tullê-sí kúlñiti inná alá lón yeeṅa-sí. ³Ilá ná kí seejâkwă kan nan umel kawí, inná ǎl kowe: "Inná ǎl álpeṅ káwe : Baj-lé ǎṅ karíyaba" Iláin ná tááriná miin waar-si agíníe daldí'η ebede-lé. ⁴Kí ila dorá bá yé-ii risiṅo táárikwă'η soog'ín: "Iláin ná Loṅpii dog umel jáwí sooga oson na ǎw'ín iri asá dééṅ táári a gé." ⁵Kí in dorá bá dog risiṅo, "Dúin ǎmel-lé péllét ǎṅ jaríba." ⁶Iláin, díṅas kaíná nan umel-lé karíyal, na kwa alá waar -si koye álan magaga káwal yeeṅ ǎṅ karíyalba, ⁷Daûd dog kwă ila sog'ín: "In soog" tóorig bá eeṅ, inná alá yé kwă: "In soog" Abá dééṅ urú kelbámi, kilmanṅ sonderog ǎy-iiinṅiba". ⁸Annaṅ Jáśáwa dog umel iní yeeṅ-sí, na Loṅpii asi keer á risiṅoba sog keer'ín. ⁹Lia namás Wúo'η kwa-sí umel saí. ¹⁰Na kwa alá Loṅpii'η umel-lé karíe bá kíeṅ tááriná'η kéṅá dog, inná Loṅpii kééṅ tááriná-le. ¹¹ǎw ná soṅṅá kúnýúṅo álan ila umel-lé karí, ásán duó tog dog ila ǎllím'ín tiir-le á saíba dééṅ núṅi. ¹²Iláin ná Loṅpii'η uu sállâ-ii nan táári pii nan dog saar-lé soṅṅá sikká-ii, na alá muníṅi kééṅ tiirṅá-le kuo na rú naman kééṅ aríṅá , na asá dééṅ tabu'η júirú-sí lónjítia kilmá-le dééṅ taar'ín ere. ¹³Arí á keba sállâ dééṅ tabu'η ná lónjítia, ótáná nyét déé'η eré pogoṅa gé nan lónjítia kila alá kí káe kan kowe. Jáásoduṅo yé-ii ná Tabu-ii kwa teyyála'η iláin ná yé tagi-ii. ¹⁴Na abás tabu kaḷkíre inninṅ kan alá jawil'ín iri éla, Wúo'η Jáásoduṅo-ii ǎw ná tullé kâi. ¹⁵Tagiṅa'η tabu kaḷkíre ás kanba álan taga dáin nyukkin jágil, útóná nyét-le kárré inná kiṅa-sí, nan kaṭtiṅa ás keba. ¹⁶Álan dééṅ kutiṅ tabu'η kôṅ, ásán ayiṅ komé, nan síṅ kummón dééṅ bajjin dáin jányíni-lé kí dééṅ tin.

Magara 5

Pâgi appû tullê

¹Sábá tabu kurrâ kuṅo bá kwa'η dió kaáwṅeli-ii, iláin kiimeli álan táári piá kwa kerṅa'η taála-lé Loṅpii'η ótáná-le, Ásán gôbboṅa karíneli kíeṅ kaṭtiṅa'η uuṅ, ²Taga kôili ásán kí ulliṅ na júṅo káwal, iláin nás yé kí nyukkin-si dorool eṅa. ³Na ila nyukkin dog ǎw nás kwa-sí kíeṅ kaṭtiṅ tabu'η dúy-ii iláin dog-si dééṅ suur-sí pii. ⁴Duó á keba nás in ájí-sí dééṅ suur'ín pii, bá marraṅ Wúo-ii nás tarí piá, inná Arûn dog. ⁵Naman Jáásoduṅo dog dééṅ suur-sí duó appâ á piyába dog, marraṅ duó asá yee-sí in kwă, "Jí ás dúin kwě jan nettê". ⁶Inná ǎl dog kámiṅa ló'ṅá kerṅa-lé, "Jí Ába kuri jan naman níṅ jan ǎṅ jan na dééṅ kuriṅ bá'ṅ tullê-ii". ⁷Dééṅ suur kí sogá nyét, bán soṅṅá urú láddi nan níṅ kómóla nan níṅ kí kurṅo oón nan taga á síṅ jópóba suur-sí wăy-le, nan-si eṅa dééṅ já ila, ⁸Iláin ná yé kwě-ii ásán iwí daluliṅ-sí jigé. ⁹Agínísi naa alá kwa nyét-si táayen kiní, jopónó'η uuṅ asá tuuṅa, ¹⁰Loṅpii-lé éla alá tagiṅa'η tabu-ii nan-si kuriṅ kee. Karí'η jawiṅ'η sáwṅeṅ já ¹¹Alá soṅṅá'η ere dáin belé soṅṅá-ii, asá taga jápirtígo á keba jársiṅo'η eré, álan taga keljâm. ¹²Na kí in dorá bí bán taga guudpááliná been, bí baín-si ná duó bôil álan gis guud pááli Wúo'η belé'η korgi juuṅa, Namá iláin-ii nás bora bôil, ná namie kaḷkíre kuṅo áiba. ¹³Na duó id ná bora bayi yé arí ás loṅba belé tullé'η ere iláin ná yé kwě ittí-ii, ¹⁴Na namie kaḷkíre bá déllin kwa appaṅa'η-ii, iláin ná yé betos kilaliṅ-lé nás yé jitti na tullê-sis jáwṅel.

Magara 6

Kari'ň jawńi'ň sáwgen jeen

¹Iláin ǎw nás Jáásodũño'ň domoň-sí miin waar kuuň, álán tabu'ň koo. In álónba álán ebede'ň iri kuńú nás kítimóla táári way-tólle na seejây Lonpii-lé, ²Waalagal guud'ň ebede-lé jaba'ň-le, juńú koňa-lé, na wăytól'ň jawla na jansa jégérég. ³Na in-sí bân kí Wúo'ň kurro kâ. ⁴Kila kwa alá asi tog kulmeli yeňa-sí tárrá á siba, kwa asá jaawil'ň dola kiwe, asá kí kuo tiyyáňa sárígen kindeli, ⁵Na kwa asá Wúo'ň belé'ň tullin kiwe namaň déen kuriň alá úndul, ⁶Marraň duó alá poyya tárrá áiba asáň asi keer bagi ná túúben eeň. Idĩň nás Wúo'ňkwě-sí káldábu-lé kaldul dien uúň, ásáň yee ôra á bêlba. ⁷Inná alá kuy suur-lé asi tóg riin, iláin álán kurúná kire alá táárikwă ge kila damin kwă-le, na ila suuru asá Wúo bora pattá piá bóyé. ⁸Marraň abá diyán jitti koro, yee bân kaariníya naň nín naála-lé sijn dakki-ii, alá déen árád kí jui-si aginti. ⁹Marraň kí kúin bânňa dien eré asá káya, kila útóná tulléňa-lé, asá kí jopónó tiél, namá iláin kirsin. ¹⁰Iláin ná Lonpii darma sargi á bételba namaň sijn dien táári'ň uu yial namaň dien tâb na joini alá balňola kí kéen kona'ň, bí tagiňa tááris bā yee. ¹¹Dáin surmin soňňá dien dió duó bi duó ǎw ná kilmá'ň pattin piyá na amal'ň árát, ¹²Álán kari'ň júrmokwă á banba marraň álán jalňolakwă baň kí see ásáň déen jasi boomé. Lonpii'ň jasi see-ii ¹³Wúo'ň jasi ila alá waa kí Birâim kasiňi, ilái-lé soňňá tullé á keba alpin, ǎl kí déen suur álpen piyá, ¹⁴In kwă, "Áisáň soňňá bora pattá â ilái-lé soňňá". ¹⁵Kí in dorá Birâim dog-si jasi ila déen waar jáánó. ¹⁶Inná kwa kila alá kí kwa'ň kona dañl túr kalde, lia kari'ň eré námá alipe júrus pii. ¹⁷Abá Lonpii in kôel ásáň soňňá'ň ere déen mirod-sis jáinó, bá sijn keer kí alie. ¹⁸Annaň kí koranja ǎw gé alá wari ge, In á lónba álán taga Wúo pié piá kin'ň, in lón ásáň amal kakkire kain, kí kila kaň asá kopoňo ǎw ná puttó kai déen seejâi-sí. ¹⁹Ila alá dáin-ii bân kee déllin dáilé, bân barí dáari jaáno'ň lóo, ²⁰Iláin ná Yasúwa yé dog kári waar dáin'ň, baáno déen kuriň tullé-ii, Aba kuriňa'ň kuri bân kee namaň nín kee.

Magara 7

Ába kuri tullê Păgi

¹Ába kuri in tullê, bá Sumâin-ii, Lonpii'ň păgi iri kwan, asá Birâim tíré ná jaana kéen kuriňa'ň di' ásáň bora pattá piá. ²Asá Birâim miin waar ɳaara ótáná nyét-le ǎl kain "Kuri teyyâ" na asi keer "kuri tullê" ǎyi-ii "Kuri dónádũño" ³Walá Ábba ás keba, naň Íya ás keba, naň Atine ás keba. Sooga dog-si juuň kain naň-si jágini kee álán Wúo'ň kwě'ň jalun-ii, álán kee kuriň namaň nín kee. ⁴jagil in duó ay-ii appá-ii ilá alá Birâim íni alá káin ábana'ň bā-ii, sooga weyye tabu'ň melleňa'ň! ⁵Na ila asá lááwéňá'ň kwě-ii, alá págiňa kabiňa, ásáň domoň eeň kwa kid alá dáálí-le kain, kin kila asá Birâim'ň órré ge. ⁶Marraň duó id ná Birâim'ň órré'ň kwa-lé-ii, namás bora pattá piyá ila tin-lé. ⁷Kí tullin nyét ǎw ná ittí appâ-sí bagi pii, ⁸kwa kain ná kúndula álán duléňa kabe, marraň yé bân kee sállá. ⁹Álán taga uu waa: Marraň Lááwídũño dog Birâim'ň órré'ň kwa-lé-ii. ¹⁰Iláin ná déen bā'ň kóo iláin ná tullé-ii, Wúo Yasúwa kuri-ii naň tullé-ii. Pagiň na Lááwé ná kuri tullé-ii ¹¹Abá págiňa lááwéňá'ň órréňa-le-ii, kwa dien dáálí-le kummé, na in kaň-ii, namaň ní'ň-si pági keer jáwla kuriň-lé? Marraň arun'ň lóo'ň á áňeba. ¹²Iláin ná págiňa kaineli, na kí seé'ň see ǎw nás dáálí'ň-ii dog. ¹³Alá dien'ň kirsinul, asá saríga kain kí órré keer'ň kwa

yeeṅ-sítaḡa ás lónjítiba álán ḡôbboṅa'ḡ lóóle oón. ¹⁴Na kí see iláin ná dog Loṅpii Yaúza'ḡ órré-le koro, ila alá Músa kí dééṅ dorol á risiṅoba dééṅ'ḡ ṗáḡiṅa'ḡ eré. ¹⁵Iláin ṗaál ari keer in-le soṅḡá ṗaalaṅ alá in lóónóla inná kuri'ḡ jaluṅ tullê bân ṗáḡi keer kóró, ¹⁶In á eṅaba alá dáálí kwásuur'ḡ domoṅ bá in lón suu'ḡ kurro pááneṅ á indeliba. ¹⁷Iláin náis jíbítíya: "ṗáḡi bân kee dééṅ kuriṅ na tullin-le". ¹⁸Ǻw ná ṗâris kiṅi ila domoṅ waar kuṅo'ḡ díeṅ nyukkiṅ'ḡ na ari hô'ḡ, ¹⁹Na daalí ari ás agéba, marraṅ Ǻw nás amal-le kári ilái-ii lé soṅḡá tullé-ii ásán Wúo-le dakki kiṅi. ²⁰Na kurro jaṅgarás kaṅba, ²¹Na ari alá á ḡááriṅba bá ṗáḡi indel, na ila alá ḡeerinḡel bá ila-ii alá dééṅ'ḡ kírsiṅul; Loṅpii in kwá álán nídimenṅ eeṅ, na jí ṗáḡi jaṅ bân jaṅ na kuri tullé". ²²Na kila kurro'ḡ, iláin Yaśúwa yé ge ásáb jáá tin tullé-le. ²³Kila alá ṗáḡiṅa kiṅi soṅḡá gé alá kundie álán kúsal na káya, ²⁴Na ila álán sayi dééṅ árád, dééṅ ṗáḡiṅ pááneṅ áṅ eeṅba. ²⁵Na duót ná toyṅo ásán jópónó taga yé dog ásá Loṅpii-le áddeṅ káwal, abá yé sállâ-ii yee-sí bá siṅ éperó. ²⁶iláin ná yé taga niṅ ṗáḡiṅa'ḡ taḡu eeṅ, naṅ niṅ tiyyá-ii naṅ niṅ taraas-ii, nás kergel eṅa kí kaṭtieṅaṅ naṅ Wúo'ḡkwa-le eṅa. ²⁷Yé pélet á kôelba, ila alá ṗáḡiṅa appâṅa kôeli, álán kerreg jáwriti ḡôbboṅa, waar kuṅo kééṅ kaṭtieṅa'ḡ, na kerna kwa kerna'ḡ kaṭtieṅa'ḡ. Yé asi tóg nyét inni alá dééṅ suu'ḡ jáwriti. ²⁸Dáálí'ḡ eré ṗáḡi appâ duót ilain alá soṅḡá nyokké-ii. Marraṅ uu-le ila-ii alá dáálí'ḡ kari'ḡ úndul, marraṅ kwê-sí alá kaáṅul, bá yé ná tuulé-ii namaṅ niṅ kee.

Magaraḡ

Jáásoduṅo ṗáḡi appâ-ii jaawíl

¹Naa dáin belé'ḡ kormi in lón, ṗáḡi appâs kaiṅ alá dóṅá súru'ḡ ere Ǻw kuri'ḡ-le jaawíla'ḡ íri. ²Tagiṅa'ḡ táári duṅo jâi tullê kuṅo asá Wúo daldi áiba. ³Tabuṅa tagiṅa nyét bá siṅ kaáwlal ná ḡôbboṅa karúl. Na bân kawé dog ari toy-ii. ⁴Abá niṅ suuru'ḡ íri kééṅa ila dio alá tagi kééṅá, tagiṅa kaiṅ ná ḡôbboṅa áddeṅ kawé kí dáálí'ḡ dorá. ⁵Alá in lóná inná jaawíla'ḡ nima'ḡ jaluṅ, Músa-le buuṅo, iláin álán dééṅ toṅ piá. Naṅ iláin kwá: "Jáḡíl álán ari bi ari já inná mitíl aísa jii lónóla íllá púgo". ⁶Innálan eṅa dééṅ táári-le soṅḡá tullé na dééṅ tásduṅo-le jaiṅ tullé-le, asá kí jasi tullé tiél. ⁷Annaṅ siṅ miín waar dâlíme á kéṅába alá lóó keér koiṅie. ⁸Asá in koye ála tullé-ii: "Opó soga kerna'ḡ, Loṅpp belén, agiṅisi Israíl'ḡ tón na Yaúza tón jasi diwwô. ⁹Ná ila jasi áiba á ká kíkíeṅ ábaṅaṅ síis á ila soog alá kúkúinṅ koṅa iyá alá ṗûl'ḡ baṗú'ḡ suuru-lés opo, dúin'ḡ ás yiéliba tin ila-le, naṅ gí undí, Loṅpii ná belé'ḡ. ¹⁰In bá yé-ii jasi alá Israílíṅa'ḡ toṅ'ḡ kwa-sís asa kí kin soga, Wúo in belé'ḡ: Kíeṅ kíló-le káálintá jáá, naṅ rímmen á kíeṅ kilnaṅa-le, ká naṅ niṅ díeṅ Loṅpii eeṅ, na yeeṅ naṅ niṅ kúinṅ kwa gé. ¹¹Naṅ niṅ suu'ḡ in kiyál inná kíinna suu'ḡ soor, duót bi duót dééṅ bára-sí námás in kwá: Loṅpii-sís aluṅ iláin ná kwa nyét gí siṅ kiine dokkéṅa namaṅ appála. ¹²Iláin nás ká urma aiṅ kíeṅ korona'ḡ alá kawé, namaṅ kíeṅ kaṭtieṅa'ḡ na á gis lónjítíya asi keer." ¹³Alá in jasi-sís taría in kwá, "Diwwô" Miín waar namaṅ jasa innálan bá yé kééṅá dakki toyya naa dakki bá júṅal.

Magara 9

Jáásodunjo yé–ii tin diwô'η tâsdunjo

¹Jasi waar kunjo na dog–si koranja kénjâ táári'η namaη daldí'η toη teyyâ–lé. ²Iláin ná dééη nisil waar kwan̄ ila–ii alá waar kowe: "Jerusaláam" alá délé másárája kénjâ na namíe namaη karaηa kanníyá. ³Ila sitára'η soór alá dééη'íη aánjé, "Toη teyyê'η teyyê", ⁴Délé mugbar kénjâ silinysilínyin, jasi'η pítí kénjâ alá kí silinysilíny–si kartinul, asá ila namíe'η silinysilíny móon níhjá, na Músa'η bari alá kí jasi'η loo kergel in̄i. ⁵Ila koroba'η íri mujjé ila asá niηo naη–si júmíjâ. Kin ótáηa naa káin̄ á geba iláin̄ álán̄ dééη'íη táraásin̄ kirsínjo. ⁶Ila namá iláin̄ eηa, álán̄ págíηa toη ila–lé karítíya tin bi tin, alá táári kawe. ⁷Na ila díig déllin̄ bá págíηa'η tabu–ii ayé tog–lé, walá kewa á sín̄ keba ásán̄ dééη suur–sís jaa namaη kwa–sí. ⁸Kuo tiyyáηa gé nás jíbítíya kí tiyyin̄'íη dorá péllét án̄ lóón̄ólaba lia, abá paí waar kawaη–lé ooηo, ⁹Alá jalun̄ tin naa'η–ii lé–ii, alá délé gôbboηa karín̄éli, alá kíeη kilmaηa'η jibé–le áiba álán̄ risín̄ó táári'η eré, ¹⁰Na yé kila táárin̄jâ namíe'η na jaba'η na jálo'η namaη ótán̄jâ kern̄a niná suúrjâ'η jálo déllin̄, jaáηo'η tin–lé. Jáásodunjo yé–ii, tâs dunjo jasi diwwô'η ¹¹Na jáásodunjo, Yé éla álán̄ págíηa'η tabu–ii namaη útón̄jâ kern̄a'η, toη tullé agín̄ís, kí koηa á káweba, duó á keba nás dééηin̄ loη. ¹²Kí káítá'η kewa walagal kuu'η áiba, marraη bá kí kééη kewa–ii, bá kasi tog kári toη tiyyâ'η dió, namá joppó luud búlón̄. ¹³Abá níη kí kuu'η kewa walagal káítá'η kénjâ namaη kuu'η dii ná sín̄ kirtul, naη sín̄ baḡi kawe suún̄jâ. ¹⁴Na baη Jáásodunjo–lé ay–ii níη lón̄, alá kí dééη suur waar kunjo rááηa Wúo–sí walá dog ôra tog dog ás kééηába álán̄ paasó kíeη kilmaηa–sí kí kíeη táárin̄jâ jitti la alá Loηpii sállâ–sís táári kawe! ¹⁵Na iláin̄ uu'η yé namá jasi diwwô'η tâs dunjo–ii, ásá tarí pii abá wáyin̄ joppó paago alá miín̄ waar kééηjâ jasi waar kunjo–lé, bán̄ bummón̄ aila biηa kaníe díeη mirod luud kwan̄. ¹⁶Iláin̄ ná domoη kee, nás jígíti wáy–sí. ¹⁷Na domoη aw kunjo wáyyin̄, asá kurro á keba péllét kí ila domoη'íη dorá sállâ. ¹⁸Na waar kúnjo dog án̄ eēηba dítin̄'íη bá kí kewa'η dorá–ii, ¹⁹Iláin̄ ná Músa kí dééη dorool kwa–sí kwâ kí dáálí'η dorá, na yé namás kewa bawa kuu'η na káítá'η, na koro, na nuun̄ pukká, naη hissop, namás irto arrá namá dééη dítin̄'íη urú taan namaη kwa nyéttin̄. ²⁰Ila namá in kwâ, "In̄ ál yé–ii jasi diwwâ'η kewa aísá Loηpii kwâ biηa–sí." ²¹Kí in dorá tág, yé bás kewa irto toη tiyyâ'η korgi–lé nyéttin̄ táári'η lóo'η dió. ²²Kí dálí'η dorá, dákkín̄ ótán̄jâ nyét bá tiyyá in̄i kí kewa. walá kí kewa'η jinyaa á kénjâba íde kattíeηa'η jááso á keba. Jáásodunjo yé–ii deépa komolmol ²³Iláin̄ ná tullé kén̄a álán̄ ótán̄jâ kan̄gule álán̄ jaawil tiyyá eēη kí baíma'η kewa. Duó bi duó, jaawil'íη ótán̄jâ bá kééη ge déllin̄ bá aw ná teyyá i– kí gôbboηa tullán̄jâ'η jarán̄. ²⁴See jâikwâ yeēη kila lóón̄jâ tiyyáηa–lé á karítíyaba alá kí koηa káwe, ayi alá kí see kan̄gúlul déllin̄. alá déllin̄ dítin̄'íη karítíya jaawil álán̄ Loηpii'η tabu'η kalηola kí kíeη. ²⁵Yé dítin̄'íη án̄ jeeba abás in aán̄jé álán̄ dééη suur–iigôbbo ráán̄ asiηa soηηâ, inná lan̄ alá páḡi appâ pii, duó id ná ná toη tiyy–lé kári ayé bi ayé kí kewaη namaη asi keer. ²⁶Innálan̄ bá sín̄ naála bóyé, iláin̄ ná yé soηηâ kelamí asi tog dali'η ebede asi tog. Marraη naa lóón̄óla soga'η karikwâ kí kattíeηa'η dorá naη yé dééη suur gôbbo rááηa. ²⁷Inná alá duó lóón̄óla álán̄ wáy asitog, lia námá jansa éla, ²⁸Lia dog, Jáásodunjo dog námá asi tog lóón̄óla ná kattíeηa–sí baw, marraη jopón̄ó bá kwa kid'íη–ii alá yee–sí kaane.

Magara 10

¹Na dáálí'η eré bás ótáná tullij paalítia alá úndula, ná kí dorá see kuŋo áiba bá díeŋ eré—iidéllij. Kwa kid alá Wúo—sí kaareli yeeŋ pélét án káwalba kí kíeŋ gôbboŋa innálaŋ alá tittibi karínjéli ayé bi ayé.²Na dog, in álónba álán gôbboŋa barínjél kí baíma'η daáben já? Kí Wúo'η baŋi'η já yeeŋ teyyá kiŋi asi tog na yeŋ bittân ari á síŋ kaŋba kattieŋa'η ere. ³Marraŋ kí ila gôbboŋa'η jarân bá síŋ káŋ ná lónjiti ayé bi ayé. ⁴Tárrá áiba kuu na léwá'η kewa—lé álán kattieŋ paasol. ⁵Abá Jáásoduŋo éla daldí—lé, bán in kwă, "Suur'ín jarân na gôbboŋa'η jarân tullé á laáiba naa dèlé, marraŋ díŋ suur naa dúilés kaáŋul; ⁶Gôbboŋa juyín na gôbboŋa kattieŋa'η jí kilmá simmó án jába. ⁷Iláŋ ná ká in waa, "Jagíl iláŋ ná ká dúíŋij rímmen káwe, kí ila dorá álán Lonpii'η âre já." ⁸Waar kwan—lé in kwă, namaŋ kila gôbboŋa, namaŋ duléŋá namaŋ duléŋá alá kúyé, aíla jii kilmá simmó pii díeŋ'ín. "Kilagôbboŋa kila gé asá duléŋá karúul kí dáálíŋ dorá. ⁹Na dog in kwă, "Jagíl ká ál díŋ âre aw."main waar paál baw déeelé kí ebede'η dorá jasiŋi aw kwan—lé ¹⁰Marraŋ áw ná kee túllén diŋ kí gôbboŋa'η dorá Jáásoduŋo'η suur in kwa nyétŋij. ¹¹Sog bi sog páŋi bi páŋi tááŋij lóo kiirél, ná gôbboŋa innálaŋ ráŋjél asiŋa soŋŋâ kila asá kattieŋ—sí ás paasiliba. ¹²Marraŋ Jáásoduŋo bá asi tog bír jáá namá kattieŋa—sí paaso, yé Wúo'η dóŋá súru'η ere ooŋo ¹³Yé kee ná jaan namaŋ ní kééŋ gáárima níŋ kéé kuŋo'η dû kóóŋol. ¹⁴Kí gôbbo'η jarân asi tog na yé kí see—ii namaŋ níŋ kee idi álán lón. ¹⁵Kiŋa—sí kuo teyyána dog gis páalítia. díŋ—lé in kwă, ¹⁶In ál yé jasi alá ká kí kíeŋ kasa kila soga—lé, Lonpiiná kwă in belé—sí. Ká dúíŋ níŋ murul aa kíeŋ kilmaŋa—lé, na rímmen níŋ â kíeŋ júúrúŋá—le. ¹⁷Lia namás nyíí, "Kíeŋ kattieŋ namaŋ kíeŋ káálíntá—sí taga áísán á lóóŋálabba." ¹⁸Na naa íne jááso kee, na dog kewa'η jinyaana dog kaŋba kattieŋa'η uú'η. Jigé Jáásoduŋo'η jawríní ¹⁹Iláŋ uúŋ kúŋ, bânŋa, kí kí see kaluŋ—sí álán tagalóo teyyâ—lé karí kí Jáásoduŋo'η kewa. ²⁰Kí in naa dorá diwwô—ii alá dáŋ uú'η eŋa kí dééŋ dorá, iláŋ kí dééŋ suur. ²¹iláŋ uú'η ná kí páŋi appâ kaiŋ Lonpii'η tón. ²²Áw ná kilmán see—lé kaiŋ kí see'ηsee, áw ná káŋ kilmaŋa—sí pattâ kâyi ari jitti uúŋ káŋ suúrŋâ'η jálo kí koro nyokkéŋa. ²³áw ná amal—lé puttó kâyi dáŋ jiiŋ—lé, iláŋ náis yé jasa kí see. ²⁴Áw ná tullé lóóŋólal suúrŋâ'η na kí joiŋi na á jíŋá tulléŋa, ²⁵Káŋ jôŋa—sí a kundíba kwa soŋŋâ'η, marraŋ áw ná suur kálpánti, soŋŋâ'η ere kí ila kuŋro alá kérrég lónjiti. ²⁶Kí jitti'η jaáŋo iláŋ paál namá bawa ila jaluŋ see—sí, Álán saí kewa'η jinya kattieŋa'η. ²⁷Ál kilmaŋa'η—sí kalítio kattieŋa'η, utú á keba ná soŋŋâ púŋ álán amí. ²⁸Abá duó Mûsa'η dáálí—sí baŋi á piyába bá síŋ núŋikwă áw kélal walagal iis námá wáy. ²⁹Na jigé soŋŋâ ila asá Wúo'ηkwës beto, ila jasi'ín uúŋ alá jittŋikwă koiŋie, namá eŋa kí kuo tulléŋa? ³⁰Kí kaluŋ—sí alá koye, "eeŋ síŋ dééŋ jittŋij na ká bá síŋ â Lonpii beléŋ" asi keer "Lonpii kééŋ kwa—síjásá níŋ jaa". ³¹Lonpii'η jansa'η soog kalí'η—ii dééŋ dóŋa sállâ! ³²Na ila soga'η gis lónjitiya ál kaŋ ná baŋila naŋ baánó jigé soŋŋâ—sí ³³Lóóŋá díŋa'η baljiti naŋ perjeŋa na jigéŋá, na lóóŋá díŋa'η ná saŋŋ baŋ ná innálaŋ baw. ³⁴Abá kattíŋá baŋila dog, na abás biiŋ álán kíeŋ soŋgoŋa baní kí kilmá'η simmij, ná kíeŋ suúrŋâ in balu ari ála á keba in lé soŋŋâ in jaawil ótáná asá saye. ³⁵Kíeŋ kilmaŋa—sí a baaba soŋŋâ níŋ bummó'η, ³⁶Iláŋ uúŋ boiŋi níŋ jaáno—sí, annaŋ Lonpii'η âre bâ baŋ bómón jasi—sí, ³⁷Iláŋ ná naa dakki " Bâ níŋ éla ná tga án jasiba. ³⁸Marraŋ duó teyyá kí see'η jái bá síŋ sállá eeŋ, na abá kaŋŋa kello dééŋ suur—sí tullé á síŋ eeŋba". ³⁹Marraŋ kí taga kaŋŋa án kellóba jásiŋo'η, marraŋ bá kí see'η jái álán suur—sí taga see jái.

Magara 11

Seejâi kaa-ii

¹Na seejâi jalun-ii alá ǵri id-lé píñítí alá á lónítiba. ²Inná alá kwa toyyakwă kǵgile. ³Kí seejâi básín kiw ásá dǵldíńá kalńa nań-sí Wúo'ń belé-sí baǵi kawé, iláin ná dog á lónítiba nań paalan-ii. Seejâi yé-ii taraas'ín ebéde ⁴Kí see'ń jâi Hábel Lońpii-sís kewa jínynyâ Gaín-lé sońńá. Lóónála ála taraasi, alá Wúo jǵgíla kééń gôbbońa'ń jarńń, na alá way lia risińo! ⁵Kí see'ń jâi Aknôk-síkábé ná wǵy á jǵgílabá, nań á keba iláin ná Lońpii bawa, iláin kábé nás Lońpii tiina. ⁶Na abás see-sía jaińba Wúo-síkilmá simmó áń jâba. Iláin ná duó alá Wúo-lé úndul bán sín in tiin ála Wúo kee, námás kwa kid-síborá pattá piá asá yee ńarí kawé. ⁷Kí see'ń jâi Nôho ótáná kid-sí iní ná yé kalí piá nań á jǵgílsba, ná pullun piá ásán dééń toń'ínkwa-sí jópó, iláin daldí-sí namá jánsá kayé, namá eńa innán kí tiyyiń na see'ń jâi. Birâim'ín seejâi na káin wúońa ⁸Kí see Birâim-sí dog ńarí káwe álán ila lóóle kóro alá kééń koya kíeń miroda kábía, namá koro ná ás lońba ńabú aál níń jáwí. ⁹Kí see'ńjâi jasi'ń lóo dog á iwoba, namá amdin díńin dió kúul kí Isâ na Yagûb kíeń-sí mirod arrá eńa jasi'ń lóo kíeń kúńi. ¹⁰Na yeeń deem díg sís kááníńi alás ebéde kééńá, alá káwe nań-sí bora pattá káwe. ¹¹Kí see'ńjâi Sarraya dog kurro búlón ásán dog órré piá, kí ayéńá sońńa namá kiri, alá Wúo jasa bá see eńa. ¹²Iláin namá tog kiri, iláin nań way, inná úríńá jaawíl kí díeń suńńiń, nań buro alá roo'ń ǵri kee alá á wáńítiba. ¹³Seejâi-lé kila kwa nyétkúsińi, na yeeń tin ásín kúmalba, na yeeń miin karra kí núń'ń zarrag karra kǵgile namá see kéyé nań-sí kawle, nań-sí kíwé yeeń ála in kalńa inná sóolá in suuru-lé. ¹⁴Na kwa kid ná innán aáné túllen álán kíeń baruńa kôeli ¹⁵Abá baru'ń gís lónítía ila alá nyaná asá tin jaiń na álán jawńi. ¹⁶Marrań in bá suuru'ń joińi-ii, alá jaawilíń-ii ila. iláin ná Wúo á kôelba ásán yeeń-sí ńarí piá iláin nás yeeńa-sídeem jáánó. ¹⁷Kí seejâi'ń Birâim Isâ-sí gôbbo rááná yee-sínań kárré. Nań waar jáánó ná tin á paagoba, ila. ¹⁸Asá aáné yee: " Ásá Isâ yee órré eń". ¹⁹AB"A J"AG"ILA Wúo tga wǵy-le bá sín jǵgí way tólá'ń túle, kila alá díele gé bán bǵw inná yeeń. ²⁰Kí seejâi'ń dorá Isâ Yagûb na Isaw-sís bora pattá piá kí ila dorá tiinas. ²¹Kí ila dorá Yagûb kwa nyé-sís assó piá alá wáitélín naman Ísib-sí, nań kurgo'ń oońo dééń barí'ń ńabú'ń. ²²Kí seejâi'ń ere Ísib dééń wǵy'ń si súreń piá asá Israílinán'ń dogíla-sí kurro ínı kíeń kaaru'ń. Músa'ń seejâi na báńa ²³Kí seejâi'ń dorá Músa, ál kaaríńi, kúules dééń bǵń uu'ń kí kôlda iis, iláin nás kwě dee tullé jǵgíla, innalan namá kuri ínı. ²⁴Kí seejâi'ń dorá Músa alá yé appá eńa íríńi álán píro'ńkwě karíya. ²⁵Ilái-lé sońńá álán baj-ii kí idíń álán baj kattieńa-lé kee. ²⁶Iláin jǵgíla alá Jáásodunńo-lé ôra-ii alá púlin baru'ń ótánále sońńá tullé-ii, iláin ná yé kí núń'ń zarrag tullé jǵgíla. ²⁷Kí seejâi'ń dorá púlin baru-sí júndí ná lóo kalí á piyába ába kuri'ń kilmá'ń sonderog'ń uu'ń, iláin ná saa sońńá zimbítir keera, inná alá law na á law ba. ²⁸Kí seejâi'ń dorá íri jándo'ń kewa'ń luu piá nás óréńá-le paaso kí loo ná píro'ń ńabú'ń koro-sí paaso. Seejâi na píreńa ²⁹Kí seejâi'ń dorá roo pukká-sí kándé nań puttó eńa, kwă naman púlin baru'ń kwa-sí muní. ³⁰Kí seejâi'ń dorá Aríya'ń ergela-sí jínynyâ ila dío asá yeeń sog oson na ǵw kuúńi délé. ³¹Iláin wún Rihâb ajála yé á paasińoba kí barí, iláin ná aáné ála andaná gé kí aape. Seejâi na jigé káin wúońa'ń ³²Na naa kaa níń waa? Náis tin warí indelín aisa waa Jodon'ín na Baarág'ín, na Samsun'ín, na Yaptá, na Dǵúd'ín, na Samwíil'ín, na domonkwă, ³³Kí seejâi'ń koraná kurińa sońńá perra iní, taraas káwe, nań tin kummé, muuru'ń-si utońa kúme, ³⁴Utús kawńi nań-sí kupunul saar-lé, nyukkiń-lé kǵkkíré kińi, nań deer-lé kǵkkíri kińi, nań kíeń gárima-sí kalí kaníe. ³⁵Kíeń yáńa na ótáná kábé asá kawlítień-ii, na kerna ná gal kaaríńie ásán koponol marrań kúsińi. ³⁶Na kerna gal nás kíeń peréda karma'ń dúsińi, nań kila alá kirgín tíeń dog. ³⁷Kawńi nań kamíńie, kí saar kawńi, kí liyá'ń karamas kándirul, nań sońńá bíleń káwe yeeńa-sí, ³⁸Yeeń-sí in duldí tullé ásińiba. Bíleń kińi ńorráná-le na púgóná-le naman

baanya-lé. ³⁹Na in nyét bá jasi-ii seejâi'η, wasá tin áη kuúmalba, ⁴⁰Abá-ii kiηa Loηpii á jágilba náis in ʘ in-lé soηηâ tullé piá, áη eeηba déeη paál.

Magara 12

Domoηa

¹Namaη kiηa-sí abá jaawil kaiη náis nima pii dáin̄ tâs-lé taga, námá kaa kin útóná-sí nyét, na kattíeη alá dakki kaiη ná dárá á geba, naη níη kí maale na ʘ tullé-ii, ²Kalul seejâi'η tabu-sí na asá agé bá Jáásoduoηo-ii, alá kin ʘηa tullên diη tabu'η jáá, na alá káldábu-sí taga bawa kí tullíη, naη Wúo'η kuti'η dóηá súru'η ere ooηo. ³Bagí kwa kid alá kirimul alán̄ kattíeηa-sí kalí kanía kíeη suúrñá'η alán̄ suur-sí ás bigé ba. ⁴Naa taga kurro'η ásín̄ bába, namaη kí kwatulléηa'η kewa kattíeηa'η ʘ'η. ⁵Namaη gís yé ila guud tullé aisa waa: "dúin̄ kwě, Loηpii'η adúo-sí ajaarín̄íba, na son dorog a jeeηa abái kányíηul. ⁶Duót ná Loηpii-síkôel bá déeη adúo kelaam, kwě id ná kóin̄í námá káldíyal". ⁷Na abá taga birimel Wúo'η adúo-sí yé báin̄ in piá inná ké'η dogólá. Kwě bi kwě déeη bá bá kalí inni? ⁸Na abá kalí'η janí á kéηaba kwa nyét bá síη kéeη dogólá kaiη naη níη kíeη kaiη, na bí naη in bámin̄ kéeη dogílá ás ábaηba. ⁹Na asá b̄ηa kí káin̄ kidoηa kaáná kaη dog dalúla kaáná, kaη ní dog bagí kaw, kíη wúoηa-sípié as jawba b̄η eré kuo dog lia bás sállá keeη? ¹⁰Tóóríg kiηa dog gí kalí kanie namaη niná kin keηa, na naa tullé-ii dâilé, ásán̄ taga tullíη saríη kaη. ¹¹Marraη adúwo naán̄ in á lón̄itiba id̄in̄ ná kolda'η-ii ná sugúmmin̄ áiba. Na tullíη bá duót-sí kannía alán̄ adúo búlón̄ ná kwă kee naη-si dóηá kee. ¹²Iláin̄ koη pattóla-sí burr̄η na kur̄o korgómeηa-sí báwli, ¹³Kíeη tar̄a oggóleηa-sí bamíni, iláin̄ alán̄ merso-sí kilmá sondorog á eeηba alán̄ kí baj épérín̄ólal Loηpii'η jaarín̄í'η sáwgeη já. ¹⁴Dóηá-sí birimó kí kwa nyét, na déeη tiyyíη duó á keba alán̄ yee-sí taga jágil. ¹⁵Tará'sin̄ balu alán̄ duó tog dog-sí kurro á bioba Loηpii'η join̄í-le ásá duílá bagí alákwa nyét karín̄ie. ¹⁶Alán̄ duó tog dog ajâla áiba naη in á lón̄ba in Isaw, alá díeη namíe'η ʘ'η duó bi duó bi kir bi bikir jula. ¹⁷Na ásán̄ baluη na bí dog, námá kóin̄í alán̄ jágil ila bora pattâ já'η jaarín̄í, na abá túúbeη jeeη-sí lóo á baníba, alá kí kéeη kún̄í kóin̄. ¹⁸Alán̄ á bélaba ila púgó alá lón̄ítí ná swíηel, ná kurrá-ii naη dikkó-ii. ¹⁹Na kéeη kutúgúrén̄á ila asá aán̄é: J̄am ²⁰"Na ila púgó-le, márrá jin̄í naη níη jaín̄i". ²¹Na ila jagil alá kullé-ii namaη m̄usa in kwă: "Ká ítíη na kalí gí itél".

Dóηá'η janí kari kwan

²²Na alá Siyon'íη púgó-le jéla, na Wúo'η deeη sállâ-lé, Jurisalam jaawí, na melega'η dáldé, ²³Na masíη n̄η jaawíl bawín̄í, na Loηpii nán̄ kwa nyét-sí jánsá jaa, na kuo tiyyáηa nán̄ ool, ²⁴Na tin diwwò'η tâsduoηo, jáásoduoηo, na kéeη kewa jinya Abelín̄-lé soηηá risíηul. ²⁵Bagí ásán̄ tog dog-sí á bundíba alán̄ risín̄ó. Iláin̄ ná á síη kupuηulba yeeη ná yeeη kel ás kámieba suurú, na waar-lé á síη kopon̄ol ba kari'η jawñikwáila alá jaawíl kee! ²⁶Ila alá déeη arka'η irííri koro ila, na naa jasa ná in kwă: "Na asi keer suurú irtíηo namaη jaawil". ²⁷Namá in kowe; "Ási keer" In lón̄ ásán̄ ótán̄á

jañjol kila alá káwe, álán kañ, álán kila kañ asá paanyúntiyaba. ²⁸Na kí kiiñel–si kuriñ–sí alá ás jañjelba asá assô kaw nañ–si Lonpii–sí táári kaw kí dééñ tâye na kí kurro. ²⁹Iláñ "Ná dáñ Lonpii utú nyétti".

Magara 13

Domon kari kwă

¹Ásáñ joiñí bânña'ñ suúr jígíñí. ²Aís yíalba jára'ñ jányi, iláñ nás yeeñ jányi kañ kí kwan nama melega na yeeñ ás lonaba. ³Nyokkéña'ñ gis lóónólal iláñ ná yeeñ nyokké ge kí kien, jurrú'ñ kwă inná alá bí suur tog bañ. ⁴Álán jûse tuuê–ii duó bi duó, ásáñ jitti áiba. na ôra áiba na álán ajálaná á geba álán Lonpii jánsá jaa. ⁵Álán lia Sôngoña'ñ joiñíkwă á bañba déllíñ. ãw nás kila–lé puttó bañ asá biñ, iláñ ná in kwă: "Álán ây–ii undíba na álán díeñ oro aw", ⁶Namañ níñ in see kãy: Wúo kí kien kañ kalí áñ tîba. ari id aisa duldi'ñkwě pii?". ⁷Lóónólal gí si kien kurro janí kwă'ñ'ñ iláñ náis Wúo'ñ belé káwlié. tabu'ñ bagíl díeñ see'ñ alá bírsíñó. ⁸Jáasodunjo yé–ii jááso naa namañ níñ kee. ⁹Kí ila guud pirje aís kárgíalba, iláñ áísáñ á tíñíba kilmaña–le kí tullíñ, ná kí namíe áiba tullé áiba ila alá kaníe. ¹⁰jursi kañ kurro ás kañ ba kwa kid alá dèlé táári kawe nañ dèlé kaame. ¹¹Kila baíma alá dèlé kárítíyá ásáñ kien kewa káttíeña káásol "Tonj teyyâ–lé" kí pãgí'ñ dóñá alá kien suurña suél paálíñ ere. ¹²Namañ Jáasodunjo dog, asá kwa–sí jopo kí kééñ kewan, órè'ñ paál háñeñ káwe. ¹³iláñ naa koró níñ dèlé idíñ ná ôra–ii. ¹⁴iláñ nás deem kañ ínè nás káñ, Na dog soññâ kôel. ¹⁵Álán–si Lonpii–lé dèlé dakki kíñti tin bi tinkí káñ láláná'ñ, ãy kurú'ñ kalma gé ná kergel–ii kí bânñañ. ¹⁶Na aís yíaba táári tullé na jañgar–sí, inná kin gôboña bá Wúo–lé ge. ¹⁷Kien kurro janíkwă–sí bagí bâ na bagis báwli, iláñ ná yeeñ á kũeña áísáñ kúluma kaye, iláñ–ii ná kí kilmá'ñ simmíñ kawe, ná kí zambâr áiba, ná iláñ díelè tullé áiba. ¹⁸Kiña–sí gis bûm, ná iláñ–ii nás kilmaña tullé bañ, ãw ná nás kilmaña pattá kañ ótáñá–le nyét. ¹⁹Marrañ boiñí soññâ álán bâ inná lañ áísáñ biña kí kajala á awíba. Jûma²⁰Iláñ ná dóñá kee ilá duó–le asá way toólá'ñ dió jáwla, wuonj tullé–ii, dáñ Lonpii Jáasodunjo, kééñ kewa jasi árâd–ii. ²¹Nán gí sín tááriná nyét agé álán bâ dééñ âre, álán díeñ eré eeñ Jáasodunjo'ñ tabu'ñ asá mujjé já kee namañ níñ kee bán ee. Ee yáa. Dóñá'ñ janí karíkwañ ²²Kúíñ bânña ká díelè in ôil álán bírimó in guud–sí, iláñ ná kin uña ittâ kin aisa rímmen â biña–sí. ²³Baluñ–si ála dáñ bára Timos–sí undí, alá kí kíe gé bân agíl, alá waar káñítíá. ²⁴Kien kurro janíkwă–sí dóñá baí namañ tagíña–sí nyéttiñ. Dóñá baní kwa kila alá Antákiya kañ. ²⁵Bora pattá kwa nyét–lé. Ee yáa. Na híbróná–le dog, Antákiya rímmen â, kí Timos'ñ dóñá.

Jime'η Domoη

Magara 1

¹Jime, Lonpii'η táárináduηo Yasúwa'η, órréná weyye na ǎw risín alá perra iηi. kojojaηa na makkéηa-lé, ²Kí kilmá'η simmiη nyéttiη erre, kúin b̄arηa, díeη jeriη koronη soηηás úndul. ³Bí baluη-si jariη díeη see jaín erre ǎl see-ii kakiriη-si úndul. ⁴ǎw ná jarímóles díeη amal baiη nyét, ǎlán táári piyá idiη ǎlán burnyúηó ná ǎsíleη beeη, ǎlán-si arri tog dog warí ǎsíη baiη baa. ⁵Abá díeη dió díg kee ná jeriη kuwêl, bá awú ná Lonpii sí iηηó, duó it ǎl baján sitti ná kí kere áibaa, na yé bá janíná duηo-ii. ⁶Maran ǎw ná kí see j̄ai'íη dorá-ii, ná kí zalbiηiη áibaa. Na duó it ǎl údóηá-sí kí see j̄ay'íη dorá á piba bá inlón inná kałón úleηa ǎl kało jaíl na perra índélin. ⁷Duó ila laη in as lón baa ye-sí ǎlán arri tog dog Lonpii-lé, ⁸Id̄iη ná yé kí jeriηa ǎwi'η kee, yé iri ǎsíη keba déeη dorá-lé. ⁹ǎw ná duó pağari donğórés eeη kí it ǎl yé kóiní, ¹⁰Maran duó Kawáin b̄an déeη d̄u kee, idiη ná yé b̄an in jee inná dawlo dáyiη dió. ¹¹Id̄iη ná bá dulé kúrel kí déeη tukkiη námá dayí-sí suu ná puttó piyá. Doraη námá búnyáal, na déeη tuliiη ná jitiη eeη. Kí ila dorá, duó Kawáj b̄an dóra púyá déeη jiloiη-lé. ¹²Bara pattá ila duó-lé ǎl diriη-si rimo. Na ila asá yé diriη-lés beto, yé bá síη jaiηi-si gaw-si bóyé, kila kwa-sí ǎl-si déiη ǎηé ǎl Lonpii koił. ¹³Id̄iη ná duó á keba ǎlán arri, "Iláin ná kí Lonpii'η dorá arran", iláin ná Lonpii jitiη'íη eré á érrélba, na yé kwa-sí á érrélba. ¹⁴Marran duó bi duó bá kí déeη jariη'íη dorá erriηel, ǎl ye-si júndia ǎlán kara kee. ¹⁵Liya ǎl kí déeη jereηi dorá ila eeηa, indálaη ye-sí bá kałieηa si úndúla, na liya ǎl kałieηa soηηá iηi, námás Wái'η dariη-si élla. ¹⁶Kúin b̄arηa na kondóná júuleη a ḡi káwalba. ¹⁷Nisil bi nisil naa dola tullé bá iri élla. ǎl báa Jeriη duηo-lé-ii ná élla. Dê-lé ari á keba nás jaiηel wala gal wáiníti. ¹⁸Lonpii ye-ii ná ḡi jíima ǎsáη dariη-si kan kí see, idiη ǎlán dog kila lé kan ǎl waar kałiη ǎl yé tewa. ¹⁹Marran kúin b̄arηa na kondóná bí baluη-si duó bi duó bá kájileη pii ǎsáη waar kelamí, na kí raa sonderog'íη erre. ²⁰Iláin ná duó'η kilmá'η sonderog Lonpii'η tulliiη-lé táári á piba. ²¹Jitiη-si túga jawí nás járe kałiηa púgo. Kí tulliiη-si jitiηé táári-si ila ǎl inlón ǎlán ḡis ji-si jópó. ²²ǎw ná táári kwā baη ná kela j̄am kwā ábaηba, ǎl kieη suúrηá-si júuleη á bawba. ²³Abá díeη dió kee ná táári-si kelamí na á piba, bá inlón niná ila duó ǎl déeη suur-si mandara-lé. ²⁴Yé bá déeη suur-si jira ǎl bá kara itirig nyáná námás yie ay-ii kéná. ²⁵Marran duó it ǎl tullé diη jágila kí bajjiη dorá, na kérég indálaη pii, ná bá kelámaba námás yial, in duó-si básin bujés káwal déeη Táári-lé. ²⁶Abá duó díg kee nás inlón ǎl tááriná duηo-ii na ǎlán déeη dááli-si taga t̄i, yé bá déeη suur-si júuleη pii na kilmá namaη déeη táári-si nyét. ²⁷Táári ila ǎl sa tiyyâ-ii na kuséηa ǎs keba Lonpiη tabúη na báa bá ila-ii ǎl kila-si iri jágiti ǎl-si báηa ǎs kiηiba na muniηa-si kieη tááriná-lé.

Magara 2

¹Kúin bâraña, kí díen see jâi'η erre túga ajawríni baa Yasúwa Jáasodunjo'η erre, Lonpii baj'ín, kí táári keer kwa kergán erre a gí kéló ba. ²In a balunba abá díen—sí jón díg—sí ban duó bi duó álán—sí tárnés dabín—sí ke wala juriñas tulléñas kee. ³Abá bí bá kwa—sí kíen jurinâ erre balun ná inbámin , íné bôn in lóó tullê—lé," wala" kúin tarja'η íri bôn," ⁴Yéé bí kíen sunjá—sí ás bigiti baa? Na yéé ás biginí baa kí kuo rúbána'η dorá? ⁵Kelsi bâm, kúin bârña tulléña, yéé Lonpii áiba nás kwa pagiríña—sí illi ná see jâi—lé kawája kindéliná na ila jain luuj—lé âl yé yiená—sí kwá kila—sí âl ye—sí koiníe? ⁶Marañ bí pagiríña—sí á bôelba! Yéé kwája á gebáa ná gí kígítíya? Yeen á gebá ná gí túmnáná—lé gís kárítía? ⁷Yien Kona tulléña—sí káyúnul baa kila âl bí barín? ⁸Abá ila—ii, ailón, bí royâlin uu—sí bulun kí kien magarañ," Álán dín girán—sí in joní niná dín suur—sí," bí baa túllén din. ⁹Marañ abá jí kwa kilain síis tullin—sí júulen bá katiená jaa, na jí bá kila dorá jío âl dálí—sí perra pii. ¹⁰Duó bi duó ná in dálí—sí nyétin bagi piyá, Yé bás in tina álán ásán dorás úrrí, yé bás ásilen si enña álán dálí—sí perra piyá. ¹¹Duó tí ná in kwá, "Ajilin abâ baa," dog bá in kwá," suur abaw baa." abá Ajilin baa, marañ namá suurná bawi bá dál—sí bigi á bâbaa. ¹²Bísino na baa niná kila kwa túmná kainí kí bajin dálí. ¹³Kí jigíné béla ná bajin ás banba niná kila kwa âl si bajin káwlítíyaba. Bajin bá jigên íri koom. ¹⁴Kúin bârña tullé áiba, 'alán duó in kwá yé âl sii see sii kee, marrañ táári á piba? yéé see jai ye sí júlo nan? ¹⁵Yéé tullé layi álán bára wala gal niw juriná wala gal nuun ás kiní ba díen jaini—lé. ¹⁶Yé in lálón álán si díen díó díg si in kwá," Joo kí appin, na taginá na símmôndin." Abá jí yiená sí arri ájaní baa it âl suuri kúwel, it âl tullé—ii? ¹⁷Kíla dorá see jâi kí déen suur, táári ás kee baa, wayitóli. ¹⁸Yéé duó díg bán in kwá, jí see jâi—sí jain, na ká táári áa." Jáwli gís díen see jâi âl táári á piba, na ká ná gís dúin see jâi áwli kí táári. ¹⁹Jí in see jêl Lonpii âl bá tog—ii, Jí saa tullé jaa. Ná kí see dog ányádi see tiye, namá kere. ²⁰Jí jöwel lá ásán jalun, duó ulul, seejâyi âl táári ás keba bá waitóli? ²¹Yé Birám dáin baa kí see táári á piybáa âl si déen kwê Isâ—síis dolom—sí ráná? ²²Jí jagil see jâi táári ay—ii piyá kí déen táári, na kila déen see kí nyét táári pii na túmín. ²³Marraña kí nyétin in aáné," Birám âl Lonpii—sí kóiní, namá in kilul ye—sí âl teyyâ—ii," Naa ye—sí namá kariní lonpii'η máni. ²⁴Abá jigila bá kí táári ii ná Duldí juluno, ná dog kí see jâi áiba délin. ²⁵Ila ajála Rahâb dog yé kí táári tiyá ena yé tina—sí domon—sí namá kwa kerña—síis áden—sí piyá dórra? ²⁶Abás suur—sí kuo—lés kerkel ena bá waitóli, na dog see âl táári á piba bá dog waitóli.

Magara 3

Dáalí'η jâi ¹In á lón baa álán kwa nyétin guudpáalíná ban, kúin kondóná, bí balun—sí kí âl guudpáalíná kan áila kímeli kérég. ²Ilain ná otáná sonjá kainí ásán kwa. Abá duó díg ákeba nás koro as kee déen táári—lé, yé bá nyétiní déen jain—lé, yé bás lon déen suur—sí ay—ii níj jááno. ³Naa abá kí murtaña—sí kaldí álán gí kiná—sí bagi píal kí kíen udoná, dog bán kíen súurná—sí nyétin dorol káa. ⁴Dog aw ná dúlóná—sí kaa, yiená dog saa appá gé ná kí kawlo appás argínti, déen jági dunó bás kí kurú itti díg dóra jáwiti. ⁵Niná dáalí bá arí itti díg—ii suurin ariná—lé, marrañ otáná sonjá pii. Naa dog abá kagila utú ay—ii si itti tunel marrañ waar appá indélin. ⁶Dálí dog utú—ii, daldí nyét âl si kí katienas nigo bá kí káin suurná iriná ná ena. Dálí suuri nyétin—sí jiti pii,

náñ ũtu jábí nañ níñ jaiñ íní, na yé kí dééñ suur dog níñ ũtu kárí. ⁷Naa Karába nyét kíyaña naKosot kwă, namañ kila ãl koró kañi kare na duó it ãl erra bá duldín kwě–ii. ⁸Marrañ dudín kwă ákeba álán dálí–sí arri. Iđĩñ nás jitiñ–sí údúl, kí wayí pisi na siir⁹Kí dééñ kí Lonpii–sís assó kámiñ na bás, kí dééñ dorá duldí–sí níñ kasí, kila ãl kí Lonpii'ñ jaluj kewe. ¹⁰Kí udo tog gî dorá bajin na asin úndúl. Kúin bán, kin ótáná a iniba. ¹¹Yé roo ãl koro koom nyét laa simmóna na tulléña koom? ¹²Yé kurú puyyâ, kuin bårña, kwa ãl líkáña kirel–ii? Ákireliba wala? Walá roo kera duño koro simmóna rel. ¹³Kiyé díeñ dió ná riyá–ii nañ ótánâ arrá ráinêl? ãw ná ila duó jaiñ tullês páálí kí dééñ táári na kí jaiñ'ñ jerreñ. ¹⁴Marañ abás jí jurinñs tullê jañ naa tulñ–sí kílmas jañ, donjóré asi jindélinba na piyé ajawba seeñ erre. ¹⁵In yé ái bá ila jerin ãl írí éla. Marañ, bá suuru'ñ–ii, jereñ'ñ á ge ba, sitan'ñ. ¹⁶Iđĩñ abá donjóré ke na kilmá'ñ appin, bá jurúnó na jitiñ jáa kee. ¹⁷Marrañ jerin jawíl yé kí waar bá tiyá–ii, appin na joiní na rimminñ nán lóniti, tullin sonñâ na ðarinñ tulê, kí seé'ñ see namañ see. ¹⁸Marrañ tulñ'ñ kwă bá kí appin'ñ dorá kilân dió ãl appin–sí káwe.

Magara 4

¹Kayi aisa Garnata na Kórñá úndul díeñ tâs–lé? Yé kila ótáná kí kien jeriña dorá á úndulabá? ²Bis berrña, namá bumbó baa. Namá bawi namás buula, ná botoiño álán túga bawí. Ná Beer nañ urú baldi. Bí ás bumbóba iđĩñ ná á bijnó baa. ³Bí bijnó na ás bumbónba bijnó ná bí kí dorá koroñ bijnó, ásán kienñ kit–lés búlo ãl bí buwêl. ⁴Bí ajálanñ ás baluj bâ ðaldí'ñ joiní sonñâ ãl Lonpii'ñ eré gârima bañ? Na duó it ná dildi–sí sonñâ kôil yé bá Lonpii'ñ gârimm–ii. ⁵Wala in–lá bámiñ dombore ála tullé áiba: Kuo kin alá dáinñ suir kañi suur–lé tullé ge." ⁶Marañ Lonpii'ñ tullinñ–sí kee, iláin ná in belé'ñ, "Lonpii ásán donjórereña sís jági, na kwa paalaña–sí nás dééñ bajinñ íní" ⁷ãw ná Lonpii–sí bañi bâ. Namá ányídi–sí kali baní ná burrññ bán sakkiya díe–lé.⁸Daki jéla Lonpii–lé, na yé ná dílé daki êl. Kienñ kilmaña–sí teyyá býyi, kil koraña aw kwă ⁹Rimmenñ bâ lia námá bomola, lia kienñ kolda námás kilmá'ñ simminñ jaiñol. ¹⁰Iđinñ suur–sí dúu jawí Lonpii'ñ tabún na yé bági írí jági. ¹¹Suurnâ–sí kí jitiñ as bírsinoba kúin bårña, Duó it ná dééñ bára–sí jitiñ'ñ risinñ wala gal yee–sí jiti tarinñ yé bá dáálinñ risinñ na bá dáálí–sí nás asinñti. Abás jí dáálí–sís jasinñtis, jí dáálí'ñ táári á jawba bá dééñ jitiñ jañ. ¹²Bá tog bíkir ná dáálí jélla duon–ii nañ jaánás duon–ii. Yé bá yé–ii álán jáno na perra piyá. Jí ki–ii jañ, álán duó keer–sí jánsá jaa. ¹³Naa kel bâm, bí ãl in bámiñ, " Ettê wala gal saare kí álán ila elle–lé koo, nás ayé koón idé, ná mandanya káa, ná Kamala káa." ¹⁴Kiyé díeñ dió nás lonñ kaninñ eeñ saare, na jaiñ ay–ii níñ lón? Jí bá in jaluj inná nyoló úndul nañ perra indel. ¹⁵Marañ bá in jwa, " Kí Lonpii'ñ kuro nás yé tiina, kí bán kañ ná in–sí kâ na ila–sí." ¹⁶Marrañ jí námá jañ nás Dogórés jindel kí kienñ jerinñ koraña kila. Dogóré jeñ bá katina gé. ¹⁷Abá duó kee nás in lonñ álán ari tullê piyá na ápiba, dêlé bá katienñ gé.

Magara 5

¹Béle na kila kwa ál Kawája gé, ná boom naŋ bírsiŋ Konyjola kila díeŋ erre úndú lá. ²Díeŋ Kawajiŋ dúsiŋa, na kíeŋ júriŋa—sí ná Kúti ammíe. ³Na kíeŋ silinsilínynyá namaŋ piddaŋa píŋíe nás táarí ás kaŋíba idíŋ nás díeŋ tin—sí agíŋí. Na kíeŋ suúrŋá ná in suiŋeli inná ál utú sūr—sí kíeŋí. B́i bago—sí díeŋ kawajiŋ—sí tinila—lé asá a gíŋí. ⁴Bagíl duléŋá kila kwa'ŋ alá kááyul kíeŋ táaríŋále, kwa díŋa komólal níŋ iláŋ ná díeŋ urú kalɔaga'ŋ Loŋppií'ŋ kílo paago ⁵Iláŋ ná suuru'ŋ írí baŋi, tabtába—sí kí kíeŋ kilmaŋa—lé baŋila, inná daábeŋ já'ŋ soog—lé. ⁶B́i jaŋiŋa báa ná kwa kila—sí baŋi ál tulléŋa gé. Kurro'ŋ a gís piyába biŋa—sí! kojoja—sí birímó . ⁷kúŋ bārŋa Loŋppií'ŋ jáŋos dakki piá. Na b́i rayítákwá asá kíeŋ piŋla kaane suuru—lé korol, naán níŋ kuyi éla waar kwaŋ na kaŋi kwaŋ. ⁸B́i dog áw nás jírmiŋ—sí baŋ. Kíeŋ kilmaŋa—sí kíkíré báa idíŋ Loŋppií'ŋ jél dakkis piyá. ⁹Suúrŋâ—sí jánsá abaaba álán jánsá á—ii kayeba. jansa duŋo órre kee. ¹⁰B́ayi kúŋ bārŋa ila mitíli—sí álán ila tabu'ŋ puttiŋ ilái—sí benyer: iláŋ ná domoŋkwá kí Wúo'ŋ kona kírsiŋul. ¹¹Bagíl kwa saŋbúra—sí ay—ii si kesel. Na Ayûb'ín sabur—sí kelbámi naŋ baŋila déeŋ Wúo'ŋ taŋaní. Iláŋ ná Loŋpii ayíŋ duŋo—ii naŋ—sikilmá darté kee. ¹²Kin—lé soŋŋá kúŋ kondóná, álpeŋa abawba, miín jaawíl, namaŋ suuru, namaŋ kí alípe keer. marraŋ bá in lón álán díeŋ Ee, b́aŋ Ee—ii, na lôlo bá lôlo—ii, álán kaŋiŋa—lé á báwiba. kíeŋ jûma kí see—ii. ¹³Díeŋ dió dííŋ kee náŋ ¹⁴Abá duó kee ná wajânni díeŋ dió? bá áw nás maŋsîg'ín kwa bain—sí kwá kúmal yee—sí na dayi—sí káásol kí Wúo'ŋ kona. ¹⁵Jûma see jaŋiŋ kwaŋ wajân—sí bás eporeli, na Loŋpii námá írí jáŋi. Na abá gal yé kaŋiŋa piyá námás pasó. ¹⁶Biín—sí suúrŋâ—sí kí tullíŋ, na suur—sís búmel dog álán—sí bepéríŋó. Duó taraas taga soŋŋâ pii. ¹⁷Ilíya duó kééŋá ná dog kojoja—lé kééŋá inná kí, namás dog júmo álán kuyi á riŋóba, kuyi walá á riŋoba ayéŋá iis na kôlda onondííŋ. ¹⁸Naŋ dog asi keer si júmo, namá kuyi éla jaawíl, suuru—lé namás piŋla jáwle. ¹⁹Kúŋ bārŋa, abá díeŋ dió duó díŋ kôil álán álán bára—sí júúleŋ piá see'ŋ wú'ŋ bá duó keer jáwí. ²⁰Ásán loŋ ila dorá ál jitti kéŋá déeŋ ila, ásán déeŋ suur wayí—le jópo, álán asi keer ari jitti á piyába.

1 Patoro Díigkuŋo

Magara 1

¹Ká, Patoro aŋ alá wúon kwě jopóduŋo áden piá, na ká in gís domoŋ rímen bí alá ye sí see beyá, bí aysa Wúo ilo álan kéen baan. Biŋa-sí gís rimmen aw alá deem Pontus, Galatia, Kappadosia, Asia, and Bitina, baiŋ, kara híllâ alá kíen toŋa jawílín-lé. ²Dáín Baa loŋpii biŋa-sí gí ilo niná albá yé kwă tóóríg, na kí kéen kuo gí warig jasa na kí ye jáásoduŋo-sí baŋi bâ, inálan dog kéen jundi gí náis Wúo biŋa tinel kéen wúŋ. Kasán Wúo urma kee díen saba, na kalán gi jundi nás suur-si dóŋá baiŋ. ³assós já loŋpii sí dáín jáásoduŋóŋ baa! idien ná yé tullé ii naŋ dog gís urma paalí, aila júndí ásan daŋiŋ diwó kiw aila kíŋa kuro jaiŋiŋ íní, naa kí namá jaiŋ diwó kumó idíŋ nas loŋpii jáásoduŋo síis jáŋi way-lé. ⁴na yé kuro gí íní ásan in kalum kila ótáná ásan kumó aisa yé írí jáa, ótáná kila alá kéérég kaiŋ. ⁵Wúo, kí kéen kuro, jí-sí gís jaan alá díŋ kilmá jáásoduŋo-lé kee. Idíŋ gís jaan na tin kari kuŋo alá dé-lé kaiŋ mat gí síŋ jópó anyáŋiŋ kuro-lé. ⁶Biŋa kilamaŋa gí simmó iŋi aŋi ál dúiti alán een. Marran assâ kilmaŋa gí sondorog gé in tin ittí díó alá bí kojoa soŋŋá díos bendel, Wúo yé-ii náis tinel alán kin kojoa'ŋ dío baiŋ, niná âlbá dáwra-sí útu kabítía álan daar kakiré een, kin kojoa asá bí bendel saa tullé gé. ⁷Kin kojoa indélíŋá ásan in paalí ál bí kísí Jáásoduŋo-lés núŋí baiŋ. In-si miŋ ál bí saa soŋŋá tullé baan min kí daaba díneŋ. alá utú jiti pii. Díen see jay Jáásoduŋo-lé, Wúo soŋŋá gíŋ írí abá Loŋpii jáásoduŋo lóóŋóla déen jél assi keer-lé. ⁸Bí jáásoduŋo-sí bôel, naŋ á bagíla. Bí ye-sí assâ á bagílabâ, naŋ see beyá naŋ dog déen eré kilmaŋa simmó gé. ⁹Idíŋ ná díen jii déen saba see gís eŋa, Wúo jopel gís kíen koronán saba. ¹⁰Domoŋoa kwă kírsíŋul asá Wúo in kwă, álan tóóríg éla náis katíŋa lé jópó, na Wúo-sí jíŋoŋa soŋâ kíŋol kin beléŋá-lé. ¹¹Yeen kôliŋi ásán kalŋa kí-sí jímelí, naŋ dog kôliŋi ásán ái tin-lé kéŋa al risíŋá. In idíŋi ná kuotiyán in beléŋ-ii Jáásoduŋo álan míneŋ een náŋ dog wáy, na ila aŋi tullé básíŋ ye een soga tabu kwă-lé. ¹²Wúo in-si kwă kila útóná yeen as pulŋítiba, marran biŋa-sí. Yeen áŋé-si idíŋ ná Wúon kuotiyána alá yé mín jawíla-lé ímíŋi kuru íní na káwa. Naman melega dog kôeli ásan kin seŋa-sí kalŋa Wúo kíŋa ay gís jopel. ¹³Na naa bí kíen-si kilmaŋa asil baa ná ye baŋi baa. Ká in si áare aŋ alán bí ken júúrúŋá-sí baŋi-lé baa. Áw nás kalmaŋa-lé in puttó báy Wúo aysa'ŋ útóna tulléŋa piá tóóríg abá déen kwě Jáásoduŋo wáyŋa jawíla-lé. ¹⁴Na idíŋ al kíen báŋa suuru kwă-si baŋi baw, niná dogólá dokkéŋa áw íní díne, útáná jítíla a bába alá bí tóóríg áwíŋí, ila tin asá bí seena as balŋíba Wúo'ŋ. ¹⁵Marran, niná Wúo, duó aila jáánó alán déen been, jíŋa-lé kara-ii, bí dog níŋ jítíla-lé kara baiŋ útóná nyét-lé alá bí baw. ¹⁶Tiyála bóŋ, idíŋ ná rima-lé in rímmen eŋa, jí áw ná tiyá baw idíŋ ná ká tiyá aŋ. ¹⁷Wúo yé-ii nás bétél duŋo-ii kwa nyétin, na kin-sí táarásiŋ pii. námás ábba taŋi kaw, tulléŋ din bóŋ suur díó. Bí bá in balum niná kila kwa alá kíen toŋa kuré, idíŋ bí kara baiŋ jawíla-lé kíen toŋa see seen kwan. ¹⁸Kí baŋi baiŋ idíŋ bí balum-si ná kí dab na buda á baiŋba ótá alá kéérég á kaiŋba, aila Wúo jula, bí áw ná baríŋ kíen ulíŋa koroná-lé, kila asá bíwi kíen Wúo'ŋ-lé. ¹⁹Marran kí kewa tiyána Jáásoduŋo'ŋ kila alá suur búnyíye alá yé way Wúo namá-ii jula. Jáásoduŋo namá in lón niná kuniŋ alá níŋ yaúdaŋa daben káwéŋí, tullé kwan

asá janí warí ii na torenja ásín keba. ²⁰Wúo ye—sí jáánó álán in táárí—sí piá adid asá yé kaiṅá ná dine—sí á tewaba. Marran mínj ásâ aiba, Lité asá daldí kóel ásan agíní, ila yé—ii asá Wúo páálí. ²¹Idíṅ ḅl Jáásodunjo piá, jí Wúo—sí bagi janí, al júndí álan way—les jawla, nan dog sonṅa bagi íní. Wúo bá yé—ii alá dé lé kilmá jaá nan si in jaygél álán útóná tulléna piá. ²²Idíṅ ná jí Wúo—sí bagi jáa kéénj seenja—lé nan ye—sí júndí ná—ii kilmá pattá piá na káínj barnja see jáy kwă—sí joiní, kéérég suúrṅá—sí inálan boel. ²³Ká ílel gí álan in sí baw, idíṅ ná bí naa jainj díó—lé bainj, kí arí asá agintí dorá áyba, asá bí jainj díó bainj, marran arí asá á agintiba. Wúo'ṅ beléna yeenj gé asá kí kinja. ²⁴Kí in si kalum inâl see idíṅ, niná ḅlbá domonj dunjo isaih rímmen piá, kwa nyét níṅ—sí kágíníal niná day—sí agíníti. Na appin nyét asá kwa kaiṅ básínj agíní, nina zuhúra na day jágíní. ²⁵Marran Wúo'ṅ domonj bánj kéérég kee, na in domonj al kéérég kee bá Jáásodunjo'ṅ domonj—ii aísa kí binja sí káminj.

Magara 2

¹Na naa údánja kí kilmánj púkinja bawba wala gal kí koronja alá barnja kúsenj baw, nakúra a beenja, na kilmánja kurá ay injiba, na arí tóg dog alá see ayba a buwaba barnj'ṅ ere. ²Délinj niná ḅlbá dogólá kíwónja kíenj íyánja'ṅ bora—lés surma, bí dog níṅ Wúo'ṅ belé surma inálanj—sí bainj ásanj bíwí, na asá bíwítí namá díenj kilmá dé lés suná jígíní, ³Na banj baw in—sí inálanj namanj níṅ gí Wúo jítlanj kara jasi. Nn—sí ḅw ná jaw idíṅ ná jalum—sí Wúo tullinj díínj saba. ⁴Jáásodunjo—lé bél. Yé kítonj'ṅ kakíre kwanj ii jutúmóli, maranj yé jainj kwanj ii, in á lónja niná díto asá jainj as keba, kwa soná ye sí kawríṅje, maranj Wúo ye sí jáánó kwanj díó. ⁵niná ḅlbá kwa tonja kutome kí kítonjá, Wúo anyuwel gí si arrá niná jutúmó kí kuo tiyánja. Yé eláinj pii, niná paginja asá Wúo sí kewa kíрте tonj kuri lé, aw ná ótanja kila jáa alá ye sí kilmá simmó pii idíṅ jáásodunjo díínj uunj way. ⁶Al dombore beléṅ pulṅítí gí si al see ii, ká duó it sí awríti jurusalam dúo alá in lónj ná díto kalíre, dátónj táará kwanj jutúmó lé, na kwa alá ye sí see kééli tabu ásínj tui ba. ⁷Na naa kwa alá jááso dunjo sí see kééli Wúo banj bagi piá. na kila alá kawríṅje bá in kalja niná al dombere kwă, díto alá jutúmó kwă kawríṅje píṅje ná tullé kwanj enja. ⁸nanj in rímenj enja, yé álanj bá in eenj ná díto al kwa taar ladi ná jábítí, na roga alá kwa írís kílenje. niná ḅlbá kwa awrenj kíndeli alá yeenj dítonj kanía, kwa alá Wúo'ṅ belé kawrelí Wúo'ṅ belé awrenj pii in ásanj eenj yeenja sí ⁹maranj bí baanj ayla Wúo jáánó álanj kéénj baanj, bí soná alá Wúo sí assô báminj niná paginja, na bí kí Jáásodunj ará kurinja baanj, bí kwa baanj alá Lonpii—sí tábenja baanj álanj útóná kila kwa sí buwa. Yé binja sí gí kíenj koronja kari kwa—lé gis tarí piá, alá bí ye—sí as balṅíba, na yé júndí gí ná ótánjá jamáila kwă sí bíwí déénj. ¹⁰Al dombere beléṅ see—ii, kari'ṅ eré, bí lóo tog á banjába marranj asá Wúo'ṅ kwa lóo tog bainj, asi dííṅ Wúo tulléna áis piába, marranj naa tulléṅas gis piá ¹¹Bí kwa al gi ká weel, ká weel gi álanj in beléṅ búrgúlúnjo: Bí in balum ná jááranja alá kíenj tonja jawíl kaiṅ. Bí ḅw ná kila jítla a bawba alá ádí báwéṅje, idíṅ ná abá báa, kí Wúo taga tullé ásínj bandoba. ¹²Tullé balṅonjel kila kwăṅ díó alá seejăy kwă á geba. Abá inálanj baw, yeenj mat níṅ in ḅṅal ál jí jítla jaw, marranj bánj kagílal ál jí tulléla jaw, na lité al Wúo úndul álanj nyét jánsá kóónol, yeenj lia námás kalja. ¹³Idíṅ ná kí kóel álanj Jáásodunjo—sí bagi káa, kwa nyét sí bagi báa asá kuro kee. ¹⁴Niná ába kuri, ná ye kuru sonás kee. Nanj barúnj sagal, idíṅ ná Wúo ádenj piá álanj kila kwa—sí búúlá írí jíṅí alá údánjá koronj kawé na kwa—sí írí kagátía alá koronj kawé. ¹⁵Alá Wúo kóel bíṅja—sí álanj tulléna báa, abá inálanj báa. banj búndi ná kwa ula taga in áṅal ḅl bí jítla baw. ¹⁶In balṅola niná duó ḅl kuri ás keba, marranj in a jaba álanj arí jítí jáa iláinj. Marranj n

balɲola niná Wúo'ŋ koya. ¹⁷Útóná-sí túllenɲin baw kwa nyét-sí, seejǎy kwă nyét boyŋí, Wúo-sí na ába kuri-sí bagi báa. ¹⁸Bí koya alá seejǎy baan, kíen si surŋá kíen sída-lé bigé na bagi báa. Kíen si suúrŋa bigé ná déliŋ kila-lé áyba ayla bagi kawé, marran kila kwa-sí aiba aysa jítŋa gís kawé dog. ¹⁹Bí in-sí níŋ báa ídĩŋ Lonpii-sí kilmá sɪmmó-ii kila kwan írí asá kalŋa kaa kawé, nan iláin-si tɪnel álán miniŋa-lé kee. ²⁰Wúo-sí kilmá sɪmmó an eɛŋba abá jí arí jítí jáa ná dééŋ'ín kalɲiye. Marran abá jí arí tullê jáa ná dééŋín gí koojoja búllé, jí tullén ɛɛŋ mínen jindélín, abá taga jáara, Wúo báin írí jágí. ²¹Saba díg aisa Wúo jí-sí ilo eláin álán mínen jeen. Jáásodunjo alá mínen eŋa ídĩŋ kééŋá álán gís mitíl eɛŋ, álán bá bí kééŋ bama babún. ²²Bíwi-si Jáásodunjo kí dééŋ suur ay lóónóla, yé péékét kaŋŋa á piába, nan ay arí á piába álán kwa-sí kúsen piá. ²³Ál kwa ye-sí kányɛŋul, yé kí ŋnyin á jawíba. Na asá kwa káwe álán yé bílen eɛŋ, yé arí tóg dog á piába ásan kalŋa íní. Marran arí-si álán Wúo-sí dóŋá ná kééŋ piá, kwa-sí in páálí ál yé arí tóg dog á piába. ²⁴Yé kí dééŋ suur mineŋa-sí nyét bawa káin kaŋŋa'ŋ ɛɛ'ŋ dééŋ suur alá yé káldábu lé way, álán kí kaŋŋa kundí na jain tullê kain, ídĩŋ ii ná yé kíyáná karúl ná jí sí wúo dáwen piá. ²⁵Kí seen see bíbá in báaná ná uríŋá alá jɛŋe, marran ásâ bí Jáásodunjo-lé baŋŋa, alá díen oro pii niná wuon asá kééŋ uríŋá duon pii

Magara 3

¹Bí yáána seejǎy kwă kíen suúrŋâ-sí jariŋa-lé bigé, in this báa abá díen díg kee seejǎy kwă-lé áiba, yeen mat síŋ Wúo-sí kine ná bí ɛɛ tógdog ásín bwaba. ²Yeen básín Jáásodunjo-sí see kéyal abá kawle ná biŋa yeen-sí írí bagítí na bí kíen-si kilmanja yeen sís benyá. ³In-sí in abába niná bí bôel álán kíen suúrŋâ páal kwan sís jamíl báa, niná ásan nyíliw jaaró dunjo jain wala dabanja na juríŋa tullenja. ⁴Marran ná jí díó kilmâ tiyá jaan kéérég. Ila yé-ii alá Wúo kóel arí asá jain kee. ⁵Nyána ál Wúo-sí bagi káwe, ál tóóríg kaŋŋ, kíen suúrŋá-sí kí dorá jamáil káwe, Wúo-lés puttó kíŋi nan kíen jaréŋa bagi káwe. ⁶Sâra, yé mitíl-ii yáŋan díó, dééŋ duó-sí bagi piá nan in taríŋi togol, Wúo jóndí gín na kééŋ dogólá been abá bí arí it bá al see-ii na kalí á bába arí it aísán díŋ duó wala kwa kernja káwal díen seejǎy ɛɛ'ŋ. ⁷Bí kwa keya al seejǎy kwă baan, niná kíen yáána gí bagi kawé, bí áw ná kíen tááríŋá díen saba tullé gé, kí bagi baŋ yeen-sí, ná síŋ baluŋ ál yeen díelé nyoké gé. Na síŋ dog in baluŋ Wúo dog kôel álán yeen kaŋŋ kérég, niná bí. In-sí báa álán arí á keeba ná díen kí jũman keer. ⁸Álán in-si domon ágé. Ká biŋa-sí gis nyét ámiŋ. Suur baríŋ arí it-lé al bí bôel. Surŋá-sí boŋí, surŋá-sí in boŋí niná ton togín kwa. Tááríŋá-sí tiyáŋdín báa suur nyoké jeen. ⁹Ábâ-ii kwa kányiŋa wala ótána jítíla gís kawé, ínalan a jawíba yeen-si marran Wúo-sí bíŋo ná yeen-sí nyíŋí. ídĩŋ ná bí eláin gis tarí káwe, álán Wúo gís nyíŋí. ¹⁰Bagil ílanŋan dombre-lé ay rimmen eŋa álán káin jainja ay gé, na kila kwa al kóel lia álán kíen jainja tullé gé na otána tulléŋa indeli, ¹¹Áw ná útána jítíla á kaweba wala belé jítí á kírsinaba. jítíla-sí bawríŋí áw ná kérég tullén kawé, kwa sís doná bányítí ns suur dom bain; na kwa sís báminj álán suur-sí dóŋá kaŋŋ, ¹²ídĩŋ ná Wúo tɪnel-si údóná kila alá kwa tulléŋa kawé, yé kwa tulléŋas-si jũmonas kel aam, na tɪnel-si, marran kwa al jítíla kawé he kíen jũmanja kel ás aam ba. ¹³Ki kee ná gín síŋ útóná jítíla piá abá jí kéérég tulléŋa jaw. ¹⁴Annaj dog gí minanja búllé ídĩŋ ná jí tulléŋa jaw, Wúo bá gí síŋ bora pottá piá. Útána kiláin kalí áitíba alá kwa kernja kalí kawé; na jítí áis eŋba abâ-ii kwa jítíla kawé. ¹⁵Marran in-si jalum díŋ kilmâ díó ál Jáásodunjo díŋ kuri-ii, alá jí jôel. Kérég bá asil jaan álán nas jamin Kwa arí asá jalun aisan Wúo piá jí-sí, marran suur nyoké jawí alá jí yeen-sí kíen jíwanja jawítí. ¹⁶Na áw nás jalun ál jí arí tog dog á jáába jítí, álán

kila Kwa alá dǎ́ńńíń jiti kírsińa kilmá tǎ́ abá kagile ná kǎńń koronǎ tiyáńa gé idǎ́ńń ná jǐ jáásoduńo lés jéél. ¹⁷Mat níń Wǎ́o ii ná kóel álan jǐ mínen jeen, tullé ii álan tullenǎ jaw, annan dog kí mininǎn dora–ii kí idǎ́ńń álan jítíla jáa. ¹⁸Ká ila–sí waa idǎ́ńń ná Jáásoduńo asi tog kwa nyétin ǎǎń way, yé tullé kééńǎ namá kwa jítílan ǎǎń way. Yé idǎ́ńń way álan gís kǎńa sí Wǎ́o–lé éel. Ila tin–lé alá yé suur–lé kééńǎ, ye–sí kawńi marran Wǎ́o’ń kuo teyáńa júndíye ásan asi keer sálá een. ¹⁹Kuo tiyáńa dog júndíye álan jee ná Wǎ́o’ń kôs kuo jítíla–sís páálí alá túmná kǎń. ²⁰Tóóríg díg, ila tin alá Nôa pulń appâ pńǎ, kuo jítíla Wǎ́o–sí bagí á káweba alá yé jaana álan jágil ki–iinǎn kééń kǎttienǎ–lé kara pńǎ, kwa itál kǎń asa kupuńul. Déliń Wǎ́o taman rááńǎ koró díó na kwa kernǎ ná nyét kúmnéńi. ²¹Kila koro namá yeen gé alá asá kí ye ímanǎn kaam, kí ye aila Wǎ́o gís jopo idǎ́ńń ná yé Jáásoduńo–sís wayí–lé jágí. Kin koro, in lóng, díkkó tog bǎr á bawba. ²²Marran in–sí pulńítí áal kí Wǎ́o–sí kílel aisan káń kǎttienǎ passó alá kí káa. Jáásoduńo jawíl nyanǎ na samáńa tabuii idé Wǎ́on kǎli, adíd alá Wǎ́o kuo jítíla–sí nyét júndí nas ye sí kuri káwe.

Magara 4

¹Na naa, idǎ́ńń na Jáásoduńo mínen dééń suur–lé, bí ǎw dog nas surma baiń mínen jeen–lé, kwa alá suur mínen kindeli kǎttienǎ lé kááre. ²Útónǎ kila á kaweba niná kwa jítíla kawé ínǐ surú, marran útónǎ kila kawé alá Wǎ́o kóel álan káwal. ³Ka bińa kin eláń gís aminǎ idǎ́ńń nás bí díen tin nyét bá ótánǎ kila bawa alá kwa jítíla kawenǐ, tóóríg ótánǎ jítíla nyét báa, bí kira bába nan sanamańa kuri bóónó, alá Wǎ́o tullé ágeba. ⁴Naa kǎń jarńa kǎleli alá jǐ díelé á janiba tin alá yeen jítíla kawé. máálén díń ǎǎń jítíla kírsińa. ⁵marran sog díg básń Wǎ́o ǎńal al díńńń ááńé, Wǎ́o–ii nan yeen sí hásíben piá. ⁶Eláń ǎǎń–ii alá jáásoduńo kwa–sís wǎ́o’n belé páálí namań way. Yé eláń piá, Wǎ́o hásíben piá asá al sálánǎ ge, yeen kí Wǎ́o’ń kuru níń kǎń niná ǎlbá Wǎ́o kee. ⁷Ótánǎ nyét suurúnń írǐ agíńǎl sńń naa daki, ila ǎǎń tullés bari, na tes si jáa alá jǎel ásan dééń ǎǎń tullé jǎm. ⁸Sońǎń ere, sǎńǎ–sí kí seen see boynǐ, idǎ́ńń kí kernǎ sí konǐ kǎń jítíla sí an kúrgúloba. ⁹Nǎń banǐ see jǎy kwǎ–sí na doorá kwǎ sí na lóó na kuńol, na kí kilman itńń a bába. ¹⁰see jǎy kwǎ aw nás kǎń hańǎ sís táarǐ kawé barnǎn díó, túllendiń si táarǐ kǎń hadńǎ ayla wǎ́o ínǐ. ¹¹kila asá see jǎy kwǎ–sí kírsińa aw in káwal niná al Wǎ́on belé ná kírsińa. kwa alá tulléńa kawé aw ná kí Wǎ́on kuru káwal, déliń álanbá Wǎ́o sís assô káa niná la gi Jáásoduńo kuru ínǐ álan káa. Kalán kí kwa nyét Wǎ́o sís assô káa idańń yé kuru nyétin si kee ótá nyétin níń írǐ. kalán inán een. ¹²Bí ayla ká weel, pirge aise eenba mineńan saba asá jǐ jain idǎ́ńń ná Jáásoduńo lé jain. Kila lótá jǐ sí gǐ jarinǎ lé jawrítǐa niná ǎlbá dǎldińń kwě dawrá sí utú jawrítǐ. in áis lóónólaba ǎrǐ díg ii náis indéńń. ¹³Marran ǎw kilamá sǐmmó een idǎ́ńń ná mininǎ bá inlónǎ ná Jáásoduńón, baj gís een abá mina–lé jáán, álan gi kilmá sǐmmó een Lité alá Jáásoduńo wayńa jawíl kí dééń tullń. ¹⁴Abá–ii duó ńanyń idǎ́ńń ná jǐ kí Wǎ́o baan, Wǎ́o–sí ba kilmá sǐmmó–ii, ila in si pulńítí Wǎ́o’ń kuu tiyáńa díń díó kǎń. ¹⁵Abá mineń jǐndéńń ǎw ná in á lónba ǎl jǐ duó jawńi, wala gal ǎrǐ díg júla, wala ǎrǐ díg jiti jáa, wala jǐ duón sǎna lé jarǐ. ¹⁶marran abá in mínen jǐndéńń ǎl jǐ see jǎy duńo jaan, tabu áis túf ba dééńń. aw máán, ná dééń ǎǎń Wǎ́o sís assô jáa kǎń minan idǎ́ńń ná bí kí Jáásoduńo baan. ¹⁷In–sí idǎ́ńń waa tin yé ii in al Wǎ́o jáa na kwa hásíben pii, na díg kwan bá kila sí al délé kǎń. Abá kí kwan ewel kaan ná hásíben, ǎrǐ kila kwan ai níń hásíben kǎń alá delé á kǎńba. ¹⁸Ila ban in een niná ǎlbá rǐmmen enǎ Wǎ́o’ń dombore–lé, kwa tulléńa asá kǎńa ná jawíl á kééńeba sońǎ níń táben kǎń. marran kwa alá ye sí as kǎneba sa sońǎ

nín tábey kinj. ¹⁹Na naa kwa al tabey kindeliŋa alá Wúo kóel, ǎw ná Wúo lés puttó kinj, Wúo bá tog–ii alá yeen sí piá nan bá yé ii alá kéérég ótá kila pii ǎl yé kwǎ, na ǎw ná tuléŋa al yeen kawé.

Magara 5

¹Ká naa kíey apáŋa–sí in sín waa, bí ǎl see kwan beras bǎrgíti, ká dog appá aañ. nan dog kila kwan aañ ǎl Jáásodunjo–sí kagile ná méeneŋ índélín, nan nín dog Wúo’ŋ tullín dǐi si umbó alá jawíl kee. ²Na ká sárten gís aw biŋa ǎl kwa’ŋ apáŋa bañ álan púttón bǎy kila kwa ǎl kíey beereŋa lé kain. in báa niná wona ǎl kíey baimán oro kawé, idíŋ ajába aila kwa gís kámiŋa, marran kí kilman tiyŋ, niná ǎlbá Wúo kóel. kilmá kurá ái eenba ná sǎngan jabún táarín. Marran bírnyandín jáa. ³In a bendélinba niná kwá al kíey surŋá sí apá kawé barŋán írí, marran ǎw ná táarí tulléŋa kwǎ bañ díey táás lé. ⁴Abá inálan báa, abá Jáásodunjo dáin sagalán sagal lóónóla, yé kwa nyétin sí jaiza ín, na ila jaiza bá niná al ila duó it sí al taríg si bóoyé. Marran díey jaiza ásín agíŋíba nina tarig kwan. ⁵Ká naa in gísín waa bí júréŋá, bí kíey apála sí bagí báa bera lé. Bí nyét aw ná údóná sí kí dalulin barŋan saba. see Wúo kila kwan saba ásiba alá dalúla á geba, maran dalúlan si saba kee. ⁶Na naa aw nás kalum Wúo ása kuru kee álan kwa jitiŋa sí ládí. Suur dáluŋen jeen jaató abás báiti mat gín lóó ín. ⁷Idíŋ ná yé kíŋ gís údóná gís tes tes pii, ǎw nás kila údóná aila déen ǎw’ŋ kilma sonderogi nyét tes tes piá. ⁸kéérég jalín na báal jawríti, idíŋ ná sitan, alá díey ǎdu ii, keená tása lé ilon, ná kwa kóel álan jiti piá. yé bá in lón ná murú al lóó suwel, duó kóel álan puu na jiti piá. ⁹bí aw puttó barín Wúo’ŋ belé–lé na Jáásodunjo–lé, nás in balum kíey bárŋa see jáy kwǎ bá dog inán míineŋ kindéléŋa niná bí. ¹⁰Wúo duó it ii ayla kíŋa gís nyiti jaiŋa nyét lé, nan yé ii ná ilo álan kíey kañ jawil déen tullínŋ karŋ idíŋ ná kí messiah lé kañ. Na lia alá itíríg tab si bayma kila útáná aysa biŋa káwe, yé bañ kíey éeban dío kwǎ–sí baw na kakíré gí piá na délé sonás puttós been, na kuru gí ín koroná nyét le. ¹¹ǎmel si álan yé kéérég kuri ii. Kalán inálan een. ¹²Silas in gís domon rímen piá ka sí niná ǎlbá ye sí waa. Na in si alum ǎl ye see dunjo ii kí seen see. Ká biŋa domon bǎte gís rímmen áa álan biŋa sí gís kuru aní, na wéel áisan in waa ǎl ka rímmen áa see kila útónan aisa Wúo piá, ótóná alá dáin temen á geba, pútonín bǎy in domon sí. ¹³In deem–lé alá tóórigan in karía babylon, seejǎy kwa niná bí kíey koná áden kawé. Mark ǎl in lon niná dúin kwé dog gís déen dóná áden pii. ¹⁴Kíey surŋá sí koná bání kí udón jǎm tangila lé asá in pulŋíti ǎl bí surŋâ boel. ǎmel; álan gi Wúo dóná ín biŋa sí nyét asá Wúo–sí bíina Jáásodunjo.

2 Petoro Awkuño

Magara 1

¹Ká Simon petro, in gís domoŋ rímeŋ ăw bí ayla wúo gí júndí ásaŋ Jáásoduŋo sí s bñŋ, niná kí asá kiŋa kurémaŋa. Umel siaysaŋ Wúo assô gís piă.ká Simon Petoro, in gís domoŋ rímeŋ ăw, álán jáásoduŋo- sí táárí káa na ká kuréme aaŋ ayla yé já. in gís domoŋ ádeŋ aw biŋa sí jñŋ kwă niná kiŋa-sí asá kina alá kurémaŋa keŋa. bí na kí bá aará kaŋ kwa nyét dé-lé. yé loŋpii, naŋ dáíŋ jáásoduŋo-ii. ²Umel aysaŋ Wúo kéérég tulléŋa pii biŋa-sí, na kilmaŋa gí pis piă kí dééŋ tiyŋ, idñŋ kí seeŋ see ye sí s balum na Jáásoduŋo-sí, yé alá dáíŋ kuri. Wúo ótáná nyét tin gis él alá kí koel asaŋ k;ieŋ jaiŋ baj kaiŋ na jaiŋa tulléŋa s kaiŋ. ³Wúo ótá nyét gís piá alá kí koel ásaŋ kí-ye jaiŋa kiwónas kaiŋ na álaŋ dog kí ye Wúoŋ dorátullé kalŋola, kí ila dorá alá ye-sís kilmá simó pii. ila- sí yé kí kééŋ kuru pii idñŋ ná loŋpii, na kiŋa-sí dog gí ín kila kuru idñŋ ná kí délé kaiŋ.yé ii aysa kiŋa kí dééŋ muje tulléŋdiŋ gís ilo álaŋ kééŋ kwa keeŋ. ⁴kí dééŋ mujiŋ na tullŋ jaluŋ, yé kiŋa- sí gí kilamaŋa pis piá álaŋ yé ótán tulléŋa na tiyáŋa kiŋa -sí. yé dog gí kilmaŋa pis piá abá ye sí s kiŋa na aysa kí- ye kilmá pis piá baŋ túlléŋdiŋ eeŋ, niná ălbá Wúo túlléŋdiŋ pii, na bí baŋ talíga baŋ jítlaŋ saba, na bí in áŋ beeŋba kila alá jáásoduŋo sí see kééli, na kuru as kaiŋba álaŋ ótáná jítla á kaiŋba. kíeŋ surŋá- sí butúmó see jăy kwaŋ jaluŋ. ⁵idñŋ ná Wúo kila-sí nyét piă, ná-ii biŋa-sí dió jabí álaŋbá déllen jáásoduŋo- sí as bñŋba maraŋ dog álaŋ baiŋ ná ótá tulléŋa baw, na dog álaŋbá déllen jaiŋa tulléŋa as baiŋba, maraŋ dog ásaŋ balum Loŋpii ka-ii ná kóel, na álaŋ kí rñŋ jalíŋ. ⁶Na álaŋbá dog déllen ayba alaŋ kí rñŋ jalíŋ maraŋ ásaŋ balum ka ii na bámiŋ na baw.na dog belléŋá á geba wala gal tááríŋ jáa ,aw ná kakíré baríŋ. Na dog kakíré jariŋí ayba, mállen beeŋ abá miniŋa lé bain, maraŋ bí dog wúoŋ kwa baŋ. ⁷Na aw nas balum déllen á baŋba kwaŋ dió asá jaiŋ tullé baiŋ alá Wúo, naŋ dog kíeŋ barŋa na kaŋí alaá israeil kwaá geba, na aw nás balum ásaŋ kíeŋ barŋa sí s balpujinti na álaŋ surŋá boel. ⁸Na naa abá bí kin óta sí baa, na kasiŋa soŋâ baa, ila-in si pulŋíti jáásoduŋoŋ jalum ótáná tulléŋas úndul káíŋ ayéŋá lé. ⁹Abá kin jaluŋa kíeŋ á kaiŋba, bá in lón á saa as kalŋa kin ótánáŋ tullŋ, niná kuru alá ari tóg dog as lumba dééŋ tás-lé. yeeŋ bá déllŋ diŋéŋ iskála gé, niná alá bisaraŋ ayba bá déllŋ dééŋ kili law, bas in lón niná asa yíye ása Wúo kíeŋ kaŋíŋa paaso. ¹⁰Maraŋ álaŋ in kalŋa ná kin kwa, aŋ aw ná kí tááríŋá balŋola asá in jawlíti al bí kila kwaŋ dió baŋ alá loŋpii ilo álaŋ kééŋ kwa beeŋ na abá inálaŋ baa, jí pékét kí wúo kergel ásiŋ beeŋba. ¹¹Na loŋpii bá gí síŋ bagó lóó it ila lé alá dáíŋ jáásoduŋo dééŋ wooŋ ii namaŋ níŋ kaŋiŋ. na ká weel álaŋ adí bi adí gís tui awíti kin útóŋaŋ uuŋ. ¹²ka áares aaŋ aylaŋ biŋa sí gí tui awíti kin útán'ŋ uuŋ, bí balum si yeeŋ si naŋ dog ál seeŋa gé. ¹³ka in-si alum al seeŋa gé na weel gí álaŋ á baríŋ ba na díeŋíŋ tui bawíti adid asá ká aiŋ. ¹⁴idñŋ ná alum si álaŋ úsúŋ na daki, niná ălbá dáíŋ jáásoduŋo gis páálí ka-sí. ¹⁵Maraŋ kin útáná sí ká baŋ kuru ana ná nyétiŋ rímeŋ áa alaŋ biŋa júndí ná tui si bawíti ila alá ká úsá, kíeŋ kilmaŋa lé in baa yeeŋ al seeŋa gé. idñŋ ná kí kurémaŋa dog si kalum naŋ kaŋíla dáíŋ jáásoduŋo ál tullé i, na alá domoŋ kwă kirsŋŋul nyét seeŋa iŋi. ¹⁶Kí kurémaŋa ingís kwa ăl dáíŋ jáásoduŋo útóŋá sí kí kuru pii na álaŋ tóóriŋ waŋa. dáíŋ aldí káíŋ tabuŋa lé as káraba maraŋ ila ii alá kí kí

káin kúnj kagila âl jáásodunjo kí seen kakírê ii. ¹⁷Lonpii dáin ába yesí sonâ írí jáa naman wúon mujin írí tíyanjin búi na Wúo in kwã i ása dúin kwě alá ye— sí saa soná weel. ¹⁸Kí kí káin surná in kwa hílâ jawila lé abá kí jáásodunjo kaan ila púgó tiyâ —lé. ¹⁹Kí dog—si kain ila alá domon kwã rímen káwe tóoríg, alá kí seen seen ii ila alá kóel álan káin kúnj tullé kawli âl yeen rímen káwe pljiti gís alá rímen ena see lá ii wala koron ii, niná másárága asá utú kawé jundí ásan jalum dorá it alá kien si jendel. aw ná báál ba ásan balum ka ii ná yeen rímen káwe naman nín jáásodun waija nas lonpii sí nyét jíwi namá in lón, abá dullé poi bá dullé kúrel. abá úrí subún kuro kí namá tulléndin kagíl. ²⁰Tullê ásan in balum duó ála keba álan si gáwíten piã ila alá domon kwã rímen káwe wúon kuon jányínj, wala gala domoná nyét domon kwã lé as tiliba, maran wúo Lonpii lé. ²¹Idíin ná duó ákeba álan kila yin sís piã, kila alá wúon domon káwe wúo ii ná kí kuo tiyána úpúrí, na kuo tiyána bá gísín kutro nyí nás gáwíten káa, nás kalum ay belén.

Magara 2

¹Gúdpáálíná pië kwã sín bain alá jitin kawé nan dog gín kundíya ná in been ná yeen. Wúo ban paasó yeen—sí, niná álbá dog gúdpáálíná pië kwã kain israílínan tás lé tóoríg, ban dog díen tás inálan kain. ban kien masígan díó karíá na bí ásin balum ba yeen ki nín gé, na yeen ban kwa sí kara kawíya díen jin lé, délin nín kawrinjal âl jáásodunjo way káin katínan uun inálan námás kien surná kágial wúo námá dog hásiiben piã. ²Na kwa sonâ ban yeen sí kari kúlol kí kien bama jitin, na ila sí kawé alá gúdpáálíná pië kwas piës káwe. ³Na idíin ná gúdpáálíná pië kwa abá ótá kila kóli alá kwan ge, in— si kain abáis biná sí gís aldí ááné ila alá yeen gé nas káriye ban gírša kumál wúo in kwã mín tóoríg yé al yeená sí hisab lé jawríti, na yé á lá unjo ba yé ásan agé, Wúo lum si aysin jópó kila sí alá sarganá díó káwe, na dog lum si kila sí aál sín júmo nama nín díen tin páágó. ⁴Melaga alá katíná pií wúo nyétin lóo jiti lé ímínti utú na ídé tumná jawríti lóo díkkô lé námá ídé kain naman nín wúo hisab lé jaa. ⁵Yé dog kila kwa lé kara keera alá tóoríg kain. yé bá délin kwa taman sís jopo, dien díó NOAH kééná, ALá dorá terer TiLi, Wúo yeen—sís jopo alá kila kwa alá déen belé kel á kameba alá ila tin lé kain. ⁶Yé dog sodoma na gomoran deema; Ila namá ila ii yé Yeená sís déen kara jáwí nan bitátan al kainjal bá IN Kínj Ná Dii. In kila—sí in puljiti kila kwa alá koe li álan kara kain na útóná pii na Wúo—sís mujé oii. ⁷Maran yé Biram báran kwě sís jopo, alá duó tullê kééná. Lot—sí kilmá sa sodorog kééná idíin na kwa sodoma díó jitiná soná káwéné. ⁸Ila duó tullên kou yé ásin tnelíba álan kila kwa útáná jítla inálan kawé ila tin lé alá yé díen táas lé kééná. ⁹Na naa námán Lonpii Lot—sís jopo, aw nás in jalum yé ása lum kwa tulléna sí ay sín jopel kien miniña—lé, yé dog kuru kee álan kila kwa jítla sí jundí namanín hisab lé jaa ná utú jíní. ¹⁰Yé hásiiben nín piá kila kwa gúdpáálíná pië kwã alá ótá kit kawé âl kien kilmaná kóli, ótá alá yeen—sí rúbá piikorona nyét—lé. kila gúdpáálíná pië kwã kien koronta kussé gé nan dog kwa sí kien jitiná lé keleli álan ari it káwal alá yeen kóli, Wúo yeen sí utú ímínti idíin ná yeen kandaga saa sonás kain, pékét lóo kalí á kawéba bá káanyina na útáná jiti kíršina wúosaa soná kakírê gé tullínj jawilan. ¹¹Maran melega gúdpáálí pië kwã sí á káanyinaba abás yeen melega sí káanyínul wúon tabun, melega yeen gúdpáálíná pië kwã lé saa soná kakírê gé. ¹²Idíin ná kila gúdpáálíná pië kwã bá in kalna ná karába alá taga

in á síñ arraba niná duldíñ kwě, útáná jítíla kámiña tulléñan ere asá yeen as kalhaba . n yeen sí wúo básín in agé niná albá duldíñ karab–sís agíti, karaba kila al in kariñi álan adí kééli. ¹³Wúo kila gúdpáálíñá piě kwa síñ agé kíen jítíñan úu'ñ otáná kila alkáwe marañ yeen si inálan simó si alá kila údáná kawe niná jabaña urún daga kí luul na tóó. na niná álbá yeen baj kawekóeli asañ in kalhólal ál kí giñ subu kawe idíñ álanbá jí kíen been. ¹⁴Yeen kóeli álan kí kwan yáána kunjul alá yeen kawle, kotóná álan si kéepeli yáan'ñ saba. yeen kila kwa alá díen see jáy lé putó kééréliba kábi ná kíen jítíla kawe, na kíen kilman'ñ kuriñ úu'ñ kéérég bás tama soná ii asañ útóná sonâs kee. kúní úríñí jatón hisabin úu'ñ. ¹⁵Yeen útáná kawríñie álan tulléña káwal, tullé–sí soor kaníe, domon duño balamín áñnia kábé Bsosrín kwě alá tóorig kééñá. yé jítíña píyéné, yé kólini álan Yahúda'ñ adúña gírša sas kawe námá yé lonpii sí iño nás yahúda sí arí jiti piá. ¹⁶Marañ lonpii nanyiño alá ilaúu jiti sí piá alá see ákééñaba nañ uliñ kééñá. Leela á risíñaba marañ wúo kí déén dorá risiño kí duldíñ arka . idíñ ná gúdpáálíñá piě kwă kuníya na kwa in kindeli niná yeen, wúo yeeña sís lóó díkón'ñ díkkô yeen sís ásíen piá. ¹⁷Kin appañdíña asá piě kalítíakwa sis piě kawe otáná alá yeen á kaweba, niná baany putó alá kwa kanía déelé na puto kumítía na koro ás keba. yeen kwa–sí kí sargis kargítia, niná kúto asá díkón jaa walá riñba.na naa wúo yeeña sís lóó tokélas írí jaa. ¹⁸Na kí kandaga dongérés kindélíñá alá yeen kíen beléñá júrsa kírsiña, kila kwa sí keleli alá kiwóla gé see jáy lé na kundíe ná otá kit kawe alá kwa jítíla kawe. kundíya na kila kawe alá yeen dog kawe. ¹⁹gúdpáálíñá piě kwă kwa–sís in kámiña álan arí it káwal al yeen kóeli álan káwal. anañ yeen dog in kalña ná koya, idíñ ná kíen kimaña jundíya ná jítíla kawe, kin úu'ñ'ñ si jáári; abá duó sí arí díg–sí kurón pía, in ááné ál ila duó ál si koy eña ila arí sí alá ye sí kurón piá. ²⁰Gúdpáálíñá piě kwa dáñ jáásodun'ñ dombore arden káwe, yeen kasiñe jítíña sí kila alá kwa–sí rúbá pii wala gal júndí ná kilmaña rúbá ge, alá yeen asi keer otá jítíla kayé ná kawe, yeen kotóná álan otá jítílan jaa kundíya, yeen máán naa sa soná jiti kinj asá jáásodunjo sís kinj. ²¹idíñ ná wúo yeen sí níñ hisab lé jaa, bañ tullé kééñá abá yeen see asíñ kíwéba, saa soná jiti nas kalña jiti na tullé, yeen kila otá sí kawríñie alá wúo kwă álan kwa káwal otá asá yeen–sí ááné álan káwal asá kí kuwa jáásodun'ñ kurémaña. ²²Dora alá yeen kaiñ ki ye bá in lon niná mitíl alá kámiña adí, bá in kalña niná ásan alá píñie ná kíen kolgeña aame, nañ dog in kalña ná maareña alá kálíñul nañ bitañ dalún díó píñie.

Magara 3

¹In gís domon rímen aw biña–sí álan gi júndí nás balum belé alá domon kwă ááné dáñ jáásodun'ñ in domon aysa ká biña rímen aw sa soná weel, domon aw kuño–ii, in domon in gís rímen álan gi undí nas in balum kin otá asá bí balum, ká mat gíñ undí na kin otán'ñ kí seen see díen júru si bátko. ²Ká weel gí álan–si balum úu'ña alá domon kwă kírsíñul tóorig na dog ásan tú–ii si bawe dáñ jáásodun'ñ beléñá, otána kila aysa kí kurémaña kuwa, marañ kwa díña kaiñ nás gila kaiñ jáásodun'ñ asi keer jel, yé bá eláñ úu'ñ–ii alá élabá idíñ ná wúo kí sabur kee dáñ ere, marrañ Jáásodun bañ wañña álan gi hásíben piá ³Áw nás in balum tin ila asá kaiñ ná jáásodunjo á paagoba, bañ kwa kaiñ álan déén jaiña–sí gila káwa. kila kwa bañ káwal jítíla kila alá yeen kóeli. ⁴Bañ in aanal, anañ dog wúo kwa jáásodun'ñ jaiña–lé, arí tog bír á eñaba asá in

paalíti âl yé úndul, ka ena déen belé alá yé waiŋíti? kí in—sí eláin káminŋ idíŋ ná sayjǎy kwan tabuŋa alá tóorig kainŋ nyét kúsiŋi, útáná nyét bas inálan kainá.útáná nin;a álbá yeen tóorig alá wúo dīne—sí tewa. ⁵Yeen baŋ in áanjal idíŋ ná see sí kí dūr si tabu kábé ari asá kalŋa kóeli álan kundíya, alá wúo min tóorig amri íni álan een, júndí ná jawila kainŋ na koro na álan si koro lé kergel een. ⁶Na ela álbá wúo kuwa baŋ een, lia námá ila dīne sí paasó na suru ná nyét baw ena, koro ná suru sí baw píenŋi. ⁷Abá Wúo kwǎ bá yé ii yé suru na jawila sí júndí ná dítiŋ kireli, naŋ sí jula. namanŋ níŋ yé jitiŋa kwǎ sí dúlo jaa, kwa alá ye sí táari as káweba. na ila tin yé baŋ jawila na suru paasó kí utú. ⁸Kuíŋ jaruŋa ká weel ásanŋ in balum wúo koel álan tin kurâ jáano kwa jitiŋanŋ hisab lé, tin niŋ baw ye sí uu á siba, he sog tog sí in soŋá as geba niná píriŋá waye, yé dog insi lum abás píri bitol kina sí bais in loŋ nina sog tog. ⁹Na in a buwaba idíŋ âl jáásoduŋo taar tuní piá álan kwa hisab lé jaa, wúo taar tuní pii ila al yé kwǎ, kwa díŋa in kámiŋa in albá yé ii.naŋ in kámiŋa jáásoduŋo álan á wayŋaba , maraŋ bí aw nas in balum wúo ye sí ádenŋ á piaba idíŋ na ii biŋa jaanŋ, idíŋ yé á koelba álan duó tog bí júŋo, maraŋ kóel álan kwa nyét kíenŋ jitiŋa lé kara kawŋíal. ¹⁰Wúo kí sabur—ii, tin ila alá yé jáa jáásoduŋo baŋ waiŋa, déenŋ jaiŋa álan kwa sí hisab—lé jaa, yé baŋ in waiŋa ná kaam, ila tin baŋ urú in kee ná murúŋ, jawila baŋ kainŋ na dīne námá paasiŋó na suru na ótá al wúo piá na al kwa káwe bánŋ warí een wala gal níŋ suiŋ. na bí aw ná kí loŋpii bainŋ, idíŋ ná wúo ótá nyét níŋ paasó na délinŋ kila kwa alá déenŋ belé kel kámie baŋ jawil na suru dió le kóol. ¹¹idíŋ ná Wúo baŋ paasó kin ótá—sí niná álbá ká waa, bí balum si ay níŋ bainŋ, bí balum sá ay níŋ bainŋ, aw ná in bainŋ álan wúo sí kilmá simmó baw. ¹²Niná albá bí bainŋ ná jáásoduŋ'ŋ jaiŋa baanŋ sog ila alá áané, na jí júnyúŋo níŋ álan júndí ila sog daki éla, idíŋ wúo ari níŋ piá, jawila nyét níŋ pasiŋol, ótá alá déenŋ dió kainŋ nyét níŋ súŋal. ¹³Kila útáná nyet níŋ iŋi, aw subu káa idíŋ ná kani álan si jawila na suru dió kainŋ niná álbá wúo kwǎ. na kwa alá kanía álan lóo dió lé kainŋ bá kila gé alá tulléŋa káwe, nyét báa álan túlléŋdinŋ bainŋ, kúŋi bawli kila kwan saba aysa gila kawe díenŋ jiniŋ saba. ¹⁴Na naa alá bí kin ótá baanŋ álanŋ iŋi , soŋâ búnyúŋo nás wúo sí bora potá bâ kí kíenŋ súŋá, álanŋ jáásoduŋo jágil al bí kí seenŋ see tiyá baanŋ na kí barna salam lé bainŋ. ¹⁵Na iníŋ ara baranŋ, jáásoduŋo yé kí sabur ii idíŋ ná kóel álanŋ kwa nyét si koponol. káinŋ barna Paul dog gís beléŋa r'yáŋa rímenŋ piá kila ótanŋ dog, idíŋ ná júndí álanŋ kin útánanŋ ará raanŋ alá dúiti alanŋ iŋi. ¹⁶Ila domonŋ alá Paul rímenŋ piá útáná kilanŋ ala taga ásinŋ jalum etê, kwa alá wúo lé á kainŋba díenŋ jiniŋ wúo lé ití, naŋ sí gwata kí see as kaweba wúonŋ tonŋa sí dombore lê, in bá loŋ yeenŋ baŋ kíenŋ surŋá sí káágíyal na wúo baŋ paasó. ¹⁷Na naa kúinŋ jaruŋa bí naŋ—si balum guudpáalíŋa pié kwǎ, kakíré baríŋ díenŋ saba a bundíba aysanŋ kainŋol lóo alá bí bainŋ, námá—ii kund'ya nas gila bainŋ ótá kit lé alá bí binel. ¹⁸Marranŋ in beenŋ ásanŋ kééréŋ—sí ótá kiwóla berenel jáásoduŋ'pn saba, ásanŋ ye—sí jalum soŋâ, umel—si jáásoduŋo álanŋ kééréŋ káinŋ kilmanŋa lé kee. umel si kin tullinŋ álanŋ dáinŋ dió mínŋ ása namanŋ ádí.

Yáaye Domonɔɔŋo'ŋ Domonɔ Dígkɔŋo

Magara 1

Ʋu'ŋ jaiŋ ¹Ila ɔl miŋn tóóríg kéeŋá, alá kelkámi, alá kí káíŋ kúŋíkagila, alá kagila, kí kúíŋ kɔŋa úra, kí saba keer kí Ʋu'ŋ jaiŋ. ²Na naa jaiŋ lóóŋóla, naŋ kagila kí káíŋ kúŋí na áísán kwa jaiŋ juj'íŋ alá miŋn waar Báa—lé kéeŋá na aísá kiŋa lóóŋála. ³Alá kagila na alá kelkámi báísíŋ kwa dééŋiŋ, álán dog díeŋ saríŋ kwa nyét, na dáíŋ sarigíŋ kwa nyét bân dáíŋ Bâ na dééŋ kwě'ŋ—ii Yasúa Jáásodunɔŋo'ŋ—ii. ⁴Namáis iláíŋ rímmen aw álán díeŋ joiŋí nyétti. Wúo kí seba seny—ii. ⁵Na in belé bá yé—ii alá dèlé kelkámi, námáis kwa biŋa—sí: Na Lonpii bá senyny—ii na dèlé lóó'ŋ dikkiŋ á keba bittâtan. ⁶Namá in kwa: Ása kí kíeŋa saríga kaŋ namá lóó dikkô—lé kaáŋá, namá níŋ pié kwa naŋ—sí kaíŋá náŋ see kawa. ⁷Marraŋ abá lóó teyyâ—lé kíŋi inná alá Yé seny—ii, na ɔw nás suúr tullé kaŋ, kí Yasúa Jáásodunɔŋo'ŋ kewa aíla kí kie tiyyá pii káíŋ kattíeŋa—lé. ⁸Abá in kwa: Kattíeŋa ása á kaŋba bás káíŋ suúrŋá pié kaw na belé'ŋ see dáíŋ dió á keba. ⁹Na abás kiina ála kattíeŋa kâ na yé naŋ tullê—ii naŋ taraasi , báísíŋ paasó káíŋ kattíeŋa—sí, naŋ gíŋ líó káíŋ jittíŋa'ŋ eré. ¹⁰Na abá in kwa: Kí jittíŋa ála á kawba bás yee—sí pié kaw, na kéeŋ Ʋuŋa dáilé á kaíŋba.

Magara 2

¹Kúíŋ dogólá, in—sí gís rímmen aw álán jittí á báaba. Na abáís doú díŋ írí jittí piá bá kí dáíŋ kundi, Yasúa Jáásodunɔŋo teyyá. ²Na bá yé—ii dolé'ŋkwě alá káíŋ kattíeŋa'ŋ Ʋú'ŋ way, ná káíŋ'íŋ áiba déllíŋ, namá marraŋ daldíŋ'íŋ—ii nyét asi keer. ³Innân naa namás kíwo kí: Abá kéeŋ domonɔ—sí keyá. ⁴Abá duó in kwá: "Ála iwo" yé kéeŋ domonɔ—sí á tabu'ŋ á jáwritiba, yé bá pié dunɔ—ii dèlé see á keba. ⁵Na abá kéeŋ Ʋuŋa—sí tío, kí see yé bá Wúo'ŋ joiŋí'ŋ risiŋo. Na iláíŋ kí bá síŋ kaluŋ ála dèlé kaŋ. ⁶Na abá in kwá: Ála dèlé kee déllíŋ na abá inná laŋ nyaná yé dog bán innân kee asi keer. ⁷Kúíŋ bânŋa, ká biŋa—sí domonɔ diwwó ádden áis awba, bá domonɔ toyye ila alá waar díelé kéeŋá, na in domonɔ toy kɔŋo bá yé—ii alá miŋn waar kelbámi. ⁸Na dog domonɔ diwwó aísá rímmen aw biŋa—sí yé kí see—ii dii namaŋ díelé: Dikkiŋ naa haddu—ii, na seny kí see—ii naa. ⁹Na abá duó in kwá: Ála seny—lé kee na yé bán dééŋ bára—sí jíó, na yé naa bá lóó dikkô—lé kee. ¹⁰Na abá dééŋ bára—sí kôil bán seny—lé kee na dèlé jittíŋ á keba. ¹¹Na abá dééŋ bára—sí erel bân lóó dikkô—lé kee, na bán lóó dikkô—lé ilon, na ásíŋ lonba aál dúi, iláíŋ ná dikkiŋ yee—sí kúŋí dáálen piá. ¹²Kúíŋ bânŋa ká biŋa—sí gís rímmen aw, iláíŋ ná biŋa—sí gís káásul kíeŋ kattíeŋ kéeŋ kona'ŋ Ʋú'ŋ. ¹³Kúíŋ ábaŋa biŋa—sí gís rímmen aw, iláíŋ ná bí miŋn—sí waar bíwo. Sabiyána biŋa—sí gís rímmen aw, iláíŋ jittí—sí kaíŋ baní. Kúíŋ dogólá biŋa—sí gís rímmen aw, iláíŋ nás Báa—sí bíwo. ¹⁴Biŋa—sí gís rímmen aw kúíŋ ábaŋa, iláíŋ nás bí miŋn waar bíwo. Biŋa gís rímmen aw sabíŋa, iláíŋ ná bí kakkíré baŋ, iláíŋ ná Wúo'ŋ Ʋu díe—lé kee, na dog—sí jittí—sís bío. Daldí—sí

aboiní ba. ¹⁵Daldí-sí aboiníba kí kéén ótáná'η nyét. Na duó abá daldí-sí kóiní yé Bâ'η joiní-sí ás keba. ¹⁶Ótá nyét alá daldí'η dió káin: Suur'ín joiní ge, na Kúhí'η joiní, na namíen'η joiní, ila Bâ-lé áiba marran bá daldí-lé-ii. ¹⁷Na daldí bá kéén surmín-ii, na duó abá Wúo'η âre pii bán jain luj kee. Sáwgen jeen Jáaso'η gârim'ín eré. ¹⁸Kúin dogólá, tin kari kwan-ii. In abá kel bámi Jáaso'η gârim úndul, iní naa jáaso'η gârima sonná. Miín iné naa tin kari kwa ála éla. ¹⁹Dáilé kurul, marran kí kien áñ kanba. Marran dáin dió káin nás kuulinjá. marran abá paál kurul, bás in káwlítia kí kien ála ákanba. ²⁰Marran bí kí kuos pis beña tog, na bí kwa nyét baluñ-sí. ²¹Ká biñ-sí rímmen á gis awba ása bí á baluñba see-sí, marran bí baluñ-sí, na pié nyét see áiba. ²²Ki-ii ná pié duño-ii, marran ille ná Yasúa-sí íriní ála Jáasoduno-ii? na in bá yé-ii jáaso'η gârim, alá bâ na kwě-sí erel. ²³Na duó it ná kwě-sí erel bá dog bâ-sí erel, na abás kwě-sí lonj bás bâ kee kí see. ²⁴Marran bí alá miín waar kel bámi bá áw ná díelé saí, na abás díelé tíñí alá kelbámi waar, bá sijn Bâ na kwě-lé bartíniní. ²⁵Na in bá yé saarta alá gis miín waar jain luj'ín-ii. ²⁶In-sí iláin gís rímmen káwe álán pié ágis káwalba. ²⁷Marran bí naa báásó ila-sí alá bába na asá tíñí díe-lé, ari á keba na áisán káwlíyal biña, marran bá ila áisán áaso kien kúñí ari bi ari, na bá yé-ii see ná pié áiba. ila asá bá bíwi dêle puttó baarín. Lonpiín dogólá ²⁸Na naa kúin dogólá, tullés bartíniní dèle, annañ-sí koro ásán dèle amala kan, walá tabuñña áisín túyalba déén jêl-lé. ²⁹Abás bí álbá yé-ii déllin alá taraas-ii. bá yé-ii nyétin alá ena kí déén daarin'ín traas.

Magara 3

¹Kúin kondóná bagíl joiní aila dáin Bâ iní álan-sí Lonpií'η dogólá keen! iláin ásán daldí álonba, iláin ásán yé álonba. ²Kúin bârña, miín iné kí Lonpií'η-sí dogólá kan, na áán lónólaba namañ nîn in ná lan keen. Marran ásán kaluñ abá lóónóla bán in keen inná yé, iláin ná kí bán in kagíl inná yé. ³Na in nyét asá káin bá ila amal-ii asá dèle káin, alán in lóónóla inná alá yé tiyyâ-ii. ⁴Duó id ná kattíenja pii bá kil-lé sonná pii asi keer. Na kattíenja'η sunñin bá yé-ii. ⁵Na ásán baluñ paalan-si jundí álán gís káásol káin kattíenja-sí, na yé kattíenja ás káinba. ⁶Na duó id ná déelé kee kattíenja áñ piyába. Na duó id ná kattíenja pii yee-sí áñ jágilba walá yé yee-sí áñ iwba. ⁷Kúin dogólá, duó júúlen aí piyába: Na duó id ná taraasi pii yé bán taarsi, inná alá ká dog taraas an. ⁸Na duó id ná kattíenja pii yé bá ányídi-ii, iláin ná ányídi mñn waar nîn kattíenja pii. Iláin nás Lonpií'η kwě lóónóla álán ányídi'η ótóná-sí núrgú iní. ⁹Duó id ná Lonpii-lé kaarin-ii yé péllét kattíen á piba, iláin ná déén ray-lés tíñí, iláin wú'η-ii ná yee Lonpii-lé kariní ná taga ari jitti áñ piába. ¹⁰Lonpií'η dogólá in abalholaba inná ányídi'η dogólá: Na duó it ná taraas áiba yé Lonpii-lé á keba. Na duó id ná déén bára-sí á kôilba. Suúrñá boiní asi keer. ¹¹Na in belé bá yé-ii alá miín waar kel kámi: Álán suuri boiní asi keer. ¹²Ná in á lónba inná Gayîn alá déén jittin'ín ná déén bá-sí daáben piá? Iláin kéén útóná sonná jittinja káin, na déén bára'η ná saasoná útón taraas káin. ¹³Kúin bârña pirje aís eenba áilán daldí íriní. ¹⁴Kí kaluñ-sí ása wayí-les sállá kenja ná jain-lé káin, iláin ná kí bârña-sí kôil. Na duó id ná déén bára-sí á kôilba bán waí-le saí. ¹⁵Na duó id ná déén bára-sí á kôilaba bá déén suur'ín gatíl-ii. Na bí baluñ-sí duó id ná déén suuri puyí yé jain juuj-lé áñ keba ásán dêle tíñí. ¹⁶Innân naa kí joinís kíwi: iláin ná dáin wúñ káwe, Na kí áw ná káin bârña-sí káin suúrñá'η lóo kaa. ¹⁷Na abás duo daldí'η namíe kee, na abá déén bára-sí jágila ná ari ás keba, na déén-sí uu ayín ás enaba, innálan Wúo'η joiní dèle ay-ii kee? ¹⁸Kúin dogólá, joiní kí belé walagal kí káálintá áñ kôilba, marran áw ná kí táarí-ii na kí see! ¹⁹Iláin ásán

kaluḡ ála kí see kaḡ na káinḡ kilmaḡa álanḡ tullé ge déḡ eré. ²⁰Abá káinḡ kilmaḡa–sí á kaḡwiba Wúo–lé iláinḡ ná yé káinḡ kilmaḡa–lé soḡná tullé–ii, naḡ–si údóná nyét loḡ. ²¹Kúinḡ kondóná, káinḡ kilmaḡa lóoméḡ agí piálba, áw nás Loḡpp–lé amal kaḡ. ²²Na abá kíḡó yé bánḡ gí iní, iláinḡ ná kí kééḡ domoḡa–sí kéél, naḡ kééḡ údóna kila–sí kaw asá yee–sí tullé ge dééḡ taḡu'ḡ. ²³Na bá yé–ii domoḡ: álanḡ see kâyi dééḡ kwě'ḡ kona–sí Yaśúa Jáásoduḡo, na álanḡ suúrḡá koiḡí inná aláyé gi domoḡ iní. ²⁴Na duó abá dééḡ domoḡ–sí tío yé bánḡ dēlé kee. Na innânḡ kí bá síḡ kaluḡ yé âl dáinḡ dió kee. Kí kééḡ kuo'ḡ dorá aíla iní.

Magara 4

Kuoḡa–sí barri ¹Kúinḡ kondóná, kuo nyét see a bâiba, marrāḡ kuo–sí barri: Aḡ Wúo–lé la gé? Iláinḡ ná domoḡakwâ piékwâ alá daldí'ḡ dió kuruḡ soḡná gé. ²Iláinḡ ásánḡ baluḡ Loḡpiiḡ kuo–sí: Kuo nyét baḡi pie Yaśúa Jáásoduḡo–sí iláinḡ ná yé kí suur éla, naḡ yé Wúo–lé éla. ³Kuo kit ná Yaśúa–sí baḡi á pieba bá suúr éle, na Wúo–lé á geba. Na kila kuo alá Jááso'ḡ gârim–ii ila alá kelbâmi alá úndul, Na naa yé daldí–lé kee. ⁴Kúinḡ dogólá bí Wúo–lé baiḡ, bí tagas baiḡos naa ari alá díelé kee ila–lé soḡná appá–ii alá daldí–lé kee. ⁵Yeeḡ daldí'ḡ ge, iláinḡ ná daldí'ḡ kírsiḡa, na daldí namás yeeḡa–sí kelaam. ⁶Kí Wúo–lé kaḡ, Duó abás Wúo–sí loḡ báisínḡ kelamí, na duó abás Wúo–sí ás loḡba kiḡa–sí kel áisínḡ amíba taga. Iláinḡ á sánḡ kaluḡ kuo seeḡa–sí kí kuo júúlenḡ jâ'ḡ. Loḡpii tullé–ii. ⁷Kúinḡ bârḡa, suúrḡá boiḡí, iláinḡ joiḡí bá yé–ii Wúo, na duó id nás joiḡí kee yé bá Wúo–lé kaarínḡ naḡ–si Wúo–sí loḡ. ⁸Na bá á kôilba Wúo–sí áslonḡba, iláinḡ ná Loḡpii joiḡí–ii. ⁹Iláinḡ nás Wúo'ḡ joiḡí dáinḡ írí lóónóla: Iláinḡ ná Loḡpii dééḡ kwě tog déllinḡ áddenḡ piá daldí'ḡ dió álanḡ kí kíes sállá keeḡ. ¹⁰Innínḡ namá yé–ii dééḡ joiḡí: Innálaḡ áiba alá kí Wúo–sí koiḡí, bá marrábaraḡ yé–ii náí kiḡa–sí kóinḡ, namá dééḡ kwě áddenḡ piá ná gôbbo rááná káinḡ kattíeḡa'ḡ uúnḡ. ¹¹Kóinḡ kondóná, abái Loḡpii kiḡa–sí innálaḡ kóinḡ, bá in lónḡ álanḡ dog kí suúrḡá inná laḡ koiḡí. ¹²Loḡpii duó tog dog á jáḡílaba tullé. abá kí suúrḡá–sí koiḡí, na Wúo bánḡ kíeḡ kaḡ, na dééḡ joiḡí agínisi dáilé. ¹³Innálaḡ bá síḡ kaluḡ ála kí dēlé kaḡ na yé ná dailé kee: Aíla kiḡa kééḡ kuo iní. ¹⁴Na kí ná kaḡila naḡ see keyé ála Bâ dééḡ kwě daldí'ḡ–lé áddenḡ piá. ¹⁵Na duó abás tiinḡ ála Yaśúa Loḡpii'ḡ kwě–ii, bánḡ Wúo–lé kee na Wúo bánḡ dēlé kee. ¹⁶Na kí namás kíwo naḡ see keyá dééḡ joiḡí–sí alá dáilé kee, na abás dééḡ joiḡíles puttó kaḡ, bánḡ Wúo–lé kaḡ na yé náḡ dáilé kee. ¹⁷Iláinḡ ná yé dáinḡ joiḡí'ḡ risiḡo: Ásánḡ amal kaḡ ila jansa'ḡ soog'ínḡ soog–lé, iláinḡ ná in lóónḡ daldí'ḡ dió, na kí dog bánḡ innálaḡ kaḡ. ¹⁸Kalı á keba joiḡí–le, bánḡ joiḡí nyétti na kalí–sí ná karra kabúnḡ ná paál kaa iláinḡ ná kalí jigés kee. Marrāḡ duó ná kaalu–ii joiḡí'ḡ taga áḡ risiḡóba taga. ¹⁹Kí iláinḡ nínḡ koiḡí ná yé kiḡa waar kóinḡ. ²⁰Na abá duó in kwâ: "ká ála Loḡpii–sí ôil" naḡ dééḡ bára–sí erel, bá pié duḡo–ii. Abá duó dééḡ bára–sí á kôilba alá law, Wúo–sí taga ay–ii nínḡ kóinḡ alá á lawba? ²¹Na kí dééḡ domoḡ in síḡ kaḡ: abá Loḡpii–sí jôil bá in lónḡ álanḡ dog díinḡ bára–sí joiḡí.

Magara 5

Daldí síš kuro'ň piá ¹Duó id ná in see tíoála Yasúa Jáásodunjo–ii bá Wú–lé kaariñi. Na duó id ná daariñ dunjo–sí kóiní bá ila–sí kóiní alá kaariñi dog. ²Iláin ásán kalun ála kí Wúo'ň dogolá–sí kôil: Abá Lonpii–sí koiní na kééñ domoña–sí kâyi–ii. ³Na in bá yé–ii Lonpii'ň joiní: Álá Lonpii'ň domoña–sí kéél. na kééñ domoña dírró á geba. ⁴Na duót ná Lonpii–lé kaariñ bá daldí–sí kalí iní. Na in bá yé alá daldí–sí kalí iní: In bá yé–ii see'ň jâyi. ⁵Duó ná daldí–sí kalí iní, bá ila–ii alá Yasúa–sí see tío nañ–si Wúo'ň kwě–ii? Yasúa Jáásodunjo'ň see jâyi. ⁶In bá yé–ii alá kí koro na kewa éla, Yasúa Jáásodunjo. Ná kí koro áiba déllin marran bá kí koro na kewa. Na kééñ kuo–gé déllin asá jíbítíya, iláin ná kuo bá kééñ gé see. ⁷Marran ari asá jíbítíya jaawil bá iis gé: Bâ, na Uu, na Kuo. Na kin iis bá tog gé. ⁸Na alás suuru–lé jíbítíya yeen bá iss gé: Kuo, na Koro, na kewa. Na kin iis bá tog gé. ⁹Abá sîñ kwa'ň beléñá síš kibítíen–ii, marran Lonpii'ň jibí bá yé ekêrri, in Lonpii'ň jibí bá yé–ii nás dééñ kwě síš jibí. ¹⁰Abás Wúo'ň kwě–sí see jeyá bás díñ suur'íñ jibé jain. Na abá Wúo–sí see á jiyába, bá pié dunjo jan, iláin ná jí see á jiyába Wúo'ň jibé asá dééñ kwě'ň jibé. ¹¹Na in bá yé–ii jibé: Iláin ná Lonpii náí jain luuj iní, na jain in bá dééñ kwě–le kee. ¹²Na abás kwě jain bás bás jain jain, na abás kwě á jain ba jain ás jain ba. Núñ'íñ írí jándo kari kunjo ¹³In biña–sí gis rímmen â, bí ál Lonpii'ň kwě'ň kona–sí see béél, ásán balun ás jain luuj bain, iláin ná Wúo'ň kwě'ň kona–sí see beyá. ¹⁴Na in bá yé–ii amal asá kí dèlé kain: Na abá ari koiní kí dééñ âre yé bá gí sîñ tiin kiña–sí. ¹⁵Na abás kí in kalun abá ari koiní nañ gís kelaam, nañ–si kalun ótáná alá koiní ála dèlé kain. ¹⁶Abá duó dééñ bára–sí jágíla ná ari jitti pii kattíenja kila wáyyin á geba, bá kóiní, ná jain iní álán wáyí–le á poíba. Kattíenja–lé wáyí kee. Iláin áiba déllin aisa in ámin álán dèlé joiní. ¹⁷Ari jitti bá kattíenja gé, kattíenja bá yé–ii wáyí. ¹⁸Jalun–si duó id ná Lonpii–lé kaariñi ari jitti á piiba, na abá Wúo–lé kaariñi bá dééñ suur–sí jaan, na ari jitti á kurélba yee–sí. ¹⁹Kí kalun–si ála Lonpii–lé kain, na daldí nyét nañ ányídi'ň dóña kee. ²⁰Nañ–si kalun Wúo'ň kwě ála éla kúní iní ásán see–sí kalun. Kí see–lé kan nañ dééñ kwě Yasúa Jáásodunjo–lé kan. In namá yé Lonpii see kunjo nañ jain luuj kunjo–ii. ²¹Bí kin dogólá, kíen suúrñâ baáno kunúsa–lé. Ee, yáa.

Yáaye Domonduño'η Domon Δwkuño

Magara 1

¹ Saína Yáaye-lé, Na yáa-lé kí kéeη dogólá'η, alá ká yeeηa-sí kí see'η see kwa nyét ôil, marran déllin ká á aηba alá wéel kila kwa nyét alá Lonpii-sí kíwé. ²Iláin ná see k;áin kilmaηa-lé kee, na dog bán kíeη kian namaη nín kee. ³Baj na awáin na dóηá bán kí kíeη kaη Wúo Báa-lé namaη Yasúa Jáasoduno, kwě Báa, Kí see namaη joiní. ⁴Kilmá gí soηηâ simmó eηa alá kíη dogólá dínja-sí ummón ná kí dorá see kileηe, iláin ná domon kába Báa-lé. ⁵Miñ íne ká dîilé in wéel Keera, iláin áísán domon rímmen â diwwó, miñ waar ila dio alá jí dáilé jaáná: Álá suur boiní. ⁶Na in bá yé-ii joiní: Álán kí kéeη domoηa kaiη. Na in bá yé-ii domon diwwô: Alá miñ waar kil bámi álán kí ila dorá tullê baiη. Balín kila piékwă-le. ⁷Iláin ná piékwă soηηâ daldí'η dió karíe, Na yeeη Yasúa Jáasoduno-sí alá kí suur éla ás kalηa ba. iláin ná yeeη piékwă ge, naη Jáasoduno'η gáarima gé. ⁸Kíeη suúrηâ-sí bagíl, álán ótóηá á bioba kila alá kâ, marran ásán duléηá koomé. ⁹Kin nyét alá kannía Jáasoduno'η guud-sí bóiníba iláin ná Lonpii-lé ás tiélba. Marran abás kí Jáasoduno'η guud tiél báiláin-ii alá Báa na Kwě nyét tiili. ¹⁰Abá díg díelé éla, na abá kí in guud á élaaba abundíba álán tón oón, na dog dóηá a baníba. ¹¹Na abá-ii dóηá ínί bás kí kéeη údóna jittināη rigiño. agíηís ¹²Abás soηηâ aiη áísán rímmen áa biηa-sí, in á lónba álán kí waraga-ii wala gal kí dawây-ii, bundí gî ná ká díelé éla kí kúdún suur ná uto bi uto kírsiño, álán kilmá'η simmin nyétti. ¹³Díη niw'ín gî dogólá dóηá kanía alá kañul. Ee, yáa.

Yáaye'η domoηduηo'η domoη iiskwan

Magara 1

¹Sáino na dúiη ampâr Gaiyos, yeeη alá ká seé'η see wéel. ²Kúíη kondóná, ká iláíη gís úmel álán aapiη kí kíeη baiη, innálanη kí kíeη surηa. ³Ka-sí kilmá gî soηηâ simmó-ii aísa bânηa-sí béla álán agil kí see'η see alá díe-lé kee, ǎw ná innálanη baiη kí tullíη. ⁴Kilmá'η simmiη in-lé soηηá ás aiη ba: Alá in kelámi ál kúíη dogólá dorá tullê-lé kaiη kí see. ⁵Dúíη kondó, jí bát-si bânηa namaη jâra-sís tullé jaw kwa nyét, ⁶Kwa nyét kaḡile maṣîg'íηtabu'η dííη joiηí-sí. Tullé jâ ná ádden jâ ila sabar'íη alá kí Wúo'η âre-ii, ⁷Iláíη ná yé waar kééη kona'η wú'η koro, na yeeη ari á kumméba jâra-lé. ⁸Namá in lónη kí álán-si kiin kilailiη-sí, álán in kaw kí see. ⁹Ká rímmenη gís aw naη gî kurro anni, marranη álán yé-ii waar kuηo díeη dió, kwa aísa kiηa-sí á kitíríηtiaba. ¹⁰Na abá ká éla, na ká yeeηa-sí bânη nuḡusug áa kila údóná'η alá yeeη kawe, aíla kiηa-sí kí jittíη kíimeli na kányiηa gî kí wuηa jittíηa. Marranη basi duó id ná kôil álán yee-sís tííré, na dog ǎw ná maṣîg-lé kúrral . ¹¹Dúíη ampâr, ari jittí-sí ajáaba alá álónηba álán jáa ila-sí jáa alá tullé-ii. Na duó id ná tullé pii bás Lonpií-lé tullé-ii; na duó ná ari jittí pii Lonpií-sí aη jíḡilba. ¹²Marranη Dimitriyôs kwa nyéttiηsi kalηa yé ál duó tullê-ii. Na see kí dééη dorol alá jáḡíla, kí dog yee see keyá.Namaη bí dog yee-sí see béel alá baḡila. ¹³Ká údóná soηηâs aiη áísán biηa-sí rímmenη â. Marranη ká á wêiliηiba áísán kí dawây-ii walagal kí seret rímmenη â. ¹⁴Marranη ká âres aη ásán naa dakki káíti, náη waji bi waji kírsiηo. ¹⁵Aapiη na tullíη kalán kíeη baη. bânηa gî dóηá kannía. na bânηa-sí dóηá janí kí kíeη kona kergel.

Juud'ín Domoḡ

Magara 1

¹Dóná'ḡ janí Juud Yasúa'ḡ Jáásoduḡo'ḡ táári duḡo–ii ál Yagugúba bára–ii, nás in domoḡ kila kwa–sí rímmenḡ pii ál Wúo taríya, ál Wúo báa'ḡ joiḡí–lé kaiḡ, na asá Yasúa Jáásoduḡo–sí gúbúl kayé. ²Kiláin urmiḡ na aariḡ na joiḡí soḡḡá na soḡḡá kanníal. ³See jâykwă piékwă, bârḡa kondóná annaḡ saasoná suk ééréliḡ–ii áísán biḡ jopó'ḡ rímmenḡ áa asá kwa nyét saríga, kaḡ na ká in alu ál tagíddi áísán rímmenḡ na áísán dagá dagá áa áísán ila see jây–sí darrága báa ila ál asi tog nyét tagiḡa–sí kaníe. ⁴Iláin ná kwa díḡa asá kítméli ál see kééli díeḡ–si dáára kányie, tóóri kin kwa–sí janí írí jabí'ḡ kaḡḡul. yeeḡ kwa Wúo warikwă ge, asá díeḡ amal'ḡ uúḡ dáinḡ Wúo'ḡ tullinḡ–í kurreli na gabala kawé, namá dáinḡ Yasúa Jáásoduḡo na Sagal del ná dáinḡ Loḡpii–sí kaareli. ⁵Annaḡ úmmán–si nyét–sí baluḡ marraḡ ká wéel álán biḡa úgo alá loḡpii kééḡ kwa–sí Maḡsir asi tog nyéttinḡ páaseḡ piá, marraḡ tabu'ḡ eré'ḡ namá kila kwa–sí paaso alá see á kéyéba. ⁶Marraḡ ká wéel álán gi melega'ḡiḡ úḡo alá kíeḡ taálaḡa'ḡ lóóná kila–lé á kíḡba alá Wúo íní, marraḡ namá kíeḡ jóna'ḡ lóóná taraas–sí báás pié, na Wúo namá lóo díkkô díriḡiḡ díó túmná jíní, namá kí nyirriḡá luuta rigo álán íde jansa'ḡ soog appâ–lé kaiḡ. ⁷Inná kin Israíliḡa see jayi wari baḡi kwă na melega baḡi wari kwă, Sodoma na Gomora kwa na kila deema alá kaiḡ dog kíeḡ suúrḡá aḡiḡiḡ–sí kaníe. Namá ja ál déeḡ lóo áiba yee–sí kari kúlé, namás in kasárinḡie inná utú luut'ḡ jáiḡeḡ jaa'ḡ. ⁸Námán kí in dorá tág, kin kwa yiēḡas kaiḡ ná júndia ná kíeḡ suúrḡá rúbbá kawé kí ila dorá ál aḡiḡiḡ kwe. Yeeḡ namá Wúo'ḡ galaḡa–sí kaareli na jaawil'ḡ galaḡa kwa–sí kányiḡa. ⁹Námán ila dío alá melega'ḡ tabu Makial kí áarit appâ Músa'ḡ kuul'ḡ u'ḡ gulda káiwiḡi yé inná laḡ wariḡ téréb á kéḡba asá áárid appâ–sí jansa ḡanyiḡól éla, marraḡ máán namás in kwă, "Kaílán Loḡpii ji–sí úpúrí!" ¹⁰Marraḡ kwa nyét–sí kányiḡa alá déeḡ arrá á kariḡéliḡa; Yeeḡ namá in kalḡa ná karába jakamána ná útóná kila kawé alá yeeḡ kí díeḡ jiwliḡi déeḡ arrá kariḡéli, namás suur–sí jáásinḡo kúndula. ¹¹Razíe kalá'ḡ díe–lé jee yee kí Gaín'ḡ dorá kíkatteḡa duḡo kíḡie, gaín alá déeḡ bára abel–sí puyi. Nisil'ḡ u'ḡ yeeḡ namá kíeḡ suúrḡá kábé ná ila korroḡ–sí kaníe ál balam piá. ¹²Yeeḡ namá in tártiseḡ kiḡi inná ál kora eḡa, na kí in dorá tág namás in káḡiḡítia inná asá kora aḡiḡi, kin kwa bí kíeḡ sūbuḡa juul'ḡ ḡólá–gé yeeḡ kíeḡ sūbuḡa baw nás tabuḡa baw nás tabu'ḡ túyí á kaiḡba ná in kalḡa inná wuḡa zalpána alá déllinḡ kíeḡ suúrḡá–sí níimeḡ yeeḡ kila kútuḡa–gé alá áriḡába nás dawlo argítia, yeeḡ weéliḡ kurúná gé alá in lón ásanḡ kwă kaiḡ marraḡ kwă warikwă gé yeeḡ asiḡa aḡ waytólá gé. ¹³Yeeḡ roón zoola asiḡa gé, kí kíeḡ oraḡa'ḡ táárinḡa namás in kalḡintia inná pulo; Yeeḡ úriḡa kila gé alá kíeḡ koraaḡ–lé kóréli, ása lóo díkkô díriḡ ásiḡeḡ káwe namaḡ níḡ kaiḡ. ¹⁴In dog ál Adam'ḡ inéén porreḡa oson na aḡ kwaḡ–lé kéḡá, kin kwa'ḡ–si súrreḡ piá, namá in kwă, "Baḡil Loḡpii álán kí kééḡ melega tiyyáḡa líriḡá na líriḡá éla. ¹⁵Ná kin kwa nyéttinḡ–sí jánsá jaa. Na álán kwa nyét–sí janyóna ráán kíeḡ Wúo'ḡ wari'ḡ táárinḡa alá káwe na dog álán dog uḡa aasána nyét–sí janyóna ráán kila alá Wúo'ḡ wari'ḡ kwă'ḡ táárinḡa alá káwe, na álán dog uḡa nyét–sí janóna ráán kila alá wúo'ḡ wari kwă kattieḡa–kwă déeḡ eré kí jittiḡ kírsiḡul." ¹⁶Kin kwa janóna na narúja gé, alá lóo bi lóole kannia asá kíeḡ ḡanyiḡa argítia. Namás kíeḡ suúrḡa'ḡ u'ḡ doḡgóre kindel–ii ásanḡ namá kwa–sí ballimeḡ kawé ásanḡ kíeḡ nisila koomiḡa. ¹⁷Sáwgeḡ jána na Dóra jawiḡá: Marraḡ kúinḡ kondóná, aḡ náis kila útóná'ḡ lónítia asá dáinḡ Loḡpii Yasúa'ḡ Jáásoduḡo'ḡ kurēmeḡa súrreḡ káwe. ¹⁸Iláin ná yeeḡ in aáné soga karikwă–le baajána níḡ kaiḡ ná síḡ Wúo na Wúo'ḡkwa–sí baája kawé, na yeeḡ álán kí wúo wari'ḡ kwă'ḡ ḡanya'ḡ kari júlo'ḡ koraaḡ kaiḡ. ¹⁹kin kila kwa gé asá janḡárinḡi kúndula; Yeeḡ díeḡ jiwliḡi kari kule iláin ná yeeḡ kíeḡ suúrḡá–lé kuo tiyyáḡa ás kaiḡba. ²⁰Marraḡ

bí kondóná, ǎl baiŋ nás díeŋ see jâyi tiyyâllaŋ ıla-sís táárí baw, ǎláŋ kíeŋ suúrŋâ butúmó na ǎl baiŋ nás bǔmel inná aísá kuo tiyyáŋa tǎbũ'ŋ póítíya.²¹ Ǻw ná kíeŋ suúrŋá Wúo'ŋ joiŋí-sí baní ıla dío ǎlbí baiŋ nás dáíŋ Lonpii Yasúa Jáásodũŋo'ŋ urma-sí baan áísáŋ jaiŋ luud éla.²² Kila kwa asá gíla kawe-sís urma bǎwli.²³ Na kila kwa-sís utú luud-lé kí jǐiré popó; Kí kalí kíeŋ kilmaŋa-lé Wúo'ŋ-si urma kwa kernǎ-sís bǎwli, kila'ŋ juríŋa alá kíeŋ tááríŋá jittíŋa rúbba iní-sí banan.²⁴ Mujjé'ŋ jǔ: Naa déelé asá kurro kee ǎlǎŋ biŋa júgo-lé jááno na áísáŋ biŋa kééŋ galaŋa'ŋ tǎbũ'ŋ lóó'ŋ wari éla kí kilmá'ŋ simmiŋ soŋŋâ.²⁵ Na déelé yé Wúo del dáíŋ jopó dũŋo kí Yasúa Jáásodũŋo, dáíŋ Lonpii'ŋ dorá, Ǻw ná galaŋa na aariŋ na taála kééŋ gé, tinna nyétt'íŋ waar, na naa namaŋ níŋ kaiŋ. Ee, yáa.

Tawrájawí'η Dombore

Magara 1

Jáwli

¹In ila tawrájawí–ii əl Yasúa Jáásodunjo–lé ɛndul əl Wúo íní əsəŋ kéəŋ táárikwă–sí ɛtóná kit paali əl naa dúítía ələn iní. Jáásodunjo kila ɛtóná–sí júndí nəs kí ila dorá iwíŋie alá déəŋ meleg déəŋ tááridunjo Yáaye–lé ádden piá. ²Yáaye lia namás ɛtóná nyét'ín jíbé əl yé jágíla asá kí Wúo'η belé na kí Yasúadunjo'η jíbé tili. ³Borapattá ila duó'η–ii asá kin domonkwă'η domonja kwa–sí kí dair árden piá pii. Borapattá kila kwa'η–ii alá ɛri it əl díen dió rímmen ena–sí kelkaame na baŋi kawe, iláŋ ná tin ələn kin ɛtóná iní dakkis piá.

Məsígwă saabe'η dónəŋjaní

⁴In dombore Yáaye–lé ɛndul ná məsígakwă saabe–lé dúi alá ɛkuro–lé kaŋ: Əw nái biŋa tullin na aariŋ kanía əl ila Duó–lé ɛndul alá déəŋ kuttí'η tabún kaŋ, ⁵na alá Yasúa Jáásodunjo–lé ɛndula alá núŋidunjo seekunjo–ii, alá duó waarkunjo–ii asá wáy–le sállá kawe na alá sũru'η əbakuriŋa'η kuri–ii. Əw galaŋa na kurro ná kéəŋ ge aila kiŋa kóel na aila kiŋa kí kéəŋ kewa káŋ katienja–lé əlgi júndí. ⁶Na aila kiŋa júndí ələn kuriŋ keeŋ na ələn pəŋiŋa keeŋ nəs déəŋ Wúo Baa–sí táari káa. Əw galaŋa na kurro ná kéəŋ ge namaŋ níŋ kaŋ baŋ kaŋ. Ee yáa. ⁷Baŋil, yé kí kútunjan ɛndul, na núŋi bi núŋi níŋ jágil, namaŋ kila alá yee káwyé, na órréná nyét əl sũru'η íri kaŋ déəŋ uúŋ níŋ komólal. Ee, bát see–i na kí seəŋsee níŋ eeŋ. Ee yáa. ⁸Wúo Lonpii in belén, "Ká Alapa na Omega aŋ. Yé kakkirekunjo, alá kee na alá kérrég kəŋá na asá káŋ alá əl."

Duldínkwě'η jalŋiŋola

⁹Ká Yáaye, díen bára, idíŋ alá Yasú–sí arrá kari kulu, mínenjeen–lé na kuriŋ–lé na jirimó'η jirimó–le díen ampăr dónəŋjabidunjo aŋ. Ká domnya díŋ–le aəŋá alá Patmos kariŋi, Wúo'η belé'η uúŋ na Yasúa'η jíbé'ŋi. ¹⁰Lonpii'η Soog–lé ká namá Kuo Teyyáŋa'η dió aəŋá, namá dúin soór urú sŋw kelámi inná ambayá. ¹¹na in beléná, "Dombore–lé ɛtóná kit rímmen jáa alá jalə nəs məsígkwă saabe–sí ádden jáa, Ipisa na Simirna na Pergamum na Suatira na Sardis na Piladelpia na Lodika." ¹²Namás ɛŋo ələn əŋil kiŋ arka kəŋá nəs kaa risíŋá, asá bá ɛŋo, namá siir'ín məsarája'η mardába saabe əŋila. ¹³Híllá namá duó díŋ kəŋá ná in lóná inná Duldínkwě ná məsarája'η mardába'η túle kiiréliŋi, ná garambũbu kurrá jíní ná kéəŋ tarŋa–lé péégéliŋi nəs siir'ín kartũm wassé kəŋá ná déəŋ ógo–lé ríŋiŋá. ¹⁴Nyíliw déəŋ tabún pattá kəŋá, inná urŋnyíliw pattá, inná urány. Kéəŋ kúŋi bá in lúŋiŋi inná utú əl líŋ. ¹⁵Na kéəŋ tarŋa bá in ulmeliŋi inná nihəs asá utũbebede–lé kiirul, na déəŋ arka bá in lóná inná koro suŋŋá'η kola. ¹⁶Na déəŋ dóná súru–lé ná in ulmeliŋi inná dulé kí dulé'η sibir. ¹⁷Əlbá yee əŋila, namá kéəŋ tarŋa–lé kurbon əwi inná duó waitól. Lia yé namái déəŋ dóná súru íri jáa ná in kwă, "Kali ai tũba, ká Waarkunjo na Kariŋunjo

aŋ. ¹⁸Ká Sállâkũŋo aŋ! Ká úsá na naa Ká sállâ aŋ namaŋ níŋ aiŋ báj aiŋ! Na ká Wáy na Utú'ŋ–si gonyáyéŋkwě aiŋ. ¹⁹Na naa kila útóná rímmen jáa alá jí jagíla, kila útóná alá naa jállíná na kila útóná álán tabún eré jallínol. ²⁰Na kila úríŋá saabe'ŋ bũtu alá jí dúíŋ dóná sũru–lé jagíla na siir'ŋ másárája'ŋ mardába saabe'ŋ bũtu kin gé, úríŋá saabe namá maşígakwă saabe'ŋ melega gé, na másárája'ŋ mardába saabe namá maşígakwă saabe gé.

Magara 2

Domoŋasá Ipisa'ŋ maşígkwă–sí ádden káwe

¹Maşígkwă ăł Ipisa deém kaŋ'ŋ–sí melega–sí rímmen jáa: 'Duó alá úríŋá saabe dééŋ dóná sũru–lé baw ná siir'ŋ másárája'ŋ mardába saabe'ŋ táas–lé ilon ná kin uŋa beléŋ. ²Ká kíeŋ tááriná na díeŋ táári tokkê na díeŋ jirímó'ŋ jirímó–sís aluŋ. Ká aluŋ–si bí jittinakwă–sí taga álán á birímóba, na bí kila kwă–sí bárra asá in kítíméli ăł kuréemeŋa gé maraŋ yeeŋ kuréemeŋa á geba, namás bummó yeeŋ ăł piékwă ge. ³Bí jirímós baiŋ na kúíŋ kona'ŋ uŋ tááriná tokkéŋa–sí birimo ná á bummoba. ⁴Marraŋ ká in–sís díeŋ konsa aiŋ, alá bí ila joiní–sí bundí asá waar baáná. ⁵Na naa, biŋa ăw ná tabuŋ wáŋíŋí illa joiní –le ay karra bawŋí asá waar baáná. Túúben beeŋ na útóná kit báa ăł waar báa. Abá túúben á bindelba, ká báj díe–lé êl ná díeŋ másárája'ŋ mardâb–sí dééŋ lóó–le túga awí. Ila namá dééŋ arrá in lón, ká álán kíeŋ maşígkwă–sí túga awí. ⁶Marraŋ ari tog asá bí baiŋ bá ni–ii, bí ăł Nikola'ŋ kaŋijúlokwa'ŋ tááriná–sí banan, kila ăł ká dog anan. ⁷Duó it nás kíló kee, ăw nás ari it kelamí asá Kuo maşígkwă–sí beléŋá. Duó it nás kóos úndul, ká bá síŋ yee–sí in ná jaiŋ'ŋ kurú'ŋ kwă amí, ăł Wúo'ŋ rúmány kee.'

Domoŋ aá Simirna'ŋ maşígkwă–sí ádden káwe

⁸Maşígkwă ăł Simirana deém kaŋ'ŋ–sí meleg–sí rímmen jáa: Ílla duó ăł Waarkũŋo na kaŋikũŋo–ii, alá wai nás sállá eŋa kin uŋa beléŋ. ⁹Ká díeŋ miine na pagiriŋ–sís aluŋ, marraŋ bí jaawíl kawája baŋ! Ká kila útóná jittinã–sís aluŋ ăł kila kwa díeŋ konsa aáné ăł in kámiŋa ăł Yaúda gé marraŋ walá Yaúda á geba. Marraŋ yeeŋ illa daara'ŋ kwa gé ăł Sitan'ŋ ge. ¹⁰Kalı áí tĩba álán naa dakki míineŋ beeŋ. Baŋíl Ányádiŋŋaŋtabu naa dakki álán kwa díi–sí túmná jíŋí, áilán mat karre na álán kí sogá weyye míineŋ beeŋ. ăw ná Seejăikwă baŋ annaŋ in lón náis wáy–lé keerítí, na ká áilán jaiŋ luut aní ăł kóosjêldũŋo'ŋ sáas–ii. ¹¹Duó it nás kíló kee, ăw nás ari it kelamí asá kuo maşígkwă–sí beléŋá. Duó it nás kóos úndul wáy awkũŋo áwereŋ aŋpiába.'

Domoŋ asá Pergamum'ŋ maşígkwă–sí ádden káwe

¹²Maşígkwă ăł Pergamum deém kaŋ'ŋ–sí meleg–sís rímmen jáa: Ila duó asá saar sabbaŋa aw sikkána kee kin uŋa beléŋ. ¹³Ká ása aluŋ bí aál baiŋ, lóó alá Sitan'ŋ kutti kee. Marraŋ kúíŋ kona–sí puttó béél, na bí díeŋ seejăi–sí dúíŋ eré á bawríŋiba namaŋ dúíŋ núnjídũŋo seejăidũŋo Antipas'ŋ sog–lé, alá díeŋ táas–lé kawŋi, illa lóó–lé alá Sitan kee. ¹⁴Marraŋ ká ása díeŋ konsa

ótá ittâ aiŋ. Bí illâ kwa d̄iis baiŋ alá Balam'íŋ guud–sí kari kule, asá Balag –sí guud páalí álán Izraílíŋá–sí ugó ná katíeŋa káwa, namá illa namíe káwe asá kunúso–sí góbbo karûl na ajiliŋ káwe. ¹⁵Kí illa dorá tág, díeŋ dió kwa d̄ií kaiŋ ná Nikola'ŋ karijúlokwa'ŋ guud–sí kari kule. ¹⁶Na naa túúbeŋ beeŋ na abá á bindelba, ká álán naa dakki díe–lé êl ná díeŋ konsa kí dúíŋ uto'ŋ saar éero. ¹⁷Duó id nás kíló kee, ǎw nás ari it kelamí ása Kuo maŋsigakwă–sí beléŋá. Duó asá kóos úndul ká bāŋ manna d̄ií aní asá júúliŋ. Na ká illa duó–sí dog níŋ dító pattâ aní, kí kona kiwwóŋa ŋ ná déeŋ írí rímmen iŋi, kila asá duó tog dog á keba nás loŋ bás délliŋ illa duó loŋ asá yeeŋ–sí bóóyé.

Domoŋ asá Suatira'ŋ maŋŋkwă–sí ádden káwe

¹⁸Maŋŋkwă ǎl Suatira deém kaiŋ'íŋ–sí meleg–sí rímmen jáa: 'Wúo'ŋ Kwědee ǎl kéeŋ kúŋí in lóna inná utú ǎl líiŋ na kéeŋ tarŋa ná in ulmeli inná nihâs asá utúnebede–lé kíirul kin uuŋa beléŋ. ¹⁹Ká ása kíeŋ táaríŋá na díeŋ joiŋí na seejâi na ájíŋá na jirmó'ŋ jirmó alaŋ. Ká ása aluŋ bí naa ǎl táarí suŋŋâ baw illa–lé suŋŋá ǎl waar báa. ²⁰Marraŋ ká in–sís díeŋ konsa aiŋ, alá bí illa yáa Jezebel–sí birmel, alá déeŋ suur–sí domoŋduŋo taríŋ namás kúíŋ táaríkwa–sí guud paalíti na dōra réeŋél álán ajiliŋ kawé na álán ila namíe kawé asá kunúsa–sí góbbo karûl. ²¹Ká yee paraga aní álán túúbeŋ eeŋ, maraŋ á kóilba álán déeŋ ajiliŋ–lé túúbeŋ eeŋ. ²²Ká yee–sí wajáŋpíti níŋ amíŋi, na ká kila kwa–sí kojoja suŋŋâ–lé níŋ amíŋi alá kíeŋ muusiniŋ kawé, namaŋ níŋ yeeŋ kéeŋ korana jittiŋa–lé túúbeŋ kiŋi. ²³Na ká álán kéeŋ dogólá–sí aldó ná aw. Kila namá kéeŋ karijúlokwa ge. Lia maŋŋkwă nyét ásáŋ bá kalŋa ká ǎl illa duó aŋ alá kilmaŋa na júúrúŋá–sí kulgúte urgul, na ká álán bí díeŋ dió duó bi duó–sí kéeŋ táaríŋá'ŋ temen kéeŋ duléŋá aní. ²⁴Marraŋ díeŋ dió kwa d̄ií alá Suatira kaiŋ alá in guud–sí kari á kúleba, na asá illa ari–sí á kíwítíaba alá Sitana'ŋ bútu kulgúte karia, ká biŋa–sí in gís amíŋ, áiláŋdírrô keer tog dog írí á agíba. ²⁵Bá délliŋ ari it–sí púttôn b̄ai asá baiŋ namaŋ níŋ ká áŋa. ²⁶Duó it nás kóos úndul na dúíŋ áare–sí pii namaŋ jágíŋi–lé, ká ye–sí bāŋ bārúŋá'ŋ taál aní, ²⁷na yé álán yeeŋa–sí kí dáwra'ŋ táatásu t̄ií, na yé álán yeeŋa–sí dokké dókkên piá inná daalú'ŋ belgáŋá, ²⁸délliŋ inná asá ká dúíŋ Báa–lé taála oomé álán bārúŋá–sí ǎi. Na ká yee álán úrí súur'íŋ aní. ²⁹Duó it nás kíló kee, ǎw nás ari it kelamí asá Kuo maŋŋkwă–sí beléŋá.'

Magara 3

Domoŋ asá Saridis'íŋ maŋŋkwă–sí ádden káwe

¹Maŋŋkwă ǎl Saridis deém kaiŋ'íŋ–sí meleg–sí rímmen jáa: 'Illa duó asá Wúo'ŋ kuo saabe na úríŋá saabe kee kin uuŋa beléŋ. Ká ása kíeŋ táaríŋá aluŋ. Bí kí kona sálláŋa baiŋ, marraŋ bí waitólá baŋ. ²Baliŋolas, nás ari it asá saí na ari it asá dakki piá álán wai–sís kaŋkírê báa, iláíŋ ná ká ummó ná kíeŋ táaríŋá dúíŋ Wúo'ŋ kúŋi ás agíŋiebba. ³Na naa ari it gí tabúŋ úndul asá boomé na asá kelbámi. baŋi báa na túúbeŋ beeŋ. Abá ás baliŋolaba, ká bāŋ in êl inná kaam, na bí ásáŋ á

baluᅇba ká ây tin lé–ii álán díeᅇ konda êl. ⁴Marraᅇ dog bí báis baᅇᅇ náSaris dió kwa ittâ baiᅇ alá kéeᅇ juriᅇa rúbbá á káweba. Ká álán kíeᅇ kaᅇiᅇa na álán juriᅇa pattáᅇa kiᅇiál, iláᅇ ná yeᅇ kéeᅇ temena gé. ⁵Illa duó asá kóos úndul–sí juriᅇa pattáᅇa in síᅇ kiᅇiál inná yeᅇ. Na ká kí seᅇᅇsee kéeᅇ kona–sí jaiᅇ'iᅇ dombore–lé áᅇ áásoba mááᅇ álán kéeᅇ kona–sí dúᅇᅇ Báa'ᅇ taᅇbúᅇ na kéeᅇ melega'ᅇ taᅇbúᅇ tawrá awí. ⁶Duó it náS kíló kee, ǎw náS ari itkelamí asá Kuo maᅇiᅇgakwǎ–sí beléᅇa.'

Domoᅇ asá Piladelpian'ᅇ maᅇiᅇkwǎ–sí áddeᅇ káwe

⁷Maᅇiᅇkwǎ ǎl Piladelpia deém kaᅇi'ᅇ meleg–sí rímmen jáa: Kiᅇ illa duó Teyyâkwaᅇ na Seekuᅇo'ᅇ uᅇᅇa gé asá paalíti ná duó á keba ásáᅇ taga úrrí, na asá úrríti ná duó á keba ásáᅇ taga paalí kin uᅇᅇa beléᅇ. ⁸Ká ása kíeᅇ tááriᅇá aluᅇ. Ká díeᅇ taᅇbúᅇ gis túsú palaᅇ undí illa alá duó á keba ásáᅇ taga úrrí. Ká aluᅇ–sí bí ása kurro ittâ baiᅇ marraᅇ, dog bá dúᅇᅇ uᅇ–sí baᅇi báa na kúᅇᅇ kona–sí á baariᅇíba. ⁹Ká kila kwa'ᅇ níᅇ oro áa ǎl Sitan'ᅇ daara'ᅇ kwa gé. Yeᅇ ǎl in kámiᅇa ǎl Yaúda gé na Yaúda á geba, marraᅇ namá pié kawe. Yeᅇ–sí níᅇ undí ná kélal náis biᅇa–sí kíeᅇ tarᅇa'ᅇ taᅇbúᅇ taᅇbuᅇa súú kabíal, na yeᅇ bá síᅇ kiwe ká ká áila biᅇa wöel. ¹⁰Idíᅇ ná bí dúᅇᅇ uᅇ–sí baᅇi báa ǎl jirmó'ᅇ jirmó'ᅇ'iᅇ risíᅇ. Ká dog gíᅇ biᅇa jarri'ᅇ tin–lé aáno illa alá daᅇdiᅇ nyét–lé úndul álán kwa nyét–sí arri ǎl suuru kaᅇi. ¹¹Ká naa dakki úndul. Ari it–sí puttó baᅇi asá baiᅇ, áísáᅇ duó tog dog díeᅇ sáas á riéba. ¹²Duó asá kóos úndul–sí baᅇ dúᅇᅇ Wúo'ᅇ toᅇteyyâ'ᅇ na toba áa. Na yé dát déeᅇ paál áᅇ kúróba. Ká baᅇ déeᅇ irí dúᅇᅇ Wúo'ᅇ kona na dúᅇᅇ Wúo'ᅇ deem'iᅇ kona rímmen áa, deem diwwô ǎl Jurusalama kaᅇiá, ǎl jaawíl dúᅇᅇ Wúo'ᅇ –lé kee ná duu buuᅇel. Na dog níᅇ déeᅇ–le kúᅇᅇ kona kiwwóᅇa tága rímmen áaa. ¹³Duó it náS kíló kee, ǎw náS ari it kelamí asá kuo maᅇiᅇakwǎ–sí beléᅇa."

Domoᅇ asá Lodika'ᅇ maᅇiᅇkwǎ–sí áddeᅇ káwe

¹⁴Maᅇiᅇkwǎ ǎl Lidika deém kaᅇi'iᅇ–sí meleg–sí rímmen jáa: Ila duó ǎl Eeyáa kaᅇiá na ǎl seejǎidunona núᅇidunjo seekuᅇo na Wúo'ᅇ jetéréᅇá'ᅇ kaᅇi–ii, kin uᅇᅇa beléᅇ. ¹⁵Ká ása kíeᅇ tááriᅇá aluᅇ. Bí walá lúllá á baᅇba walá tokké á baᅇba. Ká wöeliᅇi álân bí lúllá wala gal tokké baáᅇa! ¹⁶Naa idíᅇ ná bokké á baᅇ, ná lúllá á baᅇba wala tokké á baᅇba, áílán dúᅇᅇ utó aráᅇ. ¹⁷Bí in bámiᅇ "Kí kawaja kaᅇ na ása kawajiᅇ suᅇᅇâ koomé ná ari tóg dog á köelba." Marraᅇ ás bíwélba ǎl taltála na ragasána na paᅇariᅇa na kaᅇaᅇa na pogoᅇa baᅇ. ¹⁸Ká uᅇᅇsee gis ámiᅇ álán dúᅇ–lé siir balu asá kí utú kiᅇruᅇ. álán mat kawáᅇa beᅇ. Dúᅇ–lé juriᅇa pattáᅇa bulu álán taga biᅇi álán díeᅇ puᅇiᅇ óorakwaᅇ paál á jáwíᅇiᅇa. Dúᅇ–le kúᅇ'iᅇ dawa bulu álán kíeᅇ kúᅇi–le biᅇi na taga lóó baᅇi. ¹⁹Ká kila kwa nyét–sí álá wöel, upúriti na döra awíti. Naa kíkurrâ boiᅇi na túúbeᅇ beᅇ. ²⁰Ká túsú–le éérél ná túsú aldi. Abá duó díᅇ dúᅇᅇ arka kelamí náS túsú paalí, ká baᅇ dée–lé oo náa kíe ᅇamié káa na yé baᅇ dúᅇ–lé êl ná kíe ᅇamié káa. ²¹Duó asá kóos úndul–sí, ká bá síᅇ ᅇin ná kíe dúᅇᅇ kutti'ᅇ irí kōᅇ, inná asá bá ká kóos éla ná kí dúᅇᅇ Báa déeᅇ kutti'ᅇ irí kóóᅇ. ²²Duó it náS kíló kee, ǎw náS ari it kelamí asá Kuo maᅇiᅇkwǎ–sí beléᅇa."

Magara 4

Jaluŋ pirje jaawíl

¹Lia asá kin útóná bitul, namá núŋí awí namá jaawíl túsú palaŋ agila! Na urú síw inná ambayá, ál waar kelámi náis kaa risíná, ná in beléná, "Íne írí jêl náis ari it áwli ál in lónj alán eej lia alá kin útóná inji." ²Iddalaŋ ká namá Kuo Teyyáŋa'ŋ dió aáná. Híllá jaawíl, namá kutti kayé, namá duó díg kéná ná illa kutti'ŋ írí áwiŋi. ³Na duó ál híllá áwiŋi namás jaluŋa julmiŋol kéná inná kítóná jaluŋakwá tárrán, inná rées na galdí. Na bidigîr ná in ulmeliŋi inná díto silinysiliny kírro nás kutti-sí dorol piá. ⁴Illa kuttíaríná-le namá kuttiŋa kerŋa weyyéná aw na oŋŋal kaŋiŋ, na sábanátábuŋakurránakwá weyyéná aw na oŋŋal ná kaŋiŋ ná kila kurttiŋa'ŋ írí káwiŋi. Na yeŋ-sí namás juriŋa pattána kinje na siir'íŋ-si taaja tabúŋ kaŋiŋ. ⁵Na illa kutti-lé ná kuyiŋjúlómólaŋa kúréliŋi na wiís'íŋ kola rimitíti na daíl'íŋ kola rimitíti. kutti'ŋ tabúŋ namá súllama saabe kaŋiŋ ná líiŋiŋi. Kin namá Wúo'ŋ kuo saabe gé. ⁶Na dog híllá illa kutti'ŋ tabúŋ ari díg kéná ná in jóná inná mandara'ŋ roo, ná in kéná inná teltel. Na illa kutti'ŋ lóónj túle na illa kutti'ŋ áriŋŋá-le namá karába sállána oŋŋal kaŋiŋ ná kíeŋ súrŋá nás kúŋi píssiŋ kaŋiŋ. ⁷Karâb sállâ déégkuŋo namá in lónj inná muurú, na karâb sállâ awkuŋo namá in lónj inná nuŋi, na karâb sállâ iiskuŋo namás wajî in kéná inná duldí'ŋ kwě'ŋ wajî, na karâb sállâ oŋŋalkuŋo namá in lónj inná duul ná arda piéŋi. ⁸Na kila karába sállána oŋŋal'íŋ dió karâb bi karâ namás pēlega osondíŋ kéná na kíeŋ súrŋá na pēlega'ŋ duu namás kúŋi píssiŋ kaŋiŋ. Na kí luul na tóó péllét á kiiréliba bá in beléná, "Teyyâ, teyyâ, teyyâ bá Wúo Loŋpii kaŋkírekkuŋo-ii, alá kéréŋ kéná na alá kee na asá kaŋiŋ alán êl !" ⁹Na tin bi tin asá kila karába sállána ye-sí galaŋa páalítia na baŋi pie na assós beléná illa duó-sí alá kutti'ŋ írí kee ná áw, illa duó alá namaŋ níŋ kee bán kee. ¹⁰Na kila sábanátábuŋakurránakwá weyyéná aw na oŋŋal déeŋ tabúŋ kurboŋ káwi kee. Yeŋ íeŋ taaja illa kutti'ŋ tabúŋ kawritia ná in kámiŋa, ¹¹"Jí in lónj, dáŋj Loŋpii na Wúo ásán galaŋa na baŋi na kurro joomé, ilâiŋ ná jí ótáná nyét jetéré, na díŋ áare'ŋ wúŋ yeŋ namá kaŋiŋ na yeŋ téeríŋi."

Magara 5

Murul na Wúo'ŋ Dolêŋkwě

¹Lia namá murul agila illa duó'ŋ dóná súru-lé alá kutti'ŋ írí áwiŋi. Illa murul'íŋ sabbaŋa aw dog-lé namá rima kaŋiŋ, illa murul-sí namás kí ósoma saabe ósom kaŋdul. ²Ká namá meleg kaŋkíre agila ná kí urú síw belé tawrá jáwítí, "Kíe ná nii-ii ásán in murul-sí paalí na kéeŋ ósoma duu?" ³Jaawíl wala gal suuru'ŋ írí wala gal suuru'ŋ dió duó tog dog á kénába ásán taga illa murul-sí paalí ná déeŋ dio jáŋil. ⁴Naa ká namás aá ná kí kurrâ oom idíŋ ná duó ás búlínjiba ál nii-ii ásán illa murul-sí paalí wala gal alán déeŋ dio jáŋil. ⁵Lia sábanátábuŋakurránakwá'ŋ dió díg namáis in kwá, "A joomba! Yuda'ŋ órre illa Muurú-sí jagíl, Dăud'íŋ Diiríe-ii nás kóos éla. Na ye kurros kee ásán illa murul na kéeŋ ósoma saabe-sí paalí." ⁶Ká Dolêŋkwěs agila ná illa kutti'ŋlóó'ŋ túle kiirél, na karába sállána oŋŋal na sábanátábuŋakurránakwá nás dorol káwe. Illa Dolêŋkwě namás in lónjítieŋi inná asá kawŋi. illa Dolêŋkwě namás kolpa saabe na kúŋi saabe kéná, ál Wúo'ŋ kuo saabe gé ál suuru nyét-le ádden káwe. ⁷Namá nyaŋá ná illa murul-sí illa

duó'η dóná súru-lé bawa ál kutti'η írí ǎwíηi. ⁸Indálanη lia ǎlbá murul bawa, kila karába sálláηa oηηal na sábanátabuηakurráηakwǎ weyyéηǎ ǎw na oηηal namá Dolêηkwǎ'η tabúη kí kurηa kúul. Na díeη dió duó bi duós goηgoηjǎrrǎ kéηǎ. Na siir'íη mubbara koηa-lé kéélini nás súúlǎ dió píssiη kǎiη. Kila súúlǎ aláWúo'η kwǎ'η jǔma gé. ⁹Namás kona kiwwóηa káwe alá in beléηǎ, "Jí nii jaago ǎlán illa murul jabúη nás kééη ósoma jǎwli, iláin náí jǐ-sí daabeη káwe, na kíη kewa nás Wúo-sí órré bi órré na belé bi belé-le na kwa'η daara bi daara-lé na baru bi baru-lé kwa'η dulum jáyé. ¹⁰Na jí yeeη-sí jundi ná Wúo'η kurin'íη kwa na pǎgiηa kiηi na yeeη ǎlán suuru'η írí kurinη gé." ¹¹Lia namá núηi awí, namá melega suηηǎ'η arka kelámi nás díeη diigiη jǐlo á kéηǎba, líriηa'η líriηǎ na díeη diigiη nás jǐloǎ kéηǎba, míriηa'η míriηa nás kutti na karába sálláηa na sábanátabuηakurráηakwǎ-sí téréremerere pǐe. ¹²Na kí urú síw in beléηǎ, "adaolêηkwě asá daábeη káwe nii-ii, ásáη kurro na kawajinη na riinη na kakkiriη na baǐi na galaηa na mujjé bóóyé!" ¹³Lia namá karáb bi karáb-sí jaawíl na suuru'η írí na suuru'η dió na koró kelámi na kila karába nyét ǎl díeη dió kǎiη ná in beléηǎ, "ǎw mujjé na baǐi na galaηa na kakkiriη ná illa duóǎl kutti'η írí kee na illa Dolêηkwě'η gé namaη níη kǎiη báη kǎiη!" ¹⁴Kila karába sálláηa oηηal namá in aáηé, "Ee yáa!" sábanátabuηakurráηakwǎ namá kí kurηa kúul ná baǐi káwe.

Magara 6

Dolêηkwě osoma osondíiη waarkwǎ-sís paalı

¹Ká púttôn ǎgila iladio asá Dolêηkwě ósoma saabe'η waarkuηo-sí paalı, na kelámi ná kila karába sálláηa oηηal'íη dió díg kí urú innǎ kuyiηkola in beléηǎ, "Jéla" ²Naa ká namá núηi awí, namá múrtǎ pattǎ kéηǎ. Na déeη bôrna namás nabbǎl kéηǎ, namá sáas kanie. Namás múrtǎ-sí in ǎrgi innǎ jǐrédurjo ásáη dèrǎηa suηηǎ-lé kóos êl na ásáη kóos bóóyé. ³Asábǎ ósoma saabe'η ǎwkuηo-sí páalı, namá karáb sállǎ ǎwkuηo-sí kelámi ná in beléηǎ, jéla!" ⁴Namá múrtǎ keer kuro ná pukká kéηǎ namaη ulmela. Na déeη bôrna-sí kiines ǎlán Suuru'η írí dónǎ-sí bǎw, ǎlán kwa súrǎηa kawe. Yé-sí namá saar appǎ kanie. ⁵Asábǎ ósoma saabe'η iiskuηo-sí paalı, namá karáb sállǎ iiskuηo-sí paalı kelámi ná in beléηǎ, Jéla!" namá núηi awí, namá múrtǎ dikkô kéηǎ! Déeη bôrna namás dónǎ delladéllǎ kee. ⁶Namá arka díg kelámi nás in piηiηiηi innǎ ǎl kila karába sálláηa oηηal'íη túle kuro ná in beléηǎ, Gomnoηa'η kilugirám'íη sabba kí dinâr tog-ii na sairo'η kilugirám na déeη sabba kí dinâr tog-ii, na day na ínaba'η kira-sí jitti as jáaba!" ⁷Asábǎ ósoma saabe'η oηηakuηo-sí paalı, namá karáb sállǎ oηηalkuηo-sí kelámi ná in beléηǎ, Jéla!" ⁸Namá núηi awí, namá múrtǎ urbe kéηǎ! Déeη bôrna'η kona namás wáy kǎiη na Utú ná ye-sí dakki kari lueηi. Na yeeηa-sí namá suuru'η kwa'η sáár'íη taála kanie, ǎlán kwa-sí kí saar na kí duur na kí moηgol na kí suuru'η karába ǎasiηa kawe. ⁹Asábǎ ósoma saabe'η ooskuηo-sí paalı, namá gôbboηa'η lóó'η ebede-lé kila kwa'η kuíηǎ ǎgila alá Wúo'η belé'η uúη illa asá kibie. ¹⁰Yeeη namás ye-sí arka káwe, "ǎjí Ábakuri Lonpii, teyyǎ na seekuηo, níin síη óóη main ǎlán jí kwa-sí jánsǎ jaa na kila kwa-lé dánǎǎ jabúη alá suuru'η írí kǎiη aíla kiηa-sí kawηi?" ¹¹Namá díeη dió duó bi duó-sí garambúbu pattǎ kanie namás in aáηé ǎlán umel ittírǐg jáwí, namaη níη kíeη ampára táárikwǎ na kíeη bǎrηa'η diigiη tímmeη eeη. Kin ampára táárikwǎ na kíeη bǎrηa'η diigiη tímmeηeeη. Kin ampára táárikwǎ na bǎrηa-sí kǎnniηi ǎlán in kawe innǎ alá yeeη-sí kawηi. ¹²Asábǎ ósoma saabe'η osondíigkuηo-sí paalı, namá núηi awí namá ǎgila ná suuruηjirtíηóla kakkire kéηǎ. Dulé namá in dikkó na kussé eηa innǎ delél'íη juri, dúal nyét gal namá in pukká eηa innǎ kewa. ¹³Na úriηǎ jaawíl ná suuru'η írí

pólólínjé inná buuro ãl kéén kwã kurróna jínjiti iladio abá kí dawlo kakkíre írtínóla. ¹⁴Jaawil namá ñááríní namá in niññiño inná murul, na púgóná na domnyaña nyét-sí nás kíen lóóná-le kawnyíñjé. ¹⁵Lián suuru'ñ ábakuriña na tabuña na kaldaga'ñ tabuña na kawája na kurrokwã na koy bi koy na duó baj bi baj namás kíen sürñá kargula-lé na púnóná'ñ taaruña'ñ túle kuule. ¹⁶Namás púnóná na taaruña-sí tarí kawenji," Dáín írí báwyâ náis illa duó'ñ kúñi alá kutti'ñ írí ãw na Dolêñkwě'ñkilmá'ñ tukkiñ-lé buul. ¹⁷Iláín ná díen kilmá'ñ soog appá paago.Kíe ásán taga illa kilmá'ñ tukkiñ-si konsa keer?"

Magara 7

Kwa 144,000'ñ ósom'ñ jaldó

¹Lia ãl kin útóná ññi,namá melega agila ná suuru'ñ korgi onñal-lé kiiréli, nás suuru'ñ kawloña onñal-sí jaiteli,álán dawlo á keba ná suuru'ñ írí wala gal roo'ñ írí wala gal kurú tog dog'ñ ere sakkia. ²Lia namá meleg keer agila ná illa lóó-le kúrélini ãl dulé kúrel ná Wúo sállá'ñ ósom-sí tílini. Yé namás kila melega onñal-sí kí urú arka piá, kila melega ãl Wúo sállá'ñ ósom-sí tílini. Yé namás kila melega onñal-sí kí urú arka piá, kila melega ãl Wúo kila kurro íni álán suuru na roo-sí jitti piá. ³Na illa meleg namá in beléñá,"Suuru na roo na kurúñá-sí jitti a jáaba, namañ sññ kí dáín Wúo'ñ táárikwã-sí kíen aríñá-le ósom kaldó." ⁴Ká namá in kelámi kila kwa'ñ diiginí asá ósom kaldul ãl líriña píri na weyyéñá onñal na onñal na (144,00) kéñá.Kin namá kila kwa nyét káñ asá Izraíliná'ñ órréñá-le ósom kaldul:⁵Yuda'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Ruben'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ (12,000) asá ósom kaldul,Gad'ñ órré namákwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, ⁶Aser'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Naptali'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Manase'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, ⁷Simion'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Lebi'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Isakar'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, ⁸Zebulun'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Ísib'ñ órré kwa líriña na weyye an ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul, Banjamín'ñ órré namá kwa líriña weyye na ãw káñ(12,000) asá ósom kaldul.

Kwa'ñ dáldá suññá nás garambûña pattáña kinjé

⁹Lia ãl kin útóná ññi, namá núñi awí ná kwa'ñ dáldá suññá kee illa alá duó tog dog taga áñ jíloba. Kin kwa'ñ dáldá suññá báruná nyét na órréñá nyét na kwa nyét na beléñá nyét-le kéñá ná illa kutti'ñ tabún na illa Dolêñkwě'ñ tabún kiirélini. Yeen garanbûbuña pattáña kinjé na pugúr'ñ-si kalma kíen koña-le káñ. ¹⁰Na urú kaldeñi: Jopónó dáín Wúo'ñ-ii alá illa kutti'ñ írí ãw, na Dolêñkwě'ñ-ii!" ¹¹Na melega nyét namá kutti na sábanátabuñakwã na karába sálláña onñal'ñ

aríná—le kiirélinji. Namá kutti'η tabún kí kurŋa uul na tabuŋa súú jábáe ná Wúo—sí bagi pŋe, ¹²Ná in aáné,"Ee yáa! Mujjé na galaŋa na riin na assójáa na bagi na kurro na kaŋkirin dáin Wúo'η ge namaŋ nin kaŋin bán kaŋin! Ee yáa." ¹³Lia sábánátabuŋakwá'η dió dig namái kaa iinŋo,"kin kiin gé ná garambúbuŋa pattáŋa kinje, na áy sabba kéle?" ¹⁴Namá i waa," Dúin sagal—ii, jí ása jalunŋ." Namáis in kwá,"kin gé asá kojoja sunŋá iri bitul. Yeeŋ kienŋ garambúbuŋa kálul ná kí Dolênkwě'η kewa teyyá káwe. ¹⁵Naa namá iláin—ii ná Wúo'η kutti'η tabún kaŋin, nás yee kí luul na tóo déeŋ Tonŋeyyá'η dió táári na bagi kawe, na illa duó alá kuttinŋ iri kee ásán yeeŋa—sí nima piá. ¹⁶Yeeŋa—sí péllét duur na buur áŋ tieba. Na dúlé áŋ suuba, walá tukkinŋ tokkê péllét yeeŋa—sí áŋ suuba. ¹⁷Idinŋ ná Dolênkwě alá kutti'η lóó'η túle kee ásán yeeŋa—sí duon piá, na yé ásán tabún poi nás jain'η koro'η pojora—lé jee, na Wúo ásán kienŋ kúŋi mírmira—sí paasó."

Magara 8

Dolênkwě ósoma saabe'η saabekuŋo—sís paalí

¹Asábá Dolênkwě ósoma saabe'η saabekuŋo—sí paalí,íde jaawíl namá gŋb kí tin'η sabba kéná. ²Lia namá kila melega saabe—sí agila alá kaŋin ná Wúo'η tabún kiirélinji namá ambayáná saabe kanie. ³Meleg keer ál siir'η mubbar tiŋlinji namá êl ná gôbboa'η lóó—le keera. Yé—sí namá súúlá sunŋá kanie álán kí tagiŋa nyét'η jŋmaŋ arrá siir'η gôbboa'η lóó'η iri illa kutti'η tabún gôbboa ráán. ⁴Súúlá'η súúl, kí tagiŋa'η jŋma arrá namá meleg'η dóŋa Wúo'η tabún nyéŋe. ⁵Lia meleg namá mubbar bawa nás kí gôbboa'η lóó'η utú pis piá, namás suurú ímíŋi. Íde namá kuyínkola rimitíti na wiís'η kola rimitíti na kuyínjúlóláŋa na suurúnjirtínóla kaŋin.

Ambayáná saabe

⁶Na kila melega saabe asá ambayáná saabe kaŋin namá ásilenŋ inŋi álán pue. ⁷Meleg díigkuŋo namá déeŋ ambayá puo, namá urány na utú kurul nás kí kewa úrrinŋinji. Kin—sí namá suurú kamínje. Suurú'η sáará iis'η tog namá suiŋá. Na kurúná'η sáará iis'η tog namá suiŋá. Na daíná kírróna namá nyét suiŋi. ⁸Meleg aŋkuŋo namá déeŋ ambayá puo, namá ari díg inná púgó appá ná suiŋelinji roó kamínje, roo'η sáará iis'η tog namá kewa eŋa. ⁹Roó karába sálláŋa'η sáará iis'η tog namá waŋinŋi, na pulluŋa'η sáará iis'η tog namá asitóg paasiŋo. ¹⁰Meleg iiskuŋo namá déeŋ ambayá puo, namá úri appá jaawíl pólólé, ná in líinŋ inná súllam, namá rooŋa'η sáará iis'η tog na korónkúí'η sáará iis'η tog'η iri póyyá. ¹¹Na illa úri'η kona Absinsos—si gé alá déeŋ arrá puuyí'η—ii. Koro'η sáará iis'η tog namás puuyá eŋa, namá kwa sunŋá kúsinŋi alá kila koro kábí, idinŋ nás puuyá inŋi, ¹²Meleg onŋalkuŋo namá déeŋ ambayá puo, dúlé'η sáará iis'η tog na dúal'η sáará iis'η tog na úriná'η sáará iis'η tog namá laddinŋul, lia díeŋ herra á kénába, indálanŋ dog luul'η sáará iis'η tog—lé walá herra á kénábaba, ¹³Lia namá núŋi awí namá kelámí ná duul kí urú belé tawrá jáwítí iladio ál iri arda pia,"Rasie kasân yeeŋa poi! Rasie kasân yeeŋa poi! Rasie kasân yeeŋa poi, kila kwa alá suurú'η iri kaŋin, ari illa'η uúnŋi ál dúi álán eeŋ abá meleg kaŋikwá iis kienŋ ambayáná pue!"

Magara 9

¹Meleg ooskuŋo namá dééŋ ambayá puo, namá úrí agila ná jaawíl kéná ná sũuru'ŋ írí pólólé. Illa úrí-sí namá gonyâyénkwě kaníe ásáŋ dúló sîw'íŋ uto paalı́ asá dúrúm dúi. ²Illa úrí namás illa durum'íŋ dúló sîw'íŋ uto paalı́, illa dúló sîw'íŋ uto-lé namá súúl inná utũnebede appâ'ŋ súúl kuro. Dulé na dawlo namá kí illa dúló sîw'íŋ uto'ŋ súúl dikókó iŋi. ³Lia illa súúl-le namá kaũŋ kurol ná sũuru'ŋ írí éle. Kila kaũŋ-sí namá kurro kaníe inná sũuru'ŋ nyééŋá'ŋ kurro. ⁴Kila kaũŋ-sí namás in aáŋé álán sũuru'ŋ dáy wala gal tánana kirróŋa wala gal kurúŋá -í jitti á p̄alba, maraŋ álán bá déllin kila kwa-sí áwren p̄al asá Wúo'ŋ ósom aríŋá-le á p̄alba, maraŋ álán bá déllin kila kwa-sí áwren p̄al asá Wúo'ŋ ósom aríŋá-le á kaĩŋba. ⁵Yeeŋ-sí ás kiineba álán kwa-sí puye, maraŋ álán kwa-sí kí kolda oos jággá jaye. Na díeŋ jagga bá in lóná inná nyééŋ'íŋ jagga iladio abá duó-sí uuro. ⁶Kila soga-lé kwa bán wáy-sí kí kúŋi kœli maraŋ á sín kũmmalba. Yeeŋ-sí bá sín taarĩŋi álán kúsál, maraŋ wěy bán díe-lé bíí. ⁷Kaũŋ'íŋ jalŋola in lúŋiŋi inná murtaŋa asá deer'íŋ ásileŋ káwe. Kíeŋ tabuŋa-lé arí díŋ-sí kiŋie ná in lóná inná siir'íŋ taaj, na kíeŋ wajĩŋa ná in lúŋiŋi inná duldi'ŋ kwě'ŋ waji. ⁸Na díeŋ nyíliw ná in lóná inná yáaŋa'ŋ nyíliw, na kíeŋ kagi ná in lúŋiŋi inná mũurú'ŋ kagi. ⁹Namás ógõnderega kaĩŋ ná in lúŋiŋi inná dáwra'ŋ ógõndereg na kíeŋ p̄lega'ŋ kola ná in lúŋiŋi inná murtaŋa suŋŋâ'ŋ kola na kârroŋa asá deer'íŋ na dió jáwĩŋtia. ¹⁰Namás kawĩntá na berega kaĩŋ ná in lúŋiŋi inná nyééŋá'ŋ na kíeŋ kawĩntá-le nás krro nii kaĩŋ álán kwa-sí kí kolda oos jággá jaye. ¹¹Na yeeŋ ábadon-sí gé, na kí Yunáníŋá'ŋ belé Apollon-sí gé alá dééŋ arrá Jittijáaduŋo-ii. ¹²Rasíe díŋgkuŋo asa beto, rasieŋa aw asa kaĩŋá álán élal lia abás kin útóná bitul. ¹³Lia meleg osondíŋkuŋo namá dééŋ ambayá puo, namá Wúo'ŋ tabũŋ illa siir'íŋ gõbboŋa'ŋ lóo-le kila kolpa oŋŋal-lé arka kelámi. ¹⁴Illa arka namás meleg osondíŋkuŋo asá ambayá kéná-sí bás in tin na soog na dúal na ayé appâ Iporata-lé ríŋíŋá. " ¹⁵Kila melega oŋŋal-sí bás in tin na soog na dúal na ayé táŋ'íŋ ásileŋ káwe. Naa yeeŋ-sí namá kulul álán kuldiŋa'ŋ saára iis'íŋ tog-sí puye. ¹⁶Na kaldaŋa'ŋ diiŋiŋ asá murtaŋa káwiŋi míriŋa píriŋa aw kéná. Na ká díeŋ diiŋiŋ-sí kelámi. ¹⁷Kila murtaŋa na bõrnaŋa ál dúiŋ jalŋiŋola-lé agila, innâŋ lúŋiŋi: Kila bõrnaŋa ógõnderega kiŋie ná kíeŋ jalũŋa pukká inná utú na uyo na daáru'ŋ jalũŋ kaĩŋ. ¹⁸Kí kin júúra iis'íŋ dorá, utú na súúl na daáru, ál kin murtaŋa'ŋ utoŋa-lé kúréliŋi namá kuldiŋa saára iis'íŋ tog kúsiŋi. ¹⁹Kila murtaŋa'ŋ kurro bá kíeŋ utoŋa na kawĩntá-le kaĩŋ. Kíeŋ kawĩntá bá in lúŋiŋi inná wágasa. Kila kawĩntá namás tabuŋa kila kaĩŋ álán kwa-sí taga áwren p̄al. ²⁰Kuldiŋa'ŋ agába, alá kí kin júúra á kúsiŋiba, kaĩŋiŋis ná kíeŋ koŋa'ŋ táariŋá-le túubeŋ á kiŋiba, walá ányádiŋŋa'ŋ bagijáa walá kunúso'ŋ bagijáa-lé á kááréba kila alá kí siir na poddo na nihâs na díto na kurú kewe. Kin kunúso walá taga lóo á laweba walá uu kel á aameba walá á ilõŋeba. ²¹Yeeŋ kíeŋ waiŋá na sanyíta na ajiliŋ na kamiŋa-lé túubeŋ á kiŋiba.

Magara 10

Melega Yáaye-sí murul ittí ínı

¹Lia namá meleg kakkíre keer agila ná jaawíl buŋeliŋi, ná kí kútu niŋo na bidiḡr dééŋ tabũŋ, na dééŋ waji ná in líŋá inná dulé, na kééŋ tarŋa ná in lúŋiŋi inná utú'ŋ tobáná. ²Na yé dééŋ dóŋas murul ittí kéná nás paalı́ŋá. Na dééŋ taar súru-sí ná roo'ŋ írí jáá na dééŋ goro-sí ná sũuru'ŋ írí jáá, ³Namá kí urú urú sîw taan inná mũurú'ŋ giir. álba yé urú taan, daĩlá saabe namá kí kíeŋ kola

risiñul. ⁴Na ãlbá daíla saabe risiñul, ká namá wöeliñi álan rímmey áa, marañ namá jaawíl arka kelámi ná beléñá," Útóná alá kila daíla saabe aáñé-sí ósom-si jaldó, na rímmey a jáaba. ⁵Na illa melega alá ká ağıla ná roo'ñ írí na sũuru'ñ írí kiiréliñi namá dééñ dóña sũru-sí jaawíl írí jági. ⁶Meleñ namá kía álpeñ piá ãl namañ níñ kee bán kee, duó alá jaawíl-si tewa na ótáná nyét alá dééñ dió kaññ, na yé namá in kwã," Íde taartuuní áñ keba, ⁷marañ kila sogá-lé abá meleg saabekuño kóel álan dééñ ambayã-sí tawrá jáwí." ⁸Lia illa arka alá jaawíl kelámi namáis ka-sí asi keer risiño ná in beléñá," Joo ná illa murul asá paalíñ illa meleg'íñ dóña jabún alá roo'ñ írí na sũuru'ñ írí kiirél." ⁹Naa ká namá meleg-lé ío namá híjó áilán illa murul ittí íní. Namáis in kwã," Jabún ná jãm. Yé díñ dió bán puyyá eeñ, marañ díñ úto bán in líkká eeñ inná naasu'ñ day." ¹⁰Ká namá illa murul ittí-sí meleg'íñ dóña ába ná ámi. Yé dúíñ úto namá in líkká eña inná naasu'ñ day, albá ámi, yé dúíñ dió namá puyyá eña. ¹¹Namáis in aáñé," Jí bá síñ asi keer kwa na báruñá na beléñá na ábakuriña suññá'íñ sũrreñ jáa.

Magara 11

Kúñikwã aw

¹Kúñikwã aw Lia namái jarri'ñ kurú kanie ná in lóná inná bari, namáis in aáñé," Wãrig-si jawla ná Wúo'ñ Tonteyyã na gõbbona'ñ lóo jarri na kila kwa ãl íde kũmeli-sí jĩlo. ²Marañ Tonteyyã'ñ matarpaalkwan-sí paál -si jándi a jarriba, illáñ ná ye-sí kila wúowarikwã-sí kanie. Yeeñ bán illa deem teyyã-sí kí kólda weyyéñá oñjal na aw kãrmínyol. ³Na ká álan kúíñ kúñikwã aw-sí taála aní, na yeeñ bá síñ kí sogá líri na píriña aw na weyyéñá osondíí(1,260) sũrreñ káwa, namás delél'íñ juríña kinie." ⁴Na kila kúñikwã aw in kalña inná zaitũn'íñ kurúñá aw na másárája'ñ maradába aw kila alá sũuru'ñ Lonpii'ñ tabún kééréli. ⁵Na abá duó uu it pii álan yeeña-sí áwren piá, bá utú kíeñ utoná-lé kúrel ná kíeñ gáarima-sí aam, Na abá duó uu it pii álan yeeña-sí áwren piá, bán kí in dorá kawé. ⁶Yeeñ kuros kaññ ásáñ jaawíl-sí kurrítia, álan kuy á riñba illa tin-lé asá yeeñ sũrreñ kawé. Yeeñ koronã'ñ íris kurro kaññ ásáñ koronã-sí kewa kaññeli na álan sũuru-sí júúr bi júúr'íñ órré kaldol, kérrég bi kérrég asá yeeña-sí surma-ii. ⁷Na bás yeeña díeñ jibé kágie, illa karãb aasi alá dúrum kúrel bá síñ díeñ írí deer jági namás kurrón piá ná puu. ⁸Na kíeñ kuula bán deem appã'ñ oró uñie kila alá kí jĩim Sodom na Mãsir karĩa, lóo asá díeñ Lonpii-sí kaldãbu-lé kaldul. ⁹Na kí sogá iis na soog'íñ sabba kin daaraña'ñ daó dñi, kwa na órréñá na beléñá na bíruñá bán kíeñ kuula-sí kalue na bá síñ kaaríña álan túrbá kaye. ¹⁰Na sũuru'ñ kwa-sí bán díeñ wãy'íñ írí kilmaña simmó iñi, ná sũbu káwal nás sũrñá-sí dola áddeñ káwal. Idíñ ná kin domonkwã aw sũuru'ñ kwa-sís miine suññá kéle. ¹¹Marañ lia asá sogá iis na soog'íñ sabba bitul namá jaiñ'íñ kuo alá Wúo-lé úndula kila kúñikwã aw'íñ kuula-lé kãrie, namá kí kíeñ tarña wãrig káaré, kila kwa ãl yeeñ-sí kãgile-sí namá Kalí suññá tño. ¹²Yeeñ namá jaawíl keéñé, na kíeñ gáarima ná yeeñ-sí kaluene. ¹³Na ila tin-lé namá sũurũñjirtíñóla kãkkire kéñá, namá illa deem'íñ sáará weyye'ñ tog rúriña. Illa sũurũñjirtíñóla-lé namá kwa líriña saabe (7,000) kúsiñi. Na kila kwa'ñ agába-sí namá kalí tño namás jaawi'íñ Wúo-sí galaña káwlie. ¹⁴Rasie awkuño betos, rasie iiskũño naa dakki úndul.

Meleg ambayá saabekuño-sí puo

¹⁵Meleg ambayá saabekuño-sí puo Lia meleg saabekuño namá déén ambayá puo, namá jaawíl urúná sîwña káñ ná in beléñijí," Daldin'ín kurin dáñ Lonpii na déén jáásoduño'ñ kurin ena, na yé namañ níñ kee bán kee ná tiél." ¹⁶Na sábanátábuñakurránakwă weyyéñá aw na oññal ál wúo'ñ tabún kíeñ kuttin'a'ñ írí kayé namá kapuñul ná kíeñ tabuña súú kabie ná Wúo-sí bagi káwe, ¹⁷ná in káminí," Kí jí-sí gis assó káminí, Wúo Lonpii Kakkírekunjo. Duó alá kee na alá kérég kéná, iláñ nás jí kíñ kurro sunñá jáwil na juñas ná jéél. ¹⁸Bárúná-sí kilmaña tokké iní, marañ dín kilma'ñ tukkin dog-sí tána, na tin álán kíñ táárikwă domonkwă na tagin'a na kila kwa ál kíñ kona bagíkali kawe, míñ dokkéná namañ appáña-sí duléñá. Na tin álán kila kwa-sí káásol ál suuru-sí káásul dog-sí tána." ¹⁹Lia Wúo'ñ Tonteyyâ jaawíl namás paalíní, namá déén saárta'ñ sandûg déén Tonteyyâ'ñ dió lónála. Íde namá kuyinjúlmólaña na wiís'ín kola rimitíti na dajíl'ín kola rimitíti na suurúnjínóla na urány sunñá káñ.

Magara 12

Yáa na málál

¹Namá ósom appâ jaawíl lónóla: yáa-sí nás dulé kinie na dúal kééñ tarña'ñ urgúm, na déén tabún namá úriná weyye na aw'ín taaj kéná. ²Na yé kóol kéná ná kí daarin'ín way urú ladda na miine-lé kéná álán déén kwě-sí kiri. ³Namá ósam keer jaawíl lónóla: málál pukká appâ, tabuñ saabe na kolpa weyye, na kééñ tabuña-lé ná taaja káñ. ⁴Málál'ín dawí namá úriná'ñ sáará ñ'ín tog-sí kúño ná jaawíl ráaña ná kíeña suuru-sí tewa. málál namá illa yáa'ñ tabún keera asá dakki piá álán déén kwě kiri, ásán déén kwě amí iladió abás kaariní. ⁵Namá kwédee kiri, duó alá dúi álán bárúná nyét-sí kí dáwrá'ñ táatásu tii, marañ déén kwédee-sí namás kábé nás Wúo na déén kuttí-lé kééñ. ⁶Yáa namá bíí ná jutá nyaña, hillâ asá Wúo yee lóó ásileñ piá, illa lóó-le álán kí sogá líri na pírin'a aw na weyyéñá onsondíig(1,260) déén oro káwal.

Jaawíl-sí deer jáwla

⁷Naa namás jaawíl deer jáwla. Makial na déén melega namá illa málál-sí kíruul. Illa málál na kééñ melega namá yeeñ-sí híruul. ⁸Marañ málál-sí namá kali kanie, naa íde jaawíl walá lóó á kénába álán dée-le ool. ⁹Illa málál appâ-sí, illa namá tóorig'ín núúm-ii ál Anyádihánjtabu wala gal Sitan karia, daldin nyét'ín júúleñjáaduño, namá kí kééñ melegañ suuru kamíníe. ¹⁰Namá jaawíl urú sîw kelámi ná in beláná," Naa jopónó na kurro na dáñ Wúo'ñ kurin na déén Jáásoduño'ñ taála éle. Iláñ ná káñ bânña'ñ Dalímeduño-sí duu kamíníe, ál kí luul na tóo dáñ Wúo'ñ tabún káñ bânña'ñ írí dalíme pii. ¹¹Na kí dolênkwě'ñ kewa na kí díeñ jibé'ñ uu, káñ bânña namás málál'ín írí kóos kéle. Iláñ ná yeeñ kíeñ kuíná-sí saa suná á köelinjiba annañ dog in líná ása wáy-le keerítíeñ. ¹²Na naa, jaawila na bí ál díeñ dió bain kilmaña gî simmó iní! Marañ rasie

kaísân biŋa poí, sũuru na roo, ilâiŋ ná Ányádiŋátábu díe–lé buuŋo! Ye–sí kí kilmá'ŋ tukkin sunŋâs pis káwe, idíŋ nâs yé loŋ ye–sí ása tin ittí saí!" ¹³Álbâs málál iwo âl sũurú kamíŋie, namá illa yáa âl kwèdee kiri–sí táltíleŋ piá. ¹⁴Maran yáa–sí namá duul appâ'ŋ pëlega aw kaníe álán kíeŋ arda piá ná núúm–sí jaal ná jutá jee, illa lóó–le álán kí ayé na ayéŋá aw na ayé'ŋ sabba déeŋ oro káwal. ¹⁵Núúm namá yáa'ŋ karíŋ kí uto koro in ímíŋi inná roo, álán yee kí kuturgú baw. ¹⁶Maran sũuru namás yáa–sí nyíŋi. Sũuru namá déeŋ uto paalí namá kila koro–sí báa alá málál kí uto ímíŋi. ¹⁷Lia málál–sí namá illa yáa'ŋ írí kilmá tokké eŋa, namá nyaná ásáŋ kéeŋ dogólá'ŋ agába'ŋ írí deer jági, kila kwa âl Wúo'ŋ káálintá–sí bagí káwe na âl díeŋ jibé Ísa'ŋ'íŋ–sí puttó kéyé. ¹⁸Málál namá roŋsalga–lé ŋáány'íŋ írí keera.

Magara 13

Karâb aasi díŋkuŋo

¹Namá karâb aasi agila ná roó kúrélíŋi, kí kolpa weyye na tabuŋa saabe, na taaja wyye kéeŋ kolpa'ŋ írí na tabu bi tabu nâs jányíŋo'ŋ kona kéné. ²Na illa karâb aasi âl ká agila in lóná inná jáará, na kéeŋ taraŋa ná in lúŋiŋi inná bóóbô'ŋ, na déeŋ uto ná in lóná inná muurú'ŋ. Málál namá illa karâb aasi–sí kéeŋ kurro na déeŋ kutti na jâi'ŋ taála sunŋâ íní. ³Illa karâb aasi'ŋ tabuŋa'ŋ dió díg bân in jwa ása wáy'íŋ díá kéné, maran déeŋ wáy'íŋ díá júndí, sũuru nyét–sí namás may eŋa namá illa karâb aasi–sí kari kúle. ⁴Yeeŋ namá illa málál–sí bagí káwe, illâiŋ ná yé illa karâb aasi–sí jâi'ŋ taála íní. Na yeeŋ dog illa karâb aasi–sí bagí káwe ná in kámíŋi," Kíe ná in lóná inná in karâb aasi? Na kíe ásáŋ taga déeŋ konsa deer jági?" ⁵Illa karâb aasi–sí uto illa kaníe álán duŋguriŋ'íŋ uuŋa kwâ na ŋanyíŋa ŋanyíŋó, namás kiine ásáŋ déeŋ taála kí kôlda weyyéŋá oŋŋal na aw táarí piá. ⁶Namá déeŋ uto paalí álán Wúo–sí ŋanyíŋa ŋanyíŋó, álán kéeŋ kona na déeŋ jaiŋ'íŋ lóó aw dog–sí ŋanyíŋó, in lóó namá kila kwa gé âl jaawíl kaiŋ. ⁷Namás kiine ásáŋ tagiŋa'ŋ konsa deer jági na álán yeeŋ–sí kali íní. Namá órré na kwa bi kwa na belé bi belé na baru bi baru'ŋ írí taála kaníe. ⁸Kwa âl nyét âl sũuru'ŋ írí kaiŋ álán yee bagí káwa. Kin namá kila kwa gé âl kíeŋ kona jaiŋ'íŋ dombore–lé rímmen á iŋiba waar âl daldíŋ–sí á kewebe. Illa jaiŋ'ŋ dombore Dolêŋkwé'ŋ–ii âl daábeŋ káwe. ⁹Duó it nâs kíló kee, bá aw nâs kelamí!¹⁰Duó it ná in lóná álán upúdellem–ii, bân upúdellem–ii. Duó it–sí ná in lóná álán kí saar kawe, bân kí saar kawe, In lóó–le tagiŋa aw nâs jirmó na seejâi kai.

Karâ aasi awkuŋo

¹¹Lia namá karâb aasi keer agila ná sũuru'ŋ dió kúrél nâs kolpa aw in kéné inná dolêŋkwé na in risíŋá inná málál. ¹²Yé namá karâb aasi díŋkuŋo'ŋ taálaŋa nyét–sí déeŋ della'ŋ táarí piá, namá sũuru na kéeŋ jôŋkwâ–sí júndí. ¹³In karâb aasi awkuŋo namá ósoma pirjeŋa piá, namaŋ júndí ná utú jaawíl buuŋo ná sũurú kwa'ŋ tabúŋ êl. ¹⁴Namá sũuru'ŋ jôŋkwâ–sí kí ósoma pirjeŋa júúleŋ piá kila asá kiine álán karâb aasi díŋkuŋo'ŋ dair–lé piá. Namá núrgú íní álán illa karâb aasi'ŋ jaluj káwa illa alá kí saar áwreŋ káwe na káiŋ–sí ná kee. ¹⁵Karâb aasi awkuŋo–sí namás kiine álán karâb aasi díŋkuŋo'ŋ jaluj–sí kuo jíŋí, álán jaluj risíŋó na álán júndí ná kila kwa nyét kúsál alá

kawríñíe álán illa jaluj–sí bagí káwal. ¹⁶Na dog kwa nyét–sí jígé, dokkéña na appáña na kawája na pagariña na baja na koya álán kona súruña wala gal aríñá–le ósom kaníe. ¹⁷Na duó á keba álán arí julú wala gal álán julú'ñ jáwí abá illa ósom ás keba, kila asá karâb aasi'ñ kona gé wala gal diigin alá kééñ kona'ñ lóo kiiirélini. ¹⁸In lóo riñ kóel: ǎw duó asá arrájarâñ kee náis illakarâb aasi'ñ diigin'ñ arrá ráán, iláñ ná yé duó'ñ diigin–ii na dééñ diigin píriña onondííg na weyyéñá onondííg na onondíín(666)–ii.

Magara 14

Dolêñkwě na kééñ kwa

¹Lia namá núñí awí, Dolêñkwě ná Zion'ñ Púgó'ñ írí keera, kí kwa líriña píri na weyyéñá onñal na onñaliñ (144,000) asá kééñ kona na dééñ Báa'ñ kona kañ ná kíeñ aríñá–le rímmen káwe. ²Namá jaawíl arka kelámi inná koronja sunñâ'ñ kola na inná dañl'ñ kola keréñéli. ³Yeeñ kuttí na sálláña onñal na sábanátábuñakurráñakwâ'ñ tabún kañ nás kona kiwwóná kawenji. Duó á kéñába ásáñ kila kona tagaa iw bá déllin kila kwa líriña píri na weyyéñá onñal na onñal(144,000) kañ nás kalññi asá suuru kupuñul. ⁴Kin kila kwa gé alá kíeñ súrñá kí yáña rúbba á káweba iláñ ná yeeñ sóbéñá ge. Yeeñ Dolêñkwě–sí tawrá in kawíe inná kurúñá'ñ kwâ waarkwâ. ⁵Kíeñ utoña–lé pié ás búlinjiba. Yeeñ lóomwarikwâ ge. ⁶Ila namá meleg keer agila ná írí arda pia, ná Belétullê Luut kéñá ásáñ kila kwa ãl suuru'ñ írí kañ na baru na órré bi órré na belé na kwa bi kwa–sí tawrá jáwí. ⁷Namá kí urú in kwâ, " Wúo–sí bagíñkalí baa na galañas bawli, illáñ ná dééñ jansa'ñ tin êl. Na yee bagí baa ãl jaawil na suuru na roo na korónkúñí–sí tewa." ⁸Meleg keer, awwuño namá kari lúo ná in beléñá," Póyyâ! Babilon appá–ii ná póyyâ! Yé ãl bárúñá nyét–sí júndí álán dééñ ajilíñ'ñ surma'ñ kira kabi." ⁹Meleg keer, iiskunjo namá yeeñ–sí kari lúo, ná kí urú in beléñá," Abá duó illa karâb aasi na dééñ jaluj–sí bagí pii na dééñ arí–le wala gal dééñ dóñá–le ósom kannía, ¹⁰bán dog Wúo'ñ kilmá'ñ kira baa, kila kira kakkíreña alá Wúo'ñ kilmá'ñ tukkin'ñ tógóló'ñ dió kinje. Na ye–sí álán melega teyyáña na Dolêñkwě'ñ tabún kí utú na daáru jággá kaye. ¹¹Na díeñ jagga'ñ súul bán kúrel ná namañ níñ kee bán kee. Íde kí luul na tóo umel áñ keba kila kwa–lé ãl illa karâb aasi na dééñ jaluj–sí bagí kawe wala gal duó it–lé alá illa karâb aasi'ñ kona'ñ ósom kaníe." ¹²Na in lóo–le, tagiña'ñ jirmó ãl Wúo'ñ káálintá–sí bagí kawe na díeñ seejãí asá Ísa–lé kañ–sí puttó kééli, join'ñ–ii ¹³Namá jaawíl arka kelámi ná in beléñá," In–sí rímmen jáa: Naa mín íne–lé tabún borapattájáa kila kwa'ñ–ii ãl Lonpii–lé kí seejãí kúsiñi." Kuo in beléñá." Yeeñ álán kíeñ táaríñá–le umel kawía, iláñ ná kíeñ táaríñá kíeñ arrá kannía."

Suuru'ñ taa

¹⁴Namá núñí awí, íde namá kútu pattâ agila na duó alá kútu'ñ írí ǎwiñi namá in lonjá inná Duldíñkwě, kí siir'ñ taajin tabún, na kí sikkân dóña. ¹⁵Namá meleg keer Tonteyyâ'ñ dió kuro, nás yee kí urú síw tarí pieñi, illa duó–sí ãl kútu'ñ írí ǎwiñi," Díñ keébu wiswis jáa, ná taa dorol jáa, iláñ ná tin álán taa dorol jáa tánas, idñi ná suuru'ñ taa nyét kuro." ¹⁶Na duó ãl kútu'ñ írí ǎwiñi namá dééñ keébu suuru nyét'ñ írí wiswis piá, suuru'ñ taa namá dorol eña. ¹⁷Lia namá

meleg keer jaawíl Tonṭeyyâ'η dió kuro, yé dog–si keébu sikkâ kéné. ¹⁸Lia meleg keer asá utú'η írí taála kéné, namá gôbboṅa'η lóó'η dió kuro, namás illa duó asá keébu sikkâ kéné–sí kí urú sîw tarí piá," Díṅ keébu wiswis jáa ná sũuru'η ínaba'η dáári ínaba'η gandula dorol jáa, iláin ná kéén ínaba asitóg iní." ¹⁹Naa meleg namá déén keébu sũuru nyét'ín írí wiswis piá namá sũuru'η ínaba'η dáári ínaba dorol piá, namá Wúo'η kilmá'η tukkin'ín kiránjito'η dúlo appâ'η dió ímíni. ²⁰Namá deem'ín paál kiránjio'η dúlo kármínyul, kewa namá kiránjito'η dúlo kurul ná sakkie ná nii kurrá kaín inná álán múrtá'η karga–lé paagol na díen júrtútú ná kilumítira píriṅa iis(300)–ii péégélini.

Magara 15

Meleg saabe kí júúra saabe

¹Lia namá jaawíl ósom keer appâ na pirje agila: Meleg saabe kí júúra karikwã saabe, idíṅ nás Wúo'η kilmá'η tukkin kien aginí. ²Lia gal namá ari díg agila in lóná inná mandara'η roo nás kí utú urruṅul , namaṅ kila kwa asá karâb aasi na déén jalun na kéén kona'η diigin–lé kóos kéle, ná mandara'η roo'η túga kéérélini kí gonṅonjarráná kien koṅa–lé kila alá Wúo íni. ³Yeen Músa Wúo'η táaridunon–si Dolênkwě'η kona káwe," Appána na pirjeṅa kíṅ táaríná ge, Ájí Wúo Lonpii kakkiekunon! i 14:15 Sũuru'η taa nyét kuro: In belékí báraṅsoor in–si pááliti tin âl taraas kéné álán Wúo sũuru'η kwa'η taandorol piá. j 14:20 kilumítira píriṅa iis (300): Yunáníná'η rim–lé," istadiaṅa líri na píriṅa onondíig(1,600) ge," istadia tog dákkín mitira píri na weyyáná tamman na oos(185) péégél. Kilumítira píriṅa iis(300) dákkín istadiaṅa líri na píriṅa onondíig(1,600) péégéli. Arrájána na seena kíṅ korána gé, Ájí báraṅá'η Ábakuri! ⁴Ájí Lonpii kié ná gín baḡínkali ná piába? Iláin ná jí dítin níṅ kélal nai díṅ tabún baḡi káwa, iláin ná kíṅ táaríná wáriga tawrá jáwíníe." ⁵Lia asá kin útóná bitul, namá jaawíl Tonṭeyyâ agila alá Jibé'η Diddîd–ii nás paalíní. Jibé'η Diddîb namá nugusug–ii ála Wúo kien kaṅ. ⁶Meleg saabe asá kila júúra saabe kaín namá Tonṭeyyâ'η dió kurul, nás harîr'ín jurina teyyána julmuṅólá kiníe, kí siir'ín kartúma kien kuraṅa–lé. ⁷Kila karâba sállána onṅal'ín dió díg namá kila melega saae–sí siir'ín maúna íni asá Wúo'η kilmá'η tukkin dió píssin kaín, Wúo alá namaṅ níṅ kee bân kee. ⁸Tonṭeyy]s namás kí illa súul pis ena alá Wúo'η galaṅa na kéén kurro–lé kúrélini, na duó tog dog á kénéba álán taga Tonṭeyyâ–lé kári namaṅ saabe'η júúra saabe aginíe.

Magara 16

Wúo'η kilmá'η tukkin maúna saabe

¹Liá namá Tonṭeyyâ–lé urú sîw kelámi nás meleg saabe–sí in beléná, Boo ná Wúo'η kilmá'η tukkin'ín maúna saabe–sí sũuru'η írí buló." ²Indálaṅ meleg díigkunon namá nyaná ná déén maun sũuru'η írí julio, namá kíáná jittiṅa waínólá kila kwa–sí kurul asá karâb aasi'η ósom kaín na déén jalun–sí baḡi kawenji.³Lia namá meleg awkunon déén maun–sí roó dió julio, roo namá in ena inná duó waitól'ín kewa. Ari bi ari sállâ ná roó kéné bá wai. ⁴Lia meleg iiskunon namá déén maun rooṅa na korónkúní–le julio, namá kewa iní. ⁵Lia namá kelámi illa meleg âl koro'η taaladunon kéné

ná in beléjá," Jí wǎrig jan, Ájí Teyyâkwan, Duó alá kee na alá kérég kéné, iláin ná jí jandiŋa—lé wǎrig jan. ⁶Iláin ná yeeŋ tagiŋa na domoŋkwǎ—sí kawŋi, naa jí gal namás yeeŋ—sí kewa naní álán kabí. In namá ari it—ii ǎl in lón álán yeeŋ kúma!" ⁷Namá gôbboŋa'ŋ lóó—le arka díg kelámi ná in beléjá, " Ee, Wúo Lonpii Kakkírekunjo, kíŋ jandiŋa seeŋa na wǎriga gé!" ⁸Lia meleg oŋŋalkunjo namá dééŋ mãun dulé'ŋ írí julio, dulé—sí namás kiine álán kwa—sí kí tukkiŋ tokkê suu. ⁹Innân kwa namá kí tukkiŋ tokkê kúŋié, kwa namá Wúo'ŋ kona—sí nááleŋ káwe, Wúo asá kin júúrá'ŋ írí kurro kee. Yeeŋ túúbeŋ á kiŋiŋa na Wúo—sí galaŋa ás káwliaba. ¹⁰Lia meleg ooskunjo namá dééŋ mãun illa karâb aasi'ŋ írí julio, illa karâb aasi'ŋ kuriŋ—lé namá lóó dikko eŋa. Kwa namá díeŋ way'íŋ uúŋ kíeŋ káálintá kasse. ¹¹Yeeŋ namá kíeŋ waiŋa na kíáná'ŋ uúŋ jaawíl'íŋ Wúo—sí nááleŋ káwe. Yeeŋ kíeŋ tááriná'ŋ uúŋ túúbeŋ á kiŋiŋa. ¹²Meleg osondíogkunjo namá dééŋ mãun Iporata Roo appâ'ŋ írí julio, kééŋ koro namá biŋié, ásán ábakuriŋa—sí dorá ásileŋ piá ǎl saába'ŋ ere kúndula. ¹³Lia namá kuo rúbbáŋa iis agila ná in lúŋiŋi inná goronja ná málál na karâb aasi na domoŋdunjo piédunjo'ŋ uúŋ kúréliŋi. ¹⁴Iláin ná yeeŋ ányádi'ŋ kuo gé alá ósoma pirjeŋa pié. Kin kuo iis namá daldin'íŋ ábakuriŋa nyét—le dúítía, álán Wúo Kakkírekunjo'ŋ soog appâ'ŋ deer'íŋ dorol piál. ¹⁵Séttiŋ Ísa namá risiŋo ná in kwǎ, " Bagíl, ká konyjol níŋ èl inná kaam! Borapattá illa duó'ŋ—ii alá láin, nás kééŋ juriŋa jaan, álán paál pogo á ilŋiŋa na ásán kí tabún túí paál á ísáriníŋa!" ¹⁶Lia kila ányádi'ŋ kuo iis namá ábakuriŋa—sí illa lóó—le dorol pié ǎl kí Híbróná'ŋ belé Armageddon karía. ¹⁷Meleg saabekunjo namá dééŋ mãun dawlo—lé julio, namá Tonteyyâ'ŋ dió kutti—lé urú síw kuro ná in beléjá, " Eŋa!" ¹⁸Lia íde namá kuyiŋjúlmoŋa na wiis'íŋ kola rimitíti na kuyiŋkola rimitíti na suurúŋjirtíŋóla arnân kaiŋ, na suurúŋjirtíŋóla ininiŋ tóórig á írtíŋólaba míŋ alá daldí'ŋ kwé suuru'ŋ írí oonjo. Illa suurúŋjirtíŋóla saa suŋá kéné. ¹⁹Illa deem appâ namá ariŋá iis ŋááriní, na baŋaŋa'ŋ deema ná rúuriŋi. Wúo—sí namá Babilon'íŋ deem appâ'ŋ katieŋa tabún wáŋe namá yee illa tógóló íni asá kí dééŋ kilmá'ŋ suŋá'ŋ kira pis káwe. ²⁰Domnyaŋa nyét namá wari iŋi, na púgóná nyét ná kaiŋba. ²¹Na urányá appáŋa, ná urány bi urány'íŋ dirriŋ kilugiráma weyyéŋa oŋŋal káná, ná jaawíl kwa'ŋ írí pólólíŋi. Kwa namá Wúo—sí urány'íŋ uúŋ nááleŋ káwe, idíŋ ná in júúr saa suŋá kééŋá.

Magara 17

Ajáala appâ na karâb aasi

¹Lia kila melega saabe asá maúna saabe kaiŋ'íŋ dió díg namá èl náis in kwǎ, " Jêl, náis ajáala appâ'ŋ jansa áwli alá koronja suŋá'ŋ írí ǎw. ²Suuru'ŋ ábakuriŋa kíeŋ ajiŋiŋ káwe, suuru'ŋ jônkwǎ—sí namás kira tie alá dééŋ ajiŋiŋ'íŋ amalíŋwariŋ'íŋ kira kábí." ³Ká namá Kuo Teyyáŋa'ŋ dió aáŋá meleg namái bawa náis jutá nyaŋá. Íde namá yáa agila ná karâb aasi pukká írí ǎwiŋi. Illa karâb aasi namás jányíŋo'ŋ kona suúr píssiŋ kéné, nás tabuŋa saabe na kolpa weyye kéné. ⁴Illa yáa—sí namás juri púa na pukká kiŋié, nás kí siir na kítóná tárráŋa na samita bírnyá káwe. Namás dóŋa siir'íŋ tógóló kéné nás kí dééŋ ajiŋiŋ'íŋ otá anyágá na rúbbáŋa pi's káwe. ⁵Kona asá bútu'ŋ kaiŋ—sí namá dééŋ ari—le rímmen káwe. ⁶Namá illa yáa—sí agila asá Wúo'ŋ kwa na kila kwa'ŋ kewa kira tie asá Ísa'ŋ jibé—sí kibíe. ǎlbá ká agila, namás saa suŋá pirje eŋa. ⁷Maran meleg namás in kwǎ, " Kaán—ii nás píreŋ jaw? Ká áísán illa yáa na illa karâb aasi'ŋ bútu'ŋ arrá arán asá yé ǎw, illa karâb asá tabuŋa saabe na kolpa weyye kee. ⁸Illa karâb aasi, illa ǎl jí jagila, tóórig kéné na naa á keba, maran álán dúrum kúro ná dééŋ jáásíŋo'ŋ jee. Na suuru'ŋ jônkwǎ alá kíeŋ kona jaiŋ'íŋ dombore—lé rímmen á káweba míŋ daldin'íŋ jetéré—lé ásán suŋá píreŋ káwa abá karâb aasi—sí kagíla, idíŋ

na tóorig kénjá na naa á keba, marañ álán êl. ⁹In lóó—le tabu asá riñ kee joiní'ñ—ii, na tabuņa saabe púgóná saabe gé alá illa yáa díen írí ǎw. Kin tabuņa saabe dog ábakuriņa gé. ¹⁰Kila ábakuriņa saabe'ñ dió oos kágíñies, na tog nás káñ ná lóó tiél. Keer nás káñ ná á éleba na abá éla, bán déllin kí tin ittírig lóó tñ. ¹¹Illa karâb aasi, alá tóorig kénjá na naa á keba, yé namá ábakuri tammankuño—ii. Na yé kila ábakuriņa weyye gé asá kuriñ á koomieba, marañ ásán kí tin tog jǎi'ñ taála koomía indálan inná ábakuriņa kí illa karâb aasinj arrá. ¹²Na kila kolpa weyye ǎl jí jagila ábakuriņa weyye gé asá kuriñ á koomieba, marañ ásán kí tin tog jǎi'ñ taála koomía indálan inná ábakuriņa kí illa karâb aasinj arrá. ¹³Na yeenj aji tog—si káñ na kíen kurro na taála illa karâb aasi—si dóña kawrítía. ¹⁴Na yeenj ásán Dolêñkwě'ñ konsa deer kágía, na Dolêñkwă ásán díen írí kóos éla, iláñ ná yé sagala'ñ Sagal na ábakuriņa'ñ Ábakuri—ii, na kila kwa ǎl kí Dolêñkwěñ arrá kiloñe, kila kwa gé asá tarí káwe na alá seejǎikwă ge." ¹⁵Meleg namáis kaa in kwă," Kila koronja asá jí jagila, illa lóó—le alá ajáala ǎwiñi, kwa na kwa'ñ dáldá sunñâ na bǎrúnjá na belénjá ge. ¹⁶Na kila kolpa weyye na illa karâb aasi alá jí jagila álán—sí náániál. Yeenj álán ye—sí puttô júndíal ná pogo saí ná déén nínó ammiál ná kí utú nyóm sue. ¹⁷Iláñ ná Wúo kin ábakuriņa'ñ kilmañja—lé áare jáá ásán déén áare—sí tabúnj káaría kí illa dorá álán táarí arrá káwel na álán illa karâb aasi—sí díen kuriñ'ñ taála kaníal, namañ níñ Wúo'ñ uñja tímmeñ inñi. ¹⁸Na illa yáa alá jí jagila deem appá—ii illa alá suuru'ñ ábakuriņa'ñ—sí tiél."

Magara 18

Babilon'ñ jáwyâ

¹Lia asá kin útónjá bitul namá meleg keer agila ná jaawíl buñjeliñi. Yé namás taála sunñâ kénjá na kéén galaña ná suuru nyét—sí teyyá térél pñe. ²Namá kí urú síw urú taan," póyyâ! Babilon appâ—ii ná póyyâ! Yé ányádiñja'ñ jôñ'ñ eña, kuo rúbbáña bi rúbbáña'ñ bǎru eña, día rúbbâ bi rúbbâ'ñ bǎru eña. Karâb aasi rúbbâ bi rúbbâ na anyág bi anyág'ñ bǎru eña. ³Iláñ ná bǎrúnjá nyét déén ajilíñ'ñ surma'ñ kira kíbí, na suuru'ñ ábakuriņa kíen ajilíñ káwe, na suuru'ñ jabínjarâñkwă kí déén jaiñ múnne'ñ kurro kawája kiñi. ⁴Namá jaawíl arka keer kelámi ná in belénjá, Kúíñ kwa, dée—lé karra bawñí, ásán kéén katíeña—lé sádígeñ á beenba, ⁵Iláñ ná kéén katíeña rímíñá ná jaawíl péégéli, na Wúo—sí namá kéén janiña tabúnj wáñje. ⁶Ye—sí dog bá indálan tág bǎi inná ǎl yé kwa kerña—sí tño, na kila táaríñá ǎl yé piá díen rúbus bawí, kí déén tógóló, ye—sí kira kilailíñ asiña ǎw burró. ⁷Inná asábá yé déén suur—sí galaña sunñâ paalí na munníñ sunñâ—lé kénjá, ye—sí jagga na munníñ'ñ jarri illa tág baní. Iláñ ná yé kí déén kilma'ñ dio in kwă,' ká katti'ñ írí bá in ǎw inná yáakuri. Ká birmít á aña, ká muuniñ dút ǎñ áaba.' ⁸In sibbe'ñ uñ, kéén júúra bán soog tog'ñ dió éla: wǎy na muuniñ na duur. Na ye—sí kí utú níñ kuye, idíñ ná Wúo Lonpii alá ye—sí jánsá jáwrítí, kakkíre—ii." ⁹Na suuru'ñ ábakuriņa alá kíen ajilíñ káwe na kíen kí munníñ kóo, bán déén'ñ komólal na muuniñ káwal iladio abá déén jay'ñ súul kágile. ¹⁰Na yeenj bán déén jagga'ñ kalí'ñ karra kaare, ná in añjal," Rasie káisân jí—sí poi! Rasie káisân jí—sí poi! Ájí deem appâ! Ájí Babilon deem appâ! Iláñ ná tin tog'ñ dió díñ jáiseñjeen éla." ¹¹Na suuru'ñ jabínjarâñkwă bá sín ye—sí komálal na muuniñ káwe, iláñ ná naa duó á keba ása kíen julúnjátá julel inná: ¹²siir na podda na kítónjá tárráña na samita na harír durté na juriña púaña na sórmol'ñ juriña na juriña

pukkáña na kurúñá murréña'η órréñá nyét na ótáná'η órréñá nyét àl kí àngír'ín kagi káwe, na kurú tárrà'η ótáná'η órréñá nyét na nihàs na dáwrá na kítóná pusula'η átáná ¹³na gírpaña na murréña na súúlá na raarúñá na sumbúga murréña na kira na zatún'ín day na wúo durté na gomoña na kuu na uríñá na murtaña na kârroña na kuldiña—sí ná koya kuleliñi. ¹⁴Na yeeñ bán in aáñal, "Ájí Babilon illa kurú'η kwě asá díñ kuy—sí taaríñi, díe—lé warí ñi, ná asi keer á síñ búlíníaba!" ¹⁵Na kila jábíjarâñkwă àl kin ótáná—sí kuleliñi, alá kí dééñ dorá kawája kiñi, bán dééñ jagga'η kalí'η karra kaare. Na yeeñ álán komólal na muuniñ káwal. ¹⁶Na kila" Rasie kaísâñ jí—sí poí! Rasie kaísâñ jí—sí poí! Ájí deem appâ! Jí hatîr durté jíní, na juriña púaña na kukkáña jíní, asá kí siir na kítóná tárráña na samita bírnyá káwe!¹⁷Tin tog'ín dió in kawajíñ niinân namá warí eña." Pulluñ'ín járgíkwă nyét, na kwa nyét àl kí pulluñ kanníñi na pulluñkwă nyét na kilakwa nyét alá díeñ namíe roo'η írí kawe, bán dog karra kaare. ¹⁸Iladio alá yeeñ illa utú'η súul kalue àl ye—sí nyóm suél, namá in káíña, "Tóóríg deem in—lé suñá appâ kéná la?" ¹⁹Yeeñ álán súrñá tabuñá—lé suuru kiñía na kí kola na muuniñ urú kaldía, ná in aáñal: Rasie kaísâñ jí—sí poí! Ájí deem appâ! Deem asá dée—lé kwa nyé roó pulluñá káíñ na kí dééñ kawajíñ'ín doá kawája kiñi! Tin tog'ín dió yé namá paasiño. ²⁰Ájí jaawil, dééñ gi írí kilmá simmó eeñ! Bí tagiña na kuréemeña na domoñkwă, dééñ gi írí kilmaña simmó ñi! Iláíñ ná Wúo ye—sí kila útóná'η uúñ aisa biña—sí piá jani írí jábí!" ²¹Lia meleg appâ namá díto írí jági inná dida appâ namá roó ímíñi, ná in beléñá, "Kí in arnana tág Babilon deem appâ—sí bán dùu innân kamíñíal, nán asi keer á kagílalba. ²²Na díñ dió gongonjarrákwă na ganjankwă, naniiniékwă na ambayákwă'η kola—sí asi keer kel á síñ kámmíaba. Jápirtígo'η jápirtígoduño díñ dió asi keer á síñ búlíníaba. ²³Na másarája'η herra díñ dió asi keer á síñ erríñba. Duóbirsil na birsil'ín arka díñ dió asi keer kel áñ amíñíaba. Iláíñ ná kíñ jábíjarâkwă suuru'η írí bârña'η kurrokwă káíñ, na báruná nyét kí kíñ sanyíta'η dorá júúleñ kiñi. ²⁴In deem—lé, domoñkwă na Wúo'η kwa teyyáña'η kewas búlíníe, na kila kwa nyét'ín—sí kewa búlíníe àl suuru'η írí kawñi."

Magara 19

Kwa'η dáldá soññâ Wúo-sís mujjé piá

¹Lia asá kin útóná bitul, bá jaawíl ari díg kelámi nás kóómütíeñi inná kwa'η dáldá suññâ'η arka ná urú láddéñi ná in beléñá, "Halalúya! Jopónó na galaña na kurro dáíñ Wúo'η ge. ²Kééñ jandiña seena na wãriga gé; iláíñ n's yé ajáala appâ—sí jábí, alá suuru—sí kí kééñ muusiniña jitti piá. Na Wúo dééñ írí kééñ táaríkwă'η kewa'η dánjá bawa." ³Namá asi keer urú kaldul, "Halalúya! Dééñ juy'ín súul bán írí kúrél ná namañ níñ kee bán kee." ⁴Sábánátabuñakuráñakwă weyyéñá aw na oññal na karába sálláña oññal namá kurboñ káwyíñi ná Wúo—sí bagi káwe alá kuttí'η írí áwiñi, ná in kámiñi, Ee yáa. Halalúya!" ⁵Namá kuttí—lé arka kuro ná in beléñá, "Dáíñ Wúo—sís mujjé báa, bí kwa nyét kééñ táaríkwă, bí alá yee bagíñkálí baw, míñ dokkéña namañ appáña."

Dolêṅkwě'ṅ birsiliṅ'íṅ sūbu

⁶Lia namá ʔri díḡ kelámi nás in kóómítíeṅi inná kwa'ṅ dáldá suṅṅâ'ṅ kola na inná kuyíṅkola rimitíti ná ʔrú kaldeṅi ná in kámiṅi, "Halalúya! Iláíṅ ná Dolêṅkwě'ṅ birsiliṅ'íṅ tin paago, na dééṅ suur–sís ásíleṅ piá. ⁷ʔw ná kilmaṅa simmó iṅi na kilmaṅa pattá kǎi., na ye–sís galaṅa káwli! Iláíṅ ná Dolêṅkwě'ṅ birsiliṅ'íṅ tin paago, na dééṅ birsil dééṅ suu–sís ásíleṅ piá. ⁸Namá harír pattá durtê na teyyâ kanie álán jíṅi. Iláíṅ ná harír durtê Wúo'ṅ kwa teyyáṅa'ṅ tááriná wǎriḡa'ṅ lóo kǎirél." ⁹Meleg namáís kaa in kwǎ, " In belé–sí rímmen jaa: Borapattá kila kwa'ṅ–ii alá Dolêṅkwě'ṅ birsiliṅ'íṅ sūbu'ṅ kamaṅe." Naṅ gís in kwǎ, " Kin Wúo'ṅ ʔṅṅa seena gé." ¹⁰Lia ká namá kééṅ tarṅa–lé kí kurṅa óónó álán yee baḡi áa, maraṅ yé namáís kaa in kwǎ, " Illa ʔṅ–sí á jáaba! Ká ampâr tááriduṅo aṅ inná jí na kíṅi bâṅṅa alá seejǎikwǎ ge ásáṅ Ísa'ṅ kibíá. Bá déllin Wúo–sí baḡi jaa. Domoṅkwǎ'ṅ domoṅ'íṅ aji b' illa–ii ásáṅ Ísa'ṅ jíbé.

Bôrna múrtá pattâ'ṅ írí

¹¹Lia namá jaawíl–sí aḡila nás paalíṅi. Namá múrtá pattâ lónóla! Na dééṅ bôrna–sí Seejâiduṅo na seekuṅo kaṛía. Na yé kí waṛiḡiṅ–sí bétel naṅ–sí kí waṛiḡiṅ deer jágíti. ¹²Kééṅ kúṅi in lóná inná utú'ṅ ulma, na dééṅ tibún taaja suṅṅâs kee. Na konas kee ná dééṅ suúr rímmen iṅi ná duó á keba ása loṅ bá déllin yé–ii nás loṅ. ¹³Na ye–sí garambûbu díḡ–sí kiṅie asá kí kewa kábí. Na kééṅ kona ása "Wúo'ṅ Belé" ge. ¹⁴Na jaawíl'íṅ kaḡḡaga nás murtaṅa káwiṅi nás harír durtê'ṅ juriṅa pattáṅa na teyyáṅa kiṅie ná ye–sí kaṛi kuleṅi. ¹⁵Dééṅ úúṅ namá saar sikkâ díḡ kúréliṅi álán kie báruṅá–sí kúṅ. Na yé yeeṅ–sí kí dáwrá'ṅ táatásu níṅ tǎi. Na yé álán illa kiráṅjíto'ṅ dúlo–sí armínyó asá Wúo Kaḡkírekúṅo'ṅ kilmá'ṅ tkkiṅ suṅṅâ kee. ¹⁶Dééṅ garambûbu na diwil–lé kin kona rímmen káwe. ¹⁷Lia namá meleg aḡila ná dǎle kiṛéliṅi. Yé namás kíaṅa nyét ǎl íri arda pie kí ʔrú arka piá, nás in kwǎ, "Béla, ná Wúo'ṅ luulinamie appâ'ṅ dorol been. ¹⁸Béla ná ábakuriṅa na kaḡḡaga'ṅ ôṛnaṅa na kwa kaḡkíreṅa na murtaṅa na bôrnaṅa na kuldiṅa nyét'íṅ, míṅ baja na koya na dokkéṅa na appáṅa'ṅ níno bâm." ¹⁹Naa namá illa karâb aasi na suuru'ṅ ábakuriṅa na kíeṅ kaḡḡaga–sí aḡila ná dorol kiṅi ásáṅ bôrna alá múrtá'ṅ íri kéṅá na kééṅ kaḡḡaga'ṅ konsa deer kaḡiá. ²⁰Maraṅ karâb aasi–sí kéyé. Na illa domoṅduṅo piédúṅokí kin ósoma pirjeṅa namá kila kwa–sí júuleṅ pieṅi asá karâb aasi'ṅ ósom kaṅiṅ na dééṅ jaluṅ–sí baḡi kaweni. Na illa karâb aasi na illa domoṅduṅo piédúṅo–sí namá ʔw dog utú'ṅ báw sálláṅa kamíṅie illa alá kí daáru lííṅ. ²¹Na kerṅa gal namá kí illa saar kúsiṅi alá bôrna'ṅ úúṅ kúréliṅi alá múrtá'ṅ íri kéṅá, kíaṅa nyét–sí namá kí kíeṅ nínoṅá kidoṅa pis iṅi.

Magara 20

Jáásoduṅo kí ayéṅá líri kuri eṅa

¹Lia namá melege aḡila ná jaawíl buṅeliṅi. Ná yé durum'íṅ gonyâyéṅkwě dóṅa tiíliṅi. Naṅ dog nyirriṅ appâ dóṅa tiíliṅi. ²Namá illa málál–sí dábbíṅ tǎo illa alá tóórig'íṅ núúm–ii alá Ányádíṅátábu wala gal Sitan–ii ná kí ayéṅá líri rigo. ³Namá durúm ímiṅi na páágís nás iwo, álán

naa b̄arúná–sí júúlen taga á piába namaŋ s̄iŋ ayéná líri agíníal. Lia b̄aŋ kí tin itt̄i baj kundía . ⁴Lia namá kutt̄iŋa aḡila. Kila kwa alá taála kaníe ás̄aŋ kwa–sí kande namá kutt̄iŋa'ŋ írí kayé. Naŋ dog kila kwa'ŋ kuíná aḡila alá díeŋ j̄ibé Ísa'ŋ 'íŋ w̄uŋ na W̄úo'ŋ belé'ŋ w̄uŋ tab̄uŋa kándé. Ná yeeŋ karâb aasi wala gal déeŋ jaluŋ–sí baŋi á káweba walá kíeŋ ar̄iŋá–le wala gal kíeŋ koŋa–lé déeŋ ósom á kaníeba. Namás sállá kiŋi ná kí Jáásoduŋoŋ ayéŋa líri kuriŋa kaŋi . ⁵Kwa waitólá kerna sállá ás kiŋiba namaŋ–sí ayéná líti agíníe. In namá sállájeeŋ dííŋkuŋo–ii. ⁶Ná duó asá sállájeeŋ dííŋkuŋo–lé sádíeŋ eŋa bá borapattáduŋona teyyâ–ii ! W̄äy awkuŋo kwa kininiŋ'íŋ írí kurro ás keba, maraŋ yeeŋ álán W̄úo na jáásoduŋo'ŋ p̄aŋiŋa kiŋi, na yeeŋ álán kíeŋ kí ayéná líri kuriŋa gé.

Ányádiŋáŋtabu-sí utú'ŋ b̄aw kamiŋíe

⁷Iladio abás ayéná líri agíníe, Sitan–sí déeŋ túmná b̄aŋ karûl. ⁸Ná b̄aŋ kúro ná b̄arúná–sí júúlen piá alá kí j̄im júuj na Majúuj kaŋiá kila alá suuru'ŋ korgi oŋŋal–lé kaŋi. Na yé álán yeeŋa–sí geer'íŋ isó. Na díeŋ diiḡiŋ nii–ii inná roo'ŋ ŋáány. ⁹Yeeŋ suuru nyét'íŋ írí perra kiŋi nsmás W̄úo'ŋ kwa'ŋ kaŋdaga'ŋ kóyó na illa deem téréremerere káwe ál W̄úo kóel. Maraŋ namá utú jaawíl buuŋo ná kila kwa–sí amí asá kóyó na deem–sí téréremerere káwe . ¹⁰Lia illa Ányádiŋáŋtabu, alá yeeŋ–sí júúlen piá, namá utú'ŋ b̄aw kamiŋíe alá kí daáru líiŋ, illa lóó–le alá karâb aasi na domoŋduŋo piéd̄uŋo–sí kamiŋíe. Yeeŋ–sí kí luul na tóo níŋ jággá kaye ná namaŋ níŋ kaŋi b̄aŋ kaŋi.

Kwa waitólá'ŋ jansa

¹¹Lia namá kutti pattâ appâ aḡila na duó ál déeŋ írí kayé. Suuru na jaawíl namá déeŋ waji–lé b̄ie, maraŋ wasá lóó á búléba álán dée–le j̄ia . ¹²Lia namá kwa waitólá appáŋa na dokk̄eŋa aḡila ná kutti'ŋ tab̄uŋ kééréliŋi. Namá domboreŋa paalíŋíe. Lia namá dombore keer paalíŋí, illa alá jaiŋ'íŋ dombore–ii. Namá kwa waitólá–sí kí kila útóná jánsá kayé alá kila domboreŋa'ŋ dió r̄im̄meŋ iŋi, kí kila útóná'ŋ dorá alá yeeŋ káwe. ¹³Roo namás kila kwa waitólá–sí éla alá déeŋ dió kaŋi. W̄äy na Utú namás kila kwa–sí waitólá–sí éla alá díeŋ dió kaŋi. Duó bi duó–sí bá jánsá kayé, kí kila útóná'ŋ dorá ál yé piá. ¹⁴Lia W̄äy na Utú–sí namá utú'ŋ b̄aw kamiŋíe. Utú'ŋ baw namá w̄äy awkuŋo–ii . ¹⁵Duó it nás kéeŋ kona jaiŋ'íŋ dombore'ŋ dió á búlíŋieba, bá utú'ŋ b̄aw kamiŋíe.

Magara 21

Jaawil diwwô na suuru diwwô

¹Lia namá jaawil diwwô na suuru diwwô aḡila, illâiŋ ná jaawil waarkuŋo na suuru waarkuŋo wari iŋi, na roo naa á keba. ²Namá deem teyyâ Jurusalam diwwô–sí aḡila, na jaawíl W̄úo–lé kéná ná buuŋeliŋi, nás in ásíleŋ káwe inná b̄irsil asá déeŋ jaré–sí doldólé káwe. ³Namá kutti–lé urú s̄iw kelámi ná in beléŋa, " Baŋi! W̄úo'ŋ jaiŋ'íŋ lóó naa kaw'ŋ dió kee. Yé álán kíeŋ kóol. Na yeeŋ

álán kééj kwa kinji, na Wúo kí dééj dorol álán kienj gé ná díen Wúo eenj . ⁴Na yé ásán kienj kúji mírmira bi mírmira—sí paasó. Na naa híllâ wáy na mæni na kola na wáy áj kajba, illâinj ná ótá'j táara toykújo paasiño". ⁵Lia illa duó ãl kuttí'j írí kayé namá in kwã, " Bagíl ká ótáná nyét—sí kiwóna awíti." Na dog in kwã, "in uu—sí rímmen jaa, ilâinj ná kin uña seejakwã na seena gé. " ⁶Namáis kaa in kwã, " Ótáná nyét inji ! Ká Alapa na Omega an na juun na Jágíni an. Duó it ná buur—ii bá síj jaij'ij koro'j pojor—lé koro hõo aní. ⁷Duó asá kóos úndul bán kin ótáná mirot piá. Na Ká álán dééj Wúo eenj na yé ná dúinj kwédee eenj. ⁸Maran kaaluja na seejãiwarikwã na kwa anyágá na kuíjãjãikwã na ajilinkwã na sanyítakwã na kunúso'j bagijáakwã na piékwã'j mirot bán utú'j baw—ii illa alá kí utú daáru líinj. In utú'j baw namá wáy awkújo—ii".

Jurusalem diwwô

⁹Lia melega saabe'j dió díg asá maúna saabe kéná asá júúrã karikwã saabe dió píssiñ kajj namá êl náis risiño, ná in beléná, "jéla náis birsil áwli, Dolênkwe'j yáakwë." ¹⁰Namáis kí Kuo Teyyãna'j dio púgó appã kurrã'j írí nyaná náis Jurusalem, Deem Teyyã—sí paalí ná Jaawíl Wúo—lé kéná ná buujelíni. ¹¹Illa deem namá kí Wuó'j galaga úlméliní. Na dééj júlmóla ná in lóná inná dagãg tárra na inná rées nan in ser kéná inná teltel. ¹²Na tirja appã kurrãs kéná kí túsúná weyye an awíj na melega weyye na aw ná túsúná'j wuonã kajj. Izraíl'ij órréná weyye na aw'ij kona ná túsúná—le rimmen káwe. ¹³sabba bi sabba—lé túsúná iis kajj, iis sabba'j ere na iis sãid'ij ere na iis ríi'j ere na iis dugú'j ere. ¹⁴Na deem'ij tirja ebedeja weyye na aw—sí kéná ná díen írí Dolênkwe'j kuréemeja weyye na aw'ij kona kajj . ¹⁵Illa meleg aisa kaa risiño jarri'j baris kéná alá siir—lé káwe álán deem na kééj túsúná na tirjana—sí arri. ¹⁶Deem—sí in kutumul inná kárãmatãg na dééj muut na wassiñ bá arrã téssiñ gé. Meleg namá illa deem—sí kí jarri'j barí arra, namá búló ná muut kilumítira lírija aw na pírija aw na weyyénã aw (2,220) —ii Dééj muut na wassiñ na kurríjiri bá arra téssiñ gé. ¹⁷Na dog dééj tirja arrq ná duránã píri na weyyénã onjal (144) kéná kí duldí'j kwë'j jarri;ñ dorã asá meleg táári pieñi . ¹⁸Na tirja—sí kí rées kutumul deem—sí gal kí siir ser kutumul na siir ná in ser kéná inná mandara . ¹⁹Deem'ij tirja'j ebedeja—sí namás kí kítónã tárránã'j órrénã nyét bírnyã káwe. Díkújo namá rées kéná na awkújo namá díto silinysiliny uyo kéná na iiskújo namá díto diidií kéná na onjaalkújo namá díto silinysiliny kírro kéná . ²⁰na ooskújo namá díto silinysiliny uyú kéná na onsondígkújo namá galdí kéná na seebekújo namá díto silinysiliny úlá kéná na tammankújo namá díto silinysiliny kírrokírro kéná na tiisekújo namá díto silinysiliny soónãkoro kéná na weyyékújo namá díto silinysiliny kírrokírro pattápattã kéná na weyye na dígkújo namá díto silinysiiny núnyánúnyã kéná na weyye na awkújo namá díto silinysiliny dalim kéná . ²¹Na túsúná weyye na aw namá sammita weyye na aw kajj ná túsú bi túsú—sí kí samit tog káwe. Na deem'ij oro—sí namá kí siir ser káwe ná in ser kéná inná mandara. ²²Na ká íne deém Tonteyyã á agílaba, ilâinj ná Wúo Lonpii Kakkirekújo na Dolênkwe'j dééj Tonteyyã gé . ²³Illa deem dulé wala gal dúal—sí á kóelba ásán ye—sí lóóerríje, ilâinj nás Wúo'j galaga ye—sí erríjeli na Dolênkwenã dééj másárãja—ii . ²⁴Na bárunã álán deem'ij herra—lé kíljia na suuru'j ábakúrija ásán kienj galaga dée—lé kélal . ²⁵Illa deem'ij túsúnã ásán kí soog nyét paalíjã ná péllét ásán á úrríjialba, idíj ná híllâ luul áj keba. ²⁶Kwa ásán dée—lé bárunã'j galaga na bagí kélal. ²⁷Maran ari rúbba á keba álán dée—lé kári wala duó á keba alá ari nayág pii wala gal pié pii álán dée—lé kári. Bá déllinj kila kwa gé álán karía alá kienj kona Dolênkwe'j jaij'ij dombore—lé rimmen inji.

Magara 22

¹Lia meleg jaiñ'η koro'η roo gís paalí. Na kééñ koro nás ser na teyyá in gé inná teltel, ná Wúo'η kutti na Dolêñkwě'η kutti–lé eeríñá. ²Illa roo namá kí deem'íñ oro'ηñ túlé jaíl. Na illa roo'η sbba bi sabba–lé ná jaiñ'íñ kurú kee. Na illa jaiñ'íñ kurú kwă'η órréñá weyye na ăw–si kee ná dúal bi dúal kirel. Na illa jaiñ'íñ kurú'η nyúlúmá–sí kies bārúñá–sí dááweñ kawe. ³Na naa íde naála áñ keba. Marañ Wúo'η kutti na Dolêñkwă'η kutti álán deém kăñ na kééñ táárikwă álán yee bagi. káwa. ⁴Yeeñ Wúo'η waji níñ kăgílal, na kééñ kona–sí álán kíeñ aríñá–lé rímmen káwa. ⁵Na naa híllâ luul áñ keba. na yeeñ másárájá'η hěrra wala gal dule'η hěrra áñ kōeliba, ilâñ ná Wúo Lonpii yeeñá–sí síñ erríñ. Na yeeñ álán ábakuriña gé naman níñ kăñ.

Yasúwa Jáásoduño úndul

⁶Lia meleg namáis kaa in kwă, " Kin beléñá seeakwă na seeña gé. Na Wúo Lonpii ál domoñkwă–sí upurel, dééñ meleg ádden piá ásán kééñ táárikwă–sí arí it paalí ál dúiti álán naa dakki eeñ. ⁷Lonpii namá in kwă, " Bagíl, ká naa dakki úndul. Borapattá ila duó'η–ii ál in dombore'η dió domoñkwă'η domoñ–sí bagi pii. " ⁸Ká Yáaye duó it añ ál kin útóná–sí kelámi na ăgila. Na ălbá kelámi na ăgila, namá illa meleg'íñ tarña–lé kí kurña óónó álán yee bagi áa aisa kaa kila útóná–sí paalítíñi . ⁹Marañ yé namáis kaa in kwă, " Illa ăw–sí á jáaba! Ká dog bá ampâr tááriduño in añ inná jí na kíñ bārña domoñkwă, naman kila kwa nyét alá in dombore'η domoñ–sí bagi káwe. Bá déllíñ Wúo–sí bagi jáa. ¹⁰Namáis kaa in kwă, " In dombore'η dió domoñkwă'η domoña–si miliny as jáaba, illâñ nás tin dakki piá álán kin útóná nyét ññi. ¹¹Jittíñjáaduño ăw ná útóná jittíña piá na duó tabu rúbba ăw na tabu rúbba ăw na duó wărig ăw na útóná wăriga piá na duó teyyâ ăw ná teyyâ ăw. " ¹²Ísa namá in kwă, " Bagíl ká naa dakki úndul, na ká kí kúíñ duléñá, na jáiseñjáañ añ, na duó bi duó–sí bán kí illa arí'η dorá awí alá yé piá. ¹³Ká Alapa na Omega añ na waarkuño na karikuño añ na Juuñ na jágíñi añ . ¹⁴Borapattá kila kwa'η–ii alá kíeñ garambûbuña kale, ásán mat aar kăñ ásán jaiñ'íñ kurú'η kwă kámmíal na álán mat deém kí túsúñá karía. ¹⁵Ásaña na sanyítakwă na ajilíñkwă na kunsúo'η bagijáakwă naman duó bi duó alá kóel álán piéñá na útóná sargíña pii, illa deem'íñ paál kăñ. ¹⁶Ká Ísa, dúíñ meleg áden áa áísán biña masígwă'η útóná kin'íñ'íñ, jíbe. Ká Dăud'íñ diire–lé añ nañ–sí dééñ Atine añ nañ Úrí Súur'íñ teyyâ añ, " ¹⁷Kuo Teyyána na birsil in kámiña, "Jêl." Na ăw illa duó asá kelaam na in kwă, "Jêl." Ná ăw illa duó alá buur–ii ná êl. Na ăw illa duó asá jaiñ'íñ koro kóel nás hōo băw. ¹⁸Ká duó bi duó–sís săwgeñ aw asá in dombore–lé domoñkwă'η domoña–sí kelaam: Abás duó díğ in dombore–lé arí nyíí, Wúo bá síñ illa duó–sí kila júúra nyíí asá in dombore'η dió káwlíe. ¹⁹Na abá duó díğ in dombore–lé domoñkwă'η domoña–sí paaso, Wúo bán illa duó nisil it băw asá duó jaiñ'íñ kurú na deem teyyâ–lé kee, kila asá in dombore'η dió káwlíe. ²⁰Yé asá kin útóná–sí jíbítí in beléñ, " Kí seéñsee, ká naa dakki úndul " ,Ee yáa, Lonpii Ísa jéla!. ²¹Ăw ná Lonpii Ísa'η tullíñ kí Wúo'η kwa nyétíñ–ii Eeyáa.